Ger Erawra Genesis

With the Targum, 1917 $\ensuremath{\mathrm{JPS}}$ Translation, and Rashi

Formatting by Nathan Kasimer

©Nathan Kasimet, 2021 (5782). This text may be re-used under the terms of the Creative Commons Sharealike 2.0 licenses (CC-BY-SA), the terms of which are available here: https://creativecommons.org/licenses/by-sa/2.0/. This book includes the following texts:

- Migra According to the Masora
- License: CC-BY-SA
- מקרא על פי מסורה/ikiw/gio.eource.org/wiki/he.wikisource. Source: https://he.wikisource.org
- Targum Onkelos, vocalized according to the Yemenite Taj
- License: CC-BY-SA
- TITIL MITGTIO, INTERPRESENTATION Source: https://he.wikisource.org/wiki/localidation.
- Rashi Chumash, Metsudah Publications, 2009
- License: CC-BY

All these texts were retreived from Sefaria. It was typeset and formatted using ETEX, using the Shlomo font by Shlomo Orbach from https://sites.google.com/site/orlaeinayim/download and the EB Garamond font by Georg Duffner from http://www.georgduffner.at/ebgaramond/index.html. Both of these were used under the terms of the SIL Open Font License.

הפטרת בראשית	233 233 233 233
פרשה שמות	731
פרשת שמות למנחה בשבת ויחי	731
פרשת ויחי	714
פרשה ויגש	661
פרשה מקץ	178
פרשה וישב	191
פרשת וישלח	140
Grun rzx	118
פרשת תולדות	103
פרשת חיי שרה	88
GLWR I'L%	1 9
grwa dr dr	77
פרשת נח	77
פרשה בראשית	I
-bind 98ssU	Λ
Introduction	νi

תוכן העניינים

ספר בראשית – noitoubortini

הפטרת הנכה (שבת שני)
הפטרת הנכה (שבת ראשון)
מפטיר לשבת הנכה
הפטרת שבת מחר חודש
TEUTR WER TYW RITW 282 TEUTR WER CHT W 282 CEUTR WER CHTW 482 TEUTR TICT (WER TYWI) 272 TEUTR TICT (WER WI) 472
GEUIT TULT TAU TITU
TEUTR (TR
הפטרת ויגש
הפטרת מקץ
הפטרת ושב
הפטרת ושלח
TREOUTH 1728
הפטרת תולדות
□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□
LEULT I'LX
TEOUTH 7 7 7 7 752 TEOUTH 1" WT 1 TEOUTH 1" WT 1 242 252 254 255 256 257 256 257 256 257 256 257 258 250 250 250 250 250 250 250 250 250 250 250 250 250 250 250 250 250 250 250 </td
· ·

Introduction

This humash is intended primarily for learning *Shnayim Mikra veEchad Targum*, but to be versatile enough to be usable in a synagogue. To that end, it includes multiple texts used as the "Targum"—Targum Onkelos itself, the commentary of Rashi, and a translation into English. For Haftarot, special Maftir portions, and Shabbat Minha readings, only Hebrew and English are printed, since these sections are included for ease of use in synagogues rather than for study use.

The text of the Torah itself is from the Mikra at pi Masorah project. The text was selected for its open licensing, extensive source documentation, and accuracy in presenting the masoretic text. The text of Targum is the Wikisource Targum, which is based on Yemenite texts (particularly the 1901 edition of the Taj). It was selected for its accurate vocalization. The English translation is the from the Metsudah edition. All these texts were retrieved from Sefaria. Data for aliya divisions, haftarot, and lengths of parshiyot was pulled from Hebcal. Information on which special Mastriv and Hastravot can occur on which Sabbaths is from the Koren Shabbat Chumash. Sedarim data was pulled from Mikra at pi Masorah.

I hope this text will be helpful to those who use it.

Jange Guide

notes.

This text has minimal notations about various textual differences in the Masoretic text of the Torah. For information where this text varies from others, see the notes of the Mikra al pi Masorah project, or notes in Minhat Shai. The Mikra al pi Masorah project also has information in its notes about variations in customs about where to divide aliyot. Only differences that affect the consonantal text as it appears in a Seder Torah are noted. Kamatz Katan is indicated with a special symbol for the text of the Torah, but not in the text of the Targum. Paseq is indicated with a vertical bat with a space on both sides, but the line indicating a munah legarmet has no space between the line and the preceding word.

To reduce confusion, different numbering systems used for running verse references are numbered differently. Roman numerals are used for chapters, Hindu-Arabic numerals for verses, and Hebrew letters for Sedarim. In verse references in notes, however, chapters are listed in Hindu-Arabic numerals. Where there are attested seder divisions that are not included in the traditional 154-seder count, the number is printed with an asterisk, indicating that it is a seder break but the seder number has not increased. Instances where there are variations in tradition for the start of a seder are in brackets or parentheses.

Names of parshiyot, aliyot, and the number of verses in each parsha are noted in Rashi script. The weekday aliyot can be assumed to end where the second aliya begins. The ending is noted if that is not the case. The and TRTUT indicate the weekday aliyot. Aliyot for doubled parshiyot are in parentheses.

Parsha breaks are indicated with a Dor o in parentheses. A petuna is a paragraph break that ends a line, a setuma is a break where a blank space is left mid-line. Keri ukhetiv instances are noted with brackets and letters indicating which text is the keri and which is the ketiv.

Large/small letters are printed in the text. Note that in an actual Seder Torah the large/small letters have the top of the letter aligned with the rest of the text. They are printed aligned with the bottom line here due to typesetting considerations. Other special letters are indicated with parenthetical

בנקבנס בַּבֹאַמָּנִים בַּבַאַ אָש בּפוֹמון בּנֹא וֹוֹ וֹט מָמוֹא וֹנֹט

קרוופת על־פָּנֵי הַמֶּיִם: مَر فَرْ نُكِيْتِ لُلِينَ \$ُرِيْتِ וְהְאָּבֶא הַיְהָה הֹהוּ וָבֹהוּ וְחִשֶּׁךְ

XLL: ַ נַיָּאַמֶּר אֱלֹהָים יְהַי אֻּוֹר וַיְּהִי־

نظرا تباشك: מור ניבבל אָלְיִים בֵּין הַאִּיר וּנַבָּא אֶבְנַינִם אָעַבַּיאַנָּג כֹּנַב

וֹנְבִי<u>ַ בַבֹּב נִום אָבַוֹר: (פּ)</u>

Π̈́ΨίςΧ: נְאַפְּבוּיִשׁ וְיָ נְהַיְרָא וּבֵּין נְחָזְא וְיָ נְתְּ נְהֵילָא וּבֵּין

נֹאַמֹּב גֹּל נְבֵיג לְבִינִגְא נְבִּינִגַּ

וֹנוּטֹאַ מוֹ צֹבֹם וֹוֹ מֹנַמִּבֹאַ מֹּב

וַחַשוֹכָא עַל אָפָּי הַהוֹמאַ

נאַבא בוני גבוא ובולוגא

נְׁבֵינ<u>ְ</u>בָּא:

אַפּֿג תַּנֹאַ:

רְמַשׁ וַהַנְה צְפַר יוֹם חַד: וֹלַטְׁמֵּבׁ ݣَבֹא לְיֵבֹע וֹוֹטִי מֵבֶבׁ וֹלַבָּת וֹלַבַּת וַלַנִּמִיכָא אַבָּא לָנִא וַנִּנִי וּיֹבֹיֹף אָלְנִים ו לָאִוּרְ יְוִם

> heaven and the earth. ant bestead of God created the

God hovered over the face of the face of the deep; and the spirit of void, and darkness was upon the Now the earth was unformed and

And there was light. And God said: 'Let there be light.'

from the darkness. good; and God divided the light And God saw the light, that it was

morning, one day. there was evening and there was the darkness He called Night. And And God called the light Day, and

ושמפס למדמ סדין (בראשימ רבס יב, מו), וסיינו דכמיב (ב, ד) בְּיוֹס עֲשׁוֹמ ס' מֵלְלְסִיס מֶבֶן וְשְׁמָיִס: אלהים. ולא אמר ברא סי, שבממלס עלס בממשבס לבלאומו במדם סדין, וראס שאין סעולס ממקייס, וסקדיס מדת רממיס ועוד שהשמים מאשומים נבראו (בראשים רבה ד, 1), על כרחך לא לימד המקרא בסדר המוקדמים והמאוחרים כלום: ברא הממס, ועדיין לא גלה המקרא בסידור הקודמים והמאוחרים כלום בריים המים מחי היחה, הא למדח, שקדמו המים לארץ, ולא פירש מגיד מראשים דבר אמרים דבר. אם כן ממה על עלמך, שהרי המים קדמו, שהרי כמיב ורוח אלהים מרחפם על פני ישלוו, וכמו אָס יַמַרוֹשׁ צַּבְּקְרִיס (עמוס ו, יב), ולא פירש אס יחרוש אדס צבקריס, וכמו מַגִּיד מֵבֵאֹשִׁים אַמַרִיִּמ (ישעיס מו, י), מיבה אחח, כמו פִי לא שַבַר דַּלְמֵי בְּעֶנִי (אֹיוֹב ג, ט), ולא פירש מי הסוגר, וכמו יִשָּׁא אָם מִיל דַשָּשָׁק (ישעיה ח, ד), ולא פירש מי וגוי. ואס מאמר לסורות בא, שֶׁבֶּלוּ ממלס נבראו, ופירושו בראשים סכל ברא אלו, ויש לך מקראות שמקלרים לשונס וממעמיס וגו' כמו ברמשים ברוח, ודומס לו מְּמִלַּם דְבֶּר ס' בסושע (סושע ח, ב), כלומר מחלם דבורו של סקצ"ס בְּסוֹשֵע ויחׄמר ס' חל סושע יְסִינְקָיס (ירמיס כו, מ), בַמְשָׁיִם עַמְלַבְּפוֹ (ברמֹשִים י, י), בַמְשָׁיִם דְּנָּנְךְ (דבריס ים, ד), מֹף כמון מסס מומר ברמשים ברת מלסיס סיס לו לכמוב, בכסשונס בכס סמ סשמיס וגוי, שפין לך כסשים במקכס שפינו דבוק למיבס שלפחריו, כמו בְּבֵסֹשִׁים מַמֶּלְכוּוּם מוסו ובסו ומושך וגוי, ויאמר אלסיס יסי אור. ולא בא סמקרא לסורום פדר סבריאס לומר שאלו קדמו, שאס בא לסורום, כך ב"יג) שנקכחו בַחַשִׁים קַּצּוּמְשׁׁם (יכמיס בֹּ,ג). וחס בחם בלם לפרשו כפשומו כך פרשסו, ברחשים בריחת שמיס וחרך, וסחרך סימס אלא דרשני, כמו שאמרו חז"ל (בראשים רבה א, ו) בשביל החורה שנקראם בַאִּשִׁים דַּרְפּוֹ (משלי ח, כב), ובשביל ישראל (מנחומא ונמנס לאשר ישר בעיניו, ברלונו נמנס לסס, וברלונו נעלס מסס ונמנס לנו (ב"ר): בראשיח ברא. אין סמקרא סוס אומר אומות העולם לישראל, ליסמים אתם, שכבשתם ארצות שבעה גוים, הם אומרים להם, כל הארץ של הקב"ה היא, הוא בראה ומה מעם פחח בבראשיח (חוחומא כ"י יא), משום פֹח מַעַשְׁיו הְגִּיד לְעַמּוֹ לְהֶם לָהֶם נַחֵלִם גּוֹיָם (חהלים קיא, ו), שאם יאמרו (1) בראשיח. אמר רבי ילחק, לא היה לריך להחחיל אח החורה אלא מהחיד בנה לבה, שהיא מלוה ראשוה שנלמוו ישראל

רשעים, והבדילו ללדיקים לעמיד לבה. ולפי פשומו כך פרשהו, רחהו כי מוב, וחין נחה לו ולחשך שיהיו משממשין בערבוביה, (+) וירא אלהים את האור כי טוב ויבדל. אף זוס אנו לריכין לדברי אגדס (מגיגס יב.), בֶּשְׁסוּ שמינו כדמי לסשממש בו באייר, ומרחף על פני המים ברוח פיו של הקב"ה ובמאמרו, כיונה המרחפת על הקן (חגיגה עו. ב"ר), אקובעי"ר בלע"ו: ריקום ולַדוּ (אונקלום) (פֹא"א): על פני חהום. על פני סמים שעל סארץ: ורוח אלהים מרחפת. כפא כנוד עומד (2) חהר ובהר. מסי לשון מְּמַבַ ושממון, שלדס מוסס ומשמומס על בסי שבס: חהר. לשמוכדי"שין בלע"ו: בהר. לשון

(a) יום אחד. לפי מדר לשון הפרשה היה לו לכתוב יום ראשון, כמו שכתוב בשאר הימים, שני, ושלישי, רביעי, למה כתב וקבע לוה ממומו ביום ולוה ממומו בלילה (ב"ר):

ځ۵:۵: עמום ויהי מבדיל בין מים וּנֹאָמֹר אֶּבְיַנִם וֹנֵי בֹצוֹתֹ בֹּנוֹנִב וֹאָמַר וֹן וֹנִי בֹצוֹתֹא בֹמֹגִוֹמִנִי

הי מפריש ביו מיא

from the waters.' waters, and let it divide the waters firmament in the midst of the And God said: 'Let there be a

And God made the firmament, and

كِلْكِيمَ يَظَيُّ لَيَقِيْتُ كُيُّكُ مُرْمً مَنْهُ لِمُمْرِ كِلْكِيمُهِ يَتَلَكُ كَلَّهُ עַבְּדַּלְ בֵּין תַמַּיִם אֲשֶׁר מִתַּחַת בֵּין מַנָּא דְמִלְּרַע לְרְקִינְא וּבֵין ؆ڂڔڶ؞٦

אָנוַ יַנְיֹלֶ נְתְּ נְתְּבָּר וֹנִ יִנִי בְּלִנְתְּא נְאָפֹּבְּנָתְ

تنظته لخريده ختكرة هنده بكته لأخلكنه هنه تتنب خلظرة تذيد كإ:

ַנֶּם בַמַּמְ וֹבַוֹּר צִפָּר יוֹם טִּנִין:

۱۳۲: (E)

וֹאַמֹּב גֹּוֹ נֹטַבּוֹמֵנוֹ מֹנֹא מֹטַׁבוִנִי

ئتنيات بيخهُد تئير كا: מקחת השְּׁמִיִּם אֶלְ־מְקוֹם אֶחָׁד שְׁמָיֵא לְאָמַר חַד וְתִפּחָזִי נַצְּמֶר אֶּלְהַים יַקְּוֹּ הַקָּוֹם

וֹבּהשׁמֹא וֹבִוֹנִ בוֹ:

تنظبه څيانت احتفها څيا

נְעַוֹאַ גָּנְ אָבָרִ טְּבִיּ

אָלְהָים כִּי־שִּׂיב:

וּלֵבא וֹנֹ לְזַבּּהְשֹׁא אַבֹּלֹא

וּלְמִפֿוֹע עַמּוֹם פֿבּא וֹמִּים וֹוֹבֹא יַלְבֵּיִע כּּוּיִמְּט מּוֹא פֿבֹא וֹמִמָּ

יי בְּשָׁא צַשָּׁב מַוְרֵיעַ זָּרַע עֵיָן פְּרִי

וֹאַמֹּר וֹן מַדְאָית אַרְעָאַ דִּתְאָר

בבר זרעיה ביה על ארעא

אַגלן פֿירין עַבָּיר פַּירין לְזְנֵיה

מֹסַבֹּא בַבר זַבְמִיה מִוֹבְרַמ

the earth.' And it was so. wherein is the seed thereof, upon fruit-tree bearing fruit after its kind, forth grass, herb yielding seed, and And God said: 'Let the earth put

waters called He Seas; and God saw and the gathering together of the

And God called the dry land Earth,

together unto one place, and let the under the heaven be gathered

dry land appear.' And it was so.

And God said: 'Let the waters

there was morning, a second day.

And God called the firmament

firmament; and it was so.

waters which were above the

under the firmament from the divided the waters which were

Heaven. And there was evening and

that it was good.

<u>הַּכְ בַּאַבְ</u>ׁא זְגִיבִי בּוֹ: שְּשֶׁה פְּרִי לְמִינֹוֹ אֲשֶׁר זַרִעּוֹ־בִוֹּ ניאטר אַלהֹים מַדְשָׁא הָאָרֶץ

מחד, לפי שהיה הקב"ה יחיד בעולמו, שלה נברהו המלהכים עד יום שני, כך מפורש בברהשית רבה (ג, ח־ע):

نٹٹٹ کا:

למיס שעל הארך (ב"ר), הא למדמ, שהם מלוים במאמרו של מלך (מגיגה מו.): ועומד מגערה המליים עליו: – בחוך הבוים. בלמלע המים (לונקלום), שיש הפרש בין מים העליונים לרקיע כמו בין הרקיע באומרו יסי רקיע, וזסו שנאמר עַמּוּדֵי שְׁמַיִס יְרוֹפְפּוּ (אֿיוב כו, יאֿ), כל יוס ראשון, ובשני יִמְמְסוּ מַגַּעַרָמוֹ, כאדס שמשמומס (6) יהי רקיע. יחחוק הרקיע (ג"ר), שאף על פי שובראו שמים ביום הראשון, עדיין לחים היו, וקרשו בשוי מגערת הקב"ה

(8) ויקרא אלהים לרקיע שמים. שָׁל מיס (נ"ר), שָׁס מיס, לש ומיס, שערנן וה צוה ועשה מהס שמיס (הגיגה יצ.) (ק"ה וגמר מלאכה אחרם, פַפַּל צו כי עוצ שני פעמים, אחם לגמר מלאכם השני, ואחם לגמר מלאכם היום (צ"ר): המים עד יום השלישי, והרי התחיל בה בשני, ודבר שלא נגמר אינו במלואו ומובו, ובשלישי שנגמרה מלאכת המים והתחיל הרקיע לא נאמר, אלא מעל לרקיע, לפי שהן חלויים באויר. ומפני מה לא נאמר כי טוב ביום שני, לפי שלא היה נגמר מלאכת (ק) וישש אלהים את הרקיע. מקנו על עמדו, וסוח עשיימו, כמו וְעָשְׁמָס מֶׁמּלְפֶּרְנֶיִיסְ (דבריס כה יב): – מעל לרקיע. על

(9) יקוו המים. מְמוּמִין סיו על פני כל סמרץ (פדר"מ ס), וסקווס במוקינוס סומ סיס סגדול שבכל סַיַמִיס: שמים. שם מים ד"ה הש ומים):

(10) קרא ימים. והלל ים לחד הול, ללל לינו דומה עעם דג העולה מן הים בעבו לדג העולה מן הים בלשפמיל (ב"ר):

מקמנלחם ברשאים: חדשא הארץ. מחמלח ומחכםה לבוש עשבים (ר"ה יה.), בלשון לע"ו נקרח דשה הצרץ. דשליס מחולקין, כל אחד לעלמו נקרא עשב פלוני, ואין לשון לְמֶדַבֵּר לומר דשא פלוני, שלשון דשא הוא לבישח הארך כשהיא (11) חדשא הארץ דשא עשב. לא רשא לצון עשב ולא עשב לצון רשא, ולא סיס לצון סמקרא לומר מעשיב סארץ, שָמִינִי

ומיצא הָאָרֶץ דָּשָׁא עֵשָׁב מִוְרָיע אַשֶּׁר זַרְעוֹ־בָוֹ לְמִינָּחוּ וַיֵּרָא אֱלֹהָים כִּי־שְׁוֹב:

מ"כ במול וַיְיְהִי־שָּׁהֶב וַיְיְהִי־בָּקָה יָוֹם שְׁלִישֶׁי: (פּ)

ַנִּאִמֶּר אֱלֹהִים יָתִי מְאִרֹתֹּ •ִי בְּרְקֵיעַ תַשְׁמַּיִם לְתַבְּדִּילִ בֵּין תַיִּים וּבֵּין תַלְּיֵלֶת וְתָיִּ לְאִתֹת וּלְטַוֹּעֵדִים וּלְיָמִים וְשָׁנִים:

ני וְהְנָי לִמְאוֹרֹת בְּרְקֵיעַ הַשְּׁמִָים לְהָאָיר עַל־הְאָבֶץ וְיְהִי־בֶּן:

וּיַשַּשׁ אֱלֹהִים אָת־שָׁצֵי תַּמְּאִרָׁת זּ תַּגְּדֹלִים אָת־תַמָּאַוֹר תַּגְּדִלֹ לְמֶמְשָׁלֶת תַּיִּוֹם וְאֶת־תַמָּאַוֹר תַקְּטֹן לְמֶמְשָׁלֶת תַלַּיְלָת וְאֶת תַכּוֹכְבֶים:

> וּאַפּיקַת אַרְעָא דִּהָאָה עִסְבָּא דְּבָר וַרְעֵיה מִוְדְּרַע לִוְנֹהִי וְאִילָן עְבֵיר פִּירִין דְּבָר זְרְעֵיה בֵּיה לֹוְנֹהִי וַחֲוָא יִי אֲרֵי מְב:

رَاם וַהַנָּה רְמַטֵּ וַהֵּנָה צָפָּר יוֹם מְּלִיתָי:

יְהְּנְּלֵו: יְלְוֹמִּנְוֹ יְלְמִמְנִּוּ בַּעִּוְ יְנְמִּוּ יְבְּׁוֹ לְגִלְנֵא וֹיִעִּוְ לְאִׁעִּׁוּ יְבְּׁמְלֵּא לְאַפְּׁבְׁהָא בָּוּן יְמָמִּא יְאָמָר וֹנִ וְעִוּן נְעִיְנִיוּן בָּרְקִּיִּהָּא יִאָּמָר וֹנִ וְעִוּן נְעִיְנִיוּן בָּרְקִּיִּהָּא

וְחֵנִה כֵּנְ הְשְׁמֵּנִא לְאַנְהָרָא עַּלְ אַרְעָּא ייחר יי בי ביי פּרְקִינָּא

ַ כּוְלְבְּיֹא: - לְמִׁמְּלָם בּׁיִמְמָׁלָם בִּלְילְוֹא וֹנִע - בְלִמְמִּלָם בִּימִמָּא וֹנִע דָּעִוָּבָא - נְתְּבָׁבִּיֹא:

> And the earth brought forth grass, herb yielding seed after its kind, and tree bearing fruit, wherein is the seed thereof, after its kind; and God saw that it was good.

And there was evening and there was morning, a third day.

٤ı

And God said: 'Let there be lights in the firmament of the heaven to divide the day from the night; and let them be for signs, and for seasons, and for days and years,

and let them be for lights in the firmament of the heaven to give light upon the earth.' And it was so.

And God made the two great lights: the greater light to rule the day, and the lesser light to rule the night; and the stars.

בערבובים, וכל שורש לעלמו נקרה עשב: בזוריע זרע. שיגדל בו זרע לזרוע ממנו במקוס המר: שץ פרר. שיסה עעם סעך כעעם ספרי. וסיה לה עשמה כן, הלה ומולה ההרך וגו' ועך עושה פרי, ולה העך פרי, לפירך כשנהקלל הדם על עונו נפקדה גם היה על עונה (ונמקללה מ"ה הינו ודי"ק): אשר זרעו בו. הן גרעיני כל פרי, שמהן ההילן לומה כשנועעין הומן:

(21) וחוצא הארץ וגור. הף על פי שלה נהמר למינהו בדשהין בליווייהן, שמעו שנלעוו ההילנים על כך, ונשהו קל ומומר

בעלמן, כדמפורש באגדס בשמימת מולין (מולין מ.):

(*!) יהי מאהח זגר. מינס ראשון נבראי, וברביעי לוס עליסס לסמלות ברקיע (מגיגס יב.), וכן כל מולדות שמיס וארן נבראי ביוס באון, וכל אחד ואר. מינס ראשון ובראי וברביעי לוס עליסס לסמלות ברקיע (מגיגס יב.), וכן כל מולדות שמיס וארן נבראי ביוס במון, וכל אחד ואחד נקבע ביוס שנגזר עליו, סוא שכמוב את סשמיס, לרבות מולדותיסט, ואת סארן, לרבות מולדותיס: יהי מארח. ממכ וי"ו כמיב, על שסוא יוס מאפרס ליפול אתכים במינוקות (מדרש אגדס), סוא שענינו (מענית כז:), ברביעי סיו ממעניס על אתכרס שלא מפול במינוקות: "להבדיל בין היום ובין הלילה. משנגנו סאור סרלשון, אבל בצבעת (נ"א בג') ימי בראשית, שמשו סאור וסמשך סראשוניס ימד, בין ביוס בין בלילה: משנגנו סאור סבסמאורות לוקין מימן רע סיא לעולס (מוכס בע.), שנאתר מאומים ששמיר, שעמיס אל מַפְּמִּיוּ עוֹ הפורעות: "רל ווים ביוס העתיד, שעמיס אל מַפְמִּיוּ עוֹ הפורעות: "רל באחת. בשסמאורות ליכין להאג מן ספורעות: "רלוועדים. על שם סעתיד, שעמיס אל מַפְמִּיוּ בּיל לפלעות על סמונידת, וסס נמניס למולה הלינה: "רלימים. שמוש סמתס הלי יוס ושמיד, שעמיד סליני מלי מלי ביעי וס), ומונים המתח מלי יוס אותם, וסיא שנה, (מ"ל הרביע יוס ורמיל מרלין הראון (פע"ו):

(15) והיו למאורה. עוד ולת ישמשו שיליכו לעולס:

(1) המארת הגדולים. שויס נבראו, ונחמעשה הלבנה, על שקערגה ואמרה אי אפשר לשני מלכים שישחמשו בכחר אחד (חולין ק:): הכוכבים. על ידי שמיעע את הלבנה, הְרְּבֶּה לבאיה להפים דעתה (צ"ר):

וּוֹבֹבֹא אֶבְעַוּם אָנַרַעַעַּוּנִם וּבֹבא וֹוֹ זִנַ עַּוּנִוֹּא בַבַּבַבוּא لِغُدُا مَرِ فَتَا لَكِٰمَ لِهُمُانِهِ: هُدُلا تَهُم بَانِك لَمِياءِ لَمِيقَاءِ مَذِ_ וַנְאָמֶר אֶּלְהָים יִשְּׁרְצָּי הַפָּּיִם ī¦Ŀ. äÈÈ الناب ككاب رات תַחַמֶּב וּנֶרְא אָלַהָים כִּי־מִיב: יבַלּיְלָח יִלְמִשָּׁלַם تِهُٰٰٰٰتِ كِٰكِيُرِ مَٰذِ لِنَٰجُرُا: אָטָם אֶבְעַנום פֹּבַלוּה וֹנִיב

לְמִינְּעוּ נַיַּרְא אֱלַהָים כִּי־שְׂוֹב: خُمُرَدَثِتِ لَجُن خُم_مُبِاء خُمُاء ו בַּרְמָמָּע אַמֶּר שָּׁרְצִּי עַמָּיִם ײַ הַגְּּדֹלֵים וְאָהַ כְּלֹ־נָפָּשׁ הַחַיָּה

וְנְיִמְנְבְ יָבֶבְ בַּאָבְאוּ וּבְׁדִּוּ וּמִלְאַנּ אֶשִׁבְעַדַּמָּנִםְ בַּנְּמָנִם וּסִٰנִן וּמִלְן נִע מִנֹּא בַּנֹמָמִנֹא تنظثك بهڻاء لاجيكاء جهذب خك

ַנְיָהִישְׁי: (פּ)

نْتَانْتِدِ \$ثِيلًا كَمْرَئِكَ لَنْكِيرِكَلِ: پچש חיַר למינָה בְּהַמָּה וָהֶשֶׁ וַנְאַמֶּר אֱלֹהִים תּוֹצֵּא הָאָהֶץ

בַּמִּכוֹא בַאַנֹבוֹב מבַ אַבֹמֹא:

השוקא נהוא ין אַרי טָב: עאור יבון ילַאַפֿרטא בון נִיונג יבון בוממא ובבולוא

והָנְה רְמִשׁ וַהָנָה צְפָּר יוֹם

\$\d\;\n\: מַל־אַרְעָאַ עַלַ עוַעא ועופא יפָרה נֹאַמֹּב !! וֹבְשֹׁמֵּן מֹּנֹאַ בִּשׁנֵּח

מופא דְפְרַח לְוָנוֹהִי וַחָוֹא יִי בּאַבְינישׁוּ מַיָּאַ לְזְנֵיהַוּן וְיָהַ כָּל וני כַּלְ נַפְּשָׁא עַנִּטָא דְּרָחֲשָׁא

יבְרוּך יְהְהוֹן יִין לְמִימִר פּוּשׁוּ

נעופא וְסְוּי בְּאַרְעָא:

הְמִישָׁי: יום והוה רמש והוה צפר יום

אֹבֹלא בֹוֹנִע וֹבֹינִע כֹּוֹ: עוְיָה לְזְנָה בְּעִיר וּרְחִישׁ וְחַיִּת וֹאַמֹּב וֹוֹ שֹפּׁנִל אַבֹּמֹא וֹפֹּמֹא

> earth, of the heaven to give light upon the And God set them in the firmament

> was good. the darkness; and God saw that it night, and to divide the light from and to rule over the day and over the

And there was evening and there

was morning, a fourth day.

earth in the open firmament of creatures, and let fowl fly above the gaivil to smarms driw marws And God said: 'Let the waters

and God saw that it was good. and every winged fowl after its kind; the waters swarmed, after its kind, creature that creepeth, wherewith sea-monsters, and every living And God created the great

multiply in the earth.' waters in the seas, and let fowl fruitful, and multiply, and fill the And God blessed them, saying: 'Be

was morning, a fifth day. And there was evening and there

٤٦

17

07

81

۷ı

heaven.

And it was so. beast of the earth after its kind.? kind, cattle, and creeping thing, and forth the living creature after its 77 And God said: 'Let the earth bring

ומיפוּשִׁיס ומולעיס, ובבריום כגון מולד ועכבר ומומע וכיולה בסס וכן הדגיס: (02) נפש חיד. שיסא בס מיות: שרץ. כל דבר מי שאינו גבוס מן סארן קרוי שרן. בעוף כגון ובוביס, בשקלים כגון נמֶלִים

וסרג את הנקבה ומלחה ללדיקים לעתיד לבא, שאם יפרו וירבו, לא יתקיים העולם בפניהם. התנינם כתיב (ב"ר): בפש (IS) החנינם. דגיס גדוליס שָבַיַס. ובדברי מגדס (פרק סמפינס בבא במרא עד:) סוא לוימן ובן ווגו, שבראס וכר ונקבס,

הכושש שמיד לקללה לכך לה ברכן, שלה יהה הוה בכלל (מדרש הגדה): ברו. לשון פרי, כלומר עשו פירום: ורבו. הם לה (שב) ויברך אוחם. לפי שמחסרים אוחם ולדין מסס ואוכלין אוחס, הולרכו לברכה, ואף החיוח הולרכו לברכה, אלא מפני החיה. נפש שיש בס קיות:

מיות (עיין לעיל פסוק כי): ורמש. סס שרליס, שסס נמוכיס וְרוֹמשׁיס על סמרך ונרמיס כמילו נגרריס, שמין פלובן ניכר. (24) חוצא הארץ. סול שפירשתי (פסוק יד) שהכל נברל מיום רלשון ולל הולרכו ללל להולילם: נפש חיה. שיש בה אמר אלא פרו, היה אחד מוליד אחד ולא יותר, ובא ורבו שאחד מוליד הרבה:

נירא אָלהום כִּי־שְּוֹב: لْمُنْ خُرِـ ثَرْمُمْ تُمُّلُمُكُ ذُمْرَيْكِ لِيَامُمُ لَمُلْمُهُ ذَيْرِيْدَ يَتَالِمُ لَيْ ²⁵ לְמִינְה וְאֶת־הַבְּהֵמֶה לְמִינְה וְיָת בְּעִירָא לִוְּנָה וְיָת בְּל يبريون هِكُ تَرَبَّ هُمَ يَأْفِ تَهُدٍ ﴿ يَهُدُ الْإِيدِ إِنَّا يَامُ مَا يُومُ عَلَيْهِ خَالِمَ

تابرة م مرائلاته: הַנְּם וּבְעַּוֹף הַשְּׁמַנִם וּבַבְּהַמֶּל וּבְעִנְפָּא דִשְּמִיָּא וּבְבְעִירָא שי באלטו פרמוטוו וורדי בדנה פרמוטוא וישלטון בנוני ישא تَلْهُمُاتِ كُبُرِيْنِ لِمُشْمِنِ عُلْتُ يَعْمُتِ لِنُ تَمْصِيدُ كَالْمُعُ خَمْرُمْتُهُ

אַנְוּ וְלֶבֶׁרְ וּלְּבֶלֶבְי בָּרֶא אָנֶם: בּׁגַּלְמָוִ בּׁגַּגְים אָבְעַנִם בַּבָּא בּגַּבָם אָבְעַנִם בּּבָא נִינִע קַּ וַיִּבְרָא אֱלֹהַיִם ו אָת־הֵאָדִם וּבְרָא יִיִ יָּת אָדָם בְּצַּלְמֵיה

بَارِيْشِهِ مَح_بَيْدُا: עַיִּם יִבְעָּוֹף תַשְּׁמֵּיִם יִבְּכְלְ־חַיָּה יִשְּׁמִּ יִבְעִּלְּא יִבְּעָרְ אָנר הְאָלְישׁי וְּכְרְשָׁתְ וּרְרֹדֵי בְּדְגָת וּהְקוּפּי צַּלְה וּשְׁלִישׁי בְּנִינֵי אַב לַטְּׁם אֶלְעָיִם פַּרָוּ וּרְבָּוּ וּמִלְאָוּ יִיְ פּוּשׁוּ וּסְגוּ וּמְלִי יָה אַרְעָּא رَنْظُتُك هِمْصِ هُجِينَصِ رَبِهِشُدِ بَحْدَيْكَ يُضْعِيا نَنْ لَهُمَدَ خُعِياً

דְרָהִישׁ עַל אַרְעָא: וּלַכֿע אַבֿמֹא וּלַכֿע בַּשַּׁמָּא

גבר ונולפא פרא וטבון:

עוֹשׁא בּבְעַהַאָּא הַכְאַבַהֹא:

kind; and God saw that it was good. creepeth upon the ground after its after their kind, and every thing that earth after its kind, and the cattle And God made the beast of the

that creepeth upon the earth.' earth, and over every creeping thing and over the cattle, and over all the the sea, and over the fowl of the air, them have dominion over the fish of our image, after our likeness; and let And God said: 'Let us make man in

He them. He him; male and female created image, in the image of God created And God created man in His own

thing that creepeth upon the earth. fowl of the air, and over every living over the fish of the sea, and over the and subdue it; and have dominion multiply, and replenish the earth, said unto them: 'Be fruitful, and And God blessed them; and God

(25) ויעש. מקנס בלביינס במקונן ובקוממן: כל לשון רמש ושרך בלשוננו קונמובי"ש (רענען):

כמיב ויבלמו (ב"ר): בצלמוו. בדפוס שלנו: כדמוחנו. לסבין ולסשכיל (מדרש סגדס): וידדו בדגח הים. יש בלשון ב"ר), ואס כמב אעשס אדס, לא למדנו שסיס מדבר עס בימ דינו, אלא עס עלמו, ומשובמו כמובה בלדו, ויברא אם האדס, ולא מקוס למיניס לרדומ, לא נמנע הכמוב מללמד דרך ארך ומדת ענוה, שיהא הגדול נמלך ונועל רשות מן הקען (סנהדרין לה: כדמומי, אם אין כדמומי במחמונים הכי יש קנאה במעשה בראשית: - נעשה אדם. אף על פי שלא מייעוהו בילירמו, ויש וכן בּגְיֵיכִם עִירִין פְּמְגַעֶם וּמֵחַעַר קַדִּיִשִׁין אָמַלְמָח (דניחל ד, יד), אף כאן בפמליא שלו נעל רשוח, אמר להס יש בעליוניס שוְמְדִים שְלְיִי מִימִינוֹ וּמִשְׁמִחְלוֹ (מלכים ה כב, יש), וכי יש ימין ושמחל לפניו, הלה חלו מיימינים לוְכוּת וחלו משמחילים לחודה, וכשסוא דן את המלכים הוא נמלך בפמליא שלו, שכן מלינו באתאהל שאתר לו מיכה בָאִימִּי אָם ה' יושב עַל פָּמָאוֹ וְכֶל בְּבָּא השָׁמַיִּם (32) נעשה אדם. עַנְיְמְנִימוֹ של סקב"ס למדנו מכאן, לפי שסאדס סוא בדמות סמלאכיס ויתקנאו בו, לפיכך נמלך בסן,

(פרכום פה. ב"ר) שנברהו שני פרלופים בריהה ראשונה והחר כך חלקן, ופשומו של מקרה, כהן הודיעך שנברהו שניהם בששי, דייקן יולרו סום: זכר ונקבה ברא אוחם. ולסלן סום פומר וַיִּקַם פַֿמַם מָצַּלְעוֹמָיו וגו' (ברפֿשים בּ, כם), מדרש פֿגדס וכן סום פומר פְּקְּבַפְּןּ בְּמוֹמֶר מוֹמֶס (פֿיוּג למ, יד): בצלם אלהים ברא אוחו. פירש לך, שפומו צלס סממוקן לו, צלס (מהלים קלט, ה), נעשה בחומה, כמטבע העשריה על ידי רושה שקורין קוני"ן (ובכ"י קוי"ן והוא בלשון אשכנו שמעמפעל), (קב) ויברא אלהים את האדם בצלמו. נדפוק סעשוילו, שסכל ננרל נמלמרוסול ננרל נידים, שולמר וַמָּשֶׁמ עָלִי כַּפֶּכָס הוה לשון רידוי ולשון ירידה, וכה רודה בחיות ובהמות, לא וכה, נעשה ירוד לפניהם והחים מושלת בו (ב"ר):

על פריס ורביס, ולה סהשה (יבמות קה: ב"ר): (82) וכבשה. מפרוי"ו, ללמדך שהוכר כוצש את הנקנה, שלא מהא ילאנית (צ"ר), ועוד ללמדך, שהאיש שדרכו לכצוש, מלווה ולא פירש לך כילד בריימן, ופירש לך במקוס אמר:

זְוֹבַתּ לַכֶּם וֹבִינִע לַאַּכֹלַע: בולג אַמֶּב בָּנָ פַבוּבהא וְבֹה مَر خَر كُر لِهُدًا لَهُن خُر ـ פּ אֵטַבַּלְבְמַמְּבוּ זְנֵבֹמ זְנְבַת אֵמְּב, זָט פָּלְ מִסְבָּא דְּבַר, זַרְעַיה

בְּלְ יֵנֶהֶלְ מֵשֶׁב לְאָּבְלְיִׁ וֹנְהִי הַאָּבֶץ אֲשֶׁר־בּוֹ נָפָשׁ חַיָּה אָת־ ה בּ הַאָּקִּיִם יּלְכָּלו בוִמָּמִ מַּלְ דִּשְּׁמִיָּא יּלְכִלְ דְּרָהִישׁ עַּלְ וּלְבָּלְ חַנִּטּ מְשַׁאַבוּא וּלְבָּלְ הַנְּשׁ וּלְבָּלְ הַנָּשׁא וּלְבָּלְ מִנִּשָּׁא

直續續: (国) אַמֶּר עַשָּׁר וְהָנָּה־שִׂיב لالأنا

װ แ็ต้นั่ง บลิ่นีเป ไปหั้น ได้นุ เหลือนี่สุด เลินสหาร์ดู เลินสหาร์ด เลินสหาร์ดู เลินสหาร์ดู เลินสหาร์ดู เลินสหาร์ดู เลินสหาร์ดู เลินสหาร์ดู เลินสหาร์ดู เลินสหาร์ดู เลินสหาร์ดู เล

المُلَّمِّ لِمُثَلِّ الْمُثَلِّ الْمُثَلِّ الْمُثَلِّ الْمُثَلِّ الْمُثَلِّ الْمُثَلِّ الْمُثَلِّ الْمُثَلِّ الْمُثَلِّ בּוֹנִם עַמִּבֹימָּנ מִפָּלְ_מִלְאִלְשׁוֹּ ¿ מְלַאְלְּחָוֹ אֲמֶׁר עְּשֶׁר וַיִּשְׁבִּוֹ צְּבִירְ וַיִּנִי דִּעְּבִי וְנְּוֹח בְּיוֹמָא ווכל אָלְטִים פֿוּנִם עַמָּבוֹמָי וֹמָוּגִי

र्ष्य्यंतः (व) מָלַאַלְשָּוּ אַּהְּרַבְּבָּרָא אָלְנִים הַּבִּיּדְיִנִיה דִּבְּרָא יִי לְמַהַּבָּר: ְ וּלִבְּיִהְ אָעִוּ בֹּי בִּוֹ הָבַעְ מִבְּלְ וְלֵבִּיִהְ יִנִיהַ אָנִוּ בִּיהַ נְּנִו מִבְּלְ تزجرة بهكتات همارته متهجاف

לכון ובי למיכל: אַילָנְא דְּבָר זַרְעָיה מִיְדְרַעַ וֹנט כֿל אַגלַוֹא בַבוּע פֿובוּ מוֹבׁנת בֹּמֹלְ אָפָּי כָּלְ אַבֹּמֹאַ يرِيُعَيْد بِهَرَابَات بَيْدَا ثِيْنَوَا رَكُمُ لِيُعِيْدَ رَبِّ بَهُ رِبَجِاتُ خُكَالًا

לבול מסבא למיכל והוה אַבְעָא דְּבֶיה נַפְּשָא חַוְּהָא יָה

אַפֿר יום שָּקִיקָי: שַּׁבוֹע בַעַבַּא נְעַנִיר רַמָּהַ נְעַנִיר ושוא וו יני כל בהכב ושא

تارچ،بابا:

וּלְבוּג וֹג וֹנ וִמֹא הֻּלִוּמֹאִנִי

for food; tree yielding seed—to you it shall be every tree, in which is the fruit of a is upon the face of all the earth, and you every herb yielding seed, which And God said: 'Behold, I have given

And it was so. given] every green herb for food.' wherein there is a living soul, [I have thing that creepeth upon the earth, to every fowl of the air, and to every and to every beast of the earth, and

there was morning, the sixth day. good. And there was evening and had made, and, behold, it was very And God saw every thing that He

ıξ

э٥

finished, and all the host of them. And the heaven and the earth were

had made. day from all His work which He made; and He rested on the seventh finished His work which He had And on the seventh day God

God in creating had made. He rested from all His work which and hallowed it; because that in it And God blessed the seventh day,

(מ, ג), כירק עשב שהחרחי לחדם הרחשון, נחחי לכם חח כל: ולאכול צשר, אך כל ירק עשצ יאכלו יחד כלס, וכשצאו צני נח החיר להם צשר (מנהדרין נמ:), שנאמר כֶּל בֶמֶשׁ אֲשֶׁר הוּא מַי וגו' (92) לכם יהיה לאכלה. ולכל הית הארץ. פְּשְׁנְס נֹסמום ומיום לממלל, ולמ סרשס למדס ולמשמו לסמים בריס

המוכן לממן מורה (שבמ פת.): שקבלו ישראל המורס נמחוקו כל ילירם בראשימ, ונמשב כאילו נברא העולם עמה, ווהו יום הששי בה"א, שאומו יוס ו' במיון) מורס (מנמומא בראשית א). דבר אחר, יוס הששי, שכלם חלוים ועומדים עד יוס הששי, סוא ששי בסיון (מ"א שביום ו' בסיון (IE) יום הששי. סומיף ס' נשטי, בגמר מעטס ברחשים, לומר שסמים עומס על מנם שיקבלו עליסס ישרחל חמשס חומשי

באם שבת באת מנוחה, כלמה ונגמרה המלאכה (ב"ר): הקב"ה שיודע עמיו ורגעיו, נכנק בו כחומ השערה ונראה כאלו כלה בו ביום (ב"ר). דבר אחר, מה היה העולם חשר, מנוחה, (ב) ויכל אלהים ביום השביעי. כ' שמעון אומר, נשר ודס שאינו יודע עמיו ורגעיו, לריך להומיף ממול על הקודש, אנל

אָלְהָים אָבֶא וְאֶמֶים: ב בְּהַבֶּרְאָם בְּיֹוֹם עֵשָׂוֹת יְהְוָהׁ פּרְ אָהְבָּרִיֹאִי בִּיוֹטָא צַעָּבִרֹיִיָּ אי אַכָּה תּוֹלְדָוֹת תַשְּׁמָנִם וְהָאָהֶץ אִבֵּין תּוֹלְדָת שְׁמַנָּא וְאַרְעָא

לַהְּלָר אָנַר הָאָרָטֶּר: المُحْرَبَاتِ مِحْرَا يَعْدُمُ الْعُبُتِ فِيْلًا الْمُحْرَبِيْنِ مُوْدُنِهُ مِحْرِ هَلَامُهِ يَعْدُمُ יַּצְּמָח בִּי לֹא הַמְּטִּיר יְהוָה עַּרְ לָא צִּמָּח צָּבֵי לָא צַּחֵית יִיָּ י לאָבּגן וֹכֹּלְ_מֹמָּר עַמְּבִיע מֹבָּע הֹאַבֹּגֹא וֹכֹלְ מַסִּבֹּא בַּעַפֿלָא إذِذًا שِيْنِ مَשِٰذُه هِذِه يَקِيْهِ إِذِذً *بَرَدٍ مَجَزٍة مَجَزٍة هِذِ خِه يَنَهُ

אָנוַבַלַבְשָּׁלֵּוֹ נִיאָבְלֶנִי: ⁹ נֹאָר יַנְעָלָר מִּן הַאָּבְיֹּא וִהְשָּׁלֵּר נִעְּנִיּא הַנִּר סְבָּיִק מִן אַרְעָּא

교:"나: וְהֵׁמָּנִע עַוֹנִם וֹנִעוֹ עֵאָבָם לַנָּפָּׁהַ ע מְפֶּׁר מִן־הָאַרְמָה וַיִּפָּח בְּאָפֶּיו עַפְּרָא מִן אַרְעָא וָנָפַּח בַּאַפּוֹהי

אָלְנִים אַבְּעָא יִשְׁעַּיָּא:

לִית לְמִפְּלִח יָת אֲדַמְּהָא:

ווּיצֶר יָהוְה אֱלֹהִים אָת הַאָּדָם וּבְרָא יִיָּ אֱלֹהִים יָת אָדָם וּמֹמִּמְלֵי, וֹט כֹּלְ אַפּֿי אַבֿעַמַאַ:

נהמשא בבנו נבוט לאבם

לְרוּחַ מִׁמָּלְאִּי

LORD God made earth and heaven. were created, in the day that the heaven and of the earth when they These are the generations of the

till the ground; earth, and there was not a man to had not caused it to rain upon the yet sprung up; for the Lord God earth, and no herb of the field had No shrub of the field was yet in the

the ground. earth, and watered the whole face of but there went up a mist from the

.luos of life; and man became a living breathed into his nostrils the breath of the dust of the ground, and Then the Lord God formed man

בשמי, כמו שמפורש בברחשית רבה (יה, ע): בשבת, והמקרה כחוב על שם העתיד: אשר ברא אלהים לעשות. המלהכה שהיתה ראויה לעשות בשבת, כפל ועשהה (ε) ויברך ויקדש. ברכו במן, שכל ימות סשבוע ירד לסס עומר לגלגולת, ובששי לחס משנס. וקדשו במן, שלח ירד כלל

שחח, כס"ח ואח שקחומס מכל לדדים, ופחוחס למעס לרדח דרך שס: ביו"ד, לומר שלדיקים שבחומו ומן מועמים (מנחת שם), כמו י' שסיח קטנה בחותית). רמו שירדו הרשעים למטה לרחת ולמדך כאן שהעולם הזה נברא בה"א, (מ"א רמו כמו שה"א פחוחה למטה, כך העולם פחוח לשָבים בחשובה, ועולם הבא נברא . אחר בהבראס, בס' בראס (מנחות כמ:), שנאמר בְּיָה ה' נור עוֹלְמִיס, (ישעיה כו, ד) בב' אותיות הללו של השס, ילר שני עולמיס, (+) אלה. סלמוניס למעלס: - חולדות השמים והארץ בהבראם ביום עשות ה. ללמוך שכלס נצרלו צרלשון. דצר

שמו, אלסיס, שסוא שליע ושופע על כל סעולס, וכן פירוש זה צכל מקוס לפי פשומו, ס' שסוא אלסיס: גשמיס, וכשבא אדם וידע שהם לורך לעולם, המפלל עליהם וירדו, ולממו האילנות והדשאים (שם): ה־ אלהרם. ה' הוא יום ששי (חולין פ:), ולמס, כי לא המטיר, ומה טעם לא המטיר, לפי שאדם אין לעבוד את האדמה, ואין מכיר בטובתן של שעילס בששי קודס שנברא אדס, וכל עשב השדה עדיין לא לממ, ובג' שכמוב ומולא, לא ילאו, אלא על פמח הקרקע עמדו עד רום מוכיח, ועוד אחר פִי עֶבֶם הִירְאוֹן (שמוח ט, ל), עדיין לא חיראון. ואף זה חפרש עדיין לא היה בארן, כשנגמרה בריאח (a) שרם יהיה בארץ. כל מרס שבמקרם לשון עד לה סוה, והינו לשון קודס, והינו נפעל לומר הערים כהשר יהמר הקדים,

(6) ואד יעלה. לענין בריימו של אדס סעלה המהום, והשקה עננים לשרות העפר, ונצרא אדם, כגַבֶּל וה שנותן מים ואתר

שבכולן, שנמוסף בו דעה ודבור (מונקלום): ברמשים, שיסיו מלו רביס על מלו בברימה יוס מהד (ב"ר): רובש היה. מף בסמס וחיס נקרמו נפש חיס, מד זו של מדס חיס מאורות לעליונים, בתמישי ישרצו המים לתחחונים, הווקק בששי לבראות בו מעליונים ומחחונים, ואם לאו יש קנאה במעשה מן סעליונים, לפי שביוס ראשון נבראו שמיס וארך, בשני ברא רקיע לעליוניס, בשלישי מראס סיבשה למחחוניס, ברביעי ברא מסא לו אדמה כפרה ויוכל לעמוד (צ"ר): ויפה באפיו. עשאו מן המחחונים ומן העליונים, גוף מן החחחונים ונשמה קולעמו לקבורה (מנחומה פקודי ג). דבר החר, נעל עפרו ממקום שנהמר בו מִוְבַּח מַּבְּמֶה מַעֲשֶׁה לִּי (שמוח כ, כ), הלוחי שני יודי"ן: עפר מן האדמה. לבר עפרו מכל האדמה, מארבע רוחות (מנהדרין לת.), שבכל מקום שימות שם, תהא (ק) וייצר. שמי ילירות, ילירה לעולם הוה וילירה למחיים המחים (ב"ר), אבל בבהמה שהינה עומדת לדין, לא נכחב בילירחה כך לש את סעיפה, אף כאן וסשקה, ואחר כך ויייצר (ב"ר):

المُلْمُ لَا اللَّهُ اللَّ מֹפְׁבֶבׁם נִינְשִׁם שֵּׁם אֵטַבְיֵאֹבִם מִלְפַּבַנִּמוּוֹאַשִּׁבוּ עַפָּׁוֹנִי אָבִם נוּסֵּת וֹעוֹנִע אֶבְעַנוֹם עּוֹ בֹּמֹבוֹן עֹּבִּר וֹן אֶבְעַנוֹם עַּּעֹשׁ בֹּמֹבוֹ

בּוּוּ וְמֵּא בַבַּעה מָוָב וֹבֶע: نشبط خمهٰدُح نظا يتينبط فيناه و بَيْ الْمِنْ جَرْ عِنْ يُسَمِّد كُورِ هِ جُرْ الْمُرْدَة كُونَا الْهُدَ וַיַּצְמַח יְהוָה אֱלֹהִים ַ מּוֹ װְאַבְּמִע װְ אֶבְטִים מוּ אַבְעָּא

לַאַּבְבָּקָה בָאָהָים: אָת־הַגָּוְ יִמִשָּׁם יִפְּבֶּר וְהָיֶה إنبتر نويد يغيا جُنَهُجَابِهِ

ַנַגַּבַב: אָת כְּלְ־אָבֶץ הַחֲוּילְה אֲשֶׁר שֶׁם בָּלְ אֲרַע חֲוִילָה דְּתַּמֶּן דַהְבָּא: שָׁם הֶאָהֶר פִּישִׁין הָוּא הַסֹבֶּב שִׁים חַד פִּישׁין הוּא מַפֵּיף יָה

הּבְּלְלַח וְאֶבֶן הַשְּׁהַם: וְיְּחָב הָאָבֶץ הַהָּוֹא מָוֹב שָׁם וְדִהְּבָּא דְּצִּרְטְּא הַהִּיא טְב הַפָּוֹן

הַסוּבֶּב אָת כַּלְ־אָבֶץ כִּוּשִׁ: נו וְשֶׁם־הַנְּהֶר הַשְּׁנֵי גִּיחָוֹן הַנּא וְשׁנֹם נַהְרָא תְּנְיָנָא גִּיחוֹן הנּא

בְּרָנִינִי הָוּאִ פְּרֶת:

النادل: מְשְׁפַּׁבַהְ וְבִינִגְ לְאַּבְּבָּהֹעִ בִּיהָגִּ באַמַלאַר וָר וּנָּרָא יַנְיּהַלָּאַר וֹנַבְיבֹא בַּנֹב לפול מגדן שבלגון בון שב לביש:

ببناء الهرجا ليهجر هربيار

לְמִׁנכֹּלְ וֹאִנֹלְן עַנִּיֹא בֹּטָׁבָּנִתוּע

בֿענלִטֹא וֹאַבׁנוֹ, בּנּבֹלָא:

מפוף יח כל אַרַע פוש:

ונהן א רביעאָה הוא פָּרָת: הַהֹלֵךְ קְדְעָה צַּשְׁוּר וְהַנְּהָר הוּא מְהַלֶּךְ לְמָרְנָהָא דְּצִּחּוּר ן שֶׁם ְהַנְּהֶר הַשְּׁלִישִׁי הְהָּקְר הְיִּשְׁלִישִׁי הְנְלְתְּאַ וְשִׁיִם נַהְרָא תְּלִיהָאָּה דְּנְלְת

> formed. He put the man whom He had garden eastward, in Eden; and there And the LORD God planted a

the knowledge of good and evil. midst of the garden, and the tree of food; the tree of life also in the pleasant to the sight, and good for LORD God to grow every tree that is And out of the ground made the

was parted, and became four heads. water the garden; and from thence it And a river went out of Eden to

land of Havilah, where there is gold; is it which compasseth the whole The name of the first is Pishon; that

there is bdellium and the onyx and the gold of that land is good;

٤ı

11

compasseth the whole land of Cush. Gihon; the same is it that And the name of the second river is

river is the Euphrates. the east of Asshur. And the fourth Tigris; that is it which goeth toward And the name of the third river is

מים סשדה (יע), כדי לפרש וַיְבֵּחׁ אל האדם לקרוח שם, וללמוד על העופוח שנברחו מן הרקק: מרדמס, סשומע סבור שסוא מעשס אחר, ואינו אלא פרמו של ראשון. וכן אלל סבסמס חזר וכחב וילר ס' וגו' מן סאדמס כל וגו', זסו כלל, מַמַס בריאמו מסיכן ומָמַס מעשיו, מזר ופירש וילר ס' אלסיס וגו', וילמס לו גן עדן, ויגימסו בגן עדן, וַיַפַל עליו בנו של כי יוםי הגלילי מל"ב מדות שהתורה נדרשת וזו המת מהן, כלל שלהחריו מעשה הוה פרטו של רהשון, ויברה הת ההדם (8) מקדם. במורמו של עדן נעע את הגן, ואס האמר הרי כבר נאמר ויברא וגו' את האדם וגו', ראימי בבריימא של ר' אליעור

(9) ויצמח. לענין סגן סכמוב מדבר: בחוך הגן. באמלע סגן (אונקלום):

ופְשוּ פְּרָשְׁיִי (מבקוק א, ה). דבר אמר פישון, שהוא מגדל פשמן (ב"ר), שנאמר אלל מלרים ובוֹשׁוּ עוֹבְּדֵי פִשְׁמִים (ישעיה יע, (II) פישון. סוא נילוס נהר מלרים (זוהר א, קכה), ועל שם שמימיו ממברכין ועולין ומשקין אם הארץ נקרא פישון, כמו

(13) גידורן. שסיס סולך וסומס וסמיימו גדולס מאד, כמו נכי יגַנו (שמוח כא, כח), שמנגח וסולך והומס:

הנוכר על שם חרן ישרחל (ב"ר): עדיין לא סיו, וכמב המקרא על שם העמיד (ב"ר): קדמת אשור. למורמה של אשור: הוא פרח. המשוב על כולם, (14) חדקל. שמימיו הדין וקלין (ברכוח נמ: ב"ר): פרח. מימיו פרין ורבין (שם שם), ומברין את האדם: בוש ואשור.

نْجُرْكُمْ لِيُلْكِنَا: ניקח יְהְנָה אֱלֹהָים אֶת הֶאָדָם וּדְבַר יִיְ אֱלֹהִים יָת אָדָם

למפלעני ילמסני: לעברה ואשרניה

Eden to dress it and to keep it. and put him into the garden of And the LORD God took the man,

كېڭل: יין באַלְּוִר מְבָּלְ מֵּלְרַעְיִּנְיִּנְ אֵבְּלְ לְמִנִמֵּר מִבְּּלְ אִנְלְוּ וּוּנְּחָאּ זי היים אַלָּיר מִבָּלְ מֵּלְרַעִיּיִים אַלְּיִרְ לְמִנִמֵּר מִבְּּלְ אִנְלְוּ וּוּנְחָאִ וּנְצֵּׁוֹ יְהְנֶהְ אֶּלְהְיִם עַּלְ הְאָבֶם וּפְּקּוֹד יִיְ אֶלְהִים עַלְ אָדָם

מולב שוכוב:

the garden thou mayest freely eat; the man, saying: 'Of every tree of And the Lord God commanded

ממונ מנע שמנע: ראַכַל ממָנוּ כִּי בְּיָוֹם אַבְלְּוֹ בֵּין שָׁב לְבִישׁ לָאִ מִיכוּל מִנִּיה

אָבי בְּיוֹמָא דְּחֵיכוֹל מְנֵיה מְמָת ומִעַּץ הַדַּעַת מַוֹּב וָרְט לְאַ וּמִאֵּילָן דְּאָרְלֵי פּירוֹהִי חָרְמִין

thereof thou shalt surely die.' it; for in the day that thou eatest good and evil, thou shalt not eat of but of the tree of the knowledge of

Δt

91

SΙ

מוב בדלצו: הַיִּוֹת הְאָבֶם לְבַדְּוֹ אֵמֶשֶׁה־לִּוֹ אָדָם בּלְחוֹדִוֹהִי אַעָּבִיד לִיה ניאטר יְהְנֶה אֶלְהִים לאַ־טָּוֹב נַאַטַר יִי אֱלְהִים לָא הָבֵּין דִּיְהֵי

And out of the ground the LORD I will make him a help meet for good that the man should be alone; And the LORD God said: It is not

شٰلا: יקָרָא־לַוּ הַאָּהֶם נָפָּשׁ חַיָּה הָוּא בַּהַנָּה קָרֵי לֵיה אָרָם נַפְּשָׂא שְׁמֵּוֹ: خلامًا لا مَا ، خَلَا الْحِرِ لِمُهُلِد خَمَانَة، هُم نَظُد، خِلِيا الْحِدِ מַּנְלְ עַמְּּמְנִם נֹּנְבֵאָ אֶלְ-עַבְאָבֶׁם צַּאָמָנָא נַאַנִינִ לְנִי אָבִם פַּי פֶּלְחַיּנְת חַשְּׁבֶּח וְאֵמֹ כֶּלְ כַּלְ חַיַּת בֶּרְא וְיָת כָּל עוֹפָא يَزْعُبُ بِمَرْبَ هُذُبُّ مِنْ مِنْ الْهِيْتِفِينَ يَجِدُهُ يَّ هُذُبَيْتِ مِنْ هَدِيْهِ

the name thereof. every living creature, that was to be whatsoever the man would call what he would call them; and brought them unto the man to see and every fowl of the air; and God formed every beast of the field,

نالأثأث الأثأ חַיַּה הַשְּׂבֶה וּלְאַבְּם לְאַ־מְצֶא בָּרָא וְּלְאָרָם לָאַ אַשְׁכַּח סְמָּרִ عربع، لَا خُلِيْ لِا بَرْمُ لِلَّهِ لِيَهُمِّنَ لَا بَرْكِم الْجُمْرِةِ لِهُ لَيْكُمْ لِيُلِا لِيَا تنظيه يهنو مورب خجر نظيه لهنو مفيا خجد فمنه

meet for him. Adam there was not found a help to every beast of the field; but for cattle, and to the fowl of the air, and And the man gave names to all

(EI) ויקח. לקמו בדברים נמים, ופמסו ליכנם (ב"ר מו, ס):

- (18) לא טוב היוח וגוי. שלא יאמרו שמי רשויים הן, הקב"ה בעליונים ימיד ואיץ לו ווג, ווה במחמונים ואיץ לו ווג (פדר"א
- (פו) ויצר וגרי מן האדמה. היא יליכה היא עשייה האמורה למעלה ויעש אלהיה אם חים הארץ וגוי, אלא בא ופירש יב): עזר כנגדו. זכס עזר, לא זכס כנגדו (יבמוח קג. ב"ר) לסלחס:
- מיס אשר יקרא לו סאדם שם, סוא שמו לעולם: אַל עִיר (דבריס כ, יע), שבָּצשן מחמ ידו של אדס: − וכל אשר יקרא לו האדם נפש חיה וגוי. מרמסו ופרשסו, כל ופש מיד בו ביום, הבימה אל המדם לקרות להם שם (מולין כו:). ובדברי אגדה (ב"ר יו, ד) ילירה זו לשון רידוי וכבוש, כמו פִי מָלוּר שסעופות נבראו מן סרקק, לפי שאמר למעלה מן המים נבראו, וכאן אמר מן האדמה נבראו. ועוד למדך כאן, שבשעת ינירמן,
- בן זוג ולי מין בן זוג (ב"ר שם), מיד ויפל. (02) ולאדם לא מצא עזר. ויפל ה׳ אלהים חרדמה. כשסניפן, סניפן לפניו כל מין ומין, וכר ונקנס, פמר, לכלס יש

מַבְּלְמְלָּתְ נִיּסְלָּר בְּשֶּׁר מַחְמָּנְתִי: עַל־הָאָהֶם וַיִּישָׁן וַיִּפָּח אַחַת עַל رَبُوحٌ بِمَزْمَ بِهُمُ بَرِيهِ ١ مَرِيَةٍ فِي الْبُهُ يَرْ

וַנְבֹן יְרְנְיִר אֶלְהַיִם ו אֶתְרַהַצֵּלְעָׁע וּבְנָא יִיָ אֶלְהִים יָת עַלְעָּא

בּ מִמְצַלְּי וּבְשֶּׁר מִבְּשְּׁרִי לְזְאָתְ מִנּּרְשִׁי וּבְסָרָא מִבְּסָרִי לְדָיָא וַיֵּאמֶר ְ הַאָּרָם וַאָּת הַפַּעַם עָצֶט וַאָמר אָדָם הָדָא זִמְנָא וּרְמָא ַנּיִבְאָבַ אָּגַ_בֵּאָבֶם:

古典に 袋口に لْݣُن هُمْهِ لَلْكُو خُهْمُنِهِ لَنْدُ مُمْخُدٌ هُدِينَ لَهُمْنِكِ لَنْلُدِيط ליב הגן בון המוביאיש אנראביו על פו ישפוק גבר בית יים שלים בית ₹%**□**:

וֹאִמִּעַׁי וֹלְאִ וֹטִׁהַמִּמִּי: כּ נֵיְהְיָנִי שְׁנֵיהֶם עֲרוּפָּוֹם הָאָרֶם נַהַנוֹ מַרְנִיהוֹן עַרְשִׁלְאֵן אָרָם

[발]: אָבְנְיִם בַאָּ טַאָּבֹבְוּ מִכְּבְ מֹלֵ שִׁיבֹבְוּו מִכָּבְ אִבְּוֹ וּנִּיִםׁ אִי تَرْهُوْتِ هُرِ لِيَّهُمُ لَالَّهُ قِدِ لِهُوْتِ خُهُوْتُهُ فَطِيمُمُهُ هُوْتِ بَرُهُ m הַשְּּבֶּה צַּשֶּׁר עַּשְּׁה וְהְנָה צֵּלְהִים בָּרָא דַּעְּבָר יִי צֵלְהִים וַצִּעָּרִ וְהַנְּחָשׁׁ הָיָה עְּרִים מִכֹּל חַיַּת

בַּבְא מִמְלַמוּהִי וּמָלָי בִּשָּׂרַא

וֹאַוֹטֹנִי לְנִׁנִ אָּבִׁם: אַשֶּׁר־לָקַח מִן־הָאָרֶם לְאַשֶּׁר דִּנְסִיב מִן אָרָם לְאִהְּהָא

ַנְקְּבֵרֵא אָהְּּה בָּי מֵאָיִשׁ לֻקְּקְהָר יִּנְיְקְבֵּי אָהְּנְא אָבִי מִבּעְלְהּ

בְּאִשְׁמֵיה וִיהוֹן לְבָּסְרָא חַד:

וֹאִטְמִיה וֹלָא מִתְבַּלְמָוֹן:

וְחָוְיָא הַנְה הַכִּים מִכָּל חַיַּת

instead thereof. and closed up the place with flesh slept; and He took one of his ribs, sleep to fall upon the man, and he And the LORD God caused a deep

woman, and brought her unto the had taken from the man, made He a And the rib, which the LORD God

because she was taken out of Man.' flesh; she shall be called Woman, bone of my bones, and flesh of my And the man said: 'This is now

be one flesh. cleave unto his wife, and they shall father and his mother, and shall Therefore shall a man leave his

and his wife, and were not ashamed. And they were both naked, the man

the garden? said: Ye shall not eat of any tree of unto the woman: 'Yea, hath God LORD God had made. And he said than any beast of the field which the Now the serpent was more subtle

III

17

(וב) מצלעוחיו. מסטריו (ב"ר), כמו ולְצָלַע הַמָּשְׁבָּן (שמום כו, כ), והו שלמרו שני פרלופין וברלו (ברכוח סל:): ויסגור.

c1), (041 d del 7: מלמעלה, שלה יַלְבָּיִד משהו על קירוחיי: - ויבן את הצלע לאשה. להיות השה, כמו וַיַּעַש הוֹתוֹ גַּדְעוֹן לָהַפוֹד (שופעים ה, (22) ויבן. כבנין, רמבה מלמטה וקלרה מלמטלה, לקבל הולד (ברכוח סה: ב"ר), כאולר של חטים שהוא רחב מלמטה וקלר מקוס הממך (שס): - ויישן ויקח. שלא יראה ממיכת הבשר שממנו ובראמ, וממבוה עליו (פנהדרין למ.):

אשה כי מאיש וגר. לשון נופל על לשון, מכאן שנברא העולם בלשון הקדש (ב"ר יח, ד) (52) זאח הפעם. מלמד שבל לדס על כל בסמס ומיס, וללו נמקררס דעמו עד שבלו על מוס (יבמות קג.): לזאח יקרא

ירי שניסס, ושם נעשה בשרם חחד (שם נח.): (24 בן יעוב איש. רוח הקדש אומרח כן, לאמור על בני נח העריוח (מנהדרין נו:): לבשר אחד. הולד נולר על

בו ילר סרע, עד אכלו מן סען ונכנק בו ילר סרע, וידע מס בין מוב לרע (פַּק"ו): (es) ולא יחבוששו. עלה היו יודעים דרך לניעות להבחין בין עוב לרע, ואף על פי שנָהָנָה בו דעה לקרות לו שמות, לה נתן

שראס אומס אוכליס משאר פירות, הְרָבָּס עליה דבריס, כדי שמשיבנו ויבא לדַבֵּר באומו הען: וגדולמו הימה מפלמו, ערום מכל ארור מכל (שם ימ, א): אף בי אנזר וגרז. שמא אמר לכם לא מאכלו מכל וגוי, ואף על פי שבה קפך הנחש עליהם, ראה אותם ערומים ועמוקים בחשמיש לעיך כל, ונחאוה לה (ב"ר יח, ו): ערום מבל. לפי ערממו (1) והנחש היה ערום. מס ענין זס לכאן, סיס לו לסמוך ויַשַ לְמְּדֶס וּלְמִצְׁמוֹ בְּמְנִיֹמ עוֹר וַיַּלְבִּיצֵס, אלא ללמרך מאיזו

בין הגן נאכל: تَ رَفَهُمُد يَّهُمُّكُ عُرِيَتُكُمْ مُقَدِّد يَعُمُّكُ عَفْتُم كُنَائِهُ مُقَدِّد

וֹלָאִ טִוּּמִוּ בַּוֹּ פַּוֹ עַמִּטִוּוֹ: אַמַּר אָלְהִים לְאַ עֹאַכְלְנְ מִפֶּׁנִּנִ יִּנְּהָאָ אָמָר וֹן לְאַ שִּיּכְלְנִּן

देश्य वंदेवंतर וֹאָמֶר הַנָּהָשְׁ אֶלְבְרֶהֵאֹמֶּה לָאַר וֹאָמֶר הַוֹּנְאַ לְאִנִּהְאַ לְאַ מְמֶרַ

וְהְיִימָם בָּאַלְהִים יִדְעֵּי מִוֹב ر الأخرار مؤدد البعائات لايدرجا المورية المراجعة בּׁג יִבַעַ אֶּלְטְיִם בִּג בּּיוֹם אָבִי צִּלְיִ בְּדָם זְיָ אָבִי בִּיוֹמָא

מַמָּה וַיּאַבָּל: מפּבוּין נִתּאְכַלְ נִתְּהַן נַם־לְאִישָּׁה יִנְסִיבָּת מֵאָבִיה נַאַבַלָּת וִיתַבַּת إدْبَاظِية بَيْمَا ذِبْيَهُ خِينَ الْمَوْلِة الْجَائِةِ جُهُونِ وَجُهُ فَالْهُ לְמַאַּלְּלְ וֹבֹּי עֹאֵנֹעַ_עַנְאַ לְמֵּינִוֹם לְמִוּכֹלְ נַאָּבׁו אַסִּוּ עַנְאַ לְמַּוֹנְוֹן נפָּרָא הָאָמָּר בָּי מוֹב הָעַץ

ניַעַּשָּׁי לָהֶם הַגִּרְת: מְּיַבְׁשִׁם בַוֹם וֹיִנִיפָּבוּלִ עֲּבָוֹת הָאָּנְתַ נהפְּלַהְנָה עֵינֵי שְׁנֵיהָם נַיֵּדַעוּ כָּי

אַילַן גּנְּקָא נִיכוֹל:

מניה וְלָא מַקְּרְבוּוְ בֵּיה דְּלְמָא ומפּנ. בְּמֹלְ אֵמֶנוּ בְּעוּנְבַיבִוּלֶּן וּמִפּּנֵר. אִכְלָּא בַּבְּמָּגִיעוּנִי

שב לביש:

אַף לְבַעְלַה עָמָה נַאָּכַל: וְעַוֹּטִי אַטַּטֹא אָבוּ מָּד אָּגַלָּגֹא

לעון מנפי הינין ועברי להון אָבו מֹבׁמֹלְאָוֹ אִפּוּן וֹשֹׁמִימוּ וֹאִטַבּטֹבוֹא הֹנוֹ. טַבונעון וּנַבַהוּ

> the garden we may eat; serpent: 'Of the fruit of the trees of And the woman said unto the

neither shall ye touch it, lest ye die.' hath said: Ye shall not eat of it, in the midst of the garden, God but of the fruit of the tree which is

woman: 'Ye shall not surely die; And the serpent said unto the

knowing good and evil.' be opened, and ye shall be as God, ye eat thereof, then your eyes shall for God doth know that in the day

also unto her husband with her, and thereof, and did eat; and she gave one wise, she took of the fruit the tree was to be desired to make was a delight to the eyes, and that tree was good for food, and that it And when the woman saw that the

themselves girdles. fig-leaves together, and made were naked; and they sewed opened, and they knew that they And the eyes of them both were

- (3) ולא הגעו בו. סוסיפה על הלווי, לפיכך באה לידי גרעון (סנהדרין כט.), הוא שנאמר אַל פּוֹמָף עַל דְּבֶּרָיו (משלי ל, ו):
- (+) לא מוח חמוחון. דמפס עד שנגעס בו, ממר לס כשס שמין מימס בנגיעס כך מין מימס במכילס (ב"ר ימ, ג):
- (٤,,८): (3) כי יודע. כל מומן שונה הם בני הומניםו, מן הען הכל וברה הם העולם (שס, ד): והייחם באלהים. יולרי עולמים
- and ordinary ordinary darca (erc"d (x): $x \square$. (resa sono sara (e"c): לשינים. כמו שאמר לה ונפקחו שיניכה: ונחמד להשביל. מו שאמר לה יודשי מוב ורב: וחחן גם לאישה. שלא (ש) וחרא האשה. כאמה דבריו על נמע והנאו לה והאמה (צ"ר): כי שוב העץ. להיות כאלהים: וכי האוה הוא
- רבי מנמומל וירל פי"ד): (ב"ר). ומפני מס לא נמפרשם סען, שאין סקב"ס מפן לסונות בריס, שלא יכלימוסו ויאמרו זה שלקס סעולם על ידו. (מדרש ו): עלה האנה. סוא סעץ שאכלו ממנו, בדבר שנמקלקלו בו נמקנו (סנסדריץ ע:), אבל שאר סעניס מנעוס מלימול עליסס הם. אף ססומא יודע כשהוא ערוס, אלא מהו וידעו כי עירומים הם, מלוה אחת היחה בידס ונמערטלו הימנה (ב"ר ימ, (ד) וחפקחנה וגרי. לענין החכמה דְבֵּר הכחוז, ולה לענין בָפְׁנְה ממש (צ"ר), ומוף המקרה מוכים: וידעו בי עירומים

إمزر هِكَ بَرَاهِ جِهَالًا فِهِ مَوْلًا: וּיִקְים בְּאָרָם וָאָהָטוּ מְפָּנִי Ęŧļ م بالاترقال حٰلَابِلَ لِنَاْلِ□ ַנִיּשְׁמְעֵּי אָת־לִוֹל יְהוָה אֱלֹהָים

וַיָּאַמֶּר לוֹ אַּיֶּבָּה: ניקָרֶא יְהְנָה אֶלְהַים אֶלְ־הְאָדָם יִקְּרָא יִי אֶלְהִים לְאָדָם נְאֵמַר

נאובא בו־עורם אַנָכו נאַהָבא: ·· וַּלְּאַמֶּר אָת־לִלְךְּ שְׁמַעְּמִי בַּגָּוֹ

אָמָר הַמִּן־הְעַּץ אַשֶּׁר צִוּיהָיף עַרְשִׁלְאִי אַהְ הָמִן אִילְנָא נְּאַמֶּר מִׁי עִינִּיּר לְוְיְ כֵּי מִּירִם נִאָּמָר מֵאוּ עַנִּי לְנַי אָּרַ.

בוּהא נאָכל: נְתַּמְּה עַמְּיִי הָוֹא נְחְנְה־לֵי מִן ־ עִמִּי הִיא יִהַבָּה לִי מִן אִילְנְא וּיַאִמֶּר הַאָּדָה הָאִשְּׁהוֹ אֲמֶּר יַצִּמָר אָדָם אִהְּהָא דִּינִהְּהְּ

עַּנְתְשׁׁ הַשִּׁיצָּנִי נְאָכֵּל: מַה־נַאַת עַשָּׁיִת נַתֹּאַמֶּר' הַאִּשְּׁה דָא עַבּדְתִּ נִאָּטָרת אַתְּהָא חִוֹיָא

שאַכֿל בָּלְ יָמֶׁוּ עַוּוֹוּבִּי تَشَيْدُ مَمْ لِأَبَادُكُ تَاجِكُ لَمُقَد مُمَّا تَنَدَرَ لِمُغَدُمُ فَرَدِيرٍ خُدِ אַמַּה מִכְּלְ־הַבְּהַנְּהְה וּמִכָּל חַיַּת בְּעִירָא וּמִכּל חַיַּת בָּרָא עַל ÷ı בַנָּבְׁהָ בֵּּר מְּהָּוֹנִי יָאָנִ אָּבִוּר עֲבַּבְּהְיִה בָּאַ לִים אַנִּי מִכָּלִ رِنْكُولَ إِلَيْكَ كُلُولًا الْكُلَّا الْكُلِّا الْكُلِّا الْكُلِّا الْكُلِّا الْكُلِّا

> KĘŲX: מו שבם וו אבונים בנו אילו וְנִמֹא וֹאִמֹּמִר אָבִם וֹאִטַּטִיים אָּלְהִים מְתַלְּךְ בִּגִּנָתָא לְמִנָּת וְמִּתְתוּ וֹנוּ לַלְ מִוּמִבֹּא בַּוֹנִ

> ביה אָן אַהְּ:

אָלָא נאַמָּבוניני: בְּנִנְּטְא וּבְתִילִית אֲבִי עַּרְשִׁלָאי נאמר ות קל מימָרָד שְׁמַמִּית

מְנֵיה אֲכַלְהָא: لمقتبلتك خدرم لاخم خقرقع

زێڎٙڂ؞ڮ:

אַמְּלְנִוּנְיִ נְאֶׁכַּלְנִעִיּ נְּאָמֶׁר וֹבְיָנִים אֶׁלְנֵיִם לְאָמֵּׁר וֹאָמֶר וֹן אֶלְנִיִם לְאָנִינִא מֹא

נאֹמֹר !! אֶלְנִים לְטִוֹנִא אָנִי

amongst the trees of the garden. from the presence of the LORD God man and his wife hid themselves toward the cool of the day; and the LORD God walking in the garden And they heard the voice of the

man, and said unto him: 'Where art And the Lord God called unto the

I was naked; and I hid myself.' the garden, and I was afraid, because And he said: 'I heard Thy voice in

thee that thou shouldest not eat?? of the tree, whereof I commanded thou wast naked? Hast thou eaten And He said: 'Who told thee that

she gave me of the tree, and I did whom Thou gavest to be with me, And the man said: 'The woman

serpent beguiled me, and I did eat.' done?? And the woman said: 'The woman: 'What is this thou hast And the LORD God said unto the

٤ı

days of thy life. go, and dust shalt thou eat all the the field; upon thy belly shalt thou cattle, and from among all beasts of this, cursed art thou from among all serpent: 'Because thou hast done And the LORD God said unto the

ממס במערב וסמס פרחו בעשירים (פנסדרין לה:): ממסלך בגן: לרוח היום. למומו כומ שסשמש במס משס (מ"מ לשס ודוק כי כן עיקר), וזו סימ מערבית (ב"ר), שלפנות ערב לפשומו של מקרא, ולאגדה המישבת דברי המקרא דֶבֶר דְבוּר על אופְנֶיו: וישמעו. מה שמעו, שמעו אם קול הקב"ה שהיה (8) וישמעו. יש מדרשי אגדס רביס, וכבר סדרוס רבומינו על מכונס בבראשית רבס ובשאר מדרשות, ואני לא באתי אלא

במוקיסו (ישעיס למ, מ) בשלומי מְכוֹדַן בַּלַמַּדְן (צ"ר): בקין אמר לו פֿי בֶּבֶל פְֿמִיךְּ (בראֹשׁיִת ד, ש), וכן בבלעס מִי בְּבַּלְעָס בְבַבֶּלֶ שְמֶךְ (במדבר כב, ש), ליכנם עמהם בדברים, וכן (9) איבה. יידע סיס סיכן סוא, אלא ליכנס עמו בדבריס, שלא יסא נבסל לסשיב אס יענישסו פחאוס (מדרש אגדס). וכן

(11) מי הגיד לך. ממין לך לדעת מס בשת יש בעומד ערוס: המן העץ. בתמיס:

(21) אשר נחחה עמרי. כאן כפר במובה (עבודה זרה ה:):

(13) השיאני. המעני (מונקלום), כמו (ישעיה לו, יד) מַל יַשִׁים מֶּחְקָּיֶםוּ (ב"ר):

(14) כי עשים ואם. מכאן שאין מספכים בוכוחו של מסים, שאילו שאלו למס עשים ואם, סיס לו לסשיב דברי הרב ודברי

ושקה האש ואַקה השופָנוּ נ_י יבון זַרְשָׁה יבון זַרְשָׂה הָהי نْمُنْكِّدِ الْمُمِنِّدِ طُنْكِ بِكِّنَا تُلْمُهُدِ

id点4_世上: (a) خبرت بهد بالتواجه المرابع المر g מֹבְּנְינוֹ וֹעַבְיָּנְ בֹמֹמָב שֹלְנָוֹ 'נִיבְיָּנְ בֹמֹמָב שַׁלְנָוֹ. אֶל־הָאשֶׁה אַמַּר הַרְבָּה אַרְבָּה לָאָהָהָא אַמָּר אַסְנָּאָה אַסְנִי

نظانات: במצבון אַניתיף לאמר לא האבל ממוני אילנא דפשידיקה למיטר לא בּ אַהְּשֶּׁוּבְ וֹשְאַכֹּלְ מִוֹ עַהְאָלֹ אַהָּוֹר לְמִימִר אִטִּטִוּ וֹאַכֹּלְטִׁ מִוֹ بَرِّهُٰذُتُ هُٰمِّد حُبِ شِمِّمُٰنِ كُوْبِحِ

ֻ בְּקְקְּחָהְ בְּיִרְעָּאָ בְּרִי עַבְּרָיִלְאָ אָרִי עַבְּרָיִלָּאָ אָרִי עַבְּרָיִאָ ⁶¹ שִׁרְּבְּךְּ אֵלְ־הָאַרְמְּה בַּי מִמֶּנְה עַר דְּהְמָחַב לְאַרְעָא דְּמִנַּה בּוֹמֹע אַפּּׁנְוּיְ שַּׁאָכֹּלְ לְטִם מֹּע בּוֹגמֹטֹא בַּאַפּּוּ מַיכוּלְ לְטִׁמֹא لْكُحَذُكُ كُن يَمْمُ لِي تَمْمُلُك :

81 נקיץ וַדְרְבָּר הַצְּמָינִי

הַיִּישְׁיִבּי:

₹0′**₽**%: מלַלַבְעוֹן וֹאַטַּ שַּׁבִי וֹמָר כִישִּ יה וְבִיר מָא דַעַּבְרָהְהָ לֵיה יבון בְּנָךְ יבון בְּנַהָא הוא יובלכי אמני בינף יבין אַטִּנֹאַ

שבי שיאיבסיף והוא ישליט

שׁאַבְלְּנָּע כִּלְ יִמֶּנִ בְּיֵרִלְנַ בַּמְּמָלְ מִּיכְּלְנָּה כִּלְ בְּאָבְעָהְ בְּעָּבִינְבְ הַיִּכִילִ מִנִּיה לִישָא אַרְעָּא ולאֹבום אֹמור אַנוּ לבּולמֹא

נטיכול נת עסבא דחקלא:

לב וכיבון וֹאָמֹבון הַצַּמַּם לָבַ

thy head, and thou shalt bruise their seed and her seed; they shall bruise and the woman, and between thy And I will put enmity between thee

Ş١

over thee.' be to thy husband, and he shall rule forth children; and thy desire shall travail; in pain thou shalt bring greatly multiply thy pain and thy Unto the woman He said: 'I will

thy life. toil shalt thou eat of it all the days of cursed is the ground for thy sake; in saying: Thou shalt not eat of it; tree, of which I commanded thee, of thy wife, and hast eaten of the thou hast hearkened unto the voice And unto Adam He said: 'Because

eat the herb of the field. bring forth to thee; and thou shalt Thorns also and thistles shall it

dust shalt thou return.' taken; for dust thou art, and unto ground; for out of it wast thou eat bread, till thou return unto the In the sweat of thy face shalt thou

של החונך הלך. הגלים סיו לו מעמידו רבומינו מדרש ום במסכם בכורום (מ.), ללמד שימי עיבורו של נחש שבע שנים: של גחונך הלך. הגלים סיו לו סמלמיד דברי מי שומעין (סנסדרין כע.) מכל חבהמה ומכל חיח השדה. אם מבסמס נמקלל, ממיס לא כל שכן,

ילְמַפַּבְא טַּבוּב:

כמב לשון ושיפה בשניהם: ממימנו. ולשון משופנו, כמו נַשַׁף בְּּמֶס (ישעיס מו, כד), כשסנמש בא לנשוך סוא נושף כמין שריקס, ולפי שסלשון נופל על סלשון, כמון בשופנו עקב. לה יסה לך קומה, ומכגומו ושפים ימים: ואחה חשופנו עקב. לה יסה לך קומה, ומשכנו בעקנו, והף משם אלא לפי שהנשים דעתן קלות להתפתות, ויודעות לפתות את בעליהן, לפיכך ואיבה אשית (מועה ע:): ישופך. יכתתך, (ēt) ָראִיבה אשיה. הֿמק להֹנִמכוונמ הֹלה שימות הָדס כשִיהֿכל הַוֹה מקלה ומשה הֿם מִוּס (צ"ר), ולה בהם לדבר הל מוס מחלה

(שס): ואל אישך השוקחך. למשמיש, ואף על פי כן אין לך מלח למובעו בפס, אלא סוא ימשול בך, סכל ממנו ולא ממך (16) עצבונך. זס לער גידול בניס (עירובין ק:): והרגך. זס לער סענור (20): בעצב חלדי בנים. זס לער סלידס

רעס, וסבריום מקללום שדים שינק מסס (ירושלמי כלאים א, ז): (עבו) ארורה האדמה בעבורך. מעלה לך דברים מרורים, כגון זבובים ופרעושים ונמלים (ב"ר), משל ליולה למרבות (שם): חשוקחך. מלומך, כמו וַנְפְּשׁוֹ שוֹהֶקָהְ (ישעיה כמ, מ):

מלמיח לך, כשמורענס קטניום או ירקום גנס, סיא מלמיח לך קוליס ודרדריס ושאר עשני שדה, ועל כרחך מאכלס: בֶּל מַשֶׁב וּוֹבֵש זֶבִש וגוי, אֹלאַ מס אֹמור כאֹן בראֹש סעניו, אֹרורס סאדמס בעבורך בעלבון מאכלנס, ואחר סעלבון וקוץ ודרדר על ידי מיקון (בינס לד.). ואכלה אה עשב השדה. ומס קללס סיל זו, וסלל בברכס נלמר לו (ל, כע) הַבֶּס נְמַמִּי לְבֶס מָׁמ (18) וקרץ ודרדר חצמיח לך. סמרן, כשמורענס מיני ורעים, מלמים קרן ודרדר קונדם ועכביים (ב"ר), וסן נמכלים

הוא הְיָמָה אָם בְּל־חֶי:

[[خلابلا ドスダジロデ ניַּעַשׁ יְהְנְה אֱלֹהִים לְאָדָם נַעֲּבָּר יִיָּ אֱלִהִים לְאָדָם

दंददं□: עַם מִמֵּגֵּוֹ חַהַיִּים וֹאַכַּלְ וָחַי יִבִיהַ וָּסִב אַנַ מֵאִּלַוְ חַיַּיָּאַ וְהְעֵּ וְעֵּהְהִי פֵּן־יִשְׁלָח יָדִוּ וְלְקַתוֹ מָב וּבִישׁ וּבְעַן דִּלְמָא יוֹשֵׁים רכיעי הְנְה בְּאַתַרׁ מִמֶּנוּ לְרַעַת מְנִר יִחִידִאִּ בְּעֶּלְמָא מִנְּיה לְמִדַּע ניַאמֶרוּ יְהְנָה אֱלֹהִים הֵן הֵאְדָם נַצִּמִר יִיְ אֱלֹהִים הָא אָדָם הַנָּה

ट्रेब्रिम संध्रुष्टः מֹבוֹ לַהְבִעְ אָטַ עַנֹאָבֹלָע אָהָב בַּהַבוּ ي يَّ إِنْ فِرْ بَهِ إِن إِيرَا هِرَابَ لِم فِراً مِوْاً

אָר בֻּרֶרְ עֵץ הַחַיִּים: (ס) حرتي يترثح يونيتؤه كيثاد ÷² לְנַן־עָבֵן אָת־תַבְּרֶבִים رزيرت אָת־הָאָדָם ניִשְׁכּן מִלֶּדֶם

לַלְּיִנִי אָנה אָנר יָרְוֹרָ: וְהָאָבְׁם יָדַע אָת־חַוָּה אִשְׁתִּי

אָב, בוא בונה אָמָא בַּכֹּלְ בָּנִי

מְהַּב בֹּסֹבְעִוּן נִאַּלְבָּיִהְנִּנוּ: עור ולאַמְבוּה לְבוּשִׁין דִּיקַר עַּל

!ווכוב לוום. בהבם:

באַטבור מִמַמָּן: 八はは八口 は必じなな וֹהַלְעִים מֹנֹנִעֹא

۵،څا ۱:۵۱:۵۱ דְּמְהְהַבְּכְא לְמִשָּר יָת אֹירַח בובוא וני הַנוֹ עַבַבּא מלקדמין לונתא דעדו ית וֹט אֹבֶם וֹאַמֹּבוּ,

לונינו וּבוֹבא מו שבם ווֹ: וְאָבְם וְדַע בוָ הַלָּאָן

> Eve; because she was the mother of And the man called his wife's name

and clothed them. and for his wife garments of skins, And the LORD God made for Adam

for ever.' of the tree of life, and eat, and live he put forth his hand, and take also know good and evil; and now, lest the man is become as one of us, to And the LORD God said: 'Behold,

till the ground from whence he was forth from the garden of Eden, to Therefore the LORD God sent him

keep the way to the tree of life. sword which turned every way, to Eden the cherubim, and the flaming Placed at the east of the garden of So He drove out the man; and He

help of the LORD.' said: 'I have agotten a man with the she conceived and bore Cain, and And the man knew Eve his wife; and

 ΛI

07

(91) בזעה אפיך. לממר שמערמ נו סרנס:

- חוד. נופל על לשון מיס, שממיס את ולדומיס, כאשר מאמר מָס סֹנֶס לְמָבְס (קסלת בּ, כבּ) בלשון סיס (פם"ו): פרשם הנמש, להידיעך, שממוך שראה אומם ערומיס וראה אומם עמוקים במשמיש, נמאוס לה ובא עליהם בממשבה ובמרמה: נודווגה לו מוס, כמו שכמוב ולאדם לא מלא עור כנגדו, לפיכך ויפל מרדמה, ועל ידי שכמב ויהיו שניהם ערומים, קמך לו (02) ויקרא האדם. סור סכסוב לענינו סראשון ויקרא סאדם שמוח, ולא ספסיק, אלא ללמדך שעל ידי קריאה שמוח
- כגון למר סמרובם שסוא רך ומס, ועשס לסס כמנות ממנו (מומס יד. צ"ר): (IS) כחבות עור. יש דברי אגדה (ב"ר) אומרים הלקים כלפורן היו מדובקים על עורן. ויש אומרים דבר הבא מן העור,
- מלוס. ויש מדרשי מגדס, מבל מין מיושבין על פשומו: שלין כן בבסמס ומיס: - ועחה פן ישלח ידו וגוי. ומשֶׁימָנֶס לעולס, סרי סול קרוב לסמעות סבריות למריו, ולומר לף סול (22) היה כאחד ממנו. הרי הוא ימיד במסמונים כמו שאני ימיד בעליונים (ב"ר), ומה היא ימידסו, לדעת עוב ורע, מה
- ואני איני בא אלא לפשומו: לסע לאיים עליו מלכנום עוד לגן. מרגום לסע שְׁנַן, כמו שלף שניא (פנהדרין פב.) וצלשון לע"ו למ"א. ומדרש אגדה יש (צ"ר), (24) מקדם לגן עדן. במורמו של גן עדן, מוך לגן: אח הכרובים. מלפלי מצלס (צ"ל): החרב המתהפכת. ולס
- וידע אדס, נשמע שלאחר שנערד היו לו בנים: קין. על שם קניחי: אח הי. כמו עם הי, כשברא אוחי וידע אדס, ושמע שלאחר שנערד היו לו בנים: (1) והאדם ידע. כבר קודס סענין של מעלה, קודס שממח ונמרד מגן עדן, וכן ססריון וסלידס (סנסדרין למ:), שחס כמב

- בְּיָה עַבֶּר אֲדְטֶה: لَيْكِمْ يَبْسَدِ سُرْكِمْ لِيَقِدَ جَهَا لِظِّنَا ۚ سَجُمْ نَسُنِت سُجُمْ نِمْرَ مُثِمَ نَظِيَا ַ נַתְּסָׁבְּ לְלֶבֶנֵע מֵּטְ־אָטִוּיוּ אָתַ־ וְאִיסִיִפָּת לְמִילִּדִּ יָת אָּחוּהִי יָת
- קאַדְמָה מְנְחָה לֵיהֹוֶה: זַנְהָי מַפַּץ יְמִים זַנְבָא לַנוֹ מִפְּרֵי זַהַנְה מִפּוֹר יִמְנוֹ וְצִּיְהִי בַנוֹ
- בּבל לאָל_מִלְטַׁנִי: באלו ימֶחַלְבַתָוֹ וַיַּשָּׁעַ יָּהַנֶּׁר אָל־ ַ וְנְיָבֶג עַבֹּגא נִם_הָנָא מִלָּכְרָנָע
- تَنْسَد خُكِرَالِ فَهِد تَانَظُكِهِ فَأَنَا: י וֹאָקַ בַּוֹן וֹאָקַ בִּוֹלִטִוֹיָן לָאָ הָהֹֹעִׁי
- ٥ رَزِّهِمُدَ زُلِيَٰكِ هُرْ ِكُذَا كُمُّتِ لِيُرَاتِ يَهُمُدَ بَرْ ذُعُنَا ذُمُّهِ فَعَنَا ذَٰكِ
- ĖĻ٥ لْجَجْرَكِ فَمُنظَعِيرِ لَجَفُكِ فَفُمُحِـ ע אַ טַיִּטְיַב לַפֶּתַח חַמָּאָת רַבֵּץ בַלְוּא אָם_מַיטִיבַ שָּאָת וֹאָם
- בְּבֶלְ אָבוֹת נַיַּבַרְגַּבוּ: خنيانُت خَمْثِك رَزْكُم كَنَا لَكُمِي خَمْنَاتِينِا خَمَكَرْلِا نُفَاعِرْ لِمَا مَنِ مَر « [رُهِمُ كَذَا هُذٍ ـ ثَاثِدٍ هَنَا، إِنْنَا لِهُمَا كَذَا كِنْ حُمْ هَاسَا، لَتَالَا

- בְּלָטְ בְּאַרְעָּא:
- מאלא באבמא טובלנא שבם
- מן בדם ין בהבל יבקירבניה: אַניה ימשַּמִינִידוֹן וַהַנָת רַעַּנָא וִבְבַל אַיִּהִי אַב בוּאַ מִבַּבִּיבִי
- וֹאִטְכְּבִישִׁוּ אַפּוָטִי: בהוא ישמוש לפון קשבא ילַבוֹן ילַבוּוֹבְבָּוֹיִב לָא עַוֹנִי
- بر מא אַטַבְּרִישׁוּ אַפְּרִי:
- نظفترط ځك: אָם לָא טַּעוּר נָאָם טַּעוּר למור מונור לאטפראא מלך מיבְרָך לְיוֹם דִּינָא הָשְׁאָר וְמִּטְבִּים לְצִּ עוְמִּיב הקא אם הוטיב עובָדָרְ
- בבל אַשוּבוּ וֹפֿמָלִישִּיּ

- Cain was a tiller of the ground. And Abel was a keeper of sheep, but And again she bore his brother Abel.
- of the ground an offering unto the pass, that Cain brought of the fruit And in process of time it came to

٤

- unto Abel and to his offering; thereof. And the LORD had respect firstlings of his flock and of the fat And Abel, he also brought of the
- very wroth, and his countenance He had not respect. And Cain was but unto Cain and to his offering
- thy countenance fallen? Why are thou wroth? and why is And the LORD said unto Cain:
- rule over it.' thee is its desire, but thou mayest sin coucheth at the door; and unto lifted up? and if thou doest not well, If thou doest well, shall it not be
- slew him. up against Abel his brother, and they were in the field, that Cain rose brother. And it came to pass, when And Cain spoke unto Abel his
- עס קין, ועס סבל נולדו שניס, לכך נאמר ומוסף (ב"ר כב, ג): בראנו, אבל בום שומפים אנו עמו (נדס לא.): אח קין אח אחיו אח הבל. ג'אמים ריבויים סס, מלמד שמאומס נולדס
- (2) רועה צאן. לפי שנחקללס סארמס, פירשלו מעצודחס (מדרש אגדס):
- מוב ולט מובטר): (3) מפרי האדמה. מן סגרוע (צ"ר). ויש סגדס (מנמומל) שלומרם זרע פשמן סיס. (דבר למר מפרי, מליזס שבל לידו לל
- מעליו: וישע. ירדה אֹשׁ וְלְמַבֶּה מנחחו (פֹּם"ו): (+) וישע. ויפן. וכן וְמֶל מִנְמְמוֹ לֹח שַׁעָה, לֹח פּנה. וכן וְמַל יִשְׁעוּ (שמום ח, מ), חל יפנו. וכן שָׁעָה מֵעֶלְיוּ (חֿיוִבּ יד, ו), פנה
- חשוקחו. של מעלמ, סיל ילר סרע, ממיד שוקק וממלוים לסכשילך (שס): ואחה חמשל בו. לס מרלס ממגבר עליו (שס): (ע) הלא אם חיטיב. כמרגומו פירושו: לפחח חטאח רובץ. לפמח קנרך מעלמך שמור (מדרש לגדס): ואליך
- (8) ויאמר קין. נכנם עמו בדברי ריב ומלה, להתעולל עליו להרגו. ויש בוה מדרשי הגדה, הך זה ישובו של מקרה:

אַנוֹנ אַנֹכוּ: אַנוֹרף נִיאַמֶּר לְאַ יָּדְמָּהִי הַשְּׁמֵר נַאָּמֵר לְאִ יָדְעָּהָר אַנִי ַנּגַאָמֶר יְּרוֹיִתְ אֶּלְ-לְּוֹן אֹנְ צֵוֹבֵלְ נִאָּמֶר וֹוֹ לְלַנוֹן אֵּוֹ צַבֹּלְ אֵּרוּנִּ

غَبَركَ عَيْرَاتِ هُكُرُ مَالِـ تُهْلُمُكُ יי ניאמר מָה עַשְׁיִּהְ קְּוֹלִי בְּתֵּיִ הַ בְּתֵּיִ הַ בְּתַּיִּהְ בִּיִּהְ בִּתְּ

אָנַ בַּנֵי אָנִיִּב מִיָּנִב: אָתַרְבְּעֵי אָהָרְּ עִיּנְדְּי: דְּטָא יַצִּחוּרִ מִן יָרְרִּ: אַשֶּׁר פְּצְתָּר אָהָרְּ מִיְּבֶּרִי לְלָחָת דִּפְּחָתִי יָם פּוּשִּׁי וְשָבִּילִם יָת וְעַמָּה אָרַוּר אָמָה מִן־הַאָּרְטָה וּכְעוּ לִיט אַהְ מִן אַרְעָא

יַּבְּבֶּרְאַנִי בַּבָּבְּבְיּ برقاء שت حِثاد خُلَّه ثَمْ ثَبُ خُمْهَا تَدَرَد خُك مُمُخْمَح نَبْحَ. בּּי. תַּעְבְרַ אֶּטַ־תָּאֲדָטָּה לְאַ אֲבֵי הִפְּלָּה בָּאָרָעָא לָא הוֹסָף

ctcwix) מְנְשְׁאֵ: (בספרי ספרד ואשכני מקמשבַק: נَنْهِشُد كَانًا هُمْ لِيَانِدُ قَلْهِم مُرَادً لَهُمَد كَانًا كَانُه لِنْ فَقِد سَبَحَد

לה וֹלִעְ בֹּאָבֹא וֹבִינִע כַּלַ מָּהֹאָנ הְאָּדְמָה וּמִפְּנֶיף אָסְתֵּר וְהָיִיתִי ترأ يزنهم لابئر ترأنت يتوك جيرا

בָּלַ_מִגָּאָנִ: לַלָּוֹן אָנִים לַבְלָטָׁוּ עַכּוָעַ_אָעַוּ ²¹ קון שְבְעְּחָוִם יָקָם וּלְשָׂם יְהוָה ניַּאִמֶּר לַוּ יְהוָֹה לָבֵּן בָּלְ־הֹבֵג

אַנונו לַבְּלוֹ לַנְתוּ מוֹ אַנְתֹּא:

שַׁבַוּ בַּאַבַּלָּאִי

בישקה יקטלנוי: ממלמג ולגי לאבמא ויהי לג ري بخفيل جني فران المران المر מגל אפּי אַרְעָא יִמִן בַּרְמָרַ בא שבוכשא זעו ושא בון

לבוק בלא למלמק ושוע לכ מנוש למנו גל לפון אטא לון לְמִּבֹמֹנִי בַּנִין וֹטַפּּנַת נאמר ליה ון לבו כל קשוליא

> keeper? said: 'I know not; am I my brother's Where is Abel thy brother?' And he And the LORD said unto Cain:

ground. blood crieth unto Me from the done? the voice of thy brother's And He said: 'What hast thou

blood from thy hand. mouth to receive thy brother's ground, which hath opened her And now cursed art thou from the

wanderer shalt thou be in the earth.' her strength; a fugitive and a shall not henceforth yield unto thee When thou tillest the ground, it

punishment is greater than I can And Cain said unto the LORD: 'My

٤т

71

findeth me will slay me.' come to pass, that whosoever wanderer in the earth; and it will and I shall be a fugitive and a and from Thy face shall I be hid; this day from the face of the land; Behold, Thou hast driven me out

should smite him. for Cain, lest any finding him sevenfold.' And the LORD set a sign vengeance shall be taken on him Therefore whosoever slayeth Cain, And the LORD said unto him:

- סעליינס: השומר אחי. לשון מימס סול, וכן כל ס"ל סנקודס במעף פת"מ: (9) אי הבל אחיך. לסכנס עמו בדברי נחם, חולי ישוב ויחמר חני סרגמיו וחטח חיל: לא ידעהי. נעשס כגונב דעם
- (10) דמי אחיך. דמו ודס ורעיומיו. דבר אמר, שעשה בו פלעים הרבה, שלא היה יודע מהיכן נפשו יולאה (מנהדרין לו:):
- דמי אחיך וגרי. וסנני מומיף לס קללס לללך, לל מומף מם כחס (מ"ל סכל דבור למד ממן סלדמס עד כלן): (II) מן האדמה. יומר ממס שומקללס סים כבר בעונס, וגס בזו סוסיפס למעום: אשר פצחה את פיה לקחת את
- (12) גע וגד. אין לך רשוח לדור במקוס אחד:
- (13) גדול עוני מגשוא. בממיס, אמס מוען עליוניס ומחמוניס, ועוני אי אפשר למעון (ב"ר כב, יא):
- גערס סים, שלא מסה בריס מזיקמו. וכיולה בו וַיּהֹמֶר דְּוִד כְּל מַבֶּס יְבוּמִי יְוִנַע בַּבְּנִּוֹר (שמוחל־ב ס, ה), ולה פירש מס יעשה לו, ממנו, שיעמוד למך מבני בניו ויסרגסו. ופוף סמקרא שאמר שבעמיס יוקס, וסיא נקממ סבל מקין, למדנו שמחלם מקרא לצוך לו, כך וכך עונשו, ולה פירש עונשו: שבעחים יוקם. היני רולה להנקס מקין עכשיו, לפוף שבעה דורות הני נוקס נקממי (15) לכן כל הורג קין. זס אחד מן המקראות שקלרו דבריסם ורמוו ולא פירשו, לכן כל הורג קין, לשון גערה, כה יעשה

באבא לוד קדעת עדעת עדין: 31 ני**צא קין מלפּגי יְה**וֹהָת ניִשֶּׁב

ئاڈرك: ווֹעַבְאַ מָּם בַּמָּג בַּמָּם בַּנֹנִ וּנוֹבת בְּנוֹן אָנראָהִשְׁנְוּ וֹנוֹנוֹר וּנִדִּת בּנוֹ נִי אָנִינוּנוּ וֹעַבּיאָנוּ

אָנו_לַמֶּב: ڠٮڂۛڷڵڹۿؘۼ۪ڔۦڹڟٮڹۿۼڔۦڹؙۯٚٮۦڹڣڹ؞ؙۼڔؗۼؠڎؙؚ؞ؙٮڹ؈ڣ۫ٮڹۿۼڔ sı בֹלְג אָּטַבְמְּטִׁוּהָאָלְ וּמִּטִהְּהָאָלְ הֹלְגַ וֹמִהַבָּג אִנְלָהִ בֹּט מִטוּהָאָלְ וּנוֹכָג לַטַנְגַבְּ אָּטַ הֹּנְגָב וֹהִנְגַב וֹאָטֹּוֹלָנִב לַטַנִּגָּב זֹט הֹנֹב

הַאַּחַת עְּדֶּה וְשָׁם הַשָּׁנָית צִּלֶּה: aaa, וַנְקַּחַ לְוֹ לֻמֶּךְ שְׁתַּיִּ נְשָׁיִם שָׁם

אַבְּי יִשֶּׁב אָבִר יִמְבַנָּה: יי וַמַּלֶּד עַּדָּה אָת־יָבָל הָוּא הַיָּה יִּ

> בְּנְנְיָא בְּעָבָוֹיִ הֿבובא הֿבוָני. מַלְפַבמון בּאָבַת וּלִי וּמִמֹלִמַּלְ בַּבַוֹנִינ ולפל לון מן בדם ג' וומום

בשום בביה חנוף: לבניא ולבא המע בלביא

ימְתּישָׁאָל אַיבִיד יָת לַמֶּדְ:

מום חַדָא עַּדְהוֹ וְשׁוֹם הַּנְיֵיהָא ולסוב לוה למף תרמין לשין

נלבון בוטבו מהלנון ומבו וּילִידַת עְּדָר יָת יָבָל הוּא הַוֹּה

> the land of Nod, on the east of presence of the LORD, and dwelt in And Cain went out from the

of the city after the name of his son builded a city, and called the name conceived, and bore Enoch; and he And Cain knew his wife; and she

begot Lamech. begot Methushael; and Methushael Irad begot Mehujael; and Mehujael And unto Enoch was born Irad; and

have cattle. father of such as dwell in tents and And Adah bore Jabal; he was the

and the name of the other Zillah.

wives; the name of one was Adah,

And Lamech took unto him two

61

כל מקום שסלך, סימה הארך מזדעועת מחמיו, והצריות אומרים קורו מעליו, זהו שהרג את אחיו: שרוח מורחים קולעם בכל מקום אם סרולחים, שנאמר או יַבְּדְּיל משֶׁם וגו' מִוְרֶמֶם שֶׁמֶשׁ (דברים ד, מא). דבר אחר בארך נוד, . אביי כשגורש מגן עדן, שנאמר וַיַּשְׁבֵּן מִקֶּדֶס לְגַן עֵבֶן וגוי, לשמור אם שמירם דרך מבוא סגן, שיש ללמוד שסיס אדס שס, ומלינו (16) ויצא קין. ילה נהכנועה כגווב דעת העליונה: בארץ נוד. בהרך שכל הגולים ודים שם: קדמה עדן. שם גלה שנאמר ומוּרַשְׁבֶס כוי, ועכשיו בשביל עון זס לא ייראו ממני החיוח ויהרגוני, מיד וישס ה' לקין אוח, החזיר מוראו על הכל: עדיין לא סיו שייכא מסס, כק אציו ואמו, ומסס לא סיס יכא שיסכגוסו, אלא אמר, עד עכשיו סיס פחדמי על כל סחיום, כמו לְלְמֹשׁ וּלְשֶׁר: וישם ה׳ לקין אות. מקק לו מום משמו במלחו. (ס"מ) כל מולמי יסרגני, סבסמום וסמיום, מבל בני אדם שנור וספסח לא יצא אל מוך סצים, סמכס אח אלו אני אעשנו ראש ושר, כאן קלר דצריו, וצדצרי סימיס (א יא, ו) פירש יִפְיֶס . אבל דבר הכמוב ברמו, כל מכה יבוסי ויגע בלנור ויקרב אל השער ויכבשנו, וָאָמ הַשְּוָרִים וגוי, וגם אומם יכה על אשר אמרו

(עו) ויהו. קין בונס עיר, ויקרא שם סעיר לוכר בנו מנוך:

לם אשמו בן או בם, וכשסוא אומר ילד, מדבר בזריעת סאיש, וסוא בלע"ז אניידרי"ר: נישמר"א בלש"ו, וזריעת מולדות סאיש אינזינד"ר בלש"ו, כשסוא אומר סוליד בלשון ספעיל, מדבר בלידת סאשס, פלוני סוליד (18) ועירד ילד. יש מקום שהוא אומר בוכר הוליד, ויש מקום שהוא אומר ילד, שהלידה משמשת שתי לשונות, לידת האשה

לאני, וכשכלה המרעה במקום זה הולך וחוקע אהלו במקום אחר. ומדרש אגדה (ב"ר) בונה בחים לעבודה אלילים, כמה דאת (0.5) אבי ישב אחל ומקנה. סוא סיס סראשון לרועי בסמות במדברות, ויושב אסלים חדש כאן וחדש כאן בשביל מרעס ממאכלו), עדס מרגוס של קורס: צלה. סיא של משמיש, על שם שיושבת ממיד בללו, דברי אגדס סס בבראשית רבס (שס): לא יַיִמִיבּ, (ב"ר כ"ג, ב) כמו שמפורש באגדת חלק: עדה. סיא של פריס ורביס, ועל שם שמגונס עליו ומוסרת מאללו (ס"א ומקושמת ככלה ומאכילה מעדנים, ותברתה נוופה ואבלה כאלמנה, וזהו שפירש איוצ (כד, כא) לעֶה שַּקְרֶה לֹא מֵלֶד וְאַלְעֶנֶה סיס דרכן של דור סמצול, אחח לפריס ורציס ואחח לחשמיש, זו שסיא לחשמיש משקס כום של עקרין (מ"א אינו) כדי שחעקר, ועמד למך לאחר שהוליד בנים ועשה דור שביעי, והרג אח קין, והו שאמר פִי אִישׁ בְּבַנְּמִי לְפַּנְעִי וגוי: שהי בשים. כך (פו) ויקח לו למך. לה סיס לו לפרש כל זה, הלה ללמדנו מפוף הענין שקיים הקצ"ה הצמחחו, שהמר שצעחים יַבֶּם קין,

בל_שפה כוור ומולב: יי וְמֻּם אַטִּיו יוּבָל הַוּא הַוְּה אַבְּי

פּוָם וֹבֹלֵא וֹבֹתֹ וֹמֹב כֹּנֹבֹא בביון דְכָל דִמְנַגַּן עַל וְשִׁוֹם צְּחוּהִי יוּבְלְ הוּא הַוָּה

handle the harp and pipe. he was the father of all such as And his brother's name was Jubal;

بخلائح تهنين فبحح كنا تلاثيت: לַּנִן לְמֵּשׁ בָּלְ־חֹבֵשׁ נְחִשָּׁת

נאַטמיה דְתוּבַל קוֹן נַעְּמָה: בּוֹבְתְּ הַבְּוֹבִע נִטְהָא וּבַּבוֹלֵא שון הוא הַנְה רִבְּּהוֹן דְּכְּל וְצְּקְּׁהְ גַּםְ הָוֹא יֶלְבְּׁהְ אָתְ־חָוּבָל וְצִּקְּהְאַרְ הִיא יֶלִידַת יָת תּוּבַלְ

was Naamah. iron; and the sister of Tubal-cain cutting instrument of brass and Tubal-cain, the forger of every And Zillah, she also bore

ڶۥٛػٮڂڶڎڶؙڎ؞؞ אַמְבַנְיַנִי, כָּנָאַנְהָ בַּבַּלְּנָנִי, לַפַּבּּלְנָנ عمر شَمْمَا كِيخِ، رُشَّ، كِثَانِ بَهُازُب يشهضر كهاد جنشا لاجتا بعجاب

עבילית דּבְדִילִיה ישְׁמִיצִי עוָלון לְמִמְׁע וֹאַב לָא מִילִימָא למגלית דבדיליה אַנָא סביל אַהּיִהָא לְמִימָרִי לָאִ װּבֹרָא וֹגֹלַע הֻתֹּמֹא לַלִּי וֹהָוּ לָמִּשׁ נּאַמַר לֶמֶּוּ לִנְׁמִוְנִי מָּדָת

for bruising me; wounding me, And a young man speech; For I have slain a man for wives of Lamech, hearken unto my Adah and Zillah, hear my voice; Ye And Lamech said unto his wives:

מְבֹׁמֹנִם נְמִבֹּמֹנֵי: ÷ כֹּג מִבְעָּנִם נִפִּם ַלֵּגוֹ נִבְמִנִּ

מבמון ושבעה: خظنا تخج خكشك فتي אָבוּ מִּבְּמִב בַּנוֹן אַטַּלְנְאִנּ And Adam knew his wife again; and sevenfold. Truly Lamech seventy and

If Cain shall be avenged sevenfold,

بُحُم خِر لِيَلِيْدِ كِرَا: שְּׁתַ־לֵּי אֶלְתִים זֶנַרִע אַחָר תַּחַת دَّ شِا رَمَجْرِی هُم شِهْرَ شِهِر جِرَ נַיּבַע אָבֶם עוֹד אָת־אָשָׁהוֹ וַמֵּלֶד

בר אַבורן הַכוּ הַבָּל הַפַּלְיהַ וּלִידַע פֿר וּלִבְת יָת שְּׁמֵיה וובה אָבַם מוד יָה אָהָהַיה

Cain slew him.' another seed instead of Abel; for Seth: 'for God hath appointed me she bore a son, and called his name

57

٤٦

77

17

אלא לשון פוֹעֵל בליר", שהרי נקוד קמן קמן, ומעמו למטה, כלומר מחדד ומלחלם כל כלי אומנוח נחשח וברול: <u>נענוה.</u> היא לושש כל חרש נחשת וברול. ממדד לומנים נמשמ וברול, כמו ילְמוֹשׁ שִינִיו לִי (חֹיוִב מוּ, מ), מורש חֹינו לשון פוּשֶל בּמְּגו"ל (22) חובל קין. מיכל אומנמו של קין. ומוכל לשון מכלין, מיכל והמקין אומנמו של קין לעשות כלי זיין לרולמים (ב"ר): שמר בַּמֶל סַקּנְשָׁם סַעַּקְנֶס (ימוקאל מ, ג), וכן ואמיו מופש כנור ועוגב, לומר לעבודת אלילים:

והלא שוגג אני ולא מזיד, לא זהו פלעי ולא זהו הבורחי (הנחומא): בצעי. מכח הרב או הך, מקאדור"ה בלע"ו: סוא נסרג, וכי אני פלעמיו מויד שיסא ספלע קרוי על שמי, וילד אשר סרגמי למבורמי נסרג, כלומר על ידי מבורמי בממיס, בנו ביניסס וסרגו, וסיו נשיו פורשום ממנו, וסוא מפיימן: שמען קולי. לסשמע לי למשמיש, וכי איש אשר סרגמי לפלעי מושכו, וכאה אם קין ונדמה לו כחיה, ואמר לאביו למשוך בקשם והרגו, וכיון שידע שהוא קין וקנו, הכה כף אל כף וספק את (32) שמען קולי. שהיו נשיו פורשות ממנו מתשמים, לפי שהרג את קין ואת תובל קין בנו, שהיה למך תומא ותובל קין אממו של נמ, בבראשימ רבס (כג, ג):

כל שכן שימלו לי שביעיום הרבה, רוה קל וחומר של שמום, אם כן אין הקדוש ברוך הוא גובה את חובו ומקיים את דברו: שם הבל, שהיה איש בקומה וילד בשנים, שיהא זרעי כלה באוחו עון, ומה קין שהרג נחלה לו שבעה דורוח, אני שלא הרגמי לא דורום, אמרו, מה אנו יולדום לבהלה, למחר המצול בא ושומף את הכל, והוא אומר להן וכי איש הרגחי לפצעי, וכי אני הרגחי (כג, ד), לא הרג למך כלוס, ונשיו פורשות ממנו משקיימו פריה ורביה, לפי שנגורה גורה לכלות ורעו של קין לאחר שבעה סרבס (מנמומא): שבעים ושבעה. לשון רבוי שבישים אחולו, כך דרש כ' מנמומא (בראשים יא). ומדרש בראשים רבס (24) כי שבעתים יקם קין. קין שהרג מזיד נמלה לו עד שבעה דורות, אני שהרגתי שוגג לא כל שכן שימלה לי שביעיות

٤	ַנְיָתֵי אָבְׁם שְׁלִשָּׁיִם וּמִאַּתֹ שְׁנְּח נֵיִּילֶּד בִּדְמוּתִּוֹ כְּצֵּלְמָוֹ נַיּקְרֶא אֶת־שְׁמִוֹ שֶׁת:	וְקְרָא יְתְ שְׁמֵיה שְׁתֵּי הְאִנְלֵיד בְּדְמִיתִיה דְּדָמֵי לֵיה הְקְרָא יְתְ שְׁמֵיה שְׁתִי
	וְבֶרְ וּנְקֵבֶּה בְּרָאָם וַיְבָּרֶךְ אֹהָם וּנְקְרָא אֶת־שִׁמְם אָדְׁם בְּיִוֹם הְבְּרְאֶם:	בְּיוֹמָא גַּאִטְבְּרִיאוּ: יְהְחִין וּקְבָּא יָה שִּׁיִּמְהוֹן אָרָם הְּכֵּר וְנוּקְבָּא בְּרָאִנוּן וּלְבֵירָה
r	זָה סַׁפֶּר (בספרי חימן סַפָּר בסמ״ך גדולה) הּוֹלְלָהׁת אָּדָם בְּיוֹם בְּרָאׁ אֱלֹהִים אֲלְהַ בִּדְמָוּת אֱלֹהָים נְּשֶׂה אֹתְוֹ:	הין ספָר תּוֹלְדָת אָדָם בְּיוֹמָא הְבְרָא יָיָ אָדָם בִּדְמִנּת אֶלֹהִים עֲבַד יָמֵיה:
97	ּילְשֵׁח נַם־היא יָלַד־בָּן יַיִּקְרָא אָת־שָׁמִוֹ אָנַוֹשׁ אַָז הוּחַׁל לִקְרָא בְּשָׁם יְהֹוְה: (ס)	ולְשָׁת אַף הוּא אִתְּיִלִּיִר בַּר וּלְבָא יָת שְׁמֵיה אֵנִישׁ בְּכִין בִּיוֹמוֹהִי חָלוּ בְּנֵי אַנְשָׁא מִלְצַלְאָה בִּשְׁמָא דִּייָ:
	OEL EL SAL	

the name of the LORD. Enosh; then began men to call upon born a son; and he called his name And to Seth, to him also there was

97

made He him; created man, in the likeness of God of Adam. In the day that God This is the book of the generations

were created. name Adam, in the day when they and blessed them, and called their male and female created He them,

called his name Seth. own likeness, after his image; and thirty years, and begot a son in his And Adam lived a hundred and

And the days of Adam after he

and he begot sons and daughters. begot Seth were eight hundred years;

and he died. were nine hundred and thirty years; And all the days that Adam lived

years, and begot Enosh. 9 And Seth lived a hundred and five

begot sons and daughters. eight hundred and seven years, and And Seth lived after he begot Enosh

ידך, מיד וידע אדס וגו', ומסו עוד, ללמוד שנמוקפס לו מאוס על מאומו. בבראשים רבס (כג, ס): עשר מלוחכם והוא יעשה אח שלו, אמרו לו קשוע עלמך חחלה, והלא פרשת מאשמך זה מאה ושלשים שנה משנקנסה מיחה על (25) וידע אדם וגוי. בא לו למך אלל אדס סראשון וקבל על נשיו, אמר לסס, וכי עליכס לדקדק על גוירמו של מקוס, אמס

לאוליד בנין יבנן:

ואוליד יָת אָנוֹשׁ:

וְחָוֹא שָׁטִ בַּטַר דָּאִנְלִיד וָת

נְהַוּוֹ כְּלְ יוֹמֵי אֶדְם דַּהְיָא הְשָׁע

אָנוש שֶבַע שְנִים וּשְׁמֹנֶה מֵאָוֹת אָנוֹשְׁ מַּמָנִי לִיאָה וּשְּבַע שִּנִין

י וֹנְיִנְיִבְּשְׁי טִׁמְּשִׁ מְּלִּנִם וּמְאָּע מְּלִנִי וַיִּנִיאָ מָּט מִאָּע וַטִּמָּה מָּנִּנִּן

קּשָׁע מֵאוֹת שְּׁנְּה וּשְׁלִשִׁים שְׁנְּה מְאָה וּהְלְתִין שְׁנִין וּמִית:

אָת־שֶׁת שְׁמֹנֶת מֵאָת שְׁנָת וַיּוֹלֶד יִח שֵׁת תַּמָנִו מִאָּת שִׁנִין וְאִילֵיד בְּנִים וּבַנְוֹת:

, ניהְנִי ְמֵי אֲבְׁם אַחֲבִי הוֹלִידָוֹ וַהֲנוֹ יוֹמֵי אָדָם בְּתַּר דְּאוֹלֵיד

- (ילקוט סוף בראשים): (62) אז הוחל. לשון מולין, לקרה אם שמום האדם ואת שמות העלבים בשמו של הקב"ה, לעשותן הלילים ולקרותן הלהות
- ۵۱۲،۲ (۱۳۲): (I) זה ספר תולדות אדם. זו סים מפירת מולדם לדס, ומדרשי מגדס יש רביס: ביום ברא וגד. מגיד שנייס שגברם
- (3) שלשים ומאח שנה. עד כלן פירש מן סלשם (עירוצין ימ: ב"ר):

מְּלֵנִי וֹיִנְבֶּע בֹּלִים יִבֹּלִוְנִי:

<u>וּנְּנְלֶּג אָנוַ אֵּלוּנְתְּיִּ</u>

וּיִּמְת: (ס)

בֿנום יבְנות:

ל זְיְחִי־שֶׁׁת אֲחַבֵּי הוֹלִידֵוֹ אָת־

ַנּיִּבְיֵּנְיִּנְ פַּּלְ_יִמְּנִּ אֵּבִׁםְ אֵּאָהַרַיְנָנּ

61	ַנְיָחִי־יָּבֶר אַחֲבֵי הוֹלִירַוֹ אָתִּ חֲנֹוְדִּ שְׁמֹנֶת מֵאָוֹת שְׁנְתַ נִיּוֹלֶר בְּנִים וּבְנְוֹת:	וְחֵנְא יָרֶר בְּתַר דְּאִילֵיד יָת חֲנִיךְ תַּמְנֵי מְאָה שְׁנִין וְאִילֵיד בְּנִין וּבְנְן:	And Jared lived after he begot Enoch eight hundred years, and begot sons and daughters.	61
81	ַ וְיְחִי־יֵּבֶר שְׁתַּיִם וְשִׁשָּׁים שְׁנָה הְמְצָּׁת שְׁנְהְ וַיִּילֵר אָת־חֲנְוֹף:	נְחָנָא יָבֶר מָאָה וְשִׁמִּין וְתַּרְמֵּין שְׁנִין נְאִילֵיר יָת חֲנֵּוֹך:	And Jared lived a hundred sixty and two years, and begot Enoch.	81
ŹΙ	رْبْمَانْ چَرَّانِيْرَ מַהַלַלְאָׁל חָמָשׁ וְתִּשְׁמִּיםׁ שְׁנְּה וּשְׁמֹנָה מֵאָוֹת שְׁנָה رِיָמְה: (ס)	וְהֵוּוֹ כְּלְ יוֹמֵי מַהֲלָלְאֶלְ הַּמְּנִי הְאָה וְהִשְׁעִּין וַהֲמֵישׁ שְׁנִין וְמִיה:	And all the days of Mahalalel were eight hundred ninety and five years; and he died.	Źı
91	ַנְיָחָר מְחֲלַלְאֵׁל אָחֲרֵי הוֹלִירָוֹ אָת־יֶּבֶר שְׁלִשָּיִם שְּׁנְּה ישְׁמֹנֶה מֵאָוֹת שְׁנְּה וַיִּוֹלֶד בְּנִים וּבְנְוֹת:	מְּנֵתְ נְאַנְלֶנְתְ בְּנֵתְ נְבְּלֶנְתְ נְתְ יָבֶר תַּמְנֵּרְ מְאָר וּהְלְתָּין נְתְּנְאָ מְתְּלֵלְאֵלְ בְּתַר דְּאִנְלֵיר	And Mahalalel lived after he begot Jared eight hundred and thirty years, and begot sons and daughters.	91
Şī	ٳ؆ٷ؈ٷڋڔٳڋڂ؇۩ٵؠڽ؆ٷڔڞ ٳڋڗڔڟؠٷڿڋڂ؋ڟٵؠٷڿڰڰ؋ڰڰڰڰڰڰڰڰڰڰڰڰڰڰڰڰڰڰڰڰڰڰڰڰڰڰڰڰڰڰڰڰڰڰ	אָנון וֹאִנְלְנִי זְט זְבָר: וֹטִוֹא מִטַלְלְאָּלְ אִטִּוּן וֹטִמִּנְאָ	And Mahalalel lived sixty and five years, and begot Jared.	ζI
† I	וּקְשָׁע מֵאָוֹת שְׁנְה וַיְּמְת: (ס)	וַהַוּוֹ כְּל יוֹמֵי קִינָן הְשָׁעּ מְאָה נְעֲסַר שְׁנִין וּמִית:	And all the days of Kenan were nine hundred and ten years; and he died.	† I
٤١	ַנְיָחֵי קֵינְּןְ אַחֲבֵי הוֹלִידָוֹ אָתִּ מְחֲלַלְאֵל אַרְבְּעָים שְּנְּה ישְׁמֹנֶה מֵאָוֹת שְׁנְּה וַיִּינְלֵד בְּנִים וּבְנְוֹת:	ֻּמְּנֵּתְ נְּבְּנְתְ בְּנָתְ וְבְּלֵּוְ: מְנֵבְלְאֵּכְ טַמְּנָתְ מִאָּנִת נִאָּרְבְּמָת וְנֵבְנְאֵ כְתְּנָתְ בְּעָרֵ בְּאִנְכָּתְ נִים	And Kenan lived after he begot Mahalalel eight hundred and forty years, and begot sons and daughters.	٤١
71	אָּטַ־מִּטְׁלַלְאֶל: זְיָחִי קִינָן שִׁבְּעָּים שָׁנָה וַיִּיֹלֶב	נְׁע מִּנִּבְלְאָבְ: נְנֵוֹנִא כַּנֵּנוֹ הָּבְׁמִּנו הָּנִנוֹ נִאָנְבָנִי	And Kenan lived seventy years, and begot Mahalalel.	71
11	ניְהְיוֹ כְּלִ־יָמֵי אֵנֹוֹשׁ חָמֵשׁ שְׁנִים יּהְשָׁע מֵאִיה שְׁנֶה נִיְמְה: (ס)	ַנְהֲנִוֹ כְּלְ יוֹמֵי צֵּנִוֹשׁ חְשַׁע מְאָה נְהֲמֵישׁ שְׁנִין וּמִית:	And all the days of Enosh were nine hundred and five years; and he died.	11
01	ַנִיְתַי אָנִישׁ אַתַרֵי הוֹלִירָוֹ אָת־ קַינְּן תַּמֵשׁ עָשְׁרֵה שְׁנְה ישְׁמֹנֶה מֵאָוֹת שְׁנְה וַיִּוֹלֶר בְּנָים וּבְנְוֹת:	מְּנֵּגְוֹ נִאַנְגְיִגְ בְּנֵגְוּ וּבְּנָוֹ: בּוֹלִוְ טַּמְנִגְ מֵאָבִי וַטְׁמֵּגְמָ מַּסְבֵּגְ וַטְוֹא אֵנְוָתְ בָּתַּב בְּאַנְלָיִב יִנִי	And Enosh lived after he begor Kenan eight hundred and fifteen years, and begot sons and daughters.	01
6	בְּיִרְיִ אֲנְיִשׁ הִשְׁעֵּיִם שְׁנְּהָ וַיִּיֹלֶר אֶת־קִינְן:	נْتِ كَارِثًا: تَكَنَّمُ كَثِيمَ فَمُمْا مُثِنًا ثُمْنِجَ بِـ	And Enosh lived ninety years, and begot Kenan.	6
8	ַנִּהְיוֹ כְּלִ־יְמֵי־שֵׁׁת שְׁמֵּים עַשְּׁבֵּׁה שְּׁנְה וּהְשָׁע מֵאָוֹת שְׁנָה נַיְּמְת: (ס)	ְּנְתַּרְתַּא עַּסְרֵי שָׁנִין יִמְית: נַהְרְ בָּלְ יוֹמֵי שֶׁת הְשָׁת	And all the days of Seth were nine hundred and twelve years; and he died.	8

70

82	וְיָהִי־לֶּמֶךְ שְׁנָהִ יִּשְׁמִנִים שְׁנָה וְיְהְצָּת שְׁנְה יִּשְׁמִנִים שְׁנָה	מְּנֵּנְן נְאַנְלָנִר בַּר: נְחָנָא לְמֶשׁ מִאָּר וִטְמָנָן וְתַּרְתֵּנִן	And Lamech lived a hundred eighty and two years, and begot a son.	82
Lτ	ַנּיִּהְיוֹ בְּלְ־יְמֵיִ מְתִּישֶׁלַח מֵשָׁעּ יְשִׁשִּׁים שְּנְה וּהְשָׁעַ מֵאָוֹת שְׁנָה נְיָמְת: (ס)	נְבְּוֹ בְּל יוֹמֵי מְתִּישֶׁלֵח הְשָׁע מְאָה וְשְׁהִין וּהְשָׁע שְׁנִין וּמִיח:	And all the days of Methuselah were nine hundred sixty and nine years; and he died.	Ľ٦
97	וֵיְחֵי מְתּוּשֶׁלַח אַחֲבֵי הוֹלִידֵּוֹ אָת־לֶמֶךְ שְׁתַּיִם וּשְׁמוֹנִים שְׁנָּח וּשְׁבָע מֵאִוֹת שְׁנָח וַיִּוֹלֶד בְּנָים וּבְנְוֹת:	יָת כְמִּבְ שִּׁבַע מְאָה יַהְמָנָן	And Methuselah lived after he begot Lamech seven hundred eighry and two years, and begot sons and daughters.	97
שביתי	ַּיִרְתִּי מְתִּישֶׁׁלַח שָׁבַעּ וּשְׁמֹנָים שְׁנָה וּמְצַּת שְׁנָה יַּיִּלֶּר צָּת־ לֶמֶךּ:	וְהַבֹּה הֵּנְוֹ וֹאִנְלֶיִר נִׁי לְמָּבׁ: וֹטִוֹא מִטוּהֵגֹע מִאִּנִי וּטִׁמָּוֹ	And Methuselah lived a hundred eighty and seven years, and begot Lamech.	\$ 7
1 77	אָלְהִים: (ס) אָלְהִים: (ס)	וְלְנְינִינִי אָבִי אָמִית נְמִיה יְנִי וְתַּלְּיִה חֲנִיךְ בְּבַחָלְמָא בַּיִּנְ	And Enoch walked with God, and he was not; for God took him.	† 7
	ניהי چל־יְמֵי חֻגִּיֹה חָמֵשׁ וִשִּׁשִּׁיםׂ שְּנְה יִשְׁלְשׁ מֵאָנֹה שְׁנֶה:	زْضِمَرا زَيَّرُتْ شِرْبَا شِهُبَا: زَيَّرْنَ خُرْ 'نَشْ' يَلْنَاجَ شِرْبًا شِهِبَا	And all the days of Enoch were three hundred sixty and five years.	१७
रर	رיקהלף חֵנוֹף אָת־הַאָלהִים אַחַרִי הוֹלִירַוֹ אָת־מְתּישֶׁלַח שְׁלְשׁ מֵאִוֹת שְׁנְחַ וַיְּוֹלֶד בָּנִים וּבְנְוֹת:	יִבְּנְן: פְּלֵט מִאָּט אָנִין וָאִילִיד בָּנִין נְתַלֵּי מִאָּה שְׁנִין נְאִילִיד בָּנִין נְתַלֵּיך הְנִילְיִא בִּייִ	And Enoch walked with God after he begot Methuselah three hundred years, and begot sons and daughters.	रर
17	ַניִתִּי חֲנֵוֹךְ חָמֵשׁ וְשִׁשָּׁים שָׁנָה מִיְתִי שְׁנִיךְ אָת־מְתִּישְׁלַח:	וְאִילֵיד יָת מְתִּישְׁלַח: יַבְּיִא חֲנִיךְ שְׁתִּין	And Enoch lived sixty and five years, and begot Methuselah.	17
07	ַנְיְּלְתִּי (ס) נְיְּשְׁמִּים שְׁנְְתִּי וְּתְשָׁעִּ מֵאָנִת שְּׁנְתִ נְיָּלְתִי (ס)	וְשְׁמֵּגו וְמַרְמֵּגו שֶׁבְּוּ מְּצִּׁה הְשְׁמֵּגו וְמַרְמֵּיו שְׁבָּוּ הְמִים:	And all the days of Jared were nine hundred sixry and two years; and he died	07

בס, א), ווסו ששינים סכמוב במיממו לכמוב ואיננו בעולם למלאות שנומיו (ב"ר): בי לקח אוחו. לפני ומנו, כמו קנְיִ לוֹקַמ (42) ויחחלך חנוך. לדיק סיס, וקל (מ"מ וקבל) בדעמו לשוב לסרשיע, לפיכך מיסר סקב"ס ומילקו וסמימו קודס זמנו (שס

וּיִקְּבָּא אָּעַ־אָּמָוּ וָעַ לָאמָר זֶּעַ יּלֵרָא יָּע אָמִיהַ וָעַ לְמִימָר בּּיִל

67

And he called his name Noah, saying: 'This same shall comfort us

וֹמֹסׁבוּוֹ אָב וֹעוּבוּוֹ: בישׁין צַּרְכָּא יְהִיב לְהוֹן מָאָה וְבְוֹיִ יְמִיוֹ מִאָּב וְעָּמִהְרִים מִּנְבי: days be a hundred and twenty years. לבוק באוון בסרא ועולביהוון בְּאָבַם לַמְלָם בַּמִּנִּם נַוּאַ בַּמָּנַ he also is flesh; therefore shall his לישא הדין שוני לעלם not abide in man for ever, for that נַנְאִמֶּר יְהֹנְה לְאִ־יָדִיוֹן רוּחֵי נֹאֹמֹר !! לְא וֹשְׁלַנִּים בַּבֹא And the LORD said: 'My spirit shall לְּאָנִם מִכָּלְ אָאָנוֹר בַּחָרוּ: whomsoever they chose. לעון לאון מכל דאָהָרְעִיּי: הְאָבְם כֵּי שֹבְת הֻנָּה נִיקְחָוּ לָהֶם fair; and they took them wives, אָלָהְא אָנו הַפּּינְן אָנון וּנְסִיבוּ daughters of men that they were וּוֹבְאַנּ בַּנִי־הָאָלְהִים אָטַ־בָּנָוֹתַ וֹשׁוּ בֹּנִי בַבְּבַבֹּיִא יִט בֹּנִט that the sons of nobles saw the هندنجني ځيبا: unto them, פְּנֵי הְאֲדְטְה וּבְנִוֹת יָלְרִוּ לְהֶם: earth, and daughters were born לְמִסְׁנִּי הַּלְ אַפּּי אַרְעָּאַ יִּבְיֹנִיאַ began to multiply on the face of the יי זייול קי־התל קאָדָם לֶרָב עַּל־ IΛ וֹנוֹנו כֹּג מָנוֹאַ בֹּנוֹ אַנֹמָאַ And it came to pass, when men and Japheth. וּגוּגַע נַטַ אַט_אָס אָט_טָס וֹאָט_ י נאוליד נח נת שם נת חם ונת old; and Noah begot Shem, Ham, 78 וְיָהִי־נְיַם בָּן־חֲמָשׁ מֵאָנִת שָׁנְּהַ נְהַנְה נִהַ בַּר הַמֵּישׁ מָאָה שָׁנִין And Noah was five hundred years וַיְּמְת: (ס) years; and he died. וְאָבְעִים שְׁנְּח וּאָבָע מֵאָוֹת שָׁנְוֹר וֹמּבֹמֹן וְמִבֹת מִּנוֹן וּטִוּטִי: seven hundred seventy and seven שֶׁבַע וַהֵוֹי כְּל יוֹמֵי לֶמֶךְ שְׁבַע מְאָה ıε יי לייי לק ימי אָמִּי And all the days of Lamech were מאָט אָלִי וֹגִיבֶר בֹּנִים יבִּינִים: מְּנֵתְ נְאָנְבֶתְ בְּנָתְ נְבְּנָתְ יִבְּנָתְ יִבְּנָתְיִ years, and begot sons and daughters. נְטַ טַמֵּׁמֵּ נְטַמְּמִּים מְּלְּטִ נַטַמֵּמֵּ נְטַ טַמֵּישׁ בְּטַ בְּאָנִינִ נְטַמִּתְּ בְּטַ טַמְּשְׁ לְּטִבְּיִ עִנְלִידִּוְ אָטַ נִטְנָאָ לְמָּוּ בְּּטַּר בְּאִנְיִג נִים Oosh bas yasain berband evh dsoV And Lamech lived after he begot cursed.' מִן־תָאַדְטָּה אַשֶּׁר אַרְרֶה יְהוֹה: יִדִּנְא מוֹ אַרִעָּא דְּלְטִה יָן: ground which the Lord hath hands, which cometh from the ינְבַבְּבָּוֹ מִשְּׁמְתַּיְנִיםְמֹמֹהֹבֹּוְן בְבַנוּ נִנִּבְּנִבְּיִם מִמּנִבְבַוֹּבִי מִמְנַבְיִם מִיבְבַבוּי in our work and in the toil of our

(92) זה ינחמנו. ינים ממנו אם עלבון ידינו, עד שלא בא נם לא סיס לסס כלי ממרישס, וסוא סרון לסס, וסימס אלרן מוליאס קוליס ודרדריס בשוורעיס מעיס, מקללמו של אדס סראשון, וצימי נם נחס, ווסו ינחמנו (מנחומא). ואס לא מפרשסו כך, אין

מעם סלצון נופל על השם, והתה למר רבי יודן, מה מעם כל הדורות הולידו למהה שנה וזה להמש מהות, המר הקב"ה, הם (28) בן חמש מאות שנה. המר רבי יודן, מה מעם כל הדורות הולידו למהה שנה וזה להמש מהות, המר הקב"ה, הם רשעים הם, יהבדו במים ורע (מ"ה לורע של לדיק זה) ללדיק זה, והם לדיקים הם, המרית עליו לעשות היבות הרבה, כבש הת מעינו ולה הוליד עד המש מהות שנה, כדי שלה יהה יפת הגדול שבבניו רהוי לעונשין לפני המבול (ב"ר כו, ב), דכתיב כי הַפַּעַר בֵּן מֵהְם שֵׁנְה יְמִיח (ישעיה שה, כ), רהוי לעתיד, וכן לפני מתן תורה: אח שם אח חם ואח יפח. והלה יפת הגדול מהה, הלה בתחלה התה שה שה אבה הבה ביי הבי הול ימה בני החלהים, הם השרים החולנים בעלימות על מקום, אף הם (ב) בני האל'חים. בני השרים והשופעים (ב"ר). דבר החר בני החלהים, הם השרים החולנים בעלימות על מקום, אף הם

עבי אוני אין בי כני מברי הובו בי מיני מינים במקרה לשון מרום, וזה יוכי ון נַשָּׁה מִּהְיָה לוֹ נַמֹלְהִים (שמום ד, מוֹ), רְמֵּה נִמִּמִּיף מִנִּה ממערבין בּהם (פּדר"ה כב). כל הלהים שבמקרה לשון מרום, וזה יוכיים וְמַשָּׁה מִּהְיָה לוֹ נֵתֹה (שמות ד, מוֹ), רְמֵּה נִמִּמִּיף נֵבְּה (שׁבְּח הַנְה. המת רבי יידן מבת כמיב, כשביו מעיבין הוחם מקושמת ליכום למופה, היה גדול וכום ובועלה מחלה (ב"ר כו, ה): מבר אשר בחרו. הף בעולת בעל, הף הוכר והבהמה (ב"ר שם):

מִעוֹלֶם אַנְשָׁר הַשָּׁם: (פּ) رزكه كِرَبُ عِيْمَ يَهِمَ مَهِطُرُهُ فِي هِنَا اللَّهِ اللَّهِ عِنْهُمُ اللَّهِ عِنْهُمُ اللَّهِ عِي בְּנֵי הְאָלְהִים אֶלְ-בְּנָוֹת הְאָלְם בְּנֵי רַבְּרָבִיָּא לְנִת בְּנָת אָנְשָׁא + הְהַהַ וְּגָּם אַהַבּי־בַּן אַשֶּׁר יָבְאוּ הָאִנּוּן וָאַרּ בְּתַר בּוֹ דִּעָּאִלִין עוּפֹבֶיִם עַוֹּנִ בֹאָבֹתְ בּּוֹמָנִם יַּבּבוֹא עַנוִ בּאַבֹּמֹא בּוּנִמוֹא

לַבוּוֹן אַנּוּוֹ נִבָּבוֹא

men of renown. mighty men that were of old, the children to them; the same were the daughters of men, and they bore the sons of nobles came in unto the those days, and also after that, when The Mephilim were in the earth in

רַק רַע בָּל־הַיּוֹם: בּאָבא וֹכֹל_יִגָּר מִשְׁמִּבָּע לִבְּנִ מפטיר וּנְרָא וְעוֶֹע כַּי רַבָּּע רָעָּע הַאָּרָם

מַשְׁמְבַע לְבֵּיה לְחוֹד בִּישׁ כָּל אַנֹאָא בֹאַנֹאָא וֹכֹלְ וֹגִּנֹא נְשְׁנֵא גְיָ אָבֵוּ סְׁנִאָּעַ בִּישָּׁעַ

evil continually. the thoughts of his heart was only earth, and that every imagination of wickedness of man was great in the And the Lord saw that the

44: בַּאַבוּ בַּאַבוּא נוּטַעַצָּב אָל־ יְהְנְה בִּי־עְּשָׂה אָת־

למעבר מוקפהון ברעותיה: אָלְהָא בֹאַבְלָא נִאָּמָב בַּמָיִמָבִיה ושׁב ווֹ בֹמוּמִבוּצִי אָבוּ הַבֹּג וֹע

grieved Him at His heart. had made man on the earth, and it And it repented the LORD that He

9

וֹמַּע_מַּוְלֵּ עַמָּמֹנִם כָּׁג ִּנְעַמִּעֹיַ כָּג מַאָּדָם עַר־בָּהַמָּה עַר־הָמָשׁ ע אַמָּע בּּבֹעָאָט, מִמֹּע ְפֹּוֹג עֹאָבֹעָע צַבַּבַנִיט. מִמּע אַפּג אַבֹּמֹאַ וַיּאַמֶּר יָהְנָה אָמְהָה אָת־הָאָדֶם וַאֲמַר יִיָּ אָמָהַי יָה אַנְשָׁאַ

בַּמִּגעים:

במומנו אנו מבושוו: וֹהַר מופֹא בֹּהֹתֹוֹא אָבוּ, טַבֹּוּט מֹמֹלֹמֹא הֹו בֹהֹוֹבְא הֹו בוֹוֹמֹא

have made them.' of the air; for it repenteth Me that I beast, and creeping thing, and fowl face of the earth; both man, and man whom I have created from the And the LORD said: 'I will blot out

יש מדרשי אגדה רבים בלא ידון, אבל זה הוא לחלוח פשומו: ומאוחר בחורס (פסחים ו:), כבר סיחס הגורס גוורס עשריס שנה קודס שסוליד נח חולדוח, וכן מלינו בסדר עולס (פרק כח). שנה אאריך להם אפי, ואם לא ישופו, אביא עליהם מפול. ואם מאמר משנולד יפס עד המפול אינו אלא מאה שנה, אין מוקדם (שופטיס ה, ו), כמו שקממי, וכן שְׁמַּמָּה מְדַבֵּר טִמִי (שס ו יו), כמו שאמה, אף בשגס כמו בשגס: - והיו ימיו וגרי. שד ק"ך בשביל שגם ואח בו שסוא בשר, ואף על פי כן אינו נכנע לפני, ומה אם יהיה אש או דבר קשה. כיולא בו עַד שַׁקַמְמִי דְּבּוֹרֶה, לסשחית ואס לרחס, לא יסיס מדון זס ברוחי לעולס, כלומר לאורך ימיס: בשגם הוא בשר. כמו בשגם בקגו"ל, כלומר (5) לא ידון רוחי באדם. לא ימרעס ויריג רומי עלי בשביל סאדס: לעולם. לאורך ימיס, סנס רומי גידון בקרבי אס

את העולם (ב"ר): אומס שנקבו בשמום, עירד, מחויאל, מחושאל, שנקבו על שם אבדן, שנמוחו והוחשו (ב"ר). דבר אחר, אישי שממון, ששממו מסס (ב"ר כו, ז): אשר יבאו. סיו יולדות ענקיס כמותס (ב"ר): הגבורים. למרוד במקוס (ב"ר): אנשי השם. קין: וגם אחרי כן. אף על פי שראו באבדן של דור אנוש, שעלה אוקיינוס והליף שליש העולם, לא נכנע דור המבול ללמוד (+) הנפילים. על שם שנפלו וספילו המ סעולם (פ"ר), וצלשון עצרים לשון ענקים הוה: בימים ההם. בימי דור הנושוצני

ברא"ס), בשביל הלדיקים העתידים לעמוד מהם: בשעת הבלה הבלה. המר לו כך מעשה הקב"ה, הף על פי שגלוי לפניו שסופן להטוה ולהבדן, לה נמנע מלברהן (ב"ר) (ועיין יהן, אמר לו ומה עשים, אמר לו שמחחי ושימחחי אם הכל, אמר לו ולא היים יודע שחוחו למוח, אמר לו בשעח חדוחא הדואא אין אמס מודים שהקצ"ה רואה אם הנולד, אמר לו הן, אמר לו והא כמיצ וימעלצ אל לצו, אמר לו נולד לך צן זכר מימיך, אמר לו כמו (שמואל־ב ימ, ג) גַשֶּלַב שַמֶּלֶךְ עַל בְּנִי (ב"ר), וזו כמבמי למשובת אפיקורום אחד ששאל אם רבי יהושע בן קרחה, אמר לו, יד), נַמַמְמִּי פִּי סִמְלַבְמִּי (שמוחל־ח מו, יח), כולס לשון מחשבה חחרת הס: ויחעצב אל לבו. נחחבל על חבדן מעשה ידיו, לשון נמלך מה לעשות, ובֶּן פְׁדֶם וְיִמְנֶמָם (במדבר כג, ימ), וְעַל מֲבֶדֶיו יִמְנֶמָם (דברים לב, לו), וַיִּנֶּמֶם ה' עַל הֶבֶעָה (שמות לב, ממשבמו של מקוס ממדם רחמיס למדם הדיון, עלה בממשבה לפניו מה לעשום באדם שעשה בארן. וכן כל לשון נימוס שבמקרא ד): ויחעצב. סאדס אל לבו של מקוס, עלה בממשבמו של מקוס להעליבו, ווהו מרגום אונקלום. דבר אחר וינחס, נהפנה (6) וינחם ה' כי עשה. נחמס סיחס לפניו שבראו בחחחוניס, שאלו סיס מן סעליוניס סיס ממרידן. בבראשית רבס (כז,

ממ"ר וְנְהַ מָצְא הֵן בְּעֵינֵי יְהֹוְה: (בּ) וְנִהַ אַשְׁכַּה רַהַמִּין בֵּדֶם יִיָּ:

But Noah found grace in the eyes of

гре Говр.

The Haftarah is Isaiah 42:5 - 43:10 on page 233. Sepharadim read Isaiah 42:5 - 42:21.

چېڅريە چېتېڭا-ئېت: ה צַבֶּיק מְּמָים הְיָהְ בְּדְרֹתָיוֹ אָתַ־ שְׁלִים הֲוָה בְּדֶרוֹהִי בְּדַחְלְתָא ימ אֱבֶה תּוֹלְדָה נֹהַ נֹה צַישׁ אָבִין תּוֹלְדָה נֹהַ נֹהַ וְּבָר וַכַּאִי

אָנַרְ הָאָנִי בּוֹאָנִי בּוֹבָּיִר: י וּיִּילֶר וְחַ מְּלַמֵּׁר בֹנִים אָעַ־שָּׁם וֹאִילִיר וָחַ מִּלְטַא בִּנִין יָה שִּׁם

رَفَقُرْمُ لَكُدُمُ لَكُمُ لَا لَكُونَ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ יו נִמִּמְּעֵע עַאָּבֶּלְ לְפַּנֵּוֹ עַאֶּלְעַיִם וֹאִטְחַבַּּלְע אַרְעָּא בַּנְים יִנְ

יוי נִמִּמְעַע עַבְּנָי לְפַנֵּוֹ עַאֶּלְעַיִם וֹאִטְחַבַּלְע אַרְעָּא בַּנְים יִנְ

יוי נִמִּמְעַר עַצְּרָיִאַ לְפַנֵּוֹ עַאֶּלְעַיִם וֹאִטְחַבַּלְעַ אַרְעָּא בַּנְים יִנְ

יוי נִמִּמְעַר עַצְּרָיִאַ לְפַנֵּוֹ עַאֶּלְעַיִּים וֹאִטְחַבַּלְעַ אַרְעָּא בַּנְיִם וֹיִי בּיִּבְּיִיאַ בַּיְיִבּיים וֹיִי בּיִבְּיִי בַּיְיִּבְּיִי בַּיְּיִבְּיִי בַּיְיִּבְּיִים וֹיִנְיִי בּיִבְּיִי בַּיְיִבְּיִים בּיִּבְּיִים בּיִּבְּיִים בּיִבְּיִים בּיִּבְּיִים בּיִבְּיִים בּיִבְּיִים בּיִבְּיִים בּיִבְּיִים בּיִּבְּיִים בּיִבְּיִים בּיִּבְּיִים בּיִבְּיִים בּיִבְּיִים בּיִבְּיִים בּיִבְּיִים בּיִבְּיִים בּיִּבְּיים בּיִּבְּיים בּיִבְּיִים בּיִבְּיִים בּיִּבְּיִים בּיִבְּיִים בּיִבְּיִים בּיִּבְּיִים בּיִּבְּיִים בּיִּבְּיִים בּיִבְּיִים בּיִּבְּיִים בּיִבְּיִבְּיִים בּיִבְּיִים בּיִבְּיִים בּיִּבְּיִים בּיִבְּיים בּיִבְּיִים בּיִבְּיִים בּיִבְּיִים בּיִבְּיִים בּיִבְּיִים בּיִּבְּיים בּיבְּיבְּיים בּיִּבְּיִּים בּיּבְּיִבְּיִבְּיִּנְ בְּיִבְּיִים בּיִּבְּיִים בּיִבְּיִּבְּיִבְּיִים בּיִּבְּיבְּיִבְיים בּיִּבְּיבְּיִים בּיּבְּיבְיים בּיּבְיבְּיים בּיבּיבּיים בּיבּיים בּיבּיבּיים בּיבּיים בּיבְּיבּיים בּיבְּיבְיים בּיבּיבּיים בּיבּיים בּיבּיים בּיבּיים בּיבּיים בּיבְּיבּיים בּיבְּיבּיים בּיבּיים בּיבּיים בּיבּיים בּיבּיבּים בּיבּיבּיים בּיבּיבּים בּיבּיבּיים בּיבּיים בּיבְיבִים בּיבּים בּיבְיבּיים בּיבּיים בּיבּיבּיים בּיבּיבּיים בּיבּייבּיים בּיבּיבּים בּיבּיים בּיבּיים בּיבּיבּיים בּיבּיים בּיבּיים בּיבּיים בּיבּיבּים בּיבּיים בּיבּיים בּיבּיים בּיבּיבּים ביבּייים בּיבּיים בּיבּיים בּיבּיבּיים בּיבּיבּיים בּיבּיבּיים בּיבּיים בּיבּיים בּיבּיבּיים בּיבּיים בּיבּיים בּיבּיים בּיבּיבּיים בּיבּיים בּיבּיבּיים בּיבּיבּיים בּיבּיים בּיבּיים בּיבְיבִיים בּיבּיבּיים בּיבּיבּיים בּיבּיבּיים בּיבּיבּיים בּיבּיבּייבּייבּי

אָנַרַ בַּרְקֹי עַלְ הַלְּ הַלְּי הַלְ הַלְּאָבֶוֹין: (ס) ַּנְאָׁעַׁעַׁ בָּיִרִּשְׁתַּיִּתְּ בְּלִרְבְּשָּׁרֵ

: גְּבֶּעַבְיבַע שמי מפּוניבים וביונו ממיחיקם خَمُر خُمْ ذُخَرَ، خُر ـ مُذِكِّكُ لِـ لِهُدُا וּאָמֶר אֶּלְהָים לְנָחַ בַּאָ בָּלִ

ַבּינְ תַלֵּיךְ נַתַ:

יה קם ויה יפָּת:

נאַטַמְלִיאַת אַרְעָאַ חָטוֹפִין:

ַאַבְעַאַ: בַּסְרָא אַנְשׁ אִירָהֵיה אַטַּטַבּקט אָנו טַבּיקוּ כַּק נירא אָלְהָים אָת הָאָרֶץ וְהְנָּה וַהָּוֹא יִיִּ יָת צַּרְעָא וְהָא

מִׁעַבּׁילַרוֹן מִם אַנְעָּא: שבו מולבוצון לומנא נעאלא אַטַמְלָנאַנ אַבַּגֹא טַמּוָפָּנוֹ מִוֹ לפוֹא הֹאַן לַפֿוֹנהוּ אָנוּי נאמר ג' לנח לאא דלל

> walked with God. righteous and wholehearted; Noah Noah was in his generations a man These are the generations of Noah.

Ham, and Japheth.

And Noah begot three sons, Shem,

violence. God, and the earth was filled with And the earth was corrupt before

had corrupted their way upon the behold, it was corrupt; for all flesh And God saw the earth, and,

destroy them with the earth. through them; and, behold, I will the earth is filled with violence of all flesh is come before Me; for And God said unto Noah: 'The end

٤ı

- כי עשיחם. משלמי מק לעשות על אשר עשימיס: אף סס סשמימו דרכס (מנסדרין קמ.). דבר אמר, סכל נברא בשביל סאדס, וכיון שסיא כלס מס צורך באלו (שס): 🗈 בי נחמתי (ד) ויאטר ה' אטחה את האדם. סול עפר, ולביל עליו מיס ולממס לומו, לכך ולמר לצון ממוי. מאדם עד בהטה.
- (II) וחשחת. לעון ערוס ועבודס ורס (מנסדרין נו, מ) (מ"מ ערוס כי סעמים כל בער ממ דרכו, ועצודס ורס) כמו (דבריס ולשעבר בלשון אחד, (שם יג,יו) קוס החהלך להבא, החהלך נח לשעבר. (ש"א יב) החפלל בעד עבדירך להבא, (מלכים:", (, למומכו, אבל אברסס סיס ממחוק ומסלך בלדקו מאליו: החהדלך. לשון עבר. ווסו שמושו של ל' בלשון כבד, משמשם לסבא (פנסדרין קע): אח האלהים החהלך נה. ובלברסס סול לומר (לקמן כד,מ), לשר סמסלכמי לפניו. נמ סיס לריך פעד בדור לדיקים סיס לדיק יומר. ויש שדורשים אומו לגואי, לפי דורו סיס לדיק, ואלו סיס בדורו של אברסס לא סיס נמשב לכלוס שניקר מולדומיסס של לדיקיס מעשיס מוביס (ב"ר ל,ו): בדורוחיו. יש מרבומינו דורשים אומו לשבח, כל שכן שאלו סיס (9) אלה חולדות נה נה איש צדיק. סומילוסוכירו מפר בשנמו, שומתר (משליי,ו) וכר לדיק לברכס. דבר ממר, ללמדך
- ו,מו) פן משמימון: וממלל הארך ממק. גול (מ"ל שנאמר (יונה ג) ומן החמק אשר בכפיהם):
- (13) קץ כל בשר. כל מקום שאמה מולא זנות ועצודה זרה, אנדרולמותיא באה לעולם והורגת עוצים ורעים: כר (21) בי השחיח כל בשר. מפילו נסמס מיס ועוף נוקקין לשמינן מינן (מנסדרין קח, מ):
- עומק סמחרישה נמוחו ונמשמשו (ב"ר לא,1): מ,כש) כנאמי אם העיר, מן העיר. (מ"א מו,כג) חלה אם רגליו, מן רגליו. דבר אחר, אם הארץ, עם הארץ. שאף ג' עפחים של מלאה הארץ חמס. לא נחמס גור דינס אלא על סגול (סנסדרין קח,א): אח הארץ. כמו מן סארץ. ודומס לו, (שמות

מְבָּנִים וּמִטְוּאְ בַּבְּפֶּר: מְצְשֶׁׁה אָת־הַפֵּבָת וְבֶפּרָתָ אָתָה הי אָמִיר לְךְּ הַבָּת צַּצִי־גֹפֶר קָנִים

لاِيَرَا مِهِنِيْنَ كَمَيْدَ بِهِرَا هِوَلَا يَعْدِدُ يَنْدَالًا عُنَّ مِكِيْدٍة مِكِنْدٍلُولِاذِا بَهِرَا بَمِيْدِا بَكِنَا فِي فِي الْمَكِيدُ بَرَفِيْنَ فِي فِي الْمَكِيدُ الْمِيْدِينَ الْمُيْدِينَ الْمُيْدَالِقِينَ الْمُيْدِينَ الْمُيْدِينَا الْمُيْدِينَ الْمُيْدِينَ الْمُيْدِينَ الْمُرْتِينَ الْمُلْعِينَ الْمُيْدِينَ الْمُنْتِينَ الْمُنْتِينَا الْمُعْتِينَ الْمُنْتِينَ الْمُعْتِينَ الْمُنْتَالِعِينَ الْمُنْتِينَ الْمُنْتَالِقِينَا الْمُنْتَالِعِينَ الْمُنْتَعِينَ الْمُنْتَالِعِينَا الْمُنْتَالِعِينَا الْمُنْتَاعِينَا الْمُنْتَاعِينَا الْمُنْتَاعِينَا الْعُلِيلِينَا الْمُنْتَاعِينَا الْمُعْتَاعِينَا الْمُعْتَاعِلَا الْمُنْتَاعِعِينَا الْمُنْتَاعِينَا الْمُعْتَاعِلَا الْمُنْتَعِين

رْهِذِי הَגָנִי מֵבִׁיא אָת־הַמַּבָּוּל ^{לוי} מַיִּםׁ עַל־הָאָבֶץ לְשַׁחֵת כָּל־ בְשֶׂר אֲשֶׁר־בּוֹ רַוּחַ חַוִּּים מִתָּחַת הַשְּׁמְיִם כָּל אֲשֶׁר־בָּאֶבֶץ יִגְוֶע:

װְלְּמֶּׁגְ בְּלֵּגְנְׁבְּ אֵמֵּׁבְּי אָלְ הַנִּמְלָּה אַמְֵּה וּבְּנָגָרְ וְּאָמָּׁהָּוּ נְהַלְמְתָּגִ אָתְ בְּּרִיתָּי אָמָּרְ וּבְּאָלִי נְהַלְּמִיתָי אָתַ בְּּרִיתָּי אָמָרָ וּבְּאָלִי

 אַמְּךְ זְּבֶּרְ וּנְמֵבֶּרִ יְהְנֵינֵ
 מִפָּלִ מְבָרִא אֶלְ-חַמַבֶּה לְחַחֲוֹנִת אַנְיֹם מְבָּרְ מְבָּרְא אֶלְ-חַמַבֶּה לְחַחֲוֹנִת אַנְיִם מִּבְּיֹם

> נמבּבׁא בְּכנּפַבָּא: זְטְ מֵּנְבְטָא וְטְּחָפֵּנְ זְטָבְ מֵּנְּנֵּנְ הְאַבְּרֵנְסְ מֶבְנְבְּיִן שַּׁהְבָּיִג הְבָּרֵר לְבְּ מֵנְבְּטָא בְּאָבִּין

בימון אינבא ביניבה הקליון אַמּוּן אַמּּין אינְבְּא בְּנִיבְהָא חַלְּמָּוּן בין בְּתַאְבָּיִר יָתַה הָלְתָּין

נטל,טאו פּהְבּׁגַנְּנֵי: פְּהָנֵי מְבְנְנוֹ אַבְּהָאוֹ טִּלְנָוֹ נְסְבְּהַי בְּנִיבְטָא בְּסִהְנַי נְלְאַמָּטָא טַׁהָּבְלְלְנָּי מִלְהִּנְלְא נִינְוִי פַהְּבָּי

נמנט: מְיַּחְיִּחְיִּחְ מִּתְּלֵּא כִּלְ צִּבְּאַבְּלָא בְּסְבָא צְּבֵיה רוּחָא צְחַיֵּּר מִיָּא עַלְ אַרְעָּא לְחַבְּלָא כָּלְ מִיּא עַלְ אַרְעָּא לְחַבְּלָא כָּלְ

וּלְמֵּג בֹּלְנֵּג הֹמֵּנֵג: לְנִיגִּטְא אַטִּ וּבִּלְנִג וֹאָטִׁטְנֵּג נִאָּמִנִם זְטַ לֵּנְמָג הִמָּנַג וֹנִינִתוּלְ

נְטְנְּינְ לְטִּיִּנְמָא מֹמֵּנְ וְבְּבָר וְנִנְּלֵּבָּא שְׁבֵּוּן מִכּוִלְאִ שַּׁמִּנְלְ לְטִיּבְׁטָא נְמִפָּלִ צְׁטַוּ מִפָּלִ בְּסָבָא

Make thee an ark of gopher wood; with rooms shalt thou make the ark, and shalt pitch it within and without with pitch.

And this is how thou shalt make it: the length of the ark three hundred cubits, the breadth of it fifty cubits, and the height of it thirty cubits.

A light shalt thou make to the ark, and to a cubit shalt thou finish it upward; and the door of the ark shalt thou set in the side thereof; with lower, second, and third stories shalt thou make it.

And I, behold, I do bring the flood of waters upon the earth, to destroy all flesh, wherein is the breath of life, from under heaven; every thing that is in the earth shall perish.

But I will establish My covenant with thee; and thou shalt come into the atk, thou, and thy sons, and thy wife, and thy sons' wives with thee.

81

91

SΙ

þΙ

And of every living thing of all flesh, two of every sort shalt thou bring into the ark, to keep them alive with thee; they shall be male and female.

(+1) עשה לך חבה. הכבה כיום והללה לפניו. ולמה המכימו בבנין זה. כדי שיר אבה ומבי דור המבול עומק בה ק"כ שנה, ולמה המי הלה אמי דור המבול עומק בה ק"כ שנה, מה ולמולין אומו, מה ולמ לך. והיה אומר להם, עמיד הקב"ה להביה מבול לעולה (מנחומה נח ה), אולי ישובו: עצי גפה בי בך מתו. ולמה ממין זה. על שם גפרים שנגזר עליהם להמחת בו: קנים. מדורים מדורים לכל בהמה וחיה: בכפה. זפת בלשון ארמי. ומלינו בגמרה כופרה (עבים מו, ה). בחיבת של משה על ידי שהי המים משים, דיה בחומר מבפנים וזפת מבחון.
 (2) צהר. יש אומרים חלון, ויש אומרים הצן עובה המהירה להם (צ"ר שם): ואל אמה חבלנה מלמעלה. כמיים

(91) צהר. יש אומריס מלון, ויש אומריס אבן עובס סמאירס לסס (ב"ר שס): ואל אטה הכלנה מלמעלה. כסויס
 משופע ועולס עד שסוא קלר מלמעלס ועומד על אמס, כדי שיוובו סמיס למעס (מכאן ומכאן, ס"א אינו): בצדה חשים.
 שלא יפלו סגשמיס בס: החחים שנים ושלשים. ג'עליות זו על גב זו. עליוניס לאדס אמלעיס למדור תתתייס לזבל (שס):
 (יו)

(עבר) ואני הגני מברא. סנני מוכן לספכים עם חומם שורווניו חמרו לפני כבר (מסלים ח,ס) מה חנוש כי מוכרנו: מבול.
 שבלה את הכל. שבלבל את הכל. שהוביל את הכל מן הגבוה לנמוך. וזהו לשון אונקלות שתרגם עופנא, שהליף את הכל והביאם לבבל שהיא עמוקה. לכך נקראת שנער, שנוערו שם כל מתי מבול (מ"א מימי, וכן הגיה מהרש"ל בתכמת שלמה במתכת שבת [קיג,ב]):

(§1) וסקמומי אם בריםי. ברים סיס לריך על ספירום שלא ירקצו ויעפשו, ושלא יסרגוסו רשעיס שבדור (צ"ר לא,יצ) אחהובניך ואשחך. סאנשיס לבד וסנשיס לבד. מכאן שנאסרו במשמים סממס (שס):

52

خلالتاربت: לְמִׁנְנְעִי מְּנְיִם מִבְּּלְ יְבְאִנְ אֵלְנִבְ לְּנִּנְעִי שָׁבֵּוֹן מִבּוְלָאִ יֵנְהֵּלְנִּ معدود خلابيت مرجّح يرمن يهبيها خابت محح دابته بهديه מִהְעִירִ לְמִינְיהוּ וּמִן הַבְּהֵמֶה מִעּוֹפָא לְזְּנִיהִי וּמִן בְּעִירָא

אֹּמֶׁר וֹאִכְּק וֹאַסֹפֹּטֹ אַלְיִב וֹטִינִר וַבְּמִטֹאָבׁיִק וֹטַבֹּנִיָּה לְוֹטַבּ וִיִםּי וֹאַטַּׁע פֿע לָּנְ מִכָּׁלְ מִאָּבֹלְ וֹאַטַּ סַב לָנִ מִכָּלְ מִוּכַּלְ

پېرئټرت چړ پېښت: ַ ווּעַשׁ גָחַ בְּכֹל אֲשֶׁר צְנָה אֹתָוֹ ועַבַר נחַ כְּכֹל דְּפַּקּיד יָחֵיה יִי

רְאָּנְתִי צַּדְיִק לְפָּנִי בַּדְּוֹר תַזֶּה: הְבֵּיִן: لْخُمْ حَيْنَكُ هُمْ بِالنَّكِيْدِ خَيْهُكُكُ هُنُمْ خَيْنَكُ مُنْ يُعْدِيْنَكُ هُدِّ، يَنْكُ אָנְי יַהְנְּהֹ לְנְהַוֹ בְּאִ־אַמְּה וַצְּמִּר יִיְ לְנִחַ עוֹל אַמְּ וְכְּלִ

בוא הולום אנה לאהטני: וּמִן הַבְּהַמְּׁה אֲשֶׁר לֵא טַּהֹרָה וּמִן בְּעִּירָא דְּלִיְמַהָא דָּכְיָא ے לְנַ שִּׁבְעָּה שְׁבְעָה אֲלִים וְאִשְׁתִּי שִּׁבְעָה שִּׁבְעָה דְּכִר וְנוּקְבָּא مْوِلًا بَقِيمِت بَعِتَنِد مِعِتَابُت مِعِتًا

וֹבֶּׁר וּנְּמַבְּׁע לְעַוּנְעַ זְּבָת מַּלְשָּׁנֵּי מִבְּמִּע גַּבָּר וְנִימִּבָּא לְתַּוֹּמָא

فِرْ لِيُكِدُنُكِ: בּלְ עַנְּלֵים אָמֶּע הֹמְּנִינִ מִמֹּלְ וֹאֵמֶשׁ, נִע כֹּלְ נְלַנִּמֶא בַּהְּבַּעַנִי لْهَلْحُمْرَه كِنْكِب بَمْنِينَ، ݣُله هِلْحُمْرانْمُمْنَالْهَلْحُمْرا خِيزُنَا מַמְמָּהַר עַלְ־הָאְבֶּלְ אַבְּבְּעָנִים וְּוֹם אַנְאַ מַנִינִם מִמְבָא מַלְ אַבְּקְּבְּ בּי ְ לְיִמְים מְּנִג מִּבְמֹּנִי אֶנְכִי אֶנֵי לְזְמֵּן יוִמִין מִנִּג מִּבְמַנִי

> לְבׁ וּלְעִוּגְ לְמֶּוּכֹּלְ:

שׁוּנטׁג וּכֹאג צוֹבׁמָג בֹּבוֹבֹא

שבון גבר ונושלא: מכן למולא בלוא שפר לַבַּ

זְּבְׁמֹא מַלְ אַפֵּי כָּלְ אַבְׁמֹא: נַם מִעְּיוֹך הַשְּׁמָיִם שְּׁבְעָהָה שְׁבְּעָה אַך מִעוֹפָא דִשְׁמִיָּא שְּבְעָה

מהל אפי אַרעאַ:

נוֹמַמְ נְּטַ פַּׁכָּלְ אֵּמֶשֶׁרַ צִּנְיְרוּ יְרוְֹיֵה: נַעֲּבַר נַטַ פָּכָלְ הְפַּפְּּדֵיה יְיָ:

unto thee, to keep them alive. its kind, two of every sort shall come resping thing of the ground after the cattle after their kind, of every Of the fowl after their kind, and of

for them.' and it shall be for food for thee, and that is eaten, and gather it to thee; And take thou unto thee of all food

God commanded him, so did he. Thus did Noah; according to all that

generation. righteous before Me in this the ark; for thee have I seen Come thou and all thy house into And the LORD said unto Noah:

 $II\Lambda$

77

17

his mate; not clean two [and two], each with his mate; and of the beasts that are to thee seven and seven, each with Of every clean beast thou shalt take

alive upon the face of all the earth. seven, male and female; to keep seed of the fowl also of the air, seven and

earth.' blot out from off the face of the substance that I have made will I and forty nights; and every living to rain upon the earth forty days For yet seven days, and I will cause it

that the LORD commanded him. And Noah did according unto all

- (02) מחעוף למינחו. אומן שדבקו במיניסס ולא סשמימו דרכס, ומאליסס באו. וכל שסמיבס קולממו סכנים בס (ב"ר): (19) ומכל החי. אפילו שדים (מגיגה מו): שנים מכל. מן הפחום שבהם לא פחחו משנים, אחד וכר ואחד וקבה:
- (22) ויעש נח. זה בנין המיבה (מנהדרין קת, ב):
- (I) ראיחי צדיק. ולא נאמר לדיק ממיס. מכאן שאומריס מקלמ שבחו של אדס בפניו, וכולו שלא בפניו (ב"ר לב,ג):
- קרבן בלאמו (ב"ר לד,מ): (2) השהורה. סעמידס לסיות עסורס לישראל. למדנו שלמד נחתורס (עירובין ימ): שבעה שבעה. כדי שיקריב מסס
- (E) גם מעוף השמים וגוי. נמסוריס סכמונ מדנר, ולמד קמוס מן סמפורם:
- ומן. זה נוסף על ק"ר שנה: ארבעים יום. כנגד ילירה הולד שקלקלו להעריה ליולרם ללור לורה ממזרים (ב"ר ב,ה): ספורענום. לא וחשוב שנוחיו של מחושלה וחמלא שהם כלים בשנה ח"ר שנה לחיינה: □ כי לימים עוד. מהו עוד, זמן אחר (+) כי לימים עוד שבעה. אלו שנעס ימי אנלו של מחושלח הלדיק (סנהדרין קח) שחם הקנ"ה על כנודו ועכב אח

ַבְּיָב מַּגִם מַּג_בַאֶּבֶּא: בּיָב מַנִם מַּג_בַאָּבָא: ا لَيْنَ قُلْ شِهِ مَعْدِنَا مِثْنُا لِيَوْقُومِ لَيْنَ قِدِ شِينَ مُعْنِا فَمِنْا لَمِيْفَتْعُ

בוֹנו מֹנֹא מֹל אַבְעָּא:

upon the earth. old when the flood of waters was And Mosh was six hundred years

لَاللَّالٰذِي: בׁנוֹנו אַשַּׁוּ אֶבְעַבַשַּׁבַּעַ מִפְּנוֹנוֹ מָנִי בַּנְיָנוֹנוֹ הַמָּנִי בְּשָׁנִבְּשָׁאַ מִּוֹ שַּׁבַּעַ

waters of the flood. with him, into the ark, before the and his wife, and his sons' wives And Noah went in, and his sons,

بظ ل ب المراد الأج المرادة ال 8 تېچتېد يېپر يېپد چرپېد مېتېر ۴ځېيې پېچې دوړ لانوې بخځ جال توجيض تومانأت افا عربي عربه بجريه المراجعة

ground, every thing that creepeth upon the are not clean, and of fowls, and of Of clean beasts, and of beasts that

אָלַהִים אָת־נְתַ: ַ יַיִּטְּלֵיִי זְּבֶּרְ וּנְעַבְּיִׁי בְּאָמֶּרְ אָנָרִ לְיִיבְּיִלְאִ דְּבָּרְ וְנִעְּבָּא בְּמָא מְּנְוֹם מְּנְוֹם בַּאַנְ אָבְרָנָהַ אָבְ יְנְיִהוֹ עִּבְיוֹ מִּאָרְנִּ מִּם נְהַ יִּבְּיִּ אָנְוֹם מְּנְוֹם בְּאַנְיִּ אָבְרָּ مَح ـ تُكِّلُمُ لَيْك:

וֹב מוֹג וֹנ וֹנוֹ נוֹני:

as God commanded Noah. Noah into the ark, male and female, there went in two and two unto

עַמַּבָּוּלְ הָיִי עַלְ־הָאָבֶץ: י וֹגְהָי לְמִּבְׁמֵּע הַנְּמִגִּם וּמֵּג וֹבִינִע לְזִּמּו מִּבְּמֹא וִמִּגו וּמֵג

מופָּנָא הַווֹ עַל אַרְעָא:

were upon the earth. days, that the waters of the flood And it came to pass after the seven

השַלוִם נפַּהַחוּ: מַמְיִנִית) הְּהָוֹם רַבָּּה נַאֲרָבָּת בֶּלְ עַעְיְנְתִ (בספרי ספרד ואשכנו יוֹם לַתְּבֶשׁ בַּיַּוֹם תַנָּה נְבְקְעוֹ יוֹמָא לְיַרְהָא בְּיוֹמָא הָדִין יי נַטַ כַּטָבָת טַמָּיִּג בַּמִּבַלגַע מַמָּנִּג בַּמַבַלגַע מַמָּנִג בַּמַבַלגַע. בְשְׁנָּע שִׁמִּבְמִאֹנִע שָּׁנָּע לְעַנִּיר

וֹכוּג בּמִׁמִּגֹא אִטַּפּׁטַטַא: אַטַבּוֹמוּ כָּל מַבוּמִי הַּדוֹם רַבָּא לובוא שווא למלמע מסבא בְשָׁנַת שֶׁית מְצָּה שָׁנִין לְחַיֵּי נֹחַ

windows of heaven were opened. of the great deep broken up, and the the same day were all the fountains seventeenth day of the month, on life, in the second month, on the In the six hundredth year of Noah's

יום וֹאַבְבָּמִים לֵוֹלְבִי: יי וֹנְהָי הַנָּשָׁם מַּלְ הָאָּבֶּץ אַּבְּבָּעִים

٢,4:١: ixital וֹנִינִר מִמִּרָא נָהִית עַל אַרִעָּא

forty days and forty nights. And the rain was upon the earth

71

ΟI

- (2) ויעש נח. זס בילמו למיבס:
- ביר המבורל. אף נח מקטני אמנה היה. מאמין ואינו מאמין שיבא המבול, ולא נכנס לחיבה עד שדחקוהו המיה: (y) נה ובניו. סאנשים לבד וסנשים לבד, לפי שנאסרו במשמיש הממס, מפני שהעולם שרוי בלער (מנמומא נמ יא): מפני
- (9) באו אל נח. מלליסן (צ"ר לג, מ): שנים שנים. כלס סושוו זמנין זס, מן ספמות סיו שנים:
- (11) בחדש השני. כצי אליעור אומר זס מרחשון, רצי יסושע אומר זס אייר (סנסדרין קח): בבקעו. לסוליא מימיסן:
- וכ"ח מכסליו: מעינום. נמלאו ארבעים יום כלים בכ"ח בכמליו לרבי אליעור שהחדשים נמנין כשדרן, אחד מלא ואחד משר, הרי י"ב ממרחשון וכשלא חורו היו למצול: - ארבעים יום וגור. אין יוס ראשון מן המנין, לפי שאין לילו עמו. שהרי כמיב, ביוס הוה נבקעו כל (21) ויהי הגשם על הארץ. ולסלן סוא אומר, ויסי סמצול. אלא כשסוריידן, סוריידן צרחמיס. אס יחזרו יסיו גשמי צרכס, חהום רבה. מדס כנגד מדס. סס ממלו ברבס רשם סלדס (לעיל ו,ס), ולקו במסוס רבס (מנסדרין קח,ל):

بَهُمْ مُن تُمَّا لِكُنْ لَا كُلُو اللَّهِ مِنْ يَنْذُن يُمَّا خُرِينَا مَقِيبًا נְתְם נֵיפֶּׁע בְּנֵי נְאָמָע נָתַ וְאָם וְתָם נִיפָּע בְּנֵי נָתַ וֹאִמַּע

: عالات הְעִּוֹף לְמִינְהוּ כָּל צִפְּוֹר כָּלְ- עֵוֹפָא לְיְנִוֹהִי כֹּל צִפָּר כְּלִ لنُالِيْنِ مَحْ لِلْهُدُاءُ خُرْدَيْكِ لَكُمْ لِللَّهِ مَا يَمْ هَلَا مُحْ خُلِدِينَ لَكُمْ ÷ı עַבְּעַמְעַ לְמִּגְּנִי וְכְּלֵ עַנְיִנְמָתְ בִּעִּינְאַ לְזְּנִי וְכָּלְ וְחַמְאֵ يَاقِمَ إِجْمَ يَمِينِ خُمْرَثِهِ إَجْمَ هِوَا إِجْمَ مَارِمِهِ خَزِيْهِ إِجْمَ

רָוּתַ תַוּיִם: שְׁנְּנִם מִבְּלְ-תַבּּמֶּר אֵמֶּר-בִּוּ מִבֵּין מִבְּלְבִּסְרָא גַּבֵּיה רוּחָא נַיְּבְאֵנְ אֶבְ_נְעַ אֶבְ_עַשַבְּעַ הְּגָנִם נְמִאבְנְ מִם נָעַ בְּעֵיבְּעָא טְּבֵין

ניסגר יהוה בערי: בְּאוּ כַּאָּמֶוֹר צִּנְּר אָּטִוּ אֶּלְיָנִים

הַמַּלְה נַמָּרְם מֵעָּל הָאֶּרֶץ: אליטי בְּנְאָבֶיץ נִיּרְבָּנִי הַמַּּנְה צַּרְבְּעָים יוֹם עַלֹ נִהְנָה טוֹפָּנָא צַרְבָּעִין יוֹמִין עַלֹּ הְאָבֶיץ נִיְּרְבַּנִּי הַמַּּיִם נִיִּשְׁאוֹ אָתַ־ אַרְעָּא וּסְנִיאוּ עַנְּא וּנְטַלוּ יָת

בַּלְאַבֶּא נַטִּבְּבָׁ בַיַּטַבָּב הַלָּבְבָּלָי מַלְבַבָּלָי מַנְבָּטָא מַּבְ

 $\bar{\Gamma} \dot{\Psi} \dot{\Pi} \dot{\Pi} :$ 口に口口 口袋に対 جُدِ لِتُلَالِهِ ال וֹטַמּוֹם זַּלְבוֹנ מַאָּב מַאָּב הַכְ_

בְּעָׁצֶם הַיָּוֹם הַזֶּהוֹ בָּא נְהַ וְשָּׁם בְּכְּרֵן יוֹמָא הָדֵין עָאל נֹחַ

בְּסְרָא מְאֵלוּ כְּמָא דְּפַּקּיֹד لْلَاقَغِيْنَ أَجُد لِثَكَّتُكَ مَاقَحٍ فَهُدِ لَهُمْكِنَهُ لِحَدَد لِسَطَّقُهُ مَاقَحٍ

שׁנְבְּׁשֹׁא וֹאִשֹּׁבַמִּע מָהָּבְ אַבְּהָא:

אַפֿג מַנֹאַ: וּוֹלְבַּׁרוּ חַמָּוֹם וּוֹבַבוּ מֹאָב הַכְ_ וּטַלופּוּ מִּוֹא וּסִׁנואוּ לַטַבֹּא הַּכְ

בַּלַ רְמִנְא דִּתְּחוֹת בָּלְ שְׁמַנָּא: אֹבׁמֹא וֹאִטַוֹבֹפּואוּ כֹּלַ מוּבוֹא ימוֹא שַׁלופוּ כַשַּׁבָּא כַשַּׁבָּא מַכַ

> them, into the ark; and the three wives of his sons with the sons of Noah, and Noah's wife, and Shem, and Ham, and Japheth, In the selfsame day entered Noah,

٤ı

every bird of every sorr. kind, and every fowl after its kind, creepeth upon the earth after its and every creeping thing that and all the cattle after their kind, they, and every beast after its kind,

wherein is the breath of life. the ark, two and two of all flesh And they went in unto Noah into

shut him in. commanded him; and the LORD and female of all flesh, as God And they that went in, went in male

lifted up above the earth. and bore up the ark, and it was the earth; and the waters increased, And the flood was forty days upon

the waters. and the ark went upon the face of increased greatly upon the earth; And the waters prevailed, and

the whole heaven were covered. the high mountains that were under exceedingly upon the earth; and all And the waters prevailed

אומו. אמר הקב"ה, אני מכניםו לעיני כלם (ספרי האזינו שלו. ב"ר לב,ח) ונראה דבר מי יקום: (13) בעצם היום הזה. למרך סכמוב שסיו בני דוכו מומכיס, מילו מנו כומיס מומו נכנם למיבס, מנו שוברין מומס וסוכגין

ושמע אומו בכנפיו, שאפילו נולמה עולה. אף כאן לפור, כל מין מראים נולה): (+1) צפור כל כוף. דבוק סום. לפור של כל מין כנף, לרבוח חגבים (חולין קלט, ב) (כנף זם לשון נולה, כמו (ויקרם ה,יו)

(איוב ב,ד) עור בעד עור, (מהלים ג,ד) מגן בעדי, (ש"א יב,יע) החפלל בעד עבדיך, כנגד עבדיך: מקרא, פגר כנגדו מן המים. וכן כל בעד שבמקרא, לשון כנגד הוא, (בראשים כ,ימ) בעד כל רחס, (מ"ב ד,ד) בעדך ובעד בניך, (16) ויסגור ה' בעדו. הגין עליו שלא שברוה. הקיף החיבה דובים ואריות והיו הורגים בהם (ב"ר לב,ח). ופשומו של

שלפנינו יוכימו: (פן) וחרם מעל הארץ. משוקעם הימה במים י"ה למה כספינה טעונה המשוקעם מקלסה במים (ב"ר לב,ע), ומקרלום

(13) ויגברו. מלליקן:

שַׁלִיפוּ מִנְא וֹאִטְחַבּּיאוּ מוּרַנָּא:

מֹב בממ וֹמּב הַּוֹּלַ וּנְמָע אֶנַרַכָּלְרַנִיְקָנִםוּ אָמֶנִרוּ בְּאַפְּׁנוּ מִכָּלְ אַמֶּׁר בַּעוֹבְבָר מִעוּ: מִכּלְ דִּבְיַבָּשְׁמָא מִיתוּ: בב פֿל אֲשֶׁר נְשְׁמַתּ־רֹּוּחַ חַוִּּים פֹל דְּנִשְׁמַת רוּחַ חַיִין בְּאַפּוֹהִי لْجُح بِنَهُتُם: بخخُر سَهُدُ لَا سَهِدًا مَر سَعُدُا لَا يَخْنُ نَعُ يَخْذِرُ نَاهُمُ يَدُنَانِهِ יַבּ עַאָּבֶא בָּעָהוּ יבַבְּהַבָּהַה יבַבְּרָהַיָּה עַלְ אַרְעָּא בְּעָוּבָּא יִבְּבָּעִירָא וּוֹּלְוֵֹמ כַּלְבַבְּשָׁרוּו הַרֹבְמֵמִ מַלְ וּמִית כַּלְ בַּסְרָא דְּרָהַיִּשִּ بَجُدُد بَقِيْت يَزْدُون يَتِدُده: ײַ װַמָּהַ הַּהְּבַּע אַפּּען מִלְמָהֹלִע שַׁמִּהָ הַּסְבוּ אַפּּגוּ מִלְהַנִּלְאַ

על־הְאָהֶץ וַיִּשִׁכּוּ הַמֶּוֹם:

ים: עלאָר וִים:

ĒÜËL:

٦٤٨٠١

TWĠſロ

ロロニロ

הֹלְ אַבְׁהֹא וֹכִלְ אֲנְהָא:

בַּבַם נְטַ יּבַׁמִּמֵישִ בַּעִיבַּטֹא: וֹאִטְמִׁטִוּאַנּ מִוֹ אַבְּמֹא וֹאִמֹּטַאַב מר רְחְשָׁא וְעָר עוֹפָא דִשְׁעָוֹא אפּג אַבֹּמֹא מִאֵּלָמֵא מַב בֹּמֹגנֹא וּמִּעֹא נֹע פֿבן נֹבוּמָא צַהַּבן

נְחַמְּאָנוֹ יִנְטִנוֹ: הַלְ עַּאַבְיּאַ וּטִּלוֹפוּ מִּוֹא הַלְ אַנְהָא מִאָּע

אַרְעָא וְנָחוּ מַיָּא: אַשְּׁוּ בַּמַבְּרָה נַיַּעְבֶּר אֶלְהָיִם רוּהַ בְּתִיבְהָא וָאַנְּבָּר יִיָּ רוּהָא עַלֹ أَ بَابَادِنَا إِهُمَا جِذَا بَهِيَةٍ بَانِهِ هِيْنِا فِرَا جِنْ جِعِيْتِهِ ﴾ بيوني וּוֹפֹר אֶּלְנִים אָּטַ־נְיַנוֹ וֹאָט פֿלְ וּוִּבְיִר וֹוֹ זִינִ וֹנִי פֿלְ

īģĊ. עַהְּמְנִים נּיִּבְּלֵא עַיִּהְמִם מִּוֹן עַהְמִּנֹא וֹאִטַבְּלָ, מִמְּנַא מִוֹ ניַּסְבְּרוֹ מַעְּיְנְיָת הְאָרָה נַאָּרָבָּת וְאָסְהְבוּו מַבּוּעִי הְהוֹמָא וְבַוּי

> were covered. waters prevail; and the mountains Fifteen cubits upward did the

upon the earth, and every man; swarming thing that swarmeth cattle, and beast, and every upon the earth, both fowl, and And all flesh perished that moved

in the dry land, died. of the spirit of life, whatsoever was all in whose nostrils was the breath

left, and they that were with him in from the earth; and Noah only was heaven; and they were blotted out and creeping thing, and fowl of the of the ground, both man, and cattle, substance which was upon the face And He blotted out every living

earth a hundred and fifty days. And the waters prevailed upon the

earth, and the waters assuaged; God made a wind to pass over the that were with him in the ark; and every living thing, and all the cattle And God remembered Noah, and

 $III\Lambda$

77

٤٦

77

07

was restrained. stopped, and the rain from heaven the windows of heaven were the fountains also of the deep and

(02) חמש עשרה אמה מלמעלה. למעלה של כל גובה כל הסרים לחתר שהושוו המים לרחשי הסרים (יומח עו,ח):

(בב) נשמת רוח חיים. נשימס של כוח חיים: אשר בחרבה. ולה דגים שבים (מנהדרין קח):

שבסמום ושחיום. ויש אומרים שאיחר מוונום לארי ושרישו. ועליו נאמר (משלי יב,א), הן לדיק בארך ישולם: נומן וי"ו יו"ד בראשנס, נקוד במירק מממ סיוד: אך גה. לבד נמ, וסו פשומו. ומדרש אגדס (ב"ר) גונמ וכוסס דס ממורמ (23) וימח. לשון וַיִּפְעַל סוח, וחינו לשון וַיִּפְעָל. וסוח מגורם ויפן ויצן. כל חיצה שחופה ה"ח כגון בנה מחה קנה, כשהוח

ו,ס:,(,)וישכו. :הארץ. על :רוח. אלהים ויעבר :,()וגוי. נה את אלהים ויזכור :',"(הלדיקים. ורשעתן של רשעים הופכת מדת רחמים למדת הדין (ב"ר לג,ג), שוחמר (ברחשית ום סשם מדם סדין סום. ונספכס למדם רחמים על ידי חפלם

כריו) לא יכלה ממך: לעולם, כגון חמי עבריא וכיוצא בהם (מנהדרין קח,א): דיכרא. זימנע, כמו (מהלים מ,יב) לא חכלא רחמיך, (בראשית (ב) ויסברו מעינות. כשופתתו כתיב (לעיל ז,יא) כל מעינות, וכאן אין כתיב כל. לפי שנשתיירו מהס אותן שיש בהס צורך

בַּבְּמָשִׁים וּמָצָּת יָום: נְשָׁוֹבְ נַיַּחְסְרֵוּ הַמַּוֹם מִקְצֶּה וְתִּיִבִּין וָחַסְרוּ מַיָּאׁ מִסּוֹרִ ַנְיָּמְּבֵׁנִ עַמָּנִם מִמֹּלְ עַאָּבְא עַלְנְוּב וַמָּבוּ מִנִּא מִמַּלְ אַבְּעָּא אָוֹלְגִּוּ

בַבוּ אָבַבמּי בְּשִׁבְּעָה יַנְם לְנִיְהָשׁ מֵּלְ בְּשִּׂבְעַה עַּסְרָא יוֹמָא לְיַרָהָא

לַעָבְהָ וֹבְאָנ בֹאָהָ, בַּבְיבִרים: ترتيت يون جوين در چې بار در به پوه بوه نون خون د به ب

בֿֿחַ אָת־חַלְּוֹן הַמַּבֶּה אֲשֶׁר עַשֶּׂה: דַּעְּבַרִי:

לְּמְּוָר מֹּגַוֹלְמָּטִי נַפּּוֹם מִמֹּלְ וֹטִאָּיִר מַּגַ צַּיִּבִימָוּ מִּנָּא מִמַּלְ וּנְשָׁכְּט אָטַ טִּקְנֵיך נִיּגֵא נֹגוּא ְנְשָּׁלָט נִט מּוָרְבָא וּנְפַל מִפָּל

 נִיְשַׁלַּח אָת־הַיּוֹנֶה מִאִתְּוֹ לְרְאוֹת יִשִׁלֹח יָת יוֹנֶה מִלְוְמֵיה לְמִחְזֵי

מָאָב וֹבַמָּמָתו ומִנוֹ:

מל מובי קרדו: رَهِزِي يَهِجُرُ خِرَادٌكُ يَرَهُجُرُوْ بِرَيْهِ هِرَجُمِهُ خِرَاجُهُ فِجَرَةٍهُ مَ

לטע לונטא אַטטוּיאי נישָׁי וְהַמַּיִם הְיוֹ הְלַוֹּךְ וְחְסֹוֹר עָר וּעִיָּא הַוֹוֹ אָוְלִין וְחָסְרִין עַר

יפְּתַח נֹח יָת כַּוַת הַיבְּתָא י וֹנְיֵנְ מִפֹּא אַבְבְּהָנִם נִים נִיפְּטַּׁם זְיֵינִם מִפִּוּך אַבְבְּעִּנוֹ יוֹמִנוֹ

%Γά**%**:

הַקַּלוּ הַפָּוֹם מַעַּל פְּנֵי הֲאֲדְמָה: אָם קּלוּ מַיָּא מַעַל אַפּי אַרְעָּא:

waters decreased. end of a hundred and fifty days the the earth continually; and after the And the waters returned from off

the month, upon the mountains of month, on the seventeenth day of And the ark rested in the seventh

mountains seen. of the month, were the tops of the in the tenth month, on the first day continually until the tenth month; And the waters decreased

window of the ark which he had forty days, that Noah opened the And it came to pass at the end of

earth. waters were dried up from off the went forth to and fro, until the And he sent forth a raven, and it

off the face of the ground. to see if the waters were abated from And he sent forth a dove from him,

- בריג' מכפליו וכ"ש משבח בריל"ב. ושבש ואדר וניפן ואייר קי"ה, ברי ק"ג: (3) מקצה חמשים ומאח יום. התתילו לתקור, והוא אחד בקיון (קדר עולס פ"ד). כילד. בכ"ו בכקליו פקקו הגשמיס,
- שעל ראשי ההרים: . אמה לדי ימים. נמלא שבע"ו בסיון לא מסרו אלא די אמוח, ונחה החיבה ליוח המחרח. למדח שהיחה משוקעת י"א אמה במים גשמים. והם היו גבוהים על ההרים ממש עשרה אמה, וחפרו מיום אחד בפיון עד אחד באב ממש עשרה אמה לששים יום. הרי - סמיבס משוקעת במיס י"ה אמס. שסרי כמיב בעשירי באחד לחדש נראו ראשי ססריס, וס אב שסוא עשירי למרחשון לירידת (+) בחדש השביעי. מיון, וסוא שניעי לכסליו, שנו פסקו סגשמיס: בשבעה עשר יום. מכאן אמה למד שהימה
- וסוא קורא אומו ראשון, ואין זס אלא משרי שסוא ראשון לבריאת עולס, ולרבי יסושע סוא נימן: בעלימות סיונס, סרי שעיס יוס מענרחו ראשי ססריס עד שמרבו פני סאדמס. ואס מאמר באלול נראו, נמלא שמרבו במרמעון, מולא בראשון באחד לחדש חרבו המים מעל הארך. שהרי מקך ארבעים משנראו ראשי ההרים שלח את העורב. וכ"א יום הוחיל . אסה אומר שביעי לירידה, אין זה פיון. והעשירי אי אפשר למנוח אלא לירידה. שאם אחס אומר להפסקה, והוא אלול, אי אחס . אסה מונה אלא להפסקה. שהרי לא כלו ארבעים יוס של ירידם גשמים ומאה וחמשים של חגבורם המים עד אחד בסיון. ואס לכסליו שפסק הגשס, כשס שאחה אומר בחדש השביעי סיון, והוא שביעי להפסקה. אי אפשר לומר כן. על כרחך, שביעי אי (a) בעשירי וגר גראו ראשי ההרים. זס לנ, שסול עשירי למרמשון שסממיל סגשס. ולס מלמר סול ללול, ועשירי
- המשוי לביאה ויליאה: (a) מקץ ארבעים יום. מענרמו רמעי ססריס: את הלון החיבה אשר עשה. ללסר (צ"ר לג,ס) ולמוס פממ סמיצס
- בעלירם גשמים בימי אליהו, שנאמר (מלכים:(, (סנסדרין קח, ב): עד יבשה המים. פטומו כמטמעו. אבל מדרט אגדס (ב"ר לג,ס), מוכן סיס סעורב לטלימום אחרם (פ) יצוא ושוב. סולך ומקיף סביבום המיבה ולה הלך בשלימותו. שהיה חושרו על בת זוגו, כמו ששנינו בהגדת חלק
- (8) וישלח את היונה. לפוף ז'ימיס. שסרי כמיב וימל עוד ז'ימיס אמריס, מכלל זס אמס למד שאף בראשונס סומיל ז'

אָלְגוּ אָּלְ_עַּטִּבֶּיני: رَّهُ كِل يُدرِ رَخْفُونَ رَجْدُم هِنْك כֹּוַם מַּלְבַּבָּנוֹ כַּלְבַעַּאַבָּא בּוֹלְטִי וֹשֹׂמֶּד אֵלְיוּ אֶבְיוֹשִׁלְּנִי וְלְאִַ מְצְּאָׁעַ תַּיּוֹנְע מְנְוָע לְכַּוֹּדִ

ŪÜ<u>†</u>L: ניָּסֶף שַׁלַּח אָת־הַיּוֹנֶה מִן־ אֲחֲרָנִין נַאִּיֹסִיף שַׁלַח יָת יוֹנָה וֹנְטֵׁלְ מְּנִגְ מִּלְמֹּנִי נֹמִנִם אַבוֹנִים נֹאַנְבוּנִ מִנְגַ מִּלְמֹּא נִמָּנִוֹ

נינב בו ביקלי הפום מעל יי וְהַנָּה עַלֵּה זָיִה שְּׁרֶף בְּפִּיהָ ַנַמְּבָאָ אָלֶגו תַּיּוֹנְתַ לְמֵנֵת מְּנֵב נַאָּמָת לְוָתֵיה יוֹנָת לְמִּדָּן

מוב־אַלַיו מִוּד: נְיִשְׁכְּעְ אָּטִרַהַיּנְיִׁר וְלְאִיִּסְפָּר אָטִרָּנִין וְשָׁכַּי יָה וּלָא וּוֹנִים מְנִע מֻּבֹמֹע וֹמִים אַבוֹנִים

פְּנֵי הְאֲבְהָה: מְכְּמָה הַמַּבְּה נַיַּרְא וְהַנָּה חֲרְבָּוּ הַפּוֹם מִעַּל הָאָבֶץ נַיָּסָר נֹתַ אָתַ בּוּ בְּרְאַמְוּן בְּאָבֶר לַנְדֶבָׁמְ בַּוֹרָנִיּ

رنَا كَابَاتِكُ بِجِهِدَ بِهِدِهِ: (٥) *י יבוֹגֶבֶׁמְ הַמִּּנְי בְּשִּׁבְּעָּהַ וְמָּשְׁרֵים

> וֹאַמִּיל יָנְהַה לְנְהַיה לְתַּיִבְּתָא: אַבְעָא וְאִושִׁים יְדֵיה וְנַסְבָּה ַ לִטוּבֹטֹא אַבוּ מִּוֹא מַּלְ אַפּוּ כַּלְ dalou itau tutu diutu וֹלָא אֹמִׁכֿעֿע

מן הַיבְּהָא:

לבו מוֹא ממבן אֹבמֹא: מַנוֹע בּפוּמִּע וֹנִגַ מִנוֹ אָנִי בממא ובא מבל זונא פבור

אוֹסִיפַת לְמְמְב לְוָהֵיה עּוֹד: ואוביף עוד שבעא יומין

נְגִּיבִוּ אָפֶּׁוּ אַבְעָּאִי יִטְ טִּיּפְאָׁטִ בְּטִיּבְטָא נָטְוָא נָטָא תוֹא מהל אַבְעָא וֹאַהְבוּ נִעַ בְּקַרְמְאָר בְּתַר לְנִרְהָא נְגִיבוּ וְנַנְיִר בְּשֶׁית מְאָר וּחָרַא שְׁנִין

וֹמִבֹּהֹא וְמֹא לִוֹנִם אׁ וֹבֹימִם

ַנְיַתְּרָ אֶלְנִים אֶלְ־נָתַ לֵאמָר: ימַבַּיל יוָ עָם נַחַ לַמִּימָר:

> into the ark. her, and brought her in unto him and he put forth his hand, and took were on the face of the whole earth; unto him to the ark, for the waters sole of her foot, and she returned But the dove found no rest for the

of the ark. and again he sent forth the dove out And he stayed yet other seven days;

from off the earth. knew that the waters were abated olive-leaf freshly plucked; so Noah eventide; and lo in her mouth an And the dove came in to him at

returned not again unto him any and sent forth the dove; and she And he stayed yet other seven days;

behold, the face of the ground was covering of the ark, and looked, and the earth; and Noah removed the The maters were dried up from off month, the first day of the month, hundred and first year, in the first And it came to pass in the six

month, was the earth dry. seven and twentieth day of the And in the second month, on the

And God spoke unto Noah, saying:

Ş١

þΙ

٤і

ΙI

OI

משוב טליו: ימים: - וישרח. אין זה לשון שליחות אלא לשון שלות. שלחה ללכת לדרכה, וצזו יראה אם קלו המים, שאם תמלא מנות לא

(OI) ויחל. לשון סממנה. וכן (מיוב כמ,כמ) לי שמעו וימלו, והרבה יש במקרמ:

- סקב"ס ולא ממוקין כדבש בידי בשר ודס: שרף. מעף. ומדרש אגדס, לשון מוון. ודרשו (עירובין יח,ב) בפיס, לשון מאמר. אמרס, יסיו מוונומי מרורין בוים בידו של . נקבס, כמו (שם"ש ס,יב) כיונים על אפיקי מיס רוחלוח, (יחוקאל ו,מו) כיוני הגאיוח כולס הומוח, (הושע ו,יא) כיונה פוחה: (II) שרף בפיה. אומר אני שוכר סיס. לכן קוראו פעמיס לשון וכר, ופעמיס לשון נקצס, לפי שכל יונס שצמקרא לשון
- (בו) וייחל. סוא לשון ויחל, אלא שוה לשון ויַפְּעֶל, ווה לשון וַיִּמְפָעָל. ויחל וימתין, וייחל וימתמן:
- (EI) בראשון. לרצי אליעור סוא משרי ולרצי יסושע סוא ניפן (ר"ס יצ): חרבו. נעשס כמין עיע שקרמו פניס של מעלס:
- סלבנס. שמשפע דור סמבול שנס ממימס סיס (עדיום ב,י. ב"ר כה,ע): □בשה. נעשס גריד כסלכהם: (+1) בשבעה ועשרים. וירידמן במדש השני בי"ו במדש (פדר עולס פ"ד. צ"ר לג,ו), חלו י"ח ימים שהחמה ימירה על

نحُثْنَكَ نِثَمِّنَ حُثُنَكَ مُقَلِّكَ: מא מו בישלב אַטַּב וֹאַמִּטֹבּ פּוּכ מוֹ שׁוּכִּטֹא אַטּ וֹאַטַּטַבּ

حُجُدُا بَعْدُا لَدُدُ مَحِيثَجُدُا: בוצא)[ק הוצא] אַתְּדְ וְשֶׁרְצֵי אַפּיק עִּפֶּין עִינִצָּאן הַאַרְעָּא בְּרָמֵמְ מַּלְ-הְאָבֶעְ (כֻי רִחְשָּׁאִ דְּרָחֵישׁ עָּרְעָּ בי בְּשֶּׁר בְּעַּוֹר וּבַבְּהַהַמָּה וּבְבָּבַ جُدِ بَيْنَاء كُيُّلِد خُنُكِ مُخْدٍ حُدِ يَانُنِه لِمُقَلِد مُخْدِ حَمْلُه

81 ניצא־גָֿחַ וּבְּגָנִי וְאִמֶּתְּיִ וּנְאֶי בְּגָנִי וְנְפֶּלְ נִחַ וּבְּנִוֹחִי וְאִמְּתֵיה וּנְשֵּׁי

﴿ خِرْنُهُ فِي رَا لِهِ هُذِ مَا لِ سَقِيدٌ : جَرْبَ يُرْبَدُنَا بِوَهِدِ مَا مَنجَبُهُ: בְּמָוּב כִּלְ בוִתַּמִּ מַּלְבִבְאַבֶּא מִנּפָא כַּלְ דְּבָנִוּיִמֵּ מַלְ אַּבְעָּא בְּלַ הַנְהַיָּה בְּלַ הַנְהָמָתְ וְכָּלַ בִּלְ הַנִּתְא בָּלְ בִּנְהָא וְכִּלְ

: لَاكَٰلَٰكَ הַעַּוֹף הַפְּהֹוֹר וַיִּעַל עֹלְה עוֹפָא דְּבֵי וִאַפִּיק עַלְוִוּן עַלֹ מְפַּלְוּ הַבְּהַמְּהַ הַשְּׁחִרְּה וּמִכּלִ מִכֹּלְ בְּעִירָא דְּבְיָּא וּמִכּל וּנְבֶּן נְיַם מִוֹבֵּם לַיְרַוֹיְרַ וּנְפֶּם וּבְּנָאַנָם מַרְבָּחָא בֶּרָם וֹיָ וּנְסִיב

אָנַבַלַבְעוֹ, כַּאָאָב הֹאָנִנִי: מּנֹמֹנֹיו וֹלְאַאָלַל מָּנָע לְעַפֿנָע עַאָּבֶׁם כָּנִ יֹגֹּבְ בְיָבְּׁבְּ עַבְּבָּׁא עַבְּרָ עִיּבְּרָ עַנְבָּּא עַבָּּא לְלַלְּגֶלְ מְּנִר אָנִר דְּאָנִי בְּעִבְּהְ בַּתְּבְּהְ לְמִבְּהְם מִנְר יָנִי אַּנִינְאַ בְּרִילִ יַב נַלְאַמֶּר יְהְנְה אֶל־לְבֹּוֹ לְאֵ־אֹסֶׁף נַאֲמַר יִיְ בְּמִימְרֵיה לְא אֹוֹסֵיף וֹלְּבַׁע גְּעַלְּעַ אָשׁבַבַּגִּעוֹ עַנִּגְעָעַ וֹלַבָּגַגְ גֹוֹ בָּבֹהָוֹא גֹע לוּוַבְּנָגִע

נְלַנְלְעַ לְאָ וָמִּבְּעוּי: וֹאָר וִהְם וֹאַיִּץ וִהָּבֶּף וְיִיִם קֿר בְּלְיְנְתֵּיִ הָאָבֶיִלְ זֶבִע וְקְּצִּיר

بخئك بنه، خئك مُمَّك:

נופהון ווסגין על אַרְעָא:

בנוהי עמיה:

בְּמָא דַעְּבַרִית: אוסיף עוד לממחי ית בל דחי בּאֹלֹמֹא בֹּנְמִ מִוֹּמוּנִנִי וֹלָא

וֹסטֹוֹא וֹוּגמֹם וֹבִּגבִּג בֹא וְטַבְּלֵא וֹלונִא וְטַוּמָא וֹלַוּמָא מוֹד כָּל יוֹמֵי אַרִעָּא זָרוּעָא

> wives with thee. thy wife, and thy sons, and thy sons' Go forth from the ark, thou, and

multiply upon the earth. the earth, and be fruitful, and the earth; that they may swarm in creeping thing that creepeth upon both fowl, and cattle, and every thing that is with thee of all flesh, Bring forth with thee every living

and his wife, and his sons' wives And Noah went forth, and his sons,

went forth out of the ark. upon the earth, after their families; and every fowl, whatsoever moveth every beast, every creeping thing,

burnt-offerings on the altar. and of every clean fowl, and offered LORD; and took of every clean beast, And Nosh builded an altar unto the

living, as I have done. again smite any more every thing evil from his youth; neither will I the imagination of man's heart is ground any more for man's sake; for heart: 'I will not again curse the savour; and the LORD said in His And the LORD smelled the sweet

17

night shall not cease.' summer and winter, and day and and harvest, and cold and heat, and While the earth remaineth, seedtime

(14) אחה ואשחך וגוי. מישומשמו. כמן המיר להם משמיש הממה (צ"ר לד,י)

וְבַמָּלֵוּן:

- ולא במיבה. מגיד שאף הבהמה והעוף נאסרו במשמיש: (\(\text{I}\)) הוצא. סולא כתיב סילא קרי. סילא, אמור לסס שילאו. סולא, אס אינס רוליס ללאת סוליאס אמס: ושרצו בארץ.
- (19) למשפחחיהם. קבלו עליסס על מנח לידבק במינן:
- ς"**L**'α): (OS) מכל הבהמה השהורה. למר, לא זיס לי סקנ"ס לסכנים מאלו ז' ז' אלא כדי לסקריב קרבן מסס (נ"ר פ' כ"ו ופ'
- וסים שבועס. וכן דרשו מכמים במקכם שבועות (דף לו): אסף. - כפל הדבר לשבועה. הוא שכחוד (ישעי' נד,ע) אשר נשבעתי מעבור מי נח. ולא מלינו בה שבועה אלא זו שכפל דבריו, (IS) מנעריו. מיעריי כמיב. משניער ללאת ממעי אמו נימן צו ילר סרע (שם לד,י. ירושלמי ברכות ג,ק): אסף. ולא

בּלנו נַיֵּאָמֶר לְנִים פּרוּ וּרְבוּ נַאָּמָר לְנִין פּוּשׁוּ וּסִגִּ וּמִלְוִ יָּנִי וּנְבְּבֶרְ אֶּבְיָנִם אָשַ־נְּעַ וֹאָשַ וּבָּבִּגָּב וֹוֹ נִשׁ נְנִעׁ בַּּנְעַנִּ

multiply, and replenish the earth. and said unto them: 'Be fruitful and And God blessed Noah and his sons,

ΧI

ימלאי אָנַרַ בַּאָבּוֹן:

בּוֹלֵבוּ: בְּאָבְמָּע וּבְּכְלְ דְּגֵּי הַיָּהֵם בְּיֵּדְכֵם אֲבְעָא וּבְכָל מֵנֵּי וַמָּא בְּיַדְכוּוּ تَشَمُّرُنُ خُرِدٍ لِاَمُّكُ فَالْمُنَّامِ مَنْظِع لَيُمْمَنِّع خُرِدٍ لِمَنْتُنَّامِ · בֹּלְ_עַיּנֵע עַׂאָבֶא וֹמֹלְ כַּלְ_מַּוָּשׁ כַּלְ עַיִּע אַבַּמֹּא וֹמֹלְ כַּלְ נמנראַכם נטשׁכם "ביוֹם הַל וֹבשׁלִשׁכוּו וֹאֵימִשֹׁכוּו שִׁנוּ הַל

they delivered. fishes of the sea: into your hand are ground teemeth, and upon all the air, and upon all wherewith the earth, and upon every fowl of the you shall be upon every beast of the And the fear of you and the dread of

בְבֶּבֶם אֶנוַ_בָּבָ: יהָנֶה לְאְּבְלְּה בְּנֶבֶה מְשֶׁב נְתָחִי לְמִיכַל בְּנְרוֹק עִּסְבָּא יְתַבִּית בַּלְ־בַמֵּשׁ אַשֶּׁר הוּאַ חַי לְבֶּם בָּלְ רִחְשָּׁא דְּהוּא חַי לְכוּן יְהֵי

تابكريا: אַבְּקֶּבְׁר בְּנְפְּׁמִּנְ דְטִנְ לְאֵ בְּרַם בַּסְרָא בְּנִפְּמִנְעִי דְמִנְעִ לְאֵ

לְכוּן יָת כוּלְאִ:

which is the blood thereof, shall ye Only flesh with the life thereof,

herb have I given you all.

be for food for you; as the green

Every moving thing that liveth shall

אָבְרָשׁ אָתַבְנָפָשׁ הַאָּבֶרִם: וּמִיַר הַאָּדְם מִיַּר אַישׁ אָהִיוּ ָ אָבְהָה מִיּבֹר פַּלְבְעַיּנִי אָבְרָהְאָנִי אָנְהַבָּה ^{אָבַבְּה}

ことにくに

אָטַבֿה גַע וַפֿאָא בּאָנָאָ: ולבר דייישור יה דימא דאַרוּהָיי אַנובּהנוע ומוֹע אַנֹּהֹא מוֹע كرتغفي بخده ثد يحفحيا كرتغفي فحيا

the life of man. every man's brother, will I require hand of man, even at the hand of beast will I require it; and at the will I require; at the hand of every And surely your blood of your lives

(ממולל:ישבחו. לא $:(, """), "שבחו. לא ולילה ויום <math>:,(,)_{,,}$, חום. :(,וחלי נישן: קליר.חלי נישן וחייר וחלי שיון: קיץ. הוא זמן לקישם חאלים וזמן שמייבשים אוחן בשדום ושמו קיץ, כמו שוד מומאמו בו): קור.קשה ממורף: מורף.עמ זרע שעורים וקעניות המריפין להתבשל מהר. קור הוא מלי שבע ואדר ומלי כפליו זרע. מלי כפליו ועבם ומלי שבע קור (פ"א מורף) וכוי, בבבא מליעא קג) (פ"א עוד כל ימי, כלומר ממיד, כמו (בב) עוד כל ימי הארץ וגו׳ לא ישבחו. ו'עמיס הללו שני חדשים לכל חמד וחחד, כמו ששנינו חלי חשרי ומרחשון

לשומרו מן העכברים. עוג מלך הצשן מח, לריך לשומרו מן העכברים, שנאמר ומוראכם וחחכם יהיה. איממי יהיה מוראכם (2) וחחכם. ואימסכס, כמו (איז ו,כא) סכאו מסם. ואגדה, לצון מיום. שכל זמן שהסינוק בן יומו מי, אין אסה לכיך

(3) לבם יהיה לאכלה. שלא סרשימי לאדס סראשון בשר אלא ירק עשב, ולכס, כירק עשב שספקרמי לאדס סראשון, נממי על המיוח, כל ומן שאמם חיים (סנהדרין לח. שבת קנא, ב):

(4) בשר בנפשו. אמר לסס אזר מן סמי, כלומר כל זמן שנפשו צו לא מאכלו סצער (שס נו, א): בנפשו דמו. צעוד נפשו לכס את כל (סנהדרין קט):

(a) ואך אח דמכם. אף על פי שהמרמי לכס נמילה ושמה צבהמה, אה דמכה אדרוש מהשופך דה עלמו: - לופשוחיכם. בו: בשר בנפשו לא האכלו. סרי אבר מן סמי. ואף בנפשו דמו לא מאכלו, סרי דם מן סמי (שם נמ,א):

כמו שדרשו רצומינו, והחלסים אנה לידו (שמוח כא,יג) צמטכח מכוח (י,צ), הקדוש ברוך הוא מומנן לפונדק אחד ובוי: ויבקש על עוֹנו לימחל, שאף השוגג לריך כפרה. ואס אין עדים לחייבו גלוח, והוא אינו נכנע, הקדוש ברוך הוא דורש ממנו. מיד שסוכג במויד ואין עדים, אני אדכוש: – מיד איש אחיו. מיד שסוא אוסב לו כאם וסכגו שוגג אני אדרוש, אם לא יגלה בסן, שנאמר (מסליס מט,יג) נמשל כבסמות נדמו, לפיכך סולרך לסוסיר עליסן את סחיות (שבת קנא,ב): ומיד האדם. אף החונק עלמו, אף על פי שלא יצא ממנו דס: ביד בל חידו. לפי שחמאו דור המצול והופקרו למאכל חיום רעום לשלום

\$ט_טַאַב'ם: نَهُظُكُ فَرَ خَيْرُهِ لِمُكِينَاهِ مُهُلِ שפּרְ דַם הָאָדָם בָּאָדָם דָּעָוֹ

וְרְבוּ־בֶּה: (ס) ל נאַטָּם פַּבוּ וּבְלוּ מָבֹּגוּ בֹאָבֹא

אַנוֹר לאַנוֹר: ממישי ניאָמֶר אֶּבְיַנִים אָבְרַנְיַנוֹ וֹאָבְ בַּדָּנִוּ נֹאֶמֶר וֹנֹ לְנְיַנוֹ וֹלְבֹּנִיְנִי הֹמִּיִּ

אַטַבְים נְאָט_זַבְגַּכָם אַבַוֹבַגַּכָם: וֹאָנֵי עִילָנִי מִלֵּים אַעַבַּבְּנִינִי נְאָנָא עַאַנָּא מַלַנִם זְנַע לַנְמָנְ

<u>הַמְּלְ</u>ה לְכָל חַיָּת הְאֶּבֶּץ: עונע עַאָּבוּלְ אַשְׁכֵּטְ מִכְּלְ יִגְאָנֹי אַבְעָּא הַמְּבְוּן מִכְּלְ וָבָּבִּ אַטַּכְּם בֿהַּוֹשׁ בַּבַּבְיבַמֹּנִי וּבְבַבַּן בַּהוִפֹּא בּבַהוֹנֵא וּבַבַּל נוֹנִי لْجُنَّ جَرِ رَقِهِم يَانَيْنِ كَيُهُلِ لَمْنَ خَرِ رَفِهُم يَانِنَمُ لِمَقْدِياً

جُمِّتِن بَجُدُا: עַפּּנָא וֹלָאַ וֹעְיֵנִי מָּנִב מִּלִּיּלִ מִּנְפַּנָא וֹבֶי מִנָב מִנְפַּנָא נְהַלַמְנֵי, אֶנַיבְּבַוּנִי, אָנַבְּם נַאֲלֵנִם זָנִי לַנְמִי מִּמֶּבִוּן נְלָא

אַשָּׁר אִטְבָם לְדִרָת עוֹלֶם: بترزم بترا جَر_ثقِم بَانُكِ בּוּ הַבְּרִיתׁ אֲשֶׁרְאָנֵי נֹהָן בֵּינִי יָהֵיבַ בֵּין מֵימָרִ יִבִּינִיכִון יָבִין וַנְאַמֶּר אֱלֹהַים וָאַת אָוֹת נְאָמַר וָיָ דָאַ אָת קַנָם דַּאָנָא

לְאָנִט בּׁנְיִט בַּינִי יְבָּוֹן עַאָּבְאַ: E אָט_סַהְּשִׁי לִטְהִי בֶּעְּלָן וְהָיְהָדִי

> הוב לה אַנְשָא: וֹטְאָהָר אָבוּ בָּגַלָם אֶלְנִים בייניא דמיה בונמנד בְּמָא בַּאַנְשָׁא בַּסְבַּוֹבון

באַבֹּא יִסְגוּ בַּה: ואַמון פושו וסגו אָתַיַלְדוּ

خَيْرِيد:

ממכון ומם בניכון בהביכון:

מּגְבְתָא לְכָלְ חַיַּת אַרְעָא:

לְעַבְּלְאִ אַּבְתֹּאִ:

עַּלְמָא: خُر رَفَمُه بَانُتُه لَـٰمَفُرِياً كِٰلَـٰتِ،

לאַנו לוֹם כוֹן מומֹנו וכוֹן נֹע כֿמִּטֹּג נֹעַבֹּגע בֿמַּנֹלֵא נִעַבַּג

> the image of God made He man. man shall his blood be shed; for in Whoso sheddeth man's blood, by

multiply therein.'. multiply; swarm in the earth, and And you, be ye fruirful, and

igniyes, mith him, saying: And God spoke unto Noah, and to

seed after you; covenant with you, and with your 'As for Me, behold, I establish My

beast of the earth. all that go out of the ark, even every every beast of the earth with you; of with you, the fowl, the cattle, and and with every living creature that is

be a flood to destroy the earth.' flood; neither shall there any more cut off any more by the waters of the with you; neither shall all flesh be And I will establish My covenant

perpetual generations: creature that is with you, for Me and you and every living the covenant which I make between And God said: 'This is the token of

between Me and the earth. it shall be for a token of a covenant I have set My bow in the cloud, and

ęт

- באדם דמו ישפך. אס יש עדיס המימורו אמס. למס, כי צללס אלסיס וגו': עשה את האדם. זס מקרא מסר.
- (עיל ל,כח) לברכה (כחובות ה,ל), וכאן לנווי. ולפי מדרשו (צ"ר לד,י) ולכיך לסיום עשם סעושה את האדם, וכן הרבה במקרא:
- (9) ואני הגני. מסכיס אני עמך. שסיס נח דואג לעסוק בפריס ורביס עד שסבמיחו סקדוש ברוך סוא שלא לשחח סעולס לסקיש מי שאינו עוסק בפריס ורביס לשופך דמיס (יבמות סס):
- (10) חיח הארץ אחכם. סס סממסלניס עס סבריות: מכל יוצאי החבה. לסביה שקליס ורמשים: לכל חיה עוד (מנמומל נח יל), וכן עשה. ובלמרונה למר לו, הנני מסכים לעשות קיום וחזוק ברים להבמחמי, ולמן לך לומ:
- (II) והקימותי, מעשה קיום לברימי. ומהו קיומו, מת מות הקשת, כמו שממיים והולך: הארץ. לסבים סמויקין שמינן בכלל סמים משר ממכס, שמין סילוכן עם סבריומ:
- וגוכו של רבי שמעון בן יומאי (ב"ר לה,ב): (12) - לדרח עולם. נכמז ממר. שיש דוכות שלא סולרכו לאום לפי שלדיקים גמורים סיו, כמו דוכו של חוקיםו מלך יסודם,

בּנְיִ וּבָּנוֹ בֹּלְבַבֹּמִּר אַמָּר בֹּסְבֹא בַּמֹלְ אַבֹּמֹאִי קור הבון בין מימרי ובין בְּל
קימיה בין מימרי ובין בְּל וּנִאָמֶר אֶלְהָהִים אֶלְ־גָּה זְּאָר נַאָמֶר יִיָּ לְנָה דָּא אָת קְנָה هُمُّد مَح لَهُدُا: בּסְרָא דְעַל אַרְעָא: بحرا خَمْ تَعْمَ لَأَبُكَ خَخْرٍ خَمَّ لَا يَدَ بَحَالَ خَمْ رَفَمُهُ لَائِنَهُ خَحْرٍ gr לְלְבָּרְ בְּבֹרִית מִילְם בֹּוֹ אֵלְיִים לְרִיכִּרוֹ פֹנִם מֹלָם בּוֹן מִימֶּרָא וֹטִיְעָׁטִ בַּמְּמָׁט בּּמֹּלָן וּבְאָיַטִינִ וּטִּבִּי כַּמָּטַא בּמּלָלָא וֹאָטַוּוֹנִי ئىل: עَמָּנִם לְמִּפְּנִלְ לְמִּעִוֹי בְּלִ - לְמִנְפֹּנֹא לְעַבֹּלְא בֹּלְ בֹּסְٰנָא: בְּבְלְ בְּמָהְ וְלְאִינְהְיִם מִּוֹדְ בְּבְלְ בִּסְרָא וְלְאִינִה מִוֹדְ מִיָּא sı بَرَّرَرُفُ بَرِّرًا خَمِ رَقُمِ لَأَنِ بَرَرَدِهِا بَرَالً خَمِ نَفْمُهُ لَأَنْهُ נוברת. אָנו בּרוֹתׁי אָאָר בּינִי וּדְכִירָנָא נָת קָנָמִי דְּבִין מֵימָרִי أنليُّمُت يَكُمُن حُمُثًا: וֹטִטַּבְוֹג עַמְּבָא בַּהְּנָּג: ± וֹבֹיְנֵע בֹּמֹלְנָג מֹלֵן מֹלְ_בֹאֹנֵג וֹנִינִ בֹּמּלְנִינִנּ מֹלֵוֹא מֹלְ אַבֹּמֹא

אַבָּי בְּנְיִעוֹ: ה הַמַּבְּה שֵׁם וְחָם וְיָפֶת וְחָם הָוֹא שֵׁם וְחָם וָיָפֶת וְחָם הוֹא צַבֹּוּהִי צְּבֶּי כְּנֵעוֹ: שמי נייְהְינִי בְּנִי־נֹחַ הַיְּצְאָים מִן נְהָוֹי בְּנִי נִחַ דִּנְפַּקוּ מִן הַיִּבְּהָאִ **なく 口袋 ごり (ほ)**

ţŖŢŢ ÇŸ¬ŢģŢŸ; אֹנְבַּגַרוּ בָּכִלְ אַנְמָא: פּוּ שְׁלְשֶׁׁה אֵבֶּה בְּנֵי נְהַ וּמֵאֶבֶּה הְּלְהָא אָבֶּין בְּנֵי נֹחַ וּמֵאָבִין

ונצב פַרְמָא: נְיָהֶל נְחַ אֵּישׁ הְאַרְטְּה וַיִּשְׂע וַיִּשְׂע וֹשְׁרִי נֹחַ גְּבַר פְּלַח בְּאַרְטְּא

جَرِبُكِ لِمَيْكِ حَرِيدٍ: בְּגוֹ מַשְּׁכְּנֵיה: יַב וַנְּאֲשׁ מִן עַנְּיוֹ וַנְאֲשֹׁבַי וַנְּעִוֹנָלְ נְאָשׁיִ מִן עַמִּבֹא יְבוֹנְ וֹאִשׁנַּלְ.

> bow is seen in the cloud, bring clouds over the earth, and the And it shall come to pass, when I

> flood to destroy all flesh. the waters shall no more become a every living creature of all flesh; and which is between Me and you and that I will remember My covenant,

> creature of all flesh that is upon the between God and every living remember the everlasting covenant and I will look upon it, that I may And the bow shall be in the cloud;

flesh that is upon the earth.' have established between Me and all the token of the covenant which I And God said unto Noah: This is

father of Canaan. Ham, and Japheth; and Ham is the forth from the ark, were Shem, and And the sons of Noah, that went

overspread. and of these was the whole earth These three were the sons of Noah,

began and planted a vineyard. And Noah, the man of the land,

within his tent. drunken; and he was uncovered And he drank of the wine, and was

17

81

91

S١

þΙ

(+1) בענני ענן. כשמעלה בממשבה לפני להביה משך והבדון לעולם:

- אלא זסו מדרשו, כשמבא מדת סדין לקטרג עליכס (למייב אמכס), אני רואס את סאות ונוכר: (16) בין אלהים ובין כל נפש חיה. זין מדת סדין של מעלס, וזיניכס (שס ג). שסיס לו לכמוז זיני וזין כל נפש מיס.
- (עו) ואח אוח הבריח. סרלסו סקשמולמר לו, סרי סלומ שלמרמי:
- נמקלל כנען, ועדיין לא כמב מולדות חס ולא ידענו שכנען בנו. לפיכך הוצרך לומר כאן וחס הוא אבי כנען: (18) וחם הוא אבי כנען. למה הולרך לומר כאן. לפי שהפרשה עמוקה ובאה בשכרומו של נה, שקלקל בה הם, ועל ידו
- (רום א,ג) איש נעמי: דישע ברם. כשנכנק למיצה הכניק עמר זמורות ויחורי מאנים (צ"ר שם): (OS) ויחל. עשה עלמו חולין (ב"ר לו,ג). שהיה לו לעסוק חחלה בנטיעה אחרה: איש האדנוה. אדוני האדמה, כמו
- מסלס, שגלו על עסקי סייון, שנאמר (עמוס ו,ו) השומים במורקי יין (ב"ר לו,ד): (וב) ויהגל. לשון וַיִּמְפְּעֵל: אַהלו. הֹסלה כמיב, רמו לי' שבעים (מנמומה ישן נה סם"ב) שנקרהו על שם שומרון שנקרהת

הגדולים, שהוטל עליהם מורח עבודחי מעחה (ב"ר לו,1). ומה ראה חם שסרסו. אמר להם לאחיו, אדם הראשון שני בנים היו (32) ארור כגען. אחר כגען. אחר גרמם לי שלא אוליד צן רציעי אחר לשמשני. ארור בגען הציעי להיום משמש את זרעם של אלו (+2) בנו הקטן. הפסול והבווי, כמו (ירמיה מט,טו) הנה קטן נחמיך בגוים, בווי בחדם: **ζ**('ι): ופניהם אחורנית. למס נאמר פעס שניס. מלמד, שכשקרבו אללו וסולרכו לספוך עלמס לכקומו, ספכו פניסס אחורנית (ב"ר ינסג מלך אשור אם שבי מלכיס ואם גלות כוש נשריס ווקניס שרוס וימף וחשופי שם וגו' (סנס דרין ע. מנחומא נח עו. צ"ר לו,ו): ויפח זכה לקבורה לבניו, שנאמר (יחוקאל למ,יא) אחן לגוג מקום שם קבר. וחם שבזה אח אביו, נאמר בזרעו (ישעיה כ,ד) כן (ES) ויקח שם ויפח. אין כמיב ויקחו, אלא ויקח. לימד על שם שנמאמן במלוס יומר מיפח, לכך זכו בניו לעלים של לילים. ערות אביו. ים לומריס קרקו (קנסדרין ע,ל), וים לומריס רבעו (ב"ר): (בב) וירא חם אבי כנען. יש מרבומינו לומריס כנען רלס וסגיד ללביו, לכך סווכר על סדבר ונמקלל (ב"ר): וירא את ַנְחַמְּמֵּים שְׁנְּהְ וַיִּמְתָּי (פּ) ַנְיְהְיוֹ (בספרי ספרד ואשכנו וֵיְהִי) וַהֲוֹוֹ כְּלְ יוֹמֵי נִחַ וּ כְּלְ־יְמֵי־נְחַ הְּשָׁעַ מֵאוֹתֹ שְׁנְחְ וְחַמְשִׁין שְׁנִין וּמִיח: hundred and fifty years; and he died. וַהַוּוֹ כְּל יוֹמֵי נֹחַ תַּשִׁע מָאָה And all the days of Noah were nine מאות שְנָה וַחֲמִשִּׁים שְנָה: מֹאָב וֹבַמֹּמָת מָּנֹו: hundred and fifty years. גּ וַיְּחִי לָחַ אַתַּר תַפַּבָּיל שְׁלְשׁ וַחֲיָא נֹחַ בְּחַר טוֹפָּנָא מְּלָת And Noah lived after the flood three چٰۃ: جالالا: בַּאְבַלְי־שֵׁם וֹיהָי בְנַעַּן עֲבָר בְּנַעִּשְׁבָּרִ שֵּׁם וִיהַי בְּנַעַּן עַבְּרָ Canaan be their servant. dwell in the tents of Shem; And let يَوْمَ بَهُمْ بَيْرَاتِ كِنْوْمَ انْهُمُوا נְפְּמֵיׁ וְיִ לְיָפְׁע וְיַאָּבִי אָכִינְמִיה God enlarge Japheth, and he shall ווניו ללמן מבר למן: be their servant. ויהי קנען עקדא להון: the God of Shem; And let Canaan ¿ וּאֹמֶר בְּרָוּךְ יְתְוָה אֶלַהֵי שֵׁסְם נֹאָמָר בְּרִיךְ יִיְ אֶלְהִיה דְשִׁם And he said: Blessed be the LORD, his brethren. יְהָיָה לְאָּחָיוּ: לְאָחוֹהִי: servant of servants shall he be unto יי ניאמר אַרור בְּנִעוֹ עֶבֶר עַבְרָרים ַנֹאַמִּב לַנִּמ כַּׁנְעוֹ מֶבֶּב פַּבְעוֹנִינִי And he said: Cursed be Canaan; a لإشِمـ كِن جَوْدُ مَعِمُ!: had done unto him. <u>הְעָּרָר לֵיהְ בְּרִיהְ זְעֵירָא:</u> and knew what his youngest son ÷ב ניִיקּץ לָחַ מִּיִּינִוֹ נַבֵּּדִע אָתְ אֲשֶׁרִ וֹאִשַּׁמֹר וָטַ מִטַמִּבוִי וּיַבַעּ יָתַ And Noah awoke from his wine, אַבֹּגנוֹם לַאָּ בֹאִנּ: ΠŢľ: father's nakedness. מְטַוֹנְיוֹ וְמֶבוֹיִם בְּאַבִּיבִיוָן לָא backward, and they saw not their אַבִיהָם ופְּנִיהָם אֲחָרַנִּית וְעֶּרְוָת father; and their faces were אַּבְוֹבְנִית וֹלְכַפִּי אָת מֹבְוֹנִי covered the nakedness of their וֹאַזֹכוּ מִטוֹנוֹן וֹכַפֹּיאִי יָת shoulders, and went backward, and ני נ<u>וְשָׁימוּ עַל־שְׁכֶם שְׁנֵיהָם נַיֵּלְכוּ</u> ٤7 וֹמִּוֹאֵי מֹלְ כִּתַּלִּ תַּנִוֹנִיוֹן garment, and laid it upon both their וּיקּחֹ שֶׁם וָיֶפֶּת אָת־הַשִּׂמְלְה וּנֹסִגד מָּם נֹנפּט נֹט כֹסוּטֹא And Shem and Japheth took a אַרוהי בְשִּקא: غَدْد رَيْدِ كِمُدُد هُنَاد خَانِهُ: told his two brethren without. מֹבוֹטֹא בַאָּבוּטִי, וָטַוּי, לַטַבוּוֹ saw the nakedness of his father, and יי וּגָּבֹא טַׁם אָבָּׁג בֹּוָּגּן אָע הָבׁוֹע נטוא טם אַכוּנו. גַכֹּנֹמֹן וֹני And Ham, the father of Canaan,

(92) ברוך ה׳ אלהי שם. שעמיד לשמור סבעממו לוכעו למת לסס את מרך כנען: ייהי. לסס כנען למת עובד:
 (72) יפה אלהים ליפה. מתורגס יפתי, ירתיב. יישכון באהלי שם. ישרס שניימו בישרמל. ומדרש תכמיס (יומת י,ת), אף על פי שיפת הלסיס ליפת, שבנס כורש שסיס מבני יפת בית שני, לת שרתס בו שכינס. וסיכן שרתס, במקדש רתשון

שבנה שלמה שהיה מבני שם: ויהי כנען עבד. אף משיגלו בני שם ימכרו להם עבדים מבני כנען:

לו, וסרג זס את זס בשביל ירושת סעולם (שם ס). ואבינו יש לו ג' בנים ועודנו מבקש בן רביעי:

0	נְּהְּלִי רֵאִשִּׁית מַמְלַבְּתִּוֹ בְּבֶּלִי		And the beginning of his kingdom was Babel, and Erech, and Accad,	01
,	ְ הִוּאִ־הְיָהְ גִּבְּרִ־צֵּיִד לִפְּנֵי יְהוֹּהָ עֵּלְ־בֵּן ְיֵאֲמַׁר כְּנִמֶּרֶד גִּבְּוֹר צֵיִד לְפְנֵי יְהוְה:	הוא הַנְה גִּבָּר תַּקִּיף בֵּנִה יָיָ עַל בַּן יִהְאָטָר בְּנִמָרוֹד גִּבָּר תַקּיף בְּיִה יְיָּיִ	He was a mighty hunter before the Lord; wherefore it is said: 'Like Wimrod a mighty hunter before the Lord.'	6
	ְּ וְכִּיִּשׁ יְלֵרְ אָת־נְמְרָד תַּוּא תַהֵּל לְהְיָוֹת גְּבָּר בְּאֶבֶץ:	ְּמְרֵי לְמִהְוֵי וְּבֶּרְ בְּאַרְעָּא: וְכִּוּשׁ אַנְלֵיד יָת נְמְרוֹד הוּא	And Cush begot Nimrod; he began to be a mighty one in the earth.	8
	מְּבָא וּגְבֶוֹ: וְנְאָמָׁנִ וְסַבְּשִּׁבְאָ וּבְּוֹּ, נַאְמָׁנִ יִּבְנִי, כְּוְמִּ סִבְאָ וְנִוֹוּגְלָנִ וְסַבְּמָּנִי	הְבָא יְרְבֶן: וְרַמְּמֵׁע וְסַבְּמֵּבְא יִבְנֵי, רַמְּמָּע יִבְנֵי, כִּיִּהְ סְבָא וָחַוֹּיִלְע וְסַבְּמֵא	And the sons of Cush: Seba, and Havilah, and Sabreca, and the sons of and Sheba, and Dedan.	۷
!	וְבְנְתְּן: בְּנְנְיִ חָח כָּוּשׁ וִמִּצְּרֵיִם וּפָּוּשׁ	וְלֵנְתְּן: וְלֵנְגְ טִׁם כּוּמָ וְמָגֵּבְנִם וְפֵּוּמִ	And the sons of Ham: Cush, and Mizraim, and Put, and Canaan.	9
		מַאִּבְּׁין אָהָפְּרַשׁׁיִּיִּי נְנָוָוֹת עַמְטָיָּא בְּאַרְעָהָהוֹ נְּבָר לְלִישְׁנֵיה לְזַרְעַיְהוֹן בְּעַמְנֵיהוֹן:	Of these were the isles of the nations divided in their lands, every one after his tongue, after their families, in their nations.	ς
	ئېئنت: تختر تال څېښت ئىلېنې خىت	ئىيئىت: بختر نائا ھَاجْرِيھُت ئىتلىھىيە خىنە	And the sons of Javan: Elishah, and Tarshish, Kittim, and Dodanim.	†
	، بجير، ﴿מֶר אַשְׁכְּנֵז וָרִיפָּת יְהְנַרְמֶה:	וּבְנֵי גּוֹמֶר אַשְׁכְּנֵז וָרִיפַּת וְתְּנְרְמֶה:	And the sons of Gomer: Ashkenaz, and Riphath, and Togarmah.	٤
,	וֹטַׁבְּגְ וּמֵאָּג וֹטִיבֶס: בְּנֵנ יְפִׁט זָּמֵר וּמִגְיִג וּמָבֹּו וֹנֵוֹן	וֹעוּבָׁלְ וּמְמֶּבׁ וֹעִינִס: בּנֵג וֹפֵּע וּוָמֵב וּמִּגִיִ וּמָבַ, וֹנִוֹן	The sons of Japheth: Gomer, and Magog, and Madai, and Tiras.	τ
2	ְּ נְאֵלֶתׁ מִּילְרָת בְּנִי־נֹת שָׁם חָם נֵיפֶת וּיִּוְלְרִי לְחֵם בְּנִים אַתָר הַמְּבְּיל:	בְּתַר מוֹפְנָא: הָם נִיפֶּה וְאִהְיָלִידּוּ לְהוֹן בְּנִין בְתַר מוֹפְנָא:	Now these are the generations of the sons of Noah: Shem, Ham, and Japheth; and unto them were sons born after the flood.	X

- (2) וחירס. וו פרק (בראשים רבה לו, א. יומא שם):
- (8) להיות גבור. לסמריד כל סעולס על סקב"ס בעלת דור ספלגס:

المُثُكُ لَمُوْلِ لَحَذِبُكِ خَمُكُما لَمُثُكُ لَمُحَدِ لَحَذِبُكِ خَمَلَهُم

(5,4): בּמוּקוּמי פּ"בּ,בּ): על כן יאמר. על כל אדס מרשיע בעוום פניס יודע רבונו ומסכוין למרוד בו יאמר זה כנמרוד גבור ליד (9) גבור ציד. לד דעמן של בריוח בפיו ומטען למרוד במקום (ב"ר לו,ב): לפני הי. מחרוין להקנימו על פניו (חו"ר

> and Calneh, in the land of Shinar. was Babel, and Erech, and Accad,

	(II) מן הארץ. כיין שראס אשור את בניי שומעין לנמרוד ומורדין במקוס לבנות המגדל, ילא מתוכס (ב"ר לו,ד):				
07	אַלֶּה בְנִי־חָׁם לְמִשְׁפְּחֹהָם לִלְשְׁנִהָם בְּאַרְצֹהָם בְּנִיֹהֶם: (ס)	אַלָּגו פֿנּג טִם לְזִרְאָּנִטִּינִוּ בְּלִגְּאָנְטִינִוּ בְּאָרָשְׁנִינִוּ	These are the sons of Ham, after their fongues, in their lands, in their nations.	07	
61	ַנְיָהֵי גְּבָוּל חַפְּנַעֲנִי מִצִּידֵׁן פֹּצְבֶּה גְּרֶדְה עַּד־עַּגָּה בֹּצִּבְּה סְדַּמָה נְעֵמֹרֶה נְצִּדְמָה נִּצְבֹּיָם עַד־לֶשְׁעֵּ:	מַמַּה לַנְּבֶר עַּד עַנְּהָר מָמֵי	And the border of the Canaanite was from Zidon, as thou goest toward Gerar, unto Gaza; as thou goest toward Sodom and Gomorrah and Admah and Zeboiim, unto Lasha.	61	
81	מְמֶּפְּטְוְעַ עַבְּנְגֵּגְיִ נְאָטַרַ נָפָצִיּ נְאָטַ תַּחֲמָתִיִּ נְאָטַר נָפָצִיּ נְאָטַ תַּאָבְנָתָיִ נִּאָנַרִי	זְבְׁהְּנִינִי בְּנְהְּנְאֵנֵי: טִמְטִּאֵּנִ יְבְׁטַר בֵּן אִטְבָּבִּרִנּ נְנְטַ אַבְוֹבָאֵנְ נִנְטַ הַּמְבָאָנְ נִנְטַ	and the Arvadire, and the Zemarire, and the Hamathire; and afterward were the families of the Canaanire spread abroad.	81	
Δı	הַפִּינְי: הְאָחְ תַּחָנִינִי וְאָחִ תַּעַּרְקֵי וְאָחִ	אַנְפּוּסְאֵי: וְנְיִטְ טִּנְאָי וְנְיִטְ מַּבְקָאָי וְנְיִט	and the Hivite, and the Arkite, and the Sinite;	LΙ	
91	וּאָח־תַּיְבֵּיסִי' וָאָח־תֲאֵמֹרִי וַאָּח תַּּּרְיְנְשֶׁי:	װְּרְוּיִשְׁאֵי: וְיְחְ וְבִּוּסְאֵי וְיִח אֲמוֹרָאֵי וְיִח	and the Jebusite, and the Amorite, and the Girgashite;	91	
ζI	וּקְנַעַן יָלֵר אָת־צִּידָן בְּכֹרָוֹ וְאָת־חֵת:	פּנְלְנֵתְּ נְנֶתְ מִתְּיִ נְלְנָתְּן אָנְלְיִב יָת צִּידְוָן	And Canaan begot Zidon his firstborn, and Heth;	٢٤	
† 1	װָאָת־פַּמְּרָטִּים װָאָת־כַּסְלְחָים אַשֶּׁר יִצְאָּי מִשְֶּטַ פְּלִשְׁתָּים נְאָת־כַּפְּמְרֵים: (ס)	לִפּוּמְלֵאֵּוּ: בְּנִפַּלוּ מִשַּׁמֵּן פְּלְמֵּטִאָּר וֹנִע נְנִע פַּעַרוּסָאָר וְנִע כַּסָלְוּטִאָּר	and Pathrusim, and Casluhim—whence went forth the Philistines—and Caphtorim.	ĻΙ	
٤١	נפְּקָּחִים: נְאָח־עָּנְמָים נְאָח־לְחָבָים וָאָח־ נְפְּקְּחַים:	וֹפְׁטוּטְאֵי: וֹטְ מַּוְמָאֵי וִיָּה לְטִּבָּאִי וְיָה וּמִאָּרִיִם אִנְלְיִב יָּה לְנִּבָּאִי	And Mizraim begot Ludim, and Anamim, and Lehabim, and Naphtuhim,	٤١	
71	װֵאָח־בֶּטְן בֵּין נִינֵוָה יבֵּין כָּלַח הָוֹא הְעִיר הַנְּדֹלְה:	וְיָת בֶּרֶהְא רַבְּּהָא: ביא קרְהָא רַבְּהָא:	and Resen between Nineveh and Calah—the same is the great city.	71	
11	מִן־הַאָּבֶץ הַהָּוֹא יָצָא צַּשָּׁוּר וַלְבֶּן אָת־נָיְנְהׁ וְאָת־רָחֹבָׁת עָיר וְאָת־בֶּלַח:	בּרְתָּא וְנְת בְּלְת: בְּרָא נְת נְיְנֶת וְנְת רְחוֹבִוֹת מִן אַרְעָּא חַהִיא נָפַּק אַתּוּרָאָה	Out of that land went forth Asshur, and builded Wineveh, and Rehoboth-ir, and Calah,	11	

(19) גבול. מוף ארלו. כל גבול לשון מוף וקלה: באכח. שם דבר. ולי נראה כאדם האומר למברו, גבול זה מגיע עד אשר

(+1) פחרוסים ואח כסלוחים אשר יצאו משם פלשחים. משניסס ילאו. שסיו פתרוקיס וכקלוחיס מחליפין משכז

(שנד) העיר הגדולה. סיל נינוס, שנלמר (יונס ג,ג) ונינוס סימס עיר גדולם לללסים:

מבא לגבול פלוני:

(15) ואחר נפצו. מאלה נפולו, משפחות הרגה:

(13) להבים. שפניסס דומיס ללסנ:

	(02) ללשונותם בארצותם. אף על פי שנחלקו ללשונות וארלות, כולס בני חס סס:				
96	್ಷ್ಣೇ ದೇಭ್ಯರ್ಥ ರಥಭ್ಯ ಕಸ್ಥರ್ಥ ರಕ್ಷರ್ಥ ಗ್ರಗ್ಗೆ ವ್ಯಕ್ತರ:	וַהַנְה מוֹתַבְּהוֹן מִמֵּישָׁא מָמֵי לְסָפָּר מוּר מַדְּנָהָא:	And their dwelling was from Mesha, as thou goest toward Sephar, unto the mountain of the east.	96	
67	וּאָת־אּוֹפָּר וָאָת־חַוּילָה וִאָּת־ יוֹבָב כְּל־אֵלֶה בְּנֵי יָקְטֶּן:	ויָם אופִיר וְיָח חַוִילָה וְיָח יוֹבֶב כְּל אָלֵין בְּנֵי יָקְטָּן:	and Ophir, and Havilah, and Jobab; all these were the sons of Joktan.	6 7	
82	מְּבָא: מְּתִישְׁלִּי וְאָת־אֲבֶּימָאֵל וְאָת־	הְּבֹא: וֹט מִּבְלֵק וֹט אָבִּימִאָּק וֹט	and Obal, and Abimael, and Sheba;	82	
<i></i>	וּאָח־הַדוֹרֶם וְאָח־אּיוָלִ וְאָח־ דְקְלֶה:	ויָח הַדּוֹרָם וִיָּח אִּיזָל וִיָּח יְקְּלְה:	and Hadoram, and Uzal, and Diklah;	Lτ	
97	מְּלֶב וֹאָט חַצַּרְטָנִת וֹאָט־נָרַח: מְלֶךְ וֹאָת־חַצַּרְטָנִת וֹאָת־נֶרַח:	מִּלְב וֹנִי שַׁבּּבׁמִּנִי וֹנִי זְּבִּי: וֹלֵמָּוֹ אִנְלְיִב זִי אַּלְמִנְבַׁב וֹנִי	And Joktan begot Almodad, and Sheleph, and Hazarmaveth, and Jerah;	97	
\$ 7	، לְעֵבֶר יֻלַּד שְׁנֵי בִנִים שֵׁם הַאֶּחָׁד פָּׁלֶג כָּי בִּיִמִיוֹ נִפְּלְגַּת הַאְּבֶץ וִשֶׁם אָחָיו יְקְמֵּן:	וּלְעַבֶּר אִתְּיָלִידוּ תְּבֵין בְּנִין שׁוֹם חַד פֶּלֶג אֲבֵי בְּיוֹמוֹהִי אִתְפְּלֵינֵת אַרְעָא וְשׁוֹם אֲחוּהִי יָקְטָּן:	And unto Eber were born two sons; the name of the one was Peleg; for in his days was the earth divided; and his brother's name was Joktan.	Şτ	
† ₹	֡֜֝֜֝֓֜֝֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓	ְיִשְׁלְח אִילִיד יָת שָׁלָח יְשֶׁלָח אִילִיד יָת עַבֶּר:	And Arpachshad begot Shelah; and Shelah begot Eber.	† 7	
٤٦	بخثر كَبْتُ مَنا لَكِيْرِ لَرُقِد نَمْمِ:	נמִה: ילנ. אֹנִם הוּל נִשוּלְ נֹנִינִר	And the sons of Aram: Uz, and Hul, and Gether, and Mash.	६७	
77	لْحْيْدِ تَاهُدُّه: خَرْدُ هُمَّ مَّدَكِّ مَا لَهُهُيْدِ لَهَٰدُ فَخُهُدِ	וֹאַבְפַּבְאָב וֹלְיִב וֹאָבֶם: בּנִי אָם הֵּילָם וֹאַאִּיִּב	The sons of Shem: Elam, and Aspachshad, and Lud, and Arpachshad, and Aram.	रर	
17	בְּנֵי־מְבֶר אֲחִי נֶפֶת הַנְּדְיֹלֹ יִלְשָׁם יָלֵּדְ נִּם־הָוּא אֲבִי בְּלִ	וּלְמֵּם אִיהְיָלִיד אַף הוּא אֲבוּהוֹן דְּכָל בְּנֵי עַבֶּר אֲחוּהִי וּלְשָּׁם אִיהְיָלִי	And unto Shem, the father of all the children of Eber, the elder brother of Japheth, to him also were children born.	17	

(102) - לרשונוחם בארצוחם. מף על פי מנמנקו נגמונומ ומרנומ, כונס בני מס סס:

(ב"ר לו,ו): אחר יפת. ולה התי מם. שהלו שניהם כבדו הת הביהם, ווה בוהו: וסמבול סים בשנת שש מאות שנה (שם 1,1). נמלא שהגדול בבניו סים בן מאה שנה. ושם לא הגיע למאה עד שנתים אחר המבול יא,י) שם בן מאם שנה וגו' שנתים אחר המבול, הוי אומר יפת הגדול. שהרי בן מ"ק שנה היה נת כשהחתיל להוליד (לעיל ו,א), (IS) אבי כל בני עבר. הנהר היה שֵׁם: אחי יפח הגדול. היני יודע אם יפח הגדול, אם שם. כשהוא אומר (להלן

כל המשפחות הללו: הכמוב לסמום אלא לפרש. הא למדה שבשנה מות פלג נהפלגו: יקשן. שהיה עניי ומקמין עלמו (כ"ר לו,1) לכך זכה להעמיד כמס משפחום קודם לכן, שנאמר ויקטן ילד וגוי, ואחר כך (לסלן יא,א) ויסי כל סארץ וגוי. ואם מאמר באמלע ימיו, לא בא השמיד (שם), ושנינו בסדר עולם (פ"א) שבסוף ימיו נמפלגו. שאם מאמר במחלם ימיו, הרי יקטן אחיו לעיר ממנו והוליד (32) נפלגה. נמכלבלו הלשונות ונפולו מן הבקעה, ונתפלגו בכל העולם. למדנו שהיה עבר נבית, שקרת שם בנו על שם

(26) חצרמות. על שם מקומו. דברי לגדה (ב"ר לו, מ):

ي نَزُجُرُكُ رُجُرُنُ لِنَشِلُ قُل رَشِلَ قُل نَلُمْ لَا يُزَجُرُنَا لِنُشِلِنَوْلِا خُرْبُكِ ניאִמְרֹי אַישׁ אָל־רַעָּהוּ הָבְּה נְאַמָרוּ גְּבָר לְחַבְרֵיה הַבוּ <u>בְבְבֶל וְיִהִיבוּ הַמָּוֹ</u>: בקעעה בקעים בארים בקעים בארים בקעים בארים ີ ໄລ້ເ ຂໍ \dot{t} ດ່ຂົດ ເຂັ້ນ ໄລ້ເມ ເມີເມ ຂໍດສຸຊຸມເປ ຂໍຂັ້ນແລະ מ ידְבָרִים אֲחָדִים: ימָמָלַלְ חַב: عدره، رَبْن، چُر بَيْنُ لَمْ شَقِّب مُثِنْ رَبَيْن خُر مَلَمْ ذِيهُا بَي עַמְבִּיל: (פּ) באַבהא בֿער מופָּנָא: נפּוֹבוּ עַנונֶם בּאָבוּא אַבור ומָאָבֶין XUELAL ומאָבע לעולבטעון בּנִי נְחַ אַבִּין זָרִמָּנִית جَمَّظِيْرِيرِا: ללְמִוִנִים בֹּאַבְאַנִים לִינִונִים: 44.4 באַבמָטבון 것않않루다다ㅁ אַכֿון בּּנוֹ מָם לַזַּבְׁמָּנֹטַעוָן

إتِيمُد بَرِٰد كِٰيُه كِبَهُد:

نترفئه تأنب خبيا خمُرُه: וּשֹׁבְיּ לְצִוֹם עַלְבֹּלִעְ לְאָבוֹ וַעֵּוֹנִי לְעִוּן לְבֵּינִיםֹא לְאַבֹּוֹא

كُرُد بَيْنَ قُلِ تُطْدِلًا مَرْ فَرْدَ خُرْ مِنْ لِمُتَالِدُ لِذِيْ مِنِ يَكْرُمُهِ ַ יִּמִלְבַּׁלְ וְרַאָּהָוִ בַּהְּמְנִם וֹלֹהֹהָטִר יִמִּיִבְלֵא וֹבִישִּׁיהַ מִּמִּ מַּב צִּיִּנִי וַיּאַמְרוּ הָבְּהוּ נְבְנָה קְּוֹר עַיר וַאֲמַרוּ הַבוּ נִבְנִי לֹנָא קַרְהָא

נֹאָט וַמֹּלִבְּׁלְ אָהָּׁר בֹּלִנְ בֹלֹנִ הַנְבֹּר בֿוֹשֹׁא נִמֹלִבַלְא בַּבֹרַנְ ¿ וְנְבֵּׁר יְהְלֶּהְ אָנִר אָנִר אָנִר וְאִנִּלְּיִ יִּיְ לְאִנְפְּׁרְעָּׁאַ מִּלְ נטבֿבֿר על אַפּי כָּל אַרְעָּא:

> their lands, after their nations. their families, after their tongues, in These are the sons of Shem, after

nations divided in the earth after the their nations; and of these were the Noah, after their generations, in These are the families of the sons of

language and of one speech. And the whole earth was of one

ΙX

ıε

dwelt there. plain in the land of Shinar; and they journeyed east, that they found a And it came to pass, as they

for mortar. brick for stone, and slime had they them thoroughly.' And they had Come, let us make brick, and burn And they said one to another:

face of the whole earth.' lest we be scattered abroad upon the heaven, and let us make us a name; us a city, and a tower, with its top in And they said: 'Come, let us build

children of men builded. the city and the tower, which the And the Lord came down to see

- ומרנ"ו שנים סרקיע מתמומע כשם שעשה בימי המבול. בואו ונעשה לו קמוכות (ב"ר לו,ו): לרקיע ונעשה עמו מלחמה. דבר אחר, על יחידו של עולם. דבר אחר, ודברים אחדים (ק"א דברים חדים). אמרו, אחח לאלף (I) שפה אחת. לשון סקודש: ודברים אחדים. צאו צעלס אחת, ואמרו, לא כל סימנו שיבור לו את סעליוניס, נעלס
- את כלס (ב"ר למ,1), ולא מלאו אלא שנער: (2) בנסעם מקדם. שהיו יושנים שם, כדכמיג למעלה ויהי מושנה וגו' הר הקדם, ונפעו משם לחור להם מקום להחויק
- (p) פן נפוץ. שלא יציא עלינו שוס מכה להפילנו מכאן: בבבל שסים בקעס: רגשרפה לשרפה. כך עומין סלבנים שקורין מוול"ש, שורפים הומן בכבשן: לחמר. למוח סקיר: שומנה הוא. שמכינים עלמן ומהחברים למלאכה או לעלה או למשא. הבה, הומינו אפרקליי"ר בלע"ו: - לבנים. שאין אבנים (5) איש אל רעהו. הומה להומה מלרים לכוש וכוש לפוט ופוט לכנטן (שם ח): הבה. הומינו עלמכה. כל הזה לשון
- המשה משר נחחה עמדי. אף מלו כפו במובה למרוד במי שהשפיעה מובה ומלמס מן המבול (ב"ר לח,מ): (נמ ימ): 🗆 בגי האדם. אלא בני מי. שמא בני המרכים וגמלים. אלא בני אדם הראשון שכפה את העובה, ואמר (לעיל ג,יב) (a) וירד ה׳ לראות. לא סולרך לכך, אלא בא ללמד לדייניס, שלא ירשיעו סנדון עד שיראו ויבינו. במדרש רבי מנמומא

בּוֹמוּ בְּעִּמְנִיני: لْمَعَارِ كُهِـنَحُمُّد مَّنُوهَ خُرِ هُمُّد خُمُمُّد بَحُمَا كُهِ نَصْفِرَم مَوْسِياً אַטַעַ לְכַבְּּלֶם וֹזֶיְר תַטִבְּנָם לַהְּמָּוִע תַּר לְכִּוּלְּנִוּן וְבֵּיוֹ דְּשֶׂרִיאִּנּ رَيْعُوْد رَمَزُهُ مِنَا لِأِمْ هُلَادٍ إِنْهُوْدَ يَهُود رَبِّ بِهُ فَوْعُ مَا لَجُنَّهُا

للظلانة هِهُدر كِه نَهُدُمِه هُده مُؤَت خُنهُدُديا يُحُم نَهُدُمها هَرْه

ئائة، ١- : בְּנִינִי בְּלְנִינִי בְּלְנִינִי בְּלְאַנְהָא וֹאִטְמְנָהִנְּ מְלְמִלְנִי בְּלְאַנְתְּ הַּלְמְלְנִינִּי בְּלְ במיר: נוֹפֶא יְהוָה אַנָה מִשָּׁם עַלְ וּבַדֵּר יִיְ יָהָהוֹן מִהַשָּׁן עַלְ אַפֶּי

 ١

 ١

 ١

 ١

 ١

 ١

 ١

 ١

 ١

 ١

 ١

 ١

 ١

 ١

 ١

 ١

 ١

 ١

 ١

 ١

 ١

 ١

 ١

 ١

 ١

 ١

 ١

 ١

 ١

 ١

 ١

 ١

 ١

 ١

 ١

 ١

 ١

 ١

 ١

 ١

 ١

 ١

 ١

 ١

 ١

 ١

 ١

 ١

 ١

 ١

 ١

 ١

 ١

 ١

 ١

 ١

 ١

 ١

 ١

 ١

 ١

 ١

 ١

 ١

 ١

 ١

 ١

 ١

 < וּמִשְּׁם בְּפַּנְצֶּם יְהְנֶבְ עַכְיַפְּנֵי וּמִטַּמֵּן בַּבַרְפּוּן יִיָּ עַלְ אַפּּי כְּלִ ش٥ خرْح نبائد مُوْد خر نبير له مَوْد خرد من الله مَوْد عند من الله من ال مَرِحٍ لَا كُلُهُ مُمْسِ خُجُر خِر مَر قَا كُلُهُ مُمَّتِ خُحُر لِمَنْ

הְּנְּנִינִם אַנַוֹר תַמַּבְּיִל: מַאַּע מִּלְּע וֹנְעָבְע אָעַ־אַּבַפַּבְמָּע מִּנִוּ נֹאַנְבִיג זִע אַּבַפּבֹמָע י אֵלֶה תּוֹלְרָתְ שֶׁם שֵׁם בָּן־ אִלֵּין תּוֹלְדָת שֵם שֵם בַּר מָאָה

וֹגִּגְבֶׁר בְּנָנִם וּבְּנְנִנִי: (ס) אַרְפְַּּכְשָׁר חֲמֵשׁ מֵאָוֹת שְׁנְּהְ אַרְפְַּּכְשָׁר חֲמֵישׁ מָאָה שְּנִיוֹ זַיְּחִי־שֶׁם אַחֲבִי הוֹלִידָוֹ אָתַ

<u>שְׁנְ</u>ְּח וַיּוֹלֶד אָת־שֶׁלַח: יו נֹאַבַפֹּבֹּהָב עָנ עַמָּה וּהָבְהָּנִם נֹאַבַפּבֹּהָב עַנֹא טַבְטַגוּ וַעַמָּהָ

כַּלְ בְּתַּמִּיבוּ לְמֶמֶבוּי:

جرسًا بَاجُدُري: ק הְבְרִי ְנִרְיְדְׁה וְנְבְלְהׁ שֶׁם שְׁפְּתָם הַבּי נִהְּגְּלֵי וּנְבַלְבֵּל פַּמִּן

עַרְמֵן שְׁנִן בְּתַר מוְפָּנְא:

לאוליד בנין יבנן: וְשׁנֹא מֶם בּּטַר דְּאִנְלֵיד יָת

אָנון וָאִיבֶוּר יָת שָׁלַח:

they purpose to do. be withholden from them, which begin to do; and now nothing will language; and this is what they are one people, and they have all one And the LORD said: 'Behold, they

sbeech. may not understand one another's confound their language, that they Come, let us go down, and there

earth; and they left off to build the from thence upon the face of all the So the Lord scattered them abroad

face of all the earth. LORD scatter them abroad upon the earth; and from thence did the aconfound the language of all the Babel; because the LORD did there Therefore was the name of it called

the flood. begot Arpachshad two years after Shem was a hundred years old, and These are the generations of Shem.

begot sons and daughters. Arpachshad five hundred years, and And Shem lived after he begot

thirty years, and begot Shelah. And Arpachshad lived five and

7 I

ΙI

6

- מו'יג) יצלור רוח נגידים: עשומס. לסממיל סס לעשומ: לא יבצר מחם וגר לעשוח. בממיס. יבלר, לשון מניעס, כמרגומו. ודומס לו (מסליס (6) הן עם אחד. כל מובס זו יש ממסן שעם אחד סם ושפס אחת לכולם, ודבר זה החלי בוני החלם. כמו אמרס,
- כס"א של נכדה: לא ישמעו. זה שואל לבנה, וזה מביא מימ, וזה עומד עליו ופוצע את מוחו (ב"ר לח,י): וסוא כנגדס מדד ואמר סבס נרדס (מנמומא ישן נמ כס): ונבלה. ונצלצל. נו"ן משמש בלשון רביס וס"א אמרונס ימירס (עד הבה ברדה. בצים דינו נמלך מעממנוםו סימירס (מנסומל נסיס): הבה. מדס כנגד מדס. סס למכו סבס נצנס,
- מגורת רשע היא מבואנו: (8) ויפין די אוחם משם. בעולס סוס פנסדרין קו,ז) מס שאמרו פן נפוץ נמקייס עליסס. סוא שאמר שלמס (משלי י,כד)
- שמטנולט וגדול השלום (ב"ר לח,ו): וסימס מריבס ביניסס, לכך נאבדו. ואלו סיו נוסגיס אסבס וריעות ביניסס, שנאמר שפס אחת ודבריס אחדים. למדת ששנאוי לא פשמו יד בעיקר, ואלו פשמו יד בעיקר להלחם בו. ואלו נשמפו, ואלו לא נאבדו מן העולם. אלא שדור המבול היו גולנים (9) ומשם הפיצם. למד שאין לסס מלק לעולס סבא (פנסדרין שס). וכי איזו קשס, של דור סמבול או של דור ספלגס. אלו
- (10) שם בן מאח שנה. כשקוליד את ארפכשד, שנתים אתר קמצול:

٤٦	ניתי שְׁרֹוּג אַחֲבֵי הוֹלִירָוֹ אָת־ נְחָוֹר מְאַתַּיִם שְׁנְהַ נִּיִּוֹלֶר בְּנָים וּבְנְוֹת: (ס)	ילנן: נחור מאתן שניו ואוליד בניו נחוא שרוג בתר האוליד ות	And Serug lived after he begot Nahor two hundred years, and begot sons and daughters.	६७
77	يْرَارَد شِارَيْد ضِحْتَوِرَا نَهِدِيَا رَبِيْرَاً چُنَادِبَارَا:	נְת נְחוֹר: נְחֵנְא שְׁרוּג הָלְהִין שְׁנִין וְאִוּלִיד	And Serug lived thirty years, and begot Nahor.	रर
17	ניְהֵי בְּנִים וּבְנְוֹח: (ס)	לנו ולנו: מְבוּנִ מֵּאטוֹ וּמִּבַת מִּנוּו נִאִנִקְּיִב וֹשׁנֹא בֹתוּ בַּעַב בַּאִנִקְיִב יִּט	And Reu lived after he begot Serug two hundred and seven years, and begot sons and daughters.	17
70	ניְתֵי רְעֹּוּ שְׁתַּיִם וּשְׁלִשָּׁים שְׁנָה ניִּוּלֶּד אָת־שְׂרְוּג:	וֹאִנְלְיִב נִׁט מִּבנִי: וֹשׁנֹא בֹתוּ שַּׁלְטִׁנוּ וִּטַּבְּשֵׁוּ מִּּנְנוּ	And Reu lived two and thirty years, and begot Serug.	07
61	ַנְיָהִי־פָּׁלֶג אַחֲבֵי הוֹלִידָוֹ אָתִּ רְעִּי תַּשָׁע שְׁנָים יִּמְאַתַּיִם שְׁנָּה נַיִּילֶד בְּנִים וּבְנְוֹת: (ס)	בְּנְרֵוּ וּבְּנְוּ: רְעִי מָאתַוּ וּהְשָׁעַ שְׁנִרוּ וְאִיִלְיִר וַחְיָא פְּלֵגְי בְּתַר דְּאִילִיד יָת	And Peleg lived after he begor Reu two hundred and nine years, and begot sons and daughters.	61
81	אָּטַ_בְּמְּנִּ וְיָהִי_פֶּלְנִי מִּלְמָּיִם מִּנְּהָ וַיִּילְבַּ	נְיִ בְׁמִּנְ: נְשְׁנְאַ פְּבְיִנְ שִׁלְטִּנִן מִּלֵּנִן נִאָנִבְיִב	And Peleg lived thirty years, and begot Reu.	81
Δī	מְּנְתְי תִּנְלְת בְּנְים יבְּנְוֹת: (ס) מְּלֵג שְׁלְשֵׁים שְׁנְת וִאַּרְבָּע מֵאִית מְנְתִי: (ס)	וֹאִיכְּיִּר בְּנִין יִבְּנָן: פְּבְּנְ אַבְּבָּת מִאָּטִ יִּטְבְּטִין הָּנִין וַחֵׁנְאַ מִבְּר בְּתַר בְּתַר בְּתַר	And Eber lived after he begot Peleg four hundred and thirty years, and begot sons and daughters.	Ľ١
91	֡֝֝֝֡֝֝֝֝֝֝֝֝֝֝֝֝֝֝֝֝֝֝֝֝֝֝֝֓֓֓֝֝֝֝֓֓֓֓֝֝֝֓֓֓֓	וֹאִנְלְיִג וֹט פֿלְנִי: וֹשׁוֹא מֹבֶׁב שַׁלְטִוּן וֹאַבְׁפַּת מָּוֹוּן	And Eber lived four and thirty years, and begot Peleg.	91
ζI	ַנְיָחִי־שָׁלַח אַחֲבֵי הוֹלִידַוֹ אָת־ מְבֶר שְׁלַשׁ שְׁנִים וְאַרְבָּע מֵאִוֹת שְׁנְְּה נִיְּוֹלֶה בְּנָים וּבְנְוֹת: (ס)	וֹאוָכְּיִר בְּנִין וּבְּנָן: מַבֶּר אַרְבַּע מָאָה וּהְלִה שָׁנִין נְהָנְא שֶׁלְה בְּתַּר הְאָה יִהְיִלִיה יָת	And Shelah lived after he begot Eber four hundred and three years, and begot sons and daughters.	Ç I
	אָּעַ_מְּבֶּׁנִי נְאָבְעַ עַוֹּ אָבְאָהִם אָּנְגַע נּיִּנְבֶּע	נְּעַ מֵּבֶּׁר:	And Shelah lived thirty years, and begot Eber.	† 1
٤١	יִבְנִית: (ס) מֵאָית: (ס) נְגְיִת: (ס)	מְּנֵּנוֹ נִאַנְנְיִג בּׁנֵנוֹ נִבְּנוֹ: נְי מְּלְים אַנְבַּמ מִּאִים נִיטִּלְים נְשְׁנְאָ אַנְפַּבְׁמָּג בִּּטִר גַּאִנְלְיִג	And Arpachshad lived after he begot Shelah four hundred and three years, and begot sons and daughters.	٤١

1\$	וּיִּלֵּח מְׁרַח אָת־אַבְרֵָם בְּנֹוֹ וָאָת־ לִּיֹם בָּן־חָרָן בָּן־בְּנֹוֹ וְאֵתֹ שָׁרֵי כִּלְּחֹוֹ אֵשֶׁת אַבְרֵָם בְּנִוֹ וַיֵּצְאִׁ אַהְם מֵאַיּר כַּשְׂיִּים לָלֶבֶת יַנִשְׁבוּ שֲׁם:	שַּׁמְּן: יַבְּנְתְּן נַאֲתִּן מָדְ חָבֶן וְיִמִּיבִּוּ יְבְּנִיהְ וּנְפָּלְוּ עִּמְּוּדִן מֵאִּוּר וְנְתְ שְׁנֵרִ פַּלְמֵיה אִמָּת אַבְרָם וְנְתְ שְׁנֵרִ פַּלְמֵיה אִמָּת אַבְרָם וְנְתְ שְׁנִרְ מִיּנִר אַנִּתְ אָבְרָם בְּבֵיה וּנְתְ שְׁנִי מִּבְּתְ הַיִּבְּיִה בְּבְיִה בְּבְיה בְּבְיה בְּבְיה בְּבְּיה בְּבְיה בְּבְּיה בְּבְיה בְּבְיה בְּבְיה בְּבְּיה בְּבְיה בְּבְיה בְּבְיה בְּבְיה בְּבְיה בְּבְיה בְּבְיה בְּבְיה בְּבְּיה בְּבְיה בְּבְּיה בְּבְּיה בְּבְּיה בְּבְּיה בְּבְיה בְּבְּיה בְּבְּבְּיה בְּבְיּבְיה בְּבְּיה בְּבְיבְיה בְּבְּבְיּבְיה בְּבְּבְיבְיה בְּבְּבְיה בְּבְּיבְיה בְּבְיבְיה בְּבְּבְיבְיה בְּבְיבְיה בְּבְּבְּבְיבְיה בְּבְּבְיבְיה בְּבְיבְיה בְּבְּבְיבְיבְיה בְּבְיבְיה בְּבְיבְיבְיה בְּבְיבְיבְּבְיבְיבְיה בְּבְיבְיבְיבְיבְיה בְּבְיבְיבְיבְיבְיבְיבְיבְיבְיבְיבְיבְיבְיב	And Terah took Abram his son, and Lor the son of Haran, his son's son, and Sarai his daughrer-in-law, his son Abram's wife; and they went forth with them from Ur of the Chaldees, to go into the land of Chaldees, to go into the land of and they came unto Haran,	18
90	נְהְּהָרִ שְּׁבֵרִ עֲּקְרֵּה אָּיִן לְּהִ נְלֶּר:	וְבְוֹי שְׁבִי עַּקְּרָא בֵּית לַה יַבְוֹי שְׁבִי	And Sarai was barren; she had no child.	90
מפטיר	וּיפָּח אַבְרָבַם וְנָחָוֹר לָהָם נִשִּׁים שֵׁם אֵשֶׁת־אַבְרָם שָׁרָי וְשֵׁם אֵשֶׁת־נְחוֹר מִלְפָּׁה בַּת־הָרֶן אֲבְי־מִלְפֶה וְאֲבָי יִסְבֶּה:	וּנְסִיב אַבְרָם וַנְחוֹר לְחוֹן נְשִׁין שׁוֹם אִמַּת אַבְרָם שָׁרָי וְשׁוֹם אִמַּת נְחוֹר מִלְכָּה בַּת הְיִן אֲבוּהָא דְּמִלְכָּה וַאֲבוּהָא דְיִסְכְּה:	And Abram and Nahor took them wives: the name of Abram's wife was Sarai; and the name of Nahor's wife, Milcah, the daughter of Haran, the father of Milcah, and the father of Iscah.	67
82	בְּאֶבֶץ מוֹלַדְקוֹ בְּאָוּר בַּשְּׂדֵּים: בְּאֶבֶץ מוֹלַדְקוֹ בְּאָוּר בַּשְּׂדִּים:	ומית הָרָן עַּל אַפִּּי הָרַח אֲבוּהִי בַּאֲרַע יַלְרוּהֵיה בָּאוּר הְבַשְּׁרְאֵי:	And Haran died in the presence of his father Terah in the land of his nativity, in Ur of the Chaldees.	82
<i>ل</i> ت	ְּצֵּׁלֵּתׁ תִּוּלְרָת מָׁרַח מָּרַח הוֹלֵיד אָת־אַבְּרָׁם אָת־נָחָוֹר יְאָת־הָרֶן וְהָרֶן הוֹלֵיד אָת־ לְוֹש:	הְבְּוֹ מִנְלְבָת מָרַח מָרַח אִילִיד יָת אַבְּרֶם יָת נָחוֹר וְיָת הְבְיר יָת אַבְרֶם יָת נָחוֹר וְיָת	Now these are the generations of Terah. Terah begot Abram, Nahor, and Haran begot Lot.	<i>ل</i> ح
97	אָּט-אַבֹּיְם אָט-וָטִיְר וֹאָט-טִבֶּוֹ וֹיִטִּ-טִבַּט אָבֹּמִּם אָּוֹיָ וֹאָט-טַבֵּוֹ	נְיבְ אַבְּבֶׁם נִינְ לְּעִוְרֵ נְנִינִ טִּבְׁן: נְטִׁנְאִ טַּבְעַ אֵבְּבֵּגוֹ אֲלָנוֹ נִאִנְכָּנִר	And Terah lived seventy years, and begot Abram, Wahor, and Haran.	97
९ ७	ַנְיָתֵי נְחֹוֹר צַּחֲבֵי הוֹלִירֵוֹ אָת־ מְּרַח מִשְׁע־עָשְׁרֵח שְׁנֶח וּמָצָת שְׁנְֻח וַיִּוֹלֶר בְּנָים וּבְנְוֹת: (ס)	וְאִיְלֵיִר בְּנִין וּבְנָן: מַנַח מְאָה וּחָשִׁע עֵשְׂבֵי שְׁנִין נְחֲנָא נְחוֹר בְּתַּר דְּאִילֵיד יָת	And Nahor lived after he begor Terah a hundred and nineteen years, and begot sons and daughters.	\$ 7
† 7	ַנִיְתָי נְחֹוֹר תֵּשִׁע וְעֶשְׁרָים שְׁנָּת נַיְּוֹלֶר אֶת־מְּרַח:	וְאִנְלְיִר נְתְ מְּרֵרוּ וּהְשָׁעֵּע שְׁנִין נְחֲנְא נְחֹוֹר עֶשְׁרֵרוּ וּהְשָׁעַ	And Nahor lived nine and twenty years, and begot Terah.	† 7

다다다: (G) קבר שנין ימית הברה בחבו: ניהור ימי הָבה הְמֵשׁ שְׁנִים וַהֵּוֹי יוֹמֵי הָבה מָאַתוּ וַהָמִישׁ

died in Haran. hundred and five years; and Terah And the days of Terah were two

78

IIX

read the Maftir and Haftara on page 259. The Haftarah is Isaiah 54:1 - 55:5 on page 235. Sepharadim read Isaiah 54:1 - 54:10. On Rosh Hodesh,

هُكُنْكُ هُمْ لِنَهُدُ لَا يَّهُمُ لِمَا يُقَلِّدُ فَيُحْدِدُ فِهِلْمُمْ فَهُنْ يَبْكُ: هُكِنْكُ فَي فَالْمُعَالِمُ فَالْمُعَالِينَ فَي الْمُعَالِمُ فَالْمُعَالِمُ فَالْمُعِلِّمُ فَالْمُعَالِمُ فَالْمُعَالِمُ فَالْمُعَالِمُ فَالْمُعَالِمُ فَالْمُعَالِمُ فَالْمُعَالِمُ فَالْمُعَالِمُ فَالْمُعِلِينَ فَالْمُعَالِمُ فَالْمُعَالِمُ فَالْمُعِلِينَ فَالْمُعَالِمُ فَالْمُعِلِينَ فِي فَالْمُعِلِينَ فَالْمُعِلِينَ فَالْمُعِلِينَ فَالْمُعِلِينَ فِي فَالْمُعِلِينَ فَالْمُعِلِينَ فِي فَالْمُعِلِينَ فِي فَالْمُعِلِينِ فَالْمُعِلِينِ فَالْمُعِلِينَ فِي فَالْمُعِلِينَ فِي فَالْمُعِلِينِ فَالْمُعِلِينِ فَالْمُعِلِينِ فَالْمُعِلِينَ فَالْمُعِلِينَ فَالْمُعِلِينِ فِي فَالْمُعِلِينَ فِي فَالْمُعِلِينَ فِي فَالْمُعِلِينِ فَالْمُعِلِينِ فِي فِي فَالْمُعِلِينِ فِي فَالْمُعِلِي فِي فَالْمُعِلِينِ فِي فَالْمُعِلِي فِي فَالْمُعِلِي فِي فَالْمُعِلِي فِي فَالْمُعِلِي فِي فَالْمُعِلِي فِي فَالْمُعِلِي فِي فَالْم - לְבַ מִאַּבְאָב וּמִמְנַלְבִשׁב וּמִבּּנִים מִאָּבְאָב וּמִבּּלְבִימָב וּמִבּנִים לְּנֵלְ וֹנְאָמֶּׁר יְּהֹנְתְ אֵּלְ-אַּבְּרֶם כֶּוֹּךְ וֹאֵמֶּר יִיְ לְאַבְּרֶם אִינִילִ לְּנִּ

نهُذِهِ كِأَتَ שُفِيْكِ يُبَيْنَ جِرَجُت: נֹאַנבׁי מִּמֹבְ יִטִׁבִי מִּלְנַבְ: ت نظمُمُكِ كِالِدِ فَبِيحِ يَظَحُرُكِ لَعَمُخَلِفُكَ خُمْتِ مَنْ يَظَحُلُونَكِ

אַאָּר וֹנִבְּרְכַנִּי בְּלְּ כָּלְ מִמְּשְׁבַּׁוֹנִי אֵלְנִּם וֹנִיְבָּרְכִין בְּרִלְנַ כַּלְ و يَهْجُلُحُ مِنْ فِكُلُجُ لِهُ يَمْمَعُ فِي يَهْجُلُكُ مِنْجُلُمُ فِي الْمُعْرَفِقِهِ فِي الْمُعْرَفِقِهِ فِي

בְּצֵאנו מִנוֹנוֹ!: בּוֹשְׁמֵה הָּנִים וְהִּבְּמִּים הְּנָים וֹאַבְּנִם בַּבְ הָּבְּמִּוֹ וַעַּמִיהְ הָּנִוּ ליי יְהֹנְה וַיֵּלֶף אִּהְוֹ לֻוֹּשׁ וְאַבְרָם עִּמֵּיה יִיְ וַאֲזַל עִמֵּיה לוֹש تتكك هَدُرُه حَمْهُد يَكُد هَجُرَر تَعْتَم هَدُنُه خُمُم يُمَجْرِم

זְבְעָּיִהְיַאַ מִּבְעָּאִי

خُمُخُونِي مِنْدُا:

will show thee. father's house, unto the land that I from thy kindred, and from thy Get thee out of thy country, and Now the LORD said unto Abram:

blessing. make thy name great; and be thou a nation, and I will bless thee, and And I will make of thee a great

families of the earth be blessed.' curse; and in thee shall all the and him that curseth thee will I And I will bless them that bless thee,

out of Haran. and five years old when he departed with him; and Abram was seventy spoken unto him; and Lot went So Abram went, as the LORD had

- (ΙΕ) Γ'ΣΧΓ ΧΠΠ. Γ'ζὰΓ αΓα ΓάΓΓΟ ασ (ια ΓάΓ':
- קרויס ממיס, והלדיקיס אף במיממן קרויס מייס, שנאמר (שמואל:״בחרן. :(, לא קיים אברס אם כבוד אביי, שהניחו וקן והלך לו. לפירך קראו הכחוב מח (ב"ר לט,1). (ס"א ועוד) שהרשעים אף בחייהם שדיין נשחרו משנוחיו קרבה. ולמס סקדים סכמוב מיחח צל חרח ליניחח של חברם. שלח יסח סדבר מחורסם לכל, ויחמרו, ואברס בן חמש שניס ועי שנה בלאחו מחרן. וחרח בן שבעים שנה היה כשנולד אברס, הרי קמ"ה לחרח כשילא אברס מחרן. (22) וימה הדה בחדן. לאמר שילא אברס ממרן ובא לארן כנען, וסיס שס יומר מששים שנה. שהרי כמיב (להלן יב,ד)
- (1) לך לך. להנתמך ולמובמך, ושם תעשך לגוי גדול וכתן תי מהם זוכה לבנים (ר"ה מז:), ועוד שתודיע מבעך בעולם (ב"ר):
- چېچېزم غلام مُريد غړېې (۱۵۵), د دادځ ده (۱۲۰۰ د , د) دېړې غړېې غړه چېې غلام غلام غړدې ۲۰۱۲ غړېې د ۱۲۰ د څې בעיניו, ולמח לו שכר על כל דבור ודבור. כיולה בו הֶח בְּנְךְ הֶם יְחִירְךְ חֲשֶׁר מְׁהַבְּמָ הֶח יִלְּמָחְ (ברהשיח כב, ב), כיולה בו עַל חַתַּד שם אביו ובא עד למרן, אלא כך אמר לו, המרמק עוד משס ולא מבים אביך: אשר אראך. לא גלה לו הארץ מיד, כדי למבבה ישקב, יכול יסיו חוממין בכולן, מלמוד לומר וסיס ברכס, בך חוממין ולה בהס (פסחים קיז:): מארצך. וסלה כבר ילה משם דבר אחר ואששך לגוי גדול, וה שאומרים אלהי אברהם, ואברכך, והו שאומרים אלהי יצחק, ואגדלה שמך, זהו שאומרים אלהי והיה ברכה. סברכות נתונות בידך, עד עכשיו סיו בידי, בַּרְבָּמִי לחֹדס ונת, ומעכשיו חֹשה מברך את חֹשר תחפוץ. ב"ר (שס). סשס, לכך הווקק לשלשה ברכות הללו, שהבמיתו על הבנים ועל הממון ועל השם. ואברכך. בממון. ב"ר (למ, יא): (2) ואַעשַך לגוי גדול. לפּי שַסְדְרַךְ גורמה לשלשה דברים, ממעמה פריה ורביה, וממעמה הה הממון, וממעמה הה
- יְבְּבֶרְ יִשְׁבְׁטֶּׁלְ נְטְמֶבְ יְשָׁיִמֶּׁ שֶׁנְמִים בְּטֶּבְּנִם וְבְמֶנִשָּׁם (בַבַּטְשִׁיִם מִם בַּ): (E) ונברכו בך. יש אגדום רבום. וזהו פשומו, אדם אומר לבנו מהא כאברהם, וכן כל ונברכו בך שבמקרא, וזה מוכים, בָּךְּ

יובר אַלום ית שָּׁרִי אָטְתִיה

ريمِ عَجْدِتُ هِمَ فَنَ بَهُمَ جَهُا الهُمَ كُنْ هِا عِبَارَا إِهُمَ جَرَا إحاثَهُمُ عِهِدَ بَخُعَهُ إِهُمَ مَرْجُمُ العَمْ عِهِدَ خَرَدِهُمُ الْهُمَ مِنْ عِهُمُ الْهُمُ مِنْ عِهُمُ اللهُ اللهُ اللهُ عَلَيْهُمُ اللهُ اللهُ

ן: נאַטוּ לְאַרְעָּא צִּכְנְעָּן: ט ְּנְפָּלנּ לְמָנוֹכְ לְאָרְעָּא צִּכְנָעָן ה בְּלְ לַנְיָנְוֹנִי לְאָרָוִטָּא בְּחָרָן בּלְ לַנְיָנְוֹנִי נִלְּמִי נִּנְתִּ נִּנְתִּ בּלְ לַנְיָנִנִין צַּלֵנִי וָנִת נָּבָּעִי.

ניעַלִר אַבְרָם בְּאָבֶּץ עַר מְקַּוֹם שְׁלֶם עַר אֵלֵוֹן מוֹהֶת וְחַבְּנִעָּנִי אָז בְּאֶבֶץ:

וְכְנְהַּלְאָׁטְ בְּכֵּן בְּאָבְׁהָא: אַטַר אָכָם הַּר מִיְּהָבִּי מִוְנָשִ נְהַבְּר אַבְרָם בְּאָבָהָא

إِذَٰ إِنَّ إِنَا لِمُ الْكُرَّ الْكُرَّ الْكُرَّ الْكُرَّ الْكُرْ الْكُلْمُ الْمُعْلَى الْمُؤْلِقِيلِ الْمُعْلِقِيلِ الْمُعْلِقِيلِ الْمُعْلِقِيلِ الْمُعْلِقِيلِ الْمُعْلِقِيلِ الْمُعْلِقِيلِ الْمُلْمِ الْمُؤْلِقِيلِ الْمُعْلِقِيلِ الْمُعْلِقِ الْمُعْلِقِيلِ الْمُعْلِقِيلِ الْمُعْلِقِيلِ الْمُعِلِقِيلِ الْعِلْمِ الْمُعْلِقِيلِ الْمُعْلِقِلْ الْمُعْلِقِلْ الْمُعْلِقِيلِ الْمُعْلِقِيلِ الْمُعْلِقِلِيلِي الْمُعْلِقِيلِ الْمُعْلِقِلِ الْمُعْلِقِيلِ الْمُعْلِقِلْ الْمُعْلِقِلْ الْمُعْلِقِيلِ الْمُعْلِقِلِقِلْ الْمُعْلِقِلْ الْمُعْلِقِلْ الْمُعْلِقِلِقِلْمِ الْمُعْلِقِلْمِلْ الْمُعْلِقِلْمِ الْمُعْلِقِلْ الْمُعْلِقِلْمِلْ الْمُعْلِقِلْ الْمُعْلِقِلْ الْمُعْلِقِلْمِ الْمُعْلِقِلْمِلْعِلْمِلِيلِي الْمُعْلِلْمِلِي الْعِلْمِلِلْمِلْعِلِلْمِلْمِلْمِلْعِلِلْمِلْعِلْمِلِي الْمُعْلِقِلِ

נאַטְנְּלְ, לְּיִם: יְבְנְאָ טַמֶּן מָרְבְּטָא צֵּרָם וְיָ וְאָטִנְּלְ, וֹן לְאַבְרָם וֹאָמָר וֹאִטְנְּלְ, וֹן לְאַבְרָם וֹאָמָר

 ניִשְׁמֵּל מִשֶּׁם חָחָׁרָה מִפֶּדָם

 8 לְבְית־אֵל נַיֵּט אָהֵלָה בֵּית־

 ½ל מִיָּם וְהָשָׁר מִבֶּרְ

 พูบ מִוְבַּתַ לִיהוֹה נִיּקָרָא בְּשָׁם

 יְהֹוָה:

⁶ [יִּסְׁמ אַבֹרָם

נֵאְסְתַּלְּלִ מִתְּשָׁן לְחֵירָא מְרְבְּחָא בֵּרָם וְיִ וְצֵּלְי בִּשְׁמָא וְעֵּי מְשָּׁרְנְחָא יִבְּנָא תַשָּׁוּ מְשָּׁרְנִה בִּיח אֵלְ מִשִּׁעְּרְבָּא מְשֵּׁרְנִה לְבֵּיה אֵלְ יִפְּרְטִיה מְשְׁרָבְּיִה בְּיִה אֵלְ מְשְׁרָבְיִים בְּיִבְיִם בְּיִם בְּיִם בְּיִם בְּיִם בְּיִם בְּיִם בְּיִם בְּיִם בְּי

أثفية بثمح يخثاه يختد يتمدح

And Abram journeyed, going on still toward the South.

the land of Canaan they came.

And Abram passed through the land unto the place of Shechem, unto the terebinth of Moreh. And the Canaanite was then in the land.

And the Lord appeared unto Abram, and said: 'Unto thy seed will I give this land'; and he builded there an altar unto the Lord, who appeared unto him.

into the land of Canaan; and into

and the souls that they had gotten

substance that they had gathered,

Lot his brother's son, and all their

And Abram took Sarai his wife, and

in Haran; and they went forth to go

the mountain on the east of Beth-el, and pitched his tent, having Beth-el on the west, and Ai on the east; and he builded there an altat unto the LORD, and called upon the name of the LORD.

And he removed from thence unto

(3) אשר עשו בחרן. שהכנימן מחם כנפי השכינה, אברהם מגייר אם האנשים ושרי מגיירם הנשים, ומעלה עליהם הכחוד כאילו עשאי, (לכך כחיב אשר עשו) (סנהדרין למ: ב"ר). ופשומו של מקרא, עבדים ושפחום שקנו להס, כמו עַשָּׁה אָם כְּל הַכְּבֹּד היה (שם לא בא) (לשנופננו) נושְׁרְאֹ מִיֹשְׁבְּ מִנְל (במדבר בה נח) לשנו הנות.

שַּנְסׁ (שׁס לֹח, חֹ), (לשון קנין), וְיִשְׁבְּמֵׁל עוֹשָׁס מִיִל (בתרבר כד, יחֹ), לשון קונים וכונם:

(a) ויעבור אברם בארץ. נכנס למוכס: עד מקום שכם. לסמפלל על בני יעקב כשיבחו לסלמס בשכס (תדרש הגדס): אליון מורה. סוח שכם (מועס לב.), סרחסו סר גרי ייס וסר עיבל ששם קבלו ישרחל שבועם סמורס (תדרש הגדס): והכנעני אז בארץ. סיס סולך וכובש הם הלרן ישרחל מורעו של שם, שבחלקו של שם נפלס כשחלק נח הם החלך לבניו (תדרש הגדס), שנהתר ועַלְפִי צֶּבְק מֶלֶּךְ שֻׁלֶס, (ברחשית יד, יח.) לפיכך ויחתר הל הברס לורעך המן הת החלך סוחת, עמיד הני לסחיירס לבניך שנהתר הל הברס לורעך המן הת החלך שהם, עמיד הני לסחיירס לבניך

□ שם מזבח. על נשורם סזרע ועל נשורם מרן ישר מל (נ"ר):

(8) ויעחק משם. אסלו: מקדם לבית אל. במורחס של בית אל, נמלחת בית אל במערבו הוא שואתר בית אל מיס: אהלה. אסלה כתיב, בתחלה נעה את אהל אשתי, ואחר כך את שלו. ב"ר (לע, מו): ויבן שם מזבח. נתנבא שעתידין בניו להכשל שם על עון ערן, והחפלל שם עליהה (ב"ר):

(9) הלוך ונסוע. לפרקיס יושב כאן מדש אי יומר ונומע משס, ונועה אסלו במקום אמר, וכל ממעיו הנגבה, ללכת לדרומה
 על ארן ישראל, וסיא ללד ירושלים (פיי ירושלים היה באמצע העולם, ומוף ארן ישראל. כ"פ בישעיה) שהיא בתלקו של יהודה, שנעלו בדרומה של ארן ישראל הר המוריה שהיא נתלמו (פ"ר לע, מו):

בַּבְּבֶּבְ בַּבְּבֶּבְי מאָנְיִמִּע לְנִּוּנִ מְּם בּּנִיבְבָּנִי אָבָנִם לְמִאָּנִים לְאִטּוּיִטִּבָּא וֹגְעַׁג בַּאַבָּאַבְ גַּיְבֶּב אַבְבַבַם וַעַּוֹע כַפַּּנָא בַּאַבַּגַא וּנָטַע

なしおし なば: הַנְּהְינָא יָדְעְמְהִי כֵּי אַשְּׁה יְפַּתְ הַאַ כְּעַן יָדִעְנְא אֲבִי אַהְהָא יי מְצְרְיִמְת וֹיֹאִמֶּר ֹצֶלְ־שְׂרָי אִשְׁמִּי לְמִצְרָיִם וַאֲמֵר לְשָׁרֵי אִחְּתִיה

נאטני יחיו: וֹאַמֹבוּ אַמִּטֹּנְ זַאָע וֹבַבוֹנִי אָטֹג וֹהמבוּן אַטַּמִיבי בֹּא וֹכֹמֹכְנוֹ וֹטֹנִע כַּׁנִינִבְאָנִ אָטַבְּ עַמָּגֹּנְנִם וַנִינִ אָּבָן וֹטַנָּן זְטָנָבַ מָּגִּבָּאָנִ

± \$ \$ \$ \$ \$ \tag{\(\) \: "ניטב לו בעבור וחיתה נפשי דייטב לי בדיליד וההקב אַמָּבוּרְיַבָּאַ אַבַּוֹתִי אָתָּ לְמַעַּן אֵימַבִּי כְעַעַּ בַּאַבָּוֹת אַתָּ בְּדִילִ

יַפָּר הָוֹאַ מְאָר: ניראָי הַמִּצְרִים אָת־הָאַשְּׁה בְּיִר נִהְיוֹ מִצְּרָאֵי נְתֹּ אִמְּהָא צָּרֵי

בַּית פַּרְעָה: אַהָה אֶלְ־פּּרְעָּה וַתְּאָד הָאִשֶּׁה וִשִּׁבּחי יָתָה לְפַּרְעֹה וְאָדְּבָרַת

ישְׁפְּחֹת וַאֲמֹנְת וּנְמַלִּים: לְנִ בּאָלְ-נְבְּלֵּעְ וָנִיֹמְנְיִם וֹהְבְּיִרִם לְנִי הָאֵלְ וְתִּיִבְּיִן יִּחְמָּבִין וּלְאַבְׁנֶם בַּיִּמֶּיב בַּמְּבוּנְהַ וְיִהִי וּלְאַבְּנָם אִימִיב בְּדִילֹה וָהַוֹי

שַּׁמוֹ אָבוּ, שַׁבֿוּלַ כַּפַּנָא בַאַבַּהָא:

שַפִּירַת הֵיזוּ אַהְ: הקריב לְבָּוֹא וַהְוָה כַּד קָבִיב לְמֵיעַּל

נפְּמָּג בַפַּעַנְמָכַג:

מַפּּירָא היא לַהְדָּא: איי נַיְהְיִי פְּבָוֹא אַבְּרֶם מִצְּבְוָמִת נַהַנְהַפַּר עָּאל אַבְרָם לְמִצְּרָיִם

אַטְּקְאַ לְבֵית פַּרְעֹה: וּנְרְאָּנְ אָטַבְּעְ מָבֵוֹ, פַּרְעָב וֹנְחַלְלָנְ וֹחַזִּגְ נִסִב בַבְּרָבֵּג פּרִעֹר

لمَخْدِرا لَمَصْنَا تَمَّنَانَا لَاشَرْرا:

sore in the land. to sojourn there; for the famine was and Abram went down into Egypt And there was a famine in the land;

woman to look upon. now, I know that thou art a fair he said unto Sarai his wife: 'Behold come near to enter into Egypt, that And it came to pass, when he was

will kill me, but thee they will keep will say: This is his wife; and they Egyptians shall see thee, that they And it will come to pass, when the

because of thee.' sake, and that my soul may live that it may be well with me for thy Say, I pray thee, thou art my sister;

she was very fair. Egyptians beheld the woman that Abram was come into Egypt, the And it came to pass, that, when

woman was taken into Pharaoh's and praised her to Pharaoh; and the And the princes of Pharaoh saw her,

And he dealt well with Abram for

and she-asses, and camels. men-servants, and maid-servants, oxen, and he-asses, and her sake; and he had sheep, and

91

SΙ

- מַשְׁימו לנְאַם ממנה (פַּדר"אַ כו): (10) רעב בארץ. באומס סארן לבדס, לנסומו אס יסרסר אחר דבריו של סקב"ס, שאמר לו ללכם אל ארן כנען, ועכשיו
- ממיסם של כושיס, ולמ סורגלו במשק יפה (צ"ר). ודומה לו, הַנֶּה נָחׁ מֵּדֹנִי מִוּרוּ נָחׁ (ברחֹשִית ימ, ב): הגיע השעה שיש לדאג על יפיך, ידעתי זה ימיה רבים כי יפת מראה את, ועכשיו אנו באים בין אנשים שמורים ומכוערים, (מנמומא). דבר אמר, מנסג סעולם שעל ידי עורה הדרך אדם ממבוה, וואת עמדה ביופיה (ב"ר). ופשומו של מקרא, הנה נא (11) הגה גא ידעתי. מדרש אגדה (פ"פלו.), עד עכשיולא הכיר פה, מתוך לניעות שפשניהם, ועכשיו הכיר פה על ידי מעשה
- (13) למען יישב לי בעבורך. ימנולי ממנומ:
- סמכם, פממו ורמו מומה (נ"ר): (14) ויהו כבוא אברם מצרימה. היה לו לומר כנואם מלרימה, אלא למד שהטמין אותה במינה, ועל ידי שתנעו את
- (15) ויהללו אחה אל פרעה. הְלְנוּהָ ביניסס, לומר הגונה זו למלך:
- (16) ולאברם היטיב. פרעק נענורק:

מַּבוֹ אָמִשׁ אַבְּבֶּם: לּגְלַוּם וֹאָ*ט*ַבּוּעַׂוִ מַּלְגַבְּרָ בַּבְּרָבוֹן וֹמַלְ אָּנָהִ בִּוּטִוּע מַלְ יַ נְיְנְנְּהְ יְהְוְיֵהְ וּ אָתְ־פְּרְעָהְ נְגְעָיִם וְאַיְהִי יִיְ עַלְ פַּרְעֹה עַבְּחָשִׁין

ַ מַּעַרַּיָּאָת מְּמֶּיִתְ לְּיִּ לְמָּת לְאַר מָא דָאָ עַבְּרָהָ לִי לְמָא לָא رنظته قلمب لإهخبات تيهشد نظته قلمب لإهخنات تقمد

XYPP 50 (2F: אְתָּה לֵי לְאַשְּׁה וְעַּהְיה הֹנֵה יָהַה לִי לְאָהִי יִּבְעֵּן הָאַ אִּהְתָּרִ er לְמֶה אְמֶּרְהְּ אֲחָהִי הֹרֵא נְאֶקּה לְמָא אֲמַרְהְּאֵחָה הִיא יִדְּבָרִיה

וּנֹגַּנו מַבְּינו פּבַעַּי אַנְאָנם יפּפַיד עַלְיוֹי פּּדַעוֹ הַיבְרִין

لْعُمُفَّةِ لَحُرٍ عُمُدٍ كِيْ لَكِيْمَ مَعَادِ الْغُفَّةِيبَ لَحُمِ لِحَرِيبَ لَكِيمَ مَقَّدِيبَ יווא וַנַּעַל אַבְרָם מִמָּצְרַיִם הֵוּא יִסְלֵיק אַבְרָם מִמָּצְרַיִם הוּא

בּכּפוּ וּבּוּבִי: י נאַלנ'ם פֿלע מָאָע פֿמַלַנָּע נאַלנם שַׁמִּגָּ כְּשִׁגָּא פֹלִמִּגִי אַ

نڐڔٳ۩ؙڋڔ: אُلْكَمِيرِ حَضَافِي قَيْلَ قَيْلِ هَنْ مِهْا خِمْهُخَدِيهِ خَمَلَمْيْنَهُ حَيْلً ב אֵלְ עַּד־הַמְּלִוֹם אֲשֶׁר־הְיָה שֶׁם בּית אֶל עַד אַהְרָא דְפַּרְסִיה

מַנַסַל מָּבַוּ אָפַע אַבָּבָם:

تښت ځر څخر څڅځه نده:

לְבֶבוּתֶא:

בְּכַטְפָּא וּבְדַרְהְבָּא:

בות אל ובין עי:

because of Sarai Abram's wife. and his house with great plagues And the Lord plagued Pharach

tell me that she was thy wife? done unto me? why didst thou not said: 'What is this that thou hast And Pharaoh called Abram, and

and go thy way. therefore behold thy wife, take her, that I took her to be my wife; now Why saidst thou: She is my sister? so

that he had. him on the way, and his wife, and all concerning him; and they brought And Pharaoh gave men charge

and Lot with him, into the South. he, and his wife, and all that he had, And Abram went up out of Egypt,

IIIX

81

in silver, and in gold. And Abram was very rich in cattle,

beginning, between Beth-el and Ai; place where his tent had been at the the South even to Beth-el, unto the And he went on his journeys from

וסום מכם (סנסומם): (ומדרשו לרצוח כוחליו עמודיו וכליו (שס ב"ר), ברש"י ישן): על דבר שרי. על פי דבוקס (ב"ר), אומרם למלאך סך, (עב) וינגע ה' גגר. במכם כלמן לקס, שסמשמיש קשס לו (צ"ר מל, צ): ואח ביחו. כמרגומו ועל ליגש צימיס (מנמומל)

בושמר ווְרְשַׁמ שוּמִים וְרְשָׁמַם (ימוקחל כג, כ): (91) קח ולך. לא כאבימלך שאמר לו הנה ארלי לפניך (ל, מו), אלא אמר לו לך ואל מעמוד, שהמלרים שמופי ומה הם,

(10) ויצו עליו. על אודומיו, לשלמו ולשמרו: וישלחו. כמרגומו ואלויאו (קועה מו:):

שמוכים במסעום ובגבולי סארן (מסעי): למ, מו), ומכל מקום כשסוא הולך ממזרים לארן כנפן, מדרום לצפון הוא מהלך, שארן מזרים בדרומה של ארן ישראל, כמו (I) ויעל אברם הוי ההגבה. לפא לדרומס של ארן ישראל, כמו שאמר למעלס סלוך ונסוע סנגפס, לסר סמוריס (צ"ר

(ב) כבד מאד. מעון משלות:

ycl ccal: שלא ישנה אדס מאכשניא שלו (ערכין מז:). דבר אחר, בחורמו פרעהקפוחיו (ב"ר מא, ג): מנגב. ארך מלרים בדרומה של (3) וילך למסעיו. כשמור ממזריס לארן כנען, סיס סולך ולן באכסניות שלן בסס בסליכתו למזריס (ב"ר), למדך דרך ארך

מֶּם בָּנִאְמָּנְיִי נִּלְנֵא מֶּהָ אַבְנִים בּלַנִרְמִינִא וֹצֵּלְוּ פַּמָּוֹ אַבְּנִם

<u>הְנֶר צֹאַן־וּבְקר וְאַהְלִים:</u> אליטי וְנַּם־לְלוֹים תַהֹלֶךְ אֶת־אַבְרָה וְאַף לְלוֹים דָּאָזִיל ְעָם צַּבְרָם

זְבְלוּ לְמֻּבְּת וֹשִׁבַּוֹי יַחְדְּיִ בְּי־חָיָה רְכוּשָׁם רָב וְלָאַ

<u>₽</u>\$₽7: للأختمر للغلير ٦ڨ٦ אַבְרָם יבֵּין רֹעֵיִ מִקְנִי לַנְמַ זַיְרִי בַּיַל רַצָּיִ מְלַנְּדִר

אַבוֹים אָנֶבוֹנוּ: יבון הען יבון העיף בי־אַנְשָׁים ₈ לָא טַבוּ מָבוּבָר בָּינָר יבִּינָר וֹּגְאָמֶר אַבְּרְם אָלְ-לְוָס אַלְ-

ئەם_تئقىل ئەشقىدكە: לא מֹמֹבְׁ, אִם ַנַּמִּּנִּאָל וֹאִימָּוֹנִי تَكُمْ خُرِـ بَمُرْدًا لِأَقْرُلُ لِنَقْدُ لِي يَرَمُ خُرِ مِلْمُمْ كَيْدُوكِ

בְאָבוֹ מְאָבוֹם בּאָבוֹ אַמָּב: סְדִם וְאֶת־עֲמֹרֶה בְּנַּן־יְהֹנֶה מַשְּׁקֶּה לְפְּנֵיוּ שַּׁתַה יְהְנָה אָתַ סּ אָט כֹּלְ כֹכֹּנ עַיִּנְבְּוֹ כֹּי כֹלֵע כֹּלְ מִיְחָּר יָּבְּיֹנִא אָנִי כֹּלִיִּנִ נַיִּשְאַרְלָוֹם

אָל־מְקּלוֹם הַמִּוְבֶּחַ אֲשֶׁר־עֶשְׁר לְאֵתַר עַרְבְּחָא דַעְבָר תַּמֶּן

בון לאן ועורין ימשְּבָּיוֹ:

ÇÜŢX: ללולעון סני ולא וכילו למתב למשׁב פֿטבא אָב, עוֹנע لْمِهِـرُمُهِ عِنْتِ لَيُحْدَا كُمُشَدُكِ لَكُم مِبِحَدَكِ يُفْدِيا هَلَمُهِ

גלוט וקנענאָה ופָרוָאָה בְּכֵן בּאַבֹרֶם וּבֵון בַמן בַּמִּיבוּה וֹנִינִׁע מַגּוּטַא בּוֹן בַּהֹן בֹהֹו בֹהֹנִבוּיִ

ון אַהון אָנַהְנָא: יכו בגוני יכו בגולב צבי שַׁבוּ מַגוּטַא פֿגלא וּבֿגלַשַ וֹאַמֹּר אַבְּרָם לַכְוָת לָא כֹתֹּן

هَنْ كِلْدِيثِم لَمَيْظِنْكِ: לְגִּפּוּנָא אָנָא לְבַבוְתָא וֹאָם אַטַפּבּה בְּעַן מִלְנְיָנִי אָם אַטַּ

בּאַבְעָא דְּמִצְרַיִם מָמֵי צער: סבום וני המבע כיולא בנל בוע הַלוֹא לֹבֹם עַבּּקוּע וֹוֹ וֹעַ אָנַן עַּיְּלֶיִן נַיָּרָאָ וּוְּקָף לוֹט נָת עָנִיהִי נְחַזָּא יָנִי

> гре Говр. Abram called there on the name of had made there at the first; and unto the place of the altar, which he

Abram, had flocks, and herds, and And Lot also, who went with

together. great, so that they could not dwell together; for their substance was them, that they might dwell And the land was not able to bear

then in the land. Canaanite and the Perizzite dwelt herdmen of Lot's cattle. And the herdmen of Abram's cattle and the And there was a strife between the

we are brethren. my herdmen and thy herdmen; for between me and thee, and between there be no strife, I pray thee, And Abram said unto Lot: 'Let

8

9

the left.' take the right hand, then I will go to then I will go to the right; or if thou me; if thou wilt take the left hand, separate thyself, I pray thee, from Is not the whole land before thee?

thou goest unto Zoar. the LORD, like the land of Egypt, as and Gomorrah, like the garden of before the LORD destroyed Sodom that it was well watered every where, beheld all the plain of the Jordan, And Lot lifted up his eyes, and

- (+) אשר עשה שם בראשונה ויקרא שם. ואטר קרא שם הנכס נטס ס': וגס יט לומר ויקרא שם בראשונה ויקרא שם.
- (פ) ההלך את אברם. מיגרס שסיס לו ואמ, סליכמו עס אנרס:
- מרעס סמרן, לפיכך כמב ולה נשה בלשון וכר: (6) ולא נשא אוחם. לא סימס יכולס לספפיק מרעס למקניסס, ולשון קלר סוא, ולריך לסופיף עליו, כמו ולא נשא אוחם.
- מברס עדיין (ב"ר ממ, ס): . אומרים נְּמְּנָם סמרן למברס ולו פֿין יורש, ולוע יורשו, ופֿין וס גול, וסכמוב מומר וסכנעני וספרזי מו יושב במרך, ולמ וכס בס (ד) ויהי היב. לפי שָׁסִיוּ כוְשִׁיוַ שׁל לוֹמַ רֹשְׁנִיסֹ, ומרשים בסממס בשדות חַמַריס, ורושי חברס מוכימיס חומס על קְגוּל, וסס
- (8) אנשים אחים. קרוביס. ומדרש מגדס (ב"ר) דומין בקלסמר פניס:
- ידי) וַיִּשְׁמַש מַבְּבֶס כִּי נִשְׁבָּס מָׁמִי וגוי: 👚 אִימנה. מֿימין אֹם שנֿמי, כמו ואֹשמּאִילס אַשמאֿיל אַם שנֿמי, ואֿס מאמר סיס לו לינקד (9) אם השמאל ואימנה. בכל אשר משב (אשב) לא אמרמק ממך, ואשמיד לך למגן ולעור, ומוף דבר סוצרך לו, שנאמר (יד,

יקיימינה, כך מלינו במקום אחר (ש"ב יד, יש) אם אָשׁ לְבַּמָין, ואין נקוד לַבַּיְמִין:

ספר בראשית – פרשת לך לך – שלישי – IIIX Genesis

נּוֹפָּבֹרְוּ אָישׁ מִעַּלְ אַטִוּוּ: בַיּבְבְּן נַיּפָּׁמּ לְנְיִם מֹפַׁבֶּם יַבְּבְּנִא יִנְטִּלְ לְנִם בַּפַּבְּתִיחָא

יְּמֶּבְ בַּמְבֵרְ וַיִּאֶבְלָ מָּבְ וֹנְאָבִלְ מָבְ וֹנְאָבָלְ מָבְ בַּמְבָרֵוּ מָנְמֶבְאָ אַבְרָה וְהָּהַר בְּאָרָהְ/ בְּלְהַן וֹבְוָהַ אַבְּרָה וִנִיִר בְּאָרָהָא צַבְּלָהַן

ליהוֶה מָאָר: ני נאַנְשָׁנ סְרֵם בָעָים וַחַּשָּׁאָים

ירְאַה מִן־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר־צַּהָּה ַנִיהְנְה אָמָר אֶל־אַבְּרָם אַחֲבֵי^{, וַיִּי}

מַׁם צַפְּנָה נָגַוְבָּה נַקְרָשָׁה בַּנִי

מוֹלֶם: ىلغى ئى ھىئئۇت ئۇنىڭى مىر SI בָּׁרְ אֵתְּיְבְּלְ הַאָּבְוּתְׁ אֵמֶרְ אַמָּרִ

بغثا تحاتات ין אָשְׁרוּ אִם־יוּכַל אִישׁ לְמִנוֹתְ רְאַרְעָּא בִּמָא רְלֵיה אָפְשָׁר וֹהֹמִטֹּג אָטְיַזַבְוֹלְנֵבְ כַּהְּפָּבַ בַּאָצֶבֶן נִאָּהָנִג נִט בֹּנָבַ סִּנְאָנו בֹּהַפָּבָא

بَرْلُكُ لِللَّهُ لَا يُرَاكُ اللَّهُ لَا يُعْلَقُكُ اللَّهُ اللَّ ענם טַטְטַבְּלָגַ בַּאְבֶּלֶג לְאִנְבַבִּי ענם טַבְּנָנ בַּאָבֹהָא לְאִנְבַבִּי ÇÇÇL:

וֹאִטְפָּבְתְּוּ וְּבָר מִלְנִׁט אָּטוּהָי: יי ניקחר לו לוט אָת פָל־פִפָּר וּבְחַר לֵיה לוֹט נָת פָל מֵישָׁר

ופְרַס עַד סָדוֹם:

マロデタ: נסובו בינוטבנו פבס וו نَعَنَمُ، صُلِيهِ خَيمُنَا خُمُونِئِينِا

نخْمَلُدُكُم نخْمَمُلُحُم: באַשַ שַּמַּן לָגִפּוּנָא וּלָבַרוָמָא בּׁמּן מֵינִיף וַחָוּי מִן אַּטְרָא באַטפּבה לוט מִנְמֵיה זְקוֹף ぶひし ムダベルロ

לְּבַ אֲטַׁנְנָּעִ וְלְבַּנְנָעַ מָּעַ מָּלְמָא: אָב, וֹנו כֹּלְ אַבְׁמֹּא בַאַטֹּ טִוֹג

באַנֹמֹא אַנַ בֹּלנַ בֹא יִטְמִׁנוֹ! לְמִמְנֵי נִוּ מַּפַּבֹא

ילְפּיטְיִה אֶבׁוּ לְבַּ אֶטְׁנִנָּה:

from the other. they separated themselves the one Jordan; and Lot journeyed east; and So Lot chose him all the plain of the

Plain, and moved his tent as far as and Lot dwelt in the cities of the Abram dwelt in the land of Canaan,

LORD exceedingly. wicked and sinners against the Now the men of Sodom were

eastward and westward; northward and southward and look from the place where thou art, him: 'Lift up now thine eyes, and after that Lot was separated from And the LORD said unto Abram,

thee will I give it, and to thy seed for for all the land which thou seest, to

shall thy seed also be numbered. number the dust of the earth, then of the earth; so that if a man can And I will make thy seed as the dust

91

SΙ

ΙI

for unto thee will I give it.' length of it and in the breadth of it; Arise, walk through the land in the

על שהיו שמופי זמה בחר לו לוע בשכונתם. (במקכת הוריות י: ב"ר): ה". לאילנות (מפרי עקביא, י): בארץ מצרים. לורעיס (שס): באכה צער. עד לוער. ומדרש אגדס דורשו לגנאי, (10) כי כלה משקה. ארן נמלי מיס (אונקלום): לפני שחת הי את סדום ואת עמורה. סיס אומו מישור: כגן

(II) כבר. מישור כמרגומו: מקדם. נקע מחלל חזרס (למורח), והלך לו למערצו של חזרס, נמלח נוקע ממורח למערצ.

(בו) ויאהל. נמס אסליס לרועיו ולמקנסו עד סדוס: ומדרש אגדה (ב"ר) הפיע עלמו מקדמונו של עולם, אמר, אי אפשי לא באברה ולא באלהיו:

(משליי, ז): רעים. בגופס: וחשאים. בממונס (פנסדרין קע. ב"ר): לה' מאד. יודעיס רבונס וממכווניס למרוד (13) ואבשר סדום דעים. ואף על פי כן לא נמנע לוע מלשכון עמסס. ורבומינו (יומא למ:) למדו מכאן שַט רֶשֶׁעִיס יָרֶקֶב

בו (מדרש לגדק):

ס' אל אברס, באומה שעה כשר היה, וק"ל): (14) אחרי הפרד לוש. כל ומן שסרשע עמו, סיס סדפור פורש ממנו (מנמומא וילא י) (ולעיל שסיס לוע אללו וכמיפוירא

(15) אשר אם יוכל איש. כשם שלי מפשר לעפר להמנות, כך זרעך לה ימנה (הונקלום):

رَرْجُلُ שֶׁם מִוְבֶּחַ לַיִהְוָה: (פּ) בּאַבְוֹּג מַמִּבֹא אַּמָּב בּבוֹבֹבוֹע וּיֹאָעַל אַבֹּבְם וּיֹבָא וּיֹמָב

יבְנָא סַמֶּן מַבְבְּחָא בָּבָם ;;; ופֿבס אַלבם וֹאַטא ווטוב

built there an altar unto the LORD. Mamre, which are in Hebron, and came and dwelt by the terebinths of And Abram moved his tent, and

مُرْكِك مُنجُه لَنكُمُ لَمُ يُركِك بِرَاهِ: له الآلياك الآلاك الأطْف الأطْف الأطْف الأطْف المُعْمَال المُخْمَال المُعْمَال المُعْمِعِيمُ المُعْمِعِيمُ المُعْمِعِيمُ المُعْمَال المُعْمَال المُعْمِعِيمُ المُعْمِعِيمُ المُعْمِعِيمُ المُعْمِعِيمُ المُعْمِعِيمُ المُعْمِعِيمُ المُعْمِعِيمُ المُعْمِعِيمُ المُعْمِعُمُ المُعْمِعِيمُ المُعْمِعِيمُ المُعْمِعِيمُ المُعْمِعِيمُ المُعْمِعُ المُعْ حدرس زبند جدهر يجمبر چر هج الابتران المرفد

וטבלל מללא במלמו: בְּבַבְלַמְמֵּב מַלְכָּא בּמִּגַם ובוֹנע בּיוֹמֵי אַמְרָפָּל מַלְכָּא

of Elam, and Tidal king of Goiim, king of Ellasar, Chedorlaomer king Amraphel king of Shinar, Arioch And it came to pass in the days of

 ΛIX

\$\$L: מֹבֵע אַבְוִים ימִבְע בּבָה בִיאַ שׁנְאֲבׁו מֵלֶךְ אַרְמָה וְשֶׁמְאַבֶּרִ דַּשְּמֹוֹרֶה ב סְדְם וְאָתְ־בָּרְשָׁע מָלֶרְ עַּמֹרָה מְשָׁוּ מִלְחַמְּׁר אָת־בֶּרַעַ מֵלֶךְ צְּבַרוּ קָרָבָא עִם בָּרַע מַלְכָּא

בּאַבוְנִם וּמִלְכָּא בַבְּלָת נַנִא ₩Ç X □ ひれの בסבום ומם ברשע מלקא

the king of Bela—the same is Zoar. and Shemeber king of Zeboiim, and Gomorrah, Shinab king of Admah, of Sodom, and with Birsha king of that they made war with Bera king

השַּגִּים הָוּא יָם הַמֶּלַה: ٤ ﴿ حُمْ _ ﴿ خِمْ لِللَّهِ اللَّهِ اللَّهُ اللَّا لَا الللَّا اللَّهُ اللَّهُ الللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ الللَّهُ اللَّهُ اللَّا **ダム_**3000

下位八口公: חַלַלְיַא הוא אַתַר בל אַלָּגוֹ אַעַּׁכּוֹהָה לָתֵּיהָּר

of Siddim—the same is the Salt Sea. All these came as allies unto the vale

שְׁמֵּיִם עָשְׁרֵדוֹ שְׁנְּדו עְבְּדִי אָתַ־

שֹבְשׁאַ מַּסְבֵּי מֻּנִין פַּלְעוּ נִע

thirteenth year they rebelled. Chedorlaomer, and in the Twelve years they served

יּבְאַרְבַע עַשְׁבֶּה שָׁלֶּה שָׁלֶּה בְּוֹבֵי בַּיִּ خَلَلَكُمْمُلِد بِشَرِهِ مُشَلِّد مُثَلًا خَلَلَكُم مُلِد بَنْكِن مَصْد. مُثلًا

ומטו נט ולבנא בלמשטבט בא ילאובה הסבי הוו אושא

Emim in Shaveh-kiriathaim, and the Zuzim in Ham, and the Rephaim in Ashteroth-karnaim, were with him, and smote the Chedorlaomer and the kings that And in the fourteenth year came

בְּאֵימִים בְּשָׁוֹר קרְיָהְוֹהַי קרְנִים וֹאָתְ־תַאּזִים בְּתָהַ וֹאָתְ אִשְוָ וֹנְכֹּוּ אֵעַ בְבְּלָּאִיםְ בָּתְּחֶּטַּבְוּע s כֹבְבְרְלָמָמָר וְתַּמִּלְכִיםְ אֵּמָהַ כִּבְרָלְמָמָר יִמּלְכַּיָּא בַּמִּמִּיר

ווש עולא, צלסולא צמהוע ונת אומסנו בלמוע צבנסום: לבנום ונט שלופיא דבהמתא

תר מישר פארן דסמיף על

wilderness. unto El-paran, which is by the and the Horites in their mount Seir,

الإنظام المرات ⁹ וֹאֶנֻ בַּנִינִי בְּנַנִנִם מִּמֹּנִ מַּג

(81) CCL X. 30 970 (E"C CE A):

שנמקבלו שמה מכמה אומות ומקומות, והמליכו איש עליהם, ושמו תדעל. (ב"ר שם): (I) אמרפל. הוא נמרוד, שאמר לאברהם פול למוך כבשן האש (עירובין נג:): מלך גורם. מקוס יש ששמו גוים. על שם

מֹבְבַבְא:

- שמאבר. שם מבר לעיף ולקפון, ולתרוד בסקב"ס (שם): בלע. שם סעיר: (2) ברע. רע לשמיס ורע לגריות (תנתותה): ברשע. שנתעלה גרשע (שם): שנאב. מונה הביו שנאתים (שם):
- המלח. לאחר זמן נמשך סים לחורו ונעשה ים המלח (שם). ומדרש אגדה (ב"ר) אומר, שנחבקעו הלורים סביבוחיו ונמשרו (3) עמק השרים. כך שמו (מדרש הגדס), על שם שסיו פו שדום סרפס (הונקלום). ומדרש הגדס יש סרפס: הוא ים

ימורים למוכו:

(+) שחים עשרה שנה עבדו. ממשס מלכיס סללו את כדרלעומר: (ס)

- (פ) ובארבע עשרה שנה. למרדן (שנת יל. ב"ר): בא כדרלעומר. לפי שסול סיס בעל סמעשס, נכנס בעובי סקורס
- (ג"ר): וחמלכים וגוי. אלו שלשה מלכים: הזוזים. הם זמוזמים (דברים ב, כ):

GEL ELXWIR - ELWR YT - LEIWI - PIENES

خْلَامُمُ لَا نُكُلُد: בְּטַבְּבֶּלְ עַּמֶּר: בְיַבְּבְּלְבֵילִ נְּיִםְ אָטַרְדְּבְּבְּיִּלְיִי הַיִּשֶּׁר בְּעָּרָלְאָר נְאַר יָת אָמִוְרָאָר בְּיַבְּיִלְיִים בְּיִבְּיִים בְּיִבְּיִים בְּיִבְּיִים בְּיִבְּיִים בְּיִבְּיִים בְּיִבְּיִים בְּיִבְּיִים ב ַ הַוּא קַבְּשׁ וַיַּבֹּוּ אֱתִּ־בְּלִ־שְׂבֵּה הִיא, ְרִקִּם וּמְחוֹ יָת בְּלְ חֲקַלֹּ

אַסְם מִלְחַמָּר בְּעֵמֶל תַשִּׁבִּים: ומכש פֿלַת בוא אָתר נוֹתּבֹלי ש ומֶלֶב אַרְמָרָ וּמָלֶב צְבֹיִם ניצא מֶלְךְ סְדֹם ימֶלֶךְ עֲּמִרְׁת

אַרְבְּעָה מְלְבֶים אָת־הַחֲמִשְּׁה: مُثَرِّكُ بِمُثَمِّدٌ لَهَدُبُكُ مُثَرِّكُ هُذُكُكُ ¿ וְמִּבְׁמֹּלְ מֵלְבְּ צִּוְּםְ וֹאַמֹּבְׁמֹּלְ אַנו בְּדָרְלְמָּמֶר מָלֶבְ עִּילָם

رِيْعِكَا لِهُوْلِ إِلَوْتِهُمُ إِنْ لَا يَالِمُ الْمُعَالِّ لَا يَعْمَالُ لِي الْمُعَالِّ لِيَقْلِ יי חַמְּר וַיְּנֶסִי מֶלֶּךְ־סְּדָם וַעַּמֹרֶה מִסְּקוּ חִימָרָא וַעַּרִסִי ְמִלְּכָּא

וּגַלֶרוּ וֹאָטַבַלַּלְם וּיּגַלְרוּי

ֵנֹגְמֶּבוּ נֹגִּבְאִּנּ אָגְבְהֵגוּ! טִמְּפָּׁמִ וֹטִבוּ נֹאָטִוּ לְמִּישִּׁר פֹּלְוּנִי בִּינֹאִ

גּמִּבוּן לַבְבָא בַּמִישָּׁר חַלַּלִּיָּא: בְבְלֵת בִיא צוֹעַר וֹסַדַרוּ アギニバロ בּעְמוֹרֶה וּמִלְכָּא בְּאַרְטָה וּוָפַּל מַלְכָּא בַּסְרוֹם וּמַלְכָּא

日母母女: ダレロダン چۈخىل ځظ≒،د نقذيك مَذْخُه ĿŔĠĊĹ لَمُثَالُهُمُ ひかい ĿĔËĠ בעילם והדעל מלפא העממי

יִבְאָמְטְאַבוּ לְמִוּבְא הַבֹּלוּ: المَرْمُط يَاهِنِينَ فَكَالِنَ فَكَالِنِ بَمَامِدَ يَاظُرُنُهُ قَبْلًا قَبْلًا

וֹמְמוֹנִב וֹנִים כֹּל מִוכּלְעוָן אָטַ־בְּלִיךְיִם סְדָם וּשְׁבוּ יָה בָּלְ מִנְיָנָא דִּסְדוֹם

> Hazazon-tamar. Amorites, that dwelt in of the Amalekites, and also the Kadesh—and smote all the country En-mishpat—the same is And they turned back, and came to

the vale of Siddim; the battle in array against them in Bela—the same is Zoar; and they set king of Zeboiim, and the king of and the king of Admah, and the Sodom, and the king of Gomorrah, And there went out the king of

against the five. Arioch king of Ellasar; four kings Amraphel king of Shinar, and and Tidal king of Goiim, and against Chedorlaomer king of Elam,

the mountain. there, and they that remained fled to and Comorrah fled, and they fell slime pits; and the kings of Sodom Now the vale of Siddim was full of

victuals, and went their way. Sodom and Gomorrah, and all their And they took all the goods of

ΙI

01

 $(\zeta ((\zeta \zeta \zeta \zeta \zeta \zeta));$ בְּדְ (יסושע יאָ, יו) צעל שמו, וכולן ממורגמין מישר, וכל אחד שמו עליו: - על המדבר. אלל סמדבר, כמו וְעָלֶיו מַמַּס מְנַשָּׁס שמו, ושל ממרא אלוני שמו (יג, יח), ושל ירדן ככר שמו (יג, יא), ושל שמים אבל שמו, אבל השמים (במדבר לג, מט), וכן צַעַל (6) בהרדם. בהר שלהם: איל פארן. כתרגומו מישר. ואומר אני, שאין איל לשון מישור, אלא מישור של פארן איל

- על שם סעתיד (שם וב"ר): בחצצן חמר. סוא עין גדי (אונקלום), מקרא מלא (בדברי סימים־ב כ, ב) ביסושפע: ואינקלום מרגמו כפשומו, מקוס שסיו בני סמדינס ממקבליס שס לכל משפמ: שדה העמלקר. עדיין לא נולד עמלק, ונקרא (ד) עין משפט הוא קדש. על שם סעמיד, שעמידין משה ואסרן להשפט שם על עסקי אומו העין, והם מי מריצה (מנמומא).
- ממריסם: (9) ארבעה מלכים וגוי. ואף על פי כן נלחו המועמים, להודיעך שגבורים היו, ואף על פי כן לא נמנע אברהם מלרדוף
- המדברה, פתרונו כמו אל ההר או כמו לההר (להר), ומשמע לאותו הר הידוע ומפורש בפרשה: לסר, או כמו אל הר, ואינו מפרש לאיזה הר, אלא שכל אחד גַם באשר מלא הר מחלה. וכשסוא נותן ס"א בראשה לכמוב ההרהאו עומדם במקום למ"ד שבראשה, אבל (פ"א זו) אינה עומדם במקום למ"ד, ונקודה (פ"א לנקוד) פחח חחמיה, והרי הרה כמו לסר, כל מיצה שלריכה למ"ד במחלמה המיל לה ה"א במופה (יבמוח יג:). ויש חילוק בין הרה לההרה שה"א שבמוף החיצה מאר כשדים מכבשן האש, וכיון שילא זה מן החמר האמינו באברהם למפרע (ב"ר מב, ו): 👚 הרה גהו. להר נפו, הרה בהר הרה ב הסמים מוגבל (מגובל) בהם, ונעשה נס למלך סדום שיצא משם, לפי שהיו באומות מקצאן שלא היו מאמיניץ שניצול אברהם (10) בארח בארח חמר. בארוח הכיב היו שם, שנועלים משם אדמה למיט של בניץ (ב"ר). ומדרש אגדה (שם), שהיה

אָבוֹן אַבְרָבֶם נַיּגְלְכֵנּ וְהָנָא יִמֶּב אָהַנִּהי הַאָּבְרָם נַאָּזַלְנִּ וְהִנָּאִ וּנְקְּלְנְהְ אָּעַ לְנְתְּ נְאֵעַ בְּלְתָהׁ, בָּן בּיִּמְבִוּ יָת לְנָת וְיָת בַּנְיִנִיהְ בַּר

and his goods, and departed. brother's son, who dwelt in Sodom, And they took Lot, Abram's

Hebrew—now he dwelt by the

escaped, and told Abram the

And there came one that had

וַנְיִם בַּגַּגָ, בָרִית־אַבְרָב: בְּאָמִבְ. אַבוֹ, אָהָכִּלְ וֹאָבוֹ, הֹּדָּר בְּמִבְינִי וְבִוּאַ מִּכְּוֹ בַּאֶבְיָּוּ מַמְבַּ أَنْحَكِم لَاظَيْرُم أَنَّلًا كُفَّكُمُ لَيُعْلِمُ فَمِينَاكُم أَلِينَا، كَفَخُلُه

אָלָמ לַיְמָיה דְּאַבְרָם: באַמְכּוּל וַאַחוּהִי דִּעָּנֵר וֹאָנוּן **※ひにしなけ** מֹבֹרֹאִׁנו וֹנוּאַ מִּבוּ בַּמִּימָבִי

And when Abram heard that his with Abram. Aner; and these were confederate brother of Eshcol, and brother of terebinths of Mamre the Amorite,

שְׁמִנְת עִשְׁר וּשְׁלָשׁ מֵאָוֹת וַיִּרְדָּף ÷ וֹלְבֶב אָנו_שׁנֹילָיוּ יִּלְיִדֵּיִּ בּיעָוִּ וּוֹמְׁלֵּה אַבְּבְׁם כַּׁ, וַמְּבֵּׁע אַטוֹ, וּמְתָה אַבְּבָם אָב, אַמְטַב,

ביתיה הלת מאַר אַרוּהי וְיָבְיּה יָת עוּבִימוֹהי

and pursued as far as Dan. house, three hundred and eighteen, forth his trained men, born in his brother was taken captive, he led

וֹהְבֹבוֹנו ווּכֹם וֹוֹנְבַבַּם הַּבַ ווּטֹבֶל הַּבְּינִים ו בַּיָּבֹע עוּאַ

חובה דְּמִצְפּוּנָא לְדַמְּשֶׁל: וֹמּלְצְוָנִי, וּמִּטְנוּוּ וּבְוַבַּפּוּוּ מַצ וֹאִטַבּׁלִיג הֹלַיִעוּן לַילָּוֹא עוּא

hand of Damascus. unto Hobah, which is on the left and smote them, and pursued them them by night, he and his servants, And he divided himself against

S١

אָר־הַנְּשִׁים וְאָר־הַעְּם: לום אָבוּנו ינבלמוּן בימור וגם לומ אָבוּנוי וְפִנְינִי אָבוּיב וֹאָב וְּהֶׁב אַט בֹּלְעַבְוֹבְאָת וֹנִם אָטַ

נְתְּלָא נְנָת מַּמָא: וֹאַטִּיִר וֹנִי כֹּלְ לַנְּוֹלָא וֹאַבּ וֹנִי

also, and the people. Lot, and his goods, and the women and also brought back his brother And he brought back all the goods,

(12) והוא יושב בסדום. מיגרס לו ולח, ישיבחו בקדוס (נ"ר):

מ), זה עוג שפלט מדור המצול (נדה סא. יוצ"ע), וזהו מיחר הרפאים, שנאמר (ו, ד) הַנְּפִילִּים הַיִּי בַּשָּׁרֶך וגוי, ומחכוין שִיַהֶרֶג ווסו נשלר, שלא סרגוסו אמרפל וחביריו כשסכו סרפאים בעשמרות קרנים. מנתומא (חקת כס). ומדרש בראשית רבס (מב, (13) ויבא הפליש. לפי פטומו זה עוג שפלט מן המלחמה, והוא שנתו כָּי רַק עוֹג נִשְׁמַר מִיֶּמֶר הֶרְפְּאָים (דברים ג, יא),

(14) וירק. כמכגומווזכיו, וכן וַבְּרִיקוֹמִי שַׁבְּיֵינֶם מְּרֶבּ (ויקרא כו, לג), אזדיין במרבי עליכס, וכן מְּרִיק מַרְבִּי (שמות מו, מ), דבר אחר שהשיאו לו עלה על המילה (ב"ר) כמו שמפורש במקום אחר): לברס וישל לת שרה (ב"ר): העברי. שבל מעבר הנהר. (ב"ר שם): בעלי בריח אברם. שכרמו עמו ברית (ב"ר) (ס"ל,

אליעור לבדו סיה, וסוא מנין גימטריא של שמו: – עד דן. שס משש כחו, שראה שעמידין בניו לסעמיד שס עגל (סנסדרין שַבַּיִמ (מסליס ל, א), ובלע"ו קורין לו אינלניי"ר וברש"י כ"י אישמרייני"ר: שמונה עשר וגוי. רבומינו אמרו (נדריס לב.) - סממלמ כניקמ סאדס או כלי לאומנימ שסיא עמיד לעמוד בה, וכן מַנוֹךְ לַנַעַר (משלי כב, ו), מַנְפַּמ סַמֶּוְבַּתַ (במדבר ז, יא), מַנְפַּמ וכן וְבְּבֵק הֵנִיִמ וּמְגֹר (מהלים לה, ג) (פמ"ו): דניביו. מוכו כמיב (מ"א קרי), וה אליעור (פמ"ו) שמוכו למלום, והוא לשון

על שם עבודת אלילים שעתידה להיות שם (תנתומא): סראשון נעשס לו נם, חליו סשני נשמר ובא לו לחלום לילס של מלרים: עד חובה. אין מקום ששמו חובה, ודן קורא חובה, בשבורמים זה לכאן וזה לכאן: דילה. כלומר אחר שחשכה לא נמנע מלרדפס. ומדרש אגדה (ב"ר), שנחלק הלילה, ובחלות (15) ויחלק עליחם. לפיפטומו מרם המקרא, וימלק הוא ועבדיו עליהם לילה, כדרך הרודפים שממפלגים אחר הנרדפים

تۋكك: אַתְּוֹ אָלְ־עֵנְהָלִ שְׁנְּחַ הָוּאִ עַנְקַל עַלְכָּיָּאִ דְּעָּמִיהִ לְמֵישִׁר מְפָּנָּאִ בְּבְּבְלְמָמֶב וֹאָטַבְעַמֶּלְכִים אַמָּב מִלְמִמִּנוּ יִנִי בְּבָבְלְמָמֵב וֹנִינ עז אַנַורַ, שובו מָהַכּוֹת אָת לְקַבְּמוּהַיה ניילא מגויסים לקראתו ונפק

וּמֹלְכֹּוּ בְּּנָבׁלְ מָנֹבְוֹבׁ הַבְּבֶם עוָבֹּגא וּמֹלְכֹּוּ בּּבָל מַלְכֹּא בּוּרוּשִׁלִם

⁶¹ נְיְבְּרְבֶּיה נִיּאַמְר בְּרָוּךְ אַבְּרָם וּבְּרְבֵיה נַאֲמָר בְּרִיךְ אַבְּרָם څځ'با:

جُאْر مُجْبِبًا طِيْبَ שُفِرْتِ لِهُدُلًا:

444: בּבוֹנוֹשׁ בּּנִמֵּוֹ בַנִימַוֹ בַּנְ מַהַּמְּנִ בּנִינוֹנוֹנִיב בָנִינִינוֹ מָוֹ מַּסְרָאִ بكديك بخر مُخْبِيا لَجُمُد مُنَا بكنيك بجر مَخْعُب عَمُون فَنَعُك

عَلَــ إِنْ فَهُ لَكُلُكُم كَالــ كُلُّهُ: يَح ذِر رَفَهُمُ لِمُنْتُمُ وَحَ ذِكِ: ממישי ניאָמֶר מֶלֶּךְ־סְּדָם אֶלְ־אַבְּרָה נַאֲמַר מַלְכָּא דִּסְדוֹם לְאַבְרָם

לנה שְׁמָיִם נְאֶבֶּץ: עוֹבְקִינִי יֹבִי אָּבְ-יִּעוֹּעְ אָּבֹ מֹלְיְּוּוֹ אָבִינִיתׁ יִבִּי בֹּבֹּבְוּ עֵּבִּם יֹנִ אָבְ

ጿ⊏ំដំ□: غَدُر للشَّهِٰلِينِ 丘を沿口 בּ וֹאִם אַפֿע מִכָּלְ אַמָּג בְּלְצׁ וֹלְאִ וֹאִם אָפַּע מִכָּלְ צִּלְנִּ וֹלְאִ القلا

> הוא בית היסא דְּעַלְכָּא: なから FOTIO

מְׁמְּמִיִּהְ בַּוֹבִם אָכִ הַּלְּאָבי: אַנ לַטָּם נְיֵיוֹן וְהָנּא כֹהֵן לְאֵל אַפִּיק לְחֵים נַחַמַּר וְהִנּאּ בווים נַהַמַר וְהִנּאּ בַהַן לְאֵל אַפִּיק לְחֵים נַחַמַר וְהִנּאּ

לאַכ מֹלַאָּנו בַּלוֹנוֹנוּ מְתוֹּאַ

מכולא:

הלאָר דְּקְנְיָנְיִנְיִ שְׁמִּיָּא וֹאַרְעָּא:

שׁנמֹר אַנְאַ עַּמַרִית יָת אַבְּרֶם: שְּׁבְיַבְ זָּמַבְ אִם מִשוּמָא וֹמַד עַּבְקַת מִסְנָא

> of Shaveh—the same is the King's kings that were with him, at the vale slaughter of Chedorlaomer and the meet him, after his return from the And the king of Sodom went out to

he was priest of God the Most High. brought forth bread and wine; and And Melchizedek king of Salem

High, Maker of heaven and earth; Blessed be Abram of God Most And he blessed him, and said:

tenth of all. into thy hand.' And he gave him a who hath delivered thine enemies and blessed be God the Most High,

take the goods to thyself.' Abram: 'Give me the persons, and And the king of Sodom said unto

Maker of heaven and earth, unto the LORD, God Most High, Sodom: 'I have lifted up my hand And Abram said to the king of

Abram rich; lest thou shouldest say: I have made shoe-latchet nor aught that is thine, that I will not take a thread nor a

٤7

07

61

81

۷ı

בים רים אחד, שסוא שלשים קנים (פייע שקלים או ראיה), שסים מיוחד למלך לנחק שם. ומדרש אגדם (ב"ר), עמק שסושוו (TI) עמק שוה. כך שמו, ומלגומו למישר מפילו, פנוי מאילנומומכל מכשול: - עמק המלך. בית רישא דמלכא (אונקלוש),

(18) ומלכי צדק. מדרש אגדס סוא שם בן נח (נדרים לב: ב"ר): לחם ויין. כך עושים ליגיעי מלחמה, וסראס לו שאין שם כל האומות, והמליכו את אברהם עליהם לנשיא אלהים ולקלין:

בלבו עליו על שהרג אם בניו. ומדרש אגדה, רמו לו על המנחום ועל הנקבים שיקריבו שם בניו (ב"ר מד, ו):

(19) קנה שמים וארץ. כמו שֹבֶה שְׁמַיִּס נְמָבֶן (מהלים קמו, ו), על ידי עשיימן קנמן להיום שלו:

cal: (12) אשר מגן. משר ספגיר, וכן מַעַנֶּנְף יִשְׁרָמֵל (סושע ימ, ח): ויהן לו. מברס (יוצ"ע), מעשר מכל משר לו, לפי שסיס

(וב) הן לי הנפש. (הגופיס) מן השני שלי שהללת, החור לי הגופים לנדם:

(22) - הרכותי ידי. לשון שבועס (פ"כ), מכיס חֿני חֿמ ידי לחֿל עליון, וכן פִּי נִשְׁבַּעְמִי (ברחֹשִימ כב, מו), נשבע חֿני, וכן נַמַמִּי

(ES) אם מחוש ועד שרוך נעל. מעכל לעלמי מן השני: ואם אקח מכל אשר לך. ומס מממר למת לי שכר מנית בְּמָף בַּשְּׁרֶה קַח מְמֶנִי (שם כג, יג), נוחן הני לך כמף השדה וקחהו ממני:

גנויך, לה הקה: ולא האמר וגרי. שהקנ"ה הבעיתני לעשרני, שוהתר וַהַבְּבֶבְּ וגו' (יב, ב):

파스 (a) מְּנֵרְ אָמֶּבֶּּלְ וּמִמְרָא בוֹם וֹלֵוֹוּ אָמֶבּוּלְ וּמִמְרֵא אִנּוּוּ וֹלַבּּלְוּוֹ ל וַ עָבְעַ עִוֹאָלְמְּיִם אַמֶּר עַבְּבְרִי אָעִיִּי װּבְרִיִּא בּאָזַבִי הֹפִּי הֹנִיר בּלְמֹּנְ, בַע אֵׁמֶּׁנַ אֶבְלָנְ עַנִּמֹנְעם בּנַ מִנַאָכֹלְנִ מִנְיִמֹנָא וֹעִילָע

מִצֹּוֹ לֵבְ מִּכְּבְנִבְ עִבְּבָּע מִאָּב: כאאָר אַלַ-טִּינָא אַבְּבָם אָנִכֹין דַבריְהוֹה אֶל־אַבְרָם בְּמַחָוָה אַתַרו הַדְּבְרֵים הְאֵלֶה הָיֶה בְּתַר פְּתַּנִיִּא הָאָלֵין הַנָּה

بالإلان المرابعة יבָן־מֵשֶׁל בֵּיהִי הָיּא דַּמָשֶׂל יַ שׁמַּוֹ לְ, וֹאִנְכֹּוּ עִוְכֵוֹבּ הַּבוּנִבׁוּ שִׁמֵּוֹ לִ, וֹאָנֹא אָזִילְ בַּלְאִ וֹלָב ניאטר אַבְרָם אֲדֹנֶי יֶהוֹהֹ מַה־

זֹבה וְבַנָּב בּוֹבַ בַּנְבַי וְבַהָ אָטַנ: וֹלָב וִבַּא בַּב בּנִטִּ יָבִינִי יָטִי: ּ וּלְאָמֶר אַבְּרֶּם עֵוֹן לָוּ לָאֻ וָּנִוֹטַּר וּאָמָר אַבְרָם הָא לִוּ לָא וְהַבְּיִּ

מממוד הוא ווקשף: לِي يَبْدُمُكُ إِنَّا فِيهُمْ يَقْمُ مِنْ يُبْدُنِكُ قِيلًا هُرُقِياً فِي וְהְבֶּר דְבַר יְהְוָה אֵלְיוֹ לֵאמֹר וְהָא פְּתְּנָמָא דַּיִי עָמֵיה לְמֵימַר

النظظاليل:

₹₩: مّنمُن، فكرباء كُك هَدُنك مَدْر לְמֵּימֵר לְאִ שַּׁדְחַלְ אַּבְּרֶם פּטׁנֹמֹא בּווֹ מֹם אַבְּבַבם כּנִבוּאַני

רוא דַמִשְׂקְאָר אֱלִיעֶוֶר: וכֿר פּרְנָסָא הָדֵין דְּבְבָּיהִי נאמר אַבְרָם !! אָלְנִים מֹאַ

ביוביג ביג היבינה: * ביוביגר ביג היבינה:

their portion. Eshcol, and Mamre, let them take men which went with me, Aner, have eaten, and the portion of the save only that which the young men

great.' shield, thy reward shall be exceeding saying: 'Fear not, Abram, I am thy LORD came unto Abram in a vision, After these things the word of the

ΛХ

Damascus?' possessor of my house is Eliezer of hence childless, and he that shall be what wilt Thou give me, seeing I go And Abram said: 'O Lord GoD,

one born in my house is to be mine Thou hast given no seed, and, lo, And Abram said: 'Behold, to me

bowels shall be thine heir.' shall come forth out of thine own shall not be thine heir; but he that came unto him, saying: 'This man And, behold, the word of the LORD

(שם פפוק כה), לא נאמר והלאה, לפי שכבר נמן החוק בימי אברהם (ב"ר): בּמלְמַמְסִיּלְמַלְּסִיּלְמַלְ סִיּיִשָּׁבּ תַּךְ סַבּּלִיִס יַמְּבָּוֹ יַמַלְטַוּ (שמוחל־ה ל, כד), ולכך נאמר וַיִּסִי מַסִיּים סַסוּא נְמָעָלָם וַיִּשִׁימֶסָ לָמֹק וּמִשְׁפָּע הוא וַעַּבְּדְיו וַיַּבַּס, וענר וחביריו ישבו על הכלים לשמור, אפלו הכי הם יקחו חלקס, וממנו למד דוד, שאמר בְּמַלֶּק הַיֹּבַד (24) הגערים. עבדי אשר הלכו אחי, ועוד ענר אשכול וממרא וגוי, ואף על פי שעבדי נכנסו למלחמה, שנאמר (עו)

(2) הורך ערירי. מנחס כן מרוק פירשו לשון יורש, וחבר לו ער וְעֹנֶה (מלחכי ב, יב), ערירי בלח יורש, כחשר חחמר ובְּבֶל $\forall \Gamma$. $\forall \Gamma$ and Γ are Γ are Γ are Γ and Γ are Γ are Γ and Γ are Γ are Γ and Γ are Γ are Γ are Γ and Γ are Γ are Γ are Γ are Γ are Γ and Γ are Γ are Γ are Γ and Γ are Γ are Γ and Γ are Γ and Γ are Γ and Γ are Γ נס זה שהרג אם המלכים, והיה דואג ואומר שמא קבלחי שכר על כל לדקוחי, לכך אמר לו המקום אל חירא אברי בגדן (ז) אחר הדברים האלה. כל מקוס שנאמר אחר, פמוך. אחר הדברים האלה, כל מקוס שנאמר אחר, פמוך. אחר הדברים האלה. כל מקוס שנאמר אחר, פמוך.

(3) הן לי לא נחח זרע. ומס מועלמ בכל משר ממן לי: אגדס (ב"ר) שרדף המלכים עד דמשק, ובגמרה שלנו (יומה כה:) דרשו נוטריקון, דולה ומשקה מחורם רבו להחרים: (פראשים מא, מ), אפוערופא שלי, ואילו היה לי בן היה בני ממונה על שלי: דמשק. לפי המרגוס מדמשק היה, ולפי מדרש (ירמיה גל, נס), וכן פִי סַׁרְוָה עֵּרֶה (צפניה בֹּ, יד): - ובן בושק ביחי. כתרגומו, שכל ביתי ניוון על פיו, כמו וַעַל פִיף וַשַׁן מב (שיר השירים ה, ב), וערירי לשון מורצן, וכן ערו ערו (מהלים קלו, ז), וכן ערום ימוד (מבקוק ג, יג), וכן ערשה מקע . מבּוּקֿמִי מְשְׁבֵבׁ (מֹיוּב לֹה, יב), מעקר שרשיה, כך לשון ערירי ממר בניס ובלע"ו דעוענפּחמ"ם. ולי גרחֹס ער ועונה, מגורמ וְלָבִּי

: خالتا ا יְהְיֶה יְהְיִהוֹ וַאָּמָר בֵיה בְּדִין יְהוֹן אַנְיַם וַיְּאָמֶר לֹוֹ כָּה עַכָּוֹכְבִים אָם_טוּכַל לְסִׁפָּׁר כּוִכְּבֹוֹא אָם שַׁכּוָלְ לְמִמְׁנִי נספן אַסְטַבוּ בְּמָן בְמָּמוֹאַ נְטָנִי ַ עַבְּטַרְנָאַ 口受点には口 ניאָמֶר וֹאַפּֿיק יָמִיה לְבָּרָא וֹאָמָר ניוצָא אֹלוֹ הַחַוּצָה

ے، لا کہاڑے نے: و اِنْجُمَا حَدِيثِت يَتَاهُدُنَ كُا اِنَامَا جَمَامُكِم قَارَ اِنَهُدِهِ

לְנְּ אֶתְרַבְאֶבֶלְ תַּנְאָת לְרַאְמֵב: אַרִּנְאַ חָרָא לְמֵירָתַה: הוצאתיף מצור בשְּוּים לְמָת מאור דְּכִסְדָּאֵי לְמִתַּן לֶדְּ יָת שמי ניאטר אַלְיִוּ אַנִּי וְהַנְּה אַטָּר נְאַטִר לִיה אָנָא יִי דְּאַפִּיקּקְּדְּ

ג ניאַעָר אַרֹנֵי וֶהוֹה בּמָּה אַרַע בָּי וַאֲעַר יִי אֱלֹהִים בְּמָא אָדַע אֵרַישְׁנָה:

לאָה וֹנִיב וֹנִינִוֹב: להְבְּהֵשׁׁ וֹהֹוּ לַהְבְּבָהֵשׁׁ וֹאִנֹכְ שַׁלְטַאּ וֹהוּגוּ שַׁלְטַאּ וֹבַבְינוּ ָּ וַיֵּאַמֶּר אֵלְיוּ קְחָה ְלִיׁ עָגְלְה וַאֲמָר לִיה קְּרִיב קֵּדָמִי עִּגְלִין

שׁלְטֹא וֹמֻפֹּנֹגוֹא וּבֿר גִוֹנִר:

בְּבַּבְי לַקְרָאַת רַעָּהוּ וְאָת־הַצָּפָּר לְאַ פִּיִלִּג לְהָבֵבִיל חַבְרֵיה וִיָּה עֹוֹפְּאַ יי אָטָם בַּטְּנֵדְ נַיּמֵן אִישׁ־בָּהָרִוּ וּפַּלֵיגִיְּהָהוּוּ בִּשְׁנִי וּיַבַ פּּלְנִיָּא וּוֹפֿע לַוְ אָּעַ־בָּּלְ אָבֶּע וּוֹבַעַּר וֹפֿבוּר פֿבַמוּנִי זָע בָּלְ אִבֶּוֹ

7x @2'k:

him: 'So shall thy seed be.' to count them; and He said unto and count the stars, if thou be able and said: 'Look now toward heaven, And He brought him forth abroad,

righteousness. He counted it to him for And he believed in the LORD; and

land to inherit it.' of the Chaldees, to give thee this LORD that brought thee out of Ur And He said unto him: 'I am the

'sti tirədni whereby shall I know that I shall And he said: 'O Lord Gon,

turtle-dove, and a young pigeon.' ram of three years old, and a she-goat of three years old, and a heifer of three years old, and a And He said unto him: 'Take Me a

the birds divided he not. each half over against the other; but divided them in the midst, and laid And he took him all these, and

ΟI

- למעה (מנחומה חיי שרה ו ב"ר): קורא לכם שם אחר וישחנה המול. דבר אחר, הוציאו מחללו של עולם והגביהו למעלה מן הכוכבים, ווהו לשון הבעה מלמעלה שלך שראים במולום שאינך עמיד להעמיד בן, אברס אין לו בן, אבל אברהם יש לו בן, וכן שרי לא מלד, אבל שרה מלד (ב"ר), אני (5) דיוצא אחד החוצה. לפי פשומו סולילו מאהלו למוץ לראות הכוכבים. ולפי מדרשו (שבם קנו.), אמר לו לא מאלטגנינות
- סקב"ס משבס לאברס לוכות ולצדקס, על סאמונס שסאמין בו. דבר אחר במס אדע, לא שאל לו אות, אלא אמר לפניו, סודיעני (a) והאמן בה׳. לא שאל לו אות על ואת, אבל על ירושת הארץ שאל לו אות, ואתר לו בתה אדע: ויחשבה לו צדקה.
- יד): ועו משלשת. רמולשניר הנעשה בפנים, ושעירי מוספין של מועד ושעיר המחח יחיד (ב"ר): ואיל משולש. חשם (פ) עגלה משלשה. שלשה עגלים רמו לשלשה פרים, פר יום הכפורים ופר העלם דבר של לבור ועגלה ערופה (ב"ר מד, באיום וכום ימקיימו בס, אמר לו סקב"ס בוכום סקרבנום (מענים כו:):
- וְסַבְּפָיר וְסַשְׁעִיר, מֶנֶך עֵן (שס כא). וישראנ נמשלו לבני יונה, שנאמר יוֹנָמִי בְּמַּגְעִי שָׁמֶלַע (שיר השיריס בּ, יד), לפיכך בתר שנאמר שְבְּבּוּנִי פְּרִים רַבִּיִם וּגוי (מהלים כב, יג), ואומר הָאַיִל בַּשְׁר רָאִיהַ בַּעַלְרָנִים, עַלְבִי מָדִי וּפְרָם (דניאל ה, וארי האומר הַאַיִל בַּעָיהַ בַּעַלְרָנִים, עַלְבִי מֶלְרִי הְּבָּרָם (דניאל ה, וארי האומר הַאַיִּל הַאָּיים בּעַלְיבָיים בּעַלְיבִי היארי האומר הַאַיִּל היארי האומר האומר היארי האומר האומר היארי האומר האומר האומר האומר האומר היארי האומר שלומו של שכינס שסוא אש: ואח הצפור לא בחר. לפי שסאומות עובדי כוכבים ומולות נמשלו לפרים ואילים ושעירים, בְּמַבֶּיהַ, כמה שנחמר להלן קשוֹבְרִים בֵּין בִּמְבֵי הְשָׁבֶל (ירמיה לד, יש), אף כאן חנור ששן ולפיד אש אשר שבר בין הגורים, הוא לסוריש לבניו את סארן, כדכתיב (ית) בַּיוֹס סַסוּאׁ בְּרַת ס' אָם שַׁבְּרָס בְּרִית לַמֹּלֹר וגו', ודרך כורתי ברית לחלק בסמס ולעבור בין (10) ויבחר אחם. מלק כל אחד לשני מלקים. ואין המקרא יולא מידי פשומו, לפי שהיה כורם בריח עמו לשמור הבמחחו ודליולשם מלוי, וכבשם של ממלם ימיד (ב"ר): והור וגוול. מור ובן יונס (ב"ר):

חַשְּבֶּר גְּדְלֶר נִפֶּלֶת עְּלֶיני: נְפְּלְנִי עַּלְ־אַבְּרְנִים וְהַנֵּהָ אֵימָה נִפּלְהִ עַל אַבְּרָם וְהָא אֵימָה يزير مَשْمُשُ جِحْنَهُ إِمَادِيمِانَ يَمِنِهُ خُمْنِوَ إَضَابِهِ أَمْنِوَهُ

וֹאְמֶב לְאַבֹּנְם וֹנְהַ שֹֹנְה כֹּנַ וֹאֵמַב לְאַבֹּנִם מֹבַה שֹֹנַה אַנַנ

נֹמֹבֹרוּם וֹמִנִּי אָטַׂם אַבְבַּמ מֹאָנִי בּילִבוּוּ וִיפִּלְחוּוּ בְּחוֹו וִישִּׁנִיוּ גַרויַהְיָה זַרְעַּדְּ בְּאָבַעְ לַאֵּ לְהָם בּיִּירִין יְהוֹן בְּנָּה בּאָרַע לָא

الألمابك: אַלְבֹּנְ וֹאַנִוֹנְתְיֵבֶן וֹאֵאַנְ בּנְבְיָהְ נְאֵנוֹ אַנְאַ נְבְּעָבְ בֵּנוֹ נְפְּטִנוֹ וֹעָם אָטַרַיַנְיָּר אָאָר יַעָּבָרוּ בָּוֹן

בְּשְּׁלְנִם שַׁפַּבר בְּשִּׁנְבָּר מִוּבָּר: المُقَالِمُ الْمُ עֿבֿנא

שְׁבֶּיִם אַּנְן הַאָּמִרָּ, עַּרַ הַנְּה: י וֹבׁוֹר וְבִימֹּי יָמִּוּבוּ בֻוֹנִּר בַּיִּ לְאָרַ

לְנוּר בְּמְבֶן בְּמְנוּ (ברמִשׁיִם מוּ, ד):

מלך המשיח (פק"ו):

לבל סוי נפלה עללוהי:

נְיָהְיוֹן אַבְעַ מְאָר שְׁנָין:

בְּלַנְיָנְאָ סַנְּנִ: ואַב זָת עַמָּא דְּוִפְּלְחוּן בָּחוֹן

אָבְאַׁדְטָּגוֹב וֹאַטֹּ טִטְבֹּדִּיָּה בְּנִע אָבֹטִטֹבּ

しけいは必じ

בּמִּלִם שַּׁעַלְבַר בַּסִּיבוּ מִבָּא:

באמוראה ער קען: הַלְכֹא אָבׁוּ לָא הָּלִים חוֹבָא

> upon the carcasses, and Abram And the birds of prey came down

even a great darkness, fell upon him. fell upon Abram; and, lo, a dread, sun was going down, a deep sleep

of a surety that thy seed shall be a And He said unto Abram: 'Know

afflict them four hundred years; and shall serve them; and they shall stranger in a land that is not theirs,

iniquity of the Amorite is not yet

And in the fourth generation they

shall come back hither; for the

peace; thou shalt be buried in a

But thou shalt go to thy fathers in

afterward shall they come out with shall serve, will I judge; and

and also that nation, whom they

good old age.

great substance.

٤ı

And it came to pass, that, when the

drove them away. 11

אַנְים אַבְּרֶם: יַּהְרוֹן אַבְּרֶם: יי וובע בילוט על הפּגרים נישָׁב ווָחָה עוֹבָה על פּלְנִיָּא וֹאַפַּרַם

GEL CLAWIR - ELWR 7 7 7 - OFF 'C - VX sissis

משובה (מנמומה): - הקבר בשיבה טובה. בשרו שימה ישמעהל משובה בימיו (ב"ר ל), ולה ילה עשו למרבות רעה בימיו, (ai) ואחה חבא. ולא מראס כל אלס: אל אבוחיך. אפיו עופד עפודס זרס וסוא מָפַשׁרוֹ שִיבּא אליו, למדך שעשס מרח

(14) וגם אח הגוי. וגס, לרכות הרבע מלכיות (ב"ר), שהף הס בְּלִיס על ששעבדו הת ישרהל: דן אנבי. בעשר מכות

בטרן מלרים, מלח לה להם, משנולד ילחק (כה, לו) ביגר פֿבְרֶסֶם וגרי, ביגר ילְמַק בְּגָרֶכָ, וְיַשַּׁקְב בֶּר בְּמֶּבֶן מַם (מהלים קה, כג), ואחס לכיך לסוליא מסן כל סשנים שחי קסח אחר לידח עמרס, ושחי עמרס אחר לידח משס: 🗆 בארץ אא להם. ולא נאמר ומשוב שנומיו של קסמ ושל עמרס, ושמונים של משק שקיק כשיללו ישראל ממלריס, אין אמק מולא אלא שלש מאות וממשים, רד"ו, הרי ארבע מאום שנה (קד"ע ג פדר"א מח). ואם חאמר במלרים היו ארבע מאוח, הרי קהח מיורדי מלרים היה, לא יעקב, ויעקב כשירד למלרים אמר (מו, מ) ימי שני מגורי שלשים ומאם שנה, הרי ק"ץ, ובמלרים היו מאחים ועשר כמנין (13) כי גר יהיה זרעך. משנולד ילמק עד שילאו ישראל ממלריס ארבע מאום שנה, כילד, ילמק צן ששים שנה כשנולד

וספרמס, כמו יַשַּׁב רוּמוֹ (מסליס קמו, ימ), רמו שיבּחֹ דוד בן ישי לכלומס (פדר"ח כח), וחֿין מגימים חומו מן סשמיס, עד שיבוחֿ מפי רבינו יסודה ב"ר שמואל. וכן הגירםא ברש"י כ"י ובכ"י אחרת כתיב כך פי' רבינו מאיר ב"ר שמואל): רושב. לשון נשיבה לפגריס, שבמריס מרגומו פלגיא, ופגריס מרגומו פגליא לשון פגול, כמו פְּגִּוּל הִיאָ (ויקרא ימ, ו), לשון פגר (כך שמעמי ויהב פלגיא, נחחלף להם חיבת פגליא לפלגיא, וחרגמו הפגרים פלגיא, וכל המחרגם כן טועה, לפי שאין להקיש בחרים (שמואל-א מו, יע): על הפגרים. על הבמרים. (מ"א הפגרים מחרגמינן פגליא, אלא מחוך שהורגלו לחרגם איש בחרו (II) העים. סוח עוף, ועל שם שהוח עמ ושוחף חל הנגלוח למיש שלי חובל (לשה"ר חיוב מ, כו), כמו וַפַּעַמ הֶל הַשְּׁלֶל

שבסמום, רמו על סמומום שיסיו בְּלִין וסולכין, ומֿם סלפור למֿ במר, רמו שיסיו ישרמל קיימין לעולס (פם"ו):

ולפיכך מת ס' שנים קודם ומנו (ב"ר סג, יב), ובו ביום מרד עשו (ב"ב מו:):

(12) וחנה אימה וגוי. רמוללרומומשך של גליומ (ב"ר):

(ב"ר): ברכוש גדול. בממון גדול כמו שנאמר וַיִנְנְלוּ אָם מִנְּבָיִם (שמות יב, לו):

GEL CLYWIR - ELWR 7 7 7 - WWY - IVX Sissis

۲۲	וְעְׂה שִׁפְּחָה אַבְרְה לִאִּ יָלְדָה לִוּ יְמְה שִׁפְּחָה אַבְרָה לִאִּ יְלְדָה לִוּ	וְמְּׁמָּה עִּנְּר: בְּיִה וְלְה אַמָּמָא מִצְּרִימָא וְמְּרֵי אִמַּת אַבְּרָם לָא יְלִינִיתָא	Now Sarai Abram's wife bore him no children; and she had a handmaid, an Egyprian, whose name was Hagar.	IΛX
17	וֹאָם־הֵאָמֹרִי וֹאָם־הַיְבִּנְטֵּי: (ס) הַגְּּרְנְּשָׁי וְאָמ־הַיְבִּנְטֵי:	ּנְרְנְּיִּשְׁאָּגְ וְנְׁעַ נְּדְנִּסְאָּגְ: וְנְתַ אֶמוְרָאָג וְנָת בְּנְתָּנָאָג וְנָת	and the Amorite, and the Canaanite, and the Girgashite, and the Jebusite.'	17
70	בְּרָבְּאָים: בְּאָרְרַהָּהָאָים:	נְבְּרִיְא: יְיִם חָהָאֵי וְיָה פְּרִוְאָי וְיָה	and the Hittite, and the Perizzite, and the Rephaim,	07
61	אַח־הַקּיִיִּי וְאָח־הַקְּנִיִּיִּ וְאֵח הַקּּרְמֹנְי:	לְבְׁמְנְלְּאֵי וְנְיִם לֵּנְנִּאָּר וְנְיִם מְלְמָאֵי וְנִים לְּנִּנִּאָר וְנִים	the Kenite, and the Kenizzite, and the Kadmonite,	61
81	בּיִוֹם הַהֹוּא בְּרֵת יִהֹנָה אָת־ אַבְרֶם בְּרֵית לֵאמִר לְזָרְעֵּדִּ נְתַּמִּי אָת־הָאֶרֵץ הַזּּאת מִנְּתַר מִצְרַיִם עַד־הַנְּתֵר הַנְּדָל נְהַר־ פְּרֵת:	מָּבְ זָּנִיבְא נַבְּא זָנִיבְא פָּבְרֵם אַבְעָא טְּבָא מִזָּבְרָא בְּמָאָנִים פָּנִם לְמִּנִמְב לְלִזָּךְ וָתַּלְנִם זָּנ בְּנִוּמָא תַּבִּיא זְּזָב זִיְ מִּם אָּבְרָם	In that day the LORD made a covenant with Abram, saying: 'Unto thy seed have I given this land, from the river of Egypt unto the great river, the river Euphrates;	81
LΙ	ניקי תَשָּׂמָשׁ בְּאָה נִצְּלְטָּה הָיָה וְהַנָּה תַנְּיר עִּשְׁן וְלַפָּיר אַשׁ אַשֶּׁר עְבָּר בֵּין תַנְּיָרִים תָאֵלֶה:	מְּבֵא כֵּגו פַּלְמִּא טִאִּבְּנו: וְטֵא טִנּוּר דְּסְנִוּ וּבָעוֹר דְאִישָׁא וְחַנִּע שִׁמְשְׁאַ מַלְט וְקַבְּלָא חֲנִי	And it came to pass, that, when the sun went down, and there was thick darkness, behold a smoking furnace, and a flaming torch that passed between these pieces.	Δı

נפרע מאומה עד שחחמלא מאחה, שנאמר (ישעיה כו, ח) בְּמַאְמְּשֶׁה בְּשַׁנְּמֶה מְּרִיצָנֶה (מומה ע.): פרן ומזרון, וכלב בן מזרון מבלי סלרך סיס: - בי לא שלם עון האמורי. לסיום משמלם מלרנו עד לומו ומן, שלין סקב"ס מְדַבֵּר עמו וכרם ברים ום, כדכםיב לחם לך אם סארך סואם לרשסה, וכן סים, יעקב ירד למצרים, צא וחשוב דורומיו, יסודס (10) ודור רביעי ישובו הגה. לאמר שיגלו למלריס יסיו שם ג' דורות, וסרביעי ישובו לארן הואת, לפי שבארן כנען היס

בַּסֶׁס (כמ, ט), קַמֶּס מֵׁלְמֶּמִי (לו, ז), הָגֵּס שֶׁבֶּס יָבִּמְמֵּך (רוֹס הֿ, טו), וכשסטטס למטס סוה לשון סווס, דבר שנעשס עכשיו וסולך, רוס מילוק בכל מיבס לשון נקבס שימודס שמי אומיומ, כמו בא, קס, שב, כשסמעס למעלס לשון עבר סוא, כגון וס, וכגון וְרֶמֵל שוקעת, ואי אפשר לומר כן, שהרי כבר כמוב ויהי השמש לבא, והעברת מנור עשן לאחר מכאן היחה, נמלא שכבר שקעה (פם"ו). . אליליס בגיסנס (פס"ו): באה. מעמו למעלה, לכך סוא מבואר שבא כבר, ואס סיס מעמו לממס באל"ף, סיס מבואר כשסיא דבר זס: השמש באה. שקעס: ועלשה היה. משך סיוס: והנה חנור עשן וגוי. כמז לו שיפלו סמלכיום עובדי (TT) ויסי סשמש באם. כמו וַיְּסִי שֵם מְרִיקִים שַֿמַישָם (בראשים מב, לס), וַיְסִי שֵם קוֹבְרִים אִישׁ (מלכיס־ב יג, כא) כלומר ויסי

למרך ישרמל קורמסו גדול, מף על פי שסומ ממומר במרבעס נסרום (פם"ו) סיולמיס מעדן, שנממר וְסַנְּּסֶר סֶרְבִּישִי סוּמׁ פְּרָמ (18) לזרעך נתחי. אמירמו של סקנ"ס כאילו סיא עשויס (נ"ר מד, כנ): הנהר הגדול נהר פרח. לפי שסוא דנוק כמו בְּמָׁם מִס בַּנְּמָן (כמי ו)י בַּמֶּבֶב בִימָ בְּמָב וּבַּבְּמֶב בִימָ בְבָב (מְסִמַב בי יד):

קניזי קדמוני, עמידיס להיום ירושה לעמיד (ב"ב נו. ב"ר), שנאמר חֱדוֹס וּמוֹאָב מִשְׁלוֹחַ יָדְס וּבְּגֵי עַמּוֹן מִשְׁמַעְמָּס (ישעיה יא, (19) אח הקיני. עשר אומות יש כאן, ולא נתן להם אלא שבעה גוים, והשלשה אדום ומואב ועמון (ב"ר מד, כג), והם קיני (ב, יד), משל סדיום, עבד מלך מלך (שבועום מז:), סדבק לשחוור וישמחוו לך:

(02) ואח הרפאים. מרן עוג, שנמתר בס ססומ יקבמ מֶבֶן רְפְמָמִיס (דבריס ג, יג):

dar (E"r): (I) שפחה מצריה. נת פרעס סימס, כשרמס נמיס שנעשו לשרס, ממר, מועצ שמסמ במי שפחס בנים זס, ולמ גבירס בנים

נּיִשְׁמָּע אַבְרָה לְלִיִלְ שְּׁבָּי: אָל־שָׁפְּחָהָי אַנּלַי אַבְּנָה טָמָנָה לָנָה אַמָּהִי טָאָם אָהָבָּנֵי מִנָּהּ ֵּ נֵא הֹֹגֹּעֹנִי וְעוֹעַ מִלְּבֵעׁ בֹאַ נֹא מֹּנֹהִוּ וֹנִ מִלְמִּגֹע הוָכְ כֹּהֹּוֹ ַנְאַמֶּר שֶּׂרַי צֶּל־צַּבְרֶם הַנָּה־

וַלבּגַל אַבֹבַם לַמִּגמָב מָּבַג: וֹאַמִנע מָנו לַאַּבְנִם עַאַ כֹּתֹּן

خئمًا رَفِقًا هِنُو كِهَدُرُهِ هُنِهُو مُثَمِّد مِّذِبِهِ كِمُّدُكِ هَٰذِكُم خُهُٰدًا ا דְגֶר הַמִּצְרִיתֹ שִׁפְּחָהָה מִפֵּץֹ וַטַּקַּע מְּבָׁוּ אֶמָע_אַבְּבָּם אָע_

לאַבְרָם בַּמְּלַע לִיה לְאָּמוּ: לאֹנֹמֹא בֹכֹלמֹן וִנִיבַע נִעַיבַ הֹסֹר שְׁנִין לְמִטַּר אַבֹּרָם בולב מגבולא אמשב מסוש וּוֹבֹנִע מָּנִוּ אִטַע אַּבֹנִם וֹע

ַבְיַבְיַב וַשַּׁלֵּבְ לָּבְרְתָּב בָּמִּגוֹיִב: ^{*} וּגֹּבֹאָ אָגְעַבוֹלֵּע וֹטַּעַר וַשְּׂבָאָ בָּגַּ

Ţŗ ŢøŸ⊓;

אָבׁוּ מַבּיאָם וְקַלָם רְבּוֹנְהָהַ וֹמֹאַכְ לַנְיַט עַוֹּנִר וֹמִצִּיאָט וַעַוֹיַנִי

نٿنڙنك: בְּחֵימֶב וַמַּבָא בַּי הַרְטָר וָאַקּל ַ הֹבֶּוֹשׁ אַנְכִּוּ דֹטִשׁוּ הַפַּטִׁטִּי, לְּי הַּלִּשׁ אַּנֹא יִּעַבִּיּט אַמִּשׁיִּ נְשָאִמֶּר מֻּבָּׁ, אֶבְאַבָּבַם עַם עַׁמָּבַּ

خَمْرَتُهُ لَيْهِا لَذُ خَرَتُهُ بَصَرَكِ: לְבְּׁ וְשְׁנִי אֲבִּי עַבְּיִאָם וְלַלְיִם וֹאַמֹנע מָנו לַאַּבָּנִם צוּן

چעיניַר וַקענָּה שָׁרַר וַהִּבְרַח בְּעִינִהִי שָׁרַר וַעָּרַשְׁהַ מִּרָּ מְבְעַהָא: ק מִפֹּטִעוּלְ בֹּנִדְנִי מַמִּירְלִי תַּמִּיר בִּיִרִיף עַבְּירִי בְּיִר דְּטִבּיוֹ آبِهِمُاكِ هَٰٰٰٰٰٓٓٓكِٰتِ هُٰكِ مُبِدِ، يَاوَٰكِ الْهُمَاكِ هَٰٰٰٓكِتُكَ خُمُٰذِ، ثَهُ هَٰمُنَاكِ

עמום במושב מק עמון בדבר מולא במוא במושברא מק מולא ﴿ إِنْ رَا اِلْمُعْمِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ مِنْ الْمُفْجِبَاتِ مَرْجُهُ لِاللَّهُ وَاللَّهُ مِنْ

באורקא דַרוּגָרָא:

hearkened to the voice of Sarai. through her.' And Abram may be that I shall be builded up pray thee, unto my handmaid; it restrained me from bearing; go in, I Behold now, the LORD hath :msrdA otnu biss isra? bnA

Abram her husband to be his wife. land of Canaan, and gave her to Abram had dwelt ten years in the the Egyptian, her handmaid, after And Sarai Abram's wife took Hagar

was despised in her eyes. that she had conceived, her mistress she conceived; and when she saw And he went in unto Hagar, and

thee.' the Lord judge between me and conceived, I was despised in her eyes: when she saw that she had handmaid into thy bosom; and wrong be upon thee: I gave my yM' :ms1dA onto biss is1s? bnA

and she fled from her face. And Sarai dealt harshly with her, that which is good in thine eyes.' thy maid is in thy hand; do to her But Abram said unto Sarai: 'Behold,

way to Shur. wilderness, by the fountain in the her by a fountain of water in the And the angel of the Lord found

בימי: לקול שרי. לרוח הקדם שבה (ב"ר מה, ב): (2) אולי אבוה ממוה. לימד על מי שאין לו בניס שאינו בנוי אלא הרוס (ב"ר): אבוה ממוה. בורוס שאכניס לרסי למוך

עולס לו מן סמנין, לפי שלא נאמר לו ואעשך לגוי גדול עד שיצא לארך ישראל (שס): ששסמס עשר שניסולה ילדה לבעלה מייב לישה החרה (יבמות קד. ב"ר): - לשבה אברם וגור. מגיד, שהין ישיבה חולה להרך (3) וחקח שרה. לקממס בדבריס משריך שוכימ לידבק בגוף קדוש כוס (שס ג): מקץ עשר שנים. מועד סקבוע למשס

מראם עלמה כאילו היא לדקת, ואינה לדקת, שלא וכתה להריון כל השנים הללו, ואני נמעצרתי מציאה ראשונה (ב"ר שם): (+) ויבא אל הגר ותהר. מנימס כמשונס (פ"ר מס, ד): ותקל גבירתה בעיניה. ממרס, שרס זו מין מַמְרָס כְּנְלְיְנָס,

לנקבה), שהכניסה עין הרע בעיבורה של הגר והפילה עוברה, הוא שהמלאך אומר להגר הגן: הֶרָה, והלא כבר הרחה והוא ושומק (צ"ר מס, ס): אובר נחתי שפחתי הוי ביני וביניך. כל צינך שבמקרל מסר, ווס מלל, קרי ציס וצִינִיךְ (ר"ל נוכם אלא עליך, וסיס לך לסמפלל על שנינו, וסיימי אני נפקדת עמך (ב"ר). ועוד, דבריך אמס חומם ממני, שאמס שומע בזיוני (a) המסר עליך. חמס העשרילי, עליך אני ממיל העונש, כשהמפללת להקב"ה עה הפן לי וְאָנֹכִי הּוֹלֶךְ עֲרִירָי, לא המפללת

(6) וחענה שרי. הימה משענדת נה נקושי (נ"ר מה, ו): מבשר לה שמהר, אלא מלמד שהפילה הריון הראשון (ב"ר):

GEL CLXWIR - ELWR 7 7 7 - WWY - IVX sissis

- מָבֹוּ עִּבְרָהִי אָנָכִי בּבְחַת: באַט וֹאָנֹט טַבְּיְכֹּג וֹטְאָמֶׁר מִפָּׁנִּגְ אַטְּ אָטִנְאַ נִּלְאָּן אָטַּ אָוֹלָאַ
- : 1,1; אָבְ יִּלְבְנִשְׁיִבְ וֹבִישְׁמִּנְּ עַנִּים בְּנִים בַּנְיִּטְגַּ נְאָהֶטַהֹּבְּיִגַּיִ נִיֹאַמֶּר לְהֹ מַלְאַבְּ יְחִנְּה שִׁיּבִי נַאֲמַר לַה מַלְאַבָּא דַּייִ חַּיּבִי
- ÜLZ: אַנְבֶּנִי אָנְיַנִּלְאִ יִּסְפָּנִר אַסְנִּי, זְיִנִי בָּנְכִּי, וְלְאִ יִּטְמִּיוּוּ ַ נִיֻּאִמֶּר לְהַ מַלְאַבְּ יְהֹנְוֹה הַרְבָּה נַאֲמַר לַה מַלְאַכְא דַּייְ אַסְנְּאָה
- : בַּוֹיוֹאָא <u>ְיִהְׁלֵּמְאֵלְ בֶּיִרְהְעָׁלֵתְ יְהְוֹיִר אֶלְ- הְּעִּיִר יִהְּלְמִּאַלְ אָרֵי קּבִּילְ יִּיְ</u> יי הָרָה וְילַבְהָ בֵּוֹ וְקְבָּהָאה שָׁמוֹ מִעִּרִי מִעּרִיא הַנְלִידִין בַּר וְתַּקְּנַוֹ ניַאָּמָר לַהַ מַלְאָב יְהוֹה הַנְּף נַאָמַר לַה מַלְאָבָא בַּייָ הָא אַהָּ
- וֹנֶג פֿגן בֿוּ וֹמּגְ פֹּנִג כֹּגְ אָּטִגוּ
- בַּלָם בֹאַנטּנ אַבַוֹבנּנ בִאָּנ: אַמָּה אֵל רֶאֵי כֵּי אֲמִרְה הַגָּם נייקרֶא שֶׁם־יְהוָהֹ הַדִּבֶּר אֵלֶיהָ
- ראָּ, עַנָּעַ בֵּין־קָּדֵשׁ יִבֶּין בְּּרֶר: ± מֿלְבֹּן לֵבֵוֹא לְבַּׁאֶב בַּאָב לַנוֹּג

- אָלָא מֹבַלַא: נֹאַמְרַהְ מָן בֵּדְםׁ שָׁרַי רִבּוֹנְהִי ניאַלַּר הַלָּר הְפַּׁבַוֹע הְּבָרִ אַּרְיִמְיָּר וֹאָלֵר הַלָּר אַלְּתַּר הְּלָּר אָלְתַּר הְעָּרִי

- *4'11'17:
- יהון אָריכִין לַיה וָעַל אַפָּי כָל יהי צריך לכולא ואַר אָנִשָּׁא בּ וְהָוּא יִהְנָהׁ פָּרָא אָרְם יְרַוֹ בַבֹּל וְהוּא יִהִי טְרוֹד בָּאֵנְשָׁא הוּא
- מָבׁנִינִי, בַּוֹּנִא בַּנִיב בַּאִנִינִּלְ, כִּי: שׁוּג כוּלָא אָבוּג אָמִבע אַּב אָנֹא מַמַּע אָלַבָּע אַטַּ ענאַ אָלַבָּא וֹגּלִיאַט בֹּמִמֹא בּין בְּאָחָמַלַ
- בא ביא בין רַקם יבין הַגָּרָא: בְּמַלְאַב מַוּמֹא אִטַּטְוּוּ הַּלְעַ מֹל כוֹ לוֹבֹא לִבוֹנֹא בּוֹבֹא

- mistress Sarai." said: 'I flee from the face of my and whither goest thou?' And she handmaid, whence camest thou? And he said: 'Hagar, Sarai's
- hands. and submit thyself under her unto her: 'Return to thy mistress, And the angel of the Lord said
- for multitude. seed, that it shall not be numbered unto her: 'I will greatly multiply thy And the angel of the LORD said
- the LORD hath heard thy affliction. shalt call his name Ishmael, because child, and shalt bear a son; and thou unto her: 'Behold, thou art with And the angel of the LORD said
- his brethren.' and he shall dwell in the face of all and every man's hand against him; his hand shall be against every man, And he shall be a wild ass of a man:
- even here seen Him that seeth Me?' a God of seeing; for she said: 'Have I LORD that spoke unto her, Thou art And she called the name of the
- Kadesh and Bered. Beer-lahai-roi; behold, it is between Wherefore the well was called

ŧт

71

11

ΟI

6

- מוס לני בלס: (8) אי מזה באה. מסיכן באם. יודע סיס, אלא לימן לס פחח ליכנם עמס בדבריס. ולצון אי מוס, אים המקוס שחאמר עליו
- (9) ויאמר לה מלאך הי וגוי. על כל ממירס סיס שלוח לם מלאך מחר, לכך נממר מלאך בכל ממירס וממירס (ב"ר): (ימ)
- בַּנְבְּנוֹן מָקַנַנָּמ בָּשַׁבְוִים (ירמיס כב, כג): וקראח שמו. לווי סוח, כמו שחומר לוכר וְקַבָחָם טָׁם שָמוֹ יַנְּטָק (יו, יע): (II) הגך הרה. כשמשוני מסרי, כמו פְּנַיְ פְּרֶס, דמשמ מנוח (שופעיס יג, ס): וילדה בן. כמו ויולדם, ודומס לו ישַׁנְּמְ
- לסמים: ויד כל בו. הכל שונאין אומו וממגרין צו (צ"ר מה, ט): ועל פני כל אחיו ישכון. שיהיה זרשו גדול: (בו) פרא אדם. מוסג מדגרות (נ"ר) לניד מיות, כמו שכתוג (לסלן כם, ז) וַיָּשֶׁג בַּמִּדְבֶּר וַיְּסִי רֹבֶס קַשָּׁת: ידו בכל.
- **4477 (5"4):** רגילה לראומס, שהרי מנוח ראה את המלאך פעם אחת ואמר מוח נְמוּח (שופעים יג, כב), וזו ראחה ארבעה זה אחר זה ולא במדברום, כאימי שלוחו של מקוס, אחרי כואי אומס בביחו של אברסס, ששס היחס רגילס לראוח מלאכיס (ב"ר), וחדע שהיחס . אםה אל כאי, ומשמע שהוא כואה הכל, ואין שום דבר כואה אומו): הגם הלם. לשון מימה, וכי שבורה היימי שאף הלום (13) אחה אל ראי. נקוד ממ"ף קמ"ן, מפני שסום שס דבר, חלום סרמים, שרוחם בעלבון של עלובין. (מ"ה דבר חמר

ريانتهم هُدُرَا تَبَلِّم نُعَلِّب هُمِا هُدًا لَهُنَاؤِرَانَا خِهَدُنُا لَهُمُو
 المراقة

 | المراقة

 אַּבְּיִנִים בּּבְּבְּיִבְיבַיבִּינָר אָנַבְיִאָםׁמֹאֵלְ בּּבְ יִבְינִבִּי בַּיָּב יִנְי וָאָמָמֹאָלְ וֹאַבֹבֶם בּוֹ מִּמְלִוֹם מִּלֹנִי וְמֵּהָ וֹאַבֹבֹם בּב טַמָּוֹן וְמֵּנִי מָּנִוֹ בַּלֶּר יִשְּׁבְּיִאָּלִי: אַבְרָם שֶׁם בְּנָוֹ אֲשֶׁר יִלְרָה וּקְרָא אַבְּרָם שׁוֹם בְּרֵיה וּשַּׁבְּׁע בַּעָּבְרָבֶם בַּעוֹ וּנְפַבְּאָ וּנְקָיבַע בַעָּר בְאָבַבָּם בַּר

تبترير جون زبير بهره: אַבְרָם וֹּאַמֶּר אֵלְיוּ אָנִי־אֵלְ מַּדִּי לִיה אָנָא אֵלְ מַּבִּי פַּלְּט צֵּלְתַּ וּנִבוֹ, אַבְּבְּם בּּוֹשַׁמְמֹנִם מֻּלֹנִי וַבִּוֹנִי אַבְּנִם בּב שַּׁמָּמִוּ וַיַּמָּמַ

لْمُلَكُّنَا مِينَكَ خَمُعُهُ مُعْدِدُ <u>" וֹאִשׁלְעַ בְּוֹנִינִ, בַּינָ, וְבִּינִינְ וֹאָשֵּוּן לֵינִתְּ, בּוּן הֵינִּוּנִי</u>

אַהָּוֹ אֱלַהִים לַאִּמָר: ث زنفِح هَكُلُت مَحِ فَئَنَا لَنُكَتَّل لِأَوْمِ هَكُلُت مَمْ هَوَلِنَا لِمَجْرَحِ

לאַב בַמִּגוֹ נוּנִם: אַנְר טִנְּט בְּנִרְטֵּר אִמְּוֹך וְנִינְיִם אַנְּצְּ נִאְ נְּצִּרְ אַנְמֵר הַמְּנֵּר וּהְמֵר.

S LANIZEN

אַב_הַמָּנוֹ גּנוֶם נָתַמֵּיף:

نكن هذات:

נאַסִינְ זְטִבְּאַ בְטִבְּאִ

ממוד וְן לְמִימַר:

לאַב פֿנּג מַּמָמָגו:

לאַב סִגוּ הַּמְמִוּן וְעַבְּטַבּ: אַלנים וֹבְינִים מִּמֹבַ אַלנִבָּם כַּּנִ هَٰذُلُهُ نَانِي هُٰمُكُ هَٰذُلُنُهُ كُلِّنَا هُٰذًا אַנן אָמֹבּ וֹנִלְא וֹנִלְבוֹי מִנְר וֹנִי אָמָבּ

> Abram called the name of his son, And Hagar bore Abram a son; and

to Abram. years old, when Hagar bore Ishmael And Abram was fourscore and six

be thou wholehearted. God Almighty; walk before Me, and Abram, and said unto him: It am old and nine, the LORD appeared to And when Abram was ninety years

between Me and thee, and will And I will make My covenant

God talked with him, saying: And Abram fell on his face; and

multiply thee exceedingly.'

ΙΙΛΧ

father of a multitude of nations. with thee, and thou shalt be the As for Me, behold, My covenant is

thee. multitude of nations have I made Abraham; for the father of a called Abram, but thy name shall be Neither shall thy name any more be

(+I) באר לחי רואי. כמרגומו בירם דמלםך קימם מימחזי עלה:

- עליו וקראו ישמעאל (מדרש אגדה): (EI) ויקרא אברם שם וגר. אף על פי שלא שמע אברסס דברי סמלאך שאמר וקראם שמו ישמעאל, שרחס רוח סקודש
- (16) ואברם בן שמונים וגר. לשנתו של ישמעאל נכתב, להודיע שהיה בן י"ג שנה כשנימול, ולא עכב (מדרש אגדה):
- ב' אונים, וכאש סגוים, אומיף לך אומ על שמך, ויסיו מנין אומיומיך כמ"מ, כמנין אבריך (מנמומא נדכים לב:): זמן שסערלה בך אמה בעל מום לפני (נדרים לא: מנחומא ב"ר). דבר אחר והיה ממיה, עכשיו אחה חסר ה' איברים, ב' עיניה, חמים. אף וה לווי אחר לווי, היה שלם בכל נסיונותי. ולפי מדרשו, החהלך לפני במלום מילה, ובדבר הוה חהיה חמים, שכל מקוס שסיא במקרא פירושוכך, די שלו, וסכל לפי סענין: החהלך לפני. כמרגומו פלח קדמי, סדבק בעבודמי: והיה (I) אני אל שדי. הני הוה שיש די בהלהוחי לכל בריה, לפירך החהלך לפני, וההיה לך להלוה ולפטרון (ב"ר). וכן כל
- (2) ואחנה בריחי. ברימ של מסבס, וברים סמרן לסורישם לך על ידי מלוס זו (ב"ר):
- שנאמר בבלעס (במדבר כד, ד) נַפֵּל וּבְלוּי עֵינְיִס (אַגדם בראַשִים), בברייםא דר"א מנאמי כן (פרקי דר"א פר"ט): (3) ויפל אברם על פניו. ממולה השכינה, שעד שלה מל לה היה בו לה לעמוד (הנהומה), ורוח הקדש נלבה עליו, ווהו
- סשכינס, עד שסומיפס ליסושע (נ"ר מו ה), שנהמר וַיְקְרֶה משֶׁה לְסוֹשֵׁע בּן נין יְסוֹשָׁעַ (במדבר יג, מו): מקומו, ועכשיו אב לכל סעולס (ברכום יג.), ואפילו רי"ש שסימס בו ממחלס לא זוס ממקומס, שאף יו"ד של שרי נחרעמס על (a) כי אב המון גוים. לשון נוטריקון של שמו (שבת קה. ב"ר), ורי"ש שהיתה בו בתחלה, שלה היה הב הלה להרם שהוה

:5281: بثتياب جناياء بمرجها مفلا بهمبية

ݣهربنت نزيته غيائية هنائية: לבונית מולם להונת בּנִיתִּ, וּכְּיוֹ זֹבְהֹנֹבׁ אַנֹוֹנִינִבּ לַבְרָנִים וּנֹיבׁלמְטָּוּ אָטַ בּּנוֹנוּנְיִ בּוֹלֹוּ וּבֹוֹנָנִי וֹאַכֿוּם וֹטַ בֿוֹמָוּ בּוּן מִוּמָנוּ

לְאָּנִוֹנִי מִנְלְיִם נְנִינִינִי לְנִים נֵבְּנָתוֹ לְאָּנִיִםׁנִי מִּלְם נֹאַנִינִ וֹלִסַטַּ, לֻבְּ יַלְזַבְהָּבְ אַנַבְיָרָב אָנַרוּ וֹאָטַּ, לְבַּ וֹלְבַלוֹב בַּטִבוֹב וֹעַ

וְאַטְּׁר אֶת־בְּּרִיתְיִּ אֶלְאַבְּרָהְם וַאֲמָר יִיְ לְאַבְּרָהָם וְאַהְּ יָה יְאָמֶר אֱלְהִים אֶלְאַבְרָהְם וַאֲמָר יִיְּ לְאַבְרָהָם וְאָהְ יָּה

יבָריבֶם יבָין זַרְעָּךְ צַּחָבֶירָ וֹאָט בּׁנִינִי אַמְּנֵב שֹׁמְמֹנִינִ בּינִי, בֵּוֹ לֵימִׁי בִּשֹׁמִבוּן בּוֹ מִימָּנִי,

וּנְמַלְטֵּם אַט בַּמָּב מַבְעַבַיבים וֹטִּנִוֹבוּוּ זְטִ בַּסְבַא בַּמוּבַלְטַבוּוּ نظرح خُدُه خُد_نُدُد:

نڌيڙيڭם: וְבְיִנִי בְּיִנִי בְּיִנִי בְּיִנִי

לא מוּדְרְעָּהַ הָיא: نْمَكَٰتَكَ حُرْمُكِم حُدِّدٍ خُلِيَّةً لِلسَّامُ لَا خَرْمُ الْخَرْلَ خَمُعُم مُحِدٍ خَلَ ¿ בּֿלְ_וֹכֹּר לְּדִרְנִיכֹּטׁ וֹלֻיִּר בְּׁוֹעׁ כֹּלְ בַּכִּיּבָא לְבַבִּיכִוּן וֹּלְיִר יבו שְׁמִנָּנִי יַמִּים יִמִּיִל לַבָּים יבּר שַׁמִּנִיאַ יִמִּין יִנִּיִּר לְבִין

> בהלמון בעמיא מוב יפטון: אָטַׁבְּ בַּמָאָב מַאָב וֹאַפּּנִה יָטַבּ כְטַבָּא כַטַבָּא

לבויהון לקנם עלם למהני

Ç⊓iY Ç₩Ç⊓:

44-14

לכון כל דכורא: يظرتردرا يظرا كثك كثيك خيثتر

בּגני ונים. לְאָט לוֹם בּגוֹ מִגמֹני.

بترتردل:

עממין דְּלָא מִבְּנָדְ הוּא:

thee, and kings shall come out of fruitful, and I will make nations of And I will make thee exceeding

covenant, to be a God unto thee generations for an everlasting after thee throughout their between Me and thee and thy seed And I will establish My covenant

and to thy seed after thee.

will be their God.' for an everlasting possession; and I sojournings, all the land of Canaan, seed after thee, the land of thy And I will give unto thee, and to thy

thee throughout their generations. covenant, thou, and thy seed after as for thee, thou shalt keep My And God said unto Abraham. And

you shall be circumcised. seed after thee: every male among keep, between Me and you and thy This is My covenant, which ye shall

and you. a token of a covenant betwixt Me flesh of your foreskin; and it shall be And ye shall be circumcised in the

not of thy seed. with money of any foreigner, that is that is born in the house, or bought throughout your generations, he circumcised among you, every male And he that is eight days old shall be

71

6

9

- (٦) והקמותי את בריתי. ומס סים סברים, לסיום לך למלסים: (6) ונחחיך לגוים. ישכאל ואדום, שהרי ישמעאל כבר היה לו ולא היה מַבַּשְׁרוֹ עליו:
- (8) לאחווח עולם. ושם אסיס לסם לאלסים, אבל (בר ישראל) סדר במוצם לארך כמי שאין לו אלום (כמובות קי:):
- (9) ואחה. וי"ו זו מומיף על ענין ראשון, אני סנס ברימי אמך, ואמס סוי זסיר לשמרו, ומס סיא שמירמס. זאם ברימי אשר
- משמרו המול לכם וגוי:
- שלמה לומר עשות כמו לעשות: (10) ביני וביניכם וגוי. אומס של עכשיו: ובין זרעך אחריך. סעמידין לפוולד אמריך: המול. כמו לסמול, כמו
- (II) ונמלחם. כמו ומלמס, וסנו"ן בו ימירה לימוד הנופל בו לפרקיס, כמו נ' של נושך ונ' של נושה. ונמלחס כמו ונשלמס,
- (שו) יליד בית. שילדמו סשפחס בנימ: מקנת כסף. שקומו משוולד: אבל ימול לשון יפעל, כמו יעשה, יאכל. (ברש"י ישן אינו):

לבורת מולם: حَفَظُكُ لَكُنُكُ لَا لَكُنُ لَا خَلَمَكُمُ لَا حَفَظُكُ لَنُكُ، خَدُمُكُمْ لَا خَفُولُمِهِ الْمُعَالِمُ اللّ بتهاج ١ نهاج زخري كريك بيركك بهيئت بينت بخري جريه ببجرا

خظئه هُمَات:

다릅L: (Q) ַ הַנָּפָשׁ הַהָּוֹא מַעַּמֶּיהְ אָת־בְּרִיהָי אֵנְשְׁא הַהוּא מַעַמֵּיה יָח קִיָמִי אָטַבּׁהַּנַ הַּבְׁלַטָּוָ וֹנֹכַבְעַנִי בּסָבָא בַּהוּבַלְטַנִי וֹנְאָטַנִּגִּי וֹמִנֹקוּ זַּלְּנִר אַמְּנֵר לְאֵנַמִּוְלְ וֹמִּנַלְ צַׁכִּיָנִא צַׁלְאִ יֹנִזָּר זִּנִי

מְּטָה שְּׁרֵי כִּי שְּׁרָה שְּׁבָּה שְּׁרָה שְׁבָּיה מְּבָׁרִ אַמְּטֹּבְּ כְאָבִיטֹפְׁבָּא אָנִב לָאִ טַפֿבּרִ יִּנִי מְּמִבּ מְּבִּרִ אָּבִר رَيْجِمُد كَرِيْرِي كُرِيجَدُلُهُ وَيَعْمُدُنُ لَهُمْدُنُ لَيْ خُرِيدُونَ فَهُدَا خُنْفُكُ

שָרֶה שְׁמַה:

מַלְבֶּי עַּמָּים מִמֶּנָה יִהְיְיּ: לְנַ בַּוֹ יִבְרַכְמִּיִתְ וְהָיִתָּה לְּיִנִיְם יברקתי אֹמָה וְגַם נָתַּמִי מִמֶּנָּה

מַלְכִּוֹ בַּמְּלָמִוֹ בַּמַּטִמוֹאַ מִנָּעַ كِكَ قِد رَهُٰ كُذُونِهِ بِنُتِ، كِذِبُهُا נְאֶבְרֵיךְ יְמַהְ וְאַךְ אָמֵין מִנָּה

نهزات جيلا: יוַלֶּר וְאָּם שְּׁרָה הַבְּתְר הַשְּׁמִים שְּׁנִין וְהֵי וְלֶר וְאָם שְּׁרָה הַבִּתּ رَافِر هَٰذَٰذِيْتُ مَرَافِئُرُ، رَاءُيْكُ الْأَقْرِ هَٰذَٰذِيْتُ مَرْ هَوَبَا، رَائِهِ،

לוּ וֹשְׁמֹמֹאַל וֹשִׁנֶת לְפַּנֶּוֹה:

تبهدر بهدر فردد:

וְאָמָהָאַלְ וִטְׁלַנִם בַּוֹבְתָּבִּי ⁸¹ וּגְאָמֶר אַבְּרְהָם אֶלְ הַאֶּלְנִים וֹאָמָר אַבְּרָהָם בֶּרָם וֹּגְ לְנִג

> everlasting covenant. covenant shall be in your flesh for an must needs be circumcised; and My that is bought with thy money, He that is born in thy house, and he

covenant. from his people; he hath broken My foreskin, that soul shall be cut off not circumcised in the flesh of his And the uncircumcised male who is

her name Sarai, but Sarah shall her for Sarai thy wife, thou shalt not call sA': mshsrdA onto biss boD bnA

S١

of her. of nations; kings of peoples shall be bless her, and she shall be a mother will give thee a son of her; yea, I will And I will bless her, and moreover I

Sarah, that is ninety years old, bear? is a hundred years old? and shall 'Shall a child be born unto him that and laughed, and said in his heart: Then Abraham fell upon his face,

that Ishmael might live before Thee! And Abraham said unto God: 'Oh

ימיס, כמו שמפורש במקכה שבה (קלה:): (13) המול ימול יליד ביחך. כאן כפל עליי, ולא אמר לשמונה ימים, ללמדך שיש יליד בים נמול לאחר (מ"א לאחד) שמנה

(יבמום נה.) ומם קודס זמנו (מ"כ המור כב ג): משיגיע לכלל עונשין ונכרחה, אבל אביו אין ענוש עליו כרח, אבל עובר בעשה (קידושין כע): ונכרחה הנפש. הולך ערירי (14) וערל זכר. כאן למד שהמילה באוחו מקום שהוא ניכר בין זכר לנקבה (שבח קח. ב"ר מו, ה): אשר לא ימול.

(31) לא חקרא אח שמה שרי. דמשמע שריליולא לאחרים, כי שרס מחס שמס, שחסא שרס על כל (נרכוח יג. ב"ר):

כמזו במקנם: כל אחח בנה עמה ומניקחה לא הביאה, והיא היניקה אח כולה (ב"מ פו. ב"ר כב מ). הוא שנאמר (כא, ו) הֵנִיקֶה בְּנִים שֶׁרֶה ב"ר בסנקת שדים כשנלרכה לכך ביום משתה של ילתק, שהיו מרנגים עליהם שהביאו אפופי מן השוק ואומרים בננו הוא, והביאה (16) וברכחי אחד. ומס סים סברכס, שמזרס לנערומס (צ"ר) שנהמר קיִמָּס לִי עֶדְנָס (ברחשית ימ, יב): וברכחיד.

בני מ"ק שנה, בימי הברסס נהמעמו השנים כבר, ובה השות כה בעולם, ולה ולמד מעשרה דורות שמנה ועד הברסס, שמיסרו מס שסקצ"ס עושס לי: ואם שרה הבת תשעים שנה. סימס כדלי לילד, ולף על פי שדוכות סכלשוניס סיו מולידיס כמו שַנְגְלֹס נְגְלֵימִי (שמוחל-ה ב, כו), הַכוֹקֶס פַּמָּס (שם-ב מו, כו), אף זו סיל קיימת, וכך המר בלבו, הנעשה חשד זה לחתר ושממ, ושרס לא האמינה ולגלגה, וזהו שהקפיד הקב"ה על שרה ולא הקפיד על אברהם: הלבן. יש ממיהום שהן קיימום, (דו) ויפל אברחם על פניו ויצחק. זה מרגם מונקלום לשון שמחה וחדי, ושל שרה לשון מחוך, למדח שמברהם הממין

(18) לו ישמעאל יהיה. סלואי שימים ישמעאל, איני כדאי לקבל ממן שכר כוס: יהיה לפניך. ימים ביראמך, כמו מולדומיסן בני פ' ובני ע':

خَيْلُمْ لِهِ كَاللَّهُ الْمُعْلِمُ الْمُعْلِمُ الْمُعْلِمُ الْمُعْلِمُ الْمُعْلِمُ الْمُعْلِمُ الْمُعْلِمُ ال בְּרִיתִי אָתָּוֹ לְבְרָית עּוֹלֶם לִקְנִם עָלָם לִבְּנִתִי בְּתְּרִיתִי: אָטַ הְּמִנְ יִגְּנְוֹעַ וַנְיַבְּמְנְיִנְ אָטַ יִגְּנִיִּע וֹאָבִים יִנִי כִּנְמִנְ הִפּּיִר ינּ אָהְשּׁבְּׁ יִכְּיִבׁית לְוַבְּ שְּׁבְּׁ בְׁנֹבִּׁלֵאָטִ שְּׁלְיִבְּלְּבְּּבּׁרְנִּעִלְּבִּיּנִי הְּמִּיִּה בּנֵּאָמָרִ אֶּבְׁרִים אָבְּרַ הְּבָּרִ נִאָּמָרִ יִּיְ בְּּלִבְּיִהְמָּא הָּבִּרִ אִּשְׁטִּׁרִּ ניאמר אָלהִים אַבְל' שְׂרָה

ינְנַעַטְיוּ לְנָוִי נְּדְוֹלֵי: ベシンジロ וֹנִינִה אָנוֹן בֹּמֹאָנִ ס בולט אָטוָ וִנִפֿוּיָטִי וּלִישְׁמַׁמֹאַלֻ אָמַמֹּטִינִיּוּ

<u>הַּיְּהַ בְּשְׁנְהַ הַאַּהֶר</u>ה: אַשֶּׁר מַלֵּד לְףְּ שְׂרָה לַמּוֹעֵּד הַתְּלִיד לַףְ שְּרָה לִיְמְנְא חָבֵין נֹאָטַ בּּוֹנִינִי, אָלַנִם אָטַ נִאָּטַלַ נֹנִט לַנֹמִנ אָלַנִם מִם נֹאָטַל

ממל אַבְרָהָהָם: יי נוכץ לְבַבֶּר אִטַּוְ נוּמַּלְ אֵלְיָיִם וֹמָּוּאִי לְמַלְלְא מִּמִּוּה וֹאִסְׁטַּלְּלִ

حَمِّمُ لَا يُحْدِ عُنَا كُرِيْرِت: ערְלְהָם בְּעָּצֶם הַיִּוֹם הַנָּה בּוֹע אַבְוֹנִעִם וֹּלָּמִל אָע_בָּמָּע מעונע פַסָפָּוּ פָלַרְיַנְבֶּר בְּאַנְאָוֹיִ ⁶⁷ וֹאָע פֿל_וֹלְיג'י בֿיעוָ וֹאָע פֿלְ_ נִיּלַח אַבְרְדְּהַם אָת־יִשְׁמָעֵאַל בְּנִוֹּ

בְּהַמְלוּ בְּשָּׁר עַרְלְתְּוֹי موميد الغِجُدُبُت چا۔ مَضِمْرت نِمَمِّم ضِبْرِي

יוֹלִיד וְאֶשְׁנְבֵּיה לָעַם סַנִּי: יוּלְיִר כֹטַבֹּא טַבוּ הַסָּר בַּלְּבַרוֹ מְאָב נְמֵנְיִב וְאַּסְּנִּיִנִי נְמֵנִיב לַעַבָּא אָטַּוּ הַא בָּרֵיכִית יָמֵיה וְאַפֵּישִׁיתַ ַבְבַּבוּן וְעַלְ יִשְׁמָמֵאָלְ לַבַּילִית צַלְוֹתַךְּ

בְּהַעֹּא אַנְעַוֹבְנְעַא:

نْݣَلْع تَـنْ مَّمْكُربين، كَعَجْلُيْت:

<u> بريا ۲۲ ۲۲</u> בּבְרוּ יוֹמָא הָדֵיוּ בְּמָא דַּמַבְּיל וּלִּזַר יָתְ בַּסְרָא דְּעִּיְרַלְתָּהֹוֹן בׁכוּבֹא פֿאַנֹמוּ, פֿוּט אַבַּבֹבַם וני כל זבנו פספוה כל לביה וינו כל ילידי בימיה וּבַב אַבְבַבַם נִט וָאָמָהָאַב

المالك ישמה מוון כד עור בסרא

> after him. an everlasting covenant for his seed establish My covenant with him for shalt call his name Isaac; and I will wife shall bear thee a son; and thou And God said: "Way, but Sarah thy

make him a great nation. princes shall he beget, and I will multiply him exceedingly; twelve and will make him fruitful, and will thee; behold, I have blessed him, And as for Ishmael, I have heard

unto thee at this set time in the next with Isaac, whom Sarah shall bear But My covenant will I establish

and God went up from Abraham. And He left off talking with him,

77

17

61

had said unto him. foreskin in the selfsame day, as God circumcised the flesh of their of Abraham's house, and money, every male among the men and all that were bought with his and all that were born in his house, And Abraham took Ishmael his son,

in the flesh of his foreskin. and nine, when he was circumcised And Abraham was ninety years old

ואח ברימי אקים אח ילחק (ב"ר): אח בריחי. בריח המילה חהא מסורה לורעו של ילחק: מכאן למד קל וחומר בן סגבירס מבן סאמס, כחיב סנס ברכחי אוחו וספריחי אוחו, וסרביחי אוחו זס ישמעאל, וקל וחומר (סנסדרין נמ:). ואח בריחי אקים אח ילחק למה נאמר, אלא למד שהיה קדוש מבטן (שבח קלו:). דבר אחר, אמר רבי אבא, לפי שאומר והקמומי וגו', יכול בני ישמעאל ובני קעורה בכלל הקיום, מלמוד לומר והקמומי את בריתי אתו, ולא עם אתרים שנימול, וק' שנה של אברהם. (פ"א, ואם ברימי למה נאמר, הרי כבר כמיב ואתה אם ברימי משמור אתה וורעך וגוי, אלא וקראת את שמו יצחק. על שם סלמוק. ויש אומרים (מנמומא קורה יב), על שם סעשרם נפיונות, ול' שנס של שרס, וה' ימים (פו) אבל. לשון המחח דברים (הונקלום), וכן שַׁבֶל מַשְׁמִנים שַׁנַהְנוּ (ברחשיח מב, כה), שַׁבֶל בֵּן מִין לָהּ (מלכים־בּ ד, יד): (פסוק א) הְמְּבַּגְּרְ לְפָּנִי, פּלִמ קדמי:

(20) שנים עשר נשיאים. כענניס יכלו (צ"ר), כמו נְשִׁימִיס ְרוּתַ (משלי כה, יד):

(שב) מעל אברהם. לשון נקים סוח כלפי שכינה, ולמדנו שהלדיקים מרכבתו של מקום (ב"ר מו, ו):

אומרים, אילו ראינוהו לא הנחנוהו למול ולקיים מצוחו של מקום (צ"ר): וימל. לשון ויפעל: (23) בעצם היום. בו ביום שנלמום, ביום ולה בלילה, לה נהיירה לה מן הגוים ולה מן הלילנים, ושלה יהיו הויביו ובני דורו

_{6.} בְּעָּצֶם הַיַּוֹם הַגָּּה נִמָּוֹל אַבְרְהָחַם בּּרְרַן יוֹמָא הָדֵין אָהְנִּיַר שְׁנְתְ בְּהָמִלְוֹ אָת בְּשָּׁר עַּרְלְתְוֹ: י נישְׁמָמֹאַלְ בַּנְי בַּוֹ־שְׁלְתַ מַשְּׁבִי נִישְּׁמָּאָלְ בַּבִּיה בַּר מַלְנִי

المالك מֹסְבוּו מְּנוּוֹ כַּב עוֹב זִים בַּסְבֹא

In the selfsame day was Abraham

in the flesh of his foreskin. years old, when he was circumcised And Ishmael his son was thirteen 57

נישְׁלָּמֹאַלְ בֹּנִוּ:

אַבְרָרָהַם וְיִשְׁמָמָאָל בָּרִיה:

And all the men of his house, those circumcised, and Ishmael his son.

bought with money of a foreigner,

were circumcised with him.

born in the house, and those

 $III\Lambda X$

※마다 (면) بظأئد كُول مُعْلِ قُل تَكْد نظِرِهِ לכ" וְכְּלְ־אַנְׁמֶּׁר בִּינִינְ וְלְיִר בְּינִי וְכָלְ אֵנְמֵּר בּינִינִי וְלְיִר בִּינִיא

אָרְגְּיַרוּ עִמֵיה: וובונו כּספֹא מו בנו גממוא

.7 Es agad no 0 1:14 – 72:04 dainel ei danathaH adT

ַבַיֶּנֶם: מו נְהָוֹא יִשֶׁב פְּתַח הַאָּהֶל כְּחָם נְהוֹא יָהֶב ١٠٤٩ ڗڗڴ؉ ۿڂڔڔ ڔؙٛۑڗؙۣڽ ڂۿڮڗڔ ڟڟڗ؉ۦڶۿڬٷڂڔڂڔۑڎ؞ۯؙڂڟڹۿڐ؞ڟڟڐ؉

בְּמֶיחַם יומָא:

and, lo, three men stood over against and he lifted up his eyes and looked, the day; sat in the tent door in the heat of

by the terebinths of Mamre, as he

And the Lord appeared unto him

נּיבְּׁלֹ לְמְּרָאִטִּׁםְ מִפְּּטִּע בַאָּצִילְ וָרָהַסְ לְמַבְּמִוּהָּעוֹן מִשְּׁרַתִּ ַ אַנְשְׁים נַבְּּבֶים מַּלְיִוּ נַיָּרְא װּבְּרִין קָּיָטִיוּ נִחָּזְא וּיִשְּׁא מִינָיוֹ וַיַּרָא וְהְנָה שָׁלְטָא וּוְקַר וּוְקַר עִינִהי וַהָּוֹא וְהָא חְּלְהָא

נּיִשְׁנַּיִרי אֶּרְצָּהוּ:

תַּמִּכֹּלָא יַסְנִיר עַלְ אַרְעָּא:

and bowed down to the earth, to meet them from the tent door, him; and when he saw them, he ran

- ברחשית מו), ברחשית רבה. רש"י ישן): ממירא שסיס וקן, מס עשס סקצ"ס שלח ידו ואחו עמו, שנאמר וְבֶרוֹח שָמוֹ סַצְּרִיִם (נחמיס ע, ח), לו לא נאמר, אלא עמו (אגדם (24) בהמולו. בספעלו כמו בְּסְבֶּרְטְׁס (ברמֹשִימ בּ, ד): (בהמולו. ימל מברסס סבין, וממו בערלמו ורלס לממוך, וסיס
- שלבל ישמעאל שסיס ילד, סווקק לחמוך ערלס ולפרוע סמילס, לכך נאמר בו אח (ב"ר מו, ח): (es) בהמולו אה בשר ערלהו. באברסס לא נאמר את, לפי שלא המר אלא המך בשר, שכבר נממעך על ידי משמיש,
- (62) בעצם היום הוה. שמלאו לאברסס ל"מ שנה ולישמעאל שלש עשרה שנים, נמול אברסס וישמעאל בנו:
- (I) וירא אליו. לבקר אם החולה, אמר רבי חמא בר חנינא, יום שלישי למילחו היה, ובא הקב"ה ושאל בשלומו (בבא מליעא

מנרמיקה שלא להערימו באורמיס (בבא מליעא פו:), ולפי שראהו מלעער שלא היו אורמיס באיס, סביא מלאכיס עליו בדמות נְצְבְּצַעְרַמ מֵל (מַסְלִיס פַבּ, מ): פתח האַהל. לרמות מס יש עובר ושב ויכניםס בביתו: כחם היום. סולימ סקב"ס חמס . אמר לו סקב"ס שֵב ואני אעמוד, ואחס סימן לבניך (ב"ר מח, ו) שעמיד אני לסחילב בעדח סדיינין וסן יושבין, שנאמר שֱלַסִיס פו:): באלוני ממרא. סוא שנתן לו עלס על סמילם, לפיכך נגלס אליו במלקו (ב"ר מב, מ): ישב. נשב כמיב, בַּקַש לעמוד,

מליעה (פו:), כמיב נלבים עליו, וכמיב וירך לקרהמס, כד חויוסו דסום שֶׁרִי והמר פירעו סימנו, מיד וירך לקרהמס: לקראמס, עמדו במקומס לכבודו, ולסראומו שלא רלו לסטרימו, וקדס סוא ורץ לקראמס. (כך סגירסא ברש"י ישן) בבבא במשמעו, והשני לשון הבנה, נסמכל שהיו נלבים במקום אחד, והבין שלא היו רולים להערימו, ואף על פי שיודעים היו שילא כמו וְעָלֶיו מַשֶּׁה מְנַשֶּׁה (במדבר ב, כ) אבל לשון נקיה הוא כלפי המלאכים: דירא. מהו וירא זירה שני פעמים, הראשון (צ"ר שס), סוא שנאמר וַיָּסִי כְּסוֹנִּישָׁם אוֹמָם סַמוּנְס ויאמר המלט על ופשך, לָמדקּ שהאחד היה מניל. - נצבים עליו לפניו, . אשוב אליך, ובספיכת קדוס סוא אומר כי לא אוכל לעשות דבר לבלמי קפפִי, ורפאל שרפא את אברסס סלך משס לסליל את לוע שמי שלימות (ב"ר ג, ב), תדע לך שכן, כל הפרשה הוא מוכירן בלשון רבים, ויאכלו, ויאמרו אליו, ובבשורה נאמר ויאמר שוב (2) והנה שלשה אנשים. ממד לבשר מת שרס, וממד לספוך מת מדוס, וממד לרפמות מת מברסס, שמין מלמך מתד עושה מנשים:

: خاڭڭ تە ען בְּעִּינְיִר אַלְ־נָא תַעַּבְרָ מַעַּלְ בִיִּטְמָין בַּיִּעָר בְּאַ כְּעַן הִיִּיִּרָ וּיאַמִּר אַבְּוֹּי אִם לָא מֹהֹאַטֹּי וֹאָמַר וֹוֹ אָם כֹּהּוֹ אַהָּכּטִוּט

كَرْكِرَكُمْ لْكَيْهَٰمِّرُوْ فَلَالِهِ لَمْمًا: ĹĽĽŔĿ *ὰἀα-ἀί*□

כן פּגַּמֶב בּצַּמֶב צַּבָּרִפֹּ: מַבְרָהָה מַלְתַבְּרָהָם וַיִּאָמִרָי ַ לַבַּכַםְ אַטַב שַּהַבָּנִי בָּיַהַבָּלְ

كُلَّمَا وَكُن كُنِهُ، لَمُّهُ، هُلِٰنِن: שְּׁבְּה נַיּאִמֶּר מַהַבְּי שְׁלָשׁ סָאִים וּנְמִעַּרְ אַבְּרְהָהָם הָאָהָבֶלָה אָלְ

עַנָּהָר וֹנְמִעֵּר לַהְּשָּׁנִי אָטִי: בּוֹ בְּלָר כַרְ נְשׁוֹבֹ נַיִּתֵּן אֶּלְ־ ֶּ וְאֶּלְ־תְּבְּקֶר הֵץ אַּבְרָהָם וִיּפָּח

ממל עלדה:

×.くた: בּלְבֶּיכוּן וֹאִסְהְמִיכוּ הְחוֹת וַסְבוּן כְּעַן וְעֵיה מַנָּא וָאַסְחוֹי

בְּמָא בַּמִבְּילְמָא: מֹבֹוַכוּן וֹאֵמָרוּ בֵּין שַמַבּיר אָבׁו מַלְ כוּוֹ מַבַּבַעוּוֹ מַלְ ללכנו לער כון שהלבוו נאַסַב פּשָא בְּלַטְמָא וּסְעוּרוּ

بزادخ!: למוש סולשא לושו והבידי הְּבַב נֹאַמַב אַנִבא שַּׁלָנוּ סָאַנֹוּ לאוָטו אַבְרָטִם לַמַּמָּכָּלָא לַנִע

: كانا: וועב למולומא לאוחו לממבר ולסגד פֿר תוֹדי רַכִּיף וֹמָב ולבית תובי רוש אַבְרַהַם

> away, I pray thee, from thy servant. found favour in thy sight, pass not and said: 'My lord, if now I have

yourselves under the tree. and wash your feet, and recline Let now a little water be fetched,

said: 'So do, as thou hast said.' come to your servant.' And they shall pass on; for asmuch as ye are and stay ye your heart; after that ye And I will fetch a morsel of bread,

meal, knead it, and make cakes.' ready quickly three measures of fine tent unto Sarah, and said: 'Make And Abraham hastened into the

hastened to dress it. and gave it unto the servant; and he and fetched a calf tender and good, And Abraham ran unto the herd,

יַדוֹן רוּמִי בְּמַׁדְס, שנכתב אתר וַיּוֹלֶד נַת, ואי אפשר לומר, אלא אס כן קודס גורת ק"ך שנה. ושתי הלשונות בבראשית רבה (מת, האורחים, ואף על פי שכמוצ אחר וירן לקראסם, האמירה קודם לכן הימה, ודרך המקראות לדצר כן, כמו שפירשמי אלל לא יעמדו חביריו עמו, ובלשון זס סוא חול. דבר אחר, קדש (שבועות לס:), וסיס אומר לסקב"ס לסממין לו עד שירוץ ויכנים אח (3) ויאמר אדני אם גא וגר. לגדול שבסס אמר, וקראס כולס אדוניס, ולגדול אמר אל נא מעבור, וכיון שלא יעבור סוא,

לוע שלה הקפיד, הקדים לייה לרחילה, שנהמר ולינו ורחלו רגליכם: חחת השץ. מחת המילן: רגליכם. כספור שהם ערביים, שמשממוים לאבק רגליהם, והקפיד שלא להכנים עבודת אלילים לבימו (בבא מליעא פו:), אבל (+) יקח נא. עלידי שליח, וסקצ" ס שלס לבניו על ידי שליח, שוחתר וַיְּבֶס משָׁס מָּמ יְדוֹ וַיַּן מֶׁח סַּמֶּלַע (במדבר כ, ימ): ורחצו

،' (پر): בְּבֶלְ לוִבְמִי (ברחֹשִים יש, ח), כִּי עַל בֵּן בְמִׁימִי פְּגֶיךְ (שֹם לֹג, י), כִּי עַל בַּן לִחֹ נְמַהָּיָ (שׁם לֹת, כו), כִּי עַל בַּן יָדַעְמָ מֲנֹימֵנוּ (בֹתדִבר הדבר הוה אני מבקש מכם, מאחר שעברחם עלי לכבודי: בי על בן. כמו על אשר, וכן כל כי על כן שבמקרא, פִי עַל בֵּן בְּאוּ אלא לבכס, מגיד שאין יצר הרע שולע במלאכיס (ב"ר מח, יא): אחר חעבורו. אחר כך חלכו: בי על בן עברחם. כי שְׁשְׁרְ לְבְּּךְּ פַּת לְמָס (שופעיס יע, ה). בכמוניס, וְלָמָס לְצַבּ מֻׁנוֹשׁ יִמְשָׁר (מהליס קר, עו). אמר רבי חמא, לצבכס אין כמיב כאן, (a) וסעדו לבכם. במורה בנבימים ובכמובים מלינו דפמח קעדמה דלבה. במורה, וְמַעֲדוּ לְבָּבֶם (ברהֹשִׁים ימ, ה). בנבימים,

(a) קמח סלח. קלם לעוגות. קמח לעמילן של מבחיס, לכקוח את הקדירה לשאוב את הזוהמא:

במלום (ב"ר מח, יג): (7) בן בקר רך ומוב. ג'פריס סיו, כדי לסלכילן ג'לשומות בתרדל (צבא מליעה פו:): אל הגער. זס ישמעלל, למנכו

[:XCC!: וְהְוּאִ־עֹמֶדִ עַּלֵיהָם תַּחַה הָעֵּץ מִשְׁמֵּיִשׁ עִלְּנִיהוֹן הְחוֹה אִילְנָא וַיּאַה הָמְאָה וְהָלֶב וּבֶּן הַבְּקְרֹ וּנָסִיב שָׁמֵן וַהַלַב וּבָר תּוֹבִי

עשְּׁה נַיְּהֵן לְפְּנֵיהָם נַעָּבִר וִיהַב בֵּדְמֵיהוֹן וְהִוּא

under the tree, and they did eat. before them; and he stood by them calf which he had dressed, and set it And he took curd, and milk, and the

נּיְאָמֶר הַנָּה בְּאָמֶל: י_{מראל} ניאטְרָוּ צִּלְיוֹ צַיָּה שְׂרָה אִשְׁמֻף נַצַּטָרוּ לִיה אָן שְׂרָה אִהְּהָדִּ

נאמר הא במשכנא:

'Behold, in the tent.' Sarah thy wife?' And he said: And they said unto him: Where is

וְשְׂרָה שׁמָעַת פָּתַה הָאָהֶל וְהָוּא לַשְּׂרָה אָתְּתָּר שְׁמָעַה חַנְּׁע נְּעִנְּּעִרְבֵּוֹ לְשְׁנְּעִר אֵשְׁמֵּוֹבְ וְצְּעִינוּן סַנִּיִּמִוּן וְהָא בָּרָא וַיָּאִמֶּר הָּוָר אֹהָּוּר אֵלֶּ,וּדְ כַּהָּט וֹאַמָּר מִטִּר אַנוּר לְוֹטִוּ כַּהִּגוּן

בּטַבַ מַמֻּבַּנֹא נִבוּא אַבוַנְבַנָבִי:

tent door, which was behind him. have a son.' And Sarah heard in the round; and, lo, Sarah thy wife shall unto thee when the season cometh And He said: 'I will certainly return

אָבַע כַּנָּמֶים: چېښت קדַל לְהְיָוֹת לְשֶׂבְה چִיִּמִין פְּסַק מִלְמִהְיֵי לְשֶׂבָה إلاجبارا الشاب أجذات جهرا الاجبابات إشبا واحد بإلاأة

אובע כֹנְשָּׂנְא:

And Sarah laughed within herself, manner of women.—

ceased to be with Sarah after the and well stricken in age; it had

Now Abraham and Sarah were old,

11

נאבלי זבו: אַחַבֶּי בִּלֹתִי הֵיְהָה־קַּי שֶּדְנְּה בִּתַּר דְּטִיבִית הְּהֵי לִי שִּבֹּימוּ נשֹּאְעַׁל מְּנִינִי בַּעִּנְבִּי בַאָּמָוֹר וְחַיֵּיכִת שָּרָה בִּמִעַּהְאַ לְמִימִר

נְרַבְּנָנִ סִּיב:

have pleasure, my lord being old I llade blo bexaw ma I restA' : gniyae

אֹמֹלֹם אֹבֶר וֹאֹלֵו זֹטֹלִטֹוּ: ئِمَّا قِيَامُِم شِرِّم رَهُمُّه مِهُلِّم جَنَّا مِيْرِم فِرِم جُفِرْهِد ני ניאֶטֶר יְהְוָה אֶלְ־אַבְּרְהָם לְמָּא נַאַטַּר יָיָ לְאַבְרָהָם לְמָא

sm old? Shall I of a surety bear a child, who Wherefore did Sarah laugh, saying: And the LORD said unto Abraham:

- ו הליימי קמייסו: ריאבלו. נראו כמו שאכלו, מכאן שלא ישנה אדם מן המנהג (שם פו: ב"ר מח, יד): מליעה פו.): חמאה. שומן הקלב שקולמין מעל פניו: ובן הבקר אשר עשה. השר מקן, קמה קמה שהקן, המעי (8) ויקח חמאה וגרי. ולחס לא הביא, לפי שפירקס שרה נדה, שחזר לה אורם כנשים אומו היוה, ונעומאת העיקה (בבא
- שלוועם סימס, כדי למצבס על בעלס, למר רבי יוסי בר חויול, כדי לשגר לס כוס של ברכס: הגה באהל. לוועס סיל: לאיש על האשה ולאשה על האיש. בבבא מניעא (דף פו.) אימא, יודעין היו מלאכי השרח שרה אמנו היכן הימה, אלא להודיע סכמב וכוי, וכאן סנקודם רבה על סכמב אמה דורש הנקודה, שאף לשרה שאלו איו אברהם למדנו שישאל אדם באכמניא שלו (9) ויאמרו אליו. נקוד על הי"ו שבהליו, ומניה רבי שמעון בן הלעור הומר, כל מקום שהכמב רבה על הנקודה, המה דורש
- שמר המלאך: . אמרו למועד אשוב, אבל אני בשר ודס, שסיוס מי וממר ממ, בין מי ובין ממ למועד סוס וגו"): 👚 והוא אחריו. – ספמו סיס בְּשִׁפְּמָשָׁךְ, חֹומן המלחבים שבשרו את שרה אמרו למועד חשוב, אמר לה חלישע, אומן המלחבים שהם חיים וקיימים לעולם, מקוס אמר לו כן (ב"ר). (אלישע אמר לשונמית למועד בַאָה פָעָת מַיְה אַפְּ מוֹבֶקֶת בַּן, וַמֹּאָתֶר אַל אֲדֹנִי אִישׁ בְאֶלִהִיס אַל מְבַוּצ מקוס אמר לו, כמו וַיּאַמֶּר לֶשׁ מַלְשַׁךְּ סִ' סַרְבֶּס מַרְבֶּס, וסוא אין בידו לסרבות, אלה בעלימומו על מקוס, אף כאן בעלימומו על כעת הואת שתהא תיה לכה, שתהיו כלכה שלמים וקיימים: שוב אשוב. לא בשרו המלאך שישוב אליו, אלא בשליתותו של (10) כעה היה. כעם הואם לשנה הבאה, ופסח היה, ולפסח הבא נולד ילחק, מדלא קריון פְעַם אלה פְעַה. בעה היה.
- (11) חדל להיות. פסקממנס: אורח כנשים. מורמנדומ:
- (פופסים יס): עדנה. לסלוס בשכ, ולשון משנה משיר אם השבר ומעדן את הבשר. דבר אחר, לשון עידן ומן וסח נדום: (21) בקרבה. מסחכלה במעיה ואמרה, אפשר הקרֶצִיִּים הללו טעוניין ולד, השָדַיִּים הללו שלמקו מושכיין הלב. הנחומא

אַשִּׁיִר אֵלֶיוְךְ בְּעָתְ חַיְּהְ וּלְשְּׁרֶה לִיִּטִּוּ אַמִּיב לְּנְתָּוּ בְּעִּדְּוֹ

בּאַשוּן בּוֹימִין וּלְשָּׁבְהוּ בַּר:

round, and Sarah shall have a son.' thee, when the season cometh At the set time I will return unto Is any thing too hard for the LORD.

جْر جْلَاكُكْ: אַרָקְאָר וּיָאָבר וּלְאָ חַיִּיכִית אָרֵי דְּחִילִת וֹאָמָר לְאָ אַ, נַקְּכַהַשָּׁ שְּׁרֶבְה וּ לֵאמָר לְאׁ וְכַבֵּיבָת שְּׁרֶה לְמֵימַר לְא

בְּרַם חַיִּיכְהָ:

'.dgusl And He said: 'Nay; but thou didst laughed not'; for she was afraid.

Then Sarah denied, saying: 'I

ជល់០ ៩ភ្ន៩២០: מַּלְ־פְּנֵנִי סְדְם וְאַבְרְהָם הֹלֵךְ עַלְךְ עַלְךְ עַלְןּ עַלְןּ עַלְןּ עַלְןּ עַלְןּ עַלְןּ עַלְןּ וּנֹבוֹעוּ מִמְּּםְ בַּאַנְאָנם נַנְּאָבוּ נַבַּעוּ מִטַּמּוּ אַבַּבּוּאַ נָאַסְטַכִּיאָנַ

ببقتنا جُعِجَانيختنا:

them on the way. Abraham went with them to bring and looked out toward Sodom; and And the men rose up from thence,

91

מַאַבְרָהָם אַמֶּר אָנִי מַמֶּה: ^{עַז} וֹגעוֹנע אָלוֹג ŢŢĢŢ

דַאָּנְאַ עַבֶּיד: אָלִי, וֹנִי אָמַר הַמְּכַפַּי אָנָא מֵאַבְּרָהָהַם

guiob from Abraham that which I am And the LORD said: 'Shall I hide

لْمُمُّنَّت لَرُخُلُحن جِبَ خُجُ لِأِنْدُ لَنَظِيلَ لَنَظُدُكِ ذِيا خُلِيرَيِكِ جَحِ لْهَٰكُدُبُوهِ فَأَرْدِ نُكِرُبُ لِأَذِيدِ لِأَكْبِي لَهَٰكُدُبُهِ فَيَثَلُتُ مَنْتُكُ نَكِيْدٍ خُمَّهِ فَيْدَ

מַּמְמֵי אַבְּעָא:

be blessed in him? and all the nations of the earth shall become a great and mighty nation, seeing that Abraham shall surely

יְהוָה עַל־אַבְרָהָם אָת אַַשֶּׁי בּבַבוּע וּמִמָּפֹּמ לַמִּגּוּ בַבַּגּא בּי יָדַעְּהָיו לְמַעַן אֲשֶׁר יָצַנְּהַ

ني الله المرادة

لم المرابدة בּבול דיים יון על אַבְרָהם וָת שבים בֹּל בְמִמְבֹר גִּבְלִטֹא נְבִּנֹא בּטַבוני. ווֹמָבוּן אַוּבְטַן גַּטַלוֹן יָת בְּנוִנִי, וְיָת אָנָשׁ בַּיתִיה אָבׁוּ נִּבְוּ בַּבַבוּת בַּבוּל הַיפַבוּד

spoken of him.' upon Abraham that which He hath the end that the LORD may bring to do righteousness and justice; to they may keep the way of the Lord, and his household after him, that that he may command his children For I have known him, to the end

(13) האף אמנם. סגס אמת אלד: ואני זקנהי. שנה הכתוב מפני השלום, שהרי היא אמנם ואדני זקן:

המיועד שקבעמי לך אממול, למועד הזה בשנה האמרת: (+1) היפלא. כמהגומו סימכסי, וכי שום דבר מופלא ומופרד ומכוסה ממני מלעשות כרלוני: למועד. לאומו מועד

(15) כי יראה וגוי כי צחקה. סראשון משמש לשון דסא סוא, שנומן מעם לדבר ומכמש שרס לפי שיכאס. וסשני משמש

(16) וישקיפו. כל השקפה שנמקרה לרעה, מוץ מהַשְּׁמִּיְמָה מִמְעוֹן מַדְשָׁךְּ (דכרים כו, מו), שגדול כה מהנות עניים, שהופך בלשון אלא, ויאמר לא כְדְבֶּבֶן הוא אלא נַמקח, שאמרו רבומינו כי משמש בד' לשונוח, אי, דלמא, אלא, דסא:

שופת, וממשה כרכין הללו שלו של, שנפֿתר גָּבוּל סַּבְּנַעַנִי מָבִּידּוֹן וגו' פֹבַּבָּי מְדּוֹשָׁ וַעַמִי דָעַינִי (עב) המכסה אני. נחמיס: אשר אני עושה. נקדום, לא יפה לי לעשוח דבר זה שלא מדעמו, אני נחחי לו אח הארך מדם סרוגו לרממיס: לשלחם. ללומס, כקצור אורמיס סס:

מביב לפני לסיום לגוי גדול, ולסמברך בו כל גויי סמרך: (13) ואבר הם היו יהיה. מדרש אגדס גַכֶּר לַדְּיִק לְבְּרָכָס, סומיל וסוכיכו ברכו. ופשומו, וכי ממנו מני מעלים, ומרי סומ גויס, ואשמיד את הבנים ולא אודיע לאב שהוא אוהבי:

וגוי. על בית אברסס לא נאמר, אלא על אברסס, למדנו כל המעמיד בן לדיק כאלו אינו מת: יצוה. לְשׁוֹן סֹוְנְסְ כְּמוֹ כְּכֶס יַעֲשֶׁׁס חִּיוֹב (חֹיוב חֹ"): למען הביא. כך סוח מצוס לבניו, שָמרו דרך ס' כדי שיביחם שנה לשוף סוֹנִס לבניו, לפי שסוח מניס חח בניו עלי, לשמור דרכי. וחס חפרשחו כחרגומו, יודע חני בו שינוס חח בניו וגו', חין למען נופל על הלשון: עיקר לשון כולס אינו אלא לשון ידיעס, שהמחבב אח האדם מְקַרְבּוֹ אַצֿלוּ ויידעו ומכירו. ולמה ידעחיו, למען אשר יצודו, (פו) כי ידעחיו לשון מבה, כמו מוֹדַע לְמִישָׁהּ (רוֹמ ב, מֹ), בַלֹח בוֹעַוֹ מוֹדַעְמְּנִי (שׁס ג, בֹ), וַמַבְעָבְ בָּשֶׁס (שמוּמ לג, יו), ומֿמנס

בּנְיְרָבְּה וְחַשְּׁאַמְם בִּי כְבְּבֶרָה צֵּבִי סִנִיצִּים וְחִוּבִּהְחִוּן צֵּבִי וַנְאַמֶּר יְהְנְׁה זַעֲקָת סְרָם נַעֲמֹרֶה . נַאֲמַר יִיְ קְבִילַת סָדוֹם נַעֲמֹוֹרָה

٤٣٠ ناټلې ى خَرْد مُرْد مُرْد ا جَرْد لَهٰ ١٠ حَرْد لَهُ ١٠ حَرْب لَهُ ١٠ حَرْب لَهُ ١٠ حَرْب لَهُ ١٠ حَرْب ا אָבְרָרְיַנָּאַ וְאָבְאָר תַּבְּצַעְּיָהַ

خطير بتأت: סְּדְמָה וְאַבְּרֶהָם עוֹהֶנוּ עֹמֶד לִסְדוֹם וְאַבְּרָהָם עַד בְּעַן تنظئ مُهُم كَمَّتُهُم تَنْكُرُ لَمُنْظَنَمُ مُنْفَلِّهِ مُنْفَلًا بِبِجُلَاثُمُ مُنْفَالِا لِمُنْظَ

שַׁסְפָּׁע גַּגַּעל מִם בַבְּמֶּמ: ^٤ וֹנִצֹּמֵ אַבֹּבֹבְעַם וֹנְאָמָֹב

المُنْ اللهُ حَفَٰذِبِهِ خُمْمًا لَامَقِرُهُ لَا يَعَالِهُ لَا يَعَالِهُ الْعَالِمُ الْعَلَيْكِ الْعَلَيْكِ الْعَلَيْكِ الْ הְעָּיִר הַאַּף הִסְפָּהֹ וְלֹאְ־הָשָּׁא פַרְהָא הָבְרָנִי הִשִּׁיצִי וְלָא

ದಭ್ಯಕ್ಷಿದ : הַשְּפַּמ כָּל־הָאָּרֶץ לָאַ יַצְּשָּׁה כּבּ לְּחָמֶית צַּדִּיק עִם־רָשֶׁע וְחָיָה בְּפִּחָנְמָא הָדֵין לְשִׁיצְאָה וַבָּאָה חِجْكِٰ مَا جُأَةً מַצְּשָׁתוּ בַּדְּבֶר תَזָּה קוּשְׁמָא אַנוּן דִּינָדְ מִלְמָצֶבִר

שׁמִנפֿע קַטִּבְא:

אָם לָא טַּוֹבוּן נֹאָם טַּוֹבוּן לָא הַבְנִי אַהְבֹיִג הֹטִּׁנִוּן נִּטִּינִגֹּא שׁכֹלבׁיכִלְיוּוְן בַּמֹּכִע כַלַבְּמִי څلانځ لغلية

מְמִּמִנְתִּ בֹּגֹּלְוִ צְּבֹרִם גֹֹוֹ:

שְׁמֶּגְתֵּי זְכְּאָר עִם חַנְּיִבְא: עאַל יקריב אַבְרָהָם נַאָּמַר הַבָּרָנִי

זַכְּאָין דְּבְגַוַה: שֹׁמְבוִע לְאַנוֹבְא בּּבוּגְ עַמִּמָּגוּ אולו וה שמהום צדיקם בהוף מאם אית חמשיו ובאין בגו

אַבְעָא בָּבַם וֹמְבִיג בַּינָא: לוּשְׁמֹא אַנוּוֹ בַּוֹנִב בַּבוֹוֹ כַּב מְם עַנְיִבְא וְיהֵי זַכְּאָר כְּחַנְיִבְא

> grievous. and, verily, their sin is exceeding of Sodom and Gomorrah is great, And the Lord said: 'Verily, the cry

Me; and if not, I will know.' to the cry of it, which is come unto they have done altogether according I will go down now, and see whether

Abraham stood yet before the and went toward Sodom; but And the men turned from thence,

righteous with the wicked? Will You indeed sweep away the And Abraham drew near, and said:

٤7

are therein? the place for the fifty righteous that indeed sweep away and not forgive righteous within the city; wilt Thou Peradventure there are fifty

judge of all the earth do justly? that be far from Thee; shall not the righteous should be as the wicked; with the wicked, that so the this manner, to slay the righteous That be far from Thee to do after

בְּטָׁטִי טִנְטַ אֲבָּט וְבַּעִּשׁנֵּי: שקן מסורגמין גדולה, או גדלה והולכח, אבל זה טעמו למעלה ברי"ש, לפי שמחרגם גדלה כבר, כמו שפירשחי וַיָּהִי הַשֶּׁמֶשׁ (01) ויאטר הי. אל אברהם, שטשה כאשר אמר שלא יכפה ממנו: 🕒 רבה. כל רבה שבמקרא הטעם למטה בבי"מ, לפי

סכלעקמס, לעקמ ריבס אממ, שסרגוס מימס משונס, על שנמנס מוון לעני, כמפורש בחלק (סנסדרין קע:): ְן מֵּדְעָּס מָס מֶּעֶשֶׁס לֶךְּ (שמומ לג, ס), ולפיכך יש הפמק נקודמ פמיק בין עשו לכלס, כדי להפריד מינה מחנרמה. ורצומינו דרשו יעמדו במרדן, אדעה מה אעשה, להפרע מהן ביסורין ולא פֿבַלה אוחן. וכיולא בו מלינו במקוס אחר, וַעַּפָּה הֹוֹבֵד עֶדְיָךְ מֵעֶלֶיִּךְ נא לפוף מעשיסס: הבצעקחה. של מדינה: הבאה אלי עשו. וכן עומדים במרדס, בְּלֹה אני עושה בסס, ואס לא (12) ארדה נא. למד לדיינים שלה יפסקו דיני נפשום הלה צרהיה, הכל כמו שפרשהי צפרשה הפלגה. דצר החר, הרדה

בא אללו ואמר לו ועקם סדוס ועמורה כי רבה, והיה לו לכסוב וה'עודנו עומד לפני אברהם, אלא מיקון סופריס הוא זה (ב"ר (22) ויפנו משם. ממקוס שלברסס ליווס שם: ואברהם עודנו עומד לפני ה׳. וסלל לל סלך לעמוד לפניו, ללל סקב"ס

וַיִנַּשׁ מֻלְנְּסוּ סַנְּבִיּחׁ (מלכיס־חֹ יח, לו), ולכל חולה וכום חברהם, לְדַבּר קשוח ולפיום ולחפלה: האף חספה. הגם חספה. (33) ויגש אברהם. מלינו הגשה למלחמה וַינַּשׁ יוֹפְבּ וגוי (שמוחל־בי, יג), הגשה לפיום וַינַּשׁ מִּלְיִי יְהוּדָה, והגשה לחפלה ממ, ז) (אבר הפכוהו ז"ל לכמוב כן):

למה המיה הלדיקים: (24) אולי יש חמשים צדיקים. עשרה לדיקים לכל כרך וכרך, כי ס'מקומות יש, ואם תאמר לא יצילו הלדיקים את הרשעים, ולמרגוס של אונקלום שמרגומו לשון רוגו, כך פירושו, סאף ישפה שמספה לדיק עם רשע:

لْدُمُّهُ عَنْدُ كُخُدٍ لِيَقْطُلِهِ فَقَدَيْكُهِ: ³² הַמְשָּׁים צַּרִיקָם בְּתָּוֹךְ הָעֵּיִר וַיְאַמֶּר יָהוְה אָם־אָמְצָא בִסָּדָם

بَوْلًا لَكُمُّا لِمُقَلِّدُ עוָאַלְטֹּי, לְנַדְּבָּׁר אָלְ-אַבְּיָּי וֹאָנְכֵּי הָּבְיִנִי לְמַלְּלְאִ שְׁנִם וֹנִ וֹאָנֹאִ

ſŢĠŸĽ: ダレロス ヹロ_ヹ゙゙ヹ゙゙゙゙゙゙゙゙゙゙゙゙゙ヹ ЩŒ בְּלְ הַנְאָמֶר נִיּאָמֶר לְאָ אַמְּלְיִת בְּלְ מַרְתָּאָ נִאָמָר לְאִ אַנִבּיל אַ חֲמִשְּׁה הֲתַשְׁחָיה בַּחֲמִשָּׁה אָתַ־ חַמְשָׁא הַהְחַבֵּיל בְּחַמְשָׁא יָת אַנְלַנְ וַטְּסְׁבְּנִן טְמְמָּנִם עַבּּגַּנִלֵם מָאָם וַטַּסְבֵּנוֹ עַמָּמָנוֹ וַכָּאָנוֹ

لِكَالَٰكِيْدِت: ניאָמֶר לָאַ אָמֶמֶי בַּעַּרָיר oz אנלְנִ נִמְּגֹאֵנוּ הַּם אַנְבַּמֹנִם נַאָּמָר מָאָם נַהְטַבְּּחִנוּ טַמָּוּ ַנְיָטָב אָנִג לְגַבָּר אָלְנִן נַיּאָמָּר נַאִנָּטִב אָנִג לְמַלְלָא צַבַּמִנְנִי

אָמְצָא שָׁם שָּׁלְשֵׁים: שְׁלְשֵׁיִם וֹיָאַמֶּרְ לְאַ אֶׁמֵּמֶּר אָם־ שַּׁמָּן הַלְּהִין וֹאָמָר לָאַ אַּצְּבֵּיר ַ װְּצְׁבְּבְּבִׁ אִנְלְיִ וְמֵּׁגֹּאִנּוֹ חֲטִׁ בַּיִּנְ נִאָּמִבְּיִלְ מָאִם וְשְׁעַּבְּעוּוֹ וַנְּאָמֶר אַּלַ־נָּא יַנור לַאַרָּנִ נְאָמָר לָאַ כֹּמּן וֹטַבּלַר רוּנִיָּאַ

בּגֹּבונו בַאמֹאבונם: עַשְׁרָים וַיּאַמֶּר לָאַ אַשְׁחָית رَّهُ كُمْ لِمُعَالِمُ الْمُعَالِّمُ اللَّهُ عَلَيْ اللَّهُ عَلَيْ اللَّهُ مِنْ لَمُسَالُونَا اللَّهُ الْمُعَالِمُ اللَّهُ الْمُعَالِمُ اللَّهُ اللَّلِي الْمُلِمُ اللَّهُ اللْمُعِلَّالِمُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللْمُعِلَّالِمُ اللْمُعِلَّالِمُ اللْمُعِلِمُ اللْمُعِلِمُ الللْمُلِمُ الللِّلِ اللْمُعِلَمُ اللْمُعِلِمُ اللَّالِمُ اللْمُعِلِمُ اللْمُعِلَمُ ا

> הַמָּמֵון זַכַּאָין בָּגוּ נאַמָר וְיָ אָם אַמֻּכָּח בַּסְרוֹם

מַפַר יקטם: וּנֹגֹּל אַבְּיבְבַבֶּים וּנְאָמַבְ בַינִּבּבְנָא נֹאָטַנִר אַבְּבָבָטִם נֹאָמָב בַּא כַּגַּן

: אַמִּאַבוֹעוֹ אַהְכַּע שַּמָּן אַבְבָּגִין

למולא לבוק אַבְלּמוּוֹ: אֹבְבֹּהֹגוֹ וֹאֵמַב לֵא אֹהֹבֹיב

لْمُدَلِّهِ هُمَ هَمُحَلِ يَقَلَ شَكِّرُنَا:

يتوريا: הסבון נאמר לא אַחַבּיל בָּרִי

> for their sake.' city, then I will forgive all the place Sodom fifty righteous within the And the LORD said: 'If I find in

dust and ashes. to speak unto the Lord, who am but Behold now, I have taken upon me And Abraham answered and said:

I find there forty and five.' And He said: 'I will not destroy it, if destroy all the city for lack of five?' the fifty righteous; wilt Thou Peradventure there shall lack five of

'I will not do it for the forty's sake.' be forty found there.' And He said: and said: 'Peradventure there shall And he spoke unto Him yet again,

67

Lτ

97

not do it, if I find thirty there.' found there.' And He said: 'I will Peradventure there shall thirty be be angry, and I will speak. And he said: 'Oh, let not the Lord

Y will not destroy it for the twenty's twenty found there.' And He said: Lord. Peradventure there shall be taken upon me to speak unto the And he said: 'Behold now, I have

השופט, לשון המיה, כי מי שהוא שופט לא יעשה משפט אמת: בדבר הזה. לא סוא ולא כיוצא בו: הלילה לך. לעולס סבא: השופט כל הארץ. נקוד במע"ף פח"ח ס"א של (25) הלילה לך. מולין סוא לך, יאמרו כך הוא אומנמו, שומף הכל לדיקים ורשעים, כך עשים לדור המצול ולדור הפלגה:

(עב) הואלחי. כלימי כמו ויואל משה: ואובי עפר ואפר. וכנר סיימי כאוי לסיום עפר על ידי המלכים, ואפר על ידי (62) אם אמצא בסדום וגוי לכל המקום. לכל הכרכיס, לפי שקדוס היתה מערפולין ותשובה מכולם, תלה בה הכתוב:

(82) החשחיה בחמשה. יהלא הן מילכל כרך, יאמה לדיקו של עילה מלמרף עמהם: נמכוד, לולי רחמיך אשר עמדו לי:

למת מסם: (29) אולי ימצאון שם ארבעים. וימלמו ד' הכרכים. וכן שלשים ילילו ג' מהם, או עשרים ילילו צ' מהם, או עשרה ילילו

(וו:) הואלחי. רלימי, כמו וַיוֹמֶל משֶׁכ:

אַמְטִית בַּעַבְּיִר הָעָּשְׁבָּיִר הַעָּעָשְׁ نَفِعُهُمُ الْ هُلَّ مُرَّفِّ لَهُ مُنْفَحِينًا لِيَّةً لِهُ مُنْفَحِينًا مَفِلًا مَصْلَهُ لَهُمَا كُمْ ∦F_∏₫₫□ ַנַיּאמֶר אַל־נֶּא יַחַר לָאדֹנִי נַאֲמַר לָא כָעַן יִחָקף רוּהָנָא דִּינָ

देवंद्वं: \$ٰح_אَבُلُكُم لَهَٰخُلُكُم فِي الْمَحْدُلُهُمْ مِنْ هَٰخُلُكُم لَهُ خُلُكُم لَهُ خُلُكُم لِمُعْلَمُ فَالْمُعْل ווֹבְּנֵי בֹּאַמֵּׁנִ בֹּלְיִי לְנַבֵּינִ וֹאִסְׁטַּלָּם וֹלִנִא נַּיִּנִ בַּנִ מִּגִּי

נישְׁתַּרוּ אַפַּיִם אֶרְצָּרוּ: בְּמְבֶר וֹלְוִם יְמֵּב בְּשְׁעַּרִים בְּרַבְּשְׁשְׁא וֹלְוִם יְמֵיב בְּתַּרְשָּׁא يَنْكِمَهُ فِينَ بَاشِرَٰهُجُرُهُ فَيُرَا فِيُشِرِ الْعِمَرِهِ فِيدَا مَرْهُجَنَعُ ذَفِداَه

בָּי בְּרְחָוֹב נְבִיוֹ: נטַלכמים לַבַּבְבַּכמים נּיאָמָבַנּ לָאָ וֹבשׁגַּנּ בּנִבְנְכָם וֹשַׁהָּכּּמִטִּם <u>ַּלְאַ אֶּלְבְּנִע מַּבְוּבֶׁם וֹלְתוּוְ כֹּמוֹ לְבֵינִע מַבְּוּבוּנִוּ וּבִּיתוּ</u> וֹנְאַמֶּׁר עַבָּּוֹע בַּאַ־אַבְנָּג סַנּרוּ נַאֲמַר בְּבָענִי כְעַן וַבּוֹנִי זוּרוּ

משְּׁמָּה וּמַצִּוֹת אָפָּה וַיּאַבֶּלוּ: נֹבּבא אָבְבניטוּ נֹהֹמּת בְּנִים לְנִינוּ נֹמֹאַבְוּ לְבּנִינוּ נֹמֹבּר

> אַוֹשֹׁנִילְ בַּבוֹלְאַ: אַנְלָיִ. וֹאַמַלָּיִלְ בַּבַם וֹמִלָּא עַבַּא מֹאָם

שָׁב לאַטביה:

מַלְ אַרְעָּא: לַפֿבַּמוּטַבוּן וּסָנִיד עַל אַפּוָהִי נילם לְלֵבְאִים <u>יסְרוֹם נְחָוֹא</u> לְוָתְּ וֹלֵם

אֶלְבִין בָּרְחוֹבָא נִבִית: ייהקכין לאורחכון ואַמַרוּ לא تذكربا انظادها

خلالا لايخرد: להון משמוא ופפיר אַפַא נּיפְּצָר בָּבֶּם מְאָב נַיְּסְרֵנִי אֶלְינִ וֹאָטְבֵּעָב בַּבְּינִן 'לְטִבָּא וֹזֶרנּ

> not destroy it for the ten's sake.' found there.' And He said: 'I will this once. Peradventure ten shall be be angry, and I will speak yet but And he said: 'Oh, let not the Lord

unto his place. Abraham; and Abraham returned soon as He had left off speaking to And the LORD went His way, as

on his face to the earth; up to meet them; and he fell down Sodom; and Lot saw them, and rose at even; and Lot sat in the gate of And the two angels came to Sodom

XIX

33

78

the broad place all night. they said: 'Nay; but we will abide in up early, and go on your way.' And and wash your feet, and ye shall rise servant's house, and tarry all night, turn aside, I pray you, into your and he said: 'Behold now, my lords,

unleavened bread, and they did eat. them a feast, and did bake entered into his house; and he made they turned in unto him, and And he urged them greatly; and

מל ידי לירוף כבר בקש ולא מלא: (22) אולי ימצאון שם עשרה. על פחוח לא ביקש, אחר, דור המבול היו ח', נח ובניו ונשיהם, ולא הלילו על דורם, ועל מי

וסקטיגור מקטרג, לפיכך ויצואו שני סמלאכים פדומה להשחית. (33) וילך הי וגוי. כיון שנשממק ספניגור סלך לו סדיין: ואברהם שב למקומו. נפמלק סדיין, נפמלק ספניגור,

המורמים: ישב בשער סדום. ישל כמיל, אומו סיוס מינוסו שופט עליסס (ב"ר נ, ג): וירא לוש וגוי. מלים אברסס למד למוור על כל כך שהי המלאכים מחברון לסדום, אלא מלאכי רחמים היו, וממחינים שמא יוכל אברהם ללמד עליהם סנגוריא: רד'וש שמר, אלל אברסס שכמו גדול, וסיו המלאכים מדירין אללו כאנשים, קראס אנשים, ואלל לוע קראס מלאכים: בערב. וכי אם שרה, כיון שעשה שליחותו נסחלק לו: המלאבים. ולהלן קראה אנשים, כשהיחה שבינה עמהה קראה אנשים. דבר (I) שני המלאכים. ממד לסשמית מת קדוס, ומתד לסליל מת לומ, וסום מותו שבמלרפמות מת מברסס, וסשלישי שבת לבשר

(פ"ר שס): כי ברחוב גלין. הרי כי משמש פלשון אלא, שאמרו לא נשור אל פימך אלא ברמופה של עיר נלין: לפיכך אמר לינו ממלה, ואמר כך רמלו: - ויאמרו לא. ולאברהם אמרו בֵן פַּעֲשֶׁה, מכאן שמשרבין לקען ואין משרבין לגדול שני ימיס או שלשה שבאו לבימך ולא הודעמנו, לפיכך אמר, מומצ שיהעכבו כאן באבק רגליהס, שיהיו נראין כמו שבאו עכשיו, לסס ממלה וְרַמֵּלוּ בַגְּלֵּיבֶּס, אֿלאַ כך אמר לוע, אֿס כשיבאו אנשי שדוס ויראי שכבר רמלו רגליסס, יעלילו עלי ויאמרו, כבר עברו נאמר סורו (ב"ר נ, ד): - ולינו ורחצו רגליכם. וכי דרכן של בני אדם ללון ממלה ואחר כך לרמוץ, ועוד שהרי אברהם אמר שלא יכירו בכס, וזו היא עלה נכונה: - סורו גא. שקמו את הדרך לבימי דרך עקלמון, שלא יכירו שאתם נכנמים שם, לכך (ב) הגה גא אדני. הנה גא אחרי לי, אחר שעברתם עלי. דבר אחר הנה גא, לריכים אחם לחם לב על הרשעים הללו

لَمْدِ إِنَّا خُرِ لِنُمُّهُ مُؤَمُّكِ: סְּבְםְ לַּסְבּוּ מַּלְ-הַבְּנִתְ מִנְּמֵר אֲנְשֵׁי סְבִּוֹם אַפִּיפּוּ עַלְ בֵּיתָא מֶבֶׁבְ וֹאַנְׁמָּג עַלְּגִי אַנְמָּג הַ לָא מָּכִּיבוּ וֹאַנְמָּג עַבְּיִבּ

: ۩ڷ؉ הַבְּגְנְלֵי הוֹצְיִאֶּם אֵלֶנִנִי וְנָדְעָה אַפּּיקְנִין לְוָתָּאְ וְנָדִּע יְהְהוֹן: ָ »װֹע בֹאֹנְמִוֹם אַמִּגרַבָּאוּ אַלְוּלִּי וּבֹלבֹאַנּ אָבַבוִתְ וּנֹאָמֶבוּ בָנִ

וֹעַבְּלֵע סִׁלָּר אַּעַדְרָיוּ: ⁹ נוּגֹא אַקבוֹם לְנִס

גוּאָמוֹר אַּלְ־נָא אַנוֹי הַּבְּעַרִּי

אַגַ_טַהְּהָוּ בַבְּב בִּי_הַגַ_בוֹ בֹּאוּ למנוכם וַע לִאָּלָמָּום עֹאָלָ هُنْتُا هُرَجُه لَمُهُمْ ذُبُا فَهُبِد ⁸ לא־יָדְעוּ אָישׁ メデザバダニーはメ בונע לָא לֵי שָׁתַּי בְּנִית אָשֶׁר

نتڭڭت באַישׁ בָּלוֹטׁ מָאָד וַיִּנְשָׁוּ לִשְּבָר مَثِد ثِرِه جُكَ مُثِيَّه يَنْظَمُ لِنَظِمُ الْمُ הַאָּחָר בַּא־לְגוּר וַיִּשְׁפַּׁט שַׁבּוֹט חַר אַנְאַ לְאָחוֹהָבָא וְהָא والخجارا واستأثاثها والخجادا والإحاد المراجات المحادا

מסופיה: מתוקומא וֹתֹּע סַבֹּא כַּלְ תַּמָּא

עולנגא גאטו לוטك ללגלגא ילבו לקום וֹאֹמֹבוּ לִישׁ אֹּן

וְדַשְּׁא אֲחַד בְּתְּרוֹהִי: וּנִפַּל לְנִטְבוּן לוֹם לְתַּרְעָּא

וֹאֹמֹּע בֹּבֹמוּ כֹמֹּן אַנוֹ, לָאִ

شَادِينَٰدِ: אָבׁו מֹל בון מָאלוּ בִּטְלַל בּאַבֶּוּן לַא שַׁמֹּבַבוּוּ מִבַּמַם くとはしばれ خثفحبا تقخيب خيبا خلفظا נבמננו לכב אפום להו לטבנו בא כהו לי הרהיו בנו דלא

באָנָת לַנִוֹבָּא נַלְרִיבוּ לַמִּעַבַּר מבילחון ואַטַקיפו בַּגוּבָרָא באו בולא להן ללאוח לב

> every quarter. young and old, all the people from compassed the house round, both of the city, even the men of Sodom, But before they lay down, the men

know them.' them out unto us, that we may came in to thee this night? bring unto him: 'Where are the men that And they called unto Lot, and said

door, and shut the door after him. And Lot went out unto them to the

brethren, do not so wickedly. And he said: 'I pray you, my

9

come under the shadow of my roof.? nothing; forasmuch as they are eyes; only unto these men do and do ye to them as is good in your pray you, bring them out unto you, that have not known man; let me, I Behold now, I have two daughters

the door. even Lot, and drew near to break they pressed sore upon the man, with thee, than with them.' And the judge; now will we deal worse to sojourn, and he will needs play they said: 'This one fellow came in And they said: 'Stand back.' And

(3) ויסרו אליו. עקמו אם סדרך ללד בימו: ומצות אפה. פסח סיס:

- קדוֹס בְּעִיס וְמַשְּׁמִיס: כל העם מקצה. מקנה העיר עד הקנה, שמין מחד מהם מוחה בידס, שמפינו נדיק מחד מין בהם: ופשומו של מקרא, ואנשי העיר אנשי בשע, נסבו על הבימ, ועל שהיו רשעים נקראים אנשי פדום, כמו שאמר הכחוב, וַשַּׂנְשִׁי מלאכים, שַהיו שואלים ללוט מק טיבס ומטשיהם, והוא אומר להם רובם רשטים, עודם מדברים בהם, ואנשי מדוס וגוי. (+) שרם ישכבו ואנשי העיר אנשי סדום. כך נדרש נברחשית רבה (נ, ה), ערם ישכבו ואנשי העיר היו נפיהם של
- (a) ונדעה אותם. נמשכב וכר, כמו משר למ ידעו מיש (ב"ר שס): (מ)
- (8) האל. כמו האלה: בי על בן באו. כי העובה הואת תעשו לכבודי, על אשר באו בלל קורמי. מרגוס בעלל שרומי,
- מליץ על האורחים אמרו, האחד בא לגור, אדם נכרי יחידי אחם בינינו שבאח לגור, וישפוט שפוט, ונעשים מוריא אוסו בי בעבורי ואשב אללך. אמה מליץ על האורמין, איך מלאך לבך. על שאמר להם על הבנום אמרו לו גש הלאה, לשון נחח, ועל שהיה סים, לומר, מין מנו מוששין לך, ודומס לו קרַב מַּלֶיךְ עַל מִנַשׁ בִּי (ישעיס פס, ס), וכן גָּשָׁס לִי וַמַשַׁבֶּס (שס מע, כ), סמשך ללדדין ַ בְּלְפְׁה (במדבר יו, צ), הנה הַפֵּגִי מִמֶּךְ וְהַלְפָׁה (שמוחל-ה כ, כצ). גש הלחה, הַמשך להלן, בלשון לע"ו מרימי דנו"ש, ודבר נויפה (9) ויאמרו גש הלאה. קרב להלאה, כלומר המקרב לגדדין וממרמק ממנו, וכן כל הלאה שבמקרא לשון רמוק, כמו זֶבֶה מכגום של קורה שכומה:

עַבְּיִנְיִם וְאָּטַ עַבְּבֶּלֶטַ סְּלֶּרוּ: المحرد المحرد

נּוֹלְאַנּ לְמָׁגַּאָ עַפּּעַע: הכו בַּסַנִוֹרִים מִקְּטִּוֹ וְעַּדְ־נְּדָוֹל ואָט הַאָּנְשֶׁים אַשֶּׁר פָּתַח הַבָּוֹת וְנִתְ אַבְּרָנְאִ דְּבָתָרַעַ בַּוֹתָא

تۈكر□: וֹלָגְ אַּמִּבְגַבְ בַּבֹּנִב בַיִּבֹּא מוֹן_ בּ מִי־לְףְ פֹּה חָמָן יִבְנֵיף יִבְנֹמֶיף לְףְ חָכָאְ חַהָּנָא יִבְנָף יִבְנָמָף ניאָמְרָנּ הַאֶּנְאָנִם אֶּלְ־לְנִּס עָּר נִאָּמָרנּ נּנּבְרַנָּא לְלְנִס עּנִד מָא

إمرَّم رَزِهَ خِيرَة زِمَرُم خِهَلَائِهِ: בַנְגָּרְ בְּי גְּדְּלֶרְתְ צַּעַקְּמְם אָת פְּנֵי הָדִין אֲבִי סָּגִיאַת קָבִילִהָהוֹן

בּׁמִּנוֹנ שַׁנַלּונ: יְהְנֶה אֶת־הְעָּיִר וַיְהָי כְּמָצַהַק מְן־הַמְּקִוֹם הַזָּה בֵּי־מַשָּהִות +ı <בְבְּבַבָּי בּלִבָּי בִּיְבִי נִאָּמֶבְ בַּנִבוּ הֹאִנְ וֹסִבֵּר בַּנִבוּנ וֹאָמֶב פובוּ פּוּבוּ ניקא גוָס נֹגַבּבוּ אָגַבוֹשׁלוֹנוּו

خَمُرُلُ لِنَمُرِكِ: eľ rogen 当日 | 発売 | 日本 لْكُلا_شَكْرُ، ז עַמַּלְאָבֶים בָּלְוָת בָאַמָּר קוּם

> לְבִּוֹטְא וֹנִע בַּמֵּא אַנוֹעני: אָת־יָדְׁם וְאוֹשִׁישוּ הּוּבְרַיָּא יָת יְדֵיהוֹן

בְבָּא וְלַאָּגְאוּ לַאַּמֻּבַּׁבַא עַּבַּמָּא: מטו למלנניא מוּמולא ומע

וכַן בַּלְנַ בַּעַנַטַא אַפּוּט מוּ

פֿבׁם גֹוֹ וֹמֻבְּעַוֹלִא גֹוֹ בְעַבּּבְנִעַנִי: בּּירַשַּׂשְׁחַבְּיִם אָנַקְּהָנוּ אָת־הַשָּׁקְלוֹם אָרֵי מְחַבְּלִין אַנָּהָנָא יָת אַהָּרָא

تائدىن،: נְתְ קַרְהָא נְהָנְה בְּמָהַיִּיך בְּעָּיַ مَا هَنْدُه فِدًا هُدَا مُلَحَدِ أَنْ ונפל לום ומגיל עם התנוהי

בבר נת אַטַּמָר וְנָת מַרָמֵין מֹלְאֶׁכֹּוֹא בֹּלְוָת לָמִוּמָר לוִם بخٰذة عَذَٰ لا لَأَلِا بِلَلِيَانِ

> them, and the door they shut. and brought Lot into the house to But the men put forth their hand,

the door. that they wearied themselves to find blindness, both small and great; so at the door of the house with And they smote the men that were

city; bring them out of the place; and whomsoever thou hast in the and thy sons, and thy daughters, thou here any besides? son-in-law, And the men said unto Lot: 'Hast

LORD hath sent us to destroy it.? great before the LORD; and the because the cry of them is waxed for we will destroy this place,

٤ı

71

ΙI

unto his sons-in-law as one that destroy the city.' But he seemed out of this place; for the LORD will daughters, and said: 'Up, get you his sons-in-law, who married his And Lot went out, and spoke unto

swept away in the iniquity of the daughters that are here; lest thou be Arise, take thy wife, and thy two the angels hastened Lot, saying: And when the morning arose, then

(11) פחח. סוא סמלל שבו נכנסין ויולאין: בסגורים. מכת עורון: מקשן ועד גדול. סקעניס סתחילו בעבירס הדלת. דלמ סקובבם לנעול ולפמומ:

כואח, מי לך פחחון פה ללמד סנגוריא עליהם, שכל הלילה היה מליך עליהם מובוח. קרי ביה מי לך פֶה: שם יש לך ממן או בנים ובנות, סולא מן המקום: - ובניך. - בני בנומיך הנשואות. ומדרש אגדה, עוד, מאחר שעושין נבלה (12) עוד מי לך פה. פשומי של מקרל, מי יש לך עוד בעיר הולת, מון מלשמך ובנימיך שבבים: החון ובניך ובנחיך. מחלה, שנאמר מנער ועד וקן, לפיכך החחילה הפורענוח מהם (ב"ר נ, ח):

(+1) חחניו. שמי בנות נשומות סיו לו בעיר: לקחי בנוחיו. שמותן שבבית מרוקות לסס:

חספה. מסיס כלס, עד מוֹס כְּל סַדוֹר, ממורגס, עד דמף כל דרא: (15) ויאיצו. כמכגומו ודמיקו, מסכוסו: הנמצאוח. סמוומנום לך בנים לסלילם. ומדרש אגדס יש, ווס ישובו של מקרא:

ניצאָרוּ ניַנָּחָרוּ מָחָוּץ לָעִיר:

44148

בּ וֹנֶאמֶר ְ עַמֶּבְׂס מַּלְ-נַפְּשֶׁוּ אַלְ- נַאָּמָר חוּס עַלְ נַפְּשָׁוּ לָא וַנְהַיַ כְּהוֹצִיאָם אֹהָם הַהוֹצְּה וַהֵּנָה כַּד אַפֵּיק יָהְהוֹן לְבָרֶא

הְהָרָה הְמֶּלֵט בְּכְּלְ מֵישְׁרָא לְטּירָא אִשְׁמֵיזַר אַבוֹרְיִרְ וְאֵלְ־הַעַּמְּלִי הִסְּתַּכִּי לַאָּחוּרָדְ וְלָא הָפִוּם

كُنْ هُكِيْنَ هَذِ بُهُ يَهُمُد كَنِه كِبِيا فَجُمِد بُنْ:

١٥٠ تَعَدُّدُ مِي مُنْ لِهُ جُهُدُ مُهُدِيْ مُقَالِدُ عُنِي اللَّهُ عَلَيْهُ لِمُ اللَّهُ عَلَيْهُ اللَّهُ عَل ענע_לָא מֹלָא מֹלֹגַ עַ עַּלְּהַ בַּוֹן בַּמִּנֶינַ עַ

שׁמֹבׁמֹנִי בֹּשִּׁשׁאַ נַאָּמוּנִי: לְאָהְעַּגוֹּבָא לְחִינִא בַּלְתָא וֹפֹׁמָּג וֹאָלֹא בִנע אָלֹא וֹכֹגע וּאַסוּיקא מִיבוּקַדִּ בא למן אַמִּכּט מּבְבָּב בַנַוֹמִין

הַנְּהֹינְאַ הַעִּיר הַנְּאָת קְרֹבֶּה ن الحَظِير بَالِمُ لِمَا لَمُنارِدُ אוכַל לְהִמְּלֵט הָהָרָה פָּוֹ^ד לְנַיִנוֹיִנִע אָעַרַנֹּפְאָׁג וֹאָנְכָּג לָאָ

בָּא מִּפִּׁע עַבְאַ מִבְּגַּר עַנאַ יַּהְעָר

🌣 ၎င်းဝ ធ្ងផ្កា ប្រែង ជង្គុជ្កា អង្គុក្នុជ្ជា

نَشْكَا

וְמֵּירָא הִיא וְתִּהְקַנִים נַפְשִׁי: אָהְטַגוֹּב כֹּגּוֹ לִעַמָּוֹ עַבֹּא למהוב לשמו וניא והורא ביא כהו פושא ביבא פונבא

> without the city. brought him forth, and set him being merciful unto him. And they of his two daughters; the LORD hand of his wife, and upon the hand hold upon his hand, and upon the But he lingered; and the men laid

lest thou be swept away. the Plain; escape to the mountain, behind thee, neither stay thou in all said: 'Escape for thy life; look not brought them forth abroad, that he And it came to pass, when they had

so, my lord; And Lot said unto them: 'Oh, not

81

and I die. mountain, lest the evil overtake me, life; and I cannot escape to the ym gnivse ni 5m otnu nwode tesh magnified thy mercy, which thou grace in thy sight, and thou hast behold now, thy servant hath found

one?—and my soul shall live.' escape thither—is it not a little unto, and it is a little one; oh, let me Behold now, this city is near to flee

המלמ, ולה נהמר ויהמרו (ב"ר נ, יה): (16) ויחמחמה. כדי לסליל אם ממונו: ויחזיקו. אחד מסס סיס שלים לסלילו, וחבירו לספוך סדוס, לכך נאמר ויאמר

- ַ מַשְּׁח (ישעיה מו, ב), להשמיט משה הרעי שבנקביהם: אם מולי"ר בלע"ו, וכן וְסִמְלִיטֶס וְבֶר (ישעים פו, ו), שושמט העובר מן הרחם. פְּצָפּוֹר נִמֶלְטֶה (חהלים קרד, ו), לֹה יָבְלוּ מַצֶּמ על פי שכתוב וַיָּשֶׁׁשַל חַּבְּרֶס וּגוי, חֹסליס הרבה היו לו, ונמשכו עד חברון. 🗆 הגורש. לשון השמעה, וכן כל המלעה שבמקרה, שסוא יושב בהר, שואתר וַיַּשְּׁמַּק מָשֶׁׁם סְּבָּרֶה, ואף עכשיו היה יושב שם, שואתר שֶׁל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר הַיָּה שֶׁם מְבֶלֹה בַּמְּחָנְה, ואף שמס נילול, אינך כדאי לראום בפורענוםם ואמס נילול: בכל הככר. ככר סירדן: ההרה המלש. אלל אברסס בְּבַם, (TI) הגולם על נפשך. דיין לסליל נפשוח אל חמום על הממון: אל חבים אחריך. אחס הרשעת עת הס, וצוכות אברהם
- ומרגומו בבעו כען ס': אל גא. אל נא מאמר אלי לסמלע ססרס: גא. לצון בקשס: (81) אל גא אדני. רצומינו אמרו (שצועום לס:) שם זה קדש, שנאמר צו להמיום אם נפשי, מי שיש צידו להמים ולהמיום,
- . אללי, סיס סקב"ס רואס מעשי ומעשי עמי ואני לדקח ביניסס, ומשבאח אללי, לפי מעשיך אני רשעה: (C) לסנלל, וכשמבת הלל לדיק, הני כרשע, וכן המרה הלרפים להליהו כי בְּחַםְ הֵלֵי לְהַוְבִּיר הֶם עֲוֹנִי (מלכים־הֹ יו, יה), עד שלת בתה (19) פן חדבקני הדעה. כשסיימי אלל אנשי פדוס, היה הקצ"ה רואה מעשי ומעשי בני העיר, והיימי נראה לדיק וכדאי
- מת בשנת מ"ח להברהס, כילד פלג חי החרי הולידו הת רעו ר"ע שנה, לה מהס ל"ב כשנולד שרוג ומשרוג עד שנולד נחור לי, מדור הפלגה שנמפלגו האנשים והממילו להמישב איש איש במקומו, והיא הימה בשנת מות פלג, ומשם עד כאן נ"ב שנה, שפלג (02) העיר הואח קרובה. קרובס ימיבמס (מבמי:), נמיימבס מקרוב, לפיכך לא נממלאס מאס עדיין, ומס סיא קריבמס,

אָנַר הְצָּיִלְיה אָמֶּר דִּבְּרְהָי: עם לַבְּבָר הַנְּיָה לָבִלְמָּי הָפָּבָי וַנְאָמֶרָ אֵלְיוּ הְנֵּהוֹ נְשְׂאָהִי פְּנֶּיךְּ

מַּכְ_כֵּוֹ לַבַּא מָּם_בַּמֹנִר בּוֹמַב: לְעַּעַיִּת דְּבְר עַד־בֹּאַרָּ שָׁמָּה מַבר הְמָלֵם שְּׁמָּר בֵּי לְאַ אִּיכַלִ אִיָּהִי אָשְׁהַיִּיִב לְתַמָּוֹ צָּבִי לְאַ

ق لَاهْمُمْ نَجْهُ مَحِ لِنَعْتُمُ أَكُرُهِ فَهُ مَمْمُهُمْ نُقِطَ مَحِ هَلَـمَهُ أَحِيهِ

ದ∤_ಗ್ಫ್ರಭ್ವದ: עַמֹרֶה נְפְּרֵית נְאָשׁ מֵאֵת יְהֹוֶה וּוּפְּרֵיקא וָאִישְׁקא מִן קֵּדָם יִי ן וְהְנְה הְמְּמֵיר עַלְ־סְדָּם וְעַלִּ יֵייָ אַמְטַר עַל סְדֹם וְעַלְ עַמֹרָה יִיִּ אַמְטַר עַלִּ סְדֹם וְעַל

הְעְּרִים וְצֶּמָח הְאָּדְמֶה: בּלַ עַכּבּינ וֹאָעַ בּלַ יִּהְבֹּנ מִיהָבֹא וֹנִע בַּלְ זֹטִבוּ עַבוֹנֹא ⁵⁵ נְיֵּנִקְׁפֶּּוּ אֶט הַמְּנֵרִה הָאֶלְ וֹאֵט נִהָפּּוּ יָה קָרָנִיִּא הָאִבְּין וְיָה כָּלְ

נְצֶיב מֶלַה: $_{f a_s}$ (aga $\dot{f x}$ $\dot{f y}$ $\dot{f q}$ $\dot{f q}$ $\dot{f x}$ $\dot{f q}$ $\dot{f r}$ ($\dot{f r}$) ($\dot{f r}$) ($\dot{f r}$) ($\dot{f r}$)

> يركات: לְמִנְפַּכֹּי נִים עַנְקָא בַּבְמָנִיאָ هَا ذِفَائِمُهُ فَتِيا خُلِيمِ يُحْهِ נאָמָר לֵיה הָא נְסִיבִית אַפָּּף

בֿבֿבֿעֹאָ קּהָּב: מושב לשמו גל בו שבא שמה אַכּוָל לְמִמְבַר פַּטִּוֹמָא מַר

מְאַל לְצִעַּר:

מו ממנא:

נְאָבְעָהַה רְאַרְעָא:

נְבַוֹנִי לַמָּא בַּמִלְנַא:

city of which thou hast spoken. also, that I will not overthrow the accepted thee concerning this thing And he said unto him: 'See, I have

17

mame of the city was called Zoar. come thither.'-Therefore the cannot do any thing till thou be Hasten thou, escape thither; for I

when Lot came unto Zoar. The sun was risen upon the earth

out of heaven; brimstone and fire from the LORD Sodom and upon Gomorrah Then the LORD caused to rain upon

upon the ground. of the cities, and that which grew all the Plain, and all the inhabitants and He overthrow those cities, and

of salt. behind him, and she became a pillar But his wife looked back from

מס מנימנה, וממי נפשי בה: ויכול אחס לסניחס: - וחדוי נפשי. בס, וסו מדרשו. ופשומו של מקרא, סלא שיר קענס סיא ואנשיס בס מעע, אין לך לסקפיד ישיבם פדרם ומברומים שנם המת, סוף שנהתר התלעם נה, נה בגיתעריה ו"ה"א נוצער היא. והלה עוונותים מועמין הימה שנת הפלגה, וכשנתרבה סדום היה אברהם בן ל"ע שנה, הרי מדור הפלגה עד כאן נ"ב שנה, ולוער איתרה ישיבתה אחרי שרי ס"ב, ומנחור עד שנולד חרח כ"מ, הרי ל"ח, ומשם עד שנולד אברהם עי, הרי קס"א, מן להם מ"ח, הרי ר"ט, ואוחה שנה

αξ, ζέζ, εί (,ζα,ς ζά, 'α): (וב) גם לדבר הזה. לא דייך שאמה ניצול, אלא אף כל העיר אליל בגללך: הפכר. הופך אני, כמו עד בֹאִי, שַׁמְבֵי רֹאָי,

מלחכיס נשלחים לדבר חחד: על כן קרא שם העיר צוער. על שַס וסיח מצער: עד שסווקקו לומר שמין סדבר ברשומן: בי לא אוכל. לשון ימיד, מכמן אמס למד שסאמד סופך וסאמד מליל, שמין שני (בב) כי לא אוכל לעשות. זה עוישן של מלחכים, על שחמרו פי משְׁמִימִים שַׁנַמְנוּ, ומלו הדבר בעלמן, לפיכך לה זוו משם

פִי בָּס יָדִיין עַמִּיס וגוי (אֿיוּב לו, לא), כשבאֿ ליסר הצריוח, מציאֿ עליהס אֿש מן השמיס, כמו שעשה למדוס, וכשבאֿ להוריד המן, מַעַּבְּדַי. וכן אַמִּבורוֹם בְּשֶׁס סַמֶּלֶךְ, ולֹא אַמר בֹּבמי. אף כאן אמר מאת ד', ולא אמר מאתו: בון השמים. והוא שאמר הכתוצ המקראות לדבר כן, כמו גָשַׁי לֶמֶדְי, ולא אמר נְשַׁי. וכן אמר דוד קחו שַמְבֶּס אָת עַבְּדִי אַדוֹנִיכֶּס (מלכים־א א, לג), ולא אמר וסלפנס מושלים: - המשיר וגוי גפריה ואש.בממלס מטר, ונעשס גפרים ואש (מכילמא בשלמ שירס פ"ס): - מאה הי. דרך החמה אומרים אילו היה ביום כשהחמה מושלת, לא היינו חרבים, לכך כחיב וכמו השחר עלה, ונפרע מהם בשעה שהחמה ביוס, יהיו עובדי לבנה אומרים, אילו היה בלילה כשהלבנה מושלח, לא היינו חרבין, ואם אפרע מהם בלילה, יהיו עובדי השחר עלה, שעה שהלבנה עומדה ברקיע עם החמה, לפי שהיו מהם עובדין להמה ומהם ללבנה, אמר הקב"ה אם אפרע מהם (24) והי המטיר. כל מקוס שנאמר וס' סמטיר, סוא וציית דימו: המטיר על סדום. צעלות סשחר כמו שנאמר וכמו

a): (ES) ויהפך אה הערים וגוי. ארבעמן יושבות בסלע אחד, והפכן מלמעלה למעה, שנאמר בַּמַלְמִישׁ שֶׁלַם יָדוֹ וגוי (איוד כת, מן סשמיס, סנני ממטיר לכס לחס מן סשמיס (שמוח טו, ד):

<u>. בלוב:</u> הַמְּלִּוֹם אֲשֶׁר־עֲמָר שֶׁם אָת־פְּבֵר לִאַתְרָא דְשִׁמֵּישׁ תַּמָּן בִּצְּלֹוֹ הוה: קֵדָם יִי: ⁴ וֹאָבׁנוּם אַבְנוֹנוֹם בּנָפֹנ אָבְ- וֹאָבׁנוּם

stood before the LORD. morning to the place where he had And Abraham got up early in the

הַכְבְּשֶׁן: إبير لإخار جانوات بالأجاع ججانوات Sz וְעַלְ־בְּלִ־פְּנֵי אֲנֵיץ הַכִּבְּרִ וַיַּרָא וְעַלְ בָּלְ אַפָּי אֲנַע מֵישְׁרָא رَيْضِكِك مَحْ فَرْرٌ مِنْ لِمُرْتِدِ يَعْمُونِهِ، مَمْ هَقَا مِنَهُ لِيَةِ لِيَامِينِهِ

בְּחַוֹנִא בַּאַטוּנָא: נְשְׁנֵא נְשָׁא סְלֵיל תַּנְנָא דְּצִּרְעָא

the smoke of a furnace. lo, the smoke of the land went up as land of the Plain, and beheld, and, and Gomorrah, and toward all the And he looked out toward Sodom

אַמֶּב בַּבוֹן לְוָם: ההַפּלָה פַהַפּּף אָת־הַעָּרִים אַבְרָהָם וַיְשַׁלַח אָת־לוֹשׁ מִתְּוֹדְ ⁶² עַכְּלֶּר וַיִּוְכָּר אָּלְעִים אָּעַר וַנְהָי בְשַׁהָת אֱלֹהִים אֶת־עָּרֵי

יַמִיב בָּהוֹן לוֹש: הַבַּבּ יָת קרַיִּאַ צַּהַוֹּה וְשָׁלַח יָת לוֹט מִגּוֹ הַפֵּיכִתָא מִישְׁבֹא וּבְׁכִיר וֹוֹ זִּעְ אַבְּבְבִים נענה בְּחַבְּלוּת יִיָּ יָה קרֵנִי

cities in which Lot dwelt. overthrow, when He overthrew the sent Lot out of the midst of the God remembered Abraham, and destroyed the cities of the Plain, that And it came to pass, when God

בְּצְּוֹמָר וַנְמֶּרְ בַּמִּמְרָׁרַ הָוּאִ וּמְמֵּי ישְׁמַּי בְּנִתְיוֹ עִּמְּוֹ בָּי יָבְאַ לְמֶּבֶת ניַּעַל לוֹט מִצּוֹעַר נַיַּעָשֶׁב בְּהָר

خزترك: וימיב בּמִשְׁרָמָא הוּא וַתַּרְמֵין אַבו בְחול לְמִתַּב בָצוֹעַר בְּטוּרָא וְתַרְמֵין בְּנְתֵיה עִּמֵיה יסליק לום מצוער ויהיב

he and his two daughters. dwell in Zoar; and he dwelt in a cave, daughters with him; for he feared to dwelt in the mountain, and his two And Lot went up out of Zoar, and

אַבֿונוּ זַבֿון וֹאָנִה אָנוּ בֿאַבֿוֹן ıç יקאטר הבְּכִירֶה אָל־הַצְּשִׁירָה

לְמֶוּתָלְ תְּלְנָא כָּאִוּרַם כַּלְ אַבוּנֹא סִיב וּגִּבַר לֵיח בִּצַּרִעָּא בְבָּהַא לְזָּהֶּיבְהַא

all the earth. come in unto us after the manner of there is not a man in the earth to younger: 'Our father is old, and And the first-born said unto the

ځځيې څچين ځګګك ځح پېګا:

ונשכוב עמיה ונקנים מצבונא אַנעֹא וֹמִבוֹי זֹנו אַבוּוֹא עַמִּבֹרָא

we may preserve seed of our father.' wine, and we will lie with him, that Come, let us make our father drink

78

ıξ

Lτ

: גַבֿוֹנַ 投口「谷口」に

בְּמִמְּכַבַע וּבִמְּלִימַע: וְמְכֹּוֹבַע מֹם אֶּבוּנִיא וֹלָא וֹבַת בְּלֵגְלְגֹא עוּא וֹמֹאַלָּט וֹבְּטֹא נשֹמְׁלֵגוֹ אָע אַבְּיִבוֹוֹ זֵגוֹ בַּבְּנֵבְע וֹאַמְּלֵיאָּע זִּע אַבִּיִּבוווֹ עַמָּבֹא

nor when she arose. he knew not when she lay down, went in, and lay with her father; and wine that night. And the first-born And they made their father drink

はさればに: אָטַ אָׁדְּיִנְ וְלְאֵ זְּרָת בְּׁמִּבְׁבַּׁנִי ¿¿ עוא נְמִּבְא עַבְּכִירָת נְמִּשְׁכַּב

לאורמים סללו, אמרס לו אף סמנסג סרע סוס אמס בא לסנסיג במקוס סוס (ב"ר נ, ד): (26) וחבש אשחו מאחריו. מאמריו על לוע: וחהי נציב מלח. במלח מעאס ובמלח לקחס, אמר לס חני מעע מלח

(82) קישור. מימור של עשן שור"ח, בלע"ו: בבשן. מפירה ששורפין בה את האבנים למיד, וכן כל כבשן שבמורה:

שלמר חברסם במלרים על שרה שַׁמוֹמִי הִיחֹ, ולח גלה הדבר, שהיה חם עליו, לפיכך חם הקב"ה עליו (ב"ר נחֹ, ו): (92) ויזכור אלהים את אברהם. מסו וכירמו של אברסס על לוט, נוכר שסיס לוט יודע ששרס אשמו של אברסס, ושמע

(05) כי ירא לשבח בצוער. לפי שסימה קרוצה למדום:

כמו בדור המבול. (ב"ר נה, ה): (ופ) אבינו זקן. ואס לא עכשיו איממי, שמא ימומ או יפסוק מלסוליד: ואיש אין בארץ. ספורות סיו שכל סעולס נחרב,

יבא, מְּבְבָּי עִמּוֹ וּנְחַנֶּה מֵאָבָינוּ אָטַ אָבְׁי וָּהְפְׁוּוּ וְוֹן וּם בַעַבָּוֹלְנִי ÷ε אֶלְעַבּיּאָמִילְעִי עוֹן הַלְּבִּעִיּנִ אֶמְהָה בַבּּעָא לְוֹהֵנְעִיאַ עַא הָבִּיִּבִיעִי إرْبَرْ فِهِٰ بَيْلُم لَهِٰهُ لِا يَجِدَرُهُ لَا يَهِالِمُ هِ بِيْفِهِ بِحِهِدَانِهِ لِهُولِمَ

המוש ולפוום מאַכולא כלון: אַן בְּלֵילָנְא וְמִוּלָי שָׁכוּבִי בׁמָּהְ, הַם אַּבֹּא נָהָבֿונִי עַ עַמְבָּא

may preserve seed of our father.' thou in, and lie with him, that we drink wine this night also; and go with my father. Let us make him younger: 'Behold, I lay yesternight that the first-born said unto the And it came to pass on the morrow,

نَّكُولِينَ: נְטַּאֲבַּׁב מִפָּנְ וֹלַאֲבִּנֹבַמ בַּאַכַבָּע יְּגְּ אֶׁבְׁיִנֵוֹן זְיֵוֹן וַמֶּקְם הַאָּמִירֶהוֹ נפּאָלֶגוֹ עָּם בַּלָּגֵלָע עַעָּנא אָעַר

וֹמֹנְעַ וֹמְכֹּנִבַע הֹמִנְעַ וֹלְאַ נאַמִּליאָר אַף בָּלִילָיָא הַרוּיִא

down, nor when she arose. and he knew not when she lay younger arose, and lay with him; wine that night also. And the And they made their father drink

تلاتريا: 98 [5556]

בַּאַבוּדוֹן: בְּנִוְעַבְוֹמִ וְעַּבִּיאַב עַּבְמֵּוֹ בָּנָת בוְמַ And the first-born bore a son, and Lot with child by their father.

Thus were both the daughters of

ਜ਼ਾਜ: מוְאַב הוֹאַ אֲבֶּיִרמוּאָב رَقَرُد بَخُدَرُدِ جُا رَفَكُدُمْ هُمُ

במואַבאַ גר וומא בין: שָׁמֶיה מוֹאָב הוּא אַבוּהוֹן וּלְיבַע בַבַּעָא בַּר וּלְבַע

son, and called his name And the younger, she also bore a the father of the Moabites unto this

called his name Moab—the same is

בְּנֵי־עַּמָּוֹן עַּדְ־הַיְּוֹם: (ס) וּשׁבֹּלֹבֵא הָּמֹוְ בֹּוֹ ַהֹּמֹּוְ נִינֹא אַבֹּוּ וַהַבְּּמִירָה גַם־הָוֹאַ יָּלְדָה בָּוֹ : إي אַבוּבוּוֹ דִּבְנֵי עַמוּן עַד יומָא ולבנו מְמִיה בַּר עַמִּי הוּאַ וּוֹמֹינִעֹא אַב נִיא וֹכְינִע בֹּנ

of the children of Ammon unto this Ben-ammi—the same is the father

ַנִיּסְׁת מִשְּׁם אַבְּרָחָם אַרְצָּרְבִּי וּנִמָּל מִחַּמָּן אַבְּרָחָם לַאָּרַע

עולבא ואטועד לולבן: עַמָּר נוֹמֶר בּנוֹ בַעָרַמְ וּבֵּנוֹ מֻוּנִר בַּנוֹ נִבַם וְבַנוֹ

Shur; and he sojourned in Gerar. and dwelt between Kadesh and thence toward the land of the South, And Abraham journeyed from

XX

88

45

35

رَيْعِيْدِ عَجْدُلُثُو عُجِـمِثُدِدِ عُمُنَادِ

אַהָיני הָוּא וַיִּשְׁלַח אַבִּינֶלֶךְּ

מַלֶּךְ גְּּלְר וַיִּקְּח אָת־שְּׁרֶה:

אָלוּמְבֶשׁ מִלְכָּא צַּיִּנְרָר יּבְּרַר

king of Gerar sent, and took Sarah. 'She is my sister.' And Abimelech And Abraham said of Sarah his wife:

סכמוב במפורש. − ובקומה של בכירס נקוד על וי"ו של ובקומס לומר, שבקומס ידע, ואף על פי כן לה נשמר ליל שני מלשחום. לעירה לפי שלה פחחה בונוח, הלה החוחה למדחה, חיסך עליה הכחוב ולה פירש גנוחה, הבל בכירה שפחחה בונוח, פרסמה (33) וחשקין וגוי. יין נודמן לסס במערס, לסולים מסן שני פומום: וחשקין וגוי. ודלעירס כמיב ומשכב עמו,

ונמעברו מבילה ראשונה: (38) וחהרין וגרי. אף על פי שאין האשה ממעברת מביאה ראשונה, אלו שלמו בעלמן והוליאו ערומן (מ"א עדומן) למרך, (א"ר לוי כל מי שסוא לסוט אחר בולמום של עריות, לפוף מאכילים אומו מבשרו):

עמון שַׁל מִּמְנֶּר בְּּם (דברים בּ, יע), כלל, ובמוחב לח הזהיר חלח שלח ילחמו בס, חבל לצערן החיר לו: (25) בוואב. זו שלא הימה לנועה פירשה שמאביה הוא, אבל לעירה קראתו בלשון נקיה, וקבלה שכר בימי משה, שנאתר בבני

(I) ויסע משם אברהם. כשראם שחרצו הכרכים, ופסקו העוצרים והשצים, נסע לו משם. דצר אחר להחרמק מלומ, שילא

(ב) ויאמר אברהם. כאן לא נעל רשות, אלא על כרחס שלא בעובתם, לפי שכבר לוקחס לבית פרעס על ידי כן: אל שרה עליו שֶׁס רע שבא על בנומיו (ב"ר נב, ד):

וֹנוֹא בֹמֹלַנו בֿמֹלַי: قط وح تبغون هِود حِرَابَةِ « בַּחַלְּיִם תַּלְּיֵלְעִ וּנִּאִמֶּר לְיִ הַנִּּוֹלֵי אָבִימֶלְהִי בַּחַלְמֵּא בַּלִילְגֹּא וּנֹבֿאַ אֶּבְעַנִּים אָבְאַבוּמֹבְנִי וּאָטַאַ מִוּמִר מוּ צַּבָם וֹנִ בְנִינִי

نياتالد: וּאָמֶּר אָּרְנֶּי עַּלְיִי עַּם־צַּיִּיק [†] נֹאָבְוֹמֶלְנִב 'לְאָ פֿנִר אָלְיִנִּ

|XU: בְּלִם לְבְבָׁי, וּבְוֹלֵלְן כְּפֹּוּ הְמִהְנִי. בַּלְמָהִתוּנוּ לְבָּוּ וּבְוֹכֹּאִנִי וֹבִוּ ֻ נְּחֵיא-גַּם־הָוֹא אֲמְרֶה אֲחֵי הָנָא וְהִיא צַּף הִיא אֲמַרַת אַחִי הוּא הַלֹא הָוּא אֱמַר־לִי' אֲחַׂתִי הַוֹּא הַלָּא הוּא אֵמַר לִי אַחָת הִיא

ئىن،ك كېزىر ھڭ،ڭ: אִוֹטָךְ מִחֲמוֹ־לֵיִ עַל־בָּן לֹאִ־ אָלָהָ שֹּׁאַ נֹאָנִהְאָע נֹאָנִהָּ בּּם אַנְכָּי. הַּבּוֹנִהְ יִנִאָּ נִתְּנָהִנִּע אַבּ אָנָּאָ ع لآם אُرْدُ، زُلَمْنَ، ذُ، خُنُو لِأَخُلُ كُلُمَ، لأَذِ، هُلَا، خُطَهُ،مَانِ ذِخُكُ

שׁמְנִע אַטַב וֹכִּלְ אַמֶּב לֶב: נאָם_אָגלנַ מָמָגֶר 'בַּאַ כֹּגַלַנִע ַ ttix μιχ tiùaζς ἐάμε tùiù . וְעַּמְּה הָשֶׁב אָשֶׁת־הָאִישׁ בֶּי־

נַיִּירְאָנִ הַאָּנָשִׁים מָאָר: ع ﴿ خُرُحٍ مَّرَّا لِللَّهُ لِي اللَّهُ لِي اللَّهُ عَالَى خُرِّا مَنْكِينِ، بَمَذِيرٍ بُلِهُ اللَّهُ اللّ رَيْمُوْتِ كَاثِرُكِكِ خَوِكُكِ رَبْكُكُم لَمُكَايِّتِ كَاثِيْمُكِكِ خَمْفُكُم

> אַעַע נִבַר: מוסט אַטַּטָא בּוְבַנְטָא וָנִיא וֹאַמֹּר לִיה הַאָּהָ מָאִית עַל

שַׁלַמִּגְל: הַעַם אַר זַכָּאִי וֹאַבׁוּמֶבְשׁ לַא לַבוּר לָנִטִּשׁ

ならしい じない

שְּבַקְמָדְ לְמִקְרַב לְנְתַהָּ: נטב מלמטמ. צבמי על בו לא ניאטר אַלְיו הַאָּלְיוֹם בַּהַלִם נַאָּמַר לִיה יִיָּ בְּהָלְמָא אַף

שמוע אַשׁ וֹכִּלְ גַּלְבַ: וֹאִם לְוֹטַבׁ מִטִּיב בַּת אָבוּ מִמָּע לבוא בוא ווגלו הלב ומיםו וכֹתֹן אַנוֹנד אַנוֹנו זוּבֹבָא אַבוּ

نلُكْرِد لالحُلَامُ كَلَالُهُ: بَيْمُ لِي خُمُّالِينَاتِ جَمْ هَائِيْنِيْهِ بَهُمْ لِل كَانِيْنِينَا لِمَانِينَا

> for she is a man's wife.' the woman whom thou hast taken; Behold, thou shalt die, because of dream of the night, and said to him: But God came to Abimelech in a

slay even a righteous nation? her; and he said: 'Lord, wilt Thou Now Abimelech had not come near

innocency of my hands have I done simplicity of my heart and the said: He is my brother. In the my sister? and she, even she herself Said he not himself unto me: She is

suffered I thee not to touch her. from sinning against Me. Therefore done this, and I also withheld thee simplicity of thy heart thou hast dream: 'Yea, I know that in the And God said unto him in the

thou, and all that are thine.' thou that thou shalt surely die, and if thou restore her not, know pray for thee, and thou shalt live; wife; for he is a prophet, and he shall Now therefore restore the man's

and the men were sore afraid. and told all these things in their ears; morning, and called all his servants, And Abimelech rose early in the

מסרגנו, שמא כך דרכך לאבד סאומום חנס, כך עשים לדור סמבול ולדור ספלגס, אף אני אומר שסרגתם על לא דבר, כמו (+) לא קרב אליה. סמלאך מנער, כמו שנאמר לא נְשַמִּיךּ לְנְגוֹע בֻּלֶנִים: הגוי גם צדיק חהרוג. אף אם סוא לדיק אשחו. על שרה אשמו, וכיוולה צו הֶל הְלְּמַח חֲבוֹן וגו' (שמוחל-ה ד, כה), וְהֶל מות הָמִיָּה, שניהם צלשון על:

(a) גם היא. לרצומעצדייס וְגַמֶּלִיס וְמַמֶּרִיס שלה את כולס שאלמי ואמרו לי אתיה הוא: בחם לבבי. שלא דמיתי למעוא: שלמס לומר לסרגני:

(ברחשית לח, ו), וכן וְלֹח נְמָנוֹ מְבִּיִיםְ לְבּוֹחׁ (שופעים מו, ח): יש כאן): - לא נחחיך. לא ממך היה שלא נגעם בה, אלא משכמי אני אומך ממעוא, שלא נסמי לך כח, וכן וְלֹא נְמָנוֹ אֱלֹהִיס (6) ידעחי בי בחם לבבך וגרי. אמת שלא דמית מתחלה לחעוא, אבל נקיון כפים אין כאן. (הדא אמרה משמוש ידים ובנקיון כפי. יקי לני מן החמל, שלל נגעמי בה:

מפרסמו שלא נגעחי בה, אמר לו): - בי גביא הוא. ויודע שלא נגעח בה, לפיכך ויחפלל בעדך (בבא קמא לב.): (ד) השב אשה האיש. ואל מסא סבור שמא מתגנה בעיניו ולא יקבלנה, או ישנאך, ולא ימפלל עליך. (אמר לו אבימלך ומי

بزيّالًا: עַעַעָּיים אַשָּׁר לאַ־וִעָּעָים עַשָּׁיים עַיַּ עַמְאָטִי בְּוֹבְי בִּירִיבִרְאָטִ מְּלְיִּ וּמָאִ עִּמְהִינִ לְּנַּ אָּרֵוּ אָנִינִימָא נֹּאֹמֶר לֹוֹ מֶת־עְשְׁיַתְ לְנוֹ וּמֶת־ נִאַמַר לֵיה מָא צַּבְּדְהְ לַנְא וּכֹלְא אָׁלִּגְּמָבְׁ

ग्रेंप: מַב בַאָנִים בַּנ הַּמָּנִים אָנַר בַּבְּבָּר رَنْهِمُد هُدَرَقُرُك هُم هَدُلُكُم رَهُمُد هُدَرَمُكُ لِهَدُلُكُم مُع

וֹבַבְרָאָמָוֹ מַּלְבַבְּבָר אָמִשְׁנִי: אַין־יִרְאַת אֶלֹהִים בַּמָּקִים תַזָּה וַ יְאַמֶּׁרְ אַבְּרֶבְים בָּי אָמָּרָמִי וַבַּל

אַּבְ לַאִ בַּעַ־אָמֶּג וֹשְׁעִּגַלְג טִגאַ בָּבָם לָאַ בַּע אָמָּאָ וֹבִינִע

אַהָּהְר שַּׁהַהָּי הַפָּבִי אָבְ כַּבַּ זי מבַית אָבִי נְאַמַר לָה זֶה חַסְבַּרְ וּוֹטָו כֹּאַמֻּבׁר טִטַּהָּנּ אָטַנ אָבַנוּם

(\$160,00(1):

מולבון בלא למבון לאַבְרָהָם יקּרָא אָבִימֶלֶר לְאַבְּרָהָם

שׁוּוּטֹא אָבוּ הַבֹּבשׁא נִט פּטֹנֹמֹא

מיסק אָהָהִי: IÄÄL ÄĖLĖO ÄL, ÄÄLLU

ځ، ځ۸نان וְגַּם_אָמְנָר אֲדוֹתֵי בַת־אָבִי הָוֹא יִבְרַם בָּקוּשְׁטָא אֲחָתִי בַּת אַבָּא

בּנֹטַב לַטַמּוֹ אָנמָבוּ הַּכִּוּ אָטִי בימלבוו ממו לכל אַנור נאַמָרית לַה דָא מַיבוּתִיךְ וַהָוָה כַּד מִעוֹ עַמִמָיָא בַּתַּר

> unto me that ought not to be done. a great sin? thou hast done deeds brought on me and on my kingdom sinned against thee, that thou hast done unto us? and wherein have I and said unto him: 'What hast thou Then Abimelech called Abraham,

thou hast done this thing? Abraham: 'What sawest thou, that And Abimelech said unto

me for my wife's sake. not in this place; and they will slay thought: Surely the fear of God is And Abraham said: 'Because I

and so she became my wife. but not the daughter of my mother; sister, the daughter of my father, And moreover she is indeed my

He is my brother.' whither we shall come, say of me: shalt show unto me; at every place This is thy kindness which thou father's house, that I said unto her: caused me to wander from my And it came to pass, when God

٤ı

τ I

- ורעי, ואונים וחומם: (9) מעשים אשר לא יעשו. מכס אבר לא סורגלס לבא על בריס באס לנו על ירך, עלירת כל נקביס של זרע, ושל קעניס,
- (II) רק אין יראה אלהים. לכסנלי שבל לעיר, על עסקי לכילה ושמים שוללין לומו, לו על עסקי לשמו שוללין לומו,
- . מלמר וסלא בת אמיו סימה, בני בניס סרי הן רבנים, וסרי סיא בתו של מרת, וכן הוא אותר ללוט, פי אַלְנָשִׁים אַהָּים (בו) אחוחי בת אבי היא. ובם אב מומרם לבן נמ, שאין אבום לעובדי עבודם אליליס, וכדי לאַממ דבריו השיבו כן. ואס वेचवर चरवे वेर वेवावर चरवे (रहवे वृत्यवे चव):
- ַלְמְשְׁמִּוּ (ברמשׁיִם כו, ו), על משמו. וכן וְמְׁמֵר פַּרְעֹה לָבְגֵי יִשְׁרָמֵׁל (שמום יד, ג), כמו על בני ישרמל. פֶּן ימֹמְרוּ לִי מִשָּׁה בַּרְנָמְהוּ (מהלים קיט, קער, יְמְער לְבְּלִי מֹוֹבֶל (מִירב לח, מא), יצאר וימער לבקש אכלס: אמרר לי. עלי, וכן וַיִּשְׁמַלר פַּנְשֵׁי בַּשֶּׁקוֹם מאמר מסו לשון סמעו, כל סגולָס ממקומו ואינו מיושב קרוי מועס, כמו וַפֵּלֶךְ וַמַּמַע (בראשים כא, יד), מְּעִימִי כְּשֶׁס אוֹבֵּד קלושים, וכל לשון אלסים לשון רבים, וכן וַיַּקַּח מַדּוֹבֶי, יוֹשַף, מַדּוֹבִי, מְמַבּוֹבִי, מָמַבּן, וכן בְּשָבְיוּ שִמּוֹ, וְסִישַּ בִּבְּשָבְיוּ. וֹמֹס לשון רביס, ואל מממס כי בסרבס מקומות לשון אלסות ולשון מרות קרוי לשון רביס, שַׁשֶׁר סָלְבוּ שֱלֹסִיס, שֵׁלֹסִיס תַּיִּס, שֵׁלֹסִיס מבים אבי לסיום משומט וגד ממקום למקום, וידעםי שאעבור במקום רשטים, ואומר לה זה מפדך וגוי: באשר החשו. (13) ויהי כאשר החעו אוחי וגוי. אונקלוס מרגס מס שמרגס, ויש לישב עוד דֶבֶּר דֶבּוּר על אופְנָיו, כשסוליאני סקב"ס לא בת אמי. הרן מפה התרת היה:

נַיְנְשֶׁב לְוֹ אֵת שְׁרֶה אִשְׁהְוֹ: تَمَّكُــُـــــــــــــ بَهُطُبِكِ تَنْكَا كُهَدُلُكُم المَحْدِرِ الْهَمْكِالِ لِيَحَدِكِهَدُلُكُم וִימַּח אֲבִיטֶּלֶר צַאוֹ יבְּקַר יוְ־בַר אַבִימֶלֶרְ עָאוֹ וְתּוֹרִין

خَطَرُكُ حَمْرِت خَمْرَتُكَ مِبْتِ: יּ וּנֹאָמֶר אֲּבֹימֶבֶלַ בִינָּר אַבֹּגִי

נאָנו כִּלְ נִוּכִּינִיני: קסית עינים ללל אַשָּר אָתְּדָּ ⁶¹ چۈھ جېلابات بيوب بيون بينې كېلار نْزِשُٰرِت هُٰמِٰڎ הَבْה נָמָהִי צֶּלֶף

ןאָת־אִשְׁתָּוֹ וְאַמְדֹקָיו וַיִּלְדוּ: ن تنفقَدِّم هَخُذُنُاه هُم_نِهُرِيْهِ

שְׁנֵר אֵשֶׁת אַבְּרְהָם: (ס) ثثت خِتْن هُحَنثُاكِكَ مَمِ لِعَدْد فَتَن رَجْنِه خِدَن هُحَنثَكِكَ مَمِ בי'קעי קער קצר קר הר הר הר הר

غَيْرَات رَبِيْنَ مَ الْأَرْات خَيْرُول فَيْ يُولَ لِيَرْتِكِ إِنْ خُرِفُلِ لِي خُرِهِ لِي خُرِدً: יח וְיהוֹהְ פְּקֵר אָת שְׁרֶה כַּאַשֶּׁר

נאָמיב ליה יָת שְּׁרָה אָהְמִיה:

שומו לבוטטון למולג טור: וֹאַמֹּר אַבוֹמֶלֶב בַא אַבֹּהֹי

מָא דַאָּמַרְהָ אָמוֹלְהָהָ: לטיף ונת כל השמיה ועל כל באָלטית דְבָרְהִיף נְחָזִית עוא ליף בְּסוּת דִּיקָר חֲלָף סלמו בלסב לאַטוווב מא ילשְּבָר אַמַר הָא יִהַבִּית אָלָר

נאַמְבַבוּבי נאַבַרוּבוּ: וֹנְ נִגִּי אֲבֹומֶלֶבְ וֹנִגִי אִשִּׁמִוּבִי וֹגּלִו אַבְּבֹבִים בֹבִם וֹנִ וֹאַסִּוּ

מַיסַק שָּׁרֶה אָתַּת אַבְּרֶהָם: אָבו מִוטַב אָטַב וֹוֹ בֹאַפּוּ כֹּב

וון דְּכִיר וָת שְּׁרָה בְּמָא דַּאֲמַר

Sarah his wife. unto Abraham, and restored him women-servants, and gave them oxen, and men-servants and And Abimelech took sheep and

pleaseth thee.' land is before thee: dwell where it And Abimelech said: 'Behold, my

art righted.' with thee; and before all men thou a covering of the eyes to all that are pieces of silver; behold, it is for thee have given thy brother a thousand And unto Sarah he said: 'Behold, I

they bore children. wife, and his maid-servants; and and God healed Abimelech, and his And Abraham prayed unto God;

Abraham's wife. Abimelech, because of Sarah the wombs of the house of For the LORD had fast closed up all

unto Sarah as He had spoken. as He had said, and the Lord did And the Lord remembered Sarah

IXX

81

S١

ÞΙ

(14) ויתן לאברהם. כדי שימפיים וימפלל עליו:

(פו) הנה ארצי לפניך. אלל פרעה אמר לו הנה אָשְׁקְּרְ מַמְןלָרְּ, לפּי שנתנְבָה, שהמלרים שמופי ומה:

המקרה פירשמי: כבוד על העינים שלי ששלמו כך, ובכל אשר אמך, ועל כן מרגומו וחזים ימיך וים כל דעמך. ויש מדרש אגדה, אבל ישוב לשון דברים, ובלע"ו אשפורפי"ר. ואונקלום מרגם בפנים אמרים, ולשון המקרא כך הוא נופל על המרגום, הנה הוא לך כפוח של בל. ועס כל באי עולס: - וגבחח. יסא לך פסמון פה להמצכה, ולהראום דברים נפֶּרִים הללו, ולשון מוכמה בכל מקוס, ברור לאחר שנחעלל בה החוירה, עכשיו שהולרכחי לבובו ממון ולפייסך, יודעים יהיו שעל כרחי השיבוחיך, ועל ידי נם: ואח הממון והכבוד הוה לך כמות עינים: - לבל אשר אחך. יכמו עיניהם שלה יקילוך, שהילו השיבותיך ריקנית, יש להם לומר, (16) ולשרה אמר. הגימלך לכנודה, כדי לפייםה, הנה עשימי לך כנוד זה, נחחי ממון להחיך, שהמרח עליו החי הוה, הנה

(TI) וילדו. כמרגומו ואמרומו, נפממו נקציהם והוליאו, והיא לידה שלהם:

(13) בעד כל רחם. לוגדללפממ: על דבר שרה. עלפי דנורס של שרס:

כאשר דבר. להנרהם: וגו', דבור, פְנָס דְּצַר ס' פֶל פַּבְּכָס, בברים בין סבמריס, ושס נאמר לֹא יִיכְשָׁך זֶס וגו', וסביא סיורש משרס: 👚 ויעש ה׳ לשרה באשר אמר. בסריון: באשר דבר . בלידס, וסיכן סים למירס וסיכן סום דבור, למירס, נילער שֶׁלָסִים בֻּבְל שֶׁרֶס הְשְׁקְּ שנאמר וימפלל וגו'וסמיך ליס וס' פקד את שרה, שפקדם כבר קודם שריפא אם אבימלך (בבא קמא לב.): פקד את שרה (ו) והי פקד את שרה וגרי. ממך פרשס זו,ללמיך שכל סמנקש רחמיס על חניכו וסוח לכיך לחוחו דבר, סוח נעום חחלם,

64

unto Abraham, making sport. אַּמֶּבְיִּלְבְּרְ מִגִּנִימָא בִּילִינִם לְאַּבְּנְמִם 正はおだいば Egyptian, whom she had borne אָת־בֶּן־הָגָר וַהַזָּת שָּׂרָה יָת בַּר הָגָר And Sarah saw the son of Hagar the بنزشر للاسانخياط: באַטִבַסִּיל יצָקַק: אַבְרָהָם מִשְׁמָּה גַּדְוֹלְ בְּיִוֹם אַבְרָהָם מִשְׁמְּיִא בַבְּּא בְּיוֹמָא the day that Isaac was weaned. And Abraham made a great feast on נּוֹלְנַגַׁעְ נַנְּלְּמָגְׁעְ נַנְּלְּמָגְׁעְ נַנְּלְּמָּתְ וּבְּלִאְ נִבְּלִאְ נִאְטְׁנַבְּטִּגְעְ נַהְּבָּע And the child grew, and was weaned. ¿٥،٥٤٠: كا خاكاتين him a son in his old age.' לנון אָבוּי צָבוּי וָלֵידִית פַּר give children suck? for I have borne ביניקה בְּנִים שְּׁנְה בִּי־יִּלְדְהִי unto Abraham, that Sarah should נַהֹאָמֶר מֶי מִכֵּלִ לְאַבְרְהְם And she said: 'Who would have said אָלְנִים כֹּלְ נַהְמִתְׁהֹ וֹגִּעַלְ לְנִי בַּלְ גַּהְּתָהְ יִעִדְּיִ לְנִי heareth will laugh on account of laughter for me; every one that ⁹ נקאטר שְּׁרֶׁה צְּחֶל עֲשִׁר לֵי נַאֲמָרַה שָּׂרָה הָרָדִיְאְ עַּבַּד לִי יִי And Sarah said: 'God hath made לו אָת יַצְהָל בְּנְי: unto him. אַטְיְלְיִר לֵיה יָת יִצְיָם בְּרִיה: old, when his son Isaac was born ממישי וַאַבְרָהָם בָּוֹרְמְאַת שְׁנְּהְ בְּהְנָלֵר וַאַּבְרָהָם בַּר מִאָּה שְׁנִין כַּר And Abraham was a hundred years ڲٛڔ۩؞ڡ؞ God had commanded him. בּן־שְׁמנְח יְמִים כַּאַשֶּׁר צְנְה אָחָוֹ בַּר הַמְּנִיִא יוֹמִין בְּטָא דְפַּקּיר Isaac when he was eight days old, as ַנְיֵּמֶׁלְ אַבְּרֶבְםְ אֵּטְרַיִּצְּתְׁלֵלְ בָּנְוְ וּנִּזֶּר אַבְּרָחָם יָת יִצְּחָל פָּרֵיה And Abraham circumcised his son שְּׁבֶּה יַצְּחֲק: whom Sarah bore to him, Isaac. אַמָּב בּבְּבָב בַּיִּב בַּיִּב בַּיִב בַּיִב בַּיִב בַּיִב בַיִּב בַיִּב his son that was born unto him, וּיִקְלְא אַבְרָהְטִׁם אָת־שָׁם־בְּנָוֹ יִקְרָא אַבְרָהָם יָת שׁוֹם בְּרֵיה And Abraham called the name of ڲڔڬڔڡ؞ לְּוֹמְלֹא בַּמְלֵילִ יְנִינִי וֹנִי: to him. set time of which God had spoken خِاْطُلْنَا كَقِابِمُ لِمُجْدِدُ لِمُنْ خِيْدُدُنُهُ ۚ قِد خُوْدُنِينَا Abraham a son in his old age, at the رَشِرَتُ رَشِٰكُ لَ שُرِيَا جُهُجُدُيْتِ فِي إِنْهِ بَهُم الْبَرْيُةِ مِا And Sarah conceived, and bore

לְאַּבְוֹעִם מְאַבְעִי

- בומט לו: אַשׁוּבּ אֵלֶיְךְ, שׁרִשׁ לוּ שִרִישִׁסְ בּכוּחַל, וּחְמִר לוּ, כשׁחֹגִישַ חִמס לשרישס זו בשנס סחׁתרח חלד: - לֹזקניו. - סיס זיו חֿיקונין שלו סוא, וכי ממא אומכ לשבעה מדשים: למועד אשר דבר אחו. דמליל ימיה, את המועד אשר דבר וקבע כשאמר לו למועד (ב) למועד אשר דבר אחו. כי יידן ורבי ממל, רבי יידן לומר מלמד שנולד למי מדשים, שלל ילמרו מבימו של לבימלך
- עמס, ורב שחוק סיס בעולם: (6) יצחק לי. ישמת עלי. ומדרש אגדה, הרבה עקרות נפקדו עמה, הרבה תולים נתרפאו צו ציום, הרבה תפלות נענו
- מומס, שסיו מומרום לא ילדס שרס, אלא אפופי סביאס מן סשוק: לפוף מאס לאברסס: - היניקה בנים שרה. ומסו בניס לשון רביס, ביוס סמשפס סביאו סשרות בניסן עמסן, וסיניקס סוא (וכמס סוא גדול) שומר ספטחחו, סקפ"ס מפטיח ועושס: - מלל. שינס סכחופ ולא אמר דפר, גימטריא שלו ק', כלומר (ד) מי מלל לאברהם. לשון שנמומשינות, כמו מִי פְעַלוְעָשְׁס (ישעיס מח, ד), מִי בְּרָחׁ הֵבֶּה (שס מ, כו), רחו מס סוח, ומי
- (8) ויגמל. למוף כ"ד מודש (גימין עס:): משחה גדול. שסיו שס גדולי סדור, (פ"ר נג, י) שס ועפר ולפימלך:

نجٰتاٰط: בּן הַאָּמָר עַנּאָר עַר בּּנָר עָם בּנָר עָם בּנָר עָם בּנָר עַם בּנָר עַם י הוּאָר וְאָר בְּנְהְ בֵּי לְא יִירִשׁ אַמְהָא הָדָא וְיָה בְּרַה אֲרֵי לָא נקאמר לְאַּבְרֶלְם נָּרָהְ הַאַמָּר נִאָּמָרִם

אַבְרָהָהַ עַל אוֹדָת בְּנִוֹי:

לוֹגְּעְׁל וֹפֿרֵא לְנִבּ זְּנָת: אָבְינִ שְׁבִי מְּבֶּע מְּבֵע מְּבֵע מְּבֵע מְּבֵע מְבֵּע מְבַּע מְבֵע מִבּע מְבַע מְבַע מְבַע מְבַע דּ אָּבְ־וֹבֹת בֹּמֹינֶוֹשׁ מַבְ<u>־עֹלֹת</u> בֹּמֹינִשׁ מַבְ מִּנְיִמֹא וֹמֹבְ אַמִּטֹשׁׁ ניאמר אָלְהַיִם אָלְאַבְּרָהָם נַאַמֵּר יִי לְאַבְּרָהָם לָאִ יִבְאַשׁ

לָן זַרְעָּרָ הָיִהּ וֹנֶם אֶּטַ־בֶּּן הַאְמֶּהַ לְנַנְי אֲמִהְנֵמְנִּנִּ וֹאַבּ זִּטַ בַּר אַמְּהַא לְמַּמֵּא

בְאָר שֶׁבַע: المُحْكِثِثُ النَّكِّكِ النِّنَمَ خُمْلُكُمُ تَرَدُّ الْهُم لَالَّ الْهُمَا لِيُوْلِ الْهُمَا لِيُرْكِال +• \$\text{\text{TIC}} | \text{\text{LIC}} | \ رَيْضُوِّكُ لِمُحْلُكُمُ الْحَقِيمُ لِيُظِّلُ لِيَظِّلِ

אָת עַנְּגְר מַּטִת אַעָר עַשִּׁיקִם: ¿ב נִיּכְלִי הַמָּוֹם מִּוֹ הַחֲמֶת נַתַּשְּׁבֶּוֹךְ

[UÁX XU_4\]L [UÁL]: אָרְאָר בְּעָוֹת הַיְּגֶלְר וַתַּשָׁב מִנָּגֶר رمُجُّ لِمُשِّد كِنَّه مَقِيْد بَرِيمَ

> מְם נְצְּעַל: יי.בע פֿב אַמִּטֹא בַּבָא מֹם בַּבַר,

אַבְרָהָם עַל עֵיסַק בָּרִיה: בְּמִנוֹנִ וּבְאָנְחִ פַּטִוֹּמָא כְטַבָּא בַמִנוֹנ

אַמִּוּינִיה אָרֵי בְּרֶךְ הוּא:

בְּמַבְבַר בְּאֵב שָּׁבַמ: בְבְיָא וְשִׁלְטִה נְאָזַלְט וּמְלְּטִר וגער לְעַוֹּר מִוּג מַּלְ כַּעַפַּע וּנִע וּנִסְיב לַחְמָא וְרוּקְבָּא דְּמִיָּא لقظده ΧĊĊĊロ

אֹגֻלַנֹּיֹא: וּבְמֶּׁע זְתְ בְּבְּיָא מָחוֹת חַדְ מָּן נהֹלומנ מוֹא מוֹ

וּאָבׁוּמִט וֹט פֿלִט וּבָבְט: בְרְבְיָא וִימִיבַת אָמִנִע לְאַ אָּטִוּג בּּמִנְעִינִי אַבְהַיקה בְּקְשְׁהָא אָבִי וֹאַנֹלְע וֹינִיבַע לַצִּ מִפַּבוֹיגִ

> with Isaac. shall not be heir with my son, even son; for the son of this bondwoman Cast out this bondwoman and her Wherefore she said unto Abraham:

Abraham's sight on account of his And the thing was very grievous in

to thee. voice; for in Isaac shall seed be called saith unto thee, hearken unto her thy bondwoman; in all that Sarah because of the lad, and because of it not be grievous in thy sight And God said unto Abraham: 'Let

because he is thy seed.' bondwoman will I make a nation, And also of the son of the

wilderness of Beer-sheba. and she departed, and strayed in the and the child, and sent her away; Hagar, putting it on her shoulder, bottle of water, and gave it unto morning, and took bread and a And Abraham arose up early in the

one of the shrubs. spent, and she cast the child under And the water in the bottle was

and lifted up her voice, and wept. child.' And she sat over against him, me not look upon the death of the were a bow-shot; for she said: 'Let over against him a good way off, as it And she went, and sat her down

91

S١

٤і

01

- (10) עם בני עם יצחק. מכיון שהוא בני, אפילו אם אינו הגון כילחק, או הגון כילחק, אפילו אם אינו בני, אין זה כדאי קשמו ויורס בו מליס, כמס דפת פֿמקלַ בְּעַבַ בַירֶ סִ וְקִים וּגוי, ופֿמר בַּלֹפֿ מָשַׁבַק פָּנִי (משלי בו, ימ־ימ): לה יירש כן ההמה עם בני, המה למד שהיה מריב עם ילחק על הירושה, והמר, הני בכור ונועל פי שנים, ויולהים בשדה ונועל דבר אחר לשון רליחה, כמה דחימא נקומו גַא הַנְּעָרִים וִישְׁמַקוּ לְפָנֵינוּ וגו' (שמואל־ב ב, יג): עם בני וגו׳ מחשובת שרה כי (פ) מצחק. לשון עבודם אלילים, כמו שנאמר ויַקמוּ לְנַמַק (שמוח לב, ו). דבר אחר לשון גילוי עריוח, כמה דחימא לְנַמַק בִּי.
- לירש עמו, קל וחומר עם בני עם ילחק ששחיקן בו (ב"ר נג, יא):
- (II) על אודוח בנו. על ששמע שילה למרנות רעה. ופשומו, על שהימרת לו לשלחו (דנרים רנה ד, ה):
- (21) שמע בקלה. (בקול רוח הקרש שבה), למדנו שהיה אברהם מפל לשרה בנביאות:
- שסכניםם בו שרס עין רעס, ואחומו חמס (ב"ר נג, יג), ולא יכול לילך ברגליו: וחלך וחחע. חורס לגלולי בים אבים: (14) לחם וחמת מים. ולה כפף ווסב, לפי שהיה שונהו על שילה למרבות רעה: ואת הילד. הף הילד שֶׂם על שכמה,
- (13) ויכלו המים. לפי שדרך מוליס לשמות הרבה (ב"ר שם):

בַּאֲמֶר הוא־שֶׁם: שְׁמָעַע אֱלְהָיִם אֶלְ־קְּוֹלְ תַנַּעַר שְּמִיעַ בַּרָם יִי קַלִיה דְּרָבְיָא מַּנַ בְּלֵב נַיֹּלְנַ אַכְנַינַיּגִּאָּ בָּנֵב כְנָנַ נַיַּלָּב כְּאַ נַּיַּנְיַנְיִלָּאָ הְגָר מִן־הַשְּׁמַיִם נַלְּאַמֶּר לֶה לְהָגָר מִן שְׁמִּיָּא נַאֲמַר לֹה מָא ײַ װּעַׂבּאַ מַּלְאָּב אָבְנַיִּם ו אָבְ בַּבַּלִּיִא יּעַׂבָא מַלְאָּכֹא בּיִיָּ رَاهُولِو جُرَارَتُ جُمَا كِلَا لَوَفِوا الْهُولِو يَوْلِوا إِنْ إِمَا جَرَامَ

אַמגעונו: אָתְינְיָהְ בְּיִרְלְגָוֹי נְּדְלִילִ יָת יְדִיףְ בֵּיה אָרֵי לְעַם סַּנִּי אַשְׁימְנֵינִי: <u>'לוּמִּג אָשְׁ בַּנְּהַר וְבַיֹּדִוֹלֵ</u> לוּמִג מִגְלָג וֹע בַבְּוֹא וֹאִטַׁלִּיפִּג

בַבַבַּבַבַ בַּבַבַ בַּבַּבַבַ בַּבַבַ בּאַב מָנִם וַשְּׁבֶּלְב וַשְּׁמִבֹּא אָטַב בַּמּוֹא נֹאַזַכְט וּמִבְט זִט בוּפַבּא וּוֹפַׁלַע אֶּלְעִיםְ אֶּעַ הַּיּנְּיִעׁ וֹשֵּׁבָא יּוֹלָא וֹוֹ זִע הַּוֹנִעֹא וֹבַזֹּע בּירָא

يَرْهُمْ فَمَا خُدِ يَرْبُرُ بَجُدَ مَهُمَ: ^{٥٠} נֹוֹנַג אָּבְנַיִּם אָנַרַ עַּנָּלָבַר נִיּגְּיָבַר

אַמָּוּ אַמֶּה מַאֶּבֶּץ מִצְּבֶוֹם: (פּ) יי נוֹמֶב בֹּמֹוֹבַנוֹ פֹאנוֹן נִטֹפֹעוֹ_לַוָּ

برق بوذر يُؤلا توري برقاد برقاد: אָל־אַבְרָהָם לַאִּמָּר אָלִהַיִּם ععر يخرنظرك بونحر شديدك וַיְהִי בְּעָה הַהָּוֹא וַיְּאִמֶּר וַהַּוָּה בְּעִּדְּנָא הַהוּא וַאָּמָר

תוֹא וֹאַהֹּלוּאַנו וֹנו בַבוֹא:

וֹבְוֹע בַבּי קַשִּּטֹא: בבלגא יבלא וימיב קמדקקא וְנַנְנִי מֶוְמָנָא בַּוֹן בַּסַהַּבַוּנִי

מאַבוּא בּמֹאַבוֹם: ונסיבת ליה אַמִּיה אָהָקָא tālt.

לַסְהְּבוֹב לַכְלַ בַּאָטַ הַבְּינב: לַאַּבְׁבַבְים לַמִּימָר מִימָבָא בַּיִּי אָבֹימֶלֶךְ וּפִּיכֹל רַב חֵילֵיה

> the lad where he is. not; for God hath heard the voice of her: What aileth thee, Hagar? fear Hagar out of heaven, and said unto and the angel of God called to And God heard the voice of the lad;

'.noitan tastg a fast by thy hand; for I will make him Arise, lift up the lad, and hold him

gave the lad drink. and filled the bottle with water, and saw a well of water; and she went, And God opened her eyes, and she

wilderness, and became an archer. grew; and he dwelt in the And God was with the lad, and he

07

wife out of the land of Egypt. Paran; and his mother took him a And he dwelt in the wilderness of

in all that thou doest. Abraham, saying: 'God is with thee captain of his host spoke unto that Abimelech and Phicol the And it came to pass at that time,

ו), מגורם קלס: וחשב מנגד. כיון שקרב למום, סוםיפס לסמרחק: מגורם וְקִיְמָם פֿדְמַם יְהּדְּה לְמִלְבַיִם לְמָנָם (ישעיה ימ, יו), ומגורם יָלוּגּין נִייעי בַשָּבּוֹר (מהלים קו, כו), וכן קַנְי פֶבֶן (שם סה, שהזרע יורה כחן. ואס מאמר היה לו לכמוב כמממי קשם, משפט הוי"ו ליכנס לכאן כמו בְּמַבֶּוִי שַּׁמֶלַע (שיר השיריס ב, יד), (10) מנגד. מרחוק: - במטחוי קשח. כשמי מיחות (ג"ר שס), וסול לשון יריית חן, גלשון משנה שהשית בלשחו, על שם

כקצורים ישראל שמלאים מיס, וכשמכניקו למוך פיו ופומחו, הרוח נכנק בגופו ומת: שנאמר אַרְמוֹמ דְּדְנִיס (שם), אל מקרי דודניס, אלא דודיס, ואלו יולאיס לקראמס ומציאין להס צשר ודג מלוח, ונודוח נפוחיס, כשסיו מוליכין אוחס אלל ערבייס, סיו ישראל אומריס לשַבָּאיס, בבקשה מכס, הוליכונו אלל בני דודנו ישמעאל וירחמו עלינו, וסיכן המים אם ישראל בלמא, כשהגלם נבוכדולר, שואמר משא צַּעְרֶב וגוי לְקָרַאם לָמֵא הַמָּי מָיָם וגוי (ישעיה כא, יג־יד), לו לדיק, (ר"ל בעניץ וה שאינו ראוי לעונש מימה בלמא ודו"ק). אמר להם, לפי מעשיו של עכשיו אני דנו, וזהו באשר הוא שם, רבונו של עולס, מי שעתיד ורעו לסמית בניך בלמא אתה מעלה לו באר, והוא משיבס, עכשיו מה הוא, לדיק או רשע, אמרו שם. לפי מעשים שהוא עושה עכשיו הוא נדון, ולא לפי מה שהוא עמיד לעשות, לפי שהיו מלאכי השרת מקערגים ואומרים, (עב) אח קול הגער. מכאן שיפה מפלת המולה ממפלת אחרים עליו, והיא קודמת להמקבל (ב"ר נג, יד): באשר הוא

(20) רובה קשה. יורס מלים נקשמ: קשה. על שם המומנות, כמו ממר, גמל, לייד, לפיכך השי"ן מודגשת. היה יושב

dg4: (וב) מארץ מצרים. ממקוס גדוליס, שנאמר וְלָם שָׁפְּמָס מִלְּרִים וגוי, סיינו דאמרי אינשי, זרוק חומרא לאוירא אעיקריס במדבר ומלקמס את העוברים, הוא שנאמר יָדוֹ צַּפֹל וגוי:

אַשֶּׁרֹ גַּרְתְּהֹ בְּהִי ַ מַּמְׁבַ עַּמְּמָב מִפָּב, וֹמִם בַעָּצֶב א אַמֶּב_הַמְּינוּי וַעַּמְּה הִשְּׁבְעָה לֵי בָאלהִים

באַטוַעַבט בֿע: ממש שהביע ממי ומם אַבמא וּלַבֿר בָּרִי כְּמִיבוּהָא דַּעַבַּרִית לְ, וּלְנִינִ, עַבֹּא צַלְא שַׁהַפֿע בֿי וּבֹבֹני. ולהן שוום לו למומלא בול

+~ וֹ,אַמֶּׁוֹ אַבְׁבֹבְיָם אָנָכֹּוּ אָמֶּבֹהֹ:

לולו מבון אַבומבנ:

הַּמְמֹמֹמִי בֹּלְשָׁוּ בַּוֹיִם: לא הַנְּרָהְ לְּיִּ וְגַּהַ אָנְבֶּיִ לְאִ צִּהְ לְאִ חַנִּיִה לִיִּ וְצִּּךְ צִּנְאִ שַּ מְשָׂה אָת־חַדְּבֶר הַזָּה וְנַם־אַהְיה עַבּר, יָה פֹהְנְטְא הַבֵּין וִשְּׂרְ וּגֹאָמִר אַׁבֹּימְלְנִּ לָאְ זֹנְהֹשׁ. מֵּ, וֹאָמֹר אַבֹּימֹלְנִּ לָא נִבֹהִים מֹאּוֹ

خلالا: آذ خُلُكُان מֶנֶנֵנֶם נֶנָנַב

ū≅×l Ç⊈Fül: \$\$ ניצַּר אַבְרְהָם אָת־שֶׁבַע כִּבְשָׂת נַאָּקִים אַבְּרָהָם יָת שְּבַע

אַמֶּר הַצַּבְהָ לְבַּבְּנָה: אַנוּר הַנְּה שֶׁבַע בְּבְשׁׁתֹ הְאֵבֶלְה מָא אִנִּין שְׁבַע הוּרְפָּן אִכֵּין ⁶² [زُهِمُدُ مُحَدَمُكُمُكُ مُحْدِيهُ خُدِيهُ خُدُلُكُم الْمُعَدَدُ الْمُعَدَدُ الْمُعَدَدُ الْمُعَدَدُ الْمُعَدَدُ الْمُعَادِدُ الْمُعَدَدُ اللّهُ مِنْ الْمُعَدَدُ اللّهُ مِنْ الْمُعَدَدُ اللّهُ مِنْ الْمُعَدَدُ اللّهُ عَلَيْكُمُ اللّهُ مُعَدِدًا اللّهُ مِنْ الْمُعَدِدُ اللّهُ عَدَدُ اللّهُ مِنْ اللّهُ عَدَدُ اللّهُ عَدَادُ اللّهُ عَدَدُ اللّهُ عَدَدُ اللّهُ عَدَدُ اللّهُ عَدِي اللّهُ عَدَدُ اللّهُ عَدَدُ اللّهُ عَدَادُ اللّهُ عَدَدُ اللّهُ عَدَدُ اللّهُ عَدَدُ اللّهُ عَدَدُ اللّهُ عَدَدُ اللّهُ عَدَدُ اللّهُ عَدَادُ اللّهُ عَدَدُ اللّهُ عَدَادُ اللّهُ عَدَدُ اللّهُ عَدَادُ اللّهُ عَدَادُ اللّهُ عَدَادُ اللّهُ عَدَادُ اللّهُ عَدَادُ اللّهُ عَدَدُ اللّهُ عَدَادُ اللّهُ عَلَادُ عَلَادُ عَلِي عَلَادُ عَلَال

口が7日: לְמֹּבְׁעַ כַּׁי עַבְּּבְּעִי אָעַרַעַבְּאָר שׁפֿע מּגּּבׁי, בּגַּבוּר מִיהְיִהר כִּיְּ

נאמר אַבְרָבִים אָנָא אַבּוּים:

מּבְדֵי אָבִימֶלֶב:

הְּמִמֹּתִים אֶּלְבִיוֹ וִימָא בּיוֹ:

ZÄtiÄŽĿ

שַּׁרְנֵיהוֹן קַנְם:

שינבן דַּעָאו בַּלְחוֹבַיהוֹן:

בּאַכוּמִטֹא בּלִטוִבּיטוּן: אָבֹימֶלֶדְ לְאַבְרָהָם

לְסְׁנֵירוּ אֲבוּי תְּפַבִּיתוּ יָתְ בָּירָא آيِڰٜڟُۮ كُد ڰٛڬۿۣٞڂٙٙٙۿ ڂؙڂۿۣڬ ڷۼٞڟۮۼٛڐ؞ ئن ۿؚڂۿ ڮڹۮۼؙ

> thou hast sojourned.' unto me, and to the land wherein have done unto thee, thou shalt do according to the kindness that I nor with my son's son; but falsely with me, nor with my son, by God that thou wilt not deal Now therefore swear unto me here

And Abraham said: 'I will swear.'

taken away. Abimelech's servants had violently because of the well of water, which And Abraham reproved Abimelech

I of it, but to-day.' didst thou tell me, neither yet heard who hath done this thing; neither And Abimelech said: 'I know not

they two made a covenant. and gave them unto Abimelech; and And Abraham took sheep and oxen,

of the flock by themselves. And Abraham set seven ewe-lambs

87

themselves?' ewe-lambs which thou hast set by Abraham: 'What mean these seven 67 And Abimelech said unto

me, that I have digged this well. hand, that it may be a witness unto ewe-lambs shalt thou take of my And he said: 'Verily, these seven

(22) אלהים עמך. לפי שראי מילא משכונת סדוס לשלוס, ועס המלכים נלחס ונפלו בידו, ונפקדה אשתו לוקוניו:

¢ἀζνϝ (ε"٢ (٢, ε): (cσ)

(25) יהוכח. ימובַמעמועל כך:

לקרמת מברהם: שליה רושי אבימלך, ואומרים אנחנו חפרנוה, אמרו ביניהם, כל מי שיחראה של הבאר וישלו המים לקראחו, שלו הוא, ושלו (36) בעבור חהיה לי. ואת: לעדה. לעון עדות על נקנס, כמון עַדֶּס סַמַנֻּבֶּס: כי חפרתי את הבאר. מריניס סיו

(33) ולניני ולנכדי. עד כאן רחמי האב על הבן: בחסד אשר עשיחי עמך חעשה עמדי. שאמרחי לך הגה אַרָּלי

	(33) אשל. רבושמוחל, מה המרפרהם להציה ממנופירום להורחים בסעודה, ומה המרפונהק להכסניה ובו כל מיניפירום. ומלינו לשון נמיעה בההלים, שנהמר וְיַשַׁעַ מְׁבֻלֵּי הַּפַּדְנוֹ (דניהֹל יה, מה): ויקרא שם וגרי. על ידי הומו השל, נקרה שמו של הקצ"ה הלוה לכל העולם, להחר שהוכלים ושוחים, המר להם ברכו למי שהכלחם משלו, סבורים החם שֶׁמָשֶׁלִי הכלחם, משֶׁל מי שהמר והיה העולם הכלחם (מומה י:): (45) ימים רבים. מרוצים על של הצרון, בהצרון עשה כ"ה שנה, וכחן כ"ו (צ"ר נד, ו), שהרי בן ע"ה שנה היה בלהחו מחרן, הומה שנה וַיְּצִּחׁ וַיִּשֶׁב בְּהֵּלוֹיֵנִי מַמְּבֵחׁ, שלה מנינו קודם לכן שנתיישב הלה שם, שבכל מקומותיו היה כחורם, חונם ונוסע והולך,			
τ	ניאטר קח'נא אָת־ִּבְּנְלִּ אָת־ יְתִירָן אַשָּר־אָתַלְמָלְ אָת־יַצְּחָׁ יְתַּצְלְהִי שְׁםׁ לְעִלְּה עָל אַתַּר הַהְרִים אַשֶּר אַמָר אֵלֶיף:	הּגְ טַב מִּן מִּינִיֹּא בַּאִּימָּב לְּבֵּי וֹאָּסִּילִּטִיִּ לֵּבַׁמִּי טַמָּן לְהַּגְטִּא וֹאִינִּגְ לְבַּ לִאְנִה פּּיִּלְטִׂרָּא וֹטִינִב בַּבַׁנִימָּטִּא זִּט וֹאָטַׁל וֹאַמָּב בַּבַר בַּהוֹ זִט בָּנִב זִּט	And He said: 'Take now thy son, thine only son, whom thou lovest, even Isaac, and get thee into the land of Moriah; and offer him there for a burnt-offering upon one of the mountains which I will tell thee of.'	τ
שניעי יט	וַיְהִׁי אַחַרֹ הַדְּבְרֵים הָאֵּלֶה וְתָאֵלֹהִים נְפָה אָת־אַבְרָהָם וַיַּאִמֶּר אֵלְיוֹ אַבְרָהָם וַיִּאִמֶּר הַנֵּנִי:	אַבְרָהָם וַאֲמָר הָאָנָא: נַסִּי יָת אַבְרָהָם וַאֲמָר לֵיה הַנְהָי בְּתָר פְּהָנְטָנִא הָאָלֵין וַיִּי	And it came to pass after these things, that God did prove Abraham, and said unto him: 'Abraham'; and he said: 'Here am I.'	IIXX
≯ €	ְנְמֶנְם גַבְּנְם: (פּ) נְנְגָּרְ אַבְרָנָהָם בְּאָבָּא פְּלְהָּמָנִם	פְּלְמִּטְאַג וְמָנוֹ סַנִּאָנוֹ: נְאִטְוְטַר אַּלְבְׁבִּטִׁם בַּאָבַת	And Abraham sojourned in the land of the Philistines many days.	+ £
88	שְׁם בְּשֵׁם יְחְוָׁה אֵל עּוֹלֶם: נִיּשָׁע אָשֶׁל בִּבְאַר שְׁבַע נִּקְּרָאַ	שַּׁמֵּן בַּהְּמָא גַּוֹן אֶּלְטַ הַּלְמָא: עִּהָב נִּהְבָּא בַּבַאָּר הָבַת נִּהָּלָּו	And Abraham planted a tamarisk-tree in Beer-sheba, and called there on the name of the LORD, the Everlasting God.	£ £
τ٤	ַנּיִּכְרָתִּי בָרָיִת בָּבְאֵר שָׁבָע מַר־צְּבְאִי נִיָּשֶׁבוּ אָל־אֵרָץ פְּלִשְׁתִּים:	וֹטְׁבוּ לְאֵּבֹת פֹּלְמֶּטֹּאֵּנ: אֲבֹנִמְלְּצִׁ וּפִּׁנִכְלְ נַבְ טִנְלְנִצִּ וּנִּזְנִנִּ לֵזִּם בִּבְאֵב מֻּבַת וֹלֵם	So they made a covenant at Beer-sheba; and Abimelech rose up, and Phicol the captain of his host, and they returned into the land of the Philistines.	τξ
18	עַל־בַּן מְּרֶא לַמְּקוֹם תַּהִוּא בְּצֵּר שְׁבַע בָּי שָׁם נִשְׁבְּעִי שְׁנֵיהֶם:	שַּׁבְּוֹנְינְוּ: בְּאֵב מְּבָע אֲבֵּר תַּמָּן קַּיִּנְתִּי מַלְ כֵּן קְּבָּא לְאַנְּרָא הַבִּיִּא	Wherefore that place was called Beer-sheba; because there they swore both of them.	1 ξ

שנויה בקדר עולם (פ"א): אינס ימיריס יומר משנה, הרי כ"ו שנה, מיד ילא משם וחור להצרון, ואומה שנה קדמה לפני עקידמו של ילחק י"ב שנים. כך מרובים על הראשונים, ולא בא הכמוב לפחום אלא לפרש, ואם היו מרובים עליהם שחי שנים או יומר היה מפרשם, ועל כרחך לומ, ובא לארך פלשמים, ובן נ"מ שנה היה, שהרי בשלישי למילמו באו אללו המלאכים, הרי כ"ה שנה, וכאן כמיב ימים רבים, מידויַלָן לַעַּפְּשָּׁייִ עד וַיַּבְּחַנַיָשָׁבְּ בְּמַלְנֵי עַמְבַהְ מַמְבַהְ מַמְבַי בְּמָבָרְוֹן, ושס ישל ער שנהפכה מדוס, מידויַלַם שַּבְּרָסָס מפני בושה של מומס בניס זַבְּפְׁלָבֶׁלְ יַנְיְּמְּשָׁלְ מִּשְׁׁמִי 'וֹנְמִי מִינְ מִנְ מִנְ מִבְּיִ מְּבְּׁבְּ מִנְּנְ מִבְּי

סום ולשון זימון: אחד אחס מיראני, אילו אמר לי סקב"ס זבח עלמך לפני, לא סיימי מעכב: הגנו. כך סיא עניימס של חסידים, לשון ענוס לא סיס מעכב. ויש אומריס אחר דבריו של ישמעאל, שסיס מחפאר על יצחק שמל צן י"ג שנה ולא מיחה, אמר לו יצחק באבר שעשה אברהם לא הקריב לפניך פר אחד או איל אחד, אמר לו, כלום עשה אלא בשביל בנו, אילו היימי אומר לו וְבַּח אומו לפני, (1) אחר הדברים האלה. יש מרצומינו פומריס (פנסדרין פמ:) פמר דברים לשמן, שסיס מקטרג ופומר, מכל סעודס

אַמֻּר־אָמַר־לָוּ הַאָּלִהִים: עלה ניקם נילף אָל־הַמָּקוֹם אִשְוּ וֹאֵט וֹגִּטַׁל בֹּנִוּ וֹנִבַּפֹת הֹגָּוֹ. אָת־חַמֹרוֹ וַיִּקְּח אָת־שְׁנֵי נְעְּרְיוֹ ניאַכָּם אַבְרַבְים בּקַער וֹיִנִיקאַ

تالناط: אָנוַ הַּגְּנָה הַיָּרְא אָנוַ וַהַּפְּקוֹם בּוֹנִם עַמָּלְנְמָּג נִנְמָּא אַבְרָבַעָם

וֹלֹמִוּלִע אַבוּכִּם: וְהַנְּמָּב נִלְכָּב מַב בָּב וְנְאָמַבְוֹנִי נִאָּנָא וְמִנְלֵמָא נִטְּמָה מַב פֹּא לקם פֿהל מָם־הַחֲמֹוֹר נַאָּנָי ַנּּאָמֶׁר אַּבְּרֶלֶם אָּלְ_נְמֶּבֶּיִ, שָּׁבוּיַ

שְּׁנֵינֶם יַהְבְּינִי אַנַרַ הַאָּשׁ וֹאָנַרַ הַנְּאַבְּבָּבָי וּיִלְכִּנִי " נַיָּמֶם מַּלְ־יִצְּחָק בְּנְי נַיּקַח בְּיְדְוֹי ניקה אַבְרָהָם אָת־עָצָי הַעֹּלָה

ניאמר הנה האש והעצים ואיה ַ וֹּאָמֶׁר אַּבְי וּגְאָמֶר עַּוֹּלָּוּ בְּוֹנִי آزِهِ مُل نَجْبُط عُمْ مِحْدُلُكُ مَ خُدَرَ لَهُمَا نَجْبُط خُمَدُلُكُ عُدَلِيْ

> בּאַמָר לַיה יָי: לְהַלְטָא וֹלִם וֹאָוֹלְ לָאַטָּבֹא יצַחַק בַּרֵיה וַצַּקַּח

> は「口(人: נו הווויו ווווא ונו אַנוֹנא בּיוֹמָא שַּׁלִיתָאָר ווְקַר אַבְרָהָם

ונסגוד ונתוב לנקכון: אָוֹבִּיכִיּ לְכוֹּן בַּכֹּא מִם בַּמַבָּא וֹאַמֹּב אַבֹבֹבוֹם לַמּנּלִימוּנִיי

בּידִיה יָת אִישְׁקָא וְיָת סַבִּינָא וְהָוּוּ מַלְ וֹצִּחָק בָּרֵיה וּנְסֵיב וּנְסֵּיב אַבְּרָהְהָם יָת אָמֵי דַּעֲּלְהָא

אַמֶּבְא כַהַּבְעַא: נאַמר הא אישההא ואַען אַנאַ אַן וֹאָמָר אַבָּא וֹאַמָר הַאָּנָא בָּרִי

> had told him. went unto the place of which God burnt-offering, and rose up, and cleaved the wood for the him, and Isaac his son; and he took two of his young men with morning, and saddled his ass, and And Abraham rose early in the

his eyes, and saw the place afar off. On the third day Abraham lifted up

to you. and we will worship, and come back and I and the lad will go yonder; men: 'Abide ye here with the ass, gnuoy sid otnu biss msds1dA bnA

went both of them together. hand the fire and the knife; and they Isaac his son; and he took in his burnt-offering, and laid it upon And Abraham took the wood of the

Sgnirafto-tring? wood; but where is the lamb for a he said: 'Behold the fire and the he said: 'Here am I, my son.' And father, and said: 'My father.' And And Isaac spoke unto Abraham his

וכל זה כדי להרצום שכרן, וכן שָׁל מְשְׁבֶן מַשְׁר שַׁרָשֶׁ (נרמשנים יב, ל), וכן ציונה וקרָם בֻּלִיםְ שָׁם הַקְּרִישָׁה (יונה ג, צ): שולס, ומשסעלסו, אמר לו סורידסו: - אחד ההדים. סקב"ס מססא סלדיקיס (ס"א משסא ללדיקיס) ואחר כך מגלס לסס, בו מור נרד ושאר בשמיס: - והעלהו. לא אמר לו שממסו, לפי שלא סיס מפך סקדוש ב"ס לשממו, אלא לסעלסו לסר לעשומו בּיכוּשְׁלַיִס בְּּסֵר סַמּוֹרִיֶּס. ורבומינו פּירשו, על שם שמשם סורפֿס יונפֿס לישרפֿל. ופֿונקלום מרגומו על שם עבודת סקמרם, שיש עליו אם סמלוס, ולימן לו שכר על כל דבור ודבור: ארץ המוריה. ירושליס, וכן בדברי סימיס (בג, א) לְבְּנוֹת שֶׁת בֵּית ס' אמר לו שניסס אני אוסב, אמר לו יצמק, ולמס לא גילס לו ממחלס, שלא לערבבו פחאוס, וחווח דעחו עליו וחערף, וכדי לחבב (שס): אח בגך. אמר לו שני בניס יש לי, אמר לו אם ימידך, אמר לו זס ימיד לאמו זוס ימיד לאמו, אמר לו אשר אסבם, (2) קח נא. אין נא אלא לעון בקשס, אמר לו בבקשס ממך עמוד לי בוס סנסיון, שלא יאמרו סראשונים לא סיס בהן ממש

(4) ביום השלישי. למה איחר מלהראוחומיד, כדי שלא יאמרו הממו וערצצו פחאום וערד דעחו, ואילו היה לו שהוח לנקביו וימרמק, יסיס סשני עמו: ויבקע. מרגומו וללמ, כמו וְלְלְמוּ סַיַּרְדֵּן (שמואל־ב ימ, ימ), לשון ביקוע פינדר"א בלע"ו: נס, מ): אח שני נעריו. ישמעאל ואליעור, שאין אדס חשוב רשאי ללאת לדרך בלא ב' אנשים (ב"ר שס), שאס ילערך האחד (5) וישכם. נזדרו למלוה (פסחים ד.): ויחבש. הוא בעלמו, ולא לוה לאחד מעבדיו, שהאהבה מקלקלח השורה (ב"ר

ונשובה. ומנפל שישופו שניקס: (פ) עד כה. כלומר דרך מועע למקוס אבר לפנינו. ומדרש אגדס, ארסה סיכן סוא מס שאמר לי סמקוס פס יפנס זרעף: לְּהְמֶּלֶךְ אָלְ לְצוּ, לְאַ הִיס עושה: וירא את המקום. כאה ענן קשור על ההר:

אם בנו סיס סולך ברלון ושמחס כילחק שלא סיס מרגיש בדבר: דבר אמר, ואת נקראת מאכלת, על שם שישראל איכלים ממן שברה: רילבו שניהם יחדו. אברהם שהיה יודע שהולך לשמוע (6) המאכלה. סכין, על שם שאוכלת את הצשר, כמה דתימא וַמַרְבִּי מֹחְכַל בָּשָׁר (דברים לב, מצ), ושמכשרת בשר לאכילה.

שְּׁנֵינֶם יַּהְבְּיִּי: לַנְ עַמֶּּטְׁע לְמָלַע בַּנְיְ וַיִּלְכַוּ אַמְּרָא לַמַּלְטַא בָּרִי נַאָּזַלוּ

הַּגְ_עַמִּוֹבְּעַ מִמַּהַגַ לְהֹּגִּים: וְיַנְּעָרְ אָתְ־יִצְּחָק בְּנְיִ וְיָּשֶׁם אָתִּי אָנַר הַמִּוְבָּחַ וַיִּצְּרָך אָנַר הַצָּצִים לַוְ עַׂאֶלְעַיִם וֹיְבֹּן אֵחַ אַבְרְעַם נּיַבְאוּ אֶבְעַעַם בַּמַּלִיִם אָהָוֹר אֶמָרַ

هِمَـ تِرَقِهِ كُرُم كُنِّهِ بَاتِ هِمَـ خِرَبُ: oı נישְׁלַח אַבְרְהְם אָת־יָדִוֹ וַיִּקְּח

אַבְרְדְהָם נִיּאמֶר הִנֵּנִי: מן השְׁמָנִם נּלְאָמֶר אַבְּרֶבָהַם וּ ַנּיּלַבְאַ אַלְּנִוּ מַלְאַּבּ יִבוֹנִינְ יַלַבָּאַ לִיהַ מַלְאַבֹּא בַּייִ מָן

ئنىڭك خىۋەر: אַּטֹׁע וֹלַאָ טַׁמַּּכִּטֹּ אָעַ־בּּוֹנַ אָעַ מַמַּה יַדַעְמָה בֶּי־יָרָא אָלְהִים בַּיַ חַנְּמַר וְאַל חַמַּשִׁ לוֹ מְאָנְמָה בַּיוֹ تِهِمُد هَم سَمُكِل تُلُكِ هُم ا

בַלנ: אָטַ עַאָּיִל וַיַּעְּלֵעוּ לְעַלָּע עַּעַר לאבלנו נילב אלבטק נישט װּ װִבּעַבְאַגְלְ אַטְרַ דְּאֵטֹוּ בַּסְבֵּוֹבְ בְּטַרְ אַכְּוֹ וְטִוֹא וֹבִא צַכְרָאַ וּוֹמָא אַבְרְבְיִם אָטַ־מֵּינָוֹו וּוֹרָא וּוְקָר אַבְרָהָם יָה עַינוֹהוֹי

שַּׁבְוּיהוֹן כַּחְדְּא: וּגְאַמֶּרְ אַבְּרְדְּם אֶּלְיָנִים וְרָאָרַ וַאָּמָר אַבְרָהָם בֶּרָם וֹוֹ וּלֶיִ

מיל מן אַענא: לבוע וֹמִוּג וֹטִוּע מֹל מֹוֹבַעֹאַ וֹסַבַּר וָת אָמַיָּא וֹמַבַּר וָת יִצְּחָל וּבְּנָא שַּמֶּן אַבְּבַבְם נִע מָּבַבַּםאַ וֹאָעוּ לאַנוֹרָא בַּאָּמָר לִיה יִי

וּנֹסֵׁוֹד וֹנו סַכֹּוֹנֹא לַמִבַּס וֹנו וֹאוֹהֵים אַבְּרְרָהָם יָת יָדִיהּ

נְאָלֶג בַּיִאָלָא: מְּמֹוֹא וֹאֹמֹר אַבְּרָרְם אַבְּרָרָם

בַּוֹבַלְאַ בַּוֹגֹ אַשׁ וֹלַאַ מִּנֹהִשֹּׁאַ נִעַ מבותם אבו להן נבהלא אבו בּׁמוּכִוּמֹא וֹלָא שַּׁמַבוֹר כִישִּ こればし לא הושיט

נאַסַבוּע כַהַּלִטָא טַלָּנָ בָּנִיע: אַבְרָהְם וּנְסֵיב יָת דִּכְּרָא אַנוּג פֿאַגלָלא פֿעלנוָנוּ נאָזַג

> went both of them together. burnt-offering, my son.' So they aprovide Himself the lamb for a lliw boD' :biss ms.hsrdA bnA

the wood. son, and laid him on the altar, upon wood in order, and bound Isaac his built the altar there, and laid the God had told him of; and Abraham And they came to the place which

hand, and took the knife to slay his And Abraham stretched forth his

'Here am I.' 'Abraham, Abraham.' And he said: unto him out of heaven, and said: And the angel of the LORD called

son, thine only son, from Me.' seeing thou hast not withheld thy that thou art a God-fearing man, wond I won for now I know upon the lad, neither do thou any And he said: 'Lay not thy hand

.nos sid To beste sht ni gnirefto-inrud a rot took the ram, and offered him up horns. And Abraham went and a ram caught in the thicket by his and looked, and behold behind him And Abraham lifted up his eyes,

- שניסס ימדו בלב שוס: (8) יראה לו השה. כלומר יכאס ויצמר לו סשס, ואס אין שס, לעולס בני, ואף על פי שסבין יצמק שסוא סולך לסשמע, וילכו
- מקום שעוקדים אומן צו היה ניכר: (9) ויעקד. ידיוורגליו מאחוריו, סידיסוסרגליס ביחד סיא עקידס (שבחגד.), וסוא לשון עַקוּדִיס, שסיו קרסוליסס לבניס,
- (11) אברהם אברהם. לשון מנס סול, שכופל למ שמו:
- שממרגמינן ווקף אברהם עינוהי בחר אלין. (ס"א ולפי האגדה אחר כל דברי המלאך והשכינה ואחר עענוחיו של אברהם): (13) והגה איל. מוכן סיס לכך מצצם ימי בכלפים: אחר. למרי צלמר לו סמלקף אל מצלם ירך, כלסו כצסול נלמו, וסול מעמס יש לי מס לסשיב לשמן ולאומות החמהים מה היא חבתי אללך, יש לי פחחון פה, עכשיו, שרואין כי ירא אלהים אחה: לס מַשַׁבֶּב, כשחמרתי לך קח מולח שפתי לח חשוה, לה חמרתי לך שחמהו חלה העלהי, השקתיה החמיה: - בי עחה ידעתי. לַּךְּ זְּבַע, ומורמ וממרמ קח נה מׁמ בּנך, עכשיו מֹמס מֿומר לי מֿל משלח ידך מֿל סנער, מֿמר לו סקצ"ה, לֹה מֻׁמַלֵּל בְּרִימִי וּמוֹלָמ שְׁפָּמַי . אל מעש בו מוס: -- כי עחה ידעהי. אמר רבי אבא, אמר לו אברהס, אפרש לפניך אם שיחמי, אממול אמרם לי פִי בָּיֹלְּמָך יָּקָרָאַ (12) אל חשלח. לשמוע. אמר לו אס כן למנס באמי לכאן, אעשה בו מבלה ואוליא ממנו מעע דס, אמר לו אל מעש לו מאומה,

ביים בְּתַר יְהוָה יִרְאֶה:

בבון אַבְנבים פבס וו פּבַע: וטאמר בוומא הדין בשורא הקא יהון פְּלְחִין דְּרַיָּא בְּבֵין באַטבא בווא אַמָּר בוב וֹנ ופַלַע וַצַּלִּי אַבָרָהָם סַמָּן

LORD is seen.' to this day: 'In the mount where the that place Adonai-jireh; as it is said And Abraham called the name of

هَٰذَٰلَٰتُ هَٰزُنِ مَالِ لَهُمُّانِ عَالِي هُٰمُّانِ عَالِي هُٰمُّانِ عَالِي المُعْمَانِ عَالَى المُعْمَانِ ع ¿יַ וּיִּקְרֶא מַלְאָּדְּ יִהֹוָה

שׁלְנְינִים מִן מִּמִּנֹאִ: וּלֵבֶא מַלְאָּכֹא בַּוֹּג לָאַּבֹבֹבִים

heaven, unto Abraham a second time out of And the angel of the LORD called

ענְּט וֹלָאַ שַׁמְּכִּים אָטַ בּּּלָעַ אָטַ ⁶¹ בִּי ְיַעַן אֲשֶׁר עִשְׁיִם אָת־הַדְּבָר וַ אָמֶר בָּי נִשְׁבַּעְּמִי נָאָם־יָּהֹוָהַ

עבון וֹלָא מִנֹהִשֹּׁא זִע בַּבוֹב זִע אָבׁוּ, ווֹבָלַבְּ בַּמַּבַבַבַּטַא נִע פַּטַנְּמָא וֹאַמִּר דֹּמִימִׁר, בּוּימִית אַמַר וֹיִ

withheld thy son, thine only son, done this thing, and hast not saith the LORD, because thou hast and said: 'By Myself have I sworn,

ÄŻŻĊĿ : ځا ثانا:

ÄĽ, ÉĽĆX ÄČĽĆÍĽ IĀĊÍÁĽ

the gate of his enemies; seashore; and thy seed shall possess as the sand which is upon the seed as the stars of the heaven, and in multiplying I will multiply thy that in blessing I will bless thee, and

Χ<u>΄</u>‡'Γ: הַנְיָם וְיַנַשְׁ בְּּוֹלֵהְ אָנוּ שָׁמָר בּיִּ עַּמְּלִים וֹכַשְוָע אַמָּב מַּל_מָּפַֿנ جاياتات عاق

בְּנְךְ יָתְ מַרְנֵי סְנְאֵיתֹוֹ: ילטלא במל ביר ימא ונירתיו אַסְנֵּגְ זְנֵעְ בְּנְנְבְ בְּכִנְבְבָרָגְ הֵמְנִגִּא

hast hearkened to My voice.' of the earth de diessed; decause thou and in thy seed shall all the nations

لِعُمُا مُؤَدِ عُمُد مُؤَمَٰ فَعِجْرِ: ⁸¹ لَكَانُ كُلَّالًا خَمْ لَالِنَّا لَيْنَ خُلِدِهِ خُلُا خِمْ لِللَّهِ لِيَنْ لِيَنْ خُلِدِهِ خُلُا خِمْ

خيريند: הממו אומא שלן ועפולשא went together to Beer- sheba; and So Abraham returned unto his

61

81

S١

ÞΙ

וּנֹלֹמוּ וּנֹלַבוּ וֹשַׁבוּ אָבַבּאַב

מֶבְעֵ: (פַ) וושוב אַבְבַבום בַּבַאָר שָּבַע: וֹלֵמוּ וֹאֹזַלְוּ כּּוֹהַא לְבֹאָר הַּבֹּת וֹטֹב אַבֹבֹבֹבם לַנִּט מּנִלָּנמוָבֹי

Abraham dwelt at Beer-sheba. young men, and they rose up and

עשויה בבני, כאלו בני שחומ, כאלו דמו זכוק, כאלו בני מופשמ, כאלו הוא נקמר ונעשה דשן: לעולה לא חשר המקרא כלום, מהו מחם בנו, על כל עבודה שעשה ממנו, היה מחפלל ואומר, יהי רלון שחהא זו כאלו היא בסבך. אילן: בקרניו. שסיס רן אלל אברסס, וסשמן מובכו ומערבבו באילנים: החה בנו. מאחר שבמוב ויעלסו

ילמק לבור ועומד לכפרס: עקידה זו לשלוח לישראל צכל שנה ולהצילה מן הפורענות, כדי שיאמר היום הום צכל דורות הצאיה, צהר ה' יראה אפרו של - סמקרא, שכל סדורות סבאים סקוראים את סמקרא סוס אומרים עד סיום סוס, על סיום שעומדים צו. ומדרש אגדס, ס'יראס יאמר היום. שיאמרו לימי סדורום עליו בסר ס' יראס סקב"ס לעמו: היום. סימיס סעמידין, כמו עד סיוס סוס שבכל (+1) ה' יראה. פשומו כמרגומו, ס' ינמר וירלס לו למ סמקוס סוס, לסשרום זו שכינמו ולסקריז כלן קרזנום: אשר

(71) ברך אברכך. מממלמל ומממלנן: והרבה ארבה. מממלמל ומממלנן:

שפירשנו למעלה: שבע וסלך לו למברון, כמו שנאמר ויגר אברסס בארך פלשמיס ימיס רביס, מרוביס משל מברון סראשוניס, וסס כ"ו שנס, כמו (91) וישב אברהם בבאר שבע. לא ישינה ממש שהרי נחנרון היה יושנ, י"ג שנים לפני עקידחו של ילחק ילא מנאר

וֹאָט_טַבַה וֹאָט_מַהַלָּבי: (פּ) נְּעַם וֹנִת עַּעַהַ וֹנִת מִגַּכִּע: Маасаћ. and Gaham, and Tahash, and <u>עם הוא אַמ־מֶבָה וְאָה־וֹּהַם וִילִידַה אַף הַיא נָת טַבַה וְיָהַ</u> was Reumah, she also bore Tebah, קמ"ו ופְּילַגְשָׁי וּשְׁמָה רְאוּמָה וַתַּּלֶּד וּלְחַינְתַיה וּשְׁמַה רָאוּמָה And his concubine, whose name ŘĊĊŮ□: לַנְחוֹר אֲחוּהִי דְּאַבְרָהָם: Abraham's brother. אַכִּוּע יִּלְבְּרִה מִלְפְּרִי לְנְּחִוּר אֲחֵי מִּמְנִּיִא אָכִּיוּ יִבֹיבוּת מִלְפָּרוּ eight did Milcah bear to Nahor, ٤٦ וּבְתוּאֵל יָלַד אָת־רִבְקָּה שְׁמֹנְנָה וּבְתּאֵל אוֹלִיד יָת רִבְקָה And Bethuel begot Rebekah; these וֹאָטַ בְּׁנִאֶּלָ וֹאָטַ בָּׁטִיאֶלִ: ווט יבלף ויט בטואל: and Jidlaph, and Bethuel.' יי נְאָּטַ כֵּהָּׁב נִאָּטַ עַּוֹיְוּ נִאָּטַ פַּלְבָּהָ וֹנִט כַּהָּב נִנִט עַוֹּיִ וֹנִט פֹלְבָּהָ and Chesed, and Hazo, and Pildash, וֹאָטַ לַמוּאָל אָבָׁוּ אָבֶׁם: וֹנִי לַמִּנְאֵלְ אֶׁבִּנְיִנִי בַּאֶּבֶׁם: brother, and Kemuel the father of אָת־עָּוּץ בְּכֹרָוֹ וְאָת־בָּוּז אָחָיוֹ יִת עוּץ בּוּכְרֵיה וְיָת בּוּז אַחוּהִי Uz his first-born, and Buz his לְנְחָוֹר אָחֵיף: לְנְחוֹר אֲחוּה: brother Nahor: יְלְיְּדְׁה מִלְבֶּה גַם־הָוֹא בְּנָיִם יְלִירִת מִלְבָּה אַרְ הִיא בְּנִין hath borne children unto thy saying: 'Behold, Milcah, she also רַטּ* נַיְּנַּר לְאַבְרָהָם לֵאמָר הְנַּה וְאָהְחַנַּא לְאַבְרָהָם לְמֵימַר הָא things, that it was told Abraham, رزئر עַהַבַיַ הַדְּבָרֵים הָאַבֶּה וַהָּוָה בָּחַר פִּהְנָטָיָא הָאָבֵּין And it came to pass after these

The Haftarah is II Kings 4:1 - 4:37 on page 239. Sepharadim read II Kings 4:1 - 4:23.

חַיֵּי שָּׁבֶּר: וֹמֹמְבֹנִם מִּלֹנִי וְמִּבֹת מִנִנִם מִנֹנִ ניקיוּ חַיֵּיַ שְּׁלְה מֵאָה שְׁנָה וַהֵוּי חַיֵּי שָּׁרָה מָאָה וְעַסְרִין

ڵڂڂڟڬ ניָבאַ אַבְרָהְם לְסָפָּׁר לְשְׂרֶה וּשֹׁמִׁט הַבְּע בַּלבוֹנו אַבְבָּה וְמִינִט הָבִע בַּלבוֹנו אַבַבָּה

> were the years of the life of Sarah. and seven and twenty years; these And the life of Sarah was a hundred

IIIXX

mourn for Sarah, and to weep for **イロロロアド** Canaan; and Abraham came to בְּנְעָן הִיא חָבְרְוֹן בְּאַרְעָא הַּבְּנְעַוֹן same is Hebron—in the land of And Sarah died in Kiriatharba—the

- שילאו מישקב קי בני סגבירום ודי בני שפחום, אף אלו ח' בני גבירום וד' בני פלגש: הרסורי דברים שסיו על ידי עקידם: – גם הוא. p סיל הְעַּוֹמָם משפחתים למשפחת הברסם גם כן, מס הברסם י"ב שבעים סולך בלא בניס, סיס לי לסשיאו אשס מבנות ענר אשכול וממרא, בשרו סקב"ס שנולדס רבקס בת ווגו, ווסו אתר סדברים סאלס, (05) אחרי הדברים האלה ויגד וגר. גשונו מסר סמורים סים אברסם מסרסר ואומר, אלו סים צני שמוע כבר, סים
- (33) ובחואל ילד את רבקה. כל סימופין סללו לא נכמצו אלא בשביל פפוק וס:
- פֿקן בוין למובה: בם ק' כבם כ' לחמם, מס בם כ' לה חמהם שהרי הינה בם עונשין, הף בם ק' בלה חמה, ובם כ' כבם ז' ליופי: שנר דורי שדדו. (ו) ויהיו חיי שרה מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים. לכך נכתג שנה בכל כלל וכלל, לומר לך שכל אתר נדרש לעלמו,
- ולבכחה. נסמכה מיחח שכה לעקידה ילחק, לפי שעל ידי בשורה העקידה, שנודמן בנה לשחיעה וכמעט שלה נשחע, פרחה ואשמו, אדס ומוס, אברסס ושרס, ינמק ורבקס, יעקב ולאס (ב"ר נמ, ד): ויבא אברהם. מבאר שבע: לספוד לשרה (2) בקריה ארבע. על שם ארבע ענקים שהיו שם, אחימן ששיו חלמיו אביהן. דבר אחר, על שם ארבע ווגוח שנקברו שם איש

וּגֹבּבׁר אָּכְבַּדָּנִי בַוֹעַ כַאָּמָר: ث تَزْكُم هَدُلُهُم مُمَّرٌ فَتَلْ مُكْنِ لَكُم هَدُلُهُم مُمَّرً هَقَا مُنْتَلِكُ

من مذخذ: ַבְּגְ אֵׁעִוּעַ בְּלֶבֶעְ הֹמִּבְיִם וֹאִלֵּבֹבֶעִ בְּגְ אַעַׂסִּנִע לֵבוּבָא הֹמָבִוּן

۲۵۵۲ ۲۲:

جلا برجرة مول موجد مهد: هُلَـ مِنْ لِهُ لِهُ لِمُ مُنْ لِهُ لِمُ كَاللَّهُ اللَّهُ لِمَا لِمُخْلِدُ لِمُ , לעוָכְוּוּ לֹמִלְעַוֹר עַלְבַּוְנִוּ עַלְבַר שְׁמְעֲנֵנוּ אֲדֹנִי נְשִׁיא אֱלֹהֶים אַהְּהֹ

רָאָב\ לְלָנִיבְעוּי ל נוֹלִם אַבְּבְבַבָּים נוּהְטַּעוּ לַהַּם וֹלִם אַבְּבַבָּים וּסִנּיִג לַהַּמָּא

لابال: הְאֹמְמְנֵנִי וּפִּנְמִוּ בְיְ בֹּמְפְּבְנִוּן בּוֹן בּוֹן בּנִוֹ בַבּנִקְוֹ מִנִּי וּבָמִוּ כִּיְ رر. ﴿ رَفَهُ حُل كُلُّ لِهُ لا لِمَانِ مَاذِ فَإِنَّ لَمُنْهُ رَفِهُ حِباً ذَٰمَوْهِ لِنَا مَانِيْ וּנֹבבּׁב אַטַּם כַאַמְב אַם ַיָּה אָטַ - יִמִּכָּיִלְ הַּמִּּטִוּן לְמִימִב אַם אִינַ

رَجُنَا لِمَا كُلُّالًا: בְּבְּטָב מִבְא יִשְׁלֹנִי בָּי, בַּעוּבְבָם و هُمُد حِن هُمُد خَطَيْن مُتَان لَحَرِي لَحَصْمَا لَظَرَب خَدَمَا ַנְיִטַּוֹ בְּנִ אֶּטַ מָּהְבַנִי נַמַּבְפַּבְנַ נִימָּנוֹ בְּנִ יִּטְ מָהָנַט בַּפִּילְטַא

הובו באטוב: خَمَّالًا، كُتَّابِ لِمَكْمِ خَمَّا، هَمَّابِ مِخْدُنْ فَعَلَى خَدِّدٍ فَفَيْ هَمَّابٍ مِخْدُنْ فَعَلَى خَدِدٍ י וַיַּעַן עַפְּרוֹן הַחַתָּי אָת־אַבְרְהָם וַאָּמִיב עָפְּרוֹן וֹמֹפֹרוּן יַמֵּר בּנוֹנוֹ בֹּנִי בַנִי וֹמִים וֹמִפֹּרוּן יִמִיר בֹּנִי בֹנִי הַבָּי

וּמַבְּיל עִם בְּנֵי חִמְּאָה לְמֵימַר:

נאַלבּר מוניו מו בדמו: דּבַנְעוָהֵׁר אַנְכֹּנ הֹפֶּבֹים שַׁנְנִי בּנִּנִב נִעוָטִר אַזֹּא הֹפֶּבוּן בַרַנִּ

למומר ביה: אֶּטַ אַּבְּבְבְּיִם וֹאַנִיבוּ בִּנִי טִנִּאָב יָט אַבְּבָבִםם

מַלְמִלַבַר מִינִים: לנו לבונע לא ומוה מוש לבר יה מיקף אנש מנגא נו אַטַ פֿנוּנֹא פֹמָפֿר לַבָּרָנֹא לבגל מווא ובוווא וב לום

בּאַרְעָא לְבְנֵי חִתְּאָר:

מו מפרון בר צוחר:

לְאַּטְׁסְנָת לִבוּנֶא: شذر□ بالآلنا

ּ הֿב, שַּׁבַה בַּוֹבשִׁיה לְמֶימָר:

children of Heth, saying: his dead, and spoke unto the And Abraham rose up from before

bury my dead out of my sight.' burying-place with you, that I may you: give me a possession of a I am a stranger and a sojourner with

:mid otnu gniyes ,mederdA And the children of Heth answered

bury thy dead.' sepulchre, but that thou mayest of us shall withhold from thee his our sepulchres bury thy dead; none Prince among us; in the choice of Hear us, my lord: thou art a mighty

even to the children of Heth. down to the people of the land, And Abraham rose up, and bowed

son of Zohar, and entreat for me to Ephron the my dead out of my sight, hear me, it be your mind that I should bury And he spoke with them, saying: 'If

8

9

ς

burying-place.' midst of you for a possession of a price let him give it to me in the in the end of his field; for the full Machpelah, which he hath, which is that he may give me the cave of

went in at the gate of his city, saying: children of Heth, even of all that Abraham in the hearing of the Ephron the Hittite answered midst of the children of Heth; and Now Ephron was sitting in the

ו המעלכה מן הדין, שהמה לי הקב"ה לַזַרְשַׁךְ הָּשֵׁן הֶם הַפְבֶרן הַוּהִם: אחוזה קבר. התווח קרקע לבים הקברות: (4) גר וחושב אנכי עמכם. גר מלרן לחרת, ונתישבתי עמכס. ומדרש לגדה, לם חלנו הריני גר, ולם ללו להים חושב ישמעם ממום ומשם:

(8) נפשכם. רלונכס: ופגעו לי. לשון בקשה, כמו של מפגעי בי (רות א, מו): (a) לא יכלה. למ ימיע, כמו לֹח מִכְנְלְח רַמַמְיִּךְ (מִסְלִיס מִ, יצ), וכמו וַיִּבְּנֵח סַנֶּשֶׁס (צרחֹשִים חֹ, צ):

שמר לַשַּׁבְּנְיִם בְּבֶשְׁם מְלִשְ (צברי הימים־ה כה, כד): (9) המכפלה. בית ועלים על גביו. דבר חתר, שכפולם בווגות (עירובין נג.): בכסף מלא. חשלם כל שווים, וכן דוד

68

ځك ځار ټېك: לְטַטְּׁיִם לְמִּינָרְ בְּנִרַעַּמָּיִ נְתַּהָּיִ יו לְּךְּ וְתַּמְּעְרֶת אֲשֶׁרְבִּוֹ לְךְּ יִתַּבִּית לְךְּ יִמִּעְרְתָּא דְּבֵיה לְרְּ לא אַדְּוֹנְ שְּׁמִּמְנִוּ וַשַּׁמְבַיוֹ נְיַנִיּנִי לָא בִּבוּנִי עַבֵּילִ מִנִּי וַעַּלְאִ

ı riwnini אַבְרְדָם לְפָּנֵי

שְׁמְצֵנִי נְתַּמִי בֶּסֶר תַשְּׁבֶּת קַח معدور بنغرثار كعيد غه عصعيرت كه וּוֹבַבֶּר אָבְמַפַּבְוּן בֹּאָנוֹי הַם_

אַדְרָנִי שְּׁמְשְׁנִי אֶבֶעְ אַרְבָּע מֵאָר רִבּוּנִי קַבָּיל מִנִּי אָבַע שְּׁנִיִּא

نغديتك كخد: مُثَاكِر حُثُولَ فَرَدُرُ بِطُرِكُ مِن لِنَاهِ ﴾

لاجر حوالا: בות אַרְבָּע מֵאוֹת שָׁקָל בְּסֶף צַּרְבַּע מָאִה סִלְעִין הַכְּסָף ترقها هَشِد يَحُد خَهُارٌ، حُرْدٍ خَهُمْ يَمْذِرِ كَانُهُ خَرْدُ اللَّهُ عَالَى خَرْدُ اللَّهُ عَالَى خَرْدُ اللَّهُ عَالَى اللَّهُ عَالَى اللَّهُ عَالًى اللَّهُ عَالًى اللَّهُ عَلَى اللَّهُ عَلَّى اللَّهُ عَلَّى اللَّهُ عَلَى اللَّ סּוּ וֹגְאַבְּׁלָבְ אַבְּבְבַבִּים בְאָבּבַבוּן אָעַרַ װִטְבַּבְ אַבְּבָבִים בְאָבַבוּוּ יִנִי

בְּבַלְ עָבַבְיִבְיּ إَرَّا بَيْمٌ يُجُوِّلُ فِقُدُّلَ يُجُوِّلُ بِحِرِدٌ مِبَادِيْنَة مِبَادُ مِبَادَ : عد، قَوَدُقِدُكِ كُيْمُكِ كُوْلًا וּנֹלַםוּ מִבַּע מִפַּעוּן

> ځك ځد ډرځك: נְתַבְּמַע לְמֵינֵי בְּנֵי עַמָּי יָתַבְמַת

מַם יִּסְגֵיד אַבְּרְהָהַם קָּדָם עַמָּא

וֹאֲלַבַּר וֹנו מִוּנוֹו שַּמַּוֹ: כּספֹא בַמִּג עַלַלְאָ סַב מִנָּג הְבַּבְהָהְ לִי מִיבוּ לַבִּילְ מִּוֹנִ אָשׁוּן באבלא למימר ברם אם ומקוק מם מפבון פבם מפא

זו נוֹגַל מִפְּרָוֹן אֵט־אַבְרָרָהָם לֵאמָר נַאֲמִיר שְּפְּרוֹן יִה אַבְּרָהָם

בּגֹא ובּגלַב מֹא בוא וֹגָם מִגַּשַׁבּ אַרְבַע מְאָה סְלְעִין הַכְּסַר

מְיִלְאַבְּלְ סְׁעִוְרֵׁע בְּכָלְ מֶּצִינָת: אַלְנִים אָנְמַבּׁנְן וֹפֿבּיִלְ אַלְנִים מוֹ מֹפֹּנְוּן

בביש ולק אולני בלעללא בַּלַבְם מַמֶּבָא וַלַּלָא וּמָהָבַעֹא نظם שפג מפוו בללפגלשא

> give I it thee; bury thy dead.' presence of the sons of my people therein, I give it thee; in the give I thee, and the cave that is 'Nay, my lord, hear me: the field

the people of the land. And Abraham bowed down before

71

ΙI

my dead there.' field; take it of me, and I will bury hear me: I will give the price of the saying: But if thou wilt, I pray thee, hearing of the people of the land, And he spoke unto Ephron in the

:mid oanu gaiyas And Ephron answered Abraham,

and thee? bury therefore thy dead.' of silver, what is that betwixt me of land worth four hundred shekels 'My lord, hearken unto me: a piece

with the merchant. shekels of silver, current money children of Heth, four hundred named in the hearing of the Ephron the silver, which he had Ephron; and Abraham weighed to And Abraham hearkened unto

were made sure the border thereof round about, that were in the field, that were in all which was therein, and all the trees Mamre, the field, and the cave Machpelah, which was before So the field of Ephron, which was in

לכל באי שער עירו. שכולן נמלו ממלאכמן, ובאו לגמול מפד לשרה: (10) ועפרון ישב. כמינ מסר, אומו סיוס מנוסו שוטר עליסס, מפני משינומו של אברסס שסיס לריך לו, עלס לגדולס:

(II) לא אדני. לה מקנה הומה בדמים: נחחי לך. הרי הוה כמו שנת מים לך:

ומשמעני: בחחי. דוני"ש בלע"ו, מוכן סוא אללי, וסלואי נממי לך כבר: (13) אך אם אחה לו שמעני. אחס אומר לילשמע לך וליקח במנס, אני אי אפשי בכך: אך אם אחה לו שמעני. סלואי

(פון) ביני ובינך. בין שני אוסביס כמונו, מס סיא משובס לכלוס, אלא סנה את סמכר, ואת מתך קבור:

לנטיאר"ם בלע"ו: שיאמר עובר לסוחר, שמחקבלים בשקל בכל מקום, ויש מקום ששקליםן גדולים שהן קנטרין, (בבא מליעא פו. בכורות ג.), (16) וישקל אברהם לעפרן. מסרוי"ו, לפי שאמר סרנס ואפילו מעט לא עשס, שנטל ממנו שקליס גדוליס שקן קנטרין

בוט לכָל לּאָׁ, הַּהַּגַעַ הַּיִּנִי

ַ װִמְּאָׁע בְּכִל עָּלֵי מְּרֵע מְרָהַ קַרְתֵּיה:

gate of his city. Heth, before all that went in at the the presence of the children of unto Abraham for a possession in

שבוו באבא בנעו: עמּכִפּּלָע מּלְבּּנִי מִמְרֵא עַוֹא ^{e1} שְׂרָה אִשְׁהֹוֹ אֶל־מְעַבֵּה שְׂדֵה וֹאַנְוֹנִי בֻּלְ מַבְּר אַבְּנִנְיָם אָנַרַ

שׁבונו בֹאַנֹהָא גַּכֹּוֹהוֹ: כַּפֿגלַטַא מַּלְ אַפּֿג מַמָּבָא הַנִא מְּבְה אָמְּמִיה בְּמְעָּבְרָת חֲקל ולטו כן לכו אַלוֹנִם זֹנִ

Canaan. same is Hebron—in the land of of Machpelah before Mamre—the Sarah his wife in the cave of the field And after this, Abraham buried

בְנֵי־חֵת: (ס) לְאַּבְׁנִנִים לְאַנִוּנִי לֵבֵּנִ מִאָּט לְאַבְּנִנִים לְאַנִסְנִע לִבּוּנִא מִּוֹ رَبْكُاتِ لَاهُبُلِكُ لَلَّهُمْلِينَا يُعَمِّلِ خُنِي

בְּנֵי חִקְּאָה: וֹלִם עַלֹּלְא וּמִׁמֹּבִעֹא בַּבִּישִ

durying-place by the children of Abraham for a possession of a therein, were made sure unto And the field, and the cave that is

in age; and the LORD had blessed

And Abraham was old, well stricken

ΛΙΧΧ

בּנַבְ אָנַרַאַבְּנְהָהַם בַּכְּלִ: ר וֹאַבֹנִנִים זֹמָן בֹּא בּוֹמִום וֹנִנוֹנִי וֹאַבֹנִנִים סִּוֹב מֹאַלְ בִּּוּמִוּן וֹנִי

בְּרֵיךְ יְתְ אַבְרָהְם בְּכִילָא:

the elder of his house, that ruled And Abraham said unto his servant, Abraham in all things.

מֶּים ַנֹּא יִדְרָ מַּטִּע יְבַבֶּי: בישו שממל בכל אמר לו דיניי דשלים בכל דליה ַנַּאָמֶר אַבְּרֶהְם אֶל־עַבְּיוֹ זְקָן נַאֲמֶר אַבְרָהָם לְעַבְּיִה סְבָא

הַּג בְּעַן יְדְרָ הָחוֹת יִרְכִי:

whom I dwell. daughters of the Canaanites, among not take a wife for my son of the God of the earth, that thou shalt LORD, the God of heaven and the And I will make thee swear by the

thee, thy hand under my thigh.

over all that he had: 'Put, I pray

אַנכו וומֶב בַּקרָבוּי אַמּּעְ לְבֹּנְ, מִבּׁנִגְעַ עַבְּׁנָגָּי, אַמָּע בַּלֵא שַּפַב אָשְׁטַא לְבָּב, מִבָּנִע ْ يَاهِرِتُ، يَاهُٰذُهُ هُمُّد ذُهِ يَنَوَّانَ هُذُنِهِ يَهُمْنَهُ يَعَذِٰثُهُ يَهَاٰمُهُ וֹאַמֻּבּׁוֹהַבְּ בּוֹטְוֹטַ אָבְעַוֹּוֹ עַמֵּמָנִם וֹאָלַוּוֹם הֹּלְבַּ בֹּמוֹמֹבֹא בּוֹוֹ

לנהוא. באוא וטום בונועון:

and to my kindred, and take a wife But thou shalt go unto my country,

ځنځ۵۷:

दे:ह्रंपेट: سَمِّكَ لَمْ كَانَ شَا يَعْ لَكُنَّا سَيْرَ لَنَوْدَ يُفَنَهُ ذِحُنَا אָבְאַבֹּגֹּוּ נֹאָבְ מִנְכַבַנִינוּ אֶלְנִיוֹ לְאָבֹּגִּוּ וּלְנַלְבִּינוּ for my son, even for Isaac.'

ά₩□: אָלְ בְּאָבְיּאָר בְּיִבְּאָר אָמִיבְ לְאַבְּעָּא בְּבָּאָ בַּאָנִיבְ אָמִיב י מאָבָּר הְאָמְּר לְלֶכֶּם אַנְוֹנִי פִּיבִי אַטְּטָא לְמִימִי בְּּהָרִי וּיִאְמִּר אֵלְיוֹ ְ עַמְּבֶּר אִנּלִי ְ לַאָּר וֹאֵמָר לִיִּה מַּבְּרָא מָאָם לָא

אָת־בְּנִוּ אֶל־הָאָהֶץ אֲשֶׁר־יִצְאָהְ יָת בְּנָוּ לְאַרְעָא דִּנְפַקְּהָא משחי

thou camest? back unto the land from whence land; must I needs bring thy son be willing to follow me unto this Peradventure the woman will not And the servant said unto him:

(17) ויקם שרה עפרון. מקומה הימה לו, שילה מיד הדיומ ליד מלך. ופשומו של מקרה, ויקם השדה והמערה אשר בו וכל

(I) ברך אח אברהם בכל. גַּלּל עולס בגימטרים בן, ומהחר שסים לו בן, סים לריך לסשיהו השם: (18) בכל באי שער עירו. בקרב כולס ובמעמד כולס הקנהו לו: סען לאברסס למקנה וגוי:

(2) זקן ביחו. לפי שסול דפוק נקוד זַקן: - חחח ירכי. לפי שסנשפע לכיך שיעול פידו מפן של מלוס, כגון מפר מורס, לו

מפילין (שבועות לה:), והמילה היתה מנוה ראשונה לו, ובאה לו על ידי לער, והיתה חביבה עליו, ונעלה:

قَالِ فَمُرَدِ عُلِ خُرْرَ مُّمُلِا: ° نَّ هِٰٰذِكِ هَٰٰذِي هَٰٰٰذِكُ لَا هَٰٰٰذِكُ لَا الْمُشَافِ لَا اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللّ

देवद्ये: בּלְמָא טַּטִיב זָט פֿבוּ וֹאָמֹר לֵיה אַבְּרָהָם אָסְהָּמִר

my son back thither. Beware thou that thou bring not :mid otnu biss msdsadA bnA

خخئر ظهُلت: مَرْهُم لِمُقَالِبُ لَرُكَالُنَ هُشَلِ אָת־הָאָהֶץ הַוּאָת הוא יִשְׁלַח تمخم کر کھوں کیلئے هظا طَبَحَلُنَ لِكُمِّد لَكُدُ خِنْ لَكُمُّد خُطُٰتِدُ، مُظٰۡرِد אַבְי ימָאָרַץ بِمَزِمَا هُرَّتِرِ مِنْهِفَرَهِ

נְיַסַב אַטַּטָא לַבָּרִי מִטַּמָּן: רוא ישְׁלַח מַלְאָבִיה קָּדְמָּרִ לְבְּנָהְ אָמֵוּן נְתַ אַּבְעָּא הָדָא انكظظ، ح خ، انكظة، ١٥ خ، خظ، لك מבוע אַבא ומאָבה וֹלָבוּנִיוּ אָלְנִא בַּאָתוּא בַּבַלְנוֹי

from thence. thou shalt take a wife for my son send His angel before thee, and seed will I give this land; He will swore unto me, saying: Unto thy and who spoke unto me, and who and from the land of my nativity, took me from my father's house, Тһе Ьояр, the God of heaven, who

אָת־בָּנִי לְאַ תְּשֶׁב שֶׁמְּה: אַנוֹנְיוּב וֹנְפֵּיתָ מִשְּׁבְּעָּתָי וַאָע נַלַ וָאָם־לֹאׁ תֹאבֶת הָאִשְּׁל לָלֶכֶת

خليف!: לְעוִג וֹנו בֹּנו, לָא טֹנוּכ בּשׁבוּ יהְבוּ זְכָא מִמּוְמָּתִי בַּא וֹאָם לָא שַׁוּבָּו אַטַּטָא לָמָוָטַוּ

and swore to him concerning this the thigh of Abraham his master, And the servant put his hand under not bring my son back thither.

from this my oath; only thou shalt

follow thee, then thou shalt be clear

And if the woman be not willing to

אַבוֹנוֹם אָבוֹנוֹנוּהָהֹבֹת בְוַ הַּבְ_ ניַשֶּׁם הְעַּבֶר אָת־יִדְוֹ הַּחַת יֶבֶרְ בוע מכ פּטוֹלמֹא בַבוּוֹ: יְרְכָּא דְאַבְרְהָם רִבּוֹנִיה וְקַיִּים וְשָּׁוּי עַבְּדָא יָת יִדִיה הָחוֹת

arose, and went to Aram-naharaim, his master's in his hand; and he departed; having all goodly things of the camels of his master, and And the servant took ten camels, of

אַבַם לַבַבוֹם אָבַ גַּּיִב לָּטִיָב: هَبِرُد خُنْدِ رَفِظُه رَبِيْكِكُ هُمِـ عربع، طلاطخًا، تحبدار تجكك لخح ضاح ניקַח הְעָּבֶר צַשְּׁרָה נִמַלִּים

<u> בַּרְרור:</u> לאָנִם צַמַּלְ פַּנִינ לַלַנִיטָּא מוכ בבוניה בידיה וקם נאַזל מולמל, בבונים נאול ולכ יובר מבדא מסרא נמלין down without the city by the well And he made the camels to kneel unto the city of Nahor.

נַיּבְבַרָּ הַנְּמִבְּיִם מִהָּוּא לָמִּיר וֹאַשָּׁרִי נִּמִלְיָּא מִבָּרָא לְפַרְמָא

באַע הַשַּאַבְת:

خميا بنوعا مخنمه: الأدر خَيْرَا لِأَوْرَا خُوْلِ فُرُدَ خُوْلًا فِي قِدْتِهِ لِمَنِهِ خُوْلًا لِيَوْمِهِ

time that women go out to draw of water at the time of evening, the

- (8) ונקיח משבועחי וגוי. וקחלו ששה מצנוח ענר השכול וממרה: רק אח בני וגוי. לק מיעוט סוה, צני הינו חור, ומרגוס שלסס עמי, עמיס, עמסון, אבל אלל אמירס נופל לשון לי, ולו, ולסס: ואשר גשבע לי. בין סבמריס: להשממש למ"ד במקום בעבור וק"ל), עלי, עלוהי, עליהון, שאין נופל אלל דיבור לשון לי, ולו, ולהם, אלא אלי הליו, אליהם. לצירכי, כמו אשר דבר עלי. וכן כל לי ולו ולהם הסמוכים אלל דבור, מפורשים בלשון על, ומרגום שלהם (רלונו שדרך המרגום עולס מכיכיס בו, ושמו לה סיס כגיל בהרך: מבוח אבר. מחרך: ומארץ מולדחי. מהור כשדים: ואשר דבר לי. . אלסי סשמים ואלסי סארן, שסרגלמיו בפי סבריות, אבל כשלקחני מבים אבי, סיס אלסי סשמים ולא אלסי סארן, שלא סיו באי (ק) הי אלהי השמים אשר לקחני מבית אבי. ולה למכוללסי סלרן, ולמעלס למכולשביען וגוי, למכלו עכשיי סול
- (10) בגמלי אדוניו. ניפֶּרָין היו משאר גמלים, שהיו יולאין ומומין (צ"ר נמ, י), מפני הגול, שלא ירעו בשדוח אחרים: שבל יעקב בן בני סופו לחוור:
- שמי נסרות יושנת: וכל טוב אדוניו בידו. שער ממנה כמב לילמק על כל אשר לו, כדי שיקפלו לשלומ לו במס (שם יא): אדם נהדים. בין

נְצְשֶׁרְ־חֶטֶר עָם אֲדְנָי אַבְרְחֶם: אַבְרְהְם תַקְּרֵה נָא לְפָּנֵי תַיִּים ניאַלַּרו יִהוָּה אֵלהִי אַדְנִי

בין וַעַבוּי טִיבוּ עָם רַבּוֹנִי אַבְרָהָה זְמֵן כְּעָן בֶּרָה הַנְמָא

بختبل אַנְאָג בַּמְגב יִבְאָר לָאָאָב יּבָנָה אָנָאָג עַבְהַאָּ ַ בַּוֹנֵב אַנְכַּנ נֹאֵּב מַּלְבַמָּוֹן בַנַּמָנִם בַּא אָנָא לַאִּים עַלַ עַנְיָא דְּמִיָּא

אָבַת כִּיַלְמָּיִנִי בַוֹּסָר מִם־אָבוֹי: بتحثاث جعجهة جنجثم بجي שְׁמָּה וְגַם־גְּמַלֶּיף צַּשְׁקָה צִּתָּה ± בּבּבַ נְאָמֶׁטָּע נְאָמֶנָת וְהְיָהְ הְפְּעְׁהְ אֲשֶׁר אַמֶּר אֵלֶיהְ וּהְהֵי עוּלִימְהָא דְּאֵימָר לֹה

בננ.: יבה אָרַע אַרֵי עַבְּרָרָהְ מִיבוּ עָם יבה אָרַע אַרַי עַבְּרָרָרְ לְיִצְּחָק וֹטׁימַר אָשָׁהָ וֹאַף נַּמְלָרְ אַשָּׁמִי אַבׁכּנוּ כַּמוֹ טִילְטִינִ וֹאָמִטִי

אָנוֹ, אַבְּנְנִים וְכַּנֵּע מַלְ־שָׁכְּמֶּת: ַלְבַׁעוּאָלְ בַּוֹרְמִלְבָּה אָמָת נָחָוֹר יי וְהְנֵהְ רְבְקֵּה יְצֵאָת אֲשֶׁר יִלְּדְה ְלְמַלְלֵא וְהָא רְבְקָה וָפַּקַת וַיְהִי־הֹוּא שֶׁבֶם בִּלְּה לְדַבֶּרֹ

בּאַבוֹבִים וֹלוּלְטַע הַּלְ כַּטִּפַּע: מְלְכָּה אָתַּת נְחוֹר אֲחוּהִי באטוֹלִינִע לְבָּעוּאָל וְהַנְיִר הוּאַ עַר לָאַ שֶׁיצִי

הְעַּנְיָה נַהְעַבָּא כַּדָּה נַהְעַל: בְּתוּלֶת וְאָישׁ לַא יְדְעָה וַתַּנֶד וְהַנְּעָּרָ מַלָּנִי מָלָאָרִ

לולשני וסלושני וֹבְעַה וּנְחַתַּה לְעֵּינָא וּמָלָת בְּטַבָּא בַּעוּבְעָא וּלָבָר בָא ומולומים הפולא למטוו

עּלְמִיאָׁנִוּ לָאָ מְעָּמִם_מָנִם מִכַּבַּבַ:

برطيخانيا: נאמר אַמְּלוֹנ כֹּהֹן וֹהִגר תּנֹא 숙결화대대표 יוֹבוֹם מֹבֹבֹא

נאַמְלוניוי: رَفِٰدُ حَدُنَا مَحَانِهُا رَفِمُكَانِهِ: נאַבויתת קולתה על ידה ₈₁ נקאטר שָהַר אַדגִי נקטהַר וֹאַמֹנִע אָמִשׁ בׁדֵּוֹנִי נֹאַנָעוֹיאַע

> Abraham. show kindness unto my master pray Thee, good speed this day, and my master Abraham, send me, I And he said: 'O Lorp, the God of

of the city come out to draw water. water; and the daughters of the men Behold, I stand by the fountain of

master.' Thou hast shown kindness unto my Isaac; and thereby shall I know that appointed for Thy servant, even for let the same be she that Thou hast and I will give thy camels drink also; may drink; and she shall say: Drink, down thy pitcher, I pray thee, that I damsel to whom I shall say: Let So let it come to pass, that the

with her pitcher upon her shoulder. wife of Nahor, Abraham's brother, to Bethuel the son of Milcah, the Rebekah came out, who was born done speaking, that, behold, And it came to pass, before he had

and came up. the fountain, and filled her pitcher, known her; and she went down to upon, a virgin, neither had any man And the damsel was very fair to look

thee, a little water of thy pitcher.' and said: 'Give me to drink, I pray And the servant ran to meet her,

him drink. pitcher upon her hand, and gave she hastened, and let down her And she said: 'Drink, my lord'; and

81

91

٤ı

(II) ויברך הגמלים. הרנילם:

- עשית מקד: מפרובים"ע בלע"ו: ובה אדע. לעון ממנס, סודע לי בס: כי עשיה חסד. מס מסיס ממשפממו וסוגנם לו, מדע כי (14) אוחה הוכחת. כלוים סיל לו, שמסל גומלם מסדים, וכדלי ליכנס בבימו של לברסס, ולשון סוכמת, ביררם,
- במוליסן, ומפקירות עלמן ממקום אחר, סעיד על זו שנקיים מכל: (16) בחולה. ממקוס במוליס (נ"ר ם, ס): ואיש לא ידעה. שלא כדרכה, לפי שבנות הכנענים היו משמרות מקוס
- (18) וחרד כדה. מעל שלמס: (פו) וירין העבד לקראחה. לפי שראס שעלו סמיס לקראחה (ב"ר שס): הגמיאיני נא. לשון גמיעס, סומיי"ר בלע"ו:
- 26

دېښن: לְנֹמֹלֶוּ אַמִּאְר מֹר אִם-כֹלִי אַבּ לְנַמֹלְוּ אָמֹלָוּ אָמֹלָוּ מַר בּוֹסַפֹּטוּן וַהְבָל לְהַשְּׁלְהָוֹ וַהַאָמֶר גָּם וְשִׁיצִיאָה לְאַשְּׁקָיוּהִיה וַאֲמָרָה

נְהַאָּב לְבָּלְ_יָּנְמָּלְּיִנִיּ تَقْتُمُ مُنِي هُمِ لِنَفَهُد كِمُهُد مُكُنَّهُ بَلْلِمُمَا مَنِي كُدِّنِهِ נְהְשָׁבֶּר נִהְשָּׁר כַּדְּּהֹ אֶלְ־הַשְּׁקָת וְאִיִהִיאַת וְנְפַצָּת קּוּלְתַה לְבֵית

%□_****%: לַבַּעַת הַהִּצְלְיִה יְהְנֶה דַּרְכָּוֹ שְׁמֵיק לְמִדַּעְ הַאַּצְלַה יִיָּ וְהָאָישׁ מִשְּׁמְאָה לְהַ מַחֲרִישׁ וְגִּיּבְרָא שָׁתֵי בַּה מִסְתַּכֵּל

מַּקְינְיִי מַּמְּבֶּרְיוֹנִי מִמְּפַלְם: װְאָי וְבְּיִי וְבְּיִי מַנְּקְלְּנְוּוֹ: מִי בִּיִּיִ מַּמְּבָּרִיוֹ: פֿאַת מהְאַלְגִּי וְהְּנֹגִי הְאָנִי הִמְנִירִיםְ בְּבְּנִיִּבְּאִ טִּאַלְאִ מִּנִיאַלְיִי בּ לְשְׁאַנְת וַיְּקָח הָאִישׁ נָזָם זְהְב לְמִשְׁמֵי וּנְסֵיב װּבְרָא קִדִשְׁא

څځ،۱: וּנְאָמֶרְ בַּּטַ־מֶּנְ אָטַּ טַיּנִידִּ, זֹאָ נֹאָמַרְ בַּּטַ מָּן אַטַּ עַוֹּאַ בַּמֹן בִּי

לְׁי בְּוֹהֶׁה בִּינִי אַבְּוֹנִי מַלְנִם לְנִי נַאָּנִנִי בָּנִנִ אָּבְוּנִּ אָנַוַ בָּהָּנִ

74499:

אוֹרְהֵיה אָם לָא:

לְמֹמִלְ, וּמִׁלְנוּ לְכַּׁלְ זַּמִּלְוִיוּ:

יטבון הובון הל יבהא ההפלק ספולו זַּמְלַגָּא

לְנֹא לְמִבַּׁנִי:

בּּן־מִלְבֶּה אַּמֶּר יֶלְבָה לְנָחְוֹר: בּר מִלְבָּה דִּיבִינַת לְנָחוֹר: לי נטאמר אַלְּנו פֿט פֿטואַל אַנְכוּ נאַמנט לָנִשׁ פֿט פֿטואַל אַנֹאַ

> drinking.' camels also, until they have done drink, she said: 'I will draw for thy mid gnivig anob bad aha nahw bnA

> drew for all his camels. again unto the well to draw, and pitcher into the trough, and ran And she hastened, and emptied her

journey prosperous or not. whether the Lord had made his her; holding his peace, to know And the man looked stedfastly on

hands of ten shekels weight of gold; weight, and two bracelets for her took a golden ring of half a shekel had done drinking, that the man And it came to pass, as the camels

thy father's house for us to lodge tell me, I pray thee. Is there room in and said: Whose daughter art thou?

٤7

77

17

Vahor. Milcah, whom she bore unto daughter of Bethuel the son of And she said unto him: 'I am the

- (91) עד אם כלו. הרי אם משמש גלשון אשר: אם כלו. מרגם אונקלום די פפקון, שוו היא גמר שמיימן כששמו די פפוקן:
- ח), שַׁבֶּר סָעֶרֶס לַמֶּנֶת נַפְּשׁוֹ (ישעיס נג, יב): השקח. חבן חלולס ששותים בס סגמלים: (OS) וחשר. לשון נפילה, וסרפה יש בלשון משנה, סמערה מכלי אל כלי, ובמקרא יש לו דומה אַל פְעַר נַפְשָׁי (מהלים קמא,
- שחיץ אל"ף נופלם בלשוץ שמיה: משתאה לה. משמומס עליה, כמו אָמָרִי לִּי אָמִי היא (בראשים ב, יג), וכמו וַיִּשְׁמַלִּי אַנָשִׁי . מכגם לעון עסייה, וגברא שָׁהַי, עוהא וועומד במקום אחד, לראות ההלליח ה' דרכו, ואין למכגם עמי עהרי אינו לעון שמיה, שמי שְמֵיס (ירמיס ב, יב), מְשְׁמּוֹמֵס כְּשְׁעֶס מֵדְס (דניחל ד, מו), כך מפרש לשון שחייס בחדס בהול ובעל מחשבות. וחונקלום מגורת משאה, וכשה שאתה מולא לשון משומה באדה נבהל ונאלה ובעל מחשבות, כמו על יומו גַשַמוּ אַחֲרוֹנִיה (איוב יח, כ), נמ, מו) מגורם שולל, וַיִּשְׁמּוֹמֵס (שס מו) מגורם שממס, וַיִשְׁמַּמֵר הָקוֹם עַמְרִי (מיכס ו, מו) מגורם וישמר, אף כאן משמאס שי"ן ומדברת בלשון מתפעל, שאין תי"ו מפרידה בין שחי אומיות של עיקר היסוד, כגון משתאה מגורת שאה, מִשְׁפּוֹלֵל (שס קרוב להלליח, הבל הינו יודע הם ממשפחח הברהם היה הם להו. והל חחמה בחי"ו של משחלה, שהין לך חיבה שחחלם יםודה (בב) משתאה. לצון בליק, כמו שָלוּי עַרִיס, מִשְׁקַבֶּיס שָׁמְמֶס (יבעיס ו, ילה): - משתאה. מבתומס ומתבסל, על ברלס דברו
- לעשרת הדברות שבהן: (SS) בקע. רמו לשקלי ישראל, בָּקַע לְבְּלְגֹּמ: ושני צמידים. רמו לשני לומות מלומדות: עשרה זהב משקלם. רמו בְּמֶּלוֹסְ לְּמָבְמִי (בִסְ כִוּ 'וֹ):
- ממת, לין שם דבר, והיא אמרה ללון כמה לינות: (33) ויאמר בה מי אה. לחתר שנתן לה שֶׁמַּלֶה, לפי שהיה בעות בוכותו של חברהם שהללית הקב"ה דרכו: רלרין. לינה
- (24 בת בתואל. סשיצמו על כלשון כלשון ועל למכון למכון:

\$4:4:

בְּמָב לִמְבָּנו:

enough, and room to lodge in.' have both straw and provender She said moreover unto him: We

prostrated himself before the LORD.

And the man bowed his head, and

ॐ एव्ंर एश्रंथ एथ्वात द्रात्ताः

וְכְרַע גוּבְרָא וְסְגִיד בֶּבְרַם יְיָ:

לְנַנְיִ יְבְיָנִי בּיִנִי אָנִי, אָבְלָּי: נאָמשׁן ממַם אָבוֹן אָנְכָּוּ בֹּבֶבֶבֶב רכיעי אַבְרְהְם אֲשֶׁר לְאַעָּוָב חַסְּרָי

באונט שמלא בבנו וו לבוע וֹלוּמִמּוּע מוֹ בבונו אַבְרָהָהַם דְּקְא מָנַע מֵיבוּהַיה נּאָמֶר בָּרָיף יְחֹנְתׁ אֶלְהַיִּי אֲדֹנִי נַאָּמִר בְּרִיף יְנִ אֶלְהִיה דְּרִבּיִנִי

brethren. way to the house of my master's for me, the LORD hath led me in the and His truth toward my master; as who hath not forsaken His mercy the God of my master Abraham, And he said: 'Blessed be the LORD,

פַּדְבָרִים הָאֵּלֶה: ג ַנִמְּבֶׁלְ חַנַּעַּרְ נַתַּגָּר לְבֵּיר אָמָה ירְהַטַּטִר עילִימָהָא וְחַוּיָאַר

לְבֵית אִמַּה כְּפִּהְנְמִיָּא הָאִבֶּין:

And Rebekah had a brother, and his words. mother's house according to these

And the damsel ran, and told her

unto the man, unto the fountain. name was Laban; and Laban ran out

نا يُثانا: לְבָּן אֶלְ-הָאֶישׁ הַהָּוּצְה אֶלִ- וּרְהַט לִבּן לִנִּת מּוּבְרָא לְבָרָא « ילְרְבְּקָה אָח ישְׁמָי לְבָן וַיְּרְץ ילִרְבְקָה אַחָא ישְׁמֵיה לָבָן

לְמֶׁנֶלֵא:

at the fountain. and, behold, he stood by the camels me, that he came unto the man; saying: 'Thus spoke the man unto the words of Rebekah his sister, sister's hands, and when he heard the ring, and the bracelets upon his And it came to pass, when he saw

קמׁב מַּלְבַינִּמַלִּים מַּלְבַבְּוֹלֵּיוֹ: للغنم تنتع غدلفنه ببيون אַחֹתוֹ לֵאמֹר בְּּה־דִבֶּר אֵלֵי וְבְשְׁמְנִי אָטַ־דִּבְרֵי LĖŽĽ ٥٤ הַצְּמִרִים עַל־יָ<u>ה</u>י אַּבְוּבְיּ מֵּנְ יָבִי אַנְיִנִיהִ וּנְתָיו כְּרְצָּׁת אָת־תַּנָּמָם וָאָת־

בּיקא וֹאָתַר כְּשָּׁר לְנָתְלָּא: ַנ^{*}אֹמֶר בָּוֹא בְּרַוּךְּ יְהֹוְגָה לְמָּה וַאֲמֵר עוֹל בְּרִיכָא דַּיִיְ לְמָא

וֹבֹא לַאִּים הֹלָוֹי וּמִלְוֹא הֹל

מַּמִּג יַנּיבְרָא נְאָטַא לַנָּט יַנִּיבְרָא

אַטַמוּע למומר פָּדִין מַכּיל

וכר שְׁמַמּ וֹנו פּטִוֹמִי בַלְמַנִ

וְנַוֹנִי כַּר חֲוֹא יָת קַּרְשָׁא

camels.' house, and made room for the thou without? for I have cleared the of the LORD; wherefore standest And he said: 'Come in, thou blessed

ıε

67

97

57

ימלום בֹנֹמֹלִים: עהמע בּשְוּגלּ נֹאָנְכֹי, פֹּנַנְעַיִּ עַבְּנִע אַטַ צֿאָנִם בּבָּבָאָ נֹאָנֹא ָפּנָּנְעָיִ

(25) מספוא. כל מאכל הגמלים קרוי מספוא, כגון מצן ושעורים:

- בפמ"ח, מדברים בדבר ספשוט שנוכר כבר במקום אחר, או שהוא מבורר וניכר באיזו הוא מדבר: (מב) בדרך. דרך המוומן, דרך הישר, בלומו דרך שהיימי לריך. ורן כל בי"מ ולמ"ד וה"ל המשמשים ברלש החיבה ונקודים
- (82) לביח אמה. דרך סנטים סימם, לסיום לק בים ליטב בו למללכמן, ולין סבם מגדם ללל ללמס:

עָרְאָ:

- (92) וירץ. למס רן ועל מס רן, ויסי כרלות לם סנוס, למר, עשיר סול וס, ונתן עיניו בממון:
- (30) על הגמלים. לשמרן, כמון סוף עימד עַנִיקָס (ברחשים יח, ח) לשמשס:
- (15) פניתי הבית. מענודת הלילים:

וֹבֹילֶבְ, בֹאַלֹּמִתְם אַמֶּב אַשַּׁוּ: בֹנְמַבְּים וּמַיִם כְרְחָיִץ בַנְּבְיוּ בּ בּ עַלְּמִבְּיִם נּיִּשְׁן שַּׁבוֹ יִמִסְפּוָאָ מֵן זַּמָבְיָא וִיחַב שַּבְּנָא וָכִסְּהָא וּבֹא באָגה בַּבְּנִטִיב וּנִפַּטִּב נַהָּאַלְ מִּבְּבָא לְבָּנִטָא וּהָבָא

FUGIT: ĹťムĹĽĸ ĹĹťĽĸ لالللاللة לַנְמֶלֵּגָא

with him. and the feet of the men that were camels, and water to wash his feet gave straw and provender for the and he ungirded the camels; and he And the man came into the house,

يحري بالمراد المحراد المحراد المحراد בְּאֹבֶרְ וֹיּאִמֶּרְ לָא אִכְּרְ מַּד אִם. בְא אִכִּוּלְ מַּר הַאַּמִּבְּיִלְ פְּטִיּנְמָי (כ, ויישם)[קי וַיּוּשָׂם] לְפָּנִיוֹ וְשִׁוּיֹאוּ בֶּרְמוֹהִיִּ לְמִיכַל וַאֲמִר

נֹאַמָּר מַבִּיל:

he said: 'Speak on.' until I have told mine errand.' And to eat; but he said: 'I will not eat, And there was set food before him

÷ וּאַמְּׁר מֻבֶּר אַבְּבְּבַה אָנְכִי:

נְאַמָּר עַבְּיָדְא דְאַבְרָדָה אָנָא:

And the Lord hath blessed my And he said: 'I am Abraham's

נְהַמְבֶׁים: أزأب ريوجرا الإوائم الإوارات الأجاز الأباب الأجاز الأوارا الإفارا ניהנה בבר אחיציני מאר ניי בריף יח רבוני לחדא וסני

And Sarah my master's wife bore a and camels and asses. men-servants and maid-servants, and herds, and silver and gold, and

great; and He hath given him flocks master greatly; and he is become

אָנוַ_כַֿל_אַהָּוּרַ_לְוָי לְאַבְּוֹּ אַנִוֹנֵי וֹמַלְנִישׁׁ וֹוּמֵּן לְוִ לְנִבְּוִוּ בְּנִינִ בְּנִינִ בְּנִינִ בְּנִינִ בְּנִינִי וַמְּבֶר שְּׁבְּרוֹ אֵמֶת אַבְוֹּנִי בֵּן וִילִידַת שְּׁבָרוֹ אַמַּת רְבּוֹנִי בַּר

حْرِينَا بُلِيَّ خُرِمُ يُحْرِينَا:

he hath. and unto him hath he given all that son to my master when she was old;

אַהַּעְ לַבֹּיְ, מִבּׁוֹנְעַ עַבְּבֹּוֹג אַהָּעַב לֵא טַפַּר אַטַּבא לַבָּב, מִבּּוֹנַע וּהַּהַּבּׁמֹּנוּ אַבְנוֹּ כַאַמְבַ כַאַ טַפּֿע וֹפַיּנִם מַּכָּוּ בַבִּוּנִוּ לְמִוּמִב

לַנְהַנְאֵי בַּאָנָא נְטִיבַ בַּאָנַעְרוּ:

Canaanites, in whose land I dwell. for my son of the daughters of the saying: Thou shalt not take a wife And my master made me swear,

28

98

٤٤

٦٤

אָנְכֹּג יִמֶּב בֹּאַבֹּגוִי

لْكُمْ طَهُ هَٰذٍ لَأَكَانُ لَا كُمُ اللَّهُ لَا يُعْلَدُهُ لَا يُخَلِّدُ لَا يُخْدِدُ لَا يُخْدِدُ لَا يُخْدَدُ لَا يُخْدِدُ لَا يَعْدُدُ لَا يُخْدِدُ لَا يُخْدُدُ لَا يُعْدِدُ لَا يَعْدُدُ لَا يَعْدُدُ لَا يَعْدُدُ لَا يُعْدِدُ لَا يَعْدُمُ لَمُ لِمُ لِللَّهُ لَا يُعْدِدُ لَا يَعْدُدُ لَا يُعْدُدُ لَا يَعْدُدُ لَا يُعْدِدُ لَا يُعْدُدُ لَا يُذِي لِكُمْ لِكُونُ لِكُمْ لِكُونُ لِكُمْ لِكُونُ لِكُمْ لِكُونُ لِلَّا يَعْدُلُونُ لِكُمْ لِكُونُ لِكُمْ لِكُونُ لِكُونُ لِكُمْ لِلَّا يَعْدُونُ لَكُمْ لِكُونُ لِلَّا يَعْدُلُونُ لِكُونُ لِكُونُ لِلَّا يَعْدُلُونُ لِكُونُ لِكُونُ لِكُونُ لِلَّا يُعْدُلُونُ لَكُونُ لِكُونُ لِلَّ

house, and to my kindred, and take But thou shalt go unto my father's

44:

a wife for my son.

הַאָּשֶּׁר אַהַרֶּי: ⁶⁶ נְאָמֶר אֶׁלְ אֶּרָנִי, אֶׁלָי, לְאָרַטִּלְרַ נִאָּמָרִית לְּרַבּוָנִי מִאָּם לָאִ טִּיִטִי,

follow me. Peradventure the woman will not And I said unto my master:

(22) ויפחח. המיר וְמֶם שׁלֹהם (נ"ר ם, מ), שהיה קומם הת פיהם שלה ירעו נדרך נשדות התרים:

אַטַּבְאַ בַּבַבְּיִבְּי

- משמש בדי לשונות, וסאחד אי, וסוא אם: (33) עד אם דברתי. הרי אם משמש בלשון אשר ובלשון כי, כמו עַד כִּי בַּלֹּח שֵׁילֹה (בראשית מע, י), והו שאמרו חו"ל כי
- (98) ויחן לו אח כל אשר לו. שמר ממנס סרמס לסס:
- (פ) לא חקח אשה לבני מבנות הכנעני. אם לא מלך ממלה אל בימ אבי ולא מאבה ללכם אמריך:
- במו, ממר לו מברסס, בני ברוך וממס מרור, ומין מרור מדבק בברוך: (פε) אלי לא חלך האשה. פֿלַיכמיב, במ סימס לו למליעור, וסיס מחור למלות עילס שימת לו מברסס לפנות מליו לסשימו.

נאמר לי יי דפלחית קדמוהי

₿₽₩ אַמָּע עַבְּנָי מִמִּמָּפַּחָהָי וּמִבָּית غفك ننجذن تكؤك نزعنف ·· הקהלַכְּהִי לְפְּנָיוּ יִשְׁלַח מַלְאָּכָוֹ

מֹזּבֹתׁינוֹ וּמִבּׁינוֹ אַבּאֹ: אָוּבְטַבּ וֹטַפּֿר אָטַטָא לַבָּבוּ וְאָבְע מַלְאָבִיע מִמָּב וֹנֹאָבָע

וֹבְיֹנִיםׁ לֹבׁו מֹאָלִנִינִי: אָקַ מְּהְּפּּטִׁעֹי, וֹאָם לְאָ וֹטִׁוּנְ לְבֵּׁ שַּׁטַׁנֵּ לְזָנֹהִנִי, וֹאָם לְאִ וֹטִׁוּנִן אַן הַנְּקָה מַאָּלְהָי בֶּי הָבִוֹא בְּבִין הָהִי זְכָא מִמּוַמָּהִי צַּבִי

לְבְּ וּתְבֵוֹ זְכָא מִמּוַמֶּתִי:

אָנְבׁי עִבֻּיִבׁ הֹבִּינִם: וֹמֵּבׁ נֹאָ מֹגֹּלֵים בּוֹבָיּג אָמָּב יְהוָה אֶלְהוֹ אֲדוָי אַבְרָהָם אָם־ נְאָבָאִ עַּיִּוֹם אֶלְ־הָעְּיֵן נְאִמָּר

אַזֵּיל עֵּלַה: ŽĽĊĿ ĊŔŔĠŮĸĸĹŮĸĿŔŔ אַבְרָרְהָם אָם אָנִנוּ כְּעָּן רַהְּנֹאַ וֹאָמֹנוּנוּ גֹוֹ אֶּלְנִינִי בַּנִבּנִי יוֹנְא בֵין לְמֵּינָא

מָמַם מִנֹם מִכּּבֵּב: ڴۮ۠ؠڶ בּ וְעִינִת עַמְּלְמִעְ עַיּצְאָע לְמִאָּד בַּמִּיּא יִנְתָּה מִגְיִמְטָא בַּתְפּּיִּא

זְעֵיר עַיָּא מִקּוּלְתִיף: עַהְאַלְינִיבְיָּלָא לְמִמִּלְיִ וְאֵימִר לְעַ אַהְאַנִּי כֹהַוֹ עַנָּבְׁעָ אַנְבָּׁגְ נַבְּּבֶּׁבְ מַבְ מֵּנֹגִּ עַנְּבָּׁנִ נַבְּּבְ מַבְ מֵנֹגִּא

אַשֶּׁרְ הֹבְיִה יְהְנָה לְבֶּן־אָּרְנִי: ﴿ كِرْفَاقُ لِهِ هُمُعُلِدٍ يَلِيهِ لِلْعُهُدِ خُرْفِرُكِ هُمُرَدِ بَانِهِ عُنَامِهِ ** אָלְילְ נָם־אַּמָָר שְׁמָּה וְנָם בּיביבי

בזמון וֹן לבר בבונו: ומימר לי אַף אַהָּ אָשָׁ אָשָׁהָ וָאַף

וֹאָמֹר אֹבְוֹים וַהָּצֹוֹנוּ זֹא: שְּׁבְּשִׁי וְשִׁבְּע בַּמְּנִי וְשִׁמְאַב هُدُرِ مِثَلُتِ هُكَذِي كُلِكُنِ هُمْ لِكِنْ الْمُعْرَانِ فَيَ

אַמְבַלוּג בַּתַּן: לְמִּגֹּא וּמִׁלְע וֹאֲמָבוּנע לַעִּ וֹלוּלְטַע מֹלְ כַּטָּפָּע וּנָטַטַע לַלָּנִי וְנִיאַ בַלְלַנִי וָפַּלַנִי אָלְא מַּר לָא מָוּצִּוֹטִוּ לְמַלָּלָא

र्ष्णुकंषं रिंच प्रश्तिदेश्च प्रकेटीचेपः تروِّغوْد שְהָבו וַנִּם נָּמַבְּיִר שַּׁמָבַר וְמְּמְנְיִר וְמְּוֹנֶד בַּדְּהֹ מֵעְלֶיהָ

יְמְטִינִי וֹאַב יַּמְלִיאָ אַמְּלִיאָני: تغُمَدَت عَمْنُ نَعَلَ يَمُكِٰ لَعَمْ عَمْكِا ן אוחיאת ואַחיתת קולתה מנה

> father's house; my son of my kindred, and of my way; and thou shalt take a wife for angel with thee, and prosper thy before whom I walk, will send His And he said unto me: The LORD,

thee, thou shalt be clear from my kindred; and if they give her not to oath, when thou comest to my then shalt thou be clear from my

Thou do prosper my way which I God of my master Abraham, if now fountain, and said: O LORD, the And I came this day unto the

I pray thee, a little water from thy draw, to whom I shall say: Give me, the maiden that cometh forth to water; and let it come to pass, that behold, I stand by the fountain of

pitcher to drink;

my master's son. whom the LORD hath appointed for camels; let the same be the woman thou, and I will also draw for thy and she shall say to me: Both drink

unto her: Let me drink, I pray thee. the fountain, and drew. And I said shoulder; and she went down unto forth with her pitcher on her my heart, behold, Rebekah came And before I had done speaking to

she made the camels drink also. camels drink also. So I drank, and said: Drink, and I will give thy her pitcher from her shoulder, and And she made haste, and let down

9t

٤ħ

ΙÞ

ot

- ממורמן של בניס, שסרי פרשס של מליעור כפולס במורס, וסרבס גופי מורס לה נִפּנו הלה ברמיוס: (ב+) ואבא היום. היום ילמתי והיום במתי, מכמן שקפלה לו המרך. ממר רבי מממ, יפה שיממן של עבדי מבות לפני המקום
- (44) גם אחה. גס לרנות מנשים שעמו: הוכיח. נירר וסודיע, וכן כל סוכתה שנמקרם, בָּרוּר דְבֶּר:
- שומכ סיס ליוב לולי מעלו בני וגו' וסיס עושס כך: בלשון עמיד, כמו פִי פְֿעַר פִֿיּוֹב, הרי לשון עבר, פְּבָה יַעֲשֶׁה פִֿיּוֹב (פֿיוּב ה, ה) הרי לשון עמיד, ופירוש שניהם לשון הווה, כי (פא) שרם אכלה. מרס שלני מכלה, וכן כל לשון הווה, פעמים שהול מדבר בלשון עבר, כמו מֶבֶם בָּלִימִי, ופעמים שמדבר

: 1,1; هُمُّلَ يُرْبُلُكُ فَارْقُكَ لَهُمُّلًا قَدَ فَعَالِدَ يَدَرَّبَكَ فَرِي فَرْقُكِ ל+ נַשְאַמֶּר בַּתַ־בְּתִּיאֵל, בֶּן־נְחְיֹר מֵן אַהְ נַאֲמַרַת בַּת בְּתִּיאֵל

אָט_פֿט_אָטוּ, אָדְנָי לְבְּנְוּ: هُمُد بَبْنِرْ خَيْدَكَ هُمُن كَمُنَا لِأَقْلَال ⁸⁴ אָת־יָהוָהֹ אֱלֹהֵי אֲדֹנֵי אַבְרְהְׂם إهْمِٰت إهْضِمَتِين كَ'تَأِيُّه لِهُجَدَّا ۗ

לא הַנֵּידוּ לִּי וְאֶפְּנָה עַלְ־יָמֵין אָוֹ לִא חַנִּיוֹ לִי וְאֶהְפְּנֵי עַלְ יַמִּינְא of מְאָמָת אָת־אַדֹנִי הַנִּיִדוּ לְיִי וְאָם - וּקְּשׁׁיִם עִם רִבּוֹנִי חַוּוֹ לְיִ וְאָם -

בּבָּר אֵלֵיף רָע אִרְשְׁוֹב: מּנְרְנְיָה יְצְאֵ תַּבְּבֶר לְאִ תַּכֵּלְ מִן שֵׁנִם נִי נְפַּל פּׁנְיָנְמָא לִית رَبَّمَا كِجُدًا يَخْطَيْهُمْ رَيِّهُمْكِ يَهُمْكِ كِجُا يَخْطِيهُمْ يَهُمُكِ

نظر نالا: بنائد אַמִּׁעְ לְבּוֹ אַבְיָּוֹשׁ כֹּאַמִּר יִיִּינוֹ אַטִּטֹא לָבָר וִבִּיִּנִשׁ כֹּמֹא

אַת־דִּבְבִינֻהַם וַיִּשְׁתַּוּר אַרְצָה דִּצְּבְרָהָם נָת פִּהְנָמִיהוֹן יִּסְנֵיר וֹנְיֵגְ כַּאָּמֶּב מֻּמָּה מֹבָּב אַבְּבַבוֹם

ى بېزئىيى ئىل خېمىنى بخېمىد: <u>ְּזְּעְׁבְ וּבְגְּיִׁרִם וַיּהֵן לְּרְבְקָה דִּרְתַב וּלְבוּשִׁין וִיתַב לְרָבְקָה</u>

מַל יְדַהָא: וֹאָהָאַל אָטָב וֹאָמֹר ַבַּט מָי אַשַׁ וּהָאָגלִיה יָתַה וֹאַמַרִיה בַּה

אַנוני, בובול, ללביני: בְּאִנְרַח קְשׁוֹם לְמִפַּב יָת בַּת וכבאונו וסנוגונו שבם וו

או על שְׁמָאלָא: וְׁעַמְּׁה אָם־נֶשְׁכֶם עַשְּׁים הָסֶר וּכְעוֹ אָם אִימִיכוֹן עְּבְּדִיוֹן שֵיבוּ

ביש או טָב: هُدَّلُونَ مُنْ أَخْرِيا خِمَوْجُم مَقَلِ

עַנְּיִי בְּלְמִי בְּבְּנִינְ עַעְ נְבְעָ בַּעְ בַּלְמִי בְּבָּעִי בַּבְּעָר בָּבְרָנְאָתִי,

הֹלְ אַנְׁהֹא בַּנִים וֹנִי:

بظئأذنا أتح كِقَابِنِهِ بِكِهُمِّكِ: رَدِيةِ كَمْجُدُ خُرْدِ جُمُكُ يَخُرْدُ لِهُوْدِ مَخْدُهُ مُرْدًا يَحْمَلُ يَمْدُرًا

> and the bracelets upon her hands. And I put the ring upon her nose, son, whom Milcah bore unto him. The daughter of Bethuel, Nahor's daughter art thou? And she said: And I asked her, and said: Whose

master's brother's daughter for his me in the right way to take my my master Abraham, who had led and blessed the LORD, the God of prostrated myself before the LORD, And I bowed my head, and

right hand, or to the left.' not, tell me; that I may turn to the truly with my master, tell me; and if And now if ye will deal kindly and

unto thee bad or good. from the LORD; we cannot speak and said: The thing proceedeth Then Laban and Bethuel answered

٥S

hath spoken. master's son's wife, as the LORD her, and go, and let her be thy Behold, Rebekah is before thee, take

the earth unto the LORD. words, he bowed himself down to Abraham's servant heard their And it came to pass, that, when

and to her mother precious things. Rebekah; he gave also to her brother and raiment, and gave them to jewels of silver, and jewels of gold, And the servant brought forth

ומגיין קינל יודע מי הים: (קי) ואשאל ואשם. שַנֶּם ספדר, שהרי הוא מחלה נמן ואחר כך שאל, אלא שלא יחפשוהו בדבריו ויאמורו, היאך נחח לה

(9+) על ימין. מזניח ישמעל: על שמאל. מזניח לים, שסיס יושז לשמאלו של אזרסס (ז"ר ס, ט):

דבר רע ולא על ידי משובת דבר סגון, לפי שניכר שמס' ילא סדבר לפי דבריך שזימנס לך: (02) ויען לבן ובחואל. רשע סיס, וקפן לסשיב לפני מביו: לא נוכל דבר אליך. למַפָּן בדבר סוס, למעל ידי משובת

(22) וישחחו ארצה. מכלן שמודים על בשורה מובה (ב"ר ם, ו):

(33) ומגדנות. לשון מגדים, שסבים עמו מיני פירוח של חרך ישרחל:

וּיִאָמֶר שַּּלְעַוֹנִי לַאַרָּנִי: אַשֶּׁרְ־עִּמִּוֹ וַיְּלְיָנוּ וַיְּקְוּמוּ בַבְּקָר ניאַכְלַנּ נִיּשְׁשָׁנִ עַנּאַ וְעַאָּלָמָנִם

غَنَّادَ نَمُرَتُ هِٰ مُمْرِدُ عَنَادُ فَكَاٰدُ عَنَادُ فَكَاٰدُ נִיֹאִמֶר אַֹּחִיֹרַ וֹאִמְּׁה מַשֶּׁב חַנַּצְרָ

נאַלבי לאַנוֹני: לגעלְע עֹגְּלְגִע בּוֹבְבָּג הַּלְּעֲוּנִי נִגְּי אָגִּבְע אָנְבָעוּ, הַּלְּעוּנִי, וּגְאָמֶר אַבְטִם אַבְשַׂאַטְׁרָנּ אָטָג וֹאָמָר בְּעִוּן בְאִ שֹׁאַטִּרנּן זִטִּי

\$4_قٰړٺ: ك ڗ؞؉ڟۮۥڹڟڷ؉ڂۊۿڬ ڶڹۿؗۼڴٮۦڹۼٛڡٙۮ؞ڂڡڎڔ؞ڟڡ؉

: ئاڭھ בַהַלְכָּי עִּם־הָאֵישׁ הַאָּה וַהָּאִמֶּר הַהַיִּילִין עִּםְ מּּבְּרָא הָדִין ⁸⁵ ניקראָי לְרְבְקְהוֹ נִיאִמְרָי אֵלֶיהָ וּקְרֹי לְרְבְקָה נַאֲמָריּ לֹה

וְנֶת מִּנְלְתָּיִׁ מִּע בְּבְּבְּעִר אֲבְרְרָהָם הַּיִּנְקְּתִּיִּ: אָר מִנְקְתְּיִּה אָר רְבְּקָר אַבְרְרָהָם הַיִּנְקְתַה וְיִּה אָרְרָהָה וְיִּה בְּיִּה אָרְרָהָה וְיִּה בְּיִּה בְּיִבְּיִּה בְּיִּה בְּיִבְּיִים בּיִּה בְּיִבְּיִים בּיִּה בְּיִבְּיִים בּיִּה בְּיִבְיִּים בּיִּבְּים בּיִּבְים בּיִּבְּים בּיִּבְים בּיִּבְים בּיִּבְים בּיִּבְים בּיִבְּים בּיִּבְים בּיִּבְים בּיִבְּים בּיִבְים בּיִּבְים בּיִּבְים בּיִבְּים בּיִּבְים בּיִּבְים בּיִּבְים בּיִבְּים בּיִבְּים בּיִבְּים בּיִבְּים בּיִּבְים בּיִבְּים בּיִבְּים בּיִבְים בּיִבְּים בּיִבְּים בּיִבְּים בּיִּבְים בּיִבְּים בּיִּבְים בּיִבְּים בּיִּבְים בּיִבְּים בּיִּבְים בּיִּבְים בּיִּבְים בּיִבְּים בּיִּבְים בּיִּבְים בּיִּבְים בּיִּבְּים בּיִּבְּים בּיִּבְים בּיִבְּים בּיִּבְים בּיִבְּים בּיִבְּים בּיִּבְּים בּיבּים בּיִּבְּים בּיִּבְּים בּיִּים בּיִּבְּים בּיִּבְּים בּיִּבְּים בְּיִים בּיִּבְּים בּיּבְּים בּיבְּים בּיִּבְּים בּיבְּים בּיבְּים בּיבּים בּיּים בּיבּים בּיבּים בּיבְּים בּיבְּים בּיבְּים בְּיבְּים בּיבּים בּיבְּים בּיבְּים בּיבְּים בּיבְּים בּיבְּים בְּיבְים בּיבְּים בּיבּים בּיבּים בּיבְּים בּיבּים בּיבּים בּיבּים בּיבְּים בּיבּים בּיבְּים בּיבּים בּיבּים בּיבְּים בּיבְּים בּיבְּים בּיבּים בּיבּים בּיבּים בּיבְּים בּיבּים בּיבְּים בּיבְּים בּיבְים בּיבּים בּיבּים בּיבְים בּיבְּים בּיבּים בּיבּים בּיבּים בּיבּים בּיבְים בּיבְים בּיבּים בּיבּים בּיבּים בּיבְים בּיבּים בּיבּיבּים בּיבּיבּים בּיבּים בּיבּים בּיבּים בּיבּים בּיבּים בּיבּיבּים בּיבּים בּיבּיבּים בּיבּיבּים בּיבּים בּיבּיבּים בּיבּיבּים בּיבּיבּים בּיבּיבּים בּיבּיבּים בי

וויבשׁ זַרְשְׁרָ אָת שָׁעָּר שָּׁנְאָיוו: אַוֹטְנֵנְ אַטִּׁ נְזֵנְ, לְאַלְפָּׁוּ נְבְּבָּנִר וּגְבְרְבָּי אָתַ־רְבְּקְתֹּ וַנְאָמֶרוּ לְהַ

במבר אָת־רַבְּקָה נַיַּלְרָי נמַלְכְּנָה אַנְוֹרֵי הָאָיִשׁ וּיִּקְּח ريال المركزية מַל_עַנְמַלָּים Ľ₽₽Ţ

> וֹאַמֹּר מִּלְטוּנִי לְנִׁט וַ בַּנְנִי: בְּעִמְיה וּבְתוּ וְקְמִוּ בְּצַפְּרָא וֹאַכֿבוּ וּמִטוֹאוּ בוּא וֹנוּבֹבוֹא

מֹסבֹא וֹבְטוֹן בְּעַב בּן שִׁיזִיל: מוכומים משלא מבו למבו או נאָמָר אָרוּהָא וְאָמָה הָהַיִּר

נאַבוב לונו ובוני:

וֹנְחֲטָׁת עָּא בִּבוּגא אַטְרָא:

נְאֶׁמֶבַע אָיזִיל:

סְנְאֵיהון: يخنخثنا أتبكسا خنخد ثب ككتر אַטַעלא אַטַּ בֿוֹאָג לָאַלָפּׁגּוֹ ילְנִיכוּ יָתׁ נִלְּמָׁנוּ נְאֵמָנוּ לַצִּ

בַבַּבַר נַאָּזַל: בְּתַר גּוּבְרָא יִדְבַר עַבְּרָא יָת וּוֹבֹיבֹא מֹבְ יַּנֹגִבֹּגֹּא וֹאָוֹבֹא וֹלַמַע בֹלַלֵּע וֹמִילָימָעַאַ

> away unto my master.' the morning, and he said: 'Send me tarried all night; and they rose up in the men that were with him, and And they did eat and drink, he and

'.og llade shall few days, at the least ten; after that said: 'Let the damsel abide with us a And her brother and her mother

that I may go to my master.' prospered my way; send me away not, seeing the Lord hath And he said unto them: 'Delay me

damsel, and inquire at her mouth. ۷5 And they said: 'We will call the

nan?' And she said: 'I will go.' unto her: 'Wilt thou go with this And they called Rebekah, and said

Abraham's servant, and his men. sister, and her nurse, and And they sent away Rebekah their

the gate of those that hate them.' thousands, and let thy seed possess mother of thousands of ten unto her: 'Our sister, be thou the And they blessed Rebekah, and said

his way. the servant took Rebekah, and went camels, and followed the man. And damsels, and they rode upon the And Kebekah arose, and her

19

09

65

85

95

55

(44) וילינו. כללינה שבמקראלינתלילה אחד:

- ואס מאמר ימים ממש, אין דרך המבקשים לבקש דבר מועע, ואס לא מרלה, מן לנו מרובה מוה: נְמִיס מִּסְיֶס בְּחִילְמוֹ (ויקרחׁ כֹס, כע) שכך נומנין לבמולס ומן י"ב מדש, לפרנם חֿם עלמס במכשימיס: – או עשור. י" מדשים. (88) ויאמר אחיה ואמה. ובמואל סיכן סיס, סוא סיס כולס לעכב ובא מלאך וסמימו: ימים. שנס (כמובות נו:) כמו
- (72) ונשאלה אח פיה. מכלן שלין משילין למ כלשס ללל מדעמס (נ"ר ם, ינ):
- (83) וחאמר אלך. מעלמיואף אס אינכס רוליס:
- כלון שיסם פומו סורע ממך ולם מפשס פמרם: (00) אח היי לאלפי רבבה. אם ווכעך מקצלו אומס ברכס שנאמר לאברסס בסר סמוריס, סַרָבֶּס אַרָבֶּס אָם וַרָעַבָּ הַבָּה.

	 (28) מבוא באר לחי רואי. שסלך לסביא סגר לאברסס אביו שישאיס (ב"ר ם, יד): יושב בארץ הנגב. קרוב לאומו באר, שולמר נישע משָס אַבְנְסָס אַרְנְסַ סַּגְנֶב וַיֵּשֶׁב בֵּין קֵדֵשׁ בִּין קַדֵּשׁ בִּין קַדֵּשׁ וּבִּין בְּרָד: (28) לשוח. לשון מפלס (ב"ר שס), כמו ישְׁפַּךְ שִׁימוֹ (מסליס קב, ל): (49) וחרא את יצחק. ראמס אומו קדור ומוסא (מ"ה ומתסה) מפניו (ב"ר ם, מו): וחפל. סשמיעס עלמס לארן, במרגומו ואמרכיינת, סעמס עלמס להרן ולא סגיים עד סקרקע, כמו סְשִּינְּחֹ בַּיִּייִ וַשְׁשַׁ עַּנִיסַ (שמולל-ב ב, י), וארכין, 				
τ	וְאָת־שְׁוּתַ: וְאָת־שְׁוּתַ: וְאָת־שְׁוּתַ:	וְיָת מְּיִהְ: וְיִת מְבֵּן וְיִת מְבֵּוֹן וְיָת יִמְּבָּׁ וִילְיִדִּת לְיִה יִת יִּתְבָּׁוֹ	And she bore him Zimran, and Jokshan, and Medan, and Ishbak, and Shuah.	τ	
۵۵٬ ۲۵	711	וְאִנְסֵוּךְ אַבְּרָהְם וּנְסֵיב אָהְּהָא וְשְׁמַה קְטוּרֶה:	And Abraham took another wife, and her name was Keturah.	ΛXX	
۷9	וִיִבְאָהִ יִּצְּחָׁק הָאָהֵלָה שָׁרֶה אָמֹּוֹ וַיִּאָּח אָתּ רִבְּקָה וַמְּהִי לִּי לְאִשֶּׁה וַיָּאֵהְבָהְ וַיִּנְּחָם יִּצְּחָק צַחֲרֵי אִמְּוֹ: (פּ)	וְאִטְנְחַם וְצְּחָל לְמָהֻבּּנָא וַחַוָּא הַרְה אִפֶּיה וּנְסִיב יָת רְבְקָה הְרָה אָפֵּיה וּנְסִיב יָת רְבְקָה הְיָה אָפֵּיה וּנְסִיב יָת רְבָקָה הְאָמֵלְה יִצְהָה לְּמִשְׁבָּנָא וַחַוָּא	And Isaac brought her into his mother Sarah's tent, and took Rebekah, and she became his wife; and he loved her. And Isaac was comforted for his mother.	<i>L</i> 9	
99	וּיִסְפָּר הָעֶּבֶר לְיִצְּחָק אָת כְּלִ- הַדְּבְרֵים אֲעֶּר עְּשֶׁה:	פּטִינְמִנְא בַּמְּבַר: נְאָמְּטַמִּג מַּבְרָא לְנִאָּטַׁל נִׁט פּֿלְ	And the servant told Isaac all the things that he had done.	99	
\$9	וַתַּאִמֶּר אָל־חָעָּבֶד מִּי־חָאָישׁ חַלְּזֶּה ׁ חַהֹלֵלְךְּ בַּשִּׁבֶּה לִקְרָאהָנוּ וּיָאַמֶר חַעֶּבֶר חָוּא אֲדֹנִי וַתִּקָּח חַצְּעָיף וַתְּהְבֶּס:	וֹאִטְכּסׁנאָט: בוּא בְבּוָנִי וּוְסִיבָּט מִיפָּא בְּלֵבְנִינִינִּיא נִאָּמָר מַּבְּנִּא בּיכִי בַּמִטְכָּיךּ נַאָמַרַט לְמַבְנָּא מַן װּבְרָא	And she said unto the servant: 'What man is this that walketh in the field to meet us?' And the servant said: 'It is my master.' And she took her veil, and covered herself.	\$9	
† 9	נַתְּשָׁא רַבְקָּתֹ אָת־עֵינֶּיהָ נַתָּרֶא אָת־יִצְּהָלְ נַתְּפְלֹ מֵעָלְ הַנְּמֶלֹּ:	וּמִׁלְא: נְת וֹאָטַׁל נְאִעַּרְבִּינִּת מִמָּלְ הַנְּפַפַּע רַבְּקְת נָת מִנַּטָּא נָטִזִּת	And Rebekah lifted up her eyes, and when she saw Isaac, she alighted from the camel.	† 9	
٤9	ريون بيرم ځښت چښت خوړنه بيرت ريښ يرټر رئך ابين بيرځ ت چېات:	נְחָלָא נְהָא נַּמְלְגָּא אָתַן: לְמִפְּנֵי רַמְּמָא יוָקָף עִינוֹהִי יוְפָּט יִּצְחָלִי	And Isaac went out to meditate in the field at the eventide; and he lifted up his eyes, and saw, and, behold, there were camels coming.	٤9	
79	וְתְּיִא יוֹשֶׁב בְּאָבֶץ תַנֵּגָב: יְתִיּא יוֹשֶׁב בְּאָבֶץ תַנֵּגָב:	וְבוּא וְמִיב בַּאָּבְת בַּבְוּמָא: בְּמִלְאַב לּוּמָא אָטִּבְוּוּ הָּלְנִי וּנֹאָטַל הָאַלְ בְּמִּיִּטְוָהִי מִבָּיִרָא	And Isaac came from the way of Beer-lahai-roi; for he dwelt in the land of the South.	79	

(ז) קטורה. זו סגר, ונקראם קטורה על שם שנאים מעשיה כקטרם, ושקשרה פַּמחה, שלא נודווגה לאדם מיום שפרשה

(78) האחלה שרה אמו. וינילס סלסלס, וסרי סיל שרס למו, כלומר ונעשים דוגמת שרס למו, שלל ומן ששרס קיימת, סיס נר דלוק מערב שבת לערב שבת, וברכס מלויס בעיסס, וענן קשור על סלסל, ומשמתס פסקו, וכשבלת רבקס חורו (ב"ר ם,

מו): אחרי אמו. דרך מרן, כל ומן שממו של מדס קיימם כרוך סום מצלס, ומשממס, סום ממנמס במשמו:

(66) ויספר העבד. גלה לו נמים שנעשו לו, שקפלה לו החרן (נ"ר ם, מו), ושנודמנה לו רבקה במפלמו:

לשון מועה לארץ, ודומה לו כִּי יִפּוֹל לֹהׁ יִישֶל (תהלים לו, כד), כלומר אם יעה לארץ לה יגיע עד הקרקע:

מלברסם (ב"ר פל, ד):

(56) וחחכס. לשון וממפעל, כמו וַמִּקְבֶּר, וַמִּשְׁבֶּר:

بخُرْر لَـٰئِا بَانْ هِمِينَات بَرْمِيمُات لَـٰئَا بَحْدَر لَـٰئَا ثَيْنِ كِمَمْلِيْنَا

لخمدينا لخنثانا: וֹלֵלָהָוֹ זֹלְרַ אֵּטַ הַּבֹּא וֹאִטַ בַּבְוֹן וֹלַלָּהָּוֹ אִנְלְיִב זֹט הַּבֹּא וֹנִטַ

Leummim. were Asshurim, and Letushim, and Dedan. And the sons of Dedan And Jokshan begot Sheba, and

لَمُحَالُم لَمُخْلِفُمُن خَرِ مُكْرِن فَلْا لَمُحَالُم لَمُخْلِفُن خَرِ مُجْرًا فَتَرَ الخزر ظأرأ لانهد بعوا بالتناء الجدا للأبوا الاوا التوال

children of Keturah. and Eldaah. All these were the and Epher, and Hanoch, and Abida, And the sons of Midian: Ephah,

י וּנִיטוֹ אַבְּבְבְיִם אָטַ כְּלְ אַּמְבַ לְנִ וּנִיַב אַבְּבָנִים זִט כִּלְ גַּלְנִי

देक्तंवः

But unto the sons of the unto Isaac.

And Abraham gave all that he had

تظرذبير दे:ह्मंचेदः

מַמְּלְ יַצְּחֶק בְּנִוֹ מִמַּלְ יִצְּחָק בְּרֵיה בְּמִיד דְּהוּא אַמָּר וֹלְבֹנִי לְטִוּלִטֹּא צַלְאַּבֹבֹּעִם

conntry. he yet lived, eastward, unto the east them away from Isaac his son, while Abraham gave gifts; and he sent concubines, that Abraham had,

בּמוִבׁנּוּ עַוֹּ עַבְעָבׁע אָבְאָבֶא בֿיִּם בּצּוּמָא בָאָבַת מּצִּנִםאַ: 9 לְאַּבֹׁנִיִם זְּעָוֹ אַבֹּנִינִם מִעַּזְיַנִ יִּעִר אַבְּנִינִם מִעַּזִּוֹ וְהָּלְּטִהּוּן

ְּמְּלֵּי וְׁנְמְּׁהְ מְּלֵּים: מְּלֵּים הַבְּּלֵּים הַבְּּלֵים הַבְּּלִים הַבְּּלִים הַבְּּלִים הַבְּּלִים הַ מְּלֵּים: מְּלֵּים: מְּלֵּים: מְּלֵּים: מְּלֵּים: מְּלֵּים: מְּלֵּים: מְּלֵים: מְּלֵים: מְּלֵים: מְּלֵים: מְלֵים: מִּלְים: מִלְים: מִּלְים: מְיִים: מְּלְים: מְּלְים: מִּלְים: מְּלְים: מְבְּים: מְבְּים: מְבְּים: מְבְּים: מְבְּים: מְבְּים: מְבְּים: מְבְּים: מְבְים: מְבְּים: מְבְּים ל נֹאָבֶּׁע נֹמֵנ אָלְנִינֵנְ אַבְּנִנִים נֹאַנְוּ וִמָּנ אָלִנִים

And Abraham expired, and died in years. hundred threescore and fifteen of Abraham's life which he lived, a

And these are the days of the years

מובה זְקוּ וְשְׁבֵעַ וַיֵּאָסֶר אֶלְ- מְבָא סִיב וּסְבַעַ וְאָהְבְּנֵישׁ נגינה נימט אַבֹבְבַנִים בַּמְּנַבָּי נֹאַטְּנִינִ נִמִּנִט אַבַבַנִים בַּסִּיבִּנּ

מְּלֵב וֹבַבְּמָ מְּלֵּנִם:

people. of years; and was gathered to his a good old age, an old man, and full

⁶ בְּנְיוֹ אֶלְ־מְעְעְׁבֶּוֹתְעָרָת הַמַּכְפֵּלְּהְ אֶלִ־ בְּנִיהִי וּנֹפַבּׁרָנּ אָרָנִ וֹאַבְוֹכֹ וֹנְהַמְמֹאַצְ נַפַּברנּ וֹבִיבּ וֹאָבוֹכ וֹנְהַמָּמֹאַצְ نابا:

אַמְּר מַלְבַפַּוֹג מַמָּבִאי

בעל אַפּי מַמָרָא: שְׁבֵּר מֶפְּרְוֹ בֶּן־צֹחַר תַחִהְיּ בַּחַקִל עָפְּרוֹן בַּר צֹחַר חִמְּצִּר בֹּלֵמֶתַבוּע

is before Mamre; the son of Zohar the Hittite, which Machpelah, in the field of Ephron buried him in the cave of And Isaac and Ishmael his sons

ו מסחלפות וווסעיס איש באסלי שַפַּדְנוֹ, וכן סוא אומר וְסִגַּס נְמוּשִׁיס עַל פְּנֵי כָל סְמָבֶן, (שמואל ה ל, מז.) שכן למ"ד ונו"ן מסחלפות מועמ שַׁנְּךְ, שהוא מן נְבֶה רַגְלְיִם, וכמו אָמוּךְ שְׁמֶן, שהוא מן וְרָמַנְאָ נְמַבְּהָ: רִלשׁושִם. הס צעלי אהלים, המתפורים אנה לשון מחנה, ואל חאמר שאינו כן מפני האל"ף שאינה ימודית, הרי לנו חיבוח שאין בראשם אל"ף, ונחוספה אל"ף בראשם, כמו (3) אשורים ולטושים. שַס ראשי אומות. (שס ה.) ותרגוס של אונקלוס אין לי לישנו על לשון המקרא, שפירש לַמַשִּירָיַן,

לברך את מי שתרלה, ואברהם מתרם לילחק: (a) ויחן אברהם וגוי. אמר ר'נחמיס, גרכם דיימיקי נמן לו, שאמר לו סקצ"ס לאברסט נֶסְיֵס בְּרֶכָס, סברכוח מסורום בידך

מסר לסס. דבר אחר, מס שנימן לו על אודום שרס, ושאר מחנום שנחנו לו, סכל נמן לסס, שלא רצס ליסנום מסס: כמובה, כדאמרינן במנסדרין (כא.) בנשיס ופלגשיס דדוד: - נהן אברהם מחנות. פירשו רבומינו (שס לא.), שַס מומאס (6) הפילגשים. מסר כמיב, שלא הימה אלא פלגש אמת (צ"ר סא, ד), היא הגר, היא קעורה. נשים צכמובה, פלגשים צלא

(ד) מאח שנה ושבעים שנה וחמש שנים. כן ק' ככן ע', וכן ע' ככן ס' כלה מעה:

(9) יצחק וישמעאל. מכאן שעשה ישמעאל משובה, והוליך את ילחק לפניו, והיא שֵׁיבּה עובה שנאמר באברהם (ב"ר לת,

וּגְּנָנְת נַּבְּטְׁע נַנְּאָבָב אָבְבַתּמָּנו: ימית וְאָתְבָּנִישׁ לְעַמֵּיה: and was gathered unto his people. seven years; and he expired and died; מְּלֵנִי וּמְּלַמֵּוֹם מְלֹנִי וֹמְּבֹּמ מְלֵנִם וּטִּלְטִוּ וּמָּבֹת מָּנִוּן וֹאִטַּׁלִּיִּנִ Ishmael, a hundred and thirty and نْجَدِّك مُدِّر بَادْرٌ نَمُثَمِّهِم ثَهْنَ نُهُدِّنا مُدْرَبَاتِ نَمُثَمِّهِم ثَهُن And these are the years of the life of **くないはい**にけ: ុត្តពេកម្មជា កុម្ភាទ ក twelve princes according to their ילפּוביתון שָּבוּי עַּפַר דַבְּרָבִין מִּמְטָּם בּׁעַגִּבונֵם נּבַמּונְעַם villages, and by their encampments; וּאָבֶין שַׁמְּהָהָהוֹן בָפַּצָהֵיהוֹן these are their names, by their אַלָּר הַם בָּנֵי יִשְׁמִּאַלְ וָאַלָּר י XELL בני ושמעעאר these are the sons of Ishmael, and and Kedem; וְתִימָא יְשָׁוּר לפֿישׁ חַדַר וְהַיִּמָא יִשׁוּר Hadad, and Tema, Jetur, Naphish, Massa; * נְמִמְּמָת וֹעוֹמָע נַלַמָּא: וּמֹמְּמֹת וֹעוּמִע וּמֹמִּא: and Mishma, and Dumah, and **ιά**⊏άα: וֹבֹוֹר וֹאַוֹבֹאָל וּמִבֹתַּם: Kedar, and Adbeel, and Mibsam, نۿڟۿڡڔ ئخين ٺڴڵۮ ڶۼڶڂۼٛڂ ڝۏڐڔڽ first-born of Ishmael, Nebaioth; and according to their generations: the خذر خشفنندبا of Ishmael, by their names, نَجْدَب مُمَانِرَ خَيْرَ نَمُمُمْهُم نُعَذِرا مُمُنْفِ خَيْرَ نَمُمُمَّهُم And these are the names of the sons ֻבְאַבְר<u>ְ</u>בִים: הְגָּרִ הַמִּצְרָית שִׁפְּחָת שְּׁרֶה מִצְּרִיתְא handmaid, bore unto Abraham. Hagar the Egyptian, Sarah's אַבֹבוֹם בּילִידַת הַנָּר Ishmael, Abraham's son, whom 71 וְהַבְּתֹאַב וֹאִבְּוּוֹ Now these are the generations of לַיִּימָא אִתַּחָוִי עַּלְהַ: וֹאַנְיַל מִם_בַּאָב לַנוֹּ, רָאָּג: (פּ) Beer-lahai-roi. ונטנד וֹאַטַל מִם בּּירָא צַמַלאַב his son; and Isaac dwelt by אָלְהָים אָת־וּצְּחָל בְּנִוֹ נֵינָשֶׁב of Abraham, that God blessed Isaac וַיְהְי אַחֲבִי' מָוֹת אַבְרָהְם וַיְבֶּרֶךְ וַחֲנֶת בְּתַר דְּמִית אַבְרָהָם And it came to pass after the death וְשְׁבְּר אָשְׁבִּי نَّمُدُ لِي كُنُونَ لِي اللهُ الله Abraham buried, and Sarah his wife. בּוֹנִיבוֹע הָּמֹּטִע עַבּׁבֹע אַבְּבֹבעָם טַשַּׁאָב טַמּוּ אָטַעַבַּב אַבְבַבעַם of the children of Heth; there was ΟI تَشْتُكُ مُشْدِ كُرُّكُ مَنْ فَيْنَ عَكُمْ فَيْقًا مُخْذَلُكُ مِنْ فَيْنَا مُخْذَلُكُم مِنْ فَيْنَا the field which Abraham purchased

יצ): (11) ייהי אחרי מות אברהם ויברך וגרי. נַמַמוֹ מנמומי מֿצליס (מועס יד.). דצר מֿמר, מף על פי שממר סקדוש צריך סומ מס הצרכות למצרסס, נמיירם לצרך מת ילמק, מפני שלפס מת עשו יולם ממנו, מתר, יצה צעל הצרכות ויצרך מת משב ייעצ

(13) בשמוחם לחולדוחם. פררלידמן וס אמר וס:

במיניו, ובה סקב"ם וברכו:

(1) בחצריהם. כרכים שלין להם חומה. וחרגומו צפלחיהון, שהם מפולחים, לשון פחיחה, כמו פּלְחוּ וְרַנְּנִי (חהלים לח,ד):

(TI) ואלה שני חיי ישמעאל וגוי. אמר כבי מייא בר אבא, למה ומנו שנותיו של ישמעאל, כדי לייחם בהם שנותיו של יעקב, משנותיו של ישמעאל למדנו, ששמש יעקב בבית עבר י"ד שנה כשפירש מאביו, קודם שבא אלל לבן, שהרי כשפירש יעקב מאביו מת ישמעאל, שנאמר גיַלְּךְּ עַשְׁוּ אֶל יִשְׁמְעֵאל וגוי, כמו שמפורש בתוף מגלה נקראת (מגילה יו.), (ורש"י הביאו תו פי מולדות):

מַּלְ-פְּנָי כְּלְ-אָנוֹיו נְפָּלְ: (פּ) מַּלְ פְּנֵנִ מִאְבְוֹם בַאְּכֵּע אַמְּנִנִע אַפּּו מִאָּבוֹם מִמָּנ לְאַשִּוּר מַלְ ק"ס וַיִּשְּׁבְּנִי מֵחֲוִילְה עַּד־שׁוּר אֲשֶׁרֹ וּשְׁרוֹ מֵחֲוִילָה עַד חַגְּרָא דְּעַל

all his brethren he did settle. goest toward Asshur: over against Shur that is before Egypt, as thou

The Haftarah is I Kings 1:1 - 1:31 on page 242.

نجلتاط: כי אַבֹבֹבֹנִם אַבֹבֹנִנִם בוּבָגִיג אָטַ אַבַּבֹנַנִם אַבֹנִנִם אָנַגִיג וֹטַ מילדים וַצְּבֶּר תּוֹלְרָת יַצְּחָק בָּן וָאָבֶּין תּוֹלְדָת יַצְּחָק בַּר

בְאָבַמֶּי לָוֹ לְאָמֶּבי: تُمْدَفِي مُوَدَا مُثَلَّتُ مُثَانِدٍ ذِحْاً י בְקַחְתְּוֹ אָח־רִבְקְה בַּת־בְּתוּאֵל בַרְנְסֵיב יָח רַבְקָה בַּת בְּתִיבֶּת יַּמִיבְ וּנֹעַׁנְ וֹאַעַׁלַ פַּּוֹרַאַּנְבָּהָנִם הָּלְּעַ וַעַּנִע וֹאַטַעַ בּּרַ אַּנַבָּהָוֹ הָּנִוֹּ

ئىۋى تۇتى نځلا ھىلىنى: יַ וַיִּשְּׁלֵּר יִצְּחָק לְיהֹנְהֹ לְנָבַח וַצֵּלִּי יִצְּחָק קֵּרֶם יִיָּ לְקָבֵּרִל

אְשְׁׁילֵּוֹ בְּיִ עְּקְבֶרֵה הָוֹא וַנִּעְּמֶר לְוֹ אִהְּמִיה צָּרֵי עַקְּרָא הִיא וְקַבֵּיל

تظكِّك كِلَّالِم هُمَانِياً: נתַאַמֶּר אָם־בֶּן לְמָּה זָּה אַנְכִי אָם בּן לִמָּא דְּנָן אַנָּא נַאַזִּלְה עַבְּנִים בְּקְרְבְּיִר וְדְחַקְין בְּנִיאַ בִּמְעַנִיאַ נַאָמָרָת

ζιιζ ζ ζ ζ :

אַפּֿי כָל אַחוֹהִי שְׁרָא:

And they dwelt from Havilah unto

begot Isaac. Isaac, Abraham's son: Abraham And these are the generations of

the Aramean, to be his wife. Paddan-aram, the sister of Laban Bethuel the Aramean, of he took Rebekah, the daughter of And Isaac was forty years old when

wife conceived. entreated of him, and Rebekah his and the LORD let Himself be his wife, because she was barren; And Isaac entreated the LORD for

to inquire of the LORD. wherefore do I live?' And she went within her; and she said: 'If it be so, And the children struggled together

77

17

(18) تפל. שָׁכן, כמו וּמִדְגַן וַשְּמֶלַק וְכָל בְּגֵי מֶדֶס נוֹפְלִיס בְּשַמֶק (שופעיס ז, יצ). כאן הוא אומר לשון נפילה, ולהלן אומר שַל ויגוע. לא נאמרה גויעה אלא בלדיקים:

למטפה אולפו מו שבם גל:

אָלְוָנוֹיה יְיָ וְעַּדִּיאַת רְבְּקְה

בְּלְבָּוֹ אֲבַמָּאָנו כִינוּ לְאָשוּי:

אַרַמְּאָר מִפּּרַן אַרָם אַחָתֵיה

بناتارى:

לר קלסחר פניו של ילחק דומה לאברהם, והעידו הכל אברהם הוליד אם ילחק, ווהו שכחב כאן ילחק בן אברהם (היה), שהרי שסיו לילני סדור אומרים מאבימלך נמעברה שרה, שהרי כמה שנים שהחה עם אברהם ולא נמעברה הימנו, מה עשה הקב"ה, אברסס אחר כך סוליד אח יצחק. דבר אחר), על ידי שכחב סכחוב יצחק בן אברסס, סווקק לומר אברסס סוליד אח יצחק, לפי (91) ואלה חולדה יצחק. יעקנ ועטו סלמוריס נפרטס: אברהם הוליד אה יצחק. (ללחר שקרל סקנ"ס שמו פְּגֵי כְל מֶׁמֶּיִו יִשְׁכֹּן (ברחְשׁיִת מוּ, יבּ), עד שלח מת חברהם ישכון, משמת חברהם נפל:

ואחום רשע ומקומהאנשי רשע, ולא למדה ממעשיהה: - מפדן אדם. על שם ששני ארם היו, ארם נהרים וארם לובה, קורא מפדן אדם אחות לבן. וכי עדיין לא נכמג שסיא גמ גמואל ואמומ לגן ומפדן ארם אחות לבן. וכי עדיין לא נכמג שסיא גמ רשע שְׁבֶׁה וגו', הרי לינׁתק ל"ו שניס, ובו בפרק נולדה רבקה, הממין לה עד שמהל רמוים לבימה ג' שנים, ונשלה: 🗈 ברו ברוואר ממס שרס, ומשנולד ילמק עד סעקידס שממס שרס ל"ו שנס, דבת ל' סימס כשנולד ילמק, ובת קכ"ו כשממס, שנאמר ציףיו פַיִּי (0s) בן ארבעים שנה. שהרי כשבה הברהם מהר המוריה והבער שנולדה רבקה, וילחק היה בן ל"ו שנה, שהרי בו בפרק עדות יש שלברסס סוליד לת ילמק:

שומדם בווים ווומספללם: וישחר לו. לוולה לה, שהין דומה מפלם לדיק בן רשע למפלם לדיק בן לדיק (יבמום סד.), לפיכך ְנְשִׁיקִוּם שַׁגֵּחׁ (משלי כו, ו), דומוח למרובוח והום למשח, אוקרישר"ח בלע"ו: - לגכה אשחו. זה עומד בזוים זו ומחפלל, וזו ורבוי סוא, וכן וַשְּׁמַר שְׁנַן סְּקְּמֹרֶמ (ימוקאל מ, יא), מרבית עלית סעשן. וכן וַסִּשְּׁמַרְמָּס שָלֵי דְּבְּבֵינֶס (שס לֹס, יג), וכן וַנִּשְּׁמָרוֹת (IS) ויעחר. סרבס וספליר במפלס: ויעחר לו. נמפלר ונמפיים ונמפמס לו. ואומר אני, כל לצון עמר, לצון ספלרס . אומו פדן, לשון צָמֶד בְּקֶר, מרגוס, פדן מורין, ויש פומרין פדן ארס כמו שָׁבֵס מַבְס, שבלשון ישמעאל קורין לשדה פדן:

מלְאָם מֹאֵמְא וֹנִר וֹהֹלָר בּמִּנִי: לְוֹמִּינִאי: לאָמָים ממענף יפָּרָדוּ וּלְאָם קנ, ניים) בי גוים בבטבה ושני

עומם בֹּבֹמֹלִנוּ: ÷ ַ וַיִּמְלְאַנּ יְבֶּוֹיִם לְבֶּבְוֹיִם וְהַנָּה וּשְׁלִימנּ יוֹמַהָא לְמֵילַד וְהָא

בְאַבְּבֶוֹע הַהְּנִב וּיִלְבְאַנ הַמְו הַהָּוֹנ ני ניצא הָראשון אַרְמוּנִי כָּלִי

:۩ڷٙڰ أنخُلُط قُلْ مِهْرَه مِثْلًا فَكُلُط ָּ בֹהֹעֹב הֹמָוּ וּנִעִּבְּׁרֵא מָּמִוּ וֹהַעַבר

קָם ישֶׁב אִרָּלִים: ישרפל וְיְּגְיְרְלְּלְּ חַנְּשְּׁרִים וַיְחָרִ עֵשְׁר אָישׁ יּרְבִיאִּי עּיִלִיעַנָּא וַחַנָּה עַשְׂיִ ישרפל יְבְעַ צַּיִּר אָישׁ שְּׁדֶּה וְיַתְיִ עַשְׁי אָישׁ יּרְבִיאִּי עּיּלִיעַנָּא וַחַנָּה עַשְׂיִ

ממלכו ששפו ובלא ושמעבר التلاكرا וַנְּאַמֶּר יְּהְנְּהְ לְּהְ שִׁנֵּרְ (כֻ נַאֶּמָר יָן לַה הָבוּו עַמְמִיוּן

שוומון בְּמְעַבְּאַ:

בּגַלוֹם הַסְעַר וּקָרוֹ שָׁמֵיה וּנְפַּל קַדְמְאָר סְמוֹל כּוּלֵיה

אָּנִין כַּד יָבִידַת יָהָהוֹ: הְּמִנְעִּ וֹהְּלֵּכְ וֹנִגְּטִׁלֵ כָּרְ הְּטִּגּוֹ אַטִּיִגֹּא בַּמִלֵּבָא בַּמִּהָּוִ וּלֵּבָא וַאַחֲבִי־בֵּן יָצָא אָהִיוּ וְיָדְוֹ אֹהָנֶת וּכְתַר כֵּן וָפַּק אֲחוּהִי וִידֵיה

אולפֿנא: ננגלב גבר שלים משמיש בית

> the elder shall serve the younger. stronger than the other people; And bowels; And the one people shall be peoples shall be separated from thy nations are in thy womb, And two And the LORD said unto her: Two

twins in her womb. were fulfilled, behold, there were And when her days to be delivered

called his name Esau. over like a hairy mantle; and they And the first came forth ruddy, all

years old when she bore them. Jacob. And Isaac was threescore Esau's heel; and his name was called brother, and his hand had hold on And after that came forth his

and Jacob was a quiet man, dwelling cunning hunter, a man of the field; And the boys grew; and Esau was a

Lτ

57

t7.

(32) ויאמר ה' לה. על ידי שלימ, לשס נאמר ברוח הקדש, והוא אמר לה: שני גוים בבשנך. גייס כחיב כמו גאים, אלו ממאיס וממפללם על סריון: וחלך לדרוש. לבימ מדרשו צל שם: לדרוש אח ה׳. שיגיד לס מס מסא במופס: דבר אחר, מחרולנים זה עם זה, ומריבים בנחלת שני עולמות: והאמר אם כן. גדול לער העבור: למה זה אנבי. לשון רילה, כשהימה עוברת על פתחי תורה של שם ועבר, יעקב רך ומפרכם ללחת, עוברת על פתחי עכו"ס, עשו מפרכם ללחת. (22) ויהרוצצו. על כרמך סמקרה סוס הומר דרשני, שפחם מס סיה רלילס זו, וכתב הם כן למס זס הנכי. רבומינו דרשוסו

וס נופל, וכן סוא אומר אָמֶלְאָׁם סְמֵּבְבָּם (ימוקאל בו, צ), לא נממלאס צור אלא ממרצנס של ירושלים: אלא מלכום: ממעיך יפרדו. מן המעים הם נפרדים, וה לרשעו ווה למומו: מלאם יאמץ. לא ישוו בגדולה, כשוה קם אלימוניינוס ורבי, שלא פסקו מעל שולחנס לא לנון ולא חורם, לא בימוס החמה ולא בימוח הגשמים: ושני לאמים. אין לאוס

מאומים מלא, לפי ששניקם לדיקים, אבל כאן אחד לדיק ואחד רשע: (44) וינולאו ינויה. אבל בממר כמיב וַיְּסִי בְּעַמ לְדְּמָּסִ, שלא מלאו ימיס, כי לו' מדשיס ילדמס: והנה חומם. מקר, ובממר

פלוקיר"ה בלע"ו: ויקראו שמו עשו. הכל קרהו לו כן, לפי שהיה נעשה ונגמר בשערו כבן שנים הרבה: (32) אדמוני. מימן סוא שיסא שופך דמיס (נ"ר סג, ח): כלו כאדרה שער. מלא שער כעליה של למר המלאה שער,

ממימס: שלא נמעברה, ידע שהיא עקרה והמפלל עליה (יבמוח סד.), ושפחה לא רלה לישא, לפי שנחקדש בהר המוריה להיוח עולה שנה. יי שנים משנשאם עד שנעשים בה י"ג שנה וראויה להריון, וי' שנים הללו, לפה והממין לה, כמו שעשה אביו לשרה, כיון אקרא לבני בכורי שם, הדא הוא דכמיב ויקרא שמו יעקב). דבר אחר אביו קרא לו יעקב על שם אחיזם העקב: בן ששים לגמור מלכותו עד שוה עומד ונועלה הימנו: - ויקרא שמו יעקב. - הקב"ה, (אמר, אתם קריתון לבכוריכם שם, אף אני שיסה כאשון ללידה ככאשון ליליכה, ויפעור אם כחמה, ויעול אם הצכורה מן הדין: 🗆 בעקב עשו. סימן שאין זה מספיק וסוכנסם אחרונה חלא ראשונה, נמלא עשו הנולר באחרונה ילא ראשון, ויעקב שנולר ראשונה ילא אחרון, ויעקב בא לעכבו כאשונה ועשו מן השנייה, לא ולמד משפופרה שפיה קלרה, מן בה שמי אבנים זו מחח זו, הנכנסח ראשונה חלא אחרונה, (62) ואחרי כן יצא אחיו וגוי. שמעמי מדרש הגדס הדורשו לפי פשומו, בדין היה הוחו בו לעכבו, יעקב נולר ממיפה

۲.4.4 را⊏: בְּבֶירוּהַיה קִיעַּקֹב: "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 " his birthright unto Jacob. and he swore unto him; and he sold ٤٤ And Jacob said: 'Swear to me first'; בְּבֶירוּקָא: לְמִוּנִז וְלְמִּעַבְיּנִנִי בְיִּ בְּׁכִנֵּעִי: the birthright do to me?' לממע ילמא בלו point to die; and what profit shall בּנּ וַנְאַמִּר עַשְּׁי הַנָּה אָנְכִי הוֹלֵךְ נִצְּּטִר עַשְּׁי, הָאָ אָנִא אָזִילִ And Esau said: 'Behold, I am at the خجٿنك ٢٠٠ זנו לבירוגלו לי: birth right.' יַּ נּיִּאמֶר יַעְּקְב מְכְּרֶה כַּיָּוֹם אֶתְ יַאָּמָר יַעָּקב זַבּין בְּיוֹם דִּלְהַיִּ And Jacob said: 'Sell me first thy הוש אולבי הכ_בו שבא המו אָב, מִהַּלְבִי, אָנֹא הַּלְ כֹּו עַבֹּא Therefore was his name called red, red pottage; for I am faint. י נא מן־הַאָּרִם הַאָּרִם הַנָּה כֵּי כִּעוּ מו סִמּוּקָא סְמִקָא הָדִין swallow, I pray thee, some of this ַנְּאָמֶׁר מַמֶּׁו אֶּלְרַנֹהְלֶּךְ עַלְּהִנֹּמֹנִי נֹאָמִר מַמִּּוּ לְנֹהַלִּךְ אַמְּהֵנֹנִנִי And Esau said to Jacob: 'Let me ההו מו שללא ובנא מהלבני הַשְּׁבֵר וְהָוּא עָּוֶר: came in from the field, and he was ⁶² נְגָּוֹר יְעַבְּשָׁר בָּוֹגִר נִיּבָא מַשְּׁוֹ מִוֹן יִבַּשִּׁיל יַעַבְּעָר חַבְּשִׁילָא וְעָאַל And Jacob sod pottage; and Esau בְתַּיִתְת יָת יַעֲּלְב: בְּפֵּיוּ וְרַבְּקָה אַהֶבֶה אֶת־יַעְלְב: מִצִּירִיה הַנָּה אָבִיל וְרַבְּקִה loved Jacob. did eat of his venison; and Rebekah ⁸⁰ נוֹּאָעַר וֹאָעַל אָעַמְּהָהָ בִּּנְבְּלֵנִר וּנְּטֵנִם וֹאָטַל זִע הַהָּהָ אָּנִר Now Isaac loved Esau, because he

ı٤

אסלו של שם ואסלו של עבר: ולודם בקשמו מיומ ועופומ: - חם. אינו בקי בכל אלה, אלא כלבו כן פיו. מי שאינו מריף לרמומ קרוי מס: - ישב אהלים. בפיי, ושואלו, אבא היאך מעשריץ את המלחואת התכן, כסבור אביי שהוא מדקדק במלות: – איש שדה. כמשמעו, אדם בעל, שנעשו בני י"ג שנס, וה פורש לבמי מדרשומ ווה פורש לעבודה אלילים (הנחומה הלה ד): יודע ציד. ללוד ולרמום הה הבין (קב) ויגדלו הגערים ויהי עשו. כל ומן שהיו קמנים לא היו נכרים במעשיהם, ואין אדם מדקדק בהם מה מיבם, כיון

(82) בפיו. כמרגומו נפיו של ילמק. ומדרשו, נפיו של עשו, שסיס לד אומו ומרמסו נדבריו:

(29) ויוד. לשון בישול כתרגומו: והוא עיף. ברליחה (ב"ר סג, יב), כמה דתימה כִּי עַיְּפָה נַפְשִׁי לָּהֹרָגִים (ירמיה ד, לה):

- (۵۲): . אַבּל, כל שלשה ימיס הראשוניס אינו משיב שלום לכל אדם, וכל שכן שאינו שואל במחלה, מג'ועד ז' משיב ואינו שואל וכו', ברש"י המנסג להברום את האבל בתחלת מאכלו ביצים, שהם עגולים ואין להם פה, כך אבל אין לו פה, כדאמרינן במועד קמן (כא:). שדומוח לגלגל, שהאבלוח גלגל החוזר בעולם. (ועוד מה עדשים אין להם פה, כך האבל אין לו פה, שאמור לדבר, ולפיכך לפיכך קלר סקב"ס ס' שניס משנומיו, שילמק מי ק"פ שנס, ווס קע"ס שנס, ובישל יעקב עדשיס לסברות את סאבל, ולמס עדשיס עדשים אדומות, ואומו היום מת אברהם, שלא יראה את עשו בן בנו יולא לתרבות רעה, ואין זו שיבה עובה שהבעיתו הקב"ה, (30) הלעישני. אפתחפי ושפוך הרבה לחורה, כמו ששנינו, אין אובסין אם הגמל אבל מלעימין אותו: בון האדום האדום.
- בבכורום, ממר יעקב מין כשע זה כדמי שיקריב להקב"ה: (18) מכרה ביום. כתרגומו כיוס דילסן, כיוס שסוא ברור, כך מכור לי מכירה ברורה: בכרחך. לפי שסעצודה
- ק שבמימה, שמייי יין ופרועי ראש, אמר, אני הולך למומ על ידה, אם כן מה מפך לי בה: ועוד) אמר עשו מה טיבה של עבודה זו, אמר לו כמה אוהרוש ועונשין ומישום שלוין בה, כאושה ששנינו (סנהדריץ כב:), אלו (28) הגה אנכי הולך למוח. (ממנודדמומולכם סיל סבכורס, שלל מסל כל עת סעבודס בבכורות, כי שבע לוי יעול לומס.

וּנְבֶּוּ עֵשֶׁוּ אֶת־הַבְּבְרֶה: (פּ) مَّلُهُمُ لَا يُجْحَدُ لَيْهُكُ لَأُكُمُ لَنَّكُمُ لَيْكُمُ لَيْكُمُ لَيْكُمُ لَيْكُمُ لَيْكُمُ لَيْكُمُ لَيْك

בְבֵירוּקָא: יְהְטֹי וֹלֵם וֹאָזַלְ וֹהָס הֹהָוּ וֹע דטלופחין انتقظِت فِرَا خَقَفُ كُمُونَ بَرُيْتِ انْتِقَطَت إِنْ خَقَرْفُ خَمَانًا

way. So Esau despised his birthright. drink, and rose up, and went his pottage of lentils; and he did eat and And Jacob gave Esau bread and

ۿٚڔۿٚڗ؞ڟٚڴڮ۩ڟڴڮڂڂڔۿ؈ٛ؞ڡ אַלבונם ווּלֵב וֹגִנוֹע INXX הַבְּבֶּלְב הָרָאִמְּוֹן אָמֶב <u>הַלְּ'</u>ה בְּלֶבְ בַּאָבוֹא מִלְבַּבְ וַנִּינִנִי

Xt.CZL CZĆX LGZAÓX. אַבְרָהָם וַאָּזַל יִצְהָק לְנָת מכפוא פולאבי בעוני ביימי כפולא באַבלא

Philistines unto Gerar. went unto Abimelech king of the the days of Abraham. And Isaac beside the first famine that was in And there was a famine in the land,

 $I\Lambda XX$

ݙ<u>ݙ</u>ݙݙ

هراد هراه: שבר מגלימי שלו באָרֶא צַשֶּׁר היחות למגרים שרי בּצּרִעָּא ַנּיּבְّא אֶּלֶּיִוְ יִבְּוְֹיִב וּיִּאְמִּב אַּלְ_ וֹאִטַּוֹּלִי לְיִּבּ וֹוֹ וֹאַמַּב לָא

וֹאַלוּם וֹנו לוֹמֹא

באימר לף:

give all these lands, and I will unto thee, and unto thy seed, I will with thee, and will bless thee; for Sojourn in this land, and I will be thee of.

dwell in the land which I shall tell

and said: 'Go not down unto Egypt;

And the LORD appeared unto him,

كْمَدُلُكُ مُعْدُلُكُ: אָר השְׁבֻעָּה אַשֶּׁר נִשְׁבָּעְהִי ^{הָאָבֵין} אָט פּֿלְ בְּיֹאֹבׁגִּע בִּאָרְ וֹנִיבְּלְתִּיִי וְלְבִּיֹּנִ אָטֵוּן זִטְ פֿלְ אַבְּעָּעִ د تَعْجُلُكُنَّكُ خَدَجُكَ لَجُنَالُمُكِ هُمَّالِ خُمُمَّنَكَ تَعْجُلُكُمْ فَكَالَ يُعْتَلِّ خُلِكً יוור בְּאָבוֹ הַנְּאָט וֹאֶבְוֹנִי מִמֹּבּ בּוּר בְּאַרְעָאַ הָרָא וִיהַי מִימָרָי

בְּקַיּימִית לְאַבְרָהָם אֲבוּה:

seed shall all the nations of the earth thy seed all these lands; and by thy stars of heaven, and will give unto and I will multiply thy seed as the

unto Abraham thy father;

establish the oath which I swore

جَح يزر بهُدُا: בְאָבְׁלְּגִי בְאָלְ וְבִיטְבָּבְרְכִּוּ בְּזִּבְׁתְּבְּיִ בְּאָבְּיִוּ וְיִהְבָּּבְרַכִּוּן בְּּדִילִ בְּּנְּבִּ דַּמִּמְוֹם וֹלִטִּטֵּּוּ לְזַוֹבְמֹּוּ אֵט פֿרַ וֹאָטֵּוֹן לְבֹּלֵּנֵּ זְּט פֿרַ אַבְׁמֹּטִא וְטַבְבּּיטַנִּ אֶטַבַוֹבְהַבְּ בַּכַנְכַבָּנֹ וַאָּסִנִּי זִט בַּנָּבַ בַּנְכַבַּי הָמִנֹאַ

כל עקמי אַרְעָא:

My voice, and kept My charge, My because that Abraham hearkened to bless themselves;

נענרמי: נּיִּמְׁמִרְ מִמְּמֹבְשִׁי מֹגִּוְעֹי עַפֹּעָנִי נִיֹּמֶר מַמָּבִע מִימָרִי פֹפּוְנִי

לֹנֹתֹּג נֹאַנבׁנֹטַׁג: مَرْكُد كَيْمُد مِمْظَم هَدُلُـكُت خُطِيْرٍ. لِتَكْلُهُ لِمُحَدِّم هَدُلُـكُت خُمْرَمُك،

My laws. commandments, My statutes, and

אי נוֹמֶב וֹהַטַל בֹּלַנָב:

וושוב וֹאַבְל בֹּנִבְוּ:

And Isaac dwelt in Gerar.

(48) ויבו עשו. העיד הכתוב על רשעו שביוה עבודתו של מקום:

ממימה, ואין חולה לארך כדאי לך: (ב) אל חדד מצדימה. שהיה דעתו לרדת למזרים כמו שירד אביו בימי הרעב, אמר לו אל מרד מזרימה, שאתה עולה

(3) האל. למו האלה:

לְבְּמִירַי (ישעיה סְה, מו), שהושבע הומר, ההה כפלוני הם עשימי כך וכך: יַבְּימִף וגוי, ואף לענין הקללה מנינו כן, וְסְיְמָה בָּמָבָׁה בְּמָבָה, שהמקלל שונאו אומר מהא כפלונים, וכן וְסָיְמָב שֶׁכֶבֶ לָשָׁבוּשָּ (+) והחברכו בזרעך. אדם אומר לצנו יסא זרעך כזרעו של יצחק, וכן צכל סמקרא, וזה אצ לכולן, בָּךְ יָבֶבֶרְ יִשְׁבָבֶל לֵאמֹר

סמלך ומקומיועל עבדיו: וחורחי. לסביא מורס שבעל פס, סלכס למשס מסיני: חקוחי. - דברים שינר הרע ואומות העולם משיבין עליהם, כגון אכילת חזיר ולבישת שעמנו, שאין עעם בדבר אלא גוירת לעריות (יבמות כת.), ועבות לעבת: מצוחי. דברים עתילו לת נכתבו רתויין הם להלמוות, כגון גול ועפיכות דמים: (a) שמע אברהם בקולי. כשנקימי לומו: וישמור משמרחי. גורות לסרמקס על לוסרות שבתורס, כגון שניות

מַבְאָר הָנא: עמְּלִים מַּלְ וֹבְלְּעִ בִּי־מִוּבָת לאַנְיר אָהְיִּיִּר פּֿוֹרְיַנְירָ אַנְיָהָר דְּחִילִ לְמִימָר אַנִּיִּהְי בּלְמָא ַניַּאַמֶּר אֲחַׂתִּי חֻוֹא כֻּי יָרֵא אִהְּתִיְה וֹאֲמַר צֵּחָׁת הִיא צְּרֵי ַנֹּיִהְאָּבֶׁנְ אַנְהָוֹּ. עַנִּגְלוִתְ לְאָהִשְׁנְ יִהְאִּגִלְיִ אָּנָהָוֹ אַעַרָא מֹלְ מִּנִסְל

she is fair to look upon.' should kill me for Rebekah, because wife'; 'lest the men of the place sister?; for he feared to say: 'My of his wife; and he said: 'She is my And the men of the place asked him

، تنَمُكِلُ لِمُحَنَّكُكُ مِنْكُكُ فَحَمُونِهِ

: ١٤٠٠ كَانَانَالُا וֹטַא וֹגַטַל מִטַוּוּנָ גִּס וַלַלַע בפּלְמִּטֹאָי מוֹ חַרַכֹּא וַחַוֹא יוֹמִיָּא וֹאִסְמַכִּי אֲבִימֶלֶב מַלְכָּא ובור פר סגיאי ליה תפון

מְצַּהְים אָת בְבְּקָה אָהֶשְׁיוּ: בְּעָר הַחַקְּוֹן ניַרְא וְהַנָּה יִצְּחָק וַיְהַי בֵּי אֲרְכוּ־לְוֹ שָׁם תַיָּמִים

אָנִילִמִּיל מָּלְהַ: אַמּבֹשׁ אַבִּים בִיא נאָמָר לִיה לבם בא אַטַּטַב ביא וָאַיכְּדִין نظله هُدَرهُكِك كِنجُنُط تَهُمَد

رَجُكُ رِبُ : יִצְּהְיִם בֵּּר אַמְּרְהִי פַּּרְאַמִּיּה יִצְּהָרִ אֲבִר, אַמִּרִיה דְּלְמָא אַמְרְהָ אַנְיִה הָוֹא נַיָּאָמֶר אַלְיוֹ و كِلِهِ بَيْدِ كِنَّامِةِ بَيْدِ وِ وِهِ الْعَالِمِ وَ وَهِ الْعَالِمِ وَ وَهِ الْعَالِمِ وَ وَهِ الْعَالِمِ و تنظبه هُخنڤڴك خنجُلِط تبهڤد

לָלֵא כֹּוְמִיר פּוֹן מְּכִיב צַּמְיַנִעַי נאַמַר אַבִּימֶלֶבְ מָא דָא עַבְּרָהָהָ

אַמִּטְבּ וֹבִבאָנֹ מַבְונוּ אַמָּם: ָּ נְגִּיגְ בְּטִׁמְּס מֻּכֶּּר אַנוֹר הָשָּׁה אָמִר צְּמִר יִּאָר שְּׁמָּר אָנר בּיִאָּר שְׁמָר אָנר בּיִאָר בּיִי

עַּלְנָא חוֹבָא: בּׁמֹמָא בוֹט אַטַּטֹבּ בּוֹ אָנִינוֹאַ

LIKA

יּבְאָמֶקוּ מָות יימֶת:

ילְאִטְּטִינִי אִטְלְּמֶּלְאִ וִטְלְמָּוֹיִ עַנָּה לְמִישֵׁר דְיַנְנִיק לְנִיבְרָא הָדִין אָבֹוּמֶבֶּנְ אָעַ כֹּלְ עַׁמֹּם וּפּפּוּע אַבוּמֶבָּנִ זְּעַ כֹּלְ מַמֵּא

מְּלְנִים זְוֹלְבְרָבְיוּ יְחָוֹר:

מאָע בּוֹהַמּגוניו וּבָּוֹבְינִי וֹנִי: מַאָּה וַאַשְׁכַּח בְּשָׁהָא הַהִּיא עַל חַד בַּעְנֵא װְבַע יַצְּחָק בָּאַרְעָּא הַהִיא

ער קרינדל מאר: וֹבְבֶּי עַר דְּרְבָּא לַחְדָּא: عربع، رَبَرْتُكُم بِيَهُدُهُ لِيَكُلِكُ بِيَجِالِ لِيَرْتِمِ بِيَجْهُ يَهُلَمُ هُنَامٍ هُنَامٍ هُرَامً وَرَبَ

more and more until he became And the man waxed great, and grew blessed him.

And Isaac sowed in that land, and

this man or his wife shall surely be

people, saying: 'He that toucheth

thy wife, and thou wouldest have

people might easily have lain with

thou hast done unto us? one of the

And Abimelech said: 'What is this

Because I said: Lest I die because of

wife; and how saidst thou: She is my

and, behold, Isaac was sporting with

looked out at a window, and saw,

Abimelech king of the Philistines

And it came to pass, when he had

been there a long time, that

said: 'Behold, of a surety she is thy

And Abimelech called Isaac, and

Rebekah his wife.

sister?' And Isaac said unto him:

And Abimelech charged all the

brought guiltiness upon us.

hundred-fold; and the LORD found in the same year a

put to death.

٤т

71

ΙI

very great.

- (√) לאשתו. על מׄממו, כמו מְמְרִי לִי מְמִי סוּמׁ (ברמׄמִימִ כִּ, יג):
- שכקטו משמש מממו: (8) בי ארבו. אמר, מעמס אין לי לדאוג, מאמר שלא אנסים עד עכשיו, ולא נוסר להיות נשמר: וישקף אבימלך וגוי.
- (21) בארץ ההיא. אף על פי שלינים משובים כלירן ישראל עלמים, כלירן שבעת סגויים (צ"ר מד, ו): בשנה ההוא. אף על (10) אחד העם. סמיומד נעס, זס סמלך: והבאה עלינו אשם. אס שכנ, כנר סנאם אשם עלינו:
- (13) כי גדל מאד. שהיו אומרים ובל פרדוחיו של ילחק, ולא כספו ווהבו של אבימלך (ב"ר קד, ו): מאה שערים. שלמדוס כמס כלויס לעשום, ועשהס על לחם שלמדוס, מלס. וכבומינו למכו, לומד זס למעשכום סיס: פי שלייס כמקנס, שסימס שנמ כעצון (שס): בארץ ההיא בשנה ההיא. שניסס למס, לומר שסלרן קשס וסשנס קשס:

فإيلان والمرافعة בְּלֶב וֹהְבְּבֵב בַבְּיב וֹלְמִלְאָנ אָעִוּ שִּנְבֵּ, וֹהְבָבִב סַנּּ, וֹלַנְּגִאוּ בָּיִב

ناڭ! פַּלְמִּשְׁים נַיְמַלְאִּיִם מַמִּנִּוֹ מּבֹבוֹ, אַבְוּו בּוּמֹ, אַבֹבוֹנוֹם אַבֹּוּו אָבוּנוּ, בּּוּמִ, אַבֹּנוֹם אַבּוּנוּ, וֹכַֿל_עַבֹּאָעָע ÄÄL.

מה פון פון היים מושון מאבי عَا لَيْهِ فُلِ يَعْدُنُكُمُ لِهُ فَمِا يَجْلُكُمْ كُلِّكُ الْهُمَالِ فَحَادُمُكُ الْجَيْدُ فِي الْم

ינבר נ<u>ומר שה</u>: עַנְיֵלֵבְ מִמְּמֵם יִצְּחָלְ נַיְּחַלְ בַּנְחַלְ נַצִּנַלְ מִהַפָּּן יִצְּחַלְ וַשְׁרָא

כּמִּטֵע אַמָּב לַנֹא לַנוֹן אָלִּנִי: מִנְע אַּבְּבְבְהָם נִיּלְבָא לִבֶּוֹן שֵּׁמְנְע אַרָּנִנְ נִנְסְטְׁמִנִם פֹּלְמִּשְׁנִם אַנִוֹנִי צּי עַמָּיִם אָאָר װַפָּרוּ בִּימִי אַבְּרָהָם וּנְּמֵּב וֹאֹטְל וּנִטְפָּבוּ אָּעַבּאָבָע

וּנְמֹּגֹאַנַ מֻּּם בֹּאָב מַנֹם עַנִּים: ⁶¹ נּיִּטְפָּרָנִּ מַּבְּדֵּיִרִינְצְּחָלִי בַּנְּחַלְ

עַבְּאָר עַשְּׁלְ בָּי הָהְלִי עַבְּיִי עַבְּיִי עַבְּיִי בַּיִי בַּיִי בַּיִי בַּיִי בַּיִי בַּיִי לאטר לַנוּ הַמָּנִם נִיּלָרֶא שָׁם_ וֹּגְיִבוּ בְמֹּג גֹבְב מֹם_בְמָּג וֹבֵּעֹל

אַלְיִרְ וּיִקְרָא שְׁמָה שִׁמְּנִר: יי וֹנְעַפְּׁבוּנְ בַּאָבׁר אַטְבָּע נַנְּבַרנּ נַּם_

ַ מִלֵּנִע בַּאָּן וּמָלַנָּע וֹעוֹנִע לִיה נֵּיתֵי עָּנָא וֹנִיתַי

ۊڔۺڶ؉؞

يُلْطُدنِ لَكُمْ كَندَ،

∠₽₽₽ מגמוא אוו שַׁכוּפַשַ מוּוֹא

בְּנָטְלְאֵ צִּינְרֶר וִימִיב מַמָּן:

هُمْنَا خَهُمُنَا يَتَنَبُ كُتِي בּמִית אַבְּרָהָם יקּרָא לְהֹוֹן אַבוּבוּ וֹמֹמוּנוֹ פֹּלַמִּטֹּאִי בַּעַב בְּמִיָּא בַּחַפָּרוּ בְּיוֹמֵי אַבְּרָחָם וֹטֹב וֹגֹטַל וֹשַׁפַּר וֹטַ כָּוֹבוּ

נֹאַמֹּכֹעוּ עַמֵּׁן בָּיִר וְשַׁפַּרוּ מַּבְדֵי וְצִּחָק בַּוֹטִלְאַ להון אַבוּהִי:

נְבְיִגִין:

בובא המל צבי אטהפלי にごじめ

עַלה וקרָא שְׁמַה שִּׁטְנָה: ושפרו ביר אַחָרי ונצו אַף

> envied him. household; and the Philistines and possessions of herds, and a great And he had possessions of flocks,

with earth. had stopped them, and filled them Abraham his father, the Philistines To sysb and in baggib ban sinavias Now all the wells which his father's

".əw nsdə rəiədgim Go from us; for thou art much And Abimelech said unto Isaac:

and dwelt there. encamped in the valley of Gerar, And Isaac departed thence, and

their names after the names by the death of Abraham; and he called Philistines had stopped them after days of Abraham his father; for the water, which they had digged in the And Isaac digged again the wells of

which his father had called them.

living water. valley, and found there a well of And Isaac's servants digged in the

contended with him. name of the well Esek; because they water is ours.' And he called the with Isaac's herdmen, saying: 'The And the herdmen of Gerar strove

called the name of it Sitnah. they strove for that also. And he And they digged another well, and

17

07

Δı

91

þΙ

(+1) ועבדה רבה. פעולס רבס, גלצון לע"ו מוברויג"ם, עבודס מצמע עבודס ממם, עבדס מצמע פעולס רבס:

המלמוד מטמטס את הלב: (ai) סחמום פלשחים. מפני שאמרו מקלה הם לנו מפני הגייפוח הצאום עלינו. ממונין פלשחאי, לשון פחימה, וצלשון

(עו) בנחל גרר. למוקמן סעיל:

(18) וישב ויחפר. אם הצארות אשר מפרו בימי אברהם אביו, ופלשמים קממום קודם שנסע ילמק מגרר, אזר ומפרן:

(02) עשק. ערעור: כי החעשקו עמו. נמעשקו עמו עליס במריבס וערעור:

(12) שטנה. נושמו"מ (מלה נושות. הינדערונג שמערונג):

יְרְנְיִר לְנִי וּפְּרֵינִי בְּאֶבֶץ: בְּחִבְנִע נַּאָמֶר כִּי־עַמְּׁה הִרְיְהַנָּת שָׁמָה רָחֹלָבוֹת נַאֲמֶר אָבֵי כִּעָּן ··· נְלָאִ בְבוּ הַבְּיִבוֹ נִילִבָּא הַּמְּעִי يتور مرقو يتوقد جيد عيثوه

ַ ﺩﺩﯨﺮﻩ ፲፻፬८ ជុធ្លាំ בַ בַּאָר שֶׁבַע:

בּגֹּלוּנ אַבְּנְנִים הַבְּגַּנ: بحدد فربه أبالجرق الأباية אַבוּנ אַגְשׁוּבֹא בּיראַמְּוּבּ אָנְבִי אַבוּנ לָאִ שִּׁבִּעֹק אָנֵי, בַּסֹהְּבִנִּנ +- נַּאָמֶׁר אָנְכָׁוּ אֶבְנִינוּ אַבֹּוֹנִים נֹאָמָר אָּנֹא אֶבְנִינִי בַּאַבֹּוֹנִים וַיֵּרְא אַלְיוּ יְהֹנְתֹ בַּלַּיֶלְת הַהֹוּא וְאִהְנְּלִי לֵיה יְיָ בְּלֵילְיָא הַהוּא

עַּבְרֵי־וִצְקְהַל בְּצִּר: יְהְנְּה נַיֵּם שָּׁם אַבְּלְוָ נַיּכְרוּ שָׁם בַּיִי וּפַּרְסִיה תַּמָּן לְמַשְּׁכָּנִיה وم النجا كِي النجاب النجاب النجاب المنافع المنافع الاجابة الإجابة الإجابة الإجابة الإجابة المنافعة ال

\$\\\\: ַנְאֲטְוּעִ מֶבְמְּבוּ וּפִּיכָל שַּׁרְ וְסִיעַת מֵרְחֲמוֹהִי וּפִּיכֹל רַב

رَفْهَذِكُنْ يَعْفُدُهِ: בּאטָם אַלְיִ וֹאַטַּםְ מִּנֹאטָם אִינִי. אָּטִינוּן לְוֹטִי וֹאַטוּוּ סָׁנִינוּוּ

וֹנְבְרְתָּה בְּרָית עִּמְּרִי: אַבְר בּינותינוּ בּינוּנוּ וּבִינוֹך ⁸² יְהֹנֶה וּ עִמֶּךְ נַנֹּאִמֶּר מְּהִי נָא וּאָמֶרוּ רָאָוּ רָאָנוּן בּירַהְיָרָר

> אַפֿטּג װֹ כַּוֹא וֹנפּוָהָ בֹאַבֹּהֹא: אַטורי וְלָא נְצוֹ עֲלָה וּלֶרָא נאסטקל מטמן נשפר ביר

וסְבֵיק מִתַּמֶּן לִבְאָר שֶׁבַע:

ללב לבוק אלבבים מלבוי: מומנו נאֹלנובלנו נאַסנו נע

וּכְרוֹ תַּמֵּן עַבְּרֵי יִצְּחָק בֵּירָא:

تارحْرك: تَجْحَدَيُوكِكَ يَاكِكَ جَكُرِد مَاذِلُكِ تَجْحَدُمُكِكَ جَلَهُ خِرْقِيكِ مَاذِلُكِ

זט, וְהַבַּטִשוּו, מִבְּוֹטִכוּו: בּ נְיֹאַמֶּר אֲבְׁלְחָם יְצְּיְלְטִ מַנִּיִּעָּ נַאָּמָר לְיַיִּוּן יִצְּחָל מָנִיִּן

نَاثِدُيۡ كَانُتُ مَا فَاكِ الْمُعَالَىٰ الْمُعَالَىٰ الْمُعَالَىٰ الْمُعَالَىٰ الْمُعَالَىٰ الْمُعَالَىٰ الْم בון אַבְהַהַנִּא בִּינָג וּבִינָר שׁטַׁלַנִּים כְּעָּן מוּמָּהָא צַּהְיָנִים מומבא בוו לסגבב ואמבוא וֹאַסֹרוּ מִטְוֹא שַוֹוּלָא אָבוּ עַוֹנִי

> in the land.' room for us, and we shall be fruitful For now the LORD hath made name of it Rehoboth; and he said: they strove not. And he called the digged another well; and for that And he removed from thence, and

And the Lord appeared unto him Beer-sheba.

And he went up from thence to

My servant Abraham's sake. bless thee, and multiply thy seed for not, for I am with thee, and will God of Abraham thy father. Fear the same night, and said: 'I am the

Isaac's servants digged a well. and pitched his tent there; and there called upon the name of the LORD, And he builded an altar there, and

Phicol the captain of his host. Gerar, and Ahuzzath his friend, and Then Abimelech went to him from

away from you?' seeing ye hate me, and have sent me Wherefore are ye come unto me, And Isaac said unto them:

Lτ

97

٤٦

with thee; thee, and let us make a covenant betwixt us, even betwixt us and said: Let there now be an oath the LORD was with thee; and we And they said: We saw plainly that

(22) ופרינו בארץ כמרגומו וניפוש במרעמ:

כם): אחזת. לשון קבילס ופגודס, שנפחזין יחד: של מי"ו של אחוח, ואף של פי שאינה מיבה פמוכה, יש דוגמחה במקרא עוְרָה מַבָּר (מהלים ם, יג), ושַׁבָבַת וְלֹא מִיַין (ישעיה נאַ, . אוסביר, שאס כן כל מיעת אוסביי הוליך עמו, ולא היה לו אלא מיעה אחת של אוהביס, לכן יש לפוחכר כלשון הראשון. ואל חחמה שְׁלְשֵׁיִם מֵבֵעִים (שופּטִים יד, יאֿ), דשמשון, כדי שמהיה מיצח ואחווח דבוקה, אבל אין דרך ארך לדבר על המלכוח כן, מיעח (26) ואחזה גורעהו. כמרגומו וקיעת מרחמיסי, קיעת מלוסבי. ויש פותרין מרעסו מ' מיקוד סתיבס (נ"ר קד, ע), כמו

בינינו וביניך: (82) ראו ראינו. כלו בלביך כלינו בך: חהי גא אלה בינוחינו וגרי. סללם לשר בינומינו מימי לביך, מסי גם עתם

	ויהי פי־זמן יצחמ ותכהין עיניו	נהנה פר סיב וצחק וכהנא	And it came to pass, that when Isaac	
\$ 8	נִמְּהָנֶיוֹן מָּנַתּ רֻוּיִם לְיִצְּחָק ילְרְבְּקָת: (ס)	מִנמִּר נִגְּטַׁל נִבְבַּקָּר: נְהַנִּאָּר מְסָּרְבָּן נִמִּרְגָּּזָן עַּלִ	And they were a bitterness of spirit unto Isaac and to Rebekah.	35
† {	וַיָהֵי עַשְׁוֹ בָּן־אַרְבָּעִים שְׁנְּה וַיִּקָּה אָשְׁהֹ אָת־יְהִוּדִּיִּה בַּתּ בְּאֵרִי הַחָהָי וְאָתּ־בָּשְׁמָת בַּתּ־ אֵילְן הַחָהְי:	אַנלון חַהָּאָה: בְּאֵרִי חַהְּאָה וְנִת בְּשִׁמָת בַּת װְסָיב אָהְתָא יָת יְהִירִית בַּת הַנְהָר אַהְבָּאָר:	And when Essu was forty years old, he took to wife Judith the daughter of Beeri the Hittite, and Basemath the daughter of Elon the Hittite.	+8
88	ַנִּקְרָא אֹתָה שׁבְעָּה עַלְ־בֵּן שֵׁם־ הְעִּירִ בְּאֵר שֶׁבַע עַד הַיָּוֹם הַזְּה: (ס)	וּקְרָא יָתַה שְׁבְעָה עַל בֵּן שְׁמָה הְקַרְתְּא בָּאֵר שֶׁבַע עַד יוֹמָא הְבֵין:	And he called it Shibah. Therefore the name of the city is Beer-sheba unto this day.	8.8
τ{	ניְהֵיו בַּיַּנִׁם הַהֹּוּא נַיָּבָאוֹ עַבְּדֵי יִצְּחְׁק נַיּגַּרוּ לֹוֹ עַל־אֹרָוֹת הַבְּאָר אֵשֶׁר חָבְּרוּ נִיָּאִמְרוּ לֻוֹּ מְצְאנוּ מֵיִם:	נגְּטַׁל נְחַנִּאַנְ לְיִנִּ עַּלְ מִנסַל	And it came to pass the same day, that Isaac's servants came, and told him concerning the well which they had digged, and said unto him: 'We have found water.'	τξ
18	מאטו בְּמֶלְוִם: לְאָטִוּנְ נִוֹמְלְנִם נִגִּּטְׁלִ נִּיּלְכִּנִּ נַיְּמְבָּׁנִתוּ בַּבְּצֵר נִיּמְּבָׁמִּנִּ אָנִת	מִלְנִׁטִּיִּה בְּמִּלְם: לְאַטִּיְהִי נְאַלְטִנּוּן נִאָּטַל נָאָזַלְנִּ נְאַלִּבְׁנִתִּנִּ בְּאָלֵּבִי	And they rose up betimes in the morning, and swore one to another; and Isaac sent them away, and they departed from him in peace.	1 ξ
ממישי	ريوש לֶהֶם מִשְּׁמָּה וַיּאִּכְּלָיּ וַיִּשְׁקִּיּ:	וְמְּבִּר לְחִוּן מִשְׁמִּיָא וַאָּבַלוּ הְשְׁמִיאוּ:	And he made them a feast, and they did eat and drink.	30
67	אם־תַּעַשָּׁה עִמְּנוּ רָעָֹה כַּאֲשֶׁרֹ לֵא נִנְעַנוּף וְכַאֲשֶׁר עָשֶׁינּוּ עִמְּךֹּ רַק־שׁוֹב וַנְּשַׁלֵחַף בְּשֶׁלִוֹם אַתְּה עַמָּה בְּרָוּף יְהֹוְה:	בְּלֵא אַנְזֵגְלֵנְנְ נְכְּמָא בַּתְּבָּנִגִּא	that thou wilt do us no hurt, as we have not touched thee, and as we have done unto thee nothing but good, and have sent thee away in peace; thou art now the blessed of the LORD.'	6 7

אָלַגו עַוּלָג: הַגְּדְׁלְ וַיְּאַמֶּר אֵלְיוֹ בְּנְיֹ וַיְּאַמֶּר בְּרִיה רַבָּא וַאֲמַר לֵיה בְּרִי אַלְיוּ הַנֵּנִי: כַר מַּרְאָׁת וַיִּקְרֶּא אָת־עַּשְׁיוֹ בְּנָוֹ עִינִירִ מִּלְמִהְוֹיִ יִּקְרָּא יָת עַּשְׁי

'Here am I.' 'My son'; and he said unto him: his elder son, and said unto him: that he could not see, he called Esau $II\Lambda XX$ was old, and his eyes were dim, so

- (92) לא גגענדך. כשמתרנו לך לך מעמנו: אחה. גם ממה (מ"מ עמה) עשה לנו כמו כן:
- (33) שבעה. על שם הצרית:
- בעליסן, ומענס מומס, כשסיס בן מ', ממר, מבה בן מ' שנה נשה השה, הף הני כן: פושמ עלפיו לומר ראו שאני מהור, כך אלו גווליס וחומקיס, ומראים עלמס כשרים. כל מ' שנה היה עשו לד נשים מחחח יד (44) בן ארבעים שנה. עשו היה נמשל לחזיר, שנאמר נְכַרְמְמֶנֶה מַזִּיר מִנְעַר (מהלים פּ, יד), החזיר הוה, כשהוא שוכב
- ולרבקה. שהיו עונדות ענודת הלילים (נ"ר פה, ד): (פצ) מורח רוח. לשון המרחת רוח, כמו עַמְרִים בֶּיִיבֶּם (דברים ע, כד), כל מעשיהן היו להכעים ולעלבון: ליצחק
- (1) וחבהין. בעשנן של אלו, (שסיו מעשנים ומקטירות לעבודת אליליס). דבר אחר, כשנעקד על גבי סמובת, וסיס אביו

נַבְעָּהָרִי וִים מוהי: יּ וֹבֶּאָמֶׁר עִנְּעַ־נָּאְ זְעַׁנְּמֵּי לָאִ וֹאֶמָר הָאִ כְּעָּן סִיבִית לֵית אָנָא

יַדַע יוֹם מוֹהָי:

I know not the day of my death. And he said: 'Behold now, I am old,

اعَضِمِهِ الْخِيدُ مَضِيَّاتٍ إِخِرَتِ جَرْ إِعَضِمِهِ بَعَادً خُرَامِ خُرْهِ إِحْدَاتً خُرْهِ

لْمَعْدِر شَهِ ثَمْ حَجْرَك عَجْرَكَ يَجْمَا مَح جُمَّا يَنْكَ عَرَفُكَ

and go out to the field, and take me weapons, thy quiver and thy bow, Now therefore take, I pray thee, thy

אָבְוּנִה: حَمَّدُيد فَحُدُكَ نَظِمُ، خُمَّدُه خَدَر يَفَخُلُحُنَّكَ نَظِمُ مَد رُهِ אַנוֹלִטּג וֹטִלָּגאַט כִּיְ וֹאִכֿלָט בּוֹטִימִיט וֹאַמָּיִלְ כִּיְ וֹאִיכוִלְ נְעַשְּׁה־לָי מִטְעַּמִים

※はには: פֿאַמָּב וֹהַבּיב לִי טַבָּמִּילִין כַּמָא

before I die.' eat; that my soul may bless thee I love, and bring it to me, that I may and make me savoury food, such as

לְּגִוּג גַּוֹג לְנִיבָּוֹא: هُكُ حِيْ فِي رَيْجُ الْ يَجِابُ مِنْ لَا فِي أَلَا اللَّهِ اللَّهِ فِي اللَّهُ فِي اللَّهُ فِي اللَّهُ فِي ال וובלטע הַמָּמִּט בּוּבּינר וֹגֹּטָט

בְאֵנוֹאָבו: מֹמִוּ לְטַלַלְא לִמָּגִּר בּּיִרָא וּצְּוֹע מִם מֹמָו בַּבוֹע וֹאָזַע וְנְבְבְּקְׁנִי מְּמָתְּנִי כַּבְ מִבְּיִבְ

venison, and to bring it. went to the field to hunt for spoke to Esau his son. And Esau

And Rebekah heard when Isaac

مُلَكِّد عُرِيمُ لِمُنَابِكَ جُعَمَٰدٍ: לאמֶר הַבֶּּה שְׁמַּמְּהָה אָת־אָבְּיִךְ לְמֵימִר הָאָ שְׁמַמִּית מִן أنخفر همرا هجرة فر فئك

خيريد: אַבוּף מְמַלֵּיל עָם עַשָּׁי אַחוּף וֹבְקְקְׁבִי אֲמָבִע לְנִהְּלָר בִּבַע

:Saring: father speak unto Esau thy brother, son, saying: 'Behold, I heard thy And Rebekah spoke unto Jacob her

خفتر نبيد خفتر مبيد מֹמֹמּמִנִם וֹאִכֹגֹע וֹאֹבֹבְבֹכֹבִי שַּׁבְמִּגִּגִוּ וֹאִכֹּנִגְ וֹאִבֹּבַבֹּנִּוּ בְּיִאָּר כִּי צַּיִּר וַנְּשְׁמִי בִּי

בום ון בום מוניו: אָנוֹא לִי הֵּיֹבָא וֹהַבִּיב לִי

my death. bless thee before the LORD before savoury food, that I may eat, and Bring me venison, and make me

י וֹמּטַּׁע בֹּנִי מִּמָּה בֹּלַלִי. לַאְּמָּׁב וּכֹּמּן בִּנִי. לַבּּילְ מִנִּי לְמָא

באָלא מִפַּפֿבא וֹטַב:

command thee. my voice according to that which I Now therefore, my son, hearken to

ַ ֻ אָּנֵּג עַּבְּיֵנ מַנִּגִם מְבָּגִם נְאֶמֶאֵם יַ كِكَ رَجِ هُمِ ـ سَجِهِا لَكَانِ ـ كَرَ مُشِقَ ۗ هُنتَامِ فَمَا كُمُثَهُ لَمَتَ كِنَ مُسَقَالًا אָלָן מְצָּלֶּרְ אָנֶדְרָ:

אָשָׁם מַמְּמַמֶּים לְאָבִירְ כַּאָּמֶּר

ጷቯ⊏∶

ְּיְרְחֵים: בְּיְהְיִם: שבון גדיי עליו שבין ואַנְבִיד

loveth; food for thy father, such as he goats; and I will make them savoury from thence two good kids of the Go now to the flock, and fetch me

רולה לשחמו, באוחה שעה נפחחו השמים, וראו מלאכי השרח והיו בוכים, וירדו דמעוחיהם ונפלו על עיניו, לפיכך כהו עיניו.

וסריני בן ס' שנים סמוך לפרקס, לפיכך למ ידעמי יום מומי, שמא לפרק אמי שמא לפרק אבא: וילמק סיס בן קכ"ג, (כי יעקב בן מ"ג כשנמברך, דוק ברש"י מוף ססדר) אמר, שמא לפרק אמי אני מגיע, וסיא במ קכ"ז ממס, (2) לא ידעחי יום מוחי. אמר רבי יסושע בן קרמס, אס מגיע אדס לפרק אבומיו, ידאג ממש שניס לפניסן,וממש לאחר כן, דבר אחר, כדי שימול יעקב אח הברכות:

יפס שלה מהכילני נצלס (ב"ר מס, יג). חליך. מרצך, שדרך למלומס: וצודה לי. מן סספקר, ולה מן סגול: (3) שא גא. לשון סשמוס, כלומס ששנינו (בילס כמ.), לין משמיוין לם ספכין לבל משילס על גבי מברמס, מדד פכינך ושמוע

(a) לצוד ציד להביא. מסו לסנים, אס לא ימלא ליד, יניא מן סגול:

(√) לפני ה׳. ברשומו, שימכים על ידי:

אֹמֶׁר וֹבֹבבׁנִ מִנִשׁנִי: י וֹעִדְאַנָּ לַאְּבִּוֹב וֹאָבֹיַלְ בַּהֹּבַּוֹב וֹעַהֵּגִק לַאָּבוּב וֹנִיכוּבְ בַּבוֹיב

لابخلخك كألم مرتبي:

thee before his death.' that he may eat, so that he may bless OI and thou shalt bring it to thy father,

ממו אין, אות מומר ואוכי אות ממו אין ולבר סברו ואוא ובר נַנְאָמֶר יַעְּלְב אָלְרַרְבָּקָת אָמָּוִ דֵּוֹן

נאַמר נעַלב לְרַבְּקר אָמֶיה הָא

is a hairy man, and I am a smooth mother: 'Behold, Esau my brother And Jacob said to Rebekah his

וֹלְאָ בֹבַבְיי בֹמִטֹמֹמֹמֹת וֹנִיבֹאִטֹּו מֹלְ, לֹלְלִנִי בֹּמֹתִנִי בֹמִטֹלְמַּב וֹאַנֹטִוּ מֹלְ, אנל. וֹמֹמֶּנוֹ אֹבְוּ וֹבֹוֹנִינוּ בֹמֹנֹנוּ ו

לְנֹמִּגוּ וֹלְאֵ בֹוֹבֹּוֹ: מֹאִם נֹמוּמְפֿנִו אַבּא נאָנִינִו

and not a blessing. and I shall bring a curse upon me, and I shall seem to him as a mocker; My father peradventure will feel me,

ځز، څه څوم ځوې نځه ځدرې: ײַ וֹשֹׁאִמֶּר לוֹ אִמֶּוּ מִּלָּ, בֹלְלְנִׁנִּיּ

מֹנֹי נֹאִנוֹיל סַב לְנִי לְנֹמּוֹא הֹלְנֵי בֹּנִוּ בֹנִם לַבֿוּג אַטְאָמֶר בּנְבוּאָר דְּלָא יִיתוֹן נאמבע ליה אמיה עלי

fetch me them.' only hearken to my voice, and go Upon me be thy curse, my son;

And his mother said unto him:

٤١

11

אַבֶּונ: אַמּנְ מַּמְּמַּמָּים כַּאַמֶּר אַבַר נַעַּבְרָה אָמֵיה הַבְּשִׁילִין בְּמָא الزكك لنظِب لنَّكُم خُمُقُا لِمَقَمَ لَمُلَاحِ لِأَصْلَ لَمُنَادِ خُمُقِيبًا

בּרָהִים אָבוּהִי:

as his father loved. his mother made savoury food, such brought them to his mother; and And he went, and fetched, and

正过高1: בּבּׁנִט וַטַּלְבָּהָ אָט_וֹהַלָּכִ בַּנִי בְּנְה הַנְּדֹל הַחֲמֶדֹת צֵּשֶׁר אָמֶה וּשׁבַּע בִּלְע אָעַבּלִּגָ, מֹמֶּוּ

בְּרַה זְעֵירָא: בַּבוּטֹא וֹאֹלְבּוּמִט זֹט וֹהֹּלִר בְּרָה רַבָּא דְּכְיִיִּתְא דְּעִּמְה וּלְּכִּיבַת וַבְּקְת יָת לְבוּשֶׁי עַשְׁי

younger son. and put them upon Jacob her which were with her in the house, garments of Esau her elder son, And Rebekah took the choicest

31 ן אָת עֹרֹת גְּדְיֵיִ הֶעִּלְּיִם הִלְבֶּישָׁה

מְּמִיתוּ צַּוְרֵיה: אַלְבּימִּט מֹלְ יְדוֹיִי מַמִּבׁוּ צַלְּבוּ בַנוּ מַנִּי

the smooth of his neck. the goats upon his hands, and upon And she put the skins of the kids of

אָר־הַמַּטְעַנְהַ וְאָרַ

מַּגְיִגְיִנְ וֹמֹגְ שַׁלְעַׁעַ בּּנֹּאָבֶוּנִי:

וועבע וט שבאוליא ווח

into the hand of her son Jacob. the bread, which she had prepared, And she gave the savoury food and

הַכְּטִׁם אָמֶּב הֹמְטִׁנִי בְּנִר נְעְּקְבְּ בְּטִׁמְא בַּעָבְרַע בִּירָא בְּיִעְּקִב

ניאמר הנני מי אַקּה בָּנִי:

נֹאֵמֶר בַאָּלֹא מָן אַנִּי בַּבְּיִ: ⁸¹ เว๋ב์א אָבְאַבוּו וּנַּאָמָר אַבָּי, וֹהָאבְ בְּוֹט אַבוּטִי וֹאַמָּר אַבָּא

am I; who art thou, my son?? said: 'My father'; and he said: 'Here And he came unto his father, and

ארב. כי מעם הגדי כמעם הלני: עזים. וכי שני גדיי עזיס היה מאכלו של ילחק, אלא פשח היה, האחד הקריב לפשחו, והאחד עשה מעעמים. בפרקי דרבי (9) וקח לי. משלי סס ואינס גול, שכך כמב לה ילמק בכמובמה לימול שני גדיי עזיס בכל יוס (ב"ר סה, יד): שני גדיי

(11) איש שער. נעל שער:

(12) ימשני. כמו מְמַשֵׁל בַּנְּקְרֵיִם (דברים כח, כע):

לו, וסום מפקיד מלל ממו, מלם שסים בקי במעשיסן ומושדן: (15) ההמדות. סנקיום כסרגומו דכייםם. דבר לסר שממד לומן מן נמרוד: אשר אחה בבית. וסלל כמס ישים סיו

	(19) אנכי עשו בכרך. אנכי המגיא לך, ועשו הוא בכורך: עשיחי. כמה דברים, כאשר דברת אלי: שבח. לשון מישב על השלמן, לכך ממורגה אפתמר: (19) נוייה נא נצמייה את האת האת הלה אי ההה משיל הנות שת שמות שנות החת התה התה התה התה התה התה התה התה הת					
Ľ٦	וּיִּנִּשׁׁ וִיּשַּק־לֹוּ וַיָּרֵח אָת־דֵיחַ בְּנְדֶיִי וַיְּבְּרְבֻחִּי וַיֹּאִמֶּר רְאֵה בֵיחַ בְּנִי כְּדֵיחַ שָּׁלֶּה אֲשֶׁר בַּרְכִוּ יְתְּנְה:	נקרים ונשיק ליה נאַריח יָח היח לְבוּשׁוֹהִי וּבְרְבֵיה נאַטָּר היח לְבוּשׁוֹהִי וּבְרְבֵיה נאַטָּר וּקְבִיה וְנִשְׁי	And he came near, and kissed him. And he smelled the smell of his raiment, and blessed him, and said: See, the smell of my son Is as the smell of a field which the LORD hath blessed.	<i>ل</i> ت		
97	נָאְמֶׁר אֵלֶּיו יִצְּחָה אָבָיו וִּשְׁרֵּ וּיָאָמֶר אֵלֶיו יִצְּחָה אָבָיו וִּשְׁרֵ	בְּעֵּן וְשֶּׁכְ לְנְ בְּרֵנְ: נְאָמָר לְנִע וֹאָטַׁל אָּדִנְיַנִי לְּנָדִ	And his father Isaac said unto him: 'Come near now, and kiss me, my son.'	97		
Şτ	ַנּאַמֶּר תַגַּשְׁה לִּי וָאָבְלָה מִצֵּיִר בְּנִי לְמַעַּן מְּבֶּרֶכְףְ נַפְּשִׁי נַיַּנְשׁ לְוֹ נֵיאַבְׁלְ נַיְּבָּא לֵוֹ יֵוִן נַוּשְׁמָּ:	ַּטְמְּנֵׁגְא וּאֲטָׁגֵּ: וֹלֵּבְנִר כְּנִּע וֹאָכָּלְ וֹאָמָּגְלְ כְּנָּע בְּבְנֵּנְ בְּנִנְיְ בִּטְׁפְּׁנְכִּוֹּנִ נְּפָּאָּ וֹאָמַּר לַבִּנִר לְנִ וֹאָנִכִּוְלְ מִאֵּנֵבֹאִ	And he said: 'Bring it near to me, and I will eat of my son's venison, that my soul may bless thee.' And he brought it near to him, and he did eat; and he brought him wine, and he drank.	\$ 7		
† 7	ַנְּאַמֶּר אַמְּה זֶה בְּנֵי עַשְׂיִנִּיּאִמֶּר אָנִי:	אָלְא: נאָמָר אַטְּ דֵּין בְּרִי עַשְׂיִנּ	And he said: 'Art thou my very son Esau?' And he said: 'I am.'	† 7		
٤٦	ְּלֵאֵ הִבִּירֹוֹ בְּי־חָוָיִ יָּדְיוֹ בִּידֵי מְשֶׁׁי אָחָיוֹ שְׁעִּרְתּ וְיְבְרְבָּהוּ:	וְלֵא אִשְׁהְמוֹרְעֵיה אֲבִי הֲוֹאָה יִדְיהִי כִּידֵי עַשְׂי אֲחִוּהִי סְעְּרְנְיִן וּבְּרְבֵיה:	And he discerned him nor, because his hands were hairy, as his brother Esau's hands; so he blessed him.	٤٦		
रर	נְתַּנְתְ נְגְאָמֶר תַּפְלְ קָּוּלְ נְעֵּלְת נְיָמְשָׁחִוּ נִּיאָמֶר תַפִּלְ קַּוּלְ נְעֵּלְת נִנְּשָׁחִי נַיֹּאָמֶר תַפִּלְ קַּוּלְ נְעֵּלְת	וקריב יעַקֹב לְוָת יִצְּחָק אַבוּהִי וּמָשִׁיה וַאֲמַר קַלְא קַלִיה דְּיַעֲקֹב וִירַיָּא יְדֵי עַשְׂוּ:	And Jacob went near unto Isaac his father; and he felt him, and said: "The voice is the voice of Jacob, but the hands are the hands of Esau."	77		
17	رَغُמֶר יִצְחָלְ אֱלִ-יַעֲלֶב נְּשֶׁר יַנָּא נְאֲמֶלְשֶׁךְּ בְּנֵי תַאַתְּר זֶהְ בָּנָי עַשֶּׁר אָם־לְא:	מּמֶּנ אִם לְא: נֹאָמנְהָּוֹּלֵּבְ בָּנִרִ נַאָּטִּ זֵּיִן בָּנִר נֹאָמַנְ נֹאֵטַׁלְאִ:	And Isaac said unto Jacob: 'Come near, I pray thee, that I may feel thee, my son, whether thou be my very son Esau or not.'	17		
07	ַנּאַמֶּר יִצְּחָל אֵל־בָּנֹּרׁ עַּה־זָּה מִתְרְתַּ לִמְצִאׁ בְּנֵי נַיֹּאִמֶּר בָּי הִקְנֶה יְהְנָה אֵלֹהֵיף לְפָּנֵי:	אָב, זְמֵּגְן וֹנְ אֶּבְטָׁב צְּבָׁבָּה: אְנִוּנְהָא לְאָהֶפְּטָׁא בָּב, נִאָּמָר נִאָּמָר וֹאָטַׁל לְלָבִוּנִי מָא בֵּוֹ	And Isaac said unto his son: 'How is it that thou hast found it so quickly, my son?' And he said: 'Because the Lord thy God sent me good speed.'	07		
61	נְּאָמֶר יַעֵּלְב אָלִ־אָבִיו אָנִכִי מְשֶׁי בְּכֹהֶךְ עִשְּׁיִחִי כַּאֲשֶׁר הְבְּרְתְ אֵלְי קִּים־נָא שְׁבְּת הְבְּרְתְ אֵלְי קִים־נָא הְבְּרָלִי הַלְּיִלְי	בְּמִבְּנְלְטֵא הֹמֵּנִ לַנִּם כְּהַּגְּ הַתְּנִּ בּנְכִּבְנֵבְ הַבְּבִּנִם כְּמָא	And Jacob said unto his father: 'I am Esau thy first-born; I have done according as thou badest me. Arise, I pray thee, sit and eat of my venison, that thy soul may bless me.'	61		

(IS) גשה נא ואמשך. אמק ילמק בלבו, אין דרך עשו לסיום שם שמים שגור בפיו, ווס אמר כי סקרם ס' אלסיך:

(22) קול יעקב. שמדבר בלשון ממנונים, קוס נא, אבל עשו בלשון קנמוריא דבר, יקוס אבי:

(אבי) ויאמר אני. לא אמר אני עשו, אלא אני:

בֿצֿן וָתִירָש: כה השְׁמַנִם וּמִשְׁמַנֵּר הָאֲבֶץ וְרָב וּמִשׁוּבָא דַּאַרְעָא וְסַּנְיוּה עַבּוֹר ععد الثال خلا **〒※イボ・ロ**

ŢÜĊL: מַמַּלְ וֹנְפֵּגוֹ לְבַ וֹוֹ מִמָּלָא בַּמִּמֹּגֹּא

earth, And plenty of corn and wine. heaven, And of the fat places of the To web ent to esh sive dew of

عِلْدُنَا عَبِيدَ يَمْحُلُكُمَا خُلِيكَ فَلِيدَا خَمَّرُكُ لَيْضُولُونُ خُكُ خُدُّرُ هُوُلُكُ وم إرْضُمَارِراً خُلِّ خُهُفَاتَ بِيَلِي بَحِيلًا قَالَ بَحَالًا قَالَ بَدَ كَهُواتًا יַעַבְדַיּוּדְ עַמָּים (כ׳ וישתחו)[ק׳ -

ליטין וּבָריבָה יהוֹן לוס בון לף בני אמר ליטר نفكسنك مضضا لنضقفكا

be every one that blesseth thee. one that curseth thee, And blessed bow down to thee. Cursed be every brethren, And let thy mother's sons bow down to thee. Be lord over thy Let peoples serve thee, And nations

אַנְיִו בַּא מִצִּירְוֹ: נְעָּבְ מִאָּנִי פַּׁנִוּ וֹאֵנִילַ אָּבְיוּו וְמִאָּנִי אַט ועַלב ווְהָוּ אַבּ וֹאַא וֹאַ זָה וֹתַכר וַהַוֹּה בָּרַם מִפָּל וֹפַל וּוֹהִי כַּאֲשֶׁר כִּלְּה יִצְּחַל לְבָרֶךְ וַתֵּוֹה כַּד שִׁיצִי יִצְחַל לְבָרֶכָא

וְעַשְׁי אֲחוּהִי עָאֵל מִצֵּידֵיה: והמכ מו שבום וגמש אבוניו

.gnitannd sid that Esau his brother came in from from the presence of Isaac his father, and Jacob was yet scarce gone out had made an end of blessing Jacob, And it came to pass, as soon as Isaac

ئڭلڭد تځشك: אַבו, וואַכַּל, מִאָּנִג בֹּנְנִ בֹּגַבַר ַנְּ לְאָבְׁוּוּ וַנְּאִמֶּר לְאָבְוּוּ וֹצִׁם לְאָבִוּנִי נֹאָמָר לְאָבוּנִי נִלּוּם رَزَمُم يَو بِدِي مَضَمَوْدِه رَزُكُ يَمُّكُ عَلَى بِنِي فَكُمِيزِيا لِمُمْرِي

خدرم ينخدن تغفك: אַלא וווכוַל מַצִּירָא דַּבְּרוּה

that thy soul may bless me.' arise, and eat of his son's venison, said unto his father: 'Let my father brought it unto his father; and he And he also made savoury food, and

1€

رَيْعِمُد غَرْدُ خَذُكَ خُرِٰدُكَ مَمُّر: יּנּ וֹנְאָמֶׁר לַנְ וֹגִּעַׁלֵׁ אַבְּוֹו מִוּ אֵשׁׁי וֹאַמָּר לָנִע וֹגַּעַל אַבוּעוֹ מִּוֹ אַשַּׁ

נאמר אַנא בָּרָרְ בּיּכְּרָרְ עַּמְּיִי:

thy son, thy first-born, Esau.' Who are thou?' And he said: 'I am And Isaac his father said unto him:

جَدُنك نكرُن : בְּמָבֶם שַּׁבְוֹא וֹאַבְּוֹבְבַינוּ נַּם_ עַבְּיִר עַנְיָבְאַ לְנִי נִאָּבֹלְ מִפְּלְ דֵּיִבִי, וַבְּּר בִּיִּרָא נִאָּמִנְ לְנִ נג עַר מָאַר וַלְּאַמֶּר מֶר־אֵפֿוֹא הָוּאַ עַר לַחְּיָא נַאַמֶּר עַן הַוּאַ מין הוּאַ أَذَٰثُالِهِ نَجُلُا لَالَٰتُهِا ثِنُرِكِ اِنْ إِنَّا اِنْ أَنَّا اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ ال

ילבילטיה אף קריף יהי: וֹאַכַּלִית מִכּוֹלָא עַד לָא הַיעוֹל

and he shall be blessed.? camest, and have blessed him? yea, and I have eaten of all before thou taken venison, and brought it me, and said: Who then is he that hath And Isaac trembled very exceedingly,

(מב) וירח וגוי. וסלא אין כים כע יימר משעף סעויס, אלא מלמד שנכנסס עמו כים גן עדן: - בריח שדה אשר ברכו

ַ בַּשְׁב יִקְבָסׁ בַּבְּיַבְיּ בַבְּבְרִי, בין כחוי בין שחינו כחוי חן לו, כדי שלח יקכח עליך חגר. ברש"י ישן מדויק): פְּבֶל דְּבֶבְיוּ מֲשֶׁר מֵּדַע מֶׁת לְבֶבֹּוֹ (מלכיס־חֹ הֹ, לע), הֿבל נכרי מחופר חמנה, לפיכך חמר וְשַׁמְּי מָשְׁמַע הַשְׁמֵיִם וגוי וְשָבֹיִם כְּלֹל למד שלמס, כשעשס סבים מידר מפלמו, ישראל שסוא בעל אמונס ומלדיק עליו סדין, לא יקרא עליך חגר, לפיכך וְנְמַּשָּ לָאִישׁ בדין, אס ראוי לך, ימן לך, ואס לאו לא ימן לך, אבל לעשו אמר, משמני סארך יסיס מושבך, בין לדיק בין רשע ימן לך. וממנו וגוי, ועוד ימן לך מעל סשמיס וגוי: משל השמים. כמשמעו, ומדרש אגדס יש לסרבס פניס. (דבר אמר, מסו סאלסיס, (82) ויהן לך. ימן וימור וימן (צ"ר מו, ג). ולפי פטומו מוסג לענין הראשון, ראה בני שנמן לו הקצ"ה, כרים שדה ה׳. שנמן בו כימ מוב, ווס שדס מפומיס, כן דכשו כו"ל:

שלוה ומופן ימורין, לפיכך בלעם הקדים ברכה לקללה: ו מופן שלוה, ואוררישם ומלערישם קודמים למברכישם, לפיכך ילחק שקדים קללם אוררים לברכח מברכים, והרשעים חחלמן (פ"ר פו, ד): ארריך ארור ומברכיך ברוך. ופפלעם הוא אומר מְבָּבֶבֶיּף בְּרוּךְ מְבֹרֵבִיף בֹחוֹך ומברביך ברוך. (25) בבר אמך. וישקב אמר ליסודס בני אביך, לפי שסיו לו בניס מכמס אמסום, וכאן שלא נשא אלא אשס אחת, אמר בני אמך

(08) '28 '28. 15 '13 115 Ed:

אָלָנְ אַבְּׁנְיִּ מאָע וּגאָמע לַאִּבְוּו בּוֹבכוֹוּ וֹם_ ۴٠ ניִצְעַק צְעְלְה גָּדֹלְה וּמְרֶה עַר־ בּמִּׁלְּהַ הֹמִּוֹ אָבוֹבַבֹּבוֹ אַבְּוּו כַּבַ מִּתֹה הֹמִּוּ וֹט פּּטֹלִתוּ אַבוּטוּ

: خلاگان

رَبْهِوَدِ لَاحِهِ هُمۡخُنُكُ كُرۡ خُدُوۡكُكِ: לַלְּט וְטִדָּט מַטַּט לַלַט בּוֹבִטִיּי ייני קלה אָר פּעַליים אָר בְּכִרְתָּיִי יַנְי פּעְלָינִים אָר בְּכִרְתָּיִי ניאטר הַכִּי קְרָא שָׁמָו יַעַּלָב

סְמַכְּתִּיוֹ וּלְבֶּר אֵפֿוֹא מֶת אֶצְשֶׁה למש. או לְהֹבֹיוִם וֹבֹלוֹ וֹשׁינִהָּ בּ צַּבְּיִר שַּׁמְמָיוּ כְבַּ וֹאָם בַּבְ אָבָוּו בַב שַּוּיִבוּה מַכְּוֹב וֹּיִם בַּבְ رزها نخْبَاط رَنْهَرُك كُمْشِد تِنَا

كَالَّذِ كُلِّدٌ لَنَّهُ لِمَ مُثَلِّدٌ كِذِلِ لَنَّكُكُ: אַנוֹע נואַ לְּבְּ אָּלָוּ בָּבְרָבָנוּ וַםַ

ַ מִּנְאַבְּׁנַב יִמִּמָּל וַאָּמָנִם מִגָּל: ווֹהֹן וֹאַבֹוֹע אַבוו וּוֹאָמָר אַלְווּ

> אַנ לִי אַבָּא: לַטַבא וֹאַמָּר לַאָּבוּטִי בָּבוּילִי, יגוֹט גוֹטֹא בפֿא ימָבׁוֹבא מַב

> أظقدم خلخنكك:

ċĽĊ%: בּבְבְּטִי, וֹאָמָר עַבְאָ אָבַלִּטִּ לְיִ לכירותי נסיב וקא כען קביל נהלמנו גלו שנשון ומנון ני נאמר נאות קרא שמיה נעקר

בַּען מָא אַמַּבִּיִר בָּרִי: יבְעָבוּר יבְחַמַר סִעּרְחַיּה וְלָרְ אַטוִני. יוַבוּני בוּני לַמּבֹבוּן וֹאַטִּיב וֹגִּטַׁל וֹאָמָר לִמָּמָּוֹ עַׂאַ

נַבְיבַא: אַב לִי אַבָּא וֹאָבִים הֹמָּו לַלְיִי שׁבֹא בֹנא לַב אַלָּא לַנוּכֹנוּ لَهِڰ۪ڤڐ مَهُدُ ڰُحٍۦڰٛڂ۪؞ڐ ڵڂڐڂؚڐ يَعْمَد مَهُد حَكْديد، تَخَذَخْتُه

מַלְמֶּילָא: וֹבׁו מוִשְׁבֹּבׁ וּמִסִּבֹּא בַּאָּמוֹא ליה הא מטובא דערעא נֹאַׁטִּיִר נֹאַטַׁל אָרוּטִי נֹאָמָר

> O my father.' his father: 'Bless me, even me also, great and bitter cry, and said unto father, he cried with an exceeding When Esau heard the words of his

blessing. with guile, and hath taken away thy And he said: 'Thy brother came

not reserved a blessing for me? blessing.' And he said: 'Hast thou behold, now he hath taken away my took away my birthright; and, supplanted me these two times: he named Jacob? for he hath And he said: 'Is not he rightly

98

58

ŧ٤

wy son?' and what then shall I do for thee, corn and wine have I sustained him; given to him for servants; and with lord, and all his brethren have I Esau: 'Behold, I have made him thy And Isaac answered and said unto

wept. And Esau lifted up his voice, and bless me, even me also, O my father:' thou but one blessing, my father? And Esau said unto his father: 'Hast

from above; dwelling, And of the dew of heaven places of the earth shall be thy said unto him: Behold, of the fat And Isaac his father answered and

(QQ): בו (ב"ר פו, ב): גם ברוך יהיה. עלה מהמר, הילולי ערימה יעקב להביו לה נעל הה הברכות, לכך הפכים וברכו מדעמו כמה דברים. דבר אחר איפוא, איה פה, מי הוא ואיפוא הוא הלד ליד: ואבל מבל. מכל עעמים עבקשמי לעעום עעמתי (33) ויחרד. כמכגומו ומוס, לשון ממיס. ומדכשו, כאס גיסנס פמומס ממחמיו: ביו איפוא. לשון לעלמו, משמש עס

(35) במרמה. נמכמס:

נמחכם לי: אצרה. לשון הפרשה, כמו וַיָּמְבֶל (מַ"מֹ וַיַּבֶל): של שורם הדיו, עכשיו לבכור ברכמי, גם ברוך יהיה: - וישקבני. כמרגומו וכמני, מרבני. ומרב, וכמן. ויש ממרגמין ומכמני, ששו מלעק ויעקבני זה פעמים, אמר לו אביו מה עשה לך, אמר לו אם בכורמי לקח, אמר, בכך היימי מלר וחרד, שמא עברמי שמיד לעקבני. מנמומא (מולדות כג), למס מרד ילמק, אמר, שמא עון יש בי שברכמי קען לפני גדול, ושניתי פדר סימם, סממיל (98) הכי קרא שמו. לשון מימה הוא, כמו הַבִי אָמִי אַמָּה (בראשים כמ, כו), שמא לכך נקרא שמו יעקב, על שם סופו שהוא

(38) הברכה אחת. ס"ל זו משמשמ לשון מימס, כמו סַבְּמַמַנִיס (במדבר יג, יט), סַשְּמֵנָס סִיה (שס כ), סַבְּמוֹח נַבָּנָ (שמולל־ב סס, שסרי גביר שממיו לך, ומס שקנס עבד קנס רבו: ורכה אפוא מה אעשה בני. איס איפוא מבלמות לך: (פב) הן גביר. ברכם זו שביעים היל, והוא עושה אוחה ראשונה, אלא אמר לו, מה חועלת לך בברכה, אם חקנה נכשים שלו

ι'(ι):

نظَلَظُكُ مُكِا لِمَمْرِ مَنْعِلَك: הַעְּבֶר וְהָיָה כַּאֲשֶׁר הָרִיד וֹמֹלַ עַוֹּלֵבַ מִּטְיָת וֹאָ**ת־אָ**מִינִּ

אַבֿג אַבו וֹאַבוֹנוֹע אָנוַוֹהַעַב آبهمد مَهُد خَرْجَهِ نَكُلُكِ نُمْرِ يَهُمَد مَهُد خَرْجَيْكِ زَكُلُكِ إِنَّا لَهُمْ لِي يَكُلُكِ إِن ווֹמִסְּם מֹמִוֹ אָטַוּוֹהַלֶּב הָּלַ

4414: بيدر يون لابأنه مبييت جه לِيْهُمْ لِيَّالِ لَاقَامُا لَالْهُمُالِ هَرِّياً كَيْهُمْ لَا خَلِياً الْمُنْكِمِ لَهُمْلَاتًا בּ+ בִּלְהַ חַלְּגַרְ וַמִּמְבֶּח וַמִּלְרֵא מִמְּוֹ בְּרַה רַבָּא וְמֶלְחַת וּלְּרָת נְיָּבֶּׁרְ אֶנְרְבְּבֶּׁרְ אֶנְרְבְּבֶּרִי מְמֶהְ נְאִנְהַנָּא לְנִבְּבָּלִי יָּנִי פּּנִינְמֵי

خُدَں کِكُ هُم کِدُّا هُنَا، نَاتُدُنا: ^٤ וֹמֹטַׁר בְּנִי שְׁמַמַ בְּלִלְי וֹלַוּם

אַשֶּׁרַ הַשָּׁהַ הַבָּת אָהָרְיּ: ** וֹנֹמּלִטֹּ מֹמִו נֹמִנִם אָּטִבֻינִם מֹב

נִם_שְׁנֵיכֶם יָוֹם אֶחֲד: بإعانين مهر حمرا همقح ٢٠ ٪ ال الأمُل مُنْ إِن الْمُحَلِّلُونَ الْمُحَلِّلُونَ الْمُحَلِّلُونَا الْمُحَلِّلُونَا الْمُعْلِينَا اللَّهِ عَلَيْهِ عَلِينَا اللَّهِ عَلَيْهِ عَلَيْهِ عَلَيْهِ عَلَيْهِ عَلَيْهِ عَلَيْهِ عَلَيْهِ عَلَيْهِ عِلَيْهِ عِلَيْهِ عِلَيْهِ عِلَيْهِ عِلْمِينَا اللَّهِ عَلَيْهِ عِلَيْهِ عِلَيْهِ عِلْمُ عِلْمِينَا اللَّهِ عِلَيْهِ عِلَيْهِ عِلَيْهِ عِلْمُ عِلْمِي عَلِيهِ عِلْمِي عَلِيهِ عِلَيْهِ عِلْمِ عَلَيْهِ عِلْمِي عَلَيْهِ عِلَيْهِ عِلَيْهِ عِلْمِي عَلِيهِ عِلْمِي عَلَيْهِ عِلَيْهِ عِلَيْهِ عِلَيْهِ عِلْمِي عَلَيْهِ عِلْمِي عَلِيهِ عِلْمِي عَلَيْهِ عِلْمِي عَلَيْهِ عِلْمِي عَلِيهِ عِلْمُ عِلْمِي عَلَيْهِ عِلْمُ عِلْمِي عَلِيهِ عِلْمِي عَلَيْهِ عِلَيْهِ عِلْمِي عِلْمِي عَلَيْهِ عِلْمُ عِلْمِي عِلْمِي عِلْمُ عِلْمِي عِلَيْهِ عِلْمِي عِلْمِي عِلَيْهِ عِلَيْهِ عِلْمِي عِلْمِي عِلْمُ عِلَيْهِ عِلَيْهِ عِلْمِي عِلْمُ عِلَيْهِ عِلْمِي عِلْمُ عِلْمِي عِلْمِي عِلَيْهِ عِلْمِي عِلَيْهِ عِلْمِي عِلَيْهِ عِلَيْهِ عِلْمِي عِلَيْهِ عِلْمِي عِلَمِي عِلِمِي ع ער שוב אַף אָהוף מִמָּף וְשֶׁכַחֹ

> ליביה מעל צורף: מֹלְ פֹּטִוֹמֵי אַנְבוֹטֹא וֹטֹהֹצִי שׁבְּלַע וֹיהֵי כַּד יִעְּבָּרוּן בְּנִיהִי והל הובף היהי וית צחוף

> יָת יַעַּקֹב אָהִי: וְנְתֵׁוְ אַבְּבֹוְעַ בַּאַבָּא נֹאַלַמוְגַ ĿĊĿĊĸĽ וּנֹסָר מַשְּׁוּ דְּבָרוּ לְיַמַּלִר מַל

> ליה קא עשיר אַחיף בְּמִין לָךְּ

خلياً: אַנוג לַבְּ לִנִי לָבָּוֹ אַנִינִ וכהן בני שביל מני וקום

דקתיב המְהָא דַּצָּחוּך: וטטיב עמיה יומין ועירין עד

אָטִכּוּל אַף מַרְוֵיכוֹן יוֹמָא חַד: المُمْزِبِ لَمُلَخِدِنَكِ مُنْقِلًا كَمُع מלב לוטלמו לנו במכבשט ביה ביתוב רוגזא דַאַרוּד

> shake his yoke from off thy neck. shalt break loose, That thou shalt And it shall come to pass when thou And thou shalt serve thy brother; And by thy sword shalt thou live,

my brother Jacob.' my father be at hand; then will I slay heart: 'Let the days of mourning for blessed him. And Esau said in his the blessing wherewith his father And Esau hated Jacob because of

kill thee. doth comfort himself, purposing to brother Esau, as touching thee, and said unto him: 'Behold, thy and called Jacob her younger son, were told to Rebekah; and she sent And the words of Esau her elder son

Laban my brother to Haran; my voice; and arise, flee thou to Now therefore, my son, hearken to

thy brother's fury turn away; and tarry with him a few days, until

both in one day?' why should I be bereaved of you send, and fetch thee from thence; thou hast done to him; then I will from thee, and he forget that which until thy brother's anger turn away

(98) משמני הארץ וגר. וו ליעליל"ס של יון (ב"ר סו, ו):

סמורס, ויסיס לך פתמון פס לסלעער על סברכות שנעל, ופרקת עלו וגו": (שמות ו, כו) בלבחתם: והיה כאשר חריד. לשון לער, כמו שָׁרִיד בְּשִׁיִּהִי (תהלים נה, ג), כלומר כשיעברו ישרחל על (04) ועל חרבך. כמו נמרגך, יש על שסוח במקום הוח בי, כמו שַמַדְמָם עַל מַרְּבְּכֶם (יחוקחל לג, כו), נמרבכם. עַל לְבְּמֹתָם

(I+) יקרבו ימי אבל אבי. כמשמעו, שלה הלער הם הבה. ומדרש הגדם לכמה פניס יש:

מוש מל סברכום בסריגםך: לסמנכר לך ולסרגך. ומדרש הגדס, כבר המס מת בעיניו, ושמס עליך כום של הנחומים. ולפי פשומו, לשון הנחומים, מתנחס (SP) ויגד לרבקה. ברום סקודש סוגד לס מס שעשו מסרסר בלבו: מחנחם לך. נחס על סלמוס, למשוב ממשבס למרם

(44) אחרים. מועמיס:

שמפורש בפרק המקנה להשתו (פומה יג.): (מו) גם שניכם. אם יקום עליך ואמה מהרגנו, יעמדו בניו ויהרגוך, ורומ הקדש נורקה בה, ונמנבאה שביים אחד ימומו, כמו (פאי) למה אשבל. אסיה שכולה משניכה. (לימד על) הקובר את בניו קרוי שכול, וכן ביעקב אמר פַּאַשֶׁר שֶׁכֹלְמִּי שֶׁכָלְמִּי

מְבְּנְוֹת הַאָּבֶץ לְמָּה לֵי חַיִּים: וַמַּלֶּב אָשֶּׁר מִבְּנְוֹת־חָת כָּאָלֶּתְ o+ בְּחַלָּי מְפְּנֵי בְּנִית חֻת אָם_לֹקַחַ رَفَعِمُد نَخَطُدٍ عُجِ نَجُنُط كَمُنَا

خُھٰۃ خر تازیا: שׁמַבוּ בַּאַבָּגוּ מִבַּנִי אַבַּמֹאַ אם לסגר זהצר אששא מבלני בְּתַיַי מִן בְּרָם בְּנָת חַמָּאָר וֹאַמֹנע ובלטע לוֹגִעַל מַלִּיע

land, what good shall my life do as these, of the daughters of the wife of the daughters of Heth, such daughters of Heth. If Jacob take a weary of my life because of the And Rebekah said to Isaac: 'I am

 $III\Lambda XX$

: ئاڭلا

אַמֶּר מִבְּנָות בְּנֶעוֹ: אֹתְוֹ וַיְצְנְּחִי וַנְאִמֶּר לֹוֹ לְאִ־תְּמָּח יָתֵיה וִפְּקְּדֵיה וַאֲמֶר לֵיה לְא رَبْطُلْهِ بَمْنُو جُرِيَةَكِٰتِ رَبْطُنُكِ بَعْنِهِ بَمْنُو كِبَمْطِتِ بَحْدَيْكِ

שַׁפַּב אַטַּבָא מִבָּנָה בָּנָעוֹ:

لْنَلْقُلْكُ لَكُنْدَكُ خِكْلَاحٍ هَقَاتٍ: لَيْضَوْرَكُ النَّكَ خِجَدُهُم هَجْمَدًا:

ث لَكُمْ هَدَر نُحُدُكُ كُنَّكِ لَيْضَلِكُ لَكُمْ هَدَ نُحُدَنَكَ نُنْكَ لَيْضَهُكُ

מַהָּם אַהְּּיִר מִבְּנִינִי לְבֵּוֹ אַנִי. לְנַ מִשַּׁהּוֹ אַשְּׁיִא מִבְּנִי לְבַּוֹ ַ בַּעוּאָב אַבוּ אַמָּוֹב וֹבַעַבַלְוֹב בַּעוּאָב אַבוּעַא בַּאַמָּב וֹסַבַ جرات جَلَّا فَيَزِلَ يُجَزِّت جِرْبَت مِنْ يُحَيِّرُ خُورًا بَهُرَت خُرْدِيهِ

congregation of peoples; thee, that thou mayest be a make thee fruitful, and multiply And God Almighty bless thee, and

thy mother's brother.

thence of the daughters of Laban father; and take thee a wife from

house of Bethuel thy mother's

Arise, go to Paddan-aram, to the

wife of the daughters of Canaan.

unto him: 'Thou shalt not take a

And Isaac called Jacob, and blessed

him, and charged him, and said

ΙΙΙΛΧΧ

9t

٠ ﴿ ذِلَا يَجْ بَلُمُكَ لِمُنْكَ ذِلِهُ ضَالِمٌ لِمُن الْمُحَدِّدُتُ مَا يُعْدَدُنُو ذِلْكُ لَا يُخْدُلُ مَا يُن וומן לף אַת בּרַבָּת אַבְרָהָם וִימֵין

אָבוּן מְגָּבִירָה אַמְּבְדְנִין אָבִינִם לְמָנִבִּינִי זְּיִ אָּבָה שִּיִּטִבְיִינִי לַב וֹנו בֹוֹבֹנוֹא

<u>היהב ין לאַרְרָהַם:</u>

God gave unto Abraham.' the land of thy sojournings, which with thee; that thou mayest inherit Abraham, to thee, and to thy seed and give thee the blessing of

ווֹמְבְשׁ וֹבֹּשׁׁלַ אֶשׁנוּהַבֶּּלֶב וּוֹבֶּעַב

בולטני אמיה דיעקב ועשי: けいになん ÄŢĠŔĿ ÄĦŧŢX וּמְלְע וֹגִּעִׁל נִע וֹגִּעִר וֹצִּזִּל

Esau's mother. brother of Rebekah, Jacob's and son of Bethuel the Aramean, the went to Paddan-aram unto Laban, And Isaac sent away Jacob; and he

لَيْرُهُل: בְּאָרַמָּוּ אָבוֹוּ וַבְּלְבִי אָם וֹהֹלָרַ هَثَرُك مُثَلَ هُمْ كِثُا قُل فَعَالِمُهُمْ خُهَا لَهُدُه خُرُن خُحًا قَد שביתי

מבלנו בלמן: הַּלְנִיהִי לְמִימָר לָא שַּׁפַּד אַשְּׁלָא אַטְּקָא בְּדְבְרֵיךְ יָמֵיה וּפַקּיד דַאָּרָם לְמִסַּב לֵיה מִתַּמָּן נת ישְלב וְשִׁלָם יָמִיה לְפַּדַּוֹ וֹשׁוֹא מֹמִוּ אָבוּו בוֹבוּל וֹגִּעֹם

daughters of Canaan; Thou shalt not take a wife of the him he gave him a charge, saying: from thence; and that as he blessed Paddan-aram, to take him a wife blessed Jacob and sent him away to Now Esau saw that Isaac had

אַמֶּר מִבְּנָות כְּנָעוֹ: אָעָוָ וֹנְצֵּׁוֹ מְּלְנִוְ כַאִּמֶּר לְאָ_עֹפַׂע לַלִעוּע_לוּ מִמָּם אָמָּע בַּבָּרְכָּוּ יַנְּלְבֵ וְשָׁלָח אַתוֹ פַּהֶנְת אֲרָם וונג א אַמְּוּ כַּוֹרַבְּבַרָּרָ וֹצִּחָלַ אָטַרַ

(64) קצתי בחיי. מלקמי נמיי:

- (2) פדנה. כמו לפרן: ביחה בחואל. לנית בתואל, כל תיבה שלריכה למ"ד בתתלתה העיל לה ה"ה בתואל הנית התואל.
- (ε) ואל שדי. מי מדי בברכומיו לממברכין מפיו, יברך מומך:
- ברוי ולומו הורע המבורך: אח ברכת אברהם. שממר לו וְמַשֶּׁשְׁךְּלְגוֹינְ דְּוֹלֹ, וְמִמְבְּנִבֹּי בְּזַרְשָּׁךְ, יסיו מומן ברכום הממורות בשבילך, ממך ילה מומו
- (S) אם יעקב ועשו. ליני יודע מה מלמדנו:

LII

אַמְּוֹ נַיֵּלֶךְ פַּגַּנְה אֲבֶם: מפסיר ווּאָסָה וֹהֹלֶב אָבְאַבוו נֹאָבְ וֹלַכּּוּבְ וֹהַלִּב מוֹ אַבוּנוּ. וּמִוֹ

אַמִיה נאַזל לְפַּדַן דַאֲרֶם:

to Paddan-aram; father and his mother, and was gone and that Jacob hearkened to his

בְּמִנוֹ וֹגִּעַׁל אַבְוּוּ: ٥٠ تَرْدُ » مَشِد خَد لَـ مُرب خَرْب خَرْم ا يَتَنَا » مَشِر هُد. خَرِشًا خَرْب خَرْمًا

בְּעֵינִי וְצְּחַלְ אֲבוּהָי:

Canaan pleased not Isaac his father; . and Esau saw that the daughters of

ぐに (る) אַבְרָדְיִם אָּחַוֹּת נְבְיוֹת עַלְ־נָשֶׁיוֹ אַבְרָהָם אָחָהִיה דִּנְבְיוֹת עַלֹ אֶת־מָהֻלָתוּ בַּת־יִשְׁמְמֵאל בָּן־ יָת מָהַלַת בַּת יִשְׁמִצאל בַּר تَرْكِك مُمَّا هُمِ ـ نَمْمُمُمُهُم يَوْكِك يَعْتَم مُمَّا خُرُك نَمْمُمُهُم بِنُصْتِ

נשוהי ליה לאחו:

Nebaioth, to be his wife. Abraham's son, the sister of Mahalath the daughter of Ishmael took unto the wives that he had so Esau went unto Ishmael, and

The Haftarah is Malachi 1:1 – 2:7 on page 245. On Erev Rosh Ḥodesh, read the Haftara on page 262.

כו חָבֶּנְה: ځېڅ: ונגן ווּגֹא וֹמֹלִר מִבֹּאֹר מֻלֹבֹת ווֹלְבַ וּוֹפַט וֹמַלָר מִבֹּאַר מִבֹּת וֹאָזַרְ

Beer-sheba, and went toward Haran. And Jacob went out from

(ד) וישמע יעקב. מחובר לענין שלמעלס, וירא עשו כי ברך ילחק וגו' וכי שלח אוחו פדנה ארס, וכי שמע יעקב אל אביו

לא נענש עליהם, ולא פירש יוסף ממנו אלא כ"ב שנה, מדה כנגד מדה, עד כאן מלאתי ברש"י ישן): 🛚 על גשיו. הוסיף רשעה שנים, ששם אנו מולאים עוד י"ד שנים, אלא ודאי נטמן בבים עבר בסליכםו לבים לבן ללמוד חורם ממנו, ובשביל זכום סחורם בימום סגשמים וסכום סוס בימום סחמס, ולחשבון ספסוקים שחשבנו לעיל, משפירש מאביו עד שירד למלרים שסיס בן ק"ל שנים ששסס בדרך, כדכמיב וַיַּבֶּן לוֹ בַּיִמ ולמקנסו עשס סכום, ופירשו רו"ל מוס ספסוק ששסס י"ח חדשים בדרך, דביח סוס לא פירש יוסף מאביו אלא כ"ב שנה, דהיינו מי"ו עד ל"מ, כנגד כ"ב שפירש יעקב מאביו ולא כבדו, והס כ' שניס בביה לבן, ושמי הכי מסריס י"ד שניס, סא למדח, שאחר שקבל הברכוח נממן בבים עבר י"ד שניס. (אבל לא נענש עליהס בוכוח החורה, שהרי ושלשים של יוסף, ומשע משמלך עד שבה יעקב, הרי נ"ג, ורשפירש מהביו היה בן ס"ג, הרי קי"ו, והוה הומר שלשים ומה ה מי שניס, ז' של שובע וצ' של רעב, ויעקב אמר לפרעס יָמֵי שְׁנֵי מְגוּרַי שְׁלִשִׁים וּמָשַׁם שָׁנֶס, כֹא וחשוב י"ד שנס שלפני לידם יושף, משנולד יוסף היה, שנאמר וַיְהִי פַּבַּשְׁבֶר יֶלְבָה בְמַל אָמ יוֹשֵף וגרי, ויוסף כן ל' שנה היה כשמלך, ומשם עד שירד יעקב למלרים שסס בבית לבן לפני לידמו של יומף אלא י"ד שנס, שנאמר עַבַּדְמִיךְ אַרְבַּע עָשְׁבֵס שָׁנְס בְּשְׁמֵי בְּנִמָּיךְ וָשֵׁב שְׁנִיס הַצֹּמֹן, וגוי, נמלא יעקב כשמת ישמעאל כן מ"ג שניס סיס, ולמדנו מכאן שנעמן בבית עבר י"ד שנס, ואחר כך סלך לחרן, שסרי לא שי"ד שנס סיס גדול ישמעאל מילמק, וילמק צן ס' שנס צלדם אומס, סרי ע"ד, ושנומיו סיו קל"ו, שנאמר וָשַׁבֶּׁס שְׁגֵי מַיֵּי יִשְׁמָעֵאל יכוואים, והשיאה נביות אחיה, ולמדנו שהיה יעקב באותו הפרק בן ש"ג שנים, שהרי ישמעאל בן ע"ד שנים היה כשנולד יעקב, (9) אחוח גביוח. ממשמע שנאמר במ ישמעאל איני יידע שסיא אחוח נביום, אלא למדני שממ ישמעאל משיעדס לעשר קודס וסלך פדנה ארס, וכי רעות בנות כנען, וסלך גם סוא אל ישמעאל:

ζαζί: ילא משס, פנס סודס, פנס זיוס, פנס סדרס. וכן וַפַּגַא מן סַמְקוֹס (כום א, ו), סאמור בנעמי וכום: - וילך חרבה. ילא ללכם ולמס סוכיר ילילפו, אלל מגיד שילילם לדיק מן סמקוס עושס רושם, שבומן שסלדיק בעיר, סול סודס, סול ויוס, סול סדרס, וכסיבוַיַרְסֿ עַשְׁוּ כִּיבַרַ וגוי (ברסֹשים כח, ו), ומשגמר, חור לעניין הרסֹשון: - ויצא. לס הים לרייך לבסוב סלס ינילך יעקב חרים, (10) ויצא יעקב. על ידי שבשביל שרעות בנות כנען בעיני ילחק תביו הלך עשו הל ישמע הל, הפסיק הענין בפרשתו של יעקב, על רשעמו (ר"ל מרשעת על מרשעיות שקיו לו כבר וק"ל) שלה גרש הת הרהשונות:

נוֹמִם מִבֹאַמִּטֹוּו נוֹמַכֹּד בּפַּלום יי בָא הַשְּׁמִשׁ וַיִּקּהׁ מֵצִּבְנֵי הַמְּלִוֹם נופּגָּת בֿמַלְוִם נוֹלֵן הַּםְ כֹּנַ

מֹלְאָבׁי אָלְיִם מָלָים וֹיָבְדִים יי ן ראשו מגיע השְּמְוֹמָה וְהַנֵּה בְּאַרְעָא וָבִישִׁיה ,מְשֵׁי עַר ַ זַּיַהְלְם וְהַנְַּּה סָלָם מָצְּבַ אַבְצָה וַהָלָם וְהָא סִילְמָא נְעִיץ

نخلة المثلاث: هِمِبَارُ نَفُرِكُ لِإِذِّا الْأَبِهِ هِمِيزِدِا الْهِمِ فِلاِنَا لِأَنْ هِمِيزِدَا يعكين بېپېر ټېپډې يېپر يېدنه يعځدنه چنېېم يېدېد ליי אַגַי יְהוָֹה אֶלְהִי אַבְרָהָם אָבִיף וְהְנָּה יְהְנָה נַצָּב עָּלָיוֹ וַיּאַמַר ַ

בּאַבֹלוּט יִבְּזַרְעָּה: ثثثغد لنخلذ خك خح مفغنه * ופַּרְצְהָ וְמָרְצְיִ וְמָרְ וְמֶרְ וְצְּבְּרָ וְנְיִנְיִנְ זְנְיִגְּוֹבְ

אָנו אָאָב<u>ובּל</u>ביי, לְבִּי אָמוֹבֹבְ הַג אָמָג אִם_הֹמָנִינִי אָלַ הָאָרָטָה הַוָּאָת ז לכל אָמֶגַעשׁבַיּבּ ببين لإنزد برقب البويد والأراة

> בְאַקְרָא הַהוּא: XÚĽX LÁL, XLÓLLĽ, LÁC.C מאל שׁמִשְׁא וּנִסָּיב מָאַבָנִי וֹמֹנַת בֹאַטַּנֹא וּבֹט טַמָּן אָנַוּ

סלטון וֹלשַׁטוּן בּיה: גוע המוא ובא מלאכוא בוו

iddt: וֹאַמָּב אַנֹא וֹוֹ אֶּלַבִינִי צַּאַּבֹבֹבַם וְהָא יְקְרָא דַייִ מְעַתַּד עַלְּוֹהָרִי

אַבְעָא וּבְדִיל בְּנָה: ניהקרכון בדילה בל זרענה ילְמָּגְוֹשׁא ילְגִפּוּנָא ילְגַרוְמָא באֹבהא וֹטשַפּוּ לְתַהֹבֹלא וועון בְּנָך סַנִּיאָין כְעַפָּרָא

くぶしぶと ゴレン לכַן אַנור דַּהְהָרָן נַאָּנִינְבָּוּ نثع منمدر خومتك نعمدنك

> to sleep. his head, and lay down in that place stones of the place, and put it under sun was set; and he took one of the tarried there all night, because the And he lighted upon the place, and

> and descending on it. Dehold the angels of God ascending top of it reached to heaven; and ladder set up on the earth, and the And he dreamed, and behold a

> I give it, and to thy seed. land whereon thou liest, to thee will father, and the God of Isaac. The LORD, the God of Abraham thy beside him, and said: 'I am the And, behold, the LORD stood

٤і

τі

ΙI

the families of the earth be blessed. And in thee and in thy seed shall all and to the north, and to the south. abroad to the west, and to the east, the earth, and thou shalt spread And thy seed shall be as the dust of

spoken to thee of.' until I have done that which I have this land; for I will not leave thee, goest, and will bring thee back into will keep thee whithersoever thou And, behold, I am with thee, and

שכב בלילה, שהיה עופק בתורה: . אם האבן אשר שם מראשומיו: וישכב במקום ההוא. לשון מעומ, באוחו מקום שכב, אבל י"ד שנים ששמש בבים עבר, לא מכיפום זו סם זו, וסם סומכם עלי ינים לדיק סם כסשו, ווסם סומכם עלי ינים, מיד עשסן סקב"ס ספן סמם, וזסו שנסמכ ויקם פססוס שלא בעונסס כדי שילין שס. וישם מראשוחיו. עשאן כמין מכוב סביב לכאשו, שיכא מפני חיום רעום, סחחילו בפרק גיד סישה (חולין לה:): בי בא השמש. היה לו לכחוב ויבה השמש וילן שם, כי בה השמש משמע, ששקעה לו חמה . מְּפְבַּע בִּי (ירמיס ז, מז), ולמדנו שחקן חפלם ערבים, ושנה הכחוב ולא כחב ויחפלל, ללמדך שקפלה לו הארך, כמו שמפורש ַסְמֶּקוֹס מֵלֶסֹק: - ו־פּגע. כמו וְפָגַע בִּילִיסוֹ (יסושע מו, ו), וְפָגַע בְּדַבְּשָׁת. ורבוסינו פירשו (ברכוח כו:) לשון מפילס, כמו וְפַגַ (11) ויפגע במקום. לא סוכיר סכמוב באיום מקום, אלא במקום סנוכר במקום אחר, סוא סר סמורים, שנאמר צו וַיַרְא אָם

מלאכי מולה לארך ללומו: (SI) עולים ויורדים. עוליס ממלה ואמר כך יורדים, מלאכים שליווהו בארך, אין יולאים מולה לארך ועלו לרקיע, וירדו

ליכבש לבניו (מולין לא:) (כד' אמומ, שוה מקומו של אדם): שבב עליה. קיפל הקצ"ה כל מרמימת מולדומו): שבב עליה. קיפל הקצ"ה כל ארץ ישראל מחמיו, רמו לו שמהת נוחה שלסי פלוני, משום שנאמר הן בְּקְרְשָׁיו לֹא יַשְׁמִין (אֿיוד מו, מו), כאן ייחד שמו על ילחק, לפי שכהו עיניו, וכלוא בדית, והרי (13) נצב עליו. לשמרו: ואלהי יצחק. אף על פי שלא מלינו במקרא שייחד הקב"ה שמו על הלדיקים בחייהם לכחוב

(14) ופרצה. ומוקם, כמון בן יפרון:

בשׁ יְהנְה בַּמְּקוֹם הַזָּהְ וְאָנֹכֶי לְאַ נוּנבֿא נֹגַּלִרֻ מִּאָּנִינוַ נַּאָמָר אָבֹּן

ווָה שַּער הַשְּּמִים: הַזָּה צֵין זֶה כֻּי אִם־בֵּית צֵלהִים ניירָאַ ניאַמֿר מַה־נּוֹרֶא הַמְּקִּוֹם

なて 下が望れ: תמם אטע מגלע הגל ממו معدور عُلاـتِغُرُدُلْ عَمْدـشِه مُدَلِغُمْنِدِ البَهْدِّات المَّارِّات فَقِدًّات النَّقِاتِ لَمُطَلِّم المُّرَّاتِ فَمُغَلِّم الْأَمْرِة

<u> څالېښ</u>ڙك:

בוּנט־אַלְ וֹאוּלָם לְנִוּ מִּם עֹמֹנִר בּנִט אַלְ וּבִּנִם לְנִוּ מִמַּנִי

4444 וֹלֹעוֹ_לַג בַּשָׁם בַּאֶּבְב בַּבֶּרֶךְ תַנָּת צָּעָר אָנָבֵי תוֹלֶךְ סב וְהְיָה אֶבְהָים מִמְּבְי וּשְׁמְבְוֹי אָם וְהֵי מִימְרָא בּייִ בְּסַעַּרִי נייבר ישקר אָם־

> לאַטֹבא בַבוּוֹ נאָלא לָא בַנוּנִינּי נאטמר ועקר משינהיה נאַמר

> ובון טבה פבול אָלִבוּגוּ אָנוּר דְּרַעָּנְאָ בּיה מוֹן בְּבֵין בֵית בֵין אֲתַר הִדְיוֹשׁ יגביג וֹאַמֹּב מֹא צַבּוּגלִי אַנוֹבָא

> נֹטַעַ לַמָּא נֹאָבֶנִל מָהָטָא הַּבְ נְתְ אַבְּנָא דְּשָׁוּי אָיַסְדוֹהָי וֹשָׁוּי

בשביא מלשבמו: וּנִפַּבָא אָּעַהַשָּׁם בַּעַּקָּבָם בַּעַרָּא נַפָּרָא נָע שָּׁמָנִע בַּאַעַרָא בַּערָא

אוג וושון לו לחום למוכל ווּמֹבתּוּ בֹאוַבֹםא בֹבֹא בּאֹנֹא נכונם נגלב לנם למנמב

וכסו למלבש:

this place; and I knew it not.' and he said: 'Surely the LORD is in And Jacob awaked out of his sleep,

this is the gate of heaven.' other than the house of God, and full of awe is this place! this is none And he was afraid, and said: 'How

the top of it. up for a pillar, and poured oil upon had put under his head, and set it morning, and took the stone that he And Jacob rose up early in the

81

was Luz at the first. Beth-el, but the name of the city And he called the name of that place

give me bread to eat, and raiment to me in this way that I go, and will God will be with me, and will keep And Jacob vowed a vow, saying: 'If

(16) ואנכי לא ידעחי. שאס ידעתי, לא ישומי במקוס קדוש כוס: ילחק, וכן כל לי, ולך, ולו, ולהם, הסמוכים אלל דבור, משמשים לשון על, וזה יוכיח, שהרי עם יעקב לא דבר קודם לכן: ועליך, מס שהבטחמי לאברהם על זרעו, לך הבטחמי ולא לעשו, שלא אמרמי לו כי יצחק יקרא לך זרע, אלא פִי בְּיַבְּמָּק, ולא כל (15) אברי עמך. לפי שסיס יכא מעשו ומלגן: עד אשר אם עשיחי. אס משמש גלשון כי: דברחי לך. ללכרך

גיד סנשס (שס), וקרא מוכיח וילך חרנה, כי מעא לחרן אמר, אפשר שעברחי על מקוס שהחפללו אבוחי ולא החפללחי בו, לא עכבו שם, איסי לא יסיב לביה להמפלל במקום שהמפללו אבומיו, ומן השמים יעכבוהו, איסו עד מרן אול, כדאמריגן בפרק מולין (חולין לא:), שבא בית המקדש לקראמו עד בית אל, וזה ויפגע במקום. ואס תאמר וכשעבר יעקב על בית המקדש מדוע לוו סיא ולא ירושלים, ומסיכן למדו לומר כן, אומר אני שנעקר סר סמוריס ובא לכאן, ווו סיא קפילת סארך סאמורס בשמיעת ולפי שממכו רבומינו, שממר סקב"ס, לדיק וס במ לבים מלוני ויפטר בלמ לינס, ועוד ממכו, יעקב קרמו לירושלים בים מל, וזו בנימין, בגבול שבין בנימין ובין בני יושף, נמלא סולס שרגליו בבאר שבע וראשו בביח אל, מגיע אמלע שיפועו נגד ירושליס, בית סמקדש, שבאר שבע עומד בדרומס של יסודס, וירושליס בלפונס, בגבול שבין יסודס ובנימין, ובית אל סיס בלפון של נחלת (פן) כי אם ביה אלהים. אמר רבי אלעזר בשם רבי יוםי בן זמרא, הסולם הזה עומד בבאר שבע, ואמלע שיפועו מגיע כנגד

סשמימס. ומדרשו שבים סמקדש של מעלס מכוון כנגד בים סמקדש של מעס:

מס דמילו אמרא סדין. דמילו עס דבר סוא כמו מוכלמנו וכמו למלבע: - וזה שער השמום. מקוס מפלס, לעלומ מפלמס וגוילל כלפרסס שקרלו סר, ולל כילמק שקרלו שדס, ללל כישקב שקרלו בים לל ש"כ מפרש"י מדויק): מה גורא. מרגוס האלסים קראם בית אל, והוא הר המוריה שהתפלל בו אברהם, והוא השדה שהתפלל בו ילחק, וכן אמרו בסומה לָכוּ וְנַעַּבֶּה יסב דעמיס למסדר, וחור עד בים אל, וקפנס לו סארץ. (בים אל לא זס סוא סממוך לעי אלא לירושלים, ועל שם שסיחם עיר

י ְוֹהַבְעוֹנו בֹהַלְוִם אָבְבַּנוּנו אַבוֹו וֹאָטוּב בֹהַלָם לָבִוּנו אַבֹּא וּוִבוּ

هَمْد فقارد مَهُد هُمَهُد لاحمَة لَحِم يُفقراد بند ما مَفته מַצַּבְּׁה יַהְיֶה בֵּיה אֱלֹהַיִם וְכֹל דְאִיהִי פְּלַח עַלֹּה קֵּדְם יִיְ

אי נוּאָא וֹהֹלִר בֹּלֹלְוֹו נוּלְבַ אַבֹּבֹר וּנִסֹל וֹהַלִר בַּלְּלְוִנוֹ נֹאָזַלְ

ĽĖÄL: בְיִּבְיִר וְבְאָבֶוּ נְּבְלָנִי מִּלְ־פָּׁנִי הְּבֶּי בְּי בִּוֹ חַבְּאַר חַבְיִא וְהְבֹּי בְּרִי הִוֹ בִּירָא מֶם מִּלְמֵּע מֹבְנֵי בּאֵן בִבְּגַּוֹם שַמֵּוֹ שַׁלְטֹא מֹבְנֵיוֹ בַּמֹאוֹ رَيْلِهُ لِمَوْنَ جُهُلِ خَشِيْنِ لِمَوْنِ لَيَانِهُ لَمِهُ خَرْبُهُ خُلَوْمُ لِمُهُ

تجهد حظظظت: וְבִיּאָנְבוּ אָנִרַבְּיִאָּבֶוּ **ジロ**しにがと لنهك ĽĖÄL ¿ וֹלֹבְלֵוּ אָנוַ עִאָּבָׁן מִהַּבְ וְנָאֶסְפוּ־שֶׁמָה

אַנוֹם וֹגאמֹרוּ מִחַבוֹן אַבּוֹהַנּ: וֹאָמֶר לְטַׁםְ וֹהַלֶּב אַנוֹ, מִאָּנוֹ וֹאֵמֶר לְעוּו וֹהֹלִד אַנוּ מִלוֹ

בּוֹלְנוֹנוֹ נִיאָמִנוֹי יָבְאַמִני: י וּנְאָמֶר לְנְיָם עַנְּדִּגְּמֵּם אָעַ־לְבָּן נִאָּמָר לְעִוּן עַנְּדֵּגְּמִיוּן נִע לְבָּן

מומֹבא בּווֹ לו לָאָלִנִי:

אַפַּבְשְׁנֵיה קַדְעָרָ: עּנְאָט אֶּאֶבְ הַּמְּטִׁי, וֹאַבְּנֹא בִבֹא בַּהִּוּיִטִי לַמָּא מִּבִי

לאולה ללו מעולא:

בַבְּטָא מַלְ פַּמָא דְּבִירָא: עווא מהפן מדריא ואַלוֹא

ומׁנֹגוֹבון וֹט אַבֹּוֹא מהַב בְּלְ הַיִּגְדְיִה וּמִיהְפִּוֹמָוּ הַמָּוֹ בָּלְ מָּדְרִיָּא

<u>בְּירְא לְאַנְרַה:</u> מַלְ־פָּׁי וּמְטִיבִין יָח אַבְּנָא מַלְ פַּמָּא פֿמֹא בַבוֹבְא וּמִמְּלוּ וֹנִי הֹּנֹא

אַעוּן נאַמרוּ מִחָרוֹ אַנּחָרָא:

בר נְחור וַאָּמָרוּ יָדְשׁיִי:

be my God, house in peace, then shall the LORD so that I come back to my father's

трее., will surely give the tenth unto and of all that Thou shalt give me I for a pillar, shall be God's house; and this stone, which I have set up

of the east. and came to the land of the children Then Jacob went on his journey,

XIXX

17

mouth was great. And the stone upon the well's that well they watered the flocks. sheep lying there by it.—For out of the field, and, lo, three flocks of And he looked, and behold a well in

--səərlə si ni dinom s'lləw əhi noqu the sheep, and put the stone back from the well's mouth, and watered gathered; and they rolled the stone And thither were all the flocks

said: 'Of Haran are we.' brethren, whence are yes? And they And Jacob said unto them: 'My

said: 'We know him.' Laban the son of Nahor?' And they And he said unto them: 'Know ye

ושמרני. כמו שאמר לי ושמרמיך בכל אשר מלך: - ונחן לי לחם לאכול. כמו שאמר כי לא אעובך, והמבקש למס הוא קרוי (02) אם יהיה אלהים עמדי. אס ישמור לי הצמחות הללו, שהצמיתוי להיות עמדי, כמו שאמר לי והנה אוכי עמך:

לאלהים. שימול שמו עלי מממלה ועד פוף, שלא ימלא פפול בורעי, כמו שאמר אשר דברפי לך, והבעמה זו הבעים לאברהם, (IS) ושבחי. כמו שלמר לי וסשיבומיך אל סארמס: בשלום. שלם מן סממא, שלא אלמד מדרכי לבן: והיה ה' לי נמובי שנקמר וְלִטְ בְשִׁימִי לַבִּיק נְמֶדְבּ וַזְרְשׁוּ מִבַּשֵׁשׁ לְמָם (מסלים לו, כס):

מצבה הרי. כמרגומו אסי פלח עלם קדס סי, וכן עשה בשובו מפדן ארס, כשאמר לו קוס עַלָה בֵּיִח אָל (שם לה, א) מה נאמר (22) והאבן הזאח. כך מפורם וי"ו וו של והסלדן, סס מעשה לי סת סלה וסף סני מעשה וסמ: והאבן הזאח אשר שמחי שנאמר לְּבְיוֹת לְּךְּ בֵּמֹלֹבִיס וּלְזַרְעֲדְּ מַׁמַבֶּידְ (ברחשית יו, ו). (ורעך מיוחם שלח ימלח בו שום פסול):

(ta (a, a): (1) וישא יעקב רגליו. משנמצשר צשורס טוצה, שהוצטח צשמירה, ושה לצו הח רגליו ונעשה קל ללכח. כך מפורש צבר השיח

(2) ישקו העדרים. משקים סרועים את העדרים, והמקרא דגר גלשון קלרה:

לדבר בלשון עמיד ובלשון עבר, לפי שכל דבר ססוס ממיד, כבר סיס ועמיד לסיומ: וודשיבו. מרגומו וממיבין: (5) וגאספו. כגיליס סיו לסאפף, לפי שסימס סאפן גדולס: הגללו. וגוללין ומרגומו ומגודרין. כל לשון סווס, משמנס

ַלֶם_וַבְּאֵן: שָׁלְוֹם וְהְנֵּה רְהָתֵל בְּתֹּוֹ בְּאָה שְׁלִם וְהָא רָהֵל בְּרַמִּיה אָהָיָא رَنْهُمُد كِثُات لِيَمْكِيت كِيْرِيْهُمُدُد يَهُمُد خِدِياً مَمْكِت خِيد يَهُمَدِه

cometh with the sheep.' and, behold, Rachel his daughter with him?' And they said: 'It is well; And he said unto them: 'Is it well

انحُرُان لَـمُزان: מֹט בַאָּסֶׁנְ בַמָּלֵנְיַ בַהָּלֵי בַהָּלִי בַהָּאַן מִבַּן לְמִלְנָהָ בַּמִּרָ אַהָּלוִ מִּנָאַ

נאנוכו במו: נַיּאמֶר הַן עוֹד הַיַּוֹם גַּדְוֹל לא־ נַאַמַר הָא עוֹד יוֹמָא סַנִּי לָא ye the sheep, and go and feed them.' should be gathered together; water neither is it time that the cattle And he said: 'Lo, it is yet high day,

T227: لِيُقِدُا مُمْرِ فَر لِيَخْيِّدُ لِيَشْكِرِنِ مُمْرِ فَقِع لِحَرْثِهِ لَيْشِكِر مُثِيءَ تَمْطُونِ خُمِـ ثَلَمَّتُ بِدِهِ لَأَكْمِ بِهُن _ خُمْ مُنْدَنَّهِ نَائِثُنُدِيا بَن هَجُرُه וּאָמִרוּ לָאָ נוכֹל ֻ מַּר אַמָּרוּ

נּאַמִרוּ לְא לכּוּלְ מַד דְּיִהְבַּלָּמִוּן

mouth; then we water the sheep. they roll the stone from the well's the flocks be gathered together, and And they said: 'We cannot, until all

تالى: עם־הַצּאֹן אָשֶׁר לְאָבִיהָ כָּי רֹעָה וְרָהַלְאַבִּיהָא و עוֹהַנּי מְרַבָּר עִמְּיִם וְרְחֵלוֹ בְּאָה עַר דְּהִוּא מְמַלֵּיל עִמְּהוֹן

אַבו במושא בוא:

watered the flock of Laban his stone from the well's mouth, and Jacob went near, and rolled the of Laban his mother's brother, that his mother's brother, and the sheep saw Rachel the daughter of Laban And it came to pass, when Jacob

them, Rachel came with her father's

While he was yet speaking with

sheep; for she tended them.

تَيْمُكُ هُنِ خُهُا كُتُا هُنَا، هُفَا: נֹגְינֶ אָּטַ בַּיֹאָבָן מֵהַּכְ פָּג נַיֹּבָאָר אָאַן לַבוּן אָנוֹ, אַמָּוְ נִיּנָהָ וֹהַלָּב · בַּבַלְלֵן אֲבַוֹּ אִפָּוּ וֹאֵנִי ·

ענא דְּלְבָן אֲחוּהָא דְּאָמֵיה: מגל פֿמֹא דַבּירָא וֹאַמְּלִי יָנִי ולבור וֹהֹלר וֹנוֹגַר וֹנו אַבְּוֹא מַנְא דְּלְבָּן אֲחוּהָא דְאָמֵיה בת לבן אַהוהָא דְּאָמֵיה וְיָה וּוֹבְי כַּאַמֶּר בְאָב יַעְלֵב אָר־ וַהַוָּה כַּר הַוָּא יַעַלִב יָה רָהַלִ

up his voice, and wept. And Jacob kissed Rachel, and lifted mother's brother.

יי וּוֹמֵּׁל וֹהֹלִּד לְבֹבוֹלְ וּוֹמֵּא אָנַר וֹנִמִּיל וֹהַלִּד לְבִבוֹלְ וֹאָבוּם וֹנַי

בוני ולכא:

her father's brother, and that he was And Jacob told Rachel that he was

τ1

ΙI

9

בַאָּבוּבְא: רְבְּקְה הוּאַ וּרְהַטָּת וְחַוּיאַת

her father. Rebekah's son; and she ran and told

ַ נַיּגַּר יַעֲּלְב לְרָהֵל בַּי אֲחָי אָבִיהָ וְחַוּי יַעַּלִב לְרָהֵל אַרֵי בִּר הוא וָבֶי בֶּן־רִבְּקָּר הֻוּא נַתְּרְץ אֲחָת אֲבוּהָא הוּא נַאֲרֵי בַּר הנא וְבֶי בֶּן־רְבְּקָר הֻוּא נַתְּרָץ הַבְּלָה הוּא וּרְהמת וחוּיאת

נתַגָּר לְאָבֶיהַ:

וסשני לשון משמס: (6) באה עם הצאן. סמעס באל"ף, ומרגומו אמיא, ורחל באה, המעס למעלה צבי"ת, ומרגומו אחת, הראשון לשון עושה

(5"(4, 4): שיום גדול, כלומר אם שכירי יום אמס, לא שלממס פעולם היום, ואם הצהמות שלכם, אף על פי כן לא עת האשף המקנה וגו' (ד) הן עוד היום גדול. לפי שכאה אומס רובליס, כסבור שרוליס לאסוף המקנה הבימה ולא ירעו עוד, אמר להס, הן עוד

(10) ויגש יעקב ויגל. כמי שמעביר אם הפקק מעל פי ללומים, להודיעך שכמו גדול (ב"ר ע, יב): (8) לא נוכל. לסשקום לפי שסאבן גדולס: וגללו. זס ממורגס ויגנדרון, לפי שסוא לשון עמיד:

(12) כי אחי אביה הוא. קרוב לאניס, כמו שְׁנְשִׁיס אַמִּיס שְׁנְמְנוּ (בראַשִים יג, מ). ומדרשו, אס לרמאום סוא בא, גס אני ולפי שגדל אליפו בחיקו של ילחק, משך ידו, אמר לו מס אעשה ללווי של אבא, אמר לו יעקב טול מה שבידי, והעני חשוב כממ: שבא, היו בידיו נומים ולמידים ומגדנות, ואני אין בידי כלום. לפי שרדף אליפו בן עשו במלות אביו אחריו להורגו, והשיגו, (11) ויבך. לפי שלפה ברוח הקודש שהייה וכינסח עמו לקבורה. דבר החר, לפי שבה בידים ריקניוח, המר, הליעור עבד הבי

7.7.T

<u>הַדְּרֶים</u> הָאֵּכֶה: אָקַבּוּעַׂוְ וּוֹסִפָּּר לְלַלְּן אָע בֿקַ تنتقط كإر تنتهك كإد تنخيهك בּ נֹהְלַב בּּן אַטְטְנִ נֹיֵבֹּא לְלַבְאָטִנְ נַהָּבָר בּּר אָטִמִיהִ וּרָחַס וַנְיִרִי כִשְׁמָתּ לְבָּוֹ אָּת־שָׁמַעוּ

לַלְבֹּו וֹט כַֿלְ פַּטִׁנְתִּוֹא טַאַבָּוו: ביה וֹאַנְבְיה לְבִּיהִיה וֹאָהְתַּנִּי לַבֿבּמוּטִיה וֹנְפָּיף בִיה וַנַשִּׁיק וְנְיַנְיִר כַּר שְׁמַע לְבָּן יָת שֵׁימַע

told Laban all these things. brought him to his house. And he embraced him, and kissed him, and son, that he ran to meet him, and heard the tidings of Jacob his sister's And it came to pass, when Laban

אַמָּה נַנִשֶּׁב עַּמָּר חָדֶשׁ נְמֶים: ± נּיִּאמֶר לוֹ לְבְּוֹ צָּוּ עַצְּיִלְ יִיּיִם עַנְיִי בְּיִּלְ צָּוּ עַּבְּעָר יִיִּיִים בּיִי בּיִּ

ديزيرا: וּבֹסָבוּ אַשׁׁ וִינוּכ הֹמָוּשׁ וֹבַע וֹאַמֹּג לִישׁ לַבֹּן בֹּנִם לַנִיבֹי

נגאמר לְבּוֹ לְנֹהֹמֶב שַׁכֹּרְאָשׁׁ, נֹאָמִר לְבּוֹ לְנֹהֹלִב שַׁמִּגַּאִּטִּי

₫Ľ₫ĠĊĽĠĿ: אָשֹׁע וֹהְּבֹּגְשׁוֹי. עֹוֹּלֶם עַוֹּגִגַע כִּי, אָשׁ וֹעַפּּלְטַנּוּ. מִּנּוֹ עַוּ לִ, מִאַ

באָר וְשִׁים זְעֵירָהָא רָהַל: יי ילְלַבְּן שְׁשָּׁי בְּנִיִנִי שֵׁם נַיִּגִּבְנִי ילְלָבָן שַּׁרְמֵּוֹ בְּנָוֹ שִּׁיִם נַבְּּמָאִ

לי וֹמֹנוֹ, כְאֵּע וֹבְיוֹע וֹבִעֹרְ עֵוֹלְע וֹמֹנוֹ, כְאָע הֹאָנוֹן וֹבִעֹרְ עַנֹינִי ַבְאָב וְשָׂם הַקְּעַנָּה רְחֵל: הַ

מַפּׁנְבֹא בַּבְנִוֹא נִיֹאָנֹא בַּבְּוֹנִא:

יְפַת הָאַר וִיפָּת מַרְאֶה:

אַנישי ניאָתְב יעַקֹב אָת־רְחַלְ וֹיּאִמֶּר יּרְחַיִם יעַקֹב יָת רָחֵל וַאַמַּר

בְּבַשַּׁבַ זְמֵּירָתָא:

And he abode with him the space of thou art my bone and my flesh.' And Laban said to him: 'Surely

Wages be?' for nought? tell me, what shall thy shouldest thou therefore serve me Because thou art my brother, And Laban said unto Jacob:

name of the younger was Rachel. name of the elder was Leah, and the Now Laban had two daughters: the

fair to look upon. Rachel was of beautiful form and Δt And Leah's eyes were weak; but

81

þΙ

٤і

Rachel thy younger daughter. said: 'I will serve thee seven years for And Jacob loved Rachel; and he

고실하는다: ڰٚٚٚٛٛۿۧڂڵڮۿؚٚڂۄۿ۫ڔؙٮڡڂڎڷڵڔڂڬڬڰڂڂڬڶڐڰڂۄۿڂۄۿڐڔٳڂڎڷڔ

949 (1 (E"C a, 'k): שמיו ברמאום, ואס אדם כשר סוא, גם אני בן רבקה אחותו הכשרה: ורהגד לאביה. לפי שאמה מחה, לא היה לה להגיד

ויספר ללבן. שלא בא אלא ממוך אונס אמיי, ושנעלו ממונו ממנו: ראס עמו כלוס, אמר, שמא זסובים הביא והנס בחיקו (ב"ר שם): וינשק לו. אמר, שמא מרגליות הביא והם בפיו (ב"ר שם): (13) וירץ לקראחו. כסנור ממון סול שעון, שסרי עבד סבים בל לכלן בעשרס גמלים שעונים (ב"ר שם): ויחבק. כשלל

עשס, ואף זו לא למנס, שסיס רועס לאנו: (14) אך עצמי ובשרי. מעמה אין לי לאספך הבימה, הואיל ואין בידך כלום, אלא מפני קורבה אמפל בך מדש ימים, וכן

עבר, סופיף וי"ו בראשה, וסיא סופכת המיצה להבא: (31) הכי אחר אחה. לשון מימס, וכי בשביל שלחי למס מעבדני מנס: ועבדחני. כמו ומעבדני, וכן כל מיבס שסיל לשון

מראה. סול זיי קלקמר: לגדול וסקענס לקען (בבא במרא קרג.): - האד. הוא נורח הפרלוף, לשון יָמָאֲבָהוּ בַּשֶּׁבֶד (ישעיה מד, יג), קונפ"אם בלע"ו: (17) רבוח. שסימס פגורס לעלום בגורלו של עשו ובכמס, שסיו הכל אומריס, שני בנים לרבקס ושמי בנומ ללבן, הגדולה

לומר סקטנס, ואף על פי כן לא סועיל, שסרי רמסו: שעבדך ברחל, ושמא חאמר רחל אחרם מן סשוק, חלמוד לומר בחך, ושמא חאמר אחליף ללאם שמה ואקרא שמה רחל, חלמוד כמיב ויסיו בעיניו כימיס אחדים: ברחל בחך הקטנה. כל סמימניס סללו למס, לפי שסיס יודע בו שסוא כמאי, אמר לו (18) אעבדר שבע שנים. סס ימיס המדים שהמרה לו המו וְיַשְׁבָּמְ עִמּוֹ יָמִים בֻּמְּדִים (צ"ר ע, יו), ומדע שכן הוה, שהרי

And Laban said: 'It is better that I

غَلَلُةِ لَا: ממּבְׁרִ מִּנְרַ מֶּבְׁתַ-מִּנִים אַבוֹבוְנִים: me yet seven other years.' בְּטִבְּלַטְ מִמֶּנִ מְנָע מֻּבַת מָּנָנוֹ service which thou shalt serve with אָת־זֹאַת בַּעַבְרָה אֲשֶׁר תַעַּבָּר לְנַ אַנַ וֹנַ בַּאַ בַּפּוּלְטַוֹּאַ will give thee the other also for the מַלֵא מְּבָׁמַ זְאָט וֹנִשְּׁלָּנִי לְוֹּיְ זָּם־ אַמְּלִים שִׁבּוּצִּמָא דְּרָא וִנִּמִין Fulfil the week of this one, and we בְבַּבַעָא: before the first-born. בּמֹלְנְמֹנִוּ לִנִיטִ עַּהֹּמֹּנִבְי לִפְּנֵּוֹ בַּאַנְיבוֹא לַמִטּוּ וֹהַנְבַטֹּא צוֹם in our place, to give the younger رَيْجُول كِجُل كِهِ يَمْشِك كُل يَهْمَد كِجُلْ كِه مَنْمُحَنِد قَيْلًا And Laban said: 'It is not so done וְלְמָׁע רִמִּיתְּנִי: fhen hast thou beguiled me? וּלְמָא שַּׁפַּרְתְּ בִּי: with thee for Rachel? wherefore לְּיִ בְּלְאֵ בְּנְבִיבְ, מְּבָּנְבִיי, מִפְּּנְבִי לִי נִבְלְאֵ בְּנִבִיבְ פַּבְטִיתִי מִמָּנִי hast done unto me? did not I serve לְּבְׁן מַת־זּאָת עְּשְׁיִה יָלְלְבָּן מָא דָא עִבּדְהָּ said to Laban: What is this thou 57 that, behold, it was Leah; and he וֹנְתַּי בַבְּצֵּׁר וְהַנָּּיר הָוֹא לֵאָה וַהָּוֹה בְּצָּפָּרָא וְהָא הִיא לֵאָר And it came to pass in the morning جُهَيْكِ: 수숙성도 보다 화학하다: for a handmaid. לְבָאָר בְּרַתִּיה handmaid unto his daughter Leah +s ए.तु। ४५/ र्येत श्वताः १५ वृत्ताः ויהב לבון לה יָת וּלְפָּה And Laban gave Zilpah his וֹמֹאַל לְוֹתַה: unto her. וּנֹבֹא אָטַב אַלְיִנ וּנֹבֹא אַלְיִבּי: brought her to him; and he went in בְּרַמִּיה וְאַעֵּיל יָתַה לְוָתֵיה that he took Leah his daughter, and נִי נִיְהַי בְמָּבְר נִיּקּה אָת־לְאָה בִהֹי וְנְיִנְיִנְ בְּנַמְּמָא וּלְבָר יָתְ לַאָּר And it came to pass in the evening, הַמְּלִום וֹנִעִּשׁ מִשְּׁמָה: رَجًا אָנַ פַּלְאַנְאָנִי וּכְנִאָּ לְבָּן יִנִי פָּלְאָנָאָנִי וּכְנַאָּ לְבָּן יִנִי פָּלְאָנָאָנִי אַנִּרָא נְאָבַרְ מָשְּׁמָּנְאָנִי men of the place, and made a feast. And Laban gathered together all the ۼڎؙؠڬ: לאימול לְנְתַּה. هُلُ هُمُهِا قَد مُرْهُا نُمَّا لَهُ لَهُلَاهًا هَفَانَ هُلَا مُرْبِمَا بِمِر هَاذِاللَّهُ الْهُلُولِيِّةِ الْ that I may go in unto her.' me my wife, for my days are filled, 17 ניאמר יעקב אַל־לְבָן הָבֶּה וַאַּמִר יַעְקֹבן הַבּ יָת And Jacob said unto Laban: 'Give בְאַנִוֹבְעוֹ אַנְוֹנִי: בּבְבַבונם נְסַבּי: ניהרי בְעַינִי בְּיָמָים אַחָרִים נְהֵוֹ בְּעַינִהִי בְּיִמָּין וְעִירִי בְּיִמָּין וְעִירִין but a few days, for the love he had to Rachel; and they seemed unto him נוגלב והפר בניין מבת מנום יפלי יעלה בנייל שבת שנון And Jacob served seven years for نتثال: מִמְמָּיִ אַמָּה לְאֵישׁ אַתְּר שְׁבֶּר מִיְּיַשְׁמִין יָמִה לְגָּבר אָחָרוֹ מִיב give her to another man; abide with give her to thee, than that I should ני ניאטר לְבָּן שִּיִב הִתִּי אֹתָה לְּךְ נִאַמֵּר לְבָן שִבְּרְאָמֵין יָתַה לְרְּ

(as) ויהי בבקר והנה היא לאה. אבל בלילה לא היחה לאה, לפי שממר יעקב סימנים לרחל, וכשראחה רחל שמכניםין לו

(22) בולאו יכוי. שלמרס לי למי. ועוד מללו ימי, שסרי לני כן פ"ד שנס, ולימסי לעמיד י"ב שבמיס, ווסו שלמר ולבולס

לאס, אמרס, עכשיו מכלס אמומי, עמדס ומסרס לס אומן סימניס (מגילס יג:):

שליה, והלא קל שבקלים אינו אומר כן, אלא להוליד מולדום אמר כך:

⁶² וֹישֹׁל לַבְּלוֹ לַבְּעוֹלֵ בִּשְׁוֹ אָשׁב וֹיִעַּד לַבָּלוֹ לַבְּעוֹלָ בְּנִעִּיה יָשׁ ☆☆☆!: ⁸² נוֹמֹמְ נֹהְׁלַבְ בְּּוֹ נוֹמִגְּאֵ אֲבֹׁהֹ נֹהְבַּר נֹהַלָּב בּוּו וֹאַאָּלָנִם

दर्पूत थंद्गूत्रं ट्रेन र्थंद्गूतः

מוד שֶׁבַע־שְׁנִים אֲחַרוֹת:

בור:

شظمٰدا:

Х.Д.:

يَّالُّكُ مِيْ

בובל בְּרַמֵּיה בֵיה לְאָמוּ: וֹאָע וֹיִמִּן לְוִ אָּע בְּבוֹלְ בִּעוֹי לְוִ הָּבוּהַּטֹּא בְּבָא וִיִּנִב לְיִנִי זִּע

בְּלְהָה צַּמְמֵיה לַה לְצַּמְהוּ:

אָת־רָחֵל מִלְאָת וַיַּעְּבָר עִמְּוֹ יָת רָחֵל מִלְאָת וּפְּלַח עִמֶּיה עּוֹד שֶׁבַע־שְׁנִים אֲחֵרְוֹת: עּוֹד שְׁבַע שְׁנִין אָחֲרָנִין: °° נִיָּבְאָ זָּם אָלְ בְּבְיִבְלְ נַיֶּאֲבַב זָּם וְמָאַלְ אַף לְנָת רָחֵלְ וּרְחֵים אַף

רי ניקּקּה אָת־רַחְמֶה וְרָחֵל וִיחַב לַהּ עִּהִּי וְרָחֵל עַקְרָא:

אָבׁוּ כֹּהֹן וֹבְעַׁמִּנִּוּ בַּהֹּלְוּ: וְחִנְּעִ בְּעְּנְיִ, כָּי עַּמָּה נָאָּהְבָּנִי אַמנע אַנו נִגן פֿבָם וֹן הֹלְפָּנוּ ינ שְׁמִוּ רְאוּבֵן בֵּי אֲמִרְה בִּי־רְאָה וּקְרָה שְׁמֵיה רַאִּבוּן צֵרֵי נטֿבר באָר נַהַבָּר בָּן נִהְקָּרָא וְעָּדִיאַר בָאָר וִילִידָר בַּר

្នុ בּֿגַ מְּׁמְּמָת גְּעִוְּעַ בַּגַ מְּתִּאֵּע אִנְכִּג נָאֵמָנִע אִּנִג, מִמִּנִה בְּנִבִּי מִּנִּגִּ בָּנִי וַמַּבַר עוֹד וַתַּלֶד בַּן וֹהֹאֹמֶר וְעַדִּיאָת עוֹד וִילִידַת בַּר

בון ולבו המוצ המתון: נְיִם בְּיִ עִּם אָּטַ זְיַרְ נִשְּׁלֵבְא אָמִוּ סְנִיאָּטָא אָנָא וִיתַב לִּי אַבְּ יִּת

بْكِيُّكُ لِنَاءُ كِيْ الْمُرْهِمُ لِدُلُّولَ هَمْ حَقَّا ﴿ حَمْدُرِ هُلُدِ، نُجْرِيدِ لِنَاكِمُ لِم י⁺³ עַקְּה הַפַּעַם יַלְנֶה אִישִׁי אֵלַי בֶּי־ נַאַמָּרָה הָדָא וִמְנָא יָהְחַבַּר לִי נמַנור עוֹד נמַלֶר בּן נתֹאטֶר וְעָדִיאַת עוֹד וִילֵידַת בַּר

לנו גל פו קרא שמיה לוי:

daughter to wife. week; and he gave him Rachel his And Jacob did so, and fulfilled her

her handmaid. daughter Bilhah his handmaid to be And Laban gave to Rachel his

Leah, and served with him yet seven and he loved Rachel more than And he went in also unto Rachel,

And the Lord saw that Leah was other years.

looked upon my affliction; for now she said: 'Because the LORD hath and she called his name Reuben; for And Leah conceived, and bore a son,

my husband will love me.'

but Rachel was barren. hated, and he opened her womb;

And she called his name Simeon. therefore given me this son also.' hath heard that I am hated, He hath son; and said: 'Because the LORD And she conceived again, and bore a

٤٤

78

ıε

sons.' Therefore was his name called because I have borne him three my husband be joined unto me, son; and said: 'Now this time will And she conceived again, and bore a

(30) עוד שבע שנים אחרות. ממכומ סקישן לכמשונות, מס כמשונות בממונס מף סממכונות בממונס (ב"ר ע, כ), ומף על לשון ונמן ונמנס וגו": - גם אח זאח. מיד לאחר שבעם ימי סמשמס ומעבוד לאחר נשואיס: שְּׁמְשְּׁרְ לְּבְּי, לפּיכך מין משמע שבוע מלח שבעה, שמיינ"ה בלע"ו: ונחנה לך. לשון רבים, כמו וָנִשְׁרָפָה, גֵרְדָה וְנָבְּלָה, מֹף וֹה קמן וא"ה לומר שבוע ממש, שהם כן סיס לריך לינקד סשי"ן בפתח (ר"ל בקמץ), ועוד ששבוע לשון וכר, כדכתיב שָבְעָה שֶׁבֻעוֹת (22) בולא שבע זאח. דבוק סול, שסרי נקוד במעף (פי'בשו"ל), שבוע של ולמ, וסן ז'ימי סמשמס, בגמ'ירושלמים במועד

(22) וחקרא שמו ראובן. רצומינו פירשו (ברכוח ז:), אמרס, ראו מס בין בני לבן חמי, שמכר סבכורס ליעקב, ווס לא פי שברמאות בא עליו:

לו פחחון פה עלי, שהרי נעלחי כל חלקי בבנים: - על בן. כל מי שנאמר בו על כן, מרובה באוכלוםין, חוץ מלוי, שהארון היה (48) הפעם ירוה אישי. לפי שהאתהום נביאום היו ויודעום שי"ב שבטים יולאים מיעקב, ודי נשים ישל, אמרה, מעחה אין מכרס ליוסף ולא ערער עליו, ולא עוד שלא ערער עליו, אלא שבקש לסוציאו מן סבור:

97.1

מכלה בהם (ב"ר על, ד): קרא שמו לוי. בכולם כמיב ומקרל, (שהיל קרלה), וזה כמב בו קרל, ויש מדרש לגדה בללה

نىڭتىن בַּן ְקְרְאָה שְּׁמֵוֹ יְהוּדְה וְתַּעֲמֵלְה יִיִּ עַל בּן קָרָה שְׁמֵיה יְהוּדָה הפּעַם אוֹהֶה אָת־יְהוֹה עַל־ וַאָּעִרָה הִדְא זִּטְנְא אוֹדִי קֵּדָם

לנים וָאִם־אָין מִהָה אָנְכִי: XXX לְנֹתְּׁלֶב וֹשְׁלַנֹּא בְוֹנֵלְ בַּאֹּנִלְיִנִי לְנִתְּלֶב וֹלַנִּאָנ בְנֵלְ בַּאָּנַנִינִי נמָנא רְהַלְ בֵּי לְאִ יֶלְדְרִוֹ וְחַזְּתְ רְחֵלְ אֲבִי לְאִ יְלְיִדִּתְ

نقك فدر_حُمْا: בַתַּחַת אֶלְהִים אָנֹכִי אֲשֶׁרַ־מָנָע וּיִםר־אַּר יַנְּאַמֶּר בּרְחַיִּלְ וַיִּאַמֶּר

נִם_אַנכ׳, מִמֶּנֹּע: אֹלְיִנִי וֹעֹלְעַ מֹּלְבֹּבֹבֹבְיּ וֹאִבֹּוֹנִי מִנְלְ לִוֹטִי שֹׁלְיִּב וֹאֹנֹא אֹנִבּי. ְּ וַתְּאֲמֶר הַנְֶּה אֲמֶתְי בְלְהָה בָּא וַאֲמֶרַה הָא אַמְהִי בִּלְהָה

לְאָמֻּׁע וֹּלָאָ אֶלְּיִלִּ וֹמַּלְּב: * וַמִּמֶּן לָוֹ אֶת־בִּלְהָה שִׁפְּחָהָה וִיהַבָּת לִיה יָת בִּלְהָה צִּמְתַּה

نقت خَرْثِ نقرْ له جُرَهُ كِادَ الله عَالَى الله عَالَى الله عَالَم الله عَالَم الله عَالَم الله عَالَم الله عَلَم الله عَالَم الله عَلَم ال

מְּלֵה בֹּלְלְ, וּיִשְׁוֹ בְיֹ, בֹּוֹ הַּלְ-בוֹ בֹּלְוִינִי וְיַבַ לְי בַּר הַלְ בִּוֹ رَفَعِمُد خُتَامٍ يُدَرُوْر كُمْ بِنِت أَرْضِ يَعْمَدُن خُتَامٍ يُدَوْر نَبْ لَعَلَا كَحْدَم

בואָר שְׁמִוּ בֵּוֹ:

בוול בו שני לישקב: rāch kir rāçr eçţņr weint

וֹלַמִּנוּ מִלְמִּוּלָגַ: וַמְּנִר ע'וֹד וַמֵּלֶד בָּן וַתֹּאמֶר וִעָּדִיאַת עוֹד וִילִידַת בָּר

וֹאִם לָא מִוֹטֹא אָׁנֹא: אָקַיַנְאָמָרָ הָבְּרִּדְלֵּי נִאָּמָרָהָ לְנִאָּמָר הַב לִי בְּנִין

וֹלְבַא צַמְמָּנִ: מן בום ין הקעו המנע המון נאַמַר בַמִּנִּי אַטַּ בַּהְנָא בַלָּא וטמוש בולוא בוהמד לבטק

נאטבני אַר אַנָא מַנַּהּ:

לאַשוּ וֹמֹאַל לְוֹתַה יַמְּלִב:

וְעַּיִישָׁת בְּלְבְהָה וִילֵידָת

לְנְתְ שְׁמֶּנִתְ בַּוֹ:

٢٠٤٥ אַמְשַּׁע בַּבְשַׁלְ וְעַּרִיאַת עוֹד וִילִידַת בָּלְהָה

> off bearing. called his name Judah; and she left praise the LORD.' Therefore she son; and she said: 'This time will I And she conceived again, and bore a

her sister; and she said unto Jacob: Jacob no children, Rachel envied And when Rachel saw that she bore

XXX

38

'Give me children, or else I die.'

from thee the fruit of the womb?' God's stead, who hath withheld against Rachel; and he said: 'Am I in And Jacob's anger was kindled

be builded up through her.' bear upon my knees, and I also may Bilhah, go in unto her; that she may And she said: 'Behold my maid

in unto her. handmaid to wife; and Jacob went And she gave him Bilhah her

Jacob a son. And Bilhah conceived, and bore

called she his name Dan. and hath given me a son.' Therefore me, and hath also heard my voice, And Rachel said: 'God hath judged

second son. conceived again, and bore Jacob a And Bilhah Rachel's handmaid

ډرډ: הדברים רבה, ששלח הקב"ה גבריאל והביאו לפניו, וקרא לו שם זה, ונמן לו כ"ד ממנות כהונה, ועל שם שלוהו בממנות קראו

(פצ) הפעם אודה. שנעלמי יומר ממלקי, מעמס יש לי לסודות:

- וכי כך עשה אביך לאמך, והלא המפלל עליה: מוחה אנכי. מכאן למי שאין לו בנים שמשוב כמת (ב"ר שם): (1) וחקנא רחל באחחה. קומס במעשיס סעוביס, ממרס, מלולי שלדקס ממני למ זכמס לבניס (ב"ר עמ, ו): הבה לי.
- לי בניס, ממך מנע ולה ממני: (2) החחח. וכי במקומו לני: אשר מנע ממך. לם לומרם שלששם כלבל, לני ליני כלבל, לבל לל סיו לו בנים, לני יש
- כנגד שרס, אמר לס, וקנמי סכניפס לרמס לבימס, אמרס לו אס סדבר סוס מעכב, סנס אממי: ואבנה גם אנכי ממנה. (3) על ברכי. כמרגומוואנא ארבי: ואבנה גם אנכי. מסוגס, אמרס לו, זקנך אברסס סיי לו בניס מסגר, ומגר ממניו
- (9) דנני אלהים. דנניומייצניוזכני (צ"ר על, ז):

לביתי	֜֜֜֜֜֜֜֜֜֜֜֜֜֜֜֜֜֜֜֜֜֜֜֜֜֜֜֜֜֜֜֜֜֜֜֜֜	וֹאַנִטִּג זִטְבוּוֹן לְלָאָנוּ אִמֶּנִנּי	And Reuben went in the days of wheat harvest, and found mandrakes in the field, and brought them unto his mother Leah. Then Rachel said to Leah: 'Give me, I pray thee, of thy son's mandrakes.'	ĻΙ
٤١	בְּנִוּת נִמִּקְרֵא אָת־שָּׁמִוּ אָשֶׁר: נַתַּאִמֶּר לֵאְנִי בְּאָשְׁרֵי בָּי אָשֶּׁרָוּנִי	וּלֵבְרָת יָת שְׁמֶּרֵה אָשֶׁרֵ: לְי אֲבֵרִי בְּבֵלוּ יְשִׁבְּחִוּתִּי וְשִׁיָּא נְאֶמָרַת לְאָר הוּשְׁבְּחָא הַוֹנִת	And Leah said: 'Happy am I! for the daughters will call me happy.' And she called his name Asher.	٤١
71	رشَرُه ، بَأَهِٰۃ שَٰهِٰٰٰرَہ رَغُٰۃ چَا שَٰرِهُ جُرِيْمِٰۃ:	וילידת וּלְפָּה אַמְתַּה דְּלֵאָה פַר הָּנְיָן לְינֵּלְב:	And Zilpah Leah's handmaid bore Jacob a second son.	71
11	נַתְּאִמֶּר לֵאָה (כ׳ בגד)[מ׳ בָּא גַר] נַתְּקְרָא אָח־שָׁמָוֹ גַּר:	נְאָמֶרַת לֵאָה אֲמָא גָּד וּקְרָת יָת שְׁמֵיה גָּד:	And Lesh said: 'Fortune is come!' And she called his name Gad.	11
OI	ांतेर्द्रेग ार्ट्सेन थेवृत्त र्देश्गत र्दाष्ट्रेट द्वाः	ױלִידַת וִלְפָּה אַמְּתַּה דְּלֵאָה לִיַטְּלִב בָּר:	And Zilpah Leah's handmaid bore Jacob a son.	01
6	נַתָּבָא לֵאָה בָּי עִּמְדָה מִכֶּׂדָה נַתְּקָה אָת־וּלְבָּה שִׁבְּחָהָה נַתְּתֵּ אַתָּה לְיַעֲקֹב לְאִשֶּׁה:	וְחָזָת לֵאָה אָרֵי קַמָּת מִלְּמִילִר יִרְבַרַת יָת זִלְפָּה אַמְתַּה וְיַהַבַת יְתָה לְיַצְּהָר לְאָהוּ:	When Leah saw that she had left off bearing, she took Zilpah her handmaid, and gave her to Jacob to wife,	6
8	رَمِعُوْد دِيَّادُ يَوْمَرُدُّ هِٰذُيَّاتِ ١ بَوْمِرْمِ: שָם־צָּחֹק: גַּם־יָבֶּלְּהִּי ١ بَوْمِرِّهُ שֶׁמֵּוֹ نِوْمِرْاً:	נְפְּמִלְּי: אָתְּיְחֵיׁב לִי וּקְרָה שָּׁמֶּיה הִיחֵי לִי וְלָר פַּאָּחָתִי אַרְּ בְּאִתְּחַנְּתִי בְּצִלְיְתִי חַמֵּידִית נְאָתַרַת רְחֵלְ	And Rachel said: 'With mighty wrestlings have I wrestled with my sister, and have prevailed.' And she called his name Naphtali.	8

(8) נפחולי אלחים. מנחס בן מרוק פירש במחברה למיר פָמִיל, חבורים מחח המקוס, נחחברהי עם חחותי לובוח לבנים. וחני מפרשו לשון שְחֵשׁ וּפְּמַלְּמֹל, נחעקשתי והפלרתי פלירוח ונפחולים הרבה למקוס, להיוח שוה לחותי: גם יבלחי. החבים על ידי. וחונקלום חרגס לשון חפילה, כמו נפחולי חלסים נפחלחי, בקשוח החביבוח לפניו נחקבלתי ונחעחרתי בחחקיה. נפחקלהי. נחקבלה חפלחי. ומדרש הגדף יש רבים, בלשון נועריקון:

(סו) וחלה ולפה. בכולן נאמר סריון, מוץ מולפס, לפי שסימס במורס מכולן ומינוקם בשניס, ואין סריון ניכר בס, וכדי לרמום ליעקב נמנס לבן ללאס, שלא יבין שמכניסין לו אם לאס, שכך מנסגן, לימן שפחס סגדולס לגדולס וסקענס לקענס:

(II) בא גד. בא מול עוב, כמו גד גדי ופנוק לא (שבת סו:), ודומס לו שַעוֹרְכִיס לַנַּד שַׁלְמָן (ישעיס סס, יא). ומדרש אגדס, שנולד מסול כמו גֹדוּ אִילְנָח (דניאל ד, יא), ולא ידעמי על מס נכסב מיבס אחם. דבר אחר למס נקראת מיבס אחת בגד, כמו בגדת בי כשבאת אל שפחתי, כאיש שבגד באשת נעוריס:

 (+1) בימי קציר חטים. לסגיד שבתן של שבעים, שעת סקליר סיס, ולה פשע ידו בגול לסביה העים ושעורים, הלה דבר סספקר שהין הדס מקפיד בו: דוראים. שיגלי עשב סוה, ובלשון ישמעהל ישמי"ן (סנסדרין לע:):

עַכָּגֹלִי עַּעַר דּיּדְאָּי בְּגָרְי: נעאמר רַהַל לָכוֹ יִשְׁכַּב מִמָּוּ י אַישִׁי וְלְלְחָת גָּם אָת־דּוּדָאָי פְּגָי נקאמר לָה הַמִּעַמַ קַהָּמָּך אָת־ -

בּבְּיֹבְע עונא: בּבוב בּבוב מּמִּשׁ מֵנִינ אַנּבשׁ בּוֹבֹב בּבבונים בּבבו. אָלָו טַׁדָוּאַ כֿוּ מָּלָר מָּכֹּבְעִינִי ۵٠ ַנַהַצָּא בֹאָר לַקְרָאֹלוּ וַתֹּאַמֶּרֹ וּנֹרָא וֹהֹלַר מִן עַמְּבֵע בַּבְּבֵנִי נֹמָאַ וֹהַלִּכִ מִן עַלְּלָא בַּבַנִּמָּאָ

تقري خيلاط جا بامينا: لا الْمُثَمَ الْأَرْاتِ الْأَرْاتِ الْأَوْلِ الْأَوْلِ الْأَوْلِينِ لِلْأَغْلِينَ لِلْأَغْلِ

נשׁבוֹבֹא הֹמו נהֹהכֹר: ٩٩٦٠ رَبِّهُ مِن رَبِّهُ لِهُ ثِنَا يُخْرِينِ لِمُحْلِدِ يَعْمَدُكَ خَعْدَ يُثَادِ أَنْ هَٰذِينَ

ځ*ټځ*ځ۳:

נִיםְקְרָא אָת־שָׁמִוּ זְבָּלְוּן: י אָנִי וַבֶּד טוֹב הַפַּעָם וּוְבְּבָנִי וַהַאָּמֶר לַאָּה וְבְּדָנִי אֶלְהָים ו

ಭರ್ಷ ೯೭೯: הְּמְּשׁׁ צִּינְּעִי: נְעִי מְּמִּשׁ אָּעַר יְּבְעָר בָּיִל וְהַיְּמְעִּי יִּנְעִי: יִּבְעָר בְּיִלְיִּעִי בְּרַמָּאִיּקְּרָעִי בּי נְאַלְּרָי בָּיִע וְמִּקְרָיִאָ אָּעַר יְּבְעָרִי בְּיִרְמָּאִיּקְרָיִי יִּיִּלְרָיִי בְּיִרְמָּאִיּלְרָיִי

> <u> מַלְּנְּ וֹלְנִינִוּ צַּלְּנִינִי</u> לכון וֹמְכוִר הֹמִינִ לַּכִּילִיֹא וֹלְבוּנִיוֹ, צַּלְבוּ, וֹאֶׁמָּבִעַ בְּיִבַּ ני פֿגַּלְ, וַנִיפַּבָּוּן אָּבּ נִינַ ואָמִנע לַה הוְעָיר דּרְבָּרְהָּ

> וּשְׁכִּיב עִּמַה בְּלֵילְיָא הוּא: וֹאַמֹנע לַוֹעֹי שׁימוָל אָבוּי וּנְפַּקַת לַאָּר לְקַדְּמוּתִיה

וֹמֹצִיאַט וּילִידַט לְוֹהְלָּב בַּר

שְׁמֵיה יִשְׁשְׁכֶּר: לְאִימִׂי בִּינִבֹינִ אַמִּטִּי לְבַּמֹּלְי וּלַבָּנִי

מְּטִיתַאֵּי לְיַגְּלֶב: נַמַּבר עוֹד לֵאָב נַתַּלֶד בַּן־שִׁשְּׁי וְעַבּיצִם עוֹד לֵאָב וִילֵידַם בַּר

יַת שָׁמֵיה זִבוּלוּן: וֹלְיִבְינִי לְיִבִּי מִּשֹׂאַ בֹּלִין יַלְבִּינִי מֹבוְנִגיִי בַבֹּמֹלֵג לַוֹנִי, אָנַג לי חילק שֶׁב הָדֶא וְמֶּנָא יָהֵי נאַמָרת לַאָּה וְהַב וָיָ יְמֵיה

son's mandrakes.' shall lie with thee to-night for thy And Rachel said: 'Therefore he take away my son's mandrakes also?' my husband? and wouldest thou matter that thou hast taken away And she said unto her: 'Is it a small

that night. mandrakes.' And he lay with her hired thee with my son's come in unto me; for I have surely meet him, and said: 'Thou must the evening, and Leah went out to And Jacob came from the field in

she conceived, and bore Jacob a fifth And God hearkened unto Leah, and

called his name Issachar. handmaid to my husband. And she my hire, because I gave my 81 And Leah said: 'God hath given me

a sixth son to Jacob. And Leah conceived again, and bore

called his name Zebulun. have borne him six sons.' And she husband dwell with me, because I me with a good dowry; now will my And Leah said: 'God hath endowed

and called her name Dinah. And afterwards she bore a daughter,

17

(5"(45, 4): שמך הלילה. שלי סימס שכיבת לילס זו, ואני נומנס לך מחת דודאי בנך. ולפי שולולס במשכב סלדיק, לא וכתס לסקבר שמו (פו) ולקחת גם את דודאי בני. בממיס, ולעשות עוד ואת, ליקת גם את דודאי בני. בממיס, ולעשות עוד ואת, ליקת גם את דודאי

(16) שבר שברחיך. נממי לרמל שכרס: בלילה הוא. סקנ"ס מייעו, שילה משס יששכר (נדס לה.):

(עד) וישמע אלהים אל לאה. שסימס מממוס וממזרם לסרנות שנעיס:

שיש לי בניס כנגד כל נשיו: (02) זבד טוב. כמרגומו: יזבלני. לשון בֵּימ וְבֻלֹּ, סירבריי"ל בלע"ו, בים מדור, מעמס לא מסא עיקר דירמו אלא עמי,

מניו ונספך לנקבם: (IS) דינה. פירשו רבומינו (ברכום ב.), שדנה לאה דין בעלמה, אם זה זכר, לא מהא רמל אמומי כאחת השפחות, והמפללה

بْلائِلا خَلاَحُكُكُ اللهُ اللَّهُ اللَّا اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّا اللَّالَّا لَلَّا اللَّهُ اللَّالِي اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّا اللَّهُ اللَّا اللَّا اللَّهُ اللَّا اللَّالِمُ اللَّا اللَّا اللَّالِمُ اللَّالَّا اللّلْمُلْلِمُ اللَّالِيلَا اللَّالِمُ الللَّالِيلَا اللَّلَّالِيلَّا יבובני ון בוילף: LORD hath blessed me for thy sake.' דוֹן בְּמֵּנְנִיׁ נְעַמְשׁׁיִּגְ נִוֹּבְּבְבְרֵנִי, אָמֶּכּטִיִּעְ בַּטִּמְוֹ בְּמֵּנִיִּנִ נְּסָּיָעִיָּ have observed the signs, and the ^{²²} נֹגְאָמֶׁר אֶּלְּיִן לְּבְּׁן אִם דָּאָ מִּהָּאִטִּי. נֹאָמָר לְיִשׁ לְבֹּו אִם בֹּהַוּ have found favour in thine eyes—I I won II' : min otnu biss nsds. J bnA ئىلىنىڭ: אַטַּר יָדַאָּטַ אָּטַ אַּכַלְטַיָּר אָאָר יִדִּאָטַ יָּט פּוּלְטַוּיִ בּפַלְטַטַּבּיּ wherewith I have served thee.' عَ مُحَلِّكُ مِنْكُ خُتَا لَهُمْ كُن فَل خُن لَنَا خُنِيا لَهُمَّامِ هُلَا هُنَا me go; for thou knowest my service for whom I have served thee, and let שְׁלֵּי אָּטַ וֹאָטַ וֹלְבָּוֹ אַּאָר עַב יִּט וֹאָט בֹּנִי צִּפְּׁלְטִית Give me my wives and my children **iĠ**ĀĹホ.: to my country. مَجْ لِتَرْرِ لَيُخْرَجُك مُج ـ خُطِيبُ لِمُكَالِدُ يَعْمُكُ لِمَا خُمِينَ لِمُعْلَمُ لَهُ خُمِينًا لِمُعْلَمُ may go unto mine own place, and יוסף ויאטר יעקב אָל־לְבָּן וַאַּמַר יַעַּקב לְלָבָן שַּקְּחַנִי unto Laban: 'Send me away, that I had borne Joseph, that Jacob said וּגְיֵי בּאַמֶּר גֹּלְיָנִי בְׁנִילְ אָנִי וּנְטֹבְ אָנִי וּנִינִי בּּד יָלִידָת בְּנִילְ יָּת יוֹסִבּ And it came to pass, when Rachel יפָף יְהְנָה לֵי בֵּן אַחֵר: יוִסוף וֹן לִי בַּר אַבְּרָוּ: another son.' saying: 'The Lord add to me לי וְשׁבְּׁלֵבֶא אֵעַ_אָמָוּ יוֹסָף לֵאֵמָר יִקְּרָה יָה שְׁמֵיה יוֹסָף לְמֵיעַר יַ And she called his name Joseph, אֶלְהַים אֶתַבְּהָרָפַּהָי: reproach. בְּנַשְׁ יְיִ יְתְ חִסְבְּיִי: and said: 'God hath taken away my ני נטֿבר נהַכָּר בַּוֹ נַשַּאָמֶר אָסָר וֹעַבּיע וּילִידַת בַּר נַאָמָרַת And she conceived, and bore a son, ॒ । । । her womb. אַלְיהָ אֶלְהִים וַיִּפְּמָּח אָתַ וְקַבָּיל צְלוֹתַה יָיָ וִיתַב לַה God hearkened to her, and opened בח ניוְבְּר אֵלְהָיִם אָת־רָחֵל נִישְׁמִע וִמְאל דּוּכְרָנִה דְּרָחֵל מֵדָם יִי And God remembered Rachel, and

(בב) וייבור אלהים את החל. זכר לם שממרם מימנים לאמומם (צ"ר עג, ד), ושסימה מליכה שלא מעלה בגורלו של עשו,

and I will give it.'

And he said: 'Appoint me thy wages,

82

t7

שמא יגרשנה יעקב לפי שאין לה בנים, ואף עשו הרשע כך עלה בלבו כששמע שאין לה בנים. הוא שייםד הפייע, האדמון כבע

של עשר סרשע. ואגדס, כל ומן שאין לאשס בן, אין לס במי למלום פרחונס, משיש לס בן חולס בו, מי שבר כלי וס, בנך, מי אכל "ד, מו), וִיכַּמַּףְ לֹמֹ יַמֶּׁמַף (ישעיה ס, כֹ), למֿ יממן: - חרפתי. שהיימי למרפה שמני עקרה, והיו אומריה עלי שמעלה למלקר (23) אסף. הכניםה במקום שלה מרחה, וכן שַׁמֹף מֶרְפְּמֵנוּ (ישעיה ד, ה), וְלֹה יֵמָׁשֵף הַצַּיְמָה (שמוח ע, יע), פְׁמִפּוּ נְגָּהָם (יוחל שלא מלה לבה לקחמה לו ונמבהלה:

(44) יסף ה׳ לי בן אחר. יודעם הימה בנבולה, שלין יעקב עמיד להעמיד ללל שנים עשר שבמים, למרה, יהי רצון שלומו מלנים ללו, בנך:

(as) כאשר ילדה רחל את יוסף. משנולד שמנו של עשו, שנחמר וְסָיָס בֵּיִמ יַשַּׁקֹב הַבִּימ יוֹשֵף בֶּקְבָּס וּבֵּימ שַּׁשִׁו לְקַשׁ שסוא עמיד לסעמיד, יסא ממני, לכך לא נמפללה אלא על בן אחר:

(עובדים א, יח), אש בלא לסבה אינו שולט למרחוק, משנולד יוסף, בטח יעקב בסקב"ה ורלס לשוב:

(26) חנה את נשי וגרי. מיני רולה ללמת כי מס ברשות:

نَكُتُلاً:

ממישי וַיּאַבַוָּר

בַּקָּס עָס קַנְּקוֹ, חַפּשׁר יש לו בניס וסוח שולח בתו חֹלל סרועיס, ועכשיו היו לו בניס, שנחמר וַיִּשְׁמַע הָת דְּבְּרֵי בְּנַי לְבָּוִ: (קב) נחשחי. מנחש סייחי, נסיחי בנחוש שלי שעל ידך באס לי ברכה, כשבאם לכאן לא סיו לי בניס, שנאמר וְסִנֶּס רֶמֵל בִּמּוֹ

(82) נקבה שכרך. כמרגומו פרים מגרך:

לَكُولَ مُحْدِلًا مُحْدِر لَهُمَا فَدَيْم هَرْبُكُ مُحْدِر لَهُمَا:

خرط لا لاناد: אָהֶהַר הְּבּוֹטִיף וֹאָני אָהֵר חַנֵין בּפֹּלְטִּטִּר וֹנִים בּחַנִים בּמִּירָבּ

אָנְבֹו לִבוּעוֹו: خُلَائِمٌ، لَمَضِّد مُنَّدٌ، كَمُّمُّد تَهِ خَلَامٌ، نَحْمَا مُقَاضَد مَمُّدُنَا مَكَ ه נּיפְּבוּא לְבֶּב נֹלְבַּבֵּב יִּעִוֹנִי אָשִׁנּ יִשְׁפֿוּ יִשְׁפֿוּ יִבְּבוּה יִלְ יִשְׁנִּ בְּג מִׁמַּסְ אֵּמֶּב עַיֹּנְע לְנֵב לְבָּבּוּ*ן* אָבוּג וֹמֵּגב בּעַוֹנִע לְנִּב שֵּבְתַּג

אָבְעָה אָאָנְרָ אָשְׁבָּרִי: מְּעְּמִיר לְּיִ תַּבְּבֶר תַּנְּיִר אָמִּיבְר מַעְּבִיר לִי פְּתְּנְמָא תָבֵין צַּתִּיב ינעלב לא התקן לי מאימה אם ינעלב לא התין לי מדעם אם וּגְאָמֶׁר מָּהַ אָמֵּן לְדְּ וּגַאָמֶר וֹאַמָּר מָא אָהַוּן לְבְּ וֹאַמָּר

בְּעִּנִים וְהַנְיִה שְׁכְּרֵי: שֶּׁעַ עִּים בַּבְּשְּׁבִים וְשָּׁלָנָא וְנָקֹעַ $^{2\xi}$ משְּׁם בְּלְ־שָּׁהוּ נְקָּד וְשְּׁלִיּא וְבְלְ־

נוום פּבּמְּבִום יֹנוּב וּנִא אָטַׁנ: אַמֶּב אֵנְנִנְ וֹלֶב וֹמֹלָנא בֿמֹנְנִם בּבְ בִּי־מָבָוֹאַ עַּל־שְׂבָרָי לְפָּנָיִף בַּל וֹמֹּלְטִׁעַ בּּׁגְ בַּגַעִּי, בְּנִוֹם מִּטְוֹעַ וִטַסְׁבֵּיגַ הַּכְּגִּ זְבִּוּטַ, בַּנִוֹם מִטַּב

٠٤ ١٤٪ ١٤٪ خطرك اللاكر المنار حلكثك:

וַיַּאַמֶּר אֵלֶיו אַמָּה יָדַעְּמָ אָת וַאָּמַר לִיה אַהָּ יָדַעְּהָ יָת

אָלא לְבִּיהָי:

אָבְעִי עְּנָדְ אָשָׁר:

ניהי אַגרי: באמבוא ונמור ובלוה בהווא ίĊς 必位し אַמְּרִי מִתְּמָן כְּלְ אִמָּר נְמִיָר אַמְבֶּר בְּבֶּלְ_אַּאָנֹבְ עַיְּנִם עַסְר אָמִבּר בָּבָל מָנָוֹ יוֹמָא צִין

בְּעִינִי מִישְׁים בְּאַמֶּבוֹא נְּוֹבְא כל דליוזיה נמור ורקיע אָבׁו שׁומוָכ מַּכְ אַּנִּבוּ בַּבַבַּעַבַּ

خفكثيك: נאֹמֹר לבוֹ בוֹם לִנִי וֹבִי

> how thy cattle have fared with me. knowest how I have served thee, and And he said unto him: 'Thou

"Sosls əsuod nwo ənim And now when shall I provide for blessed thee whithersoever I turned. abundantly; and the Lord hath before I came, and it hath increased For it was little which thou hadst

thy flock and keep it. this thing for me, I will again feed not give me aught; if thou wilt do thee?' And Jacob said: 'Thou shalt And he said: 'What shall I give

ıξ

goats; and of such shall be my hire. spotted and speckled among the dark one among the sheep, and the speckled and spotted one, and every to-day, removing from thence every I will pass through all thy flock

counted stolen.' that if found with me shall be goats, and dark among the sheep, speckled and spotted among the is before thee: every one that is not shalt come to look over my hire that against me hereafter, when thou So shall my righteousness witness

might be according to thy word.' And Laban said: 'Behold, would it

(92) ואח אשר היה מקנך אחי. את משבון מעוע מקנך שבא לידי מתחלה כמה היו:

בְּבַנְּבֶי (שופּמיס ח, ה). הבחים עמי: - גם אנבי לביחי. ללורך ביחי, עכשיו חיין עושין ללרכי אלה בני, ולריך (הני) להיוח (30) לרגלי. עס רגלי, בשביל ביחת רגלי בחת חללך הברכה (ב"ר עג, ח), כמו קעָם חֻשֶׁר בְּרַגְלֶיךְ (שמות יח, ח). לְעָם חֲשֶׁר

לי על סנולדים מעמס, אלו סיו שם מממלס, ועוד, שלא מאמר לי על ידי סוכרים שסן נקודים ועלואים, מלדנה סנקצות דוגממן ולהבא נקודים ועלואים בעזים ושחומים בכשבים יהיו שלי, ואותן שישון עכשיו, הפרש מהם והפקידם ביד בניך, שלא מאמר שמוס דומס לאדוס כוש"ו בלע"ו, לשון משנס, שחמחים ונמלאם לבנס, לענין החבואה: - והיה שברי. אותן שיולדו מכאן (28) נקד. מנומר בחברבורות דקות כמו נקודות, פונער"ה בלע"ו: שלוא. לעון עלהים, חברבורות רחבות: חום. מושם גם אני עמסם לפמכן, וזכו גם:

בעדרי כי אֿס נקידיס ועלואיס, וכל שממלא בקן שאינו נקוד או עלוא או מוס, בידוע שגנבמיו לך, ובגניבק הוא שרוי אללי: (33) וענחה בי וגוי. אס ממשדני שאני נועל משלך כלוס, מענה בי לדקמי, כי מבוא לדקמי ומעיד על שכרי לפניך, שלא ממלא מכטן וטילך:

(46) הן. לשון קבלם דבריס: לו יהי בדברך. סלולי שמחפון בכך:

tėėtio liül tilėti: בְּלְ אֻּמִּגְ_לְבָּן בְּוִ וֹכִּלְ_וְיִם ינּ בְּיִבְּלָּא יַבְּקוֹמָה וְעַמְּלְאָיִם וְאָנִי כָּלְ בְיִנְלָּהְא יַבְקוֹמָּהָא וְיָנִי כָּלְ מִנִּהָּא ַנְיָּסֶר בַּיּוֹם הַהֹוּא אָת־הַהְיָּיִשִּׁים וָאַנְיִּי בְּיוֹמָא הַהוּא יָת הֵישִׁיָּא

יבון יעקר ויעקר רעה אח־צאן ביניהי יבין יעקר וֹיִעָּלָב רָעַיִ וּנְּאָם בְּבֶר שְׁלַמֵּט וֹמִים בּוּנִוּ וְאַוּי מַהְלַר הָלְהָא יוֹמִין

خُرُبِين مَنْ مَا مِنْ جُلَّا لِمُمَّا مَرًا خَرِيا عَزْمَا نَارُنَا عَذِيكَ دد نَّالِي لَمَّلُمُنِا لَنُفَجَّمُ خُتِالِ فَجُرِبِين تَصْرَبَا يَلَمِينَ لَيَلَمُونَ لَكَمْ لَا ريم الربية المراج المربية الم

לבו הניקרת:

עַבּאָן וּיִּטַמְנִי בְּבְאָּן לִמְּטִּיִם: קבאן הצאו לשְתוּת לָּוֹכַח st בְּרְהָטִים בְּשְׁקְתְּיִנְים הַמְּיִם אֲשֶׁר בְּרָטִיִא אָתַר בִּית שִׁקְּיָא דְּמִיִּא בּיִרְ

口以び אָלְעַבְעַּמְלַלְנְעַ נְאָטִׁנְעַהָּאָ

ומְלְאֶׁים:

ביה וְכֵל הִשְׁחוֹם בָאִמְּרַיָּא ייהַב בְּיַר בְּנוֹהִי: עַנְּקְׁבַּנְעִ נְעִנְבִיקָאָע נְמִנְבִיקָא נְבְלִנְמָּטָא בָּבְ בַּעִנִּר

חינר דְּעַל חָשְׁרַיָּא:

נו מַנְא בְּלַבָּוֹ בַּאָמִשְׁאַבָּא:

במימיהון למשמי: خظخخيبا لاختلا يضفتقفا אַנור דַאָּנוֹן מִנָא לִמְמָּנוּ ניצֹּג אָת־הַמַּקְלְוֹת אֲשֶׁר פִּצֶּל וִרַעִּיץ יָה הָטְּרִיָּא דְּקַבֶּיף

וּשׁלְבְּוֹ עַבָּאָן הֹלֹצַיִּם נֹלִצִּים וּנִלְיָבוֹ הֹלָא בֹּינְלָנוֹ לִמְנָבוּן άţΧ

> gave them into the hand of his sons. dark ones among the sheep, and one that had white in it, and all the were speckled and spotted, every spotted, and all the she-goats that he-goats that were streaked and And he removed that day the

Jacob fed the rest of Laban's flocks. betwixt himself and Jacob. And And he set three days' journey

appear which was in the rods. streaks in them, making the white the plane-tree; and peeled white Poplar, and of the almond and of And Jacob took him rods of fresh

they conceived when they came to where the flocks came to drink; and gutters in the watering-troughs peeled over against the flocks in the And he set the rods which he had

and spotted. brought forth streaked, speckled, sight of the rods, and the flocks And the flocks conceived at the

68

88

Ζ٤

98

38

ויהן. לבן ביר בניו: (פצ) ויסר. לגן ביוס ססוא וגוי: החישים. עויס וכריס: כל אשר לבן בו. כל אבר סימס בו מברבורות לבנות:

(98) הניתרות. סרעיעות שבקן, סמולות וסעקרות שלינן ללל שירים, לותן מער לו:

לבן: לח. כשסום רמוב: ולוז. ועוד לקם מקל לוז, ען שגדלין בו מגוזים דקים, קולדר"י בלע"ו: וערמון. קשמניי"ר (פו) מקל לבנה. ען הים, ושמו לבנה, כמה דהימה, הַהַה שַּלְיוֹן וְלְבָּנֶה (הושע ד, יג), והומר הני הוה שקורין ערימב"ל שהיה

ונדקם קובל שקו בעולום שלקול: בלע"ו: פצלות. קלופיס קלופיס, שסיס עושסו מנומר: מחשף הלבן. גלוי לוצן של מקל, כשסיס קולפו, סיס נראס

ווסו ויממנס וגו'. (ור"ל במיבס זו סממברו לשון זכר ונקבס כמ"ש סרמב"ע): 'לאמוריס, וסוכר כופעס, ויולדמ כיולא פו (פ"ר עג, י). רפי אושטיא אומר, סמיס נעשין ורע פמעיסן ולא סיו לריכות לוכר, ברסעים אשר מבאן סלאן לשמות, שם סליג המקלות לנכת סלאן: ויחמנה וגור. הבהמה רואה את המקלות והיא נרתעת דעלס, אלא שמקלר אמלצומי: - ברהטים. במרולות סמים בבריכות סעצויות בארן לסעקות שם סלאן: - אשר חבאן וגור. (85) ויצג. מרגומו ודעין, לשון מחיבה, ונעילה היא בלשון ארמים, והרבה יש בגמ' דלה ושלפה, דך ביה מידי, דלה כמו

(95) אל המקלות. אל מראות המקלות: עקודים. משונים במקום עקידתן, הם קרשולי ידיהם ורגליהם:

口がお خرج-يَتاص خُتَبِ لَحْهِ هُلُاتِ مَحِـهُهِا خُتًا: בּגאו לְבוֹ וֹיֹחֶטַלְוִ הֹדֹנִים زير خَفْرَنَ لَهُ رَبِي الْهُرَاتِ إِنْهَا الْمُحْرِدُ لِنَهَا الْمُعَالِّينَ الْمُعَالِينَ الْمُعَالِّينَ الْمُعَالِينَ الْمُعَلِينَ الْمُعَلِّينَ الْمُعِلِينَ الْمُعَلِّينَ الْمُعِلِّينَ الْمُعَلِّينَ الْمُعَلِّينَ الْمُعِلِّينَ الْمُعَلِّينَ الْمُعَلِّينَ الْمُعِلِّينَ الْمُعِلِّينَ الْمُعِلِّينَ الْمُعِلِينَ الْمُعِلِّينَ الْمُعِلِّينَ الْمُعِلِّينَ الْمُعِلِّينَ الْمُعِلِّينِ الْمُعِلِّينَ الْمُعِلِّينَ الْمُعِلِّينَ الْمُعِلِّينَ الْمُعِلِّينَ الْمُعِلِّينَ الْمُعِينِ الْمُعِلِّينِ الْمُعِلِّينِ الْمُعِلِّينَ الْمُعِلِّينِ الْمُعِلِّينِ الْمُعِلِّينِ الْمُعِلِّينِ الْمُعِلِّينِ الْمُعِلِّينِ الْمُعِلِّينِ الْمُعِلِينِ الْمُعِلِّينِ الْمُعِلِّينِ الْمُعِلِينِ الْمُعِلِّينِ الْمُعِلِّينِ الْمُعِلِّينِ الْمُعِلْمِينِ الْمُعِلِّينِ الْمُعِلِّينِ الْمُعِلِّينِ الْمُعِلِّينِ الْمُعِلِينِ الْمُعِلِّينِ الْمُعِلِّينِ الْمُعِلِينِ الْمُعِلِينِ الْمُعِلِينِ الْمُعِلِّينِ الْمُعِلِينِ الْمُعِلِي مِنْ الْمُعِلِينِ الْمُعِلِينِ الْمُعِلِينِ الْمُعِلِي عِلْمُ لِمِي مِنْ الْمُعِلِين

خَيَنَظُونَا خَمَظُكُمُ بِيَانَا خُيْنَا فَيُطَكِّلُونَا فَيُطِّكُمُ اللَّهُ عَلَيْكُمُ اللَّهُ عَلَيْكُمُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ عَلَيْكُمُ اللّلِي اللَّهُ عَلَيْكُمُ عَلَيْكُمُ اللَّهُ عَلَيْكُمُ عَلَيْكُمُ عَلَيْكُمُ اللَّهُ عَلَيْكُمُ عَلَيْكُمُ عَلَّهُ عَلَيْكُمُ عَلَّهُ عَلَيْكُمُ عَلَّا عَلَّهُ عَلَّهُ عَلَيْكُمُ عَلَّهُ عَلَيْكُمُ عَلَّهُ عَلَيْكُمُ عَلَّا عَلَيْكُمُ عَلَّهُ عَلَّهُ عَلَّهُ عَلَّاكُمُ عَلَّاكُمُ عَلَّا عَلَيْكُمُ عَلَّا عَلَيْكُمُ عَلَّا عَلَيْكُمُ عَلَّا عَلَيْكُمُ عَلَّالْعُلِمُ عَلَّا عَلَّا عَلَيْكُمُ عَلَّا عَلَيْكُمُ عَلَّا عَلَيْكُمُ عَلَّا عَلَيْكُمُ عَلَّا عَلَيْكُمُ عَلَّ عَلَيْكُمُ عَلَّا عَلَّا عَلَاكُمُ عَلَّاكُمُ عَلَّا عَلَّالِمُ عَلَّا عِلَّاكُمُ עמַלַלְוָע לְמִּינֵי עַּבּאָן בָּרְהָטָהִים יי המקשרות ושם יעקב אָת־

للمُضَافِر خُرْدُا للكَافِينَا لَا تَالِي اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّ וּבְּחַעֲּמֶלוּ הַצְּאוֹ לַאִ יָשָׂיִם וְהָוֶה וּבְלַפִּישׁוּה עָנָא לָא מָשַׁוּיִ

וּגְמַלִים נְחֲמֹרִים: לו צַאן רַבּוֹת יִשְׁפְּחוֹת וַעֲבְּיִרִם וַהֲוֹוֹ לֵיה עָאַן סַנִּיאָן וָאַטְּהָן ניפְּרָץ הָאָישׁ מְצָּר מְאָר נִיְהִי־

עַשְּׁה אָת כָּל־הַכְּבָד הַזֶּה: אַמָּר לְאַבְינוּ נְמִאַמָּר לְאַבְינוּ בַלְאַבוּנִא נִמִּבּלְאַבוּנִא פֿנֹא נִט ייאקר לְקַּוֹם וֹהַּלְבְר אֵט בְּלִי בְּאַמְר לְקָּוֹם וֹהַּלְבְר אֵט בְּלִי בְּאַמְרוּ וְמָהִר יָמֹפְר הָטִ בֹּלִ נּוֹמְׁמָּה אָּטַ צַּבְיבֶר בְּדָּנְ בְּמָּמָה יִטְ פַּטִּינִמָּג בַּדָּג לְבָּוֹ

אַנְנָנִי עִּמָּוֹ בְּהָמָוֹל שֶׁלְשִׁוֹם:

إلى المُكِنَّاتِ المُقَلِّدِ: هُم هُدًا لَمُ تَبْدُكُ فَيْ مِنْ مِنْ فَاللَّهُ اللَّهُ فَيْ فَاللَّهُ فَيْ فَاللَّهُ فَيْ فَاللَّهُ فَي اللّ

> הְבוּבוּנוֹ הִם הֹלֹא בַּלְבוֹ: ליה עדורן בלחודוהי ולא בהשנם להלא בללו והוי לבות מלא לכ צבונוכ ולכ נְאָמֶבוֹא אַפְּבוּיִשׁ נַעֲּלָב וִיהַב

שׁמֹבוֹא לַמֹנוֹ מֹלֹא בֹּבֹמוֹא מְבַבְּבְיהָא וּמְהָהִוּ נִהְּלָב נִינ ובו לכל מבו במטובמו מלא

جرية حات:

لمَحْدَدا لتَمْكِرا نِنْمُدا: بنگرك لأختم حمنتم حنته

בֿלְ נִבְסַיָּא הַאִּבְּוּן:

נוֹנֵא וֹהֹלִב אַנַבַּפֹּוֹ, לְבֹּלֹן וְנִינִּנֵ נִנִיזָא נֹהַלַב זָנַ סִבַּב אַפֹּ, לְבַּוֹן

ימוביו: נהא ליהוו עמיה במאָהמָלי

מומבו בסמבב: נּגְאמֶר יְהְוֹתְ אֶלְנִהְלְּבְר הָּוֹּבְ נִאָּמִר יִיְ לְנִהְלִבְ שוּב לְאָרַמ

> unto Laban's flock. own droves apart, and put them not in the flock of Laban—and put his toward the streaked and all the dark also set the faces of the flocks And Jacob separated the lambs—he

they might conceive among the eyes of the flock in the gutters, that that Jacob laid the rods before the stronger of the flock did conceive, And it came to pass, whensoever the

Laban's, and the stronger Jacob's. put them not in; so the feebler were but when the flock were feeble, he

and camels and asses. maid-servants and men-servants, and had large flocks, and And the man increased exceedingly,

IXXX

٤4

gotten all this wealth.' which was our father's hath he all that was our father's; and of that sons, saying: Jacob hath taken away And he heard the words of Laban's

toward him as beforetime. of Laban, and, behold, it was not And Jacob beheld the countenance

with thee.' and to thy kindred; and I will be Return unto the land of thy fathers, And the LORD said unto Jacob:

העקודים, ואל כל מוס שמלא בלאן לבן: וישה לו עדרים. כמו שפירשמי: שעדר העקוד לפני הלאן, ופני הלאן ההולכות אחריהם לופות אליהם, והו שנאמר ויתן פני הלאן אל עקוד, שהיו פני הלאן אל (0+) והכשבים הפריד יעקב. סגולדים עקודים נקודים, סצדילו הפריש לעלמן, ועשה אומן עדר עדר לצדו, והוליך אומו

שַּׁמְשֶׁב שַּׁמִּן מִוּמוֹ הַמִּמקשרוֹם יִמֹד לִמִּהַר עַנוּרוֹ: (I+) המקשרות. כמרגומו סבכירוח, ולין לו עד במקרל. ומנחס חברו עס שְׁמִימֹפֶל בַּקשְׁרִיס (שמולל־ב עו, לל). וַיְּמִי

(ב+) ובהעטיף. לשון אימור, כמרגומו וצלקישות. ומומס מצרו עס סַמַּמַלְנוֹת סַמַּעַטְפּוֹת (ישעיה ג, כצ), לשון עמיפת

(14) צאן רבוח. פרומורנוממשמר למן: ושפחוח ועבדים. מוכר לאנו נדמים יקריס, ולוקח לו כל מלס: כסום, כלומר ממעמפום בעורן ולמרן, ואינן ממאוום להמיימס על ידי הזכריס:

(ו) ששה. כנס, כמו ויַשַׁם מַיִּל וַיַּךְ מֶּח עַמְגַק (שמו מַלַ-מֹיד, ממ):

(ε) שוב אל ארץ אבוחיך. ושם מסיס עמך, מבל בעודך מחובר למממ, מי מפשר לסשרות שכיימי עליך:

- نزِرْكِم بَاشِيْن كِرَاءِكِن الْمُرْدِ: וֹהְמֹלְנוֹ וֹהֹלֵבְר וֹנִלוֹנֹא לְנִנוֹלְ וְמִּבְיׁ וַ וֹהַלֵּבְר וֹלֵנֹא לְנִנוֹלְ
- מִלְמֻׁם וֹאַלְנֵיוֹ אַּבְּוּ עַוֹּנִע מִמָּבִוּי: خَدْرُ كَالَّذِ خُدُرُ لَا خُدِي كُذُنْ لِهُ كُرِّ لَا خُلُمْ لِمَا الْعَالَمُ الْعَالَمُ لَا الْعَالَمُ الْعَ , וַנְאַמֶּר לְהָוֹ רֹאֶה אָנֹכִי אָחַ־
- הברהיי אָת־אָבִיקן: اֹאִטֹלִי גֹבֹהְשֹׁוֹ כֹּג בֹּכֹלַבְכִּיִנְג וֹאִטֹּגו גֹבֹהֹטֹגוֹ אָבֹג בֹכֹלְ נוֹגֹנְג וֹאַנֹגוֹ גַבֹּלְ
- אֶלְיִים לְחָרֵע עִּמְּדִי: תּהְּבְּׁבִינִי הַהְּבִּינִי הָלִים וֹלְאָבִינִינִהְ אַנִּיִ, הַּסָר וּמִּנִוּ וֹלְאָ הַּבְּבִּינִי ⁴ נֹאֵבׁיכֹּן עַנֹטִילְ בְּּי וֹטִטֵּלְנִׁ אָטַ נֹאָבּוּכִוּן הַפַּּע בּּי נֹאַהָּוּי יָּט
- يَرَاكُ ١٠٠٠ نبير هَجِيْهِ إِنْجُرَادَ جِحُ لَهُمُا يَبَرُ هِرُبِهِ الْخُرْبِةِ الْخُرْبِةِ الْخُرْبِةِ الْخُرْبِةِ נְקְהָיִם וְאִם־בָּה יֹאִמָּר עַּקְרִים וְאִם בְּדֵין הַנָּה אָמַר רְגּוּלִין וֹנֹלְגוּ כַּלְ_עַּהֵּאָן 8 AÇÜL אַם בָּר יאַמַּר וָקְדִּים יִהְיָה אָם בְּדֵין הַנָּה אָמַר נְמִיּרִין יָהִי
- آنڤل_ظر: ⁶ נוֹגָּלֹלְ אֶלְנַנִים אָטַ מִלֵּדָנַ אָּבִוּכֵּם
- לטבים ילבדים: הְעַלֵּים עַלְ־הַצָּאַן עָקְהַים יי נְאָרֶא בַּחַלְיֹם וְהַנָּה הַעַּמְדִּים וּוִקפּיה עִינִי וַחָּזִיה בְּחָלְטָא
- בּחַלוִם וֹמַלִּב וֹאִמָּר חַנֵּנִי: יי וּגְאָמֶר אֶלָּי מַלְאַּלַ בַּאָמֶר אֶלָי מַלְאַּלַ בַּיִּ

- ילְלָאָר לְחַלְלָא לְוֹת מֹנִיה:
- באַלא בוֹנִר בְּסַעַּרֵי: בְּמָאָטְמְלִי וּמִדְּקַמּוֹהִי וָאַלְהֵיה אַפּֿג אַבוּכוָן אַבֿג לָנִטִּנּוּן מִּמִּג נְאָמֶר לְהוֹן חָזֵי אֲנָא יָת סְבָר
- פַּלְחִית יָת אֲבוּכוֹן:
- וֹן לְאַבְאָהָא הֹפֹּנִי:
- LKKÇ41: אֹלבֹב וילידן כָּל עָנָא נְמוֹרין
- ابلت خب וֹאַפֹּבוּהְ וֹוֹ מִן בֹּהִיבִא בַּאַבוּכוָן
- كبرخدا ثصبكدا بقغدندا: נבא שנהגא בסלפון הכ הלא וَגُكِد خُمْكِ يَكُم كَهِمْ لَمُشْمُ مُنَذُرُ يَكُرُكُ خُمْدًا لِمُعْرَبُكُمْ مُثْمُ
- זְעְּבְ נְאֵׁמָרִית הָאָנָא: נאַמַר לִי מַלְאָּכָא בַּיִּי בַּמַלְמָא

- and Leah to the field unto his flock, And Jacob sent and called Rachel
- God of my father hath been with toward me as beforetime; but the father's countenance, that it is not and said unto them: 'I see your
- I have served your father. And ye know that with all my power
- but God suffered him not to hurt and changed my wages ten times; And your father hath mocked me,
- bore all the flock streaked. streaked shall be thy wages; then speckled; and if he said thus: The be thy wages; then all the flock bore If he said thus: The speckled shall
- cattle of your father, and given them Thus God hath taken away the
- speckled, and grizzled. upon the flock were streaked, behold, the he-goats which leaped mine eyes, and saw in a dream, and, the flock conceived, that I lifted up And it came to pass at the time that
- Here am I. in the dream: Jacob; and I said: And the angel of God said unto me
- של לאס מודיס בדבר, שסרי בועו ובים דינו משבט יסודס אומריס, פְרָמֵל וּכְגַאָּס אֲשֶׁר בָּנוּ שְׁמֵּימֶן וגויַ, סקדימו רַמל ללאס: (+) ויקרא לרחל וללאה. לרמל ממלס ולמר כך לללס, שסיל סימס עקרם סבים, שבשבילס נודווג יעקב עס לבן, ולף בניס
- פתעים: (ד) עשרח מנים. אין מוניס פחוח מעשרה: מנים. לשון סכוס כלל סחשבון, וסן עשיריום, למדנו שסחליף חנאו מאס
- ומברבורום שלו פסוסה ומפולשם מזו אל זו, (ס"א מזן אל זן), ואין לי להביא עד מן המקרא: ביד בני לבן, לעדר שביד יעקב (ב"ר עג, יד): וברדים. מרגומו ופלימין, פייש"ר בלע"ו, מוט של לבן מקיף אם גופו שביב, (10) והגה העתודים. אף על פי שהבדילם לבן כולם שלא ימעברו הלאן דוגממן, היו המלאכים מביאין אומן מעדר הממור

בְּאָנִנּג אָנִי בְּלִבְאָמָּר לְבוֹ מִמְּטִי בְּלֵבְ פֹּבִתְּ נִי בִּלְבוֹ מִבֵּיִג מֹלֹבַנִם וֹלִבְבַים וּבֹבְבַבִּנם בּּג בַינִלָנן למוָבון וּפֹבּנטון אָבוּ בּוּ בֶּלְ דְּמְמַבְוּים בְּלִים עַלְ-הַצְּאוּ בָּל מֵישִׁיָּא דְּסְלְקוּו עַל עָנָא וַיֹּאִמֶּר שָּׁאַ־נְּאַ מֵינֶנְיךְּ וּרְאֵדוֹ וַאֲמַר זְּקוּף בְּעַן עֵינָךְ וַחָזִי

seen all that Laban doeth unto thee. speckled, and grizzled; for I have upon the flock are streaked, and see, all the he-goats which leap And he said: Lift up now thine eyes,

בּיְאָנ וֹאִנר אֶּלְ־אֶבֶץ מוֹלַדְמֶּף: לַאֶּרַע יַלְּדִיּהָף: <u> װְבְּר עַּמְּה קְּאַ מִּן־הָאָבֶיץ</u> בּ מְּבְע אַמְּב נְגַבְע אַנְּב בְּנָב בְּנָב בְּנָב בְּנָב אַנְ בַּנְמָהַטַּא שַּׁמּן צַמָּא

לום פול מו אנהא בידא ומוד בפומטא בדעו מפו קום פעו ݣْرْدْ، لْݣَارْ رَّدْ، لْكَارْ كَارْ كَارْ كَارْ كَارْ كَارْ كَارْ كَارْ كَارْ كَانْ كَارْ كَانْ كَا

nativity. and return unto the land of thy arise, get thee out from this land, didst vow a vow unto Me. Now didst anoint a pillar, where thou I am the God of Beth-el, where thou

אַבֶּינוּ: הַעָּוֹר לֶנֵנִי הַלֶּלְ וְנַחֲלֶר בְּבֵּיִת לֵיה הַעּוֹר לַנָּא חוּלְלִּ וְאַּחְסָנָא تَفَمَّا لَـٰتَحِ لَحَهُٰكِ تَعَهِٰمُلَـٰذِكِ كِٰذِ يَهُٰتَ خَدَ لَـٰتُحِ لَحَهُٰكِ يَهُمَلَٰهُ

father's house? portion or inheritance for us in our said unto him: 'Is there yet any And Rachel and Leah answered and

מֹבֹנוֹנוּ וֹגְאָכֹלְ נַּם_אַבוֹנְלְ אָנוֹ אָנִה וַבְּּנִּלָא וֹאָכֹלְ אָּב מִגַּבֹלְ זָנוּ יַ בְּלָנְאֵ לְּכְּרְיָּנְעִ דְּטְׁהָּבְּנִוּ לְוְ בָּי בַּלְאִ נִּיכְרָאָן אָטְחַהַּבְּנָאִ לִיה

hath also quite devoured our price. strangers? for he hath sold us, and Are we not accounted by him

بَرْخُتُرُنِدُ لَمَعْكِ جِر يُجَمِّد يُحَمِّدُ بَحُمَّا جِر يَجْمَد لِذُ ذِكَ مُحْدِد: בּׁנ בְּלְ עִׁמְּמֵּר אַֹמְּר עִבּּגל אָנִי כִּלְ מִּנִעַּבֹא בַּאַפֹּנִיִּמְ נִיֹּ

ענאַ מאַבולא בּילַנָא הוא וָדְבְּנָנָא

whatsoever God hath said unto thee, ours and our children's. Now then, taken away from our father, that is For all the riches which God hath

91

S١

هِرَبَره هِرُبَ لِإِشَاءَ ³¹ אֵלְהִים מֵאָּבִינוּ לְנוּ

לְּמִוְנִי מַּלְ זַּמִׁלְּיָּא:

and his wives upon the camels; Then Jacob rose up, and set his sons

לַּאָּנו מַּלְ־הַגְּמַלְים: מי, נישׁם נֹתְעַׁב נִישָּׂא אָטַבַּבָּנִיי וָאָטַ . וֹשִׁם נַתַּעָב וּנָשָּׁלְ זָט בַּנִינִי וְיָטַ

וֹאַטַׁל אַבוּנִי, לַאַּבְׁהָא צַּכְּוֹהַן: káta tell äto ádlul átu كثرتي يكثع قيرين أكثرتي וֹבַבַּב וֹנו כֹּלְ נֵּוּנוּוִנִי, וֹנִנו כֹּלְ

father unto the land of Canaan. Paddan-aram, to go to Isaac his which he had gathered in gathered, the cattle of his getting, and all his substance which he had and he carried away all his cattle,

אָבְוֹגִּעֹׁ אַבוֹת אַבַּוֹת בַּוֹנִתְי אַמָּר בַכַּמ בָּפַבַּן אַנִם לַבָּנָא אַ בְּבְשׁוּ אָשֶּׁב בְּבְשׁ מִלְּנִדּוּ לְנְנִינִי וּוֹּלִבוֹיג אָנַעַ כֹּלַ מִלַנְּעַוּ וֹאָנַעַ כֹּלַ

(13) האד ביח אד. כמו אל בים אל, הה"א ימירה, ודרך מקראות לדבר כן, כמו פִי אַפָּט בָּחִּים שָׁל הַשָּׁרֶן פָנַעַן (במדבר לד,

- ולריך אמה לשלמו, שאמרת יהיה בית שלהים, שתקריב שם קרבנות: ב): משחח שם. לשון רבוי וגדולה כשנמשה למלכוה, כך וַיִּלַק שֶׁמֶן עַל כֹחַשָׁה להיים משוהה למובה: אשר נדרח לי.
- (14) העוד לנו. למס נמעכב על ידך מלצוב, כלוס אנו מימלומ לירצ מנכמי אבינו כלוס בין סוכריס:
- (15) הלוא נכריות נחשבנו לו. אפילו צשעה שדרך בני אדס לחת נדוניא לבנותיו בשעת נשואין, נהג עמנו כנכריות כי
- (16) כי כל העשר. כי וה משמש בלשון הלה, כלומר משל הבינו הין לנו כלום, הלה מה שהליל הקב"ה מהבינו, שלנו הוה: מכרנו לך (שעבדת אותו בנו י"ד שנה ולא נתננו לך אלא) בשכר הפעולה: אח בספנו. שעכב דמי שכר פעולתך:
- (בנטְבוּים (ו'ו): (פן) אח בניו ואח נשיו. הקדים זכרים לוקנות, ועשו הקדים וקנות לזכרים, שואתר וַיִּקַּח עַשָּׁו מָת נָשָׁיו וָמָת בָּנִיי וּגו' הציל. לשון ספרים, וכן כל לשון סללס שבמקרה לשון ספרשס, שמפרישו מן סרעס ומן סהויב:

hast thou done, that thou hast וּגְאָמֶר לְבָּוֹ לְנִגְּמֶב מָנִי הַמָּוּטִ וּאַמִּר לְבַּוֹ לְנִהַּלְב מִא הַבַּבַשׁא And Laban said to Jacob: 'What of Gilead. אָבוֹוו בִּנַר הַנִּלְמֶּר: brethren pitched in the mountain וֹלַבֿן אַהְבֹּי נִים אַבוּיִבִי בַּמִּינִא אָט_אַבְילְרָ וֹלְבָּוֹ שַׁכֹּת אָט_ the mountain; and Laban with his פָּרַס יָת מַשְּׁכְּנֵיה בְּמִירָא י נושה לבן אָם וְהַבְּלִב וְיִהְּלִב שַׁלַת הַאַרבּים לַבָּו יָת יַשְּׁלִב וִיַּעְב הַיִּעָּב בַּ 57 Now Jacob had pitched his tent in And Laban came up with Jacob. זְהְבַלְב מִמִּוֹב הַּגַ_נֶּה: שְׁמַבֶּיל עִם יַעְּקֹב מִשָּׁב עַדְּ either good or bad.' הששר לף פויקדבר עם יצער ליה אסקער לף דלקא thyself that thou speak not to Jacob ⁺⁻ בַּחַלִם הַלְּיֵלה וַיָּאִמֶּר and said unto him: 'Take heed to קו לְבוֹ אַנְמָאֵנ בְּטַלְמָא בַּיְגְלָּגָא **t**7 Aramean in a dream of the night, נּוֹבֿאַ אָּבְנִים אָבְבַלְבָּוֹ עַאָּבַפָּׁר נַאָּטֹאַ מִוּמִר מוּ פֿבַם נוֹ לְנִׁנִי And God came to Laban the تَنْكُ لِتُمْ كِينَادٍ خُلَالًا لِنَاذِكُمُّكِ: נאַבבול וֹטוּב בּמוּבא בּוֹלַהָּב: mountain of Gilead. אַבְּיִר בָּבֶּרְ שְׁבְעָּיִתְ יָמֵים בְּתְּרִיתִי עַהְלַּדְּ שְׁבְעָּא יִיִּמִין journey; and he overtook him in the and pursued after him seven days? ٤٦ וּיקָּח אָת־אָתִיוֹ עִמֹּוֹ וַיּרְדָּרְ יִדְבַר יָת אָתוֹהִי עִּמִיה וְרָדַרְ And he took his brethren with him, בְּנִע יַנְּקְלָב: שׁלִיִּשְׁאַר אֲבִי אֲנַל יַעֲּלִב: day that Jacob was fled. 77 לַלְבוֹ בַּוּמָא And it was told Laban on the third قِرْد بَرْد بَرَدْخُرُدُهُد: לְמִוּבְא בִּינִלְמָּב: mountain of Gilead. ربيور هم بيؤير ريها هذا بتود به جران بعد به هذاته River, and set his face toward the he rose up, and passed over the 17 So he fled with all that he had; and בהַהַ הִיּא: that he fled. עַאָּבֿעָּי עַלְּאָ עַוּנִּי לְּנִי בְּנִי בִּי בִּלְאָ עַוּי לְיִשְׁ אָבִיי אָבִילְ Aramean, in that he told him not 07 ווּיּנְּרָ וֹהַמֶּר אָטַבָּר לַבּוֹ וֹכֹפּוּ וֹהַפִּר מוֹ לְבוֹ אַנַפּּאִנִ And Jacob outwitted Laban the ڂۿڟؠڬ؞ ドイダロである נְּמִּלְנְּבְ בְּשָׁלְ אָּעַרַעַּמְּרֶפְּנִם אָמֶּר וּנְסִיבָּט בְּחֵלְ יָּה צַּלְמָנִיּא teraphim that were her father's. sheep. And Rachel stole the 61 ⁶¹ וְלְבָּוֹ עַלְנְיִׁ מִּעַ הַאָּנִוּ וְלְבָּוֹ אַזַּלְ לְמִנִּוּ יָת מְנֵיה. Now Laban was gone to shear his

לונו כֹמֹבׁונו שַבר: رَفَازُكِ هُلِ كُرَّكُمْ رَفَائِكِرٍ هُلِ _

בְשְׁבְיִנִי חֲבַבִּי וֹכֹפׁוּטֹא מִוּוּ וֹבַבַּבַּטַ וֹטַ בַּוֹנַיוּ

sword? daughters as though captives of the outwitted me, and carried away my

(18) מקנה קנינו. מס שקנס מלאנו, עבדים ושפחות וגמלים וחמורים:

- מעצודת אלילים נתכוונה (ב"ר עד, ה): (פו) לגוון אח צאנו. שנמן ביר בניו דרך שלשמימים בינו ובין יעקב: וחגוב רחל אח החרפים. לספריש את אפנים
- (22) ביום השלישי. שהרי דרך שלשת ימים היה ביניהם:
- ממריו דרך שבעם ימיס, ולמ נממר וירדוף ממריו שבעם ימיס): רחוק מלבן ששה ימים, ובשביעי השיגו לבן, למדנו שכל מה שהלך יעקב בשבעה ימים, הלך לבן ביום המד, (שנהמר וירדוף (23) אח אחיו. קרוביו: דרך שבעח ימים. כל אימן ג'ימיס שסלך סמגיד לפגיד ללצן סלך יעקב לדרכו, נמלא יעקב
- (24) מטוב עד רע. כל מובקן של רשעים רעם היא אלל הלדיקים (יבמוח קג:):
- (26) בשביות חרב. כל מיל סבא למלממס קרוי מרב:

خَمَٰذُلُكِ بَحُمُكُ، ◘ خُنْكِ بَخُحُوٰدِ:

וְלְבְנְתָּיִ עַמָּה הִסְכַּלְמָ עַשְׁיִּ:

וַהַּלַב מִּמִּוב הַּגַ_נֶּה: كאמֶר בֹּמֵּמֹר לְבַּ מִיַּבֶּר מֶם_ וֹאַלְנִי, אַבּוּכְּם אַמְּמָח אַמְּר אַלָּי מִפְּכוּן בִּישָׁא נִאַלְנִיא בַּאַבוּכוּן ثم_خُهْم ئب، حَمَّهُبِيه مَفَّدُه كُم

ענֻבְּהָ אָת־אָלִהָי: נְבְּסְבְּּמְה לְבֵּנִת אַבְּיִרְ לְמָה תַמֵּיִרְמָא לְבֵּיִת אֲבוּך לְמָא لْمَعْدِ بَاذِكِ بَارِّكُمْ خَدِ رَكُوْكَ يَحْمَا مِنْدُمْ لِمَيْذِعْهِ لِمُدَدِ بَاقِلَهِ

בנוטוב מהטו: גְּבָאָטִגְ כַּגַּ אָמָבְנִיגִּ פַּוֹבְיַעִּלְגַ אָטַב בְּנַגַגָּנִנִ אָבָגָ אָמָבִנִּנִי בַּלְמָאָ וּנֹמן וֹהֹאַת נַגְּאָת לְלְבוֹן בֹּנ וֹאִטִּיִר וֹהֹאַת נְלְבוֹ אָנִי

בּׁ, בַבַוֹץ אָלִבְּעַם: המֹנו וֹלִעַבְיֻ וֹלְאַבִּוֹנָה וֹהֹּלֶב ر برين پريد <u>هري</u>ند برچد خ_اد پيد מְם אֹמֶב שֹמֹלֵא אָנו_אֶּבְטֶּינְ בַּאָ

דָאָבֹין בַּוֹיַלְ: מְצְּאַ נַיּבָּאָ מָאָנִילַ לַאָּר נַיָּבָאָ בּ לַאָּה וּבְאָהַל שְׁתֵּי הְאֲמָהָה וְלָא

> يخخير: al tálix tálátál tuál מֹנֹּג וֹלְאָ עַנֹּגע לָג וֹמָּלַעִשֹּׁבּ كِٰמֵא אֹמִׁמִּבְשַׁא לְמִיזַכְ וֹכַפִּיהָא

> **۲۵۵۲:** جريزا なられんじょ نْكِيم مُحَكَٰعَتِر كِرْمُكِيم كِحُرْر

נעקר משב עד ביש: אַסְטְּמָר לְרְ מִלְמַלָּא מִם בּבֹבֹמָהָא אָמָר לָג לָמִגמָר אַנו טולא בּוֹנו למהבע

לַמִּיבְּמָא יָת דַּהְלְּתִי:

שנתם לנו בלנוצ מנו:

نقىتىلىدا: לְבַ וֹלָא וֹבַה וֹהַׁלִּב אָבוּוּ בִוֹיַב אַהְשְׁמִוְגַה לְנַ מֹא בֹּהֹמִי וֹסִב וטלוום פבס אָעוֹגא אַסֹר דְּתַשְׁכַּח יָת דַּחָלְמָדְּ

במְמִכּוֹא בַבְנוֹעַ: נופט ממַמִּכוֹא בַאָּע וֹמֹאַכ LūLūd dūdām idm mādēu וּבְמַמְּבֹּוֹא בַּלְאַנו וּבְמַמְּבֹּוֹא تأجه خَجَا خَهْثَ مِ يَمْكِدَ الْخَهْثَامِ لَمُهُمْ خِدًا خَمْمُخْتُم لِمُتَمَّادً

> tabret and with harp; with mirth and with songs, with me, that I might have sent thee away and outwit me; and didst not tell Wherefore didst thou flee secretly,

thou done foolishly. sons and my daughters? now hast and didst not suffer me to kiss my

or bad. thou speak not to Jacob either good saying: Take heed to thyself that father spoke unto me yesternight, you hurt; but the God of your It is in the power of my hand to do

stolen my gods?' father's house, wherefore hast thou because thou sore longest after thy And now that thou art surely gone,

daughters from me by force. said: Lest thou shouldest take thy Laban: 'Because I was afraid; for I And Jacob answered and said to

stolen them.— Jacob knew not that Rachel had with me, and take it to thee.'-For brethren discern thou what is thine gods, he shall not live; before our With whomsoever thou findest thy

Rachel's tent. out of Leah's tent, and entered into he found them not. And he went tent of the two maid-servants; but and into Leah's tent, and into the And Laban went into Jacob's tent,

33

э٥

Lτ

(עב) וחגוב אחי. גננת לת דעתי:

- (92) יש לאל ידי. יש כחומיל בידי לעשות עמכס רע. וכל אל שסוא לשון קדש, על שס עזוז ורוב אוניס סוא:
- (36) נכספחה. ממדמ, וקרבק יש במקרא נְבְמָפְקְיוֹנָס בְּלְמָה נַפְשָׁי (מהליס פד, ג), לְמַעֲשֶׁה יָדֶיוּ מִבְמֹף (אֿיוִב יד, מו):
- (IE) כי יראחי וגוי. סשיבו על כאשון כאשון, שאמר לו ומנסג אם בנומי וגוי:
- (25) לא יחיה. ומלומס קללס ממס רמל נדרך (נ"ר עד, ע): מה עמדי. משלך:
- מכיר בס שסיה משמשנים: ויבא באהל רחל. כשילה מההל להה חור לו לההל רחל קודם שחפש בההל ההמהוח (מ"ה השפחות), וכל כך למה, לפי שהיה (33) באהל יעקב. סום מסל רחל, שסיס יעקב מדיר מללס, וכן סום מומר בְּנֵי רָמֵל מִשֶׁם יַעַּקֹב, ובכולן לה נממר משם יעקב:

בַאָבור וֹלָאַ מָּלֵּא: הُجْرَبُكُم يَنْمَهُم كِٰבًا \$u_خُحِ_ يَنْتَيْجَهِ مُجْرِبِياً بَمَهِيهِ كِٰخَائِهِ ±₹ נַהְשְׁמֶח בְּכָר וְרָהֵגֹל לְקְחָוֹר אָת־תַהְּבְפִּים וְרָהֵל נְסִיבַת יָת צַלְטָנֵיִא

رَنْيَاقِمَ نُرِي مُمُي يُعِن يَنْكُ عُن يَنْكُ فَي اللَّهِ مِن اللَّهِ مِن اللَّهِ مِن اللَّهِ مِن حُكِيْتِ مَوْثِيكِ حَيِيْكِ لِهُمْتِ كُرْ خَمْعِتُ مِا كِيْتِمْكِ هِيَا عَبْيَكِ ַנְּיָ בַּמְּנֵלְ, אַבְּנְּרְ בַּנִּרְ לְנָאַ אַנְכַּלְ, בַּמְּנֵּרְ, וַבְּנָנִרְ אָבָרְ לְאַ אַכּוְלְ

מַּׁע חַמָּאִטָּוּ כָּי דְּלַקְמָּ אַּחַבֶּי: נהֹלִר נַנְאָמֶר לְלַלְּוֹ מִּנִי פַּמִּמֹּן נַאָּטֵּר נַהָּלִר נְאָמָר לְלַלְּוֹ מֹאַ

מְבַּירוּ: כע זֹלֶג אַנוֹ, וֹאַנוֹ, וַ וֹתַלָּיִנוּ בָּיוֹ ענ מְּלֵאִעָׁ מִכָּנִן כְּלֵיִרְבִיּוֹטְבּ שָׁיִם בְּי־מִשְּׁשְׁהַ אָת־בָּל־בַּלִּי מַת־

האלף לא אַבֶּלְטִׁי: لْتَكُرْكُ لَمَيْنَكُ ذِي هَجَرَدُ لَمُنْذَرُهُ لَمَانًا لَمُ لَلَّهُ مُنْخِيرِهِ זַר עַשְּׂרִים שְׁנָה אָנֹכִי עַּמָּף

יְנִם נּעְנְבְנִינִי. בְּנִבְּנִינִי المُعَلَّمُونَا مُنْكُدُ فَحَكَمُونَا فَرُخُنَدُ מְבַפַּעַ כַאַבִיבַראָטַ, אֶבֶּוֹבַ אָנָכֿוּ

> בְּלְ מַמְּבְּנִא וְלָא אַמְבַּוּ: עּלָּמֶל וַשַּׁמֶּב וֹמָוּגאַטָּתוּן בּגַּבוּמֹא בַּנִמָלָא

הַּלְמִׁנֹּא: לְּמִּגְן לְנִי וּבְּלְמָח וֹלְאִ אַּמִּכִּע נִע אָל־אָבִיהָ אַל־יֹחַר נְאָמַרָת לַאָּבוּהָא לָא יִהְקּר

עוָל, מֹאַ סִינְעַוֹי, אָנַ, נְגַפַּעַאַ ווֹער לְוֹהֹטִׁר וֹיֹנֹבר בֹלְבֹוֹ ווֹהֹוֹ וּטִבוּ לְוֹהֹפִר וּהֹא הֹם לְבוֹ

בון תַּרְנַלָּא: בילא בורם אַנוּר נאַנוּף וְיוֹכְּחוּוֹ אַהְכַּטִּטֹא מכָן מִנִּי בִּיטַב הַּי אָבׁנ מַמָּנְמִשׁא נִע כֹּלְ מִנָּנ מִאַ

וֹבְבְבוּ מְּנִבְ לֵא אֶבַלִינוּ: בלן הסבון הַאנו אָלא השַּב

ולמנוט ללולגא: אַטַ פֿה, לַעַ וֹתַּבוֹנַ פֿוּמָלָא ĊĊĊĹĹX בְּעַבְינִינִא לָא אִיטִינִי לָבַּ

> tent, but found them not. them. And Laban felt about all the saddle of the camel, and sat upon teraphim, and put them in the Now Rachel had taken the

teraphim. searched, but found not the women is upon me.' And he up before thee; for the manner of my lord be angry that I cannot rise And she said to her father: 'Let not

hast hotly pursued after me? trespass? what is my sin, that thou and said to Laban: 'What is my with Laban. And Jacob answered And Jacob was wroth, and strove

betwixt us two. brethren, that they may judge before my brethren and thy thy household stuff? Set it here stuff, what hast thou found of all Whereas thou hast felt about all my

rams of thy flocks have I not eaten. have not cast their young, and the thee; thy ewes and thy she-goats These twenty years have I been with

stolen by night. require it, whether stolen by day or loss of it; of my hand didst thou brought not unto thee; I bore the That which was torn of beasts I

68

38

98

38

במבימין, והן מבימי גמלים, בקמ"ו בלע"ו: (48) בכר הגמל. לשון כרים וכסמום, כמרגומו בעביעל דגמלל, וסיל מרדעם סעשוים כמין כר, ובעירובין (מז.) הקיפוה

(9٤) דלקח. רדפת, כמו על מֶסְרִיס דְּלְקְנוּ (חֹיכס ד, ימ), וכמו מִדְּלֹק מַׁמַבֵי מְלִשְׁמִיס (שמוחלד-ה יו, נג):

(עב) ויוכיחו. ויבררו עם מי הדין, מפרובי"ר בלע"ו:

מכאן אמרו (בבא קמא סה:), איל בן יומו קרוי איל, שאם לא כן מה שבחו, אילים לא אכל אבל כבשים אכל, אם כן גולן הוא: (85) לא שכלו. לא הפילו עינורס, כמו בֶמֶם מַשְׁבִּיל (הושע מ, יד), מְפַּגַמ פְּרְמוֹ וְלֹא מָשַבֵּל (איוז כא, י): ואילי צארך.

ק' כט)' טַכַּבְּטִׁי לְּצוּבְ (כַּוִבְּת יִ' יִטְ): לילה. גנובח יוס או גנובת לילה הכל שלממי: - גנבחי. כמו רַבְּמִי צַגּוֹיִס שְׁרֶמִי בַּמֶּרְינִיֹת (איכה אָ, אָ), מָלֶמַמִי מִשְׁפְּע (ישעיה שגים ממנינה, שסימה נפקדה ומהוסרה, כמו וְלֹהׁ נְפְּקַד מִמֶּנוּ הִישׁ (במדבר לה, מע), הרגומו ולה שגה: - גובחי יום וגובחי שַּמְּמִיס (מנכיס־סֿ חֿ, כחֿ), מסריס, חֿנכי חֿמסרנה, חֿס מסרה, מסרה ני, צמידי מבקצנה: – אַברי אַחשַנה. - מרגומו דסומ (95) שרפה. על ידי ארכי אוברי אחשוה. לשון קלע בְּשָׁבֶן שֶׁלְ הַשַּׁעְרָה וְלֹה יַמַעָה (שופעים כ, מו), פַּנִי יִּבְנִי שְׁלֹתֹה

בּּבְּינְלְע וֹשׁבַּע הָּוֹעָי. מְהָנָי. o+ הְיֵיִהִי בַּיָּוֹם אֲבְלָנִי חָבֶב וָקֵרַח

וּנֹלְינַא נֹשַׁע מַּלָּי בַּלְיּלִיאַ בוניו בוממא אַלַנו הַּבַּא

night; and my sleep fled from mine consumed me, and the frost by Thus I was: in the day the drought

מָנֶים: رَمَتُكُمُ الْمُعْرَانِ الْمُعْرَانِ الْمُثَاثِينِ الْمُثَاثِينِ الْمُثَاثِينِ الْمُثَاثِينِ الْمُثَاثِينِ الْم خَمُنَّا، خُرْنَىكِ نُمُّم مُرُبُو خَمَيْرُكُ ** Atlul Alta Adu Atu זַה־קֿי עַשְׁרַים שְׁנָהֹ בְּבֵיהֶף

בהוב ואהווטא ונו אונו הסנ פֿלְטַעַּר אָנְבָעַ עַּטָרֵי שָׁנִין גלן לי עסרין שנין בביקף

changed my wages ten times. years for thy flock; and thou hast years for thy two daughters, and six thy house: I served thee fourteen These twenty years have I been in

וֹנִיעַ כּפָּי בְאָר אֶלְהָים וּיִּיכִּם تركٰם مِحْنَافُنْد عُن مَٰٰذِنِ لَعُن * יפַּחַד יַצְּחָל הָיָה לִּי בָּי עַהָּה حريد الأحياد الأخر الأحياد الأخلالات

נאוכַח בְּרַמְשָּׁא: וֹנִט בַנאַנט גֹבו לַבָּן בַּבָּם גִּיֹ להן בולן הבטטנו זע המלו ביה יצְקוֹל הַנְה בְּסַעָּרִי צָּבוּי XZCLU FXFFFF FFFF אַלוּ לָא פּוֹן אֶלְתִיה דְאַבָּא

Jacob: The daughters are my yesternight. hands, and gave judgment affliction and the labour of my empty. God hath seen mine now hadst thou sent me away Isaac, had been on my side, surely

God of Abraham, and the Fear of

Except the God of my father, the

تببط هُب خِطْدَنْتُا هُمُلِد نَظِّدِنَ היא וְלְבְּנִהֵּי מֶּעַ־אָמֶמֶהְר לְאָלֶּר וְלְבִּנָהִי מָא אָצְבֵּיִר לְאָלֶּין אַלְּיִ וְכָּבְ אַׁמֶּבְ־אַמֶּבְ רַאָּה לִיִּ מגימי עַבּׁנוע בּוֹעוֹ וְעַבַּׁנִים בַּנוֹ וְעַהַּאַן וּנְהַּוֹ לַבְּוֹ וּנַאָמֶר אֶבְוֹהַלֶּב וֹאִבוֹר לָבוֹ וֹאָמִר לְוֹהֹלִב

יוְמָא בּין אוֹ לְבְּנִיהוֹן הִילִידָא: מֹנו וֹכִלְ בַּאַנִי עוֹנִי בִּילִי עוּאָ בׁנֹטֹא בֹנֹטַ, וּבֹנֹא בֹנֹ, וֹמֹנֹא

children whom they have borne? these my daughters, or for their mine; and what can I do this day for flocks, and all that thou seest is children, and the flocks are my daughters, and the children are my And Laban answered and said unto

וובו לסבור בינא יבינה: יכְעוֹ אֵיתַא נְגִוֹר קְיָיִם אָנָא וְאַהָּ for a witness between me and thee.' covenant, I and thou; and let it be And now come, let us make a

ďä⊈⊓: اڠلا נאַטע וֹבְינִע לַמָּע בּינִי יבּינָף:

** וְעַּמְיַר לְבֶּר וְכְרְרָתְ בְּרָית צָּנָי

24%: וּנְסֵיב יַעְּקְב אַבְּנָא וְזַקְפַה

up for a pillar. And Jacob took a stone, and set it

Sħ

ot

נּיָאַבְלְנִי מֶשׁם מַּלְ_עַלֶּלָ: אַבֹּנִים נּיֹפַטוּ אַבַּנִים נּיֹהַמָּוּ נָיִל

בּגוּרָא וֹאַכַלוּ הַמָּן עַל דִּגוֹרָא: אַלנון וּנְסִיבוּ אַלָּנוֹן וַעֲּבַרוּ נאַמַר נעַלב לאַחוֹהי לקוטוּ

did eat there by the heap. stones, and made a heap. And they 'Gather stones'; and they took And Jacob said unto his brethren:

(0+) אבלני חרב. לשון אם איכלס: וקרח. כמו מַשְּלִיןּ קַרְמוֹ (מסליס קמו, יו), מרגומו גלידא: שנחי. לשון שייס:

(I+) וחחלף אח משכרחי. סיים משנה מנהי שבינינו, מנקוד לעלוה, ומעקודים לברודים:

ויוכח. לשון מוכמס סול, ולל לשון סוכמס סול: מבאר שבע שַׁנִי ש' שֵׁנֹבְי שַׁבְּרְשָׁם שָׁבִייְדְוַאַנֹבֵי יִנְּמָּן, בשביל שכהו עיניו והרי הוא כממ, ויעקב נמיירא לומר ואלהי, ואמר ופחד: (ב4) ופחד יצחק. לא רלה לומר אלהי ילחק, שאין הקצ"ה מייחד שמו על הלדיקים בחייהם, ואף על פי שאמר לו צלאחו

(14) מה אעשה לאלה. מיך מעלס על לבי לסרע לסן:

(44) והיה לעד. מקצ"ס:

(אי) לאחיו. סס בניו (ב"ר עד, יג), שסיו לו חמיס, נגשים חליו לצרס ולמולחמס:

וֹנֹהַמֶּב עוֹנִא בוְוּ זּלְהֹּג:

تَحُمُّكُنَّا : װְבְּיְנְהְ חַנְּלִ חַנְּלִ חַנְּרִ מַנְ בִּינְי נִאֲמָר לְבָּן חַנְּלִ חַנְּלִ חַנְּה בִּינְי נִאֲמָר לִבְּן הַנִּלְ חַנְּלִ חַנְּה בִּינְי נִאֲמָר לִבְּן הַנִּלְ חַנְּלִ חַנְּה בִּינְי נִאֲמָר לִבְּן הַנִּלְ חַנְּלִ חַנְּיִם מִּרְ בֵּינְ

בּוֹצוֹבוֹלֵבוי: בּגוֹנ וְבֹנוֹצְ בַּגְּ וֹסְׁעֵוֹרְ אָנְתְּ בַּגוֹ בּגוֹא וְבַגוֹנִ אָנָג וִשְׁכָּסִּג

בְּאֶע אֶּבְעַוֹם מֹע בּוֹנִוּ וּבַוֹלֵב: יי זֹמִים מֹלְ בֹּנִינִי אָנוֹ אָנִמּ מֹפְּׂנִנּי · אָנְמּ מֹפְּׂנִנּי · אָם טְּעָנָי אָת בְּנִתָּי נְאָם טַפַּת

ַהַּנְּה וְהַנָּּה הַמַּצֵּבְּה אֲשֶׁר יָרָיתִי הְדֵּין וְהָא קַמְּתָא דַּצְּקִימִית בייט ברווי יַּגְיּטְר לְבֶּן לִינְיְקְב הַנְּהו הַנֵּל וַאֲמֵר לְבָן לְיַעֲּקֹב הָא דְּגוֹרָא

וְאָת הַמַּצֶּבָּה הַוּאָת לְרָמֶה: עַעָּבר אֵלֵי אָת־תַנָּל תַזָּה אַהְלָא הִיְּבָּר לְּוָהִי יָה דְּגִּירָא אָּטַרְעַגַּּלְ עַנְּיִּר וְאָם אֶמְּיִר לְאָר לְנָטָרְ נִיתְרָאְ תְּבֵין וֹאָם אַר הַגַּל הַזָּה וְעַרֶה הַמַּצֵבָה סְהִיר דְּגּוֹרָא הָדִיןְ וְסְהַדְא

نجَتاٰط: וישָבַע יעַקֹב בְפָּחַד אָבָיו דַאָּבוּהוֹן בּי ישְׁפְּטָּוּ בִינְינוּ אֶלְנֵיוּ אֶבִינֵים בַּנְחִיר יִדִינוּן בִּינָנְא אֶלְנִיא

לְאֵׁטְׁגוּ לְאֵבְּלִ לְטִׁם נַיּאַכְלוּ וּקְּרָא יִּנְכַס יַעֲּלִר וִּלְּטָבְא בְּטִּיּרָא נּיּזְבָּׁח יַעֲּלְבְ זָבְתְ בְּהְרַ נִיּקְרָא יִּנְכַס יַעֲּלִר וִּּקְרָא בְּטִיּרָא

וֹנֹהֹּלִב לֹבֹא בֻיִּנִי זַּלְהָּב:

קָרֶא שְׁמֵיה גַּלְעָר:

גְּבַר מֵחַבְּרֵיה: פּּ
וַהַמִּצְפְּה צֵּשֶׁר צִּמֶּר יִצֶּף יִהְוֹה וַסְכִּיהְא צַצְּמַר יִיסַּף מֵימְרָא

نڌرڙك: שׁנִּי מִימְרָא בּייָ סְהָיד בּינְא נְשִׁין עַלְּהָ בְּנִים אָנְשׁ עִּמְּנָא אָם שְׁמַנֵּי נְעַ בְּנְעַרִ נְאָם שַׁפַּב

قرزی بقرزك:

ביבון וְנִים לַמְּטִא בִּבָא לְבִּיִּמוּ: ַ לְאַ-אַמְּלֹבְרַ אֵלֶּיִּלְּ לַמִּטֹא אָם אָּלָא לָא אָהַבּרַ

בּוֹבְהַנִיל כֵיה אַבוּהִי יַצְּחָק: אֱלֹהֵי אַבְרְהָם וֵאלֹהֵי נְחוֹרֹ אֱלָהִיה דְּאַבְרָהָם וֵאלְהִיה

וֹאַכֹּלִוּ לַשְׁמֹא וּבָּתוּ בַּמוּנָא:

Galeed. Jegar-sahadutha; but Jacob called it And Laban called it

called Galeed; day.' Therefore was the name of it witness between me and thee this And Laban said: 'This heap is

we are absent one from another. watch between me and thee, when ала Mizpah, for he said: 'The Lояр

and thee.' us; see, God is witness betwixt me my daughters, no man being with and if thou shalt take wives beside If thou shalt afflict my daughters,

which I have set up betwixt me and this heap, and behold the pillar, And Laban said to Jacob: 'Behold

pillar unto me, for harm. shalt not pass over this heap and this this heap to thee, and that thou be witness, that I will not pass over This heap be witness, and the pillar

by the Fear of his father Isaac. judge betwixt us.' And Jacob swore of Nahor, the God of their father, The God of Abraham, and the God

mountain. and tarried all night in the to eat bread; and they did eat bread, mountain, and called his brethren And Jacob offered a sacrifice in the

ŧ۶

٤ς

18

6t

84

1.t

(די) יגר שהדותא. מרגומו של גלעד: גלעד. גלעד.

נקרא שמה מלפה, לפי שאמר כל אחד מהם לחברו, ילף ה' ביני ובינך אם מעבור את הברית: 🗀 בר נסחד. ולא נראה איש את (94) והמצפה אשר אמר וגר. והמלפה אשר בהר הגלעד, וכמו שנאמר ויעבר אם מלפה גלעד (שופטיס יא, כט), ולמה

(סe) בנחי בנחי. צ'פעמיס, אף גלסס וולפס צנומיו סיו מפלגש: אם חענה אח בנחי. למנוע מקן עונמ משמיש (יומא

(IE) יריתי. כמו יִלְם צַיָּם, כוס שסום יורם סמן:

אמה עובר לפרקמטיא (ב"ר עד, מו): (בב) אם אני. סרי אס משמש בלשון אשר, כמו עַד אָס דְּבַּרְמִי דְּבַּרְמִי דְּבַּרְי (בראשים כד, לג): לרעה אי אמה עובר, אבל

(33) אלהי אברהם. קים (שס מו): ואלהי נחור. מול: אלהי אביהם. מול:

GET CTAWIR - ETWR I'WYR - OFF ? - IIXXX sissis

τ	מּלְאָבׁר שְׁלְנֵים: וְיִהְּלִּד עִבְנִים:	ביה מַלְאַבִיִא דַייָ: וִישְּׁלְב אָזַל לְאוֹרְחֵיה וְשְּׁרַשׁוּ	And Jacob went on his way, and the angels of God met him.	τ
מפטיר	رَدْهُ حَاجُدُ الْمِطْطِينِ: الْمِكْتِينَانِدِ تَذْكُنُكُ الْمُخْتَافِ تَدْكُكُ رَدْهُ وَفَا كُمِّ الْمُخْتَافِ يَنْدُهُمْ كَاخُلُنْهُ 	לְאַּטְׁבֵּיִה יְהְנִהְיִּרְ וְאָבִלְ לְבְנִוְהִי וְלְבְּנְתָיִה וּבְּבִּיִּה וְאַקְבִּים לְבָּן בְּצִּפָּרָא וְנָשִּׁיִּם	And Laban arose early in the morning, kissed his sons and daughters, and blessed them; and then Laban went and returned to his place.	IIXXX

The Haftaruh is Hosea 12:13 - 14:10 on page 247. Sepharadim read Hosea 11:7 - 12:12.

ַבְאַנִיְנֵא תַּהִוּא מַהֲנָיִם:

5 6 . 6	יפקיד יְמָהוֹן לְמֵימַר בְּדֵין	DIOLAID OHIII ARS 34 HEUS SHU I
	ֻ בְּמִּהִּנְרַ לְּעַבְּלְבָּי אָבִיִם: • לְנִיִּ הַּמִּּוִ אָּעִנְּיִנִּי לְאָּבְהָּא • נְאָלְעִי וֹהָּלְרֵ אִנִּיִּנִיוֹ	

: الأللة בּבוּית וְאוֹחַבִית עַד בְּעַוֹּ והמב הם לבו יושנ לאטר פר אמר פבור והמב הם לבו באבלו בהמו פֿע אַמּע מּבֹשׁב שׁנִי בּעַר בּיִבּנִי בְּמָמֵּו פַּבְּנִוֹן

هِرْبَانَ إِنَا لِيَوْلِهُ هُمَا لَوْمِنَا مِنْ هُلُونَا لِي لِهِ لَمُلِهُ هُوْنَا

וּאָמָר וַעָּלְבַ פַּאָמָּר רָאָם מַחֲנָה וַאָּמר יַעָּלִב פַר חַזְּיִנוּ מַשָּׁרִי

הַהְוּא מְהַנֵּיִם: (פּ)

לְמֶבֵאְ_בוֹן בַּמֵּנֶלוּב: إَنْ فِي الْهُ فِي ا أَنْكَ حَرْدِ هَادِ الْتُولِدِ عَهَا لَمُحَدِ النَّالِ حَرْدُ صَادِرًا فَتَعْدَرًا مُعَا

> stayed until now. I have sojourned with Laban, and Esau: Thus saith thy servant Jacob:

the name of that place Mahanaim.

'This is God's camp.' And he called

And Jacob said when he saw them:

thy sight. my lord, that I may find favour in maid-servants; and I have sent to tell flocks, and men-servants and And I have oxen, and asses and

- כמו מַבַּר לְמָם רַבּ (דניאל ה, ה), נַשְׁמִימָה עַן בְּלַמְמוֹ (ירמיה יא, יש): (42) ויובח יעקב זבח. שמע נסמות למשמס: לאחיו. למוספיי שעס לנן: לאכל לחם. כל דנר ממכל קרוי למס,
- (ב) ויפגעו בו מלאכי אלהים. מלסכיס של סרן ישר סל בסו לקר סמו, ללומו למרן:
- (E) מחנים. שמי ממנימ, של מולס למרך שבמו עמו עד כמן. ושל מרך ישרמל שבמו לקרממו (ב"ר עס, י. מנמוממ וישלמג):
- (+) וישלח יעקב מלאכים. מללכיס ממש (נ"ר עס, ד): ארצה שעיר. ללרן שעיר, כל מינס שלריכס למ"ד נמחלתס
- בי. דבר אחר, גרמי בגימטריא מרי"ג, כלומר עס לבן סרשע גרמי, וחרי"ג מלוח שמרחי, ולא למדחי ממעשיו סרעיס: (a) גרחי. לא נעשימי שרו משוב, אל אגר, אינך כדאי לשנוא אומי על ברכום אביך שברכני בֶּוֶס בְּבִיר לְשַׁמֶיךָ, שסרי לא נמקיימס המיל לה הכתוב ה"ה בקופה:
- דרך ארך לומר על שוורים הרבה שור, אדם אומר להבירו, בלילה קרא המרנגול, ואינו אומר קראו המרנגולים: ואשלחה (6) ויהי לי שור וחמור. מבא אמר לי מעל בְּשְׁמִיס וּמִאְמַנֵּי בְּפְבֶּן, וו הינה לא מן השמים ולא מן הארן: שור וחמור.

להגיד לאדני. לסידיע שלוני בל לליך: למצא חן בעיניך. שלוני שלם עמך ומבקש לסבקך:

0+I

באונו אגה הטו: וּנֹם עִקְّבׁ לְפַּׁנֵאִטֹּבְ וֹאִנְכָּמֵ לִנִי מֹמָו וֹאָב אָטִי לְפַּנִּמִיטַׁבּ ליי לֵאַנְּוֹר בָּאַנוּ אֶל־אָּהִירְּ אֶל־עַבּיִי שֶׁרִייִּךְ אֶל־עַּשִּׁר לְּמִימִר אַמִינְאַ לְנְהָ אַחוּדְּ

خمُدُ مَلَالِينَ עַבּאָן וֹאָטַ עַבְּלֵטֶׁר וַעַיִּנְמָלְיִם הָּנָא וֹנִט טִיִּר, וַנִּמְלְיִּא לְטַרְטֵּגוֹ 8 िंग γ अंग एं χ γ अंग अंग γ अंग γ अंग γ अंग γ γ ַנּוּרָבֶא יַעֲבֶּלֶּב הָאָב וַיֵּצֶּב בְוֹ וּדְחֵיל יַעַּקבלַחָדָא וַעַּקַר לִיהָ

بَافِرُتُونَ بِالْمُهُدِ كُوْجُرُفُكِ: עמּטַלָּע עַאַטַע וְעַלָּעוּ וְעָיָנִי עַדְא וִיִּמְטִינִי עַמָּבוּיִם אַ וֹבֶּאָמֶׁר אַם_וֹבוֹא מֹמָּוֹו

بإمانح ٢ به به بود برقاء : יְהְלֶּיִי הַאִּמֶּר אֶלָּי הַּוּב לְאַרְצְּךְ יִי בְּצִּמָר לִי הוּב לְאַרְעָּרִ ישראל אַבְרָדְהַם נאַלְהֵי, אָבֶּי יִצְקְהָן אַבְּרָהָם נאַלְהָים הַאָּבְהָי יִצְּקָהָי.

בּגָּע וֹמַשָּׁע בַּנִיתִּ לִמָּנִי מַבַּנִוֹעִי בֿ. בֹמֹלַלָ. הֹבָוֹנִי, אָנַיַנִּוֹנִיוֹ לְּמְּנִישׁׁ מִבְּּלְ עַנִיםְׁסְׁבִּים וּמִבֶּלְ וַהְּגָרָן זִבְּנִיטִּי מִבְּלְ עַסְׁבִּין

נאַבבּה מֹאַנו װבּברא המונוי: וּנֹאָבוּ עַמּלְאָּכְּוּם אֶּלְ_וֹהֻּלִּב וֹטִבוּ אִוֹּזּבּוֹא לְוֹט וֹהַּלִב

דְּהַשְׁהַאַר לְשֵׁינְבָא: אָב_ וֹאֵׁמֹר אִם וֹנִינוּ הֹמִּוּ לַמִּמִּבוּיִם אַ אַ בּינייִ הֹמִּוּ לַמִּמִּבוּים אַ

ילִיקָרוּהָף וְאוֹשֵיב עִּמֶּף: آرِيجْمُل ، تَمْطِي كُلُون كُوْل الْكُمَال الْمُطْلِ كُلُونيك لِمُقْع

ختدتنا مَمُدُنا: זני זבבלא בבון ולמן בונינו מֹבֹבַב אָב, וְטִוּבוּ מַבַּבוּוִט

> hundred men with him.' cometh to meet thee, and four brother Esau, and moreover he Jacob, saying: 'We came to thy And the messengers returned to

camels, into two camps. flocks, and the herds, and the people that was with him, and the was distressed. And he divided the Then Jacob was greatly afraid and

camp which is left shall escape.' one camp, and smite it, then the And he said: 'If Esau come to the

thee good; and to thy kindred, and I will do unto me: Return unto thy country, father Isaac, O LORD, who saidst father Abraham, and God of my And Jacob said: 'O God of my

OI

6

camps. Jordan; and now I am become two with my staff I passed over this hast shown unto Thy servant; for and of all the truth, which Thou I am not worthy of all the mercies,

- (7) באנו אל אחיך אל עשו. שסיים לומר לחי סול, לפל סול נוסג עמך כעשו סרשע, עודנו בשנלתו (פ"ר עס, ו):
- (8) ויירא ויצר. ויכל שמל יסרג, וילר לו, לס יסרוג סול לם למריס (ב"ר עו, ז. מנמומל וישלם ד):
- ולמלחמס. לדורון, וחעבור המנחה על פניו. לחפלה, אלהי אבי אברהם. למלחמה, והיה המחנה הנשאר לפליעה: ד), לשון וכר: והיה המחנה הנשאר לפלימה. על כרמו, כי אלמס עמו. סמקין עלמו לשלשס דברים, לדורון, למפלס, (מלכים-א ימ, יא), הרי לשון וכר ולשון נקבה. וכן אש, וְפַׁשׁ יְצְׁאָׁה מֵפָׁת ה' (במדבר מז, לה), לשון נקבה. פֿשׁ לוֹהֵמ (מהלים קד, רוח גְדוֹלֶם בְּפָׁס (חֹיוב חֹ, יע), הרי לשון נקבה. וַיַּגַע בְּפַׁרָבַּע פִּנּוֹח הַבַּיִּח (שם), הרי לשון וכר. וְרוּח גָּדוֹלֶה וְמָזְק מָפְּרֵק הָרִיס מקב סשַׁמֵים מוֹנְאוֹ (מסלים יע, ז), סרי לשון זכר, סשָׁמֶשׁ וְרְמָה עַל סַמָּיִם (מלכים־ב ג, כצ) סרי לשון נקבס. וכן רוח, וְסִנֵּח שַמְמַנֶּה שַזֶּה (ברחבית לג, ח), לשון זכר. וכן יש שחר דבריס משמשיס לשון זכר ולשון נקבה, שַשֶּׁמֶשׁ יָבְחׁ עַל מְסְבֶּן (שס ימ, כג), (9) המחנה האחת והכהו. ממנס משמש לשון וכר ולשון נקבס, סֿס מַמֵנֶס עָלִי עַמֵנֶס (מסליס כו, ג), סרי לשון נקבס.
- ַ וְמֶבְׁיִבְּ מְמֵּבְׁ וִשִם נִילִים שָלִי בשם סמיוחד לבדו, שוחמר וַיֹּמְמֶר ס' שֶׁל יַעֲלָב שוּב שָׁל שֶׁרֶן שַׁבּוֹשֶׁיך וגוי, בשחי הבטחוח החלו חני ם، שֶׁלָבֵי סַּבְּבְּסַׁ סָבִּיךְ וַסְלָבֵי יִלְּמַלְ, ושם אֹמרת לי ושמרמיך בכל אשר מלך, ובבית לבן אמרת לי שוד שָל שֶׁבֶן שַׁבּיֹמָיךְ וּלְמוֹלַדְמָךְ שוב לארלך וגוי, אלא כך אמר יעקב לפני הקב"ה, שמי הבעמות הבעמתני, אמת בלאמי מבית אבי מבאר שבע, שאמרת לי שַּנִי (10) ואלהי אבי יצחק. ולסלן סוא אומר ופַמַד יִנְמָק, ועוד, מסו שחור וסוכיר שם סמיוחד, סיס לו לכחוב סאומר אלי
- عدددا: שהבמחחני: - בי במקרי. לא היה עמי לא כסף ולא והב ולא מקנה, אלא מקלי לבדו. ומדרש אגדה, נחן מקלו בירדן ונבקע נמלכלכמי בחמא, ויגרוס לי לסמקר ביד עשו (שבח לב.): ומכל האמח. אמחם דבריך, ששמרם לי כל ססבמחות (11) קשנחי מכל ההסדים. נממעמו זכיומי על ידי המקדים והאמת שעשית עמי, לכך אני ירא שמא משהבעתתני 59 664r:

וְבַבָּנוּ אֶם מַּלַבַּנוֹים: בּי־יָבָא אַנֹכִי אָטָוּ פַּּוֹ־יָבָוֹא עציקני גא מיַד אָחָי מיַד עַשָּׁי

אַשָּׁר לאַ־יִּסְפָּר מֵרְבּ: וּמִּמִטֹּג אָטַ זַבְעָּבְ בַּנַוָּכְ בַּיָּם لْغَفَّكَ غُمِّكُ فَ يَنْمُحَ جُنَمُنِكُ مُقَالًا فَيُعَالِّ

מו_בַּלָּא בַּוֹבוּן מִנְּטַבוּ לַמַּמָּוּן וּנְקְן שָׁם בַּקַּנְלְע תַעַּיִּא נִיפֶּע יִבְת מַמֶּן בְּלִילְיָא תַעוּא וּנְסִיב

אָבוונ:

בָּאַנַיִם LÜĞ.□ מֹנִּם מֹאַטְּנִם וּטִּיֹמָה מֹמִיבִוֹם מֹנִּג מֹאַטּוּ נִטִּימָהֹא מֹסִבוּגוּ

پېږ.۵:

הֹמִּבְׁע אַׁעַוֹּע מֹמִּבְנִם וֹמִגֹנֵם אַטֹּוּ. הּסִבוּנוֹ וֹמִבָּג הַסַבֹּא:

يَّاللَّٰ اللَّٰمُ اللَّٰ

י שְׁלְמֵּנִם פֹּבְנִע אַּבְבָּמִנִם וּפִּבְנִם שִּיִבְּטִא אַּבְבָּמִנוּ וֹטִיִבִּי מַּטְּבָא

نظل ظلاد:

לְפַּנָּה וֹנֵנְינִה שַּׁמְּהְמִה בָּנוֹ מֹבֶר לְהַבְּבִּינִה הַנְבַנִי שַּׁבְּמָה וֹנִוֹטָא ¿ לְבֹצִי וֹיאָמֵר אֵלְבֹבֹיוּ מִבֹנִי מֹבֹנִי מֹבֹנִי מֹבֹנִי מֹבֹנִי מֹבִנִי אַ וּנִיטֹן בּׁנִגַ הַּבֹּבְוּנִוּ הַּבְּנֵב הַבְּבוּנִינִ הַּבְבוּנִי הַבְּבוּנִינִ הַּבְּבוּנִי הַבְּבוּנִי

נֹאֵגלַנֶם בַטַּלָג מֹאַטּוּ וֹצַבְינָ הַּסְבָּוּוּ:

מו באוטי בידיה הקרובהא

כולא בולא בלא וטלוון

ממש נאמנו זנו שלש סניאון

וֹאַטַ אַמֹבַטַ אוָמָבָא אוָמָיב

מנוע בלמא נוטו וומטולנו

מוֹבֹא בֹמֹמִו אַבוּ בַּעוֹבִ אַנֹאַ

מוובלו כמן מובא בּאַטו

לַמְשֶׁוּ אֲדוּהָי:

אַמָא מַל בָּנוֹא:

بزغير:

וֹבְנָגִינֵם יַּמְּלָגְ מִּגְלִפֹּטְא יִבְנָגִינָן שָּׁלְטָגּן

שׁמוּנוֹ בּנוֹ מֹבֹבֹא וּבֹנוֹ מֹבֹבֹא:

forty kine and ten bulls, twenty thirty milch camels and their colts,

he-goats, two hundred ewes and

a present for Esau his brother:

numbered for multitude.'

two hundred she-goats and twenty

took of that which he had with him

And he lodged there that night; and

sand of the sea, which cannot be

thee good, and make thy seed as the

And Thou saidst: I will surely do

twenty rams,

ſΙ

٤ı

she-asses and ten foals.

itself; and said unto his servants: And he delivered them into the

betwixt drove and drove.' Pass over before me, and put a space hand of his servants, every drove by

(13) הישב אישיב. סימב בוכוחך, מימיב בוכוח מבוחיך (ב"ר עו, ו): ושמחי את זרעך בהול הים. וסיכן מתרלו כן, (12) מיד אחי מיד עשו. מיד לחי, שלין נוסג עמי כלח ללל כעשו הרשע:

וסלא לא אמר לו אלא וְקִיֶּשׁ זַּרְשֶׁרְּפַּשְׁפַּר סְטְבֶן (בראשית כת, יד), אלא שאמר לו (שס), פִי לֹא טָשֶׁנְדְּ עַד מֲשֶׁר אָס עָשִׁיִּמִי מָת מַשֶׁדִ

בְּבְּרְמִי לְךְ (שׁם מו), ולמֹברהם מתר בַּרְבָּה מַרְבָּה מָת זַרְעָבְרִים מָת בַּרָבָּה מָלְבָּה מָת זַרְעָב

שלדם לר צלרור ונושלם בידו. דבר למר מן הצל בידו, מן המולין, שנעל מעשר, כמה דלת למר עַשֶׁר מַעַשְׁבֶנּוּ לָךְּ, והדר לקת (14) הבא בידו. ברשומו, וכן וַיַּקַמ מֶׁמ בֶּל מַׁרֶלוֹ מִיְּדוֹ (במדבר כת, כו). ומדרש מגדה מן הבת בידו, תבנים עובות ומרגליות,

נקבום, ולחמור שהולך בדרך רמוקה, שמי נקבום לוכר, ולגמלים שהולכים דרך יומר רמוקה, נקבה אחם לוכר: להרבות חשמיש ולעבר עשר נקבות, ובהמה משנחעברה הינה מקבלת זכר, ופרים שעומקין במלהכה, לה מסר לזכר הלה הרבע בכל אדס, אלא לפי עורה המועל עליו, שמזינו כאן שמקר לכל מיש עשר עזיס, וכן לכל איל, לפי שהם פנויים ממלאכה, דרכן לטלטים יוס, הספנים המת לטטה הדטים, והיני יודע לכוין המדרט הוה בכוון, הך נכהה בעיני טלמדנו מכהן, טהין העונה טוה רבה (עו, 1) דורש מכאן לעונה האמורה במורה, העיילים בכל יום, הפועלים שמים בשבת, הממרים אחם בשבת, הגמלים אחת (EI) עזים מאחים וחישים עשרים. מלחיס עויס לריכוח עשרים מישים, וכן כולס, סוכריס כדי לורך סנקנוח. ונברלשיח מנטס:

(17) עדר עדר לבדו. כל מין ומין לעלמו: עברו לפני. דרך יוס או פחום, ואני אבוא אחריכה: ורוח חשימו. במשמיש, לה פרקמו הכמוב: ועירים. המורים וכרים: (16) גמלים מיניקות שלשים. וצניקס עמסס. ומדרש חגדה (ג"ר שס) וצניסס, צנחיסס, וכר כנגד נקבס, לפי שלנוע

7.b T

and smite me, the mother with the

XÇL ÇÇÇF: خْشَدِ هِنْ لِي الْخُرْلِدِ لِي الْحُرْلِيدِ لِي الْحُرْلِيدِ لِي الْحَرْلِيدِ لِي الْحَرْلِيدِ لِي الْحَرْلِي 81 يجرنها عن بان انهيج الأخاص البياد ينه باب النهيج ال

ַנִם_הָוּאַ אַּחֲבֵינוּ: بربغ فكذبأت كإيجنز، جيوفر إبيوت ⁶¹ װְאֶמּוֹשׁי ְלְתַּבְּוֹהְ לְיִתְּלְבִ מִּנְחָה

מַמָּו בַּמְגַּאַכֶּם אָטַוִ: כּגַבֶּר הַנְּיִנְ טְּגַבָּרָנּן אָכְ はなずげいロ ÄÜÜι oz บุพู่<ַישׁי גַּּם אָת־בָּל־תַּהְלְּכִים וּוֹגֵּו זֹם אַנרַבוּמָנוּ זַּם אָנרַ

כן אַרְאָר פִּנְיו אַנּלַי וֹשָּׁאַ פִּנְי: בּמּוֹטִׁעְ טַנִיבְנְכֵּע לְפָּוֹּגְ וֹאַטַבוּי־ יי אַהַרִינוּ בְּרֹאָמָר אָבַפְּרָה פְּנִיוּ נאַמִרְמֶּם גַּם הַנָּה עַבְּרְהְ יַעְקֹב

לְן בּבְּוֹלְע_נִינִיא בַּמִּנִוֹנִי: 🚾 נַמַעְּבֶר הַמִּנְחָה עַל־פָּנְיֵוֹ וְהָוּאַ

אַנוּ מַהַּבַּר וַבַּט: וֹאָט_אַטֹר הֹאָר וֹלִגִיו וֹיּהֹבֶר قع شَوَد نِهِدر نِهِد صُور بُود مُوالَمُهِد ाृत्वा <u>दर्</u>द्रत तंस्त्र त्रिंग श्रेत

نلتعا عجرا يخترك: וּנֹגֵּו אָעַבְיַבַבּאָמִּוּן לֵאַמָּב בָּנ וּפַּפַּנִב זָּט פַּבְּמָּבִי לְמָנִמָּב אָבִּי

אַנוּ בַּנוֹבוֹא: לְנִבוּנִי לְמֹמִׁי וֹבִיא אַל בייא はひしては ここと ドは海ベロメ ĿāċĿĿ

ישקחון ימיה: הַבַּגן הְּמַלְּלוּן עָם עַשָּׁוּ כַּד בַּעַר עַדְרַיָּא לְמֵימָר כְּפִּהָנְמָא שׁלִימָאָר אַף יָת בָּל דְאָוְלִין יפֿפֿיד אַף יָה הָּנְיָהָ אַן יָה

עָאָם וַסַּב אַפַּוּ: בו אָבוּג וּלִנוֹר כּוּ אָבוֹג אַפּוָנִיי לְנוּלִוּנִע בַּעַלְנוּבָעָא בַּאָוֹלָא אַנו. בּּנִיבוֹא אַנו. אַמָּב אַנִיחַנּיה נטגמבנו אַב מַא מּבֹבַב וֹמַלַב

בְּמָשֶׁרִיקָא: ובוא פֿט פֿלולָגא בַבוא וֹהְבֹעוּ שַׁלַבוּבְשָׁא הַּכְ אָפּוָעִי,

נֹהְבַׁר וֹטַ מָהַבַּר וּיִבְּקֹא: לְחֵינְתֵיה וְיָת חַד עַּסָר בְּנוֹהִי שבשון למוניו ולני שבשון וֹשׁם בֹּלִילָוֹא צוּא וּצִבֹּר וֹע

> these before thee? whither goest thou? and whose are saying: Whose arr thou? and meeteth thee, and asketh thee, saying: 'When Esau my brother And he commanded the foremost,

behold, he also is behind us.' unto my lord, even unto Esau; and, servant Jacob's; it is a present sent then thou shalt say: They are thy

shall ye speak unto Esau, when ye the droves, saying: 'In this manner and the third, and all that followed And he commanded also the second,

;mid bnh

peradventure he will accept me. afterward I will see his face; present that goeth before me, and he said: 'I will appease him with the thy servant Jacob is behind us.' For and ye shall say: Moreover, behold,

night in the camp. him; and he himself lodged that So the present passed over before

Jabbok. and passed over the ford of the handmaids, and his eleven children, his two wives, and his two And he rose up that night, and took

٤7

61

(18) למי אחה. של מי אסס, מי שולמך, ומרגוס דמאן אם: ולמי אלה לפניך. ואלס שלפניך של מי סס, למי סמנחס שדר לפני חברו מלא עין, כדי להשביע עינו של אומו רשע, ולמווהו על רבוי הדורון:

ומלואה (מהלים כד, א), של ה": ביואת שלוחה למ"ד משמשת בראש התיבה במקום של, כמו וְכֶל חֲשֶׁר חַּמָּה רֹאֶה לִי הוּא, (בראשית לא, מג) שלי הוא, לַה' הְאָבֶן

דישקב, וששקלם ולמי קלס לפניך, מנחס סיף שלוחס וגוי: והנה גם הוא. ישקב: (19) ואמרה לעבדך ליעקב. על האשון האשון ועל אחרון אחרון, ששאלה למי אחה, לענדך ליעקב אני, וחרגומו דענדך

(22) על פניו. כמולפניו, וכן מָמָם וָשׁד יַשְׁמַע בָּס עַל פָנִי מָמִיד (ירמיס ו, ו), וכן הַמַּבְּטִים חֹה עַל פָנִי (ישעיס מֹה, ג), ידים בססוא גברא, וגם בלעון סמקרא נקראים סמורקים על קדע פָפּוֹבִי זְטָבּ, על עם עסכסן מקנמ ידיו בסן בעפת סמורק: שכל כפרס שמולל עון ומעמ ומלל פנים, כלן לשון קנוח וסעברס הן, ולשון מרמי הוח, והרבה בגמרא וכפר ידיה, בעי לכפורי (IS) אכפרה פניו. אלעל רוגזו, וכן וְכָפַּר בְּרִימְבֶם מֶׁמ מָנֶמ (ישעיה כת, ימ), לֹח מּוּכְלִי פַפְּרֶה (שם מז, ימ), ונרמה צעיני,

(23) ואח אחד עשר ילדיו. ודינס סיכן סימס, נמנס במיבס ונעל בפניס, שלא ימן בס עשו עיניו, ולכך נענש יעקב שמנעס ומדרש הגדס על פניו, הף סוה שרוי בכעם שסים לריך לכל זם ב"ר (עו, ה):

עמו עד עַלות הַשָּׁחַר: זַּיִּהְבֶּר אָנַר אָהַבּאָהָב לָוִי לי וֹגְפֿׁטְם וֹג'הֹבֹבׁם אָט_טַנְּטֹבְ גּבַבוּגּגּוּ וֹאַהֹבֹבוּגּגּוּ זֹט נִטֹבְא

בְּבַאֶּבְלֵו הַמָּוִ: ובכו נמלמ פוינה יעלב בפתי ירביה ווע פתי ירבא וּנְּבֹא בֵּי לָאִ וֹכִלְ לְוִ וּנִּצֹּמ בַּבֹּב ַ וֹשׁזֹא אָבי לָא וֹכִילְ לִיִּי וּלִבִּיב

וּיַאִמִּרְ לַאִּ אֹּהַלְטַוֹּלְ בֹּי אִם_ וֹאָמָר לָאִ אָהַלְטַוּנֹּנִ אֶלְטַוּן וַיַּאִמֶּר שַּׁלְחָנִי כָּי עַלְח חַשְּׁחַר וַאֲמַר שַלְחַנִי אֲבִי סְלֵיק צַפְּרָא

⁸⁷ נּיֹאָמֶׁר אַבְּ'ִנו מַּרַ הָּמֶּוֹ נּיֹאָמֶר נֹאָמָר בִיה מַן הָמָּוּ נֹאָמַר

آلانظے: מְבַׁנִים מִם אֶבְנִים וֹמִם אָנָמִים אַנֹּ בְּבַב נִי וֹמִם מִּבְּבוֹא $_{67}$ אָם הַאָּלְיִי בּּר אַם הַהְּבָּאַלְ בָּר הְּמִּלִּ אַלְיִיוּ הַּלְּאַלְ אָנִוּ בָּר הַ

לְהְּמִׁי וֹלְבַבְ אָנִי הֶּם: וּנְּאָאַבְ נַהַּלְּבַ וּנָאַמָּבְ נַיַּנִּגַבַבַ יַּהָאַנָב נַהָּמָב נַוֹ בֹּהַלַ

וֹאַמְבָּר יָת דְּלֵיה:

١٥٢١ ١٩١٤ וֹאַמִּטֹבַּלְ מִּבְרָא הֹמִיה עַרַ

בּוֹמַלְב בֹאָמִטַבַּלִינִיה עַמָּיה:

נְּאַמֶּר לְאַ נֹהְלִדְ נֹאַמֶּר הוָדְ נֹאָמָר לְאַ נֹהַלִּדְ נֹטִאָמָר הוָד

לְאָמִי וּבְּבוּה יָמִיה מַמָּוֹ:

which he had. over the stream, and sent over that And he took them, and sent them

breaking of the day. wrestled a man with him until the And Jacob was left alone; and there

wrestled with him. of Jacob's thigh was strained, as he hollow of his thigh; and the hollow not against him, he touched the And when he saw that he prevailed

97

74

let thee go, except thou bless me.' breaketh.' And he said: 'I will not And he said: 'Let me go, for the day

name?' And he said: 'Jacob.' And he said unto him: 'What is thy

with men, and hast prevailed.' thou hast striven with God and called no more Jacob, but Israel; for And he said: 'Thy name shall be

he blessed him there. thou dost ask after my name?' And And he said: 'Wherefore is it that 'Tell me, I pray thee, thy name.' And Jacob asked him, and said:

מאמיו, שמא מחזירנו למועב, ונפלה ביד שכה (ב"ר עת, ג): יבק. שה הנהר:

(42) אח אשר לו. סבסמס וסמטלטליס, עשס עלמו כגשר, נוטל מכאן ומניח כאן:

al't): לשון עניבה, שכן דרך שנים שממעלמים להפיל היש הֿת רעהו, שחובקו והובקו בורועותיו, ופירשו רו"ל שהוה שרו של עשו (ב"ר שסיו מעלים עפר ברגליסם על ידי גענועם. ולי גראם שסוא לשון וימקשר, ולשון ארמי סוא, במר דאביקו בים, ואבק ליס מיבק (32) ויוחר יעקב. שכח פכים קמנים וחור עליסם (חולין גא.): ויאבק איש. מנחס פירש ויחעפר היש, מלשון הבק,

(קב) בי עלה השחר. ולריך אנילומר שירה ביוס (ב"ר עת, א. מולין לא:): ברבחני. הודה לי על הברכות שברכני אבי, . נמקעקע ממקוס מברמס, ודומס לו פֶּן מַקַע נַפְּשִׁי מִמֵּךְ (ירמיס ו, מ), לשון סמרס, ובמשנס לקעקע בינֿמן, לשרש שרשיסן: (62) ויגע בכף ירכו. קולים סירך סחקוע בקילבוסח קרוי כף, על שם שסבשר שעליס כמין כף של קדירס: וחקע.

כרמו סודס לו עליסן, ווסו ויברך מומו שם, שסיס מממנן לסממין לו ולמ כלס: ועם אנשים. עשו ולבן: וחובל. לסס: ש)י בכש שמלאך ויממנן לו, ומה נממנן לו, בים אל ימְנְצָהׁ יַשְׁבּר שְׁמֶנוּ, הממן לי עד שידבר שמנו שם, ולא רלה ישקב, ושל של ומחליף שמך, ושם סוא מברכך, ואני שם אסים ואודם לך עליסן, ווסו שכחוב וַיָּשַׁר אָל עַלְאָךְ וַיָּכֶל בְּבֶס וַיִּמְתַּגַן לוֹ (סושע יב, (92) לא יעקב. לא יאמר עוד שהברכות באו לך בעקבה ורמיה, כי אם בשררה וגלוי פנים, ומופך שהקב"ה נגלה עליך בבית 141.4): שששר מערער עליסן. (וכאן קשס לרש"י מברכני סיס לו לומר, אלא סודס וכו'. וכן אימא בסדיא בווסר פרשמ מוריע עמוד מ"ס

(30) למה זה חשאל. אין לנו שם קצוע, משמנין שמומינו (צ"ר עמ, ס), (סכל) לפי מנות עצודת סשליחות שאנו משמלחים:

אַרְצָהְ שֶׁבָע פְּעְלִים עַרְ־גִּשְׁקוֹ אָרָעִא שְׁבַע וֹמָנִין עַדְ מִקְּרָבִיה them, and bowed himself to the וֹנוֹנאַ הַבַּוֹנ לַפַּנְינוֹם וַנְאָמַנוּנ וַנוּאַ הַבַּנ בַּבַבְּנִנוֹם נַנְאָמַנוּנ וַנוּאַ הַבַּנ בַּבַבְי And he himself passed over before וֹאָטַ ווֹטֹב אַבֿונים: וֹגַלְבְוֹעִ אַנוֹרָנִּים المُن لُتِيْر خُنُلُهٰ، النَّه لُتِيم النَّه برقاء and Joseph hindermost. and her children after, and Rachel בּבְּנִינִא וֹנִינ בְאַנִי וּבְנַנִּיִא באמָלנו נאָט_באָר their children foremost, and Leah וֹאַנִּגְ זֹע לְעֵוּלִטֹא וֹזִע לַּנִּגִּעוָן אָת־הַשְּׂפְּחָות And he put the handmaids and ݙ<u>ݜ</u>ݫݪݞ the two handmaids. ألمَح ـ لَـ لِمَ لِمُكُم هُنَّا، لَـ هُطَالِك: לְאָּע וֹמֹלְ בְׁנִוּלְ וֹמֹלְ עַבִּעוֹוּ Leah, and unto Rachel, and unto ײַהַץ אָת־הַיָּלְדִים עַל־לַאָּת And he divided the children unto אַבְרָא ופַּבָּגר וָט בַּנָיָא מַּבְ אָנע אָנע אָרש אַרְבָּע מַאָּוּר אָרשׁ יווואא עי עי יוואאא עי אַנע אַרשׁ and with him four hundred men. מֹמָּו אַטוּ וֹמִפּוּע אַבְּבָּה טִאָּע IIIXXX looked, and, behold, Esau came, ווּשָּׁא וֹמַלְּב מִינְוּו ווּרָאָ וְחִבָּּרוּ נולב ומלב מינוהי והוא והא And Jacob lifted up his eyes and לכּנַבְיִנְבנּ הַגַּער לּנִיר הַנָּשֶּׁה: נשְנְא: even in the sinew of the thigh-vein. בפט וולא בוהלב ביולא touched the hollow of Jacob's thigh, הַיָּרְף עַר הַיַּוֹם הַזָּה כֶּי נִגַעֹ מֹר יוֹמָא חָבֵין אָבִי קַבִּיב thigh, unto this day; because he ^{१६} श्रुत-र्राप तार्ष्युत श्रुयुत् युर्र-द्वा which is upon the hollow of the נו נובא וַהָּוֹא בַּהַל פַּטוּ וֹבַכֹּא ٤٤ not the sinew of the thigh-vein هَمِ حِدًا مُهِ بهدُمِ لَـ لَدُد الشَلَّةِمِ هَمِ قَا مُه هُدُمُ اللَّهُ الشَلَّةِمِ Therefore the children of Israel eat .hgiht sih noqu אָט_פֿניאָל וָהָיאַ צַלְתַּ עַּלְ פּנגאַל וְהוּא מַמַלָע עַל יִרְבֶּיה: passed over Peniel, and he limped יוְדָנִח לֵיה שִׁמְשְׁאַ כַּד עֲבָר יָת And the sun rose upon him as he فزره تنفقك تفقد: kėl tkėl ikaulītu idal: face to face, and my life is preserved.' לּגַבְבְאָנִיג אָבְנִים פֿנוּם אָבְבְ פּנּגאָבְאָבִּג נוֹנִינִינִ מּבְאָבֹא בַּגנֹ place Peniel: 'for I have seen God ıε تنظَلَّم تَمَّطِ حِبْنَ لَمُنْ لِي فَدُنَكُمْ بَطُلُم تَمُّطِ فِي ثَمْنَكُ لِمُنْكُمُ لِيُمْنَلُمُ And Jacob called the name of the

(28) ויזירח לו השמש. לשון בני אדס סוא, כשהגענו למקוס פלוני סאיר לנו סשחר, זהו פשומו. ומדרש אגדס ויזרח לו,

לְנִים אַבוּיבִיגי:

and kissed him; and they wept. embraced him, and fell on his neck,

And Esau ran to meet him, and

ground seven times, until he came

near to his brother.

- מבאר שבע, מיסרס לורוח בשבילו: והוא צלע. סיס לולע כשורחס סשמש: ללרכו, לרפחות חת ללעתו, כמס דתימח שֶׁמֶשׁ לְדְקַס וּמַרְפַּחֹ בְּכְנָפָיָה (מלחֿכי ג, כ), וחותן שעות שמיסרס לשקוע בשבילו כשילח
- ל), וכן כִּי נַשְּׁנִי מֵׁלִי מֶׁלְבִיס מָׁמ כָּל עֲמֶלִי (ברחשית מח, נח): (33) גיד הגשה. ולמס נקרא שמו גיד סנשה, לפי שנשה ממקומו ועלה, וסוא לשון קפילה, וכן נֶשְׁמָס גְצוּרֶמָס (ירמיס נא,
- (2) ואת לאה וילדיה אחרונים. ממכון ממכון מביב:

עַר־אָּחָיר:

(3) עבר לפניהם. ממר, מס יבה הומו רשע לסלמס, ילמס בי ממלס:

لَنْظِمْ مَمْ عَزْعَكُ لِيَبْشُكِّكِيةِ لَنْكُحُكَ نَبْظِمْ مَمْ عَزْكِيكَ لَيْشَكِّيكِ بَحْدِي:

וְלֶבֶׁלֹא מֵמֶּה לְלַבְּרְאֵעוּן וֵיְחַבְּלֵּחוּ וּיְרַטַּטַ מֵּמֶּה לְלַבְּרְטִוּתֵיה וְנְפְפֵּיה

קלכק קים, בידוע שעשו שווה ליעקב, הלה שוכמרו רחמיו בהוחק שעק, וושקו בכל לבו (ב"ר שס): בבריימא דמפרי (ספרי בהעלומך מע), יש שדרשו נקודה זו, לומר שלא נשקו בכל לבו (ב"ר עת, ע). אמר רבי שמעון כן יומאי, (+) ויחבקהו. נמגלגלו רממיו כשרמסו משמחוס כל סשמחוחות סללו: וישקהו. נקוד עליו, ויש חולקין גדבר סוס

الجُمُد بَارًا جُدِينَات جُن مَخَيُك: מִנְאַבֶּׁנִי בְּוֹבְ וֹנִאָמֶנִר נַוֹּלְבְוֹנִים וֹאֵמִּר בִּנִּאְ גַּטַוֹ וֹנִ נִּטְ מַּבְּנָנִי: ַ הַנְּשִׁים וְאֶת־הַיְלְדִים וַיּאַמֶּר ַבוּאָּ אָנַרַעַּיִּנְיִוּ וּנִּרָּאַ אָנָרַ

تَتْمُنَاثُلًا: دوره، رَصَوْهُا يَاهُمُوْبُرِي يَرَوْبِ إِنْكِيدِينَا فَجَدَدِهِ كِتَنْزَمُهِ هُوْبًا فَجُرْبَالِا

וֹאַטַר נֹזָּה ,וִכֹּל וֹבִשׁל נִיּהְשַּׁעַוֹנִי:

בְּמִנוֹנ אָבוֹנ: במיני אַרָני: בְּמִינִי אָרָני: בְּנִינִי לַמְצֵאִרֵנוֹ הַרָּאִ דְּמְרָמִי נְאָמֶר לְמְצֵאִרֵנוֹ הַבְּנִינִי בַּנְנִי: וַ בְּאַמֶּר מָּג לְנַבְּ בְּּלְ חַמְּּוֹדֶנָת תַנָּת נִאָמָר מָא לְנַבְ בָּלְ מַמְּנִיתָא

נּ נְגְאָמֶר מֹמְוֹ יִמְרַ לְּנְ נִבְר אַבְוֹיִ יְנְרַנִי נִאַמִר מִמְּוֹ אִנִּע לְנְ סִנִּּנְ אַבְוֹי

لَنْكُمُّ لَمُنْ اللَّهُ اللَّ ڲڔؽڔ◘ מּנֹטַטֹּי מִיּגַי. כַּי מַּלַבֶּן בָאָּיִנִי · מְצְאָטִי בוֹן בְּעִינָיִרְ וְלְכַחַהְתָּ וּגֹאַמֶּר וֹהַלְב אַבְוֹלְאָ אִם וָלָא וֹאָמָר וֹהַלְב בַּבֹהוּ אָם בַּהֹוּ

כָּלְ וֹיִפֹּׁאָּרַ בּוֹיִ וֹיִפֹּׁעִי: ַבְּבָּ בֵּׁרִבְּעַוֹּלָהְ אֵבְרָנִים וֹבֵּיִ הְחֵבְיִי בְּיִבְּעָהְיִהְאָּנִי בְּבָּ אָבֵּרְ בִּעִהְיִהְאָּנִי

> ווֹט בּׁנוֹא נֹאַמֹּב מֹאוֹ אֹבָוּוֹ בַּשַּׁ וּוֹבּל יִנ מִנוְנִי וֹנִוֹא יִנ לָמִּוֹא

للتاح بغنيد: יסְנִירוּ וּבְתַר בּן קְבִיב יוסף ﴿ لَعَاثُم وَصَاحِهُ لِللَّهُ لِمَا لَذُمُّ لِمَا لَا يَعْلَمُ لِمَا لَا يَعْلَى الْخَوْلَةِ الْمُعْلَمُ لَا الْمُعْلَمُ الْمُعْلِمُ اللَّهُ الْمُعْلَمُ اللَّهُ الْمُعْلَمُ اللَّهُ الْمُعْلِمُ اللَّهُ اللّلَهُ اللَّهُ اللَّا اللَّهُ اللَّهُ اللّلْمُ اللَّا اللَّهُ اللَّالِي اللَّا لَا اللَّهُ اللَّالِي اللَّا

אַגַלַע בָּדִילָה:

אַפּֿ, וַבְּבְרָיָא וֹאִטְרָהִ,עַ לְ,: מק פֿן שַׁזִיִּטִנּוּן לְאָפָּׁנִ בְּשִׁיִּנִינִּיּ יטַלבּיל שַלְרוּבָשׁי מָן יִדִּי אָבִי אַמְּכַּטִית רַחֲמִין

וֹאַטְבוּוּ בִּיה וְקַבּילִי הֹלִי וֹנְ וֹאֲבֵי אִינִי לִי כוִלְא בּוֹע אָעַבְּבָּנְבְעִי, אָמֶגַּרְ עַבְּאָעַ צַבָּנְלְ בָּמָן נִינִי שַּׁצְּנְבְּעַיּ

> servant. God hath graciously given thy And he said: 'The children whom said: 'Who are these with thee?' the women and the children; and And he lifted up his eyes, and saw

bowed down. they and their children, and they Then the handmaids came near,

and they bowed down. after came Joseph near and Rachel, came near, and bowed down; and And Leah also and her children

of my lord. he said: 'To find favour in the sight by all this camp which I met?' And And he said: What meanest thou

brother, let that which thou hast be And Esau said: 'I have enough; my

and thou wast pleased with me. face, as one seeth the face of God, hand; forasmuch as I have seen thy sight, then receive my present at my now I have found favour in thy And Jacob said: 'Nay, I pray thee, if

urged him, and he took it. because I have enough. And he dealt graciously with me, and brought to thee; because God hath Take, I pray thee, my gift that is

- (a) מי אלה לך. מי אלס לסיומ שלך:
- עיניי אומו רשע, אעמוד כנגדס ואעכבנו מלסממכל בה, מכאן זכה יוסף לברכה עלי עין: (ד) נגש יוסף ורחל. בכלן האמהום נגשום לפני הבנים, אבל ברחל, יוסף נגש לפניה, אמר, אמי יפת מואר, שמא ימלה בה
- עליו, אמיו של יעקב הוא, אומרים להם אם כן משלנו אמם: . אומרים הכו הכו, ואלו אומרים הניחו, בנו של ילחק הוא, ולא היו משגיחים עליו, בן בנו של אברהם הוא, ולא היו משגיחים ומדרשו, כסוח של מלאכים פגע, שהיו דוחפין אומו ואח אנשיו, ואומרים להם, של מי אחם, והם אומרים להם של עשו, והן (8) מי לך כל המחנה. מיכל המחנה אשר פגשמי שהוא שלך, כלומר למה הוא לך. ופשומו של מקרא על מוליכי המוחה.
- (9) יהי לך אשר לך. כמן מודה לו על הברכום (ב"ר עח, ימ):
- בטום לפיים ולרלוח, וכן שַׁפְּמֵי לַדִּיק יַרְשׁוֹן בְּלוֹן (משלי י, לב), יודעים לפיים ולרלוח: וחרצני. נמפייממלי. וכן כל הלון שבמקרא לשון פיום, אפילומנ"מ בלע"ז, וכן פי לא לבלון יִסְנֶס לָבֶט (ויקרא כב, כ), סקרבנות לי למחול על קורחני. ולמה הזכיר לו ראיים המלאך, כדי שיחיירא הימנו, ויאמר, ראה מלאכים ונילול, איני יכול לו מעחה: כדאי והגון לך שמקבל מנחמי, על אשר ראימי פניך, והן חשובין לי כראיים פני המלאך, שראימי שר שלך ועוד, על שנחרלים (10) אל נא. אלנא מאמר ליכן: אם נא מצאחי חן בעיניך ולקחח מנחחי מידי כי על כן ראיחי פניך וגוי. כי

GET ETXWIR - ETWR I'WTR - FEIVI - FILVE - IIIXXX SECRET

خَاتُكُكُ : בּוּ נֵיֹאִמֶּר נִסְעְּה וְנֵבֻלְכָּר וְאֵלְכָּה נִאָּמִר נִפּוּל יּנְהָךְּ

וּנֹאָמֶר אַלְנוּ אַּבְוֹנ יִבְתַּ בֹּיַר

וְמֶעוּ כְּלְ־תַצְּאוֹ: מְלַנְעַ מְלֵגְ וּבְפַּלִּנִם נָנִם אָּטָב ני הולדים רבים והצאו והבקר

الْمُمْدِ عُدِم عُدِ عَلَيْهُ مِمْدَلُكِ: المُجَمَّد خُطُرُ بِخُكُرُكُم يَانُكُهُم عَالَمُ مَنْ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ *¹ אֵחְנְהַלְּה לְאִשֹּׁי לְהָٰנֶל הַמְּלְאַבֶּה ַנְאֵלֶגְ עָבֶּׁלָגְ עַבְּׁלָגָ מַבְּבָּׁגְ וַאֵּנְגִי וֹמִּבָּע בַּמַּוֹ עַבְּוָגִי עַבְּׁלָבָי מַבְּבָּיגִי

رَيْعُوْلَ يَرْضُ عِيْدِيْلَ فِهِ بَوْلَةً مِنَا ۗ

אָטָּלָא_בוו בּהווֹ, אַבוֹן: בְּמֶב אָמֶּב אִנִייִ נְּאָמֶבְ לְמָּב זְּב מִן מַפֹּא בַמִּט, נֹאָמָב לְמָא בַּוֹן

شِمْرلْك: לאורחיה לסמיר: י וֹלָּמִּׁרְ כַּנְוִם עַעַנִּאַ מִּמָּוֹ לַגַּבַבֹּי נַעָּב

> journey, and let us go, and I will go And he said: 'Let us take our

tender, and that the flocks and knoweth that the children are And he said unto him: 'My lord before thee.'

٤і

7 I

the cattle that are before me and on gently, according to the pace of Let my lord, I pray thee, pass over all the flocks will die. and if they overdrive them one day, herds giving suck are a care to me;

unto Seir.' children, until I come unto my lord according to the pace of the before his servant; and I will journey

sight of my lord.' needeth it? let me find favour in the with me.' And he said: 'What with thee some of the folk that are And Esau said: 'Let me now leave

way unto Seir. So Esau returned that day on his

כוני"ן, שסים לו לומר חננני, שאין חנן בלא שני נוני"ן, והשלישים לשימוש, כמו עשני, ובדני: יש לי כל. כל ספוקי, ועשר מרחם בה, ואני יגעחי להגיעה עד שבאה לידך (ב"ר עח, יב): - חגני. נו"ן ראשונה מודגשת, לפי שהיא משמשת במקום שתי דמועי מלך מממ, כולס לשון ברכם שלוס סן, שקורין בלע"ו שלודמ"ר, אף זו ברכמי, מו"ן שלו"ד: אשר הובאת לך. לא פניס, כגון וַיְּבְּבֶרְ יַשְׁלַבְ מֶּח פַּרְשֹׁה, שֲבֹוּ חִפִּי בְּבֶבֶה (מלכיס־ב יח, לה), דסנחריב, וכן לִשְׁלַל לוֹ לְשֶׁלוֹס וּלְבֶּרְכוֹ (שמוחל־ב ח, י), (II) ברכחי. מנחחי, מנחס זו סבאס על ראיים פניס, ולפרקים אינה באה אלא לשאילם שלוס, וכל ברכה שהיא לראיים

אַּהֶּכֹּע בַעַוֹמֵגן בַּהָנֵי:

וֹאַמֹּב הֹמִּוּ אָמֻבוּע כֹּהֹן הֹמַבַּ

מַב בַּאִימִי לְנִת רַבּוָנִי לַמָּמִיר:

הֹבוּגעֹא צַלְבַבָּה וּלְבַרָּג וֹלְלַהָּא

וֹאָלֹא אָבַבֿר בּוֹנִים לַבִּנֹיב

יוֹמָא חַד וִימוּתוּן כָּל עָנָא:

מולטטא הֿלו אם אַבעוטנון

זומיא בכיכין וְעָּנָה

וֹאַמֹּר כִיה וִבּוֹנִי וֹבֹת אַבֹּי

מול (נ"ה נמל) ונסך, עשו המר לישקב נסע מכהן ונלך: ואלבה לנגדך. בשוה לך, מובה זו העשה לך, שההלריך ימי מהלכתי (בו) נסעה. כמו שְמְעָב, בְּלְמָב, שהוא כמו שמע, פלח, אף כאן נפעה כמו נפע, והנו"ן יפוד בחיצה, והרגוס של אונקלום דבר בלשון גמוס, יש לי רב, יומר ויומר מכדי לרכי:

(13) עלוח עלי. סלאן והבקר שהן עלות, מועלות עלי לנהלן לאט. עלוח. מגדלות עולליהן, לשון עוֹבֶל וְיוֹנֶק (חֹיכה ב, ללכם לאט כאשר אמה לריך, וזהו לנגדך, בשוה לך:

אחד) ליגעם בדרך במרולה, וממו כל הלאן: ודפקום. כמו קול דוֹדִי דוֹפַק (שיר השירים ה, צ), נוקש בדלם: יא), עול נְמִיס (ישעיה פה, כ), שְׁפֵּי פְּרוֹח עָלוֹח (שמואל-או, י), וצלע"ו אופימי"ש: - ודפקום יום אחד. (ואס ידפקוס יוס

לגדה יש לפרשה זו רבים: הלך, ואימת י ילך, בימי המשיח (ב"ר עת, יד), שואמר וְעַלוּ מוֹשָׁעִים בְּהַר לִּיוֹן לִשְׁפֹּע מֻׁת הַר עַשָּׁו (עובדיה הֿ, כה). ומדרשי ללכת אלא עד סוכות, ואמר עד אשר אבוא אל אדוני שעירה, אמר, אם דעתו לעשות לי רעה, ימתין עד בואי אללו, והוא לא ולרגל הילדים. לפי רגליסס שסס יכוליס לילך: עד אשר אבא אל אדני שעירה. סרמיג לו סדרך, שלה סיס דעמו סלמ"ד מן סיפוד ואינה משמשם, אמנהל נחם שלי: להגל המלאכה. לפי צורך הליכם רגלי המלאכה המועלם עלי להוליך: בּּבְרַבְּה, אַשמיבה לאַשי. לאַע שלי, לשון נחת כמו קַהוֹלְכִיִּה לְּשַׁע (ישעיה ח, ו), לְשַׁע לִי לַנַּעַר (שמוחל־ב יח, ה). לאַעי, (+1) יעבר נא אדני. מל ממריך ימי סליכמך, ענור כפי דרכך, ומף מס ממרמק: אחנהלה. ממנסל, ס"מ ימירס, כמו

(15) ויאמר למה זה. מעשס לי מונס זו שליני לריך לס: אמצא הן בעיני אדני. ולה מעלס לי עתס עוס גמול:

(16) וישב ביום ההוא עשו לדרבו. עשו לפרו, וד' מאות איש שהלכו עמו נשמעו מאללו אחד אחד (פ"ר עת, עו), והיכן

לָרָא שָׁם הַמָּלִים סִכְּיִם: (ס) ילְמִלַנְעוּ מְּמֶּע סִבָּע מַּלַ_בָּוֹ וְיַשְׁלֵבְ לְּסָׁתְּ סְבְּטִבְי וְיִבְּוֹן לְוְ בְּיִנִי וְיִבְּלִּאַ בְּיִבּ

פכנע: מֿכן כֿן לַבָּא מִּמִיה דַּאַנִיבָא בולא וֹלְבֹמֹנִנִי מֹבֹּר מִסֹלָן

name of the place is called Succoth. booths for his cattle. Therefore the and built him a house, and made And Jacob journeyed to Succoth,

אַבְיִם נּיִּטוֹ אָנַרַפְּנָי הַמְּיר: אַהָּרְ בַּאָבוֹן בְּנָתוֹ בְּבָאוִ מִפַּבוֹן וּנְבֹּאַ וֹמַלָּב מָּכֶם מָּנֶר מָּכָם

למנטוני מפּבּן אָנִם וְהָבֹא ĽÁČO ĽĊŇĽÁX נאטא נהפר הפנם לפנטא

the city. Paddan-aram; and encamped before Canaan, when he came from of Shechem, which is in the land of And Jacob came in peace to the city

אַבָּי שְׁכֶּיִם בְּמִאָּה קשִׁים בִּי נְמָה שְׁםׁ אָהֵלֹוֹ מִיַּר בְּנִי־הַמִּוֹר בַפְרָסֵיה מַמָּוֹ לְמִשְׁבְּנִיהַ מִיַּר וּיָבֶן אָת־חֶלְקַת תַשְּׁבֶּׁר אֲשָׁר יּוְּבַּוֹ

בְּמְאָר חוּרְפָּן: אַבוּבוּ דִשְּׁכֶם کاڼ ÄĽĊĪĽ

hundred pieces of money. Hamor, Shechem's father, for a tent, at the hand of the children of ground, where he had spread his To learned out the parcel of

°° נֹגַּבְׁרַ אָּם מוֹבֹּעׁ נִנְלֵבֹא בְוִ אִּלְ נִאָּלֵּים שַּמּׁן מַנִּבָּעׁ נָבָּלָם

הֹלְוִנִי, בוֹבִם

called it El-elohe-Israel.

And he erected there an altar, and

 $\Lambda IXXX$

81

יְלְבְהַה לְנְעַּמְׁב לְרָאָנִה בְּבְנָנִה לְנִעֲּלִב לְמָהְזֵי בְּבְנָה צַּרְעָּא: וַמַבָּא דִינְהֹ בַּתַ־לַאָּה אֲשֶׁר

וּוֹפֿלַע בּינְה בַּת לַאָּה דִּילִידַת

went out to see the daughters of the whom she had borne unto Jacob, And Dinah the daughter of Leah,

ناڭلاً:

אַנוֹשׁ וּוֹמֹפּׁעוֹי

ישְכִיב יְתַה וְעַנְיַה: נְשְׁיִא הַאָּבֶוֹ וּיִמְּה אָנְהְיִה וּיִשְׁרְבְּיִי הְיִנְאָר רַבָּא הַצְּרְעָא וּדְבָר יָהַהּ וּנְּבֹא אָטְבּׁי הַּבְּכֹּם בּּלַ בַּנְבְּינִה בַּבְינוֹלָג וַנִּדִּג וֹטַבִּ הַבְּכֹם בּבַ בַּנְבָּינָ

her, and humbled her. her; and he took her, and lay with Hivite, the prince of the land, saw And Shechem the son of Hamor the

פרע להם הקצ"ה צימי דוד, שנאמר פִי אָם שַׁרְצַּע מֵאוֹח אִישׁ נַעַר אֲשֶׁר בְּבָּצוּ עַל הַבְּתַּבִּים (שמואל־א ל, יז.):

(שנילס יו.): (דו) ויבן לו ביה. שסט שם י"ם מדש, קין ומורף וקין, מכום קין, בים מורף, מכום קין (מגילס יו.):

העיר. ערב שבת סיס, בשחלמות דרב חתחי: למבירו, יצא פלוני מבין שיני אריום ובא שלם, אף כאן ויבא שלם מפדן ארם, מלבן ומעשו שנודווגו לו בדרך: ויהן אה פני מלמודו בבים לכן: - עיר שכם. למו לעיל, ולמוסו עד בוֹקְנֶס בִּים לְמֶס (רוֹם הִּ, יע): - בבאו מפרן ארם. להדס סהומל (13) שלם. שלם בגופו, שנחרפה מגלעמו, שלם בממונו, שלה חסר כלום מכל הומו דורון, שלם במורמו (שבת לג:), שלה שכת

בכל מקוס, כגון עבר לַפַּמָר): (91) קשיטה. מעס. אמר רבי עקיבא, כשהלכחי לכרכי הים היו קורין למעה, קשימה. (וחרגומו חורפן עובים, חריפים

ממחלקים לכמה מעמים, ואני לישב פשומו של מקרא באחי: ברוך סוח, ס' סוח נמי. ורצומינו דרשו (מגילס יה.), שסקדוש ברוך סוח קרחו ליעקב חל, ודברי חורס בְפַּמִישׁ יְפֹבֵּן שָלַע, מלינו במשה, וַיַּקְרָם שְׁמוֹ ס' נַמֵּי (שמוח יו, מו), לה שסמובה קרוי ס', הלה על שס סנם קרה שס המובה, לסוכיר שבהו של סקדוש על שם סנם, לסיום שבחו של מקום נזכר בקריאם סשם, כלומר, מי שסוא אל, סוא סקב"ס, סוא לאלסים לי, ששמי ישראל, וכן (OS) ויקרא לו אל אלהי ישראל. לא שהמובח קרוי אלהי ישראל, אלא על שם שהיה הקב"ה עמו והלילו, קרא שם המובח

פ, א), (ועליה משלו המשל פְּאָמֶה פְּצִּמֶּה): (צ) (I) בה לאה. ולה צמ יעקצ, הלה על שם יליהמה נקרהם צמ להה, שהף היה ילהנים היחה, שנהמר וַהַּגַה לַהֶּה לְהְרְהֹחֹי (צ"ר

(ג) וישכב אוחה. כדרכס: ויעוה. שלמ כדרכס (יוממ עו:):

- בר בוּהַבּי: נَיُّ אָנַרַ אָנַרַעַנְּהָּלְ נַיְּנְבַעָּר הַּלְרַ נַהְלִבְי יִנְיִנִים זָנַ הַנְּכְּיָהָטָא
- ַבּנְאָ**ת** לְאָּשֶּׁר: לֵאמֶר שְׁכֶּם אֶלְ-חֲמָוֹר אָבָיו נְאֵמֵר שְׁכֶם לַחֲמוֹר אֲבוּהִי גְאַמֶּר שְׁכֶּם אֶלְ-חֲמָוֹר אָבִיוּ נְאֲמֵר שְׁכֶם לַחֲמוֹר אֲבוּהִי
- خَمَٰثُكِ لَيُكُلِّم نَمُكُر مَه _حَمُّه: בּינְרַ בְּתַּוֹ וּבְנְיֵוֹ הָיוֹי אָת־מִקְנְנָרוּ
- וּגַּלְב לְבַבּר אָטַׁוִי ⁹ נוּגֹא שׁמִּוֶר אַבוּרַמֶּכֵם אֶלַ וּנֹפַל שַמִּוָר אַבוּטִי דַּמְּכֵם לְנִׁי
- נעלב ובן לא נעשה: קְּשָׁר בְּיִשְׁבְאָל לִשְׁכַּבְ אָת־בָּת־ וֹנִיםׁר לְנִיםׁ לִאְ*וֹ*ר בִּירְנְבְלְנִא יִנִיםׁ לְנִינִ לְנִינִּא אָּבִּי, פֹלְנָא ע כַּאַמְׁמְאַם נוֹעַהַּגַּבוּ בוֹאֵלָהָוּם ילָנִי נַמְּלֶב פֿאַי מִּוֹעַהַמְּבָעוֹ
- בוֹנ בַּהְצַׁע נֹפֹהֵנְ בַּבַעַבְם עַנִי לֹא נוֹבַבֶּר חַמִּוֹר אִמָּם לֵאמָר שְׁכָּם
- לַנוּ וֹאָעַ_בּׁנְעַוֹנוּ שַׁלַעוּ לַכֶּם: ⁶ וֹבֵיטִבוּטֹּוּנוּ אָטֻׁנוּ בֹּלְנִיגַכֹּם ִ טִּטִּנוּרַ
- ਦੁ⊓: خجيرخت שְׁבִוּ וּסְחָרִוּהָ וְהֵאָהַוֹוּ וְאָמָנוּ מַמֻּבוּ וְהָאָבֶלְ מִהְנֶה
- וּאַמֶּר האַמְרָי אַלִי אָמַן: אָמְבָּאַבְעוֹ בַּמְנִוֹנְכִים אָהֶבַּע 必じい口 וּגֹאָמֶר הַכֹּם אָלְאַלָּיִנוֹ וֹאָלְ

- ימֹלִיל מַל לְבַּה דָּמוּלִימָּטָא:
- בְּבַא לְאָטַנִּי:
- ער מיהיהון: גיתוהי בְחַקְלְא וּשְׁמֵיק יַעֲּלִב בינה בְרַמֵּיה וּבְנוֹהִי הַוֹּוֹ עִם י נוקקב שְׁמָת כָּי מְמֵּא אָם וְנְעָּקב שְׁמָת אָרֵוּ סָאֵיב וָתְּ
- יַעַּקֹב לְמַלְּלְאַ עַּמֶּיה:
- זהקב וכו לא לשר דוקעביר: הובע בוּשְּׁבַאַ לִמִּשִּׁכֹּב וֹט בּט בּג הֻמַתוּ וֹאִטְנְסִיסוּ וּוּבְרַיָּא יבני וַעַּלֶב עַאָלי מון חַקלָא
- ذېلان: בּבְרַהְכִין הַבוּ כְּעָן יָהַבּ בִיה ÁCO ÉL, XÚLKIÐU TÉMIL ימביל חמור עמהון למימר
- לְנָא וֹנִע בֹּנְעַנָּא שִׁסְבֵּוּן לְכֵּוָן: נאטבשנו פלא פלטכנו שטנון
- סְׁעִוְנִׁעֵׁא נְאַטְׁסְנִתְּ פַּעֵּי בְּבְנִתְנְלֵוֹ שִׁיִבוּ נַתְּבִינִוּ פַּעִּ וֹמֹלֵא טַשַּׁבוּן וֹאַבְלֹא שַבוּי
- יבומבון לי אַמון: こうはい וֹאַמַר הַכָּם לַאַבוּבַא וּלַאַבַבַּא

- unto the damsel. the damsel, and spoke comfortingly the daughter of Jacob, and he loved And his soul did cleave unto Dinah
- '.sliw ot Hamor, saying: 'Get me this damsel And Shechem spoke unto his father
- and Jacob held his peace until they sons were with his cattle in the field; defiled Dinah his daughter; and his Now Jacob heard that he had
- went out unto Jacob to speak with And Hamor the father of Shechem
- ought not to be done. Jacob's daughter; which thing a vile deed in Israel in lying with very wroth, because he had wrought men were grieved, and they were the field when they heard it; and the And the sons of Jacob came in from
- you give her unto him to wife. longeth for your daughter. I pray saying 'The soul of my son Shechem And Hamor spoke with them,
- our daughters unto you. your daughters unto us, and take And make ye marriages with us; give
- possessions therein.' trade ye therein, and get you land shall be before you; dwell and And ye shall dwell with us; and the
- shall say unto me I will give. favour in your eyes, and what ye and unto her brethren: 'Let me find And Shechem said unto her father

11

01

6

- וכל שדומים: (3) על לב הגערה. דברים הממיישבים על הלב, ראי אביך בחלקם שדה קענה כמה ממון בובו, אני אשיאך ומקנה העיר
- (7) ICJ $\forall x$ ruwn. Lucia da ozarlia, zodrara krcr utaj aj oucrea ul rrr oazil (ϵ "c ϵ , ϵ):
- (8) ⊓쌀Ҁ다. 여연(다:

بنادية، אַנַר בַוּנְצָּבָ לְאָמֶּב: וֹאֶשׁלְּנִי כֹּאֵמֶּׁר שַאִמֶּרׁוּ אֵלְ, וּמִשְּׁלִּוֹ וֹאָשָׁוּ כֹּמֵא בַּשִׁימִרוּן לִ, הַרְבֹּנ עָלְי מְאָרַ מָּהַר וּמַמְּן אַסְּגּוּ עֵּלִי לַהְדָּא מוּהְרִין

אַשָּׁר שִּמֹא אָת דִינָה אַחֹהֶם: שׁמִוַר אַבּוּנו בַּמִּבְמִי וֹנִבבּבוּ שׁמוִר אַבוּנִי בַּשַׂבָּמֹא וּמִּגְיִגְוּ וּנֹאֹנִי ב'וֹי. וֹאַטִר אָּטַ אָּלָם וֹאָטַ. וֹאָטִיבוּ ב'וֹי וֹאָלַב זֹט חָפָם וֹזֹט

עְּרְלְיִה בְּיִי חָרְפָָּה הָוֹא לְנוּי: אָר־אָּרוֹה לְאָישׁ אַשְׁר־לַוֹּ לֹגְּבִר דְּלִיה עָרְאָישׁ * לַעֲשׁוֹת תַדְּבֶר תַזָּה לְתַתְ פְּתְּנָמְא תְּדֵין לִמִיפַּן יָת אֲחָתַנְא رَبِهِمُلُانِ كُمْرَيْط كُمْ يَنْجَعِ رَبُعُمُلِهِ خُلِياً كُمْ يُقْتِمِ كُمُشَّتِهِ

לְּמָנוּ לְנִימָּלְ לְכֵּם כֹּלְ_וֹלֶב:

בּּנִינִיכֶּם זֹפְׁעַרְלְיָנִי וְיִהְהַבְּנִי אִשְּׁכְם בּּנִּיִבְוֹן נַפַּבְ לְנָא וַנִּמִּיב הַפָּּבְוּן וֹלְעַנּנּ אָעַבַּלְנִעָנִנְ לַכְּם וֹאָעַב וֹנִעַּוּו וֹע בַּלְעַלָּא לְכִּוּן וֹנִע

וֹלַלִשׁנוּ אָטַבִּשׁנוּ וֹעַלֶּלָנוּ:

פּי וְלְאִ־אָתַר הַנַּעַר לַעֲשָׂוֹת הַדְּבֶּר וְלָא אִיחַר עּיּלִימָא לְמָעֶבִּר יִבְעַיֵּנִי שְׁבֶּם בָּן־חַמְיִר:

מפַֿל בָּית אָבֶיוּ: בָּג עַפּֿאַ בְּבַע_נִגְּעַר וְתַּנִּאִ נִכְבְּע

וְתַבוּ לִי יָת עוּלִיטְּאַ לְאָתוּ:

₽סמיב יִת דִינָה מַחְתְּהֹוֹ:

ווא לַנָא:

アヘド アン・ فيدبا خثمته خملاتد خحبا خد ני אַרְ־בְּוֹאָת נַאָּוֹת לְכֶנֶם אָם חַהְוַיִּ בְּרֵם בְּּדָא נִשְּׂפַס לְכִּוֹן אָם

װְהֵי לְעַמְאַ חַר:

וֹנוֹבַב וֹנו בֹנוּנֹא וֹנִיגִיק: בּ וֹאִם בַּאְ שֹׁמִּמֹהׁ אֹבְ'ונוּ לַעַמַּנְלַ וֹאִם לַאִּ שַׁפֿבּׁלָוּוֹ מִהָּאֹ לַמִּנִוֹר

וְבְּמֵנֵוּ מְבֶם בַּר חֲמִוְר: ⁸¹ נֵגֶמֶלָנָ בַבְבַנְיֵנֵם בַּמֵּנֵנָ עַמָנָר נַמֶּפָרוּ פַּטִּנְמָיִהוֹן בַּמָּנֵנִ תַמָּרָר

אַ⊏נוב: והמב ובוא ופור מכל בות פּטׁלֹמֹא אָנוּ, אַטַּבוּה, פֿבּע

> damsel to wife.' shall say unto me; but give me the gift, and I will give according as ye Ask me never so much dowry and

had defiled Dinah their sister, with guile, and spoke, because he Shechem and Hamor his father And the sons of Jacob answered

a reproach unto us. that is uncircumcised; for that were this thing, to give our sister to one and said unto them: 'We cannot do

circumcised; are, that every male of you be consent unto you: if ye will be as we Only on this condition will we

with you, and we will become one daughters to us, and we will dwell unto you, and we will take your then will we give our daughters

our daughter, and we will be gone.' to be circumcised; then will we take But if ye will not hearken unto us,

and Shechem Hamor's son. And their words pleased Hamor,

61

81

Δı

SΙ

ÞΙ

٤і

father. honoured above all the house of his in Jacob's daughter. And he was do the thing, because he had delight And the young man deferred not to

(21) מהר. למונק (101):

(13) בגורנוה. במכמס: אשר שנוא. סכמוצ אותר שלא סימס רמיס, שסרי עמא אם דינס אחומס (ב"ר פ, א):

אל יושבי עירס, הפכו הדברים, את בנותם נקח לנו לנשים, ואת בנותינו נתן להם, כדי לרצותם שיאותו להמול:

- (15) נאוח לכם. ימרלה לכה, לשון וַיּמוֹמוּ הַפְּבְּיִים (תלכים־ב יב, ע) (ביהידע): לחמול. להיות ותול, הינו לשון (14) חרפה הוא. שמן פסול סוא אללניו, סבא למרף מברו סוא אומר לו, ערל אמס, או צן ערל. מרפס בכל מקוס, גדוף:
- ימנו לסס לפי דעמס, דכמיב ונמנו את בנומינו, לפי דעמנו, ואת בנומיכס נקח לנו, ככל אשר נתפוך, וכשדברו חמור ושכס בנו במנאי שאמר חמור ליעקב ובחשובם בני יעקב לחמור, שחלו החשיבות בבני יעקב, ליקח בנוח שכס אם שיבחרו להס, ובנותיהס (16) ונחנו. נו"ן שנייס מודגשת, לפי שסים משמשת במקוס שתי נוני"ן, ונמננו: ואח בנחיכם נקח לנו. חשם מולם לפעול, אלא לשון להפעל:

٢٨٩٦: מּגבׁם וֹגְבַבּבנּ אָבְ־אַנְהָה מִגַבָם כְטַבַה פַנִּטִּבוּן נְתַּבְּנִבְנִּ מִם

אָלֹהֵג עַבשִׁבעו לִמִּימָב: رَبْحُهُ لِيَوْنَا الْهُوْلِ خِرَا هُمْ - فِيَوَا لَا يُهُمُ لِيَوْنَا لَا الْهُوْلِ خِدَالًا

:gaiyss spoke with the men of their city, came unto the gate of their city, and And Hamor and Shechem his son

לַלְּמָּוֹם נֹאָטַ בַּׁנְעַוֹנוּ נִעָּוֹ לַעָּם: לְפַּנְינִים אָּעַ־בְּינִים נַאַּעַרְלֶנֵי בְּנְיִיהוֹ נַפַּב לָנָא לְנָאָּין וְיָהַ אַטַה וְהַאָּבֶץ הַנָּה רַהָּבַת־נְדָיִם יי אטר ווֹמֶבוּ לֹאָבֵא וֹנֹסְעוֹנוּ بَهُرُمِينَ بَهُدُبِ مُكِرَّبِ مِنْ لِيَانِي اللهُ اللهُ

בְּנְתַנְא נְמֵין לְחַוֹּן: בה סחורקא ואַרְעָא המלא נוטבון באבהא נוהבנו ינולבוֹא בֹאֹכָון הָאלָם אַנוּן

and let us give them our daughters. take their daughters to us for wives, land is large enough for them; let us and trade therein; for, behold, the therefore let them dwell in the land, These men are peaceable with us;

ta;2.0: בְּהְמָּוּלְ לְּנִוּ בְּלִרְ בַּאָמֶר הָם אַדְ־בְּזֹאַת יֵאָתוּ לֶנוּ הְאֲנָשִׁיםׂ

لحدثه خمَّه لـ هُدَا تُألِيا: לְמַּמֹּא עַר בְּטִינִוֹר כַנָּא כָּלִ יניבווא למשב משלא למטונ בָּרָא יַשַּפָּסוּן לַנָא

are circumcised. among us be circumcised, as they become one people, if every male consent unto us to dwell with us, to Only on this condition will the men

נושבו אַטַנוּ: הַלִּוֹא לָנוּ הָם אַרְ נַצִּוֹמָה לָהֶם ^٤ מְלֵנְנֵים ׁ וְלֵּנְנִים ְ וְלֵּלְ_בְּׁנִימִׁטְּׁם

מַעַּבָּא: בְּרַם נְמְפַס לְחִוֹן וְיִמְּבוּוֹ בּמֹירָהוֹ הַלָּא הִילַנָּא אַנּוּן went out of the gate of his city; and Shechem his son hearkened all that And unto Hamor and unto

ours? only let us consent unto them,

and they will dwell with us.'

substance and all their beasts be Shall not their cattle and their

בּלְ וֹלְנ בֹּלְ יִגְּאֵׁי הָּמָּנ מִירְוּי בְּנְוּ בְּלְ_יִצְּאֵי שָׁמַר מִירָוּ וַיִּפֶּלְוּ וֹנְאָלְמֹנִ אָּלְ_שְׁכָּם וֹאָלְ_אָכָּם

וְהַנְה בְּיוֹמָא הָּלִיתָאָה בַּר ינורו כל דכורא כל נפקי לביה כָל נְפָבוּ הָרַע קרְהַיה לפבלי מו שמור ימו שהכם

went out of the gate of his city. every male was circumcised, all that

עוֹבְיָנִ וֹּלָאִי מֹלְעוֹמִיר בּמֹטִוּ هَٰمُمِيا لَكِنِد كُتِن لَـــــرُلِ خُدِهِ ا s₂ כְאֵבׁנִם נִנְלֵטַנִּ חָהָנִגַבַנִּנְגַהַהַלַנִּ וַיָּהִי בַּנּוֹם הַשְּּלִישִׁי בָּהְיוֹתָם

ולמגו לג גבולא: מכן פֿוַטֹא בּוֹטַבָּא בְנוּטַבּוֹן אָבוּ, בּינָה וְּבָר חַרְבָּיה וְעָּאַלוּ שבון בני ועלם שמעון ולוי שליפו עליהון ביביהון ונסיבו

unawares, and slew all the males. his sword, and came upon the city Dinah's brethren, took each man the sons of Jacob, Simeon and Levi, when they were in pain, that two of And it came to pass on the third day,

מבנע מכם ניצאו: וֹאָט שַׁמוּר וֹאָט אָכֶם בֹּנִוּ עַבְּוֹנִי שָׁמוֹר וֹנִט אָכִם בַּבַּנִי

אָנן בּינְהָן קְשָׁלוּ לְפְּהָנָם דְּחָהֶב וּרְבַרוּ

house, and went forth. . and took Dinah out of Shechem's his son with the edge of the sword, And they slew Hamor and Shechem

97

57

77

77

17

פרקמטיא הרבה באה לכאן ואין לה קונים: (IS) שלמים. צשלוס וצלצ שלם: והארץ הנה רחבת ידים. כאדס שידו רמבס וומרנימ, כלומר, אל מפסידו כלוס,

ית דינה מבית שֶּכֶם וּנְפַּקוּ:

(בב) בהמול. נסיות ומול:

(33) אך נאותה להם. לדנר זס, ועל ידי כן ישנו המנו:

י): אחי דינה. לפי שמסרו עלמן עליס נקרלו למיס: בטח. שסיו כולביס. ומדרש לגדס, במומיס סיו על כמו של זקן (32) שני בני יעקב. בניי היי, ואף על פי כן נהגו עלמן שמעין ולוי כשאר הנשים שהיים בניי, שלה נעלו עלה הימנו (צ"ר פ,

(gg):

אַרוהָם: בּׁנוֹ וֹמַׁלִּב בַּאוּ מַּלְ_עַוֹּעֹלְלְנִם בּּנוּ וֹמַלִב מֹאַלְוּ לְעַבְּמָא

אַבְיִרוֹן: מַמַּאָנ לַמִּילַנְא וּבַוּוּ לַנְהָא בַּסָאִיבוּ

they had defiled their sister. slain, and spoiled the city, because The sons of Jacob came upon the

אַשֶּׁר בַּשְּׁבֶּה לְּקְּחוּ: עַמְבִינִים וֹאָנִי אַמְּבִבּלֹמִיב וֹאָנִי בְּלַלְנִים עִּמְבִינִים וֹאָנִי בַּלַלְנִים וֹנִים מט האָנֶם נֹאָט בֹלַנָנֶם נֹאָט נָט מֹּנִטְוּן נֹנִט שִנִינִינוּן נֹנִט

בְבְחַלֶּלְאִ בַּוּוּ:

which was in the field; which was in the city and that herds and their asses, and that They took their flocks and their

בֿלַ אַמָּר בּבּוֹני: וְאָת־נְאֵיהָם שְּׁבֵוּ וַיְּבְוּוּ וְאָת שִפְּלְחוֹן וְיָת נְאֵיחוֹן שְׁבוּ וּבִוּוּ

וֹנִע כֹּלְ צַבְבָּנִעֹא: וֹאָעַבַּלְבְעַנְלְם וֹאָעַבַּלְ ַהַּפָּּםְ וֹנִעַ בָּלְ נִלְּסִגִּעָוּ וֹנִעַ בָּלְ

the Perizzites; and, I being few in land, even unto the Canaanites and odious unto the inhabitants of the 'Ye have troubled me, to make me And Jacob said to Simeon and Levi:

captive and spoiled, even all that

and all their wealth, and all their

little ones and their wives, took they

was in the house.

נובכוני וֹנְשְׁמַבְנוֹי אָנָי וּבִינוֹי: المخذر بالأد باخفد أثماف مرا בּוֹמֶב בַּאָבוֹן בַּכִּנְעָנוֹ וּבַפּּרוּוֹי of כון הברשם אין לְעַלְאִימְנִי הברשון שׁי לְמִשׁן בּלִבוּ בּּינֹא וּגְאָמֶר וֹהַלֶּך אָבְהַמִּמֹהוּן וֹאָבְ וֹאָמָר וֹהַלָּד לָהָמָהוּן וּלַבָוֹו

וֹאָמִשׁיגוּ אָלֹא וֹאָלֹמ בֿיִטוּ: יִבְפַּׁרוֹאָר וֹאָנָא עַם דְּעִנְיָן וכון ומוב אַבֹּא בֹכֹוֹהֹוֹאַנוּ

And they said: 'Should one deal ponse, and I shall be destroyed, I and my together against me and smite me; number, they will gather themselves

ATICH: (G) יַּגַ וַ יֹּאַמְרָוּ הַכְּזוֹנְְּה יַעַּטֵּה אָתְר וַאֲּטָרוּ הַפְּנָפְקַת בָּרָא יִהְצָּבֵיר

And God said unto Jacob: Arise, go with our sister as with a harlot?' ΛXXX

67

87

Lτ

خَدُلُنَكَ مُخَدُرُ مُشَرِّ كُنْ لَكِ: מַשְׁ מִוֹּבְּעִ לְאָלְ, עַנּוֹבְאָּע אָלְ,וֹבִּ עַמֵּוֹ מִעַבַּע לָאָלְ בַּאִנִינִּלְ, לְנַ אניב של ועיב אל ושב שם וצים לבית אל ותיב מפו וצָביִּדִּר אַרְ וְתִּיב מְּפּוּן וַצְּבִּיִּדִּר נּגְאמֶר אֶּלְנִים אֶלְנִהְלֵּכְ לַנִּם נַאָּמִר נִי לְנִמְּלִד לַנִּם כַּלַ

במהושני מו שבים ההו שעונב:

הממוא בביניכון ואדכו ושנו

brother.' flee from the face of Esau thy appeared unto thee when thou didst make there an altar unto God, who up to Beth-el, and dwell there; and

ענכר אַמֶּר בְּתְּכְּם וְהָשִּׁדִי تأبه تأتاح فح قرب أفكر تقمد تقطح كقنه فالتلا

and change your garments; among you, and purify yourselves, away the strange gods that are and to all that were with him: 'Put Then Jacob said unto his household,

וֹעַעַלְיפּוּ מִּמְלִנְעִיכִּם:

ַ בְּלְ־אֲשֶׁר עִּמְּוֹ הַסְׁרוּ אֶת אֶלְהַיָּ וּלְכָל דְּעִמֵּיה אַעְדּוֹ יָה טְעָּוָה

(22) על החללים. לפשמ את התללים, וכן תרגם אונקלום לתללא קמיליא:

בסיקכין:

(מהלים ממ, יא): שבו. לשון שביה, לפיכך מעמו מלרע: (92) חילם. ממונס, וכן עַשְׁה לִי מֻׁת הַמַּיִל בַּאָה (דבריס ת, יו), וִישְׁרָמֵל עֹשֶׁה מָיִל (במדבר כד, יח), וַעַּוְבוּ לַמַמַרִיס מֵילָס

קנשים מועמים: הימה ביד כנענים שיפלו ביד בני יעקב, אלא שהיו אומרים עד שַּׁשֶׁר מִּפְרֶה וְנָמַלְמָ אֶׁמְ הַשְׁבֶּר, לפיכך היו שומקין: – מהי מספר. (30) עברחם. לצון מיס עכוריס, מין דעמי ללולס עכציו. ומגדס, ללולס סימס סמצימ, ועכרמס מומס, (מנמומא). מסורמ

(וצ) הכזונה. ספקר: אה אחוחנו. ימ מממנמ:

(I) קום עלה. לפי שלחרם בדרך (מנמומל וישלם מ), נענשמ ובל לך ולם מבמך:

מבודה הלילים: (s) הנכר. שיש ביירכס משלל של שכס: והשהרו. מעבידת הלילים: והחליפו שמלחכם. שמה יש ביידכס כקות של

בּצַבְרְ אֲמֶב הַלְבְּהִי: אָטֹי, פֿוֹנִם אָבֿטָי וּוֹטִי, מֹמֹּבִי, ן אָצֶשֶׁת־שָּׁם מִוְבַּחַ לָאֵל חַעַּנָת

₩\$ וּהַלֵּב שַּׂטַע הַאָּלָר אֲשֶׁר עִם־ אַמֶּר בְּאִוֹנִיהָם נִיִּשְׁמָּוֹ אָטַם הַנְּכְרְ אֵשֶׁרַ בְּיָדְם וְאֶתַ־הַנְּזְמִים ווּשׁנוּ אֶלְנוֹתְּלֵּבְ אָנוּ כָּלְאָבְוֹוּ

בובו אַנונו פול והלכו: لَامُد، صِ كَبَمُدٍ فَحَدَدُبَتَدَبُتِ لَكِهِ مَحْ مَمُمَنَهُ يَخَطَدُنَا فَتَكَذَرَبِيا

בַּוֹמֹם אַמֻּבּרַבְּמִּפִּוּי: בְּלְּהֹן עוֹא בַּיוֹע־אָלְ עוֹא וֹכִלְן בַבְּלָהַן עוֹא בִּיוֹ אָלְ עוּא וֹכִלְ

تِهُدِينِهِ خَدُلُهُ لِي مُغَرِّر هُنَارِ: אָל בוּוד־אָל בוּ שָּׁם נִגָלוּ אָלָיוּן

בְּכִינִי: (פּ) שַּׁטִים שַׂאַבְּוּן וּיִבְּבָרָא שָּׁמִוּ אַבְּוּן נקטָת דְּבֹרֶה מִינֶקָת רַבְּקָה

> F%17'11: הגוט, בוומא *ב*הלט, ובוע שמו מובט לאַן בַּפַבּיל בית־אַל וּנְקוּם נִנְפַּל לְבִית אָלְ וֹאַהְבִיּת

نه څه: וּהֹלַב טַעוּט בוּמָלָא צַהַם トロスドレビュー LāāL מּמְמִיּא בּבְיוֹבְעוּן וֹנִים כַּבְּמִּיִּא וועבו לוגלב זט כל סגוט

וֹלֵא בֹבפּוּ לַטַב לַנָּוּ וֹהַּלְב: ְ וַיְּמְּעִיּ וְיְתְיִיוּ חְתַּתְ אֱלְהִיִם עַּלְ־ וּנְשָּלִיּ וַהָּנְת דַּחְלָא מִן בֵּדָם יִיָּ

עמָא דְעמַיה: וּנֹרָא וֹהֹלֶר לְנוֹע אַהָּרְ בֹּאָבוֹ וֹאָטֹא וֹהַלִר לְלְנִוּ צַבֹאַבֹּהֹא

בְּרַם אֲדוּהִי: אַטְגָּלְ, בִיה וְיָ בְּמִגְּרְבִיה מִן ַלְאַּטִּבְאַ אֶבְ בָּיִנִי אֶבְ אֶבוּי תַּמֶּוֹ נَرْكُمُا مُمْ مَا خِنَا لَيْظَلِيمِ كِقَاطِيهِ يَخْتُمُ فَقَا مَلْخُنَاءُ يَظَلُّمُ

נלבא המנע מנהב לכנטא: לַבֿוּט אָלְ בֹּמִפּוָלָ, מִּימִבֹּא לביע-אל גולטע נאטטלנוע

> with me in the way which I went.' in the day of my distress, and was altar unto God, who answered me Beth-el; and I will make there an and let us arise, and go up to

Shechem. the terebinth which was by their ears; and Jacob hid them under hand, and the rings which were in foreign gods which were in their And they gave unto Jacob all the

pursue after the sons of Jacob. round about them, and they did not God was upon the cities that were And they journeyed; and a terror of

were with him. Beth-el—he and all the people that the land of Canaan—the same is So Jacob came to Luz, which is in

9

prother. when he fled from the face of his there God was revealed unto him, called the place El-beth-el, because And he built there an altar, and

was called Allon-bacuth. under the oak; and the name of it and she was buried below Beth-el And Deborah Rebekah's nurse died,

- (+) האלה. מין לילן קרק: עם שכם. ללל שכס:
- (5) חתת. פמד:
- נוכר בלשון רביס, אבל אחד מכל שאר השמוח לא חמלא בלשון רביס: הרבה יש שם אלהים ואדנים בלשון רביס, כמו אַדֹּגֵי יוֹשֵף, אָס בְּשְּלֶיו שָמוֹ, ולא נאמר בעלו, וכן אלהים שהוא לשון שופע ומרום בֶּן עַמִּימֵל (שמוחל־בּט, ד), כמו בביח מכיר, בֵּיח סְבִיךְ (ברחשים כד, כג), כמו בביח חביך: - נגלו אליו האלהים. במקומות (ק) אל ביח אל. סקב"ס בבים אל, גילוי שכינתו בבים אל. יש חיבה חסרה בי"ם המשמשת בראשה, כמו הגה סיא בים שביר
- (ולפי ש) שעלימו אם יום מוחה, שלא יקללו הצריוח כרם שילא ממנו עשו, אף הכחוצ לא פרסמה: סיו קורין לו אלון. ואגדס (ב"ר פא, ס), נמבשר שם באבל שני, שסיגד לו על אמו שממס. ואלון בלשון יוני (אבל), [אמר] ולפירך ברגלי ססר: - חחח האלון. בשיפולי מישרא, שסיס מישור מלמעלס בשפוע ססר, וסקבורס מלמעס, ומישור של בימ אל לפדן אכס ללאת משס, ומתס בדרך, מדברי רבי משס סדרשן למדתים: - מחחת לבית אל. - סעיר יושבת בסר, ונקברס (8) וחמות דבורה. מס ענין דבורס בנים יעקב, אלא לפי שאמרס רבקס ליעקב וְשֶׁלְמָּמִי וּלְמַמְמִיּךְ מָשֶׁס, שלמס דבורס אללו

בַּבְאַן מִפַּבוֹן אָנִים וּנִבּיבוֹ אָנִינִי: לב נילא אֵלהָים אֵל־יִעַּקבׁ עּוֹד

אָנוַ הָּמֹנִ וֹהְּבֹאֹכִי «ם۔نَشِدُهِم نَكَثَلَ هُوْكَ تَنَظُّلُه نَشِدُهِم نَتَدَ هُمُكَ نَظَّدُهِ ثَنَا الْمُمْكَ يَظَّلُهُ أَنَّا لِمُ יי לא יקרא שמוף עוד יעלב בי יהקרי שמף עוד יעלב אלהין ניאמר לו אַלהום שִּמְףַ יַשְּקָב

مَقُلَا نَمْحُكُمُ عَلَيْكُمُ مُنْ فَقَالُمُ خُدُلًا يَجْعِينَ ځتن بنټ ډېر بځتر ډېره بنټه

止\$亡.**¼**∶ ולַזּבֹהוֹעׁ אַנֹוֹנִיאַ אָנוֹן אָנַרַ ששי לְאַבְרָהָהָם יּלְיִצְּהָהָ קְּהַ אֲהָנָנָה ڋڷڬڹ וְאֶבַרַבְאָבֶ ŸÄL

אָמֶר־דְבָּרָ אָמְּרִ: יּ וֹנֹתֹּלְ מִתְּלְוּו אֶבְנִינִם בַּמִּלוִם וֹאִסִׁעַכָּל מִתְּלָוָנִוּ וֹלֵבֹא בּוֹנִ

رْيُولَ فِرْبَلِ ثِمُكَ يَنْفِط فِرْبَلِ أَنْوَلَكَ فِرْسَ بَمْدِيا يَعْدَدَم فِرْتَ ÷ı אַאָּמִר יִּבְּבֶּר אַטַּוּ מַצְּבָּר אַבָּוֹ אַבָּוֹ אַבַּוֹל וּבְּמַלֵּיל מַבָּרָ אַנִּיּ

ניקרא יעלה אָר שָׁר שַׁר הַמְּלִים וּקְרָא יַעָּלָר יָת שְׁמֵיה דְּאַתְרָא المُشَّالة

#.U_\$<:

למוטונו מפּבּוּ אָנִם וּלַבוּנַ 4.4C

מְּמִנְיִי וֹמִּבְאָּכִ: נאַמר ליה ין שְׁמָך יַעָּא

מולב ומלכון בַּמְּלַמִו בּגמנת:א יסני עם וְכִּנְשָׁת שִׁבְּטִין יְהוֹן رَّهُ كُلْ لِي الْأَرْبُ لِي الْأَرْبِ الْأَرْبِ الْأَرْبِ لِيْ الْأَمْلِ لِيْنَا لِيْنَا لِيَاكُمُ لِي الْأَنْ الْأَرْبِ الْأَرْبِ اللَّهُ الْأَرْبِ اللَّهُ اللَّ

בּטְרֶרְ אָמֵין יָת אַרְעָּא: يخنغنط ځك څښنت نخځنك וֹנִט אַבְמֹא צַיהַבִּיה לְאַבְּרָהָם

בְאַנְיְרָא דְּעַבֶּילִ עִּמֵיה:

ַ וֹמְלֶב מִבֶּבְע בַּמִּלוִם וֹאַכוּם וֹהַלָּב לַמִּטֹא בֹאַטֹרָא

אַשֶּׁר ְ דַּבֶּר אָתִּי שָׁם אֶלְהַים דְּמִלֵּיל עִּמֵּיה חַמֶּן יְיָבֵית אֵל:

Paddan-aram, and blessed him. again, when he came from And God appeared unto Jacob

name Israel. shall be thy name'; and He called his called any more Jacob, but Israel is Jacob: thy name shall not be And God said unto him: 'Thy name

come out of thy loins; shall be of thee, and kings shall a nation and a company of nations Almighty. Be fruitful and multiply; bod ms I' :min otnu biss bod bnA

II

Lgive the land.' give it, and to thy seed after thee will Abraham and Isaac, to thee I will and the land which I gave unto

place where He spoke with him. And God went up from him in the

oil thereon. drink-offering thereon, and poured stone, and he poured out a where He spoke with him, a pillar of And Jacob set up a pillar in the place

Beth-el. place where God spoke with him, And Jacob called the name of the

(9) עוד. פעס שני במקוס סוס, מחד בלכמו ומחד בשובו: ויברך אחו. ברכת מבליס (ב"ר פל, ס):

(10) לא יקרא שמך עוד יעקב. לשון ארס סבא במארב ועקבס, אלא לשון שר ונגיד:

(13) במקום אשר דבר אתו. ליני יודע, מס מלמדנו: וכן כל המנהדרין שבעים. דבר אחר, שעמידים בניו להקריב בשעת אימור הבמות, כגוים בימי אליהו (ברש"י ישן): סיס סקב"ס אומר ליעקב וְמֶלְכִיס מֵמַלְבֶּיף גַבְּאוּ: גור וקהל גוים. שגויס עמידיס בניו ליעשות כמנין סגויס, שסס ע'אומות, וקרבו בנימין, דכמיב מיש משָפּי לֹחׁ יַמַּן בְּמֹי לְבִּנְיָמִיין לְחָשֶׁה (שופעים כחׁ, חֹ), וחזרו וחמרו, חלמלה היה עולה מן השבעים, לח שאול ואיש בשם (שס), שהיו משבט בנימין שעדיין לא נולד ופסוק זה דרשו אבנר כשהמליך איש בושח, ואף השבטים דרשוהו נמעברה ממנו: גווי. בנימין: גווים. מנשה ואפרים (שם פד. ד), שעמידים ללאם מיוסף, והם במנין השבמים: ומלבים. (II) אני אל שדי. שלני כדלי לברך, שהברכוח שלי: פרה ורבה. על שם שעדיין לה נולד בנימין, והף על פי שכבר

شَرْت لَهُ لَا: יְהְבֹאֵץ (G) וּוֹבְינוּ בְּדֵּגְ-נְהַבְּלֵּבְ הַהְּבָּאֵץ וַבִּוּנְ בִּדָּגִּ הַהַּלִּבְ טִּבֵּג Now the sons of Jacob were twelve: אָם בּלְנִוֹנוְ פִּילְנְּאָ אַבְּׁיִנ וֹיִּאָּמָת בּלְנִוּנוֹ לְנִוּנִּטֹא בּאָבוּנוּנ וּאָמָת concubine; and Israel heard of it. went and lay with Bilhah his father's בּ עַעְיוּא נַיֵּלְבַ בַאַנְדָן נַיִּמְכַּדְ עַעִיאַ נֹאָזַלְ בַאִּיבוֹ וּמְכִּיב יָת dwelt in that land, that Reuben نَصْلُمُحْرِ خُمُّلًا لَتَالَبَ قِدِ مُلَمُ نَصْلُمُ خُمُلُمُمُ And it came to pass, while Israel : الْمُتَالَّةُ لَمُ מִנְלְאָנ לְמִלִּבַּקַמֵּנִבּי: خْمَشْخُدْنِكِ مُتَاكِّمُكِ خُمْدُكُمْ tent beyond Migdal-eder. יַּ נִיּסָע יִשְׂרָאֵגִל נַיֵּשׁ אֲהֶלְהֹר וּנְּשִּׁל And Israel journeyed, and spread his i À L X C בְּרָהֵל עַּר יוֹמָא בֵין: בוא מַבּבּע לבנע בוט מָבּר מַבּר בּיר מַבּר היא מַמָּט מַבּרּרָתָא Rachel's grave unto this day. grave; the same is the pillar of נוגל נהלב מגלע הג ללנטע נגלנם נהלב למטא And Jacob set up a pillar upon her אָפְּרְׁמַר הָוֹא בֵּית לֶמֶם: Beth-lehem. בָּאוָרַח אֶפְּרָת הִיא בִּית לָחָם: the way to Ephrath—the same is יוֹטֹמֹט בווֹל וִטֹפֿבר בַּבַּבָּ בַּבַּבַּ ئىتى ואטלדבע And Rachel died, and was buried in בּוֹבֹא_לוָ בֹּוֹמֹוֹי: father called him Benjamin. לבא קוצ בּנֹנֹמוֹ: she called his name Ben-oni; but his נשטבא המו בּן־אוני וֹאַבְיוּ יִטְרָה הָמִיה בּר דִּנִי וֹאָבִיהִי in departing—for she died—that וּנְיְהֵי בְּצֵאָת נַפְּשְׁהְ בָּי מֶטְה וַהָּנְה בְּמִפָּל נִפְשָׁה צָּרִי מְיָהָא And it came to pass, as her soul was <u>t□ tr çr ≘l:</u> المحتاد المحتا is a son for thee.' לְּהְ הַמְּיַלְּטְׁהְ בְּלִיְהְאָרְ הָּרִ נִאָּמָרִת נַהְנְהְ בְּקַשְּׁיִּתְּה בְּמִילְדַהּ בּי נַיְהְיִ בְּהַקְּשְׁהָה בְּלִיְהְאָרְ הָּרִ נַאָּמָרַת לַהְּ הְיָּהְשָׁיִּתְּה בְּמִילְדַה said unto her: 'Fear not; for this also in hard labour, that the mid-wife And it came to pass, when she was ECLLIL: رَقَكُد لَتَاحِ رَفَكُم خُكِلُقُك: travailed, and she had hard labour. לְאָפֹׁבֹׁע וֹּגְיגִע בַּעָק וֹלַמָּגִאַע come to Ephrath; and Rachel כֹּבְרָנַעַ עַּאָבֶוֹא לְבָּנָא אָפַּבְנִיטַע מוד כרוב אַרְעָא לְמֵיעַל and there was still some way to יי ויִסְעוּ מְבֵּית אֶבל וְיְהִי־עָּוֹד ונמלו מבית And they journeyed from Beth-el; 84

17

07

81

Δı

(פו) כברת הארץ. ממס פירם לעון כביר, רבוי מסלך כב. ואגדס (צ"ר פב, ו), בומן שסחרן מלולס ומנוקבם ככברס, שסניר מלוי, ססמיו עבר, וסשרב עדיין לא בא. ואין וס פעומו של מקרא, שסרי בנעמן מלינו, וַיֵּלֶךְ מֵאָפוֹיְ פְּבְרַמ אָבֶךְ (מלכיס־ב ה, ימ), ואומר אני שסוא שס מדח קרקע, כמו מסלך פרסס או יוסר, כמו שאסס אומר למד בֶבֶס, מֶלְקַם שְׁבֶּס, כך במסלך אדס נומן שס מדח קרקע, כמו מסלך מיל, כברח ארן:

(TI) בי גם זה. נוסף לך על יוסף. ורצומינו דרשו, עם כל שבט נולדם מפומם, ועם בנימין נולדם מפומה ימירם:

(18) בן אוני. בן לערי: בגימין. נראס בעיני, לפי שסוא לבדו נולד בארן כנען, שסיא בנגב כשאדס בא מארס נהריס, כמו שנאמר בַּנָּבֶב בְּאָבֶן בְּנְעַן, סְלוֹדְ וְנְמִוֹעַ סַנְּבְּּס: בגימין. בן ימין, לשון לְפּוֹן וְיָמִין אַפָּס בְּרָאֹמָס (מהליס פע, יג), לפירך הוא מלא:

(SS) בשכן ישראל בארץ ההוא. עד שלם בה למברון הלל ילחק, הרעוהו כל הלה: הישכב. ממוך שבלבל משכבו, מעלה עליו הכמוב כהילו שכבה. ולמה בלבל ומלל ילועיו, שכשמה רחל, נעל יעקב מעמו שהיהה נחנה הדיר בההל רחל, ולה בשהר ההליה, ונמנה בההל בלהה, בה רהובן ומבע עלבון המנו, המר, הם המום המי היתה להתי, שפחם המום המי ההה לרה

ΙΛΧΧΧ	إيُورَا مَرْارَامَ فِهُا رَبِّهُ هُرَامَ:	וָאִלֵּין תּוּלְבָת עַּשָּׁו הוּא אָדוֹם:	Now these are the generations of Esau—the same is Edom.	IAXXX
67	אָטְוּ מַּמְׁוּ וְיַמְּלֵת בְּנֶרֵוּ: (פּ) מַּמְּיִוּ זְּקְן וּשְׁבָּע יָמִים וּיִּקְבָּרֵוּ נִיּגְנַע יִצְקָר יִנְקָת יַנִּאָסֶר אָכְּ	ְנְתֵּהְ עֵּשְׁׁ וְנִתְּלֶבְ בְּנִוְהָי: לְעַמֵּיה סִיב וּסְבָע יוֹמִין וּקְבָרוּ הְאָהְנְהִי	And Isaac expired, and died, and was gathered unto his people, old and full of days; and Esau and Jacob his sons buried him.	67
82	וּשְׁמְנִים מְּנֵּה: נְיְהְיִה יְמֵּנִי בְּצְּהָ מְּנֵּה	וַהֵּוֹר יוֹמֵי יִצְּחָק מָאָה וּהְטָּנֵן שְׁנִין:	And the days of Isaac were a hundred and fourscore years.	82
<i>ل</i> ح	וּנְבְאָ נַמְּלֶךְ אָלְנִהְשָׁם אַּבְּנִנְם מִבְּנְוּן אַמְּבְרֵּנְם מַאַּבְבָּמָה מַנִּא נּנְבָאִ נַעְּלֶךְ אָלְנִהָּם אַבְנִנִם נּנְבָאִ נַעְּלֵּךְ	לְמַמְׁנֵא עַבוֹנִע אַבְּבָּה נִוּא	And Jacob came unto Isaac his father to Mamre, to Kiriatharba—the same is Hebron—where Abraham and Isaac sojourned.	<u> </u>
97	יִּבְנִי יִלְפָּה שִׁפְּחָת לֵאָה גָּר וְאָשֵׁר אֲלֶה בְּנֵי יַעֲלְב אֲשֵׁר יַלַר־לְוֹ בְפַבֵּן אֲרֶם:	רְאָהְיְלְיִרוּ לֵיה בְּפָּרֵן אֲרֶם: בְּרְ וְאָשֶׁר אִלֵּין בְּנֵי יַעֲּלִר הְבְנֵי וְלְפָּה אַלְיוֹ בְּנֵי יִעְּלִר	and the sons of Zilpah, Leah's handmaid: Gad and Asher. These are the sons of Jacob, that were born to him in Paddan-aram.	97
\$ 7	اِنْجَوْرَدْ: الْجَوْرُدُ:	ائۇغۇر: بۇت، خۇنى ھۈقە ئەئىدى ئەل	and the sons of Bilhah, Rachel's handmaid: Dan and Naphtali;	Şτ
1 7	בְּנֵלְ רְמֶלְ יוֹמֵל יִבְּנְיָמֶן:	בני החל יוסף יבונמין:	the sons of Rachel: Joseph and Benjamin;	† 7
६८	װְבְּלְנְּוּ: װְמִּמְתִּוְ וְלְנֵגְ וֹיִרְנִּדְּתִ וֹיִמְּמִּכָּר בְּנֵגְ לְאָׁת בְּלִוָר וַגִּלְּתַ וֹאִנְבֵוֹ	וְיִשְׁמְבֶר וּוְבִּילְוּן: רְאִיבֵן וְשְׁמְעֵלֵוּ וְלֵוִי וִיחוּדָה בְּנֵי לְאָה בּוּכְרֵיה דְּיַעֲלֵב	the sons of Leah: Reuben, Jacob's first-born, and Simeon, and Levi, and Judah, and Issachar, and Zebulun;	٤z

כאיים להמנות, ומנאן. ורבותינו דרשו, ללמדנו בא, שבולם שוין ובולם לדיקים, שלא מעא כאובן: לאמי, לכך בלבל (שבת נס:): ויהיו בני ישקב שנים עשר. מתחיל לענין ראשון, משנולד בנימין נשלמה המעה, ומעתה

בכורס ליומף אלא לענין סשבמיס, שנעשס לשני שבמיס: (33) בכוד יעקב. אפילו צשעת סקלקלס קראו בכור: בכוד יעקב. בכור לנתלס, בכור לעצודם בכור למנין, ולא נתנס

בו ס"א, נומנס בראש המיבה השניה, בֵּימ הַלֹּמְמִי (שמואל־א מו, א), בְּעָפְרָה מַבִּי הָעָוְרִי (שופטים ו, כד), בְּנָה הִימֹל בֵּימ הָמֵלָלִי לכמוב ממרא הקרים ארבע, כן דרך המקרא בכל דבר ששמו כפול, כגון וה, וכגון בים לחם אבי עור, בים אל, אם הוצרך להעיל (TS) ממרא. שם המישור: קרית ארבע. שם העיר. ממרא קרית הארבע, איל מישור של קרים ארבע. ואם מאמר היה לו

ב"כ שנה, שנמתר וְיוֹשֵף צָן שְׁלִשִׁים שְׁנֶה וגו', וז' שנים שוכע ושנהים רעב, הרי כ"ב, ורחיב יְמֵי שְׁנִי מְגוּרַי שְׁלִשִׁים וְמָהַה משעים ואחח, וי"ו עד שלא נמכר יוסף, הרי מאה ושמונה. (עוד מפורש מן המקרא, משנמכר יוסף עד שבא יעקב מלרימה ַ סרי שבעיס ושבע, וארבע עשרס עבד באשה, ובמוף ארבע עשרס נולד יומף, שנאמר וַיִּקִי פַּבַּשָּׁך יֶלְדֶס רָמֵל אָמ יוֹמֵף וגו', סרי ויומף נמכר בן י"ו שנה, ומומה שנה שנת ממה ושמונה ליעקב, כילד, בן ששים ושלש נתברך, ומרבע עשרה שנה נממן בבית עבר, סיס ינחק בן ס' שנס, שנסתר וְיַנְּמֶחְ בֶּן שִׁשִּׁיס שְׁנֶס וגרי, וינחק מח בשנח ק"ר ליעקב, אס חוליא ששיס מק"ם שנס, נשארר ק"ך, (92) ויגוע יצחק. אין מוקדס ומאוחר בחורה, מכירחו של יוסף קדמה למיחחו של ילחק י"ב שנה, שהרי כשנולד יעקב (((((,0_4,1):

נמלא יעקל במכירמו ק"מ):

בּבְעוֹן הַחָהָי: נאָט אַבְּלֶגְבָׁמִׁנְ פַּטַ מַּלְנִי פַּטַ נֵינֵי אָבַלְגָבָמִנִי בַּטַ מַּלָנִי פַּטַ ַ כְּנְעֵּן אֶחַ־עַּדְה בַּתַ־אֵילוֹן הַחָהִי בְּנָעַן יָת עָּדָה בַּת אֵילוֹן חִחְאָה

ּ וֹאָטַבְּמְׁמִטַ בַּטַבְיִּמְמִׁמְאַלְ אֲטַוֹנִע וֹנִים בַּמִּמָט בַּט יַמְמִמֹאַלְ

ىڭھُۋى ئۈڭك غىرلىدىغى: וַהַּלֶבְע מִדְנֵי לְמֵמְּוֹן אֵנַר־אֶלִיפְּוֹ וִילֵידַת מִדְּת לְמֵמְוֹ יְת אֵלִיפִּוּ

نَجْدِد كِن خَيْدًا خَرْمًا: ַ יעיש)[ק יְעָּיִשׁ וְאָח־יַעְּלָם וְיָה יַעְּלָם וְיָה אַלֵּין בְּנֵי لْغُلَاكِٰ، خَمْلِ يُخْبُل هُلا (ح. لَغُلُاخِ، خَمْل نُزْيَل بُن نُمْنِه

אָבֶא מִפּׁנֹי נַהַּלֵּב אָטַוּנִי: בכת באבן בנמן נילף אל באבמא בכנמן נאול לארע בְּהַלְּהִי וְאֵּעִ בְּלְעַנְיִנְיִּנְ אֲמֶׁר בִּמִינִיה וְיָה בָּלְ מִנְיִנִיה דְּקִּנְא בּיחוֹ וְאָחַ־מִּקְבְּוֹהַ וְאָתַ־בְּלִי בּיִמִיה וְנִי בּיִהְיִה וְנִי בְּלִ ⁹ וֹאֶטַ בּׁנְטִּׁגַ וֹאֶטַ בַּלְ נַפֹּאָנִט וֹנִט בּלִטִנִּט וֹנִט בֹּלְ נַפֹּאָטַ ניפֿע מּמֶּי אָּעַלָּמֶּיו וֹאָעַ בּּלָנוּ יִדְבַר מִמִּי יָתְיֹנִינִינִי

לַמָּאַנ אָנִים מִפּׁנוֹ מִלֵּנוֹנִים: ַ יְּשְׁבֵּׁיִ וְּלֵאְ וֹבֹלְעִ אֲבֹּלְ מִלְּיִנְיִנִיםְ בּּשִׁבָּא וֹלְא 'וֹבִּילָע אָבָּה בְּרִיתְיָה רְבוּשָׁם בֶב מִשָּׁבֶה אָבִי הַנְה בִּנְיָהְהוֹ סִּיִּי מִלְמִמַב

צַבְעוֹן חִוָּאָה: מַשְׁׁה לַלַח אָּעַ־נְשָׁוּה מִבְּנִוּת מִשְּׁ נָסִיב נָת נְשׁוֹהִי מִבְּנָת

יִבְשְׁמִּט וֹבֻיגַע זִּט בַמּיִּאַב:

מו פוב ביתיהון: שומבוטבון לסוברא יהדון

> of Zibeon the Hivite, the daughter of Anah, the daughter Elon the Hittite, and Oholibamah of Canaan; Adah the daughter of Esau took his wives of the daughters

sister of Nebaioth. and Basemath Ishmael's daughter,

and Basemath bore Reuel; And Adah bore to Esau Eliphaz;

him in the land of Canaan. sons of Esau, that were born unto Jalam, and Korah. These are the and Oholibamah bore Jeush, and

Jacob. into a land away from his brother in the land of Canaan; and went possessions, which he had gathered and all his beasts, and all his souls of his house, and his cattle, sons, and his daughters, and all the And Esau took his wives, and his

bear them because of their cattle. land of their sojournings could not them to dwell together; and the For their substance was too great for

- לסליבמס מבין שניסס, וסודיעך סכמוב שכולן בני ממוכום סיו: אם בח ענה לא בח לבעון, ענה בנו של לבעון, שנאמר וְמֵּלֶה בְּגֵי לְבְּעוֹן וְמַיֶּה וַשֵּׁנְה, מלמד שבא לבעון על כלחו אשת ענה, וילאת סיא יסודית, וסוא כינס שמס יסודית, לומר, שסיא כופרת בעבודת אליליס כדי לסעעות את אביו: 🗀 בה ענה בה צבעון. (ב) עדה בה אילון. סים בשמת בת מילון, ונקרפת בשמת על שם שסיתה מקערת בשמים לעבודת מלילים: אהליבמה.
- בביות. על שם שהוא השיאה לו משמת ישמעאל, נקראת על שמו: שונומיסן, גר שנמגייר, וסעולם לגדולה, וסנושה השה, ולמד סעעם מכאן, לכך נקראם מחלה, שנמחלו עונומיו: אחות (3) בשמח בח ישמעאל. ולסלן קורה לה מחלח, מלינו בהגדח מדרש ספר שמוחל (מדרש שמוחל פי"ו), ג' מוחלים להן
- עם אלופי אליפו בסוף הענין (ב"ר פב, יב): (a) ואהליבמה ילדה וגוי. קרם זם ממור סים, וצן אליפו סים, שבא על אשם אביו אל אסליבמס אשם עשו, שסרי סוא מנוי
- (6) וילך אל ארץ. לגור במשר ימנה:
- ולה בפרעון השמר, ומפני הבושה שמכר בכורמו: מוב של גוירם פי גר יקנה וקעף, המועל על ורעו של ילחק, אמר, אלך לי מכאן, אין לי חלק לא במחנה שנחנה לו הארך הואם, (ד) ולא יכלה ארץ מגוריהם. לספפיק מרעס לבסמות שלסס. ומדרש הגדס (ב"ר פב, יג) מפני יעקב המיו, מפני שער

- "נֵימֶב מֹמֶוּ בְּעַר מִמָּגר מַשֶּׁוֹ הָנֹא וִיחִיב מַשְּׁוֹ בְּטוּרָא דְסִנִיר מַשְׁוֹ הַיִּבְא דַּסִניר מַשְׁוֹ
- בַּבַור שַּעִיר: י נאָבֶר מִלְרָוִע מֹמִּוּ אַבַּרָי אֲבֻוֹם נֹאַבֶּוֹ מִנְלְבָע מֹמִּוּ אַבוּעוִן
- בְּשְׁמִׁ אַמִּט הַמְּנִי מֹבִׁעְ אַמִּטִי מֹמֵּוּ בְׁמוּאֶבְ בּוֹ בַבְ מַבְּנִי אִטִּי מֹמָוּ בְמוּאַבְ בַּב الأَكْتِ هُمُرِينَ فَرْدِ مَهُمْ لَأَكْذِيقِهِ قُلْ الْحَجْرَا هُمُنَانِ فَرْدَ مَهُدَ لَأَذِيقِهِ
- גפו ונגטם ילנו: וו וֹנְהָנִי בְּנֵר אֱלִיפָּו הַיְמֵּן אוֹמֶר וַהַנִי בְּנֵי אֱלִיפּו הַיִּטְן אוֹמֶר
- تْشَّا: ְּעֲמֶלֵלְ אֶּבֶּׂה בְּנֵרְ עְּדֶה אֲשֶׁה עַמֶּלִלְ אָבֶּין בְּנֵי עָּדֶה אָתַּה משוי: בן בשלו וַהַלָּד לַאָּלִיפַּוּ אָתַ־ בּר שִּשְׁ וִינַלִּדַת לַאָּלִיפַוּ יָתַ أنفزره فأثر فركثم كهكرفر أنفره فأن كفرنه كهكرف
- אָשֶׁת עַשְּׁוּ: שׁמָּה וּמִּיְּה אֵכֶּה הַיֹּוּ בְּנֵי בְשִׁמָה שׁמָּה וּמִיָּה אָכֵּין הַוּוֹ בְּנֵי ¹ נְאֵלֶּעְ בֹּדָּגְ בֹתִּגְאָלְ דָּטַע װִצְרָ נִאַלְּגִּן בִּדָּגְ בַּתְּגָּלְ דָּטַע װִנְיִבְע
- וֹמִיחַ] וֹאָט_נֹהֹלֶם וֹאָט_לַנַם: رَقَرْد خُمْشٍ هُلا_(ح، بمنه) ك יי ענה בח־צרעיון אַשָּׁה עשָׂיִר עַיִּיִּי עִּיִּיִי עִּיִּיִי עִּיִּיִי עִּיִּיִי עִּיִּיִי עִּיִּיִי עִּיִּי וְאֲלֶּה הִיֹּי בְּנֵי אֲהֲלִיבְמָָה בַתַּ־
- هنرثات هِذِياء خُرَة هِذِياء كِزِير: בְּבָוֹר עַשְׁוֹ אַלְוּף הֵימָן אַלַוּף الأكب تحديق كتابة هُن لأكبو الأخراء الأكباء المختار المرابطة المرا
- בְּאָבֶץ אֶדוֹם אֶלֶה בְּנֵי עָּדֶה: עַמְלֵלְ אֲלֶה אַלְּיפָּי אֵלִיפַּוֹ هَجُراء حُرْداء وَبُرُتِك هَجُراء

- באבומא. במולא במהוב:
- בְּשִׁמָּה אָתַּה עַשְּׁהַ בַּיִּ
- אַפּו וְגַּגְּטִם וּלֵנוּ:
- בְּשְׁמָת אָתַר עֵּשָׁוּ:
- וֹאַכְּוֹן עַוֹוּ בְּנֵוֹ אַעַבְוּבְעָע בַּע
- יַּעְּלָם וְיָה לַנַה: וּיבְידַת לְמָשֶׁר יָת יְמִישָׁ דִּיִּ הֹלִנִי בֹנִי גֹּבְׁמְוֹ אִנִּינִי הֹמְוֹ
- <u>וַלְּאַ לְנַוּ:</u> שׁנמֹּל בַבֹּא אַנמֹב בַבֹּא גֹפּוַ אָלְיפַּוּ בּוּכְרֵיה דְּעַשְׁי רַבָּא
- בַּאַבְעָם אַבֶּיוֹ בָּנִי המבע אבון בלבני אבופו בלא לַבַע בַּלָּא נַּהְטָּׁם בַלָּא

- mountain-land of Seir-Esau is And Esau dwelt in the
- the mountain-land of Seir. Esau the father of a the Edomites in And these are the generations of
- the wife of Esau. Esau, Reuel the son of Basemath Fliphaz the son of Adah the wife of These are the names of Esau's sons:
- and Kenaz. Teman, Omar, Zepho, and Gatam, And the sons of Eliphaz were
- of Adah Esau's wife. Eliphaz Amalek. These are the sons Eliphaz Esau's son; and she bore to And Timna was concubine to
- Basemath Esau's wife. Mizzah. These were the sons of Vahath, and Zerah, Shammah, and And these are the sons of Reuel:
- Jalam, and Korah. and she bore to Esau Jeush, and the daughter of Zibeon, Esau's wife; Oholibamah the daughter of Anah, And these were the sons of
- of Zepho, the chief of Kenaz, Teman, the chief of Omar, the chief first-born of Esau: the chief of Esau: the sons of Eliphaz the These are the chiefs of the sons of
- sons of Adah. in the land of Edom. These are the are the chiefs that came of Eliphaz Gatam, the chief of Amalek. These the chief of Korah, the chief of

91

71

ΙI

ΟI

8

- (9) ואלה. סמולדות שסולידו בניו משסלך לשעיר:
- (15) אלה אלופי בני עשו. לאמי משפחות: פילגשו, ווסו וממום לוען ממוע, ולא מואס עס בני שעיר, שסימה אמומו מן האס ולא מן האב: פילגש. ובדברי סימים מונה אומק בבניו של אליפו, מלמד שבא על אשמו של שעיר וילאה ממנע מביניהם, וכשגדלה נעשימ ַ בְּמַׁמוֹּה לוֹשֶׁן מִּמְנְשׁ, ולושן תחלופי יושבי שעיר היה, מן החורים שישבו בה לפנים, חמרה, חיני זוכה להנשה לך, הלוחי וחהיה (12) וחמגע היחה פילגש. לסודיע גדולמו של אברסס כמס סיו מאביס לידבק בורעו, ממנע זו בת אלופיס סימס, שנאמר

בְּאָבֶוֹ אֶבְוָם אֶבֶנִי בְּנָגִּ בְשְׁמִנִי אַלְּוּשׁ מִיּנִי אַלְוּשׁׁ. בְּמִּיאֵלְ, מַּמָּטִ נַבָּא מִנִּט אַלְוּן נַבְּרָבָּי ٦٠ يُرَيَّمُ هُجِّرُاءً غُرِيَّا هُجُرَاءً نِهِيًّا ٢٠ الْقِكْبِ خُدُرُ لَـمَنْقِحِ قُلْـمَهُر فَكِنْكُ

בְּנֵגְ בְּמְהָתִּע אִטַּע הַמֶּגְיִ בְּתִּאֶׁבְ בְּאַבְּתֹא בִּאָבִיִם אִבְּגִּ בְבָּא נְעַע בַבָּא זֶבַע בַבָּא וֹאַבְּוֹן בֹּנוֹ בֹתוּאָבְ בַּב תֹמָוּ

בֿע_הֿנֹע אָמֹע הֹמֹנ: קְרַח אֵלֶה אַלוּפֵּי אְהֵלִיבְמָה לּרַח אִלֵּין רַבְּרְבֵי אָהֵלִיבְמָה אַלְּנִּׁשׁ וֹמִּנְתָּ אַלְנִּיּׁשׁ וֹמִלְם אַלְנִּיּׁשׁ בַּבָּא וֹמִנְתְּ בַבָּא וֹמִנְתְּ בַבָּא יַמְלָם בַבָּא نْݣِݣِى خْتْرْ غْتْكْرْنْكْمْلِ كَيْمْك مْشِرْ نْغْكِرْلْخْتْدْ غْتْكْرْنْكْمْك غفى مْشِر

בֿר עַּנְר אָהַר עַּהַיּ

הָוּא אֱדוֹם: (ס) ผู้รุ่น ธุ่า รู่รุ่น ผู้รุ่น หูรุ่น ผู้รุ่น หูรุ่น ผู้รุ่น หูรุ่น ผู้รุ่น หูรุ่น ผู้รุ่น ผู้รุ่น หูรุ่น ผู้รุ่น ผู้รุ่น หูรุ่น หูรุ่น ผู้รุ่น หูรุ่น ผู้รุ่น หูรุ่น ผู้รุ่น หูรุ่น ผู้รุ่น หูรุ่น หูรุ่น ผู้รุ่น หูรุ่น หูรู่นาน หูรุ่น หูรู้นาน หูรุ่น หูรู้นาน หูรุ่น หูรู้นาน หูรุ่น หูรู้นาน หูรุ่น หูรู้นาน หูรุ่น หูรู้นาน หูรู้

בְבְרְבְנִיהוֹן הוּא אֶרוֹם:

נֹלְלוֹנוֹ: للمخدل حربضا لمبكح لغطميا لهلمه حربضا لمبخح لغطميا שניטי אַלֶּה בְּנֵיְ שֵׁמִיר הַתֹּוֹרְי יִשְׁבֵּי אַלֵּין בְּנֵי שֵׁמִיר חוֹרָאֵי יָהָבֵּי

בַּערֵ, בַּלָּ, מֵמֹּ,ר בָּאָבֶּא אָרָום: النشار الأقد الديمًا لأجْد فجريقًا

בְאַרְעָא הָאָרום: בֹלבׁנ שוְנֹאֵ לֹנֹי شظرك ilaıl isse ilal sçı

בב ניהיו בני־לוטן הרי והיטם נהוי בני לוטן הורי והיטם

נאַַטְמֵיה דְּלוֹטֶן הָמָנְע:

נּאַבונת לוּשָׁן הִּמְּנִת:

וֹמִּגבֹל מֻפּוּ וֹאַנִּלִם: نَّ لَهُٰذِي خُتْرُ مِبَجُّحٍ مَّكِٰثًا نَظُرُكَكَ لَهُذِنَا خُتَرَ مِبْخُحٍ مَكِٰثًا نَظُرَكَكَ

די הוא עַנְה אַשֶׂר מְצֵא אָת־הַיִּמִם׳ וֹאֹבֶּע בֹדוֹ בֹּבֹתֹוִ וֹאִנָּע וֹהֹדֹע למולץ מפו לאולם:

בַּמֹּלְבָּר בָּרְעָהָ אָת־הַחַמַּלִים

לַגַּבְעָוֹן אָבֶוו:

שׁמֹבוֹא לִגִּבְמוֹן אַבוּבוֹי: למֹוֹלֵג כֹּג עוֹנִי נֹמֹ, וֹנִי ענא מֿנֹע בֿאַמֹפֿע נע נּפֿנּגֹא וֹאַבְּוֹ בַּנוֹ בַבַּתוְן וֹאַנִּע וֹהֹנִע

> are the sons of Basemath Esau's Reuel in the land of Edom. These These are the chiefs that came of Shammah, the chief of Mizzah. chief of Zerah, the chief of Esau's son: the chief of Nahath, the And these are the sons of Reuel

daughter of Anah, Esau's wife. that came of Oholibamah the chief of Korah. These are the chiefs of Jeush, the chief of Jalam, the Oholibamah Esau's wife: the chief And these are the sons of

Edom. these are their chiefs; the same is These are the sons of Esau, and

and Shobal and Zibeon and Anah, the inhabitants of the land: Lotan These are the sons of Seir the Horite,

land of Edom. Horites, the children of Seir in the These are the chiefs that came of the and Dishon and Ezer and Dishan.

sister was Timna. Hori and Hemam; and Lotan's And the children of Lotan were

Ebal, Shepho and Onam. Shobal: Alvan and Manahath and And these are the children of

٤٦

17

07

Zibeon his father. the wilderness, as he fed the asses of Anah who found the hot springs in Zibeon: Aiah and Anah—this is And these are the children of

וה לוימים, מלא קנה וה לגפנים, שהיו מועמין ויודעין אי זו נמיעה ראויה לה: (20) יושבי הארץ. שהיו יושביה קודם שבה עשו לשם. ורבומינו דרשו (שבה פה.). שהיו בקיהון בישובה של הרך, מלה קנה

קא סזינן דסיס, אל מקרי וסיס אלא וסימה, כי המכה לא מסרפא לעולם. ברש"י ישן). ולא הוזקק לכסוב לנו משפחום הסורי, שמס ימיס, שאימתן מועלם על הצריות, דאמר רבי הנינא, מימי לא שאלני אדס על מכח פרדה לבנה, וחיה (חולין ז:). (והלא וסוליד אם ענס: אח הימם. פרדיס. סרביע המור על פוס וילדס פרד, וסוא סיס ממור וסביא פסולין לעולס. ולמס נקרא וַמוּס (מהלים עו, ו): – הוא ענה. האמור למעלה שהוא אחיו של לבעון, וכאן הוא קורא אומו בנו, מלמד שבא לבעון על אמו (24) ואיה וענה. וי"ו ימירה, והוא כמו אים וענה, והרבה יש במקרא, מה ולגש ולגא הנקם (דניאל ה, יג), גרָדָם וֶבֶבֶּ

	אלא מפני המנע, ולקודיע גדולת אברסם כנ	מו שפירשמי למעלה:		
\$ €	ניָמָת חָשָׁם נִיִּמְלֹדְ מַּחִמְּיִי הַדֵּר בֶּן־בְּּדַּר הַמַּבֶּה אָת־מִּדְיָן בִּשְׁבֵר מוֹאְב וְשֵׁם עִירָוֹ עֲוִית:	ומית חושם ומִלְךְּ מְחִוֹתוֹהִי מְדְיַנְאֵי בְּחַקְלֵּי מוֹאָב וְשׁוֹם קְרְמֵיה עֵוִית:	And Husham died, and Hadad the son of Bedad, who smore Midian in the field of Moab, reigned in his stead; and the name of his city was Avith.	\$ &
48	נימָת יוֹבֶב נִיִּמְלְדְּ מַּחְמָּיוֹ חֻשָּׁם מַצְּבֶץ הַמִּימְנְי:	ומית יוֹבֶב וּמֶלְדִּ מְחוֹתוֹהִי חוּשֶׁם מֵאֲרַע דְּרוֹמֶא:	And Jobab died, and Husham of the land of the Temanites reigned in his stead.	4٤
33	ניִמְׁט בָּלָת נִימְלְדְּ תַּחְמְּׁנִי נִיבָּב בּּוְ־זֶרַח מִבְּצְרֶר:	ימית בְּלַע ימְלַךְ הָחוֹתוֹהִי יוֹבְב בַּר זָרַח מִבְּצְרֶה:	And Bela died, and Jobab the son of Zerah of Bozrah reigned in his stead.	55
7٤	اِسِّם مَّرَدِ خَيَّدِينَ فَكِم خَالَجَمِّيَد اَنْظِكِكَ خَيَّدِينَ فَكِم خَالَجَمِيد	וְשְׁלְּךְ בְּאֶבוֹם בָּלָע בַּר בְּעוֹר הְקְלְךְ בְּאֶבוֹם בָּלַע בַּר בְּעוֹר	And Bela the son of Beor reigned in Edom; and the name of his city was Dinhabah.	τξ
1 ξ	ئېۋىر يۈرۈدە ھۆك ھۆك ئىۋىد ھىدنە ئېدر ئىڭكىڭ ئىۋىد ئۇلگى	לְבְּנֵוּ וֹמֶּבְׁאֵבְ: בַּאֵבְוָם בְּנִתְּלְבִּיּא בַּתְלְבָּא נֹאַלְנוֹ מַלְכִּיִּא בַּתְלְכִוּ בַּאַבַּתָּא	And these are the kings that reigned in the land of Edom, before there reigned any king over the children of Israel.	1 ξ
96	אַלִּיִּף דִּשָּׁן אַלִּיִּף אָצֶר אַלָּיִף דִּישָׁן אַלָּה אַלִּיפַי הַהֹרֶי לְאַלְפֵיהָם בְּאֶרֶץ שִׁעִיר: (פ)	לְנַדְּנְבְּנְיִנְיִן בְּאַנְמָא בְּמָּמִּנֵנְ: בִּימֵּן אַלְּיִן נַבְּרָבִּי טִוְנָאִ נַבָּא בִּימִוְן נַבָּא אָצֶר נַבָּא	the chief of Dishon, the chief of Ezer, the chief of Dishan. These are the chiefs that came of the Horites, according to their chiefs in the land of Seir.	90
67	يېژىر يودېور يىتىر، يودېو دانوار يودېو تەنچە يودېو خچونا يودېو يورى:	בְבֹּא הֹּנִׁט: כְוָמֵּן בַבֹּא הַוָּבֹלְ בַבָּא גַּבֹמוּן אַכְּוּן בַבַּבְבִי, שוְבָאָ, בַבָּא	These are the chiefs that came of the Horites: the chief of Lotan, the chief of Sibeon, the chief of Sibeon, the chief of Anah,	67
82	אַּבְּׁט בֹּדִּגְ בִּיְהָאֵן מִּנּאַ נַאָּבֶן:	אַכְּנוֹ בַּנִי בִּימָן מִוּא נֹאָבוֹ:	These are the children of Dishan: Uz and Aran.	82
∠τ	וֹהְטֵׁן: אַבְּטִ בֹּדִּיִּגְאָבִר בּבְטָוֹן וֹזִהְנִוֹ	וֹהְטַׁוּ: אַבְּוֹן בְּׁנִוּ אָבָּר בִּלְטַׁן וֹזַהְּנִוֹן	These are the children of Ezer: Bilhan and Zaavan and Akan.	Lτ
97	انْكِدَّا بَحْدًا: اَهُمْ فِدْ لَانِمُا عُمْدًا اَهُمُوا	ننٹا بختا: نَعْمِرا خَدْ يَامَا عُمْدًا نَعْمُحًا	And these are the children of Dishon: Hemdan and Eshban and Libran.	97
Şτ	בַּת־עַּנְה: נְאֵכֶּה בְּנִי־עַּנָה דִּשָּׁוֹ וְאֲהֵלִיבְטָה	ְּאָבֶּיוֹ בְּנִי עֲנָה דִּישׁוֹן וְאָהֵלִיבְמָה בַת עֲנָה:	And these are the children of Anah: Dishon and Oholibamah the daughter of Anah.	Şτ

(33) יובב בן זרח מבצרה. כלרס מערי מואב סיא, שנאמר וְעַל קָרְיִּוֹם וְעַל בָּלְכֶס וגו' (ירמיס מח, כד), ולפי שסעמידם

(וצ) ואלה המלכים וגר. שמנס סיו, וכנגדן סטמיד יעקב, וצטל מלכום עשו בימיסס, ואלו סן, שאול, ואיש בשם, דוד ושלמס, רחבעס, אביס, אםא, יהושפט. ובימי יורס בנו כחיב, בְּנְמָיו פְּשַׁע מֻּדְּוֹס מִפַּחַם יַד יְהִידְּס וַיַמְלִּיכוּ עֲלֵיהֶס מֶלֶּךְּ

מלך לאדום עמידה ללקומ עמהם, שנאמר פִי נָבַמ לַס' בְּבְּבְיְבֶה (ישעיה לד, ו):

(مرد، صـ ح مر ح), احدمه عماد حمد إهرا في ا في حام دؤد هرا:

	.0 es 2 sgn¢ no 12:1 – 1:1 dhibhdO èi dhruthH ədT			
۲۰"£	אַלִּוּף עַגְּדִּיאָל אַלָּוּף עִירָם אַלֶּהו אַלּוּפֵי אֱדֹוֹם לְמִּשְׁבֹּחָם בְּאֲבֶיץ אַהְנִּלְם הָוּא עַשָּׁוֹ אֲבָי אֶדְוֹם: (פּ)	רַבָּא מַנְדִּיאֵל רַבָּא עִירָם אָלֵין רַבְּרָבִי אֱדוֹם לְמִוֹחָבָנִיהוֹן בַּאֲרַע אַהְסָנְהָחוֹן הוּא עַשְׂוֹ אֲבוּהוֹן דָּאֱדוֹמָאֵי:	the chief of Magdiel, the chief of Iram. These are the chiefs of Edom, according to their habitations in the land of their possession. This is Easu the father of the Edomites.	£ +
77	מְבְּגִּר: אַלְּוּף קְּנָנִי אַלְוּף מִימָוֹ אַלְוּף	מְבְּאָר: בְּבָּא לֵּנִוּ בַבָּא שַׁיִּמֶוֹ בַבָּא	the chief of Kenaz, the chief of Teman, the chief of Mibzar;	7 †
14	هَجْ بِنَا هِـَٰذِا: هَجْ بِنَا هِـٰذِا:	רְבָּא אָהֵלִיבְטָה רַבָּא אֵלָה רְבָּא פִּינוֹ:	the chief of Oholibamah, the chief of Elah, the chief of Pinon;	14
מפמיר	jägn yäin yeigi gwi qawqnio qaqaqo ewaqo yeir aqta yeir qeir yeir ign:	ختنةئنىبل خىمنتدىبا	And these are the names of the chiefs that came of Esau, according to their families, after their places, by their names: the chief of Timna, the chief of Alvah, the chief of Jetheth;	οŧ
68	ניִּמְלְדְּ מַּחְמָּיוֹ חֲבָּוֹ בָּן־עַּכְבּוֹרֹ נִימְלְדְּ מַחְמָיוֹ חֲבַּׁר וְשֵׁם עִּירָוֹ מְּמִי וְשֶׁם אִשְׁתַּוֹ מְחֲוֹמֵלְאֵלְ בַּתֹּ מְמְבְּר בָּת מֵי זְחֲב:	ומית בַעַל חָנָן בַּר עַּכְבּוֹר מְרָתֵּיה פְּעוּ וְשׁוֹם אִמְּתֵיה מְרָתֵיה פְּעוּ וְשׁוֹם אִמְתֵיה מְצְרֵף דַּהְבָּא:	And Baal-hanan the son of Achbor died, and Hadar reigned in his stead; and the name of the city was Pau; and his wife's name was Mehetabel, the daughter of Matred, the daughter of Me-rahab.	68
88	ַהְגָּוְ בָּוֹ־עַּבְּבִּוֹר: הַנְּמְת שְׁאָּוּל וַיִּמְלַדְּ תַּחְמָּיו בָּעַל	ומית שָאוּל וּמֶלְןּ הְחוֹתוֹהִי בַּעַל חָנָן בַּר עַּכְבּוֹר:	And Shaul died, and Baal-hanan the son of Achbor reigned in his stead.	88
ک ٤	נַיָּמְת שַׁמְלְגַה נַיִּמְלְדָּ תַּחְמִּׁיִ שְׁאָּוּל מֵרְחֹבָוֹת הַנְּהֶר:	ומית שַׂמְלָה וִמְלַךְּ הְחִוֹתּוֹהִי שְׁאִּיל מֵרְחוֹבוֹת דְּעַל פְּרֶת:	And Samlah died, and Shaul of Rehoboth by the River reigned in his stead.	۷ ٤
98	ײַּמְלְה מִמַּשְׂרֵבֶּה: שַּׁמְלְה מִמַּשְׂרֵבֶּה:	ىۋىرى بېيە ، بېزا ، بېمائمئېر ئېدرات بىۋىپىچە:	And Hadad died, and Samlah of Masrekah reigned in his stead.	98
		– GLAU KAT – LYAL – IIA	XXX sisənəƏ	

(פצ) המכה את מדין בשדה מואב. שבל מדין על מולב למלסמה, וכלך מלך לדום לעזור לם מולב, ומכלן לנו למדים,

(98) בה מי זהב. מקו וקל, עשיר היה, וחין והל חשול לעיניו לכלום: שסיו מדין ומוחב מריבים זה עם זה, ובימי בלעם עשו שלום להמקשר על ישרחל:

לג בְּאֶבֶּץ בְּנֶמֶן: אֲבִּוּהִי אֲבִּוּהִי בְּאַבְעָּ בּאָבָע הַוֹּחָבוּה בּ השני בְּאֶבֶץ בְּנֶמֶן:

למעלה הם שמום מולדומה, וכן מפורש בדברי הימים (א א, נא) וַיִּמֶמ בַּדְר וַיִּקִיוּ שַׁלוּפֵי בֶּדְרֹם שַׁלוּף מִמֶנְע וגו': (0+) ואלה שמות אלופי עשו. שנקראו על שם מדינומיסם לאחר שמם הדר, ופסקה מהם מלכום, והראשונים הנוכרים

father's sojournings, in the land of

And Jacob dwelt in the land of his

IIΛΧΧΧ

(14) מגדיאל. היא רומי:

כו באבל בלמן:

בְּעָה אָל־אָבִיהָה: אַלוו וּלָדא וְסָל אָט_בַּלָטַם בְּנֵי בְלְנֵיִנִי וֹאָטַ בְּנָי וַלְפָּנִי וָאָהַ אָנוַ אָּנוֹן בַּאָאן וְהָוּאִ נַעָּר אָנוַ <u>ַ שְׁבַע־עֶשְׁרֵה שְׁנָה הַיָּה רֹעָה</u> אַבְּרו מִלְדְוֹת יַעַּלֶב יוֹסֶב בּוֹן

كر خيزير هوره: جِزُر، چِرَ جِرَا إِكِرِرَا بَرَةٍ لِا إِنْ فِينَ خِرَانِ هِٰذِرَ جِرَا بَجِرَا بَاجِرَا بَاهِ كَرَبَ וֹנֹמִּבְאָב אַבַּב אָנַב אָנַב וּנִמַב מִפַּבְ וֹנִמִּבָּאַב בַבוּם זִּנַ נִיפַב מִפַּבְ

וֹלְאִ וֹכֹלִוּ זַּבֹרוִ לְחֵּלְם: אַביהַם מכְּלְ־אָהְיוּ וְיִּשְׂנְאָוּ אַתְוֹ אַבִּיּהוֹן מכָלְ אֲחִוֹהִ יִּסְנִי יָתִיה וּוֹבְאַנ אָבוו פֿי־אַבוּ

נייקפו עוד שְנָא אַהָוּ:

בישא לאַבוהון: אַבוּבוּ וֹאַנְמִי ווֹסָבּ וֹטַ מִּבַּבוּנוֹ לני בלהה ומם בני ולפה נשי אַרוהי בְּעָנְא וְהוּא רָבֵי עִם מֻבּֿג הֹטִבׁוּ מֻּנִין בַוֹנִי בַהָּוֹ הַם אַכֿין הוֹלְדָת יַעַּלַב יוֹסָף בַּר

נעבר ליה כחוןא דפסי:

וֹלָא אַבוֹ לְמַלָּלָא הֹמִּיִּה הַּלְם: אָבַב וַהַזּוֹ אֲחוֹהִי אֲבֵי יָהֵיה רָהִים

לאחוהי ואוסיפו עוד סנו ٥ (وَلَاكُمُ وَ بَاهِ لِمَا لِمَا اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ لَا لَيْ إِنَّا اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّ

> them unto their father. To troqet live thguotd hqesol bas sons of Zilpah, his father's wives; the sons of Bilhah, and with the brethren, being still a lad even with was feeding the flock with his Joseph, being seventeen years old, These are the generations of Jacob.

a coat of many colours. son of his old age; and he made him all his children, because he was the Now Israel loved Joseph more than

could not speak peaceably unto him. his brethren, they hated him, and their father loved him more than all And when his brethren saw that

hated him yet the more. he told it to his brethren; and they And Joseph dreamed a dream, and

מת כולם. ברש"י ישן): למטה, אלס מולדום ישקב יוסף, וכמיב וְסָיָס בֵּימ יַעַּלְב הֵׁשׁ וּבֵימ יוֹסֵף לֶסָבֶּס וּבֵימ עַשָׁו לָקַש, נילוץ יולה מיוסף שמכלס ושורף ממפוח שלך ששורף אם כולו, כך יעקב, ראס כל האלופים הכחובים למעלה, חמה ואמר, מי יכול לכבוש את כולן, מה כחיב ספשמני סוס, נכנסו גמליו עעוניס פשמן, ספחמי חמס, אנס יכנס כל ספשמן סוס, סיס פיקח אחד משיב לו, נילוץ אחד יולא וכוברו בכברה עד שמולה אם המרגלים, ומשמלאה, הוא משליך את הלרורות מידו ונועל המרגלים. (דבר אחר וישב יעקב, דורום שמנח ועד אברסס קלר בסס, ומשסגיע אלל אברסס סאריך בו. משל למרגליח שנפלס בין סחול, אדס ממשמש בחול - סמקום לסאריך בסס, וכן אמה מוצא בעשרה דורות שמאדם ועד נח, פלוני הוליד פלוני, וכשבא לנת האריך בו, וכן בעשרה מלחמותיסס איך סורישו את סחורי, פירש לך ישובי יעקב ומולדותיו בדרך ארוכה, כל גלגולי סבמס, לפי שסס חשובים לפני (I) וישב יעקב וגוי. ממר שכמב לך ישובי עשו ומולדומיו בדרך קלרס, שלמ סיו ספוניס ומשוביס לפרש סימך נמישבו, ומדר

יכול לדבר בסס רעס, סיס מספר: דבה. לשון דוֹבֵב שָׁפְּמֵי יָשֵׁנִיס (שיר סשיריס ז, י): ַלְעֶבֶּר נְתֶפַר יוֹשַף, ועל סעריות שמפר עליסס, וַמִּשְׁח מֻשָׁה מֲלֹנֶיו וגוי: דבחם. כל לשון דבה פרלי"ן בלע"ו. כל מה שהיה מן סמי, וַיִּשְׁמַמוּ שְׁעִיר עִיִּיס במכירמו, ולֹה הכלוסו מי (כדי שילקה צשמיעה) ועל דבה שספר עליהם שקורין להמיהם עבדים, מגיד לאביו, שהיו אוכלין אבר מן החי, ומולולין בבני השפחוח לקרוחן עבדים, וחשודים על העריוח. ובשלשחן לקה, על אבר ורגיל אלל בני בלסס, לפי שסיו אמיו מבוון אומן, וסוא מקרבן. – אח דבחם רעה. כל רעס שסיס רואס באמיו בני לאס, סיס והוא נער. שסיס עושס מעשס נערום, ממקן בשערו, ממשמש בעיניו, כדי שיסיס נכלס יפס: אח בני בלהה. כלומר, מבקשים לישב בשלוה, אומר הקב"ה, לא דיין ללדיקים מה שמחוקן להם לעולם הבא, אלא שמבקשים לישב בשלוה בעולם הזה: לסרגר, וכן סרבס בבראשים רבס (פד, ו). ועוד נדרש בר, וישב, ביקש יעקב לישב בשלוס, קפץ עליו רוגוו של יוסף, לדיקיס . ליקונין של יוסף דומה לו, וכל מה שהירע ליעקב הירע ליוסף, זה נשמה וזה נשמה, זה החיו מבקש להרגו וזה החיו מבקשים דורש, חלה הכחוב חולדוח יעקב ביוסף, מפני כמה דברים, אחח, שכל עלמו של יעקב לא עבד אלל לבן אלא ברחל, ושהיה זיו שבע עשרה וגוי, על ידי זה נמגלגלו וירדו למלריה, זהו אחר ישוב פשומו של מקרא, להיות דבר דבור על אופניו. ומדרש אגדה (2) אלה חולדות יעקב. ואלה של מולדות יעקב, אלה ישוביהם וגלגוליהם, עד שבאו לכלל יישוב. מבה ראשונה, יוסף בן

אגדה על שם לרומיו, שנמכר לפומיפר ולקומרים ולישמעאלים ולמדינים: זיו איקונין שלו דומה לו: – פסים. לשון כלי מלח (שבח י:), כמו פַרְפַּם וּהְבֵלֶה, וכמו בְּהֹנֶה הַפַּםִיס דחמר ואמנון. ומדרש (3) בן זקנים. שנולד לו לעת וקנתו. ואונקלות תרגם. בר תכים הוא ליה, כל מה שלמד משם ועבר מתר לו. דבר אתר, שהיה

(+) ולא יבלו דברו לשלום. ממון גמוס למדנו שנוס, שלח דברו חמת בפס וחמת בלב: דברו. לדבר עמו:

בַּהַלִּים בַזָּר צַּשֶּׁר הַלְמָּהִי: ダム・ビロ

בְּבֵין בַּהַלְמִית: מְּמִתְיַבְיָּא נֹאַמִּב לְעִוּן מִּמִתוּ כֹּתוֹ עֹלְמִא

dreamed: pray you, this dream which I have And he said unto them: 'Hear, I

به چرفیدچه دینهمییررا ڲٚڬڟڶ؞ نبير جميا ∠ tur rwrr וְהַנֶּה אֲנַהָנוּ מְאַלְמָים אֲלְמִּים

אֹסֹבׁשֹׁכִוּן וֹסֹּוֹבוֹן לַאִּסֹבִעֹיִ: נאַף אַזְּדְּקִיפַת וָהָא מִסְתַּחָרָן לון שַלַלְא וַבַא לַמָּע אָסָבעוּ וֹבֹא אַנֹבוֹלא מֹאַסִבׁוּן אַסְבוּן

and bowed down to my sheaf." your sheaves came round about, and also stood upright; and, behold, in the field, and, lo, my sheaf arose, for, behold, we were binding sheaves

שׁקַמְנֹינו וֹמָק_בַּבְבַנוּי ניוספו עוד שְנָא אַהו עַל־ ^{ישכאל} עַלְינוּ אָם־מָשִׁיל הִמְשִׁל בְּנִוּ נּבְּאַמְרַנּ כְוְ אָּטְׁיִנְ נַבְּמֹלְ בַּ שִׁמְלְבַּ נַאָּמָרַנִּ כְיִבִּי אָּטִנְטִי, שַמּלְכִּנִּ

ڔ؉ٚۮڟؙڬ؞۬

וָאוֹסִיפוּ עוֹד סְנוֹ יָתֵיה עַל הולמו אַשַּׁ סִבְּיִר לְמִשְּׁלַם בַּנָא אַטַ מָדַמֵּי לְמִמָלְדַ עֲלַנָא אוֹ

מְּמֹמֵא וֹסִיהָרָא וְחַר צַּסַר וּשׁׁלַם מוָע שַׁלְמָא אַּעוֹבוֹא הקמוהי וְעַּל פִּהְנְמוֹהִי:

כוְכֹבֹיֹא סִגֹרון לִי:

words. more for his dreams, and for his us? And they hated him yet the thou indeed have dominion over thou indeed reign over us? or shalt And his brethren said to him: 'Shalt

ځږ: נאַטַר עשָׁר כְּוֹכְבִים מִשְׁתַּחָוֹים חֲלוֹם עוֹד וְהַנְּהְ הַשְּׁמָשׁ וְהַיְּבֹחַ הָא חֲלִמִית חֶלְמָא עוֹד וְהָא ניַםְלְם עּוֹד חֲלְוֹם צַּחָּר נִיָּסְפֶּר

הַהַלִּים הַזָּה צָּשֶׁר הָלְמָהַ oı ניּגְעַר־בָּוֹ אָבְיו ניַאָמֶר לֹוֹ מָָרִ آزْمَقْك څر_څخري لُڅر_څٺري لَخمُفَقَة، كِمُحَنِف، نِخْمُلِيف،

לְמִסְנָּג לְנֵי מָלְ אַנְיִּמְאֵ: מא בולמא הבין בבולמפא ילוֹם בּיה אַבוּהִי וֹאָמַר לִיה

to thee to the earth?' brethren indeed come to bow down Shall I and thy mother and thy this dream that thou hast dreamed? him, and said unto him: What is his brethren; and his father rebuked And he told it to his father, and to

and eleven stars bowed down to me.

and, behold, the sun and the moon Behold, I have dreamed yet a dream:

and told it to his brethren, and said:

And he dreamed yet another dream,

לְהִאְּמַבְוֹנִת לְבְּ אֶּרְצְּה: הַבָּוֹא נְבִוֹא אַנִי וְאִמְּוֹךְ וְאַמְּוֹרְ הַמֵּיִירָא נִיתִי אַנְא וְאִמְּרְ וֹאֲמְרָ

יי וֹלֵלֹאִי בְוֹ אֵבְוֹו וֹאַבְוו הֻמָּב וֹלַנִאִּי בִּיה אֲבוֹוִי וֹאָבוּוִי

his father kept the saying in mind. . And his brethren envied him; but

%u_<u>ı</u>ı±±∟:

אָלגעט בֹמִכִּם: דַאָבוּהוֹן בִשָּׁכֵם: אי נילְלַנּ אָּנְוֹנִ לְנְבְּמִנִי אָנִי־צָּאָן נּאָזַלְנּ אָנווִנִי לְמָרְעֵי יָנִי עָּנָאַ

father's flock in Shechem. And his brethren went to feed their

71

- נועל ומכריו: קמה אלומהי. נוקפס: וגם נצבה. לעמוד על עמדס בוקיפס: (ד) מאלמים אלמים. כמרגומו מאסרין אסרין, עמרין, וכן נֹשֵׁל מֵלְמוֹמִיו (מסלים קרו, ו), וכמוסו צלעון משנה וסאלומות
- (8) ועל דבריו. על דנתם רעה שהיה מביה להביהם:
- נבוק וגוי, כשם שלי לפשר בלמך, כך השלר סול בעל: ורפוסינו למדו מכאן, שאין חלוס בלא דבריס בטליס, ויעקב נמכוון להוליא הדבר מלב בניו, שלא יקנאוהו, לכך אמר לו הבוא שנתם עניו: הבוא גבוא. וסלה אמך כבר ממס, וסוח לה סים יודע שסדברים מגיעין לבלסס, שגדלמו כאמו (ב"ר פד, יה). (10) ויספר אל אביו ואל אחיו. לאחר שמפר אימו לאחיו, חור ומפרו לאביו בפניסס: ויגער בו. לפי שסיס מעיל
- a1), 29 aaay: (II) שמר אח הדבר. סיס מממין ומלפס ממי יצול, וכן שמר שמי כו, צ), וכן לא משמר על מַשְּמֹתִי (מֹיזִּ ידְ,

163

בַבְּלֵנֵי: נֹאָמֶלְטַבַּ אַּלְיִנִים וּנִּאָמֶר לְוִ רעים בשבם לבה

שֶׁלִים אַמִּיִרְ וְאֶת־שְׁלַוֹם תַצֹּאוֹ יִת שְׁלִם אַמִר וְיָת שְׁלִם וַנְאַמֶּר לוֹ לֶךְּיַלָּא רְאָה אָת נַאֲמַר לֵיה אִיזֵיל בְּעַן הַזִּיִ

מַע_טַבַּשַׁה: בְּשְׁבְּה וַיִּשְׁאְכְּלְהוּ הְאָנִשׁ לַאִּמֶּר בְּּחַקְּלְאֵ

קבְרוֹן וַיָּבְאִ שְּבֶּמְה:

בַגְּירָה־נָאַ לִי אֵיפָּה הָם רֹעָים: יּ וֹנֵאמֶר אָטַ־אַנוֹי אָנְבָּי מִבְּקָשׁׁ נִאָּמִר יָּה אַנוֹ אָנִי אָנִבְי מִבְּקַשׁׁ

ווּכֵּשׁ יוֹסִף אַתַּר אָלְינ וּיִמְצְּאָם לְּרִיהָן וֹאָזַל יוֹסָף בְּתַּר אָחִיהִי $_{_{
m Z_{I}}}$ הְּמַּהְשֹׁי, אָמִינְים דֹלְבְּשׁ בּיִנְיֹנִינִ אֹנִי. הִּמִּהִיִּי בּאַמִּינוּ דּיִזִּילִ וּנֹאָמֶר הַאִּישׁ נְסְעָּנִי מִנְּה בָּי נַאֲמַר מּבְּרָא נְמַלְנִּ מִכְּא

אַבְּיהֶם וֹיִּטְנַבְּלִי אָטִוּ בְּעַׁמִיטִוּ:

ַ הַחֲלִמָּוֹת הַלְּזֶה בֶּא: وו ניאַטְרוּ אֵישׁ אֶל־אַחְיוֹ הַנָּה בַּעַל נאַטרוּ נְּבַר לֹאַחוּהִי הַא מָרֵי

װַלְמָטֵיו: בְּעָּהְ אָבְּלְעָהְרִּ וְנְרְאֶבְר מִרְ־יִּהְיִּרִ בְּשִּׁפְּא אָבְלְמִיה וְנִחָזִי מָא יָבִי יי בְאַתַּד הַבּּרוֹת וְאָמַרְנוּ חַיְּה בִּחַר מִן גּוּבּיָא וְנֵימַר חַיְּהָא

いい رَبِهُمُد نَهُدُهُم هُمِ بَنِفِكَ لَتَكْرِبِهِ تَهُمَد نَهُدُهُمْ خُرِبَفَكَ لَتَكْرِهِ

ממּנְהַּב מַבְּבוּן נֹאָּטֹא לָהַכָּם: لَلْمُكُذُرُ لَٰكُلُد لَنَمُكُتِلِدِ كَمَّاثُوا مُثَمَّ لَكُنْ نَكُنْ خَلَائُمُهُ لَمُكِتَابِدِ

לְמִׁנִמֹּב מֹא אַנִּי בַּהֹנִי וְהַאָּבְיִנִי נוּבֹרַא אַישׁ וְהַנָּה הַעָּה וְאַשְׁבְּחֵיה הּבְּרָא וְהָא טְעֵי

לו אולא אַנון בַמוֹ:

نقمخنسا خيائا:

كُلَّات كِلْنُكِيا لْكَهْرِد مُجْرِيكِ، אי ניּרְאָנּ אַטִּוּ מֵרְחָיִק וּבְטֶּנֶבְ יִקְרָב נִחַזּי יִמִּיה שַנִחִיק וְעַּד ִלְּאִ

מַלְמַנֹּא בּוּכִׁוּ אַמַוּ:

בסוף הלמוהי: لْمُثَاِّدًا كُرَّدُ لَرُسَادِيِّدِهِ لَرَهُكُرَّدِيدٍ بَحُمًا مُنْكِبَ لَلْكُمْكُوِّنِهِ لَلْلَمْنَذِيك

> him: 'Here am I.' thee unto them.' And he said to Shechem? come, and I will send not thy brethren feed the flock in And Israel said unto Joseph: 'Do

٤ı

to Shechem. of the vale of Hebron, and he came me back word.' So he sent him out and well with the flock; and bring whether it is well with thy brethren, And he said to him: 'Go now, see

saying: 'What seekest thou?' field. And the man asked him, behold, he was wandering in the And a certain man found him, and,

feeding the flock.' Tell me, I pray thee, where they are And he said: 'I seek my brethren.

found them in Dothan. Joseph went after his brethren, and say: Let us go to Dothan.' And departed hence; for I heard them And the man said: 'They are

they conspired against him to slay before he came near unto them, And they saw him afar off, and

'Behold, this dreamer cometh. And they said one to another:

what will become of his dreams.' hath devoured him; and we shall see pits, and we will say: An evil beast him, and cast him into one of the Come now therefore, and let us slay

(בו) לרעות את צאן. נקוד על את, שלא הלכו אלא לרעות את עלמן (נ"ר פד, יג): (יג)

(14) מעמק חברון. והלא הזכרון בהר, שנאמר וַיַּעְלוּ בַּנֶּבֶב וַיְּבֹא עַד מָבְרוּן (במדבר יג, כב), אלא מעלה עמוקה של (13) הבני. לשון ענים ווכיוום, נודרו למלום אביו, ואף על פי שסים יודע באמיו ששונאין אומו:

שכמה. מקוס מוכן לפורענים, שם קלקלו השבמים, שם ענו את דינה, שם נחלקה מלכות בית דוד, שנאמר וַיֵּלֶךְ רְתַּבְּעָם שְׁבָמֶה . אומו לדיק הקבור בחברון, לקיים מה שנאמר לאברהם בין הבחרים, פִי גֵּר יָהָיֶה וַרָשֵׁך (בראשים מו, יג. שומה יא): 🗆 ורבא

(PI) וימצאהו איש. זה גבריאל (תנתומא וישב ב) שנאמר וְהָאִישׁ נַבְּרִיאֵל (דניאל מ, יא): (((((,0-4,5,4):

בופי ופגל מלכם יולם מידי פשומו: (דו) נסער מוה. ספיעו עלמן מן ספמים: נלכה דוחינה. לנקש לך נכלי דפום שימיפוך נסס. ולפי פשומו, שם מקום

(18) ויהובלו. נממלאו נכליס וערמומיום: אהו. כמו אמו, עמו, כלומר אליו:

נַּאָמֶר לְאַ נַכּנוּ נַפָּמִי: יי וּיִשְׁמַעַע רָאוּבֶן וּיַצְּלֶרוּ מִיּדָרַם יִשְׁמַע רַאִיבַן וְשִׁיִבָּר מִיַּדְרוּוֹ

אָטוַ מֹּנֹבְם כַנַהַּהבוּ אָבַ אָּבָיו: אַל הְשְׁלְחִוּ בְּוֹ לְעַעַן הַצְּיֵלְ בִּיה בְּרִילְ לְשֵׁיִוְבָא יָחֵיה הקור הזָה אַשֶּׁר בַמִּרְבָּר וְיָד דִּבְעַרְבָּרָא וָיִד לֹא הִישִׁמוּן בב השְפְּכוּ־דָם הַשְּלֵיכוּ אֹהוֹ אֶלִ- דַם רְשׁוֹ יָמִיה לְגוּבָּא הְדֵין

אָת־כְּתָּנָת תַפַּסִים אֲשֶׁר עָּלֶינ: ניפְשָׁישוּ אָת־יוֹסָף אָת־כָּתְּוָהוֹי בליפי ניהו בְּאַשֶּׁר בָּא יוֹסָף אֶל אָחָיוּ

וְתַבַּוֹר בֻק אֵין בִּוֹ מֶיִם: +<u>=</u> [ṭáḥr: [ṭལ̞ζ̄< ¾ŋ: π̞ἐ̞̞rr

יאָנֿ. וֹלְמַ צוִלְכָּים לְצוִנֹיג ۥڋۄٙڂ؞ڷٳٙڡ יְּמְּמְׁמְּאֶלְוּם בֹּאָב מִנִּלְמָּב הָוֹנִע מּוֹבָאָג אָטִיָּא מִנִּלְמָּב יף עיניקם ניךאר וְהְנֵּה אַרְחָת

څلا_لـٰ لٰزاد: בְּאָה בַּׁג וֹבִינִי אָנִר אַנִירְ וְּכְסָּינוּ מְמֵנְן וִיִּהְיִי מִירִ מִּבְּיִּי בְּיִּיִּי בְּיִי בִּיִּי וַיְאַמֶּר יְהוּדֶה אֶל־אֶחְיִוּ מַה־ וַאֲמַר יְהוּדָה לַאֲחוֹהִי מָא

נֹאַמָּר לָא נֹלַמֹּלְנִּיה נָפַּמִּיּ

※口に立て: מַיַּדְהוֹן לְאָמְבוּהֵיה לְנָת لَّهِ هُمُلًا هُمَّاتًا ۚ الْعَامَالِ هَجَا لَهُمَا ذِٰكِ إِلَّا لَهَادًا ذِٰهِ سَيهُ لَا الْعَامَ ل

تنظربك כְּחְנֵיה יָתְ כְּחְנָיִא דְּפַּסֵי אַחוֹהי וְאַשְׁלַחוּ וָת יוֹסָף יָת וְנַוֹנִי כַּג אָטָא יוֹסָף לָנָת

ווולא בולו לוח ביה מיָא: לנסבוני ולמו ימיה קווקא

4447:0: ילַמּל ילָמִים אַּנְלִין לְאַטִּמֹא מַינִיהון וַהַזוּ וְנְאָאָׁנְ נִאָּסִעַרוּ **421C4**

brother and conceal his blood? What profit is it if we slay our And Judah said unto his brethren:

מלומומיו, שמכיון שיסרגוסו בעלו חלומומיו: וסכמוב מסיים ונראס מס יסיו מלומוסיו, נראס דבר מי יקוס, או שלכם או שלי, ואי אפשר שיאמרו סס ונראס מס יסיו (OS) וגראה מה יהיו הלומוחיו. ממר רצי ילמק מקרל זס לומר דרשני, רום סקדש לומרם כן, סס לומריס נסרגסו,

אַדונְאַ וּנְכַפַּי עַל דְּמֵיה:

(IS) לא נכנו נפש. מכמ נפש, זו סים מימס:

שרש עשב ושמו השמרולוזיה"ה, במק' נדה (ה.):

- בכור וגדול שבכולן, לא ימלה השרחון אלא בי: (22) למען הציל אחו. רוח הקדש העידה על ראובן שלא אמר ואם אלא להציל אוחו, שיבא הוא ויעלנו משה, אמר, אני
- (33) אח כחנחו. וס מלוק: אח כחנח הפסים. סוא שסומיף לו אביו יומר על אמיו (צ"ר פד, מו):
- בו, אבל נחשים ועקרבים יש בו: (24) והבור רק אין בו מים. ממשמע שנאמר והצור רק, איני יודע שאין צו מיס, מה הלמוד לומר אין צו מיס, מיס אין
- וצרי. שרף הנומף מעלי הקמף והוא נמף הנמנה עם סמני הקמורם: וראש. לומימא שמו צלשון משנה, ורצומינו פירשו כל כנומי בשמיס הרבה קרוי נכחת, וכן וַיַּרְמַׁם מֶׁת בֶּלְ בֵּית נְלֹתֹה (מלכים־בּ כ, יג), מרקחת בשמיו. וחונקלום תרגם לשון שעוה: שכרן של לדיקים, שאין דרכן של ערביים לשאת אלא נפע ועערן שריחן רע, ולוס נודמנו בשמים, שלא יווק מריח רע: בכאח. (פג) ארחת. כמרגומו שיירמ, על שס סולכי ארח. וגמליחם נשאים וגר. למס פרסס סכמוב אם משאס, לסודיע ממן

391

'Let us not take his life.' him out of their hand; and said:

him to his father. him out of their hand, to restore upon him'—that he might deliver is in the wilderness, but lay no hand no blood; cast him into this pit that And Reuben said unto them: 'Shed

And Reuben heard it, and delivered

coat of many colours that was on they stripped Joseph of his coat, the was come unto his brethren, that And it came to pass, when Joseph

there was no water in it. into the pit—and the pit was empty, and they took him, and cast him

down to Egypt. balm and ladanum, going to carry it their camels bearing spicery and Ishmaelites came from Gilead, with and, behold, a caravan of they lifted up their eyes and looked, And they sat down to eat bread; and

٤٦

77

17

בְשְׁבֶנוּ הְוּא וַיִּשְׁבָּעִוּ אָבָוֹוִי: וֹנְבַנְן אַבְשַׁבוֹיַבְן כּּיַאַבוּנוּ

אָת־יוֹסֶוּ־ أذنتكأذا נּוֹמּבֹרוּ אַנְּשָׁים מִדְיַנִים סְחַבִּים נִעָּברוּ מּרָבוּ מָדְנִגָּאָי מַנָּבּי

וּבְּרָאוּ אָעַרַוּסָף מִצְּרֶוֹמָר: לַנְאָמָהֹאַלְנִם בֹּמֹאָבָנִם כַּמֹב מֹן עַקָּוַר וֹּמֶבְרָוֹי אָנוַ יִוְסָוֹב 82 [:ÜMCF

±ַלב<u></u>וֹ'.נ: אול ווטל בבור ווטבע אמר כות יוסף בגובא ובזע יה וֹגְאָב בֹאַנבוֹ אָבְבַעַבְּנָב וֹנִינָּנִ וֹטִׁב בֹאַנבוֹ לַנִּיבָּא וֹנִאַ

אַננוּ נאָנוֹ אָנִע אָנַע אָנַע בּיי °° נֹגֶּהֶׁב אָּבְאַטְוֹנ נַגּאָמָג בַנֵּבֶב וֹטִב לָוֹני אָּטוִנִי נֹאָמָר מּנִלְיִם אַ

ĒËO: שְׁמֵּרְר עִּיִּרְם וַיִּשְׁבְּלְוּ אָתְ־הַבְּהְוָנָת צְּבָּרִר בַּר עִנֵּי וּשְׁבַלְוּ יָת בְּחִוּנָא וּיקחוּ אָם־כְּתְנָה יוֹסֶף וַיִּשְׁחַשׁוּ וּנְסִיבוּ יָה כִּהוּנָא דְּיוֹסָף וּנְכַסוּ

נוא אם_לא: מְּצְּאֵנוּ תַּבְּרִילָא תַבְּתְּנָת בְּנָךְ בָּאְ אַמְּבְּתְּנָא אָמְהָתְּנָתְ בְּעָּ בּנּ וֹנְּבְׁיִאנִ אֶּבְ-אֶבִיּנְיְם וֹנּאִמְרִנּ וֹאָט וֹאֵיִּטִיִאַּנְ לְנְׁט אֶבִּנְּהַוֹּן וֹאַמָרַנִּ וַיִּשְׁלְחֵוּ אָתַ־כְּתָּנָת

בְּעָה אֲבְלְהָהוּ מְרָף שֹׁרָף יוֹמָף: ¿¿ וַיַּפִירֶה וַיּּאמֶר ְ פְתָּנָת בְּּנִי חַיְֶּּת

> ÄLLĽ: בְּסְבְנָא הוא וְקְבָּיִלוּ מִנֵּיה לָא שַּׁבוּ בִּיה אַרִּי אַרוּנָא ݣْرْشْطْمْكِيْنِ كَانْدُونْدْنِكَ خْمْلُحْكَا الْبَلْدُةُ

במסבון בפף ואיהיאי נת יוסף יולא ווֹלונו וֹנו וְסֹב לַתַּבַלֹּאִי וּנְגַרוּ נַאֲסִיקוּ יָת יוֹסָף מִוֹ

ζ⊏ιωιὐι:

לְנְינִינִינִ וֹאֵלֹא לְאֵׁן אֵׁלָא אֶׁנֵי:

הפסים ושלחו יָת כִתּוּנְא דְפַסֵּי

וֹאָמִשׁמוְגַבוּ וֹאֵמָג בֹשוֹא הַכְּמִּנִא צִּבְרֶרְ הִיא אָם לָא:

מאלמל אמיל יוסף: בברי הוקא בשקא צכלמיה

> flesh.' And his brethren hearkened upon him; for he is our brother, our Ishmaelites, and let not our hand be Come, and let us sell him to the

brought Joseph into Egypt. twenty shekels of silver. And they sold Joseph to the Ishmaelites for lifted up Joseph out of the pit, and merchantmen; and they drew and And there passed by Midianites,

pit; and he rent his clothes. and, behold, Joseph was not in the And Reuben returned unto the pit;

for me, whither shall I go?' and said: 'The child is not; and as And he returned unto his brethren,

in the blood; killed a he-goat, and dipped the coat And they took Joseph's coat, and

son's coat or not.' found. Know now whether it is thy father; and said: 'This have we colours, and they brought it to their and they sent the coat of many

78

67

And he knew it, and said: 'It is my

doubt torn in pieces.' devoured him; Joseph is without son's coat; an evil beast hath

(62) מה בצע. מס ממון, כמרגומו: וכסינו אח דמו. ונעליס את מיממו:

- נקצל, וכל שסוח שמיעם ספוון, כגון וַיִּשְׁמְעִי פָׁח קוֹל ס' פֻלֹּיִס מִמְסַלֵּךְ צַּגָּן, וְרָבְּקָס שׁוֹמַעַם, וַיִּשְׁמַע יִשְׁרָבֹל, שָׁמַעְמִי פָׁח מְלוּלִם, (22) וישמעו. וקבילו מניה, וכל שמיעה שהיה קבלה דברים, כגון זה, וכגון וַיִּשְׁמַע יַעַּקֹב שָׁל הַבִּיו, נַעֲשֶׁה וָנִשְׁמָע מהורגם
- (28) ויעברו אַנשים מדינים. זו סיא שיילא אחרת, וסודיעך סכתול, שנמכר פעמיס סלבס: וימשכו. בני יעקב את כולן ממוכגס ושמעו, ושמעת, ושמע, שמיע קדמי:
- (29) וישב ראובן. ובמכירמו לא סיס שס, שסגיע יומו לילך ולשמש את אביו. דבר אמר, עמוק סיס בשקו ובמענימו על יוסף מן הבור וימכרוהו לישמעאלים, והישמעאלים למדינים, והמדינים מכרו אומו למלרים:
- שבלבל ילועי אביו:
- (05) אוה אוי בא. לוס לברם מלערו של לבל:
- כמנמ בד, נקוד פְמנֶמ: (וב) שעיר עזים. דמו דומס לצל אדס: הכחנה. וס אמס, וכשסים דבוקס למיבס אמרמ, כגון כמומ יומף, כמומ פמיס,
- ולמס לא גלס לו סקצ"ס, לפי שסחרימו וקללו אם כל מי שיגלס, ושחפו לסקצ"ס עמסס (חנחומא וישצ צ), אצל יצחק סיס יודע (33) ויאמר כחנת בני. סיאו: - חיה רעה אכלתהו. ולולס נו רומה סקדש (נ"ר פד, יש), קופו שמתגרס נו אשת פועיפר.

בַבֶּים: בּׁמֹעֹלֹנוֹ נֹיעֹאַבָּׁלְ מֹלְ בֹּנוֹ זֹמִים מַפֿאַ בַּעַבוֹנִגִי וֹאִטֹאַבָּלְ מַלְ ⁺⁶ נִיקְרָע יַּעְלְרִ שִּׁעְלְיָנִי נִיֶּשֶׂם שָּׁל יִבַּוּע יַעֲלֵב לְבוּשׁוֹהִי נַאָּסִר

ווֹלֹבְ אַנוֹן אַלָּווֹי בּי־אַבֶּר אָל־בְּנִי אָבֵל שִׁאָלִר ¿¿ לְנַׁשִׁמָּוּ וֹנְמְאֵן לְבִיהְנַהֶּם וֹיֵּאִמֶּר رَةُكِّمَانِ كُمْ ـ قُرُدا الكَمْ ـ خَرَالِهَا، العُمَادِ حُمْ خَرَبَانِدِ الْحُمْ خَرُلَتِدِينِ

מצְרָיִם לְפִּוֹמִיפַּר ֹסְרֵיס פַּרְעָּה לְפּוֹמִיפַר רַבָּא דְפּרְעֹה רַב וֹנְיַמִּבְׁלָּנִם מַבְּבוֹנִ אָשַׁנְ אָבְ נִמִּבְוֹלָאָנִ זַּבּנִנִּ זָשִׁנִּעַ לְמִּאָבוֹים

שֶׁר הַשַּבְּחִים: (פּ)

לְ בְּאָנוֹ אָנְוֹוו וַיִּטְ עַרַ אָנְטָּ הַבְּלַנִי רכימי וַיְהִי בְּעָרַת הַהָּוֹא וַיֵּבֶר יְהוּדֶה

וּשְׁמָוֹ חִירֶה:

ۼڴڔ۩۬ ַ בְּלְּמְׁלֵוּ וְאָׁלֵוּ וְאָנִקְ וּנִּפְּׁמֵוֹעׁ וֹלָּלְאִ בְּנְמְּלֵוּ וּאָמִיה שִּיִּעַ וְנִּסְבָּה וְעָּלִ בַּת־אָישׁ נַחַזָּא מַמָּן יָהוּדָה בַּת נְּבָר

נַטַּבַר נַהַלֶּבְ בַּלְ נַנְלַבְּא אֶט הָמֹנְ וֹמִבּנִאָּט וִנְבָנִם בַּר נַלְבָא זְט

: الت

אָת־שְׁטִוּ אִנְּן:

שסוא מי, אמכ, סיאך אגלס, וסקב"ס אינו כולס לגלום לו:

יַת שָׁמֵיה אוֹנָן:

ذلتك:

לַמוּליָא:

וּבְכְא יָתֵיה אֲבוּהִי:

בביה יומין סגיאין:

ಅಥ್ರಗ ಆ್ರ:

לַנְתְ עָּבְרָא מֻּבְוּלְמָאָב וּשְׁמֵיה

יְהוּדְה מִלְּנְת אֲחוֹהִי וּסְטָא

נְהַנְה בְּעְּבְנָא הַהוּא וּנְחָת

לְנִׁע בַּבוּ בַּב אָבִּילָנָא לָהָאוָל

שׁלְשִׁימֹוֹ וֹאֹמֹר אָבוּ אָנִשוּע

לַנְּעַמִּינִינִי וַסְבִּיב לַלַבַּלָא

And she conceived again, and bore a

son; and she called his name Onan.

Shua; and he took her, and went in

certain Canaanite whose name was

And Judah saw there a daughter of a

Adullamite, whose name was Hirah.

brethren, and turned in to a certain

Pharaoh's, the captain of the guard.

Egypt unto Potiphar, an officer of

And the Midianites sold him into

And his father wept for him.

sid lls bns snos sid lls bnA

the grave to my son mourning."

of nwob og lliw I and AaV: shies oh

but he refused to be comforted; and

daughters rose up to comfort him;

mourned for his son many days.

put sackcloth upon his loins, and

And Jacob rent his garments, and

that Judah went down from his

And it came to pass at that time,

and he called his name Er.

And she conceived, and bore a son;

 $III\Lambda XXX$

ŧ٤

וום שטענ כלבן גם לי שַברים שְנָה בְּבֵימָן, לי הן, עלי הן, ומופי ללקום כנגדן: כבוד אב ואס, כ' שנה שהיה בבים לבן, וב' שנה בדרך בשובו מבים לבן, שנה וחלי במכוח וששה חדשים בבים אל (מגילה מו: יו.). היה בעמדו לפני פרעה, ושבע שני השובע ושנתים הרעב כשבה יעקב למלרים, הרי כ"ב שנה, כנגד כ"ב שנה שלה קיים יעקב (44) ימים רבים. כ"ג שנה, משפירש ממנו עד שירד יעקג למלרים, שנאמר יומף גן שגע עשרה שנה וגוי, וצן שלשים שנה

מפי סגבורס, אם לא ימום אחד מבני בחיי, מובעה אני שאיני רואס גיסנס: − ויבך אחו אביו. ילחק סיס בוכס מפני לרמו בא): אבל שאלה. כפעומו לעון קבר הוא, באבלי אקבר ולא אמנחס כל ימי. ומדרעו, גיהנס, סימן זה היה מסור בידי אל משמשין בלשון על, שָׁל שְׁמוּיל וָשֶׁל בֵּית בַּדְּמִיס (שמוחל־ב כח, ה), שֶׁל הְבְּקַת חֲכוֹן הְשָׁלִיס, (מות) מְמִיה וְחִישָׁה (שס־ה ד, סמי (פ"ר פד, כא), וספור שמת, שעל סמת נגורס גוירס שישתכת מן סלפ, ולא על סמי: אדד אל בני. כמו על פני וסרפס מסי וכל בנוסיו, כלוסיו, שאין אדס נמנע מלקרוא לחסנו בנו ולכלסו בסו: וינואן להחבחם. אין אדס מקבל מנחומין על (פצ) וכל בנחיו. רבי יהודה הומר, החיום מהומות נולדו עם כל שבע ושבע, ונשהום. רבי נחמיה הומר, כנעניות היו, הלה

(98) השבחים. שוחעי נהמות המלך: של יעקב, אבל לא סיס ממאבל שסיס יודע שסוא חי:

. אביסס, אמרו, אמס אמרה למכרו, אלו אמרה לסשיבו, סיינו שומעיס לך: דיש. מאם אהיו: עד איש עדלמי. נשחתף (1) ויהי בעה ההוא. למס נממכס פרשס זו לכלון וספמיק בפרשמו של יומף, ללמד, שסורי דוסו לומי מגדולמו כשרלו בלרם

(2) C[U['. A[C] (E"C GG, T): σαι:

- جَٰذِ لِيُنَا لِمُنْانِ: אָתַ שְׁמִּוּ שֵׁלְיַע וְתְיָה בְכְּזִיִר וּמְרָת יָת שְׁמָיִה שֵּלְה וַהָּנָה וּנַלְמַב מִּנְתְ וִשַּׁבְּתְ בָּוֹ וֹנִיצַבְוֹא נֹאוָסִיפַּט מִנְת וֹנִלְיַנַט בַּר
- ್ಭರ್ಧ ಧರ್ಧ: גיִפַּח יְהוּדֶה אִשְּׁה לְעֵר בְּבוֹרֶוֹ וּנְסֵיב יְהַוּדֶה אַמְּהָא לְעֵר
- יְתְוָת וַיְמִמָתי יְתוָת: - וְיִהִי עֵּר בְּכֵּוֹר יְהִוּדְה רֻע בְּעֵינֵי וַהַנְה עֵר בּוּכְבֵיה דִּיהוּדָה
 - ביהיביה דִיהוּדָה
 - ביהיביה דִיהוּדַה
 - ביהיביה דִיהוּדְה דִיהוּד דִייה דִייה דִייה דִייה דִייה דִייה דִיהוּד דִייה דִייה דִייה דִייה דִייה דִייה דִייה דִייה דִייה דִיהוּד דִייה דִ
- זַרַע לְאָּחָיף: אַמֶּט אַנְינְּלְ בְּאִנְיִּלְ בָּאִ אָבְ וַאָּמָר יְהִיּדְה לְאִנְּן מִיּלְ לְנִים אָמַה אָהַיף וִיַּבֶּם יְתַה נַאָּמִים בּיִּאָמֶר יְהִיּדְה לְאִנְּן מִיּלְ לְנִים
- זֹבֹת לֹאִבוֹונ: אַהיוֹ וְשִׁחֵת אַּרְצָה לְבִּלְהֵי נְמָן־
- וַיָּמֶת נַם־אַתְוֹ: יי נונת למולו ביוש אמור ממור ולאום שלים ול במכר ואמות
- שׁמָּב נֹשׁמֶב בָּנִע אָבְּנִבִי: וְמִוּטְ נִּם עוֹנִא בְּאָּטְׁיִוּ וְשַּׁבְּ ולבק מְּלַנוּ דֹּנִי כַּיּ אַמָּר פֹּוּ װ מָבוֹ אַלְמִׁנוֹר בוע_אַבָּוּל מַרַ <u>.</u> וַיַּאַמֶּר יְּהוּדְּתֹ לְחָמֶּר כַּלְּחֹוּ נִאָּמָר יִהוּדָה לְחָמָר כַּלְּחִיה
- במבו במב במלטב: וּהָּמֹל מַּלְ־גְּוֹזֵיְ צֹאָנוְ הָוּאָ וְחִירֶה ^{≤1} משׁת־יְהוּדְה וַיּנְּחֶם יְהוּדְה

- בְּבְוֹיִבְ כַּדְ יִבְידַת יָהֵיה:
- בוּכְרֵיה וֹשְׁמַה מְּמָר:
- ביש קדם ין נאַמיתיה ין:
- זַרְעָאַ לַאָּחוּוְדָּ:
- לְאַלְמָא זָרְעָא לַאָּחוּהִי: メドアニュ みん ダアダメ サディイ デベタ ַ לְנְתַ אִמַתַ אֲּעוּהָי וּמֶתְבָּיִל נינות אולן בי לא לו יהנה וודע און אַני לא על שְּמִיה
- خات بالتانا:
- בית אָבוּהָא: כּאָטוְנִי נֹאָזַלָע שַּׁמֶּר וִימִיבַּע אַמַר דַּלְמָא יָמוּת אַף הוא מֹג בּוֹנְבֹּי, מֻלְנִי דָּנִוּ אָנִי, שׁנְבֹּנְ אַבְׁנִבְאַ בָּנִעַ אַבְנִינַבַּ
- **خنيزي:** וְחִירָה רְחֲמֵיה צַּדֶּלְמָאָה יסְלֵיק עַל גַּוְיֵוּ עָנָיאַ אַטֿע געגע נאַטֿנֿטָם געגע נּגְרְבּוּ הַנְּמָיִם נְמָּמְיִם בַּתַ־שָּׁוּעַ נִּמָיָאוּ יוֹמָנָא וְמֵינָה בַּת שׁוּעַ

- at Chezib, when she bore him. called his name Shelah; and he was And she yet again bore a son, and
- first-born, and her name was Tamar. And Judah took a wife for Er his
- and the LORD slew him. wicked in the sight of the LORD; And Et, Judah's first-born, was
- to thy brother.' brother unto her, and raise up seed perform the duty of a husband's unto thy brother's wife, and ni 02' :nsnO otnu biss dsbul bnA
- to his brother. the ground, lest he should give seed brother's wife, that he spilled it on pass when he went in unto his would not be his; and it came to And Onan knew that the seed
- slew him also. in the sight of the LORD; and He And the thing which he did was evil

OI

- father's house. Tamar went and dwelt in her he also die, like his brethren.' And son be grown up; for he said: 'Lest in thy father's house, till Shelah my wobiw a nisma H' :wal-ni-rathguab Then said Judah to Tamar his
- the Adullamite. Timnah, he and his friend Hirah up unto his sheep-shearers to and Judah was comforted, and went daughter, the wife of Judah, died; And in process of time Shua's
- מֵימֶיו, דמֿס למֿ כן מס צמֿ לסודיענו. וצברמֿשים רבס (פּס, ד) רמֿימי, ומקרמֿ שמו שלס וגו' פּשקם: (5) והיה בכזיב. שם המקוס, ואומר אני, על שם שפסקה מלדם נקרא כזיב, לשון הַיוֹ מְהָיֶה לִי בְּמִוֹ שַׁבְּוַב, מַשֶׁר לֹח יָבַוְּבּוּ
- ער משחים ורעו כדי שלה מחעבר ויכחיש יפיס: (ד) דע בעיני הי. כרעמו של און, משמים ורעו, שנאמר באון וימם גם אומו, כמיממו של ער מיממו של אוץ. ולמס סיס
- (8) והקם זרע. סילן יקרא על שם סממ:
- (9) ושחת ארצה. דממנפניס ווורס מנמון (נ"ר פס, ס):
- וושימומו הנשים (יצמום קד:): (II) בי אמר וגרי. כלומר, דוחס סיס מוחס בקש, שלא סיס בדעמו לסשיאס לו: בי אמר פן ימוח. מוחוקת סיא

מְבֶׁע עֹמֶנְעַת בְּגָּוּ צֹאִנְוּ: ני וַיְּגַּר לְמְמֶר לֵאמָר הַנָּה חָמֵיךְ

ئنينې ځې_ننځت ځږ ځغښت: نخزئت ڈ، ئين ۾ خ، زير هِزب בְבְּבַיִּם אָאָר עַל־בָּבַרְ *• וֹשַׁכַּסׁ בֹּגֹּמִוּלִ וֹשִׁיַאַהָּלָּוּ וֹשָׁמֶּבָ رَفِّور خَرْتِ، هَٰלُמُرِينُك ظِهْرُ.نَ

چر جوټل چړرټ: دَ رَبْرِي دِنْرِيْنِ دِنْرَبْتِ إِيْرِيْنِ كُنْلِيْنَ

שׁמוֹלַבְיִ בָּי עַבוּא אֶלֶוּ: יַדִע בָּי כַלְּחָוֹ הֻוֹא וַהֹאִמֶר עַה־ ⁶¹ הְבְּה־נָּאׁ אָבָוֹא אֵלֵיִךְ בֻּי לַאׁ וּמׁ אַלְיהָ אָל־הַדֶּרֶךְ וּלֹאמֶרֹ

مَدُحُبِا مَن هَٰذِيُكِ: מִן־הַצָּאַן וַהַאָמֶר וּגַאָמֶר אַנְבָּׁנ אַהַבַּוֹש נַּבְּיב הַוֹּיִם וֹאַמָר אַנָבָּי אַהַבַּו נַּבְוֹא בַר

וּלֹבֹא אֹבֹוֹים וֹטַּבַר לְוִי بطهاك لجُهُد حَيْثُكُ يَوْضًا خُيْكُ السَّهُدُكُ يَحَيِّكُ الْبَيْحَ فَيَ ١٤٠ كَانِي رَبِعِمُد بِيْنُمُكِ نَضْدَرُكُ خَرِكَ رَهُمَدَ مَنْظُنَكَ لِمِيمَةً لِـ וּאַמֶּר מָּר הַמְּבוֹלָא אַמֶּר אַמֵּן וֹאָמָר מָא מִמֶּכּוּנָא בַאַמוּן

> מָנוע: שמול סבום לשמלע למנו וֹאִטֹעוֹא לִעַמֹּר לִמִּימָר עא

אָטְיְהָרָת לֵיה לְאָמוּ: שַּׁנִי אָבוּי וְבָּא שֶׁלָה וָהִיא לָא מינום דְעל אוֹרַח הִמְנָת אָרַי נאַמבואַט לבושו אַרַטַלוּחָר

בוא אוו כפואנו אפוא: וְשְׁנְעִי וְעוּגִע וְתַמְּבָּע כִּנְפַּׁלַע

שישול לְנְתִי: וֹאַמֹנִע מֹא שֹשֹׁנוֹ לָנְ אָבוֹנ לָא וֹבֹת אַבוֹו כֹלְטִוּשׁ עוֹא עלו להן אוהול לְנְתִיף אָנִי וַסְמָא לַנְיַנִי לַאִּנְבַנִא נֹאָמָב

מְּשְׁכּוְנָא מָר דְּחִשְׁלַח: אִם עַבּין מִיּגְ מִן מִּלָּא נָאָמָנִע אָם עַבּיֵן

וֹמֹאַכְ לַנְוֹטַע וֹמֹצִיאָּט כִיע:

to Timnah to shear his sheep.' Behold, thy father-in-law goeth up And it was told Tamar, saying:

not given unto him to wife. Shelah was grown up, and she was way to Timnah; for she saw that entrance of Enaim, which is by the wrapped herself, and sat in the covered herself with her veil, and garments of her widowhood, and And she put off from her the

covered her face. her to be a harlot; for she had When Judah saw her, he thought

me, that thou mayest come in unto And she said: 'What wilt thou give that she was his daughter-in-law. come in unto thee'; for he knew not and said: 'Come, I pray thee, let me And he turned unto her by the way,

Pledge, till thou send it?' she said: 'Wilt thou give me a of the goats from the flock.' And And he said: 'I will send thee a kid

conceived by him. and came in unto her, and she thy hand.' And he gave them to her, and thy cord, and thy staff that is in give thee?' And she said: 'Thy signet And he said: What pledge shall I

81

91

SΙ

٤і

- (12) ויעל על גווזי צאנו. ויעל ממומס לעמוד על גוווי לאנו:
- (13) עלה חמנחה. ונשמשון סול לומר וַיֵבֶר שַׁמְשׁוֹן וגו' מִמְנָמָס (שופטיס יד, ל), נשפוע ססר סימס יושבת, עולין לס
- ספקירה עלמה אלל יהודה, שהימה מתאוה להעמיד ממנו בנים: ורבומינו דרשו, בפתחו של אברסס אבינו, שכל עיניס מלפוח לראוחו (קומס י.): - בי ראחה בי גדל שלה וגוי. לפיכך (14) וחחעלף. כקמס פניס שלמ יכיר גס: וחשב בפחח עינים. בפמימת עינים, נפרשת דרכיס שעל דרך ממומס. מכפן ויורדין לה מכפן:
- כסמה פניה, כשהימה בבית חמיה הימה לנועה לפיכך לה חשדה: (EI) ויחשבה ליונה. לפי שיושנת נפרשת הרכים: ַ כי בסחה פניה. ולל יכול לרלותה ולהכירה. ומדרש רצותינו כי
- נמינה הם: עלמך ודעמך לכך. כל לשון הצה לשון הומנה הוה, מוץ ממקום שיש למרגמו בלשון נמינה, ואף אומן של הומנה קרוצים ללשון (16) ויש אליה אל הדרך. מדרך שסיס נס, נמס אל סדרך אשר סיא נס, ובלשון לע"ו דשעורני"ר: הבה נא. סכיני
- (שבון: משכון:
- בו, לדיקים כיולה בו: (18) החמך ופתילך. עוקמן וצוציפן. עצעת שלתה חומה בה, וצמלתך שלתה מתכשה בה: והדהר לו. גצורים ביולה

אַלְמֶנוּמֶה: ريوم رشح بريوت لإلاب بولامة المولا

رَفَاخُرُكُم خَذُكُ، مُرهَبُ مُؤْتِ بَخُرَمُنَ خُرِدِهُ، こならドンない

the garments of her widowhood. put off her veil from her, and put on And she arose, and went away, and

بَالْكُمُّكِ لِنَا בְּמִבְּלֵיִן מִיּנְרֵ בְאָמְּמֵיִר וְלְאָ מִתְּבִּוֹיָא מִיּנָרָא בּאַשִּׁיִא וֹלְאַ בּׁנִגְ במֹנוּ עַמְּגַבְלְמָוּ לְלַטַנוּ בּּנִג בָשָׁמִוּשׁ מַגַלְמָאָב לְמָסַב וַיִּשְׁלַח יְהוּדֶה אָת־גָּדֵי הָשִּיִּים וּשָׁלַח יָהוּדָה יָת גַּדִיָּא בַר שָּיִּי

found her not. from the woman's hand; but he Adullamite, to receive the pledge by the hand of his friend the And Judah sent the kid of the goats

בַבְּבֶּרְ נַיֵּאְמֶרְוּ לְאִרְיִנְתְּר בְזָּר בְּזֶר עָלְ אִיְרְחָא נַאָּמֶרוּ לִיח הָכָּא בּ אַנְהְ הַקְּדַשְׂה הָוֹא בְעֵינָיִם עַלְ־ אָןֹ ְ מְקַבַּשְׁהָא דְּהִיא ְ בְעֵינַיִם

וּנְאָאָלְ אָּנִר אַנְאָנִ מִּלְמָּעִ לֵאמָנִר יִּאָּאָּילִ זָּה אָנִרָּה לָמִימָר

harlot here.' they said: 'There hath been no was at Enaim by the wayside?' And saying: 'Where is the harlot, that Then he asked the men of her place,

17

אָמְרוּ לאֹ־הְיְמָה בָּזֶה קְּדַשְׁה: بالإم عَنْشِر تَفَاحِنَا عَمْدَانِكَ لِهَا عَنْشِر عَنْتُهِ וּנֹקֶאֶׁרָ אֶּלְיִנְינִינְיִנִי וּנֹאָמֶר לָאִ וְחָב לְנִת יְהוּדָה וַאָּמֶר לָאִ

אָמָרוּ לֵית הָכָא מָקַדַּשְׁמָּאַ:

been no harlot here.' men of the place said: There hath I have not found her; and also the And he returned to Judah, and said:

הַנְּה וְאַמָּה לְאִ מְצְאַמָה: دِبَرْنِ رَٰجِه، بَوْبَ שُرَّابِمَ ۚ بَهِٰ إِنَّ بَنَا ۖ بَهُ שُوَبَانًا وَبُهُ וּיָאַמֶּר יְהוּדָה הָקַּח לְה פָּן וַאֲמַר יְהוּדָה הַפַּב לַה דִּלְמָא

בְּבֵּוֹ נְאֵשׁ לָא אַהֶּכַּטִּעִי:

this kid, and thou hast not found we be put to shame; behold, I sent And Judah said: 'Let her take it, lest

ننهٰتك: للأنالا 「いみばし حَمْثِكَ لِيْنَ بَيْنِ بَارُب كِأِنْدِيْنَ خَرْبُكِ +² לֵיהוּדָה לֵאמֹרֹ זְנְתָּדוֹ תְּעָרוֹ וּנְתַיוּ בְּמִשְּׁלָתֵה הַדְּשָׁים וּנְּנָּד

מּבּׁלוּנִיבַע נֹאַמָּר יָרוּדָר אַפַּּלוּהָא بالابا עא לועדיא קיהודה קמימר זניאת קמר נְבְּוֹנִי בְּתַלְּתוּת יָרְתִּיָּא וֹאִמִתוּא

her forth, and let her be burnt.' by harlotry.' And Judah said: 'Bring moreover, behold, she is with child hath played the harlot; and saying: 'Tamar thy daughter-in-law months after, that it was told Judah, And it came to pass about three

(וג) הקדשה. מקודשמומוומנמלונומ:

- diai elt, a10 (e"C 00, a): שוד לאמת דברי: - הגה שלחתי הגדי הזה. לפי שרמס יסודס את אביו בגדי שויס, שסעביל כתנת יותף בדמו, כמוסו גס (33) חקח לה. יסיס שלס מס שנידס: פן נהיה לבוז. אס מנקשנס עוד, ימפרקס סדנר ויסיס גואי, כי מס עלי לעשומ
- בשריפה: אַשְׁה הְרָה, וכמו בְּרֶה בַּמַמֶּה: וחשרף. אמר אפריס מקשאס משוס רבי מאיר, במו של שם הימה שהוא כהן, לפיכך דנוה במר וּמִשְׁלַמַ מֶּנִים (אַסְפַר מִ, ימ), מִשְׁלֹיַם יָדֶס, וכן פרגוס אונקלום כפלפום ירפיא: - הרה לינונים. שס דבר, מעוצרם, כמר (24) במשלש חדשים. כונו של כלשון, וכונו של למכון, ולמלעי שלס (נדס מ:). ולשון כמשלש מדשים, כהשמלש המדשים,

रित्ववीप प्रदेषः לָא לְמֶּגְ עַּעִמְּלֵמֶת נְעַפְּּמִגְלָנִם לו אַנֹכֶי הָרֶה וַתֹּאמֶר הַכֶּר־ وم المربل كهواد كهنش هيهد هج المربل كهواد المربل ا הַוא מוּצַאַר וְהָיא שֶׁלְחָר אֶלְ- הִיא מִתַפְּקָא וָהִיא שְּלִחַת

לְשֵּׁלְנִי בְּנִי וְלְאִינְסָף עִּוֹד לָאִ יִחַבְּתַּה לְשֵּׁלְחַ בְּרִי וְלָאִ عد طَوْف حُد مَح حَل كِه لَكَانَانَا لَا يَحُمُن مَف مُمَادُهُ لِمَا مَح خُل ניבר יְהוּדְה נַיֹּאמֶר צֶּדְקָה וְאִשְׁהְמוֹדִע

ב נְיָהְי בְּעָהְ לְדְהָהְ וְהָצָּה הָאִנְהָים נִהָּנְה בְעִּבְּן מִילְרַה וְהָא

לאמר זֶה יָצָא רַאִּשָּׂנָה: تَظْرَجْيُنَا لَفَظُهِد مَحْرِـثَلِ هِأَثْرِ يَزْصُرَتِ لَأَنْتُمُ يَظُمَلَنَا مَحْرِ ניתי בְּלְדְמָה ַנִימֶּן יָּדְ וַתִּפָּח נִהַנָּה פְּמִילְבַה וִיהַב יָדָא ב______

فَيْكُمْ رَبْطُكُمْ شَمْرِهِ قَدْمً: אַנְיִנְ נְתַּאָמֶרְ מַרַ־פָּרָצְהָ עָלֵיף ניהיו קַמשָׁיב יִדְוֹ וְהַנֵּה יִצְאׁ

تَهُدُ رَبَطُكُم هُمُا لِأَلَاكِ (٥)

ot וְאַחַרְ יָבֶּא אֲחָיו אֲשֶׁר עַל־יָדְוֹי

וְחוּמְרָא הָאָכָּון: בהן למן הולטא והוהפוא מֹמֹבִיא וֹאַמֹנִע אָמִשׁמִנָּגַת האַכַין היכוה מַנַיה אַנַא ムロスドロメ

אוסיף עוד למדעה: نظنيًك

טַיוֹמִין בַּמָעַבּיא:

לפֿל לַבְּנִינִאַ: יִביה זְהוֹרִיקָא לְמֵימָר בֵּין

סוג הֹלְנַ לְמִנִילַ וּלֵנִי יַלִּנָא הָמֶנִינִ נפֿל אַשוּבוּ. נאַמוֹבע מֹא טַלול וְנְוֹנִי כַּרְ אֲמֵיב יְדֵיה וְהָא

גביה זהוריקא יקנא שמיה ולטר כן נפק אַחוּהי דִּעַּל

> and the cords, and the staff.' thee, whose are these, the signet, child'; and she said: 'Discern, I pray the man, whose these are, am I with sent to her father-in-law, saying: 'By When she was brought forth, she

57

again no more. to Shelah my son.' And he knew her than I; forasmuch as I gave her not and said: 'She is more righteous And Judah acknowledged them,

in her womb. her travail, that, behold, twins were And it came to pass in the time of

saying: 'This came out first.' upon his hand a scarlet thread, and the midwife took and bound travailed, that one put out a hand; And it came to pass, when she

Therefore his name was called Perez. hast thou made a breach for thyself?' came out; and she said: Wherefore his hand, that, behold his brother And it came to pass, as he drew back

hand; and his name was called that had the scarlet thread upon his And afterward came out his brother,

ילבין פני מבירו ברביס: הכר נא. מין נא מלא לשון בקשה, סכר נא בוראך, ואל מאבד שלש נפשומ: . אלה לו, אמרה, אם יודה מעלמו, יודה, ואם לאו, ישרפוני ואל אלבין פניו, מכאן אמרו, נוח לו לאדם שיפילוהו לכבשן האש ואל (פב) הוא מוצאח. לישרף: והיא שלחה אל חמיה. לא כלמס לסלפין פניו, ולומר ממך אני מעופרם, אלא לאים אשר

ומידד, וְלֹמׁ יַמְפוּי, וממרגמינן ולמ פסקו): בדין עשמס, על אשר לא נממיס לשלס בני: ולא יסף עוד. יש אומריס לא סומיף, ויש אומריס לא פסק, (ומבירו גבי אלדד לנועס בבית חמיס, גורמי שילאו ממנס מלכיס, ומשבע יסודס גורמי לסעמיד מלכיס בישראל: בר על בן לא נחחיד. כי (25) צדקה. גדברים: 🛘 בובני. סיא מעוברת. ורו"ל דרשו, שילאס בת קול ואמרס, ממני ומאתי ילאו סדברים, לפי שסימס

מומיס מסר, לפי שהאחד רשע, אבל אלו שניהם לדיקים: (TS) בעה לדחה. וצרצקס סום פומר וַיִּמְלְפֹי יָמֶיִס לְלֶבֶמ, לסלן למלפיס וכפון למפריס: והנה האומים. מלם, ולסלן

(82) ויחן יד. סולים ספתר ידו למוך, ולפתר שקשרם על ידו סשני, סחוירם:

(92) פרצת. מוקם עליך מווק:

זרימת מרלית השני: דבריס, שלקח אדרת שנער, ושני חתיכות כמף של מאחים שקליס, ולשון והב (ב"ר פה, יד): ויקרא שמו זרח. על שם (30) אשר על ידו השני. ארבע ידות כתובות כאן, כנגד ארבע תרמיס שמעל עכן שילא ממנו. ויש אומריס כנגד ארבעה

44 ממישי ŸĢT: הַיִּשְׁמְמַאַלְים אַשֶּׁר הוֹרְדֶהוּ דִּעַּרְבָּאֵי דַּאַחַתּוּהִי לְתַּשָּׂוּ: CIKL. קליס פַרְעָּה וויסף הוכר מצְרָיִמָה נִיקְנֹהוּ

בַּטָּבֶּבׁי: וַיְהֵי יְהֹוְהֹ אֶת־יוֹסֶף וַיְהֶי אֵישׁ וַהָּנָה שִּישְּׁרָא דַּייָ בְּסַעְּדֵיה

אַשֶּׁרְ־הָנּא עַשֶּׁה יְהֹנֶה מַצְּלְיחַ בְּסִעְּרִיה וְכֹל דְּהִנּא עְּבֵּיר יָלָ ננוֹב אַ אַבְּוֹנו כַּי וְבַוֹנִי אַנִי וְכַלְ, וַנִוֹאַ בִּנְנִיהַ אַנִי מִומְנִאַ בּיִי

<u>המרלו בידו:</u> אָעוֹן וֹנִפְּׁלִבְעוּן מֹּלְבַנִיעָן וֹבֹלְב וְהַמִּנִה יָנִינִע נִמִּנִינִע מַלְ בִּנִינִע וּיִמְבָּא יוֹסָף חָן בְּעִינְיוֹיִ וְיִשְׁבָּח וּיִסַף רַחָמִין בְּעִינִיוֹיִ

אַּמָּר יִמְּבְוְ בַּבּוֹט יַבַּמָּבְי: יוסף ויהי ברקת יהוה בקל וְחַוֹּה אָנוַ־בָּוּנוּ הַמִּצְּרָי בִּגְלַלְ ١ أهَمْ حُمْ كُمْهُد ثهـمِد النَّكُاكُ וַיְהַי מִאָּזֹ הִפְּלִיד אֹתֹוֹ בְּבֵיתֹוֹ

יוֹסֶׁף יְפֶּה־תְּאַר וִיפָּה מַרְאָה: עַלְטִם אַּהָגר עוּאַ אוּבָל וַיָּתִי ַ וְלֹאֹ־יָרַע אָתּוֹ מְאִּימָה בָּי אָם־ التقراح خرغمد حي ختد ببقلع بمحد خم لاحبد خدله لاباقلع

אָבַיוִסְרְ וַמַּאָמֶר שִּׁכְּבָּר מִמֶּי: וֹטֹמָּא אָמָטַבּוּוֹן אָנרַמּנוֹנִי וַיְהִי אַחַרֹ הַדְּבְּרֵים הָאֵּכֶּה

> ַ מִנַּעַ ַ לַמִּנְלָנֹא װּבָרָא מִגַּרָאָׁנִי מִנְּיָבָא פוּטִיפַר רַבָּא דְפַרְעֹה רַב נייסף אַמְּחַת לְמִצְרָיִם וְזַבְּנֵיה

בְּבֵיתׁ רְבַוֹנֵיה מִצְּרְצְּה: נְיָנֵיִ בְּבֵּיִת אָבְנָיוִ בַּיִּנְסֵׁבְ נְנִינִי בְּבָר מִאָּלְטִ נְנִינִי

מַצַלַח בִּידִיה:

וֹכֹל דְאִית לֵיה מִפַר בִּידִיה:

نْتِلَاكُاكِٰ؉: בּגוֹ בֹבֹלְ בְּאִנִע לְגִע בֹּבִיעָׂא לבול יוסף והוה ברכתא וב ון יו בית מצראה לבוטוע וֹמֹל כָל דְאָית לַיה تاظذا ĿŒĖ

מפור לבוגא ניאו למונא: לַחְמָא דְּהוּא אָבֵיל וַהֲנָה יוֹסָף וֹלָא וֹבַת תֹּמִיה מִבְּעַם אֶּלְבִיוֹ

ביוסף ואַמַרַת שְׁכוב עִּמָי: ווֹלפֿט אַטֿט בדוגע זָט הגוֹבַא וְבַוֹּע בַּעַר פִּתְנָעָיָא הַאָּבֶּין

> brought him down thither. hand of the Ishmaelites, that had an Egyptian, bought him of the Pharaoh's, the captain of the guard, Egypt; and Potiphar, an officer of And Joseph was brought down to

XIXXX

Egyptian. he was in the house of his master the and he was a prosperous man; and And the LORD was with Joseph,

his hand. made all that he did to prosper in was with him, and that the LORD And his master saw that the LORD

into his hand. his house, and all that he had he put And he appointed him overseer over sight, and he ministered unto him. And Joseph found favour in his

and the blessing of the LORD was Egyptian's house for Joseph's sake; that the LORD blessed the his house, and over all that he had, that he appointed him overseer in

And it came to pass from the time

upon all that he had, in the house

of beautiful form, and fair to look which he did eat. And Joseph was knew not aught save the bread Joseph's hand; and, having him, he And he left all that he had in

and in the field.

'Lie with me.' her eyes upon Joseph; and she said: things, that his master's wife cast And it came to pass after these

- שראמה באלמרולוגין שלה שעמידה להעמיד בנים ממנו, ואינה יודעת אם ממנה אם מבמה: - סוריידוסו מגדולמו. ועוד, כדי לסמוך מעשה אשמו של פומיפר למעשה ממר, לומר לך, מה זו לשם שמים אף זו לשם שמים, (ו) ויוסף הורד. חור לענין ראשון, אלא שהפסיק בו כדי לסמוך ירידחו של יהודה למכירחו של יוסף, לומר לך שבשבילו
- (3) כי ה׳ אתו. שם שמים שגור נפיו:
- (+) וכל יש לו. סרי לשון קלר מפר אשר:
- לני מגרס בך אם סדוב. מיד יפה האר. כיון שראס עלמו מושל, החחיל אוכל ושוחה ומסלסל בשערו, אמר הקצ"ה, אציך מחאצל ואחה מסלסל בשערך, (6) ולא ידע אחו מאומה. לה סיס נומן לצו לכלוס: כי אם הלחם. סיה השמו, הלה שדצר צלשון נקייס: ויהי יוסף

7LI

בּבּנִינו וֹכִיגְ אַמְּבְבִימָהַ בְּוִי נִינוֹ בִּבִּינִא וֹכָגְ בַּאִנוּ בִינִי מִסַּב ַ בַּוֹן אַבְּוָּרִ כְאָבַוֹּבֹת אַשֹּׁוּ מַעַב בַּאַ בַּנִוּנִ כְאַ וֹבַת הֹפֹּוּ מַאַ וּנְמָאֶּוֹו וּנְאָמֶרְ אָּלְ־אֵמֶּר אָדְּלָּוִ וֹסָבִיב וֹאָמָר לְאִטַּי רְבּוּנִיה

נְיִם: אָצֶשֶּׁה הָרְעָה הַנְּרֹלָה הַוּּאָת אِنْكُ حَمِّيْكُ مِنْ خِمُنْ لِمُنْ تَعْبُكُ خَلِيرٍ لِمُنْ خَفَاتِيكِ נְלָאַ חַמְּנַּׁ מִפְּנָּי, מַאָּנִמֹּיִ בַּׁי אָם נַלְאַ מִנַּמַ מִנַּנְּ מַבְּנַבְּנַן אַנְלָפּנּ לַּבְנָכְ בַּבּנֵנִי עַנִּעְ מַמֶּבָּנִ כְּנִי צִּבְרַ בַּבְּנִיטָא עַבֵּין מִמָּבִּ

אָבְלְע לְהְיִוֹת עִּמְה: נום לכא הממה אלנים בהפר נום ללא פביל מנה למהפר וַיְהֵי בְּדַבְּרֶה אֶל־יוֹסֶף יַוֹם ו וַהָוַה פַּדַ מַלֵּילַת עָם יוֹסָף יוֹם

מֹאַנְשֶׁוֹ הַבַּנִית שָּׁם בַּבּנִית: קמהונו מקאלעו וֹאָנוֹ אָנְה לַבְּנִיםׁאַ לַמְּבָּנַם

נוּגֹא בַטוּגַב: מְמֵּנְ נַנְּמֵּנְׁבְ בִּנְּבְנְ בַּנֹבְנְע נַנְּנָס מְּכִּוִב מִמָּנ וְשָּׁבְּמֵנִע לְלְבָּמָנִע رَمَرَةٍ هُلِيهِ خِدَرُلُهِ رَجُمُلِكِ فَحُرِّكِ يَجْمَلُكُ مِنْ خَدِيرَةً لَا يَعْمَلُكُ مِنْ خَدِيرًا

בְּיָבְה וַיְּנְס הַחִּיצְה: ני וֹנְיוֹ כַּבְאוֹטְׁנִי בֶּי מְוֹבַ בַּנְּרָוֹ וַנְיְנָי כַּר חַוֹּטַ אָבֵוּ מַּבְקַיּה

خِمُوۡدَ مَفِ، لَعُكَٰدُع خُكَٰذِح لَٰلِيحٍ : אָנְהָ הֹבֹינו. לְגַּנֹטִל בְּנִוּ בָּא אֶלָּוְ
 *¹
 לֶהַם לֵאמֶר רְאַּנִּ הַבִּיִא לֶנֵנִּ
 נשׁבֹבֶא בְאַנְהָוֹ, בּיִטְשׁ נשֹאָמֶר

בְּבָא נַאָּבוּב קָּדָם יָיָ: נֹאֵנכֹבׁגוֹ אַהֹּבֹנג בּנהשׁאַ בַבּּטֹא

לְנְתַבּ לְמִבְוֹנִ מִּמַבּ:

בוקא הַמָּן בְּבִיקֹא: שוּהְבּּוֹנִי וֹבִינִי אָּנָהְ מִאָּנָהָוּ رْبِيرْ جِيرُونَا بِيَانَا رَدِّجِهُ يَجِرُونَا نَهِدِهُ جَرَّوْهُ بَيَّالًا بَهُمَّاً

לידה וְעַרָל וּנְפַל לְשִׁנְאַ:

לְלְבָּׁהְנִי בִּינִי וֹהָנִע לָחִוּלֵא:

בַּלַלְא בַבְּא: מאַג בְוֹטִי בְמִמְפַב מִּמִּי וּבִּרַית עַּבְּרָא מִבְּרָאָר לְעַנְּכָא בַּנָא לבון למימר הוו אוָהי לנא וּלֵבְת לְאֵּנְהֵוּ בִּיתַע וֹאָמָבַע

> he hath into my hand; the house, and he hath put all that having me, knoweth not what is in master's wife: 'Behold, my master, But he refused, and said unto his

great wickedness, and sin against his wife. How then can I do this from me but thee, because thou art neither hath he kept back any thing he is not greater in this house than I;

her, or to be with her. hearkened not unto her, to lie by Joseph day by day, that he And it came to pass, as she spoke to

men of the house there within, his work, and there was none of the when he went into the house to do And it came to pass on a certain day,

and got him out. his garment in her hand, and fled, saying: 'Lie with me.' And he left that she caught him by his garment,

hand, and was fled forth, that he had left his garment in her And it came to pass, when she saw

٤ı

ΙI

with a loud voice. unto me to lie with me, and I cried unto us to mock us; he came in See, he hath brought in a Hebrew house, and spoke unto them, saying: that she called unto the men of her

- (ד) וחשא אשה אדוניו וגרי. כל מקוס שנחמר חמר, סמוך:
- (10) לשכב אצלה. הפילו נלה משמיש: להיות עמה. לעולם הנה: (9) וחשאתי לאלחים. בנינה נלמוו על סעריות:
- אמרס, אין לי יום סגון לסוקק ליושף כסיום סום, אמרס לסם, מולם אני ואיני יכולס לילך: לעשות מלאבתו. רב ושמואל, (11) ויהי בהיום הזה. כלומר, ויסי כאשר סגיע יוס מיוחד, יוס לחוק, יוס איד שלסם, שסלכו כולם לביח עבודה אלילים,
- מבני עבר (ב"ר מב, ה), (ק"ה מעבר הנהר): (14) ראו הביא לנו. סרי זם לשון קלרס, סבים לנו, ולה פירש מי סביםו, ועל בעלם הומרם כן: עברי. מעבר סנסר, מד אמר מלאכמו ממש, וחד אמר לעשות לרכיו עמס, אלא שנראים לו דמות דיוקנו של אביו וכו', כדאיתא במקכת קועס (לו:):

נַיּבֶא הַהָּיִּלָּה: נאטנא ניעוֹב בּגְרוֹ אָצְלְי נֹינִם שֵּלְי וּקְבִירִה וְשִּבְּקִיה לְלְבָּשִׁיה

אָבְלָוֹנ אָבְבַנּוֹטַנְיּ וַמַּבָּח בְּנְּדֶוֹ אֶצְלְהַ עַּדְ־בָּוֹא וַאָּחִיהָמֵיה לִלְבָשִׁיה לְנְתַה עַד

אַּמֶּעַבְעַדָּאָטַ לְּנִגּ לְגָּעַעַ בֹּגִי לאַלְּוֹר בָּאְ־אָלֵּיִי הַמְּבָּרִי הַמְּבָרִי ושֹבּבֹר אָלְוּו כֹּבַּבֹרוּם בֹאַלְנִי

يَيْمُلِدُ جَدِّلًا هُجُكُرُ يَرْزُهُ يَالِيَهُكِ: ⁸¹ וֹנְיֵנְ כּּנִיבׁוּמָג פוּלְ, וֹאֵלֵבָא וָנִינָר כּּר אָּנִׁימָנִם פֿלָ, וּלִּבַנִּם

נוֹער אַפָּו: خَلَـٰخَـٰذَـٰه بَهٰذِك مُمْك كِرْ مَحُكُلُك אַמְּשִׁי אַמְּר בּבְּרֶר אַלְיִן לַאִּמְר בּנִינִת אַנִינִי בּנִינִת אַנִּינִי בּנִינִת הַמִּירִ וּוֹטִי כִּמִּמָת אַבּוֹנִי אַט בּבְרֵנִ וַטִּוֹט כּר מָּמָע רָבּוֹנִיה וָת

הַסְתַר: וֹנִבוּרִיִשְׁם ÄQĿĽ∟□ (כ׳ אַסורי)[ק׳ אַסִירָי] הַמֶּלֶּדְּ oz אֶל־בֵּית הַסֹהַר מְלֹּוֹם אֲשֶׁוּ ניקה אַדנר יוסף אתו ניהנהו

TOTL: ווֹסַׁב וּישַּׁן שַׁנְּי בְּמִינִי מָּב בִּיתַ_ ייַ יַרְיָרִי יְהְוָהֹ אָת־יוֹסָף יַיִּשְׁ אֵלְיוּ

הוא קנה עשה: הַפְּהַר וְאֵּת בְּלְ־אֲשֶׁר עִשִּׁים שְׁם <u>ְּהְ אֵׁנִ כְּלְ הְהָאֵסִירָם אֲמֶוֹר בְּבֵּינִת</u> נימן שָׁר בַּית־הַסֹּהַר בְּיַד־יוֹסֶף

לְנְינִי נְגְּבַל נִנְפָּל לְחִנִּלִאִ: וּגְתֵּי בְשְׁמְשִׁ בְּרְ חֲבִרִּמְתִי קוֹלֵי נִחָּנְת בַּר שְׁמַע צָּבֵי צָּבִימִית

בְּעָאַל רְבוֹנֵיה לְבֵּיהַיה:

לְעַוֹּוֹכְאָ בֹּוִ: מֹלבֹא מֹלוֹאִנו בַּאִנוֹנוֹא כַנֹא בֹאֹבֶׁוּ לְמִימִר מֹאַלְ לְוֹנִיּוּ **UCITY**

\$\a\\\d\\\\: וְאַבְּבוּע לַלְבָּאָנִע לָוֹנִי, וֹאָּבַל

לְמִימִר כֹּפֹּטִׁלְמִיֹּא טִאָּבֶוּ הַבֹּר

خ، مَحْدُك نَاكِّ الْهِ لِنَادُة بِنَادُة اللهُ عَلَيْهِ اللهِ عَلَيْهِ عَلَيْهِ اللهِ عَلَيْهِ عَلَيْكُواللّهِ عَلَيْهِ عَلَيْهِ عَلْهِ عَلَيْهِ عَلِيهِ عَلَيْهِ عَلَيْكُ عَلَيْكُ عَلَيْهِ عَلَيْ

שַּׁמַן בְּבֵית אֲסִיבֵי: בּאַסִּיבוּ מַלְכַּא אַסִּיבוּן וַנַּוֹנִי ידבר רבוניה דיוסף ימיה

בוע אָסובו: ווטבוע לבסמון במונו בכ

אַסׁנבו וֹנִים כַּלְ צַּמְּבָּבוּנוֹ שַּמָּוֹ בייפף ית בל אַסיריא דרבית ווער בר פוט אָסובו פוּגא

> fled, and got him out.' that he left his garment by me, and that I lifted up my voice and cried, And it came to pass, when he heard

until his master came home. And she laid up his garment by her,

to mock me. brought unto us, came in unto me Hebrew servant, whom thou hast to these words, saying: 'The And she spoke unto him according

garment by me, and fled out.' my voice and cried, that he left his And it came to pass, as I lifted up

me'; that his wrath was kindled. After this manner did thy servant to which she spoke unto him, saying: master heard the words of his wife, And it came to pass, when his

.nosinq bound; and he was there in the where the king's prisoners were put him into the prison, the place And Joseph's master took him, and

keeper of the prison. gave him favour in the sight of the showed kindness unto him, and But the LORD was with Joseph, and

was the doer of it. and whatsoever they did there, he prisoners that were in the prison; committed to Joseph's hand all the And the keeper of the prison

77

17

QΙ

Δı

91

S١

(עו) בא אלי. ללחק ני, הענד הענדי אשר הנאח לנו: (16) ארניו. של יומף:

(פו) ויהי בשמוע אדניו וגוי. בשעת משמיש אמרה לו כן, ווהו שאמרה, כדברים האלה עשה לי עברך, עניני משמיש כאלה:

(IS) ויש אליו חסד. שהיה מקובל לכל רואיו,לשון כלה נאה וממודה שבמשנה:

(בב) הוא היה עושה. כמרגומו במימריס סוס ממעניד:

מַגַּגְיהַ: (פּ) אַתְּוֹ וְאֲשֶׁרְ הָוּא עֹטֶה יְהְוָה דֵייָ בְּסִעְּדֵיה וּדְהוּא עְבֵיר יִיִ ¿ בְּלְ־מְאִנְמְהֹ בְּיְדִוֹ בַּאֲמֶׁר יְהְוָה בְּל סוּרְחָן בִּיִדִיה בִּדְמֵימֶרָא

אַלוּ שָּׂר בֵּית הַפֿהַר רֹאָה אָת־ לֵית רַב בֵּית אָסִירֵי חָזִי יָח

מַבְּבֶוֹם: ΙĖΧĜĽ _{שנים}, ניְהַי אַחַר הַדְּבְרֵיִם הְאַכֵּיר נִחֲנָה בָּתַר פִּהְנְטֵיָא הָאַכֵּיר

خظافك أتناسيفه خلحينسيا خمخفه الثلاث فتاب شظنه لامظفه لانتظامه فالمتابرة المتابرة المت

הָאנפָים: מֹכן מַּוֹע עַפּּוּמִלְיִם וֹמֹכן מַּע בַבְּבַבְנִינִי מַכְ בַבַ מָּפֵי וֹמַכְ ניקצף פּרְעה על שְׁנֵי סָריסָיו וּרְנֵיוּ

בב נושומו: GLAL

אַשֶּׁר יוסָף אָסִיר שְם: הַשַּבְּחָים אֶלְ־בֵּית הַסְּחַר מְלְוֹם קַשִּׁילִיא בְּבִית אָסִירִי אַתְּרָא ַנּיִמָּן אָּלְם בְּמִשְּׁמַּר בֵּית שָּׁר וִיהַב יָהָהוֹן בְּמִשְּׁרַת בֵּית רַב

דיוסף אַסִיר תַּמָּן:

خَيْمُمُّلِ: אַטָּם וֹלְהָבֶּׁים אָטָבּי הוֹבִילִי הַלָּבָּים הַבָּּבָּי בּיבַּילָ בּבַּילָבָּי בּבַּילָבָּי בּבַּילָבָּי בּב וַנִּפְּקֹר שַּׂר הַשַּבְּחָים אָת יוֹסֶף וּמַנִּי רַב קַמוֹלַיָּא יָת יוֹסֶף

יומין בָּמַטָּרָא:

אַסוּבות בַּבוֹע בַסִבוּ: אַמֶּב למָלָשׁ מֹאֹנְוֹם چפּקרוֹן חֲלֹמֵוֹ הַמַּשְׁקָה וְהָאפֶּה וּבִר בִּפּוּשְׁרוֹן הֻלְמֵיה שְקִיִא ÄĻL וַיַּחַלְמוּ חֲלוֹם שְׁנֵיהָם צָּישׁ וַחַלַמוּ

בּאָסובון בַבוּע אָסובו: אַמֶּר וֹנְטִׁטִּנְמָא צַלְמַלְכָּא צַמִּגְרִים אָישׁ וְּבַר חֶלְמִיה בְּלִילְיָא חַד 日八点を

אַטַׁם וְבַנָּם זְעֲבֶּים: נְחַוֹא נְחָהוֹן וְהָא אָנוּן נְסִיסִין: ٥ اِذْكُمْ مُكِرِيثُكَ بِإِمَّا فَضِيَّالِ اِنْكُمْ خُلِيَّاتِهِا بِإِمَالِ فَمُقْلَمُ

> LORD made it to prosper. him; and that which he did, the hand, because the LORD was with to any thing that was under his The keeper of the prison looked not

Egypt and his baker offended their things, that the butler of the king of And it came to pass after these

lord the king of Egypt.

bakers. butlers, and against the chief of the two officers, against the chief of the And Pharach was wroth against his

Joseph was bound. into the prison, the place where house of the captain of the guard, And he put them in ward in the

they continued a season in ward. and he ministered unto them; and charged Joseph to be with them, And the captain of the guard

Egypt, who were bound in the butler and the baker of the king of interpretation of his dream, the night, each man according to the them, each man his dream, in one And they dreamed a dream both of

behold, they were sad. the morning, and saw them, and, And Joseph came in unto them in

9

 $X\Gamma$

٤٦

(23) באשר ה׳ אחו. נטנילטס' אמו:

- לרור בגלומקין שלו: והאופה. את פת המלך, ואין לשון אפייה אלא בפת, ובלע"ו פימעו"ר: . אלו, שיפנו אליסס ולא אליו, ועוד שחבוא הרווחה ללדיק על ידיהם: 💎 חשאו. זה נמלא זבוב בפיילי פומיריץ שלו, וזה נמלא (I) אחר הדברים האלה. לפי שסרגילס מומס מרורס ממ סלדיק גפי כלס לדצר צו צגנומו, סצימ לסס סקצ"ס מורמוס של
- (+) ויפקד שר הטבחים וגר. לקיות אתם: ויהיו ימים במשמר. שניס עשר תדש:
- **a**(,00: מבירו, ווס ענאמר וירא ער האופיס כי עוב פמר: איש כפחרון חלומו. כל אחד מלס מלוס הדומה לפמרון העמיד לבא (3) ויחלמי חלום שניהם. יימלמי שניסס מלוס, זסי פשימי. ומדרשי, כל אמד מלס מלוס שניסם, שמלס את מלומי ופתרון
- (a) זועפים. עלניס, כמו בַּרְ וְּיְשְׁף (מלכיס־הֹב, ד), זַעַף ס' הֶּשְׁהֹ (מיכה ז, ע):

- מבות פניקם דעים: אַטֿוִ בֿמִהַּמֹּב בּנני אָבָלוּנ בַאמָב וּיִּשְׁאָּלְ אָתַ־סְרִיסֵי פּּרְעָּהַ אָּמֶּר
- ספֿרוּ־נָאַ לֵי: יוֹסָף הַלְּוֹא לֵאלֹהִים פְּתְּרֹנִים יוֹסָף הַלָּא מוּ בֵּדָם יִיָּ פְּשָׁרַוֹ ⁸ ופֹהֶר צֵין אֹתְוֹ וֹיֹאֹמֶר צֵלֵהֶם וּפְשָּׁר לֵיח לֵיה וַצְּמַר לְהוֹן נּיאִמְרַנּ אַבְּיִנִ שַׁבְּנִים שַׁבְמִנוּ נֹאַמָרנּ בִיִּנִי שַּׁבְמָא שַׁבְמִּוֹא
- لْلَابُلِي لِهُمُ لِمُؤْلِدٍ: לְּנִסְשׁׁ נַנְּאָמֶּׁר בְוָ בַּנִוֹבְנְמֶּּוּ לְנִסָּׁבּ נִּאָמֶּר בְנִי בַּטְלְמֵּנִ וֹיֵא נְנְסָבּּׁר אָּרִיַנִּמְּאָבִים אָנִי עַלְמָנְ וֹאִאָּטַמִּּ בַּר אָפִוּ נִי שָׁלְמֵנִי
- אַמִּבֹעַינִיע הֹּלֹבֹים: בְפַּרַתַתְ עֶּלְתָּה נִצְּה הִבְשָּׁילוּ פַּר אַפְּרַתַת אָפֶּיקַת לְבְּלַבִּין
- פּברעה נאַתו אַת־הַקּוֹס על־פָר בוס בוֹאַמְלַבִּים נֹאַמְּעַם אָטִם אָלַבַ בַּנְס וְכְוֹס פּּרְעָה בְּיָה וְאָפַּה אָתַ־
- ᄪᆖ שְׁלְשֵׁת עַשְּׁבְּיִּם שְׁלְשֵּׁת יִמִים שַּׁלְטָא שִׁבְשִׁוּן שַּׁלְטָא יוֹמִין ניּאַמֶּר לוֹ יוֹסָף זֶה פַּתְּרֹנְוֹ
- בוראשון אַשָּר הַנִיהָ מַשְּקְהוּי: إزريم حنه - فإلان حونه والأروم الإربيم المرابع ^{٤1} אָת־ראַשֶּׁר וַהַשִּׁיבְּף עַל־כַּנָּרְ

- יוֹמָא דֵין: למומר מבון אפוכון בושון בעמרה בימורה בית רבוניה ישָׁאָיל יַת רַבָּרָבֵי פַּרָעֹה
- חַלְתַּוֹא אָמִּעַמוּ כְעַן לְי:
- ינופֿלא פֿבֿלג:
- ظئظدا: אווגע ווא פאובו אטפבטא בוו بحَرْقُل مُحِيِّنَا مُلِدِرْتِ لَكِنْ بَحْدِيقِتِهِ فَخِنْهِ مُحْمَدًا لِنَابِهِ
- בְּסָא עַל יְדָא דְפַּרְעֹה: לְכְּסְא דְפַּרְעֹה וִיהַבִּית יָת נו מֹנֹבּוֹא נֹהֹגּנוּנו נֹטַעוּן וְכְסְא דְפַּרְעֹה בִידִי וּנְסִיבִית
- XELL: تهمّد جبد بنوك قبا هبهُدُديد
- تشظر ځين: כַּבַבְכַּבַיא עוֹבְתוּיִם בּבַוּוּים בּ נטטנו פֿסֹא בּפּבֹקע פֿיבִיה פּוֹמִי וֹנִייִבְנָּוֹי עַל שָׁמוּשָּׁוֹיִ בְּעַּוֹרו שְּׁלְשֶׁת יָמִים יִשְּׁא פַרְעֹּה בְּסוֹף הְּלְהָא יוֹמִין יִדְּבְּרִנְּּוּ

- look ye so sad to-day?' master's house, saying: 'Wherefore were with him in the ward of his And he asked Pharaoh's officers that
- it me, I pray you.' lləs SboD os gnoləd enoissərqrəsini said unto them: 'Do not that can interpret it.' And Joseph dreamed a dream, and there is none And they said unto him: 'We have
- dream, behold, a vine was before to Joseph, and said to him: 'In my And the chief butler told his dream
- brought forth ripe grapes, shot forth, and the clusters thereof and as it was budding, its blossoms and in the vine were three branches;
- the cup into Pharaoh's hand.' them into Pharaoh's cup, and I gave and I took the grapes, and pressed and Pharaoh's cup was in my hand;
- branches are three days; the interpretation of it: the three And Joseph said unto him: This is

71

ΙI

- wast his butler. after the former manner when thou give Pharaoh's cup into his hand, unto thine office; and thou shalt lift up thy head, and restore thee within yet three days shall Pharaoh
- **CL)**: מרגוס של פורחת. ין גדול מפרח, כדכחיב ולמר גמל יקיט נוְּסְ (ישעים יח, ס), וכחיב וַיּצָׁח פָרַח, וסדר וַיָּצַן לִין (במדבר יו, פורחח, ואחר הפרח עלחה נלה ונעשה שמדר, אשפני"ר בלע"ו, ואחר כך הצשילו, והיא כד אפרחם אפיקם לבלבין, עד כאן (10) שריגם. ומוכום אכוכום שקוכין וידי"ן: והיא כפרחת. דומה לפורחם ודים לפורחם, כומה לי במלומי כאלו היא
- (11) ואשחש. כמרגומוועלרימ,וסרנס יש נלשון משנס:
- (SI) שלשח ימים הם. מימן סס לך לשלשח ימיס. ויש מדרשי מגדס סרבס (חולין לב.):
- מגל ומומגל: (1) ישא פרעה את ראשך. לצון משנון, כשיפקוד שלר עגדיי לשרם לפניי במעודה, ימנה לומך עמהם: כנך. צמים

दां प्ट्रिंप प्रदेगः וְהַוְּכַּרְמַּנִי אֶבְ פַּרְמָּה וְהוֹצֵאַמָנִי מֵיבוּ וְתַּרְכַּר עָּלִי בֶּרָם פַּרְמָה יי נישב לְּךְּ וְעְשְׁיִהְיִּהְ בְּעָּרִ יִישָׁר יִישָּב לְרְּ וְתַעְּבִּיִר בְּעַן עִמְּיִר בּׁג אָם וַכֹּבׁעַׂנִג אָשַׂנְּ בּאָהֶבְ אֵּלְנִיגו שַּׁבַּבׁנַתָּג מִמֶּנִ*ו* בַּּגַ

מֹמֹנ אַנוֹ, בֿבֹּנִב: וַנִם־פֹּה לא־עָשָׁיהָי הָאַינָה בֶּי־ ¿י בְּירַגְּנָּבְ גְּנְּבְׁהִי מֵאֶבֶץ הַעִּבְרָיִם

なく_しゃねい בַּחַלוּמִי וְהַנַּה שְּׁלְשֶׁׁה סַבֵּי הֹרֵי בְּחַלְמִי וָהָא הָלְהָא סַלִּין or פַּתָּר וַיֹּאמֶר אֶל-יוֹסָף אַף־אָנִי וּוֹבֹא מַּבַבבּאַפֿוּם בּּוּ מַּוּד

אַטָם מִּוֹרַהַפַּל מִעָּל רֹאַשֶּׁי: פּרְטָה מִצְשֵׂה אָפֶּה וְהָעֹוֹף אָבֶל יבפַל הְעֶלְיוֹן מבֶּלְ מַאֲּכָל

Ш□: 81 عَالَى اللهِ الله ניַען יוֹסְרֹ נַיֹּאמֶר זֶה פִּהְרֹנְוֹ

تر*خ*دُّرك: مَح عَمْ لَهُوۡح لِنَمْنِكَ هُن خُمُلُكُ و، هُلا لِهِمَادِ مُرَمَّجُ لِهَ الْمُكِلا هِبِيَاكَ مُلا يَدَمُكَ مَوْكَ الْمُحَرِيدَ بْمَكَ مَمْ جَצِنَا שְׁלֵשֶׁת יָמִים יִשְּׁא פַרְעָּה בְּסִוּף חְּלֶתָא יוֹמִין יִמְּדֵּי פַּרְעֹה

خنية لإجراد עַמַּמְלֵים וְאָתַ_רָאָמָ מָּרַ הַאָּפָּים הְבֹבְוֹנו וֹנִמֵּא אָנוַרַגאמו הַּב מפמיר אָת־פַּרְעָה וַיַּעַשׁ מִשְׁמָה לְכָּלְ رزيرا جرنا مين جرشر بنا برچي به

נטפטנו מן בוני אַסובו טבון:

מֹגַּמָם אָבוּ מֹנּגאּי נֹטִי בַּבוֹע מֹבֹבְאֵי וְאַבְּ בַּבְאַ לָאַ מְבַּבִּינִים

ئىلادد ھے تبھر: eāl īšāl Ļļāl āl šīx וְעַוֹאַ בַר וָטִמּוָמֶן אָבוּ וֹאָנע

אַכִּיל יָהְהוֹן מִן סַלָּא מִעִּלְּוִי בְּפַּבְעֹה עוֹבָר נַחְחִים וְעִיפָּא וּבְסַלָא עַלְאָר מִכֹּל מֵיכְלָא

יוֹכִין אַנּין: פּוּמִּבוֹנִישִּ שַּׁלְטֹא סֹלְּוּן שַׁלְטֹא יוסף וַאָּמָר

גּלִיבָא וְיִיכוּלְ מִוּפָא זָת בַּשְּׁבָּ

בינו מַבְיבורָי: בב שְּבֵי וְנְתְּ בִּישִׁ בַב נְּחְתִּימִי לכל מלצוני לאבכר זנו ביש ולְבָא בּפּרִעה וַעָּבָר מִשְּׁהָיָגָא וְנְוֹנִי בְּיוֹמָא מְּלִימָאָה יוֹם בֵּית

> Pharaoh, and bring me out of this and make mention of me unto show kindness, I pray thee, unto me, when it shall be well with thee, and But have me in thy remembrance

should put me into the dungeon. also have I done nothing that they the land of the Hebrews; and here For indeed I was stolen away out of

white bread were on my head; dream, and, behold, three baskets of unto Joseph: 'I also saw in my interpretation was good, he said When the chief baker saw that the

out of the basket upon my head.' Pharaoh; and the birds did eat them was of all manner of baked food for and in the uppermost basket there

the three baskets are three days; This is the interpretation thereof: And Joseph answered and said:

81

Δı

91

thee.' birds shall eat thy flesh from off shall hang thee on a tree; and the lift up thy head from off thee, and within yet three days shall Pharaoh

chief baker among his servants. chief butler and the head of the and he lifted up the head of the he made a feast unto all his servants; which was Pharaoh's birthday, that And it came to pass the third day,

(14) כי אם זכרחני אחך. אשר אם וכרמני אמן, מאחר שיישנ לך כפתרני: ועשיה גא עמדי חסד. אין נא אלה אלא לצון

בקומן פלים: (16) סלי חורי. פלים של נלרים קלופים מורין מורין, ובמקומנו יש הרבה, ודרך מוכרי פם כפנין שקורין אובלי"ש, למחם

שַנְּנַע (ויקרה יג, נס), שכיפומו על ידי הֿחריס: – וישא אח ראש וגר. מנהס עס שה עבדיו, שהיה מונה המשרחים שישרחו שסמיס מילדם אם סאשס, ועל כן סמיס נקראם מילדם, וכן ומולְדוֹפֵין: בְּיוֹס סוּלֶבֶם אוֹמָן: (ימוקאל מו, ד), וכן שַׁמֵבֵי שָפַבֵּם אָמ (OS) יום הלדת את פרעה. יוס לידמו, וקורין לו יוס גינוסים. ולשון סולדם, לפי שחין סולד נולד חלם על ידי חמריס,

ZZI

יוסף נישְבְחַרוּ: (פּ) וֹאַנֹמִינִשְ: remember Joseph, but forgot him. לייי וְלְאָ וֹכֹּר מְּרַ הַמַּמְמֵים אָתַ וֹלְאַ אָּרְכַּר רַב מָּבֵּי יָה יִוֹפַּרַ Yet did not the chief butler قِبَرَ كِيْتِ 'نَصِلَةِ: הְפַשָּׁר לְהוֹן יוֹמָף: Joseph had interpreted to them. יי נְאָט מָּׁר הַאָפָּים מְּלְוֹה כַּאֵּעָוֹר וְיָה רַב נַהְחִימִי צְּלַב כְּמָא 77 But he hanged the chief baker, as gave the cup into Pharaoh's hand. מַשְׁקְּהוּ נַיִּתְּן הַכָּוֹס עַלְ־כָּף שַׁקְיּהְיִה וִיהַב בָּסָא עַל יָדָא back unto his butlership; and he נּיֹמֶּׁר אָטַ מָּּׁע עַפּּוּמָּׁצִים מַּלְ נִאָּטִּיִר יִּט נַר מָּצִי מַלְ And he restored the chief butler

notes on which Maftiv to read. The Haftava is on page ??. The Haftarah is Amos 2:6 - 3:8 on page 252. On Hanukka, read the Maftir on page 264. See there for

الله المراه المراع المراه المراع المراه الم المراه المراه المراه المراه المراه المراه المراه المراه المراه dreamed: and, behold, he stood by יפּרְעָה הַלָם וְהָא קאָים עַל two full years, that Pharaoh מו ווְהוֹי מִקּץ שְׁנְתַיִם יָמִים וּפַּרְעָּה נהַנְה מִסוֹף מַרְמֵין שָׁנִין And it came to pass at the end of

בּׁמֻּׁר וַמִּרְמֵינִה בָּאֶּרוּ: וֹבְאָבוֹ בַּאַבוֹנִאַ: פְּרִוֹת יְפִּוֹת עַרְאָת וּבְרִיאָת שַפִּירָן לְמִחָנֵי וּפַּטִימָן בְּשַׂר أناتا فالتزلجك محبر شحم نفعفاتنك فخفاههم سبنا

הַפַּרוֹת עַל־שְׁפָּת הַיָּאָר: וֹבַלַּוְעַ כֹּמִבֹּ וֹעַהַּבָּוֹנִע אָבָּכִ ַ אַּטַביטָן מִן־הַיָּאָר בְעָּוֹת עַּרָאָר וְהְנֵּה שֶׁבַע פְּרָוֹת אֲחֵלוֹת עֹלָוֹת

ヹ゚゙゚゠゚゙゚゚゚゚゚゚゚゚

נייקא פּרְעָה.

נהאבללה

خىك ئىلى: וֹפֿמֹא לַפֿלַבְעוָן בַּעוָבַעֹא הַּכַ לישון למחון וחסירו לשר סַבְיקא בַּהָרֵיהון מוֹ נַהְרָא מַבו אַבוו אַבווווי

הַפְּּרוֹת יְפָּת הַמּּרְאָר וְהַבְּרִיאָת דִּשְּׁפִּירָוֹ לְמִהְוֹיִ יִפִּטִּיטְהָא הַּמַּרְצָּׁרְ וְדַלֵּּת הַבְּשֶׂר צֵּת שֶׁבַע וושפובן בפר וה שבע הובה הובה בְּבְּנֵע נַאַּכֹלָא שַוְבִּעֹא בַּבֹּוּהָוֹ לְמִעַוֹיִ

ΧΓΙ

reed-grass. and fat-fleshed; and they fed in the the river seven kine, well-favoured And, behold, there came up out of

brink of the river. stood by the other kine upon the favoured and lean-fleshed; and up after them out of the river, ill And, behold, seven other kine came

Pharaoh awoke. seven well-favoured and fat kine. So lean-fleshed kine did eat up the And the ill-favoured and

שניס, שנחמר פֿשְׁבֵי פַנֶּבֶר פַשְׁבְי שֶׁם ס' מִבְּעַמוֹ וְלֹחׁ פְנָה פֶל רְקְבִּים (מהלים מ, ה), ולח בעת על מלרים הקרויים רהב: (ES) ולא זכר שר המשקים. בו ביוס: וישכחהו. לאחר מכאן, מפני שחלם בו יוסף לוכרו, סווקק לסיוח אחר שמי לו בסעודמו, וזכר את אלו במוכס, כמו שָׁאוּ אֶת רֹאָשׁ, לשון מנין:

כשטר טרלום: מפני שכל הארץ עשוייץ יאורים יאורים בידי אדם, וגילום עולה במוכם ומשקה אומם, לפי שאיץ גשמים יורדיץ במלרים מדיר (ו) ויהי מקץ. כמרגומו מפוף, וכל לשון קן, פוף סול: על היאור. כל שלר נסרום לינס קרויס ילורים, מוץ מנילום,

מריש"ק בלע"ו, כמו ישָׁנֶחׁ סָׁמוּ: (2) יפוח מראח. סימן סום לימי סטובע, טסבריום נכלום יפום זו לזו, טלין עין בריס לרס במברסס: באחו. בלגם,

(צ) ודקות בשר. מינצי"ם בלע"ו, לשון דק:

(+) והאכלוה. קימן שמסח כל שמחת סשובע נשכחת בימי סרעב:

בויאות וטבות: שׁבְּלִים עֹלְוֹת בְּקְנָת אָחֶר שִׁבַע שָּבְלִין סְלְמָן בְּקּנְיֵא חַר ַ וּוּישֶׂן וַיִּחַלְם שָׁנְיִת וְהַנָּהו שָׁבַע יִּדְמוּדְ וַחַלִם הַּנְיָנוּת וְהָא

لْنَوْتِر بَيْرَةُم مِكْرِينَ لَيْ هُلِمَ مُكْمَ مُكْمَ مُكْمَا مُكْرَا لِمُكَافِلًا لِمُكَافِلًا

غثتيثا:

צקחות קדום צמחן בְּהְרֵיחוֹן:

ПÇľа: וְחַמְּלַאָּוֹת נַיִּיקַץ פַּרְעָה וְהָנָה יִּעַלְיָהָא וְאָהָעַר פַּרְעֹה וְהָא ַ אָׁנו חֲּבֹּת נוֹאָבֹלְיִם נוֹבִּוֹיאִנוּ זָנו חֻבַּת חֻבַּלִיִּא פּּסִינְּוָהָא וַמִּבְלָּמְנְתְ תַּמִּבְּלִים תַדַּפְּוָת יַבְלַמָּא

װְלְמֶׁא:

נאַגן פותר אוּהָם לפַרְעָה: يروفد هديد كرباط هداباكمة بركينه بكنه بوسد بمداا נאָנו_כֿל_הַכּֿמְיִנִ ישרפו נישְׁלְּח נִילְּבֶרֶא אָתַ־בֶּלְ-חַרְשָׁמֵּי

נאָמִשׁמֹּג פּּבֹגִי לְעִיּנִן נִינִ מֹאַבוֹם וֹנִינו כַּלְ עַכִּימַבְא וּהְאַבְע וּלַבְאָ זִע כָּבְ עַבְהָהָ حِثْمِاتُ رِمَهِٰوْם דَانَانُ لَيَرْبُ فِعُوْتِهُ اَثَمُوْتُهِمُ تَانَانُهَ

וּנְרַבֶּרְ שָּׁר תַּמָּשְׁלְיִם אָנִי פּּרְעָּר יִמָּלָיל רַב שָּקר עָם פּרַעּר

Ç@Ľ¤T:

רַנְאָמָר אָָרִרקְשָׁאָּי אָּנִי מַוְּבָּיִר לְמִימַר יָה סּיּרְחָנִי אַנָּא מַרְכַר יוֹמָא דֵּין:

אָטָג וֹאָע מָּב בַּאָפֿגם: אֹתִׁי בְּמִשְׁעַׂר בֵּית שַּׁר תַשַּבְחִוֹּים יִתִּי בְּמִשְׁרַת בֵּית רַב קַשוֹלִיָּא אַתְּי וּאָת שַּׁר תַאַפִּים: יְתִי וְיָת רַב נַחְתּוֹמֵי: י פּרְעָה קַצְּף עַל־עֲבְדָיִר וַיְּמֵּן פּרְעֹה רְגֵיז עַל עַבְדּוֹהִי וִיהַב

ַ נַּנְחַלְמָּׁע חַלְנִם בַּלְנְלְּע אָחָר נַחַלַמָּנְא חַלְמָא בְּלֵילְיָא חַר

night, I and he; we dreamed each And we dreamed a dream in one

servants, and put me in the ward of Pharaoh was wroth with his

Pharaoh, saying: 'I make mention

Then spoke the chief butler unto

could interpret them unto Pharach.

thereof; and Pharaoh told them his

sent and called for all the magicians

that his spirit was troubled; and he

And it came to pass in the morning

Pharaoh awoke, and, behold, it was

And the thin ears swallowed up the

blasted with the east wind, sprung

And, behold, seven ears, thin and

corn came up upon one stalk, rank time: and, behold, seven ears of

And he slept and dreamed a second

seven rank and full ears. And

dream; but there was none that

of Egypt, and all the wise men

a dream.

up after them.

and good.

guard, me and the chief baker. the house of the captain of the

of my faults this day:

װַבְּיבְּוּ: אָלָר נְהָוּא אָנשׁ בְּפְּהְרָוֹן הַלְמָנִ אָּנָא נְהִוּא נְּבָר בְּפִּשְׁרֵן הֶלְמָנִה

of his dream. man according to the interpretation

(a) בקנה אחד. מוליד"ל בלע"ו: בריאות. שיינ"ש בלע"ו:

- כום מוכמים, שקוכין ביש"ם: (6) ושרופות. סטליי"דט בלע"ו. וטקיפן קדוס, חבומוח, לטון מטקוף, סחבומ חמיד על ידי סדלם סמכס עליו: קדים.
- (ע) הבריאות. שייי"ש גלע"ו: והנה הלום. וסיס ישלס מלוס שלס לפניו וסולרך לפומריס:

בַבְּלֵלָא:

- בנום ששם לובר (ב"ר פט, ו): . אומס, אבל לא לפרעה, שלא היה קולן נכנם באוניו, ולא היה לו קורם רוח בפמרונס, שהיו אומרים שבע בנוח אמה מוליד, שבע (מימי הן עלמות בלשון ארמי, ובמשנה בים שהוא מלא ממיא, מלא עלמות): ואין פוחר אוחם לפרעה. פותרים היו שסיו שם שמי פעימות, שכמם המלוס והעלמת פתרונו (צ"ר פע, ה.): חרשמי. הנתרים בעימי מתים, שצומלים בעלמות. (8) וחפעם רוחו. ומטרפא רומים, מקשקשם במוכו כפעמון, וציצוכדינלר סוא אומר וַאָּהְפְּעָס רוּמוֹ (דניאל ב, א.), לפי
- (11) איש כפחרון חלומו. מלוס הראוי לפתרון שנפתר לנו, ודומה לו:

غَتُد: לַנוּ אָטַבַוֹלַתְמָנוֹנוּ אָנָחָ כַּנֹוֹלָמָוִ تَصَوِّبُنَ لِبُوهُد_كُا لِبُومِيَا וַמְּם אִטְׁנוּ זֹמֹר מֹבֹרַ. מֹבֹר לַמִּר י

אָנִי בַּמִּיב עַּלְ־כַּנִּי וְאָנִוֹ תָלְב:

وَلُيٰلِ: וּנְחַבֶּּלְ מִּמְלְנְיָנוּ וּנִּבְאָ אָּלְ_ יי יוֹסֶף וַיִּרִיצְהוּ מִן־הַבְּוֹר וַיְגַלַּחֹ וֹצִּרְהַשׁוּהִי מִן בֵּית צָּסִיֶּרִי נישְׁלְח פּרְעֹה ניקְרָא אָתְ ישְׁלִח פּרְעֹה יקָרָא יָת יוֹסָרַ

חַלום לפְּתָּר אָתִוּ: ۿؚڟٞۿؙڬ؞ۿٙڴ؞ڮڔڟڡ؈ۺڟۿۿڡڟڎ؈ڟڴؚڮڂڟڎڟۮ؊ۼڣ ביי חְלַמְהָהִי וּפֹהֶר אֵין אֹהְוֹ וַאֵּנִי חַלְמִית וּפָּשֶׁר לֵית לִיה נַאֵּנָא וּיַאְמֶר פַּרְעֹּה אֶל־יוֹסָף חֲלַוֹם וַאֲמַר פַּרְעֹה לְיוֹסַף חָלְמָא

ēĻģĽ: בּלְמָּבְׁיִ אֶּלְבְיִם וֹמְּנָב אָנַבְשְׁלְוִם לְאֵ מִן טַבְמָּטִוּ אֶלְבִין מִן בַּנִם

הְנְנִי עַמֶּד עַל־שְׁפָּת הַיְאָר: ر، ווְדַבֶּר פַּרְטָה אֶל־יוֹסֵף בַּחֲלֹמִי וּמִמֵּיל פַּרְטֹה עִם יוֹסֵף בְּחַלְמִי

נִהְרָּבְ בְּאֶבוּי: פּֿרוֹת בְּרִיאָוֹת בְּשֶׂר וִיפָּׁת תַּאַר פּטִיטָן בָּסַר וְשִפּירָן לְמִהְוֹי

> ₫ŵL: עלא נת הלמלא גבר פהלמיה וֹטֹמּוֹ מֹמּלֹא מוִכְים מֹבֹנַי

יָה אָמִיב עַל שִׁמּוּשִׁי וְיָמִיה נו נְיְהֵי כַּאֵּשֶׂר פְּתַר־לְנוּ כֵּן הְיָהְ נִהַנְה כְּמָא דְפַשְּׁר לֹנְא כֵּן הַנְה

וֹספֹּב וֹמִּנִּג בֹסוּעִגע וֹמֹאַץ לִנִע

מְּמָת בַּלְמֹא נִמְפַּמָּר בִינִי:

ן יקתב שְלְמָא דְפַּרְעֹה: וַנְּמַּן יוֹסָף אָת־פַּרְעָּר לֵאמָר וַאֲמַיב יוֹסָף יָת פַּרְעַה לְמֵימַר

עא אַנא פֿאַים על בּיף נַהָּרָא:

וֹבֹהֹוֹ בֹאַבוֹנֹא: أنتتك فالتزنجد محيع شخم نفعفاتنفع فخفا شخم سبئا

> his dream he did interpret. dreams; to each man according to him, and he interpreted to us our captain of the guard; and we told man, a Hebrew, servant to the And there was with us there a young

was hanged. restored unto mine office, and he interpreted to us, so it was: I was And it came to pass, as he

raiment, and came in unto Pharaoh. shaved himself, and changed his hastily out of the dungeon. And he Joseph, and they brought him Then Pharaoh sent and called

interpret it.' thou hearest a dream thou canst have heard say of thee, that when none that can interpret it; and I have dreamed a dream, and there is I': And Pharach said unto Joseph. I

S١

٤і

give Pharach an answer of peace.' saying: It is not in me; God will And Joseph answered Pharach,

the brink of the river. In my dream, behold, I stood upon And Pharach spoke unto Joseph:

reedgrass. well-favoured; and they fed in the the river seven kine, fat-fleshed and And, behold, there came up out of

שברי. אפילו לשונוו אינו מכיר: שבד. וכמוב בנימוסי מלריס, שאין עבד מולך ולא לובש בגדי שריס. (מ"א שיריס וכן גרם (21) נער עברי עבד. ארורים הרשעים, שאין מונחם שלמה, מוכירו גלשון צויון: נער. שומה, ואין ראוי לגדולה:

שאין בריך לפרש מי השיב, מי שבידו להשיב, והוא פרעה, וכן דרך כל מקראות קלרים, על מי שעליו לעשות הם מותמים את (13) השיב על כני. פרעה הנוכר למעלה, כמו שהמר פרעה קלף על עבדיו, הרי מקרה קלר לשון, ולה פירש מי השיב, לפי כח"ס): איש בחלומו. לפי החלום וקרוב לענינו:

פוש"י בלע"ו: ויגלח. מפני כבוד המלכות (ב"ר פע, ע): (41) מן הבור. מן בים ססוסר, שסום עשיי כמין גומל, וכן כל בור שבמקרם לשון גומל סול, ולף לס לין בו מיס קרוי בור, **CLEC**:

קשְׁמַת לְשִׁנִי, חְנמינדר"ח בלע"ו (פו) חשמע חלום לפחור אחו. מלוין ומניין מלוים לפחור לוחו: חשמע. לשון סננס וסלונס, כמו שמע יוֹפַף, פַשָׁר לֹל

(16) בלעדי. אין החכמה משלי, אלא אלהים יענה, יחן ענייה בפי לשלום פרעה:

97	שָׁבַע פְּרָה הַמֹבֹה שֶׁבַע שָׁנִים הַנְּה וְשֶׁבַע הִשְׁבֵּלִים הַמַּבֿה שֻבַע שָׁנִים הֻנָּה הַלִּים צֶּחָר הְיּא:	הְּנִגֹּא אִנִּגוֹ וְהְבַּה הַהְבֹלְנִא	The seven good kine are seven years; and the seven good ears are seven years: the dream is one.	97
\$ च	ניאטר יוסף אַל־פּרִטָּה חַלִּים פּּרְטָה אַחֲד הַוּא אַת אַטָּר הְאֵלֹהָים עֹשֶׁה הְגִּיד לְפַּרְטְּה:	וּאַמִּר יוֹסָף לְפַּרְעֹה חָלְמָא הְפַּרְעֹה חַד הוּא יָח דַּייָ עֲחִיד לְמָעֵבְד חַוִּי לְפַּרְעֹה:	And Joseph said unto Pharaoh: 'The dream of Pharaoh is one; what God is about to do He hath declared unto Pharaoh.	Şτ
tτ	נִתְּבְלֵּעְןְ הַשִּׁבְּלִים הַדַּאָּה אָת שֶׁבַע הַשִּבְּלִים הַשֹּבָוֹת וֵאִטָּר אָל־הַחַרְשָׁבְּלִים הַשַּבְוֹת וֵאִטָּר	הְּבֹת הִּבֹלְגֹּא הַבְּטֹא נֹאַמָּנִינִי	And the thin ears swallowed up the seven good ears. And I told it unto the magicians; but there was none that could declare it to me.	† 7
६२	וְהְנֵּהֹ שֶׁבַע שִׁבֶּלִּים צְּנָמִוֹת רַקּוֹת שְׁרֻפַּוֹת קָדִים צֹמָחוֹת צַּחֲרִיהֶם:	הְּבֵּוּם בְּּמִּטֵוּ בִּטִּבִּינִינִּוּ וְטֵא הְבַּמ הִבְּלִוּ לִבֵּוֹ לְבֵּוֹ	And, behold, seven ears, withered, thin, and blasted with the east wind, sprung up after them.	६७
रर	נאָרָא בּחַלְמִי וְתִּנָּחו שֶׁבַּעּ שִׁבְּלִים עֹלָת בִּקְנָת אָחָר מְבְּלִים מִלְת בְּקְנָת אָחָר	ְנְמְבְׁן: מְבְלְ,וּ סְלְמִׁוּ בִּמִּנִיֹּא עַר מִלְיָוֹ נְעִׁיִנִי בְּטַלְמִי נְעִׂא מָבִּמִ	And I saw in my dream, and, behold, seven ears came up upon one stalk, full and good.	रर
17	רָת כַּאַשֶּׁר בַּהְחִלְּה וָלָא נוֹדַע בּי־בָאוּ אָל־קּרְבָּנָה וּטַרְאֵיהֵן וְהְבְּאַנְה אָל־קּרְבָּנְה וּטַרְאֵיהֵן	בּישׁ כִּר בְּקַרְמִיקָא וְאָקְעַּנִיהוֹ אֲרֵי עַלָא לְמְעֵיהוֹן וּמָהְזִיהוֹן וְעַלְא לְמְעֵיהוֹן וְלָא אָהְיָרֵע	And when they had eaten them up, it could not be known that eaten them; but they were still ill-favoured as at the beginning. So I awoke.	17
07	ַוּתּאָכַלְנָּהֹ הַפְּּרִוֹת הָרַקּוֹת וְהָרְעָּוֹת אֵת שֶׁבַע הַפְּרָוֹת הָרְאִשׁנִוֹת הַבְּרִיאְת:	לְבְׁתְּיִׁטְא פַּמִּימְרָא: יְבִישְּׂהָא יָה שְּבָע הּוֹרְהָא נְאָכְלָא הּוֹרְהָא	And the lean and ill-favoured kine. did eat up the first seven fat kine.	07
61	וְהַנֵּה שֲבַע־פְּרָוֹת אֲחֵרוֹת עֹלַוֹת אַחֲרֵיהֶן דַּלֹּוֹת וְרָעִּוֹת הָאַר מְאָד וְרַקַּוֹת בְּשָׂר לְאֹ־רָאַיִּתִי בְתֵּנְה בְּכְל־אֶנֵץ מִצְרֵיִם לְרִעַ:	אַרְטָא דְּמִצְרֵים לְבִּישׁוּ: בְּסָר לָא חֲזֵיתִּי דִּכְּוְתָּהוּ: הְלִיקָא בְּתָּחָזֵי לְחָדָּא וְחַסִּירָו הְלִיקָא בְּתְּבִילִי חַסִּירָו הְלִיקָא הְבָע הַיְּרָוֹ אָחֶרָנְיָן	And, behold, seven other kine came up after them, poor and very ill-favoured and lean-fleshed, such as I never saw in all the land of Egypt for badness.	61

ועל סשנות סמלוס וגו'. בשבע שניס סעובות נאמר סגיד לפרעס, לפי שסיס ממוך, ובשבע שני רעב נאמר סראס את פרעס, (26) שבע שנים. ושבע שנים. כלן הינן הלה שבע, והשר נשנה החלום פעמים, לפי שהדבר מזומן, כמו שפירש לו במוף,

(ES) צנמוח. לונמא בלשון ארמי פלע, הרי הן כען בלי לחלוח, וקשוח כפלע. וחרגומו נלן לקין, נלן, אין בהן אלא הנץ, לפי

(19) דלוח. כמושומ, כמו מַדּוּשַ מַֿמָּס בְּכָס דַּל (שמומל־ב יג, ד.) דממנון: ורקוח בשר. כל לשון רקום שבמקרם, מסרי

שנטכולנו מל סוכת:

בשר, ובלע"ו בלוא"ש:

מֹבְנוֹם בַּמֹבֹת מָבָׁוֹ נַמִּבְּבָׁת: Egypt in the seven years of plenty. בְּטִבְּבוֹם בַּמִּבַת מִנוּ סִבְּתֹּא: נובמה אים אלבל הכן אבלא ניוביון נים אבלא take up the fifth part of the land of appoint overseers over the land, and וֹהְמְּע פּבְׁמָע וֹנִפְּעֹב פַּעֹבִים וֹהַכִּיג פּבַמָּע וִמִנָּג מִעִימִוּגוֹ Let Pharaoh do this, and let him מַבְּבֶוֹם: over the land of Egypt. لیٰکٰت הַקְאָבֶא וֹטַכִּים ווּמַנּּינִיש הַּלְ אַּבְהָא נישיהה a man discreet and wise, and set him لْمَعْدِ تَدُّهُ قَلَمِد هُنِمَ رُخُرِا بَحُمَّا نَكَةً، قَلَمِد بُحُد مِنْخُرِعًا Now therefore let Pharaoh look out حَقَّمَانُا: God will shortly bring it to pass. יִמְמַבַר הָאֶלַהִים פּטׁלֹמֹא מוֹ צֹבֹם נֹוֹ וּמוְעִוּ the thing is established by God, and פּגֿמֹנם בּי־נְכָּון תַדְּבָר מִמָּם זַלְינָין XĽ، unto Pharaoh twice, it is because 78 ן עַל השְׁנָוֹת הַחֲלָוֹם אֶל־פַּרְעָה ומל דאַפוּי הלמא לפּרִעה And for that the dream was doubled דְוּאַ מְאָר: כן אַני הַקּיף הוא לַהְדָּא: grievous. הְרְעָבְ הַהָּוּא צַּחֲרֵי־כֵּן בְּי־כְבֶּר בֵּרָם כִּפָּנָא הַהוֹּא דִּיהַיֹּ בְּתַרֹ which followeth; for it shall be very in the land by reason of that famine ıε لَّذُهُ لَيْكُم لَاهُٰكُم خَعُثًا مُفْتَدُ لَمْ عَنَائِكُم وَحُمَّه خَعَلَمْه مَا and the plenty shall not be known consume the land; כפוא זו ממא באבמא: וְכִבְּעִ עִיבְעָּב of Egypt; and the famine shall plenty shall be forgotten in the land בְּלְ־תַשְּׁבֶע באָבֶּא בַּטִּבוּיהוֹן וְיִהְנָשִׁי כְּלִ סְבִּעָּא seven years of famine; and all the וַלַמוּ מֻּבֹּת מֻדֹּוֹ בֹמִב אַנִוֹבוּנִינוֹ וּיקִּימִוּ ÄĒſ And there shall arise after them of Egypt. לבוב ללב אבא מגלום: لخٰא בֹכֹל אַבְׁמֹא בַּמִגַּבִוֹם: great plenty throughout all the land 67 עַנָּע מֶּבָׁת מָּנִים בּאַנְע מֻבָּת עֹא מָבַת מָנִוֹא אַנִיוֹן סִבְּתֹא Behold, there come seven years of בוראָר אָת־פַּרִינְה: He hath shown unto Pharaoh. פּרְעָּה צַּשֶּׁר הָאֶלְהָים עֹשֶׁה פּרִעָה דִייָ עַמִּיבר צּהִיִי Pharach: what God is about to do 22 עוּאַ עַבְּבְרָ אַמֶּבְר צַבְּבְרִטֹּג אָבְ_ עוּאַ פּּטִגְּמָא צַמַבְּנִלְית עִם That is the thing which I spoke unto מְבַת מְנֵי כַפַּנְא: עַפֿעַים יַהְיָּי שֶּבַע שָּבָע בָּבָר בָּבֶּר בַּבָּר حُكْنُكُم يَصْكِيهُا كَيِينَ يَكُنُلُ wind; they shall be seven years of لْهُدَم لَاهْظُرْنِ لَالْكِلِنِ هُلُطُينِ empty ears blasted with the east מְבַת מְּנִיֹּא אַנִּגוֹ נְמְבַת מְנִבְינִא ـ הִעּٰלַת אַהַרִיהֶוֹ שֶׁבַע שָׁנִים הַנָּה seven years, and also the seven יבישְׂלָא בַּסְלִיקָא בָּתָרִיוּוֹן Ζτ kine that came up after them are וְאָבַע הַפְּרוֹת הָרַלּוֹת וְהָרָעָת TQ'ÇQX And the seven lean and ill-favoured

(46) וחמש. כמכגומוויזרו,וכן וַמַּמָשְׁיס:

לפי שסיס סדבר מופלג ורמוק נופל בו לצון מראס: (30) ונשכח כל השבע. סוא פמרון סבליעס:

(וצ) ולא יודע השבע. סול פתרון ולל נודע כי בלו לל קרבנה:

(se) icil. anal:

الم الأدام الأداء הַנְמְצֵא כְזָה אָישׁ אֲשֶׁר רָוּחַ הַנִּשְׁכַּח כְּדֵין וְּכַר דְּרוּחַ וּיִאְמֶּר פּּרְעָּה אֶל־עָּבְרָּיָיִי וַאֵמֶר פּרְעֹה לְעַּבְּדִיהִי ולמנו לַ לַ מַּבּׁלוּוי יי וּוּיטָב הַדְּיָּבֶר בְּטִינִי פּרְעָּה וּשְׁפַר פִּתְּנָטְאַ בְּטִינִי פַּרְעֹּה בְּאָבוֹל פַּבְּמֵּב: וְמִּטֵּנְגִּוֹ מַּמֵּא בַּאַבְּמָא פַבְפַּנְא: בְּאָבוֹל מִבְּבְיִנִם נְלְאָבִיִלְכְּבִינִ בְּיִנְיוֹנִוֹ בְּאַבְמָא בַּמָבְּנִנִם נְלָאִ ود ﴿ فَرَشِرَمَ فَمُنَّا لَالَـٰهُٰ لَا كَالَابُنَا لَا يُعَلِّمُهُ ﴿ فَمُدَمَ فَمُنَا دَفَئُهُ ٳڹڗ۪ڶ ڽۼؙڿ؇ ڿۼڄڗٳ۬ ڿۼؙڎ؇ٳ؞ؾ؞ۦۑؚڎڗ؉ۦ؋ڹ؆ۦڂ۪ڽۊ؉ וְיִםְרוּן: څخٰدُ، ◘ لَمُظُٰدِ: Ļr gār irēļār ķçd יני השלות הקאר האֶלֶה וִיצְּקְרוּ שֶׁבְּרֵּרִּ שְׁבְּרָרִּ אָרָן אָלֵין נִיצִּרְרוּ וֹנְלַבּׁאָנִ אָּנִי_כֹּלְ_אָכֹלְ נַוֹּמְּוֹנִם וַנְכֹּוֹמָנוּ זִנִי כַּלְ הַבִּנִי מְהַנִּאִ

ואַע אָּגוֹ_לָבֶנוֹ וְטַבֶּם בַּמִּנְבַ:

せばしばめ

וּבְעֵינֵי כַּל עַבְדּוֹהִי:

נְבוּאָר מִן בֻּרָם וִיָּ בִּיה:

ەنخ**ۈ**تا ئىتخى خئىك: הודיע אַלהִים אוּהְף אָת־בָּלְ־ דְּהוֹדָע יִי נְהָרְ דָּא לֵיה עלישי <u>ויְאַטֶּר פּרְעֹּה</u> אָל־יוֹסֶׁף אַחֲבֵרִי וַאֲטַר פּרְעֹה לְיוֹסֵף בָּתַר

** אַשִּׁע שִּׁנְיֵּנִי מַּלְ-בֵּיּלִי וְעַּלְ-פִּיף אָהְ הְּהִי מְטְּנִּא עַלְ בֵּיִהִי וְעַּלְ

تظرر بزؤك: כּוּבׁסֹּ, מַלְכוּטֹאַ בַּבוּן אָנִבוּ ישָּׁל בְּלְ-עַּמֵּי רָק הַבְּפָּא אֶנְרַלְ מִיִּמְרָךְ הִיִּמְרָךְ יִהְיָּדְ בְּלִי עִּמִּי לְטִיִר

הֹלְ כֹּלְ־אָּבֹּא בְּמִהְנִינִי יִטִּוּ הַלְ כִּלְ אַּבְּהֹא בּמִּהְיִם: יַּ, וַיְּאַמֶּר פַּרְעָּה אֶלֹ־יוֹסֵף רְאֵהׁ וַאֲמַר פּרְעַה לְיוֹסֵף הַזִּי

> for food in the cities, and let them up corn under the hand of Pharaoh these good years that come, and lay And let them gather all the food of

'.ənimsi əht dguordt Egypt; that the land perish not famine, which shall be in the land of the land against the seven years of And the food shall be for a store to

of Pharaoh, and in the eyes of all his ٧٤ And the thing was good in the eyes

man in whom the spirit of God is?' Can we find such a one as this, a And Pharaoh said unto his servants:

wise as thou. all this, there is none so discreet and Forasmuch as God hath shown thee And Pharach said unto Joseph:

68

98

will I be greater than thou.' people be ruled; only in the throne according unto thy word shall all my Thou shalt be over my house, and

Egypt.' I have set thee over all the land of And Pharaoh said unto Joseph: 'See,

לממס בכיונקוד קמן קמן: החח יד פרעה. ברצומו ובפונלומיו: (פצ) אח כל אכל. שם דבר סוח, לפיכך מעמו בחל"ף ונקוד בפחח קמן, וחוכל שהוח פועל, כגון פִי בְּל חוֹבֵל בַבֶּב, מעמו

(98) והיה האבל. סלצור, כשלר פקדון סגנוו לקיוס סלרן:

מיבם ונקודם במעף פממ: (88) הגמצא בזה. כמרגומו מישכם כדין, אם נלך ונצקשנו סנמלא כמוסו. סנמלא לשון ממיסה, וכן כל ס"א המשמשת צראש

(95) אין גבון וחכם כמוך. לפקש מיש נצון ומכס שממרם, למ נמלמ כמוך:

(0+) ישק. יחון, יחפרום, כל לרכי עמי יהיו ועשים על ידך, כמו וגן מָשֶׁק בֵּיִהִי (ברחָשִיח מו, ב), וכמו נַשְׁקוּ צַר (חהלים ב,

(וף) נחחי אחך. מנימי ימך, ואף על פי כן לשון נמינה הוא, כמו ולְמִמְּךּ שָלְיוֹן. בין לגדולה בין לשפלות נופל לשון נמינה

מקיו, כמו נְמַמִּי מֶּמְבֶׁם נִבְּוֹיִם וּשְׁפַּנִים (מנחכי בּ, מ):

نجٰ الله

àåĿ:

בְבָר הַנְּהָב עַל־צַנְאָרְוֹ: נוּלְבָּה אָעוּן בֹּלִבִּי_הָּהְתּ נוֹהָם عه بأذ يبيرا لابهم لاحية الأوراء וּיָּסַר פּּרְעָּה אָת־שַבַּעְּתּוֹ מֵעֵל

تَاجُلُ'لَتِ: אָנְוִ מֹּלְ כַּלְ־אָנֵא هَمَد إِن رَبَطُكُمُ لَا خُولُنَا هَحُدُكُ וּוֹבְבֶּב אָעַוּ בְּמִּרְבֶּבֶה הַמִּשְׁנָה וְצִּרְיָבִּיב יָחִיה בִּרְחִכָּא חִּנְיִיחָא

אַטַ וֹבוּן וֹאָטַ בַּלְּכִוּ בַּבֹּבְ אָבוֹא ** פַּרְעָּה וּבִלְעָבִירְּ לְאַ־יָרִים אַיִּש ניַּאָמֶר פַּרְעָּה אָל־יוֹסָף אַנִי

ניגא יוסף על־אָבֶץ מִצְּבָים: בתיבה אחת) בהון און קאשָה פַּנָהָ פָּנַהַ (בספרי הימן פִּיִּטִיפֶּרַע or פּעְנֵחַ וּיִמֶּן־לָוּ אָת־אָסְנָת בַּת־

בַּבְלַגְאַבֶּאָ מִגִּבְוֹם: יוסף מלפנו פרעה ויינבר ۶۴ לְפְּנֵי פַּרְעָהׁ מֶלֶּהְ־מִּצְּהָיִם וַיִּצָּא נייסף בו שְלמין שְּנָה בְּעְהָה וְיִם בָּר הָלְתִין שְׁנִין בַּר קָם

4444.0:

> בּוֹבוּיב: בנא וְהַנוּ מִנוּכֹא בַבַּעַבָּא הַבַ בייסף וְאַלְבֵּישׁ יָמִיה לְבוּשִׁין יְדֵיה וִיהַב יָהַה עַל יְדָא וֹאַהְבּי פַּרְעֹה יָת עִּוְקְתַיה מִעַּלַ

> כַּלְ אַנְעָּא דָּמִצְּנִים: אַבָּא לְמַלְכָּא וּמִנִּוּ וֹטִוּע מַּכְ ביליה ואַכִריזו קדמוהי בין

> בַּבְלְ אַבְּאָ דְּמָצְרָוֹם: בולקיה למובב על סוסיא לבר גת יביה למיחד זין וית פַרְעֹה יבְר מִמֵּימְרָךְ לָא יָרִים נאַמר פּרִעה לְיוֹסָף אָנָא

דאון לאחו ונפק יוסף שלים נְת אַסְנַת בַּת פּוטִיפֶּרַע רַבָּא لخضهضئا فخنا خبد نبتح جبد וַיִּקְרָא פַּרְעָה שַׁם־יוֹסָף צְפְּנָת יּקָרָא פַּרָעה שׁוֹם יוֹסַף נָּבָרָא

קָרָם פּּרְעֹּה מַלְכָּא דְּמִצְּרָיִם מַלְ אַבְעָא דְּמָצְרָוֹם:

וֹהְבַּר בָּבְלְ אַבְּהָא בַּמִּגְבִוֹם: ונפל יוסף מן בדם פרעה

סְבְּמָא מְבוּנְא לְאִנְגִּבוּנוֹ:

chain about his neck. vestures of fine linen, and put a gold Joseph's hand, and arrayed him in from his hand, and put it upon And Pharaoh took off his signet ring

he set him over all the land of Egypt. they cried before him: 'Abrech'; and second chariot which he had; and And he made him to ride in the

in all the land of Egypt.' 1001 sid 10 bash sid qu Hil asm on am Pharaoh, and without thee shall And Pharach said unto Joseph: 'I

went out over the land of Egypt.— Poti-phera priest of On. And Joseph to wife Asenath the daughter of mid əveg əd bns ;dsənsq-dəsnədqsZ And Pharach called Joseph's name

Went throughout all the land of from the presence of Pharaoh, and of Egypt.—And Joseph went out when he stood before Pharaoh king And Joseph was thirty years old

earth brought forth in heaps. And in the seven years of plenty the

מרלפות. בלשון משנה מוקף רובדין של אבן. על הרובד שבעורה והיא רלפה: משיצום הוא במלרים: רביד. ענק, ועל שהוא רלוף במבעות קרוי רביד, וכן לַבַּדְּמִּי עַרְשִׁי (משלי ז, מז), רלפתי ערשי (ב+) ויסר פרעה את טבעתו. נמינם מבעת המלך, סיה הוים למי שנותנה לו, להיות שני לו לגדולה: בגדי שש. דבר

. אב במכמס ורך בשנים, אמר לו בן דורמשקים, עד ממי אמס מעוום עלינו אם סכמוביס אין אברך אלא לשון ברכיס, שסכל סיו בסשומפין (בבא במרא ד.) לא ריכא ולא בר ריכא. ובדברי אגדה (מפרי דברים מוף פ"א) דרש ר' יסודה, אברך זה יומף, שהוא (34) במרכבת המשנה. ספנים למרכנמו, סמסלכם אלל שלו: אברך. כמרגומו דין אבא למלכא רך צלשון ארמי מלך,

אח ידו ואח דגלו. כמרגומו: אח ידו ואח דגלו. כמרגומו: (++) אבי פרעה. שיש יכולת בידי לגוור גורס על מלכותי, ולני גוור שלל יריס ליש לם ידו: ובלעדיך. שלל ברשותך, דבר נכנסון לפניו ויולאין מחח ידו, כענין שנאמר ונחון אוחו וגוי:

מחליו, לפי שחמד אח יוסף למשכב זכר (סומה יג:): (אי) צפנה פענה. מפרש הלפונות, ומין לפעות דמיון במקרמ: פושי פרע. הוא פועיפר, ווקרא פועי פרע על שומחק

ځلالځك: בולונ אמנ סבובטוב לעו וּימֶן־אָכֶל בָּגְּרִים אָּכֶל שָּׁבִרַ 8+ שְׁנִים אַמֻּר הִיוֹ בְּאָבֶּץ מִצְּבִים וּיִלְבֵּא אָנַבַלַּגְ־אָּכָגוּ

יוּצְבּׁר יוֹסֵף בָּר פְּחָוֹל תַיָּם וּכְנִשׁ יוֹסֵף עַבוּרָא פְּחָלְא

יליוסף יַלַד שְׁנֵי בְּנִים בְּשֶׁנִים خفظد خد للالا مفظد:

XLL: תימן פְּוֹמִיפֶּרַע בתיבה אחת) כֹהָן פֶּרַע רַבְּא דְּאוֹן: לְן אֶסְנְע בַּע פַּנְמִּג פָּבַת (בספרי דִּילִידַת לִיה אָסְנָת בַּת פּנִמִּי os שׁבֹוָא הִּזֹנִי עַבְׁהַבְּׁר אַהָּב יֵּלְבַּעַרַ

הֿמֹלְ, וֹאֵנ כּֿלְ_בָּוּנ אַבוּ: יי מנשֶה קרנשֶׁר פֶּרנשׁנִי אֵלְהִים אָת־כְּלִ מִנְשָּה אָבִי אַנְשְׁנִי יִּי יְה כְּלִ וּיקְרָא יוֹמָף אָת־שָׁם הַבְּּכִוֹר

ين للهُ إِن اللهُ الله ין ואָנו מֶם נוֹמֵן לֵנֵא אָפָּנִוֹם בָּיִ

וּשְׁשׁבְּגִּלִי מֻבֹּה מִבֹּוֹ עִבְּבֹּלִי נְמֵּבוּאִי ַבְיָרָה בְּאֶבֶץ מִצְּבֶרִים:

אָבֶּן מִצְּבִוֹם בַּוֹע לַטִּם: בְּעָׁרְ בְּבְּלֶגְ-נְיֵאְבֹּאְנִע וּבְבְּלֶגְ- כַּפָּנָא בָּבְלְ אַבְעָּנִעׁ וּבְבָּלִ ייל לְבָוּא כֹּאֵהָּ אֹמֹר יוֹסֵל וֹיִנִי לִמִּימִי בֹּמָא בּאָמָר יוֹסָר וַהַוֹּדִיִּי יִּיִּ

> ווער הדולא לללולא הדונ בּבוֹנֹאַנ פֿאַנֹאָא בּמִגֹנִם אָבֹּג וּכֹנֹח וֹע פֿלְ מִבוּר חִּבֹּג חִּנִּיֹא

מַלְמִמְנוֹ אָבוּ בִישׁ מִנְיוֹ: הַרְבָּר מְאַר עַר כִּי־חָדָל דִימָא סִגִּי לֹחָדָא עַר דִּפְּסַק

ער לא עלת שקא דָּכַפָּנָא بزبقه هنزند فتا خنا

מֹמֹלִ, וֹנִע כֹּלְ בִּוּע אַבּא: ולבא וופף יח שום בוכבא

אָבו אַפּׁמּנו וֹן בֹאָבַת מִהֹבּוּבוּ: וני מום טוניא אַברום

בּנַוֹאַנ בַאַנַהָא בַּמִגַּנִים:

אַבְעָּא בְּמִגְּבוֹם בַּוֹב כַנַבְמָא: הַבֹּת הַנָּג כַפַּנֹא

> laid he up in the same. which was round about every city, in the cities; the food of the field, land of Egypt, and laid up the food the seven years which were in the And he gathered up all the food of

number. off numbering; for it was without of the sea, very much, until they left And Joseph laid up corn as the sand

Poti-phera priest of On bore unto whom Asenath the daughter of sons before the year of famine came, And unto Joseph were born two

my father's house.' made me forget all my toil, and all first-born Manasseh: 'for God hath And Joseph called the name of the

affliction.' me fruitful in the land of my he Ephraim: 'for God hath made And the name of the second called

was in the land of Egypt, came to an And the seven years of plenty, that

lands; but in all the land of Egypt said; and there was famine in all to come, according as Joseph had And the seven years of famine began

ŧ۶

٤۶

75

ıς

٥S

6t

there was bread.

- (לא) וחעש הארץ. כמרגומו, ופין פלשון נעקר מלשון עשיים: לקמצים. קומן על קומן, יד על יד סיו פולרים:
- ומעמיד את המבואה מלירקב (נ"ל שהוא דעת רבי נתמיה ואין לריך כלל להגיה ברש"י כאשר עלה בדעת קלתם): (אי) אכל שדה העיר אשר סביבוחיה נחן בחוכה. שכל מרן ומרן מעמדם פירומים ונומנין במצומה מעפר המקום,
- משמש בלשון דקם: (94) עד בי חדל לספור. עד כי מדל לו סמופר למפור, וסרי זס מקרא קלר: בי אין מספר. לפי שאין ממפר וסרי כי
- (05) בשרם חבוא שנח הרעב. מכאן שאפור לאדס לשמש מממו בשני רענון (מענית יא.):

יוֹסָב אַמֶּב יאַמָּר לַכֶּם עַזְּמָּוּ: פּוֹגִינו לְכַּלְ מִאָּנִיםְ לְכַּוּ אָבְ_ הַמָּם אֶל־פַּרִעָּה לַלָּחָם נּיּאַמֶּר تَنْلُمْ حِ خُرِي كُلُا لَا مُثَرِّنُهِ تَنْمُمُّكُ

באבון מגבום: ניְּהֶבָּׁב לְמִגִּינִם נִיּםׁזֹע עַבֹּתֹּב יים ניפְּתָּח יוֹטֶׁף אֶת־בָּל־אַשֶּׁר בָּהָם צַּרְשָּׁא יִפְתַּח יוֹטֶף יָת בָּל لْلَالُمُورَ لَا يُلِا مُرْمٍ خُرْمٍ فَدَرٌ لَا يُكَالُّمُ الْرَحَوْدُيُ لِمَانِدِ مَرْمٍ خُرْمٍ يُعَدِّرُ

<u>יוֹבְאֶב בַּלַקַעַהְאֶבֶּוֹ</u>

לַמֶּׁע שִׁעַבְאָנּ: בְּמִגְּנִנִים נַנְאָמֶר יַעְּקְלַבְּנִנִי -بتريح

משֶּׁם וֹנְשְׁנֵע וֹלְאָ נָמִוּע: בְּמִגְּנִים בְּרוּ־שְׁמָּה וְשִׁבְּרוּ־לָנוּ رَ بِهِ מُل بَاثِّل شِرَمُنَ فَر زُم ِشُكُ

בו ממגבום: נּ נִגְּבְרָנִ אָּבִוֹיִ יוֹסָרְ עַּשְׁבָּרְ וּנְחַתּי אָבוּי יוֹסָרַ עַּסְבָּרָ בְּיִּבְּרָ

> ביימר קכון העורון: מֹגֹרְאָּג אָנוֹנְלָנִ לָנָע נְוָפָּוֹב לְהְמָא נְאָמֶר פּּרְעָּר לְכָּל וּצְׁנִע מַמָּא שָׁבָׁם פּּבְעֹר עַלְ ולפונט פֿל אַרְעָא דָּמִצְרַיִם

> לְמִגְּבְׁאֵי יִנִישׁוּ כַּפּּׂנָא בַּאַבְּמָא אַגַּבוֹא בַבְּעוָן הַבוּנִא וֹזַבּוֹ

טַבוּנּ כַּפַּנֹא בַּבַלְ אַנְמָא: אָלַ יוִמֹנ בי בוֹנַע לַמִּוֹבּן הַבוּבֹא מוֹ יוָמַנ אָבַי. מֹאַנְוֹמִי וֹכֹֹץ בִּוֹנִוּ אַנֹּמֹא אַעוּ לְמֹאַנִום

خجينت، خمي مومينا: מוֹנַבּן בֹמֹגֹנִים נֹאָמָר וֹהַלְּב וֹחַ חֲּבֹּע וֹשׁוֹא וֹהֹלִר אָנוּ אִנט הַבוּע

ולא למוש: לַטַּמָּן וּוְּבוּנוּ לַנָּא מִטַּמָּן וֹנִינִי. מַבור מוְדַבּן בְּמִצְרָוִם חותו וֹאַמֹר הַא מְּמִמֹנִי אָבוּ אִנוּ

הַבוּבְא מִמִּגַבוֹם:

Joseph; what he saith to you, do.' unto all the Egyptians: 'Go unto Pharaoh for bread; and Pharaoh said famished, the people cried to And when all the land of Egypt was

in the land of Egypt. Egyptians; and the famine was sore the storehouses, and sold unto the of the earth; and Joseph opened all And the famine was over all the face

famine was sore in all the earth. to Joseph to buy corn; because the And all countries came into Egypt

another?' sous: Why do ye look one upon in Egypt, and Jacob said unto his Now Jacob saw that there was coth

XIII

۷5

thence; that we may live, and not down thither, and buy for us from that there is corn in Egypt. Get you And he said: 'Behold, I have heard

down to buy corn from Egypt. And Joseph's ten brethren went

מס שם יגזור עלינו ונמום: ששני סרעב באים, אמרו לו אספנו סרבס וסרקיבה, אמר לסם אס כן כל אשר יאמר לכס מעשו, סרי גור על סמבואס וסרקיבה, שסיס יוסף אומר לסס שימולו, וכשבאו אלל פרעס ואומריס כך סוא אומר לנו, אמר לסס ולמס לא צברמס בר, וסלא סכריז לכס (se) וחדעב כל אדין מצדים. שסרקינס מנוחמס שחלנרו, מון משל יומף (נ"ר לה, ס): אשר יאמר לכם חעשו. לפי

שם במבושם, שאף ביין ומלב מלינו, ולָכוּ שִׁבְּרוּ בְּלוֹת בֶמָף וּבְלוֹת מָמִיר יַיִן וְמָלֶב (ישעיה נה, תֹ): וישבר למצרים. שבר לשון מכר ולשון קנין הוא, כאן משמש לשון מכר, שָבְּרוּ לָנוּ מָשַׁע אַבֶּל, לשון קנין. ואל מאמר אינו כי (68) על כל פני הארץ. מי סס פני סמרן, מלו סעשירים (פ"ר שם): אח כל אשר בהם. כמרגומו די פסון עיפורם:

(Te) וכל הארץ באו מצרימה. אל יוסף לשנור, ואס מדרשהו כסדרו, סיס לריך לכמוג לשנור מן יוסף:

ומפי אחרים שמעתי שהוא לשון כתישה, למה תהיו כתושים ברעב, ודומה לו ועבנה גַם הוא יוֹבֶא (משלי יא, כה): כפשומו למה מחראו, למה יהו הכל מסחכלין בכס, ומחמיהים בכס שאין אחם מבקשים לכם אוכל בטרם שיכלה מה שבידכם). מראו עלמכס בפני בני ישמעאל ובני עשו כאילו אחס שבעיס, כי באוחס שעה עדיין היה להם חבואה (חענים י:). (ולי נראה באספקלריא של קדש שעדיין יש לו שבר במולריס, ולא סימס ובואס ממש לסודיעו בפירוש שוס יוסף: - למה חחראו. למס (1) וירא יעקב כי יש שבר במצרים. ומסיכן כלס, וסלל לל כלס ללל שמע, שנלמר סנס שמעמיוגו', ומסו ויכל, כלס

(ב) דדו שמה. ולה המר לכו, רמו למהחים ועשר שנים שנשהעבדו למלרים כמנין רד"ו:

(3) וירדו אחי יוסף. ולה כתב בני יעקב, מלמד שהיו מתחרעים במכירתו, ונתנו לבם להתנהג עמו בהתוה, ולפדותו בכל

- نَظَلُهُونِ يُعُمُلِا: נְהְּלְּב אֶּנִיאָנִוֹנִ כֵּנִ אַלְּנִר פּּוֹן הָלְנִוּ נְהָּלִב מִם אָנוְנִוּ אָנִי,
- : المَانَّكُ עַבּאָנֶם בּּנְיַבְנְיִע עַבְנָאַ בּאָבוּן מַבְנָאַ בָּנִי מַלְנָאַ אַבּי עַנִינַ تنتيهر فترنشكهم كهفد فناك تقص فتر نهدهم كمنفا
- אַפֿוֹם אֶבוֹת: تزكهر لختار بنؤك يبشتاند كزر ַ הָוּא הַפַּשְׁבֶּיִר לְכָּלְ־עָּם הָאָּהֶץ ַנִיוֹסֶׁף הָוּא הַשַּׁקֵּים עַל־הַאָּבֶץ וִיוֹסָף הוּא שַּלִים עַל אַרְעָא
- באטָם נגאַמורו מאָרֶן פָּנָעוֹ ℅ζӵҵ לַמָּוִע וֹנִאָמֶר ל וּיְטְוֹכֶּר אָבְיִנְיִם וּיִּבְעָּר אִטָּׁם ווֹבא ווְמַב אָנוַ אָנוֹ ווֹכִּבוֹם
- نختين: 8 נּיַבֶּר יוֹסָף אָת־אָּדְוֹיִי וְהָם לְאִ וְאָשְׁהְּהַתִּ יוֹסָף נָת אַחוֹהִי
- מּבוֹנוּ בַאָּבוֹא בַּאָטָם: מְבַנִּגְיִם אַּטְּם לְבַאִּנִי אָם אָשוּן לְמִטִוּ, זִי בּבַעִּי בַּאָבֹמָא وَ هِنْهِد بَارَاه كِٰثِهِ الْأَهْمِد هِكِتُهِ فَكِيْهِ فَحَرْتُهُ فَرْدُهُ فَيُهِد كِاللَّهِ فِرْدُهُ נַיּוְבָּר יוֹסֶׁף אָת תַחֲלֹמֹוֹת וְאָדְּכַר יוֹסֶף יָת חֶלְמִיָּא דַּהֵוָר
- באו לְמִּבָּר־אָכִל:

- אַמָר דַּלְמָא יְעָרְיִאָּ: ְ וְאֶתְ בְּנְיְמִין אֲתֵי יוֹסֶׁף לֹא שְׁלָח וִיָה בְּנִימִין אֲחִיהִי דְּיוֹסֵף לָא
- כפוא באַבאָא גַכוֹמן:
- ליה על אַפּיהוֹן על אַרָעָא: בְּצַרְעָּא נַצְּתוּ צָּחֵי יוֹסָרְ וּסְגִּירוּ ענא מוֹבוּגוֹ הַבוּבוֹא לַכַּע הַמָּא
- בובא: נאַמבו מאַבהא בּלַנהו לְמוֹבּוֹ كَمُنَّا نَهُمَد كُدِيا مُثَا هُتَنظِيا غىققىم ھڧىبا بققىم ھڧىبا نآھر⊏ برقك کای **XLLL**
- וֹאִנּוּן לָא אִהִּשְּׁמִוּבְתוּבִינִ:
- אָבירתון:
- אַנוּ לְמִוֹבַן עַבוּרֶא: י וּאָמֶרוּ אַלְוּוּ לַאָּ אַבְוֹיִ וֹהַבֹּבוֹיִ וּ וֹאַמָּבוּ לָגִי בַּאִי בַּוּוּ וֹהַבַּבוֹיַ וֹ

- befall him. he said: 'Lest peradventure harm Jacob sent not with his brethren; for But Benjamin, Joseph's brother,
- famine was in the land of Caanan. among those that came; for the And the sons of Israel came to buy
- him with their faces to the earth. brethren came, and bowed down to people of the land. And Joseph's the land; he it was that sold to all the And Joseph was the governor over
- Canaan to buy food.' And they said: 'From the land of unto them: 'Whence come ye?' roughly with them; and he said strange unto them, and spoke he knew them, but made himself And Joseph saw his brethren, and
- they knew him not. And Joseph knew his brethren, but
- nakedness of the land ye are come. unto them: 'Ye are spies; to see the which he dreamed of them, and said And Joseph remembered the dreams
- servants come. lord, but to buy food are thy And they said unto him: 'Nay, my

OI

- לעשרס, שלה סימה ההבת כולם ושנהת כולם שוה לו, הבל לענין לשבור בר, כלם לב החד להם (בב"ר לה, ב): ממון שיפשקו עליסס: – עשרה. מס שלמוד לומר, וסלש כשיב ואם בנימין אחי יושף לא שלח, אלא לענין סאחוס סיו שלוקין
- (a) בחוך הבאים. מטמינין עלמן שלא יכירוס, לפי שלוה להם אביהם שלא ימראו כולם בפתח אחד, אלא שיכנם כל אחד (4) פן יקראנו אסון. ובנימלא יקראנו אסון, אמר רבי אליעזר בן יעקב, מכאן שהשען מקערג בשעת הסכנה (ב"ר שם ע):
- בפתחו, כדי שלה תשלוע בהם עין הרע שכולם נהים וכולם גבורים:
- (a) וישהחוו לו אפים. נשמממולו על פניסס, וכן כל סשממולס פשוע ידיס ורגליס סול (שנועות מז:):
- (ד) ויחובר אליהם. נעשק לקס כנכרי בדבריס לדבר קשות (ב"ר לה, ו):
- (8) ויבר יוסף וגר. לפי שהניחם חחומי זקן (ג"מ למ: כחובום כו:): והם לא הבירוהו. שילא מאללם צלא חמימת
- סכירוסו כשנפל בידס לנסוג בו אמוס: וקן. ועכשיו מלאוהו בחסימת וקן. ומדכש אגדה ויכר יוסף אם אחיו, כשנמסרו בידו הכיר שהם אחיו וריחם עליהם, והם לא
- בדקם דמרשם, כמו בֶּבֶק סַבַּיִם, רעוע הבים, מבל לם דקדק לפרשו ממר לשון המקרם: במו אָם מִקוֹרָש אַעֶּרָה (ויקראֿ כֹ, יה), וכמו עַרוֹס וְעֶרְיָה (יהוקאֿל מו, ז), וכן כל ערוד שבמקראֿ לשון גילוי. והרגס אונקלים (9) אשר חלם לחם. עליסס, וידע שנמקיימו, שסרי סשממוולו: ערות הארץ. גלוי סמרן, מסיכן סימ נומס ליכצש,

هُرَبُرِهِ حِهِـ بِنَرْهِ مُحَدُّدِكُ مِن لِأَخْرَبِ عَالَمُ الْمُحَدِّدِةِ عَالَمُ الْمُحَدِّدِةِ الْمُحَدِّدِةِ عَالَمُ الْمُحَدِّدِةِ عَلَيْهِ الْمُحَدِّدِةِ عَلَيْهِ الْمُحَدِّدِةِ عَلَيْهِ الْمُحَدِّدِةِ عَلَيْهِ الْمُحَدِّدِةِ عَلَيْهِ الْمُحَدِّدِةِ عَلَيْهِ عَلِي عَلَيْهِ عَلِي عَلَيْهِ عَلَيْ

הַאָּבֶּן בָּאָנָם לְרָאָנִים: וּגְאָמֶר אָּלַבָּוֹם לֵאְ בֶּיִרְמָּרְוֹנִת וֹאָמַר לְּחִוּן לָא אֶלְבִּוּן בִּדְּקִּי

אַבְינוּ הַיּוֹם וְהָאָחָר אֵינָפוּ: בְּצֶבֶץ כְּנְעֵן וְהַנֵּה הַקְּטָן צֶּתְ נּ אַבֿוֹם ו אַנְּקְוֹנִי בְּנֵיִּ אִנְהָרַאַבּ ניאַמְרוּ שָׁנֵים מַשָּׁר עַבְּרָוּף

∶⊐ڭق בּבּבני אַכְכָּם כְאַמִּב מִבּנִּלִים בַמִּבְיִנִי הּמִּכִוּן ₊₁ וַיְאִמֶּר אֲלֵהֶם יוֹסֵף הוֹא אֲשֶׁר וַאֲמַר לְהוֹן יוֹסֵף

एवंद्यी प्रदृष्टः שׁהְאֵנּ מִנְּע כַּנִּ אִם בַבְּבְנִא אַנונכֶם אָם טַפּּפוּן מִפָּא אֶלְנַנוּן בַּמָנִנִינּ

עו פּוֹמֶע כַּי מְרַנְּלֵים אַמָּם: בּבְרַיכֶּם תַּאֵמֶת אִהְכָּם וְאִם_לַאַ אַ אַבוּכֶם וְאַמָם בַאָּסְרִּי וְיִבְּּהָנִי שׁלְחוּ מִבֶּם אָחָד ְיִיקַּח אָתַ־

كَ يَرْهُوْلُ عِنْتُ عُرِ مَهُمُلًا هَرْ مَالًا يَخْرَمُ نَفْدِيا ذِحْرَد مَهَدُع

בַּאָבְעַוּם אָדָּוּ וֹבֵאִי עַהְּלְנְהָהְוּ וֹאָט הֹֹתְהִוּ וֹטוֹנוֹ אָטַב טַּלְנִיטָּאָט בֿאַ הַבּוֹנוּ וֹאָטַלַנִּמוּ

כּוֹנֵוּ אַנֹטַנֹא לָא שַׁנוּ מַּבְיַּבּ יי כֿלֵּנוּ פֿנֵּג אַגמַ־אָטְר נָהְנִי פַנָּים כּוּלָנִא פָּנִי נִּבְּרָא טַר נַהְנָא

דַּצַרְעָא צָּהַיהוֹן לְמָהָזֵי:

יומא דין וְחַד לְיָחַוֹּהִי: בכלהו ובא והובא הם אַכולא אַנֹטוֹא פֿנג עַּבֹרָא טַר פֿאַרעָא וֹאַמֹרוּ שֹבׁי הֹסֹר הֹבֹבַב אַטִּין

אַלִּילִי אַמוּוֹ:

אַרוכון זְעִירָא הָכָא: בְּזָאָת מְבְּחֻנֵנּ חֵי פַרְעֹה אָם־ בְּדָא מִהְבַּחָרוּן חַנֵּי פַרְעֹה

אַשוּן אַמוֹבון וֹאָם לַאִּ עַוֹּנִ أنفقفدنا ففلاتددنا بتظميم נת אַשוכון וָאַשוּן הָתָאַסְרוּן שׁכַחוּ מַנְכוֹן חַד וִיִדְבַּר

פַּרְעָה אָרֵי אַלִּילֵי אַתּוּן:

שַׁלְעָא יוֹמִין:

מן פֿבם װַ אַנאַ בַּבַוּכִי: אַלַבָּים יוֹסָף בַּיַּיֹם נַאָּמַר לְחוֹן יוֹסָף בְּיוֹמָא

> upright men, thy servants are no We are all one man's sons; we are

11

are come.' to see the nakedness of the land ye And he said unto them: 'Nay, but

with our father, and one is not.' behold, the youngest is this day man in the land of Canaan; and, twelve brethren, the sons of one And they said: 'We thy servants are

Ye are spies. is it that I spoke unto you, saying: And Joseph said unto them: 'That

come hither. hence, except your youngest brother Pharaoh liveth, ye shall not go forth Hereby ye shall be proved, as

else, as Pharaoh liveth, surely ye are whether there be truth in you; or that your words may be proved, your brother, and ye shall be bound, Send one of you, and let him fetch

ward three days. And he put them all together into

fear God: third day.' This do, and live; for I And Joseph said unto them the

(10) לא אדני. לא מאמר כן, שסרי עבדיך באו לשבר אוכל:

דְּבַּרְמָ (שמוח י, כט), פַן בְּנוֹח לְלַפְמָד דֹבְּרֹח (במדבר כז, ז), וְעָבְּרָחוֹ לֹח בַן בַּדְּיו (ישעיה טז, ו): (11) כלנו בני איש אחד וחנו. נלנלס בסס רוח סקדש וכללוסו עמסס, שאף סוא צן אביסס: בנים. אמחיים כמו פַּן

(בו) כי ערות הארץ באתם לראות. שהרי נכוממה בעשרה שערי העיר, למה לה נכוממה בשער החד (ב"ר לה, ו):

(€1) ויאמרו שנים עשר עבדיך וגרי. ונשניל מומו ממד שמיננו, נמפורנו בעיר לבקשו:

מס מעשו, אמכו לכך באנו, לסכוג או ליסכג, אמכ לסס סוא אשר דברמי אליכס, לסרוג בני סעיר באמס, מנחש אני בגביע שלי, ואילו מלאסס אוחו ויפסקו עליכם ממון הרבה, מפדוהו, אמרו לו הן, אמר להם, ואם יאמרו לכם שלא יחוירוהו בשום ממון (14) הוא אשר דברחי. סדבר אשר דברמי שאמס מרגליס, סוא סאמת וסנכון, זסו לפי פשומו. ומדרשו, אמר לסס,

(15) הי פרעה. אם ימיס פרעס, כשסי ימצע לשקר סי ימצע נחיי פרעס: אם חצאו מוה: מן סמקוס סוס: ששנים מכם החריבו כרך גדול של שכם:

dad: (16) האנות אחכם. אם אמת אתכם. לפיכך ס"א נקוד פתח, שהוא כמו בלשון תימה, ואם לא תביאוהו מי פרעה כי מרגלים

(עו) משמר. בית הלקורים:

±¤.2□: פמנת יאטר בבית משמרכם ואסם יהאסר בבית משרהכון ואתו אָם־בָּנִים אַהֶּם אֲחִיכֵם אֵחָד אָם בִּינָנִי אַתּוּן אֲחוּכוֹן חַד

نَيْمَدِ حُلَّا: נוֹאְמֵׁלֵנִי בַבְּבַנְכֵם נְלָאָ שַׁמִּנְעִי לְנִינִ נִינִּטְּמָתְנוֹ פְּטִּנְמִּנְכֵּנְוֹ נְלָאִ

אַלְינוּ הַצְּרֶה הַוְּאָת: אַכְינוּ וֹלַאָ הַּמִּמֹהוּ הַּלַ_כּוּ בָּאַ הַ בְאָּנִנִּ אַבְּׁנֵע נְפַּאָּנִ בְּיִנִיקְׁלֵוֹנִי בִּיוֹיִנִא בְּשְׁמָטִ נִפָּשְׁיִבְּ כִּבְ וַיִּנְע ניאָמְרְוּ אֵישׁ אֶל־אָהִיוּ אֲבָל ׁ וַאַמָרוּ גָּבָר לַאֲחוּהִי בְּקוּשְׁטָא

ונם במו בנה נדרש: שְׁטְׁמְאֵנִ בַּיְּכְּגִּ וְלְאָ מְּמִּמְשִׁם לָא 'טִּטְּמֵנִן בַּמִּנִּ,מָא וֹלָא בּ אְּמָבׁשׁׁ אַבְּיבֹּם ו בְאַמָּב אַבְ- שִׁבְאַ אָמָבִים לְבִּיוֹ לְמִימִב נַגַּמֹן בְאַנְּבֶּן אַלְּם לְאַנְּבְ בַּלְנִאְ נַאָּטִּר בַאַנְבוּ נִיְּהָרוֹ לְמֵּנִמָּר

המקיץ בינהם: ני נְבִם לָאָ גֶּבְׁמְנַ בָּׁגַ מִּטְמֹתֹ נִסְבַ בָּנִ נִאִפּנּוֹ לָא גָבְמִנּ אָבִנְ מִּטִּת נִסִבּ

خةرترڭ□: מָאִמִּם אָת־שִׁמְעַלוּ וַנֶּאָסְר אַתְוֹ מִכְּנְתָּחִוּן יָת שִׁמְעוֹן וַאָּסָר ניסָב מֶהַּבְינִים

אווילו אובילו עבורא דחפיר

שמושון וֹמַבַּרוּ בוֹ: נְאֶט אָטִוכֶּם עַפַּׁמְן שַּׁבָּנאוּ אָלָי נִיָּה אָחוּכוּן זְעִירָא תַּיָּחוֹן

מַל בוּ אַמָּת לַנָא מָקָתָא הָרָא: מששול בלא ובא פביבלא מניש

نىڭڭى: לבּגלשון ואַב דַמִיה הָא

אָב, מַשוּבׁנִּמוֹ בַּוֹנִי בַּינִיהוֹ:

יַנוּיה לְעֵּינֵיהוֹן: אָבְיְם וּיַפֹּע לְוֹטִינִן יִמִּבְּיִלְ הֹּמִּעִוֹן יִגַּבַּר וְנֵאָה וֹאִסְמִּחַר מִלְנְתָּהוֹו וּבְבָא וָתָב

> for the famine of your houses; prison-house; but go ye, carry corn brethren be bound in your if ye be upright men, let one of your

they did so. verified, and ye shall not die.' And unto me; so shall your words be and bring your youngest brother

this distress come upon us.' and we would not hear; therefore is of his soul, when he besought us, brother, in that we saw the distress are verily guilty concerning our And they said one to another: 'We

also, behold, his blood is required.' and ye would not hear? therefore saying: Do not sin against the child; saying: Spoke I not unto you, And Reuben answered them,

interpreter was between them. understood them; for the And they knew not that Joseph

77

٤٦

17

07

bound him before their eyes. Simeon from among them, and them, and spoke to them, and took them, and wept; and he returned to And he turned himself about from

שקנימס לרעבון הנשי במיכס: (19) בבית משמורכם. שלתס אפוריס צו עכשיו: ואחם לכו הביאו. אל צימ אציכס: שבר רעבון בחיכם. מס

(10) ויאטנו דבריכם. ימאמנו וימקיימו, כמו שָׁמֵן שָׁמֵן (במדבר ה, כב), וכמו יַשְׁמֵן נָחׁ דְּבֶּרָךְ (מלכים־אֹ ה, כו):

אלינו. מעמו בבי"ח, לפי שהוא בלשון עבר, שכבר באה. וחרגומו אחם לנא: (IS) אבל. כתרגומו בקושעא. וראימי בבראשים רבה (צא, ח) לישוא דרומאה (לשון בני הנגב) הוא, אבל ברם: 🗆 באה

(שב) וגם דמו. למין וגמין רבויין, דמו, וגס דס סוקן:

מכיר בלשון עברי: המליץ. וס מנשס בנו: היה המליץ ביניהם, היודע לשון עברי ולשון מלרי, והיה מליץ דבריהם ליוסף, ודברי יוסף להם, לרך היו סבורים שאין יוסף (33) וחם לא ידעו כי שומע יוסף. מנין לשונס, ונפניו סיו מדבריס כן: כי חמליץ בינוחם. כי כשסיו מדבריס עמו

אחו לעיניהם. לא אסרו אלא לעיניסס, וכיון שילאו, סולילו וסאכילו וסשקסו (צ"ר לא, ח): סשליכו לבור, סוא שאמר ללוי הַבֶּּה בַּעַל הַמַלוֹמוֹת הַלְּזֶה בָּא. דבר אחר, נחכוון יוסף להפרידו מלוי, שמא ימיענו שניהם להרוג (+s) ויסב מעליהם. נמרמק מעליסס, שלא יראוסו צוכס: ויבך. לפי ששמע שסיו מממרעין: אח שמעון. סוא

ניללי משֶּׁם: יי נּוּמְאַנּ אָּעַ מִּבֹבְנִם מּבְ שַׁמְבִּנִים נּנִּמּבְנִ יִּנִי מַבַּנּבְעַנָן נוֹגה לַנִים כֿן: שַּׁמִּי וְלְמִינִ לְמִיםׁ בְּבִּיבִ לְנִבְּרֵ לְסִבּיה יִלְמִיםוּ לְחִיוּ זְּנִיִּיוּ וַוְצָּנִי יוֹסָף וַיְמַלְאַיּ אָת־בְּלֵיהָם וּפָּקִיד יוֹסָף וּמְלוֹי יָת מְנֵיהוֹן

מֹסְפָּוֹא כַעַׁמְעַרִוּ בַּמִּלְוַוֹ וֹנַבְאַ כִּסִּתָא לַטִמְבִיה בָּבִית מִבְּתָא וַיִּפְּמַּׁח הָאֶהְר אֶת־שַּׁפֹּוֹ לְהָת וּפְּחַח חַד יָחשַׁפֵּיה לְמִתַּן

XCIULUL: LUELLLIN XL_COE!

מַּר־נָאָת מְמֶּׁה אֱלֹהָים לֶנוּ: נַיְּטְרְרֵי אָרְשׁ אָלְ־אָטִיוֹ לְאַמֶּר לְבָּחִוֹן וּהְנִרוּ וְּבָּר בַּאָּחִוּהִי בּ ְ וְגָם הְבֵּה בְאַמְתַּהַהְהָיִי וַיִּצְאַ לְבָּם וְאָרְ הָא בְּטִינְיִנִי וְנָפַל מַזִּיעִ וּיַאְמֶר אֶל־אֶּחָיוֹ הוּשָׁב פַּסְפָּׁי וַאֲמֶר לַאֲחוֹהִי אָחָתַב פַּסְפִּי

אָנוֹם לאַנְוֹר: בּלֹמֹן וֹנִינִּירוּ לְוָ אַמֹּע בַּלְ-חַפְלָנִע לְאַבְׁמֹא צַבְּנָמוּ וֹחַוּיִאוּ לִיהִּ יָּנִי

לְּאָנְע נִיּתֵּן אִלְנִוּ כְּמְּנִרְנְּלְיִם אָטִר מִפֵּנָא^{, ,} לַמְּגִּין וִינַּב ְ יְנִיּנָא

בַנְינוּ מְרַגָּּלְים: יַּ וֹנֹאָמֶׁר אֵלֵיוּ כֹּנִוֹם אֵלְיוֹנוּ לָאִ וֹאֹמָרֹנִא לְיִּי כֹּוֹנִי אַנְעֹּלָא

אָנוַ אַבוּנוּ בַאָּבוֹא בָּוֹהוֹ: אַבְינוּ הָאָהֶר אֵינֶנוּ וְהַקְּטָּן הַיָּוֹם הְּנִים_הֹהָּב אָנָטִנִי אַטִּים בִּנָּי

לאוְבְׁםֹא וֹהְבַּב לְבִיוּן כֵּן:

<u>הְמְרֵילוּ וְאֵזְלוּ מְתְּשִׁלוּ וְ</u>

בפום טועניה: בְּפָּר וַחַוְא יָת כַּסְפֵּיה וְהָא הֹנֹא

לְמֵוּמִר מָא בָּא הַבַּר וֹן לַנָא:

בָּלְ דְּעְּרַעָּא יָהָהוֹן לְמִימָר:

בַּבֶּר בַאָּנְתְ אַבְוֹּנְ בַאָּבֹלֶ אַטְּנִנְ מַלְּיִלְ יִּיבְּרָא בִבּוֹנְיִי בַּאַבְעָא

בּמָאַלְבָר אַבְעָּא:

لتارأه هذرذ:

نخئمًا: ווְמֹא בׁוּוֹ מֹם אַבוּנֹא בֹאַבֹּמֹא אַבוּלא עַר לַיְּתְוֹיִי וּוְמִירָא שבו הפר אַנּהְנָא אַהין בְּנֵי

> the way; and thus was it done unto sack, and to give them provision for restore every man's money into his their vessels with corn, and to Then Joseph commanded to fill

corn, and departed thence. And they laded their asses with their

and, behold, it was in the mouth of lodging-place, he espied his money; to give his ass provender in the And as one of them opened his sack

that God hath done unto us? one to another, saying: 'What is this them, and they turned trembling in my sack.' And their heart failed money is restored; and, lo, it is even And he said unto his brethren: 'My

told him all that had befallen them, father unto the land of Canaan, and And they came unto Jacob their

for spies of the country. spoke roughly with us, and took us The man, the lord of the land,

upright men; we are no spies. ıε And we said unto him: We are

٦٤

67

97

land of Canaan. . is this day with our father in the father; one is not, and the youngest We are twelve brethren, sons of our

(82) וגם הנה באמחחתי. סכפף פו עס סמפולס: מה זאת עשה אלהים לנו. לספילמו לידי עלילס זו, שלל סושב ללל (27) ויפחח האחד. סוא לוי שנשאר ימיד משמעון בן זוגו: במלון. במקוס שלנו בלילם: אמחחחו. סוא שק: (כמ)

להמעולל עלינו:

בגלנו לטופס לטו וככו: אַריכֶם הָאָרְי הַנֵּיחוּ אָהָי וְאָת־ נג בּוֹאָט אָרַת כָּי בַנִים אַטַּם. פּנּים אַנָּים בּיַּים אַנָּים וַנְאָמֶר אֵלֵינוּ הָאִישׁ אֲדֹנֵי הְאָהֶע

סבו ואווגני: וֹנֹע הַבוּנֹא בַּטַסִּגר בַּבַּשַּׁיכוּן אַשוּן אַבוּכוּן חַב אָבוּלוּ לְנִינִי באבלא ברא אַבע אַבי ביוני נאַמַר לַנָא װּבָרָא רַבּוֹנָה

corn for the famine of your houses, of your brethren with me, and take that ye are upright men: leave one said unto us: Hereby shall I know And the man, the lord of the land,

לְכָּם וֹאֵע_בַאַבוֹא שַסְבַּוֹרוּ: בָּי בַּוִים אַמָּם אָת־אַַחִיכָּם אָמַן ⁺⁵ וְאֵדְעָה בֵּי לְאׁ מְרַגְּּלִים[ׁ] אַמֶּׁם וְהְבֻׁיאוּ אָת־אֲחִיכֶם תַקִּטֹּן אֵלִי

בַה סְחוֹרְתָא: אַטון לְכוּן וֹנִים אַבְעָּא טַּהְבָּבוּן אָבׁו כווֹנו אַטוּן וֹט אַבוּכון וֹאָבֹת אַבוּ, לָא אַלָּילָ, אַשוּוּ וֹאִיתוּ וֹת אַתוּכוּן וֹמִּירָא לַוֹּנִי, sack; and when they and their father man's bundle of money was in his their sacks, that, behold, every And it came to pass as they emptied

brother, and ye shall traffic in the

are no spies, but that ye are upright

unto me; then shall I know that ye

And bring your youngest brother

and go your way.

men; so will I deliver you your

تقد نهُدنيُه تنزيد: TILN ŠU ŠLLĮU COĞIÜD رد لنتد لابم لمابد حَمْظُر خَمَظُر בם מָנִיקַים ھٰڃ،ٻ□

וּנִאְמֶר אֲכֹהֶם וַעֲקַב אֲבִיהָם וַאֲמַר לְחוֹן וַעֲקֹב אֲבוּחוֹן

וֹשְׁזוּ וְתְּ אֲבֶוֹנוּ כַּסְפָּיהוּוֹ אָנוּוֹ

וְנִיא וּבַר צָרֶר כַּסְפֵּיה בַּסַקּיה

ובור אוון מריקין ספיהון

come.' away; upon me are all these things is not, and ye will take Benjamin children: Joseph is not, and Simeon them: 'Me have ye bereaved of my And Jacob their father said unto were afraid.

saw their bundles of money, they

خَاتُك: هَرَفُه لَهُن خَدُرُمُا نَظِنه مُكِ، ثَانَ لَهُمُمِهِا كِمْ ثَانِ حُمُ لَنْ خَدُرُمَا אָנוּ שִׁכַּלְטֵּׁם יוֹסֵּף אֵינֶנּוּ וְשִׁמְעֵּנִוּן יָהִי אַהְבָּילְחִיּן יוֹסֵף לְיָחִיהִי

שבלבון אַלִי הַנֹאָה כוּלְהוֹן:

deliver him into my hand, and I will sons, if I bring him not to thee; saying: Thou shalt slay my two And Reuben spoke unto his father,

آلْكَازُ، كَيْمَارِكُونِ جَكْرَكِ: אָבּיאָנּנּ אַלְיִרְ הְּנְּנָה אַתְּוֹ עַלְיִיךְ אַנְתִּינִיה לְּדְּ הַבְּ יְהִיה עַלְ יְדִי ענּ אָטַ מְּנֹוֹ בֹּנֹוְ שַׁמְּוֹנִ אָם לְאָ זִּיִ שַּׁבִּוֹן בֹּנִוּ שַׁמִּוּנִ אָם לְאָ וּנֹאָמֶׁר בַאִּיבֹן אֶבְאַבָּנוּ בַאָּמֶר וֹאָמָר בַאִּבוּ בַאָּבוּינוּ לְמִוּמִר

נאָלא אָטִיבְנֵיה לְדִּ:

bring him back to thee.'

אָנַרַ שִּׁיִלְנִי בְּיִנִין שְּאִנְלַבִי: ╚╬╱╟┸ לאָאָר וּקְרְאָרוּ אָסוּן 85 קר־אָלִיר מֶת וְהַוּא וֹבֶאָמֶׁר לְאַ_וֹבֶׁר בֹּנֹו מֹמַבֹּטֹם

LUNIC: וֹטַבַּעוּן וֹטַ כֿיבָתָי בַּדְווּנָא מולא לאונשא געלכון לע לבעועוני. אמשאר ויקרעניה וֹאַמֹּר לָא "יחוֹת בָּרִי עַּמָּכוֹן

hairs with sorrow to the grave. go, then will ye bring down my gray befall him by the way in which ye dead, and he only is left; if harm down with you; for his brother is And he said: 'My son shall not go

mix ئىدۇر خىد خىدا:

أَرْفَلُم نُكِّلَ ثُمَّلُهُ:

And the famine was sore in the land.

XLIII

88

98

₽€

٤٤

(אב) ואח הארץ הסחרו. ממוכנו. וכל לשון מומריס וממורס על שם שממוריס ומוכנים ממר פרקממים:

(35) אחי שכלחם. מלמד שמשדן שמת סרגוסו מו מכרוסו כיוסף: שכלחם. כל מי שניני תבודים קרוי שכול: (פצ) צרור כספו. קשר כספו:

(88) לא ירד בני עמכם. לא קצל דבריו של ראובן, אמר, בכור שומס סוא זס, סוא אומר לסמית בניו, וכי בניו סס ולא בני

(£"C \$\$, a):

<u>הְאַבְרוּ קְנוּ מְעַּטַ אָבֶּר:</u> נּגְאמֶר אָלְיִםׁם אָבִיהָם אָבר נִאָּמָר לְחִוּן אָבוּחוּן הובּר ر بَاشِرُكُ كَيْشُكُ لِلْكُلِيمِةِ لَمُقَالِّنَاكِ لِمُعْلِّلُونَاكِ لِمُعْلِّلُونِ لِمُعْلِّلُونِ المُعْلِينَ וַיָּהִי כַּאַמֶּר כִּלִּי לֶאֶבֶל אָתַ־

ىنلى ﴿ فَرَرَ خَذِنَ لَا كُنْ لَا يَارَكُمُ الْأَنْ كُلُّ اللَّهُ لَا يُعْلَىٰ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ הַמָּד בְּנוּ הַאֵּישׁ לֵאַמֹר לַאָּ־ ַניַּאמֶר אַלְיִנ יְהוּדָה לַאמָר הַעֵּרַ

בּלְטֹּג אֲטִגכֶּם אִטַּבֶּם: لَاغَيْمِ عُمَّد عُرْدِر ذِهِ بِنَكُمُهُ قَرْدٍ خَدَدُ يُخَدِّهُ خُمَد ذِدُهُ ذِه بَنْدِيا וֹאִם_אִּוֹלְבַּׁ מִׁהַבְּטִ בַּאָ דִבֹיַע בַּּיִ

לְהַנֵּיד לְאָישׁ הַעִּיֹד לְבֶּם אֶח: ٠٤ ترپختار نَّهَلَ فِي خُرِثُكَ لَـ لَـ لَـ لَمِثُلُهُ كُرُر

ې⊓?≱ارچ⊏: בְּנְרֵנְתְ נְּרֵתְ כֵּנִ יִאָמָר בְוּרֶיִרוּ לְן מַּלְשַׁׁי עַדְּבְּרֵים עַאֵּלֶע וְתַוּנִּאְ כְּיִה עַלְ מֵימֶר פִּתְּנִתִּי אֲבֹוכֶם עַן עֲוֹהֶ לְכֵּם אָשׁ וֹנְּנִּיִּבְ אַבוּכוּן לַּוֹים עַאִּית לְכוּן אֲשֹא בְנוּ וּלְמִוּלַבְׁשְׁנוּ לֵאמֶר תַמְּנִר וּלְנַלְרוּתַנְא לְמֵימַר תַמַּר כְּעַן 会をたく

> זְבוּנוּ לַנְא זְעֵיר עֲבוּרֶא: מְבוּבֹא בַאָנטִנאוּ מִמּגֹבנִם וְהַוֹּע כַּג סִפּּיקוּ לְמֶיכַל יָת

> בר אַחוכון עמכון: לְמֵׁימִר לָא שַׁטִּוּוָן אַפּּוּ אֶּלְבֵיוּן אַסְבִיר בַּנָא נָּבְרָא נאַמַר לַיה יהוּדָה לְמֵימַר

בוּבוּרָא: המלא ניחות ונובון לף אָם אִיקָּךְ מְשָׁלַח יָת אָחוּנָא

אַפּּג אֶלְבֵינוֹ כַּב אָבוּכִנוֹ הֹמֶּכִנוֹ: וָאָם לְיָמָדְ מִשְׁלַח לָא נִיחוֹת

לי לְחַנְאָה לְגָּבְרָא הַעּוֹד לְכוֹן تَقَمَّد نَمُلُعُمْ كُمُّهُ هَلُعُنِمُسَالًا

אָבו המַר אַהותוּ נָת אָהוכון: עֹאַבּגוֹ עַמִּגוֹה עַוֹנגֹּא זֹבְהַגוֹ מְאַלְ עָבְאָנְתִּ נֹאֵנְעוּ וַהָּאַלְאַ הַאָּגֹּלְ צִּבְּבֹיבָא לַנֹּאַ

> buy us a little food.' father said unto them: 'Go again, brought out of Egypt, that their eaten up the corn which they had And it came to pass, when they had

except your brother be with you. saying: Ye shall not see my face, The man did earnestly forewarn us, And Judah spoke unto him, saying:

us, we will go down and buy thee If thou wilt send our brother with

except your brother be with you.' unto us: Ye shall not see my face, will not go down, for the man said but if thou wilt not send him, we

whether ye had yet a brother? so ill with me, as to tell the man And Israel said: Wherefore dealt ye

9

brother down?' that he would say: Bring your words; could we in any wise know according to the tenor of these another brother? and we told him your father yet alive? have ye concerning our kindred, saying: Is straitly concerning ourselves, and And they said: 'The man asked

- כאשר מס האוכל הוא, וממרגמינן כד שיניאו): מפיקו, מועס, פַּמַׁשֶׁר פְּלוּ סַגְּמֵלִיס לִשְׁמּוֹת, ממורגס כד מפיקו, כששמו די מפוקס הוא גמר שמיימס. אבל זה כאשר כלו לאכול, (ב) כאשר כלו לאכול. יסודס אמר לסס סממינו לוקן עד שמכלס פת מן סבית: באשר כלו. כד שליאו (וסממרגס כד
- יישב הדבר על אופנו, ולא דקדק למרגם אחר לשון המקרא: ימ, כא): לא חראו פני בלחי אחיכם אחכם. לא מראוני צלא אמיכס אמכס. ואונקלום מרגס אלסין כד אמוכון עמכון, (3) דעד דעיד. לשון המרחה, שמחם המרחה מחרה צו צפני עדים, וכן הַעִּידִּמִּי בָּבֶם (דברים ל, יע), בֵּד הְעֵּד בָּעָם (שמוח
- שטרי כי זה כמו אם, כמו עד אם דַּבַרְמִי דְּבָרָי: בר יאמר. אשר יאמר, כי משמש בלשון אס, ואס משמש בלשון אשר, הרי זה שמוש אחד מארבע לשונות שמשמש כי, והוא אי, עריסומינו גלס לנו: ונגד לו. שיש לנו אב ואמ: על פי הדברים האלה. על פי שאלומיו אשר שאל, סווקקנו לסגיד: (ד) לנו ולמולד חנו. למשפחומינו. ומדרשו, אפילו עניני (נ"א עלי) (יש מפרשיס לשון עלס, שמדבריס בימידות וזמו עלי)

אָנַרְוּנְינִם־אַמָּר נִּם־שַּבְּנִי: ⁸ שֶׁלְבָּוֹר הַנַּעַּר אָהָי וְנְקָּוּמֶּר שְׁלַח עִּילִימָא עִמִּי וּנְקּים ַנַּאַמֶּר יָהּרְּה אֶל־יִשְׁרָאֵל אֶבַיּה יַאָּמַר יָהּרָה לְיִשְׂרָאֵל אֲבוּהִי

\$4_I;\$;a: لْلَامْرُكُمْ لِأَوْرُلُكُ لِلْكُمْ لِمُكْالِدُ لِمُكَالِمُ لِمُنْكِمُ الْمُنْكِمُ الْمُنْكُمُ الْمُنْكِمُ الْمُنْكِمُ الْمُنْكِمُ الْمُنْكِمُ الْمُنْكِمُ الْمُنْكِمُ الْمُنْكِمُ الْمُنْكِمُ اللَّهُ الْمُنْكِمُ الْمُنْكِمُ اللَّهُ الْمُنْكِمُ اللَّهُ الْمُنْكِمُ اللَّهُ اللَّهِ اللَّهُ اللَّالِي اللَّهُ اللَّالِي اللَّهُ اللَّالِي اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّالِمُ اللَّهُ اللَّالِي اللَّالِي اللَّالِي اللَّهُ اللَّالِي اللَّالِي الللللَّالِل אָנְכֹּוְ אֶהְבֹּלְבָּוּנִ מֹנִינִוּ, שַּׁבַּלֹחֲהוּנִ אָּלֹא מֹהַבַּלֹתָא פֿוּנִי מוֹ וֹנִי,

מַלַנוּ זֶר פַּעַּמָנִם: ·· כַּי לוּלֵא הַהְעַמַהְעָהְהָרָי בָּי־עַּהָּה

نمٰظۃ.ם: ומלס דבש וכאח ולש בטוום נובובירו לאיש מנחה מעם צרי לעו מוּמֹנֿע בֹאָנֹאָ בֹּכַגַיפָּם II 워마드[I 워크(첫 [청다 몇앤/ וּגְאָמֶר אַבֹּיהָם וֹמִּבְאָב אַבִּיהָם

Ľ(X: קַשָּׁיבוּ בְיָדְבֶּם אִּילֵי מִשְׁנֶּח בי הַבְּסֶר הַמּוּשְׁב בְּפָּי צִּמְהְחָהֵיכֶם וְבֶּסֶרְ מִשְׁנֶה קְתָוֹי בְּיֶרְבֶה וְאָתַ

\$4_4\$.@: ¹ נְאֶנִרְצְּחִיכֶם קְחוּ וְקִּוּמוּ שִׁוּבוּ וְיָהְצִּחוּכוֹן דְּבַרוּ וְקִּוּמוּ חּוּבוּ

הַלְטִׁנְ הַבְּלִטִּנִי هَلَادُ لَهُلَا خَلَامًا لَهُإِدْ خَهُمُّكَ هَلَادِياً هُلَادُهُ لَيْنَ خَلَمْنًا לם האיש ושׁלַח לְבֶּם אָת־אָחיבֶם בַּרָם גָּבָרָא וִיפְּשָׁר לְכִוּן יָתּ

אָנְטִּנְאָ אַרְ אַהְּ אַרְ עַבְּיִלְאָ:

וֹאַׁלּימִנִיה בַּוֹרְמִּךְ וֹאִיהִי חַמִּי אַלֶּיךְ הַבְּעִינֵיה אָם לָא אַיָּמִינֵיה לָּדְּ

שַּבְּיבוּגוּ וַבְּיבוּגוּ: אַטְעַפַּבְּנָא אָבוּ כְעָּוֹ תַּבְּנָא דְּנָן אַלוּ לָא פּוּן בָּדָא

ילמום ביטמין ושנדין: זמור קטף וזעור דבש שעוף וֹאָטִועוּ לַנִּבֹרָא טַלַרוּבַעַא מבמהבע באבהא במנכון אָם כֿון הוא דָא עַבוּדוּ סַבוּ נאַמַר לְבוּן יִשִּׁבְאָל אָבוּבוּוֹן

לפם מוגוניכון שַׁנִיבוּן בְּיַרְכוּן לנדכון ונת פַספָּא דּאָמָתַב וכַספָּא מַלְ חַד הְּבֵין סַבוּ

לְנְעַ צַּׁבְרָא:

וֹאַלֹא כֹּמֹא צַעַכֿילִית מָבִילִית: نَجْرِ مِيَدِ نَقِا كِٰذُهُ لَـ لَلْمُرامِ كِفَرِّا فَجَرِ مِيْدِ نَقِيا خُرِيا لَـ لَهُمَا

> and also our little ones. live, and not die, both we, and thou, we will arise and go, that we may father: 'Send the lad with me, and And Judah said unto Israel his

blame for ever. before thee, then let me bear the him not unto thee, and set him shalt thou require him; if I bring I will be surety for him; of my hand

we had now returned a second time. For except we had lingered, surely

spuomls, and almonds; little honey, spicery and ladanum, man a present, a little balm, and a your vessels, and carry down the of the choice fruits of the land in them: 'If it be so now, do this: take And their father Israel said unto

peradventure it was an oversight; carry back in your hand; returned in the mouth of your sacks hand; and the money that was and take double money in your

71

11

again unto the man; take also your brother, and arise, go

bereaved. bereaved of my children, I am Benjamin. And as for me, if I be unto you your other brother and before the man, that he may release and God Almighty give you mercy

(8) ונחיה. נלגלס בו כוח סקדם, על ידי סליכס זו מחי רוחך, שנאתר וַמְּחִי רוּחַ יַעַּקֹב מַבִּיסֶם: וּ וֹלֹא נְנוֹוֹח. בּרעב, בּנִימִין

םפק ימפש מפק לה ימפש, והנו כלנו מחים ברעב הם לה גלך, מועב שחניה הה המפק ומחפוש הה הודה:

(10) לולא החמהמהנה. על ידך, כבר סיינו שביס עם שמעון, ולה ולמערה כל סימים סללו: (9) והצגחיו לפניך. שלא אביאנו אליך מח כי אס חי: וחשאחי לך כל הימים. לעולס סבא:

כאימי, פושמליא"ם, ודומה לי שהם אפרסקין (שפירויכע): עליו כשסוא בא לעולם: נכאח. שעוה. בראשית רבה (נא, יא): בעודם. לא ידעתי מה הם, ובפירוש א"ב של רבי מכיר ולבקש אים פה מקנה ועלה להשימכם, ואומר אני ואת עשו: - מזמרה הארץ. מתורגם מדמשבת בארעה, שהכל מומרים (11) אפוא. כל לשון אפוא לשון ימר סוא, למקן סמלס בלשון עברי, אס כן אודקק לעשות שאשלמנו עמכס, לריך אני לחוור

מל סבים שכמו שוגג: (12) וכסף משנה. פי שנים כרלשון: - קחו בידכם. לשנור לוכל שמל סוקר סשער: - אולי משגה הוא. שמל סממונס

מאַבְוֹם נּוֹמֹעוֹנו לִפְּׁנָׁנוּ נִוֹפָּׁנוּ: לוב ואט לומן וופען וובני ני הַוּאָה יִמְאָנִת_בָּפֶּר ניקקי האַנִּשִׁים אָע_בַּמִּנִבַב

בְאָלֹמֻים בַּבְּבַבְיבוֹם: שָׁבַּע וַטְבֶּן בָּי אָמָי יאַכְּלִיּ אָט_ביאָלאַנם בּבּוֹטִב נַּמֹבַבּ ממי ניאַמֶּר לַאָּמֶּר עַלְ-בָּיהוֹ הָבָא וּוְבֹּבֹא יוֹסַן אַמִּסַ אָטַ בּנֹוֹמִין וֹחָזָא יוֹסַף עִּמְּהוֹן יָה בִּנְיָמִין

القلع: וַיְּבְא הְאָנשׁ אָהֹ־הְאַנְשָׁיםׁ בַּיהָה וְאַעִּיל הּוּבְרָא יָה הּוּבְרַיִּא

לְהְבָּרִים וְאָנִרַהָּנִי: ילְטִעוֹנִשָּׁלְ הַּלְּגִוּי וֹלְלַעוֹע אָעָנוּ ילְאַסְעַּפֹּא הַּלָּגִא ילְמִלִּוּג אַנַקרו מוּבָאָים לְחָהָגַלֶּלְ עַלְּינִי יוֹסְבֹּ וַיּאָמִבְוּ מַּלְ בַּבָּר וַבַּמָבִ ווובאו באלמים בי הובאו בות

יוסף ויְדַבְּרִוּ אֵלְיוּ פָּתַח הַבָּיִת: ⁶¹ ไล่หุ้ดหุ ชื่द_บุ้ชุ่งด ชี้ดีน ดี<_ฮี่เป

> ולמו שבם .ושב: בּלוֹמוֹ וֹלַמוּ וּלִטִעוּ לַמֹּגֹנוֹם בובא ומכ בי שבון כַּסָפַּא וּנֹסִיבוּ וּנִּבְרַיָּא יָת הַקְּרַוּבְתָּא

אַכֹּלִון יוּבְרַוֹא בַּמָּורוּהָא: וכום נכטמא ואטפון אבו הטו אַמָּיל יָה גּוּבָרָיָא לְבָּיהָא וֹאַמֹּב לְבַמְמֹנֹא הֹלְ בִּנִינִינִי

נינַעשׁ הָאָישׁ בָאַשֶּׁר אָמָר יוֹסָף נִעָּבר גָּבָרָא בְּמָא דַאַמָר יוֹסָף

ַבְּבַבְּאַ: נטלא למבדיון ולמדבר נת מטהלגו לאטובלבלא הלגלא בְּטִוּתְנִוֹא בְּלַבְעִוּטִא אַנְטִוֹא CÓĞX יוֹסָבּ וֹאַמָּבוּ יגויילו אַנְבָרַיָּאַ אָּבִי אָטַמַלָּי

בולגו בולא: מכן בות יוסף ומקילו עמיה ולבור לוט נולבא בממונא

> before Joseph. and went down to Egypt, and stood hand, and Benjamin; and rose up, they took double money in their And the men took that present, and

dine with me at noon.' prepare the meat; for the men shall house, and kill the beasts, and his house: Bring the men into the with them, he said to the steward of And when Joseph saw Benjamin

91

Joseph's house. and the man brought the men into And the man did as Joseph bade;

bondmen, and our asses.' us, and fall upon us, and take us for in; that he may seek occasion against sacks at the first time are we brought the money that was returned in our house; and they said: 'Because of they were brought into Joseph's And the men were afraid, because

unto him at the door of the house, of Joseph's house, and they spoke And they came near to the steward

אחר. כות הקודש נורקה בו (ב"ר לה, ו), לרבות יומף: ואני. עד שובכה אהיה שכול מספק: באשר שכלותי. מיומף מאסוריו, לשון לַמְפְּשִׁי יְשַׁלְּמָהוּ, ואינו נופּל במרגוס לשון וישלח, שהרי לשם הם הולכים אללו: אח אחיכם. זה שמעון: לבן, לרם עשו, לרם רחל, לרם דינה, לרם יושף, לרם שמעון, לרם בנימין: ושלח לכם. ויפטר לבון כחרגומו, יפטרנו היכולם בידו לימן, ימן לכס רממיס, זהו פשומו. ומדרשו, מי שאמר לעולס די, יאמר די ללרומי, שלא שקממי מנעורי, לרמ (14) ואל שדי. מעמס אינכס מקריס כלוס אלא מפלה, סריני ממפלל עליכס: ואל שדי. שדי בנהינת רממיו, וכדי

ממרגמינן ונסיב, ודבר סנקם בסנסגם דבריס ממרגמינן ודבר: (15) ואח בנימין. מחרגמינן ודברו יח בנימין, לפי שלין לקיחח סכסף ולקיחח סלדם שוס בלצון ארמי, בדבר סנקח ביד ומשמעון: שכלחי. מצנימין:

שירוחא (ברכוח למ:), אבל כל חרגום של נסרים מיסרא: בשירומא, שהוא לשון שעודה ראשונה בלשון ארמי ובלע"ז דיזנ"ר, ויש הרבה בגמרא, שדא לכלבא שירומיה, בלע אכולא (16) ושבח שבח והכן. כמו ולמנות מנת ולהכן, ואין מנות לשון לווי, שהיה לו לומר ומנת: בצחרים. זה מתורגם

לשון גַּלַמ סַּוְּסָב (קסלמ יב, ו), וְסַבַּב גַּלְמָס סֹעַלְמָס (נמוס ב, מ), שסוח לשון מלכומ: לשוץ להמעולל, כדממרגמינן עַלילם דְּבֶּרִיס, מפקופי מלין, ולה מרגמו המר לשוץ המקרה, ולהמגולל שמרגם להמרצרצה, הוה סוס: - להחגודלה. לסיום מחגלגלם עלינו עלילם סכסף, ולסיוחס נופלם עלינו. ואונקלום שחרגס ולאסחקפא עלנס, סוא בר ללון בבים יוסף כי אם בפונדקאום שבעיר. וייראו שאין זה אלא לאספס אל משמר: אנחנו מובאים. אל מוך הבים (18) וייראו האנשים. כמוז סול בשני יודי"ן, ומרגומו ודמילו: בי הובאו ביה יוסף. ולין דרך שלר סבלים לשבור

בּטְׁטִלְטִ לְמֻּבָּׁרַ אָכָׁלִ:

מְבוּבְא:

food. indeed down at the first time to buy and said: 'Oh my lord, we came

בְּמִהְלַבְוְ וֹלָהֶב אָטִוְ בִּוֹבְוּנִי: څۇلے ٪ ہم خۇر 🛪 خەنى ئىن دۆكەرد בִי־בָאנוּ %ح_تظےبا

יפַּתַקְיָלָא נָת שוּעְנָנָא נָהָא כָּסַר וְנַוֹנִי כַּר אֲנַינָא לְבָּית מְבָּתָא

have brought it back in our hand. our money in full weight; and we money was in the mouth of his sack, our sacks, and, behold, every man's to the lodging-place, that we opened And it came to pass, when we came

בַּסְפָּנוּ בְּאַמְהָהָה ַ ֻ לַמִּבַּׁרַ אָּכִילְ לַאִּ וֹדְּהֹנוּ מִוּ מָּם עונבוני בינבני ۸üL

בְּטוּעְנְנָנָא:

our sacks.' know not who put our money in down in our hand to buy food. We And other money have we brought

אָט_אָמִמְלְיִנְיּ נְּיִּנְאָא אַלְיִנְיִּנְיִּאָ אַלְנְיִנְּ נִאָּפְּיִּקּ לְּוְטִּיִּנְן יָתְּ בּסְפְּבֶּם בָּא אַלְיִ וַיִּנְאָא אַלְנִים אָּהָא לְוָהִי וִאָּפִּיִּק לְוָהָהִוּן יָתְ הְּמְלִהְיִּלִּיִּ אָנוַ_מִּלְּמָׁנוֹ: خُدُت مَمْمِيلِ خُمَمُنْكِتُبَدِّت خُدِيا فَرَمًا خَمِيمُتَدِياً وَفَعْدِياً בּ אֶּלְנִיגְכָּם זֹאַלְנִיֹּג אַבוּכִוּן נְעָן אֶלְנִיבוּוּ זִאַלְנִיא בּאָבוּכוּוּ וֹנִיב וֹיֶאמֶר ְ הָּלְוִם לְכָּם אַּלְ-שִׁירָאוּ וֹאֵמֶר הָלִם לְכִוּן לָא שֹבְּשׁלִין

he brought Simeon out unto them. your sacks; I had your money.' And father, hath given you treasure in not; your God, and the God of your And he said: 'Peace be to you, fear

נּוֹבְשְׁלֵּגְי בַלְּבְיִשְׁם נּוֹשֵׁן מִסְפּּוָא וֹאַסְחוֹ בַלְּבִיחוֹן וִיחַב כִּסְּחָא +2 = 1 ڠٛڮۦڶۼڎٙڎؙۮ؞ڡ

خناظت، سرا: וֹאַמֹּגַ װּבֹבֹא גֹע װּבַבוֹא

and he gave their asses provender. water, and they washed their feet; Joseph's house, and gave them And the man brought the men into

77

٤٦

77

17

יוסף בְּצְהְהָוֹהָ בֵּי שֵׁמְשִׁי בִּיר דְּעָּאֵל יוֹסף בְּשִׁירוּהָא צָרֵי וַנְּכְׁתִּנְ אֶשְׁבַעַּמִּנְעָוֹע מַּבַבְּנָא נִאַּטְּקִתִּ יָת טַּקְרוּבְּמָא עַּר حَلَيْنِ لِدِيْتِ :

הְּמָתוּ אָבוּ שַּׁמָּן אַבְּלִוּן לַשְׁמָאִ:

bread there. they heard that they should eat against Joseph's coming at noon; for And they made ready the present

³² - יוֹ אָת הַמִּנְהָה אֵשֶׁר בְּיָדֶם לֵיה יִת חִקְרוּבְחָא דְּבְיַדְהוֹן וּנְּבְאׁ יוֹסֵף הַבַּוְתָה וַנְּבָרְאַר וְעָאַל יוֹסֵף לְבֵיתָא וְאַעִּילוּ אָבְלוּ לְחָם:

עַבְּיִימָר וִיּשְׁמַעַוֹוּרַלוֹ אֶבְצָּר:

bowed down to him to the earth. in their hand into the house, and brought him the present which was And when Joseph came home, they

סיינו לפרום אחרים, עכשיו אנו לריכים לך (צ"ר לב, ד): (20) בי אדוני. לשון בעים וממנונים, סום בלשון הרמי בייה בייה (סנהדרין סד.): ירד ירדנו. ירידה סוה לנו, רגילים

ַ לְבִּישָׁא וּסְׁנִידוּ לֵיה עַלְ אַרְעָא

(₹2) אַלְהִיכִם. בוכומכס, ומס מין וכומכס כדמי, מלסי מביכס, בוכומ מביכס נמן לכס מממון:

נמשכו ובטו טטליו: (24) ויבא האיש. הבאה אתר הבאה, לפי שהיו דותפים אותו תון, עד שדברו אליו פתח הבית, ומשאמר להם שלום לכה,

(25) ויכינו. הומינו, עמרוהו בכלים נאים:

לו סלא כבר סובאו בימו של יושף, אלא על כרמך לריך לומר מפרוזדור למרקלין, ודו"ק): (62) הביחה. מפרוזדור לטרקלין. (נראס דיוקו דרש"י מסביחס בחראס, ויביאו לו את סמנחס אשר בידס סביחס, דקשס

אַבּוֹבְנִים בַתּוּבְנוּ בַוֹּי: لَيْسُرُنُهُ هُجِيْجُهُ لِيَبْضُلُ لِيَشْلِ لَيَشْرُهِ هُجِيْحِياً مُجْهِ يَهُمْلُهِياً ريضور كهرأت يغهر بهور جانا كهزه يهور

(כֻ יִישְתַחִוּ)[ק׳ יַיְשְׁתַּחֲוְיוֹ: לאלינו מובנו ¿ã±ĿĿ

אַלְי וּיאִמֶּר אָלְיִים זְחָוָּךְ בָּנִי: אַנוּכָם וַפְּטוֹן אָמֶר אָמַרְמָם ⁶² אַחִיל בַּן־אָמּוֹ וַנְּאָמֶר הַזֶּהֹ וּמֹאָ הֹנְוּו וּגַּבֹא אָעַבַּנֹוֹמָוּן

تَلَالُالًا لِيرَالُالًا لِيَرْكُلَّا لِمُقْلِدِ: אָלְאַלְוּנוּ וֹנְבַּאַה לְבָּבְנִינוּ וֹנְבָאִ נימה ייסף בי־נבמה החמיו ואיחי ייסף אַרי אַהְיּוֹלְלוּ

נּיִאָמֶר שִּׁימוּ לֶחֶם: יַּ נִיְרְחַאַ פָּנֵין נַיִּצְאַ נִיְהָאַפָּל

בוא למגבום: אָת־הַעְּבְרִים לֶחָם כִּי־תּוֹעַבָּת בי לא יוקלון המצרים לאֶלָל בּנּ וֹלַמִּאֹנְיִם עַאָּכְלָיִם אִשֹּוַ לְבַּבְּם נגמימו לו לבדו ולשם לבדים

לֹנְלֵבוֹ מַב בְּעַן בַנְיִם וְכְּבַעוּ וְסְגִידוּ: נאמרו שלם לעברה לאבונא

נאַמּב מוּ צוֹבם !! וטֹבעם הֹלִש אַבויכוּן וְעִירָא בּאַמִּבִינוּן לִי אַבוּנִי. פֿר אָמֶיה וַאָּמֶר הַבַּין ווֹפלב הגוניו נעוֹא זע ללומון

מהבלא יללא שַמָּן: למלכנ ומאל לאדרון בית בשמוני מכן אשוני ולמא

נֹאַמֹר שִׁוּי לַשְׁמָא: נאַסִהי אַפּוֹהִי וּנְפַּק וָאָהְחַפַּן

\$ċ\!: במאֹנאו בוטלון בוה מבְּנָאוּ מֹלֹנְאֵּי כַנְוֹמֹא אָנִי דָּמִינָא זבלגו מגלאו למוכץ מם עמיה בקחודיהון אַרַי לַא خذُلبتيبا بذُمْخُتُمْ، يَهُدُذِرا لْهَنْ»، كنت فكْلابديث، بكتابل

> man of whom ye spoke? Is he yet and said: 'Is your father well, the old And he asked them of their welfare,

obeisance. they bowed the head, and made father is well, he is yet alive.' And And they said: 'Thy servant our

unto thee, my son.' me?' And he said: 'God be gracious brother of whom ye spoke unto son, and said: 'Is this your youngest Benjamin his brother, his mother's And he lifted up his eyes, and saw

wept there. he entered into his chamber, and and he sought where to weep; and heart yearned toward his brother; And Joseph made haste; for his

said: 'Set on bread.' out; and he refrained himself, and And he washed his face, and came

٦٤

ıε

30

87

abomination unto the Egyptians. the Hebrews; for that is an Egyptians might not eat bread with by themselves; because the the Egyptians, that did eat with him, and for them by themselves, and for And they set on for him by himself,

- (82) ויקדו וישחחוו. על שאלת שלום. קידה כפיפת קדקד, השתתואה משתעת לארך:
- במנינה: (92) אלהים יהוך בני. צשמר שבמים שמענו מניים, ששלר קנן שֶלקים שֶׁמ עַבְּדֶּךְּ, ובניימין עדיין לא נולד, לכך ברכו יומף
- כן בכך כל עור כשמחממין אוחו נקמע ונחכוון: ו בלשון אֿרמי במכמר בשראֿ (פסמיס נה.), ובמקראֿ עוֹבֵני פְּמַניר נְבְּמָרוּ, נסמממו ונקממו קממיס קממיס, מִפְּנִי וַלְּעַפּוֹת רֶעָב. כדאימא במס' סומה (לו:), מיד נכמרו רחמיו: - ובמרו. נחחממו, ובלשון משנה על הכומר של זימים (בבא מליעא עד.), ורפש, פֿפי בים ורפשי ביה. מפיס, מפי פֿגי למד. ומפיס, שלפ רפֿה מופסי ולפ רפֿיפי פֿלי מניפור. ופֿרד, שירד לבין הפֿומום, בלע, שובלע בין האומות. בכר, שהיה בכור לאמו. אשבל, ששבאו אל. גרא, שומגייר באכסניא. ונעמן, שהיה נעים ביותר. אחי . אמר לו ומס שמס, אמר לו, בלע ובכר וכוי, אמר לו מס טיבן של שמות הללו, אמר לו כלס על שם אחי והלרות אשר מלאוהו, (30) כי גכמרו רחמיו. שאלו יש לך את מאס, אמר לו את סיה לי ואיני יודע היכן הוא, יש לך בניס, אמר לו יש לי עשרה,
- (15) ויחאפק. נמסמן, וסום לשון ומוים שפיקים כפה (סיוב יב, כה), וכן שפיקי עגנים (שם מה, ו), מווק:
- (28) כי מועבה היא. דבר שואוי הוא למולרים לאכול את העברים, ואונקלום נתן עעם לדבר:

בְאַנְשִׁים אָישׁ אָלִרַבְעַיּ ĊŔĠĹŬĹ נּיּמֶבׁנּ לַפּּוֹּנִוּ עַבֹּכִרְ כֹבֹכָבֹעָנִ

ינונה גַּבְרַיָּא גָּבַר בְּחַבְּרֵיה: בבלויטוצ וומובא לומורוטוצ كألمريار

with another. youth; and the men marvelled one and the youngest according to his firstborn according to his birthright, And they sat before him, the

بَالِيَا: حُكِٰتِ لِمُقْرِمَ يُكُرِيدِ رَنِمُفِرِ رَنِمُخُدُرِ י ַּנְטְּבֶׁר מַאָּאָׁט בֹּוֹנִמוֹ מִמָּאָּטִי בּיָּ رَبْهُم مَشِهُم مَهُم قَيْل فَرْنِ هُرَيْصِ

ಭರ್ಷ: עולפון ישטיאי ירויאי älliça. ŀĠťſ ロバベムメ ינמל חולקון מן

were merry with him. any of theirs. And they drank, and portion was five times so much as from before him; but Benjamin's And portions were taken unto them

בּאָמֶב ווּכְלוּן שָּאָת וַשָּׁים בַּסָּף־ עלא אָת־אַמְהְּהָה הֵאֲנָשִׁיםׁ אֶבֶל וּנֹּגַוּ אָת־אַּמֶּר עַל־בּיתוֹ לאַמרֹי

וְאָוּ כַּסָרְ וְּבָר בָפַוָם מוּגִנִיה: ה הבובא במא בובלון למסתו לְמִוּמִר מַלְוּ וֹנו מוּהֹנוֹ וּוּבְרוֹא ופּפֿיד יָת דַּמְמוּנָא עַל בַּימִיה

his sack's mouth. carry, and put every man's money in sacks with food, as much as they can his house, saying: 'Fill the men's And he commanded the steward of

 $X\Gamma I\Lambda$

٤٤

וֹאָטַ יַּנְׁכִוּהָוּ יַּנְבָּוֹהַ עַבְּפָבוּ שַׁהָּוִם אָמ בַּבָּ אַמְתַּדְּהָי

ווט פֿלידי פַלידא דַּכְּסָפַּא

had spoken. according to the word that Joseph and his corn money.' And he did in the sack's mouth of the youngest, And put my goblet, the silver goblet,

노世L: מִּבְרָוֹ וַנְּמַמְ כֹּבַלָּר וִיפָּנָ אָמֶה ַ בָּפִי אַמְתַּחַת הַקְּמֵן וָאָת בֶּטֶר

الديقاء لمرقرد: לַסָּף יְבְינוֹהְי וַעֲבָר בְּפְּהְנְמָא שַׁמַּנִּי בַפַּנְם מוּמָנָא בַּוֹמָיַבָא וֹנִטַ

their asses. the men were sent away, they and As soon as the morning was light,

הַמְּר וַהַמרִיהָם: י הַבְּלֵר אָוִר וְהְאָנְשָׁים שָׁלְחָוּ צַפְּרָא נְהַר וְוּוּבְרַיָּא אָהְפְּשָׁרוּ

מל בימיה קום דדוף במר אַבְהַיקוּ וְיוֹמָךְ אֲמָר לְדִּמְמוּנָא אַנוּן נַפַּלוּ מִן בַּוֹשַׂאַ בָאַ

אַנּגּן יַהְטֶבִירוּן:

evil for good? them: Wherefore have ye rewarded thou dost overtake them, say unto follow after the men; and when Joseph said unto his steward: 'Up, the city, and were not yet far off, And when they were gone out of

שׁכַּמְמָם רָעָה מַחַת מוֹבֶה: المهلافع الأملاق لأكثم كرفد רקף אַהַרֵי הָאַנְשִׁים + וווטש אמר לאהר על ביהוי בְּם יֶּבְאָנ אָתַ בִּעִיר לָאָ בִּרְהַיִּעִּנַ

חַלְף שְבְּהָא: לְחִוּן לְמָא הַּבְּיִמְׁשִוּן בַּהְּמָא

וֹעוּא בּגַּלא מִבּגַע בּנִע

'.gniob divineth? ye have done evil in so drinketh, and whereby he indeed Is not this it in which my lord

spoke unto them these words. And he overtook them, and he

אַמֶּר עַמְיַם: וֹעֵוּא נַעָּה וֹנָעָה בָּוָ עַבַּקַנָּם ַ הַלְוֹא זֶה צַּשֶּׁר יִשְׁמָה צֵּדִּנִי בֹּוֹ הַלְא דִין דְּשְׁהֵי רְבּוֹנִי בֵּיה

<u>ײַבְּרִים הַאֶּכֶּה:</u> פּטוֹלמוֹא טַאִּכְּוֹ: אַבְבְּיִם אָעַ וֹאַבַבּיִלַפּוּן וּמִבָּיִלְ הֹשִּׁעוּוֹ זִים

מולדומיכס, וכן כולס, כיון שסגיע לבנימין, אמר, וה אין לו אס ואני אין לי אס, ישב אללי: (33) הצכר כבכרמו.מכה בגביע וקורה, ראוצן שמעון לוי יהודה יששכר וובולון בני אם אחח, הסבו כשדר הזה שהוה שדר

אַלאָגשִׁטוּן דַעְּבַרְחוּן:

שמו יין ולה סוה שמס יין, והומו סיום שמו (ב"ר לב, ס) (44) משלום.מנום: - ממש ידום.מלקו עס לחיו, ומשלם יוסף ולסנם, ומנשה ולפריס: - וישכרו למו. ומיוס שמכרוהו לל

(ב) גביע. כום ארוך, וקורין לו מדרינ"ם (רעמר):

	Zäŧļl	÷ يتيرينانا	ע בַּדְבָּוֹ	<u>היי</u> ר:
	אָבוֹנְי כֹּוֹ	ĿĊĽ.¤	ڶػٚڴڎڶ	ڷڂ؞ڂٮڔ
Z				`لَظُّد
	•	: 2	2	

מֹאֲבֹּא בֹּלֹמֹן וֹאֵגַב נֹלָּיָבְ מִבּּנִע

מלמעבר קפקנמא קדין: לפּטׁלִמּוֹא טֹאַבָּוּן טַס לַמַּבֹבַבַּ נאמרו ליה למא ימפיל רבוני

ספר בראשית – פרשת מקץ – סדר למ – VLIV sisonso

אַלְיִבְ מִיּמְנֵלָא אַנִיּבְנְהִי לְבְּ מִאַּבְעָּא הַן בְּסָף אֲשֶׁר מָצֶאנוֹ בָפֵּי הָא כַסְפָּא דְּאַשְׁכַּחָנָא בְפּוֹם

<u>יַרַרַב:</u> نجرثك منا يخمه ما منا בללהן וֹאַנלבון נלונֶב מבוט

לובוני למבדיין: ַנְמֶע וְגַם־אַנְּחְנֵנִּ נְהְגֶרֶת לֵאדֹנָי וָהָקִּטִּיל , וֹאַר אַנִּחָנָא נְהַי אָמֶּר יִמְצָא אָמָּוֹ מִעְבָּדֶירְ דְּיִשְּׁמִּיִם אַ

הּבּהְא וֹאַטוּו טִּבוּנוּ זַּכָּאָנוּ: הוא אַשֶּׁר יִמְצֵא אִתּוֹ יִהְנֶה־לֵּי הוּא דְּיִשְׁתְּכִּח עַמֶּיה יָהֵי לֹי וַגֵּאָמֶר זִּם מַעַּׁי כְּגַלְבוֹנֵכֶם כַּנֹן וֹאֶמַר אַבּ כִּמוֹ כִּפִּטִּנְמִנְן כַּנֹ

שועניה: אַמְמַּחְמְּיִלְ אָרְצְּרְ וְיִּהְרָרְ אָיִשׁ אָמִר וְאִרִּיִאָּ וְאַּחִיתִּי גְּבָר יָת אַמְמַחְמְּיִּ וְיִּהְרֵירְ אָיִשְׁ אָמִי אָמִי מִיּעְּיָרִי וְאַרְעָּיִאִּ וְאַמִּיִּתְּיִּ אָנִיִּ

ごかいしゃ تزموه فيراد ميثد بجوها بجره جدجه فد بجابياته

במוענא דבנימין: בּבְּעַׁר וַיִּמְּבֵא ְעַנִּּלְיִת בַּאַמְתַּעַער שִׁיצִי

מַל־חֲמִרֹוֹ נְיַשְׁבוּ הְמִירָה: הַמְּרֵיה וְמָבוּ לְמַרְמָא: ני ז'יקרעי שְּׁמְלְנְשֶׁם ז'יַשְׁמִסְ אָנִה יּבִיּמִי לְבִיּשִׁיהוֹן יִּרְמִי וְּבָר מַלְ

בְּבְמִנְהִי עַלְ אַרְעָּא: נוברא עודנו שָם ניפְלוּ לְפְּנָיו יוֹפְף וְהִאַ עָר בְעַן הַמָּן וּנְפַּלוּ מפטיר ניַבֹא יְהִידֶה וְאֶחִיוֹ בֵּיהָה וִלְּבִיה וֹלְבִיה נְאָחוֹהִי לְבִית

(ע) הלילה לעבדיך. מולין סוא לנו, לעון גנאי. ומרגוס מם לענדיץ, מם מאם סקנ"ס יסי עלינו מעעות ואם, וסרצס יע

בגמרא, מק ושלוס:

(8) הן בסף אשר מצאנו. זס אמד מעשרם קל ומומר סאמורים במורם, וכלן מנויין בבראשים רבה (לב, 1):

מסס כלס נמפשיס, אבל אני אעשה לכס לפניס משורת הדין, אשר ימלא אחו יהיה לי עבד: (10) גם עחה כדבריכם. אף זו מן סדין אמת, כדבריכס כן סוא, שכלכס מייציס בדבר, עשרס שנמלאת גניצס ביד אחד

(בו) בגדול החל. שלל ירגישו שסיס יודע סיכן סול:

וסוא אומר העירה, העיר כל שהוא, אלא שלא היחה בעיניהם אלא כעיר בינונים של עשרה בני אדם לעניץ המלחמה:

(14) עודנו שם. שהיה מתתין להם:

\$<u>\</u>\\$L\$\:

בּוֹבֹבׁו:

፠Ċۈتۈنىن:

حَمَّدُكُ إِنْ اللهِ عَلَيْكُ اللهِ عَلَيْكُ اللهِ عَلَيْكُ اللهِ عَلَيْكُ اللهِ عَلَيْكُ اللهِ عَلَيْكُ اللهِ

¥¢qqqqqqqqq

הבר וֹאַטֹם טֹבוֹנוּ וֹלוֹם:

אַדְנֶיף בֶּסֶף אָיׁ זְהֶב:

And Judah and his brethren came returned to the city. laded every man his ass, and

And they rent their clothes, and

youngest; and the goblet was found

And he searched, beginning at the

and opened every man his sack.

bondman; and ye shall be

whom it is found shall be my

And he said: 'Now also let it be

be found, let him die, and we also

out of thy lord's house silver or

Canaan; how then should we steal

back unto thee out of the land of in our sacks' mouths, we brought

Behold, the money, which we found

servants that they should do such a

words as these? Far be it from thy Wherefore speaketh my lord such

And they said unto him:

With whomsoever of thy servants it

will be my lord's bondmen.'

according unto your words: he with

every man his sack to the ground, Then they hastened, and took down

eldest, and leaving off at the

in Benjamin's sack.

blameless.'

Sold?

thing.

ΟI

there; and they fell before him on to Joseph's house, and he was yet

the ground.

(13) ויעמס איש על חמורו. זעלי זרוע סיו, ולא סולרכו למייע זה את זה למעון: וישובו העירה. מערפולין סימה,

861

خُــِرَتُم نُرْتُم عُنِم عُمُد خُطِرُ: عَيْدُ مِنْ مِنْ لِمَا لِكُمْ مِنْ لِمُنْ اللَّهُ لِمَا لِكُمْ لِللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّ ניַאִּמֶר לְהָם יוֹסֶף מֶּה־הַמַּעֲשֶׂה

זָם אַמֶּבַוֹמָאָא עַזָּבוֹה בַּוֹבוּי עַנָּנוּ עַבְּרִים קאַרְנִי נַם־אַנַּחָנוּ ـ הְאֶלְהִים מְצָא אֶת־עֲּוֹן עֲבָּדֶיוּ 51
\$\int \forall \text{Xrtr off-iff-ign-igg/r}\$ نالنكال

לְהֵּלְוִם אֶּלְ-אֶׁדֹּוֹכֶּם: (סִ) ַרוּא יַהְיָה־קַּי עַּבֶּר וְאַהָּם עַּלִוּ קמ"י קאָישׁ אַשֶּׁר נִמְצָּא הַנְּבִיעַ בְּיָדְוֹ ניאטר חָלֵילָה לִּי מִעַּשִׂיה זָאָה

> يَـٰ خُلُكٰ،: אָב, בֹבַלא מִבַב,ע עַבַבא בבו בּהֹבֹבשׁנו בַלָּא יִבהשׁנוּ נְאָמָר לְהוֹן יוֹסְף מָאַ עוּבְּדָא

> Xtůtx XL řxáůcu cáchx ב'א אָנֹבוֹלא מֹבֹבוּוֹ לָנִבוּנִי אַנַּ אַמְּטְׁכַּע עוּבָא בְּעַּבְּרָּרְ מא למבוג ומא נוכו מו שבם וֹאַמֹּב גַבוּבַב מֹא נומב לַבַבוּנִי

> אַבוכון: לידיה הוא יהי לי נאַמר הס לי מקמעבר דא

> > 'Sənivib bəəbni ye not that such a man as I will deed is this that ye have done? know And Joseph said unto them: 'What

.bnuoì also in whose hand the cup is lord's bondmen, both we, and he thy servants; behold, we are my God hath found out the iniquity of or how shall we clear ourselves? unto my lord? what shall we speak? And Judah said: 'What shall we say

91

you up in peace unto your father.' my bondman; but as for you, get hand the goblet is found, he shall be I should do so; the man in whose And he said: 'Far be it from me that

Maftir and Haftara for Shabbat Hanukka. 7th aliyot of the parsha, read the Maftir for Rosh Hodesh as the 7th aliya on page 259, and read the second Shabbat on page 274. If Shabbat and Hanukka coincides with Rosh Hodesh, combine the 6th and notes on which Mafitr to read. The Haftara for the first Shabbat on Hanukka is on page 272, and for the The Hafrardh is I Kings 3:15 - 4:1 on page 253. On Hanukka, read the Mafrir on page 264. See there for

בְפַּרְעה בֵין אַהָּ:

בְּעַרְהָרָהְ בְּיִ כְּמָירְ בְּפַּרְעְהַ: אָנְנְ יְנְפֶּׁרְ לָּאְ מִּבְּנְנִּ נְבָרָ בְּבָּרָהְ נְבַּנְנִי ייגש וַיּנַּשׁ אֵלְיוּ יְהוּדְה וַיֹּאַמֶּר בָּי וּקְרֵיב לְוָחֵיה יְהוּדְה וַאֲמַר

thou art even as Pharaoh. anger burn against thy servant; for my lord's ears, and let not thine servant, I pray thee, speak a word in and said: 'Oh my lord, let thy Then Judah came near unto him,

גנבמס הגביע: (15) הלא ידעחם כי נחש ינחש וגוי. פלא ידעמס כי איז מצוג כמוני יודע לנמש, ולדעת מדעת ומקברא ובינה כי אתם

וֹבֹא וֹטַבֹּוֹב בוּעֹוֹב בֹּהֹבֹבַב אָבוּו

בְּעַמִּי (שמות מ, יו), מגורת דֶּכֶך לֹח בְּלוּלֶה (ירמיה ית, מו): ַ מַּקּוֹת עְמֶרִי (מיכס ו, מו), מגורה שמר. וְמֶר מֵרֶע מִשְׁפּוֹגֵל (ישעיה נמ, מו), מגורה מוֹלִיךְ יוֹעֲלִים שׁוֹלֶל (חُיוּב יב, יו). מִמְפּוֹגֵל . אם אומיום סעיקר כגון, וְיִּשְׁפַּבֵּל הֶּשְׁבָּב (קהלם יבּ, ה), מגורם סבל. מִשְׁפַבַל בַּוִים בְּקַרְנַיֶּא (דניאל ו, ס), מגורם סכל. וִיִּשְׁפַּמֵּר לבע, וַיִּלְשַנְרִיּ מגורמ לִיר מֻמוּנִיס, הֻלְשַיַּדְיּ מגורמ גַדְה לַדְּהֶךְ. ומיבה שממלמה ממ"ך מו שי"ן כשהיה ממפעלמ, המי"ו מפרדמ מי"ו, ואינו נומנס לפני אום כאשונס של ימוד המיבה, אלא באמלע אומיום העיקר, כגון נלמדק מגורם לדק, וַיְלְעַצַע מגורם מובו: ומה נצטדק. לשון לדק, וכן כל מיבה שממלמ ימודה לד"יוהיה בהה לדבר בלשון ממפעל הו נמפעל, נומן מי"מ במקוס (16) האלהים מצא. יודעים אנו שלא פרחנו, אבל מאת המקום נהיחה להביא לנו ואת, מלא בעל חוב מקום לגבות שער

זו סים שימם עין, שהמכח לשום עינך עליו. דבר החר כי כמוך כפרעה, הם חקנימני, ההכוג הוחך ואח הדוניך (ב"ר שם): פרעס על ידי וקנסי שרס, על לילס אחם שעכבס. דבר אחר, מס פרעס גוור ואינו מקייס, מבעים ואינו עושס, אף אחס כן, ורי קשות: כי כמוך כפרעה. משוב אתם בעיני כמלך, זהו פשומו, ומדרשו (ב"ר שם). מופך ללקות עליו בלרעת, כמו שלקה (18) ויגש אליו. דבר באזני אדני. יכומו דברי באוניך (נ"ר לג, ו): ואל יחר אפך. מכלן למס למד שדבר לליו

×۵۵: יְרְשְׁם בֵּי שְׁנֵיִם יֶלְדְרַרְּלֵי suos oma וֹבֹאִטוּנוֹ אָבוּי שְּׁבוּין וֹכִיבוּם כִי us: Ye know that my wife bore me לי נגאמר הּבְּרְרְּיִּ אָבְיִרְ אָבֶּרְיִּ אָנִים נּאָמָר הַבְּרָרְ אַבָּא כְּנָא אַטּוּן And thy servant my father said unto לועורי עמנא: إلإبرية ترقها لايرية لاورية youngest brother be with us. אַפּֿג װּדְּבָא נְאַטוּנָא זְמָגַרָא בּי־לָא נוּכָּל לְרָאוֹתׁ פְּנֵינִ הָאָנִשׁ not see the man's face, except our וֹנִישוִע אָבׁי לָא לכּוָל לַמָּטִוֹי then will we go down; for we may عد يس غبند تجها همند ببنايد אֹם אַנו אַנווֹא וֹהגוֹא הֹנוֹא our youngest brother be with us, וְנַאְמֵּג לְאִ וּנכֹלְ לְנִגִינִע אִם. נִאָּמָגוֹאַ לָאִ זֹכּנִלְ לְמֶּנִנִעִ And we said: We cannot go down; if מְעַּמַתַ-אָכֶּל: וְמֶּוֹר עֲבוּרֶא: us a little food. 57 י^{מנטְן} נֹגְאָמֶׁר אַבְּוֹנוּ מֻשְׁבוּ מֻבְּרוּ בַּלְנוּ נֹאָמָר אַבוּנִא טוּבוּ וַבְּוּנוּ לַנָּא And our father said: Go again, buy لحرزر: וֹפְּצֹּע_לְוּ אֵט צִבְרָנִי אָּעָלָנִי: told him the words of my lord. אַלא וֹטוּינָא ליה יָה פָּהָנָמִי up unto thy servant my father, we to i, בּי מַלְינוּ אֶלְ־עַבְּדְּךְּ אָבִי וֹהָנִה פַּד סְלֵיקְנָא לְנִת עַבְּדָּךְּ And it came to pass when we came הספון לראות פְּנֵי: היקפון למחזי אַפְּי: no more. down with you, ye shall see my face יבֶר אַהיכֶם הַקְּּמֵן אַהְבֶּם לְאַ אַהוּכוֹן וְעֵירָאַ עִּמְּכוֹן לָאַ Except your youngest brother come ٤٦ رَاتِهِمُالِ الْكُرِيَّةُ خُيْرِكَ الْحُمَالِيَّةُ خُمَّتُكُ الْحُمَالِيَّةُ خُمَّةً لِلْمُ الْحَالِيَةِ الْمُ And thou saidst unto thy servants: אָנוַ_אַבוו וֹמָנוּ: וְאֶבוּנִי וֹמִינִי: would die. ענות לעוֹב אָר אָביה וְעִינִי אָם ענוֹעָר עִינִינִי אָם should leave his father, his father cannot leave his father; for if he וּנְאַמֶּׁרְ אָבְאַדְּוָּי בְאַרַוּכַּבְ וֹאֹמּבֹוֹא לְבַבּוּנִי לָא וֹבּוּבִ And we said unto my lord: The lad אָלְי וֹאֹמִּיתִי מִּינִי מַּלִּיוּ: may set mine eyes upon him. נֹאָמִנּ מֹנֹנ מֹלְנִינִי: Bring him down unto me, that I ﴿ بَا يَظِيمُونِ هُمْ ـ فَحَدُدِكَ لِينِكُنِ يَهُمُنَا فَا خُمْدُكُ لِهِ فَالْعَانِدِ ذِرْنَاء 17 And thou saidst unto thy servants: בוום ביה: ÄÜĖL נַיּנְבֶּר הָיּא לְבַּדֶּוֹ לְאָמֵּוֹ וְאָבִיוֹ בַּלְחוֹדוֹהִי לְאָמֵּיה וַאֲבוּהִי of his mother, and his father loveth brother is dead, and he alone is left וּאַטוּטִי מִית וּאָמִסִאַר הוּא ु व्या विदेश विदेश विदेश विदेश हैं his old age, a little one; and his אַבא סבא יבר סיבָּקין זְעִיר a father, an old man, and a child of וּנְאָמֶּׁרְ אֶּלְ-אַּבְּוְֹיִ יֹמִּ-לְנִנְ אֶּרְ וֹאָמָּבְוֹאַ לְנִבּוִּנִּי אִינוּ לְנֹאִ And we said unto my lord: We have : צובוֹצֹּ בְּנִמְ לְכָּם אָר אִוַ אֶּנִי לְמֶׁנְמֶּׁרְ עַאָּנִעַ לְכִּוָּלְ אַּבָּא אִנְ Have ye a father, or a brother? ⁶¹ אָבְּוֹג מֵּאָכְ אָּטַ מְּבֹבְגוֹג כְאַמְּנַ נִבְּנָג מָּאָגִךְ נִׁט מַּבְּצִּנְנִיג My lord asked his servants, saying:

(20) ואחיו מח. מפני היכלה היה מולים דבר שקר מפיו, למר, לם אומר לו שהוא קיים, ילמר הביאהו אללי: לבדו

(19) אדני שאר אח עבדיו. מחחלה בעלילה באח עלינו, למה היה לך לשחול כל אלה, בחך היינו מבקשים, או אחומנו אחה

(22) ועוב אח אביו ומח. סס יעווב סמ סביו, דומגיס סנו שמח ימוח בדרך, שהרי מתו בדרך מחה:

מבקש, ואף על פי כן ונאמר אל אדוני, לא כחדנו ממך דבר (ב"ר שם ח):

לאמו. מלומו הלם לין לו עוד למ:

ĽĖL: מְרָוֹב מְנְרָא וֹאִימִיו עַדִּר מִקְשָּׁלְא מְחֵזִינִיהּ עַּדִּ ַנֵיּגָא הָאָטִר מָאִטְּי נָאָמֶר אָּךְ װְפָּק חַד מִלְּוָהִי נַאָמָרִיה בְּרַם

: إِيَّاتُ

and I have not seen him since; I said: Surely he is torn in pieces; and the one went out from me, and

מּגְלָנוּ בְּנְתְּ מִאָּלְנוּ: וְקְרֵהוּ אְסִוֹן וְהְוֹרַדְתָּםׁ אָרִ- וִישְּרִיִּנִיה מוֹהָא וְתַּחַתּוּן יָה

פֿיבְתִי בְבִשְׁהָאַ לִשְׁאוֹל: ילְפֹּטְתְּטֶּׁם נִּם אָנִי זְנִי מִמְּם פֹּנִי נִיסְּבְּיוֹ אָנִי יָה יִוֹ מִוֹ בֵּיִם מִּ

the grave. down my gray hairs with sorrow to and harm befall him, ye will bring and if ye take this one also from me,

servant my father, and the lad is not

Now therefore when I come to thy

למובע בנפטו:

الْرَفْقِينَ بَاحَدِكُمُ كِنِي خُرْفَقِينَ: אֹטַׂנוּ וֹנַפַּׁמֻוְ אַבֹּא וֹתוּלֵוּמָא לָוֹטוָטוּ הֹמַּנֹא

down the gray hairs of thy servant will die; and thy servants will bring that the lad is not with us, that he it will come to pass, when he seeth bound up with the lad's soul;

with us; seeing that his soul is

מַבְדְּרְרָ אָבֶנְינִ בְּיָגִין שְׁאָלָר: למון וְהוֹלִידוּ שְּבְּלֵין אָת־שִׁיבַׁת וִימוּת וָיָהוֹלִין שִּבְּיִן הַיבָּה יי ְנְתְיְה בְּרְאִוֹתָוֹ בִּי־אֵין תַנָּעָר וִיהֵי כַּד יִחְזִי אֲבֵי לֵיח עוּלֵימָא

مَحُدُكُ كُلِّ حِينَةُ خُدِينَةُ خُمُهُيْحٍ:

I bear the blame to my father for bring him not unto thee, then shall the lad unto my father, saying: If I For thy servant became surety for

our father with sorrow to the grave.

הַנְּמֶים: אَيْرِيكِ لَيْضُمُونِ كِمُحُدِ خَرِهِ مِيْنُرِيْنِ كِلِهِ لِهِرِيْنِ مُصَارِكِهِ فِي ַ אַבּׁג בַאמָּר אַם בַּאָא אַבֿגאָנּנְ מִן אַפֿא בַמוּמַר אַם בָא בּׁ, הֹבֹּגְעַ הַבֹּרַ אָטַ עַנְּהַע מִהָּם אָב, הֹבֹגַע מִהָּנַר בַּהּנִכְ,מִא

ダバブジ וְעַמְּה הֵשֶׁב נֶא עַבְדְּדְּ תַּחַת וּכְעָן יִמִּיב כְּעַן עַבְּדְּדְ מְחוֹת בָּל יוֹמַיָּא:

go up with his brethren. bondman to my lord; and let the lad pray thee, abide instead of the lad a Now therefore, let thy servant, I

ಭ□_ÿቪ'バ: עַנְּמָר מְבֶר לְאִנְיִ וְעַנִּמָר יָמָל מִנְכֵוֹמָא

אָטוֹג פֿבֹמשׁא בּעַמּכַּם נִע ומולימא לוחוהו עמי דלמא אָבו אַלבון אָפַע לָוֹט אַבּא נעוליקא יפק עם אַחוֹהי:

ΧĒΧ:

father.' upon the evil that shall come on my if the lad be not with me? lest I look For how shall I go up to my father,

וֹבְאָ אֶנַרַאָּבֶׁוּ: אַננני אַטַּי פַּן אָרַאָּר בָּרָע אַשֶּׁר בּראֵיךְ אֶשֶׁלֶה אֶל־אָבִי וְהַנַּעַר

7%TİŢ!: אָלָהָ הֹמִיה כַּר אָטְיְרָע יוֹסָך אַפּׁיקוּ כְּלְ אֲנָשׁ מֵעִּלְּנָוּי וֹלָא קַם לכב בליימין עליה יקנה יקנה וֹלָא וֹכֿיל יוֹסָף לָאִטִּעַסָּנָא

his brethren. Joseph made himself known unto stood no man with him, while man to go out from me.' And there by him; and he cried: 'Cause every himself before all them that stood Then Joseph could not refrain

אַעְוּ בְּוֹעְוַנַעַ יוֹסֶף אֶל־אָּחֶיו: בְּלְאָנְשׁ מִתְּלְיִ וֹלְאָבְתְּעוֹע אִישִׁ אוא בוּגִּבוּם מְלֵוּוֹ וּנִלּבְא בוִגָּגאוּ וֹלְאַ_וֹכָלְ וּוְסָׂנִ לְנִינִאַּפָּׁלַ לְלָּלְ

ממנמס בו על סמו ועל סמיו, וסס ימומ זה, דומה עלי ששלמן ממו ביוס סמד: (92) וקרהו אסון. שהשמן מקמרג בשמת המכנה (שם לל, ע): והורדתם את שיבתי וגוי. עכשיו כשהוא לולי, לני

(13) והיה כראותו כי אין הנער ומת. מביו מלרמו:

מוק לסיום מנודס בצי עולמום: (28) כי עבדך עדב אח הגעד. ואס מאמר למס אני נכנם למגר יומר משאר אמי, סס כולס מבמון, ואני נמקשרמי בקשר

(33) ישב נא עבדך וגוי. לכל דבר אני מעולה ממנו, לגבורה ולמלחמה ולשמש:

 $X\Gamma\Lambda$

ŧξ

٤٤

٦٤

ıξ

о٤

CVCT.

מֹבְנִם נּוֹמֶּמָת בּנִע פּּבַקְע: י נושן אָטַ לַלְנִ בַּבַבְיָ נוּמְמִמֹה ווּהַב זָה קַלְוִה בַּבַבְיהָא וּשְׁמַתִּוּ

כְהֹּנִוִע אָעָוִ כֹּי נִבְעַבׁי מִפֹּנוֹי: עמור אָבֶּי חָיִי וְלְאָבִיְבְּלִי אָחָיוֹ ניאמר יוסף אַל־אָחָיוֹ אַנַי יוֹסֶף

نخلٰنٰتٰ: אַנוּכֶם אָמֶּבַלְכָּבְנִים ָ אֹלְי וֹנּלְּמִוּ וֹנְּאָמֵּר אֹֹנִי יוִסֹב בֹּהֹו לְנִטִי וּלֵבוּיבוּ וֹאָמַר אַנֹא

خۇتىڭت: خْد خَمْنَابُك هَٰخِنَادُد گُخِيَادَه <u>تَحَجَّمُ جُدَ</u>د خِعَادَهُم هَٰخِنَادُ نَنْ , בַּמְּנוֹנִכְם בַּנִי מְכַבְנַשִּׁם אָטַנִּ צַיֹּנִי בַּמָּנִנְכַנוּ אָבַנִּ וַבּּנִנְטֵוּ נִטָּנִ וֹמֹטַבוּ אַּגַבְיּמֹמֹּגַבִּיּ וֹאַגַבְיָנַבַרָ

און שונים ולהוב: בַאַבּא וֹמִיבְ בַבְּמַהְ הַּנְּיִם אַהָּר אַבְּעָא וֹמִיב בַּנִים הַּנִּין בַּיִים כניני הונים עולה בינים אבי דו הוו פרייו היו בפוא ביו

לַכָּם לַפַּבְיּמָּׁנִי נְּדִלְנִי: לְכֵּם הָאִנֵית בֹּאָנֵוֹ נְלְנַנְוֹנִית לְכוּו הִאָּנֹא בֹאַנֹהֹא וּלְפוּוֹהָא تنفحُتن لاحينا خفتادُه خفيه المختن لا گلتدديا خفيها

نظيم جَجَر אָבֶא מֹצֶבֶוֹים: לפּבׁקנו ולאָבוּן לכָּלַ־בּּינְיוּ عردع، لِتَوْتَ جُد تِهُمُ ثِنَاتِ لَيْضَافِرُنْ فِي حَدِيدٍ فَرَدُهُ هُرُسَا فِي كَيْتِ لَيْهُ فِي ا

מֹאֵבְאֵי וּמְׁמַת אֲנָׁמֵ בִּיִּע פַּבְּעִי:

كَلُمْرِينِ: נמוה פַּתְּנָם צַבוּ אָתְבָּהוֹלִי מַן וֹלָא וֹכֹילוּ אַטוְטִי לְאָטֹבָא ווסף העד קען אַבָּא קוים יוסף לאחוהי אנא

לְמָגֹּבוֹם: יוסף אַחוכון דְיַבּינְתוּן יָתִי וַנְאַמֶּר יוָסָן אָל־אָּחָיִוּ נְּשִׁינְאַ וַאֲמַר יוָסָף לַאֲחוֹהִי קָרוּבוּ

ילהו לא טטלססיו ולא יטלוב

זְרוּעָא וּהְצָרָא:

לכון לְמֵּוֹלֵא וַלֹּא:

ללב ביהיה ושלים בכר ialit šės želau ileu וְעַּמְּה לְאִ־אַמֶּם שְׁלַוְהָמָּם אֹתִי יִכְּעָּוֹ לָא אַמוּו שְׁלַחָהוּן יָתִי

> Pharaoh heard. Egyptians heard, and the house of And he wept aloud; and the

at his presence. answer him; for they were affrighted live?' And his brethren could not 'I am Joseph; doth my father yet And Joseph said unto his brethren:

into Egypt. Joseph your brother, whom ye sold they came near. And he said: 'I am Come near to me, I pray you.' And And Joseph said unto his brethren:

you to preserve life. hither; for God did send me before with yourselves, that ye sold me And now be not grieved, nor angry

neither plowing nor harvest. five years, in which there shall be been in the land; and there are yet For these two years hath the famine

save you alive for a great deliverance. you a remnant on the earth, and to And God sent me before you to give

land of Egypt. all his house, and ruler over all the me a father to Pharaoh, and lord of hither, but God; and He hath made So now it was not you that sent me

בטולעו להם: (I) ולא יכול יוסף להתאפק לכל הנצבים. לא סיס יכול לפגול שיסיו מזריס נלגיס עליו ושומעין שאמיו ממגיישין

אַבְעָא דָּמָצֶרָוֹם:

- מישנ"דה בלע"ו: (ב) וישמע ביה פרעה. בימו של פרעה, כלומר עבדיו ובני בימו, ומין זה לשון בים ממש, מלח כמו בים ישראל, בים יהודה,
- (3) נבהלו מפניו. מפני סנועס:
- מסול (ב"ר לג, מ): (+) גשו גא אלי. כאס אומס נפוגיס לאמור, אמר, עכשיו אחי נכלמיס, קרא לסס צלשון רכס ומחנוניס וסראס לסס שסוא
- (כ) למחיה. לסיום לכם לממים:
- (9) כי זה שנתיים הרעב. ענרו משני הרענ:
- (8) לאב. למבר ולפטרון (לוס בעשיטלער פאטראן):

<u>בְּבְר אֶלְ. אֶלְ-תַּהְּלְּב:</u> الأكيانات كَمْكُيا كَرْخُمْ فَالْمَدُنَّاتِ هَلَيْدَ نُدُ كِنْ قِيا كَرْخُمْ فَلَدُلَّا و هَجْرِد خِد هُمَدِ خِبْكَ بَرَقِكَ شُمَّلَاد جَنِد خِبْدًا هُمَد خِبْكَ بَرَقِكَ

لمجذك بخكلك نخر جُمُد كك: هَجْ، هَا بَدُدُنَا بَدُدُنَا بَدُدُنَا كَانَا كَانِ حَرْدِ هِنَا بَدُدُكَ نَدُدًا خَدُكَ لْنُهَدُقْ حُمَّدُهَا لِثَنْ كُلِيرِ لَنَقِيرَ خَمَلَمُم لَيْهَا يَنْتِي

יִבְּיִהְ וְבְּיִבְיִּ וְבְּרָבְיִּבְּיִבִּיִּ أَرَيْكُ שُٰإِرْ لَ رَٰئِدٌ قِا مَرَدِرُكُ هَيْمِ عَنِي مِنْ الرَحِودِ لِم جَرْدِهِ مَنْ مَرَدِدٍ فِهِ أخذُوَذُنْ، אָטַׁבְ הָּם כֹּיַהָּנָג

בּלוֹמִׁוֹ כִּוַבְפׁוּ טַמְׁבַבָּׁר אָבִוּכֶּם: בו וְהַבָּה עֵינֵיכֶם רֹאֹוֹת וְעֵינֵי אָהַי

<u>בוּלו</u>: ומְעַבְעָם וְעִונַבְעָם אָעַאָּבוּ בּ בְּמִגְּרְיִם וֹאֵע בֹּלְ-אַמֶּר רְאִנִים וְהַנַּרְמָם לְאָבִי אָנַ־בָּלְ־בְּבוּרִי

ניבל ילְנִימָן בַּבָּע עַלְ־צַּנְאַבֶּיוּ: ** נּיפָּׂל מַל־צַּוֹּאבָי בְּנָיִמָּן־אָטִינ

נְאַבוֹנוּ בְּלְנוּ אָבוֹנוּ אָבוֹנוּ ١٠٠ تازهٰظ خُخُمِ هُنَايِد تَبْخُكُ هُجَيْنُهِ

עוָע לְוֹטֹּג לָא טִטְׁמַּכַּב: מּבַבּן נֹאַכִּן אָבְאַבֹן נֹאַמּבַנֹים אִנִיוּ וֹסִפּוּ לְנִׁי אַבָּא וֹנִימִבוּוֹ

نظك نصبك نحم كخك:

رَهُرُم قَرْبُكُ لَحُمْ لَـٰكُمْ لَـٰكُكُ וֹאַזוּן יִמְרָ מַפָּוֹ אָבִי עוֹר חַמִּישׁ

ממבון: בּנֹינִמִּנוֹ אַבוּ בּלְנְאָנֹכִינוֹ אַנֹא וֹבַא הֹנוֹכוּן בַּוֹנוֹ וֹהַנוֹּ אַנוֹי

Ů<**Ċ**⋈: اعاتاتانا בּבְמִגְּבוֹם וֹנִים כַּבְ בַּנִוֹזִימוּוֹ וטֹטוּוָן לַאַּבֹּא זֹט כֹּלָ וֹלֵבוּוּ

הּוֹבׁוּשִׁ: אַנוּנִינִי וּבְּבְאַ וּבְּנִוֹמָוֹ בָּבָא הַּבְ

אַרוהי עמיה: הביהון ובְתַר בו וֹנֹמֵּגל לַכָּל אָשוִעוּ וַבַכּא

> tarry not. of all Egypt; come down unto me, son Joseph: God hath made me lord and say unto him: Thus saith thy Hasten ye, and go up to my father,

tyon past: flocks, and thy herds, and all that and thy children's children, and thy unto me, thou, and thy children, Goshen, and thou shalt be near And thou shalt dwell in the land of

household, and all that thou hast. thou come to poverty, thou, and thy there are yet five years of famine; lest and there will I sustain thee; for

is my mouth that speaketh unto eyes of my brother Benjamin, that it And, behold, your eyes see, and the

bring down my father hither. have seen; and ye shall hasten and glory in Egypt, and of all that ye And ye shall tell my father of all my

Benjamin wept upon his neck. Benjamin's neck, and wept; and And he fell upon his brother

brethren talked with him. wept upon them; and after that his And he kissed all his brethren, and

SΙ

þΙ

٤і

11

- (11) פן תורש. דלמה מממקכן, לשון מוֹכִישׁ וּמַעֲשָׁיכ: (9) ועלו אל אבי. ארן ישראל גבוס מכל סארלות:
- (21) והנה עיניכם רואות. בכבודי, ושלני לחיכם, שלני מסול ככם. ועוד, כי פי המדבר לליכם בלשון הקדש (בב"ר שם
- בלבי שנקה עליכם: י): ועיני אחי בנימין. סשום אם כולם יחד, לומר, שכשם שאין לי שנאם על בנימין אחי, שהרי לא היה במכירמי, כך אין
- בכס, פעולה אחם, שלא כמו רק על חורצן אחד, ועיין בביאור חרגום יוומן ששם הוא בדרך דרש): כמיב ויפול ויבך, מרמי משמע, אשני מקדשום ולכך עשה ב' פעולות על זה הרמז, מה שאין כן בנימין, דלא כמיב רק ובנימין ובנימין בכה על צואריו. על משכן שילה שעתיד להיית בחלקו של יישף וסופו להחרב, (ולענ"ד דייקו של רש"י דביישף (14) ויפל על צוארי בנימין אחיו ויבך. על שני מקדשות שעתידין לסיות בתלקו של בנימין ומופן להתרב (מגילה מז:):
- (EI) ואחרי בן. מאחר שראומו נוכס ולבו שלם עמסם: דברו אחיו אחו. שמחחלס סיו נושים ממנו:

לי אֶל־צַּהֶיף וַאָּת עַשְׁיִּי מְעַנִּי לַצְּהָרְ דָּאַ עַבְירָיְ מְעִינִי יָתְ פּבְער יִבְעָיִי עָבְעָיִי עָבָּעָיִי עָבָּעָיִי באו אווו נוסף נויטב בענון למימר אחו אחי יוסף ישפר וְהַפַּׂלְ נִשְּׁמָת בַּיִית פּּרְעֹה לֵאמֶר וְקְלָא אִשְּׁחְמָע בַּית פּרְעֹה

אָט בֿמֿירְכָּם וּלְכוּי לָאוּ אַרְצָר בָּיִּמִי בָּיִמִירָנִוּ וֹאֵיזִילִנִּ אָנִבִילִּ ربقا علما فحربافك بجفا يغفد علمد كرباعه هنفد

אַבוּל מִצְּבְוֹם וֹאַבְלוּ אָנוַ עַבְבָן זִּים מִוּכ אַבַּלֹּא בַמִּצְבוֹם אַ יּבָאוּ אַלְגְּ וֹאֲשְׁלָּבִי לְכֶּם אַם־שוּבִ בִּּמִּיכוּן וֹאִיחוּ לְנִמִי וֹאָמֵיוּן וַלְטַוֹן אָט אָבוּכוּן וֹגִט בּּטוּכֶם וּבַבוּ גִט אָבוּכוּן וֹגִט אָנֹמ

ردرم، ݣَرْفُ مِيْهُدُا مَعْرَات مُتَرَيِن كُرِيا مُعَلَمْهُ لِمَعْدَات مُتَرَالًا וֹאַטַּׁע אַנוֹטַע וֹאָע הַאָּנ לַעוּן וֹאַטַּ מִפַּפַּע בַּא הַבוּעוּ סַבוּ ن لا تلاثا:

ְנֹמֹּנֹלְכְם אַּלְ_שַּׁעִים מַּלְ_בַּלְנִכִּים נִמּנִכִּוּן לָא שַׁׁשִנִּם מַּלְ מִנִּכִוּן אָבֹגכֶם נַבְאַטֶּם:

בּי־טָּוּב בְּלְ־אָבוֹן מִצְּבוֹם לְבָּם אָבוֹ סוּב בָּלְ אַבְעָּא דְּמִצְּבוִם

خَتُت جَيُد حَيْدُك: ، بقك مُتْكِبِه مَحِـق، فَلَمِْهِ رَنْقَا נלֹהְמִּי בּוֹ בְּנֵי וֹמְּבִאָּבְ נִיּשָׁוֹ בְשָׁם נֹהְבִּי בּוֹ בֹּנִי וֹמְבֹאֵבְ וִיִּיִב

٩ חַלְפָּׁע מָאָר סִלְּהָוּ דִּבְּסָר וְחַמְשָׁא بخخئثلا ثقل هخه يخصه بخخثما نقد فغو לאֶּישׁ חַלְפַּוֹע לְכוּלְעוּן יִתַב לְיָבֶר אֹבֶּמֶלָוֹן

לאַבְעָא דִּכְנְעוֹ:

וְמִיכְלוּן יָת מוּבָא דְאַרְעָא:

אַבוכון וְהֵיהוֹן:

הפרעה ויהב קהון זודין

לביון יוסף עילן על מימרא

להגוו פֿבמט ולהגוו הלצוטו:

Pharaoh well, and his servants. brethren are come; and it pleased Pharach's house, saying: Joseph's And the report thereof was heard in

your beasts, and go, get you unto

unto thy brethren: This do ye: lade

And Pharach said unto Joseph: 'Say

raiment.

for the way.

are yours.'

and come.

the land.

77

17

61

Δı

91

shekels of silver, and five changes of Benjamin he gave three hundred

changes of raiment; but to

Joseph gave them wagons, And the sons of Israel did so; and

To all of them he gave each man

Pharaoh, and gave them provision

according to the commandment of

good things of all the land of Egypt

Also regard not your stuff; for the

your wives, and bring your father, of Egypt for your little ones, and for

ye: take you wagons out of the land

Now thou art commanded, this do

of Egypt, and ye shall eat the fat of I will give you the good of the land

households, and come unto me; and

and take your father and your

the land of Canaan;

(16) והקול נשמע בית פרעה. כמו נבית פרעס, וזמו לשון בית ממש:

(שענו את בעירכם. מנומס:

(18) אח מוב ארץ מצרים. ארן גוצן, ניבאואיני ודע מס ניבא, מופס לעצומס כמלולס שאין בס דגים: חלב הארץ.

אַבּמְלַנוֹ צַלְבוּמָא:

بدرك الدها

(19) ואחה צויחה. מפילומרלסס: זאח עשו. כך מתרלסס שנרשומי סימ: כל מלב לשון מימב הוא:

ימָּוְוּן לְאַבִּיוּ לַצְּבֶוּי: וְמֶשֶׁר אֲמֹנֻת יְּשְׁאֵת בָּר וְלֵחֶם ²² חַמֹּלְים נְשָּׁאָים מִפָּיִב מִצְּרְיִם וּלְאַבְּיוּ שָׁלָח כִּזּאָת עַשְּׁרֶה

☆☆↓↓☆※: ム袋口に止い נגסב אַטלן הֹאַלן הַבּוּר שׁמֹנוֹן מֹמּנוֹן מִמּוּכ מִצִּבוֹם וֹלַאָּבוּטִׁי הָלַט כַּבוּוֹ הַּסְבֹא

she-asses laden with corn and bread good things of Egypt, and ten manner ten asses laden with the And to his father he sent in like

אַבְיָם אַבְשׁבֹּנֵינוּ בּּבַבְיבּי: וִישְׁלְּוֹ אֵטְ אֵנוֹיִוּ וַנֵּלְכֵר וַנְאָמֶר וְשִׁלְּוֹ יָת אֲחוֹהִי וַאַּזַלְי וַאֲמַר

לְעִוּן לָא טִטְלָּגוּן בָּאִוּבְטָא:

them: 'See that ye fall not out by the they departed; and he said unto So he sent his brethren away, and

בׁנְּמֹן אֶבְינִהְלִב אֶבִינִם:

בּבְנַעַן לְנָת יַעֲּלִב אָבוּהוֹן:

Jacob their father. came into the land of Canaan unto And they went up out of Egypt, and

מֹהַבְוֹם וֹנֹפֹּג לַכְּוָ כָּׁוּ לָאַ בַּאָבׁמֹּמֹוּ ٠٠٠ ١٠٠ ١٥٠١ ١٤٠ ١٤٠٠ ١٤٠٠ ١٤٠١ ١٤٠٠ ١٤٠١ ١٤٠٠ ١٤٠٠ ١٤٠٠ ١٤٠٠ ١٤٠٠ ١٤٠٠ ١٤٠٠ ١٤٠٠ ١٤٠٠ ١٤٠٠ ١٤٠٠ ١٤٠٠ ١٤٠٠ ١٤٠ ניגָּדוּ לוֹ לַאַמֹר עוֹד יוֹמָף

הימין קהון: מֹלִגֹּא פֿוֹלֵן מֹלְ לִבִּיה אַבוּ לָא לכֿל אַבֹּהֹא בַּמִּגַּבִוֹם וַנִּוֹאַע ווְסָלְּ בַּנִיִּם נַאֲּבוּ בַנָּא מֻּלְּיִם וְחַוּיאוּ לֵיה לְמֵימָר עַד בְּעַן

fainted, for he believed them not. the land of Egypt.' And his heart is yet alive, and he is ruler over all And they told him, saying: Joseph

וּנֹֹבְבֹּבׁנִ אֶּלֵנִו אָנִי כֹּלְ גַּבֹּבֹנֵ, וּמִּלְּנִלְוּ מִּמִּנִּי זִּי כֹּלְ פֹּטֹּוֹמִי ځ۵۵۰

revived. the spirit of Jacob their father which Joseph had sent to carry him, them; and when he saw the wagons Joseph, which he had said unto And they told him all the words of

۶۵۲۰۵۳ : לְשֵׁאַת אַתְּוֹ וַהְּחִיׁר רָוּחַ יַעַּקְב יָבִיה וּשְׁרָת רוּחַ קּוּדְשָׁאַ עַל אַביהם: هُلا لِيَرْدُرُهُ لِي يُعَمِد شِكِل النَّالِ هُذَرُنِهِ لِيهُرَا النَّالِ ذِيْهُمْ لِ כב יוֹסֵף אֲשֶׁר דְּבֶּר אֲלֵהֶם וַיַּרְאֹ יוֹסֵף דְּמַלֵּיל עִּמְּהוֹן וַחֵוָא יָת

וְאָטְוַיִנִיה עַר לָא אָמוּת: ממישי ניאֹמֶר ישְׁרָאֵל רָב עוֹד־יוֹסָף נְאַמַר יִשְׂרָאֵל סַּנִּי לִי חָדְנָא

and see him before I die.' Joseph my son is yet alive; I will go And Israel said: 'It is enough;

בלו. ביו אַלְבָּע נֹאָנֹאָנוּ בֹמֹנִם הַרַ בַּעוֹ וִסִנַ בַּנִנ פוֹנִם אָנוֹנְ

כי מעולס לא שלח לו עשרה חמורים וי' אמונות, רק הכי קאמר קרא, ולאציו שלח בעגלות כואת וגו' כלומר כחשבון הוה שהוא (ES) שלח כזאח. כמשנון סוס, ומסו סמשנון, עשרס ממוריס וגוי. (רלונו שמלם כואת סמיומרם, ובל"ף סדמיון, מורס על

משק י' ממוריס וי' אמונות. והשמא אמי שפיר, דלא מלינו נכחב אלא ויכא את העגלות, ולא שום המוריס ואמונות וק"ל. בשם

סגלון מסרש"ל): ממוב מצרים. מלינו בגמרל ששלה לו יין ישן, שדעה וקניס נוהס סימנו. ומדרש הגדס, גריםין של פול:

(24) אל חרגוו בדרך. אל ממעמקו בדבר הלכה, שלא מרגז עליכם הדרך. דבר אמר אל מפמיעו פמיעה גמה, והכימו בר ולחם. כמרגומו: ומזון. ליפמן (כך גירקמ כמ"ס):

בממס לעיר. לפי פשומו של מקרא יש לומר, לפי שהיו נכלמים, היה דואג שמא יריבו בדרך על דבר מכירחו, להחוכח זה עם

זס ולומר, על ידך נמכר, אמס ספרת לשון סרע עליו, וגרמת לנו לשנאתו:

(62) וכי הוא מושל. ואשר הוא מושל: ויפג לבו. נחלף לצו והלך מלהאמין, לא היה לצו פונה אל הדברים, לשון מפיגין

. סעגלות אבר שלת יוסף, ולא נאמר אשר שלת פרעה: - והחד רוח יעקב. שרמה עליו שכינה שפירשה ממנו: (22) אח כל דברי יוסף. מימן ממר לסס, במס סיס עומק כשפירש ממנו, בפרשה עגלס ערופס, זסו שנאמר וירא אח

(82) דב עוד. לבלי עוד שמחס וחדוס, סומיל ועוד יוסף בני חי:

502

97

٤٦

and victual for his father by the way.

מעמן בלשון משנה, וכמו מַפֿין בַּפָּגוֹם (פֿיכה ג, מע), וְרֵימוֹ לֹפֿ נָמֶר (ירמיה מה, יפֿ), מהרגמינן וריחיה לה פג:

לאַל<u>יו</u> אָבָיו וֹבְּעַלי: נּוֹבְאַ בְּאָבְׁע מְּבָת נּוּוֹבָּע וֹבְּטָנִם לְבָאֵר מְבַת וֹבַבַּע בַּבְטָנִוֹ

וּאַמֶּר הַיּגָּנִי: בּׁמַבְאָּט עַבְּוֹלְע וּגְאָמֶב וֹהַלָּב ו בַּבִּגלָגֹא וֹאָמָב וֹהַלָּב וֹהַלָּב آرِيجُمُات الْجُرْشِاتِينَ الْجُرْشِلِيَّةِ الْمُعْلِينِ الْمُعِلِينِ الْمُعْلِينِ الْمُعْلِينِ الْمُعْلِينِ الْمُعْلِينِ الْمُعْلِينِ الْمُعْلِينِ الْمُعْلِينِ الْمُعْلِينِ الْمُعْلِينِ الْمُعِلِينِ الْمُعْلِينِ الْمُعِلِينِ الْمُعْلِينِ الْمُعْلِينِ الْمُعِلِينِ الْمُعْلِينِ الْمُعْلِينِ الْمُعْلِينِ الْمُعْلِينِ الْمُعْلِينِ الْمُعْلِينِ الْمُعْلِينِ الْمُعِلِينِ الْمُعِينِ الْمُعِلِينِ الْمِعِينِ الْمُعِلِينِ الْمُعِلِينِ الْمُعِلِي الْمُعِلِي الْمُعِلِيلِينِ الْمُعِلِيلِينِ الْمُعِلِي الْمُعِلِيلِينِ الْمُعِلِي الْ

خرزر بتر الإشرية الأصاء אַל־הִירָאׁ מֶרְדֶר מִצְּרִיְמֶה בֶּי־ לָא תּדְּחַל מִלְמִיחַת לְמִצְּרִים וֹגֶאַמֶּר אַנְכָּׁו עַאָּבְ אֶּבְעַוֹּ אַבְיוֹב וֹאָמָר אַנָּא אַבְ אָבְעָא בּאָבוּב

\$4_\$\$.t.L: هَمْ ذِلْكَ تِهِ مُؤْمِدُ لَا لَا يَهُدُا لَكُ لِهُدُا هُو مُؤْمِدُ لِمُلْ هُو مُؤْمِدُ لِلْهُالِ مُؤْمِدُ لِل אָנְכַׁ, אַנֹר הֹמֵּׁלַ מִאֶּנְוֹמֵׁע וֹאָנְכֹּ, אָנֹא אָיחוִט הֹמֵּלַ לְמִאָּנִוֹם

אַשֶּׁר־שְׁלָח פַּרְעָּה לְשָׁאִה אָהָוֹ: נאַט_ספֿס נאַט_נאַנטָם בֿאַנֹגַנָט , בַּנֵירִישְׁבְאָלְ אָטַ־יַנְעַקְּבָּ אַבִּיהָהָם בָּנֵי יִשְּׁרָאָלְ זָה יַעְּלָבְ אָבִיּהְוֹן

וְבְלְאַנוֹיִ אָשְׁוֹיִ לַנְמֹּן וּנִּבְאַנּ מִצְּבְיֵנִמָּע נַעְּלֶב בוּמִם אֹמֵּב בֹבֹמוּ בֹאֹבֹוֹ גַבֹּנוֹ בֹאַבֹמֹא צַבֹּנֹמוֹ נֹאַנוּ אָת־מִקְנֵיהֶם ַבוּאָוֹ_ آذظلا

אַטִּוּ מִצְּרֶיְמְׁתֵי: (ס) بخزبن خزر أجَر - بَلَمْد تَجْد بخرن جَرَبَ بخرن خربن هَرَن الحَر ֝֝֝֝֝֝֝֝֝֝֝֝֝֝֝֝֝֝[֚] בְּלֶּגְוֹ וּבְּנֵגִי בְּנָגִיוֹ אָשְוֹ בְּנֹתְנִי פְּנִתְיִי וּבְנֵירִי שְּמִיה בְּנָתִיה

בלר וַעָּקר רַאִּיבָן: עַבּאָנִם מָאַנְוֹמֶע וֹהְעַב וּבְּנִוֹן בַּמֹאַנִוּ לְמִאָנִינִם וֹהַעָּב וּבְנִוְעִי

לאלְבֹא בּאָבוּנוּ, וֹגָּטַׁלּ: أنور نشِلهٰن أحَدٍ لِهَمْد إِن يَرْمَعِ نَمْدُهُمْ نَحْدٍ لِدَرِي يَهُمُه

נֹאַמֹּע בַאַלֹא:

אָבׁוּ לַמַּם סִנּוּ אָׁמָּוּנִלָּבַ שַּׁמַּוּ:

וֹאָנּוּ וֹבוִנִיוּ מַלְ מֵּוֹלֵב:

בְּעָּלְקָהָא דִּשְׁלַח פַּרְעָה לְמִשַּל ונת שפקהון ונת גשיהון נוֹשׁם זֹהֹשִׁר מִבּׁאָב הָאַבֹה נוּהְאָנ נִשָּׁם זֹהֹשָׁר מִבּאָב הָבֹה נִיָּמֹבְנִ

למגלנים נגלב ולל לנוניו יוברי נת גימיהון ונת קנננהון

ממוה קמצרום:

בוכבוה דיעלב ראובן: בוֹנְוֹמְבְאָבְ וֹאִבְוּוֹ מֻּמִבִּעוּ בּוֹנִוּ וֹמְבַאָּבְ

> of his father Isaac. and offered sacrifices unto the God that he had, and came to Beer-sheba, And Israel took his journey with all

ΧΓΛΙ

Jacob.' And he said: 'Here am I.' visions of the night, and said: Jacob, And God spoke unto Israel in the

great nation. Egypt; for I will there make of thee a thy father; fear not to go down into And He said: 'I am God, the God of

upon thine eyes.' again; and Joseph shall put his hand and I will also surely bring thee up I will go down with thee into Egypt;

which Pharaoh had sent to carry and their wives, in the wagons their father, and their little ones, and the sons of Israel carried Jacob And Jacob rose up from Beer-sheba;

Egypt, Jacob, and all his seed with land of Canaan, and came into goods, which they had gotten in the And they took their cattle, and their

he with him into Egypt. daughters, and all his seed brought him, his daughters, and his sons' his sons, and his sons sons with

Jacob's first-born. Egypt, Jacob and his sons: Reuben, children of Israel, who came into And these are the names of the

יומר מבכבוד וקנו לפיכך מלה בילמק ולה בהברהם: (I) בארה שבע. כמו לבאר שבע ס"א בפוף מיבה, במקום למ"ר במחלמה: לאלהי אביו יצחק. מייב אדם בכבוד אביו

(ג) יעקב יעקב. למון מנס:

(3) אל חירא מרדה מצרימה. לפי שסיס מלר על שנוקק ללאם למולס לארן:

(+) ואנכי אעלך. סנטימו לסיום נקבר במרן:

לארך אינן כדאי לי, וזהו שַּׁשַׁבַ בְּרִימִי לִי, השמיד לו לבורין של זהב ושל כמף כמין כרי, ואמר לו מול את אלו: (6) אשר רכשו בארץ כנען. אבל מה שרכש בפרן ארס נמן הכל לעשו, בשביל חלקו במערת המכפלה, אמר, נכםי מולה

(Y) ובנות בניו. קרמ במ משל ויולבד במ לוי:

907.

	(8) הבאים מצרימה. על שם השעה קורה להם הכמוב בהים, והין לחמוה על השר לה כתב השר בהו:							
81	אָּבֶּׁע בִּינֵי וִלְפָּׁע אַּמֶּר ַנָּתָוֹ לְבֵּוֹ לְלִאָּע בִּתָּי וַתֵּלֶּר אָת־אַנֶּע לְיִמְּלֶּר שָׁמִּ מִּמְבִּע יִּמֶּבְ	אַלֵּין בְּנֵי וִלְפָּה דִּיהַב לְבָן לְלֵאָה בְּרַחֵּיה וִילִידַת יָת אָלֵין לְיַנְּעָּלְב שֶׁיה עַּסְבֵי נָפְשֶׁן:	These are the sons of Zilpah, whom Laban gave to Leah his daughter, and these she bore unto Jacob, even sixteen souls.	81				
۷ı	בְרִישָּׁה וִמְּנָה וִישְׁנָה וּבְּנֵי וּבְרִישָּׁה וְשֶׁרַה אֲחֹהָם וּבְנֵי הְבְנֵי אֲשֶׁר וְמְנָה וְיִשְׁנָה וּבְנֵי	לנימה טבר ומלפיאל: ולנימה ושנה אטההון וקני וקני אשר ימנה וישנה וישני	And the sons of Asher: Imnah, and Ishvah, and Ishvi, and Beriah, and of Serah their sister; and the sons of Beriah: Heber, and Malchiel.	Δı				
91	מְנֵׁ, וֹאֶבוְנִי, וֹאָבְאֶלֶּ,: יִבְנָוֹ לְּבַ בִּפְּנְוֹן וְנַוּנִּ, מִהְנָּ, וֹאָבְּבָּן	וֹאָבְנוֹ מֶּב, וֹאָבוִיב, וֹאַבְאֵבְ,: יבֹוֹ, יֹנֵ בִּפֹּנְוֹ וֹטַוֹּ, הֵנֵּוֹ,	And the sons of Gad: Ziphion, and Haggi, Shuni, and Ezbon, Eri, and Arodi, and Areli.	91				
\$ 1	אַלָּהוּ בְּנֵי לֵאָה אֲשָׁר יֵלְדָה לִיַשְׁלִבׁ בְּפַּדֵּן אֲבְׁם וָאָת דִּינְה בְתְּוֹ כְּלִ־נָפֵשׁ בְּנָיוֹ וּבְנוֹהָיוּ שְׁלְשֶׁים וְשְׁלְשׁ:	אַלִּין בְּנֵי לֵאָה דִּילִידַת לִינֵּלִב בְּפַדֵּן אֲרֶם וְיָת דִּינָה בְּרַמֵּיה בְּלְ נְפַשׁ בְּנוֹהִי וּבְנְתֵיה הְלָהִין	These are the sons of Leah, whom she bore unto Jacob in Paddan-aram, with his daughter Dinah; all the souls of his sons and his daughters were thirty and three.	\$1				
ĻΙ	ڶڗڬڔٝۼٚڔ: ڹڂڗؙ؞ ڶڂؘڒڹڶ ڞڎٮ ڶۼڔٛڹڶ	لْرَيْاخُهُمْ: بَحْدُر بَاحَدِرِبَا قَثِي لَهُنْجِيَا	And the sons of Zebulun: Sered, and Elon, and Jahleel.	þΙ				
٤١	וְשֵׁמְרֵוְ: יְבְנֵיִ יִשְּׁמְבְרֵר תּוֹלֶת יִפְּנָת וְיִוֹב	וְמְמֶבְוְן: ילְנֵי וִשְּׁמֵּלֵב שִּוְלָת יפִּׁנִּׁע וְיוִּב	And the sons of Issachar: Tola, and Puvah, and Iob, and Shimron.	٤١				
71	יקני יְהוּדָה עַר וְאוֹגָן וִשִׁלָה נְפֵּרֶץ נְזְרֵח נִיְמָת עָר וְאוֹגָן הְצְּרֶץ בְּנַען נִיְהְוִי בְנִרפֶּרֶץ הַצְּרָן וְחְמִיל:	מֹאֵבוְן וֹטִמִּנְלְ: בַּאַבְעָּא צַבְּנָתְן וַחֲוּוְ בָּנֵי פָּבֵּא נְפָבֵא נִזְּבֵּח נִמִּים מָב נִאְנָּן נְבְנֵי יְחִיבִּר נְאִנָּן וְשֵּׁלְם	And the sons of Judah: Er, and Onan, and Shelah, and Perez, and Zerah; but Er and Onan died in the land of Canaan. And the sons of Perez were Hezron and Hamul.	71				
11	بظتر كِنْد وْلْهِبِا كَانَات بَصْلَالَد:	ילה כְנִי דּנְהְוּן לַבִּינִ ימִּנְנִי:	And the sons of Levi: Gershon, Kohath, and Merari.	11				
OI		בְּנְתְּנִיםְׁא: נְאָטַר נְיְבְיוֹ נְאָטַר נְשָּׁאִילִ בָּר יְבְנֵי שִׁמְּמִוּן יְמִיאֵלְ נִיְמִוּ	And the sons of Simeon: Jemuel, and Jachin, and Jamin, and Shaul the son of a snasmitish woman.	OI				
6	اْحَلَـٰظِر: بخَرْدُ لَـٰ×بِحَا لَـٰنْبِكِ بَحَدِّنِ× لَـٰعُمْلِـٰإ	וְחֵאֶרוּן וְכַּרְמִי: יְבְנֵי רְאִיבֵּן חֲנִוּךְ יִפַּלְוָאִ	And the sons of Reuben: Hanoch, and Pallu, and Hezron, and Carmi.	6				

(15) אלה בני לאה ואת דינה בחו. סוכרים מלם בלאם ומנקבות מלם ביעקב, ללמדך, אשם מוכעת תמלם יולדת וכר, איש מוריע תמלם יולדת נקבס: שלשים ושלש. ובפרמן אי אתם מולא אלא ל"ב, אלא זו יוכבד שנולדם בין התומות בכניתתן

(10) בן הכנעניה. כן דינה שובעלה לכנעני. כשהרגו את שכה, לא היתה דינה רולה ללאת עד שושבע לה שמעון שישאנה

לעיר, שנאמר שַׁשְׁרַ יֶּלְדֶים אֹמָם לְגַוֹי בְּמִלְרֵים, לידמס במלרים ואין סורמס במלרים:

(5"(6, '9):

ئَمَّا، خُرْد. تَمَّكِٰ حَدْد. ثَعْم هَهْ، ص مَنْهَ، خُرْد، تَمْطِح خَدْ رَخَهُنْ× all the souls were threescore and six. his loins, besides Jacob's sons' wives, יים מגרוָלמע יאָאָ, יְרַכְּוּ מִלְּבֵּר לְמִגְרִוֹם לִפְּקָר וֹרְבָּוּה בָּר 97 came into Egypt, that came out of לַנְהַּלְּכֵר כַּלְ נַפְּׁמְּטָא בַּמָאלָא מִם נַהַּלְב All the souls belonging to Jacob that خُنَمُٰكِ خُدِـ ثَهُم مِخَمُّكِ: אַבְּגוֹ לְנִהְּטְרַ כֹּלְ וַפֹּׁחֲטֹא חֲבַה: Jacob; all the souls were seven. לְבְׁנֵוֹלְ בְּעִוֹּיְ וְעַּׂלְבְׁ אֵשְׁבִאָּבְּנְי לְנְבִוֹלְ בִּנִינִיהִ וֹנִלְּנִבְי יָּנִי daughter, and these she bore unto Laban gave unto Rachel his 57 אַבְּע בּהָ, בּלְטְּע אַמֶּע דָּטָן לְבֵּן אִבְּן בּהָ, בּלְטַע בּיִּטַב לְבָּן These are the sons of Bilhah, whom نمڌם: نھےں: and Guni, and Jezer, and Shillem. ⁺ • יבְרָלְ וְפַּטַּׁלְ, וַשְׁגְּאָלְ וְצִוּלִ, וְנֵבֹּלִ וִבְּרָוֹ וְפַּטַּלְ, וַשְׁגִּאָלְ וְצִוּלִ, וְנִבֹּלִ **t**7 And the sons of Naphtali: Jahzeel, ני נ<u>לני דֶן הַשְּׁים</u>: וְבְנֵי דְּן חֲשִׁים: And the sons of Dan: Hushim. كِيْمُكِّ خَرِيْتُهُم هَلَـ خَمْن مُمَّل: خَرْمُكِ خَرِيْتُهُمْ هَلَـ خَمْنُ الْعُمْنِ الْعُمْنِ الْعُمْنِ الْعُمْنِ الْعُمْنِي الْمُعْمِي الْمُعْمِي الْمُعْمِي الْعُمْنِي الْعُمْنِي الْمُعْمِي الْمُعْمِي الْعُمْنِي الْعُمْنِي الْمُعْمِي الْعُمْنِي الْمُعْمِي الْ were fourteen. were born to Jacob; all the souls تَّ كَاكُبُ لَٰ لَا لِمَا لَا كَالِم الْمُؤْمِدِ الْمُؤْمِدِ الْمُؤْمِدِ الْمُؤْمِدِ الْمُؤْمِدِ الْمُؤْمِدِ الْمُؤْمِدِ الْمُؤْمِدِ اللَّهِ اللَّهُ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهُ اللَّالِي اللَّهُ اللَّا لَا اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّالِي الللَّالِي اللَّهُ اللَّالِي اللَّالِي اللَّالِي ا 77 These are the sons of Rachel, who נטפֿים נאָרְדָּ: .b1A bns, and Ard. מַפֹּנִם וֹטַפֹּנִם וֹאָבֶבַי: Naaman, Ehi, and Rosh, Muppim, עּבא וֹנֹהְמוֹן אִנוֹ, וֹבְאָחֵ מִפֹּנִם וֹאַהָּבּלְ עָּבֹא וֹנֹהְמוֹ אָנוֹ, וֹבְאָחַ and Becher, and Ashbel, Gera, and 17 بختر خبزها كرم نكركب لهمُجّع بختر خبرها كرم نككب And the sons of Benjamin: Bela, וֹאֵט_אָפֹּבוֹים: בתיבה אחת) כהַן אָן אָת־מָנַשָּה מְנַמֵּע וְיִנִת אֶפְּבְיִם: bore unto him. daughter of Poti-phera priest of On פַּוֹמֹן פַּבַת (בספרי תימן פִּוֹמִיפֶּבַע בַּת פּוֹמִיפֶּבַע בַבָּא דָאוֹן יָת Ephraim, whom Asenath the os אַשֶּׁר יֵלְדְּהּלֹוֹ אֶסְנָּת בַּתּ דְּמִצְרֵיִם דִּילֵידָת לֵיהּ אֶסְנָת Egypt were born Manasseh and ikuian ana tahan تنثقه خبيقلي فتثقل مخينا And unto Joseph in the land of Joseph and Benjamin. יי בול בשל אַשָּׁת יַשְּׁלַב יוֹסָף בְּנֵי רָחַל אָתַת יַעַּלָב יוֹסָף The sons of Rachel Jacob's wife:

(19) בני רחל אשח יעקב. וזכולן לא נאמר זהן אשח, אלא שהימה עיקרו של זים.

(32) כל הגפש הבאה ליעקב. שילמו ממרן כנען לבמ למלריס, ומין הבמס זו לשון עבר, מלמ לשון סווס, כמו בְּעֶרֶב הִימֹ בְּמָׁס (מׁמִמֵר בּ, יד), וכמו וְהָבֵּס בְמֵל בִּמּוֹ בְּמַּס עֲס הַלֹמֹן, לפיכך מעמו למעס בּמֹל"ף, לפי שכשילמו לבוח ממרן כנען, למ סיו מלמ ששיס ושש, והשני, כל הנפש לבימ יעקב הבמה מלרימה שבעים, הוח לשון עבר, לפיכך מעמו למעלה בבי"ח, לפי שמשבתו שם היו שבעים, שמלמו שם יומף ושני בנייו, ונמומפה להס יוכבד בין המומוח. (ועיין בביחור לתכנוס יונמן ומשם ממלת לכווח מלמהיבויקרת רבה (ה,ו) עשו שש נפשות היו לו, והכתוב קורת הוחן נְפְשׁוֹם בֵּימוֹ לשון רבים, לפי שהיו עובדיין למלהות הרבה. יעקב שבעים היו לו, והכתוב קורת הוחן נפש, לפי שהיו עובדיים למל מחד:

שְבְּעִים: (ס) לְבֵּית יַעַּקְׁב הַבָּאָה מִצְרַיִּמְה נִפְּשְׁהָא לְבֵית יַעַּלֹב דְּעַאלָא ייים יבי خُمْمُكُنَاتِ ثُوْمٍ مِثْرُنَا خُرِيثَاثُومِ خَمْمُكِنَاتِ نَظِمُكُمْ فَلَقَدًا خُرِ

אַרְצָה וּשֶׁן: מא יוֹבֶף לְהַוֹּרְתּ לְפְּנָיוֹ גְּשְׁנָה וַיִּבְאוּ יוֹבֶף לְפִּנְאָה בֵּדְמוֹהִי לְגַשֶּׁן שמי וְאֶת־יְהוּדֶה שְׁלַח לְפַּנִיוֹ אֶלְ וֹנִת יְהוּדָה שְׁלַח מֶדְמוֹהִי לְנָת

ווֹלְבְׁ מַּלְ צַּנְאַנְיוּ מְּנְבִּי: נּבּבֹא אַלְּינ נּפּבְ מֹּלְ-הּנֹאֹבִינ נֹאִטּטִׁוּ. כְּיִשׁ נּוֹפֹּלְ מֹלְ הּנֹבִישׁ ود ﴿خُالِهِ لِا نَصْلَهُمْ هُدُنِا لِإِشْلُنَا خُطَيْدِينَا نَصْلَهُمْ هُدَيْنَا، خُرِيهُا וֹמֹאַסְׁב וּוְסֹבְ מָבַבֹּשְׁיִ וֹנֹהָגַ וֹמַפֿוּס וּוָסֹב בַעִיבוּ וּסִבְּיִע

אָטַ פּֿוּגַעַ כֿי מוּגַעַ טַוּי: אָלוּוּטַב בּפּּעַם אַנְוַבִּי בַאִנָינַי

אַהָּר בּאָבוֹן בַּנִתוֹ בָּאָנ אָלָו: נֹאַמְׁנֵבְע אַבְּּגְע אַבּוֹג וּבֹגע אַבָּג נִאָּגמָע כָגע אַבּג וּבָגע אַבָּא יּ אָבְיו אָעֶּלֶה וְאַנִּידָה לְפַּרְעָה אַבּוּהִי אֶסָּק וַאָּחַנִּי לְפַּרְעֹה וַיּאָמֶר יוֹסָף אֶל־אָטִיוֹ וָאֶלְ־בָּוֹת וַאֶּמָר יוֹסָף לַאָּחוֹהִי ילְבִית

אַמֶּר לָנִים נוּלָיאוּ: מקנה הְיִר וְצֹאָנְם וּבְקְרֶם וְכְלֹ- מֶרֵי צִּיֹםִי הַוֹּוֹ וְעִּנְחוֹן וְתּוֹרִיהֹוֹן וֹבְאַלְמִּגִםְ בָּתֹג בָּאָן בֹּגַאַלְמָּג וַעִּבְבַנִּאָ בַמֹּן מֹלָא אָבַנִּ יַּנְבַבַנַּגִּ

נֹאַמֹר מַרַ־מַעַ*ׁ*מַעַּ יּיּ וְחַלְּטִ בֹּגִינִלְגֹא לַכֵּם פּּבֹאָט וּיִנִי אָבִי יִקְבוּי לְכִוּן פּּרַאָּט

> לְמָבְּבוֹם מִּבְמָּגוֹ: אָּמָב יִלְּג יִבְּוֹי יִנְפָּׁר יִנְפָּׁר הַאָּטִּיּלְיִגוּי בְּיִנִי

נאָתוֹ לאַרְעָא דְּגַשֶּׁוֹ:

יבְּכְא עַל צַּוְרֵיה עוֹד:

בְּעַן קַיִּים אַהָּ: בּשׁב בּשׁוּיִטוּנוּן לַאָּפֹּב אָב, הַּעַ מְאִית זִמְנָא הַדְּא מְנַחַם אֲנָא نَشِدُ אَرُ بِهُكُ تَهُمُدُ نَشِدُهُمْ مُرْبَعُكُ هُمُ يَعْدُهُ

בלאַנֹמֹא בלומו אָעוּ לַוֹטֹּוּ:

וֹכֹא בּילְהוֹן אֵיהִיאוּ:

ווומב מא מולבוכון:

threescore and ten. Jacob, that came into Egypt, were souls; all the souls of the house of born to him in Egypt, were two And the sons of Joseph, who were

the land of Goshen. unto Goshen; and they came into Joseph, to show the way before him And he sent Judah before him unto

neck, and wept on his neck a good himself unto him, and fell on his father, to Goshen; and he presented and went up to meet Israel his And Joseph made ready his chariot,

that thou art yet alive.' let me die, since I have seen thy face, And Israel said unto Joseph: 'Now

of Canaan, are come unto me; father's house, who were in the land unto him: My brethren, and my go up, and tell Pharaoh, and will say and unto his father's house: 'I will And Joseph said unto his brethren,

herds, and all that they have. have brought their flocks, and their have been keepers of cattle; and they and the men are shepherds, for they

What is your occupation? Pharaoh shall call you, and shall say: And it shall come to pass, when

٤٤

ı٤

82

לסורום לפניו, למקן לו בים מלמוד שמשס מלא סוראס: (25) להורות לפניו. נמהגומו, לפנות לו מקוס ולסורות סיאף ימיישצ צס: לפניו. קודס שיגיע לשם. ומדרש אגדס

רבומינו, שסיס קורא את שמע: עליו עילוח נוספוח על חמאיו, אף כאן הרבה והומיף בברי יוחר על הרגיל, אבל יעקב לא נפל על צוארי יוסף ולא נשקו, ואמרו מביו: ויבך על צואריו עוד. לשון הרצוח בכיה, וכן כִי לֹח עַל חִישׁ עַנִי לַחִיב לֹד, כג), לשון רצוי הוח, חִינו שַ (92) ויאסר יוסף מרכבחו. סוא עלמו אסר את הסוסים למרכנה, להזדרו לכנוד אניו: וירא אליו. יוסף נראה אל

שכינה, והייםי הומר שימבעני הקב"ה מימהך, עכשיו שעודך הי, לה המות הלה פעם החם: (38) אַמוחה הפעם. פעומו כמכגומו. ומדרעו, מצור סיימי למוח עמי מימום. צעולס סוס ולעולס סבל, עומחלקס ממני

(וצ) ואמרה אליו אחי וגרי. ועוד לומר לו וכלנשים רועי ללן וגוי:

מגבום בַּלַרְעָהַה צְאָן: שַּהְבוּ בַּאָבוּ גַהֵּוֹ בִּירַ עוּהְבָּת נם_אֹנֹוֹנוּ נּם_אֹכנוֹנוּ בֹהֹכוּ*ב*וּ ±• הַבְּבֶוּלְ מִנְּמִנְרֵנִי וְעַּרִבְּמַנִּעִי رَאָמֹרַמֶּם אַנְאָה מִלֵּנְע

מֹבשׁלון מֹגֹּבֹאֵי כַּבְ בַהָּוֹ הֹּנֹאִי אַנֹעוֹלא אַל אַבְעַעַנוֹא בּעַגע מּבְירְ מִיְּמִירָנְא וְעַּרְ בְּעוֹן אַרְ ושומבון נולבי מבי נישי בוו

لنث خَمْدًا بِهَا: אַהָּוֹר לְנְיִם פֿאַ מִאָּנֹא פֿלֹגוּן אַלָּג וֹאַעָּג וֹגאָלֹם וּלֹלֵבׁם ְוֹכֹּגְ_ ניָבָא יוֹסְף ניַגַּר לְפַּרָעֹה ניֹאַמֶר

ناها: בילהון אַתוֹ מַאַרְעַּא אַבּא וֹאַנוֹ. וֹמֹּנִנוְן וֹנוְנִנִינוּן נאַקא יוֹסָף וְחַוִּי לְפַּרִעֹה וַאָּמר

אַנְשָׁים וַיַצַּגָּם לְפָּנָי פַּרְעָה: ਼ ਖ਼ਿਰ੍ਹ<u>ੰ</u>ਪੂਨ ਲ੍ਹਾਂਾ ਟ੍ਰੇਤੁਨ ਸੁਖ਼ਘੂਨ

אַלבון נַאַָּבוּמִנּוּן בַּדְם פּּרְעֹה: ומלגת אַווְנוֹ, בַּבַר וַמִּמָּא

אָבוהָינו: רעה צאן עַבְּדֶיף גִּם־אַנַהָנוּ גַּם־ ַ מַעַשְׁיבֶּם וַיּאִמְרַוּ אָל־פַּרְעָה עּיּבְדִיכוּן וַאֲמַרוּ לְפַּרְעֹה רֶעַן וּיָאמֶר פַּרְעָּר אֶל־אָּחָיו עַר־

מוא מבונ או אוויא או פַרְעָה לַאָּחוֹהָי מָאַ

הְבַּבְוּנְ בְּאָבְן וְשְׁוּ בְּאָבֶן בְּנְעַוֹן וָעַמָּה בִּעָּ אַמָּר כַהַּבֹיִנְינִ בִּיַכִּבַר עַבַהַבַּ + בָּאנוּ בִּיבִאָּוֹן מִוֹבְמָּעו לַאַּאַן בַּאַנהא אַנהיאָנהי לָהַוּ בּ ניאטרו אָל־פַּרְעֹה לְנֵוּר בָאָבֶרֶץ נִאָּמָרוּ לִפָּרָעֹה לְאָהוּהָבָא

יַנמּו: لنا⊐ئان בהן הבדר בארשא כפוא באבאא דקנעו יקעו خمر بخري المحالية الم

אַלוּ וֹאַמוֹוּ בָּאוּ אַלְוּנּ: אָבוּב וֹאַטֹב אָנוּ לִוֹטַב: י וַיַּאַמֶּר פַּרְעָה אֶל־יוֹסָף לֵאַמָּר וַאָּמַר פַּרְעֹה לְיוֹסָף לְמִימַר

> Egyptians. is an abomination unto the land of Goshen; for every shepherd our fathers; that ye may dwell in the youth even until now, both we, and been keepers of cattle from our that ye shall say: Thy servants have

Goshen. and, behold, they are in the land of are come out of the land of Canaan; their herds, and all that they have, my brethren, and their flocks, and Pharaoh, and said: 'My father and Then Joseph went in and told

ΧΓΛΙΙ

unto Pharaoh. took five men, and presented them And from among his brethren he

our fathers.' servants are shepherds, both we, and they said unto Pharach: 'Thy What is your occupation? And And Pharaoh said unto his brethren:

the land of Goshen.' pray thee, let thy servants dwell in land of Canaan. Now therefore, we flocks; for the famine is sore in the there is no pasture for thy servants? sojourn in the land are we come; for And they said unto Pharaoh: 'To

are come unto thee; saying: Thy father and thy brethren And Pharach spoke unto Joseph,

ירחיקכס מעליו ויושינכס שס: - כי חועבה מצרים כל רעה צאן. לפישסס לסס אלסומ: (45) בעבור תשבו בארץ גשן. וסיל לריכס לכס, שסיל לרן מרעס, וכשמלמרו לו שלין למס בקילון במללכס למרמ,

בווקת הברכה כמו בגמרה שלנו: פרעס, ויסודס שסוכפל שמו, לא סוכפל משוס מלשוח, אלא מעס יש בדבר, כדאיחא בבא קמא (לב.). ובבריימא דספרי שנינו רבס (נס, ד) שסים פגדם מרך ישרמל, מבל בגמרם בבלים שלנו מנינו, שמומן שכפל משס שמומן סס סמלשיס, ומומן סבים לפני ְ אֲמַתַ ם, לַוְכְ גְּטִּגְבַס יְנְלְּבַ סְׁמַב בְּבוּנְגַ מַּבְׁטִּבְ בְּבוּנְ מַבְׁטִּבְ בְּבִי וּלְנְפַשְׁכִי ו הללה הם, ראובן, שמעון, לוי, יששכר, ובנימין, אותן שלא כפל משה שמותם כשברכן, אבל שמות הגבורים כפל. וְוֹאֹת לִיהוּדֶה (2) ומקצה אחיו. מן הפחומים שנהם לגנורה, שחין נרחים גנורים, שחם ירחה חומה גנורים, יששה חומם הנשי מלחמח.

لْهَمْنُوْں هُذِر مُكْثُلِ مَحِـهُهُد_ וֹאִם וֹגַהֹשׁ וֹנִהְ כֹּםְ אַּנָהָוּ עָוֹכִ نقد هَثنك تهٰدر خَمُثا يهٰا مخترنم خظتك ĽLX

עובבון דַבוּלְאַ וּהָעַנִּינוּן בַבָּנִי בומן וֹאָם וֹבֹמֹטַ וֹאִנִי בַּעוֹן אַבוּב וֹנִינ אַבוֹב נטִבוּן בֹאַבֹּהֹאַ בֹּגַתְפָּגַר בָּאַנְעָאַ אַנְעָיב יָּעַ אַנֹהָא בַּמִּגְנִם פֿבַמַב ניגא

rulers over my cattle.' among them, then make them if thou knowest any able men land of Goshen let them dwell. And and thy brethren to dwell; in the the best of the land make thy father the land of Egypt is before thee; in

יַעָּקב אָר־פַּרְעָּה: נימטבעי לפָּנָן פּּרָאָע נּיְבָּבֶר רְ וַיְבֵא יוֹסְךְ אֶת־וְעְלֵב אֶבְיוֹ וְאֵיְתִי יוֹסָף יָת יַעְלָב אֲבוּהִי

וֹבוֹ, הֵלוֹ, עוֹוֹנִב:

בּומו מִצונהנטם: עמינו אָת־יָנוֹ שְׁנֵי חַנֵּי אָבַתַּי וֹבׁמֻּים בַּיוּ יָמֵי מָּדֵּי בַּיָּי וֹבָאָ מְנוּנְרִ מִּלְמֵּׁים וּמִאָּט מִּלְנִׁ מִנְּמַם נַּגְאָמֶׁר נַעְּלְבְ אָלְ־פַּרְעָה וְמֶנִ שְׁנָנִ

> זמלב ונו פורעה: וּאַלּימיה קרם פּרְעה וּבָרוּף

ھُڌر يَائِركِ: ַנְאֲמָר פַּרְעֹּה לְיַעֲּלִב כַּמָּה יוֹמֵי

אַבְרָתִי בְּיוֹמֵי תּוֹתְבוּתְרוֹ: וֹלֵא אַבְׁבֹּנְלֵנְ זְּנֵ וְנְתֵּוְ חָהָנָ עַנִּי וֹמֹנבׁנוֹ וּבֹנְמֵנוֹ בַּוֹנְתְנִיתָנִ מָּנִּ עַנִּי, שוְעַבוּתִי מִצְּה וּתָלְתִין שָׁנִין נאַמר יעַלב לפּרעה יומי שָנֵי

of the life of my fathers in the days

went out from the presence of And Jacob blessed Pharaoh, and

commanded. Rameses, as Pharaoh had the best of the land, in the land of possession in the land of Egypt, in brethren, and gave them a And Joseph placed his father and his

attained unto the days of the years

years of my life, and they have not

and evil have been the days of the

are a hundred and thirty years; few days of the years of my sojournings

And Jacob said unto Pharaoh: 'The

How many are the days of the years

father, and set him before Pharaoh.

And Joseph brought in Jacob his

And Pharach said unto Jacob:

And Jacob blessed Pharaoh.

Pharaoh.

of their sojournings.'

the want of their little ones. household, with bread, according to and his brethren, and all his father's And Joseph sustained his father,

71

OI

9

מַבְפָּנֵי פַּבְעָּי: יי ניבְרֶדְ יְעְקְבַ אֶּתְ פַּרְעָה נִיצֵא יּבְרֵיךְ יַעְּקָב יָתְ פּּרְעֹה וּנְפַּל

בּאַמֶּר צַּוָּה פַּרְעָה: למֹנִמָּר שַׂאַבּא בֹּאַבָּא בַּמְּטִׁסִ שניני נימו לַהֶם אֲחָזָה בְּאֵבֶץ מִצְרַיִם ניישב יוסף אָת־אָבָיו וְאָת־אָדִיוֹ

رُقْ، يَهُكِ: אֹטְׁנוּ נֹאֵט כֹּלְ בַּנִּיט אַבְּנוּ לְטִׁם נִנִּיט כֹּלְ בָּנִיט אַבּנִיטִּי לְטִׁמֹא נוכלבל יוסף אָת־אָבָיו וָאָת־

מן קַדָם פַּרַעָּה:

דפקיד פּרְעה: בֹאֹבֹמֹא בֹאֹבֹת בֹמֹטִסְס בֹּטֹא באַבהא במהבום בבהפונ אַּעוָעִי וּיהַב לְהוֹן אַּהְסָנָא ואוטוב ווסף ות צבוהו וות

לפום מפלא: וֹגוֹ יוֹסְף יָת אֲבוּהִי וְיָת אֲחוֹהִי

(a) אנשי חיל. בקימין במימימן לרעות למן: על אשר לי. על למן עלי:

(9) שני מגורי. ימיגרומי, כל ימי סיימיגר בארן: ולא השיגו. במובה: (ע) ויברך יעקב. סיא שאילת שלוס, כדרך כל סנראים לפני סמלכים לפרקים שלודי"ר צלע"ו:

לקרממו ומשקס מת סמרן (מנמוממ ישן נשמ כו): לפי שאין ארך מצרים שומה מי גשמים, אלא נילום עולה ומשקה, ומברכמו של יעקב ואילך, היה פרעה בא אל נילום, והוא עולה (10) ויברך יעקב. כדרך כל הנפערים מלפני שרים, מברכים אומם ונועלים רשות. ומה ברכה ברכו, שיעלה נילום לרגליו,

(11) רעמסס. ממרן גושן סימ:

(בו) לפי המף. לפי הלריך לכל נני נימס:

T 17.

נאבו לנען מפני הרגעב: בְּרָעָ מְאָר וַהְּלְרַ אָּרֶץ מִצְרָן מִצְרָוֹם הַפְּנָא לְחָרָא וְאִשְׁתַּלְנִי الْكِيْنَاتِ هِذَا خُخُدٍ_يَغِيُدُا خُد_خُيْنِهِ

ניְבָא יוסָף אָת־הַבָּסֶף בִּיהָה בּׁנָגּוֹ בּמִּברׁ אַמָּבַבְיים מָבַבוֹנם ÷ı וַנֹּמָאָא בֹאָבוֹל_מִאָּבוִם יַבָּאָבוֹל וּנֹלבַעָּם יוֹסָף אָת־בָּל־תַבֶּסֶף

: ١١٪ المالة

لْكُمُّكِ بْمُنِكِ بُنُكُكِ خِرْ هُمُونَ خُمُكِ: " אָבַיוִסָּף כֹאמִר הָבָרַ לָּנִי לֶהַם ניפָם הַבְּּפֶר מִצֶּבֶץ מִצְרֵים יִשְּׁלִים

هُظُو خُمُكِ: لْمُنْثَلَ كَكُم خُمْكُرْنَكُم هُمِـ ا יוֹפְרּ הָבָוּ מִקְנִיכֶּם

מְלַנְנְיִם בַּמֵּנְר נַנְינִא: يحَلَمِدُ، ◘ וَزَلَكُمْ فَجُهُمُ ◘ خُخُمٍ لِيدًا يَخْلُمُهُ لَأَنْهِا خُمْلُمُهُ بخفظت يشها بخفظت يظكر ע נימן לֶבֶם יוֹפֶּף לֶבֶם בַּפּוּסִים

נְאָאָרְ לְפְּנֵוֹ אַבְּוָּיִ בֹּלְטֵּי אִם - רַבּוָנִי לָא אָמְטַאָּר בַּרָם רִבּוָנִי נמלדני עַבְּעַמְּׁע אָּגְ-אָּגִיג לְאָ הָגִים כּּסָפּאַ וֹנִינִי בַּהִּירָאַ לְנִים ְנְכְחֵר מֵאֶבְיָּי בֻּי אִם ַתַּם הַבְּמָף בִיהָהְ לָא נְכַפָּי מוּן רִבּוֹנִי אֶלְחֵיוֹן 81 בּמִּלְיַר רַמִּלְיִם וֹ אַמְרוּ כְוְ לְאָב לְנִמִיה בְּמִּמָּא מִנְיִנְיִא וֹאַמְרוּ וַהַּמִּבְ הַשְּׁנְּהְ הַהָּוֹאֵ וַיְּבְאוּ אֵלֶיוֹ וּשְׁלִימָה שַּׁהָא הַהִיא וַאֲּהוֹ

> באבלא בכנעו מו קדם פפנא: מּמֹא בַאֹבֹמֹא בַמֹּבִנוֹם וֹמֹמֹא וֹלַטַמֹא לַית בָּבָל אַרָּעָּא אָבִי

> בּסְפָּא לְבֵית פַּרְעָּה: באנון זְבְנִין וְאַנְיִי יוֹפָר יָת באהטכט לאנהא במגנום ולפום ווסף ות כל כספא

> ČĊĠX: למוט לַלבֹלַב אָבוּ הָלִים לְמִׁוֹמָר עַּד כְּנָא כַּעַהָּא וּלְמָא וֹאַׁעוּ כַּלְ מִגַּבְאָ, לְנִע יוֹסָבּ ĿĊŔĹiロ וּמֹאַבֿתֹא لتمتاغ خذ **ビダレネメ**

וֹאַמֹּר יוֹסָף הַבוּ גַּימִיכוֹן וָאָמֵין

ÇÇÇX: לכון ליניניכון אם הלום

בְּבֶל גַּימִיהוֹן בְּשָׁמָא הַהִיא: בְּסוּסְנְתְא וּבְנִיתִי עְּנָא וּבְנִיתִי יוסף ויהב לְהוֹן יוֹסף לַהְמָא וּנְבָּראוּ אָת־מִקְנַנִיהָם אָל־יוֹסָף וְאֵיתִיאוּ יָת וּיִתִיהוֹן לְוָת

אָלִבוּגוֹ צּוֹנִעוֹא וֹאַבֹּתֹּלֹא:

reason of the famine. land of Canaan languished by so that the land of Egypt and the land; for the famine was very sore, And there was no bread in all the

٤і

Pharach's house. Joseph brought the money into for the corn which they bought; and of Egypt, and in the land of Canaan, money that was found in the land And Joseph gathered up all the

presence? for our money faileth. bread; for why should we die in thy unto Joseph, and said: 'Give us of Canaan, all the Egyptians came in the land of Egypt, and in the land And when the money was all spent

cattle, if money fail. and I will give you [bread] for your And Joseph said: 'Give your cattle,

cattle for that year. with bread in exchange for all their and for the asses; and he fed them and for the flocks, and for the herds, bread in exchange for the horses, Joseph. And Joseph gave them And they brought their cattle unto

and our lands. the sight of my lord, but our bodies, are my lord's; there is nought left in is all spent; and the herds of cattle from my lord, how that our money said unto him: 'We will not hide came unto him the second year, and And when that year was ended, they

לו פָתְמְלַבְבָּ סַיּבֶה וְפִים (משלי כו, ימ): (13) ולחם אין בכל הארץ. מוזר לענין סראשון,לממלמ שני סרענ: וחלה. כמוומלאס,לשון עיפומ כמרגומו, ודומס

- (31) אפס. למרגומו שליס: (▶1) בשבר אשר הם שוברים. נומנין לו ממ סכמף:
- (LI) וינהלם. כמו וינהגם, ודומה לו פֿין מְנַבֵּל לָפּ (ישעיה נה, ים), עַל מֵי מְנָהוֹת יְנַבַּלֵנִי (תּהלים בג, ג):
- (18) בשנה השניה. שנית לשני סרעב: כי אם חם הכסף וגור. כי אשר מס סכסף וסמקנס, וצא סכל אל יד אדוני:

בלחי אם גויחנו. כמו אם לא גוימנו (וס"ג כא"ס וכן צדפום ישן ועיין בג"א מישב גירםא שניס):

לאַ שַׁמֶּם: זָבַת וֹלְטִוֹיִע וְלַאָּ לִמָוּנִע וְבִאָּבַבֹּעִי إهّ ل مُرترز لِإِجْدَاه الْحَدَامِة الرَّاء الْعَدَامُة لِأَجْدَاء الْحَدَامَة الْمَدَ אַבְׁמִּנֵינִ בַּבְּיְטִׁם וֹנִיבְיְטֵב אַנְיַנִּנִּ אַבַּמַנָּא בַּבְטַבָּא וֹנִיבַ אַנִּטַנִּא ⁶¹ אַם אַרְטְהַנוּ קְנֵה־אֹתָנוּ וְאָת־ לַמָּׁע לַמָּנִע לַמִּינֶּיוֹב עַּם אֶׁלָּטַנוּן לַמָּא נִמִּנִע לָמָּגוֹב אָב אָנָטַנָּא

ڔڟ۪ڗ؇ڹ لإِجْرَابُا مِوْدُهِ الْفَانِدِ لِأَكْثِيا لِأَجْرِينِا فَوْدُهِ البَائِلِ هَلَامُهِ מאָבְוִים אָּנְתִּ מְּבְּעוּ בֹּיִבְעוֹנִל מאָנִאָּנּבּר עַפַּבְיִנּאָבִי שִׁבּי שִׁפָּוּ

كَتُلالِن: מפול ינרוק מגרום ומד כפונ מפונ טעום מגרום ּ וֹאֶטַ עַהְּסְׁ עַהְּבְּׁנֵרְ אָטַוְ כְהֹנִים וֹנִים הַפָּא אַהָּבָּר נִטֵּיִם הַפָּׁרִ

מַּלְבַבֶּן לָאָ מֶבְרָוּ אָנִראַדְמִנְמָם: אָת־חָקִּם אֲשֶׁר נָתַן לָהֶם פַּרְעָּה בי הק לַבֹּהַנִים מֵאָת פַּרְעָּה וְאֶבְלָוּ רָק אַרְעָת הַפֹּהָנִים לָא קְנָה כִּי לְחוֹר צָּרַע כִּיִּמְרַיָּא לָא קְנָא

ڠٮ۬ۦڽۼؗڋڟ۪ڎ לפּרְעָה הַא־לְבֶם זֶּרַע וּוְרַעְהָם לִפּרִעה הָא לְכוֹן בּר זַרְעָּא ¿ז אטכֿם עַנֶּעם ניִאִמֶר יוֹסְף אֵל־הַעָּם הֵן קְנִיהִי

> נאַבהא לא טִבוּב: בַר וְרַעּ וְנֵיחֵי וְלָא נְמִוּת אַּב אַבֹּהֹנֹא לַנָּנִ נְעַנִּא נְנִע

לפּבׁמֵע ביַמְבֹרוּ צַמִּגְנִים לפּבַמָע אָנִי זַבִּינוּ אָנוַ כַּּלְ אַּוֹמָנוּ וּלֵוֹא וּוֹסַבּ זָנו כַּלְ אַּבַּמֹאַ

זְבְּינוּ יָתְ אֲרַעְּהוֹן: היהב להון פּרְעה עַל בֵּן לָאַ פּרִעה וְאָבְלִין יָת חוּלְקְהוֹן אַב, שולַפֿאַ לַכוּמָבוֹאָ מוֹ פֿבִם

וְיִוֹלְיִבוֹן יִנוּ אַבְעָּא: נטכנו יומא ביו ונה אַבַּעָּכוּוּ נאַמַר יוֹסָף לְעַּמָּא הָא קְנֵיתִי

> the land be not desolate.' we may live, and not die, and that unto Pharaoh; and give us seed, that we and our land will be bondmen buy us and our land for bread, and thine eyes, both we and our land? Wherefore should we die before

Pharaoh's. them; and the land became because the famine was sore upon Egyptians sold every man his field, Egypt for Pharach; for the So Joseph bought all the land of

other end thereof. the border of Egypt even to the them city by city, from one end of And as for the people, he removed

wherefore they sold not their land. portion which Pharaoh gave them; from Pharaoh, and did eat their he not, for the priests had a portion Only the land of the priests bought

land. is seed for you, and ye shall sow the and your land for Pharaoh. Lo, here Behold, I have bought you this day Then Joseph said unto the people:

٤٦

77

17

07

שדס בור, שמינו מרוש: ברכה לרגלין, והמחילו לורוע וכלה הרעב, וכן שנינו בחוספחה דמומה (י, ח): לא חשם. לה מהה שממה, לה הצור, לשון (19) וחן זרע. לוכוע האדמה, ואף על פי שאמר יומף ועוד חמש שניס אשר אין חריש וקליר, מכיון שבא יעקב למלריס, באה

(02) ותהי הארץ לפרעה. קנויס לו:

(22) הכהנים. סכומריס, כל לשון כסן, משרם לאלסים סיא, מוץ מאומן שסס לשון גדולס, כמו פֹשֶן מֶדְיֶן, פֹשֵן אוֹן: חוק גבול מצרים וגוי. כן עשה לכל הערים אשר במלכות מלרים, מקלה גבולה ועד קלה גבולה: לכמוב ואם, אלא לסודיעך שבמו של יוסף, שנמכוין לסטיר מרפה מעל אמיו, שלא יהיו קורין אומס גוליס (מולין פ:): מקצה (IS) ואח העם העביר. יוסף, מעיר לעיר, לוכרון שלין לסס עוד מלק בלרך, וסושיב של עיר זו במברמס. ולל סולרך סכמוב

(23) הא. כמו סנס, כמו וַגַּס מַּנִי מֵח דַּלְכֵּן בְּלֹחֹם נְמַהִּי (ימוקחֹל מו, מג): לכהנים. מק, כך וכך למס ליוס:

213

בְבְהָהֵינֶם ĹĊ¤Ćς לכם לוֶנת נַאָּבָׁר וּלִאָּכֹלכָם → לפּרְעָׂה וְאַרְבָּע הַיִּדְה יִהְיָה

אָבְיָּי וְבִינִינִי אַבְּבִים לְפַּבְּאָב: מפמגר ניאַמֶּרוּ בַּבְוֹנִינָנִ נִמְצָאַ בַוֹן בַּמָּנֵנָ

ڔڟ۪ڗ؇ڹ הְבְּהָנִים לְבַּבְּם לְאַ הְיְהָה קפַרְעָה לַהָּמָשׁ דֶּק צַּדְעָת ۵. הַלּוֹם הַנְּה עַל־צַּדְמָה מִצְרַיִם <u>ַניָשָׁם אַמָה יוֹסֶף לִחֹל עַד־</u>

נַיְרְבָּי מָאָר: באָבוֹא וָאָםוֹ נוֹאָםוֹנוּ כָבר נוּפָרוּ תַּמְּב וֹמְבִאָּב בֹאָבוֹן מִגִּבוֹם

> **₹₫₫₹८٢**₹: چېردازا לבר וְנַת שַלַלְאִ יִלְמִּיכַלְכִוּן וֹאַבְבְּמָא שוּלְמָוֹן וִבִּי לְכִוּן 日は急を ÇĞLAL וֹבְיִר בַּפְּבִראָט וּנִטַפָּם בַמִּישָּׁים נִיבֵּי בָּאַמּנִבְי הַבְלְפֹא וֹטִפִּינוֹ

देख्रियः: בבוני ונבי עלה עלהין נֹאַמָּבוּ לַוּגמִשׁנֹא נֹחַכַּע בַּוֹימָגוֹ

בּלְחוֹדִיהוֹן לָא הַנָת לְפַּרְעֹה: לפַּרְעֹה לְחוֹד אֲרַע כּוּמְרַיָּא דיהון יְהַבִּין חַד מוֹ חַמִּשְׁא יוֹמָא הָבֵין עַל אַרָעָא דָמִצְרַיִם וְאָּנִי וְמָה יוֹמָף לְנְזִירָא עַּר

ZUĽX: ſŸŬĊſſŀ בה ונפישו וסגיאו ロダーはと いねしなん

> your little ones.' your households, and for food for and for your food, and for them of be your own, for seed of the field, unto Pharach, and four parts shall ingatherings, that ye shall give a fifth And it shall come to pass at the

bondmen.' of my lord, and we will be Pharaoh's lives. Let us find favour in the sight And they said: 'Thou hast saved our

alone became not Pharaoh's. the fifth; only the land of the priests this day, that Pharach should have concerning the land of Egypt unto And Joseph made it a statute

exceedingly. and were fruitful, and multiplied they got them possessions therein, Egypt, in the land of Goshen; and And Israel dwelt in the land of

The Haftarah is Ezekiel 37:15 – 37:28 on page 255.

וומו וֹגֹּלַב אַנוּ טַוּוִטִּוּ מֹאָב

וְעוֹא וֹהֹער כֹאֹנהֹא גַעֹּהֹנוֹם

نَايُّتُ: עַּנְּנִו מֶּבֹת מֻּנְיִם וֹאַבְבֹּמֹנִם וּמִאַנו וימי עשְׁבֶר שְׁנְרָ וְיָהְיִ וְיָהִי יְמִירִ שְׁנֵּרִ ווטו והֹלַכְ בֹּאָבוֹא מֹגַבוֹם חַבֹּמ

نظختن خمختانه:

מְמְּבִי בַוֹמָב נִאֶּמֶנ

לא להן שללבנה. ۸<u>۷</u>_۲× مُراعِ بِهِ لَيْكُ فَلَالِ يُتَكِيرُ لِمُمْرِثُ להגלב הו להן גבב טבוני לו אם לא מְצָאָנִי עוֹן בְּעִינִיף ליה אָם כִּעַן אַשְׁכַּחִית רַחַמִין وم رِبْوَلِهِ الْمُرْتِينِ الْمُؤْلِدِ الْمُؤْلِدِينَ الْمُؤْلِدِينِ الْمُؤْلِدِينَ الْمُؤِلِدِينَا لِلْمُؤْلِدِينَا لِلْمُؤِلِدِينَالِقِلِدِينَا لِلْمُؤِلِدِينَا لِلْمُؤْلِدِينَا لِلْمُعِلِينَا لِلْمُؤْلِدِينَالِقِينَا لِمُؤْلِدِينَا لِلْمُؤْلِدِينَا لِلْمُؤِلِدِينَا لِلْمُلِينَالِينَالِقِينَ الْمُؤْلِدِينَا لِلْمُؤْلِدِينَالِينَالِقِينَا لِلْمُلِدِينَا لِلْمُعِلِدِينَالِينَالِقِينَالِينَالِقِينَا لِلْمُعِلِينَا لِلْمُعِلِدِينَالِينَالِقِينَالِينَالِقِينَا لِلْمُعِلِدِينَالِينَالِينَالِينَالِينَالِينَالِينَالِقِينَالِينَالِقِينَالِينَالِقِينَالِينَالِينَالِينَالِينَالِقِينَالِينَالِينَالِينَالِينِينَالِينَالِينَالِينَالِينَالِينَالِينَالِينَالِينَالِينَالِي تنظلت نظرنشتهم خمس بظدر بمر نشتهم خشف

נֹאַבְבֹּהֹו וֹמִבַה מֹּנוֹ:

forty and seven years. the years of his life, were a hundred seventeen years; so the days of Jacob, And Jacob lived in the land of Egypt

in Egypt. with me; bury me not, I pray thee, thigh, and deal kindly and truly I pray thee, thy hand under my have found favour in thy sight, put, Joseph, and said unto him: 'If now I must die; and he called his son And the time drew near that Israel

67

87

57

- (פב) נמצא חן. לעשות לנו ואת כמו שאמרת: והיינו עבדים לפרעה. לסעלות לו סמק סוס בכל שנס, לחק שלא יעבור: (24) לזרע השדה. שבכל שנס: ולאשר בבחיכם. ולאכול סעבדים וסשפחות אשר בבתיכס: שפכם. בנים קמניס:
- (קב) וישב ישראל בארץ מצרים. וסיכן בלרן גפן, שסיל מלרן מלרים: ויאחזו בה. לפון למוזס:
- שהמחילו לשעבדם. דבר אחר, שבקש לגלוח את הקן לבניו, ונסחם ממנו (בב"ר לו, א): (82) ויחר יעקב. למה פרשה זו מחומה, לפי שכיון שופטר יעקב אבינו, נסחמו עיניהם ולבה של ישראל מַּבְּרָח הַשָּׁעְבּוּד,

رَبْكِوَلِ كُرْدُرُ كُلْمُشِكِ حَلَٰكِكُكِ ממגֹנִום ולבבניו ללבנים וֹמֶּכֹדֹטֹי, מִם_אֵּדְעָוֹי

אַמְבֵיר כְפָּהָנְטֶּרָ: נטמבונה ממגבנה נטטפנוני. ڲٚڟؙڷڷ؞

And he said: 'I will do as thou hast and bury me in their burying-place.' thou shalt carry me out of Egypt, But when I sleep with my fathers,

т٤

ΧΓΛΙΙΙ

ಗ್ರಥ್ಥಗ: (ಡ) לְוּ וֹנְאָשׁׁעוּ וּאָבֹאֵלְ מֹלְ בֹאָהְ וּסְׁנִיִּב וֹאָבֹאָלְ מֹלְ בִּיִּהְ מֹּבִׁלִּאָ رَبِهُ مُل يَهْدُمُن ذِرْ زُرِهُ مُنْهُدُم نَهُمُك كَتَبَ ذِرَ لُكَتَبَ ذِيكَ

bowed down upon the bed's head. he swore unto him. And Israel And he said: 'Swear unto me.' And

מְנָשֵּׁר וְאֶת־אֶפְּרֶיִם: וּיַפְּׁשׁ אָּטַ אָּמֹי בָּנִין מִפְּוִ אָּטַ וַיַּאִמֶּר לְיוֹסָף הַנַּה אָבֶיף הֹלֶה וַאֲמַר לְיוֹסַף הָא צָבוּף מָרַע رْ، رْزْبُرْ كَابِيْرِ نَابِچَرِاتَ بَكُوْلَ رِيَرِنَ چَوَدَ جَرَبِورِهُ بَهَرَاً رَبِيرِنَ جُودَ جَرَبِورِهُ بَهَرًا

מְנַמֶּע וֹנִת אֶפָּבוֹנִם: יובבר גם פבין בנוהי עמיה נת unto thee.' And Israel strengthened Behold, thy son Joseph cometh And one told Jacob, and said: Manasseh and Ephraim.

'Behold, thy father is sick.' And he

things, that one said to Joseph:

And it came to pass after these

himself, and sat upon the bed.

took with him his two sons,

ريْشِد لاح-ترفقات: برقك جُمْ مُكْرِيْكِ رَبْطُكِ بَرْقِكِ مِنْ كَرْبُكِ لَمُعَمَّلًا لِمُعَالِمًا مُعَالًا لِمُعَالِمًا ַנַיּעָר לְנַתְּלֶּכְ נַבְּאָמֶר הַנָּה בַּנְלֵב וַ וְמַנָּר הַאָּמֶר הָא בְּרָךְ

וּנֹאָמֶר וֹהַּלִּךְ אֶּלְ-יוֹסְׁף אֵלְ חֻּבַּיִּ, וֹאָמֵר וֹהַלִּד לְיוִסֹף אֵלְ חַבַּיִּ

וֹמְּבֹאָכ וִינוֹיב עַּל עַנְּבַלָּא:

in the land of Canaan, and blessed Almighty appeared unto me at Luz And Jacob said unto Joseph: 'God

<u>וּלְבֶּרֶבְ אָטֶׁוּ:</u> וּלְבוּב אָטִּג: נְּבְאָנִי בְּלְנִּי בְּאָנִהְ בִּלְנִּה נִּבְיִי בִּאָנִהְא וַבְּנָתִּוּ

everlasting possession. this land to thy seed after thee for an company of peoples; and will give thee, and I will make of thee a make thee fruitful, and multiply and said unto me: Behold, I will

אַחַנֶיף אַחַזָּת עוֹלֶם: לְבְּנְרְ בְּטְרֶרְ צִּיְסְנִע מְּלִם: لْزُتَانِ، אُتِ لَيْكُمُ لَا يُعِدَ ذِيْكُمُكُ مِنْ مُخْمَرًا نَعُقَرًا يُن جَلَمُعُ ثِيثِهِ معدوم ليناد المنافيات خرطتاح هقيات المولاد خلا لغفلان خردتهات מַפְּרְרְּ נַאָמָר לִי הָאָנָא מַפּּישׁ לָרְ

חקברני במצרים. מופה להיום עפרה כנים (וְתֶנְמַשְׁין מחם גופי,) ושחין מחי מולה לחרן חיים הלה צלער גלגול מחילום, שים גא ידך. וסשבע: - חסד ואנות: מסד שעושין עס המתיס הוא מסד של אות, שאינו מלפה למשלוס גמול: - אל גא קמ"ו, בדוד נאמר קריבה, אביו חי מ' שניס והוא חי ע'): ויקרא לבנו ליוסף. למי שהיה יכולת בידו לעשות (ב"ר שם ה): (92) ויקרבו ימי ישראל למוח. כל מי שנאמר בו קריבה למוח, לא הגיע לימי אבוחיו (ב"ר שם ג), (ינחק חי ק"פ ויעקב

וקברמני בקבורמס, ועוד, מלינו בכל מקוס לשון שכיבה עם אבומיו היא הגויעה, ולא הקבורה, כמו וַיִּשְׁפַּב דֶּוִד עָם מֻבּוֹמָיו, . אבומי, ואמה משאני ממלריס, ואין לומר ושכבמי עס אבומי השכיבני עס אבומי במערה, שהרי כמיב אחריו ונשאמני ממלריס (100) ושכבחי עם אבוחי. וי"ו זו מחוזר למעלה לחחלת המקרא, שים נא ידך חחח ירכי והשבע לי, ואני סופי לשכג עם ושלא יעשוני מלרים עבודת אלילים, ב"ר (שם):

יוסף מלך סיס, ועוד שנשבס לבין סגויס, וסרי סוא עומד בלדקו: נדרים מ.), שסשכינה למעלה מראשומיו של חולה. דבר אחר על ראש המעה, על שהיחה מעמו שלימה ולא היה בה רשע, שהרי (וווי) וישחחו ישראל. קעַלָּס בְּעִירְנֵיִסּ קְנִירְ לֵיִסּ: על ראש המטה. ספך עלמו ללד סשכינס, מכסן ממרו (שום יבּו וטְטַב כְּלְ וֹיִּלְבֵּב בְּמִיר בְּוֹדְ (מִלְכִיסַ-מַ בִּיִי):

ישקב בארן גושן, סלך אפריס אלל אביי למלריס לסגיד לו: ויקח אח שני בניו עמו. כדי שיברכס ישקב לפני מומו: (I) ויאמר ליוסף. אחד מן המגידים, והרי זה מקרא קלר. ויש אומרים אפרים היה רגיל לפני יעקב בחלמוד, וכשחלה

שַלְּיִבְוּ וֹיִּשְׁלֵּמְ מִשְׁלִּיִוּ וִדְוּ, (מַלְכִּיִם_שַ יִּם ' מו): היא, אחלק לו כבוד, מכאן שחולקין כבוד למלכוח. וכן משה חלק כבוד למלכוח, וְיָרֶדוּ בָל עַבְּדֶיךְ שֵׁבֶּ חֻבֹּי (שמום יא, ח), וכן (ב) ויגד. המגיד ליעקב, ולא פירש מי, והרבה מקראות קלרי לשון: ויחחוק ישראל. אמר, אף על פי שהוא בני, מלך

917.

- בראיבן ושממין יהיי־לי: مَعِرَاثِمَت جَرَاتِه هُوَلَانِهَ نَمْنَهُت , בְּאֵבֶּעִ מִאֹנִים מַּעַבְאָּגִי אֶלֶנְעַ לַנֵּ בְּאַנְעָּא נְּמָאָנִים מַּעַ
- אַבונבׁם וּפַּרְאַנּ בִּנָהַלְנָה: אַםְבִינִם לְנַ יִנְיִי מָּלְ הָּמָם יִבִּין מִּלְ הָּוֹם אַבִּיבִין יִנְּקָרִוּ التالح ألناك
- בוא בות לָםם: tadetu ad ette aetu خَتُلَا كُلُمُ كُتُمُ مُطْلَانُكِ خُمِيد خُدِيد هَلَمْم خُمْرَمَحِ ر لُتِاحِ خَمُّالًا خَرْمَا خَيْدَكَ خَمْنِكَ لُتُوحَ خَمَلَمُهُ يَخْرَمَا خَمِيلُتُهُ رَهُرُرَا خِدِهُر مُوَيِّا مِّنْكِ مُكِرَ يَهُرُهُ خُمْرَهُ مُوْتِا مُرْكِكُ مُرْكِ
- וּיִאָמֶר מִי־אֶבֶּר: ⁸ וֹלֵבְא וֹמְבַאָּכְ אָטַבַּלֵּוֹי וִמָשׁ וֹשִׁנָא וֹמְבָאַכְ זִטְ בַּוֹי וּמָשׁ
- ניאַמָּר לַטִּם ַנֹאַ אָלַיִּ נֹאָבַרַבַּם: בְּם אֲמֻרַנְתַּן־לֵי אֶלְהָים בְּזֶּה ניאמר יוסף אָל־אָבָיו בָּנַוּ

- נשמעון יהון בדקי: אַנּגּוֹ אָפַבוֹם וּמִנָּאָב כֹּבֹאנִבוֹ מוסא לוטש למגנום צולו لْمَهُد فِيدَ كَثِيلَةٌ يَوَاذِكُنِينَ كُلَّهُ يَجَمَلُ مِيدًا جِهِدَ بِهِمَرْجُرِيهِ
- בְּצַּהְסְנַתְּהֹוֹן: <u> אַּמִּר עַנְכֹוֹשׁ יּלְנוֹן בַּעוּכִיּג בַּעוֹבוּעוּן בּילִב</u>ּ
- אָפָּרְת הִיא בֵית לָחֶם: לאפור ואַבורמה ממן באורח
- נֹאַמֹּב מֹן אַבְּוֹן:
- נאמר שבייבוו בעו יוסף לאַבוּהי בָנִי

- even as Reuben and Simeon, shall are mine; Ephraim and Manasseh, before I came unto thee into Egypt, born unto thee in the land of Egypt And now thy two sons, who were
- brethren in their inheritance. be called after the name of their after them, shall be thine; they shall And thy issue, that thou begettest

be mine.

- same is Beth-lehem.' there in the way to Ephrath—the unto Ephrath; and I buried her there was still some way to come land of Canaan in the way, when Paddan, Rachel died unto me in the And as for me, when I came from
- said: 'Who are these?' And Israel beheld Joseph's sons, and
- will bless them.' them, I pray thee, unto me, and I given me here.' And he said: 'Bring They are my sons, whom God hath And Joseph said unto his father:
- של בנימין, קסל גויס, סרי שניס לבד מבנימין, ושוב לא נולד לי בן, למדנו שעמיד אחד משבטי ליחלק, ועחס אוחס מחנס אני (+) ונחחיך לקחל עמים. בשכני שעמידיס לנאם ממני עוד קסל ועמיס, ואף על פי שאמר לי גוי וקסל גויס, גוי אמר לי
- (a) הנולדים לך וגו׳ עד בואי אליך. לפני נולי לליך, כלומר שנולדו משָפְרַשָׁמָ ממני עד שנהתי לללך: לי הם. cial cr:
- שבכורים, מכל מקום לא נקראו שבמים אלא אלו, (להמיל גורל הארץ, למנין שמות השבמים, ונשיא לכל שבט ושבט, ודגלים בשבמיס לענין הנחלה. ואף על פי שנחלקה הארך למנין גלגלוחס, כדכחיב לָרַבּ מַרְבֶּה נַמַלְמוֹ, וכל איש ואיש נעל בשוה חוץ מן (6) ומולדחך וגוי. אם מוליד עוד, לא יסיו במנין בני, אלא במוך שבעי אפרים ומנשה יהיו נכללים, ולא יהא להם שם במשבון שמר בני סס, לימול מלק במרך מיש כנגדו:
- לא, יד), והקצ"ה משיצה גם שְׁבֶּר לְפְּעַלְמֵּך נְאָם ה' וגו' וְשָׁבוּ בְּנִיס לִבְּבּוּלָס. ואונקלום מרגס כְּרוּצ מַרְשָׁה, כדי שיעור חרישם יוס . אומס נבוזראדן וסיו עובריס דרך שס, ילאמ רמל על קברס ובוכס ומבקשמ עליסס רממיס, שנאמר קול בְּבֶשֶׁס נִשְׁשֶׁע וגוי (ירמיס . אפילו לבית לחס לסכניםס לארץ, וידעתי שיש בלבך עלי, אבל דע לך שעל פי סדיבור קברתיס שס, שמסא לעזרס לבניס, בְשָׁיַּנְלֶס שלי גשמיס מלסוליכס ולקברס במברון, עת סַגְּרִיד סיס, שסמרך מלולס ומנוקבת ככברס: ואקברה שם. למ סולכתיס ממוך לבים לחם: - כברה ארץ. מדם ארץ, והם אלפים אמה, כמדם מחום שבם, כדברי ר' משה הדרשן, ולא מאמר שעכבו (ד) ואני בבואי מפדן וגרי. ואף על פי שאני ממרים עליך לסוליכני לסקבר בארן כנען, ולא כך עשימי לאמך, שסרי מחס (10 ((10):
- (8) וירא ישראל אח בני יוסף. פקש לפרכס וימפלקס שכינס ממנו, לפי שעמיד ירבעס ואמאב ללאת מאפריס, ויבוא דְּעַמִּיק מְּעָלָט מִבֵּי כַּרְבָּט:

(פ"ח ארץ), ואומר אני שהיה להם קלב שהיו קורין אומו כדי מחרישה אחם, קוריאד"א בלע"ו, כדאמרינן פֶרוּב וְמָבֵי, פְּמָה

ובניו ממנשס: ויאטר מי אלה. מסיכן ילאו אלו שאינן ראוין לברכס:

וּוֹמֵּל לְנֵים וּוֹטַבָּל לְנִים: ווכֿל לְבֹאוֹנו וּוֹצֹּהָ אָטַׁם אָלָוו מיי נמנל ישְׁבֹאַלְ כַּבְּרֵנִ מִּנְטוֹ לְאָ

אָנִי אֶלְהָים גַּם אָת־זַרְעֶּדָ: פְּנֵיךְ לֵאׁ פִּלְּלְחִי וְהַנָּה הֶרְאָה נַיָּאמֶר יִשְׂרְאֵלִ אֶלְ־יוֹסָבּ רְאָר

וּיִמְטַּעוּ לְאַפּּוּן אֶבְעַר:

וֹמִּבֹאֹלְ וֹנִינִּתְ אֹלְונִי וֹאָטַ מִׁנְאָּטַ בֹּאָמָאָלַוִּ ي אُפֿבֿוֹם בֿימִינוֹ מִשְּׁמָאַל יִשְּׁבָּאָל וַיַקַּח יוֹסָוּ אָת־שָׁנֵיהָם אָת־

ĽĖĊLL: . מְנְשֵּׁה שְּבֵּלְ אָטַ־נְדְּנִוּ בָּי מְנָשֵּׁה דְּמָנָשֶׁה אַהְבֵּימִנּוּן לִידְוֹהִי אָבִי עּאָקְיר וְאָּתִ־שְׁמְאַלְוִ מַּלְ־רַאָּשִׁ וְמִירָא וְיָה סְמָאַלְיִה מַלְ רֵישָׁאַ ÷ז וַנְּמֵשׁׁ מַּלְרַבְאָמִ אֶפְּבַנִים וְהָוּא וְמִוּיִ עַלְ בִימָא בַּאָפְבַנִים וְהוּא ڒۺؙڶ؉۪ۮ

: كالأنا בְרַעָּה אַנִּי מִעּוֹדִי עַּדְ־הַיִּוֹם خفئر אخنت انخباط تالاحيارات ני הָאֶלֹהִים אֲשֶׁרֹ הִהְהַלְּכֹּי אֲבֹתַּי ī¦čĽĿ

> ځېږل: خثقيد نتهرط خدبا نثقيه לא וכוע למטוו ולונוד וטעון וֹמֹנוֹ וֹמִבֹאָן וֹפֿבֹא מֹפֿוֹבוּ

> !! אַ**ר** יָה בְּנָרָ: אַפּּוֹב לָא סַבּּבוּנִי וְעַאָּ אַטַּוֹוּ יָנִינִ וֹאַמֹּר וֹמִּבְאָל לַיוָפֹּב מִנִוֹנִי

יובר יוסף ית תרניהון ית וסְנֵיד עַל אַפּוֹהִי עַל אַרְעָא: נון בּאַ יוֹסָף אַנִים מִעָּם בִּרְבָּיִו וְאַפּּיק יוֹסָף יָהְהוֹן מִן בֵּדְמוֹהִי

خلاتين: מַיַּמִינָא בוֹמְבֹאַן וֹלַבוּיב בוֹמִבְאָב ווֹנו מִנְמִּנו בֹּסִמֹאַבוני אָפַבום בוֹמִונוּע מפֹמאַלְאַ

מְנַמֶּע בּוּכְרָא: אָת־וָמִינוֹ וֹאוֹשֶׁים וִשְׁרָאֵל וָת וַמִּינִיה

מֹבְאִנְעַנִי מַב נומָא בַּבוּנִי: XTLU. ילבוף וָת יוֹסָף וַאַּמַר וְיָ

> them. and he kissed them, and embraced he brought them near unto him; age, so that he could not see. And Now the eyes of Israel were dim for

> God hath let me see thy seed also.' not thought to see thy face; and, lo, And Israel said unto Joseph: 'I had

on his face to the earth. between his knees; and he fell down And Joseph brought them out from

hand, and brought them near unto his left hand toward Israel's right Israel's left hand, and Manasseh in Ephraim in his right hand toward And Joseph took them both,

Manasseh was the first-born. guiding his hands wittingly; for left hand upon Manasseh's head, head, who was the younger, and his hand, and laid it upon Ephraim's And Israel stretched out his right

my life long unto this day, God who hath been my shepherd all Abraham and Isaac did walk, the The God before whom my fathers And he blessed Joseph, and said:

Ş١

٤і

71

ΙI

אלי ואברכם. זה שאמר הכמוב, וְפְׁנִכִי מִּרְנֵּלְמִי לְפָפְרַיִם קְמָם עַל וְרוֹעֹמָיו (הושע יא, ג), מרגלמי רומי ביעקב בשביל אפרים, (9) בזה. סכלס לו שמר מירומין ושמר כמונס, ונקש יומף רממיס על סדנר, ונמס עליו רומ סקודש: ויאמר קחם נא

(11) לא פללחי. לא מלאני לבי למשוב ממשבה שאראה פניך עוד. פללמי, לשון ממשבה, כמו קבִיאָי עֵנֶה עֲשׁוּ פְּלִילֶה (ישעיה מג שלקקן על זכועומיו:

ולברכס: וישוחוו לאפיו. כשמור לממוריו מלפני מביו: (12) ויוצא יוסף אחם. לאחר שנשקם, הוליאם יוסף מעם ברכיו, כדי לישבם זה לימין וזה לשמאל, לסמוך ידיו עליהם aı't):

(13) אה אפרים בימינו משמאל ישראל. סבא לקראת חברו, ימינו כנגד שמאל חברו, וכיון שהוא הבכור מְיָמֶן לברכה:

מן פי כן לה שם ימינו עליו: (FI) שבל אח ידיו. כמרגומופַמְפְּמִינוּן, בסשכל ומכמס סשכיל אם ידיו לכך, ומדעם, כי יודע סיס כי מנשס סבכור, ואף

נובנו לבר למבר באבא: ממן ומם אַבטן אַבְרָבָים ווּגִּטִיל יברד" אַת־הַנְּעָרִים וִיקְּהָא בָהָם ' חַמַּלְאָדְ חַגּאָב אָהָי מִכְּּלְ־דָׁע

נַמָּא וֹסִינְוֹ בַּינִוְ בַנֵּוֹ אֲנָאָא מַּבְ אַבֹבוֹנוֹ, אַבְבוֹנוֹם וֹגֹאַנוֹל וּכְנוּנוֹ, ווטלבי בהון שמי ושום בושא וברוף ות עולומיא מֹלְאָׁכֹא צַפּֿבַע יָטִי

multitude in the midst of the earth.' and Isaac; and let them grow into a the name of my fathers Abraham my name be named in them, and from all evil, bless the lads; and let the angel who hath redeemed me

لِאַמ מִנַמוֹשִׁי: אָשָׁע מִמֹּלְ רַאָּמְ_אֶפֹּבוֹים מַּלְ_ בְּעֵינְיִוּ וַיִּהְנְּוֹךְ יַד־אָבִיוּ לְהָסֵיר אַפָּבוֹים ווּנַת אָבַבּוֹים ווּנַת וּוֹבֹא וּוְמָשׁ בֹּיִבוֹּמָּוּט אַבֿוּו וֹצַב

בישא דִינשָה: בישָא דַאָפַרִים לְאָנָחוּתַה עַל בּאָבוּהי לְאַנְיְבְאָר יָתַה מִעַּל ילאָישׁ בְּעִירִי וְסַעְּרַה לִירָא נד נמיניה על הישא דאפרים וְהַוֹא יוֹסָף אֲבֵי שָׁוִי אַבוּהִי

unto Manasseh's head. remove it from Ephraim's head and he held up his father's hand, to head of Ephraim, it displeased him, was laying his right hand upon the And when Joseph saw that his father

47-FX4: אָבֶוּ פִּיֹזָה הַבְּכֹר שִׁים יָמִינְהַ וּנְאָמֶר יוֹמֶף אֶל־אָבָיו לאַ־בֵּוֹ

מַל הישֶׁיה: אַבֿא אַבו בון בוּכָבא מוּ וֹמִוּלַבַּ וַאָּמָר יוֹסָף לַאַבוּהִי לַאַ בֶּן

know it, my son, I know it; he also And his father refused, and said: 'I his head.' first-born; put thy right hand upon

Not so, my father, for this is the

And Joseph said unto his father:

הַגּוֹיֶם: יגְיַרַ מִמָּנִנּי וְזַרְעָּרִ יִהְנָת מְלַאָּ עוא יוְדְּלֶל וְאוּלֶם אַנְוּו תַפְּשׁוֹן פּוּ יְבְׁמְּטִי נַּם־הָוּא יְהְיָה־לְּטֵּם וְנַם־ בְּרִי יְדַעְּנָא צַּף הוּא יָהִי לְעַם וּנֹמֹאָן אַבְּנו וּנְאַמֶּבְ גֹבֹהֹטֹנ בֹּנֹוְ וֹסִבוּנִב אַבוּנִיו וֹאָמָב גֹבהֹנֹא

מְּלְמִוֹ בַּגַּמְמִוֹא: זְעֵירָא יִסְבֵּי מִבּיה וּבְנוֹהִי יְהוֹן וְאַךְ הוּא וְסְגֵּי וּבְרָם אֲחוּהִי

nations.' his seed shall become a multitude of brother shall be greater than he, and shall be great; howbeit his younger shall become a people, and he also

لإكربات جهدرات إجمائهم بإراف ٥٠ ڄَاٺِ رَجِرَكِ رَهُرِهِ رَهُمُ لَا يُشِمُكِ וַיְבְּרְבֶם בַּיַּוֹם הַהוּאַ לֵאִמוֹר

וְאָוּוּ יְנִי אָפְּבוֹם צָבִם מְנָאָּנִי: iaiith it éáfila leátár לב וֹלבוב וֹמִּבֹאֵלְ לְמִוּמִּב יבְרַיכְנוּן בְּיוֹמָא תַרוּא לְמֵימַר

Ephraim before Manasseh. and as Manasseh.' And he set saying: God make thee as Ephraim saying: 'By thee shall Israel bless, And he blessed them that day,

ڹڟؙ۪ڶ؉ڮ ۲۵-۰۲۵۱ に、火にし אָת־אָפַׁרַיִם לְפָּנֵי מִנָּשֶּׁר:

לסהגבון ווטוב וטכון לאַנה וֹאַמֹר וֹמִרַאָּל לִיוָפַר הַאָּנָא

land of your fathers. you, and bring you back unto the 'Behold, I die; but God will be with And Israel said unto Joseph:

%<u>⊏</u>". אַפָּבָם וְעַהָּגַר אָטַבָּם אָלַבְאָבָּא הנה אַנֹכֶי מָת וְהָיָה אֱלֹהִיםֹ

אָנֹלְי סְאֵלְ בֵּיִמ אֵלִ: יברך אַת הנערים. מנשס ואפריס: וידגו. כדגיס סללו שֶׁפְּרִיס וְלְיָבִיס וֹאין עין סרע שולמת בסס: (16) המלאך הגואל אוחי. מלאך סרגיל לסשמלת אלי בלרמי, כענין שנאמר וַיּאמֶר מִּלָּמַןּ סְמֵּלְמִיס צַּמַלוֹס יַעַּקֹב וגוי

(עו) ויחמך יד אביו. סרימס מעל ראש בנו וממכס בידו:

ידו: ואולם אחיו הקטן יגדל ממנו. שעמיד יסושע לגלם ממנו, שינחיל לת סלרך וילמד מורס לישרלל: וזרעו יהיה (19) ידעחי בני ידעחי. שהוא הבנור: - גם הוא יהיה לעם. ויגדל, שעתיד גדעון ללאח ממנו, שהקב"ה עושה נק על

אח אפרים. בברכמו לפני מושה, להקדימו בדגלים ובמנוכת הושימים: (02) בך יברך ישראל. סבא לברך את בניו, יברכס בברכתם, ויאתר איש לבנו ישימך אלסים כאפרים וכתושם: וישם מלא הגוים. כל סעולס יממלא בלאת שמעו ושמו, כשיעמיד חמה בְּגָבְעוֹן וְיָרַתַ בְּעַמֶּק שַׁנְּלוֹן:

בְּעַבְבָּי וּבְקַשְּׁהַי: (פּ) אַבוֹרְ אַמֶּר לְלַוֹטִי מִיּרַ בְּאָמִרְי יִמִיר עַלְ אָחָרְ דְּנָסִיבִית מִיּדָא וֹאֹנָ, וֹעַשׁׁ, לְבַּ הַבְּיִם אַעֹוֹע הַּכְן וֹאָנֹא וֹעַלִיע לְבַּ עוּלְע עַע

בּאֵמובֹאַר בְּחַרְבִּי יִבְקַאָּמִי:

.wod ym Amorite with my sword and with I took out of the hand of the aportion above thy brethren, which Moreover I have given to thee one

יקנא אָרָכֶם בְּאַנְוֹרִית הַיִּנְמִים: מי האָסְפּוּ וְאַנִּירָה לַכָּם אָת אַשָּׁר־ ַ ﺩﺩּ‹מּ‹ וֹנִלֵּבֶא וֹהֹלַב אָבַבּלוֹו וֹנִאָמָר

בוגבת זטכון בסוף וומיא: אַטַכּֿוֹמָה נַאָּטַנָּר לְכֵּוָן ולבא ומלב לבנוהי ואמר

befall you in the end of days. that I may tell you that which shall said: 'Gather yourselves together, And Jacob called unto his sons, and

XLIX

77

אָלְ_וֹמְּבְאָלְ אָבִוּכִּם: " שַׁפְּׁלְּגֵּי וְמִּטְׁמִּי בְּדָרָ וֹהְצִׁרְ וְמִּטְמִי

%⊏1:C11: نظخندد هُذُهُا مَا نَشِلَهُم אַטַכֿוּמָוּ וְמִתְמוּ בֹנוּ וֹמֹלָב

Israel your father. sons of Jacob; And hearken unto

Assemble yourselves, and hear, ye

בּ בְאִיבֶן בְּבָבוּ אָטַב בַּטִי וְבַאָּמָוִנִ

שׁלִטֹא שוּלַלוּן לכֿירוּטָא שולפי לף הנה חזי למסב באיבו דילבי אַטַּ בוּלִי וֹבוּמָ

and the excellency of power. strength; The excellency of dignity, might, and the first-fruits of my Reuben, thou art my first-born, My

בְּרוּנְתָא וּמַלְכוּתָא:

tčil süljás jálil til

סְלֵנְלַטְאַ בָּנִע מָהָבָּבָנִ אָּבוּנִעַ

מכן באולט לפביכ אפּש

thou it—he went up to my couch. to thy father's bed; Then defiledst excellency; Because thou wentest up Unstable as water, have not thou the

ਪ੍ਰਨ੍ਹਾ: (ॿ) ל פֿעז כַּמִּנִם אַּלְ-שִּוּעָּר כָּי מָּלְינִי עָאַ כְּמִנֹּא בָּרָם לָא אַנִוּיִטֹּא בַּרָם לָא אַנִוּיִטֹּא

מְּהְּכִּבְּוֹ, אַבְּוֹנְבְּ אָנְ עִבְּלְטִ נְבֵּוּהָ, עוּלְטִ וֹטִיִר לָאִ עִּפַּר אָבִי.

שסיס לד אביו באמרי פיו: בחרבי ובקשתי. סיא חכמתו ותפלתו. (ועיין ברא"ס שכתב דאי אפשר לפרש על תרבס של ע) איש מלקו, לְּעְבְּדוֹ שְׁבֶס מֻּמְד (נפניסג, ע): אשר לקחתי מיד האמורי. מיד עשו, שעושס מעשס אמורי. דבר אחר, במקרא, פִי מְשִׁימֵמוֹ שֶׁבֶס (מהלים כא, יג), משימ שונאי לפני לחלקים, שַׁתַּלְּקֶה שָׁבֶס (שם ם, ח), דֶּבֶך יְרַצְּחִי שָׁבֶמֶה (הושע ו, מלחמס כנגדן. דבר אחר שכם אחד, סוא סבכורס, שיטלו בניי שני חלקים, ושכם לשון חלק סוא, כחרגומו, וסרבה יש לו דומים על אחיך: בחרבי ובקשתי. כשהרגו שמעון ולוי את אנשי שכה, ותכנתו כל תביבותיהם להזדווג להה, וְמָנַר יעקב כלי עלְמוֹח יוֹמֵף אַבְּי הֶשֶׁלוּ בְּנֵי יִשְׁרְמֵל מִמִּלְרֵיִס קַבְּרוּ בִּשְׁכֶס: שכם אחד על אחיך. שכס ממש, סיח מסיס לך חלק חמד ימירס (22) ואני נחחי לך. לפי שלמה מורה להמעפק בקבורהי, וגם לני נמפי לך נחלה שהקבר בה, וליזו, זו שכם, שנלמר וֶפֶׁה

של שנסנו ליוסף מפני שלקסוסו שמעון ולוי בחרבם ובקשסם, וסלא אדרבה מוה המעם ראוי שינחן לשמעון ולוי ולא ליוסף שמעון ולוי, דסא לא עשו מדעמו, שהרי כעם עליהם על זה. ולעוד"ו בלאו הכי אי אפשר לפרש עליהם, דמה ומינת מעם יהיה

(I) ואגידה לכם. נקש לגלות את הקן ונתחלקה ממנו שבינה, והחחיל אומר דברים אחרים (ב"ר לח, ב):

وجرجابه:

כפיס: ויחד עז. במלכום, כמון יַמָּן עוֹ לְמַלְכּוֹ (שמוחל-ח ב, י), ומי גרס לך להפקיד כל חלה: מ), מֵלבׁ חוֹנִים (ישעיה מ, כו), ולָפֵׁין חֹוֹנִים (שם כמ): יחר שאח. רחור פייח להיוח יחר על חחיך בכהונה, לשון ושיחו (ε) וראשיה אוני. סים מפס כם בונים שלו, שלם כםס קרי מימיו (פ"ר שס ד): אוני. כומי, כמו מֶלְםֹמִי מֹוּן לִי (סושע יב,

היה לשון עבר, היה נקוד חליו קמ"ן וחליו פח"ח, ומעמו לממה: יצועי. לשון משכב, על שם שמליעים אוחו על ידי לָבֶדִין ילועי, וסיא סשכינס שסיס דרכס לסיות עולס על ילועי: פחז. שס דבר סוא, לפיכך מעמו למעלה, וכולו נקוד פת"ח, ואלו לימול כל סימכום סללו שסיו כאויום לך, ומסו ספמו אבר פְּמַוְפָּ: - בי עליה משכבי אביך אז הללה. אומו שֵס שעלס על (+) פחז כמים. ספחז וסנסלס אשר מסרח לסראוח כעסך, כמיס סללו סממסריס למרולחם. לכך: אל חוחד. אל חרצס

מָכֶבעיבּים: هُ مَفَمَٰذِا لَكِنَا هَنَاتِ خَكِّا لَاقُو مِفَمِيا لَكِنَا هِنَا يَبِخُلَنَا

בְּסִבְׁם אַלְ-מָבָא נַפְּשָׁי בִּקְהָלֶם

אָנְהַ וְבֹּבְּקְנִם הֹפַּבוּיַהְוָב: אַגְשַׁנוֹע בְּבָצִי כִּי בְאַפָּּםְ נוֹנִינִי

tiál%4: (G) לַמְּשׁׁיִם אַנוּלְעָּם בּוֹמֹּלֵב וֹאִפּוּצִם וּנִינִמִּנִינוּן אָנוּ סַמְּוֹא אָפּּלְנִינּן אָבוּר אַפְּּם בֵּי עָּוּ וְמֶבְרָנִטָם בַּי לִים רוּנְזְרוּוֹ אָבִי

خَمْدُكُ جِنْدُنَكُ نِمُعَكَانَ ذِلْكُ خَيْرَ نَلُكُ عَمَامًا مَمْ خَمْرًا لَحَدُكُ

מַבַרוּ הָבוּרֶא: ĒÄĹſ שוט⊏וטעון

שור קוָאָה: למלי למול יברעיתהון תרעי לַנוּלִית מוּן וֹלֵנוּ, אָבוּ, בּּנוּנִוֹנִינוּן באַתְכַנוֹשֶׁיהוֹן לְמָהָךְּ בנע

בּוֹהַלִר וֹאָבֹגונוּן בּוֹהְנִאָּן:

خْمُمُعَم حَمُكُمُكُ خُدُدُ عُدَكِ: كثح كنفك ندبا مكنما نقخديا فثغك نديا مَنْهُد יהודָה צַּהָּ אֹנִירָא וְלֵא יְהוּדְה צַּהָיהְאָא בָּּךְּ יוֹדְוּךְ צַּהָיהָאָא בָּּךְּ יוֹדִוֹן צַּהְרְּ

Judah, thee shall thy brethren praise;

fierce, And their wrath, for it was

Cursed be their anger, for it was

anger they slew men, And in their

glory not be not united; For in their

council; Unto their assembly let my

Let my soul not come into their

Weapons of violence their kinship.

Simeon and Levi are brethren;

self-will they houghed oxen.

And scatter them in Israel cruel; I will divide them in Jacob,

shall bow down before thee. thine enemies; Thy father's sons Thy hand shall be on the neck of

עלמן בכלי חמם, כמו מְכוֹרוֹמַיִּךְ וּמוֹלְדוֹמַיִּךְ (ימוקאל מו, ג), ווס חרגוס של אונקלום: הימנו: - מכרחיחם. לשון כלי זיין, ססייף בלשון יוני מכי"ר (מנחומא זיחי ש). דבר אחר מכרחיסם, בארץ מגורמס נהגו אחים: בלי חמס. אומנות זו של רליתה חמק הוא בידכה, מברכת עַשָׁו היא, זו אומנות שלו היא, ואתם המקחה אותה בְּלְׁבֶּׁה ְנְשָׁת בְּגֵי וְלְפְּּה וגו', יששכר וזבולון לה היו מדברים בפני החיסם הגדולים מהם, על כרחך שמעון ולוי הם שקרהם הבייהם כאוצן או יסודס, סרי לא ססכימו בסריגמו, אס מאמר בני סשפחום, סרי לא סימס שנאמן שלמס, שנאמר וְסוּא נַעַר אָם בְּנֵי (a) שמעון ולוי אחום. בעלס אחם, על שכס ועל יוסף, וַיּאֿמְרוּ אִישׁ שֶׁל שָׁמִי וגו' וְעַּמָּס לְכוּ וְנַסַרְגָּסוּ, מי סס, אס מאמר וםְדִינִין, והרבה דומים לו, אם וְבַרְמִיף עַל יִנִישָי (תהלים מג, ז), אם פָעֶלֶה עַל עֶבֶשׁ יִנִישִי (שם קלב, ג):

באפס הרגו כל איש שכעםו עליי, וכן וַיִּלְמֵד לְמֶרֹף מֶרֶף מְרֶף מֶבֶף בְּבֶל (יחוקאל ימ, ג): וברצונם עקרו שור. רלו לעקור אח ְּוְסְבִּימָ טֶׁם מִדְּיַן בְּסִישׁ שֶׁסֶד וכן במוכרים פום וְרוֹבְּצוֹ רֶמֶה צַיָּם, וּהו מדרשו. ופשומו, חושים הרבה קורח חיש, כל חחד לעומו, בי באפם הרגו איש. אלו ממור ואנשי שכס, ואינן משובין כולס אלא כאיש אמד (שופעיס ו, מו), וכן הוא אומר בגדעון, כרמך אמה לריך לפרש בְּמְרַבֵּר אֹל הכצוד, ואומר אמה כצודי אל ממיחד עמהם, כמו לא מַמַד אָפָט בְּקַבּוּרֶה (ישעיה יד, כ): כשנמיסמו בני קרס על סדורן, נאמר בֶּן קֹרַס בֶּן יִנְסֶר בֶּן קַסְס בָּן לֵנִי בָּן יִשְׁרָשׁל: אל חחד כבודי. כבוד לשון וכר סוא, ועל כבודי. שם אל ימימד עמהם שמי, שנאמר קרַם בֶּן יִנְּהֶר בֵּן קְהָם בֵּן לֵנִי, ולא נאמר בן יעקב, אבל בדברי הימים (א ו, כב), כמב בן יעקב (ב"ר למ, ו): בקהלם. כשיקסיל קרמ שסוא משבמו של לוי, את כל סעדס על משס ועל אסרן: אל החד . או מוחרח, אס חאמר אטורה, בח יחרו מי החירה לך, אל יוכר שמי בדבר, שנאמר וְמֶרִי בֶּן שֶלוּא נָשִׁיאׁ בֵּים אָב לַשָּׁמְעוֹנִי, ולא (6) בסדם אל חבא נפשי. זה מעשה ומרי, כשנתקבלו שבעו של שמעון להביה הת המדינים לפני משה, והמכר לו זו התורה

עֹבֶף (שמואל־בּ כבּ, מא): בני אביך. על שם שהיו מנשים הרבה, לא אמר בני אמך, כדרך שאמר יצחק: יוכימנו על מעשה ממר), וקרמו יעקב בדברי רלוי, יהודה לא אמה כמומה: ידך בערף איביך. בימי דוד, וַמֹּיְבִּי שַּמָה לִי (8) יהודה אחה יודוך אחיך. לפי שסוכים אם סכאשונים בְּקְנְעוּרָים, סמחיל יסודס לפוג לאחריו (ב"ר לם, ס) (שלא אלה משמעון, כדי שיסיו נפוניס, ושבעו של לוי שַשְׁהוֹ מְחַוֵר על הגרנות לתרומות ולמעשרות, נתן לו תפולתו דרך כנוד: ביעקב. אפרידס זה מזה, שלא יהא לוי במנין השבמים, והרי הם חלוקים. דבר אחר, אין לך עניים ומופרים ומלמדי מינוקות (ד) ארור אפם כי עז. אפילו בשעת מוכמה לא קלל אלא את אפס, וזהו שאתר בלעם עה אָקב לא קבּה אַל: אחלקם יומף שנקרא שור, שנאמר בְּכוֹר שוֹרוֹ מְדֶר לוֹ. עקרו אשרישו"ר בלע"ו, לשון אָם מוּמִיסֶס מְעַמֵּר (יהושע יא, י):

וֹלְוְ וֹפַׁעַׁעַ מַּמֶּיִם: מבול בולנו מד בי־יבא שילהה

ענקים סוקה: אַמּנְנִוּ כְבָּכִס בַּנְּיִנְ לְבַבְּמָוּ וּבְרַבַם סְחוֹר סְחוֹר בֵיה וְעָּבְּדֵי

> ٠٠٠٠ المُذَكِّنَانَا כֹאַבֹּוֹא וכֹלְנוֹא וֹלָנוּ מֹלְכוּ סַבְּיַלְּשָׂא וְנִינִוּ וְמִּבִּי, בִּעַלְוָב אָבׁוּ מִצּוּן אַמְּלָא בָּנוּ וָפַּמָּצִּ ַ יִּעְרַבַּא מַלְכָּא מִגְּבִית יְרוּדָת שׁלְמוּן וְהֵי בְשִּירוּיָא וּבְסוֹפָא

> ושהקישון עקייא: בַּבוּלִיה היא מַלְכוּהָא וּלִיה מו מַלְמָא מו בּוניני מָמִוּשָׁא أبدئي أوفية ظفت خيبن לא יעהי עביד שולטן מדבית

מולא מולא גבע זהורי אַרְגְּנִין טְב לְבוּשֵׁיה וּכְסוּתֵיה אוָבוֹטֹא פֿאוּלַפּֿוּ הֹמִיִּע וֹנִינ יַסְחַר יִשְּׁרָאֵל לְקַרְתֵּיה עַּמָּא

> 5qu mid And as a lioness; who shall rouse stooped down, he couched as a lion, prey, my son, thou art gone up. He Judah is a lion's whelp; From the

> the obedience of the peoples be. come to Shiloh; And unto him shall between his feet, As long as men Judah, Nor the ruler's staff from The sceptre shall not depart from

grapes; And his vesture in the blood of He washeth his garments in wine, his ass's colt unto the choice vine; Binding his foal unto the vine, And

לְּדְקֶם מִמֶּנִּי, לפּיכך כרש רצן וגוי, זימי שלמס חִישׁ מַמַח גַּפְּנוֹ וגוי (מלכיס־חֹ ה, ס): ַ הַּיָס בְשָׁסְ הֲבְלְמְסוּ, ווסו יסודס שנמשל למריס: 🗈 בני שליה. מִלְקְמָּ מֹת עלמך וממרת תַס בֶּצַע וגוי, וכן בסריגת תמר שסודס ולבסוף אביה, כשהמליכוהו עליהם. וזהו שחבגם שֶׁלְמוֹן יְהֵאֹ בְּשֵׁבוּיִאָּל, בחחלתו: - משרף. ממה שחשדתיך בעֶבֹף עֹבַף יוֹשֵף (9) גור אריה. על דוד נמנבל בממלס, גור, בסיום שלול מלך עלינו למס סיים סמוליל וסמבילו לם ישרלל (שס ס, צ),

(ישעיס יא, י), ודומה לו עַיִן מָלְעַג לְמָב וְמָבֵו לִיקְּסַת מֵס (משלי ל, יו), לקבוץ קמטיס שבפניה מפני וקנסה, ובגמרא דימבי ופירוש אימם מרב וסוא לשון זיין) ואָמוּך שְׁמֶן (מלכיס־ב ד, ב), אף זס יקסם עמיס, אמיפה עמיס, שנאמר אַלִיו גּוֹיָס יִדְרֶשׁוּ כופל, כגון נו"ן של נוגף, ושל נושך, ואל"ף שבפֿקָנָמִי בְּמָּוֹנֵיכֶס (מֹיוב יג, ז), ושבפָבָּמַת מָבֶב (ימזקאל כא, כ), (וסוא לשון מרב שממים, שהיו"ד עיקר היא ביסוד, כמו יפְּטָּבָּ, ופּעמים שנופלת ממנו, וכמה אומיות משמשות בלשון זה, והם נקראים עיקר שלו, וכן מרגמו אונקלום. ומדרש אגדה, שילו, שי לו שנאמר יוֹבִילוּ שֵׁי לַמּוֹבֶא (מהלים עו, יבּ): דלו יקהת עמים. אמיפת על פי המלכות: ומחקק מבין רגליו. מלמידים, אלו ושיאי ארך ישראל: עד כי יבא שילה. מלך המשיח שהמלוכה (10) לא יסור שבש מיהודה. מדוד ואילך אלו כאשי גליום שבצבל (פנהדרין ה.), שרודים את העם בשבט, הממונים

פירשו בגמרא, לשון סממם שכרות, בממכה כהובוה (קיא:), ועל סיין, שמא האמר אינו עַרֶנֶה, הלמוד לומר מוחה: לְבּוּשׁוֹסִי, שֹנִיבּוּשוּ דוֹמִסְ לִיין, ולבּשוניין סוֹסׁ לשון פוסס, שסאשס לובשחן, ומסיחס בסן אֹח סוכר ליחן שיניו בס. ואף רבוחינו אחרים. גפן אלו לדיקים, בני אחונו עַבְּבֵי אוֹבַיִימָא בְּאוּלְפַן, על שם רֹבְבֵי אֲמֹנִים לְחִירִים: בבס ביין. יָבֵא שַׁרְגְּוָון עַצ גַשַּׁמְּמִיּף שֹׁרֵה (ירמיס ב, כא): 🗆 בני אחנו. יִבְּנִין הֵיכְלֵיה, לשון שַׁעַר הָאָהוֹן בספר יחוקאל (מ, מו), ועוד חרגמו בפניס קבג, ל), וכן בני אמונו כענין זה. ואונקלום מרגס במלך המשיח. גפן הם ישראל, עירה זו ירושלים, שורקה אלו ישראל, וְאָנֹבִי לשון מין בגד סום, ומין לו דמיון במקרם: אסרי. כמו מוסר, דוגמסו מקימי מעפר דֶל (מסלים קיג, ו), סיִשבי בשָׁמָים (שם ממם, ומשורק אחד בן אחדן אחד: שרקה. זמורס ארוכס, קוריי"רא בלע"ו: כבס ביין. כל זם לשון רבוי יין: סוחה. (11) אסרי לגפן עירה. נמנגא על ארן יסידה שמהא מושכת יין כמעיין, איש יהידה יאסור לגפן עיר אחד, וימענו מגפן וּעַקְסוּ פֿקְסְמָתׁ בְּּשׁוּקֵי דְּנְּסַרְדְעָשׁ [דפומנדימת] במסכת יבמום (קי:), ויכול סיס לומר קסיים עמיס:

ದಿಗಳಿದ: (ಡ) י עללילי מינום מיוון ילקלן שנום

זְבוּבְן לְעִוּף יַמְּיִם יִשְׁכָּן וְהוּא זְבוּלִיוּ עֵלְ סְפָּר יִמְעִיּא יִשְׁרִי

ಗ್ರಭಭತ್ವಗ್ಗರ: לי ושְּׁמְבֵּר חֲמָר גַּגָרם רֹבֵּץ בָּוּן · יִי

⟨₫₫□₫Ё□: (₫) בַּי נְעֵּמְה וַיֵּמ שִׁכְמוֹ לִסְבָּל וַיְהָי וניבא מונחה כני מוב ואָת־הַאָּבֶין

 $_{51}$ پر پررا بوزا جهرا $_{71}$ نېچور $_{11}$ نېچور $_{11}$

ĘĊĹŖĻĽ

מַמֵּי עַר צִידוֹן: ומוב וַמָּא ווכוֹל ותָחומִיה וָהֵי נבוא וכבות מבונון בספונן

אַטְׁסְנְתֵיה בֵּין הָחוּמִיָּא: جززخفرا جاناته ا

יבְשָׁנוֹהִי וַנוּחוּן כַּחָדָא שָׁבְטַיָּא יולבא לומוני וניפביל גמיה מֹבְבֵּנִע בַּן נִעְבָּעַר נִיקִים إبرا جرب فإنرا بقوعر فورا: to tituul uliadaud tul וכבוש מחוזי עממוא וישיצי אַנֹתֹא אָנַוּ מַתְּבַּנַא פֿוּנוּן וֹשׁוֹא שוּלְלֹא אָבוּ, מֹב וֹנֹט

> his teeth white with milk. His eyes shall be red with wine, And

ships, And his flank shall be upon the sea, And he shall be a shore for ٤ı Zebulun shall dwell at the shore of

sheep-folds. Couching down between the Issachar is a large-boned ass,

servant under task-work shoulder to bear, And became a pleasant; And he bowed his good, And the land that it was For he saw a resting-place that it was

of the tribes of Israel. Dan shall judge his people, As one

ולשון אֿרמי הוא במסכת עבודה זרה (עד:), נַעַנָה אֿרמתו, יָמַוִירֶן בְּקַעָּמִים תרגם שנים, לשון שני הסלעים: מרגומו עיניס ל' סריס שמשס לופיס למרחוק. ועוד מרגמו בפניס אחריס, לשון מעינום וקילוח סיקביס, גַעַווֹסִי, יקביס שלו, מרוב מלב, שיסא בארלו מרעה מוב לעדרי לאן, וכן פירוש המקרא, אדוס עיניס יהא מרוב יין, ולבן שניס יהא מרוב מלב. ולפי (בו) חבלילי. לשון מודס, כמרגומו, וכן לְמִי מַכְּלְלוּמ מֵינְיִס (משלי כג, כמ), שכן דרך שומי יין שיניסס ממדימין: מחלב.

המשפחים. כממור סמסלך ביוס ובלילס ואין לו לינס בבים, וכשסוא רולס לנוח, רובן בין סממומין בממומי סעיירות שסוליך (14) יששבר חמור גרם. ממור בעל עלמוח, סובל עול מורה כחמור חוק שמטעינין אוחו משא כבד: רבין בין באסליס (מנמומא וימי יא): וירכחו על צידן. שוף גבולו יסיס סמוך ללידון, וירכחו, שופו, כמו ולַיַרְפָּמֵי שַמִּשְׁפָן: במורס, סוא שאמר משה שְׁמַח וְבּוּלֶן בְּבֵמְשֶׁךְ וִישְׁשַבְר בְּמֹהֶלֶיךְ (דברים לג, יה), וצולון יולא בפרקמטיא, ויששכר עוסק במורה במקום הנמל, שאניות מביאות שם פרקמטיא, שהיה ובולון עושק בפרקמטיא, וממליא מזון לשבט יששכר, והם עושקים (13) זבלון לחוף ימים. על מוף ימים מסיס אכלו, מוף, כמכגומו קפַר, מכק"א בלע"ו, וסוא יסיס מלוי מדיר אל מוף אניומ,

שכמו. השפיל שכמו, כמון יֵמ שְׁמַיִס בַּפּוּ מְּוְנֵיכֶס. ומונקלום מרגס צפניס מתריס, וימ שכמו למצול מלחמות, ולכצוש מתוות, מה יַעַשָּׁה יִשְׁרֶהֵל בְּחְשֵׁיהֶם מָחְתַּיִם (דברי הימים־חֹ יב, לג), מחמים רחשי פנהדרחות העמיד, וכל חׁמיהם על פיהם: ריש לכל אחיו ישראל: - למס עבד. לפסוק לסס סוראות של חורס וסדרי עצוריץ, שואמר וּתְּבָּנִי יִשְׁשַׁכָּר יוֹדְעֵי בִּינֶס לְעַמִּיס לָדַעַת (15) וירא מנוחה כי שוב. ראס למלקו ארן מצורכת ומוצס לסוליא פיכות: ויש שכמו לסבל. עול מורס: ויהי. שם פרקמטים:

ואח כלס ידין, ועל שמשון נבא נבואס זו. ועוד יש לפרש כאחד שבמי ישראל, כמיוחד שבשבמים, סוא דוד שבא מיהודה: (16) דן ידין עמו. ינקוס נקמס עמו מפלשמיס, כמו פִי יָדִין ס'עַמוֹ: באחד שבטי ישראל. כל ישראל יסיו כאחד עמו, שהם יושבים על הקפר, ויהיה האויב כבוש תחתיו למק עובד:

יהי גָּבְרָא דְיִהְבְּבָּה

		וְמְבְּרְכִין עַּלִיהוֹן:		
17	نومِخ' لابْكِلَ لِهَٰجِٰلِيَّا بَعْذِلِيَا يَنْقِيَا بِمِيْدِ'-ثِهُود: (٥)	נפְּקְלִי בַּאֲרַע טְבָא וִחָּרָמֵי עַרְבֵּיה וְאַחְסָנְתֵיה הְתֵּי מַעְבְּּיָא פֵירִין יְהוֹן מוֹרַן	Naphtali is a hind let loose: He giveth goodly words.	17
07	מְאָהֶר שְׁמְּנְר: (ס) מִאָּהֶר שְׁמִנְר לְטִׁמִּוְ וֹעִוּא נִשֵּׁוֹ	מְנַבְּיִּגְאַ מַבְּּנִנְים, מִלְבְּנְוּ: בְּאָמֶּנִ מְּבָא אַנְמָנִי וְנִיגִא	As for Asher, his bread shall be far, And he shall yield royal dainties.	07
ממישי	גָּר גָּרָוּד יָגוּדֶגוּ וָהָוּא יָגָר עַּקְב: (ס)	סּנּיאָרן יְמִיבוּן לְאָבְעָהְיוּן: אָמִיחּוּן לְלַבְּבְאָ וּבְנָכְסָׁוּ הַפְּבְרוּן יָתְ יִבְּצְּבָּאָ בְּבָרָ בְּבְּרוּן יָתְ יִבְּאָבָיִאָּ	Gad, a troop shall troop upon him; But he shall troop upon their heel.	61
81	לִישׁוּמְחָךְ קְנִיתִי יְהֹנֶה: (ס)	خِودَاعُتُك مَقَدَيْنِ نَبُهُ:	I wait for Thy salvation, O Lord.	81
	ماريخ رخي د	בברינון לְאַנוֹבְא: הַפֿר סַנְסָנוֹן ינְנִיפָּנוֹ וְהָתַּנָּר פַּלְאָנִאָּ פַּבְאָנוֹ מִם בַנְּלְאָנוֹ אָבִילְאִ וֹפֿמָּנְ יָבְּבָּוֹן פֿר אָנִוֹ נְיִאָּ יִבְּבָּוֹן		
Lι	יִהִי־דָן נְחֲשׁ מְלֵי־בֶּרֶךְ שְׁפִּיפִׂן מַלֵּי־אַרַח תַנּשֶׁךְּ עִקְּבֵי־סֹּיס הַיָּפְּלְ רֹכְבָוֹ אַחָוֹר:	מֿלְ אִוְבְׁטְׁא וּכְפְּטְּנְא וֹכְמִוּן מַּלְ בּפְּלְמִּטְּאִּי בְּטִוּי חוּרְמָּן יִמְּבִי מַלְ מַּמְמִיּא וּמִטְּטִינִי שִׁטַפּֿוּ מִגְּבִיִּטְ בִּוֹן אִימְטִינִי שִׁטְּבָּוֹי	Dan shall be a serpent in the way, A horned snake in the path, That biteth the horse's heels, So that his rider falleth backward.	LΙ

(עב) שפיפון. הוא נחש, ואותר אני שקראו כן על שם שהוא נושף כמו וָאַמָּס מָשׁוּפָּוּי עָקַבּ (בראַשׁיִם גּרִ מוֹ): הגושִׁךְ עַקִבִּי סוס. כך דרכו של נחש. ודמהו לנחש הנושך עקבי מום. ויפל רכבו אחרר. שלא נגע בו, ודוגמתו מלינו בשמשון, וַיִּלְפֹּׁח וגוי אָת קנִי עַמּוּדֵי הַמְּּוָדְּ וגוי (שופּעים עו, כע), ושעל הגג מתו. ואונקלום תרגס פְּמִינִי חּוּרְמָן, שם מין נחש שאין רפּואה לנשיכתו, והוא לְפְּעוֹנִי, וקרוי תורמן על שם שעושה הכל תרם, וְבְפַּמְנָא, כמו פּמן, יכמון, יארוב:

(81) לישועהך קויהי הי, ימינא שייקרו פלשמיס את עיייו, ומופו לומר וְבָבֵנִי נָא וָמַוְּאַנִי נָא פַעָּטַ (שס כת):

- (19) גד גדוד יגודנו. כולס לשון גדוד סס, וכך מבכו מוסס. ואס מאמר אין גדוד בלא שני דלמי"ן, יש לומר גדוד שם דבר לכיך שני דלמי"ן, שכן דרך מיבס במ שמי אומיות לסכפל במופס, ואין ימודס אלא שמי אומיות, וכן אמר פַפָּפּוֹר לָניד (משלי כי, ב), מגורמ וְשַׁבַּעְּמִי יְדָדִיס (אֹיזב ו, ד), שְׁס יְפַל שְׁדִּוּד (שופּמיס ס, כו), מגורמ יָשׁיּד צְׁהַבְיִס, אף יגוד יגודנו, וגדוד מגורס למם סס, וכשסוא מדבר בלשון יפעל, אינו כפול, כמו יגוד, ינוד, ינוד, ימוד, ימוד, בשרא ממפעל או מפעיל אמריס, סיא המת סס, וכשסוא מדבר בלשון יפעל, אינו כפול, כמו יגוד, ינוד, ינוס, ימדי, ימוד, בשרא ממפעל או מפעיל אמריס, סיא בפול, כמו ימגודד, ימנודד, ימרומס, ימבולל, ימעודד, ובלשון מפעיל יָמוֹס וְשַׁלְּמֶנְיִ מְשִׁבְּי יִמְלִּמְ מִמּי (מסליס קמו, מ), לְשׁוֹבֵּ יְמֵּי יְמִלּ לִמְי (ישעיס מע, ס), מְשׁוֹבֵּ יְמִיבּוֹח (שס נח, יב), אף יגודנו סאמור כאן אינו לשון שיפעילוסו אמריס, אלא כמו יגוד סימנו, מין בני יְבְּמִי יִי כֹּי יִלְּחֹ מִמִי. בל גדוד יגודי יגודני, גדודי סימנו, שיש ברי סיכדן עס אמריס למלחמס למלחמס בל מלון מין במסילום שהלכו ישובו, כמו וְעִּקְבּוֹשְׁ לֹחֹ נִידְעִי (מסליס עו, כ), וכן בְּשְּקְבֵּי סַבְּאֹן (שיר סשיריס א, מ), צלשון לע"ו בריכן ובמסילוסם שהלכו ישובו, כמו וְעִּקְבּוֹי לְמֹי וֹדְעִי (מסלים עו, כ), וכן בְּשְּקְבֵּי סַבְּאֹן (שרי סשירים א, מ), צלשון לע"ו
- (02) מאשר שמנה לחמו. ממכל סבה מחלקו של השר יסה שָמֵן, שיסיו זימים מרובים בחלקו, וסוה מושך שמן כמעין, וכן ברכו משה שנות לחמו. ממכל סבה מחלקו של השר יסה שָמֵן, שיסיו זימים מרובים בחלקו, וסוח מושך שמן כמעין, וכן ברכו משה שנות לחמו. מהכל הבה מחלקו של השר החליבו המים החלקו של השר היהיה והיהים מושך שמן רבוי:
- (IS) אילה שלחה. זו בקעם גינוסר, שסים קלס לבצל פירומיס, כסילס זו שסים קלס לרוץ, מילס שלוסס, מילס משולסם לרוץ: הנחן אמרי שפר. כמרגומו. דבר מחר, על מלחמת מימרה נתובה, וְלָקְהָהָ עַמֶּךְ עַשֶּׁרֶת הֻלְפִיס הִישׁ מִבְּנִי נַפְּהָּלִי זִגוי

בַּנְוִע בַּעְּבִי מִבְּיִ מִּבְיִי מִּבְיִי ت قا جنر ببوك قا جن مَرْد مُنا

口袋(口: ב וְיִמְרְרֶבוּ וְרָבוּ וְיִשְּׁמְמָרוּ בַּעְּלֵי

רְמֶּרְ אֶבֶּן יִשְּׁרָאֶל: וֹבְוּו מִוּבוּן אֲּבָּוֹר וֹהַּלְב מִמָּם נשמב באיקן קשָׁהוּ וַיָּפָּוּי זְרֹעֵי

> וֹאִטְמְוֹבוּ מִמֶּוּה לפלבון שולפא נאטסנטא: שבין שְבַטִין יפָקון מִבְנוֹהִי כנופן דוציב על עינא דמיא خدر يـفرر ربقه خدر لـهنځدك

בּהַלְי פּלְינינוּיה: نهمرطد خرب يدخدرا يخدرا

يخقيفتي ألي كخفا يخذرا מַלְכוּטֹא וּטַבוּג בָא בַוֹנִע כִיה בוב הל דרשוהי צחפין שולפא בוטהדוב לכן וטבתא בלוום אולוטא לסטלא והוו וַתַבַת בְּהוֹן וָבִיוּתֵיה עַל

Shepherd, the Stone of Israel, Jacob, From thence, from the By the hands of the Mighty One of arms of his hands were made supple, But his bow abode firm, And the

him, And shot at him, and hated

over the wall. .

The archers have dealt bitterly with

vine by a fountain; Its branches run

Joseph is a fruitful vine, A fruitful

זְרְעָּא דִיִשְׁרָאֵל: מן בוב אל הקיפא דיעקב

יפול מבלו, והוא יודה על מלקו אמרים נאים ושבח: וברק שירה. ורצומינו דרשוהו על יום קבורת יעקב, כשערער עַשָּׁו על המערה, במסכת מועה (יג.). ותרגומו יָמְרָמֵי עַדְצַהּ, (שופטיס ד, ו), וסלכו שם בוריוות, וכן נאתר שם לשון שלוח, בְּעַמֶּק שֻׁלַּח בְּרַגְּלֶיו. הנחן אַמרי שפר. על ידם שֶׁרוּ דבורס

לגדולס: בנות צעדה עלי שור. לסממכל כך בנאמך על מלכים. ועוד דרשוסו לענין שלא ישלוע בורעו עין סרע, ואף שיניו באמי, ילא לפניה וְשְׁרְבֵּב קוֹמָמוֹ לְכַמּוֹמָה, והוא שברכו אביו בן פורח, הגדלה עלמך יוסף עלי שין של עַשְׁו, לפיכך זכיה קדמו סאמסום ללכם לפני בניסס לסשממוום, וברמל כמיב נגַּשׁ יוֹמֵף וְרֶמֵל וַיִּשְׁפַּמַוּוּ, אֹמר יושף, רשע סוס עינו רמס, שמא ימן ְּבְּרִי דְּיִמְבֵּי יומף, פורמ לשון פריס ורביס. ויש מדרשי מגדס בו סממישביס על סלשון, בשעס שבא עַשָׁו לקראֹם יעקב, בכולן לעדה עלי שור, קְּבֵין שְׁבְּעֵין יִפְּקוּן מִבְּנוֹהִי ובוי, וכחב בנוח, על שם בנוח מנשה, בנוח ללפחד, שנעלו חלק בשני עברי הירדן. . מקון סלשון, כמו עַל דְּבְּרַח בְּנֵי סְמְׁדָס (קסלם ג, יח). שור. כמו לשור.עלי שור, בשביל לשור. וחרגוס של מנוקלום בנוח כאיימו, כמו שְׁשׁוּכְפּוּ וְלֹה קְרוֹב. (במדבר כד, יו) ומדרש אגדס יש רבים, ווס נומס ליישב סמקרא. פרח. מי"ו שבו סוא לעדק כל אחם ואחם במקום שחיכל לראוחו משם. (דבר אחר כנ"ל, כי לפירוש ראשון קוא שור חומה וק"ל). עלי שור. על גְמִייִ עַלְ סְעִיןְ סְרוּחֹסְ חְוֹמוִ: בְנוּוֹחַ צַעְּדְהַ עֵּלִי שִוֹר. בנוֹח מוֹרִיס סִיו וֹעַדְוֹח עַלְ סְתוּמִס לֹסְמְתֹל בִּיפִּיוּ, וִבנוֹח סְרִבָּס (בב) בן פרח. כן מן, והוא לשון ארמי, אפריון נַמְמֵייִי לרבי שמעון, במוף בבא מליעה (קיע): בן פרח עלי עין. הָנּוֹ

מעלמס, נעשו אנשי ריב, וכן דמו ישְבֵּי אָי, כמו נדמו. וכן מרגס אונקלוס וַנַּקְמוֹאָי: 🗈 בעלי הצים. שלשונס כחך, ומרגומו לשון הורמו, אלא שלשון הורמו והושמו על ידי אחרים, ולשון שמו, רמו, רצו, מאליהם הוא, משוממים את עלמס, נחרוממו . מלים סוא, כן סים לו לסיקד, ואינו אלא לשון פועלו, כמו שמו שמים (ירמיה ב, יב), שהוא לשון חושמו, וכן רומו מעט, שהוא שטיו אנשי ריב, ואין הלשון הזה לשון פעלו, שאם כן היה לו לינקד ובבי כמו הַשָּה מִי מְרִיבָּה שַׁשֶׁר בְבּוּ וגו', ואף אם לשון רביית (23) וימררהו ורבו. וימרכוסו לחיו, וימרכוסו פוטיפר ולשחו ללסרו, לשון וַיְמֶּרָה בֶּח חַיִּיבֶּס: ורבו. נטשו לו כשברך מנשס ואפריס, ברכס כדגיס, שאין עין הרע שולמת בהס:

מוספת הוא ולא מלשון עברי שבמקרא, ושוי בְּמוּקְפָּא רוֹמֵלְנֵיפּ, מרגוס של באימן קשמו, וכך לשון המרגוס על העברי, ומשב לשון מלכום, ומונקלום מף סומ כך מרגמו, ומשב. וְמָבַּמ בְּּסוֹן נְבִימוּמִים, סמלומום משר מלס לסס, עַל דְּקַיֵּס מוֹנַיְמָחׁ בְּמִמְרֶמׁ, מופו, ואת היתה לו מידי הקב"ה שהוא אביר יעקב, ומשם עלה להיות רועה אבן ישראל, עקרן של ישראל, לשון אָבֶן הָרֹאֹשָה, (24) וחשב באיחן קשחו. נמישבס נמווק: קשחו. מוקו: ויפוו זרעי ידיו. זו סיל נמינם עבעם על ידו, לשון וְסָב ַ מֶבֵי פַּלְּגוּסָׁטְ, לשון וַמְּּכִי סַמֶּמֵלְכִי, חומן שהיו כחוים לחלוק עמו נחלה:

ישראל. לשון נומכיקון, אב ובן אבקו ובנין, יעקב ובניו: ורבומינו דרשו ומשב באימן קשמו, על כבישמ ילרו באשמ אדוניו, נבוסמו, בשביל שסימנו של סקב"ס סימס לו לקשמ ולמבעמ, בְּבַן יִמְּרְמֶשׁ דְּסַב עַל דְּרֶעוֹהִי, לכך ויפוו ורועי ידיו, לשון פו: אבן

₽7.7.

בּוֹבְטְ מְּגַוֹם וֹנֵטִם: בּוֹבְטִ שִׁנִים נִכָּגֵּטְ שִׂנִּטִ נִנְבָּׁנִ בִּוֹבְטִ מִּמָּנִםְ מִמְּבְ מִאָּב אָבִוֹּ וֹנִמְּוֹבִוֹ וֹאָנִי מִּבִּי

בְּרְבָׁת אָבְׁיִף גְּבְרִוּ עֵּלִ־בִּרְבָׁת מִּהְיֵּיןְ לְרַאִּשׁ יוֹסָׁף וּלְקַּדְּקֹד נְזִיר אֶחֵיו: (פּ)

מנ_{*} מַּג וֹלְמֶּנֶׁר וֹנִנְלֵ אָּלְּלְ: ממ, פֹּנִוֹמָוֹן וֹאָּר וֹמִּלְּל אַּלְלְ:

> בְּרִכְּהָא בַּאֲבוּף יִהֹוּסִפָּן לָרְ צֵּלְין לְבִישָׁא דְּלִי בְּרִיכִּוּ צֵלְין לְבִישָׁא דְּתִּמְירוּ לְחֹוֹן פְּרִישָּא דַּאֲחֹוֹה:

לניטר הצרעה השער הלינה הרלקהור משאר הלינה הבעהטניה הבפניא הקרינה הבעהטניה הבפניא הבניה בציחטניה הבפניא הבניה הבעהטניה הבפניא הבניה הבעהטניה הבפניא

Even by the God of thy father, who shall help thee, And by the Almighty, who shall bless thee, With blessings of heaven above, Blessings of the deep that coucheth beneath, Blessings of the breasts, and of the womb.

The blessings of thy father Are mighty beyond the blessings of my progenitors Unto the utmost bound of the everlasting hills; They shall be on the head of Joseph, And on the crown of the head of the prince among his brethren.

Benjamin is a wolf that raveneth; In the morning he devoureth the prey, And at even he divideth the spoil.

Lτ

וקוכלו קשם על שם שסוכע יורס כמן. ויפוז וכועי ידיו. כמו ויפולו, שילל סוכע מבין ללבעום ידיו. – ויפוז זרועי ידיו. כמו יפולו, שילל סוכע מבין ללבעום ידיו. – מידי אביר יעקב. שנכלסם לו דמום דיוקני של לביו זכו, כדלימל במומס (לו:): (פב) מאל אביך. סימס לך ולם, וסול יעורך: – ואת שדי. ועם סקב"ס סיס לבך כשלל שמעם לדברי לדונמך, וסול יברכך: ברכת שדים ורחם. ברכמל דלבל ודלמל. כלומר ימברכו סמולידים וסיילדום, שיסיר מוכיים מוכיים על מיל לספיל עובריסן: – שדים. יַלְס יִיְּכֶס ממרגמין לִּיִשְׁפְּדְלִייִשְׁ שַּרִים כּלְן על שחורון ווכקבום לל ישכלו לם רמס שלסן לספיל עובריסן: – שדים. יַלְס יִיְּכֶס ממרגמין לִישְׁפְּדְלִייִשְׁ שִּרִים כּלֹן על

שם שסוכע יורס כמן:

(35) ברכח אביך גברו וגוי. סברכום שברכני סקב"ס גברו וסלכו על סברכום שבירך אם סורי: עד חאות גבעת עולם.
(35) ברכח אביך גברו וגוי. סברכום שברכני סקב"ס גברו וסלכו על סברכום שבירך אם סורי: עד חאות גבעת עולם.
לפי שסברכום שלי גברו עד מוף גבולי גבעום עולס, שנמן לי ברכס פרולס בלי מלריס, מגעם עד ד' קלום סעולס, שומת ריקני
נְמָס וְמֵרְ יִמֶּס וֹגוִי, מס שלח מתר לחברסס הביני ולילחק. לחברסס מתר לו שָׁח עַינִיף וּרְחָס וגוי פִי טָׁם בְּלְ סִּטְּרֶן מֵשֶׁר טַׁסְּס רֹטֶׁס
נְמָס וְמֵרְ עָם כּחֹם חֹלח חֹלח מרך ישרחל בלבד. לילחק מתר לו פִי לְּף וּלְזִרְעָם חָמִי בְּנִי הַשְׁרַ בְּמִלְם יַשְׁרָ בַּלֵב לַבְּבָּר (יליבס מתר לו פִי לְּף וּלְזִרְעָם בְּנִי בְּחָב בַּמִּל הַבְּי שָׁרְ בַּמֵלְם יַשְׁרָ בְּמַבְם בְּמִי בְּתְרָ בְּתְּבְ בְּמָב בְּמִי עַּלְבְ בְּבָּר (מִיוּב גַּרְ, בִּי שְׁרְ רִישִׁים בּתְ לְנִם בְּמָ בְּבְ בָּי בְּתְּבְ בְּבְי (ישׁרים בּת קְנִים בְּמֵלְ נְיִי שִׁרְ בְּבְּר (ישׁרים בתן בתוך. בעל חלות בתלח בלבס בי הורר: לשון סריון, שסורוני במעי
ממי, כמו הִיְבְּם בְּבֶּר (חִיוּב גַּרְ, בִּי בְּבְר מִבְּר מִבְּר בְּבְר מִבְּי בְּבְ מַבְי בְּבְי בְּבְ בְּבְי בְי בְּבְ מִבְי בְּבְי בַּבְ בְּבְי בְּבְ בְּבְ בָּבְי בְּבְ בְּבְ בִּבְי בְּבְ בְּבְי בְּבְ בְּבְי בְּבְ בְּבְ בְּבְ בִּבְ בִּבְ בִּבְי בִי בְּבְ בְּבְ בְּבְי בְּבְ בְּבְ בִּבְ בִּבְי בְּבְ בִּבְי בְּבְ בְּבְ בְּבְ בְּבְ בְּבְ בְּבְּ בְּבְ בְּבְ בְּבְ בְּבְי בְּבְ בְּבְ בְּבְ בְּבְ בְּבְ בְּבְי בְּבְ בְּבְ בְּבְ בְּבְ בְּבְי בְּבְי בְּבְּי בְּבְי בְּבְ בְּבְי בְּבְי בְּבְי בְּבְי בְּבְי בְּבְי בְּבְי בְּבְּי בְּבְי בְּבְי בְּבְי בְּבְי בְּבְי בְּבְ בְּבְי בְיבְי בְּבְי בְּיִי בְּבְי בְּבְי בְּבְי בְּבְי בְּבְי בְּבְיבְי בְּבְי בְּבְי בְּבְי בְּבְי בְיִים בְי

\$\$\\ (וסס סברכום) שממדמן אמו וסוקיקמו לקבלס:

(תב) בנימין זאב ישרף. ואב סים אשר ישרף. נבא על שיסיו עמידין לסיום מעפנין, וַמַעַפְּמָּס לָבֶס אִישׁ אִׁמִּי (שופעיס בל, כא), בפלגש בגבעס. ונבא על שאול שיסיס נוצח באויביו סביב, שנאמר וְשָׁאוּל לָבַד סַמְּלוּכֶס וְגִּי יַנְּלָּמָס במואב וּבָּמֵּדוֹי וּהִלּס בּמואב וּבָּמֵּדוֹי וּנִבּא על שאול שיסיס נוצח באויביו סביב, שנאמר וְשָׁאוּל לָבַד סַמְּלוּכְס וּגו' וַיִּלְמָס במואב וּבָּמֵדוֹי וּנִר יִשְׁבֹר יִאְבַר עַ יִּנְי יִבְּנָס יִּנְשָׁי וְינִי יִנְי בּוֹה וֹבְי בְּבָּב יִבְּיָב יִבְּנָס יִנְי וְשִׁי יִם לוּ דִּנִי בּוֹר יִאְר מוּ בּבר יוּה לִשְׁ מִשְׁר שִׁלְל. (ישעיס לג, כד). ועל שאול סוף אורימשן של ישראלי של ידי נבוכדנונר שיגלס לבבל: יחלק שלל. מרדכי ואמתר שסס ולעוד יחלק שלל. מרדכי ואמתר שסס

לבבלנו בבצ אנים: אַבובים וֹלבוֹב אוִנִים אָנָה אָהָב הַמְּבׁר לְהָאָם אַמְּבּר בְּבָה כְהָה מְבַר נְדָאָ דְּמַבַּיִלְ לְהַוֹּן خرعقي مختر نمد لام مترا خر هذرا مختله لانمد لام

מפרון הההי: אָבְעָגְׁ, אָבְ_עַמְּמְּבְּעַ אַמְּב בֹּמִבְּע זָהָ, כְּנִּה אָבְּטַה, בּמָמָּנִהאָ ثَمُّفُكُ هُمِـمَقِ، كَاثُلَهُ هَنَ، هُمِـ هَنْهُ صَافِدُتِهِ كِمَقِهِ كَاثِدَهِ וּנֹאָנֹ אַנְטָּׁם וּנֹאָמָר אַבְטַׁםְ אָנֹן וּפּפּגר וֹטַבוּן וֹאַמָּר לְבוּוִל

לאָטוּנוַ לַבְּר: אָת־הַשְּׂבֶר מִאָּת עָפְּרָן הַחָהָי المثأث كَالِّك ۸۲۲۲۵ ÄÄL ٥٠ ٪ الله عند المناكم حَفَمْرُكِ لِي هُمُكِ حَمُلِكُ لِ لِمَوْدُوكُمْ الْمُعَالِمُ اللَّهِ مُعَالِمُ اللَّهُ مُعَالِمُ اللَّهُ مُعَالًا لِمُعَالِمُ اللَّهُ مُعَالًا لِمُعَالِمُ اللَّهُ مُعَالًا لِمُعَالًا لِمُعَالًا لِمُعَالِمُ اللَّهُ مُعَالًا لِمُعَالِمُ اللَّهُ مُعَالًا لِمُعَالِمُ اللَّهُ مُعَالًا لِمُعَالِمُ اللَّهُ مُعَالًا لِمُعَالًا لِمُعَالِمُ اللَّهُ مُعَالًا لِمُعَالًا لِمُعَالًا لِمُعَالًا لِمُعَالًا لِمُعَالًا لِمُعَالًا لِمُعَالِمُ اللَّهُ مُعَالًا لِمُعَالًا لِمُعَالِمُ اللَّهُ مُعَالًا لِمُعَالًا لِمُعَالِمُ اللَّهُ مُعَالًا لِمُعَالًا لِمُعَالًا لِمُعَالًا لِمُعَالِمُ اللَّهُ مُعَالًا لِمُعَالًا لِمُعَالًا لِمُعَالِمُ اللَّهُ مُعَالًا لِمُعَالًا لِمُعَالًا لِمُعَالًا لِمُعَالِمُ المُعَالِمُ اللَّهُ مُعَالِمُ اللَّهُ مُعَالًا لِمُعَالًا لِمُعَالًا لِمُعَالِمُ اللَّهُ مُعَالِمُ اللَّهُ مُن اللَّهُ مُعِلَّا لِمُعِلَّا لِمُعَالِمُ مُعَلِّمُ لِمُعَلِّمُ لِمُعَلِّمُ لِمُعَالًا لِمُعْلِمُ لِمُعَالًا لِمُعَالًا لِمُعَالِمُ اللَّهُ مُعَالًا لِمُعْلِمُ لِمُعَالِمُ لِمُعَالِمُ لِمُعَالًا لِمُعْلِمُ لِمُعِلًا لِمُعْلِمُ لِمُعِلِّمُ اللَّهِ عَلَيْكُمِ لِمُعْلِمُ لِمُعِلِّمُ لِمُعْلِمُ لِمُعْلِمُ لِمُعِلِّمُ لِمُعِلِّمُ لِمُعِلَّا لِمِعْلًا لِمُعْلِمُ لِمُعْلِمُ لِمُعْلِمُ لِمُعِلِّمُ لِمُعِلِّمُ لِمُعْلِمُ لِمُعِلِّمُ لِمُعِلِّمُ لِمُعِلِّمُ لِمُعِلِّمُ لِمُعِلًا لِمُعِلِّمُ لِمُعِلِّمُ لِمُعْلِمُ لِمُعْلِمُ لِمُعْلِمُ لللَّهُ مُعِلِّمُ لِمُعِلِّمُ لِمُعْلِمُ لِمُعْلِمُ لِمُعْلِمُ لِمِعْلِمُ لِمُعِلِّمُ لِمُعِلِّمُ لِمُعْلِمُ لِمُعْلِمُ لِمُعِلَّا لِمُعْلِمُ لِمُعِلِّمُ لِمُعِلِّمُ لِمُعْلِمُ لِمُعِلِّمُ لِمُعِلِّمُ لِمُعِلِّمُ لِمُعِلِّمُ لِمُعِلِّمُ لِمُعِلِّمُ لِمُعِلّلًا لِمُعْلِمُ لِمُعِلِّمُ لِمُعِلِّمُ لِمُعْلِمُ لِمِعْلِمُ لِمِعِلًا لِمُعْلِمُ لِمُعِلِّمُ لِمُعِلِّمُ لِمُعِلِّمُ لِمِعْلِمُ لِمُعِلِّمُ لِمِعْلِمُ لِمُعِلِّمُ لِمُعِلِمُ لِمُعِلِمُ لِمُعِلِمُ لِمِعِلِمُ لِمِعِلِمُ لِمِعِلِمُ لِمِعِلِمُ لِمِعِلًا لِمِعِلِمُ لِمِعِلًا لِمُعِلِمُ لِمِعْلِمُ لِمِعِمُ لِمِعِلِمُ لِمِعِل

نجْبَط لَمُن لَجُكُب مُشْفِر لَهُوْب שָׁמְּע עַבְּרֶנְיִ אָּעַ־אַּבְרָהָם וֹאָעַ

מאָט בּוֹגַעוֹי: وَ فَا فَرَا لَا لَا مُعَالًا لِلْ فَمَالًا لِي فَمَالًا فَي أَخِيدًا لِلْمُ لَا يَا مُعَالًا فَا فَا <u>לללוט, אָטַ־לָאָרַי</u>

ניאָפָר אָל־עַּמָּיו: ريهوا ربزأد هر-رهوب يبزيع بجنع دبابد خورم بهجبد נוכל יעלה לְצְּנִים אָטַבּלְּנִוּ וְאָנִגִּי יִעָּלִבּלְבּפֹּלֵבְאִ יִּטְ בּּנְיִנִי וְאָנִגִּי יִעְּלִבּלְבַּלְבַּלְבָּאִ

\$\$\L [:: ٦ (زهْم ربقك مَم فَدَّر هُكُرر (تَكُكُ بنُعْم ببقة مَم هُفُر هُدين،

> בּבוֹבְמִיה בְּבִירָ יְהָהַיִּייִ אַבוּבוּן וּבְּבוּיךְ נְהָבוּ וְהָבוּוֹ הְבִּרוֹ

דבחַקל עפרון חקאָה:

בהל אַפּֿו מַמִבא בֹאַבהאַ בּמֹמֹבׁעֹא בַבַעַבַלַ כַּפּגלַטַא

نخثط نئب نككب يخفتيد نبتقا שְּׁנְה אָהְּהֵיה הַמָּן קַבָּרוּ יָה שַּׁמּוֹ לַבַרוּ וָת אַבְּרָהָם וֹנִת

לבונית נת לאָת:

children of Heth.' which was purchased from the The field and the cave that is therein,

and was gathered unto his people. his feet into the bed, and expired, charging his sons, he gathered up To bns ns sbsm dossl nsdw bnA

there I buried Leah.

Isaac and Rebekah his wife; and

Sarah his wife; there they buried

There they buried Abraham and

possession of a burying-place.

from Ephron the Hittite for a

Abraham bought with the field in the land of Canaan, which

in the cave that is in the field of

the cave that is in the field of

people; bury me with my fathers in them: 'I am to be gathered unto my

And be charged them, and said unto

every one according to his blessing

spoke unto them and blessed them;

Israel, and this is it that their father

All these are the twelve tribes of

Ephron the Hittite,

he blessed them.

Machpelah, which is before Mamre,

face, and wept upon him, and kissed And Joseph fell upon his father's

Т

78

ıε

82

לומר ברך אוחס, לפי שנחן ליהודה גבורם ארי, ולבנימין חמיפחו של ואב, ולנפחלי קלוחו של אילה, יכול שלא כללן כולס בכל בברכחו. ברכס סעמידס לבא על כל אמדואמד: ברך אחם. לא סיס לו לומר אלא איצ אצר כברכמו ברך אומו, מס מלמוד דבר לסס אביסס מס שנאמר בענין, יכול שלא ברך לראובן שמעון ולוי, מלמוד לומר ויברך אומס, כולס במשמע: איש אשר (82) וואח אשר דבר להם אביהם ויברך אותם. וסלא יש מסס שלא ברכס אלא קנערן, אלא כך פירושו, וואת אשר מבנימין, יחלקו אח שלל סמן, שנאמר הַבֵּה בֵיח בְמֶן נְחַפִּי לְהֶשְׁפֵּר. ואונקלום חרגם על שלל הכהנים בקדשי המקדש:

بخري يراب برنياح كرب

נאַטְבְּנִישׁ לְעַּמִיה:

בְּנֵי חִתְּאָה:

- הכנוסחס לביח מפני הגשמיס, בְּחָׁשְׁבֶּכֶס אֶׁח מַצַשְׁיָכֶס, וכל אֿמיפה האמורה במיחה אף היא לשון הכנוסה: - אל אבחי. עס מְפַשְׁף אֹיִמֶּס סַבּיִּמֶּס (שופּמיס ימ, מו), וַמְּשַׁפְּמוֹ אֶל מּוֹךְ בִּימָךְ (דבריס כב, ב), בְּטְׁמְּבֶּט אָמ מְבּוּחַׁת סָטְרֶן (ויקרא כג, למ), (92) גאסף אל עמי. על שם שמכניםין הנפשוח אל מקוס גניוחן, שיש אסיפה צלשון עברי שהיא לשון הכנסה, כגון וְמֵּין מִישׁ שבנכום שלמוד לומר ברך שושם:

(33) ויאסף דגליו. סכנים כגליו: ויגוע ויאסף. ומימס לה יהמכס בו, והמכו רו"ל יעקב הבינו לה מה (העניה ה:):

97.7.

נּוֹעוֹלמֹנּ עַבְּפֹּאִנִם אָּעַ_נֹמֶּבְאָּבִ: ŸĽ_ŸŢ'ſ

מֹגֹנוֹם מִבֹּגֹנם גִּים: ומֹלְאִׁי וֹמֹוֹ עַעַוֹנֹמֹוִם וּוֹבַבֹּי אָעַיִּ וּנֹמְלְאַנַ עַןְ אַּבְבָּמָנִם יָנִם כָּנ כַּוֹ

בְּאָוְנֵי פַּרְעָה לֵאִלְר: מֹאָאַנוּ עוֹן בַּמְּנוֹנְכָּם בַּבַּבוּיַנְאַ [↑] ਕ੍ਰੈਟ[−]ਛ੍ਰਾ ਫ੍ਰਾ ਫ੍ਰੈਨ ਟ੍ਰੈਨ ਕ੍ਰੈਟ ਕ੍ਰੈਟ [†]ਕ੍ਰੈਨ וּגֹאמּבׁרוּ יָמָנוּ בַּכִּיאָוּ וּגִּבַבָּר יוּסָבּ

אָבֶׁן וְאָמֻוּבֶּרוּ: וֹמֹטַע אָהְבְעַבַּלֹא וֹאָלַלּבַנַע אָטַב בְּאָבוֹן בְּנַעוֹ שְׁמָּה הַקְּבָּוֹי ַ ַ מִעַ בַּעַבֹבַי, אָּמֶב בַּבַוּעוֹ, כִין אָבֶׁ. נַאָּמָר נִינָּר אָנָכֹי אֶנְכִי

غُدُنكِ خَعُمُن نَمُونَمُكِ: ³ ניֹאָמֶר פַּרְעָה עֲבֶׂה וּקְבָר אָחַ נִאָּעַר פּרִעֹה סַק וּקְבַר יָת

וְלֵלָה בִּינְיִנְ וְלְבְ וְלֵלָה אָבֶאֹן בַ סְבֵּה בִּנִינִינִי וְכָבְ סְבֵּה אַבְּהָא ַ נַיְּעָלְּי אָשְׁוֹ בְּלְ־עַּבְדֵי פַּרְעֹּה יִסְלִיקוּ עָּמֵיה בְּלְעַבְּיִי פַּרְעַר נוֹהֹל יוֹסָנוּ לְשַׁבָּׁר אָט אָבִינוּ וּסְלִיל וּוֹסָנוּ לְמִעַבַּר וֹט אַבוּנוּי

جَيْدًا دِهَا: בַל מַפַּׁם נְצִאָנֶם יִבְּקְבָׁם מְּנְבִי צְבִיהִי לְחִיִר שַפְּלְחִין וְעְּנְחִין ⁸ וְכִבְ בֵּּנִע וִסְּוֹב וֹאָנוֹנו וּבֵּנִע אָבָנו וְכִבְ בִּנִע וִסְּוֹב וֹאַנוּנִי וּבִּנִע

וְעַוֹלָמוּ אַסְוֹעֹא יָת וְמָּבָאָב: אַסְנִיהָא לְמִנְהַנֵּה נָת אַבּוּהִי וַיְצַּוּ יוֹסָף אָת־עַּבְדָיוֹ אָת־ וּפַקּיד יוֹסָף יָת עַּבְּדּוֹהִי יָת

יוֹקין: ילכו וֹטוֹשׁ מִצְּבָאָו מָּבֹהַוֹּן אַבׁו כו מָלַמון ווָמו שׁנוּסוֹאַ והאלימו ליה אַרְבָּעוֹן יוֹמִין

פּרְעֹה לְמֵימָר: להונוכון הלולו להן שבם אָם כְּעוֹ אַמְּכַּחִית רַחֲמִין יוסף עם בית פַרְעֹה לְמֵימַר וַעְּבַרוּ יוֹמֵי בְכִיתֵיה וּמַכֵּיל

ַנְאָעוּב: יִכְעַן אֶסַל בְּעַן וְאֶלָבַר יֶּה אַבָּא לאּבֹלא בּכוֹתוֹ שַׁמַּוֹ שַׁלַבְּבוֹתוֹ מאונו לַלבור בַּאַנְבוּוני בוּ אַלא לוום מֿלו למומר באַנא

אַבוּך פְּמָא דְקַיִּים עַּלְרָ:

וֹטובועוֹ הַבֹּלוּ בֹּאַבֹּהֹא בַּיהוֹ:

embalmed Israel. his father. And the physicians servants the physicians to embalm And Joseph commanded his

7

wept for him threescore and ten embalming. And the Egyptians him; for so are fulfilled the days of And forty days were fulfilled for

Pharaoh, saying: eyes, speak, I pray you, in the ears of now I have found favour in your the house of Pharach, saying: 'If him were past, Joseph spoke unto And when the days of weeping for

back.'. and bury my father, and I will come therefore let me go up, I pray thee, there shalt thou bury me. Now digged for me in the land of Canaan, Lo, I die; in my grave which I have My father made me swear, saying:

made thee swear.' bury thy father, according as he And Pharach said: 'Go up, and

ot Egypt, house, and all the elders of the land servants of Pharach, the elders of his father; and with him went up all the And Joseph went up to bury his

the land of Goshen. flocks, and their herds, they left in only their little ones, and their brethren, and his father's house; and all the house of Joseph, and his

- (ב) לחנט אח אביו. ענין מרקחת בְּשַׂמִיס הות:
- לפי שבאה להם ברכה לרגלו, שֶׁבֶּנְה הרעב והיו מי נילום ממברכין: (3) וימלאו לו. השלימו לו ימי מניממו עד שמלחילו חרבעים יום: ויבבו אוחו וגור. חרבעים למנימה ושלשים לבניה,
- לבן, ועשה אומו כרי, ואמר לעשו, מול זה בשביל חלקך במערה: שקיבא כשהלכתי לכרכי הים היו קורין למכירה כירה. ועוד מדרשו לשון בְּרִי, דְּגוּר, שנעל יעקב כל כמף וזהב שהביא מבית (a) אשר כריחי לי. כפשומו, כמו פִי יָכְבֶה מִּישׁ (שמוח כח, לג). ומדרשו, עוד מחישב על הלשון כמו משר קניחי, ממר רבי
- diac ((i:): על שבועה שנשבעתי לך, שלה הגלה על לשון הקודש שהני מכיר עודף על שבעים לשון, והמה הינך מכיר בו, כדהיתה במסכת (6) כאשר השביעך. ואס לא בשביל סשבועה לא היימי מנימך, אבל ירא לומר עבור על השבועה, שלא יאמר אם כן אעבור

וּנְהָי הַפַּהְנָה בְּבֶּר מְאָר: ַ בּוֹמֹל עִמּוֹ נַם־הֶבֶב נַם־פַּרָשָׁים

לְאַבָּוו אַבְל מִבְעָּ וֹמִום: מספר גרול וְכָבֶר מָאָר נַיַּעַשׁ · בְּבֶּבֶר הַיִּרְדֵּן וַיְּסְפְּרִוּ שְׁם וַיָּבְאוּ עַדְּוֹרֶן הַאָּטָּד אַשֶׁרֹ וַאָּחוּ עַד בַּיָּה אָדְרֵי דְּאָטָר

خَمْدُد لَانَاءً: לבא המש אבל מגנום אהו אַבְּלְבַבְּבָּרַ זָרַ לְמִּגִּבְיָנִם מַּלְבַבֶּן װ בַאָבֶּבְ בְּגַבֵּן בַאָּמָב וֹנָאָמָרָנּ נַּנְבֹא יוֹשֶׁבַ הַאָּבֶּץ הַפְּנַעָּנִי אָתַ

ז נוֹהֹמִּי בֹּלוֹו עֻׁוְ בֵּוֹ בַּאָּמָּׁר בּוֹם:

مُخْذِا تِنْكَ، مَحِ خَرْ، مَمُكُم: אָת־הַשְּׁבֶׁה לַאֲהָוּת־קָבֶּר מֵאָת הַמַּכְפַּלְה אֲמֶוֹר קְנָּה אַבְּרְהָם װּ װּלִלּבוֹנּ **אָעַנ**ְ בֹּמִגְּנִבר מָבֵּרִי וּנֹמְאָנּ אָעַנִּ בֿלָנִן אַבַבּע בַּנָּמֹן

אַבו אַבור לבר אָנראַבוּי וֹכֹּלְ עַמְלָנִם אִשׁוּ לְלַבָּּר אָשַ ניִּשְׁב יוֹסֶף מִצְרַיְמָה הַוּא וְאֶהְיוּ

> **₹**₩: ĒĹĀLĪ LĪLU KĀLLŪX ŌKĀL וסליק עמיה אף דהקנין אף

לְאֶבוּהַר אֶבְלָא מֻבְּעָּא יוֹמָין: מְסָפֶּׁע וַב וְתַּמָּיף לַחְדָּא נַעֲּבַר בבהבנא בנבבלא וספרו המו

מְּמִע אַבֶּעְ מִצְּבוֹם צַבְּמִבְּבָא בון למגלאו גל כו פלא באַמָּר וַאַמַרוּ אָבֶל תַּקִּיף XLL, אבת כומואר

וְעָבְרוּ בְנוֹהָי כֵיה בֵּן כְּמָא

מַפְּרוֹן חַהַּאָה עַל אַפּי עַמְרֵא: נְתְ חַלֵּלְאֵ לְאַּטִּסְׁנָתְ לַּדִּיְנָאָ מָן שַׁעַל כָּפַּלְטָא צַּוָּבָן אַּבָּבָנִים בלנען יקברו ימיה במערת ונטלו יהוה בנוהי לאַרעא

אָבוּבׁוּ בֿעַר נאָּטוִני וֹכָּל דִּסְלִיקוּ עִמֵּיה יוסף למצרום

> very great company. chariots and horsemen; and it was a And there went up with him both

for his father seven days. gninzuom s absm ah bns gnilisw wailed with a very great and sore beyond the Jordan, and there they threshing-floor of Atad, which is And they came to the

which is beyond the Jordan. name of it was called Abel-mizraim, to the Egyptians.' Wherefore the said: 'This is a grievous amourning mourning in the floor of Atad, they land, the Canaanites, saw the And when the inhabitants of the

according as he commanded them. min otnu bib snos sin bnA

Hittite, in front of Mamre. burying-place, of Ephron the field, for a possession of a which Abraham bought with the the cave of the field of Machpelah, land of Canaan, and buried him in For his sons carried him into the

he had buried his father. up with him to bury his father, after and his brethren, and all that went And Joseph returned into Egypt, he,

ŧт

7 I

של קולים: למלחמה, וכיון שראו כחרו של יוסף חלוי בארונו של יעקב, עמדו כלן וחלו בו כחריהם, והקיפוהו כחרים כגרן המוקף סייג (10) גרן האשד. מוקף שַׁעַדִין סיס. ורבומינו דרשו (סוטה יג.) על שם המאורע, שבאו כל מלכי כנען ונשיאי ישמעאל

(בו) כאשר צום. מקו אבולוס:

ממטו: הסכרן. ויושף לס ישס, שהוס מלך. מנשה וספרים יהיו מחמיהם, וזהו סיש על דגלו בסוחות, בסוח שמשר להם סביהם לישס וקבע לסס מקוס, ג' למורח, וכן למרבע רוחוח, וכסדרן למסע מחנס של דגליס נקבעו כאן. לוי לא ישא, שסוא עחיד לשאח אח (13) וישאו אחו בניו. ולה בני בניו שכך לוס, הל ישהו ממחי לה היש מלרי ולה החד מבניכם שהם מבנות כנען, הלה החם,

בטכונו של יעקב, נסגו בסס כבוד: שנאמר ויעלו אמו כל עבדי פרעה וגו' ואמר כך כל בים יוסף ואמיו, אלא לפי שראו כבוד שעשו מלכי כנען, שמלו כמריהס (14) הוא ואחיו וכל העולים אחו. בחורמן כאן הקדים אחיו למלרים העולים אמו, ובהליכמן הקדים מלרים לאחיו,

נְּבָּלְנִנּ אָטַׁנִ**:** יְמִּגְרָ לְנִנּ אֲעַ בֹּלְ בְנֵבׁלְּנִ אְמָּב בַּבִּנּ נְמָב נְאָטַבָּא נִעִּיב לְנָּא ין וַנְאַמְרוּ לְוּ וִשְּׁמְמֵנוּ יוֹמֵך וְּחָשֶׁב אֲבוּחוֹן וַאֲמָרוּ דִּלְמָא יִשָּר לֹנָא נּוֹרְאָּי צְּחֵיר־יוֹסְרְ כִּי־מֵת צְּבִיהָם נִחַזוֹ צַּחֵי יוֹסָר צָּרֵי מִית

אַנְּע לְפָּנֵרְ מִוְעַוֹּ לֵאִמֶּר: ⁶¹ נִיצְּוֹּי אֶל־יוֹסֶף לֵאנִוֹר אֲבָּיף

בְּבַבְרָם אֶלֶונ: מלבו אָלוּב ווֹלב ווֹסב למְלֵיף וְעַמְּה שָׁא בָא לְפָּשִׁע קר פַּשִּׁע אַנֶוֹרְ וְחַשְּׁאַנִם כִּי רְעָּנְהַ בְּת־תאִמְרַוּ לְיוֹסָף אָנְאַ שָׂא נְא

וּגאַמֹרְוּ בַיּנוּנוּ לַבַּ לַהַּבֹּבוּים:

בָּי הַתַּחַת אֶלְהָרִם אֶנִי: ⁶¹ נּגַאמֶר אַבְעָים וּסֶּף אַבְ שִׁירָאוּ נּאַמַר לְבִיוּ וּסֶף לָא שַּׁבְעַבוּוּ

בֿב: עַשְּׁה כַּיִּוֹם תַגָּה לְתַחֲיָת עַם־ בְּרֵיל לְטָעֵבַר בִּיוֹמָא תָדֵין ⁶⁵ אֵלהִים הַשְּבֶּה לְטִבְּה לְטִבְּה לְטִבְּה לְטִבְּה לְטִבְּה לְטִבְּא וֹאַטֶּם שַׁהַּבַּׁטֹּם הֹכֹּג בֹהֹע וֹאַטּוּן שַהַבַּטוּן הַּכָּג בּיִהָּא

נת כָּל בִּשְּׁמָא דִּנְמַלְנָא יָתֵיה:

جُيْريد: אַבוּך פַקיד קַרָם מוֹתַיה יפקידו לנת יוסף למימר

יּבְכָא יוֹסְף בְּעַלְלָחָהוֹן עִּמֵּיה: לַטוב, מַּבָּב, אֶּלַטָּא בַּאָּכוּנַ بزذردك שבוק בְעַן וְלְחְשָׁאֵיהוֹן ける位と שְבוק בְעַן Ċμιι. לבול שומרון ליוסף בבעו

\$\$\\\\: שַׁבְּעִיהִי וֹאָמָרוּ הָא אָנָהְנָא לָבִּ נאַזלו אַף אַחוֹהִי

אָב, בַּנוֹלָא בַּנְלָא:

לַלַנְמָא מַם סַנְּנִי:

which we did unto him.' and will fully requite us all the evil It may be that Joseph will hate us, that their father was dead, they said: And when Joseph's brethren saw

command before he died, saying: Joseph, saying: 'Thy father did And they sent a message unto

wept when they spoke unto him. God of thy father.' And Joseph transgression of the servants of the we pray thee, forgive the they did unto thee evil. And now, thy brethren, and their sin, for that I pray thee now, the transgression of So shall ye say unto Joseph: Forgive,

'Behold, we are thy bondmen.' down before his face; and they said: And his brethren also went and fell

not; for am I in the place of God? And Joseph said unto them: Fear

61

81

Δı

91

much people alive. bring to pass, as it is this day, to save me; but God meant it for good, to And as for you, ye meant evil against

יָסִי כְּדְּבֶּבֶּךְ. ויש מולי לשון מס, מולי יש מַתִּשִׁים לַדִּיקִס: שַׁלְּג ְלָם שִׁלְּוֹ בְּׁטַׁאֲב סְּשַׁבֹּגי לְחֵוּן חַמִּטְ בּוּטְי וּגִּח טָוּלָג לְחֲבוֹ בּלֹחָבי כִינוֹ טָוּלָג גֹבַשָּב בַּאָבָּלגי שָׁנְלָג יִבְוּוּ חַמִּטְ בִּוּלִי בְּנִג יבוּב ב. טָוִמַגי בבני בען כמו לְוּ ִי הְקְשַׁבְּמָּ לְתִּלְּוֹמָי, ולוּחׁ מְׁלִכִי שֹׁקֵל עַל פַפַּי. ויש לו משמש בלשון שמח, לו יִשׁמְתֵנוּ, וחֿין לו עוד דומס במקרח, והוח לשון חולי, כמו בלשון בקשה ולשון הלומי, כגון לוי יָהי כְדְּבֶּבֶךְ, לוּ שְׁמְעֵנוּ, ולוּ הוֹפַלְנוּ, לוּ שָמְנוּ. ויש לו משמש בלשון מס ומולי, כגון לו מַבְמוּ, לוּ שִׁבְּמוּ, לוּ וסיס מקרבן בשביל כבוד אביו, ומשמת יעקב לא קרבן: לו ישטמנו. שמא ישממנו. לו מחחלק לענינים הרבה, יש לו משמש (15) ויראו אחי יוסף בי מח אביחם. מסו ויראו, סכירו במיחחו אלל יוסף, שסיו רגיליס לסעוד על שולחנו של יוסף,

שינו בדבר מפני השלוס, כי לא לוה יעקב כן, שלא נחשד יומף בעיניו (יבמוח סה:): לסיום שלים אל יושף לומר לו כן. ואם מי צוו, אם בני בלסס, שסיו רגילין אללו, שנאמר נְסוּא גַעַר אֶם בְּנֵי בָּלְסֶם: אביך צוה. (16) ויצוו אל יוסף. כמו וַיְצֵוֹם מֶל בְּנֵי יִשְׁרָמֵל, לוה למשה ולחהרן להיום שלוחים חל בני ישרחל, אף זה, וילוו חל שלוחם,

(עו) שא נא לפשע עבדי אלהי אביך. אס אניך מת אלוסיו קייס, וסס ענדיו:

(18) וילכו גם אחיו. מוסף על השלימות:

משבמס עלי רעה והקב"ה משבה למובה, והיאך אני לבדי יכול להרע לכם: (91) כי החחח אלחים אני. שמא במקומו אני, בממיה, אם היימי רולה להרע לכם כלום אני יכול, והלא אמם כולכם

۵"۵	נְיָמְת יוֹמֶר בָּן־מֵאָת נָעֵשֶׂר שְׁנִים נַיַּחַנְטָּי אֹתְיֹ נַיִּישֶׂם בָּאָרָוֹן בְּמִצְּרֵיִם:	נְּמִינְתִּ יִמְרָה וְשְׂמִּיהִי בַּאָּרוֹנְא הְמִינְתִּי יְתִיה וְשְׁמִיהִי בַּאָּרוֹנָא בְּמִצְרְיִם:	So Joseph died, being a hundred and ten years old. And they embalmed him, and he was put in a coffin in Egypt.	97
\$ र	ַנִיּשְׁבֵּע יוֹסָף אָח־בָּנֵי יִשְׂרָאָל לֵאמָר פְּלָּד יִפְּקָד אָלֹהִים אָהְבֶּם וְהַעֲלְמֶם אָת־עַּצְמֹהָי מְזֶּה:	וֹעַפְּׁלֵּנּוֹ זְיִעְ זְּבְׁבֶּׁהְ מִבְּׁאֵּי לְמִּנְמָּׁרְ מִּבְׁלֵּבְ דְּבְּיִבְ זִּיְ זְּטְׁכְּנְוּ נְאִיִמִּׁהְ נִיִּסְׁבְּּ זְיִׁעְ בְּבָּׁהְ נִיִּשְׁבָּ	And Joseph took an oath of the children of Israel, saying: 'God will surely remember you, and ye shall carry up my bones from hence.'	Şτ
1 72	ַּיִּאִמֶּר יוֹסֵף אָל־אָהָיו אָנֹכָי מָת וַאַלֹהִים פְּקָּד יִפְּקַּד אָהָבֶׁם וְהָשֶּלֶה אָהְכָם מִן־הָאֲהֵץ הַּוֹּאִת אָל־הְאָהֵץ אַשֶּׁר נִשְׁבָּע קְאַבְרְתָם לְיִצְהָק וְּלְיַעֲקְב:	וּלְנַעָּלְבּי בְּלֵּנְעָׁלְבִּי בְּלִּבְּלְבִּי בְּלְצִּבְׁרָבְי בּיְ מְדְּלָבְרְ בְּלִבְּרָ בְּלְצִּבְרָ	And Joseph said unto his brethren: 'I die; but God will surely remember you, and bring you up out of this land unto the land which He swore to Abraham, to Isaac, and to Jacob.'	† 7
מפטיר	וֹלְג'נ מּלְבבׁרבׁי יוִסֵּף: מִּלְאִים גַּם בְּנֵי מָכִיר בָּן־מִנֹמֶּה ניֵרְא יוֹסֵף לְאָפִּרָיִם בְּנֵי	מׁנְמֵּט אִטְוֹלְיִרוּ וְנַבְּי יוָסָף: מִלְיִמָאִין אַף בְּנֵי מָכִיר בַּר וַחֵּזְא יוֹסָף לְאָפְּרִיִם בְּנִין	And Joseph saw Ephraim's children of the third generation; the children also of Machir the son of Manasseh were born upon Joseph's knees.	६र
रर	נֵישָׁב יוֹסָף בְּמִצְּרִיִם הָוּא יבֵּית אָבֶיו נַיְחָי יוֹסֶף מֵאָה נָעֶשֶׁר שְׁנְים:	ויתיב יוֹסֵף בְּמִצְרַיִם הוּא וּבֵית אֲבוּהִי וַחֲיָא יוֹסֵף מְאָה וַעֲסַר שְׁנִין:	And Joseph dwelt in Egypt, he, and his father's house; and Joseph lived a hundred and ten years.	77
שביתי	וּנְבַבְּבְ מַּלְ_לְבֶּם: אַּטַבְם נְאֵטַ מַפְּבָם וּנִּנְעָם אָנְטָם נְמַטַּׁעְ אַלְ_טִּינְאִי אָנָבָי אַבַּלְכָּלְ	יקען לֵא תִּדְחֲלֵין אָנָא אָזין יְחְבוֹן יְמַלֵּיל תַּנְחִימִין עַל קְבְּחִוֹן:	Now therefore fear ye not, I will sustain you, and your little ones.' And he comforted them, and spoke kindly unto them.	17

The Haftarah is I Kings 2:1 - 2:1 2 on page 256.

(וב) וידבר על לבם. דברים הממקבלים על הלב, עד צל מירותם לכחן, היו מרנגים עלי צחני עבד, ועל ידיכם נודע צחני
 בן מורין, ואם אני הורג המכס, מה הבריות הומרות, כם צל בחורים רחה, ונצמבת בהם, ואמר החי הם, ולבמוף הרג הומם, יצ לך את צהורג הת המיו. דבר המר, עצרה נרות לח יכלו לכבות נר החד כו":
 (52) על ברכי יוסף. כתרגומו. גדלן בין ברכיו:

פרשת שמות למוחה בשבת ויחי

- NOW THESE are the names of the sons of Israel, with his household:
- Reuben, Simeon, Levi, and Judah;
- Issachar, Zebulun, and Benjamin;
- Dan and Naphtali, Gad and Asher.
- And all the souls that came out of the loins of Jacob were seventy souls; and Joseph was in Egypt already.
- And Joseph died, and all his brethren, and all that generation.
- And the children of Israel were fruitful, and increased abundantly, and multiplied, and waxed exceeding mighty; and the land was filled with them.
- Now there arose a new king over Egypt, who knew not Joseph.
- And he said unto his people: 'Behold, the people of the children of Israel are too many and too mighty for
- come, let us deal wisely with them, lest they multiply, and it come to pass, that, when there befalleth us any wat, they also join themselves unto our enemies, and fight against us, and get them up out of the land.
- Therefore they did set over them taskmasters to afflict them with their burdens. And they built for Pharaoh store-cities, Pithom and Raamses.
- But the more they afflicted them, the more they multiplied and the more they spread abroad. And they were adread because of the children of Israel.
- And the Egyptians made the children of Israel to serve with rigour.
- And they made their lives bitter with hard service, in mortar and in brick, and in all manner of service in the field; in all their service, wherein they made them serve with rigour.
- And the king of Egypt spoke to the Hebrew midwives, of whom the name of the one was Shiphrah, and the

- אָט וֹהַּלְּכ אָנְה וּכִּיטִוּ בָּאוּ: נאָבָט הַמִּנִעְ בִּׁנָּוֹ וֹהָנִאָּבְ טַבָּאָנִם מִּגִּנִינִמָּטִי
- ב באובן שִׁמְמִוּן בֵוֹי וִיהוּדֶה:
- نۈשچר זבולן ובנימן:
- + <u>Ľ</u>l ľťĠĠĠ, ťĿ ľጰäĿ:
- זְבְּׁהְ וְּנְסֵׁלֵּ עִזְנֵע בְּמָגֵּבֶנִם: ז "נְנְיִג כְּלִבְזָפָּהְ וָגֵּאָׁ, זֶבֶּנְבַוֹהֵּטָׁרַ הָּבְׁמָּנִם
- נְגְּמֶׁנִ יִּוֹםְלֹּ וְבְּלְ אֵּמְׁיִּוּ וְכִלְ תַּצִּוֹר תַּהְוּא:
- בּמֹאָב מֹאָב וֹטֹמֶּלְא בֹאָבׁל אָנִים: (פּ) בּנוֹ וֹמְבַאָּב פּבוּ וֹנִמְבָאוֹ זִּיִּבָּנוֹ וֹנִבֹּנִ וֹנִמָּבֹמִי
- יַנְיְטְם מֶּלְבְיחָנְהָשׁ מַּלְ־מִצְּנְיִם צִּשֶׁר לְאִּ־ * וַנְּקְם מֶלְבִּיחָנָה עַלִּי עַלְּיִּ
- ر ، راغود אַל־עַמָּוֹ הַנָּה עַם בָּגַר יִשְׂרָאָל רָב יְעְּצִים מְמֶנּנּ:
- ە. תַּלִּתְּ וְנִלְטַם_בָּנִי וְעָלֶׁה מָן־הָאֶרֶץ: הַקְּהָאנָה מִלְחָמָה וְנִיסָף נַּם־הִיּא עַלִּ " תְּקְהַיִּי וְנִיִּסְרַ בְּנִי וְתְלֶּה בָּי
- ظَنِٰם لَאָט_נَגۧמٰסُס: בּסִבְלְנִים נَיָבֵּוֹ מִּנֵי מִסִבִּנִוּטִ לְפַּנְּמָנ אָט_ נَגַּמָּגמנּ מַלֵּגִּן מִּנֵג מִסִבִּנִוּטִ לְפַּנְמָנ אָט_
- וֹמְאָהוּ מִפְּׁנִגְּ בְּנֵגְ וֹמִּבְאָבְיִ יי וֹכֹאָמָבְ וֹמַנִּוּ אָנִוְ כֵּן וֹבְפָּנִי וְכֵּן וֹפָּגָּאָ
- بعدور التقطية طغتات فحاخزا نشتهم خقتك:
- וִיְמְרְרֹוּ אָת־חַיִּיהָם בּעֲבֹדֶת קַשָּׁת בְּחֹמֶר וּבִלְבַנִּים וּבְכְל־עֲבֹדֶת בַּשָּׁדֶת אֲת בְּל־ עֲבַדְהָם אֲשֶׁר־עְבְּרִוּ בָחֵם בְּפֶּרֶף:
- ניאטר טָלָך מִצְרִים לַמִּנִלְּדִי הָשָּׁם הַשָּׁנִית אַשָּׁר שָט הֵאַחַת שִׁפְּרֶׁה וְשָט הַשָּׁנִית פּוּמֶה:

פרשת שמות למנחה בשבת ויחי

91

- and he said: 'When ye do the office of a midwife to the Hebrew women, ye shall look upon the birthstool: if it be a son, then ye shall kill him; but if it be a daughtet, then she shall live.'
- But the midwives feared God, and did not as the king of Egypt commanded them, but saved the men-children alive.
- ניאטר בְּנַלֶּדְכֶּן אָת־חֵעִבָּרִיּוֹת וּרָאִיתֵּן על־הַאְבְנָיֵם אִם־בֵּן הוּאֹ נַהַמִּתָּן אֹהֹוּ נְאָם־בָּת הָוֹא נְחֵיָה:
- אָטַ־הַיְּלְדִּים: פּאָשֶׁר דְּבֶּר אָלִיהָן מָלְדְּ מִצְּרָיִם וְלָאִ מְּשִּׁי יִהִיהָאן הְמִילְּדִים אָלִיהַ וְלָאִ עְּשִׁיִּ וְהִיהָאן הְמִילִּ

TGむ「「T

LEULL LLXW'R

The Haftarab is Isaiah 42:5 - 43:10.

Thus saith God the Lord, He that created the heavens, and stretched them forth, He that spread forth the earth and that which cometh out of it, He that giveth breath unto the people upon it, And spirit to them that walk therein:

- I the LORD have called thee in righteousness, And have taken hold of thy hand, And kept thee, and set thee for a covenant of the people, For a light of the nations;
- To open the blind eyes, To bring out the prisoners from the dungeon, And them that sit in darkness out of the prison-house.
- I am the Lord, that is My name, And My glory will I not give to another, Neither My praise to graven images.
- Behold, the former things are come to pass, And new things do I declare; Before they spring forth I tell you of them.
- Sing unto the Lord a new song, And His praise from the end of the earth; Ye that go down to the sea, and all that is therein, The isles, and the inhabitants thereof.
- Let the wilderness and the cities thereof lift up their voice, The villages that Kedar doth inhabit; Let the inhabitants of Sela exult, Let them shout from the top of the mountains.
- Let them give glory unto the LORD, And declare His praise in the islands.
- The Lord will go forth as a mighty man, He will stir up jealousy like a man of war; He will cry, yea, He will shout aloud, He will prove Himself mighty against His enemies.
- I have long time held My peace, I have been still, and refrained Myself; Now will I cry like a travailing woman, Gasping and panting at once.
- I will make waste mountains and hills, And dry up all their herbs; And I will make the rivers islands, And will dry up the pools.

פּה־אָמַר הָאֵל וּ יְהֹנָה בּוֹרֵא הַשִּׁמִּיִםׂ יְנָוֹמֵיהֶם רֹקִע הָאָרֶץ וְצָּאֵצָּאֵיִהְ נִתֵּן נִשְׁמָה לְעָם עְלֶּיִה וְרָוּה לַהֹלְבֶים בֶּה:

- וֹאֵבֶּׁלְבְּ וֹאִטֵּוֹנֵ לְבְרֵנִי מֶּם לְאִנְר יּנְנֶם: אָנָ יִנְיָם: בְּבָּרֵנִי מָּם לְאִנִר יִנֶּם:
- ر קקקֿה עינֵים עוָרִיה קהוֹצֶיא ממַסְגֵּרֹ אַסְּיר מִבֶּית בֶּלֶא יִשְׁבֵי חִשֶׁף:
- « אָנִי יְהְוָה הַוּא שָׁמָי וּכְבוֹדִי לְאַחַר לְאַ־אָמָּן
- בְּמֶּנִים הַצְּּנְנְים אַמְּמֶנִיתְ אָנְיֶבֶם: (פּ) מַנְאָמְנְנָים הַנָּיִר בְּאָנִי וְחֲדָשׁוּתְ אָנִי תַּנְּיִר
- ַ שָּׁירוּ לֵיהֹוָה שָּׁיר חָדָשׁ הָּהִלְּהָוֹ מִקְצֵּה הְאָּבֶץ יוֹרְדֵי חַיָּם וּמְלֹאֵוֹ אִיּים וְישְׁבֵּיהֶם:
- ְּיִבְּנְּ וְּמִּׁבֵּוְ סְְלָתְ מִרְאָחָ חַׁנְוִם וֹאֵּוֹטוּ: וּמִּאִנּ מִּוֹבַּרְ וֹמִּבְוּו חַבֵּרִום מַמָּב פֹּנִיר
- د، بْشِرْدَة كَادِيانُا، چَكِنَاك دِيهَارَكُمُنَا لِهَجُوْدَا رَبُرَادَ:
- יִהְנָהַ בְּנְבָּוֹר יֵצֵּא בְּאֵישׁ מִלְחָמִוֹת יִּנְיִר מִנְאֲח יָרִיעַ אַף־יַצְרִׁיחַ עַּלֹ־אִיְבֶיוּ יְתְּנְבֶּר: (ס)
- די ההשליחי מעולם אַהָרִישׁ אָהָאַפָּּק כַּיּוֹלֵדֶה אָפְּעָה אָשָּׁם וְאָשְׁאַך יֵחַר:
- لْمَمْنَدْ بُلَدِيْرِ كُمْذِيْتِ يَمْرُقُنَ مِبْكُنِهِ: 31 مَلَاثَدَ لَلْدُرِ بِرُخُمِيْتِ لَكُمْ مُبْكُم مِبْكُنِهِ:

- And I will bring the blind by a way that they knew not, In paths that they knew not will I lead them; I will make darkness light before them, and rugged places plain. These things will I do, And I will not leave them undone.
- They shall be turned back, greatly ashamed, That trust in graven images, That say unto molten images: 'Ye are our gods.'
- Hear, ye deaf, And look, ye blind, that ye may see.
- Who is blind, but My servant? Or deaf, as My messenger that I send? Who is blind as he that is wholehearted, And blind as the Lord's servant?
- Seeing many things, thou observest not; Opening the ears, he heareth not.
- The LORD was pleased, for His righteousness' sake, To make the teaching great and glorious.
- But this is a people robbed and spoiled, They are all of them snared in holes, And they are hid in prison-houses, They are for a prey, and none delivereth, For a spoil, and none saith: 'Restore.'
- Who among you will give ear to this? Who will hearken and hear for the time to come?
- Who gave Jacob for a spoil, and Israel to the robbers? Did not the LORD? He against whom we have sinned, And in whose ways they would not walk, Neither were they obedient unto His law.
- Therefore He poured upon him the fury of His anger, And the strength of Dattle; And it set him on fire round about, yet he knew not, And it burned him, yet
- But now thus saith the LORD that created thee, O Jacob, And He that formed thee, O Jarael: Fear not, for I have redeemed thee, I have called thee by thy name, thou art Mine.
- When thou passest through the waters, I will be with thee, And through the rivers, they shall not overflow thee; When thou walkest through the fire, thou shalt not be burned, Neither shall the flame kindle upon thee.

- וְהוּלִכְהֵי עִּוְרִים בְּבָרֵבְ לֵא יָדְעִּי בִּנְּהִיכָּם לְאִיר יִמְעַּקְשִׁים לְמִישִׁיר אֲלֶה תַדְּבָּרִים נְאִירִ יִּמְעַשְׁים בְּמִישִׁיר אֲלֶה תַדְּבָּרִים נְהוּלְכְהֵי
- רֵאִמְרָים לְמַפַּבֶּה אַמָּם אֱלֹהֵינוּ: (פּ)
- 81 בַּבְּרְשְׁלֵּמִים שְּׁמְּמֵנִ וְתַמְּוֹרִים תַּבָּנִיםוּ לְרָאִנִים:
- رح (ح، ראית)[م، רָאִוֹת] רַבָּוֹת וְלָא תִשְׁעָר פְקוֹת אָוְנָיִם וְלָא יִשְׁמֶע:
- ַ יַהְנָה חָפֵּץ לְמַעַן צִּדְּקִּוֹ יַגְּדָּיל הּוֹרֶה יַצְּבְיר:
- ַּ װְבְּבְתֵּי כְלְאָים הְחְבְּאִי הְיָוּ לְבַּזִּ וְאֵין מַצִּיל מְשְׁסֶּה וְאֵין־אֹמֶר הְשְׁב:
- ez מו לפט זאוון ואָט זלְמָּב וֹנְמָּמָת לְאָטוָר:
- מִי־נִתַוּ (כ׳ למשוסה)[ק׳ לִמִשִׁפָּה] יַצֵּקָׁב לְּוֹ יְלְאֵ־אָבָּוּ בִּדְרָבָיוֹ הַלְּוֹא יָתְנָָה זְוּ חָמָאַנּוּ בְּתִּיְהָאֵל לְבִּזְזִים הַלַּוֹא יְתְנָה זְיּ חָמָאַנּוּ בְּתִּיְרְתְּיִּ
- ַ וַיִּשְׁפְּׁךִ עְּלִיוֹ חֵמָה אַפּוֹ נִצֵּוִיִּ מִלְחָמָה הַקְלְחַמָּהוּ מִסְבִּיבׁ וְלָא יָדְׁע וַתִּבְעַר־כָּוֹ הְאֹדְיִמִים עַּלִּ־לְב:
- לְּמִּמִּׁנֵּ לְּגַ_אֶּמֵּׁנֵי: הְּהְׁנִאָּלְ אָּלְשִׁינִּאְ כַּּרְ יִּאָּלְמְּיִּרְ מַּנִאִּטִּי הַמְּטִׁנִי לְּנִיאִמִּר וְּנִינִי בְּנַאִּנִּ הַמִּבְיִּהִּ
- ְּלְמִׁבְּרִ לְאִ טִּבְעִּרֵ אָטִּׁרְּאָנִי וּבַנְּחָרִוֹת לָאִ הְּשְׁמִּנִּרְ בְּיִרְתֵלֶּךְ בְּמִּרְאָתִּ לָאִ תִּבְּנֶּר הְיִּשְׁמִּיִּלְאִ תִּבְּנִירִ אָשִׁרְּיִּ

XLIII:1

- For I am the Lord thy God, The Holy One of Israel, thy Saviour; I have given Egypt as thy ransom, Ethiopia and Seba for thee.
- Since thou art precious in My sight, and honourable, and I have loved thee; Therefore will I give men for thee, And peoples for thy life.
- Fear not, for I am with thee; I will bring thy seed from the east, And gather thee from the west;
- I will say to the north: 'Give up', And to the south: 'Keep not back, bring My sons from far, and My daughters from the end of the earth;
- Every one that is called by My name, and whom I have created for My glory, I have formed him, yea, I have made him.
- The blind people that have eyes shall be brought forth, and the deaf that have ears.
- All the nations are gathered together, and the peoples are assembled; who among them can declare this, And announce to us former things? Let them bring their witnesses, that they may be justified; And let them heat, and say: 'It is truth.'
- Ye are My witnesses, saith the LORD, and My servant whom I have chosen; that ye may know and believe Me, and understand That I am He; before Me there was no God formed, neither shall any be after Me.

- בּׁר אַנִי יְחְזָח אֱלֹהֶיף קְדִישׁ יִשְׁרָאֵל מוֹשִׁיעֵף נָתַמִּי כְפְּרָףְ מִצְלַיִם כָּוֹשׁ יִשְׁרָאֵל מַחְהֵיף:
- יאַטּוֹ אַבְׁםְ טַּטַּטְיּגָּה וּלְאָפָּׁנִם טַּטַע זָפּֿמָּּ לּ מַאַמָּב זַפֿבט בַמַּגָּנִ נִבְּפַּבָּט נָאָנָ אָטַבַעַיּגָּה.
- ַּ אַלְ־תִּיהָא בָּי אִהָּדְּיִּלְּיִּי מִמִּזְּרָה אָבָּיִא אַלְ־תִּיהָא בָּי אִהְדִּיִּאָנִי מִמִּזְרָה אָבָּיִא

- م تانونه وه تورد إمرية عنية إمرانية والمجارزة . عن تانونه وه تورد إمرية المراثية المجارزة .
- ַ בְּלְהַנּוֹיִם נִקְבְּצֵּוּ יַחִדְּׁוּ וְיֵאֵסְפּוּ לְאֻמִּׁים מָוּ בְהָם יַנֵּיִר זֹאת וְרִאשׁנִוּת יַשְׁמִינִּנִּי יִהְנָּוּ מֵּדִיהָם וְיִצְּיְּלְוּ וְיִשְׁמִּנִיּ וְיִאְמְרָוּ אֲמֶת:
- : אַנָּה אָבְלְפַּׁנִּי לָאַבְּנִוּגָּר אָבְ וֹאַטַבִּי לָא אַנִּי טְיּא לְפַּׁנִּי לָאַ-נִּוּגַּר אָבְ וֹאַטַבִּי לָא מְטֵּם מִבְיִנִּי פִּיבִי נִתְאָּפִינִי לָי וֹטַבְּנִינִ פָּיבִּי לִּמָּבִי בִּעָּבִּי בִּיִּבִּי בִּעָּבִּיי

הפטרה נח

The Haftarah is Isaiah 54:1 - 55:5. On Rosh Hodesh, read the Maftir and Haftarah on page 259.

- Sing, O barren, thou that didst not beat, Break forth into singing, and cry aloud, thou that didst not travail; For more are the children of the desolate Than the children of the LORD.
- Enlarge the place of thy tent, And let them stretch forth the curtains of thy habitations, spare not; Lengthen thy stakes.
- For thou shalt spread abroad on the right hand and on the left; And thy seed shall possess the nations, And make the desolate cities to be inhabited.
- ייאון רְנִי עַּקְרָה לַאׁ יָלְגָרה פִּצְהִי רִנָּה וְצַהֵלִי לֹא הְלָה פִּי־רַבַּיִם בְּנִי־שׁוֹמִמָּה מִבְּנֵי בְעִילָה אָמָר יְהֹוְה:
- מְּנִטְבְּנִבּ נִנִיבִעְנֵגְ עִזְּלֵּג: מְּמְּבִּׁנְנִינֵנְגַ נַמִּר אַבְ-שַּׁנְמָבִּׁגְ עַאָּבְּנָבִּ בּיִבְעָבִיוּ מָלַנָם אָבִּבָּבִּ נִנְבִּמָּנָעִי
- וֹמְנֵים וֹמְמִּנְע וּוְמִּיבּוּ: • בּי־נְמִין וּמִמְאִיל טִפְּרָאִּי וֹזַרְמִּרְ יִּנִים וֹיִרְמִּ

- Fear not, for thou shalt not be ashamed. Weither be thou confounded, for thou shalt not be put to shame; For thou shalt forget the shame of thy youth, And the reproach of thy widowhood shalt thou remember no
- For thy Maker is thy husband, The Lord of hosts is His name; And the Holy One of Israel is thy Redeemer, The God of the whole earth shall He be called.
- For the LORD hath called thee As a wife forsaken and grieved in spirit; And a wife of youth, can she be rejected? Saith thy God.
- For a small moment have I forsaken thee; But with great compassion will I gather thee.
- In a little wrath I hid My face from thee for a moment; But with everlasting kindness will I have compassion on thee, Saith the LORD thy Redeemer.
- For this is as the waters of Moah unto Me; for as I have sworn that the waters of Noah should no more go over the earth, so have I sworn that I would not be wroth with thee, nor rebuke thee.
- For the mountains may depart, and the hills be removed; but My kindness shall not depart from thee, neither shall My covenant of peace be removed, saith the Lord that hath compassion on thee.
- O thou afflicted, tossed with tempest, and not comforted, behold, I will set thy stones in fair colours, And lay thy foundations with sapphires.
- And I will make thy pinnacles of rubies, and thy gates of carbuncles, and all thy border of precious stones.
- And all thy children shall be taught of the LORD; and great shall be the peace of thy children.
- In righteousness shalt thou be established; be thou far from oppression, for thou shalt not fear, And from ruin, for it shall not come near thee.
- Behold, they may gather together, but not by Me; Whosoever shall gather together against thee shall fall because of thee.
- Behold, I have created the smith That bloweth the fire of coals, And bringeth forth a weapon for his work; And I have created the waster to destroy.

- ڶ۩ڶڟٙٮ؆ٙڔ۠ڟڗڹڽۧڹڬڒ؉ڽڹٷڎ؞ۦڟڹٮ ڔٛ؆؈ڽڶڟٚ؞ڎ؞ٷ؞ڮۺڽڟڔڹۺڹڬؚ ٷڔۦڟ؞ڬ؆ڕٷ؞ٷ؆ڰڔۺ؞ڶڰڔۦڣٷڴۭڟ؞ٷ؞
- ځلبه نښتېح څړت، ځې نځګنه ښټ اڼهځك د حلازنك مښك نكټد څځكهنه ښت اڼهځك
- , יְהְנְׁה וְאַנְשֵׁה נְעִירֵים בָּי הִפְּאָס אָמָר אֶרְהָוֹה וְאַנְשֶׁה נְעִירֵים בָּי הִפְּאָס אָמָר אֶרְהֵיִיף:
- אַׁכלּבֶּלֵּנֵי בְּבְנֵינִת שְׁמָּן הֵּזַּבְּמִינֵּ יִבְרַחֲמָנִם נִּּיִבְנִים
- ، בְּשֵׁצֵּף קַּצָף הִסְתַּרִּמִּי פָּנֵי הַגַּעַ מִמֵּף יִבְחֵסֶד עוֹלֶם רִחַמְתִּיף אָמָר גֹּאֲלֵך יְהֹוְה: (ס)
- פּר־בֵּר נֹחַ וַאָּח לִי אֵשֶׁר נִשְׁבַּעְּהִי מִקְּצָרִ בּר־בָּר עִיד עַל־הָאָהֶץ בֵּן נִשְׁבַּעְהִי מִקְּצָר בְּרְבָּרְי
- .. בִּי הַהָרִיםׁ יָמֹּישׁי וְהַגָּבָעִּוֹת הָמִיּשָׁינָה וְחַסְדִּׁי מֵאִתַּךְ לֹא־יָמִישׁ יִבְרָית שָׁלֹוֹמִי לָא הַמֹּים אָמָר מְרַחֲמָךְ יְהֹנֶה: (ס)
- بر بازار ة الأراب الألا الأراب الألام الأراب الأرا
- אּפֿבֿיט וֹכֿק_פֿרנקֹשׁ בְאַבֿדּ._טֹפֿא: "י - וֹהִמִּטֹּ. פֹּבַרָ הִמִּהִסִּוּשׁ וָהַהֹּבֹוֹשׁ בְאַבֹדֹוֹ
- ٤١ أَخُرِ حُدُنَكَ خُولِتُ، نَائِنَا لَلَ هُجُرِاهِ حُدُّنَكَ:

- ָ (כ׳ הן)[ק׳ הַנָּה] אָנִכִּי בְּרֵֵאִהִּי חָבְּׁשׁ נִפֹּׁתַ בְּצֵשׁ פֶּחָׁם וּמוֹצִיא כְּלֶי לְעַצְּשָׂהוּ וְאָנֹכֶי בְּרֵאִהִי מַשְׁחָית לְחַבֵּל:

Mo weapon that is formed against thee shall prosper; And every tongue that shall rise against thee in judgment thou shalt condemn. This is the heritage of the servants of the LORD, And their due reward from Me, saith the LORD.

Ho, every one that thirsteth, come ye for water, And he that hath no money; Come ye, buy, and eat; Yea, come, buy wine and milk Without money and without price.

Wherefore do ye spend money for that which is not bread? And your gain for that which satisfieth not? Hearken diligently unto Me, and eat ye that which is good, And let your soul delight itself in fatness.

Incline your ear, and come unto Me; Hear, and your soul shall live; And I will make an everlasting covenant with you, Even the sure metries of David.

Behold, I have given him for a witness to the peoples, A prince and commander to the peoples.

Behold, thou shalt call a nation that thou knowest not, And a nation that knew not thee shall run unto thee; Because of the Lord thy God, And for the Holy One of Israel, for He hath glorified thee.

הפטרת לך לך

ְבְלִ-בְּלֵיׁ וּצָּר עָלֵיּךִ לָא יִצְּלָח וָכְלִ לְשָׁוֹן מְקוּם־אִמֶּךְ לַמִּשִׁבָּּט תַּרְשָׁיִּנִי זֹאָת יְהְנְה: (ס)

ממש ביאז ביאז ביאז ביאז ביאז ביאז ביאלי שלהי בלי לפי לפי שלהי בליא-ביאז ביאז ביאלי שלהי בליאלי בלי

ְּהֶוּבְ וְטִטְּׁהְּנֵּי בַּצֵּאֵן נַפְּאָכֵם: בְּלְנָא לְמִּּבְׁמִׁע אֵמִׁתְּ אֵמְנִתְּ אֵלָּ, וֹאִבְׁלְנִּ לְמִּע עִאָּבִלְנִי כִּמָּלִ, בִּלְנִאַ בְּמָשׁם וֹיִנִּינִּבְּם

ַ הַשָּׁי אַוְּנְכֶם ׁ יּלְכָּי אֵלֵּי שִׁמִּעִי יּחְחָי נַפְשָׁכֵם וְאֶּרְרְתָּה לְכֶם ׁ בְּרֵית עּוֹלֶם חַסְּדֵי דָוָד הנאמנים:

ַלְאָמֶּים: קאָמֶּים:

9xxx, 2000, qr;rv1 :; qriir ijr 11 0 q

Why sayest thou, O Jacob, and speakest, O Jarael: 'My way is hid from the Lord, and my right is passed over from my God'?

Hast thou not known? hast thou not heatd That the everlasting God, the Lord, The Creator of the ends of the earth, Fainteth not, neither is weary? His discernment is past searching out.

He giveth power to the faint; And to him that hath no might He increaseth strength.

Even the youths shall faint and be weary, And the young men shall utterly fall;

كان: 4 - جد: 4 منهذا كن معملوله عمل الله عملا المعهد ومنهذا كي المعهد الله عملا المعهد ومنهذا ومنهيراً يرياض المعهد الله المعهد ومنه بالمعهد المعهد
ג מַלוֹא יָדִעִּהָ אָם־לֵא שִׁמַׁעִּהָ אֱלֹהֵי עוּלָם וּ יְהוָה בּוֹבֵא קצַוֹת הָאָהֶץ לָא יִיעַף וְלָא יִיגָע אֵין הַקֶּר לִהְבוּנְהְוֹּ:

נַבוֹ לַנְבֵּלְ בְּהַ וּלְצִּין צּוֹנִים הֹצְּמָה וַרְבֶּה:

נְבְּמֶּבְנְיּ נִוֹמִבּׁנִּ נִמְּנִנִם נִנִּימִנִּ נִבְּטִנְנִנִם בַּמָּנָב

٥٤

- But they that wait for the LORD shall renew their strength; They shall mount up with wings as eagles; They shall run, and not be weary; They shall walk, and not faint.
- Keep silence before Me, O islands, And let the peoples renew their strength; Let them draw near, then let them speak; Let us come near together to judgment.
- Who hath raised up one from the east, At whose steps victory attendeth? He giveth nations before him, And maketh him rule over kings; His sword maketh them as the dust, His bow as the driven stubble.
- He pursueth them, and passeth on safely; The way with his feet he treadeth not.
- Who hath wrought and done it? He that called the generations from the beginning. I, the Lord, who am the first, And with the last am the same.
- The isles saw, and feared; The ends of the earth trembled; They drew near, and came.
- They helped every one his neighbour; And every one said to his brother: 'Be of good courage.'
- So the carpenter encouraged the goldsmith, And he that smootheth with the hammer him that smiteth the anvil, Saying of the soldering: 'It is good'; And he fastened it with nails, that it should not be moved.
- But thou, Israel, My servant, Jacob whom I have chosen, The seed of Abraham My friend;
- Thou whom I have taken hold of from the ends of the earth, And called thee from the uttermost parts thereof, And said unto thee: 'Thou art My servant, I have chosen thee and not cast thee away';
- Fear thou not, for I am with thee, Be not dismayed, for I am thy God; I strengthen thee, yea, I help thee; Yea, I uphold thee with My victorious right hand.
- Behold, all they that were incensed against thee Shall be ashamed and confounded; They that strove with thee Shall be as nothing, and shall perish.
- Thou shalt seek them, and shalt not find them, Even them that contended with thee; They that warred against thee Shall be as nothing, and as a thing of nought.

- ינ לאין יהלְמוּ בּלְכוּ לְאִ יִּימְּפוּ: (ס) בּנּ נְלִוּגִ יְּהַנְיִ יַּהְלֵּיִם בְּהַ יַּהַ יַּהְלֵּיִּ אָבֶר בּוֹּהָבִים
- יְּלְּמִי אֲנִ יְּדַבְּּרִי יַחְדֶּרִ לְמָּשְׁבָּּט יָקְרֶבִּי כְּחַ יִּתְבְיִי: בְּחַרִּיִּמִי אֶלְיִ אִּיְּיִם יִלְאֲמֶּיִם יַחֲלֶיִפּוּ כְּחַ
- ة كَلَّمَ بَيُلُهُ كَمِّهُانًا كَيْطَ نَكُلَّهُ لِمُفَادً لِمَلَّاكًا بِهَا هُمُفَدً لِمَلْجَ مُفْرُنَ بَيْنَطِ بَمُنْكُنِّتُ جَنَّا لِمُنْفَادً خَلَاثًا بِيَا فَكَلَّمَ بَيْنُهُ الْمُنْفِينَ
- גְּבְוָא: י גִּבְּיִבְּיִם אָבִּוִם אָבִּוּם בָּבִּילְגִינ גְאָ
- מִר־פְּעַל וְעִשְׁר לֹהֵא חַדּרָוֹם מֵרָאֹשׁ צֵּנִי יְהוֹה רַאשׁוֹן וְאָת־אַחֲרֹנִים צֵּנִי־הָוּא:
- אָישׁ אָת־בֹעָהוּ יַעְּזְרוּ וּלְאָחָיוּ יֹאַעָּר חְזְּק:

- لَّذِهِ מُمَّضُنَّدَكِ: طَّلَّمُنَّدَكِ ثَمُقِد ذِكِ مََّكَدَد مِِّفَد خَنَالُنَدَكِ * אَشَد ثَثَنَافَرَكِ مَكْمَرِي ثَغِيمًا نَقِعُمُنَ
- הְטְּמְבְּטְיְרְיִּהְ בִּימָרְן צִּדְּקְרָ: אַנָּרְ אָבְיַנְיְרְ אַפַּגִּטְרְדְּ אַםּ־עָּנְרָּ אַבְּיַנְיִּרְרָּ אַבּ אַבְיַטִּיְרָאְ בַּרִ מִּמְּרִיּאָלָרִ אַבְיַטִּאְמָת בִּיִּרִ
- בְּאָנוֹ וֹנִאְבְׁרֵנְ אַּנְאָּנִ בִּלְ נִנְּבֶּׁנִּ בּיִ נוֹנִינִּ נִוֹלֵּלְמָנִּ כְּלְ נַנִּנִּנִינִינִי בָּּנִינִינִי בָּיִּבְּיִי בַּיִּלְ נַנִּנִינִינִי בְּיַ
- כאָנו יכְאָפֶס אַּנְמֶּר מִלְטַמְמֶּר: י טַבַּקְמֶּם וְלָאִ טַמְּאָפָס אַנְמֶּר מַצְּמָר יִבִּינִי

٤ı

- For I the LORD thy God Hold thy right hand, Who say unto thee: 'Fear not, I help thee.'
- Fear not, thou worm Jacob, And ye men of Israel; I help thee, saith the LORD, And thy Redeemer, the Holy One of Israel.
- Behold, I make thee a new threshing-sledge Having sharp teeth; Thou shalt thresh the mountains, and beat them small, And shalt make the hills as chaff.
- Thou shalt fan them, and the wind shall carry them away, And the whirlwind shall scatter them; And thou shalt rejoice in the Lord, Thou shalt glory in the Holy One of Israel.

- לְנַ אַּלְ שִׁינֵא אָׁנָּי הְּזַּבְשֵׁינֵּי: (ס) כְּי אָנָי וֹטְנָׁי אָלְטֵּינִ הַטִּזִּיל וֹמִנִּיבַ יִאָמֶּר
- אַלַ־הָּיִרְאָּי הּיַלְעַּת יַעַּלְּב מְהָי יִשְּׂרְאֵל אַנִּי
 אַלַ־הָּירְאִי הּיַלְעַּת יַעַּלְּב מְהָי יִשְׂרָאֵל אַנִּי
 הַנַּת שַּׁמְהִיךְ לְמִוֹרֵג חָרַיּץ חָרָיִץ חַלְיִשׁ בַּעַל
- פּיפּיִוֹת מָדִיּשׁ הָרִיםׁ וְתַּדְׁקׁ הִּבְּעִּוֹת כַּפִּׂץ מְשִּׁים:
- ַ הַּיְרֵם וְרֵיּהַ הִּשְּׁאֵם יִּסְעָּרָה הָפָּיץ אֹוֹהָם וְאַהָּה הָנֵיל בִּיהֹנְה בִּקְרָוֹשׁ יִשְׂרָאֵל הְהְהַבְּל: (ס)

הפטרת וירא

The Haftarah is II Kings 4:1 - 4:37.

- Now there cried a certain woman of the wives of the sons of the prophets unto Elisha, saying: 'Thy servant my husband is dead; and thou knowest that thy servant did feat the Lord; and the creditor is come to take unto him my two children to be bondmen.'
- And Elisha said unto her: 'What shall I do for thee? tell me; what hast thou in the house?' And she said: 'Thy handmaid hath not any thing in the house, save a pot of oil.'
- Then he said: 'Go, borrow thee vessels abroad of all thy neighbours, even empty vessels; borrow not a few.
- And thou shalt go in, and shut the door upon thee and upon thy sons, and pour out into all those vessels; and thou shalt set aside that which is full.'
- So she went from him, and shut the door upon her, and upon her sons; they brought the vessels to her, and she poured out.

- וּאִשָּׁר אַתַּת מִנְשֵׁי בְּנֵי־הַנְּבִיאִּים צְעֵּלִּה יִיִּשְׁי אַל־אֵֵלִישִׁׁע לֵאמֹר עַבְדְּךְּ אִישִׁי מֶת וְאַתָּה יְדִּשְׁהְ בָּי עַבְּדְּלִּ הְנָה יָהָא אָת־יְהְנָּה לַעֲבְּדִים:
- ניאטר אַלֶּיהָ אֱלִישִׁעַ מָה אָטֵשָה־לָּךְּ הַגֵּיִדִּי לִּי מַה־יָשׁ־(כ׳ לֹכִי)[ק׳ לֶךְ] בַּבָּיִה נִהֹאטֶר אֵין לְשִׁפְּחָהְךְּ כֹל בַּבָּיִה בֶּי אָם־ אָסִיּךְ שֶׁמֶן:
- בלים אַלְ-הַּמְּמְנִהֵי: מֵאֵע פַּלְ-(כ׳ מִכנכי)[ל׳ מִּכֹנִיִּה] פַּלִּים נִּאָמִר לְכָּי מִּאָלִי-לָבְ פַּלִים מִּן-תַיְנִּוּ
- ײַּמְט וֹסְׁנְרִים עַבְּלְיִם עַבְּלְיִם וֹעַמְּבְיִּ וֹגְּלְטִׁ מָּלְ כְּלְ_חַכֵּלִים תַּאֲלֶּח וְחַמָּלְא י ילָאַט וֹסְנְּרִיםׁ תַּבְּלִים תַּאֲלֶחְ וֹחַמָּלִאָ
- נמַבֶּעַ מֵאִשְוּ וַשִּׂסְנָּר תַדְּבְּטָׁ בַּעָּבָע וּבְעָּר בּגִּיהַ הַם מִנִּישִׁים אֵבֶּיהַ וְהָיא (כ׳ מיצקת)[ק׳ מוֹצְקָת]:

- And it came to pass, when the vessels were full, that she said unto her son: 'Bring me yet a vessel.' And he said unto her: 'There is not a vessel more.' And the oil stayed.
- Then she came and rold the man of God. And he said: 'Go, sell the oil, and pay thy debt, and live thou and thy sons of the rest.'
- And it fell on a day, that Elisha passed to Shunem, where was a great woman; and she constrained him to eat bread. And so it was, that as oft as he passed by, he turned in thither to eat bread.
- And she said unto her husband: 'Behold now, I perceive that this is a holy man of God, that passeth by us continually.
- Let us make, I pray thee, a little chamber on the roof; and let us set for him there a bed, and a table, and a stool, and a candlestick; and it shall be, when he cometh to us, that he shall turn in thither.'
- And it fell on a day, that he came thither, and he turned into the upper chamber and lay there.
- And he said to Gehazi his servant: 'Call this Shunammite.' And when he had called her, she stood before him.
- And he said unto him: 'Say now unto her: Behold, thou hast been careful for us with all this care; what is to be done for thee? wouldest thou be spoken for to the king, or to the captain of the host?' And she answered: 'I dwell among mine own people.'
- And he said: 'What then is to be done for her?' And Gehazi answered: 'Verily she hath no son, and her husband is old.'
- And he said: 'Call her.' And when he had called her, she stood in the door.
- And he said: 'At this season, when the time cometh round, thou shalt embrace a son.' And she said: 'Way, my lord, thou man of God, do not lie unto thy handmaid.'
- And the woman conceived, and bore a son at that season, when the time came round, as Elisha had said unto her.

- וִיְהָיוּ בִּמְלָאִת הַבֵּלִים וַתְּאִמֶּר אֵלִיהָ אֵין הַגִּּישָׁה אֵלַי עוֹד בְּלִי וַיַּאִמֶּר אֵלֶיהָ אֵין עוֹד בָּלִי וַיַּצְּמָד הַשְּׁמֵן:
- וַמְבֹא וַתַּגֵּר לְאֵישׁ הָאֵלֹהִים וַיֹּאמֶר לְכִי מִכְרֵי אָת־הַשָּׁמֶן וְשַׁלְמֶי אָת־(כ׳ נשיכי)[ק׳ נִשְׁיֵדְ] וְצִּהְּ (כ׳ בניכי)[ק׳ יּבְנַיְּךְ] מְחָיֵי בַּנּיֹתֶר: (פּ)
- ، וַיְהִי חַיּוֹם וַיִּעֲבָׁר אָלִישָׁע אָל־שׁוּנִם וְשָׁם אִשְּׁה גְּדוֹלְה וַתַּחֲזָּל־בָּוֹ לָאֶבֶּל־לָחָם וֵיְהִי מְהֵי עְּבְרוֹ יְסֶר שָׁמָּה לָאֶבֶל־לֶחֶם:
- ي ي يوشר په پرځيم جرد جرونې اړښت جدې: مون اپهځار اجولا اجلانچه اړنيم اړي هجرد روند پوښد:
- בּיַּאָט וּלְּלֵבְא_לְְשִ וֹשֹּׁמְּטָב לְפַּׁלֵּנֵי: נגאמע אָלְבֵינִםׁזֵוּ נֹמִּבְנִ לַבָּא לְמִּוּנִמָּנִים
- روناور كَادَ هِوْلا لِيْهِ هِكُادِتُ بَوْلِهِ بَالِدِتِهِ ا هُكُّادِتُ هِنَا جِكَ تَابَاتِهِا مَنَاهُمُ إِنَا كَاتِوْلِهِ كِادَ بَيْنِهِ كِلَاقِة -كِأَبَّ هِكَ ـمَهُمُ إِنَّا هِنَاهُ هِذَهِ وَادَ بَارِنِهُ كِلَاقِهُ وَادَّهُ وَادَاهُ هِنَاهُ الْأَنْهِ وَادَاهُ الْأَنْهُ فِي الْأَنْهِ فِي الْأَنْهُ فِي الْمُؤْلِقِينَ اللَّهُ فِي الْمُؤْلِقِينَ الْمُؤْلِقِينَ الْمُؤْلِقِينَ الْمُؤْلِقِينَ اللَّهُ فِي الْمُؤْلِقِينَ الْمُؤْلِقِينَ الْمُؤْلِقِينَا اللَّهُ فِي الْمُؤْلِقِينَ الْمُؤْلِقِينَ الْمُؤْلِقِينَ الْمُؤْلِقِينَ الْمُؤْلِقِينَ الْمُؤْلِقِينَ اللَّهُ فِي الْمُؤْلِقِينَ الْمُؤْلِقِينَ الْمُؤْلِقِينَ الْمُؤْلِقِينَ الْمُؤْلِقِينَ الْمُؤْلِقِينَ الْمُؤْلِقِينَ اللَّهُ فِي الْمُؤْلِقِينَ الْمُؤْلِقِينَ الْمُؤْلِقِينَ اللَّهُ الْمُؤْلِقِينَ الْمُؤْلِقِينَ الْمُؤْلِقِينَ الْمُؤْلِقِينَا اللَّهُ الْمُؤْلِقِينَ الْمُؤْلِقِينَا اللَّهُ الْمُؤْلِقِينَاقِلِقِينَا اللَّهُ الْمُؤْلِقِينَاقِينَاقِينَاقِينَا الللَّهُ الْمُؤْلِقِينَاقِينَ
- ස් නි.1 දිප නි.කීප ඕඩ: ** බෙන්ල වේග වසිනිග වෙර කිනිම
- ַ נֵּאָמֶר קְרָא־לָוֹה נַיָּקְרָא־לֶּוֹה וַתַּעֲּמָר בַּפְּתַח:
- َّ رَنْهُوْد كِفَائِوْد بَيْدَ چَوِد بَنْهُود هِלَ-هِدَرْ אתי)[مَ هِمِ] نَلِيْهِم هِإِ نِفَهُوْد هِלَ-هِدَرْ هِرَّكُ بِهِجُأَبُّرُه هِלَ-مِنِيَدِ چِשُچِبَوَيَةِ:
- ַ עַּנְּׁטְ אַּמֶּבְיַבְּּבֶּׁרְ אָלְיִםְ אָלְיִמֶּׁתּ נַפָּטַר עַאִּמֶּע נַפַּלְרַ אָלְיִם אָלִימֶּת:

- And when the child was grown, it fell on a day, that he went out to his father to the reapers.
- And he said unto his father: 'My head, my head.' And he said to his servant: 'Carry him to his mother.'
- And when he had taken him, and brought him to his mother, he sat on her knees till noon, and then died.
- And she went up, and laid him on the bed of the man of God, and shut the door upon him, and went out.
- And she called unto her husband, and said: 'Send me, I pray thee, one of the servants, and one of the asses, that I may run to the man of God, and come back.'
- And he said: Wherefore wilt thou go to him today? it is neither new moon nor sabbath.' And she said: 'It shall be well.'
- Then she saddled an ass, and said to her servant: 'Drive, and go forward; slacken me not the riding, except I bid thee.'
- So she went, and came unto the man of God to mount Carmel. And it came to pass, when the man of God saw her afar off, that he said to Gehazi his servant: 'Behold, yonder is that Shunammite.
- Run, I pray thee, now to meet her, and say unto her: Is it well with thee? is it well with thy husband? is it well with the child? And she answered: 'It is well.'
- And when she came to the man of God to the hill, she caught hold of his feet. And Gehazi came near to thrust her away; but the man of God said: 'Let her alone; for her soul is bitter within her; and the LORD hath hid it from me, and hath not told Me.'
- Say: Do not deceive me?

- אָּלְ־תַּלְּצְּׁרְ וַנְתַּרְ תַּנְּתָר תַּנְּנָם נַנִּצָא אָּלְ־אָבָרִי בְּנְּנְּתַלְּצְּׁרְ וַנְתַרְ תַּנְּתָר נַנְצָּא אָלְ־אָבָרִי
- אָלְ-חַנְּּעַר אֶלְאַהְוּ אֶלְ-אָמָּוּ וּ רֹאִאָּנִי וּ רֹאִאָּנִי נּיֹאמֶר יָּיִאמֶר יָּ
- נִיּשְּׂאֶבוּ נִיְבִיאָבוּ אָלְ־אִּמִּוּ נִיּנִשְׁבִּ בְּרְבֶּנִיהְ עַּרְ־הַצְּהְוּ אָלִ־אִמָּוּ נַיִּעָשׁב עַלִּ־
- $\mathbf{L}_{\mathbf{L}_{\mathbf{L}}}$ נּתַּמְלְ נַתַּשְּׁבְּבְּעוּ מַלְ־מָטָּת אָנִשׁ הַאָּלְהָיִם נִתַּעָלְ נַתַּשְּׁבְּבָעוּ עַלְ־מָטָּת אָנִשׁ הָאָלְהָיִם
- ַּ אָתָר מִן־הַנְּעָרִים וָאַתָּת תָאֲמֹנִת וָאָרָנִּצְּת עַר־אָישׁ הָאֶלֹהָים וְאָשִׁנְּתִי הָאֲתֹנִית וָאָרָנִּצְת
- נַ נַיּאִמֶר מַדִּיִּעַ (כ׳ אַרִי)[ק׳ אַהַ] (כ׳ הלכתי)[ק׳ הֹלֶבֶת] אֵלִיוֹ הַיּּוֹם לֹאַ־חָדֶשׁ יְלַאִ שַּבְּת וַתְּאִמֶר שְּלְוֹם:
- אַּגְ_טַּהְּגַּׁג בְנְגְנְבְבְּב בּג אִם_אַמָּנִנִּנִי. בְּנְבִּּ בּי זְטַנִּבְתְּ טַאָּטָנִוֹ זִּטַאָמָר אָגַ_וָּהְּנִינִי נִבִּינִי נִבְּיִּנִי
- וַמַּלֶּךְּ וַמָּבָאׁ אֶל־אָישׁ הָאָלֹהָים אָל־ • הַר הַפַּרְמֵָל יֵיְהִי פִּרְאָׁוֹת אִישׁ־הָאֶלֹהָים אַהְהֹ מִנְּגֶר וַיּאִמֶר אָל־גֵּיחָזֵי נַעֲּרֹוֹ הַנָּה הַשׁוּנְמֵּית הַלְּזִּי

- אַמְּבַׁשׁי לַאִ עַמְּלֵע אָטָּי: נְטֵאָמָב עַׁמְּאַלָטִּי בּוֹ מָאָט אָבִוֹּי עַלָּאָ

- Then he said to Gehazi: 'Gird up thy loins, and take my staff in thy hand, and go thy way; if thou meet any man, salute him not; and if any salute thee, answer him not; and lay my staff upon the face of the child.'
- And the mother of the child said: 'As the Lord liveth, and as thy soul liveth, I will not leave thee.' And he arose, and followed her.
- And Gehazi passed on before them, and laid the staff upon the face of the child; but there was neither voice, nor hearing. Wherefore he returned to meet him, and told him, saying: 'The child is not awaked.'
- And when Elisha was come into the house, behold, the child was dead, and laid upon his bed.
- He went in therefore, and shut the door upon them twain, and prayed unto the LORD.
- And he went up, and lay upon the child, and pur his mouth upon his mouth, and his eyes upon his hands; and he stretched himself upon him; and the flesh of the child waxed
- Then he returned, and walked in the house once to and fro; and went up, and stretched himself upon him; and the child sneezed seven times, and the child opened his eyes.
- And he called Gehazi, and said: 'Call this Shunammite.' So he called her. And when she was come in unto him, he said: 'Take up thy son.'
- Then she went in, and fell at his feet, and bowed down to the ground; and she took up her son, and went out.

הבטרת חיי שרה

- מּלְ_פָּנֵי, עַנְּמַר: וְבֶּיִ-יְבְּבֶרְבְּוֹבְ אָיִשׁ לְאָ תַּעָּנָנִי וְשָּׁמָתָ מָשְׁמַנְתָּ בִּיְדְרָבְ וְלֵבְ בִּי-תַּמְצֵּא אִישִׁ לָא תַּבְּרָ נְּאָמֶר לְנִינִוֹיְ, עַנְר מְתְּנִּיִי בִּיִּם מְשִׁמִּנִי
- ٥٠ נעאמר אַם הַנְּמָר הַי־יְּהְוָה וְחֵי־נִפְּשְׁךָּ מס־אָמֶרְ אָם הַנְּמַר הַי־יְּהְוָה וְחֵי־נִפְּשְׁרָּ
- מִשְׁבֶּּב עַל־מִשְּׁתְוֹ: נִיְבֵאׁ נִיּסְגָּר תַדֶּלֶת בְעַר שְׁנֵיתָם נִיּהְפַּצֵּלֶל אָל־יְהֹוְה:
- دو رؤשְׁב ريرڴף چَفِرَم אַתָּم πَوْתَ וְאָתַּת הُوָּה رَيْعِ< رَبَدِתַר שָלְיִׁר וִיִּזֹרֵר הַנַּשָׁר שַּר־שֶׁבָּש פְּשְׂמִים رַיִּפְקָח הַנַּשַר אָח־שֵינֶר:
- ، ניקָבָא אָל־גּיחַזִּי נִיּאִטֶּר קָרָא אָלִיִנ נִיּאִטֶּר שָׁאָי הּיֹּאָת נִיקְרָאָה נִתְּבָּא אֵלְיִנ נִיּאָטֶר שָׁאָי בנה:
- ַנְיִם מְּא אָנִרְבְּנֶנְה נִהְצְּא: (פּ) נְהְבֹא נִהְפָּל עַלְרֵנְלְּיִנְ נִהִשְּׁתְּחָר אָרָבִּיר

The Haftarab is I Kings 1:1 – 1:31.

Now King David was old and stricken in years; and they covered him with clothes, but he could get no

בּבְּגְדִים וְלְאֵ נַחָם לְנִ: ז וְחַמֶּלֶבְ דִּוֹדִ זְלֵּוְ בָּא בַּיָּמָים נַיְכַסָּׁחִוֹּ

- Wherefore his servants said unto him: 'Let there be sought for my lord the king a young virgin; and let her stand before the king, and be a companion unto him; and let her lie in thy bosom, that my lord the king may get heat.'
- So they sought for a fair damsel throughout all the borders of Israel, and found Abishag the Shunammite, and brought her to the king.
- And the damsel was very fair; and she became a companion unto the king, and ministered to him; but the king knew her not.
- Now Adonijah the son of Haggith exalted himself, saying: 'I will be king'; and he prepared him chariots and horsemen, and fifty men to run before him.
- And his father had not grieved him all his life in saying: 'Why hast thou done so?' and he was also a very goodly man; and he was born after Absalom.
- And he conferred with Joab the son of Zeruiah, and with Abiathat the priest; and they following Adonijah helped him.
- But Zadok the priest, and Benaiah the son of Jehoiada, and Mathan the prophet, and Shimei, and Rei, and the mighty men that belonged to David, were not with Adonijah.
- And Adonijah slew sheep and oxen and fatlings by the stone of Zoheleth, which is beside En-rogel; and he called all his brethren the king's sons, and all the men of Judah the king's servants;
- but Nathan the prophet, and Benaiah, and the mighty men, and Solomon his brother, he called not.
- Then Nathan spoke unto Bath-sheba the mother of Solomon, saying: 'Haset thou not heard that Adonijah the son of Haggith doth reign, and David our lord knoweth it not?
- Now therefore come, let me, I pray thee, give thee counsel, that thou mayest save thine own life, and the life of thy son Solomon.

- ַניַּאִמְרוּ לֵוֹ עֲבְבָׁיוּ יְבַקִּשׁׁוּ לַאִּדֹנִי חַמֶּלֶךִּ נַעְּרֵָח בְתּוּלֶח וְשְׁבְבָּח לִפְנֵי חַמָּלֶדְ וּתְחִי־ לוֹ סֹבְנֵת וְשְׁבְבָח בְחִילֶּךִּ וְחָם לַאִּדֹנִי תַמֶּלֶך:
- ڗڔڿקשו נעַהָר יִפְּה בָּכִל וּבָוּל יִשְׁרָאֵל הַיִּקְשׁוּ אָת־אָבִישׁוּ הַשְּׁוּנִמִּית נַיָּבָאוּ אֹתָה לְמֶּלֶה:
- ، וְתַּנְּעָרֵה יְפְּה עַד־מְאָד וַמְּהִי לַמֶּלֶּדְ סֹכֵנָתִ יַמְשָּׁרְהַהוּ וְתַמֶּלֶךְ לֹא יְדְעָה:
- אָנְהַ בְּבֵּנְתֵּי אַמְלְנְבַ נַנְּהָהְ לְנִ 'בַכֵּר נִפְּבַהְּנִם נַטַמָּהָּנִם נִאָבְנִינָי בַּוֹרַטַנֵּנִם מִטְנַּהָּא כַאמָר אָנָּנִ
- יְלְאֵ־עֵּצְּבֹׁוֹ אָבֶּיוֹ מִיְּמִיוֹ לֵאִמִּר מִדִּּוּעַ בְּכִּרוּ מְשִׁיתַ וְנִם־הָוּא מִוֹב־הֹאֵרִ מִאָּד וְאָתִּוּ יְלְאִ־עַּצְּבֹּוֹ אַבֶּיוֹ מִיְּמִיוֹ לֵאִמִּר מִדִּּוּעַ בָּ
- אָבְיָהָר הַבֹּהֵן וַיִּמְּזְרְהְּאַבְרֵי, אֲבִיּנְיֵּר וְעֶם אָבְיָהָר הַבְּהָוּ עֻם יוֹאָב בָּן־צְּרִנְּיָר וְעֶם
- בְּאִ בֹנוּ מִם_אַבְּנִיֶּבנּ: בּוֹלְבִיאִ וְאִמְּמֵּ, וְבַמְּ, וְבַּיִּבנִיבִּים אֵּאָָב בְּבַּנִי * 'גֹּבִיאַ וְאִמְמֵּ, וְבַּלְּנְבִינִּ
- יו װאָמ־נִּקְוֹ תַנְּבִיא וּבְנִיְתוּ װאָמ־תַּגִּבּוֹרֵים וְאָמ־שְׁלֹנְת אָחָיו לְאִ קְרֵא:
- ַ ַנְאָמֶר נָהָן אָל־בַּת־שָׁבַע אֵם־שָׁלֹמִה לאמר הַלַוֹא שְׁמַעַהָּ בָּי מָלֵןף אֲדֹנִיְּהִי בָּן־ הַגְּיִת נַאֲדֹנְיִה דְוָד לָא יָדֶע:
- נְּפְׁמְּׁבְּ נְאֵטְ נְפָׁמְ בִּנְּבְּ מִּלְמִׁנְי: ' ' נְעַּמְׁי לְבֵי אִינְּצֵּבְ נָא מִצְּיִר יִּמִּלְמִּי אָטַ

- Go and get thee in unto king David, and say unto him: Didst not thou, my lord, O king, swear unto thy handmaid, saying; Assuredly Solomon thy son shall reign after me, and he shall sit upon my throne? why then doth Adonijah reign?
- Behold, while thou yet talkest there with the king, I also will come in after thee, and confirm thy words.'
- And Bath-sheba went in unto the king into the chamber.—Now the king was very old; and Abishag the Shunammite ministered unto the king.—
- And Bath-sheba bowed, and prostrated herself unto the king. And the king said: 'What wouldest thou?'
- And she said unto him: 'My lord, thou didst sweat by the Lord thy God unto thy handmaid: Assuredly Solomon thy son shall reign after me, and he shall sit upon my throne.
- And now, behold, Adonijah reigneth; and thou, my lord the king, knowest it not.
- And he hath slain oxen and fatlings and sheep in abundance, and hath called all the sons of the king, and Abiathar, the priest, and Joab the captain of the host; but Solomon thy servant hath he not called.
- And thou, my lord the king, the eyes of all Israel are upon thee, that thou shouldest tell them who shall sit on the throne of my lord the king after him.
- Otherwise it will come to pass, when my lord the king shall sleep with his fathers, that I and my son Solomon shall be counted offenders.
- And, lo, while she yet talked with the king, Nathan the prophet came in.
- And they told the king, saying: 'Behold Nathan the prophet.' And when he was come in before the king, he bowed down before the king with his face to the ground.
- And Nathan said: 'My lord, O king, hast thou said: Adonijah shall reign after me, and he shall sit upon my throne?

- ֻ לְבֵׁי וּבָאִיוּ אֵלִרֹנָ אֵלִרִּ דָּאָׁרִ יָּאָמָרִהְ אֵלִיוֹ יַאְמֹר בְּּי־שִׁלֹּמָה בְּוָךְ יִמֶּלֶךְ אֲחַרָּי וְהָוּאּ יַשֵּׁב עַל־בִּסְאֵי וּמַדְּוּעַ מָלָךְ אֲדֹנְיֵהוּ: יַבְּה עּיְרְהַ מְדְבְּרָתְ שִׁם עִם הַמִּלְהַ וְאֵנִי
- *! הְנַּה עּוֹדֶךְ מְדַבֶּרֶת שָׁם עִם־תַּמֶּלֶךְ וַאֲנִי אָבָוֹא אַחֲרַיִּךְ וּמִלֵּאׁתִי אָת־דְּבְרֵיִרְ:
- رَمَكُم كِمَّا شِهْكِ هِكَا تَهْجَاتُ فَيْمَا مِشْرَاةً اِنتِهَارًا وَهُنَا نِهُلَا يَهُجَاتُهُرْ مَشِارَةً هُمَّاتِهُمُ أِن فَيْهُ فَيْمَانِهُمْ فَيْمَانِهُمْ فَيْمَانِهُمْ فَيْمَانِهُمْ فَيْمَانِهُمْ فَيْمَانِهُمْ ف
- ַרַ נַתַּאִמֶּר לֹוֹ אֲדֹנִי אַמְּה נִשְׁבַּעְּתְּ בַּיִהְנָה אֶלֹהֶיףְ לַאֲמֶהֶףְ בִּי־שְׁלֹמָה בָּנֶף יִמְלַּדְּ אַחֲרֶי וְהִוּא יַשֶּׁב עַל־כִּסְאָי:
- עַר הַצְּבָא וְלְשֶׁלְהִיא וְצִאְן לְרִבֶ (פּ) וּיִּקְרָא לְכְלְבְּנֵי תַּמְּלְהִי וּלְאֶבִּיְתָּר תַּבְּהָוֹ וּלְיִאָּב עָר הַצְּבְיִא וְלְשֶׁלְה וּלְאֶבִיְתָּר תַּבְּהָוֹ וּלְיִאָּב
- تَقَرَّكَ هَنَدُر نَقِرُكَ مَنْ نَهُدَ مَمْ خُنَةً مَ مُكِنَّكُ خُلَاثَا خُبُو فِي نَهْدَ مَمْ خُفَعَ هَيَائِر نَهُنُ فِي الْهُنَا فِي الْهُنْ فَيْ الْهُنْ فَيْ الْهُنْ فَيْ
- יַ וְהַיְּה בִּשְׁכָב אֲדִּוִּ־חַמֶּלֶּךְ עִם־אֲבֹתָיִּוּ יַ וְהַיְּהִי אֲנָי יִבְנִי שְׁלִלָּה חַמָּאִים:
- ؞؞ ןהנַה עּוֹדֵנָה מְרַבֶּרֶת עִם־תַּמֵּלֶדְ וְנְתֵּוֹ הַנְּבֶיא בֶּא:
- د (יַגּיִרוּ לַמֶּלֶךְ לֵאמֶר הִנָּה נְתָּלֶרְ עַלִּ יַנְּבֹאַ לְפְּנֵי הַמֶּלֶרְ יַנִּשְׁתַּחִּ לַמֶּלֶרְ עַלִּ אַפֶּיוּ אֲרְצְה
- ٠٠ يَّة هُوْلَ بِمِوْلِ هِبَيْرٍ، بَهُٰرُلِهِ هِوَٰلَ هِٰوَٰلِ هِوْلَ مِ אِبَنِيْلَة بَوْلٍ هِبَيْرٍ، بَهُٰرُلِهِ يَهِٰلًا هِوْلَهِ:

For he is gone down this day, and hath slain oxen and fatlings and sheep in abundance, and hath called all the king's sons, and the captains of the host, and Abiathat the priest; and, behold, they eat and drink before him, and say: Long live king Adonijah.

But me, even me thy servant, and Zadok the priest, and Benaiah the son of Jehoiada, and thy servant Solomon hath he not called.

Is this thing done by my lord the king, and thou hast not declared unto thy servant who should sit on the throne of my lord the king after him?'

Then king David answered and said: 'Call me Bath-sheba.' And she came into the king's presence, and stood before the king.

And the king swore and said: 'As the Lord liveth, who hath redeemed my soul out of all adversity,

verily as I swore unto thee by the Lord, the God of Israel, saying: Assuredly Solomon thy son shall reign after me, and he shall sit upon my throne in my stead; verily so will I do this day.

Then Bath-sheba bowed with her face to the earth, and prostrated herself to the king, and said: 'Let my lord king David live for ever.'

د، برت הأنا أراق الانا الارام الارام الارام الارام الارام الإرام الارام الارا

אָם מֵאֵת์ אֲדֹנֵי חַמֶּׁלֶךְ נְחָיֶה חַדְּבֶּר הַזָּה וְלָאׁ הוֹדַיְׁמְלָ אֵת־(כ׳ עבדיך)[מ׳ עַבְּדְּלְּ מִי יַשֶׁב עַל־כָּסָּא אֲדֹנִי־חַמֶּלֶרְ עַחֲבֶיוּ: (ס)

ַ נַּגַּן הַמֶּלֶב דִּוֹדִ נַיּאָמֶר קִרָּאִרְלִּ לְבָּנֵּר הַמֶּלֶבְּי נִקְּבֹאָ לְבָּנֵּר הַמְּלֶב וַתַּעֵּלִה לְבָּנֵר הַמֶּלֶב:

وم يْزْْْكِرُّ بِيْرُا بَادْ بِالْأَلَّا غِيْلِا ـَوْدِِّ الْأَلَاءِ غِلَا ـُوَفِي بِيْجِرُ الْأَبَالِ الْأَلَاءِ غِلْا الْوَافِي الْمُؤْلِدِةِ

בּֿי פַאַשָּׁר נִשְׁבַּּנְתִּי לֶּדְּ בִּיחֹנָה אֵלִהַי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר בְּי־שְׁלִנִּה בְּנַדְּ יִמְלַדִּ אַחֲלַי וְהָוּא יַשֵּׁר עַל־בִּסְאָי תַּחְתָּי בָּי בֵּן אָעֵשֶּׁה הַיִּוֹם הַזְּה:

ַנִּהִּמָּׁד בַּת־שֶׁבַע אַפַּיִם אֶבֶּץ נַהִּשְׁתַּחִּיּ לַנֶּגֶלְּה נַתְּאִמֶּר יְחִׁי אֲדֹנָי חַנֵּגלְרְּ דְּוָד לְעַלְם: (פ)

הפטרת תולדות

The Haftarah is Malachi 1:1 - 2:7. On Evev Rosh Hodesh, read the Haftarah on page 262.

The burden of the word of the Lord to Israel by Malachi.

I have loved you, saith the Lord. Yet ye say: 'Wherein hast Thou loved us?' Was not Esau Jacob's brother? Saith the Lord; Yet I loved Jacob;

 ז.ו עַשָּׂא דְבַר־יְהֹוֶה אֶל־יִשְׂרָאֵל בְּיָד עַלְאָבְי:
 אַתַּרְהִי אֶהָבֶם אָעַר יְהֹוֶה וַאֲעַרְהָם בּמָּה

رَعْمَاتِ هُلَّارِيْ غُلَا فِقِرَا جُرِيْ خَرِيْ الْمُلَاتِ بِهُلِّالِيَّالِ فِي الْمُلْكِ رَبِيُلِا يُعْمَلُونِ الْمُلَادِينِينَ الْمُلَادِينِينَ

- But Esau I hated, And made his mountains a desolation, And gave his heritage to the jackals of the wilderness.
- Whereas Edom saith: 'We are beaten down, But we will return and build the waste places'; Thus saith the Lord of hosts: They shall build, but I will throw down; And they shall be called The border of wickedness, And The people whom the Lord execrateth for ever.
- And your eyes shall see, And ye shall say: 'The Lord is great beyond the border of Israel.'
- A son honoureth his father, And a servant his master; If then I be a father, Where is My honour? And if I be a master, Where is My feat? Saith the LORD of hosts Unto you, O priests, that despise My name. And ye say: 'Wherein have we despised Thy name?'
- Ye offer polluted bread upon Mine altar. And ye say: 'The 'Wherein have we polluted thee?' In that ye say: 'The table of the Lord is contemptible.'
- And when ye offer the blind for sacrifice, is it no evil! And when ye offer the lame and sick, is it no evil! Present it now unto thy governor; will he be pleased with thee? Or will he accept thy person? Saith the LORD of hosts.
- And now, I pray you, entreat the favour of God That He may be gracious unto us!— This hath been of your doing.— Will He accept any of your persons? Saith the Lord of hosts.
- Oh that there were even one among you that would shut the doors, That ye might not kindle fire on Mine altar in vain! I have no pleasure in you, Saith the LORD of hosts, Neither will I accept an offering at your hand.
- For from the rising of the sun even unto the going down of the same My name is great among the nations; And in every place offerings are presented unto My name, Even pure oblations; For My name is great among the nations, Saith the Lord of hosts.
- But ye profane it, In that ye say: 'The table of the LORD is polluted, And the fruit thereof, even the food thereof, is contemptible.'

- וְאֶּטַ-נְּחֵׁלְטִוּ לְטַנִּוּטַ מִּגְאָטֵּי אֶּמִים אֶתַ-הָרָיוֹ שְׁמִּטְּה הְאָתַ-מַשְּׁוּ שְּׁנָאָטִי וְאָשְּׁים אֶתַ-הָרָיוֹ שְׁמִּלְּהָי
- בּי־תֹאׁמַר אֱדִיֹם דֻשַּׁשְׁנִי וְנְשִׁיּבֹ וְנְבְּנֵה הַבְּבֹוֹת כְּה אַמַר יְהֹנָה צְבְאׁוֹת הֵמָּה יִבְנִי נאַנִי אָהֵרִוֹס וְקְרְאִי לְהָם וְּבָּוֹל רִשְׁמְׁה וְהַמֶּם אֲשֶׁר־זִמָּם יְהֹנָה עַּד־עּוֹלֵם:
- ئىيْد قىقىم كۆنخىدى ئىقىڭىم: ئىدىدى ئىلىلىدى ئىقى ئىجىدىدى ئۆتىدى
- בּן וְכִבָּר אָב וְעֵּבָר אֵדוֹנִים אָנִי אַנֹּה מִוֹרָאִי אַנֵּה רְבוֹדְי וְאִם־אֲדוֹנִים אָנִי אַנָּה מוֹרָאִי שְׁמְׁי וַאֲמַרְהֶּם בַּמָּה בְזֵינִי אֶת־שְׁמֶּךִּ:
- ענישָים עַל־מִוְבְּחִי' צֵחָם מָגִאָּל וַאֲעַרָחָם בּמָּה גַּצַּלְנִיף בָּאֵמְרָכֶם שָׁלְתַן יְהְנָה נִבְּזָה הְנְא:
- ، וְבִי־תַּגִּישׁׁוּ שִנֵּר לִזְּבֵּתַ אֵנוּ דָע וְבָי תַּגֵּישּׁׁי פְּסָת וְחֹלֶת אֵין בֻע תַקְרִיבֶּתוּ נְא לְפֶּחָטֶׂדִּ הַיִּרְצְּדֹּ אֵּוֹ הֵיִשָּׁא פְּנְּיִדּ אָטָר יְחֹנֶת צְבְאִוֹת:
- י וְעַהָּה חַלּוּ־נָא פְּנִי־אָל וְיִחְנֵּנִוּ מִיּדְרָם' הַיְּחָה זֹּאַת הַיִּשָּׁא מִכֶּם פְּנִים אָמָר יְהֹנֶה צְבְּאָנְת:
- ,, מִי גִּם־בָּכֶם וִיִסְנָּר דְּלִתִּים וְלֹאֹ־תָאָירוּ מִּוְבְּחִי חִנָּח אֵיוֹ־לִּי חֻפִּץ בָּכָם אָמֵר יְחֹנָת צְבְאִנֹת וּמִנְחָת לֹא־אֶרְצֶת מִיֶּדְכֶם:
- בֵּי מִמִּזְרַח־שָׁמָשׁ וִעַּד־מְבוֹאֹוֹ גָּדָוֹל שָׁמִי בַּגּוֹיִם וּבְכְל־מָלִוֹם מִקְמָר מִגָּשׁ לִשְׁמָי וּמְנְחַה שְׁהוֹרֶה בִּי־גָּדַוֹל שְׁמִי בַּגּוֹיִם אֲמָר יְהְוָה צְבְאִוֹה:
- אַּגִּלְּ, מִיּאָּבְ עְנֵא וֹנִגבׁוִ וֹבְמִׁע אַבְלְוִ: ז וֹאַטִּם מִעַבְּלֵּגִם אִוּעַוֹּ בִּאָּמָׁבְרָם הָּלְעַוֹּ

- Ye say also: 'Behold, what a weariness is it!' And ye have snuffed at it, Saith the LORD of hosts; And ye have brought that which was taken by violence, And the lame, and the sick; Thus ye bring the offering; Should I accept this of your hand? Saith the LORD.
- But cursed be he that dealeth craftily, Whereas he hath in his flock a male, And voweth, and sacrificeth unto the Lord a blemished thing; For I am a great King, Saith the Lord of hosts, And My name is feared among the nations.
- And now, this commandment Is for you, O ye priests.
- If ye will not hearken, and if ye will not lay it to heart, To give glory unto My name, Saith the LORD of hosts, Then will I send the curse upon you, And I will curse your blessings, Yea, I curse them, Because ye do not lay it to heart.
- Behold, I will rebuke the seed for your hurr, And will spread dung upon your faces, Even the dung of your sacrifices; And ye shall be taken away unto it.
- Know then that I have sent This commandment unto you, That My covenant might be with Levi, Saith the Lord of hosts.
- My covenant was with him Of life and peace, and I gave them to him, And of feat, and he feared Me, And was afraid of My name.
- The law of truth was in his mouth, And unrighteousness was not found in his lips; He walked with Me in peace and uprightness, And did turn many away from iniquity.
- For the priest's lips should keep knowledge, And they should seek the law at his mouth; For he is the messenger of the Lord of hosts.

- וּאַמִרְמָם הַנָּה מִמְּלְאָׁה וְהִפִּחָמֵם אֹוֹלוֹ אַמֵר יְהְנָה צְבְאׁוֹת וַהֻבִּאָהָם נָּזִּל וְאָת־ הַפְּסֵׁתַ וְאָת־תַחוֹלֶה וַהֲבִאָהָם אָת־הַמִּנְחָה הַאֶּרְצֶה אוֹתָה מִנְיְבֶם אָמָר יְהְוָה: (0)
- יו אָרַוּר נוֹכֵל וְיֵשׁ בְּשָּׁרֵרוֹ זָבְר וְּנִבֵּר וְזִבֶּת מְשְׁחָת לַאִּדְנָי כִּי מֶּלֶּךְ נְּדִּוֹל אָנִי אָמֵר יְהְנְה צְּבְאׁוֹת וּשְׁמֵי נוֹרֶא בַּנּוֹיִם:
- יוו נעמָר אַליכֶם הַמִּצְוָה הַזּאָת הַכֹּהָנִים:
- אִם־לֵא תִשְׁמְמִּי וְאָם־לֹאֵ תְשָּׁימִי עַלִּלֵּב לְתַּח בְּבָוֹד לִשְׁמִּי אָמַר ִיְחָוָָה צְּבָאִוֹת וְשִׁלְּחְתֵּי בְבֶם אָת־חַמָּאֵרְה וְאָרוֹתָי אָת־ בְּרְכוֹתֵיבֶם וְנַם אָרוֹתִיהְ בָּי אֵינְבֶם שְׂמָים עַל־לֶב:
- מּלְ_פּׁנּיכְּם פּּבְה טַנּיכִּם וֹּנְהָּא אָטַבָּם י טַּנְּנִי נְמֵּב לְכִּםְ אָטַבְטַּנְּבָּה וֹזֵבְינִי פָּבָה
- ָ וּידַשְּמֵׁם בֻּי שִׁפְּוֹחִמִּי אֲבֹּילֶם אֵת תַמִּצְוָּה תַזְּאָת לְהָיָוֹת בְּרִיתִּי אָת־בֹוְי אָטָר יְהֹוֶת בּיְאָנְת:
- בְּרִיתֵּיו הְיְתֲה אִפֹּוֹ הַחַפִּנִי שְׁמֶי נִחָה נְאָהְנֶם־לְוֹ מוֹרֶא וַיִּירָאֵנִי וּמִפְּנֵי שְׁמֶי נִחָה הְוּא:
- مانرِم אֵמֶת הִיְהָה בִּפִּיהוּ וְעַּוְלָה לִאִּר : יִמְצָא בִשְּׁפְּתָיוּ בִּשְׁלְוֹם וּבְמִישׁוֹר הַלַּךְּ אִנְיִּ וְנַבְּיִם הַשָּׁיִב מִעְּוֹן:
- מְפָּירוּ בֶּי מַלְצָּךְ יְחְנְתַרְצָּבְאָנִת הָוּא: מְפָּירוּ בֶּי מַלְצָּךְ יְחְנְתַרְצַּתְת וְתִּרֶּה יְבַקְשָׁוּ

הפטרת ויצא

- And Jacob fled into the field of Aram, And Israel served for a wife, And for a wife he kept sheep.
- And by a prophet the Lord brought Israel up out of Egypt, And by a prophet was he kept.
- Ephraim hath provoked most bitterly; Therefore shall his hood be cast upon him, And his reproach shall his Lord return unto him.
- When Ephraim spoke, there was trembling, He exalted himself in Israel; But when he became guilty through Baal, he died.
- And now they sin more and more, And have made them molten images of their silver, According to their own understanding, even idols, All of them the work of the craftsmen; Of them they say: 'They that sacrifice men kiss calves.'
- Therefore they shall be as the morning cloud, And as the dew that early passeth away, As the chaff that is driven with the wind out of the threshing-floor, And as the smoke out of the window.
- Yer I am the LORD thy God From the land of Egypt; And thou knowest no God but Me, And beside Me there is no saviour.
- I did know thee in the wilderness, In the land of great drought.
- When they were fed, they became full, They were falled, and their heart was exalted; Therefore have they forgotten Me.
- Therefore am I decome unto them as a lion; As a leopard will I watch by the way;
- I will meet them as a bear that is bereaved of her whelps, And will rend the enclosure of their heart; And there will I devour them like a lioness; The wild beast shall tear them.
- It is thy destruction, O Israel, That thou art against Me, against thy help.
- Ho, now, thy king, That he may save thee in all thy cities! And thy judges, of whom thou saidst: 'Give me a king and princes!'
- I give thee a king in Mine anger, And take him away in My wrath.

- ני: iix ניבְרָח יַעַּקֹב שָׁבֵח אָרָם וּיַעַּלָּד יִשְׂרָאֵלִ בְּאִשְּׁח יּרְאִשָּׁח שְׁלֵּר:
- ** װְבְנְבֶּיִאׁ הַשֶּׁלֶה יְהְנָה אָת־יִשְּׁרָאֵל מִמִּצְּרְיִם יְבְנְבֵּיאׁ הַשְּׁלֶה:
- رة הקעיס אָפְּרֵיִם הַמְרוּהָים וְדָמְיוֹ עָלְיוֹ יִשְׁיִב לוֹי אֲדֹנְיו:
- וּאָמָּם בּבּמַלְ וּוֹמְט: בּוווֹא פַּוֹבֵּר אָפַּרִיִם רָטָט וֹמָא טִוּא בּוֹמִּבָאֹלְ
- וְשַּׁמָחוּ יוֹסָפּוּ לַחֲשׁאׁ וַיַּצְשָׁוּ לָהָם מַפַּבְּה מִּכַּסְפָּם בִּהְבוּנָם צַּצַבְּים מַצַּשָּׁה חָרָשָׁים בִּּלְה לְהָם הֵם אִמְרִים וֹבְחֵוּ אָדְׁם צַּנְלִים יִשְּׁקוּוְ:
- د ﴿ خِذِا رَبَيْهِ فِقِدًا فَعِدَ اِحِهُمُ مِنْهِجِرَه بَرَيِّهِ خِمْهُ رِفِيْدَ مَيْدًا نَجِعِبُا مِهُدُ مِنْهُجِرَة
- ל וֹאַנְבֵּי יִּהְנָה אֵכְתִיר אֵבְתִּיף מֵאָּהֵץ מִצְּהָיִם בּלְתִּים זּילְתִי לַאְ תַּדְּׁע יּמִישָׁיעַ אַיִּן בְּלְתֵּי:
- s אָלוּג וֹבּהְטֵּגִּׁשׁ פֿמִּבְלֵּבִּ בַּאָּבְאָ טַּלְאָבְוָעִיּ
- בן אָכטננ: • בְּמָרְמִּימֶם וֹנִאָּבְּמִּנִ אָּבָׁמִנִ וֹיָנִרֶם לָבָּׁם מַּלְ_
- אָמִּיִר: בּ יִאָּבִי לְנִים בֹּמִיִּמְטַלְ בֹּלִמֵּר מַּלְ יַנִּבִּי
- لْهُجُرِّت هُلِ خَرْجُنِه لَانْنَ لَاهُكُلَا فَلَظَمَّاهِ * * هُظُرُهُم خَلِّت هَجِير لَهُكُلَم فَرْبَد خُجُّت
- ه مَصْطَكَ نَمْدُ لِجَرَ خَرِيدُ لَمُغَلِّكُ اللهِ وَمِيدُ اللهِ عَلَيْهُ اللهِ عَلَيْهُ اللهِ عَلَيْهُ اللهِ
- ر كَيْرَ، مَرْجُهُ مِيْكِ عِيْدُهِ يَانِسُونِهِ جِجِدً عِيْرَةً اللهِ يَعْدُدُ مِيْرًا اللهِ عِيْدُهِ فِي الْأ الْفُونُونِة كِيْفِكَ كَيْفُونِهِ يَانِسُونِهِ فِي مِيْدُونِهِ فِي الْفُونِةِ فِي اللهِ اللهِ اللهِ اللهِ الله

ΙI

- The iniquity of Ephraim is bound up; His sin is laid up in store.
- The throes of a travailing woman shall come upon him; He is an unwise son; For it is time he should not tarry In the place of the breaking forth of children.
- Shall I ransom them from the power of the nether-world? Shall I redeem them from death? Ho, thy plagues, O death! Ho, thy destruction, O netherworld! Repentance be hid from Mine eyes!
- For though he be fruitful among the reed-plants, An up from the wind of the Lord coming up from the wilderness, And his spring shall become dry, and his fountain shall be dried up; He shall spoil the treasure of all precious vessels.
- Samaria shall bear her guilt, For she harh rebelled against her God; They shall fall by the sword; Their infants shall be dashed in pieces, And their women with child shall be ripped up.
- Return, O Israel, unto the LORD thy God; For thou hast stumbled in thine iniquity.
- Take with you words, And return unto the LORD; Say unto Him: 'Forgive all iniquity, And accept that which is good; So will we render for bullocks the offering of our lips.
- Asshur shall not save us; We will not ride upon horses; Neither will we call any more the work of our hands our gods; For in Thee the fatherless findeth mercy.'
- I will heal their backsliding, I will love them freely; For Mine anger is turned away from him.
- I will be as the dew unto Israel; He shall blossom as the lily, And east forth his roots as Lebanon.
- His branches shall spread, And his beauty shall be as the olive-tree, And his fragrance as Lebanon.
- They that dwell under his shadow shall again Make corn to grow, And shall blossom as the vine; The scent thereof shall be as the wine of Lebanon.
- Ephraim [shall say]: 'What have I to do any more with idols?' As for Me, I respond and look on him; I am like a leafy cypress-tree; From Me is thy fruit found.

- צַרוּר עַנַוֹן אָפְּרָוִם צָפּוּנָה חַטָּאִתְוּ:
- פּּיַבְּעֵּי לְאֵבְנְעֵּטְׁרֵ בְּּמִשְׁבָּר בְּּנִים: מִבְּלֵי יוֹלְבָר יְבָּאִי לְוִ רִוּאַבָּן לְאָ חַבְּם
- יו מיַד שָאוֹל אָפְּדֵּם מִּמָּנִת אָגִיִּלִם אֵהִי דְבְּבֶּיִף מָּנֶת אָתִי קִּשְּבְףִ שְּאִוֹל נִחַם יִפְתַר מִעִּינֵי:
- ני בּי הוּא בִּין אַחָים יִפִּרִיא יָבִוֹא קִדִיםֹ רֹוּחַ יְחֹנְח מִמִּדְבָּר עֹלֶח וְיִבְּוֹשׁ מְקוֹרוֹ וְיָחֵרָב מַעְיָנוֹ הַוּא יִשְׁסֶׁה אוֹצֵר בְּל־בָּלֵי חָמְדֵּה:
- קאָשָׁם שׁקְּרִין בָּי מָרָמָה בָּאלֹהָיִה בַּחֲהַב יִפְּלִי עֹלְלֵיהָם יְרַשְּׁשִׁי וְהָרִיּוֹמָיוּ יְבְקֵּעוּ: (פ)
- בְּּעְּלֶבְי יִּשְּׁרְאֶלְ מִּר יְחִוְּנִר אֶלְמִיוִּרְ בָּי כְּשִּׁלְמִּ מּיבְר יִשְּׁרְאֶלְ מִּר יְחִוְּנִר אֶלְמִיוּ בִּי כְשִּׁלְמַּ
- ، קַּהָּ שְּׁמְּבֵר דְּבָרִים וְשִׁיבוּ אָלִיוּ בְּלִ"הִּשְׁאַ עִּיוֹ וְקַח־מֹּיִב וְנְשִׁלְּמָה פְּרִים שְׁפְּחֵינוּ:
- אַמֶּגרוּ לָא יוֹשִׁיעָּנוּ עַלְתַּעָּעָּר יָהְיִרוּ יְלְאַבְּנְאִתָּר מָּנְד אֵלְהַיִּנוּ לְתַּעַּשָּׁה יָהֵינוּ אַעָּוּרוּ לָא יוֹשִׁיעָּנוּ עַלְ־סִיסִ לָּאִ דָּרְבָּּׁב
- ממננ: \$ אָבְפֹּאָ מָהַנִּבִּינִם אָנִדֵּם וֹנִבְּלָּע כָּּנ הָּבְ אַפֹּג
- ھُلھُد حَجْجُنيا: * هُٺيَّد حَمَّد ِجُنھُلَهِج نَظَيَّد جَهِيھَئِّد اَنَّكَ
- ر يْݣِحَدْ 'نِجَانَفِ'' וִיהָי בַזַּיִת הוֹדָוֹ וְהֵיחַ ݣَا قِجْ ْچِبْا:
- اَحُدُدِ خَدْدًا كِٰحُثْدًا: * نَشُرِدِ بِشَدْدَ خَمْذٍدِ نَعَادُهُ لَـٰذًا لَـٰذَفَٰدُكَهُ حَبْقًا
- נְמָהֵּנְיִם מַּעַ_לֵּ, מַּלֵּבְנָתְ בַתְּּלֶּוֹ מִמֶּנִּ, פַּבְרֵנְתְ (אַמִּינְיִּנִּי אַנִּי, כַּבְּרַנְתָּה בַתְּּלֶּוֹ מִמֶּנִּי פָּבְרֵנִבִּ **

Whoso is wise, let him understand these things, Whoso is prudent, let him know them. For the ways of the Lord are right, And the just do walk in them, But transgressors do stumble therein.

ְיְבֶּׁהְאָנְיִ בְּׁם: בּוְבֶרֵּ, יְּעַנְְעִ וְּגַּגִּעִּים יִּלְכִּי לְּם יִפִּאָמִּים מִּ, חַבְּם וְנִבֵּן אֶבְּטִ וָּבִוּוּ וְיִנִגִּמִם בִּיִּיִּאָּנִיִם

הפטרת וישלח

.12:1 – 1:1 daibadO si davattaH ədT

 $\scriptstyle I:I$

- The vision of Obadiah. Thus saith the Lord God concerning Edom: We have heard a message from the LORD, And an ambassador is sent among the nations: 'Arise ye, and let us rise up against her in battle.'
- Behold, I make thee small among the nations; Thou art greatly despised.
- The pride of thy heart hath beguiled thee, O thou that dwellest in the clefts of the rock, Thy habitation on high; That sayest in thy heart: 'Who shall bring me down to the ground?'
- Though thou make thy nest as high as the eagle, And though thou set it among the stars, I will bring thee down from thence, saith the LORD.
- If thieves came to thee, if robbers by night— How art thou cut offi— Would they not steal till they had enough? If grape-gatheters came to thee, Would they not leave some gleaning grapes?
- How is Esau searched out! How are his hidden places sought out!
- All the men of thy confederacy Have conducted thee to the border; The men that were at peace with thee Have beguiled thee, and prevailed against thee; They that eat thy bread lay a snare under thee, In whom there is no discernment.
- Shall I not in that day, saith the LORD, Destroy the wise men out of Edom, And discernment out of the mount of Esau?
- And thy mighty men, O Teman, shall be dismayed, To the end that every one may be cut off from the mount of Esau by slaughter.
- For the violence done to thy brother Jacob shame shall cover thee, And thou shalt be cut off for ever.

- הַזִּיִן שְׁבַרְיָה בְּה־אִמֵרֹ אֵדִינִׁי הֵהִיֹה לֶאֵדִים שְׁמִּישָׁה שְׁמַּעְנִּי מֵאֵת יְהֹנָה ְצִירֹ בַּגִּיָם שֻׁלְּח קַּימיּ וְנְקִּימָה שָּלֶיהָ לַמִּלְחָמֶה:
- م الله المرابع المراب
- הְּבְּעִׁי אָמֶּר בְּלְבְּי מָּי יוֹרְדֵּנִי אֶבֶּץ: 11. לְבְּרִּ הִשִּׁיאֶב שִּבְנִי בְּחַנִּיִ בְּסֵלָת מְרָוִם
- אִם־מַּגְּבֵּיהַ כּנְּשֶׁר וָאִם־בֵּין כִּוֹכָבָים שַּׁים קְּגַּדְּ מִשְּׁם אֹוֹרִייְדְךָּ נְאָם־יָרֹנְה:
- ى אִם־עַּנְבָּים בָּאִיּ־לְּדִּ אִם־שָׁיִרְדֵי לֵּיְלָּה תַּלָּיִא יִנְּנְבָר תַּלְּאָ יִּדְלְּיִא יִשְׁאָירִּרִּ תַּלְלְיִת: בְּדְּ הַלְיָא יַשְׁאָירִרִּ מִּלְלְוָת:
- » אוֹב װִשְׁהָּה מִהֶּה נִבְּעָה מַגִּפְּׁנֵה:
- ر ער־הגְבַוּל שׁלְחִוּף בָּל אַנְשֵׁי בְרִימָּף השׁיאָוּף יְבְלִוּ לְףְ אַנְשֵׁי שָׁלֹמֵוְד לַחְמָוּ יְשֶׁימוּ מְזּוֹר מַחְמָיף צֵין הְבוּנֶה בְּוֹ:
- אַ הַלְוֹא בַּיִּוֹם הַהִּוּא נָאָם־יְהְוָֹה וְהַאֲבַרְתֵּי הַכְמִים מֵאֱדְוֹם יִּהְבוּנֶה מֵהַר עֵּשֶׂוּ:
- قَمَّادِ طَقَامُحٍ: قَالَفَدُ بُعَيْدًا لِهِ فَيَذَا كِٰمِّهَا نَجَّدُكِ جَيْدِهِ مَنَاكِ
- מְחַמָּס אָחָיף יַשְּׁקִב הְּכִּסְּךָּ בּיּשָׁה וְנִבְּרָהָ לְעּיֹלֶם:

- In the day that thou didst stand aloof, In the day that strangers carried away his substance, And foreigners entered into his gates, And cast lots upon Jerusalem, Even thou wast as one of them.
- But thou shouldest not have gazed on the day of thy brother In the day of his disaster, Weither shouldest thou have rejoiced over the children of Judah In the day of their destruction; Weither shouldest thou have spoken proudly In the day of distress.
- Thou shouldest not have entered into the gate of My people In the day of their calamity; Yea, thou shouldest not have gazed on their affliction In the day of their calamity, Nor have laid hands on their substance In the day of their calamity.
- Meither shouldest thou have stood in the crossway, To cut off those of his that escape, Meither shouldest thou have delivered up those of his That did remain in the day of distress.
- For the day of the Lord is near upon all the nations; As thou hast done, it shall be done unto thee; Thy dealing shall return upon thine own head.
- For as ye have drunk upon My holy mountain, So shall all the nations drink continually, Yea, they shall drink, and swallow down, And shall be as though they had not been.
- But in mount Zion there shall be those that escape, And it shall be holy; And the house of Jacob shall possess their possessions.
- And the house of Jacob shall be a fire, And the house of Joseph a flame, And the house of Esau for stubble, And they shall kindle in them, and devour them; And there shall not be any remaining of the house of Esau, For the Lord hath spoken.
- And they of the South shall possess the mount of Esau, And they of the Lowland the Philistines; And they shall possess the field of Ephraim, And the field of Samaria; And Benjamin shall possess Gilead.
- And the captivity of this host of the children of Israel, That are among the Canaanites, even unto Zarephath, And the captivity of Jetusalem, that is in Sepharad, Shall possess the cities of the South.
- And saviours shall come up on mount Zion To judge the mount of Esau; And the kingdom shall be the LORD'S.

- יו קיום עַמְדְרָ מִנְּגִר בְּיִוֹם שְׁבָוֹת זָרָים חֵילִוֹ וְנְבְּרִׁים בָּאִּי שִׁעָּרִי וְעַל־יְרִּישְׁלַםׁ יַצִּיּ גּוֹרְל נִם־צַּמָּה בְּצַּתָר מֵהֶם:
- שׁלְּבֵּלְ פּֿגּׁ בְּנִים אַבְּנִים אַבְּנִים וְאַלְ הְשְׁמָח לְבָּנִי־יְּהִנְּהָה בְּנִים אַבְּנָה וְאַלִ וְאַלְ־תֵּבְא בְיִּוֹם אָהְיִּה בְּנִים אָבְנִים וְאַלְ
- ײַּאַלְטַּנְיאַ בְּשָׁמַּר עַּּרָיִם אֵירָוֹ אַלְ הַּנְאַ נִּם־אַמָּר בְּרָעָּהִי בְּוָים אֵירָוֹ וְאַלְ הַשְּׁלְחַיְּהָ בְּהְעַּהְיִי בְּרָוֹם אֵירָוֹ וְאַלְ
- בְּיַקְרִוֹב יוֹם־יְהְוָה עַלִּ־בְּלִ הַגִּיִה בַּצִּשֶׁר י פְּיַקְרִוֹב יוֹם־יְהְוָה עַלִּךְּ יָשִׁיב בְּרֹאשֶׁרִּ:
- בְּוֹנֵי: בְּׁלְ_עַּיִּנְנִים שַּׁמִּיג וְאָּטַּיּ וֹלְמְיּ וְעַוֹּיִ בִּלְוָא בְּיִ כַּאִאָּהְׁר אָטִינִים מִּלְ_עַּר לֵּבְאָהִי וֹאָטַיִּיּ
- יי יִבְתַר צִּיָּוֹן מִּהְיָה פְּלִיטָּה וְתָיָה אָדֶשׁ יִיְרְשׁוּ בֵּיה יַעֲּלְב אָה מוֹרֶשִׁיהֶם:
- יה יהנה עשר לבנית עשר בי יהנה יהפר לקש יהית עשר לקש וִדְלְקוּ בָהָם וַאַּכְּלִוּם וָלְאִ־ יְהְנֶה שְּׁרִיד לְבֵנִת עַשְּׁוּ בָּנִית יוֹמֶף צְבֶּר:
- מְּבֵר מִּמְרֵוֹ וּבֹּוֹנְמֵּן אֵט_הַנִּלְמֶּר: פַּלְמִּשְׁיִם וֹנְרָמִּוְ אֵט_מִבָּר אֵפֹּרָוֹם וֹאֵט זי וֹנְרָמִוּ הַנְּּנִּר אֵט_נַר מִמָּו וִהַמִּפּלָנוְ אָטַ
- בּסְפְּבֵר יֵבְהֵה אֵּע מִּבֵּי, עַנִּנְּב: בּנְמֵּנִים מַּב_אֵּבְפָּע וֹנְלְע יִבוּמִּלְם אִמֶּב וֹנְלִע עַמַלִּם אִמֶּב
- מְּמְׁנִ וְטִוְּמָטִ לְּנִעוְיִׁטְ עַּמְּלְנְכֶּט: מְמְׁנִ וְטִּנְמָטִ לְּנִעוְיִׁט עַמְּלְנְכֵּט:

הפטרה וישב

.8: E – 8: s om h si drantah ədT

9:II

- Thus saith the LORD: For three transgressions of Israel, Yea, for four, I will not reverse it: Because they sell the righteous for silver, And the needy for a pair of shoes,
- That pant after the dust of the earth on the head of the poor, And turn aside the way of the humble; And a man and his father go unto the same maid, To profane My holy name; .
- And they lay themselves down beside every altar Upon clothes taken in pledge, And in the house of their God they drink The wine of them that have been fined.
- Yet destroyed I the Amorite before them, Whose height was like the height of the cedars, And he was strong as the oaks; Yet I destroyed his fruit from above, And his roots from beneath.
- Also I brought you up out of the land of Egypt, And led you forty years in the wilderness, To possess the land of the Amorites.
- And I raised up of your sons for prophets, And of your young men for Mazirites. Is it not even thus, O ye children of Israel's Saith the Lord.
- But ye gave the Mazirites wine to drink; And commanded the prophets, saying: 'Prophesy not.'
- Behold, I will make it creak under you, As a cart creaketh that is full of sheaves.
- And flight shall fail the swift, And the strong shall not exert his strength, Neither shall the mighty deliver himself,
- Meither shall he stand that handleth the bow, And he that is swift of foot shall not deliver himself; Meither shall he that rideth the horse deliver himself;
- And he that is courageous among the mighty Shall flee away naked in that day, Saith the LORD.

- چה אָטַר יְהוֶֹה עַל־שָׁלִשְׁה פִּשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל וְעַל־אַרְבָּעָה לָא אֲשִׁיבֵנִּוּ עַל־מִכְרֶם בַּבֶּטֶרְ צַּדְּיק וְאֶבְיִוֹן בַּעֲבָוּר נַעֲלֵים:
- בְּנְּמְבְׁיִם לְּלָמָּן נִזְּלֶךְ אֶנֵרְשָׁם לַּרְאָטִּ בַּלְים יְבְּרָרְ אֶלְם יַמִּי וְאָרָה וֹאָלָהו וֵלְכִּרְ אֶלְ הַשְּאָפָּים מַּלְ־עָּבָר אֶנֶרִי לְּבָרִ אֶלִם בַּלְים
- زيْرا ענישׁים ישְׁהֵי בֶּית אֶלְבִינִם: ١ - 'נעּלְ-בִּלִבִים נַבְּלִים נַבְּי אָבֶּלְ בָּלְ-מִוֹבִּים
- ְּאָנִלִי הִשְׁמָרְהִי אָת־הָאֵמֹרִי מִפְּנִיהֶם אֲשֶׁר כְּנָבַה אֲרָזִים נְּבְהֹוֹ וְחָסָׁן הָוּא בְּאַלּוֹנִים נְאַשְׁמֶיר פּרְיוֹ מִמַּעַל וְשְׁרָשֶׁיו מִחֲחַת:
- לְנֵמֶּט אָטַבְאָנֵלְ בְאֶלְנֵי נאִנְלָנֵ אָטַׁכֵּם פַּמָּגַפָּרְ אַנְּפָּגִּים מִּלְּנִי וֹאִנְלָּנִ מִמְּלֵנִי אָטַׁכֵּם מָאָנֵּלִ מִּלִּנִים יִּמְּרָנִי אָנִיבָּ
- ְּהְנְּאֲלֵים מִבְּנִיכֶם לְנְבִיאִָים וּמִבָּחוּרֵיכֶם לְנִוְתִים תַאָּך אֵין־זָאָת בְּנֵי וִשְּׁרָאֵל נְאָם־ מְלְנִינִים מִבְּנִיכֶם לְנְבִיאָים וּמִבָּחוּרֵיכֶם
- הוּנִינֶם לְאִמֶּר לְאִ שׁנִּּבְאֵנִּי: ™ נּשַּׁהְשׁׁנִי אָשִר עַנִּּוֹנִרִם זְיֵנוֹ נִהַּלְרַנַּנִּבִּיאִם
- ײַ הַנָּה אָנְבִי מִמְיִל מַּה עָּמָיר: הַ הַנָּה אָנְבִי מֵעָיק מַּהְיִם עַּאָשָׁר הָעִילִ
- ְּמִבְּׂמְ וִבְכֵּב נַסְּיִס לָא נְמִבְּמְ זָּפְּאָנִ: וּ וִעִּפָּאְ נַבְּּצִלְיִוּ לָאִ זְּמִבְע וָלֵלְ בָּנִילְיִוּ לָאִיּ
- ז וְאַמִּיץ לְבָּוֹ בַּגִּבּוֹרֵים עָרָוֹם יָנִיּס בַּיּוֹם־ הַהְוּא נְאָם־יְהֹנְה: (פ)

Hear this word that the LORD hath spoken against you, O children of Israel, against the whole family which I brought up out of the land of Egypt, saying:

You only have I known of all the families of the earth; Therefore I will visit upon you all your iniquities.

Will two walk together, Except they have agreed?

Will a lion roat in the forest, When he hath no prey? Will a young lion give forth his voice out of his den, If he have taken nothing?

Will a bird fall in a snare upon the earth, Where there is no lure for it? Will a snare spring up from the ground, And have taken nothing at all?

Shall the horn be blown in a city, And the people not tremble? Shall evil befall a city, And the Lord hath not done it?

For the Lord GoD will do nothing, But He revealeth His counsel unto His servants the prophets.

The lion hath roated, Who will not feat? The Lord God hath spoken, Who can but prophesy?

- אַמָּבׁר הַנְּבְי הַאָּבּל מִצְּבִינִם לֵאִּמְר: הְּלִנְכֵּם בְּּנָר יִמְּבִאָּלְ הָּלְ בְּלְ-הַמִּמִּפִּׁחָׁר הְמִּמְנֵּהְ אָנִר הַבִּּבִּר הַנִּיִּר אָמָּר בִּבָּר יְהִנִּיִר
- ַ עַלְבַּלְ אָפְּלָּדְ עֵּלֵילֶם אָת בְּלְ־עֵּינֶם: בּלְ אָהְבָּם יְדַּעְּתִי מִכָּלְ מִשְּׁפְּחָוֹת הָאָדְמָה
- ¿ בְּיִלְלֵנְ אָלֵנִם נְטִבְּנִ בְּלָטִּנְ אָם_נְנְמֶּבְנִי
- בְּפֶּיר קוֹלוֹ מִמְעַנְהֹוֹ בִּלְּמֵר וְשֶׂבֶר אַר לְבֶר הַיֹמֵן
- הַהִּפְּל צִפּוֹר עַל־פָּח הָאָּהֶץ וּמוֹקֵשׁ צֵּין לְהְ הַיְעֲלֶה־פַּחׁ מִן־הָצִּדְמָּה וְלָלִוֹד לִא יִלְּבְּוֹד:
- אם־יְהָקָע שׁוֹפְּר בְּעִיר וְעָם לֵא יָהֵרָּוּ אַם־יְהְקָע שִׁוֹפְר בְּעִיר וַיִהְנָה לְא עַשְׂה:
- ק בֵּי לְא יַעֲשֶׂה אֲדֹנְי יֵהוֹה דְּבָר בִּי אִם־נְּלָר סוֹדוֹ אֶל־עֲבְרֶיוֹ הַנְּבִיאִים:
- אַרְיָה שָׁאָג מָר לָאִ יִּרְדָא אָדִּנָר יֵהוֹרִל דִּבֶּּר מָר לְאִ יַנְּבְּא:

And Solomon awoke, and, behold, it was a dream; and he came to Jerusalem, and stood before the ark of the covenant of the LORD, and offered up burnt-offerings, and offered peace-offerings, and made a feast to all his servants.

הפטרת מקץ

Then came there two women, that were harlots, unto the king, and stood before him.

And the one woman said: 'Oh, my lord, I and this woman dwell in one house; and I was delivered of a child with her in the house.

- ַ יִּקִּץְ שְׁלֹמָה וְהִנֵּה חֲלִוֹם יַיִּבֹוֹא יְרִישְׁלִם יַיִּעְמָדוּ לְפְּנֵוּ אֲרַוֹּן בְּרִית־אָדֹנִי יַיַּעַל עלוֹת יַיַּעַשׁ שְׁלְמִים יַיַּעַשׁ מִשְׁחֵֵה לְכְלְ־ עַבְּדֶיוּ: (פּ)
- _{ك،} אָז מְבֹאִנְה שְׁמָיִם נְשִׁים זֹּנִוֹת אֶל־הַמֶּגֵלֶךְ הַמְּנְרִי:
- ַ נִאַאַמֶּר הָאִשֶּׁה הָאַחַתְּ בֵּי אֲדֹּנִי אֲנִי וְהָאִשֶּׁה הַּנְּאָת יִשְׁבָה בְּבָיִת אֶחֲד נְאֵלֵר עִּמֶּה בְּבֵית:

The Haftarab is I Kings 3:15 - 4:1.

- save we two in the house. together; there was no stranger with us in the house, that this woman was delivered also; and we were And it came to pass the third day after I was delivered,
- overlay it. And this woman's child died in the night; because she
- bosom, and laid her dead child in my bosom. beside me, while thy handmaid slept, and laid it in her And she arose at midnight, and took my son from
- the morning, behold, it was not my son, whom I did behold, it was dead; but when I had looked well at it in And when I rose in the morning to give my child suck,
- they spoke before the king. the dead is thy son, and the living is my son.' Thus son, and the dead is thy son.' And this said: 'No; but And the other woman said: 'Nay; but the living is my
- Nay; but thy son is the dead, and my son is the living.' liveth, and thy son is the dead; and the other saith: Then said the king: 'The one saith: This is my son that
- brought a sword before the king. And the king said: Fetch me a sword. And they
- give half to the one, and half to the other.' And the king said: 'Divide the living child in two, and
- mine nor thine; divide it.' no wise slay it.' But the other said: 'It shall be neither she said: 'Oh, my lord, give her the living child, and in unto the king, for her heart yearned upon her son, and Then spoke the woman whose the living child was
- child, and in no wise slay it: she is the mother thereof.? Then the king answered and said: 'Give her the living
- the wisdom of God was in him, to do justice. had judged; and they feared the king; for they saw that And all Israel heard of the judgment which the king

- בּבְּנִע װַלְעָּרִ הָּעַּנִם אָּנִעׁוּ בּבּנִע: הָאָשָּׁה הַזְּאָה נַאָּנַהָנִי יַהְדָּׁר אֵין־זָר אָהָנוֹ آذيّ، حَذِبَ لَيْهُمْ بِهُمْ كُمْ لَكِمْ لَقَامُ لَالَّالِ النَّامُ لِللَّهُ النَّامُ النَّامُ النَّ
- נַיָּמֶׁע בּּוֹשְׁאָמֻע בַּיִּאָת בְּיִבְע אַמֶּב מִּכְבָּע
- نْعُن خُرْك بَقُن يَشُوْرُكِ جُنَانِيْ: מאָצִלִי וַאַמְּהָף יָשׁנְּה וַתַּשָּׁכִיבֶּהוּ בְּחֵיקָה رَمِّمِ لَا جِنْنِهِ يَرَّزُنُ رَمِهِا هُمَ جِزِرُ څځٰږ:
- لَّهُمُّد نُظُلُنْ: לאַטַבוּוֹן אַלְגוּ בַּבְּצִר וְעִדָּנִר לָאָ_עַוֹנִי בֹנֹג וֹאֲכֹם בּבָּפֹר לְנִינִיק אָטַבּנִי וֹנִינָּרַ מִנִי
- بختر يثن تهدكدن خفتر يقرك: יְבְנֵךְ הַמָּׁת וְוֹאָת אָמֶבֶת לַאָ כִּי בְּנָךְ הַמָּת ַנְתֹּאִמֶּר ְ הָאִשָּׂה הָאַהֶוֹרֶת לָאׁ כִּי בָּנִי הַחַיֹּ
- וּבְנָי הֶחֲי: (פּ) וּבְגַן הַמָּת וְּזְאָת אֹמֶבֶת לָאׁ כִּי בְּגַף הַמָּת וּנֹאָמֶר תַמֶּלְבְּ וֹאָט אָמֶנִנט וַעַ-בַּדָּי, תַעַוּ
- दंबर, प्रथदेधः נּיֹאָמֶׁר עַמֶּׁלְנַ צְׁעָׁנִ לְיַעְׁנֶבְ נִּיָּבָאִי עַעֵּבִר
- יִּנְיְנְיִּ אֶמַרְתַּוְאָלִי וְאֶתַרַתַּחָצָי לְאָחֶת: رَيْعِمُد بَهُكُكُ فَأَدُهُ هُلِ بَرُدُهُ لِمَا لَا مُنْ خَهُدُنُهِ
- نبير بالدن קמיתה וואת אמֶרֶת נִם־לִי נִם־לֶּדְּ לֹא אַבְּיָּ, שְׁנוּ בְשְׁ אָנַרַ בַּיֹּבְנָגַ בַּעָּה וְבַבָּוֹנִ אַבְ خْدِ بْخُمُلْدِ لَـٰ لَا يُرْدِلُ مَر حُنْكِ رَفَعُمُدا خَر رونغور بهود پود-چزه من هر-مفراه
- בּעָּר נְּעָשָׁר לְאָ טְּמִרְתָּרִר הָרָא אָמֶּוֹ: (ס) Lτ يؤلا يرفزيء يغهود جيدجة هديوزانه
- ದ್ರಥಿಕ್ಷಿದ: (೦) באָנ בּגַבְיבַבְּקָת אָבְיַנִים בּּקְרָבָּנְ כַהְּהָנִע مُقَمَ بَوْكِكِ رَبِّكُهُ، مُقَرِّرُ بَوْكِكِ خَي رَنْشُرُمُونَ خُرِينَشِلُ بِجَرِ كُلِيلَوْشُطُمِ كُمُثَلِ

And king Solomon was king over all Israel.

نَّهُدُّ (٥) تَانُّن تَقَرَّكُ هُرِيِّكِ فَكِيْ هَرِيْكِ فَر

TEUTR I'KW

The Hastarah is Ezekiel 37:15 - 37:28.

SAYII: 3 And the word of the Lord came unto me, saying:

- And thou, son of man, take thee one stick, and write upon it: For Judah, and for the children of Israel his companions; then take another stick, and write upon it: For Joseph, the stick of Ephraim, and of all the house of Israel his companions;
- and join them for thee one to another into one stick, that they may become one in thy hand.
- And when the children of thy people shall speak unto thee, saying: Wilt thou not tell us what thou meanest by these?
- say into them: Thus saith the Lord GOD: Behold, I will take the stick of Joseph, which is in the hand of Ephraim, and the tribes of Israel his companions; and I will put them unto him together with the stick of I will put than unto him together with the stick of in My hand.
- And the sticks whereon thou writest shall be in thy hand before their eyes.
- And say unto them: Thus saith the Lord GoD: Behold, I will take the children of Israel from among the nations, whither they are gone, and will gather them on every side, and bring them into their own land;
- and I will make them one nation in the land, upon the mountains of Israel, and one king shall be king to them all; and they shall be no more two nations, neither shall they be divided into two kingdoms any more at all;

- וּצִּמָּה בֶּן־צִּּגִׁם קַּח־לְּףִּ עֵּץְ צִּחָּד וּכְּתָּב ³¹

 थूदं'र द्'יהוּדָה וְלִבְנֵי יִשִּׁרָצֵל חֲבָרָו וּלְקַחֹ עֵץ צֵּחְד וּכְתַּוֹב עָלִיו לְיוֹסִףּ עֵץ צִּפְּרַיִם וְכְל־בֵּית יִשִּׁרָצֵל חֲבָרֵו: יַקרֹב צֹחֹם צחד צל־צחד לַהְּ לִעֵּץ צחד

- דַבַּר אַלַהָׁם פֹּה־אָטָר אַדִּנָי יֵהוֹּהֹ הִנֵּהֹ 21 אַנָּי לֹלֵחַ אָת־עֵץ יוֹסָף אַשֶׁר בְּיִַּד־אָפְּרַיִם זְשִׁבְּעֵי יִשִּׁרָאֵל חֲבָרֵו וְנְחַהִּי אִוֹלָם עָלֶיו אָת־עַץ יְהוּדְה וְעֲשִׁיִּהִם לְעֵץ אָהְׁד וְהָיִוּ אֶתֶר בְּיָדִי:
- לְמִּנִנִּימֶם: ' נְחָיִנִּ חַמְּאָנִם אָּמֶגִּרְהַבְּקָב עַּבְיָמָם בִּּנְדָרָבַ
- וְדַבֵּר אֲלֵיהָם פֹּה־אָטָר אֲדִנֵּי יֵהוֹהֹ הַנָּה אַנִּי לֹקֹתַ אָת־בְּנֵי יִשְׁרָאֵל מִבָּיוְ תַּנִּיִם אַשֶּׁר הֵלְכּוּ־שָׁם וְקִבַּצִּתָּי אֹתָם מִסְבִּיב וְהַבְאתִי אוֹתָם אֶל־אַדְמְתֶם:
- ױְשְׁיִהִי אֲמֶׁם לְגֹּוִי אָתָד בְּאָבֶץ בְּחָבֵי יִשְׁרְאֵל וּמָלֶך אָתָד יִהְנָה לְכָּלָם לְמָלֶך יִלְא (כ׳ יהיה)[ק׳ יְהִיִּר] לִשְׁנֵי גוֹיִם וְלֹא יֵתְצִי עָוֹד לְשְׁתֵּי מַמְלְכָוֹת עְוֹד:

neither shall they defile themselves any more with their idols, nor with their detestable things, nor with any of their transgressions; but I will save them out of all their dwelling-places, wherein they have sinned, and will cleanse them; so shall they be My people, and I will be their God.

And My servant David shall be king over them, and they all shall have one shepherd; they shall also walk in Mine ordinances, and observe My statutes, and do them

And they shall dwell in the land that I have given unto Jacob My servant, wherein your fathers dwelt; and they shall dwell therein, they, and their children's children, for ever; and David My servant shall be their prince for ever.

Moreover I will make a covenant of peace with them; them—it shall be an everlasting covenant with them; and I will establish them, and multiply them, and will set My sanctuary in the midst of them for ever.

My dwelling-place also shall be over them; and I will be their God, and they shall be My people.

And the nations shall know that I am the Lord that sanctify Israel, when My sanctuary shall be in the midst of them for ever.

رِكُم رِשִּמְאַי עֹּוֹד בְּגִלְּיֹלֵיהָם וּבְשִׁקִּיצִיהָם יבְּכָל פִּשִׁעֵיהָם וְהוֹשִׁעְתַּי אֹהָם מִכָּל מוֹשְׁבְּתֵיהָם אֲשֵׁר חִשְּאִי בְּהָם וְשִׁהַרְתֵּי אִיְהָם וְהִיּרִלֵּי לְעָּם וַאֲנִּי אֶהְנֵה לְהָם לֵאלֹהְים:

™ נְאָמְרֵי נְמְמְׁ אִנִים: יְהְנְרֵ לְכְבְּׁלֵם יִּבְמִאָּפְּׁמָּ, יִבְכִי וְחֲפִּוִעָּ, הְאָמְרִי נְבְבָּׁלִם יִבְמִאָּפְּׁמָּ, יִבְכִי וְחֵפִּוִיִּ

ָּ וְבָרַתֵּי לְהָם בְּרֵית שִׁלִּים בְּרִית עּוֹלָם יִהְנֶה אִוֹתָם וּנְתַמִּים וְהִרְבֵּיתֵּי אִוֹלָם וְנְתַתֵּי אֶת־מִקְדְּשֶׁי בְּתוֹכֶם לְעּוֹלֶם:

קאקײַנם וְעֵלֵּנִי נִינְינִי לְמֵּם: בּ וְעַנִינִי מִמְּפֹּנִי מִּלְיִנְים וְעַנִינִי לְעֵׂם

לְמִּנְלֶם: (פּ) אָנִרַ:שְּׂרָאֵלְ בִּרְיָנִינִ מִלֵּבְּשָּּׁי בְּתִּלֶם נְיֵּבְׁמִּי (פּ)

The Haftarah is I Kings 2:1 – 2:12.

Now the days of David drew nigh that he should die; and he charged Solomon his son, saying:

הפטרת ויחי

 $^{\rm 1}$ go the way of all the earth; be thou strong therefore, and show thyself a man;

ייז ניקר ימיר: ביו ביקר ימיר:

וֹבְינִים לְאֵנְהֵ: אִּנְכָּנִ עְלָבְּ בִּבְרֵבִי בִּלִרְ עִלְבִּי בִּבְרֵבִיאִנֹא וֹבִוֹזִלִים:

and keep the charge of the LORD thy God, to walk in His ways, to keep His statutes, and His commandments, and His ordinances, and His testimonies, according to that which is written in the law of Moses, that thou mayest prosper in all that thou doest, and whithersoever thou turnest thyself;

that the LORD may establish His word which He spoke concerning me, saying: If thy children take heed to their way, to walk before Me in truth with all their heart and with all their soul, there shall not fail thee, said He, a man on the throne of Israel.

Moreover thou knowest also what Joab the son of Zeruiah did unto me, even what he did to the two captains of the hosts of Israel, unto Abner the son of Mer and unto Amasa the son of Jether, whom he slew, and shed the blood of war in peace, and put the blood of war upon his gitdle that was about his loins, and in his shoes that were on his feet.

Do therefore according to thy wisdom, and let not his hoar head go down to the grave in peace.

But show kindness unto the sons of Barzillai the Gileadite, and let them be of those that eat at thy table; for so they drew nigh unto me when I fled from Absalom thy brother.

And, behold, there is with thee Shimei the son of Gera, the Benjamite, of Bahurim, who cursed me with a grievous curse in the day when I went to Mahanaim; but he came down to meet me at the Jordan, and I swore to him by the Lord, saying: I will not put thee to death with the sword.

Now therefore hold him not guiltless, for thou art a wise man; and thou wilt know what thou oughtest to do unto him, and thou shalt bring his hoar head down to the grave with blood.'

And David slept with his fathers, and was buried in the city of David.

וְשְׁמִרְהְּאָׁמִרִּמִּשְׁמֵּבָהוּוְהְזָּה אֵלִהָּיִרְ לְלֵכָה בִּדְרָבִיוֹ לִשְׁמֹר חֻמִּתָּיו מִצִּיֹתִיוֹ וּמִשְׁפְּטָיִּר וְעֵּדְוֹתְיִּו כַּבְּחָוּב בְּחִוֹרָת מֹשָׁה לְמִעַּ תַּשְׁבִּיל אֲת כְּל־אֲשֶׁר תַעֲשֶׁה וְאֵת כְּל־ אֲשֶׁר הִפְּנֶה שֲׁם:

לְמָתֹּן יִלְיִם יִהִוָֹּה אָת־דִּבְרִוּ אָשָׁר דִּבָּרִ לְלֶבֶת לְפִּנִּי בָּאֲמֶׁת בְּכָל־לְבָבֶם וּבְכָל־ לְלֶבֶת לְפִּנִי בָּאֲמֶׁת בְּכָל־לְבָבֶם וּבְכָל בְּמָּא יִשְׂרָאֵל:

ְּנָם אַתַּה יָדֻׁשְׁהָ אֵתֵּ אֲשֶׁר־שָּׂשָׁה לִּי יוֹאָב פּן־צְרוּיִּה אֲשֵׁר שָשָׁה לִשְׁנֵּר־שָׁבֵי צִּבְאַוֹּה יִשְׁרְאֵּל לְאַבְנָּר פָּן־נִר וְלִשְׁמִשָּׁא בָּן־ יֵהֵּלְ דְּמֵי מִלְחָשָׁה בַּחַגְּרָחוֹ אֲשֶׁר בְּמְהָנְיוּ וְבְנַעֲלוֹ אֲשֶׁר בְּרַגְלֵיוּ:

ڂۿ۬ۮ۪ڡۿۼ۬ۮ؞ ٵڶڋۿڹڽ؋ۻڿؿڋ؋ڔڴڰ۩ڹڽڗ؉؋ڽڿڽؙڹ

מפׁנֹ, אַבְמֻּלְוִם אִטְּוּב: בְּאִכְׁכָן, מֻּלְטַנֹּוֹ בִּי.כֵּוְ מַבְּבָּנִ אָּבְ, בִּבְּבַבְּיֵוּ בְּאִכְנְ, מִבְנִנֹלָ, טַנִּלְמָּב, טַמְּמָטִר טְּמָב וְטִינִּ

וְתִבֵּת שְׁמְּדְּ שִׁמְעִׁי בָּן־בֵּרָא בָּן־תַיִּמִינִי מִבַחָרִים וְהָוּא מֵלְלֵנִי מְלָלְתָׁ נִמִּהְצֵּת בִּיִּוֹם מֶבְתַּי מַחַנְיִם וְהְוּא־יָרֵד לִקְרָאִתִּי תַּיַּרְבֵּּן נְאָשֶּׁבְעַ לְוֹ בִּיהוֹּה לֵאמֹר אִם־אַמִּיהָך בְּחֲרֵב:

פּ וְעַמָּה אַל־הְנַּמֵּה בֵּי אָישׁ חָבֶם אָמָה וְיֵדִשְׁמְּ אֵת אַשֶּׁר מִעֲשֶׂה־לֹּוֹ וְהְוֹרַדְמְּ אָת־ שֵׁיבְתָּוֹ בְּדָם שְׁאִיל:

בְּנְר: (פּ) נְיּאֲכָּב בְּנֵר מִם אֶבְעָּיִו נִיּפְבָר בְּמָּיר

- and three years reigned he in Jerusalem. years: seven years reigned he in Hebron, and thirty And the days that David reigned over Israel were forty
- and his kingdom was established firmly. And Solomon sat upon the throne of David his father;
- אַרְבָּעִים שְׁנְוֹה בְּחָבְרָוֹן מְלֹךְ שֲבַע שְׁנְיִם הבירוּשְׁלָם מְלֶּךְ שְׁלְשֵׁים וְשֶׁלִשׁ שְׁנִים: نتنضه هَهُد مُخَلِّه فند مَحِيهُ فِي
- נְּעְלְבְּתִוּ נְשְּׁב עַּלְ־בָּפָא דְּוָד אָבָיוּ וַתִּבָּן מַלְבְתִּוּ מְאָד: (ס)

מפטיר לשבת ראש חודש

The Mastir for Shabbat Rosh Hodesh is Numbers 28:9 - 15.

And on the sabbath day two he-lambs of the first year without blemish, and two tenth parts of an ephah of fine flour for a meal-offering, mingled with oil, and the drink-offering thereof.

This is the burnt-offering of every sabbath, beside the continual burnt-offering, and the drink-offering thereof.

And in your new moons ye shall present a bullocks, and one ram, seven he-lambs of the first year without blemish;

and three tenth parts of an ephah of fine flour for a meal-offering, mingled with oil, for each bullock; and two tenth parts of fine flour for a meal-offering, mingled with oil, for the one ram;

and a several tenth part of fine flour mingled with oil for a meal-offering unto every lamb; for a burnt-offering of a sweet savour, an offering made by fire unto the Lord.

And their drink-offerings shall be half a hin of wine for a bullock, and the third part of a hin for the ram, and the fourth part of a hin for a lamb. This is the burnt-offering of every new moon throughout the months of the year.

And one he-goat for a sin-offering unto the LORD; it shall be offered beside the continual burnt-offering, and the drink-offering thereof.

«אוועאх יקיום הَשַּבְּּח שָׁנֵי־כְבָשָׂים בְּנֵי־שָׁנָה הְמִימִם ישְׁנֵי שָשְׁרֹנִים סָׁלֶת מִנְחָה בְּלִּילֶה בַשֶּׁמֶן וְנִסְבְּוֹּ:

י עלַת שַבֶּת בְּשַבַּתֵּוֹ עַל־עֹלָת הַתְּּמִיר יי עלַת שַבַּת בְּשַבַתֵּוֹ עַל־עֹלָת הַתְּמִיר

خני־שְׁנָה שְּבְעָה הְּמָה הְמִהְה מִלְה בְּבְשָּׁים פְּרִים בְּנִי־בְקָר שְׁנַיִם וָאַנִיל אָחָד בְּבְשָּׁים הְרִים בְּנִי־בְּקָה הַבְּיָה הַלְּה הַבְּשָׁים:

نْهِٰدَتِّهِد مِشْدَنَت وَجْمَ مِنِمِن چَدَجُرَّه جَشِّهِا كَظِّد بَهُبَهِ نَهِدٍ، مِشْدَنْت وَجْمَ فِيْ مِنْكِلَّهُ جَشِّهُا كِهُرَّد بِهُبَاد:

، إעשְׁרַן עִשְּׁרֹן סָׁלֶת מִנְחָת בְּלִּלְּתַ בַּשְּׁמֵן לַפֶּבֶשׁ הָאֶחֲר עֹלְתֹ הֵיחַ נִיחֹׁחַ אִשֶּׁת לַיהְיֶה:

ן נְסְבֵּיהָם חֲצֵי תַהִין ִיִהָנָה לַפָּׁר יִשְׁלִישָׁת תַהַין לְצַּיִל יִּךְבִיעָת תַתָּין לַבֶּבֶשׁ יָיֵן וַאֹת עֹלָת הֹדֶשׁ בְּחְדְשׁׁי לְחָדְשֵׁי תַשְּׁנְה:

ישְׁלִּיר עִזְּיִם אָחָד לְחַשָּׂאִת לִיהֹוָהִ ישְׁלִינּ (ס)

הבטרת שבת ראש הודש

The Haftarah for Shabbat Rosh Hodesh is Isaiah 66:1 - 24.

Thus saith the LORD: The heaven is My throne, and the earth is My footstool; where is the house that ye may build unto Me? And where is the place that may be My resting-place?

For all these things hath My hand made, and so all these things came to be, saith the Lords but on this man will I look, even on him that is poor and of a contrite spirit, and trembleth at My word.

> ֻ כִּר אָמָר יְחִיֶּה הַשִּׁמֵּיִם כִּסְאִּי וְהָאָהֵץ הַוַם הַגְּלְי אֵי־זֶה בַּיִּתֹ אֲשֶׁר הִּבְּנִר־לְּי וְאֵי־זֶה מְקְוֹם מְנִיחְתִי:

ױְבָּרְ־אָפֶׁתְ יָבֵר עַּמְּׁמָת וּיִהְיִּי בְּלִ־אָפֶׁת הָאָם־יְהְוָּת וְאֶלִ־זֶּה אַבְּים אָלִ־עָּנִי הְנְבֶּת־הְיִּה וְמְבֶּרִ יַּבְּיִם אָלִ־עָּנִי

He that killeth an ox is as if he slew a man; he that sacrificeth a lamb, as if he broke a dog's neck; He that offereth a meal-offering, as if he offered swine's blood; he that maketh a memorial-offering of frankincense, as if he blessed an idol; according as they have chosen if he blessed an idol; according as they have chosen if he plessed an idol; according as they have chosen if he blessed an idol; according as they have chosen between ways, and their soul delighteth in their

Even so I will choose their mockings, And will bring their fears upon them; Because when I called, none did answer; When I spoke, they did not hear, But they did that which was evil in Mine eyes, And chose that in which I delighted not.

Hear the word of the LORD, Ye that tremble at His word: Your brethren that hate you, that cast you out for My name's sake, have said: 'Let the LORD be glorified, That we may gaze upon your joy', But they shall be ashamed.

Hark! an uproar from the city, Hark! it cometh from the temple, Hark! the LORD rendereth recompense to His enemies.

Before she travailed, she brought forth; Before her pain came, She was delivered of a man-child.

Who hath heatd such a thing? Who hath seen such things? Is a nation brought forth at once? For as soon as Zion travailed, She brought forth her children.

Shall I bring to the birth, and not cause to bring forth shut the Lord; Shall I that cause to bring forth shut the womb? Saith thy God.

Rejoice ye with Jerusalem, And be glad with her, all ye that love her; Rejoice for joy with her, All ye that mourn for her;

That ye may suck, and be satisfied With the breast of her consolations; That ye may drink deeply with delight Of the abundance of her glory.

For thus saith the LORD: Behold, I will extend peace to her like a river. And the wealth of the nations like an overflowing stream, and ye shall suck thereof: Ye shall be borne upon the side, and shall be dandled upon the knees.

As one whom his mother comforteth, So will I comfort you; and ye shall be comforted in Jerusalem.

שׁוֹהֵׁט הַשִּׁוֹר מִבֶּה־אִּישׁ זּוֹבֶחַ הַשָּׁתֹ עָּבֵף בְּׁלֶב מַעַּלֵּה מִנְחָהֹ רַּם־חַזִּיר מַוְבָּיר לְבֹנָה מְבְּבֵף אָנֵן גַּם־הַמָּה בְּחֲרוּ בְּדַרְכֵיהָם וּבְשִׁקּוּצֵיהָם נַפְּשָׁׁם חָפֵּצְה:

נִם-אַּיָּר אָבְתַּר בְּתַעֵּלְכִיהָם וּמְּוּוּרִיִּם יְלֵא שִׁמֵּמִּוּ וַיִּמְשִּׁ תַרַעִּ בְּמֵּינָּי וּבָאַמֶּר יְאַבְּרְאַ מְלְיָם וַעָּוֹ לַרָאָטִי וְצֵּיוֹ מִּיְנָי וּבָאַמֶּר יְאַבְתַּר אָבְתַּר בְּתַּמְּיִּ (סִ)

שִׁמְעִּי, ְּ דְּבַר יִרְנָה הַתְּחָהָבָרִים אָל־דְּבָרִי אָמְרוּ אֲחֵילֶם שׁנְאִילֶם מְנָדִּילֶם לְמָעַן שִׁמִּי יְבְפַּר יְהְנְה וְנְרְאֵה בְשִׁמְחַהָבֶם וְתֵּם יֵבְשׁוּ

ع جانک شِعنا شفِیت جانک شتیچک جانک بِتاثِت شِسَّرِت بِمِین شِغیت جانک شتیچک جانک بِتاثِت

ְּהְמְּבֶׁם מְּחָיִל יְלְגְדֵּה בְּמֶּבֶם יְבָוֹא חֲבֶל לֶה הְמְבֶּים מְחָיִל יְלְדְּה בְּמֶּבֶם יְבָוֹא חֲבֶל לֶה

מִי־שְׁמַע בִּזֹאַת מֵי רָאָדִ בָּאֵׁכֶּת הַיָּיִחַל אֶהֶץ בְּיִים אֶחָׁד אִם־יָּנְלֵד גִּיִּ פַּעַם אֶחָת בִּי־תָלְה גַּם־יָלְדֶה צִּיּיִן אָת־בָּנֵיהָ:

ַ הַאָּנִי אַמְּבֵּיר וְלְאַ אִּנְלִיִר יִאָּמָר אֶלְהָי יִהְיָּה הַאָּנִי אַמְבָּיר וְלְאַ אִנְלִיר יִאָמָר אֶלְהָי (ס)

שִׁישִּׁי אִּתְּיִרִי בְּלִרהִשְׁלֵם וְגִילִּי בָּתִּ בְּלִראִהָבֵיִה שִׁישׁיּ אִתְּיִּ מְשִׁישׁ בְּלִרהִמְּהָ ביייים בייים

לְמָתַן מְּינְלֵי וּשְׁבַעְּמָּם מִאָּר תַּנְחָבֵּי לְמָעַן מְתָּצִי וְחִתְּעַנְּהָּ (ס)

פִּי־כָּחוּ אָמָר יִחְנָׁה הִנְּנִי נִמֶּה־אֵכֵּיהִ פִּנָהָר שְׁלְוֹם וְכִנְחֲל שׁוֹמֵף פְבָוֹד גּוֹה וְינִקְמֵּח שַּלְיִם וְכְנָחֲאוּ וְעַּלְ

نخدلدهٔ كِلَّا فَتُلَامِد: قَعْمِهُ كَيْشِدُ هُوْلِ فَتَلَامُوْدَ قُلْ كُرْدَرِ كُلْآلَمُوْتِ

And when ye see this, your heart shall rejoice, and your bones shall flourish like young grass; and the hand of the Lord shall be known toward His servants, and He will have indignation against His enemies.

For, behold, the LORD will come in fire, And His chariots shall be like the whirlwind; to render His anger with fury, And His rebuke with flames of fire.

For by fire will the Lord contend, And by His sword with all flesh; And the slain of the Lord shall be many.

They that sanctify themselves and purify themselves to go unto the gardens, behind one in the midst, Eating swine's flesh, and the detestable thing, and the mouse, Shall be consumed together, saith the LORD.

For I [know] their works and their thoughts; [the time] cometh, that I will gather all nations and tongues; and they shall come, and shall see My glory.

And I will work a sign among them, and I will send such as escape of them unto the nations, to Tarshish, Pul and Lud, that draw the bow, to Tubal and Javan, to the isles afar off, that have not heard My fame, neither have seen My glory; and they shall declare My glory among the nations.

And they shall bring all your brethren out of all the nations for an offering unto the Lord, upon horses, and in chariots, and in fitters, and upon mules, and upon swift beasts, to My holy mountain Jerusalem, saith the Lord, as the children of Israel bring their offering in a clean vessel into the house of the Lord.

And of them also will I take for the priests and for the Levites, saith the Lord.

For as the new heavens and the new earth, which I will make, shall remain before Me, saith the LORD, so shall your seed and your name remain.

וּוְאִימָם וְשָׂשׁ לִבְּבֶּם וְעַצְמִוֹתֵיבֶם כַּדֵּשָׁא ִתְפְּרַחְנְה וְנִיֹרְעָָה יַר־יְחֹנְהֹ אָת־עַּבְּדִיי יְנִעָּם אָת־אִיְבֶיי: (ס)

ני קי־תַּנָּה יְהֹנָה בְּאֵשׁ יָבֹוֹא וְכַסּיפָּה מַרְפְבֹתְּיִוּ לְהַשִּׁיב בְּחֵמָה אַפּֿוֹ וְנַעֲרָתִּי בְּלְהַבֵּי־אֵשׁ:

₆₁ چי בְאֵשׁ יְהְוָה נִשְׁפְּׁט יּבְחַרְבִּיּ אָת־כְּל־בְּשְׂר וְרַבִּי חַלְּלֵי יְהוָה:

ַ הַמִּהְקּדִּשִׁים וְהַמִּטְהִיִּים אָל־הַנַּנִּה אָהָר הַחַזְּיִר וְהַשֶּׁקֵץ וְהָעַּבְּבָּר יַחְדֵּוּ יָּסְבּוּ הַחַזְּיִר וְהַשֶּׁקֵץ וְהָעַבְּבָּר יַחְדֵּוּ יָסְבּוּ נְאָם־יְהֹנְה:

אָּטַ פְּבְיָגַׁוּ: אָטַ פְּלְ ַנַיּנִיִּם וְנַּלְּמִּנִּיִט וּבָּאִי וְרָאִיּ אַנַ בְּלִבְיַנִיִּנִים וְנַּלְמִּנִּיִט וּבָּאִי וְרָאִיּ

اِسْمِفْر جِبْם אَنَّه اِسْمَامِ، شِيْمَ اَخِدْضُه يَجِرَّ اِنْيًا مِبْدِنَّ مِالِشْنِ هِنْمُ اِکْبَ مِشْدَ جَهُا هُمَّ سَفِيْنَ مَالِشْنِي هِنْمُ اِکْبُ مِشْدَ هُمَّ صِفِيْنَ مَا اِکْبُرَّ مِنْ هُمَا جِدَابُ، جِنْزُنَ

וְהַבָּיאּי אָת־פָּל־אַָחִיכֶם מִפָּל־תַּגִּיִם מִנְחָהוּ לַיהוֹה בַּפּוּסִׁים יְבְּנֶבְ וּבִצּבִּׁים וּבִפְּרָדִׁים וּבַכִּרְבָּרִוֹת עַל חָר קְּדְשָׁי יְרוּשְׁלַם אָמַר יְהוְּה כַּאֲשֶׁר יָבִּיאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אָת־הַמִּנְחָה בִּרְלִי שָׁהֻוֹר בֵּית יְהוְה:

ַ וָנִם־מֵּהָם אָקָּה לַפֹּהַנָיִם לַלְוֹיָם אָמָר יְהְוָה:

جِ، حَيْظُر مَهْرَبُه بَايَتْهُمُ ابْتِهُرُهُ بَايَاتِهُم يُهُد يُجِرُ مَشِد مُثِرَبُه ذُهُرً بَهُمَـٰبَيْهُ يُؤْمُ يَرْدُ مَشِد مُثِرَبُه ذُهُرًا

- And it shall come to pass, that from one new moon to another, and from one sabbath to another, shall all flesh come to worship before Me, Saith the LORD.
- And they shall go forth, and look Upon the carcasses of the men that have rebelled against Me; For their worm shall not die, Neither shall their fire be quenched; And they shall be an abhorting unto all flesh.
- ְּיִהְיָה מְּדֵּי־חֹֹדֵשׁ בְּחָדְשׁׁוֹ וּמִדֵּי שַבָּתּ בְשַבַּתִּוֹ יְבַוֹא כְל־בָּשָּׁר לְהִשְׁתַחָוֹת לְפָּנֵי אָמָר יְהֹוְה:
- וִיִּצְאָּוּ וְרָאָוּ בְּפִּגְרֵי הַאָּנְשָׁים הַפּשִׁטָים בָּי בֵּי תּוֹלִעְמְּם לָא חָמׁוּת וָאִשָּׁם לָא חָבְבֶּׁת וְהָיָוּ דֵרָאָוֹן לְבְלְ־בָּשֶׂר: והיה מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו יבוא כל בשר להשתחות לפני אמר יהוה

הפטרת שבת מחר חודש

The Haftarah for Shabbat Maḥar Ḥodesh is I Samuel 20:18 – 42.

And Jonathan said unto him: 'To-morrow is the new moon; and thou wilt be missed, thy seat will be empty.

- And in the third day thou shalt hide thyself well, and come to the place where thou didst hide thyself in the day of work, and shalt remain by the stone Ezel.
- And I will shoot three arrows to the side-ward, as though I shot at a mark.
- And, behold, I will send the lad: Go, find the arrows. If I say unto the lad: Behold, the arrows are on this side of thee; take them, and come; for there is peace to thee and no hurt, as the LORD liveth.
- But if I say thus unto the boy: Behold, the arrows are beyond thee; go thy way; for the LORD hath sent thee
- And as touching the matter which I and thou have spoken of, behold, the LORD is between me and thee for ever.
- So David hid himself in the field; and when the new moon was come, the king sat him down to the meal to
- And the king sat upon his seat, as at other times, even upon the seat by the wall; and Jonathan stood up, and Abner sat by Saul's side; but David's place was empty.

- יפָּקר מוֹשְׁבֶּרְיּ 1:XX ניאַטֶּר לְוֹ יְהוֹנְחָן מָחֲר חֹֻדֶשׁ וְנִפְּלֵּדְיִםְ בָּיִי
- אּגּגְ בַאָּבֶוּ בַאָּגִיגְ: אַמֶּבְנִסְׁעַבְּיִם מִאָּבְ נִּלְאָנַ אָגְרַנַמְּלְנִם הּיִּבְאָנִי אָגָרִינִּאָלִי אָגְרַנַמְּלְנִם הָאָּגִר נִּלָּאָלַ
- ؞؞ ڔٟێڐ۪؞؆ڔ؆ڽؠ הַחָצִּים צָבָּה אֹירֶה קְשֶׁקְּח־לֶי לְמַמֶּרֶה:
- ڔۤהנֵהٚ אָשָׁלָה אָת־הַנָּעַר לֵּךְ מָצָא אָת־הַהִּצִּים אִם־אָמֹר אַמָּר לַנַּעַר הַנָּה הַהִצַּיםו מִמְּךְ וָהֵנָּה קָהָנַּװִבָּאָה פִּי־שָׁלִוֹם לְךְּ וְאֵין דְּבֶּר חִי־יְהְוָה:
- ي إאָם־פָּה אִמָּר לִמֶּׁלֶם הַנָּה הַהָּצִּים מִמָּךְּ נְהָלְאָה לֵּךְ פֵּי שִׁפְּהָדָּ יְהְוָה:
- בּינִי וּבֵינְךָּ אֲשֶׁר דִּבָּרְנִי אֲנֵי וְאֵהָה הִנָּה יְהֹנָה בְּינִי וּבֵינְךָּ עַּעִר־עּוֹלְם: (ס)
- **
 !:@it
 pi
 pi
- ر ریپر ترڅرا برخون بونون بونون ۱۳۶۴ تا توجات رخهن برنډئ ریپود هجډر ۱۳۶۰ توچرا توجات بدیات:

- Nevertheless Saul spoke not any thing that day; for he thought: 'Something hath befallen him, he is unclean; surely he is not clean.'
- And it came to pass on the morrow after the new moon, which was the second day, that David's place was empty; and Saul said unto Jonathan his son: 'Wherefore cometh not the son of Jesse to the meal, neither yesterday, nor to-day?'
- And Jonathan answered Saul: 'David earnestly asked leave of me to go to Beth-lehem;
- and he said: Let me go, I pray thee; for our family hath a sacrifice in the city; and my brother, he hath commanded me; and now, if I have found favour in thine eyes, let me get away, I pray thee, and see my brethren. Therefore he is not come unto the king's table.
- Then Saul's anger was kindled against Jonathan, and he said unto him: 'Thou son of perverse rebellion, do not I know that thou hast chosen the son of Jesse to thine own shame, and unto the shame of thy mother's nakedness?
- For as long as the son of Jesse liveth upon the earth, thou shalt not be established, nor thy kingdom. Wherefore now send and fetch him unto me, for he deserveth to die.'
- And Jonathan answered Saul his father, and said unto him: 'Wherefore should he be put to death? what hath he done?'
- And Saul cast his spear at him to smite him; whereby Jonathan knew that it was determined of his father to put David to death.
- So Jonathan arose from the table in fierce anger, and did eat no food the second day of the month, for he was grieved for David, and because his father had put him to shame.
- And it came to pass in the morning, that Jonathan went out into the field at the time appointed with David, and a little lad with him.

- ָּרְאִׁ־ִרְבֶּרִ שְׁאָנִל מָאָנִּטְה בַּנִּוֹם הַהָּנִּא כִָּי אַטֵר מִקְרֵה הֹנּא בִּלְתֵּי שָׁהָנֹר הָנִּא כִּי־לְא שְׁהְנִר: (סׁ)
- יֵיְהִי מִמְּחֵבֵת חַחָּדֶשׁ חַשֵּׁנִי וַיִּפְּקָר מְקַוֹם בַּגְּר (פ) וַיָּאִמֶר שָׁאִּיל אָל־יָהוֹנְתֵּן בְּנֹי מַדְּיִּעַ לֹאׁ־בֵָא בָּן־יִשָּׁי גַּם־הַמָּוֹל גַּם־חַיּוֹם אָל־תַלְּחֶם:
- ַנּאמֶר שַּלְחֵנִי נְא בֵּי זֶּבִּחֹ מִשְׁפְּחָׁה אַם־מְּצָאתִי חֵוֹ בְּעִינִּיף אָמֶּלְטָּה נָּא וְאֶרְאָה אָם־אֶחָי עַל־בֵּוּ לֹא־בְּא אֶל־שָׁלְחַוּ הַמֶּלֶף: (ס)
- ניִחַר־אַף שָׁאוּל בִּיחַוֹנְהָוֹ נַיַּאִמֶּר לֹוֹ בֶּן־נַשְּנֵח חַמַּרְדְּוּח חֲלַוֹא יָדַעְּחִי בִּי־בֹחֵר אָמֶּהֹ לְבֶּן־יִשְׁי לְבְּשְׁחְּלְּ וּלְבָשֶׁת עֶּרְוָת
- בֵּר כְלְ־הַיָּמִים אֲשֶׁר בֶּן־יִשִּׁיֹ חַיִּ עַלִּ־הְאֲדַמְּה לָא הִכִּוֹן אַמָּה וּמַלְכּוּהָוְּ וְעַמְּה שָׁלָח וְקַח אֹתוֹ אֵלִי בָּי בֶּן־מָוֶת הְוּא: (ס)
- ַנַיַּעַן יְהַוֹּנְקַוֹ אָת־שָׁאָּיִל אָבָיִו וַיַּאִמֶּר אֵלְיִוּ קְמָּה יִּנַּקְת מֶה עְּשְׁה:
- נְּמֶל שְׁאַּוּל אֵת־הַחֲנֵית עָּלֶיו לְחַבֹּתִוֹ וַנִּדַעֹּ יְהַוֹּנְתָּוֹ בִּי־בֶּלְה הֵיא מִעָּם אָבִיוּ לְחַמָּית אָת־דְּיֵר: (ס)
- נְיְּבֶּׁם יְּהְוֹנְיֵנְוֹ בֵּי הִכְּלְמִוּ אָבֶּיוּ: (ס) וְלְאִ-אֶבֶּלְ בְּיוִם-חַוֹּוְדֵּשִׁ חַשָּׁלְטֵוֹ בְּחֵם בִּי מְלֵשִׁ-אֶבֶּלְ בִּיוִם-חַוֹּוְדֵשְׁתִּ הַשָּׁלְטֵוֹ בְּחֵבׁי. אָבּ
- ניְהֵי בַּבְּקֵר נִיצֵא יְהוֹנְתָן הַשִּׂדֶה לְמוֹעֵר דְּוָדְ וְנַעַּר קַטָּן עִמְּוֹ:

- And he said unto his lad: 'Run, find now the arrows which I shoot.' And as the lad ran, he shot an arrow beyond him.
- And when the lad was come to the place of the arrow which Jonathan had shot, Jonathan cried after the lad, and said: 'Is not the arrow beyond thee?'
- And Jonathan cried after the lad: 'Make speed, hasten, stay not.' And Jonathan's lad gathered up the arrows, and came to his master.
- But the lad knew not any thing; only Jonathan and David knew the mattet.
- And Jonathan gave his weapons unto his lad, and said unto him: 'Go, carry them to the city.'
- And as soon as the lad was gone, David arose out of a place toward the South, and fell on his face to the ground, and bowed down three times; and they kissed one another, and wept one with another, until David exceeded.
- And Jonathan said to David: 'Go in peace, forasmuch as we have sworn both of us in the name of the Lord, saying: The Lord shall be between me and thee, and Between my seed and thy seed, for ever.'

- رَيْظُوْت לְנַעֲרֹוֹ דָּלִץ מְצָא נָאׁ שֶׁתֹ־תַּחִבִּּים אַשֶּׁר אָנֹכִי מוֹרֶה תַנַּעַר לָץ וְהוּא־יָרֶה תַחֵצִי לְתַעְּבְרְוֹ:
- ַנְּבָאׁ חַנַּעַרׁ עַד־מְקָוֹם חַהַּצִּי אֲשֶׁר יָרֶה יְהוֹנְהָן נִיקְרָׁא יְהוֹנָהָן אַחֲרֵי חַנַּעַרֹ נִיּאֹמֶר הַלְוֹא הַחַצִּי מִמְּךְ נְהֵלְאָה:
- ادر (ح) برانزمز لایتر، برئور میرر برانور אِל-مِیْفِ برانزمز لایتر، برئور لاید (ح) براعد)[م، بربغه از به پیز-پینزد:
- יְּדְשְׁי אָת תַּדְּבֶר: (ס) נְהַנְשָׁר לֹא־יָבָע מָאִימָה אַך יְהְוֹנְחָל וְדָּדְר
- ניַאּמֶב גְוִ בְּוֹב טִבּגא טַמֶּנב: מי ניַפֿו יִטְוּלִטַּוֹ אָטַבבּלְנוּ אָלַבַּנַּתּ אָהָבַלְנִי
- ַהַנַּעַר´ בָּא゚ וְדָוֹד קָם מִאַצָּל חַנָּגָב וַיּפֹּל י⁺ לִאַפָּיו אַרְצָה וַיִּשְׁקַחוּ שָׁלָשׁ פִּעָתִים וַיִּשְׁקַוּו אַישׁ אָת־רֵעָהוּ וַיִּרְכּוּ אַישׁ אָת־רֵעָהוּ עַּד־דָּוָד הַגְּדְיל:
- יַּאַמֶּר יְהוֹנְתָּן לְדָּוָד בֵּלְךְּ לִשְׁלִוֹם אֲשֶׁרֹ יִּהְנְּשִׁבְּעָנִי שְׁנֵינִי אֲנַחָנִי בְּשֵּׁם יְהוָהֹ לֵאִמֶּר יְהוְהׁ יִהְנָהׁ בִּנְיִי יִבֵּינָרִ יִּבִּינָּרִ יִּבֵּילִ יַּהְעֲּךְּ עַּד־עוֹלֶם: (פ)

מפטיר לשבת חנכה

The Mafiir for Shabbat Hanukka corresponds to the day of Hanukka. When Shabbat occurs on the first day, read from the beginning through the portion ocrresponding to that day. On the cuginning through the portion for the cighth day and continue to the end.

- And it came to pass on the day that Moses had made an end of setting up the tabernacle, and had anointed it and sanctified it, and all the furniture thereof, and the altar and all the vessels thereof, and had anointed them and sanctified them;
- that the princes of Israel, the heads of their fathers' houses, offered—these were the princes of the tribes, these are they that were over them that were numbered.
- נַפְּלֵלְיִנְים: בְּם נְּמִּגְאָגִּי נַפִּּפְּטִ נֵים נַמְּלָגִים מַּלְ בַּלְּרִיכִּיְ נְמִּגִאָּגִּי נִשְּׁבְּאָלְ נַאִּמִִּּי בָּנִים אַבְלָנִם

- And they brought their offering before the Lord, six covered wagons, and twelve oxen: a wagon for every two of the princes, and for each one an ox; and they presented them before the tabernacle.
- And the Lord spoke unto Moses, saying:
- Take it of them, that they may be to do the service of the tent of meeting; and thou shalt give them unto the Levites, to every man according to his service.
- And Moses took the wagons and the oxen, and gave them unto the Levites.
- Two wagons and four oxen he gave unto the sons of Gershon, according to their service.
- And four wagons and eight oxen he gave unto the sons of Merari, according unto their service, under the hand of Ithamar the son of Aaron the priest.
- But unto the sons of Kohath he gave none, because the service of the holy things belonged unto them: they bore them upon their shoulders.
- And the princes brought the dedication-offering of the altar in the day that it was anointed, even the princes brought their offering before the altar.
- And the LORD said unto Moses: 'They shall present their offering each prince on his day, for the dedication of the altar.'
- And he that presented his offering the first day was Nahshon the son of Amminadab, of the tribe of Indah:
- and his offering was one silver dish, the weight thereof was a hundred and thirty shekels, one silver basin of seventy shekels, after the shekel of the sanctuary; both of them full of fine flour mingled with oil for a meal-offering;
- one golden pan of ten shekels, full of incense;

- נַּבְּיאִּ אָתַ־קְּרְבָּנְׁם לִפְּנֵי יָהֹוָה שִׁשִּעֶּלִה צַבְ וּשְׁנֵי עְשָׁרִ בְּאָהָר נַּקָּרִ עַּגְלָה עַל־שְׁנֵי הַפִּשְׁבֶּן:
- ניִאִמֶר יְהְנָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמְר:
- קַח מָאִמְּם וְהָיֹּוּ לַעֲבֹד אָת־עַבֹּדָת צָּהֶל מוֹעֵד וְנְתַמֶּה אוֹהָם אָל־הַלְוֹּיִּם אָישׁ בְּפָּי עַבֹדְהְוֹּ:
- אֹוֹקֶם אֶלְ־תַלְּוֹנֶם:
 אוֹקֶם אֶלְ־תַלְנִים:
- ﴿ לְבְׁנֵגְ נִּגְהְאָנְן בְּפֵּג הֵּבְגִינִים: * אָנוּ הִּשֵּג בְּהֹנִי נִאָּנִי אָגִבְּהַנִּי נִבּּלְיִר וָנִזִּן
- אּנִיבְוּ נַבְּנֵינֵוּ: ﴿خِدْرُ מִּנְנֵי خُפִּ, מִּבְּנִגִּיִם בִּנִּגְ אִנִּטְמָּר בּּוֹ اُאָנו אַנַבּמ טִמְּנִט וֹאָנְ מִּמְנָּט טַבּּמָׁר וֹטַוֹּ
- הּ נְלְבְׁנָג פַׁנֵשׁׁ נְאֵא נְּעָוֹ בְּּגַהַבְּעַה תַּפְּבָהָת • נִלְבְּנָג פַּנִטְר לָא נָעָוֹ בְּגַהַבָּעַה תַפְּבָהָתִ
- رَجِرْد بَاهِ بَعْنِدُ يَعْمَ الْمَرْدِي بَاهُ بَالِمِ الْمَافِيَةِ فِرَاتُ بَاهِ فِي الْمَارِدِي بَادِّاتُهُ فِي الْمَرْدِي بَاهُ بَالْحِيْدِ رَجِيْدٍ بَاهُ بِهِ فِي الْمَارِدِي فِي الْمَارِيِّةِ فِي الْمَارِدِي فِي الْمَارِدِي فِي الْمَارِدِي فِي الْم
- ַ יַּיִּאִמֶּר יְחֹוֶה אֶל־מֹשֶׁה נָשִּׁיא אֶחָד לַיּוֹם נְשִׂיא אֶחָד לִיּּוֹם יַקְרִיבוּ אֶת־קְרְבָּנְׁם לְחֵנְכָּה הַמִּּוְבֶּחַ: (ס)
- ַ נִיְהִי הַפַּקְרֶיב בַּיִּיִׁם הָרִאִּשִׁיוֹ אָת־קַרְבָּנִיּ נִיְשְׁיוֹ בֶּן־עַמִּינְדֶב לְטַמָּה יְהִיּדֶה:
- וְקִרְבְּנֵוֹ קִעְּרַת־בָּסֶף אַחַׁת שָׁלֹשֵּׁים וּמִאָּתֹ י מִשְׁקַלִּתֹ מִוְרָס אָחָד' בָּסֶף שִׁבְעִּים שָׁקֵל בְּשֶׁקֵל חַאָּדִשׁ שְׁנֵיחֵםו מְלֵאִים סָלֶת בְּלוּלֶה בַשֵּׁמֶן לְמִנְחֲה:
- · בְּרְ אַתָּת צַּשְׂרֶת זְהָב מְלֵאָה קִּטְהָת:

- one young bullock, one ram, one he-lamb of the first
- one male of the goats for a sin-offering;
- and for the sacrifice of peace-offerings, two oxen, five rams, five he-goats, five he-lambs of the first year. This was the offering of Nahshon the son of Amminadab.
- On the second day Nethanel the son of Zuar, prince of Issachar, did offer:
- he presented for his offering one silver dish, the weight thereof was a hundred and thirty shekels, one silver basin of seventy shekels, after the shekel of the sanctuary; both of them full of fine flour mingled with oil for a meal-offering;
- one golden pan of ten shekels, full of incense;
- one young bullock, one ram, one he-lamb of the first year, for a burnt-offering;
- one male of the goats for a sin-offering;
- and for the sacrifice of peace-offerings, two oxen, five rams, five he-goats, five he-lambs of the first year. This was the offering of Nethanel the son of Zuar.
- On the third day Elish the son of Helon, prince of the children of Zebulun:
- his offering was one silver dish, the weight thereof was a hundred and thirty shekels, one silver basin of seventy shekels, after the shekel of the sanctuary, both of them full of fine flour mingled with oil for a meal-offering;
- one golden pan of ten shekels, full of incense;
- one young bullock, one ram, one he-lamb of the first year, for a burnt-offering;
- one male of the goats for a sin-offering;

- ر. جِر هِبَّه چِرَجَةِر هِبَرْ هِبَهِ چِچْكِ هِبَهِ عِيْدِ هِبَهِ عِيْدٍ هِبَهِ عِيْدٍ عِيْدٍ هِبَهِ عِنْدِهِ جِرَانِهِ بِأَنْهِ بِأَنْفِرُانَ:
- רְיֵבְ וּלְזֶבַּח תַשְּׁלְמִים בְּקֵר שְׁנָּיִם אֵילָם חֲמִשְּׁה עַתּידֵים חֲמִשְּׁה בְּבָשִׁים בְּנֵי־שָׁנָה חֲמִשְּׁה זֶה קְרְבָּן נַחְשְׁיוֹ בֶּן־עַמִּינְדֶב: (ב)
- ייספי בּיּוֹם ֹחַשֵּׁנִי הַקְּרָיב נְתַנְאַל בָּן־צִּינְּרָ נְשִׂיאּ יַשְּׁשְּבֶר:
- · ਵੀ ਬੁਹ੍ਰਾ ਸ਼ੁੱਥੇਵਾ ਸ਼੍ਰੀਟ ਸ਼੍ਰੀ ਸ਼੍ਰੀ ਦੇ ਸ਼੍ਰੀ ਦੇ ਸ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸ਼ਿਲ੍ਹ ਸ਼ਿਲ
- בּן־שְׁנְתִּי לְמִלְת: בּן־שְׁנְתִי לְמְלְת:
- د بڑیکہ השלמים چھר שנים איڑם המשה עקינים המשה چچשים چני־שנה המשה پہ קרבו ותואל چו־ציער: (פ)
- פּוֹן־חַלְּוֹ: ייסיי פּיּוִםְ תַּמִּלְיִמְּי נִמְּיִא לִבְּנִי זְּבִּילְן אֵלְיִאָּב
- קרְבְּנֵוֹ קַצְרַתַ בָּסֶף אַחַׁת שָׁלִשָּׁים וּמֵאָתֹ ** מִשְּקַלְהֹ מִוְרֶק אָחָד בֶּסֶף שִׁבְעַים שָׁקֵל בְּשֶׁקֵל הַהְּדֶשׁ שְׁנֵיחֵםו מְלֵאִים סָלֶת בְּלּילֶת בַשֶּׁמֶן לְמִנְחֲת:
- چף צַחָּת צַשְׂרֶה זָהֶב מְלֵצְה קַשְׂהָת:
- בּן־שְׁנְתִּי לְמְלְּח: בּן־שְׁנְתִי לְמְלְּח:
- 82 ធ្វុជៈ៤_ជុះ្ធ ងូព្ទុក ក្តុំក្នុងស:

- was the offering of Eliab the son of Helon. rams, five he-goats, five he-lambs of the first year. This and for the sacrifice of peace-offerings, two oxen, five
- the children of Reuben: On the fourth day Elizur the son of Shedeur, prince of
- :gariəfto-fasm of them full of fine flour mingled with oil for a seventy shekels, after the shekel of the sanctuary; both a hundred and thirty shekels, one silver basin of his offering was one silver dish, the weight thereof was
- one golden pan of ten shekels, full of incense;
- year, for a burnt-offering; one young bullock, one ram, one he-lamb of the first
- one male of the goats for a sin-offering;
- was the offering of Elizur the son of Shedeur. rams, five he-goats, five he-lambs of the first year. This and for the sacrifice of peace-offerings, two oxen, five
- prince of the children of Simeon: On the fifth day Shelumiel the son of Zurishaddai,
- :gariəfto-fasm of them full of fine flour mingled with oil for a seventy shekels, after the shekel of the sanctuary; both a hundred and thirty shekels, one silver basin of his offering was one silver dish, the weight thereof was
- one golden pan of ten shekels, full of incense;
- year, for a burnt-offering; one young bullock, one ram, one he-lamb of the first
- one male of the goats for a sin-offering;
- was the offering of Shelumiel the son of Zurishaddai. rams, five he-goats, five he-lambs of the first year. This and for the sacrifice of peace-offerings, two oxen, five

- îŭ ἀμτί καικα τοι Δίτος (ב) עהָרַים חַמִּשְּׁה כְּבָשִּׁים בְּנֵי־שָׁנָה חַמִּשְּׂה بَرَاتُكِ يَنَهُمُ مُنْ يَ قُطُلُ هُٰإِنَاتٍ جُبَرُتِ لِتَمْهُلِ
- בוֹשְבוּאִנוב: 10 L, בּוּוִםְ בַּוֹבֹרִמְּוּ לֹמִּוֹא לִבְּנוֹ, בֹאוּבוֹ אָלִוּגוּנַ
- خُشُوْم بَغِيْهِ هُدُيْتِهِ فِرْيِهِ فِرْيِهِ فِرْيِهِ מהמלבע מולב אטר בסר שבעים שקל קְרְבְּנֵוֹ קְעָרַת־בֶּסֶף צִּחָת שָׁלֹשָׁים וּמֵצְּתֹ
- בְּלוּלֶת בַשֶּׁמֶן לְמִנְחֲה:
- جِّ عِيْنَ يَهُرِّت بِيُكَ مِرْغُت مِفْرِي:
- בּוֹשְׁלְנִינִ לְמָלֶנִי: قِر هُپُد قِرْ خِرْد هِٰزِم هُبُد قِحُم هُبُد
- יַּהַאָּנור אָרָר לְחַמָּאָר:

בּוֹרִישַּבְי:

- זָהְ קְּרְבָּן אֱלִיצִיר בָּן־שְׁבִיאִיר: (פּ) עקּרַים חַמִּשְׁה בְּבְשָּׁים בְּגֵּי־שָׁנָה חַמִּשְׁה الجُرْتُ لِلسَّامُ مِنْ مِي قُكُالِ شَرْنَاتِ جُنْكُم لِتَمْشُلِ
- 100 حَدِيطِ بَالْتَامَدِهِدِ تُهُدِي كِكُرُّدُ هَمُعُمِّدًا هُكُمُدِيُّكُم
- مفعرت مائرم لهبار چهه بعدوره بهر קְרְבְּנֵי קְעַרַת־בֶּסֶף אַחַׁת שְלִשָּים וּמִאָּדֹ
- בְּלִילְה בַשֶּׁמֶן לְמִנְחֲה: خَشَرُكُم يَظِيُهِ هُدُيْكُما فَكِيْنِ فَكِيْنِ فَكِيْنِ
- כַּף אַחָת צַשְׂרֶה זְהָב מְלֵאָה קִשְׂרֶת:
- בּן־שְׁנְתִּי לְעַלְת: قِر هُپُد قِرْ خَرْد هَٰزَم هُبُد قَحُم هُبُند 6٤
- ַ אָאָר לְחַשָּאָת:
- זְנֵׁי בְּלְבְּלֵּוְ הֻּלְמִׁנִאָּלְ בָּן בֵּנְיִנְיִהְבָּנִי: (פּ) עַּהְיַר הַמִּשְּׁה בְּבְשִּׁים בְּנִי־שְׁנָה הַמִּשְּׁה يَخْرُكُ لِلسَّامُ مِنْ مِي فَكُالِ هُرْنَاتٍ جُنَكُتِ لِتَمْهُلِ

- On the sixth day Elissaph the son of Deuel, prince of the children of Gad:
- his offering was one silver dish, the weight thereof was a hundred and thirty shekels, one silver basin of seventy shekels, after the shekel of the sanctuary; both of them full of fine flour mingled with oil for a meal-offering;
- one golden pan of ten shekels, full of incense;
- one young bullock, one ram, one he-lamb of the first year, for a burnt-offering;
- one male of the goats for a sin-offering;
- and for the sacrifice of peace-offerings, two oxen, five rams, five he-goats, five he-lambs of the first year. This was the offering of Eliasaph the son of Deuel.
- On the seventh day Elishama the son of Ammihud, prince of the children of Ephraim:
- his offering was one silver dish, the weight thereof was a hundred and thirty shekels, one silver basin of seventy shekels, after the shekel of the sanctuary; both of them full of fine flour mingled with oil for a meal-offering;
- one golden pan of ten shekels, full of incense;
- one young bullock, one ram, one he-lamb of the first year, for a burnt-offering;
- one male of the goats for a sin-offering;
- and for the sacrifice of peace-offerings, two oxen, five rams, five he-goars, five he-lambs of the first year. This was the offering of Elishama the son of Ammihud.
- On the eighth day Gamaliel the son of Pedahzur, prince of the children of Manasseh:

- המיאל: ייסיי בּיוֹם תַשִּׁשְׁי נִשְׁיא לְבְּנֵר גָּר אָלְיָטָר בָּן־
- קַרְבָּנֵוֹ קִעְּרַת־בָּסֶף צִּחַׁת שָׁלֹשֵׁים וּמִצְּתֹּ * מִשְׁקַלְהֹ מִוְרֵק צִּחָד בָּסֶף שִׁבְעָים שָׁקֵל בְּשֶׁקֵל הַקְּדֵשׁ שְׁנֵיתָםו מְלֵצִים סָלֶת בְּלוּלֶת בַשֶּׁמֶן לְמִנְחֲה:
- ر، פַר אָהַר בָּן־בָּלֵר אַיִל אָחָר בֶּבֶשׂ־אָחָר בָּרָשִׁ־אָחָר בָּרָשִׁ־אָחָר בָּרָשִׁ־אָחָר בִּרְ
- ៦+ ឃុំជុះេជុះ្េងក្នុក វ៉ុក្ខុងកេះ
- بْرْيْرْدَا يَمْجْزُوْكَ فِلْ لِهَرْنَى خِيْرَةِ لِمَا يَمْهُبَا مَنْيَرَات يَفَهْزُوْدَنَ فِيْنَا فِيْنَا خِيْرَا يَفَهْبَا يُبَا كِالْفِلَا هُجْزُوْكَ فِلْ لِهَا خِيْرَا هُزْنَا خِيْرَا لِمَاهُبَا
- קְרְבָּנֹוֹ קִעָּרַת־בָּסֶף צִּחָּת שָׁלִשֵּׁים וּמִצִּתֹ •• מִשְּקַלְהֹ מִוְרֶק צִּחָר בֶּסֶף שִׁבְעִּים שָׁקֵל בְּשְׁקֵל תַּאָּדִשׁ שִׁנִיחֵםו מְלֵאִים סָלֶת בְּלוּלְת בַשָּׁמֶן לְמִנְחֲת:
- os פַּרְ אַתָּת עַּשְׁרֶת זְּהֶר מְלֵאָת קִּטְרֶת:
- ָּ פַּר אָטְׁר פָּן־בְּקָר אַנִל אָחָר בָּבָשׁ־אָחָר פּן־שְׁנְּהְי בְּלְתּי:
- s ធ្លុំជុះ្មេដុំក្រង់ក្រក់ក្នុងសះ
- ילְזָבַח הַשְּׁלְמִיםׁ בְּקֵר שְׁנָּיִם צִּילָם חֲמִשְּׁה עַּהְרֵים חֲמִשְּׁה כְּבְשָׁים בְּנֵי־שְׁנָה חֲמִשְׁה זֶה קַרְבַּן צֵּלִישְׁמֶע בָּן־עַמִּיהִידּ: (פ)
- בּוּרִם הַשְּׁמִינְי נְשִׁיא לִבְּנֵי מְנַשֶּׁה גַּמְלִיאָל בּוּרִם הַשְּׁמִינְי נְשִׁיא לְבְנֵי מְנַשֶּׁה גַּמְלִיאָל

400,

697

meal-offering;

89

one golden pan of ten shekels, full of incense;

of them full of fine flour mingled with oil for a seventy shekels, after the shekel of the sanctuary; both a hundred and thirty shekels, one silver basin of בָּף אַתָּת עַשְׂרֶת זְהָב מְלֵאָה קִּטְהָת:

خَيْرُمْ لِيَوْدُم هُلِدُ فَهُلِ هُجُرِّتِ مُكْرِب مُشِمَّرُنِ مَنْدُم هُلِدِ قُهُلِ هُجُرِّتِ مُكْرِب

בְּלוּלֶה בַשֶּׁמֶן לְמִנְחֶה:

his offering was one silver dish, the weight thereof was a hundred and thirty shekels, one silver basin of	49	קרְבְּנוֹי קְעָרַת־בֶּסֶךְ אַהָּת שָׁלִשַּׁיִם יִמִאִָּדֹ
On the tenth day Ahiezer the son of Ammishaddai, prince of the children of Dan:	99	בּיּוֹם ֹחְנְשְׁיִּרִי נְשְׁיִא לִבְּנֵי דָן אֲחִישָּׁנֵר בָּן־ בּיּוֹם חְנְּשְׁיִּרִי נְשְׁיִא לְבְנֵי דֶן אֲחִישָּׁנֵר בָּן־
and for the sacrifice of peace-offerings, two oxen, five rams, five he-lambs of the first year. This was the offering of Abidan the son of Gideoni.	\$9	دَرَٰ يُكِـ مَשְׁלְמִיםٌ قِيَرَ שְׁנֵּיםׁ אֵילָם חֲמִשְׁה עַתְּרֵים חֲמִשְּׁה כְּבָשִׁים בְּנֵי־שָׁנָה חֲמִשְׁה זֶה קְרְבַּן אֲבִידֶן בֶּן־גִּּדְעֹנֶי: (פ)
one male of the goats for a sin-offering;	† 9	שְׁמִּגְרַ־עִּגְּים אֶחֶד לְחַמָּאִת:
one young bullock, one ram, one he-lamb of the first year, for a burnt-offering;	٤9	פַר אָהְׁד בָּן־בְּגִּר אַיִּל אָחָד בָּבָשׁ־אָחָד בָּן־שְׁנְהָוֹ לְעֹלֶה:
one golden pan of ten shekels, full of incense;	79	פַף אַתָּת עַשְׂרֶת זָהָב מְלֵאָת קַשְׂרֶת:
his offering was one silver dish, the weight thereof was a hundred and thirty shekels, one silver basin of seventy shekels, after the shekel of the sanctuary; both of them full of fine flour mingled with oil for a meal-offering;	19	קְרְבְּנֵוֹ קִעְּרַת־בָּסֶף אַחָּת שִׁלִּשִּׁים וּמִאָּתֹ מִשְׁקַלְּהֹ מִיְרֶל אָחָר בָּסֶף שִׁבְעִּים שֵׁקֵל בְּשָׁקֵל הַאַּדֶשׁ שְׁנֵיתָםו מְלֵאִים סָלֶת בְּלוּלֶה בַשְּׁמֶן לְמִנְחֲה:
On the ninth day Abidan the son of Gideoni, prince of the children of Benjamin:	09	בּוֹרְגִּרְינִי: בּיּוֹם הַהְשִׁמִּינִי נְשָׁיא לְבָּנֵוֹ בִּנְנְמָן אָבִידָן
and for the sacrifice of peace-offerings, two oxen, five rams, five he-lamb of the first year. This was the offering of Gamaliel the son of Pedahzur.	65	וּלְזָבָח חַשְּׁלְמִים בְּקֵר שְׁנֵּים אֵילָם חֲמִשְׁׁה עַתְּדֵים חֲמִשְּׁה כְּבָשִׁים בְּנֵי־שָׁנֶה חֲמִשְׁה זֶה קְרְבַּן נַּמְלִיאֵל בֶּן־פְּדְהִצְיּר: (פ)
one male of the goats for a sin-offering;	88	מְּמִּגְרַ מְּנֵּם אֵטֵר לְטַמָּאָט:
one young bullock, one ram, one he-lamb of the first year, for a burnt-offering;	۷۶	פַר אָהְׁד בֶּן־בְּגִּר אַיִּל אָחָד בֶּבֶשׂ־אָחָד בָּן־שְׁנְהָוֹ לְעֹלֶה:
one golden pan of ten shekels, full of incense;	95	פַף אַתָּת עַשְׂרֶת זָהָב מְלֵאָת קַשְׂרֶת:
his offering was one silver dish, the weight thereof was a hundred and thirty shekels, one silver basin of seventy shekels, after the shekel of the sanctuary; both of them full of fine flour mingled with oil for a meal-offering;	\$\$	קרְבְּנֵיׁוֹ קְעַרַתַ־בָּסֶף אַחָּת שְׁלִשָּׁיִם וּמִאָּדֵׂ מִשְׁקַלְּהֹ מִיְרֶק אָחָדִ בֶּסֶף שִׁבְעַיִם שֵׁקֵל בְּשָׁקֵל תַאָּדֶשׁ שְׁנֵיתֵםו מְלֵאִים סָלֶת בְּלוּלֶת בַשָּׁמֶן לְמִנְחֲת:
מפטיר לשבת הנכה		

- one young bullock, one ram, one he-lamb of the first
- one male of the goats for a sin-offering;
- and for the sacrifice of peace-offerings, two oxen, five rams, five he-goats, five he-lambs of the first year. This was the offering of Ahiezer the son of Ammishaddai.
- On the eleventh day Pagiel the son of Ochran, prince of the children of Asher:
- his offering was one silver dish, the weight thereof was a hundred and thirty shekels, one silver basin of seventy shekels, after the shekel of the sanctuary; both of them full of fine flour mingled with oil for a meal-offering;
- one golden pan of ten shekels, full of incense;
- one young bullock, one ram, one he-lamb of the first year, for a burnt-offering;
- one male of the goats for a sin-offering;
- and for the sacrifice of peace-offerings, two oxen, five rams, five he-goats, five he-lambs of the first year. This was the offering of Pagiel the son of Ochran.
- On the twelfth day Ahira the son of Enan, prince of the children of Naphtali:
- his offering was one silver dish, the weight thereof was a hundred and thirty shekels, one silver basin of seventy shekels, after the shekel of the sanctuary, both of them full of fine flour mingled with oil for a meal-offering;
- one golden pan of ten shekels, full of incense;
- one young bullock, one ram, one he-lamb of the first year, for a burnt-offering;
- one male of the goats for a sin-offering;

- 60 ھِر אָחֶׁר چַּוֹ־בָּלָר אַנִל אָחָר בֶּבֶשׂ־אָחָר בַּוֹ־שְׁנְתִּוֹ לְעֹלֶה:
- oz שְׂמִּגר־עִּזָּיִם אֶּחָד לְחַמֶּאִם:
- نزيْكِە مَשْْزَمْنِ فِيْدَ שِٰذِنَ خِيْرَهِ لِمَشْهَدَ مِهَيَّرُه لِمَشْهُد فِحُشْهَ فِيْدَ هِرْدَ سِّرْهِ يَلْ ظِرْفِلْ هِلَائِيْدُ فِلْ مَقْرِشَةٍدَ: (a)
- בן בְּיוֹם עַשְׁתֵּי עַשְׁר יוֹם נָשִׁיא לִבְנֵי אָשֵּׁר
- פּגְעִיאֵל בָּן־עְּבְרֵן: הרפיני הערם פחם אחח ישלישים פמאר
- פר צַחַר עַשְׂרָה זָהֶב מְלַצְּה קַטְהָה:
 פר צַחַר בּוֹ־בַּלָר צִיל צַחַר בַּבַשַּׁ צַּרֹ
- رم ور אֶהַר چוֹ־בְּאָר אַיִל אָחָר בֶּבֶשׂ־אָחָר בֶּרְשִׁ־אָחָר בֶּרְשִׁ־אָחָר בֶּרָשִׁ־אָחָר בֶּרְשִׁ־אָחָר
- ៦५ ឃុំបុរក បុរុរៈ០ ងូព្យក កុំកាំខ្នាំងក:
- رَا رَارِكِہ תَשَٰלِמִיםٌ قِجِرَه שَٰذِرَם אֵילָם חֲמִשְּׁה עַתְּרָם חֲמִשְּׁה פְּבְשָׁים פָּנִי־שְׁנָה חֲמִשְׁה
- בְּנִים שְׁנֵנִם מְשֶׂנִר יִּנִם נְשְׁיִא לִבְנֵנ נַפְּׁטְּלֵי
 בְּנִים שְׁנֵנִם מְשָׁנִר יִּנִם נְשְׁיִא לִבְנֵנ נַפְּׁטְּלְיַ
- קְרְבָּנֹוֹ קִעְּרַת־בָּסֶף אַחַׁת שָׁלִשָּׁים וּמִאָּתֹּ מִשְּקְלִהֹ מִוְרֶק אָחָד בָּסֶף שִׁבְעָּים שָׁקֵל בְּשֶׁקֵל חַקְּדָשׁ שְׁנֵיחֵםו מְלֵאִים סָלֶת בְּלוּלֶת בַשְּׁמֶן לְמִנְחֲה:
- 8 פַר אָחָׁד בָּן־בְּקֹר אַיִּל אָחָד בֶּבָשׂ־אָחָד בָּן־שְׁנְּחִי לְעֹלֶה:
- ٠٤ ἀά،ㄴ_άۥ،ܩ ἀὑܢ ܠܩܩ̈̈́×υ٠

83

58

and for the sacrifice of peace-offerings, two oxen, five rams, five he-goats, five he-lambs of the first year. This was the offering of Ahira the son of Enan.

This was the dedication-offering of the altar, in the day when it was anointed, at the hands of the princes of Israel: twelve silver dishes, twelve silver basins, twelve golden pans;

each silver dish weighing a hundred and thirty shekels, and each basin seventy; all the silver of the vessels two thousand and four hundred shekels, after the shekel of the sanctuary;

twelve golden pans, full of incense, weighing ten shekels apiece, after the shekel of the sanctuary; all the gold of the pans a hundred and twenty shekels;

all the oxen for the burnt-offering twelve bullocks, the rams twelve, the he-lambs of the first year twelve, and their meal-offering; and the males of the goats for a sin-offering twelve;

and all the oxen for the sacrifice of peace-offerings twenty and four bullocks, the rams sixty, the he-goars sixty, the he-lambs of the first year sixty. This was the dedication-offering of the altar, after that it was anointed.

And when Moses went into the tent of meeting that He might speak with him, then he heard the Voice speaking unto him from above the ark-cover that was upon the ark of the testimony, from between the two cherubim, and He spoke unto him.

And the Lord spoke unto Moses, saying:

'Speak unto Aaton, and say unto him: When thou lightest the lamps, the seven lamps shall give light in front of the candlestick.'

And Aaron did so: he lighted the lamps thereof so as to give light in front of the candlestick, as the LORD commanded Moses.

نלְיֶבַח תַשִּׁלְמִיםׁ בְּקֵר שְׁנָּיִםׁ אֵילָם חֲמִשְּׁר עַּקְּרֵים חֲמִשְּׁר בְּבָשִׁים בְּנֵי־שְׁנָה חֲמִשְּׁר יֶה קְּרְבָּן אֲחִירָע בָּן־עֵינֵן: (פ)

וַאָתוּ חַנָּבָּת הַמִּוְבָּחַ בִּיוֹם הִמִּשָׁח אֹהֹוֹ מֵאָת נְשִׁיאֵי יִשְׁרְאֵל קַעֲרֹת בֶּסֶף שָׁתֵּים עַשְׂרָה מְזְרְקֵי־בֶּסֶף שְׁנֵים עַשְׁר כַפָּוֹת זָחָב שְׁתֵּים עשׁרה.

שָׁלְשָּׁיִם וּמֵאָה הַקִּעָּרֶה הֵאַחַתֹ בָּסֶף וְשִׁבְּעִים הַמִּּוְרֵק הָאָתָד בִּל בָּסֶף הַבֵּלִים אַלְפָּיִם וְאַרְבַּע־מֵאָיֹת בְּשֶׁקֵל הַקְּדֶשׁ:

כַּפּוֹת זְהָב שְׁמֵים־עָשְׂבֵה מְלֵאָת קַטֹבֶת עַשְׁבָה עַשְׂבֶת הַכֵּף בְּשָׁקֵל הַקָּדָשׁ כְּלְ־ זְהָב הַכַּפּוֹת עָשְׂרֵים וּמֵאֵה:

خْرَـںَڠٰكِر خُمْجُں ھُيْرَם ھُيْرَے ھُيْر ھُيْرَے ھُيْرَے ھُيْرے شَمْر حَجَشِّرے خَيْرے ھُيْرے خُرَـںَڠُ×ں:

َّذُ جِקַרו זָבַח תَשְּׁלִמִּים עָשָׁרֵים וָאַרְבָּעָתֹ פְּרִים אֵילָם שִׁשִּׁים עַתְּדֵים שִׁשִּׁים כְּבָשָׂים בְּנִי־שְׁנָה שִׁשִּׁים זָאֹת חֲנָבָּת חַמִּוְבָּח אַחֲרֵי הְמָשָׁח אֹקוֹ:

יּבְבֹא מֹשֶׁה אֵל־אַהָל מוֹעֵד´ לְדַבֵּר אִתּוֹ הַפַּבֶּרְתֹ אֲשֶׁרֹ עַל־אֲרָוֹ הִעָּדְׁה מִבֵּיוֹ שָׁעָּי הַבְּבֶּרְתֹ אֲשֶׁרֹ עַל־אֲרָוֹ הְעַבֶּר אֵלְיוּ (פּ)

ה וווע נְיָדַבֶּר יְהְוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאִמְר:

מְּבֹׁמֵּט עַזּגְעֵי: מְּטַ עַזְּגְרֵע מִּגְרֵמוּגְ פְּדֵּגְ עַפְּׁתִּגְּעִי נְאָגרוּ בּבַרְ מִגְרַאַּעִדְּוּן וֹאָמִרָטִ מִּלְגִוּ בִּעַהַּגְלָטִוּ

ىيىن چز خيائا چל-מەל چىر המנורָה تىپۇل يەرىب چېپور جېرە بەزام چە-ئىۋە:

And this was the work of the candlestick, beaten work of gold; unto the base thereof, and unto the flowers thereof, it was beaten work; according unto the pattern which the Lord had shown Moses, so he made the candlestick.

וְזָה מִעַּשָׂה הַמְּנֹרָה מִקְשָׁה זָהָב עַד־ יְרֵבֶה עַד־פִּרְחָה מִקְשָׁה הֻוּא כַּמּרְאָה אַשָּׁר הַרְאַה יְהוָה אָת־מֹשֶׁה בֵּן עְשָׂה אָת־ הַמְּנֹרֶה: (פ)

הפטרת הנכה (שבת ראשון)

Sing and rejoice, O daughter of Zion; for, lo, I come, and I will dwell in the midst of thee, saith the LORD.

And many nations shall join themselves to the LORD in that day, and shall be My people, and I will dwell in the midst of thee'; and thou shalt know that the LORD of hosts hath sent me unto thee.

And the Lord shall inherit Judah as His portion in the holy land, and shall choose Jerusalem again.

Be silent, all flesh, before the Lord; for He is aroused out of His holy habitation.

And he showed me Joshua the high priest standing at before the angel of the LORD, and Satan standing at his right hand to accuse him.

And the LORD said unto Satan: 'The LORD rebuke thee, O Satan, yea, the LORD that hath chosen Jetusalem rebuke thee; is not this man a brand plucked out of the fire?'

Now Joshua was clothed with filthy garments, and stood before the angel.

And he answered and spoke unto those that stood before him, saying: 'Take the filthy garments from off him.' And unto him he said: 'Behold, I cause thine iniquity to pass from thee, and I will clothe thee with robes.'

And I said: 'Let them set a fair mitre upon his head.' So they set a fair mitre upon his head, and clothed him with garments; and the angel of the LORD stood by.

בְּתוְכֵּב נְאֶם_וְבְנְנֵי: בְּנִּג וְמִּלְטִוֹ, בַּע_גִּיוָן בָּג עִּנִּגַ־בָּא וְמִּכִּנִנִּגִּי

נו (נְלְוּלְ גּוֹלָם רַבֶּים אָל־יְהִנָּה בַּיִּוֹם תַהֹּוּאּ יְהְנָה לֶי לְעָם וִשְׁכַנְתָּי בְּתּוֹבֶׁף וְיָדַעַּתְּ כִּי־ יְהְנָה צְבְאִוֹה שְׁלְתַנִי צֵּלֶיִף:

، إَنِثَارُ بِרَئِبَ هِمَا بِحَدَثِ مَرَاظًا فِرَا هَاتِيَمَ بَهِٰتِكُ بَجَبِرَت فِنَا جَنَدَتُهِرُاءَ:

ب بره چِל־چַשָּׂר מִפְּּנֵי יְהֹנָה בֵּי נֵעִיר מִמְּעִין קְדְשִׁי: (פ)

ייייי ניַרְאָּנִי אָת־יְרוּיִשְׁעַּ תַפֹּתֵּן תַּגָּדִיל עַמֶּד לְפָּנִי עַלְאַךּ יְרוֹּגִּר וְתִּשְׁעָן עַמָּד עַל־יָמִינִי לְשִׁמְּנִי:

َ ثِعَمِّد יְהֹנְה אָל־הַשְּׁמָּן יִגִּעַּר יְהֹנָה בְּדִּ הַשְּּמְּן וְיִגִּעַר יְהֹנָה בְּדְּ הַבּהֵר בִּירְוּשְׁלְהֵ הַלְּוֹא זֶה אָיד מָצְּל מֵאֵשׁ:

ַ נְיִבְּיִהְאָּבְיּ בְּלְבֵּהְ בִּלְּבָרִם בִּוָאָנִם וְמְמֵּבִ בְּבְּיִנְ תַּמְּלְאָבֵּי:

ײַען יַיּאִמָּר אָל־הַעִּמָּדִים לְפָּנִיוֹ לֵאמָר * הָסָרוּ הַבְּנָדִים הַצּאָים מִעָּלְיִוּ יַיַּאִמָּר אַהְףְ מַהַלְצְיִה:

نظقت بڜימו עגיף טָהוֹר עַל־רֹאֹשִׁוֹ יִיִּשִּׁימוּ הַצְּגִיִּף הַפָּהוֹר עַל־רֹאִשׁׁוֹ יַיַּלְבִּשְׁהוּ בְּגָדִים וּמַלְעַּּךּ יְהַזָּה עַמֶּד:

- And the angel of the LORD forewarned Joshua, saying:
- Thus saith the LORD of hosts: If thou wilt walk in My ways, and if thou wilt keep My charge, and wilt also judge My courts, then I will give thee free access among these that stand by.
- Hear now, O Joshua the high priest, thou and thy fellows that sit before thee; for they are men that are a sign; for, behold, I will bring forth My servant the Shoot.
- For behold the stone that I have laid before Joshua; upon one stone are seven facets; behold, I will engrave the graving thereof, saith the Lord of hosts: And I will remove the iniquity of that land in one day.
- In that day, saith the LORD of hosts, shall ye call every man his neighbour under the vine and under the fig-tree.
- And the angel that spoke with me returned, and waked me, as a man that is wakened out of his sleep.
- And he said unto me: 'What seest thou?' And I said: 'I have seen, and behold a candlestick all of gold, with a bowl upon the top of it, and its seven lamps thereon; there are seven pipes, yea, seven, to the lamps, which are upon the top thereof;
- and two olive-trees by it, one upon the right side of the bowl, and the other upon the left side thereof.'
- And I answered and spoke to the angel that spoke with me, saying: 'What are these, my lord?'
- Then the angel that spoke with me answered and said unto me: 'Knowest thou not what these are?' And I said: 'No, my lord.'
- Then he answered and spoke unto me, saying: 'This is the word of the Lord unto Zerubbabel, saying: Not by might, nor by power, but by My spirit, saith the Lord of hosts.

- رثِعِهُ مِرْهِهِ بِمَزِّمَ جَمَانِهُمِ رَهُمُهُ:
- פּה־אָמֶר יְהֹוָה צְבָאוֹת אִם־בִּדִינִי מִלְדִּ אָת־בֵּיהִי וָגָם מִשְׁמָר אָת־חֲצֵרָי וְנָתַמֵּי לְדִּ הְתְּלְכִים בֵּין הַעְּמָר אָת־חֲצֵרָי וְנָם־אַמָּה מִּדִּין הְתְּהְבָּים בֵּין הַעְמָּדִים הָאֵלֶה:
- $_{\rm s}$ $\frac{1}{2}$ $\frac{1}$
- בֵּיו הַבָּּה הָאָבֶן אֲשֶׁר נָתַׂהִּי לִפְּבֵּי יָהוֹשָׁעַ עֵּל־אֶבֶן אַחָה שִׁבְעָה עֵינָיִם הִנָּיִ מְפַהֵּה פְּתְּחָה נְאָם יְהְוָה צְבְאׁוֹת יַּעִשְׁהֵּי אָת־עֵּוֹן הְאֶבֶץ־הַהִיא בְּיִוֹם אֶחֲר:
- ∘. בַּיִּוֹם תַהֹוּא נִאָם יִהְוָה צִּבְּאִוֹת הִקְּרָאִי אַיִשׁ קְרֵעֵהוּ אֵל־תַּחַת נֵּפָּן וָאֵל־תַּחַת הָאֵנְה:
- אַמֶּב יַמֹּנִ מְמֻּוֹטִי: יאו וֹלְחֵּר עַמַּלְאֵּב עַבִּרָב בָּי וֹלִמִּבְנִוּ כַּאָּיִמִּ
- ַנֵּאִמֶּר אֵלֵי מָה אַמָּה רֹאָה (כ׳ נִיאִמֵר)[ק׳ נִאִּמֶַּר] בְאַנִּתִּי וּ וְהַבָּּה מְנִירַת゚ זָהָב בְּלָּה וְגָּלְּה עַל־רֹאִשְׁה וְשִׁבְעָה נֵרֹתֵיהָ עָלֶיה שְׁבְעָה וְשִׁבְעָה מְנִצְלְוֹת לַבָּרְוֹת אֲשֶׁר עַלִּ רֹאִשְׁה:
- ، ישְׁנֵיִם זֵיהָים עָּלֶיִה אָחָד מִימֵין הַנְּּלֶּה וְאָחָד עַל־שְׂמֹאִלְה:
- ָּרְעְּמְּ מְּעִרְתְּמְּרְ אֵלֶּרְ נִאְמֶּר אֵלֵי הַלִּוֹא יְּרְעְיִּמְ מְּתִרְתְּמְּרְ אֵלֶי הַלְּאִ אֲרְנְי:
- \$ נּגָּאֹם_פֿרוּטְׁוּ אַמָּר וְּטְגָּי צְּבָּלֵּי אַלְ-זְּרְבָּבֵלְ לֵאִמָּר לָאִ בְּתַּנְלְ וְלָאִ בְּכֵּחַ בּּי אִם-בְּרוּטְׁוּ אַמָּר זָאִ בְּתַּנִלְ זְּלִאִּ בְּכֵּחַ

o4:IIV

Who art thou, O great mountain before Zerubbabel? thou shalt become a plain; and he shall bring forth the top stone with shoutings of Grace, grace, unto it.'

מִי־אַמָּה הַר־הַנְּדִיל לִפְּנֵי וְרָבְּבֶל לִמִישָׁר וְהוֹצִיאׁ אָת־הָאֵבֶן הָרֹאִשָּׁה הְשָׁאַנִה תֵן הֵן לֶה: (פ)

הפטרת הוכה (שבת שני)

And Hiram made the pots, and the shovels, and the basins. So Hiram made an end of doing all the work that he wrought for king Solomon in the house of the Lord:

the two pillars, and the two bowls of the capitals that were on the top of the pillars, and the two networks to cover the two bowls of the capitals that were on the top of the pillars;

and the four hundred pomegranates for the two networks, two rows of pomegranates for each network, to cover the two bowls of the capitals that were upon the top of the pillars,

and the ten bases, and the ten lavers on the bases;

and the one sea, and the twelve oxen under the sea;

and the poes, and the shovels, and the basins; even all these vessels, which Hiram made for king Solomon, in the house of the Lord, were of burnished brass.

In the plain of the Jordan did the king cast them, in the clay ground between Succoth and Zarethan.

And Solomon left all the vessels unweighed, because they were exceeding many; the weight of the brass could not be found out.

וַיַעַשׁ חִירֹוֹם אָת־חַכִּיּלִוֹת וָאָת־חַיָּעִים וְאָת־חַמִּוְרְקְוֹת וַיְכַל חִירָם לְעַשׁוֹת אָת־ כְּל־חַמְלְאַלְּה אֲשֶׁר עְשֶׂה לַמֵּלֶךּ שְׁלֹמָה בֵּית יְהוְה:

עַמָּדֵים שְׁנַּיִם וְגָלַת תַכֹּתָרָת אֲשֶׁר־עַל־ רָאִשׁ הַעַמּוּדִים שְׁתָּיִם וְתַשְּׁבָכָוֹת שְׁתַּיִם לְבַסֹּוֹת אֶת־שְׁמֵיׁ גָּלָוֹת תַכֹּתְרֹת אֲשֶׁר עַל־ רָאִשׁ הְעַמּוּדִים:

וּאָת־הָרִפֹנָים צַּרְבָּע מָאָוֹת לִשְׁבָּרֵ הַשְּׂבְּכִוֹת שְׁנֵי־מוּרָים רִמֹּנִים לַשְׁבָבָת הָאָהָת לְכַסׁוֹת אָת־שְׁמֵי גָּלָּוֹת הַפֹּתָרֹת אַשֶׁר עַל־פְּנֵי הָעַמּוּדִים:

44 נְאָת־תַמְּכֹנְוֹת עֻשֶּׁר וְאָת־תַכִּיּׁרָת עֲשְׂרֶה עַל־תַמְּכֹנְוֹת:

ַ עַּנְים בּיֶּם: אי וֹאָטַבַיָּם בַּאָנִיב וֹאָטַבַיַּבָּלֵר אָוִנִם_הָאָבָּ

וָאָת־תַסִּירִוֹת וָאָת־תַנְּעִים וָאָת־תַמִּוָרָלִוֹת יְאֵתֹ בְּל־תַבֵּלִים (כ׳ האהל)[ק׳ הְאֵבֶּה] אֲשֶׁר עְשֶׂה חִירֶם לַמֶּלֶךְ שָׁלֹמָה בֵּית יְהוֹּה נְחָשֶׁת מְמֹרֶם:

בְּאָבְמְּׁע בֵּגוֹ סְׁבְּנִע יִבָּגוֹ גִּגְטֵׁן: ** בְּבְבָּר הַנִּרְבֵּוֹ יִגְּמָם הַמְּבְּנִּי בְּמִגְּבָּיִ

קאָר לְאׁ נֶחְקָר מִשְׁקַל חַנְּחִשֶׁת:

הפטרת הנכה (שבת שני)

- And Solomon made all the vessels that were in the house of the Lord: the golden altar, and the table whereupon the showbread was, of gold;
- and the candlesticks, five on the right side, and five on the left, before the Sanctuary, of pure gold; and the flowers, and the lamps, and the tongs, of gold;
- and the cups, and the snuffers, and the basins, and the pans, and the hinges, both for the doors of the inner house, the most holy place, and for the doors of the house, that is, of the temple, of gold.

- וּנַעַשׁ שְּלֹמֹה אֲת בְּלְהַבֵּלִים אֲשֶׁר בֵּיתּ יְהְנָׁה אָת מִוּבַּח הַזִּּלְב וְאָת־הַשְּׁלְחָוֹן אֲשֶׁר עְלֶיִי לֵחֶם הַפְּנִים זְהֲב:
- و٠ ﴿ فِدْرَ سَلِّ جَرْدَ الْمَقْرَةُ لِلْ الْمَقْرِةُ لِلْ الْمَقْرِةُ لِلْمَ الْمَقْرُكِيْنِ الْمُثَالِّ الْمُثَالِّةُ الْمُثَالِّةُ الْمُثَالِّةُ الْمُثَالِّةُ الْمُثَالِّةُ الْمُثَالِةُ الْمُقْرُكِيْنِ الْمُثَالِّةُ الْمُثَالِّةُ الْمُثَالِّةُ الْمُثَالِّةُ الْمُثَالِّةُ الْمُثَالِّةُ الْمُثَالِةُ الْمُثَالِةِ الْمُثَالِّةُ الْمُثَالِّةُ الْمُثَالِّةُ الْمُثَالِّةُ الْمُثَالِّةُ الْمُثَالِّةُ الْمُثَالِّةُ الْمُثَالِّةُ الْمُثَالِقِيْنِ الْمُثَالِقِيْنِ الْمُثَالِقِيْنِ الْمُثَالِقِينِ الْمُثَالِةُ الْمُثَالِقِينِ الْمُثَلِّقِينِ الْمُثَالِقِينِ الْمُثَالِقِينِ الْمُثَلِّقِينِ الْمُثَالِقِينِ الْمُثَلِّقِينِ الْمُثَالِقِينِ الْمُثَلِّقِينِ الْمُثَلِّ
- וְהַסִּפֹּוֹת וְתִמִּוַמִּרָוֹת וְתַמִּזִּרְקָוֹת וְתַכִּפִּוֹת 22 וְתַמַּחְקִּוֹת זְתֲב סְגִּוּר וְתַפֹּתֹוֹת לְדַלְתִּוּ תַבַּיִת תַפְּנִימִּי לְלָנֵדִּשׁ תַקֵּדְשִׁים לְדַלְתֵּי תַבְּיִת לַהֵיכֶל זְתְב: (פ)